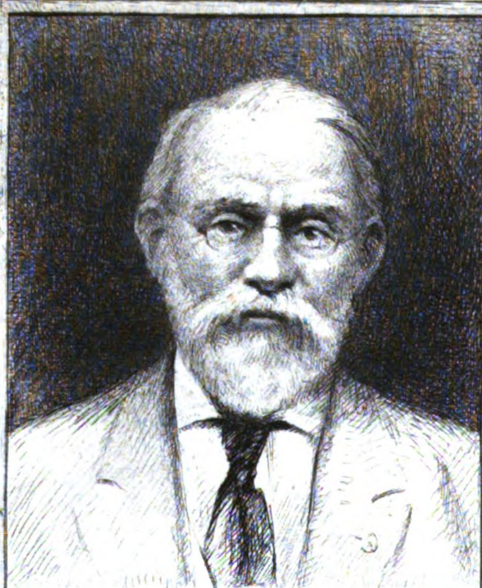

SILAS WRIGHT DUNNING
BEQUEST
UNIVERSITY OF MICHIGAN
GENERAL LIBRARY

NEDERLANDSCH GEDENKBOEK

OF

EUROPISCHE

MERCURIUS,

EERSTE DEEL

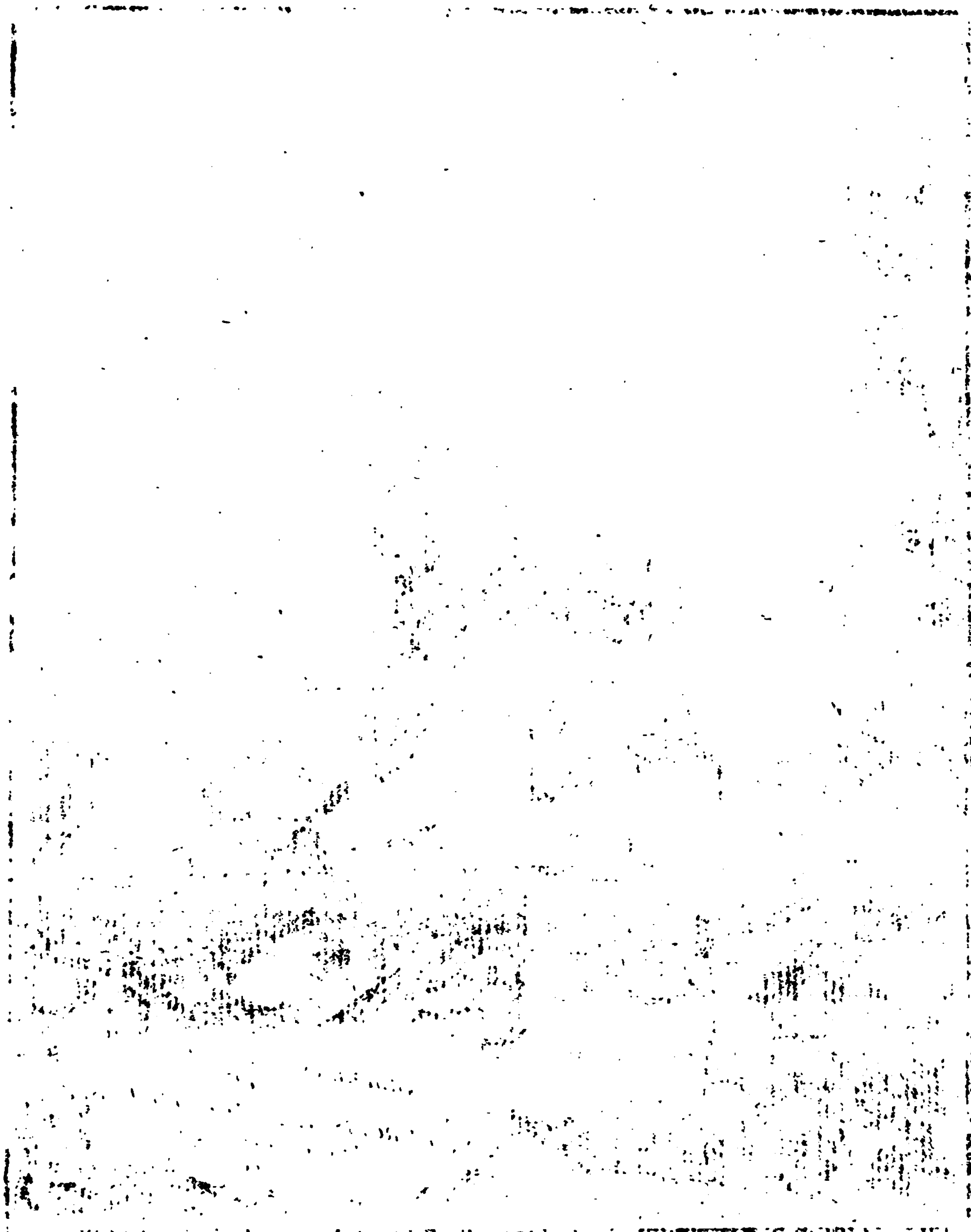
Van 't Jaar 1741.

UITLEG
DER
TITELPLAAT,
Van 't Jaar 1741.

M*Ercuur* zit wat bedeeſt te kyken,
Op 't geen de *Vrede* hier bedoeld;
Hy weet niet of zy nu moet wyken
Voor *Mars*, die onophoudelyk woeld
En gantſch *Europa* wil beroeren.
Sileſien is thans het Land
Daar hy met kragt op ſchynt te loeren,
En 't Oorlogsvuur ten vollen brand:
Terwyl aanzien'lyke Oorlogs-Vloten
In 't Weſten, dond'ren langs de Kuſt
Van *Spanjens* Goud-myn; daar de Sloten
En Sterktens werden door ontruſt,
Vernield, verbrand en overwonnen,
En weêr verlaten; zonder dat
Men weet, in d'Oorlog reets begonnen,
Wie daar de meeſte reên toe hadt.
Dit wil de *Vrede* gaan verbeelden,
Die op *Europaas* hoekſteen tolt,
En ſchoon den Oorlog haar verveelden;
Zo wacht zy met *Mercuur* hoe 't rold
Of vald: daar wy 't nu ook by laten.
Een *Korenmaat*, met weinig Graan,
Wyſt aan hoe dat 's Lands Onderzaten,
Door duure Tyden aangedaan,
Dit *Voorjaar* hebben bang verſleten;
De *Winden* hebben overal,
De *Dyken*, als van een gereten,
Dat menig droevig ongeval,
Den *Akkerman* deed overkomen,
Die, vluchtende van Huis en Land,
Zich nauw kon redden voor de Stromen,
En 't *Vee* door 't Water zach vermand.
In 't kort het zyn bedrukte tyden.
Wie ziet hier uit niet naakt en klaar,
Dat Godt de Menſchen wil Kaſtyden?
Elk bid, dat hy ons Land bewaar.

te Amſterdam by de Erven van J. RATELBAND en Compagnie, 17

NEDERLANDSCH GEDENKBOEK

OF

EUROPISCHE MERCURIUS,

Berichtende

De Gestelteniſſen der Zaken van Staat en Oorloch, in alle Heerſchappyen en Landſchappen van

EUROPA,

BENEVENS D'AANGRENZENDE GEWESTEN.

Verzien met alle Placaten, Edicten, Maniſeſten, Aanſpraken, Brieven, en andere autentique Stukken, van den tegenwoordigen tyd.

Hiſtoriſch beſchreven door A. L.

LII^ste^ Stuk. Eerſte Deel.

VERVATTENDE

DE ZES EERSTE MAANDEN van 't Jaar 1741.

Verſierd met kopere Platen.

t'AMSTERDAM,

By d'Erven van J. RATELBAND en Compagnie, op den hoek van de Kalver-Straat en den Dam. 1741.

BEKENTMAKINGE.

By de Drukkers dezes is tot gebruik van den Lezer dezes Nederlands Gedenkboek of Europische Mercurius; en anderen Nouvelles, gedrukt en te bekomen.

Kleine en beknopte ATLAS, of Toneel des Oorlochs in Europa, begrypende meer als tweehonderd accurate Kaarten en Plans of Afbeeldingen der voornaamste Sterke Vestingen in Duitschland, Vrankryk, Spanjen, Portugal, Groot-Brittannien, Polen, Zweden, Denemarken, Moscovien, Marokko, de XVII. Nederlandsche Provincien, Italien en Savoyen, vermeerdert met een nieuwe Kaart van Belgrado tot Constantinopolen en d'Oevers van de Zwarte Zee tot Azof enz. Benevens d'Afbeeldzels der Koningen van Vrankryk, de Hertogen van Braband, de Graven van Vlaanderen, en de Graven van Holland. Mitsgaders d'Aftekeningen van de voornaamste Veld- en Zeeslagen, verscheide Lusthuizen, Vuurwerken, enz. Zynde voor aan 't Werk, tot nut van den Lezer, gevoegt eene korte Methode tot begryp der Geographie, kost 15 gulden ingebonden en afgezet.

Item, het GEOGRAFISCH TONEEL of 41 uitgezogte *Kaarten*, tot gemak der Officieren, Reizigers en Liefhebbers, begrypende alle Generale Kaarten van de *Werelt*, met de byzondere *Plaatzen* daar den Oorloch in EUROPA en elders gevoerd word, en de *Plans* der *Forten* die meest aan de tegenwoordige revolutien onderworpen zyn, vermeerdert met verscheide nieuwe Kaarten, van de Gewesten, thans in Oorloch zynde, kost 65 stuivers ingebonden en afgezet.

NEDERLANDSCH GEDENKBOEK OF EUROPISCHE MERCURIUS,

Behelzende

De voornaamste Zaken van Staat en Oorloch, voorgevallen in alle de Koningryken, en Heerschappyen van Europa; benevens eenige meldens-waardige Tydingen uit verscheide andere Delen der Werelt.

TWEE-EN-VYFTIGSTE-STUK.

EERSTE DEEL.

'T GEPASSEERDE jaar, heeft zich in verscheide Opzichten op eene allergevoellykste en verwonderlykste wyze berucht gemaakt; zo dat de Nakomelingen 't zelve bezwaarlyk zoude konnen geloven, indien de vergewiſſing der Waarheit daar mede niet gepaard ging.

Zyn Begin was een allerfelste en langdurige *Winter*, vernielende *Menschen*, *Voeder* en *Beesten*: Maar zyn einde was noch van zwaarder Gevolg, door den Aanvang der grote *Watervloeden*, zo tot verslinding der zelve, als tot verwoesting van *Huizen* en *Landen*, genoegzaam door geheel *Europa* ondervonden.

De Doodt zyne Seiſſen in de Paleizen slaande, heeft men vier zeldzame sterf-gevallen gezien, mogelyk in gene voorgaande Eeuwen gebeurdt; namentlyk een *Keizer*, een *Koning*, eene Regerende Russische *Keizerin* en een *Paus* van *Romen*. Door 't eerste Sterfgeval van KAARL VI. Roomsch Keizer en laatste Manlyke Stam van 't Doorluchtigste Huis van *Oostenryk*, is tuſſchen den Hertoch van *Beyeren* en de Koningin van *Hongaryen*, Gemalin van den Groot Hertoch van *Toscanen*, eene allergewichtigste questi ontstaan, over de *Zin* en *'t oogmerk* des Testaments van *Ferdinand I.* gemaakt den 1. *Juny* 1543, Waar by *d'Erfopvolging* der Oostenrykſche Huize gereguleert, nader door de *Pragmatique Sanctie* vastgesteld en door de meeste Mogendheden geguarandeert geworden was.

Die grote Voormuur van de Christenheit, en genoegzaam den eenigen Zuil van 't Duitsche

sche Ryk, is door eenige Hoge Pretendenten aan 't waggelen gebraght, zo dat, buiten tusschenkoming, wel ondervonden zoude konne werde, *verdeelde Krachten*, *breken Machten*.

Door 't Overlyden van Fredrik Willem, Koning van *Pruissen*, is zynen Zoon *Karel Fredrik* als Kroon Prins, tot dien Throon gekomen, welke in den aanvang zyner Regering zeer gemoedigt scheen: Maar over zynen Krygstocht na *Silesien* hebben verscheide Mogendheden, hunne byzondere bedenkingen.

De Dood van Anna Iwanouw, Russische Keizerin, heeft dat Ryk, volgens haar Testament, doen overgaan op haren Klyn-Zoon *Joan*, en *Joan Biren* Hertoch van *Courland* tot Regent in 't Ryk gesteld: maar deze niet voorziende *dat Hoogmoet voor den val gaat*, zach zich plotselyk van zyne hoge Staten berooft en weder met zyne Familie tot zyne eerste en geringe staat gebraght, en zelfs in de gevangenisse geworpen. Waar op de Prinses *Anna*, des Keizers Moeder, tot Regentesse met den Titel van *Groot-Vorstinne aller Russen* verklaard wierd.

Clemens XII. welke byna tien jaren den Roomschen Stoel bezeten hadde, overleed den 30. *January*, en na eene langdurige Twist in 't Conclave, wierd tot het hoge Roomsche Priesterdom op den 17. *Augusti* verkoren den Cardinaal *Lambertini*, welke den Naam van *Benedictus XIV.* aan nam. *Italien*, en byzonder *Romen*, zonder Hoofd zynde, verkreeg Wangestaltens, die door verscheide pryswaardige Besluiten van dezen *Benedictus*, met den aanvang zyner Regering, al vry wat hersteldt geworden zyn.

Overgaande, doch kortlyk, tot d'andere Gebeurtenissen, zo heeft *Groot-Brittannien* den Oorloch met Macht tegen *Spanjen* vervolgt: Maar Weer en Wind tegen zynde, heeft zich moeten vergenoegen met d'Inneming van *Porto Bello*, den 3. *December* 1739. voorgevallen, door den dapperen *Admiraal Vernon* alleen met zes Oorlochschepen.

Vrankryk het Tractaat van Commercie met haar Hoogmogende vernieuwd hebbende, en door Alliantie met *Spanjen* verbonden zynde, zend Esquaders Oorlochschepen naar de *Westindiën*, zonder eenen Vredebreuk met *Engeland* te plegen, als de gevolgen hebben doen zien.

Italien, heeft, buiten 't geavanceerde, ons Verschaft, 't Grote Oogmerk des Konings der beide *Sicilien*, om den Koophandel in die Ryken te doen Bloejen, met het toelaten der Hebreeusche Natie, een Volk, anders, ten uittersten aldaar gehaat.

De *Genuezen*, de Rust in 't Eiland *Corsica*, door Fransche Troupen verkregen hebbende, *behouden die Beide te gelyk*. Zo dat te recht op haar past 't geen elders gevonden werdt.

Tu l'as voulu, &c.

De *Porte* na d'Uitwisseling der Ratificatie van het Vredens Tractaat met *Rusland* gesloten, gaat een Defensif verbond met *Zweden* aan; Voltrekt een commercie Tractaat met het Napelsche Ryk, verdryft den Rebel *Oglu* en steld zyn Ryk in ruste.

In 't Oosten, heeft *Thamas Couli Can* zyne overwinningen op den Groten *Mogol* vervolgt, hem van den Throon ontzet, en na onnoemlyke schatten verkregen te hebben, zynen Zoon, met den Titel alleen, daar op verheven.

Haar Hoogmogende, in 't vooruitzicht der donkere Wolken, welke door 't Sterfval des Keizers, zich aan 't Politique Firmament vertoonde, stellen hun zelfs in staat door vermeerdering hunner Troupen, om dien Buy, indienze herwaarts overquam, te konnen afkeren, en te betonen: Dat de *voorzichtige Waakzaamheit* een allerzekerst middel is om den *Nederlandschen Thuin* in hun *Aanzien* en *Macht* te konnen behouden.

JANUA-

JANUART.

GROOT-BRITTANNIE.

IN de beide Huizen van 't Parlement is zedert onze voorgaande, 't volgende gepasseert:

Den 26. passato zyn de Gemeentens, na dat zy de Resolutie nopens 't ligten der Subsidien gelezen en bevolen hadden om een Bill daar van intebrengen zo als ook in Committé gekeerd over de Koren-Bill en hebben eenige Veranderingen in dezelve gemaakt, en na dat zy de Land-Tax-Bill gepasseerd en aan de Lords gezonden hadden, deed de Controlleur aan Hen Verslag van 't Antwoord des Konings op Hun Addres, te weten, dat zyne Majesteit alle d'Officieren op halve Soldy staande en tot den dienst bequaam zynde, by d'Armée zal emplojeren.

Den 30. is de Land-Tax-Bill door de Lords gepasseerd, kennis aan de Gemeentens daar van gegeven, en door den Koning, zittende op den Throon, in tegenwoordigheit van de beide Huizen goedgekeurd, waar na zich de Lords tot den 18. van deze Maand *January* geadjourneerd hebben. Den 29. hebben de Gemeentens bevolen een Bill intebrengen tot het aanmoedigen en versterken van de Matrozen, en tot het spoediger bemannen van de Vloot; waar na 't Huis in Committé gekeerd zynde over de Vertogen van de Russise Compagnie van den Koophandel naar en uit *Persien* door *Rusland* tot het Besluit gekomen is, dat deze Koningryken voornamentlyk ten opzigte van het vertier van hunne Wolle Manufacturen door dien Koophandel groot Voordeel zullen behalen, en dat van deze resolutie heden verslag aan 't Huis gedaan zou worden.

Zyne Majesteit heeft op de Missive van den Koning van *Pruissen*, waar in deze aan dat Hof heeft bekend gemaakt de Redenen, die Hem bewogen hebben om met een sterk Corps van zyne Trouppen naar 't Hertochdom *Silesien* te trekken, geantwoord, en in dit Antwoord eenigzints hoewel met zeer zagtzinnige Bewoordingen te kennen gegeven heeft: *dat Hy niet alleen als Vorst van 't Duitsche Ryk, maar ook in aanmerking van deszelfs Verbintenissen*

1741. *January.* *nissen met het Huis van Oostenryk aangegaan, zich niet zal kunnen onthouden de Rust van het eerstgemelde te handhaven, en die Verbintenissen te vervullen, in geval 't Ondernemen van zyne Pruissische Majesteit in 't meergemelde Hertochdom een Oorloch in Duitschland zou verwekken* &c. Ondertusschen beieverd men zich om met alle macht den Oorloch tegen *Spanjen* voort te zetten. Te dien einde ziet men de volgende Zee-Forces die thans van *Groot-Brittannien* onderhouden worden, bestaande in de volgende Schepen en Equipagien.

	Schepen	Man.
Jamaica, met het Esquadre van *Ogle*,	51	15940
Derwaarts noch gedestineert,	5	2440
Onder den Admiraal *Haddok*,	19	5027
In de West-Indische Plantagien,	15	2710
Onder *Anson* tot een secrete Expeditie,	6	1440
Convoyers en Kruyssers,	29	4005
In *Ierland*,	5	1080
Te Huis,	35	8109
Somma	165	40751

Om de Zegen over de Wapenen te verkrygen heeft men eene Algemene Bedendag uit geschreven, tegen den 15. *February* naastkomende. De Brief van uit schryvens ten opzichte van *Schotland* Luid als volgt:

GEORGE R.

NAdemaal wy ons ter verdediging der eere van onze Kroon, ter verzekering des Koophandels en Vaart van onze Onderdanen, en ter handhaving van onze ontwyfelbare rechten geacht hebben, den Oorloch te verklaren tegen den Koning van *Spanjen*, en besloten hebben, denzelve met d'uiterste kracht voort te zetten, tot dat wy door den Zegen van Godt over onze Wapenen, verkrygen die voldoeninge en veiligheit, die wy van de rechtmatigheit van onze zaak mogen verwachten; Wy derhalven ons vertrouwen stellende op den Godlyken bystand, hebben besloten, en gebieden

bieden door en met 't advys van onzen geheimen Raad hier mede, dat eene openbare vaste en verootmoediging in acht genomen zal worden over dat gedeelte van ons koningryk van *Groot-Brittannien*, genaamt *Schotland*, op Woensdag den 15. *February* naastkomende, op dat beide wy en ons volk dus ons zelven verootmoedigen voor Godt Almachtig, ter verkryginge van vergiffenisse onzer zonden; en op de godsdienstigste en plechtigste wyze onze gebeden en smekingen neder leggen voor den Throon der Godlyke Majesteit, tot afwendinge van die zware oordelen, die onze menigvuldige overtredingen en tergingen zo in alle dele billyk verdient hebben, en tot verkryginge van deszelfs Zegen en bystand over de Wapenen, en tot herstelling en altyddurend makinge der Vrede, veiligheit voorspoed voor ons en onze Koningryken. En wy bevelen en gebieden striktelyk, dat de gemelde openbare Bedendag door alle onze beminde Onderdanen in *Schotland* met eene eerbiedige godsdienstigheit geviert werde, als de gunst van Godt Almachtig hen ter herten gaat, en zy vermyden willen deszelfs toorn en verbolgendheit, en op pœne van zulke straffe, die wy met recht alle zulken zullen mogen opleggen, die de nakominge van zo een godsdienstigen noodzakelyken plicht komen te verachten en te verwaarlozen. Onze wil is derhalven, en wy gelasten, dat zo dra deze onze ordre gezien zy, gy u begeven zult na 't marcktplein *t'Edenburg* en na alle d'andere nodige plaatzen, om ze in onzen naam en op ons bevel af te lezen, op dat niemant hier van ignorantie pretenderen moge. En onze wil en welbehagen is, dat onze solliciteur gedrukte copyen hier van zenden zal aan de Sheriffs van de verscheide Graafschappen, Rechters, Bailliuwen en derzelver Klerken te laten aflezen; en wy ordonneren dezelve Parochie Kerken binnen hunne jurisdictien, ten einde dezelven den laasten Zondag voor den bovengemelden dag, onmiddelyk na den Godsdienst van de Kanzels afgekondigt en gelezen werde. 1741. January.

Gegeven in ons Paleis te St. James *den 4. Januari 1741 en in 't Veertiende jaar van onze regering.*

GODT beware den KONING.

Die zelve uitschryvinge is ook geschied ten opzichte van de Koningryken van *Engeland* en *Ierland*, enz.

Den 10. dezer 's morgens ten half acht uuren is hare Koninglyke Hoogheit de Prinses van *Wallis*, gelukkig van eene Prinses bevallen. Vermits over die bevalling 't Canon in 't Park van

1741. *January.* *St. James*, voor d'eerste keer gelost is, vertroud men dat de Verzoening tusschen zyne Majesteit en deszelfs Heer Zoon zeer ver gevordert is.

De Tydingen die men daar uit *Ferrol*, *Pampelona* en andere Spaansche Zee-Steden ontfangt, konnen niet genoeg uitdrukken, hoe d'arme gevangene Engelsche Matrozen in hardheit en onmenschelykheit gehandelt wierden. De meesten hadden gene koussen of schoenen, en elk kreeg maar een stuiver daags om te leven, zo dat reets over de dertig door honger en koude gedwongen waren geweest, om in Spaanschen dienst over te gaan, alzo men hen tot op d'onderkleren uitgeschud, omtrent zestig mylen landwaard in gezonden, en daar maar zwart brood en water gegeven had, zulks men vreesde, dat d'overigen insgelyks niet beter zouden gehandelt worden.

Te *Londen* is een Geschrift uitgekomen, tot Titel voerende: '*t Recht van de Kroon van* Groot-Brittannien *op* America; *Ouder als dat van* Spanjen, *aangetoont door eene ontwisbare wezentlyk gebeurde zaak, dat naamlyk 't gemelde byster groot uitgestrekte vaste Land door de* Britten *ontdekt, ruim driehondert jaren eer en alvorens de* Spaanschen *daar eenigen voet hadden; voorts dat d'Afkomelingen van die* Britten *zich in* America *met der woon hebben ter neer gezet, en noch een afzonderlyk Volk zyn, en steets hunne oirsprongklyke taal behouden hebben, nevens eene korte uitlegging van 't geen duister schynt te zyn.* Dit geschrift luid als volgt;

Afschrift van een Brief van den Heer Morgan Jones, *Kapellaan voor de volkplantingen van* Zuid-Carolina, *gezonden aan den Prediker* Thomas Lloyd *van* Pensylvanie, *door wien 't aan* Charles Lloyd *van* Dolytran *in 't Graafschap van* Montgomery *ter hand gestelt en naderhand medegedeelt is aan den Prediker* Robert Plott, *door den Heer* Edward Lloyd, t'Oxford.

In den jare 1660, wanneer ik in *Virgine* woonde, als Kapellaan van den Generaal Major *Bennet* van 't Landschap van *Manseman*, zonden de gemelde Generaal Major *Bennet* en de Ridder *William Berkley* twee schepen na *Port-Royal*, thans genaamd *Zuid Carolina*, gelegen zestig mylen ten zuide van *Caap Faire*, en ik wierd insgelyks

lyks gezonden, om derzelver Prediker te zyn. Den negentienden *April* vertrokken wy uit *Virginie*, en arriveerden den 30. van diezelve maand in den haven van *Port-Royal*, daar wy wachteden na d'overige Schepen van de Vloot, die van *Barbados* na *Bermudas* stond te zeilen met den Heer *West*, die toen Onder-gouverneur der gemelde plaats was. Zo dra de Vloot was ingekomen, zeilden de kleine Schepen, die by ons waren, de Rivier op na een plaats, genaamt d'*Oester punt*. Wy bleven daar omtrent acht maanden, gedurende welken tyd de meesten van ons door gebrek van mondbehoeften stierven. Ik reisde met vyf anderen door de wildernis, tot dat wy aan 't Land van *Tuscorara* quamen. d'Indianen aldaar namen ons gevangen, om dat wy hen zeiden, dat wy na *Rosnock* moesten. Dien nacht braghten zy ons in hunne Stadt, en bewaarden ons zeer nau, tot onze uiterste schrik en vreze. Daags daar aan raadpleegden zy onder elkander, wat zy met ons doen zouden, en kort daar na quam hunne Tolk ons zeggen, dat wy ons moesten bereiden, om den volgenden morgen te sterven. Ik zeer mismoedig zynde, zei onder anderen in de Britsche Taal: *Ben ik zo velerhande gevaren ontkomen, en moet my nu noch als een hond het hooft ingeslagen worden.*

1741. *January.*

Ik had dit naulyks gezegt, of daar quam een Indiaan by my, 't welk naderhand bleek een Kapitein van de Doegs Indianen te zyn, die my by de middel namen en my in de Britsche Taal zeide, dat ik niet sterven zoude; daar op ging hy by den Keizer van *Tuscorara*, en loste my en de Mannen die by my waren. d'Indianen wenschten ons naderhand geluk, en handelden ons vier maanden lang op eene zeer beleefde en minlyke wyze. Ik had in dien tyd gelegenheit, met hen zeer gemeenzaam in de Britsche Taal te redeneren, en ik predikte driemalen ter week in diezelve Taal voor hen, wanneer zy my telkens in de rede vielen, als ze my niet ter dege verstonden. Op ons vertrek voorzagen zy ons overvloedig van alles wat tot ons gemak en levens onderhoud dienen kon. De *Tuscoraràs* wonen aan de Rivier *Pantigo*, niet ver van Caap *Artos*. Dit is een kort verhaal van myne reize onder de Doegs Indianen.

Nieuw-Tork den 21. *Maart* 1686.

MORGAN JONES, *zoon van John Jones*
Van Basaleg omtrent *Newport*, in 't
Graafschap van *Monmouth*.

1741. Wyders schreef hy by wyze van *postscriptum*, dat hy bereid
January. was, elk die zulks begeerde, na dat Land te verzellen, om zyne nieusgierigheit verder te konnen voldoen.

Spaansche Schepen door d'Engelsche genomen:

Een Kaper van *Rhode-Island* heeft 3 Spaansche Vaartuigen by de *Canarien* genomen en aldaar opgebraght. Door een Engelsch Oorlochschip is te *Gibraltar* een ryke Spaansche Prys opgebraght, gemonteert met 20 stukken metaal Canon en geladen met omtrent 3000 schepels Koorn, behalven 10000 Daalders, die men ook aan boord gevonden hadt.

Engelsche Schepen door de Spaanschen genomen:

Drie ryke geladene Caraques Schepen hadden 3 Engelsche Pryssen te *Port-Passagie* opgebraght.

Capitein *Trout* van *Boston* in *Nieu-Engeland* na *Jamaica* willende is door een Spaansche Kaper genomen en in de *Havana* opgebraght.

Een Spaansche Kaper met maar 8 stukken Canon, heeft omtrent *Oporto* een Engelsche Pink na Amsterdam willende, genomen.

'tSchip de *Mary*, Kapitein *Flowers*, na *America* moetende, was op de hoogte van de Baai van *Honduras* door de Spaanschen genomen. Kapitein *Benjamin Webb*, van *Terreneuve* naar *Lisbon* gaande, was door een Spaanschen Kustbewaarder genomen.

VRANKRYK. 't SCHYNT dat dit Hof in de tegenwoordige conjuncturen noch tot geen Resolutie kan komen, om 't een boven 't ander te prefereren, en welke maatregelen daar omtrent te nemen, nadien zy van even groot gewicht en gevolg voor dat Koningryk en voor *Europa* in 't algemeen bevonden werden. By deze omstandigheden weet men niet, of men de zaken met *Groot Brittannien* zal zoeken by te leggen, dan dezelve haar gang laten gaan? Bevindende zich 't eerste vol van grote zwarigheden, en 't ander vol van grote gevaren. De Zaken van 't *Duitsche Ryk* en

van

van *Italien* maken dat Hof niet minder verlegen: d'*eersten* zo wel ten aanzien van de *Keizerlyke Verkiezing*, als ten aanzien van de *Successie der Oostenrykscbe Erflanden*, en hoe men zich daar by gedragen zal, voornamentlyk ten opzichte van de Pretensien van *Keur-Beyeren* en van den Koning van *Pruissen*, die reets begonnen heeft dezelve ter uitvoer te brengen: d'*anderen*, of die van *Italien* eindelyk, wegens de formerende Pretensien der beide Koningen van *Spanjen* en van *Sicilien* op de Staten, die 't *Oostenrykscbe Huis* aldaar bezit; en ten aanzien van dewelke men niet weet, wat de *Koning van Sardinien* en de *Republicq Venetien*, en boven al de *Paus* resolveren en doen zullen, als voor dewelke 't meest gevaarlyk zal zyn, zich voor of tegen d'een of ander Party te verklaren, of ook neutraal te blyven, en alles met een onverschillig oog en de handen in den Schoot aan te zien en zyn gang te laten gaan. De binnenlandsche Zaaken verschaffen insgelyks veel werks aan dat Ministerie, om de grote Elende en Armoede te verhelpen, waar in zich 't Gemeen overal bevind door de Duurte en Schaarsheit der Levensmiddelen, en nu ook door de grote en langdurige Overstromingen der Wateren, die zelfs oorzaak zyn, dat men noch niet weet of weten kan, welke schade overal daar door geschied is, zynde de Wegen, wegens gevaar van 't Water, nergens te passeren, zo dat men het alleen uit 't geen de *Seine* daar en daar omtrent doet, moet afnemen; zynde het droevigste, dat 'er geen redden of helpen door Menschen handen by is, en dat men de verwoesting en 't gevaar maar met tranende oogen moet aanschouwen. 1741. January.

De Leden van d'Academie der Wetenschappen hebben uitgerekend, dat den 26. *December* laatstleden in den tyd van 24 uuren zeventien millioenen 496 duizend Mudden Waters door de zogenaamde Koninglyke Brug gestroomdt zyn; volgens hun rekening zyn de Bogen van die Brug 65 *Toisen* of halve Roeden wyd, en 't Water 80 Voeten hoog, zo dat, gevoegt de breette van die brug by de hoogte van 't Water, bevonden is, dat 1462 en een half mudden gerekend tegen 8 cubische Voeten, in een Seconde door die Brug heen stromen, en dat de 36 Seconden van een uur vermenigvuldigt met 1462 en een half, in een

uur

1741. January. uur 729000 mudden uitmaken, dewelke gemultipliceert met 24 in een dag 17496000 mudden voorbrengen.

Den 20. heeft de Heer van *Wasner*, Minifter van 't Hof van *Wenen*, uitdrukkelyk in naam der Koninginne van *Hongaryen* 't overlyden des Keizers aan den Koning bekend gemaakt, zo dat dat Hof eindelyk de Groot-Hertogin van *Toscanen* als Koningin van *Hongaryen* heeft erkend, en den 12. den Rou over den dood des Keizers voor drie weken aangenomen.

Den 22. is 't Arreft van den Raad van Staat gepubliceert, waar by ten voordele van d'Armen een Koninglyke Lotery van tien Millioenen Livres en verdeeld in zes Classen opgeregt is, wordende onder anderen in 't Extract der Regifters van dien Raad gezegt: „ Dat de Koning geinformeerd zynde van de ge-„ negenheit en iever zyner Onderdanen voor de Loteryen, „ raadzaam gevonden heeft zich van dien iever te bedienen tot „ foulaas der arme Menschen in de tegenwoordige tyds-omftan-„ digheden &c. Zullende van de Pryzen 12 per Cent gekort worden, en als derzelver betalinge na verloop van een Jaar, te rekenen van den dag af dat zy getrokken zyn, niet geëischt word, die Penningen aan 't Hofpitaal der Vondelingen vervallen zyn.

SPANJEN. DE Pretenfien van dat Hof op de fucceffie van den Oostenrykfche Huize werd gegrond op het Teftament van Keizer *Karel den vyfden*, die by ontftenteniffe der manlyke Erfgenamen van *Ferdinandus den eerften*, de vrouwelyke Linie van *Philippus den tweden*, Koning van *Spanjen*, Erfgenaam verklaart heeft. Waarom men grote Toeruftingen maakt om een Expeditie in *Italien* t'ondernemen, doch 't geen het zelve veel heeft doen vertragen, is 't Declaratoir dat de Koning van Vrankryk aan den Prins van *Campo Florido*, en deze door een Expreffe aan Hunne Majefteiten te kennen heeft gegeven, „ dat zyne Allerchrifte-„ lykfte Majefteit defzelfs Verbinteniffen met wylen den Keizer „ *Karel* VI. nopens de gezamentlyke Erf-Landen, dewelke 't „ Huis van Oostenryk bezit, aangegaan, in allen dele wilde na-„ komen, en niets ondernemen, 't geen eenigzints met dezelve „ ftrydig mochte wezen ".

Zyne

Zyne Majesteit heeft by een Decreet, in plaats van vier ten honderd van alle de Huizen in die Monarchie, alleenlyk voor dit lopende Jaar van zyne Onderdanen geëischt een tiende Penning van derzelver vrye en zuivere Inkomsten, welke belasting eene zeer grote Somme zal opbrengen, als men overweegt, dat het Aandeel van den Hertoch van *Medina Celi* in dezelve alleen omtrent 34 duizend Piasters bedraagt. 1741. *January.*

Den 11. dezes, braght men te Genua Processiewys na de *Pont-Royal*, daar men ten dien einde een Altaar hadt opgerecht, d'Assche van *St. Jan* den Doper, Beschermheilig van die Republicq, om door de voorspraak van dien *Sant*, goed Weer van den Hemel te verkrygen. Deze processie is op bevel van de Regering gehouden, en de Doge, Senaat en de gantsche Adel, zo als ook alle de Geestelyken van de verscheide Ordens hebben dezelve bygewoont, de Jezuiten zelf niet uitgezondert, die men anders zelden by *Processien ziet;* dan alleenlyk in buitengewone gelegenheden.

NADIENWE in de gepasseerde Maand aan onze Toezegging, wegens d'aanmerkelyke stoffen, niet hebben konnen voldoen om eenige *Byzonderheden* van den Overleden Monarch KAREL VI. Roomsch Keizer, enz. enz. enz. den Lezer mede te delen, doen wy dezelve, om verscheide wetenswaardige Stoffen die daar in vervat zyn, thans hier volgen. DUITSCHLAND.

HEt keizerlyke Hof had in den jare 1685 niet allen reden, den Hemel te danken voor den ongemenen voorspoed, waar mede de keizerlyke Wapenen zo merkelyk wierden gezegent, alzo in *Hongarien*, de Vestingen *Gutta* en *Neuhauzel*, de laatste stormenderhand veroverd en de Turken tweemalen geslagen wierden, te weten by *Waitzen* en by *Gran*, terwyl in *Croatien* verscheide gewigtige plaatzen zich overgaven, daar onder *Tockay*, *Potak*, *Onoth*, *Serets*, *Woldakin*, *Soma*, *Humanay* en eenige andere, en de Grave *Tekely*, die zo veel gerucht in de werelt gemaakt heeft, zelfs gevangen wierd, zo was 't keizerlyke Hof dat jaar wel voornaamlyk verheugt over de geboorte van den Keizerlyken Prins. Hy quam den eersten

1741 January. *Oftober* ter werelt, en wierd den 4. gedoopt door den Cardinaal *Bonvisio*, Nuntius van den Paus, in de tegenwoordigheit van den Keizer en van 't gantsche Hof, en genaamd *Karel-François-Joseph-Wenceslaus-Balthazar-Joannes-Antonius-Ignatius.* Hy was een Zoon van Keizer *Leopold* den groten en een van deszelfs derde Gemalin, de Prinses *Eleonora-Magdalena*, oudste Dochter van *Philips-Willem*, Keurvorst van de *Palts*, geboren den 6. *Januari* 1655 en getroud in den jare 1676. Deze Prinses bezat zo veel goede hoedanigheden, dat ze hare sexe daar in overtrof, en ook scheen die grote *Leopold* in geen huwelyk vergenoegder te zyn, als wel in dit laaste: zo wel quamen hunne geneigtheden overeen, voornaamlyk in 't stuk van ongeveinsde Godvrucht, tot zo verre dat de Schryvers geen zwarigheit hebben gemaakt, te zeggen, dat *Leopold* waardig was, een *Sant* en *Eleonora* eene *Santinne* genoemd te worden. Hoe 't zy, haar iever voor den Godsdienst is aan de gantsche Roomsch-Catholyke Kerk bekent; hare Almoezen verspreideden zich over de gantsche Werelt, en 't geen van hare kruiciging gemeld word, waar mede zy haar teder lichaam pynigde, vind naulyks geloof by de Roomsch Catholyen zelfs, en nochtans kan men met waarheit zeggen, dat die godtvruchtige Keizerin zomtyds een haire kleed droeg, en banden met stekels om de Benen en Armen had, en zich daar en boven niet zelden geesselde, dat het bloed van haren rug zypelde, terwyl zy alle jaren bloots voets eene bedevaart deed na *Maria-Kitzing*, en dikwyls de gevangenissen in Persoon bezocht, en de Misdadigers met hare eige handen spyzigde, en voor 't overige deernis had met al 't geen deerniswaardig was. By deze Godtvrucht ging gepaart eene meer dan gemene geleerdheit; zy sprak de Fransche, Italiaansche, Latynsche en verscheide andere Talen zeer vaardig, had haar eige Bibliotheek, las alle nieuwe Boeken, voornaamlyk de Fransche, hield eene aantekening van al 't geen de Regering van *Wenen* en 't Oostenrykſche Huis betrof, waar van zy aan den Keizer haar Gemaal verslag deed; daar en boven was zy een ongemeen goede Huishoudster en weergaloos naarstig, waar van de Kerken van *Wenen* getuigen kunnen, die meest alle iets van haar eigen handen werk hebben. d'Eerste Gemalin van Keizer *Leopold*, Vader van Keizer *Karel den zesden* was *Margaretha-Theresia*, Dochter van *Philippus den vierden* Koning van *Spanjen*, geboren den 12. *Juli* 1651, getroud 1666 en gestorven den 12. *Maart* 1673. De Keizer *Leopold* moest tot dit huwelyk eerst eene Pauselyke dispensatie hebben, om dat die Prinses de Dochter was van d'Aardshertogin *Maria-Anna*,

Zuster

Zuster van zyne Keizerlyke Majesteit. *Leopold* spilde veel geld, tot vermaak van die Prinses, en men kan zeggen dat het Wener Hof nooit voor of na zo prachtig is geweest, als wel zo lang die eerste Gemalin heeft geleeft, welke Prinses zo veel Spaansche met zich had gebraght, dat in haren tyd 't gantsche Hof byna met dezelve bezet was. 1741. *January,*

De twede Gemalin van Keizer *Leopold* was *Claudia Felicitas*, Dochter van *Ferdinand Karel*, Aardshertoch en Grave van *Tyrol*, geboren 1653, getroud den 15. *October* 1673 en gestorven den 8. *April* 1676. Zy was eene Prinses van weergaloze schoonheit en uitmuntend verstand. De Keizer had haar ongemeen lief, en men zegt tot haren lof, dat het Wener Hof nooit in die order is geweest als gedurende hare regering, zo groot was hare authoriteit. De Keizer begaf zich op een gezetten tyd ter ruste en stond op een vast uur weder op, en de Hof bedienden moesten hunnen plicht alle zonder onderscheid op 't naukeurigste waarnemen, terwyl zy 't Oeconomie-wezen op een ongemeen goeden voet braght, doch die Prinses stierf aan eene uitdrogende ziekte, tot overgrote droefheit van den Keizer haar Gemaal. Eer wy van 's Keizers *Leopolds* Kinderen spreken, zullen wy aanmerken, dat alle Prinsen uit den huize van *Oostenryk* onder anderen den naam van *Josephus* plegen te voeren, ter eere van *sint Josephus*, beschermheilig van dat Aardshertochdom, en alle d'Aardshertoginnen den naam van *Maria*.

MARGARETHA-THERESIA, eerste Gemalin van Keizer *Leopold* heeft vier kinderen ter werelt gebraght, te weten 1. *Ferdinand-Wenceslaus-Joseph-Michiel-Elcear*, geboren den 28. *September* 1667, gestorven 13. *Januari* 1668. 2. *Maria-Antonia-Josepha-Benedicta-Rosalia-Petronella*, geboren den 18. *Jannari* 1669, getroud met *Maximiliaan-Emanuël* Keurvorst van *Beyeren* in den jaren 1685 en gestorven den 24. *December* 1694. 3. *Joannes-Josephus*, geboren den 20. *Februari* 1670, doch zo voort weder gestorven. 4. *Maria-Josepha-Antonia-Apollonia-Scholastica*, geboren den 9. *Februari* 1672, die maar veertien dagen geleeft heeft.

CLAUDIA-FELICITAS, twede Gemalin van Keizer *Leopold*, heeft hem twee Prinsessen geboren, naamlyk 1. *Anna-Maria-Josepha-Theresia-Antonia-Dominica-Xaveria-Dorothea*, geboren den 11. *September* 1674 en gestorven den 22. *December* van dat zelve jaar, en ten 2. *Maria-Josepha-Clementia-Anna-Grabriëli-Antonia-Fransina-Dominica-Theresia-Eva-Placida*, geboren den 11. *October* 1675.

ELEONORA-MAGDALENA, derde Gemalin van Keizer *Leopold*, heeft negen kinderen ter werelt gebraght, te weten 1. *Josephus-Jacobus-Joannes-Antonius-Eustachius*, geboren den 26. *Juli* 1678,

 's mor-

1741. *January.* 's morgens ten twee uuren, tot Koning van *Hongarien* gekroont den 9. *December* 1687, tot Roomsch Koning gekroont den 26. *Januari* 1690, Keizer geworden den 5. *Mey* 1705, toen Keizer *Leopold* stierf, te *Wenen* als Aardshertoch gehuldigt den 22. *September* 1705, getroud met *Wilhelmina-Amalia*, Dochter van *Johan-Frederik*, Hertoch van *Brunswyk* en *Lunenburg* en gestorven den 17. *April* 1711. 2. De laast overlede de roemruchtige Monarch en Roomsch Keizer, *Karel-François-Joseph-Wenceslaus-Balthasar-Joannes-Antonius-Ignatius*, die volgt.

3. *Maria-Elisabeth-Lucia-Theresia-Joseph*, Gouvernante van d'Oostenrykſche Nederlanden, geboren den 13. *September* 1680. Deze Aardshertoginne verstaat en spreekt niet alleen veel Talen, maar heeft ook eene grondige kennisse van vele wetenschappen, tot zo verre, dat zy verscheide geleerde werken heeft vervaardigt, daar onder ongemeen fraaije Chronologische Tafelen, die zy aan Keizer *Leopold* heeft opgedragen, doch nooit gedrukt zyn.

4. *Leopold-Joseph-Willem-Anton-Fronsois-Erasmus*, geboren den 12. *Juni* 1682 en gestorven den 3. *Augusti* 1684.

5. *Maria-Anna-Josepha-Antonia-Regina*, geboren den 7. *September* 1683; deze Aardshertogin was ongemeen schoon, en troude den 27. *October* 1708 met *Joannes den vyfden*, Koning van *Portugal*.

6. *Maria-Theresia-Josepha-Antonia-Xaveria*, geboren den 22. *Augusti* 1684 en gestorven 1696.

7. *Maria-Josepha-Colletta-Antonia*, geboren den 6. *Maart* 1687 en gestorven 1702.

8. *Maria-Magdalena-Josepha-Antonia-Gabriëlis*, geboren den 26. *Maart* 1689, eene zeer schone en deugdzame Prinses.

9. *Maria-Margaretha-Gabriëlis-Josepha-Antonia*, geboren den 22. *Juli* 1690 en gestorven den 22. *April* 1691.

Voor 't overige heeft Keizer *Leopold* 't geluk gehad, verscheide Kinskinderen te beleven; deszelfs oudste Dochter van deszelfs eerste Gemalin, die getroud geweest is met den Keurvorst van *Beyeren*, heeft zo wel als deszelfs oudste Zoon van de derde Gemalin 't allerdoorluchtigste Aardshuis voortgeplant. De Kinderen van de Keurvorstin van *Beyeren* zyn 1. *Leopold*, geboren den 21. *Mey* 1689, gestorven den 25. van die maand. 2. weder een Prins 1690, doch zo voort na de geboorte gestorven. 3. *Josephus-Ferdinand-Leopold*, geboren den 27. *October* 1692, gestorven den 6. *Februari* 1699. De Kinderen van Keizer *Josephus* en deszelfs Gemalin *Wilhelmina-Amalia* zyn geweest 1. *Maria-Josepha-Benedicta-Antonia-Theresia-Xaveria-Philippina*, geboren den 8. *December* 1699. 2. *Leopold-Josephus-Joannes-Thadeus-Antonius-Narcissus-Ignatius-Xaverius-Philippus*, geboren den 28. *October* 1700, gestorven 1701. 3. *Maria-Amalia-Josepha-Anna-Theresia-*

Festa-Cordula, geboren den 22. *October* 1701, zulks 't gantsche getal der Descendenten van *Leopold* Vader van wylen Keizer *Karel den zesden* bestaan heeft in 15 Kinderen, daar onder 5 Aardshertogen en 10 Aardshertoginnen, en 6 Kindskinderen, daar onder 4 Prinsen, in 't geheel 21 Kinderen en Kindskinderen, waar by als een zonderling geluk is aan te merken, dat *Leopold* zelfs Keizer is geweest, en daar en boven Vader van twee Keizers, welk geluk niemant anders uit den Oostenrykschen Huize, en zelfs niemant van alle Duitsche Keizers ooit gehad heeft.

1741. *January.*

Wanneer de Koning van *Spanjen*, *Karel de twede*, Zoon van *Philips den vierden* en van deszelfs twede Gemalin, *Maria-Anna*, Dochter van Keizer *Ferdinand den derden*, den eersten *November* 1700 zonder Kinderen quam te sterven, eindigde met deszelfs levens de rust in *Europa*. De Marquis van *Villars*, toen Ambassadeur des Konings van *Vrankryk* te *Wenen*, was d'eerste, die de tyding daar van met een expressen van zyn Hof ontfing, en kort daaraan wierd dezelve ook gebragt aan Keizer *Leopold*, door een expressen, dien de Grave van *Sinzendorff*, aan hem had afgevaardigt. De Keizer zach in twee dagen niemant, maar schreef een briefje aan den President van den Opperhof-krygsraad, die op staande voet verscheide Veldmarschalken ten Hove ontbood. De Keizer sprak in dien Raad met grote kloekmoedigheit, en beschuldigde zyne Ministers van wispelturigheit. Den 3. *November* vernam men, dat by 't openen des Testaments van den Koning van *Spanjen* was bevonden, dat de Hertoch van *Anjou*, twede Zoon van den Dausin van *Vrankryk*, tot Erfgenaam gestelt was, onder voorwendzel, dat de renunciatie, door de Spaansche Infante op haar huwelyk met *Lodewyk den veertienden* gedaan, geen anderen grond had, dan de vreze, dat de Kronen van *Vrankryk* en *Spanjen*, op een hoofd mochten vereenigt worden, en dus *Lodewyk* en zynen oudsten Zoon alleen raakte. 't *Testament was* den 2. *October* verzegelt, en d'omslag door den Cardinaal *Porto Carrero*, Aardsbisschop van *Toledo*, de Primaat van *Spanjen*, *Manoës van Arias*, de Hertogen van *Medina*, *Infantado* en *Sessia* alleen getekent, waar by de Koning den 5. *October* een Codicil gevoegt had. Het Testament luide; dat by afsyvigheit zonder Kinderen van *Anjou*, zyn Broeder de Hertoch van *Berry* Koning zou wezen. Zo deze beide zonder Erven stierven, zou d'Aardshertoch *Karel*, en zo dezen zulk een lot te beurt viel, de Hertoch van *Savojen* de Kroon van *Spanjen* erven; waar uit die Oorloch rees, die tot in den jare 1713 duurde. De Keizer deed door den Grave van *Harrach* te *Madrid* op de plechtigste wyze tegen 't gemelde Testament protesteren, en besloot, om zyn recht op de Spaansche

1741. *January.* sche Kroon met de Wapenen te handhaven, zo verre dat wanneer hy hoorde, dat de Koning van *Vrankryk* het Tractaat van partage verworpen en het Testament aangenomen had, hy in den Raad zeide; „ dat de zaken nu wel stonden, en dat *Vrankryk* een stap „ quam te doen, die voor 't Oostenryksche huis van groot nut zou- „ de zyn ", willende daar mede te kennen geven, dat de Zeemogendheden onmogelyk zouden konnen dulden, dat die twee Kronen op een hoofd wierden vereenigt, en dat ze derhalven 't Oostenrykſche Huis met al hun vermogen zouden bystaan. Die Monarch verzocht den Paus *Clement den elfden* by eenen Brief om de belening van 't Koningryk van *Napels*, onder voorwendzel, dat 't gemelde *Koningryk* aan Koning *Karel den tweden* behoort had, wiens Landen achtervolgens 't recht der natuur en der volkeren door deszelfs dood aan 't Oostenrykſche Huis gekomen waren, om dat dezelve geen Kinderen had nagelaten. Edoch zo dra de Koning van *Spanjen* was overleden, wierd door dat gantſche Ryk aan alle d'Onderkoningen en Gouverneurs bevel gezonden, *Philippus*, Hertoch van *Anjou* voor Koning t'erkennen, 't welk dan ook geschiede, zonder dat iemant zich daartegen aan kantte, alzo de weinigen, die het met den Keizer hielden, naulyks 't hoofd dorsten opsteken. De Hertoch van *Anjou* wierd genodigt, over te komen en bezit van den Spaanſchen Troon te nemen. *Lodewyk de veertiende* hield ten eersten groten Raad, waar in besloten wierd om het Testament van *Karel den tweden* te doen gelden, en den Hertoch van *Anjou* in 't bezit van den Spaanſchen Troon te handhaven. Kort daarna presenteerde de Koning van *Vrankryk* zynen Kleinzoon *Philippus* aan 't gantſche Hof, en verklaarde hem tot Koning van *Spanjen* met alleenlyk te zeggen, *Zie daar den Koning van Spanjen. Philippus* stond by die gelegenheit aan zyns Grootvaders rechterhand, en ontfing in dat zelve oogenblik de gelukwenſchingen van 't Franſche Hof. Den 24. *November* wierd de Hertoch van *Anjou* te *Madrid* met de gewone plechtigheden tot Koning van *Spanjen* uitgeroepen, en den 4 *December* vertrok hy derwaarts en beklom den Spaanſchen Troon, zonder dat deswegen een droppel bloed vergoten, of een Degen getrokken was. De Keizer zond eenige Troupen na *Italien* en sloot den 7 *September* 1701 eene Alliantie met den Koning van *Groot-Brittannien* en de Heren Staten Generaal, dewelke naderhand tot een grondslag voor de wereldvermaarde Grote Alliantie diende; hoe 't zy, de Koning van *Portugal* van dezelve verwittigt, en ziende de talryke Vloot van de twee Zeemogendheden, toonde eene grote genegenheit, om daar in te treden.

Zyne

Zyne Portugesche Majesteit wenschte alleenlyk, dat hy gelegenheit mocht hebben, te konnen zeggen, dat hy daartoe was gedwongen, en gaf zulks niet onduidelyk aan den Graaf van *Wallenstein* te kennen, daar by voegende, dat het Tractaat, dat hy met *Spanjen* en *Vrankryk* had gesloten, in der daad niet anders was dan eene neutraliteit; de Graaf van *Wallenstein* zond een expressen na *Wenen*, en gaf ook daar van kennis aan den Graaf van *Wratislau*, waar na d'onderhandelingen een begin namen, om 't Portugesche Hof in de Grote Alliantie te doen treden. De Keizer verklaarde aan den Marquis van *Villars*, dat hy door zynen Ambassadeur te *Madrid* tegen het Sentiment van *Karel den tweden* had doen protesteren, en voegde daar by, „ dat hy het hield voor „ d'oorzaak van den Oorloch, die daar uit in gantsch *Europa* ontstaan „ zou; doch dat hy zich verzekerd hield, dat hy zelf deswegen „ gene grote kosten zou behoeven te maken, maar dat *Engeland*, „ *Holland* en alle de Ryksvorsten hem met Troupen en geld zou- „ den voorzien ". De Hertoch van *Anjou* midlerwyl uit *Spanjen* in *Italien*, gearriveert, deed den 20. *Mey* 1701 eene prachtige openbare intrede te *Napels* en ontfing de Hulde van d'Inwoonders van die Stadt, zo dra de Paus van deszelfs komste te *Napels* was verwittigt, zond hy den Cardinaal *Barberini* als Legaat *a latere* derwaarts, en deze had den laatsten *Mey* gehoor. Daags daaraan vertrok de Hertoch van *Anjou* met de Fransche Vloot, die hem na *Napels* gebraght had, na *Final* en van daar na *Milaan*. In den jare 1703 traden de Koning van *Portugal* en de Hertoch van *Savojen* in de Grote Alliantie, waar door *Spanjen*, *Italien*, en *Vrankryk* zelf hunne voornaamste Bolwerken verloren. 1741. *January*.

De Koning van *Vrankryk* bewoog, om zo te spreken, Hemel en Aarde, om den Koning van *Portugal* in zyne belangen te houden, doch te vergeefs. De Secretaris van den Grave van *Wallenstein*, 's Keizers Ambassadeur te *Lisbon*, braght 't Tractaat van Alliantie tusschen *Portugal*, zyne Keizerlyke Majesteit, *Engeland* en *Holland* gesloten en getekent, te *Wenen*, doch daar mede was het werk niet verricht. Men had den Koning van *Portugal* te verstaan gegeven, dat de Keizer en de Roomsch Koning *Josephus* van alle hunne pretensien zouden afzien ten behoeven van den Aardshertoch *Karel* 's Keizers twede Zoon, die tot Koning van *Spanjen* zou worden uitgeroepen, in hope dat deszelfs tegenwoordigheit aldaar eene grote verandering zou te weeg brengen, en deze aanmerking was een der voornaamste beweegreden, die den Koning van *Portugal* in de Grote Alliantie hadden doen komen. 't Wener Hof was midlerwyl onwillig, om den Aardshertoch *Karel* na *Spanjen* te zenden, en om

1741. January. om deszelfs vertrek uit te stellen, zei men, dat het Oostenrykſche Huis maar twee Prinsen had, die door den Keizer beide even teder bemind wierden; dat hy eenen derzelven zo een verre reize niet konde laten doen om een zo onzeker Fortuin, dat alvorens zorg voor *Italien* moest worden gedragen, alzo zulks ongevoelig eenen weg na de Spaansche Monarchie banen zoude; dat de nodige zommen ontbraken, om de reize te doen met dien luister, die met des Aardshertochs geboorte overeenquam; dat de Keizer hem onmogelyk Duitsche Troupen kon toevoegen tot zekerheit van deszelfs Persoon, en tot uitvoering van eene zo grote onderneming enz. d'Uitheemsche Gezanten aan 't Wener Hof drongen midlerwyl op 's Aardshertochs vertrek, en zulken die met hert en ziel wenschten, hem op den Spaanschen Troon te zien, deden zeer krachtige vertogen aan den Keizer, en zyne Keizerlyke Majesteit gaf eindelyk zyne toestemming tot dat vertrek. d'Aanhangers van *Spanjen* en *Vrankryk* dit besluit zeer nadelig oordelende voor hunne ontwerpen, zochten d'uitvoering daar van zo veel mogelyk te beletten, en wanneer zy hun oogmerk niet konden bereiken, maakten zy, zo als uit onderschepte Brieven is gebleken, eenen toeleg tegen 's Aardhertoch leven om daar door eensklaps alle d'onderhandelingen en Tractaten ten behoeve van 't Oostenrykſche Huis af te breken, doch 't Wener Hof nam zodanige maatregelen, dat die Prins voor alle diergelyke aanslagen in 't minst niet had te vrezen. Dit was het twede geval waar in de Hemel den Aardshertoch *Karel* op eene zichtbare wyze had bewaart, want die Prins den 29. *October* 1702 met den Keizer zyn Vader na de *St. Pieters* Kerk rydende, om van daar in processie na de zo genaamde Drievuldigheits Zuilen te gaan, in erkentenis van 't ophouden van de Pest te *Wenen* in den jare 1679, zo brak de stelladie, die men over 't nieuwe Fondament van de *Pieterskerk* die toen van den grond op nieu opgehaalt wierd, gelegt had, en waarover men in die Kerk gaan moest, waar door over de vyftig Personen, daar onder verscheide voorname Hovelingen, die even voor den Keizer en den Aardshertoch hene gingen, in d'opgegrave Fondamenten vielen, waar van de meesten dood uit de kuilen gehaald wierden, terwyl verscheide anderen Armen of Benen gebroken hadden. Dit ongeluk zou den Keizer en den Aardshertoch mede wedervaren zyn, byaldien naamlyk de stelladie een oogenblik langer was blyven staan, alzo d'Aardshertoch noch maar een stap van de stelladie af was, toen ze quam in te storten. Men hield dit billyk voor eene byzondere Godlyke bescherming der Keizerlyke Familie en deswegens wierd een Dankfeest uitgeschreven.

ven. De Pieters Kerk, waar by dit ongeluk gebeurde, was d'oudste van *Wenen*, en zo bouvallig, dat de Keizer besloot, omze van den grond op nieu te laten opbouwen. Om den draad van onze geschiedenis te hervatten. In de maand van *September* 1703 besloot eindelyk de Keizer op aanhouden van de Koningin *Anna* en van de Staten Generaal, deszelfs tweden Zoon, den Aardshertoch *Karel* tot Koning van *Spanjen* te verklaren, en hem met de gecombineerde Vloten van *Engeland* en *Holland* na *Catalonien* te zenden. Den 11. *September* ontfingen alle Keizerlyke geheime en conferentie Raden bevel, daags daaraan ten 11. uuren voor de middag in de *Favorita* in gala-klederen te verschynen; ook wierden d'Uitheemsche Gezanten verzocht, om zich dien tyd ten Hove te laten vinden. Den 12. ging de Keizer in de Hof Capelle zyne aandacht verrichten en na de misse keerde hy weder na zyn Cabinet, en na dat hy hier een weinig had vertoeft, trad hy met den Roomsch Koning en den Aardshertoch in de Zaal, daar 25 geheime Conferentie-raden vergadert waren, en deed eene korte aanspraak waar in hy onder anderen zeide; " dat hen de rede waar„om zy ten Hove ontboden waren, niet onbewust was, naam„lyk de successie der Spaansche Monarchie, die door den dood van „wylen *Karel den tweden*, Koning van *Spanjen*, uit hoofde van „alle rechten, conventien en renunciatien, op 't Aardshuis *Oostenryk* „gekomen was; dat hy d'eenige rechtmatige Erfgenaam was van „die Spaansche Ryken, doch om die zelf te regeren en met zyne „andere Erflanden te vereenigen, dat hy daar omtrent billyk ee„nige zwarigheden maakte, zo als ook om die aan den Roomsch„Koning als den Eerstgeborenen te laten toekomen, en dat hy der„halven raadzaam had geacht, deze successie der Spaansche Mo„narchie aan zynen tweden Zoon, den Aardshertoch *Karel* afte „staan, op dezelve wyze als eertyds zyne Voorzaten van 't Aards„huis *Oostenryk Karel de vyfde* en andere gedaan hadden, en hem „dus voor een rechtmatigen Koning van alle de Spaansche Ryken „te verklaren.„ 1741. *January.*

De Roomsch Koning *Josephus* antwoorde op eene hoogst verplichtende wyze: " Dat hy d'allergenadigste Keizerlyke resolutie we„gens den afstand der Spaansche Monarchie dankbaar erkende, en „dat vermits zyne Keizerlyke Majesteit om gewigtige redenen „raadzaam geacht had, die Monarchie voor den Aardshertoch *Ka„rel* van *Oostenryk* te destineren, hy voor zo veel hem betrof, ook „zeer gaarn zyne toestemming daar toe gaf; dat hy derhalven „voor die Monarchie bedankte, en dezelve op de bovengemelde „conditien aan zynen Heer Broeder zeer gaarn afstond.„

1741. *January.*

Dit geschied zynde, lei d'Aardshertoch *Karel*, als verklaarde Koning van *Spanjen*, zyne dankzegginge af aan den Keizer en aan den Roomsch Koning voor die genadigste verklaring en afstand, en beloofde, " dat hy zich jegens den Keizer, den Roomsch Koning en „ derzelver Bondgenoten gedragen zoude op eene wyze, dat zy en „ gantsch *Europa*, voornaamlyk zyne Spaansche en Indische Ryken, „ nevens alle d'Ostenrykscbe Landen genoegen hebben zouden ".

Ten einde ook dit alles op eene behoorlyke authentique plechtige wyze zoude worden verricht, zo beval de Keizer den Hof Cancelier, *Fredrik Julio* Grave van *Bucelini*, om d'Instrumenten, die wegens dien afstand gemaakt waren, overluid te lezen. Vervolgens stelden de Keizer en de Roomsch Koning 't Formulier van den Eed der cessie en reservatie aan den Cardinaal *Collonitsch* ter hand, dien zy beide aan een Altaar, ten dien einde in de Zaal opgerecht, waar op een Silver crucifix met vier brande kaarzen stond, op het H. Evangelie afleiden. Ook gaf de nieuwe Koning van *Spanjen* 't Formulier van den Eed over, en beloofde, " dat hy d'oude „ Conventien, Voorrechten, Statuten en Vryheden zo ten op„ zichte van *Spanjen*, als *Oostenryk* op eene onschendbare wyze zou„ de handhaven ". Eindelyk omhelsde de Keizer *Leopold* den nieuwen Koning, en wenschte hem geluk; ook deed zulks de Roomsch Koning *Josephus*, waar na de Keizerlyke geheime conferentie-Raden na hunne rang naderden, die na hunne complimenten afgelegt te hebben, door den Koning ter handkus toegelaten wierden, waar na zy weder na hunne vorige plaatzen keerden. De Keizerlyke Opperhofmeester Grave van *Harrach* ging na de deur van d'Antichambre, die midlerwyl geopent was, en maakte aan d'Uitheemsche Gezanten en andere voorname Personen bekend, dat de verklaring van den nieuwen Koning van *Spanjen*, was geschied, en dat zy in de Zaal komen konden. Hunne Majesteiten begaven zich kort daar aan na hunne Apartementen en zonden Ministers aan elkander, om de complimenten wegens dien afstand af te leggen. De Koning van *Spanjen* gaf de visite aan den Roomsch Koning, en in zyn Apartement wedergekeert, ontfing hy de complimenten van d'Uitheemsche Gezanten, daar onder d'Engelsche, Hollandsche, Pruissische, Mentzische en Modenasche, die ook werkelyk by de plechtigheit geweest waren. De Pauselyke Nuntius, de Venetiaansche Ambassadeur, en de Gezanten van *Florence*, *Parma*, *Denemarken* en *Polen*, verzochten om verscheide redenen verschoont te worden; weshalven dan ook aan den Pauselyken Nuntius *Doria*, toen hy naderhand de Keizerlyke Kapelle wilde bywonen, te kennen gegeven wierd, " dat hy wel zoude doen, niet ten Hove te „ ver-

„ verschynen, om dat hy onder voorwendzel van Podagra die „ plechtigheit niet had bygewoont." Voorts wierden hunne Majesteiten door den Koning van *Spanjen* ter Middagmaaltyd onthaalt. De Keizer zat in 't midden, de Roomsch Koning zat aan zyne rechter en de Keizerin aan zyne slinkerhand. De nieuwe Koning had zyn plaats aan de rechterhand van den Roomsch Koning, en de Roomsch Koningin aan de slinkerhand van de Keizerin. d'Oudste en de middelste Aardshertoginnen wierden aan 't boven end van de Tafel geplaatst en de jongste Aardshertogin daar tegen over. 's Avonds gaf de Roomsch Koning een Festein, daar hy den Koning van *Spanjen*, de rechterhand gaf, terwyl de Spaansche en Napelsche Heren, die zich te *Wenen* bevonden, veel geld onder 't Volk deden werpen, en hunne huizen illumineerden, hebbende de Keizer ter oorzake van d'omstandigheden dier tyden het bedryven van openbare vreugde aan de particulieren verboden.

Den 14. *September* 1703 deed de Koning met een klein gevolg een bedevaart na *Maria-Zell* in *Stiermark*, ter volbrenging van een gelofte, die hy 't jaar te voren had gedaan, om dat hy van een zware ziekte herstelt was, en quam den 17. *September* gelukkig weder in de *Favorita* te rug. Den 18. verleende hy na de middagmaaltyd gehoor van afscheid aan de Ministers van 't Hof en uitheemsche Gezanten, terwyl deszelfs bagagie van *Wenen* vertrok, en den 19. verrichtte hy met het krieken van den dag zyne aandacht in 't Koninglyke Nonnenklooster, en spysde dien middag by de Roomsche Koningin, waar na hunne Majesteiten zich alle na hunne Apartementen begaven. Wanneer den Koning van *Spanjen*, aangedient wierd, dat alles tot zyn vertrek gereed stond, begaf hy zich tot den Keizer, en nam met deze woorden afscheid: *Dat vermits zyne Keizerlyke Majesteit hem tot een rechtmatigen Koning der Spaansche Ryken en Landen had verklaart, en hy van voornemen was, om van die Monarchie bezit te gaan nemen, hy zyne Majesteit als zynen doorluchtigsten Heer Vader andermaal dankte, niet alleen voor den gemelden afstand, maar ook voor alle beweze vaderlyke liefde en genade, bevelende zich verder in de Keizerlyke affectie, met verzekering, dat hy dat geen, 't welk hy deswegens schuldig en verplicht was, nooit vergeten zoude.* De Keizer omhelde den Koning, gaf hem den vaderlyken Zegen, en verzocht hem na 't voorbeeld van alle zyne roemrugtigste Voorzaten zyne toekomende Landen en Onderdanen in diervoege te regeren, dat ze rede hadden, over d'Oostenryksche zachtmoedigheit en Godvrucht verheugt te zyn, 't welk de Koning dan ook beloofde. Van hier begaf de Koning zich door de geheime vertrekken tot de Keizerin, en maakte dat zelve compliment, waar op de Keizerin op zo eene

 hert-

1741. *January.* hertroerende wyze antwoordde, dat de drie Keizerlyke Prinsessen, die tegenwoordig waren, zich niet konden onthouden, Tranen te storten. Deze verzelden ook den Koning tot den Roomsch Koning, die in d'Antichambre reets na hem wachtte. Zy omhelsden elkander en gingen in 't Cabinet, daar zy met verzekering van alle broederlyke liefde, afscheid van elkander namen. Voorts quamen de beide Koningen weer uit 't Cabinet, en gingen, verzelt van d'Aardshertoginnen, tot beneden aan de trap, daarze elkander weder omhelsden. Zo dra de Koning van *Spanjen* op de Post-Cales klom, keerde de Roomsch Koning en d'Aardshertoginnen gantsch bedroeft na hunne Apartementen. Onder 't afscheid nemen vereerde d'Aardshertogin *Maria*, die den Koning van *Spanjen* zeer teder lief hadt, aan den kleinen Dwerg, dien den Koning met zich nam, een goud Zakhorlogie, en zeide; " ik doe u deze vereering enkel „ en alleen met beding, dat zo dikwyls als gy 't hoort slaan, en „ gy by den Koning kunt wezen, gy hem erinnert, om my te den„ ken, en my nooit te vergeten. " De Heren, die by dit afscheid nemen tegenwoordig waren, wierden alle ter handkus toegelaten, en vermits 't gemene Volk grote tekenen gaf van droefheit over 't vertrek van dien Prins, beval de Koning aan den Opper ryks Hof-postmeester, den Grave van *Paar*, om een zeker somme gelds aan 't zelve uit te delen, en reed verzelt van den Vorst *Antoni van Lichtenstein* uit het Keizerlyke Paleis, genaamd de *Burg*.

Den 13. *September* 1703 maakte de Keizer *Leopold* dit vertrek by missiven bekent aan *Anna*, Koningin van *Groot-Brittannien*, waar by hy hare Majesteit verzocht," niet qualyk te nemen, dat hy zynen „ tweden Zoon, den Aardshertoch *Karel* Koning van *Spanjen*, aan „ haar als eene twede Moeder gantschelyk overgaf en aanbeval, en „ beloofde, dat zy van hem, zo lang hy leefde, met kinderlyke „ eerbied zou geëerd worden, als mede dat het gantsche Oosten„ ryksche Huis haar met de grooste dienstvaardigheit en onsterflyke „ dankbaarheit op 't allernauste zou verplicht blyven. „ Ook schreef de Keizer dien zelven dag aan den Koning van *Portugal* onder anderen; " dat hy niet twyfelde, of zyne Majesteit zou dat „ werk, 't welk ten algemene nut was begonnen, met raad en daad „ bevorderen, immers dat hy geen groter blyk geven kon van 't ver„ trouwen van deszelfs oprechtigheit, dan dat hy zyn allerdier„ baarste pand in zyn handen leverde; en eindelyk, dat vermits „ hy hoopte, dat deszelfs behoudenis, waardigheit en belang zyne „ Portugesche Majesteit niet minder als hem zelven zouden ter „ herten gaan, hy hem verzocht, verzekerd te zyn, dat hy met „ zyne Zonen dien dienst altyd indachtig blyven, en op eene dank-

„ bare

„ bare wyze erkenen zouden; als mede dat hy zyne belofte niet „ alleen heilig nakomen, maar ook dat 'er niets zo groot zyn zou„ de, dat hy niet voor zyne Portugesche Majesteit en voor des„ zelfs Koninglyk Huis zeer gaarn zou willen doen enz. „ 1741. *January.*

Den nacht tusschen den 19. en 20. *September* vertoefde de nieuwe koning van *Spanjen* te *Heilbron*, daar hy de plechtigheit verrichte, van den Hertoch van *Mansveld* als Prins van *Fundi*, den Marquis *del Vasto*, den Hertoch van *Casetta*, en den Vorst van *Lichtenstein*, zich als Grandes van *Spanjen* in zyne tegenwoordigheit te laten dekken. De naaste aanmerkelyk plaats, daar zyne Catholyke Majesteit aanquam, was *Hamelen*, een Stadt toebehorende aan den Keurvorst van *Hanover*, daar hy door dat Hof, ten dien einde derwaarts gegaan, op den 9. *October* prachtig onthaalt wierd. Voor den middag ontfing hy de complimenten van de Pruissische Ministers enz. en omtrent 2 uuren daar na gaf de Keurvorst van *Hanover* eene afzonderlyke visite aan den Koning van *Spanjen*, die zyne Catholyke Majesteit kort daar aan den Keurvorst gaf. Den 12. *October* arrveerde hy te *Dusseldorp*, daar hy door den Keurvost van de *Palts* wierd ontfangen aan 't hoofd van den Adel der Hertochdommen van *Gulik* en *Berg*, en eenigen tyd bleef, zo wel om de Festynen by te wonen, die aan hem stonden gegeven te worden, als om te wachten, tot dat in *Holland* alles tot zyne overvoering na *Portugal* gereed was. Zo dra de Hertoch van *Marlborough* van d'aankomst des Konings van *Spanjen* te *Dusseldorp* tyding had, vertrok hy derwaarts, om zyne Catholyke Majesteit in naam van *Groot-Brittannien*, wegens zyne komste tot den Spaanschen Troon geluk te wenschen.

De Koning verwittigt van 's Hertochs komste, stak een kostbaren Degen op zyde, dien hy den Hertoch van *Marlborough* op eene zeer geestige wyze vereërde; want terwyl ze met elkander redeneerden, gaf zyne Catholyke Majesteit den Degen met een bevallige zwier aan den Hertoch, zeggende in de Fransche Taal: *Mylord, ik ben niet beschaamt te zeggen, dat ik een arme Prins ben*; Je n'ai que la cape & l'épée, *ik heb niet anders dan den Degen en de Kap* (waar mede de Franschen zeggen willen *niet met al*) *d'eerste kan u van dienst zyn, en ik hoop niet, dat gy hem te minder achten zult, om dat ik hem eenen dag gedragen heb.*

Na zyn vertrek van *Dusseldorp* genoot zyne Catholyke Majesteit alle bedenkelyke eerbewyzingen in de Pruissische en Hollandsche Steden; te *Schenkenkans* wierd hy ontfangen en gecomplimenteert door Heren Gecommitteerden van de Staten-generaal der *Vereenigde Nederlanden*. Tusschen *Workum* en *Dordrecht* wierd hy weder ontfangen

1741. *January.* fangen door Heren gecommitteerden der Staten van *Holland en West-vriesland*, onder 't driemaal losbranden van 't Canon van 't Casteel van *Loevenstein*. Van *Dordrecht* vervolgde hy zyne reize te water na *Rotterdam*, daar hy op den eersten *November* aanquam; de Borgers waren hier langs de *Maas* in twee ryen geschaart, en schoten drie salvôs uit de musketterie, 't welke telkens beantwoord wierd door 't Canon, en door d'opstroom leggende Hollandsche, Engelsche en andere Schepen. Twee dagen daaraan arriveerde de Koning van *Spanjen*, in den *Haag*, met de Koets van den Grave van *Goes*, verzelt van den Hertoch van *Marlborough* en verscheide andere Personen van distinctie, en wierd door hun Hoogmogende Koninglyk onthaalt, tot dat alles tot zyne voorgenome reize gereed was, welk verblyf in den *Haag*, veel langer was, als men in den beginne staat had gemaakt, ter oorzake van 't verschrikkelyk Weer, 't welk men den 7. *December* had tusschen elf en twaalf uuren 's nachts, vermengt met een vliegende Storm uit den west-zuid westen, die tot 's morgens ten 7. uuren duurde, en onbeschryvelyke schade veroorzaakte zo ter Zee als te Land. De schade in *Londen* en *Westmunster* geschied, wierd op elf millioenen guldens begroot, en die van de Stadt *Bristol* op omtrent hondert en vyftig duizend pond sterling; daar en boven wierden 14 Oorlochschepen t'eenemaal aan stukken geslagen, zo als ook zeer veel Koopvaardy schepen. Een vierde gedeelte van *Vriesland* geraakte onder water, door het doorbreken der Dyken. d'Admiraal *Allemonde* eenige dagen te voren met 't Esquader uit de Straat te rug gekomen, stont den Storm uit, hoewel met verlies der masten van eenige zyner Schepen; doch d'Admiraal *Callenberg*, die eigentlyk met een Esquader Oorloch-en Transportschepen tot den tocht na *Portugal* geschikt was, en uit *Tessel* verwacht wierd, om zich in de *Maas* by d'overige Oorlochschepen te voegen, wierd op de Noorweegsche Kust gedreven. Van d'Engelsche Schepen in de *Maas* quamen sommige te stranden en andere t'eenemaal te vergaan.

De Ridder *George Rook* vertrok zo voort uit den *Haag* na den *Briel*, en door zyne tegenwoordigheit wierd zodanige spoed gemaakt met de schade te herstellen, dat d'Engelsche en Hollandsche Esquaders beide omtrent drie weken daar aan weder zeilrede waren, op eene wyze, dat de Koning van *Spanjen* aan Boord ging, en met een zeer gunstige Wind na *Engeland* in Zee stak. Voor zyn vertrek uit den *Haag*, vertoonde die Prins aan de Staten, „ dat
„ nademaal hy de wettige Erfgenaam was van de Spaansche Monar-
„ chie, en de Provintie van *Limburg* aan die Kroon behoorde, hy
„ verzocht dat hun Hoogmogende de burgerlyke Regering van
„ die

„ die Provintie aan hem wilden overgeven, als mede bekrachtiging „ van hunne erkenning van zynen Titel, " en verders, de Heren Staten dat verzoek toestonden, benoemde hy den Grave van *Zinzendorf*, om in zynen naam bezit te nemen van de Stadt en Hertochdom van *Limburg*, zo als dezen ook deed. 1741. January.

KAREL *de derde*, Koning van *Spanjen*, arriveerde den 26. *December* 1703 te *Spithead*, en ontfing alle mogelyke eerbewyzingen van de Vloot en van de Stadt *Portsmouth*, en daags daar aan wierd hy aan Boord opgewacht door den Hertoch van *Somerset*, Opperstalmeester van de Koningin. De Hertoch had een Brief by zich van hare Majesteit, meldende, dat zy te *Windsor* was gekomen, om de visite t'ontfangen, welke de Koning voornemens was, aan haar af te leggen. De Catholyke Koning overnachte te *Petworth*, Landgoed des Hertochs van *Somerset*, daar zyne Koninglyke Hoogheit de Prins *George* was gekomen, om hem t'ontfangen, en den 29. 's avonds quam hy te *Windsor*. De Hertoch van *Northumberland*, Slotvoogd van *Windsor*, de Hertoch van *St. Albans*, Kapitein van de compagnie Loontrekkende Edellieden, en de Marquis van *Harrington*, Kapitein van hare Majesteits Lyftrawanten, ontfingen den Koning by 't uitstappen uit de Koets, en de Grave van *Jersey*, Opperkamerling van hare Majesteits hofhoudinge, lichte hem tot boven aan de Trap, daar de Koningin hem ontfing met grote tekenen van achting en genegenheit. Na dat hy zyn compliment aan hare Majesteit had gemaakt, waar by hy onder anderen erkende zyne grote verplichting voor hare edelmoedige bescherming en bystand, leide hy hare Majesteit na hare Slaapkamer, daar de Koningin omtrent veertig Dames van den eersten Rang aan zyne Majesteit presenteerde, die hem alle groetten met eene kus. Na een kort verblyf in haar Majesteits Slaapkamer, braght zyne Koninglyke Hoogheit den Koning van *Spanjen* na 't Apartement, dat voor hem was gereed gemaakt. Hy spysde dien avond met de Koningin, die zyne Majesteit de rechterhand aan Tafel gaf, welke hy dan ook na vele plichtplegingen nam, zittende de Prins aan 't end van de Tafel naast de Koningin. Daags daar aan de Koning van *Spanjen* verwittigt werdende, dat de Koningin quam, om hem eene visite te geven, zocht hy haar voor te komen, doch hare Majesteit ging na zyn Apartement, van waar hy hare Majesteit na d'Eetzaal leidde. D'Engelsche Kooplieden, op *Spanjen* handeldryvende, quamen hem te *Windsor* eene gelukkige reize wenschen, ingeleid zynde door den Hertoch van *Marlborough*. Zyne Catholyke Majesteit ontfing hen zeer minlyk en verzekerde hen van zyne gunst en bescherming, gebruikende deze uitdrukking, *Estimo la Gracia y Favor*, 't welk

1741. *January.* 't welk 't grootste compliment is, dat de Spaansche Taal in haren Souverein toelaat. Dien namiddag gaf men een keurlyk concert van stemmen en instrumenten, en nooit had men talryker en prachtiger Hof in *Engeland* gezien. Wanneer men aan Tafel zou gaan, hield de Koning van *Spanjen* zich niet te vrede, dan na dat de Hertogin van *Marlborough* na veel complimenten aan hem had overgegeven 't Servies, 't welk hy ophield, tot dat de Koningin hare handen gewasschen had, en wanneer hy 't aan de Hertogin weerom gaf, stak hy zynen Ring met Diamanten in 't zelve, ten blyke van zyne grote achting voor die Dame. Na d'avondmaaltyd leide de Koning van *Spanjen* de Koningin na hare Slaapkamer, daar hy na een kort verblyf afscheid van haar nam, vertrekkende den volgenden morgen, na dat hy aanzienlyke vereeringen gedaan had aan verscheide van hare Majesteits Hofdames. De Koning van *Spanjen*, verzelt van den Hertoch van *Tomerset* en van andere Personen van aanzien, overnachtte den 31. *December* te *Petwort*, quam den eersten *January* te *Portsmouth*, en ging ten eersten te *Spithead* aan Boord van 't Koninglyke Jacht de *Catharina*, ten hoogsten voldaan over de receptie en 't onthaal te *Windsor* en over d'Eer, hem door de Vloot en in de verscheide Steden, door dewelke hy op zyne reize derwaarts, en te rug reize na *Spithead* gepasseert was, aangedaan.

Twee dagen daaraan quam de Koning *incognito* aan Land, om de scheeps Timmerwerven te zien, en gaf eene visite aan den Admiraal *Callenberg*, die eenigen tyd te voren met het grootste gedeelte van de Hollandsche Oorloch-en Transportschepen te *Spithead* gearriveert was. Den 6. *January* 1704 zeilde de Ridder *George Rook* met de gantsche Vloot van *Spithead* na *Lisbon* met een gunstigen wind, doch den 10. geraakte de Vloot door storm verstrooit, en de meeste Schepen keerden na d'Engelsche Havens, zeer beschadigt aan masten en touwerk. Den 31. *January* lieten de meeste Oorlochschepen te *St. Helena* 't Anker vallen, daar 't grootste gedeelte van de Hollandsche Vloot was gearriveert. De Koning van *Spanjen* gaf in deze gelegenheit uitmuntende blyken van zynen onverschrokken Heldenmoed. Hy bleef gedurende 't hevigste van den Storm op 't dek, en zyn eigen gevaar klein achtende, was hy slechts bekommert voor anderen. d'Admiraal *George Rook* zyne Majesteit verzocht hebbende, na beneden in zyn Cajuit te gaan, antwoordde die Prins; *Neen ik wil hier blyven, en ooggetuige wezen van uwen vlyt en van uwe moeite, die gy en uwe Officiers om mynent wille neemt.* 't Weer bleef zo onstuimig dat d'Admiraal niet voor den 3. *February* van *St. Helena* te *Spithead* konde komen. Daags daar

aan

aan begaf de Hertoch van *Somerset* zich aan Boord van de *Royal-Catharina*, om den Koning van *Spanjen* in haar Majesteits naam te complimenteren, en hem te verzoeken, aan land te komen, verzekerende hem, dat de Koningin zulke nadrukkelyke orders had gegeven tot het herstellen van de Vloot, dat dezelve binnen weinig dagen zoude zeilree wezen, waar op de Koning van *Spanjen* te *Portsmouth* aan land stapte. 1741. *January.*

Door den vlyt van beide d'Admiraals en van den Hertoch van *Somerset* was de Vloot den 12. *February* weder zeilree, doch de wind wierd niet goed voor den 23. van die zelve maand, wanneer de Ridder *George Rook*, aan Boord hebbende den Koning van *Spanjen*, van *Spithead* na *St. Helena* in Zee stak, en van daar na *Portugal*. Den 6. *Maart* zeilde de geconfedereerde Vloot de *Taag* op. d'Admiraal aan wiens Boord zyne Catholyke Majesteit zich bevond, wierd door alle de Forten en Castelen met een drievoudige salvo uit al hun Canon begroet. Zo dra d'Admiraal t'Anker liet vallen quam de Heer *Methuen*, Extraordinaris Envojé van de Koningin *Anna* by den Koning van *Portugal*, in plaats van zyn Vader, hare Majesteits Extraordinaris Ambassadeur te *Lisbon*, die aan 't voeteuvel onpasselyk was, aan Boord, en had gehoor by den Koning, om hem in hare Majesteits naam te complimenteren, en wierd zeer minlyk ontfangen. Zyne Catholyke Majesteit betuigde zyne achting en eerbied voor hare Majesteit en zyne dankbaarheit voor hare uitmuntende menigvuldige diensten in de krachtigste bewoordingen, en voegde daar by, „ dat hy hoopte in staat te geraken, om aan de „ gantsche werelt zyne erkentenisse voor hare Majesteits goedheit „ te konnen doen blyken ". Noch dienzelven avond zond de Koning van *Portugal* den Hertoch van *Cadaval* aan Boord van den Admiraal, om den Koning van *Spanjen* te complimenteren, en deze zond zo voort den Vorst van *Lichtenstein*, zynen Opperhofmeester, om by zyne Portugesche Majesteit 't compliment van roubeklag af te leggen, wegens de dood van d'Infante, deszelfs oudste Dochter, waar op de Koning van *Portugal* antwoordde, „ dat de blydschap over de komste van zyne Catholyke Majesteit alle de „ droefheit uit zyn hert, en zelfs uit alle zyne Heerschappye verbande ". Men gaf bevel, den Rouw voor drie dagen af te leggen, en drie achtereenvolgende avonden openbare vreugde te bedryven. d'Admiraal van *Castilien* en verscheide andere Personen van aanzien begaven zich insgelyks aan Boord van den Engelschen Admiraal, om den Koning van *Spanjen* op te wachten, die tot den negenden *Maart* aan Boord bleef. Daags daaraan liet d'Admiraal

1741. *January.* tegen over 't Koninglyk Paleis 't Anker vallen, terwyl men uit de Castelen aan beide de zyden der Rivier onophoudelyk schoot. Tusschen 4 en 5 uuren nademiddag stapte de Koning van *Portugal*, verzelt van de twee Prinsen, zyne oudste Zonen, nevens verscheide Personen van den eersten Rang, in een zeer fraaie Brigantyn, geroeit door 40 man, gekleed in Carmozyn Fluweel, met Silvere kanten, en gevolgt door d'overigen van den groten Adel in Barken en Felouken, en quam aan Boord van de *Royal Catharina*. Zyne Portugesche Majesteit by 't Schip komende, liet zyn Vlag vallen, en toen hy in 't Schip stapte, streek de Ridder *George Rook* de zyne; de gemelde Admiraal liet echter zyn Wimpel waaijen, en groette met 25 Canonschoten, 't welk d'overige Schepen van de geconfedereerde Vloot insgelyks deden, terwyl men van strand met een gelyk getal schoten antwoordde: Zyne Catholyke Majesteit ontfing den Koning van *Portugal* boven aan de trap, die zeer gemakkelyk gemaakt was, en braght hem na de Cajuit, gevende hem de rechterhand, zo lang hy in 't Schip was. Na een kort verblyf gingen de twee Koningen in de Brigantyn. Toen ze afstaken, haalden beide de Schepen hunne Vlaggens op, die gestreken waren gebleven, en de Ridder *George Rook* groette tweemalen met 25 schoten telkens, 't welk door 't gros van de Vloot gevolgt wierd. De Koning van *Spanjen* had de rechterhand aan Boord van de Brigantyn, en beide de Koningen gingen aan land onder een Praalboog, aan Boord van een zeer prachtige Brug opgerecht, die van 't *Paleis* een goed end weegs Rivierwaards inliep. Aan land komende, nam de Koning van *Portugal* den Koning van *Spanjen*, by de hand, en leidde hem uit de Brigantyn op de trappen en langs de Brug van 't Paleis, gaande de grote Adel en 't overige gevolg na hunnen rang. Men begaf zich in die order na de Koninglyke Capel, daar het *Te Deum* wegens zyne Catholyke Majesteit behouden aankomst gezongen wierd. Van hier leide de Koning van *Portugal* hem na zyn Slaapkamer, door een der heerlykste Appartementen van *Europa*, en nam afscheid van zyne Catholyke Majesteit, doch quam kort daar na weerom, verzelt van de twee Prinsen, en hunne Majesteiten spysden dien avond in 't openbaar.

De geconfedereerde Vloot stak den 28. *Juli* in Zee, en arriveerde weinig dagen daar na in de Baai van *Gibraltar*, daar de Koning van *Spanjen* als wettige Souverein wierd ontfangen; zes dagen daaraan quam ze in de Baai van *Altea* ten Anker, om water in te nemen, en de Grave van *Peterborow* verklaarde by een Manifest, dat hy niet gekomen was, om van eenige plaats bezit te nemen in naam

naam van de Koning van *Groot-Brittannien*, of van de Staten-Generaal, maar om het onbetwistelyke recht van het doorluchtigste huis van *Oostenryk* op de Spaansche Monarchie te handhaven, en de goede en getrouwe Onderdanen van die Monarchie te verdedigen, enz. Alle d'Inwoonders van *Altea* en naburige Dorpen quamen zyne Catholyke Majesteit erkennen. Ook verklaarden zich omtrent 1000 man in de byleggende Gebergtens voor Koning *Karel*. Den 22. *Augusti* zeilde de Vloot na *Barcelona*, om die Stadt te bemachtigen, die dan ook den 4. *October* zich overgaf, waar op de Stadt *Gironne* wel haast volgde, zulks *Roses* thans d'eenige plaats van gantsch *Catalonien* was, die zich voor 't Oostenrykſche Huis noch niet had verklaart. Koning *Karel den derde* deed zyne openbare intrede te *Barcelona*, en ontfing den Eed van getrouwigheit van zyne Onderdanen. Ook verliet don *Francisco van Velasco* de Stadt *Roses*, en begaf zich na *Alicante*, werdende slechts van 1000 man van de geweze bezetting van *Barcelona* gevolgt, nemende d'andere Troupen vrywillig dienst onder Koning *Karel*, en de Staten van *Catalonien* braghten noch 6. Regimenten op de been. De geconfedereerde Vloot keerde na huis, doch zo dat 25 Engelsche en 15 Hollandsche Oorlochschepen te *Lisbon* overwinterden, en 4 Engelsche en 2 Hollandsche Fregatten te *Barcelona* bleven. Verscheide voorname Catalanen verlieten den dienst van Koning *Philippus*, daar onder Don *Raphaël Nebot*, die zich meester maakte van *Xabea*, *Oliva*, *Gandia*, en *Alzira* in 't Koningryk van *Valentia*, zo als ook van de Hoofdstad zelf, krygende den Onderkoning en den Aardsbisschop beide gevangen, waar op 't gantsche Koningryk van *Valentia* zich mede voor Koning *Karel den derden* verklaarde, uitgezondert de Steden *Alicante* en *Penisola*. De Stadt *Valentia* moest zich ook wel haast voor 't Oostenrykſche Huis verklaren, doch die vreugde duurde niet lang, om dat men op den aantogt des Hertoch van *Noailles* slechts bedacht moest zyn, om *Catalonien* te dekken, zo verre dat de Hertoch van *Anjou* in den beginne van *April* 1706 met 20000 man *Barcelona* belegerde, waar in Koning *Karel* zich bevond, terwyl d'Opperadmiraal van *Vrankryk*, de Grave van *Thoulouze* dezelve met een Vloot aan de zeekant insloot, doch de Stadt wierd door d'Engelsche en Hollandsche Vloten tydig ontzet.

1741. *January.*

De Fransche voor *Barcelona* 't hoofd gestoten hebbende, marscheerden de Marquis *Das Minas* en de Grave *Galloway* over *Salamanca* en *Valadolid* na *Madrid*, welke plaats den 24. *Juni Karel den derden* voor Koning erkende, terwyl de geconfedereerde Vloot eerst *Carthagena* en vervolgens *Alicante* bemachtigde, zo als ook de

1741. *January.* Eilanden van *Majorca* en *Ivica*; ja gantsch *Spanjen*, zou zich voor hem hebben verklaart, zo men aan de Franschen geen tyd gelaten had, zich te herstellen, waar door men na *Valentia* keren moest, om dat Koningryk zo wel als die van *Catalonien* en *Arragon* te dekken.

Den 16. *April* 1707 ontfing Koning *Karel* de hulde van 't Hertochdom van *Milaan*; ook verzocht de Stadt *Mantua* deszelfs bescherming, die ook aan haar wierd toegestaan; en den 10. *July* wierd zyne Majesteit voor Koning van *Napels* uitgeroepen. De Stadt *Napels* deed den Eed van getrouwigheit aan zyne Majesteit, en de Grave van *Martinits* tot deszelfs Onderkoning verheven, deed eene prachtige intrede, liet veel geld onder 't Volk werpen en nam bezit van 't nieuwe Casteel, waar by noch quam, dat het Britsche Parlement besloot, de Wapenen niet neer te leggen, dan na dat de Koning *Karel* op den Spaanschen Troon gevestigt zoude zyn.

In den jare 1708 wierden de huwelyksche Voorwaarden getekend tusschen *Karel den derden*, Koning van *Spanjen* en de Wolffenbuttelsche Prinses, door den Grave van *Trautson* en de twee Hof Canceliers den Grave van *Sintzendorff* en den Baron van *Seilern*, als mede wegens *Wolffenbuttel* door den Baron van *Imhoff*. De Prinsesse Bruid op aan raden van hare Nabestaanden, en wel voornaamlyk van den Heer *Fabricius*, Professor op d'Universiteit van *Helmstad*, den Protestantschen Godsdienst afgezworen hebbende, wierden den 23. *April* de plegtigheden van 't Huwelyk in de Kerke van *Maria-Hitzing*, dicht by *Wenen* verricht. Dien dag begaf de Keizer, verzelt van verscheide Hovelingen, zich na 't lustpaleis *Schönbrunn*, werwaarts de regerende Keizerin met de Koninglyke Bruid ook volgde, en de Keizerin Weduwe met d'Aardshertoginnen, en ten 10. uuren 's avonds reed de Keizerin met de Bruid na *Maria-Hitzing*. De Keizerin Weduwe was met hare 3 Aardshertoginnen, en een gevolg van vele Keizerlyke Ministers, en Uitheemsche Gezanten, Kamerheren en Staatjuffers in de Kerk, en ontfingen d'aankomenden aan de deur, te weten den Hogen Adel, den Prins *Karel* van *Lotharingen* en de gezamentlyke Aardshertoginnen. Vervolgens quam de Keizer, gevolgt van de twee Keizerinnen, met de Bruid in 't midden, verzelt van de Hofdames. De Keizer, als gevolmachtigde van den Catholyken Koning, zynen Broeder, naderde zo voort met de Koninglyke Bruid 't hoog Altaar, blyvende de Prinses aan zyne slinkerhand. De Keizerinnen en Aardshertoginnen, enz, begaven zich na hare plaatzen. De Cardinaal van *Saxen-Zeits*, die verscheide Assistenten had, deed een korte redenvoering ter ma-

materie passende, en verzocht van den Keizer te mogen weten, of hy met eene behoorlyke volmacht van den Koning van *Spanjen* was voorzien, om in deszelfs naam de Prinses van *Wolffenbuttel* te trouwen. De Keizer beval zynen Opperkamerling, den Grave van *Trautson*, om ze aan hem ter hand te stellen; de Cardinal zach ze, en gaf ze weder aan den Opperkamerling, en deze aan den Spaanschen Secretaris *Hendrik Gunther* van *Wahrstad*, om ze overluid te lezen. Deze volmacht was in de Latynsche Tale opgestelt, en door den Koning en verscheide Grandes getekent. Dezelve gelezen zynde, verrichte de Cardinaal de plechtigheit van den Trou. Eer de Koninglyke Bruid het ja woord gaf, keerde zy zich na de regerende Keizerin, neeg heel diep, en verzocht hare toestemming. Vervolgens overhandigde de Cardinaal de Trouringen, van dewelken de Keizer den eenen aan de Bruid gaf, en deze weder aan den Keizer. Hier op gaven zy elkander de hand en den Cardinaal sprak den Zegen uit. Het *Te Deum* wierd gezongen, en de stads Garde, die voor de Kerk geschaart stond, schoot drie salvôs uit de Musketterie, 't welk ook gedaan wierd uit 36 Stukken Canon, die niet ver van daar geplant waren, terwyl voor den Keizer en de Bruid, die weder op hunne vorige plaatzen stonden, zeer kostbare kussens wierden gebraght, om te knielen, tot het vers *Te ergo quaesumus* gezongen was. Na dat de Cardinaal 't gewone Kerkgebedt had gedaan, begaf de Keizer zich tot de Koningin van *Spanjen*, om de complimenten van gelukwensching af te leggen, welk voorbeeld ook door d'andere Hoge aanwezenden wierd gevolgt. De Koningin aan de Koets gebraght zynde, keerden hunne Keizerlyke Majesteiten weder na de Kerk, om de Lauretaansche Litannie by te wonen. De Koningin reed met de Vorstin van *Lichtenstein*, haar Staatjuffer, die den sleep had opgehouden met den Prins *Karel van Lotharingen*, die haar na *Milaan* zou verzellen, noch dienzelven nacht na *Heidersdorff*. De Keizer en de Keizerin keerden met d'Aardshertoginnen na *Schonbrun*, en de Keizerin Weduwe met d'Aardshertoginnen hare Dochters ten een uur na de Keizerlyke Burgt. Daags daar aan begaven hunne Keizerlyke Majesteiten en Aardshertoginnen zich na *Heidersdorff* daar den Koning van *Spanjen* d'ouste Aardshertogin der regerende Keizerin *Maria-Josepha* ophaalde, om 't Vormzel t'ontfangen uit handen van den Cardinal van *Saxen-Zeits*. De jongste Aardshertogin wierd door de Koningin met haar naam, *Elisabeth* en met haar afbeeldzel beschonken, waar na hunne Keizerlyke Majesteit en d'Aardshertoginnen door hare Catholyke Majesteit prachtig ter maaltyd wierden onthaaldt. Na

1741. *January.*

1741. *January.* dat zy met de tederste omhelzingen afscheid van elkander hadden genomen, vertrok de Koningin daags daaraan over *Milaan* na *Genua.* Kort voor haar vertrek van *Wenen* stichtte zy eenen orden, die in vele opzichten haars gelyken niet heeft. Deze orden is genaamt de *Liefde tot den Evennaasten*, en kan door allerhande personen, zo Mannen als Vrouwen, zonder onderscheid van Godsdienst worden gedragen. De Persoon, die daar mede word begiftigt, kan hem weder aan een ander mededelen, doch niet meer als eens, en deze weder aan een ander, en zulks zonder einde, om daarmede te kennen te geven, dat de liefde tot den Naasten alles mededeelt. 't Ordens teken is een *Goud kruis*, en daar op kruiswys met zwarte letters de woorden *Amore Proximi*, en word aan een Rood Lind op de Borst gedragen.

Onder de menigvuldige diensten, in den jare 1708 door den Koningin van *Groot-Britannien* en de Heren Staten General aan 't Huis van *Oostenryk* bewezen, mag met regt ook worden genoemt, dat de geconfedereerde Vloot dien zomer de Gemalin van Koning *Karel den derden* na *Catalonien* braght, met eene versterking van 2200 Ruiters en 3600 Soldaten. Hare Majesteit den 25. *April*, te weten twee dagen na den Ondertrou, van *Wenen* vertrokken zynde, wierd op haar aankomst te *Dezenzano* gecomplimenteert door den Hertoch van *Modena* en door den Groothertoch van *Toscanen.* De Republicq van *Venetien* benoemde den Providiteur Generaal *Delphino*, om haar als Koningin van *Spanjen* t'ontfangen, gelyk hy dan ook met d'uiterste pracht deed. Te *Brescia* ontfing hare Majesteit de complimenten van den Hertoch van *Parma*, van den Prins *Gaston de Medicis*, van den Prins *Ercolani*, den Keizerlyken Ambassadeur te *Venetien* en andere Personen van distinctie. Den eersten *Juni* arriveerde zy *incognito* te *Milaan*, daar zy den 11. hare openbare intrede deed, en toen de complimenten ontfing van de naburige Prinsen en Staten, voornaamlyk van den Hertoch van *Savojen*; doch d'Envojé van de Republicq van *Genua* kreeg geen gehoor, wyl hy geen order had, om haar voor Koningin van *Spanjen* t'erkennen. Den 5. *Juli* vertrok zy na *San Piedro d'Arena*, daar ze den 13. aan Boord ging van *d'Albemarle*, waar mede zy den 25. behouden te *Mataro*, niet ver van *Barcelona* aanquam, tot grote vreugde van Koning *Karel*, die met recht roem dragen kon, de schoonste Bruid van eenig Prins in de Christenheit te hebben.

In dezen jare hadden de twee vereenigde Kronen, te weten *Vrankryk* en *Spanjen*, drie Corpsen Troupen in *Spanjen*; naamlyk een in *Roussillon*, een in *Estramadura* en 't grootste in *Catalonien*; doch

doch of schoon Koning *Karel* geen tydige of genoegzame hulp uit *Italien* ontfing, om den Vyand onder d'oogen te konnen zien, de gevolgen waren zo quaad niet, als men wel had gevreest. De Vorst van *Darmstad*, die de roemruchtige voetstappen zyns Broeders navolgde, belette den Hertoch van *Noailles* met een klein corps gereguleerde Troupen en Landmilitie, aan de kant van *Gironne* iets van gewigt t'ondernemen, en d'Armée van dien Hertoch naderhand verzwakt zynde, door een groot detachement van *Provence*, was hy genoodzaakt, zich stil te houden. 1741. *January*.

De kleine Portugesche Armée door eenige Britsche Bataillons versterkt, hield 't Corps van den Marquis *Bay* in ontzach, zulks de Portugezen zonder eenige belemmering *Moura* en *Serpa*, alvorens door de Vyanden verlaten, in een staat van tegenweer stelden; en een stroop in *Andalusien* deden. De Hertoch van *Orleans*, die 't grote vyandlyke Leger aanvoerde, had 't hertzeer te zien, dat zyne krygs operatien in *Catalonien* wierden vertraagt door 't achterblyven van een groot getal Tartanen, geladen met mondbehoeften en kleding voor zyne Armée, die onder de geconfedereerde Vloot van den Ridder *John Leake* en den Admiraal *Wassenaar* waren vervallen, zulks hy slechts *Tortosa* na een hardnekkigen tegenstand bemachtigde. De Hertoch van *Orleans* meende toen aan dees zyde de *Segra* de winterquartieren te betrekken, doch de Generaal *Stahrenberg* sneed hem den pas af, die eenige maanden, na dat die Hertoch d'Armée had verlaten, *Tortosa* by verassing hernam. Aan d'andere kant maakte de Ridder van *Hassfeld* zich meester van *Denia* en van de Stadt *Alicante*, doch dit alles wierd rykelyk aan de Geallieerden vergoed, door de verovering van 't vruchtbaar Eiland van *Sardinien* en van 't vermaarde *Port-Mahon* en van 't gantsche Eiland van *Minorca*, naamlyk 't eerstgemelde den 13. *Augusti* 1708 door den Ridder *J. Leake*, en *Port-Mahon*, nevens 't Eiland van *Minorca* den 30. *September* door den Generaal-Major *Stanhope*.

Alle d'Opgezetenen van 't Eiland *Minorca* verklaarden zich voor Koning *Karel*, en wat aanbelangt de voordelen, uit die wingewesten gesproten, gelyk door de bemachtiging van *Sardinien*, de Koning *Karel* voorzien konde worden van een grote quantiteit koorn en een groot getal paarden, zo kregen de Zeemogendheden en wel voornaamlyk *Groot-Brittanien* door de vermeestering van *Port Mahon* een veiligen ruimen Haven voor hunne Vloten in de *Middellandsche Zee*. Daar en boven wierd daar door verydelt 't ontwerp dat de Franschen hadden gemaakt, om naamlyk d'Italiaansche Prinsen en Staten, tegen den Keizer in een verbond te doen treden,

1741. *January.* den, ten einde den Zetel des Oorloch weder in dat Land te plaatzen. Aan d'andere kant maakten de Keizerſchen onder de begunſtiging van de geconfedereerde Vloot een merkelyken voortgang in den kerkelyken Staat, om den Paus die 't met *Vrankryk* hield, te dwingen, om *Karel den derden* voor Koning van *Spanjen* t'erkennen, en den Keizer voldoening te geven, 't welk dan ook van die uitwerking was, dat den 15. *Januari* 1709 's nachts ten 11. uuren 't Vergelyk door den Cardinaal *Paolucci* en den Marquis van *Prié* getroffen en getekent wierd. Dit vergelyk beſtont in 21 Articulen, en behelsde onder anderen, dat de Paus alle zyne Troupen tot op 5000 Man, die hy tot bezetting der voornaamſte Plaatzen van noden had, zou afdanken; dat de Keizer den Kerkelyken Staat door zyne Troupen zou laten ruimen, zo dra de Paus de zyne had afgedankt; dat de Paus den Aardshertoch *Karel*, 's Keizers Broeder op de zelve wyze als tot nu *Philippus de vyfde* erkend was, voor Koning zou erkennen; dat *Pagliano* door de Pauzelyke Troupen weder aan den Huize van *Colonna* zou worden ingeruimt; dat 'er Keizerlyke Bezetting in *Comachio* zou blyven; dat zulken die in den Kerkelyken Ban waren verklaart, daar van zouden worden vrygeſproken; dat *Karel* die zelve macht in 't Koningryk van *Napels* hebben zoude omtrent 't begeven van geeſtelyke Ampten, als *Philippus den vyfde* daar geoeffend had; de Keizerlyke Troupen den vryen doortocht door den Kerkelyken Staat zouden hebben, doch telkens maar een Regiment teffens en den korſten weg over *Ascoline* nemende enz.

In den jare 1709 wierd in *Catalonien* niets van gewigt uitgevoert, hebbende de Generaal *Stanhope* de beſte Regimenten die men daar had, aan Boord laten gaan van 't Esquader van den Admiraal *Bing*, om 't Caſteel van *Alicante* te hulpe te komen, welk Caſteel nochtans ten verzoeke van den Generaal *Stanhope* zelf zich moeſt overgeven. Zo de Veldtocht in *Catalonien* midlerwyl van wegens den Koning *Karel* niet roemruchtig was, dezelve was daar niet veel beter van wegens den Koning *Philippus*. Deze meende, dat de zaken door zyne tegenwoordigheit weder tot zyn voordeel zouden keren, doch hy vertrok weder na *Madrid*, zonder om zo te ſpreken in 't Veld te zyn verſchenen, zeer misnoegd op den Marſchalk van *Bezons* wyl deze geweigert had, den Grave *Aquilar* by te ſpringen, waar door de Geallieërden in den nacht tuſſchen den 26. *Auguſti*, onder d'aanvoering van den Generaal *Stahrenberg* de *Segra* overtogen en *Balaguer* en *Ager* bemachtigden.

't Jaar 1710 leverde in *Spanjen* zeer merkwaardige gevallen uit, en men zach daar door zeer klaar de wispelturigheit der krygskans

kans en d'onbeſtendigheit der menſchelyke zaken, alzo beide de partye gebeurtswyze en Overwinnaars en Overwonnene waren. De Marquis van *Villadarias* verzamelde de Spaanſche Armée omtrent *Lerida* en *Philippus* zich aan 't hoofd van zyne Troupen geſtelt hebbende, toog den 14. *Mey* over de *Segra*, rukte voor *Balaguer*, en begon voor die plaats Batteryen op te werpen, doch brak op d'aantocht van den Grave van *Stahrenberg* 't beleg op, ging weder over de *Segra* en week na *Lerida*. Den 2. *Juni* quam de Koning *Karel* in 't campement by *Balaguer*. *Philippus* thans verſterking uit de *Nederlanden* bekomen hebbende, toog den 10. *Juni* weder over de *Segra*, en vermits Koning *Karel* verwachtte, dat hy zou worden aangetaſt, zond hy zyne grove Bagagie na *Balaguer*. d'Armée van *Philippus* beſtond uit de 40 Bataillons en 60 Esquadrons, en die van Koning *Karel* maar uit 30 Bataillons en 43 Esquadrons, doch *Philippus* den 12 en 13. *Juni* al mine gemaakt hebbende, als of hy Koning *Karel* wilde aantaſten, quam het eerſt den 27. *Juli* by *Almenara* tot een Hoofdtreffen, waar in Koning *Karel* d'overwinning behaalde. Verſcheide ſtukken Canon, Standaarden en Keteltrommels vielen in zyne handen zo als ook een groot gedeelte van 's vyands Bagagie, daar onder 't Silver Servies van Koning *Philippus*. De Koning *Karel* was ſteets in 't hevigſte van 't gevecht, en bevorderde door zyne tegenwoordigheit niet weinig d'overwinning. De Spaanſche Armée week onder 't geſchut van *Lerida* en de Koning *Karel* toog na *Cinia*, om den aftogt van Koning *Philippus* te beletten, en hem tot een twede gevecht te dwingen, bemachtigende onder weg *Balbaſtro*, *Huesca* en eenige andere plaatzen in *Arragon*. *Philippus* brak van *Lerida* op, en legerde zich den 18. *Augusti* in een zeer voordelige plaats een quartier uurs van *Saragoſſa*. De Koning *Karel* volgde hem als op de hielen en quam den 18. *Augusti t'Oſera*, van waar de General *Stanhope*, *Carpenter* en *Frankenberg* met 2000 Ruiters wierden gezonden, om de gelegenheit van den Vyand te verſpieden, en op derzelver raport beſloot zyne Catholyke Majeſteit om daags daaraan *d'Ebro* over te trekken, en den Vyand aan te taſten, welk beſluit dan ook den 20. *Augusti* met zodanigen goeden uitſlag ter uitvoering wierd gelegt, dat de vyandelyke Armée t'eenemaal wierd geſlagen. Deze volkome Victorie koſte den Bondgenoten maar 2000 Man, zo aan doden als gequetſten, en 't geen zeer aanmerkelyk was, niet een Generaal wierd onder dezelve getelt. De Spaanſchen hadden ten minſten 3000 zo doden als gequetſten; daar en boven wierden 5 à 6000 Man gevangen, daar onder omtrent 400 Officiers. Ook kregen de Geconfe- 1741. *January.*

1741. January. dereerden 72 Vendels of Standaarden, 22 ſtukken Canon, en een gedeelte van 's vyands Bagagie, in welk Hoofdtreffen zo wel als in dat van *Almenara* de Hollandſche Infanterie wel voornaamlyk grote eer behaalde. De Koning *Philippus*, die in een Abdy by *Saragoſſa* eenigzints onpaſſelyk was, vertrok noch dienzelven avond na *Madrid*, verzelt van eenige Esquadrons, en dienzelven nacht ontfing de Stadt *Saragoſſa* haren zegenpralenden Koning met groot gejuich. Dees onverwachte keer der zaken in *Spanjen*, baarde eene onuitſprekelyke verſlagenheit aan 't Franſche Hof. De Hertoch van *Vendome* vertrok ten eerſten na *Navarra*, om zich aan 't Hoofd te ſtellen van d'overſchote Spaanſche Troupen, die door detachementen uit verſcheide gedeeltens van *Vrankryk* verſterkt wierden. De Koning *Karel* liet midlerwyl zyne Troupen eenige dagen uitruſten en bemachtigde verſcheide plaatzen van weinig belang. Den 20. *September* quam d'Armée by *Alcala de Henares*, van waar de Generaal *Stanhope* daags daaraan met een detachement na *Madrid* wierd gezonden, welke Stadt op verzekering van beſcherming, zich aan Koning *Karel* onderwierp. Den 28. deed zyne Catholyke Majeſteit zyn openbare Intrede in die Stadt, en begaf zich toen na *Quinta*, Landgoed van den Grave van *Aquilar*, daar hy zyn quartier nam. Uit den marſch der Geallieerden na *Madrid*, beſloten de Koning *Philippus* en de Hertoch van *Vendome* niet t'onrecht, dat hun voornemen was, om met de Portugezen te vereenigen, waar op *Vendome* in aller yl met 14000 man van *Eſtevan de Gormas* opbrak en te *Tordeſillas* aan de *Duero* ging camperen. Den 3. *Octóber* ſtelde de Koning *Philippus* zich aan 't hoofd van zyne Troupen; den 6. legerde hy zich by *Salamanca* aan de *Tormas*, en daar van *Cadix* en *Sivilien* geld en voeragie bekomen hebbende, toog hy na *Placentia*, om bezit te nemen van de brug van *Almaraz*, waar door hy de conjunctie der Portugeſche Troupen met die van Koning *Karel* belette, die al by den Generaal *Stanhope t'Almaraz* hadden konnen wezen, alzo de Grave *Villaverdo*, die de gemelde Troupen aanvoerde, reets den 30. *September* de *Guadzana* was overgetogen. De Generaal *Stanhope* keerde met zyn detachement weder na de geconfedereerde Armée. Men verſterkte *Toledo*, als of men in *Caſtillien* overwinteren en eene communicatie openen wilde met 't Koningryk van *Valentia*, om van daar 't ſecours t'ontfangen, dat de Koning *Karel* rede had, uit *Italien* te verwachten, edoch vermits van alle hoeken uit *Vrankryk* Troupen op marſch waren, om Koning *Philippus* te verſterken, wiens Armée thans al veel talryker was als die der Geallieerden, zo hadden deze berou van hunnen marſch na *Madrid*, dus men geraden

raden vond, dat de Koning *Karel* tydig op de veiligheit van zyn eigen Persoon zou bedacht zyn, zo als ook op de behoudenis van *Catalonien*, door ten eersten na *Barcelona* te keren.

1741. *January.*

Na dat Koning *Karel den derden* na *Catalonien* gekeert was, veranderden de zaken in *Spanjen* t'eenemaal ten behoeve van Koning *Philippus*. De geconfedereerde Armée brak den 11. *November* 1710 op van *Villaverda*, een myl van *Madrid* en zyne Catholyke Majesteit nam zyne marsch na de Stadt *Cienpozuelos*, verzelt alleenlyk van 't Koninglyk Regiment Dragonders en 't Regiment voetvolk van *Stharenberg*, bestaande in duizend man, terwyl d'overige Troupen van d'Armée binnen de plaatzen van *St. Martino*, *Pinto*, *Chinchon*, *Valdemoro*, *Colmenar*, *Xelast*, *Cienpozuelos* en *Ballecas*, tusschen *Madrid* en *Toledo*, dicht by de *Taag*, in de quartieren gelegt wierden, zonder eenige Troupen aan de kant van de *Manona* te zenden. Te *Cienpozuelos* ontfing Koning *Karel* tyding dat de marsch der Armée uit de nabuurschap van *Madrid*, de hope der Franschgezinden had doen herleven; dat deze hadden uitgestrooit, dat de gantsche geconfedereerde Armée *Castillien* stond te verlaten, en dat zy d'Inwoonders dreigden, die zich voor 't Oostenrykſche Huis genegen getoont hadden, waar op Koning *Karel* geraden vond, om tot den 17. te *Cienpozuelos* te blyven, en dan den marsch na *Barcelona* te vervolgen, daar hy den 15. *December* aanquam, een dag eer de Franschen onder d'aanvoering des Hertochs van *Noailles Gironne* berend hadden. Kort daaraan kreeg Koning *Karel* d'onaangename tyding, dat de Generaals, die hy by zyne Armée had gelaten, ziende, dat ze in *Castillien* onmogelyk konden bestaan, op hunnen aftogt bedacht waren geweest, doch dat de Spaanschen hen zo dicht op de hielen hadden gezeten, dat de Generaal *Stanhope* met acht Engelsche Bataillons en acht Esquadrons, die te ver waren afgeweid, om buit te maken, zich binnen *Bribuegs* Krygsgevangen had moeten overgeven, komende de Grave van *Stahrenberg* maar twee of drie uuren te laat, om hem t'ontzetten. Dit geval gaf daags daar aan by *Villa-Viciosa* aanleiding tot een bloedig en hardnekkig gevecht tusschen de Spaansche Armée onder Koning *Philippus*, of liever den Hertoch van *Vendome*, en de geconfedereerde Troupen onder den Grave van *Stahrenberg*, waar in de Geconfedereerden alleenlyk de tekenen en de Spaansche de wezentlyke vruchten van de Victorie wech droegen, nademaal de Grave van *Stahrenberg* op d'aannadering van den Vyand in den nacht tusschen den 30. en 31. *December* geraden vond, *Saragossa* en voorts 't gantsche Koninryk van *Arragon* te verlaten, komende in den beginne van *Februari* 1711 met omtrent

1741. *January.*

11000 man te *Barcelona*. Eenige dagen te vóren, te weten den 31. *Januari*, had zich *Gironne* aan de Spaanſchen overgeven, en kort daar na wierden *Balaguer* mede door de Gallieërden verlaten, zulks de zaken in *Spanien* voor Koning *Karel* thans zeer ſlecht ſtonden; want behalven dat hy in 't kleine Vorſtendom van *Catalonien* als opgeſloten was, zo ontfing Koning *Philippus* dezen Zomer wezentlyke blyken van de toegenegenheit der Caſtilianen voor zyn Perſoon, welker getrouwigheit zo groot was, dat noch deszelfs twee neerlagen *t'Almenara* en *Saragoſſa*, nochte deszelfs vluchtneminge van *Madrid*, nochte de tegenwoordigheit van Koning *Karel* met eene zegepralende Armée, dezelve eenigzints hadden konnen verminderen.

De zaken ſchenen in *Duitſchland* op een zeer goeden voet te ſtaan, doch zy veranderden daar insgelyks t'eenemaal van gedaante door den dood van Keizer *Joſephus*, Broeder van Koning *Karel den derden*. De Keizer wierd den 8. *April* 1711 van zware hoofdpyn en braking overvallen, waar op de kinderpokjes zich den 10. openbaarden, waar aan hy den 27. daar aan tusſchen 10 en 11 uuren voor den middag overleed. Na deszelfs dood nam de Keizerin moeder den Toom der Regering in handen, op den raad van alle de Miniſters van den Ooſtenrykſchen Huize. De dood van Keizer *Joſephus* baarde grote blydſchap onder de Franſchen; zy waanden reets weder meeſter te zyn van alle die gewigtige Veſtingen, die ze in de vorige Veldtogten hadden verloren. De Koningin van *Groot Brittannien* en de Heren Staten Generaal der *Vereenigde Nederlanden* namen zo voort na 't ontfangen der tyding van 's Keizers dood een beſluit, om de belangen van 't Ooſtenrykſche Huis met alle hunne macht t'onderſteunen, en de verkiezing van den Koning van *Spanjen* tot Keizer te bevorderen, en zy ſchreven aan de Keurvorſten, om die verkiezing te verhaaſten, als mede aan verſcheide Ryksvorſten en Stenden, om daar door ware 't mogelyk, alle d'aanſlagen der Vyanden te verydelen. 't Britſche Miniſterie een ontwerp gemaakt hebbende, om de Vrede te herſtellen, door *Spanjen* en de *Weſtindiën* aan Koning *Philippus* te laten, zo vermaanden hun Hoogmogende de Koningin van *Groot-Britannien* by een Misſiven, om by hare Verbinteniſſe ſtandvaſtig te blyven, 't welk zy insgelyks deden omtrent den Koning van *Polen* en den Hertoch van *Sardinien*, en zy ontfingen wel haaſt de verzekeringen van de Keurvorſten van *Ments*, *Trier*, *Saxen*, *Pruiſſen*, de *Palts* en *Hanover*, dat ze hunne Stemmen ten behoeve van Koning Karel geven zouden. Edoch terwyl men ſtaat maakte, dat de

de zaken wegens de verkiezing zich zeer wel zouden schikken, was men wegens andere zaken niet weinig ongerust; de voornaamste was, dat men niet wist, of Koning *Karel* en Roomsch Keizer en Koning van *Spanjen* teffens zyn zoude. 1741, *January.*

d'Aardshertoch *Karel* was alleenlyk tot Koning van *Spanjen* verheven, om te beletten, dat die Kroon op een persoon quam, die met eenen Keizer was. Die tyd had men een Roomsch Koning, en jegenswoordig was 'er in 't geheel noch maar een Prins uit den Oostenrykschen Huize in 't leven, waar door de zaken t'eenemaal van gedaante veranderden. Zommige oordeelden het onredelyk, dat de Koning *Karel* om de Keizerlyke Kroon, die slechts verkiezelyk is, afstand doen zou van zyn Erfrecht op *Spanjen*, te meer vermits dat recht door de Geallieerden goedgekeurt was, en 'er Oorloch gevoert wierd, om 't zelve te handhaven. Daar en boven waren 'er de Aardshertoginnen Zusters en Nichten van Koning *Karel*; en men kon haar in hare natuurlyke pretensie op *Spanjen* niet benadelen, in geval 'er geen manlyke Opvolgers waren. Andere waren weder van een gantsch ander gevoelen, daar onder zelfs de Grave van *Wratislau*, die zich jegens den Grave van *Petersborougb* liet ontvallen, dat het Oostenryksche Huis zich vergenoegen zou met *Napels*, *Sicilien* en *Milaan*, by aldien men geraden vond *Spanjen* aan den Hertoch van *Savojen*, of wel aan deszelfs Zoon, den Prins van *Piemont* te geven. Van dit gevoelen was ook den Grave van *Schonborn*, om dat hy, zo hy zeide, wel zach, dat de twee Monarchien in eenen Prins alleen niet konden bestaan. De zaken in *Catalonien* schenen midlerwyl in dezen jare 1711 door 't gevecht van *Villa-viciosa* en 't verlies van *Bribuega* in een slechten staat te zyn. De Staten-Generaal deden het vertrek van hun Esquader onder den Admiraal *Pieterson* met een secours na de *Middellandsche Zee* verhaasten, belastende ten dien einde den Admiraal, generhande Koopvaardyschepen onder zyn Convoi te nemen, uitgezondert twee Oostindische Schepen, voor de Kamers *Delft* en *Rotterdam*, welk secours Koning *Karel* ten uiterssten van noden had, om dat uit den staat der Troupen, die in *Catalonien* geweest waren, quam te blyken, dat de 32 of 33000 man waar mede men voorleden jare den Veldtogt geopend had, tot op 14000 man gesmolten waren. De Grave van *Stabrenberg* verzocht een secours van 24000 man, als mede de nodige penningen, om dezelve t'onderhouden, met belofte, dat hy met dat secours de Spaanschen tot reden brengen zoude, te meer als de Geallieerden eenige gewigtige afwendingen quamen te maken, door dewelken de Koning

 van

1741. *January.* van *Vrankryk* genoodzaakt wierd, zyne Troupen uit *Spanjen* te rug t'ontbieden, doch den Koningin van *Groot-Brittannien* zond slechts 11 Bataillons en 2 Esquadrons, buiten en behalven 2000 Recruten, voor de Bataillons, die te *Bribuega* zo veel geleden hadden, van dewelke men twee Bataillons maken zoude. De Keizer zond 2000 Ruiters, die daar op Engelsche betaling staan zouden en maar 4 Bataillons op zyne eige betaling, waar by de Staten verzochten, dat hy ten hunnen koste noch vier andere voegen wilde, zo als eindelyk dan ook geschiedde. Daar en boven zonden hun Hoogmogende de twee Regimenten Ruiters Walsche Troupen, uit de *Nederlanden* derwaarts. Men was in *Catalonien* noch van verscheide plaatzen in bezit, en de Grave van *Stahrenberg* had het beleg van *Cordona* opgeslagen, doch daarentegen vernam men, dat het Esquader van den Ridder *John Norris* door Storm op de Spaansche Kust veel had geleden. Hoe 't zy, beide Arméen waren voorleden jare door lange marschen en de Batailles zodanig gesmolten, dat'er gene zaken van gewigt voorvielen, terwyl de Geallieërde Troupen omtrent *Barcelona* benaut wierden, datze thans alles van buitenslandsch moesten van daan hebben.

De termyn tot de verkiezinge van een nieuwen Keizer, welke grote plechtigheit nevens die der Kroning doorgans te *Francfort* verricht worden in de Kerk van *St. Bartholomeus*, een slecht gevaarte, van middelmatige grootte en heel duister, en by gevolg heel weinig daar toe bequaam, tot den 25. *Augusti* 1712 uitgestelt zynde, om dat men niet konde klaar worden, zo wierden dien dag de conferentien 's morgens ten 9 uuren op 't Stadhuis begonnen en dezelve duurden tot 's middags. d'Ambassadeurs der afwezende Keurvorsten overhandigden hunne volmachten aan den Keurvorst van *Ments*, en die Vorst deed vervolgens eene zeer beweeglyke redenvoering, ter materie passende, waar na men besloot, om al 't geen verhandelt wiert geheim te houden. De Statie der Keurvorsten van *Ments* en *Trier* was weergaloos prachtig. d'Eerste was *Lotharius Fransois van Schonborn*, en de twede was *Karel Joseph van Lotharingen*, den 4. *December* 1715 overleden. Deze Vorsten zaten ieder in een grote Koets, bekleed met zwart Laken, en verzelt van hunne gantsche Hofstoet en Lyfwachten, alle in den diepen Rou. De Stoet der Afgezanten van d'afwezende Keurvorsten was ook zeer prachtig, voornaamlyk die des Konings van *Polen*, als van *Saxen*, die ook d'Eer hadden, den Keurprins by zich te hebben onder den naam van Grave *Lusan*. Daar en boven had zyne Majesteit hen van zyne eige Koetzen gegeven, en verlof verleent, dat

dat zy deszelfs Livereien aan hunne bedienden mochten doen dragen. D'Ambassadeurs door zyne Koninglyke Majesteit van *Pruissen*, als Keurvorst van *Brandenburg*, ter verkiezing gezonden, verschenen insgelyks met grote pracht. d'Ambassadeurs waren de Graven van *Dohna* en *Henning*. De Graaf van *Dohna* had d'Eer van't Gezantschap, en deszelfs Stoet bestont in 40 Edellieden van 's Konings Kamer, 5 Koetzen met 6 paarden ieder, 8 Edelknapen, 36 Lakeien en 2 Zwitzers. De Grave van *Henning* was geschikt, om de zaken waar te nemen, maar had 't vermaak niet, den uitslag dier conferentien te zien, alzo hy in d'eerste Zitting zo ieverig voor de belangen van zyn Vaderland sprak, dat hy zich te veel verhitte, en noch dien zelven avond een beroerte kreeg, waar aan hy daags daar aan stierf. De Grave van *Metternich* quam in deszelfs plaats te *Francfort*, die voor een zeer bequaam Minister bekent was, en die eene grote kennisse had van de zaken nopende 't Duitsche Ryk, door de Gezantschappen, die hy reets had bekleed, en wel voornamlyk te *Regensburg*. Zo dra de conferentien begonnen waren, maakten de Nuntius van den Paus en de Ministers van de Ryksvorsten, de Staten Generaal enz. hunne aankomste bekent aan de Vergadering, en zy zonden hunne Geloofsbrieven aan de Cancelery, die in 't Paleis van den Keurvorst van *Ments* wierd gehouden, zynde die Vorst gebore Cancelier van 't Ryk. 't Liet zich aanzien, dat die conferentien lang zouden duren, om dat men de capitulatie Articuls-wys onderhanden nam. Daar waren verscheide Pretendenten, zo in 't Ryk als in *Italien*, die vele dingen ten hunnen behoeve in dezelve wilde gelascht hebben, doch men quam eindelyk over een, dat men alle die pretensien aan den toekomenden Keizer zou verwyzen. De Keurvorst van de *Palts* wilde Vicaris van 't Ryk blyven, zo lang de Keizer afwezend was; ook quam de Koning *Augustus* als Keurvorst van *Saxen*, met dienzelven eisch voor den dag; doch men braght hen wel haast tot andere gedachten, door aan te tonen, dat ze gedurende de vacantie van den Keizerlyken Troon Ryksvicarissen waren, maar dat als men een Keizer had en dezelve afwezend was, het aan hem stond, een Vicaris of Stedehouder aan te stellen, die in zodanig geval was de Stedehouder van zyne Keizerlyke Majesteit en niet van 't Ryk.

1741. *January.*

Ook ontmoette het tiende Articul der Capitulatie wel voornaamlyk grote zwarigheit, nopende d'investiture van den Grootmeester van den Duitschen Orden, waar van men de gewoonte wilde veranderen. Daar en boven rezen 'er in den beginne eenige verschillen over pretensien van den Nuntius van den Paus. De Nuntius eisch-

1741. *January.* eischte, dat de Keurvorsten d'eerste visite aan hem zouden afleggen, en hem de hand geven, in het tegenbezoek, en deze pretentie was oorzaak, dat dees plechtigheit achterbleef, en de Nuntius de Keurvorsten alleenlyk sprak in een Thuin, daar zy elkander als by geval ontmoetten De Nuntius gaf te kennen, dat hy protesteren wilde tegen 't negende Keurvorstendom, opgerecht ten behoeve van 't Hanoversche Huis, als mede tegen de Koninglyke waardigheit van *Pruissen*, maar de Pruissche Ambassadeurs lieten hem weten, dat zo hy daar mede voor den dag quam, de Koning hun meester niet nalaten zou, aan zyne Troupen, die in *Italien*, waren, bevel te zenden, in den Kerkelyken Staat te trekken en op discretie te leven, waar op de Nuntius een gantsch andere Taal voerde.

De Keurvorsten van *Keulen en Beyeren* protesteerden tegen al 't geen men in die Vergadering quam te doen, als men hen niet toestond, d'aanstaande verkiezing van een Keizer by te wonen, maar zulks was van geen gevolg ter werelt.

De conferentien geëindigt zynde, begaf de Magistraat met de Krygsofficiers den 2. *October* zich na 't Stadhuis, om den Eed af te leggen die by de *Goude Bulle* voorgeschreven is. De Keurvorsten, of wel derzelver Ambassadeurs zaten toen alle op stoelen met Armleuningen, onder een groot verhemelte van Fluweel, en d'Eed gelezen zynde, wierd dezelve in handen van den Keurvorst van *Ments* afgelegt; de Burgery en de Soldaten deden insgelyks, maar zulks, geschiede op 't *Markplein*, daar een Galdery gemaakt was, behangen met zwarte Baai, waar op de Canceliers van de twee geestelyke Keurvorsten, als mede de Magistraat plaats namen, waar aan de Burgery en Bezetting den Eed afleiden in de tegenwoordigheit van de Keurvorsten of derzelver Gezanten, die uit de Vensters van 't Stadhuis lagen, te weten eerst de Burgery, die uit 14 Compagnien bestond, en toen de Soldaten van de Bezetting.

Den 10 *October* wierd onder Trompettengeschal afgekondigt, dat alle de Vreemdelingen, die niet onder 't gevolg der Keurvorsten of derzelver Gezanten behoorden, voor Zonnen-ondergang uit de Stadt zouden hebben te vertrekken, en niet weder te keren, dan na dat de Keurvorsten eenen Keizer verkozen hadden. De Nuntius waande in den beginnen, dat die order hem niet aanging, maar beter onderrecht zynde, vertrok hy na *Asschaffenburg*.

Den 12. *October* begon men ten 7 uuren 's morgens alle de klokken te luiden. De Burgers en de Soldaten vergaderden voor de huizen van hunne Kapiteins, en gingen vervolgens de straten na het Stad-

Stadhuis en na de *St. Bartholomeus* Kerk bezetten. De Burgers hadden alom de rechterhand. Ten 9 uuren begaven de Keurvorsten zich na 't Stadhuis uit den Rou, hebbende de Boheemsche Gezanten alleen den Rou niet afgelegt. Een oogenblik in de gewone Vergaderkamer vertoeft hebbende, begaven zy zich na andere Kamers, daar zy zich in hun Keurvorstelyk Gewaad lieten dossen. Dit gewaad is zeer prachtig, en bestaat in een lange heel wyde Tabbard vol plooijen, en met lange mouwen gevoert en geboort met Hermelyn, als mede in een zoort van Schoudermanteltje, insgelyks met Hermelyn gevoert, verschillende alleenlyk hier in, dat de Tabbarden der geestlyke Keurvorsten zyn van Rood Scharlaken en die der wereltsche van Carmozyn Fluweel. De Mutzen zyn van eene zelve couleur als hunne Tabbarden, en ook met Hermelyn geboort.

1741. *January.*

De Keurvorsten weder in de Vergaderzaal gekomen zynde, gingen na 't *marktplein* voor 't Stadhuis, en stegen daar op prachtige opgetoomde paarden, waar mede zy na de *St. Bartholomeus* Kerk reden, naamlyk de drie Keurvorsten op eene ry met ontdekten hoofde, en vervolgens de vier Afgezanten na den rang hunner Vorsten. De Bisschop van *Nieuwstad* aan het hoofd van 't Capittel, ontfing de Keurvorsten en derzelver Gezanten aan de Kerkdeur, en geleidde hen na 't Choor, daarze na hunne rang plaats namen in de gestoeltens, bekleed met Fluweel en geboort met goude Galonnen. De Keurvorst van *Trier* alleen zat recht over 't Altaar, in een leuning stoel bekleed met Carmozyn Fluweel.

Een iegelyk plaats genomen hebbende, las de Bisschop van *Nieuwstad* de misse doch de Gezanten der Protestantsche Keurvorsten begaven zich na de Capel van de Verkiezingskamer, die aan 't Choor uitkomt, daar ze bleven, tot dat d'aanbidding van 't *venerabile* geschied was, waar na zy weder hunne vorige plaatzen innamen. Na de misse vervoegden de Keurvorsten en Afgezanten zich na 't hoog Altaar, de Keurvorst van *Ments* had den Keurvorst van *Trier* aan zyne rechter en den Keurvorst van de *Palts* aan zyne slinkerhand, en d'Afgezanten bevonden zich na hunne rang op de rechter en slinkerzyde der Keurvorsten. De Keurvorst van *Ments* nam 't Evangelieboek, waar op hy zyne rechterhand uitgestrekt hield; D'andere Keurvorsten en Gezanten deden insgelyks en beloofden by eenen plechtigen Eed, den geen alleen tot Keizer te zullen verkiezen, dien zy geloofden, de bequaamste daar toe te zyn. Deze plechtigheit verricht, gingen zy na de Verkiezingskamer en bleven daar omtrent drie uuren opgesloten.

1741. January. Uit de Capel komende, namen de Keurvorsten en Gezanten plaats in de Kerk op een Galdery boven 't Hek, 't geen 't Choor van 't ruim afscheid, die met root Scharlaken en Tapyten bekleed en versiert was. Hier stonden 7 Leuningstoelen bekleed met root Fluweel, en verrykt met goude Passementen en Franjes. De Keurvorsten en Gezanten gezeten zynde las de Cancelier van *Ments* de verkiezings Acte, by de welke *Karel*, Koning van *Spanjen*, en Roomsch Koning tot Keizer verklaart was. Men hoorde zo voort een groot geroep van *lang leve de Keizer*. 't Canon wierd op de Bolwerken afgestoken, en de Burgery deed drie salvôs uit de Muskettery. Na die afkondiging namen de Keurvorsten en Gezanten in 't Choor weder hunne vorige plaatzen. De Bisschop van *Nieuwstad* hefte het *Te Deum* op, waar na men na 't Stadhuis keerde, in dezelve order als men gekomen was. De Keurvorsten leiden hier hunne Plechtgewaden af en keerden na hunne Hotels. 's Avonds spysden zy by den Grave van *Windisgrats*, eersten Afgezant van *Bohemen*, en by gevolg van den nieuwen Keizer, en die grote dag eindigde met de keuze, die de Keurvorsten deden van den Prins *Karel van Nieuwburg*, om die verkiezings acte aan den Keizer te brengen. Men zond ten eersten expressens na alle kanten met die tyding, over dewelke men in *Holland* zeer veel vreugde liet blyken, en in den *Haag* gebraght was door den Secretaris van den Grave van *Goes*. Die gantsche plechtigheit was zonder eenige de minste wanorder afgelopen, niettegenstaande de Stadt krielde van menschen, die van alle kanten waren toegevloeit, om de zelve te zien. Daar was alleenlyk een klein verschil tusschen den Prins *de la Tour* en den Grave van *Nassau-Weilburg*. De Prins wilde den rang hebben, maar de Graaf nam hem by den arm en zei, *Weet, Myn Heer, dat Prinsen van uw zoort, gaan achter Graven als ik ben.*

Koning *Karel* was den 27. *September* 1711 te *Barcelona* scheep gegaan, na dat hy de *Catalanen* by eene declaratie van den 6. van diezelve Maand verzekert en hope gegeven had, dat hy met genoegzame versterking te rug komen zou, om hen tegen allen aanval te dekken, latende zyne Gemalin by hen, tot verzekeringe der nakominge zyner beloften. Den 7. *October* quam hy te *Vado*. Hy bleef vier dagen aan Boord van zyn Schip, willende zich niet bedienen van de zes Galeijen van de Republicq van *Genua*, en zelfs niet ter gehoor toelaten den Commandant van die plaats, wyl deze geen order had, om hem voor Koning van *Spanjen* t'erkennen. Den 11. 's avonds begaf de gantsche Vloot zich voor *S.* *Pierre*

Pierre d'Arenes. Den 12. ſtapte zyne Koninglyke Majeſteit daar aan Land, en klom zo voort in een Poſtkales, om zyne reize na *Milaan* voort te zetten, daar hy den 13. arriveerde. Hy hield onder wege een mondgeſprek met den Hertoch van *Savojen*, dien hy met grote tekenen van achting omhelsde. Die twee Prinſen wandelden omtrent een uur met elkander. De Koning *Karel* te *Milaan* gearriveert, ontfing weinig dagen daaraan de tyding van zyne verkiezing. Zyn Hof wierd zeer talryk. De Republicq van *Genua* verbeterde haren misſlag, zendende den Prins van *Doria*, om hem als Koning van *Spanjen* te complimenteren. d'Andere Italiaanſche Vorſten zonden insgelyks Ambaſſadeurs. Den 23. *October* bedankte de nieuwe Keizer de Heren Staten Generaal by een Miſſiven, dat de Vice-Admiraal *Pieterſon* met de Schepen van den Staat hem van *Barcelona* na *Italien* overgebraght had, en gaf ter zelver tyd kennis van zyne aankomſt te *Milaan*, en van zyn voornemen, om zyne reize na *Francfort* voort te zetten, zo dra hy door het Keurvorſtelyke College van zyne verkiezing verwittigt was, ten einde den korten tyd, die hy daar meende te blyven, te beſteden tot het beramen der nodige maatregelen voor den aanſtaanden Veldtogt, enz. 1741. *January*.

Na dat de nieuwe Keizer eenigen tyd te *Milaan* had doorgebraght, vertrok hy na *Francfort*. 't Voornemen was, om de plechtigheit der Kroning, die men thans zeer noodzaaklyk achtte, daar zonder tydverzuim te verrichten, ten einde de koſten te ſparen van een twede Vergadering. Den 20. quam zyne Keizerlyke Majeſteit t'*Inſprug*, van waar hy den Grave van *Bonneval* met een geheime commiſſie na den *Haag* afvaardigde. De Keizer beveſtigde hier *Philippus-Lodewyk*, Grave van *Sintzendorff*, in 't Ampt van Opperhofcancelier. De Stenden van *Tyrol* daar vergadert, deed de gemelde Graaf een zeer fraaije redenvoering, zo als ook de Keizer zelf, waar na die Monarch de reize na *Francfort* voortzette, en daar den 19. *December* arriveerde.

Zo dra men te *Francfort* tyding ontfing, dat de Keizer de Stadt was genadert, gingen de Keurvorſten en Afgezanten zyne Keizerlyke Majeſteit te gemoed, en ontfingen hem onder eene prachtige Tent, die men buiten de Stad had doen opſlaan. De Magiſtraat bevond zich daar ook; na dat de complimenten waren afgelegt, ging de Keizer weder in de Koets, zo als de Keurvorſten en Afgezanten insgelyks deden, en arriveerde in de Stadt onder 't losbranden van 't Canon, en onder een ophoudelyk geroep van 't volk van *Lang leve Keizer Karel de zesde*. De Keizer ſtapte voor de

1741. *January.* *St. Bartholomeus* Kerk uit de Koets. De Keurvorst van de *Paltz*, die wegens onpasselykheit den Keizer niet had konnen te gemoed gaan, bevond zich aan de Deur van de Kerk, om hem t'ontfangen, en de Bisschop van *Nieuwstad* was 'er ook aan 't hoofd van 't Capittel. De Keurvorsten geleideden den Keizer na eenen Troon, die men aan de rechter zyde van 't Altaar voor hem had opgerecht. De Keurvorst van de *Paltz* ging voor uit en de Keizer in 't midden der twee andere Keurvorsten. Op den Troon gezeten zynde, hief de Bisschop het *Te Deum* op en sprak den Zegen uit, waar na de Keizer met diezelve plechtigheden na zyn Paleis geleid wierd, van 't welk de vertrekken met zwart Laken behangen waren. De Keurvorsten en Afgezanten braghten den Keizer tot in zyn Cabinet, en keerden weder tot hunnent. Daags daaraan ontfing de Keizer de visite van de Keurvorsten, Afgezanten en van de Keurvorstin van de *Paltz*, en hy lei vervolgens het tegenbezoek aan hen af.

Den 22. *December* zynde de dag, die tot de verrichtinge der plechtigheit van de Koning was vastgestelt, wierd de Burgery en Bezetting in twee ryen langs de Straten geschaart van 't Keizerlyke Paleis af tot aan de *St. Bartholomeus* Kerk; waar na men zich in de volgende order na de gemelde Kerk begaf, naamlyk; 1. De Lakeien en Pagies der Afgezanten: 2. Zes Wapenkoningen, dragende d'eerste een enkelen Arend, de twede, een dubbeld Kruis, de derde, eenen Leeu, en de drie anderen elk eenen dubbelen Arend, alles by wyze van Romeinsche Veldtekenen; 3. d'Afgezanten; 4. De Stedehouders van de Keurvorsten; 5. De Keurvorst van de *Paltz*, dragende de Sieradien van 't Keizerryk; 6. De Keizer onder een kostbaar Verhemelte, gedost als een der wereltsche Keurvorsten, dat is in eenen Tabbard van Carmozyn Fluweel, en met een Kroon, bezet met Diamanten op 't Hoofd, zynde de Kroon van zyn Stamhuis. Zyne Majesteit zat op een ongemeen fraai Spaansch Paard, met een weergaloos kostbaar tuig; 7. De voornaamste Amptenaren van zyne Hofhoudinge; 8. De Kapitein der Trawanten aan 't hoofd van deszelfs Compagnie; en 9. de Lyfgarde van den Keurvorst van de *Paltz* sloot den trein.

Aan de Kerkdeur ontfingen de Keurvorsten van *Ments* en *Trier* in hun Priesterlyk Gewaad, den Keizer, en geleidden hem na 't Choor, daar recht voor 't hoog Altaar een knielbank voor hem stont. Zyne Majesteit hoorde hier de misse. Dezelve geëindigt zynde, begaf zyne Majesteit zich byna in diezelve order, als hy in de Kerk was gekomen, na het Stadhuis, uitgezondert, dat hy thans

thans gedoſt was met de Sieradien van 't Keizerryk, beſtaande in Kroon, Mantel en den Degen van *Karel den groten*. Daar en boven ging zyne Majeſteit nu te voet, in 't midden der twee geeſtelyke Keurvorſten. In de grote Zaal van 't Stadhuis had men 't Keizerlyke Gaſtmaal gereed gemaakt. De Keizer nam zyn plaats voor een der kruiſcoſynen, om zich aan 't Volk te vertonen, 't welke zich op 't grote Plein bevond, zynde de menigte der Aanſchouwers zo groot, dat 't gemelde Plein niet alleen opgepropt was, maar ook alle Venſters en Daken der Huizen rondom vol zaten. 1741. *January.*

Uit dit Venſter zach de Keizer d'Aards-Amptenaren de functien van die Ampten verrichten. De Grave van *Papenheim*, Stedehouder van den Keurvorſt van *Saxen*, verſcheen als Aards-marſchalk allereerſt. Hy rende met een zeer fraai paard na eenen hoop haver in een hoek van 't Plein, vulde een Silvere Maat, en keerde na 't midden van 't Plein, daar hy de maat met de haver onder 't Volk wierp en na 't Gaſtmaal keerde. Vervolgens quam de Keurvorſt van de *Paltz*, omringt van zyne Lyfgarde, gaande de Hofſtoet voor hem hene. Hy reed als Aardsſchafmeeſter te paard in eenen Keuken, ten dien einde op 't grote Plein opgeſlagen, vond daar een gehelen Os aan 't ſpit, ſneed 'er een ſtuk van, en braght het in een gouden Schotel op 's Keizers Tafel.

De Grave van *Sintzendorff*, als Stedehouder van den Keurvorſt van *Hanover*, Aardsſchatmeeſter, ſteeg vervolgens te paard, verzelt van eenige Lyftrawanten van den Keizer, en reed 't Plein rond, werpende Goude en Silvere Gedenkpenningen onder 't Volk uit twee goudlakenze Zakken, die aan den zadelknop hingen.

De Grave van *Dhona*, Afgezant van den Koning van *Pruiſſen*, als Keurvorſt van *Brandenburg*, verrichte de functie van Aardskamerheer by afwezenheit van deſzelfs Stedehouder, den Vorſt van *Hohenzollern*, die onpaſſelyk was. De Graaf, verzelt van alle zyne Livereidragers, en van eenige Lyfgardes van den Keizer, reed na 't midden van 't Plein, en haalde daar van een gedekte Tafel een Silver verguld Bekken, een Lampet en een daar in nat gemaakte Servet, en braght alles na de Zaal van 't Gaſtmaal, en bood het den Keizer aan, om zich te waſſchen.

De Grave van *Kinsky*, Afgezant van den Keizer, als Koning van *Bohemen*, verrichte de functie van Aards-ſchenker. Hy nam eenen gouden Beker, en ging Wyn halen aan eene Fontein in 't midden van 't Plein, verbeeldende den Keizerlyken Arend. De Graaf quam vervolgens met den Wyn in de grote Zaal van 't Gaſtmaal, en bood het den Keizer aan, om te drinken.

 Deze

1741. January. Deze functien verricht zynde, plaatste de Keizer zich gantsch alleen aan een Tafel. Deze Tafel stont op een verheve plaats, overdekt met root Laken, en boven de zelve was een Verhemelte van goud Laken. De Keurvorsten gingen vervolgens ook aan Tafels zitten, die aan beide de zyden van de Zaal voor hen gedekt waren, op plaatzen, die maar eene trap lager waren als die van den Keizer. Elke Tafel van de Keurvorsten stond insgelyk onder een Verhemelte van Carmozyn rood Fluweel, belegt met goud, en zy zaten op stoelen met Armleuningen, bekleed met diezelve stof. De drie Keurvorsten plaatsten zich elk alleen; doch d'Afgezanten bleven eenigen tyd achter de stoelen van hunne Heren en Meesters staan, en begaven zich na een andere Zaal. De volgende dagen spysden de Keurvorsten met den Keizer, en zyne Majesteit quam ook by de Keurvorsten 't middagmaal honden. Met een woord, na dat de Keizer voldaan had aan alle de plechtigheden, die by de kroning worden in acht genomen, vertrok hy van *Francfort*, om zich na zyne Erflanden te begeven, daar zyne Onderdanen hem met verlangen te gemoed zagen.

Wat aanbelangt deze plechtigheden, gedurende dezelven gebeurden twee zaken, op de welken aanmerkingen gemaakt wierden. d'Eene was, dat de Keizer zyne openbare intrede in de Stad deed in den diepen Rou over zynen Broeder, den Keizer *Josephus*, 't welk aan zommigen aanleidinge gaf te zeggen, *dat* Karel *Rou droeg, om dat hy een voorgevoelen had, dat hy de laatste Keizer uit zyn Stamhuis zyn zoude.* De twede merkwaardige zaak, waar over reflexien vielen, was, dat wanneer de Keizer uit de Kerk ging, gedost met alle de Rykscieradien, de Degen van *Karel den groten* byna uit de schede viel. De Keurvorst van *Trier*, uit den Huize van *Lotharinge* zulks ziende, greep den Degen, en stak die weer in de schede eer hy 'er noch geheel uit was, waar uit die zelve Waarzeggers voorspelden, *dat de Keizer nooit een geruste Vrede genieten, maar altyd zich in eene omstandigheit bevinden zoude, dat hy den Degen ter zyner bescherming zou moeten trekken.*

De Keizer te *Wenen* gearriveert zynde, liet zich 't jaar daaraan te *Presburg* als Koning van *Hongarien* kronen, doch de kroning als Koning van *Bohemen*, wierd eerst in den jare 1723 te *Praag* verricht. De Spaansche successie-oorloch, reets onder Keizer *Leopold* begonnen, wierd midlerwyl noch steeds voorgezet, tot dat eindedelyk 1714 tusschen den Keizer en den Koning van *Vrankryk* de Rastadsche en Badensche Vrede gesloten wierd; edoch de rust duurde niet lang, want de Turken verklaarden 1715 den Oorloch tegen de Venetianen, en de Keizer was genoodzaakt, deze te hul-

pe

pe te komen. Den 5. *Augusti* 1716 bevocht hy by *Peterwaradein* eene volkome Victorie. *Temeswar* en *Belgrado* wierden veroverd ja de Turken zouden noch vry meer hebben verloren, zo niet de Koning van *Spanjen* 1717 't Eiland van *Sardinien*, 't welk toen aan den Keizer behoorde, by verrassing veroverd had, waar door de Keizer bewogen wierd, met de Turken Vrede te maken, die dan ook 1718 onder de bemiddeling van *Engeland* en *Holland* te *Passarowits* gesloten wierd. In dezen jare deden de Spaansche insgelyks met 18000 Man eenen landing in 't Eiland van *Sicilien*, en offschoon 't zelve toen stond onder de gehoorzaamheit des Hertoch van *Savojen*, de Keizer kon uit dit alles zeer ligt bezeffen, werwaarts d'inzichten der Spaanschen gericht waren. Zyne Keizerlyke Majesteit dede 6000 man Duitsche Troupen met d'Engelsche Vloot na *Sicilien*, oversteken; de Hertoch van *Savojen* stond het gantsche Koningryk af in handen van zyne Majesteit, en de Keizerschen ontzetteden *Melazzo*, welke plaats door de Spaanschen belegert was, terwyl deze door d'Engelschen tweemalen ter Zee t'eenemaal geslagen wierden. Deze nieuwe krygsonlusten belette echter den Keizer niet, zyne gedachten over den Koophandel te laten gaan, zo verre dat hy 1729 te *Wenen* een Orientaalsche Commercie-compagnie oprechtte. d'Oorloch zelfs wierd midlerwyl in het Koningryk van *Sicilien* voortgezet, en de Generaal Grave van *Bonneval* ontfing bevel, om met zeven duizend man uit het Hertochdom van *Milaan* over te gaan, doch deze Troupen wierden voor deze reis na *Sicilien* gezonden. In den jare 1720 wierd zo wel *Sardinien* als *Sicilien* beide aan den Keizer overgelaten, en de Vrede met *Spanjen* gesloten. In den jare 1722 stond de Keizer het Vorstendom van *Teschen* in *Opper-Silesien*, erflelyk af aan den Huize van *Lotharingen*, tot vergoeding van eenige pretensien van dat Huis op *Montferrat*, zo als ook wegens 't Huwelyk van den vorigen Hertoch met de Suster van Keizer *Leopold*; daar en tegen wierd op den Hongarischen Ryksdag te *Presburg* de successie in dat Koningryk ten behoeve van 't vrouwelyk geslacht van den Oostenrykse Huize vastgestelt. Dit zelve geschiedde ook 1723 in d'Oostenrykse Nederlanden, wanneer terzelver tyd d'Oostendische Compagnie wierd opgerecht, die naderhand aanleiding gegeven heeft tot grote verwyderingen. In den jare 1724 geraakte de Grave van *Bonneval* in ongenade, en wierd Mahometaansch om zich op 't Oostenrykse Huis te wreken, waar toe hy anders gene gelegenheit zoude gehad hebben. Voor 't overige wierd in dezen jare door de *pragmatique sanctie* de vrouwelyke successie in den Oosten-

1741. January.

1741. *January.* ftenrykfche Huize bekent gemaakt, waar van niet alleen de Duitfche Ryksftanden, maar ook uitheemfche Mogendheden de garantie op zich genomen hebben. In den jare 1725 renuntieerde de Keizer voor zich en zyne Erfgenamen van alle de Landen, die by d'Utrechtfche Vrede aan *Philippus den vyfden*, Koning van *Spanjen*, toegewezen waren, en *Philippus de vyfde* deed zulks insgelyks van alle Keizerlyke Landen.

In den jare 1726 trad de Keizer niet alleen in de zogenaamde Stokholmfche defenfive Alliantie, maar floot ook afzonderlyk een Tractaat, met *Catharina*, Keizerin van *Rusland*. Wanneer die van Zevenbergen in den jare 1729 vyftig duizend guldens buitengewoon aan 't Wener Hof hadden ingewilligt, beloofde de Keizer, dat het gemelde Vorftendom nooit in 't Koningryk van *Hongarien*, ingelyft zou worden, en d'Ooftendifche Compagnie thans t'eenemaal vervallen zynde, zo zocht men de Commercie-maatfchappy te *Wenen* zo veel te meer t'onderfteunen, werdende onder anderen goedgevonden, dat de Proteftantfche Matrozen ter verrichting van hunnen Godsdienft een Prediker hebben zouden.

In den jare 1730 wierden 2650000 Floreinen van de Boheemfche en 1776663 Floreinen van de Silefifche Stenden geëifcht, en beide die aanzienlyke fommen ingewilligt, en de Keizer begon zich met macht aan te kanten tegen het Tractaat van *Sevilien*, 't welk buiten deszelfs weten tusfchen *Spanjen*, *Vrankryk* en *Engeland* gefloten was, en uit krachte van 't welk *Livorno*, *Porto Ferrajo*, *Parma* en *Piacenza* met 6000 Man Spaanfche Troupen zouden worden bezet, om daar d'opvolging van den Spaanfchen Infant Don *Carlos* te verzekeren; zyne Keizerlyke Majefteit maakte die gantfche zaak aan 't Ryk bekent, en zond eenige Regimenten na *Italien*, om alom de landing der Spaanfche Troupen met geweld te beletten; edoch 't jaar daar aan bewilligde die Monarch door bemiddeling van 't Groot-Britannifche Hof in d'overbrenging der 6000 Man Spaanfche Troupen in de Hertochdommen van *Toscanen*, *Parma* en *Piacenza*, en beloofde, d'Ooftendifche Maatfchappy t'eenemaal te vernietigen, waar voor de Koning van *Groot-Brittannien*, de garantie van de *pragmatique fanctie* op zich nam, dewelke 1732 ter Ryksvergadering medegedeelt en door de meeft ftemmen, uitgezondert de Keurvorften van de *Palts*, *Saxen* en *Beyeren*, vaftgefteld wierd.

In den jare 1732 braghten de Keizerfchen de wederfpannige Corfen weder tot gehoorzaamheit, en de Genuezen geraakten op zekere voorwaarden andermaal in 't geruft bezit van dat Eiland. De Grave van *Seckendorff*, 's Keizers Minifter by den Koning van

Dene-

Denemarken, braght te weeg, dat zyne Deensche Majesteit de garantie van de *pragmatique sanctie* insgelyks op zich nam. De Keizer ging met de Kezerin zyne Gemalin na 't *Carlsbad*, en daar de minerale wateren gebruikt hebbende, hield hy te *Kladrup* in *Bohemen*, een mondgesprek met *Frederik-Willem*, Koning van *Pruissen*, en kort daar na te *Praag* andermaal, en verhief den Hertoch van *Lotharingen*, tot algemenen Stedehouder van *Hongarien*, die dan ook kort daaraan in die hoedanigheit te *Presburg* wierd erkent. 1741. *January.*

In den jare 1733 oordeelde de Keizer verplicht te zyn, om wegens 't Koningryk van *Polen* een waakzaam oog te houden; want na dat Koning *Augustus* overleden was, en de Koning van *Vrankryk* zynen Schoonvader, den Koning *Stanislaus* tot Opvolger had laten voorslaan, zo wilde de Keizer de vrye verkiezing in 't Koningryk van *Polen* handhaven, en verzamelde een Leger op de Grenzen, waar op de Koning van *Vrankryk* den Oorloch tegen hem verklaarde, en zo voort den aanvang daar van maakte met het beleg van de Ryksvesting *Kehl*. De Keizer verzocht hulp van 't Ryk, en de Keurvorst van *Saxen* wierd bewogen, om de garantie van de *pragmatique sanctie* op zich te nemen. De Koning van *Spanjen* nam midlerwyl Vrankryks party, onder voorwendzel, dat het hem ter herten ging, dat de Keizer den Koning *Stanislaus*, die door *Vrankryk* voorgeslagen was, op allerhande wyze zocht afbreuk te doen. Ook beweerde zyne Catholyke Majesteit, dat aan den Infant Don *Carlos* de titel van Groot-prins van *Toscanen* toequam. De Koning van *Sardinien*, voegde zich by *Spanjen*, en dus quam het in *Italien*, tot een bloedigen Oorloch. Terzelver tyd wierd *Lotharingen* met Fransche Troupen bezet. De Russen rukten midlerwyl in *Litbauen*, en togen tot aan den *Weixel-stroom*, waar op de Keurvorst van *Saxen*, na den zin van den Roomschen Keizer tot Koning van *Polen* verkozen wierd, na dat *Stanislaus*, die door den Primaat tot Koning uitgeroepen was, zich genoodzaakt had gevonden, nevens den Primaat en andere van zyne Aanhangers de vlucht te nemen na *Dantzich*. Gedurende alle deze onlusten wierd nochtans de Commercie Maatschappy van *Triste* op een veel beter voet gebraght, als ze tot nu geweest was, en daar een Bank opgerecht, waar in binnen twee maanden tyds 1500000 guldens ingetekent wierden. Aan d'andere kant maakte de Keizer alle mogelyke toebereidzelen, om de Franschen in *Duitschland* na behoren te keer te gaan, werdende onder anderen ten dien einde 3600 Man van *Hessen Cassel* aan hem overgelaten. Ook wierd met den Koning van *Pruissen* een Tractaat gesloten uit hoofde van 't welk 10000 Man van zyne Koninglyke Majesteits Troupen tegen *Vrankryk* ageren zouden.

1741. *January.* De jaren 1734 en 1735 waren de bedenkelykste en aanmerkelykste van de gantsche regering van den Keizer. Op deszelfs vertogen wierd 't Ryk bewogen, gezamentlyk den Oorloch tegen *Vrankryk* te verklaren, en de Ryks Armée op honderd en twintig duizend man vast te stellen. De Franschen veroverde *Traarbach*, drongen door de Keizerlyke Linie by *Erlingen* en belegerden *Philipsburg*. Voor deze Vesting quam de Marschal van *Berwik* te sneuvelen, doch des niet tegenstaande moest zy zich overgeven, en de Franschen bemachtigden daar en boven de Stadt *Worms*.

In *Italien* liet d'Infant Don *Carlos* zich tot Koning van *Napels* en *Sicilien* verklaren, en verkreeg den vryen doortogt voor zyne Troupen door den Kerkelyken Staat; doch vermits d'oude Vader den Keizer niet t'eenemaal tegen hem in 't harnas jagen wilde, zo verleende hy d'investiture wegens *Napels* aan den Keizer en weigerde dezelve aan Don *Carlos*, afschoon deze dat Koningryk reets werkelyk bemachtigt had. Ook maakte die Prins zich in een korten tyd meester van 't Koningryk van *Sicilien*, doch verloor midlerwyl weder 't Hertochdom van *Milaan*. De Keizerschen namen daar en tegen *Mirandola* in bezit, en naderden de grenzen van *Parma*, en versterkten zich by de Hoofdstad van dien naam. Hier uit ontstond een Hoofdtreffen, waar door de Keizerschen genoodzaakt wierden, weder te rug te trekken, uit vreze dat ze van *Mantua* zouden afgesneden worden. De Keizerlyke Generaal Grave van *Koningsegg* had vervolgens 't geluk, dat hy den Franschen Generaal *Brolio* overrompelde, en in de grootste verwarring uit 't Veld joeg. Kort daar na quam 't andermaal tot een Hooftreffen, waar in van beide partyen met een twyfelachtig geluk gevochten en de Keizerlyke Armée genoodzaakt wierd, na *Mantua* te rug te marscheren, waar tegen de vyanden *Mirandola* vergeefs belegerden. By alle deze omstandigheden had de Keizer geld van noden, en wierden alleen door de Silesische Stenden 2373333 guldens aan hem ingewilligt.

In *Polen* gingen de Zaken veel beter, *Augustus*, Keurvorst van *Saxen*, wierd te *Krakau* gekroont, en de Stadt *Dantzich*, door de Russen belegert, en niettegenstaande de hulpe, door *Vrankryk* gezonden, werkelyk verovert, zo verre dat de Koning *Stanislaus* heimelyk de vlucht nemen, en zich na *Koningsbergen* begeven moest. Voor 't overige marscheerden in dezen jare 6000 man Hanoversche Hulptroupen na den *Rhyn*, en de Koning van *Pruissen* arriveerde in Hogen Persoon met 10000 Man by de Keizerlyke Troupen.

In den jare 1735 maakte de Keizer alle mogelyke toerustingen, om den Oorloch aan den *Rhyn* tegen de Franschen met nadruk

voor

voor te zetten. De Koning van *Polen*, als Keurvorst van *Saxen*, gaf 6000 man, en de Keizerin van *Rusland* over de twaalf duizend man, welke laatsten in de maand van *Augusti* by de Keizerlyke Armée aan den *Rhyn* aan quamen, tot d'uiterste verwondering van de gehele werelt. De gezamentlyke Ryks Armée bestond toen uit honderd 44 duizend en 150 man, doch men quam nochtans niets van eenig belang uit te voeren. 1741. *January.*

Sicilien ging midlerwyl t'eenemaal verloren en Don *Carlos* liet zich te *Palermo* kronen. De Keizerschen togen uit het Hertochdom van *Milaan* tot op de grenzen van *Tirol* te rug, werwaarts de Geallieerde Armée hen volgde, maar echter weinig uitrechte; daar en tegen wierden, de Spaanschen door den Vorst van *Saxen-Hildburghauzen* uit het Hertochdom van *Mantua* gejaagt, en 't zou noch de vrage zyn geweest wie eindelyk in *Italien* gezegepraalt had, zo niet in *Duitschland* gantsch onverwacht de Vrede tusschen den Keizer en den Koning van *Vrankryk* gesloten was.

Deze Vrede wierd in de maand van *Ooctober* van den jare 1735 gesloten, en de voornaamste Articulen van dat Tractaat behelsden; dat de Koning *Stanislaus* van de Poolsche Kroon afstand doen, doch den Titel behouden zoude; dat de Hertochdommen van *Lotharingen* en *Bar* voor 't leven aan hem zouden worden ingeruimt, doch zo datze na deszelfs dood aan *Vrankryk* komen zouden; dat de Hertoch van *Lotharingen* na de dood des Groothertochs van *Toscanen* Groothertoch zyn, en midlerwyl d'inkomsten van *Lotharingen* en *Bar* van *Vrankryk* en den Keizer trekken zoude; dat de Hertochdommen van *Parma* en *Piacensa* aan den Keizer zouden worden afgestaan; dat Don *Carlos Napels* en *Sicilien* zoude behouden, en dat de Koning van *Vrankryk* de *pragmatique sanctie* garandeerde, enz.

De Koning van *Spanjen*, was in den beginne geweldig tegen die Vrede, zo als ook de Koning van *Sardinien*, maar vermits de Fransche Troupen in *Italien* niets meer uitvoerden, zo waren die beide Mogendheden genoodzaakt, om voor eerst tot een stilstand van Wapenen te bewilligen. 't Jaar 1736 gaf den Keizer eene korte rust. Alle de zaken wegens de Hertochdommen van *Lotharingen* en *Bar* wierden nu volkomen tot stand gebraght; voornaamlyk wierd verstaan, dat de Koning van *Vrankryk* onder voorwendzel, dat hy in 't bezit was van een Hertochdom, 't welk eertyds aan 't Duitsche Ryk behoort had, zich nooit met de Rykszaken bemoeijen zoude, en op die voorwaarde bewilligden dan ook de Ryksstenden, dat het meergemelde Hertochdom voor eeuwig aan de Kroon van

1741. January.

Vrankryk mocht worden ingelyft. De Koningen van *Spanjen* en *Sardinien* geraakten eindelyk ook tot vreedzame gedachten. De Koning van *Spanjen* deed afstand van alle zyne rechten en pretensien op de Hertochdommen van *Parma* en *Piacenza* aan den Keizer, en erkende de toekomende successie van 't Groothertochdom van *Toscanen* ten behoeve van den Hertoch van *Lotharingen*. De Keizer tekende daar en tegen d'Acte van afstand wegens de Koningryken van *Napels* en *Sicilien*. De Koning van *Sardinien*, die gaarn 't gehele Hertochdom van *Milaan* had gehad, moest met de districten van *Tortona* en *Novara*, nevens 4 Ambachten genoegen nemen. De rust in *Polen* wierd in dezen jare ook herstelt, doch met de Turken scheen het tot eene verwydering te zullen komen. d'Ottomannische Porte was met *Rusland* in een bloedigen Oorloch geraakt. De Keizer, die met de Keizerin van *Rusland* in alliantie was, liet voorslagen van vrede doen, maar vermits men de Turken niet veel dorst vertrouwen, zo was hy genoodzaakt, een Leger van 36 Regimenten zo voetvolk als ruitery by *Futack* te laten verzamelen. 't Ware te wenschen geweest, dat de gezamentlyke Armée hun Zegepralend Opperhoofd, den Prins *Eugenius*, had mogen behouden, doch die grote Krygsheld, die altyd een getrouwe Dienaar van 't Keizerlyke Huis geweest is, was reets in dezen jare, 's nachts tusschen den 20. en 21. *April* overleden.

In den jare 1737 geraakte 't Oorlochsvuur tusschen 't Keizerlyke Hof, en d'Ottomannische Porte in vollen vlam. De Keizer, die zich zedert den jare 1726 met *Rusland* in eene nauwe Alliantie had bevonden, kon zich niet langer stil houden, maar was als haar Bondgenood verplicht, in de maand van *Juli* een talryke Armée tegen de landen van den Erfvyand te laten aanrukken. 't Verlies van den Heldhaftigen Prins *Eugenius*, wierd noch dit jaar door den dood van den Generaal-veldtuigmeester en Intendant van alle Keizerlyke Vestingen, den Vryheer van *Butgenau*, en van den dapperen Generaal Veldmarschalk, Grave van *Stharenberg*, vermeerdert. Zyne Keizerlyke Majesteit moest dus op een nieuwen Generalissimus bedacht zyn, en droeg derhalven het werkelyke commando op aan den Generaal Veldmarschalk Grave van *Seckendorff*. Zyne Koninglyke Hoogheit, de Hertoch van *Lotharingen*, woonde nevens deszelfs Broeder de Prins *Karel*, zelf dezen Veldtocht by. Men eischte van d'Erflanden 25000 man, en 8000 remonteerpaarden tot het voltallig maken van d'Armée, en deze eisch wierd ook zo voort ingewilligt, om dat men zach, dat zyne Keizerlyke Majesteit in deze krygs onlusten zyne eigene kamergoederen niet verschoon-

fchoonde. Daar en boven wierden noch van de Hongarifche Stenden 150000 Floreinen tot den Turken-kryg toegeftaan. Deze krygs onluften verhinderden echter zyne Keizerlyke Majefteit niet, voor andere dingen insgelyks zorge te dragen, die ten algemenen welftand ftrekken konden. Op de Ryksvergadering van *Regensburg* beieverde men zich onder anderen, om de Munt-zaak zo veel mogelyk op eenen goeden voet te brengen. In *Italien* wierden de Hertochdommen van *Parma*, *Piacenza* en *Mantua* met het Hertochdom van *Milaan* vereenigt, en te *Wenen* door zyne Keizerlyke Majefteit een afzonderlyke Italiaanfche Raad opgerecht, voor den welken de zaken, die Hertochdommen betreffende, voortaan gebraght en onderzocht zouden worden.

1741. *January.*

d'Oorloch wierd midlerwyl met allen mogelyken ernft tegen de Turken voortgezet. Alhoewel de Turken ditmaal hun krygsgeluk aan een blind geval te danken hadden, zy verloren nochtans de Vefting *Ufitza*, welke vafte pas door de Keizerfchen veroverd wierd. Hoe 't zy, de krygskans was zeer twyfelachtig, en 't geluk wilde zich voor gene van beide partyen opentlyk verklaren. Zyne Keizerlyke Majefteit die fteets bedacht is geweeft, om zyne Landen de ruft te bezorgen, gaf zyne toeftemming, dat te *Niemirow* over vrede gehandelt wierd. Edoch vermits 't Congres aldaar door toedoen van de Porte vruchteloos af liep, zo zach zyne Keizerlyke Majefteit zich genoodzaakt, noch groter toeruftingen te maken, om den Oorloch tegen de Turken voort te zetten. De Keizer verzocht ten dien einde van 't Ryk 50 Romermaanden, die dan ook ingewilligt wierden. 't Getal der Keizerlyke Troupen was zo fterk vermeerdert, dat d'Armée in *Hongarien* op 100000 man gefchat wierd. De Turkfche wapenen fchenen echter des niettegenftaande noch fteets meer geluk als recht te hebben, want of fchoon de Turken by de bloedige Batailles van *Cornea* en *Meadia* zeer veel volk verloren, de gewigtige Vefting *Orfova* geraakte in hunne handen, waar door zy zo hoogmoedig en ftout wierden, dat zy in den jare 1739 geen zwarigheit maakten, d'onvergelykelyke Vefting *Belgrado* te belegeren, die zy door de goede fchikkingen van zyne Keizerlyke Majefteit onmogelyk konden veroveren; edoch deze vafte voormuur der Chriftenheit geraakte nochtans uit hoofde der Vredes preliminarien, die tegens 's Keizers wille getroffen waren, in handen van d'Ongelovige Turken, na dat alvorens de Vefting werken geflecht waren, en hier mede eindigde d'Oorloch met de Turken. De Duitfche Hulptroupen keerden na huis, en de Keizerlyke Regimenten wierden na *Italien*

1741. January. en elders gezonden, daar ze mogelyk thans meer dan ooit zullen nodig zyn, nademaal 's Keizers dood zonder twyfel gelegenheit tot veelerhande onluſten geven zal.

Voor 't overige zyn onder de Regering van dezen Keizer noch twee merkwaardige zaken voorgevallen. d'Eerſte betreft de verandering in 't Hertochdom van *Meklenburg*, waar na de Hertoch *Karel-Leopold* het bewind van het zelve aan zynen broeder *Chriſtiaan Lodewyk* heeft moeten overlaten. De twede is, dat de Keizer, na dat de *pragmatique ſanctie* tot ſtand gekomen was, zyne oudſte Dochter, d'Aardshertogin *Maria Thereſia*, thans Koningin van *Hongarien* en *Bohemen*, enz. den 12. *Februari* 1736 gehuwt heeft aan *Franſois Stephen*, Hertoch van *Lotharingen* en *Bar*, Groothertoch van *Toscanen*, en thans Mederegent van alle Erf-koningryken en Landen van den Ooſtenrykſchen Huize, uit welk huwelyk reets twee Prinſeſſen geboren zyn. Waar van de jongſte den 25. dezer, in den Ouderdom van 1 jaar en 13 dagen, ſchielyk overleden is.

De Keizer *Karel* was middelmatig van geſtalte, ongemeen zwaarlyvig, root en bruin van gezicht, glinſterende doordringende oogen, groot van mond en dikke lippen, als alle die van 't Huis van Ooſtenryk, en de vyftiende Keizer van zyn Geſlacht. Van zyne jonge jaren af geſchikt, om *Karel den tweden*, Koning van *Spanjen*, op te volgen, was hy opgevoed in de deftigheit, overeenkomende met de Natie, welkers Meeſter hy zyn moeſt, waar door hy ſcheen, aan d'ernſtige kant te zyn voor zulken, die d'Eer niet hadden, hem van naby te kennen, terwyl hy veel eer geſpraakzaam, edelmoedig, by uitnemendheit goedaardig en mededogend was. Aangeſproken zynde, luiſterde hy met veel aandacht en antwoordde met veel minnelykheit; in zyne jeugd levendig van geeſt, vaardig, wakker, werkzaam en ruſtig, ziende alle de gevaren, hoe groot ook, met eene weergaloze onvertzaagdheit onder d'oogen, onderwerpende zich t'eenemaal aan Godts Voorzienigheit, bewuſt zynde, dat hy alleen de Kronen der Koningen in zyne hand heeft; zo verre dat de zware belegering van *Barcelona*, binnen welken Stadt hy zelf opgeſloten was, en 't ongelukkig Hoofdtreffen van *Villa-Viciosa* ſlechts dienden, om zyne ſtandvaſtigheit te beter te doen uitmunten. Voor 't overige heeft de Hemel aan dien Monarch een der gelukkigſte Regeringen verleent, die eenig Keizer gehad heeft, zedert dat het Keizerryk in *Duitſchland* is overgegaan, en daar ontbrak om zo te ſpreken, niet anders dan een manlyken Erfgenaam. Zyne Gemalin kon met recht onder de ſchoonſte Prinſeſſen getelt worden. Hare plicht verſtrekte haar eene Wet; hare voor-

voornaamste zorg was, den Keizer haar Gemaal te behagen. Overtuigt van haar Gemaals wysheit, om zyne Staten te bestieren, nam zy de minste kennis van zaken niet, houdende zich alleenlyk bezich om gunsten te verkrygen, die zy wist uit te delen op eene wyze, dat zulken, die daar mede vereert wierden, alzo zeer over hare liefta llig heit, als over de gunsten zelfs met verwondering aangedaan waren. Die Vorstin is zeer liefdadig, edelmoedig en godvruchtig, en ontbloot van alle ydele roem. In den Lutherschen Godsdienst opgevoed, dien ze te *Bamberg* afzwoer, wanneer ze door die Stad na *Wenen* passeerde, om met *Karel den derden*, toen Koning van *Spanjen*, ondertroudt te worden, is ze jegenswoordig goed Roomschgezind, zonder nochtans een haat op de Protestanten te hebben, wel wetende, dat de liefde tot den evennaasten eene der voornaamste zaken is, die Godt den mensch gebied, en dat de liefdadigheit en goede voorbeelden de beste middelen zyn, om de genen die van haar Kerk afgezondert zyn, in haar schoot weder te rug brengen. 1741. *January.*

In die hoge gevoelens van deugd heeft de Keizerin d'Aardshertoginnen hare Dochters opgevoed, en men kan met waarheit zeggen, dat de oudste Aardshertogin, *Maria-Theresia*, thans Koningin van *Hongarien* en *Bohemen* enz. en Gemalin van den Groothertoch van *Toscanen*, niet alleen de schoonheit, maar ook alle de volmaaktheden in zeden van de Keizerin hare moeder bezit.

't Gewone tydverdryf des Keizers was de jacht en 't schieten na 't wit. De Keizerin liet zich doorgaans by die vermaakelykheden vinden. Ook begaf zyne Keizerlyke Majesteit zich zomtyds na 't Ryschool, en verlustigde zich, met te paard te ryden. Voor 't overige was die Monarch een groot lief hebber van de Musicq, en heeft zelfs een Opera zamengestelt. Als dezelve te *Wenen* vertoont wierd, waren de Speelders, zo wel als de Musicanten en zulken die danften, alle zeer voorname Personasien. De Keizer zelf speelde mede en de twee Aardshertoginnen zyne Dochters danften. De regerende Keizerin en de Keizerin Weduwe waren Aanschouwers. Elk speelder mochte twee nabestaanden of goede Vrienden mede brengen.

Offchoon zyne Keizerlyke Majesteit de Musicq ongemeen beminde, zo wierden 'er doorgans niet meer dan twee Opera's in 't jaar aan 't Hof gespeelt, te weten op de Feestdagen van *St. Karel* en *St. Elisabet*, naamdagen van hunne Keizerlyke Majesteiten. Zomtyds wierd diezelve Opera gedurende de Vastenavonds vermakelykheden ook wel gespeeld, en die tyd tot vermaak geschikt zynde, was 'er ten Hove Bal, en op de vleeschdagen een grote maskerade, of

1741. *January.* of zogenaamde Waardschap. Te *Wenen* is op 't Paleis een heerlyke Schouburg, en deze is by na 't eenigste, 't welk waardig is gezien te worden, want het Keizerlyk Paleis is van zo weinig belang, dat men met waarheit zeggen kan, dat zyne Keizerlyke Majesteit van alle de Monarchen 't slechtste gehuisvest was. De Lusthuizen van den Keizer zyn niet veel aanzienlyker nochte vermakelyker, als 't Paleis zelfs in de Stadt. De *Favorita* staat in een der Voorsteden. 't Is een groot gebou, met bogten, na de strekking van de straat, op dewelke het uitziet, en heeft veel eer de gedaante van een groot Capucyner Klooster, als van de woning van 't Hoofd van zo vele Vorsten. De Tuinen zyn niet heerlyker als 't Paleis, makende derzelver verre uitgestrektheit alle hunne schoonheit uit. *Laxenburg* kan noch in genen delen by 't Paleis van de *Favorita* vergeleken worden. De Keizer was gewoon, alle jaren zes weken op dat Lusthuis door te brengen, om 't vermaak van de Reiger-jacht te nemen. De Ministers, die verplicht waren, den Keizer te verzellen, hadden te *Laxenburg* hunne afzonderlyke huizen, die wel juist niet prachtig, maar echter gemakkelyk waren, doch d'uitheemsche Ministers, die te *Laxenburg* hun Hof gingen maken, waren genoodzaakt tegen den avond na *Wenen* te rug te keren, 't geen zeer lastig was.

De Keizer *Josephus* meende te *Schonborn*, een uur van *Wenen*, een prachtig Paleis te laten ophalen, en met het bouwen van 't zelve was men reets ver gevordert, doch vermits die Keizer gantsch onverwacht quam te sterven, zo bleef 't zelve steken. De Keizer *Karel de zesde* vereerde het aan de Keizerin Weduwe *Amalia*, in hope, dat die Vorstin 't werk, door den Keizer haar Gemaal begonnen, met veel vermaak zou voltooyen, maar zy liet het zelfs vervallen 't geen met zo veel kosten reets opgehaalt was, terwyl Keizer *Josephus*, zo hy noch eenige jaren had mogen leven, wel geen *Versailles* gehad zoude hebben, maar echter na zyne waardigheit gehuisvest zou zyn geweest.

Ook dient niet te worden vergeten, dat de Keizer zyne residentie Stadt *Wenen* een nieuwen luister bygezet heeft, door haar door Paus *Benedictus den dertienden* tot een Aardsbisschdom te doen verheffen. Verscheide Bisschoppen, daar onder die van *Paussa*, hebben veel van hunne jurisdictien moeten missen, om die van den nieuwen Aards-Bisschop van *Wenen* te vergroten. De tegenwoordige Aardsbisschop is de *Cardinaal* van *Collonitsch*; d'Aardsbisschop van *Wenen* heeft den rang van een Ryksvorst. De Roomsch-Catholyke Godsdienst is d'eenige, die te *Wenen* en in d'overige Oostenryksche Steden geoef-

oeffent word, doch zo dat de Ministers van de Protestantsche gekroonde Hoofden, volgens het recht der Volkeren eene Capelle hebben. Voor 't overige dient te worden aangemerkt, dat als het Roomsche hoogweerdige te *Wenen* na iemant word gedragen, die op sterven legt, 't zelve altyd van eenige militie is verzelt, om 't Volk te doen knielen; ja de Keizer zelf, als hy 't zelve by geval op straat ontmoette, zo stapte hy uit de Koets, en viel op beide zyne kniën, hoe beslikt de straten ook waren, en verzelde 't zelve na de Kerk, als hy den zegen daar mede gehad had. d'Eerbiedigheit van dien Vorst en van alle de genen van zyn Stamhuis voor dat *venerabile* is altyd zeer groot geweest, en hy pleeg te zeggen, dat niets in staat was hem t'ontslaan van de plicht, die hem nevens alle menschen oplei, om Godt d'eere te geven, die men hem schuldig is. Gelyk om zo te spreken, de Vorsten van 't doorluchtigste Aardshuis van *Oostenryk*, doorgans alle andere Prinsen van *Europa* in 't stuk van die Godsdienstigheit hebben overtroffen, zo vind men 'er ook weinige, die hen in afkomst gelyk zyn; daar zyn wel Stamhuizen, die in een groter getal van jaren met de Kroon versiert zyn geweest; maar geen Stamhuis heeft zulke grote vermaagschappingen, als 't Oostenrykſche. Alle de Koningen zyn aan 't zelve Verwandschapt, om dat 't zelve Koninginnen aan dezelven gelevert heeft. Dit Stamhuis heeft driehondert jaren lang met de Keizerlyke Kroon gepraalt en zedert *Albert den tweden* in een rechte afdalende linie dertien Keizers aan *Europa* uitgelevert. Van *Maria*, Gemalin van Keizer *Maximiliaan*, Zoon van *Ferdinand den eersten*, word onder anderen als iets zonderlings aangemerkt, datze was de Zuster van *Philippus den tweden*, Koning van *Spanjen*, en Dochter, Vrou, Schoondochter en Moeder van vyf Keizers; Kleindochter, Dochter, Suster en Moei van vier Koningen van *Spanjen*, en Schoonmoeder van twee Koningen, te weten *Karel den negenden*, Koning van *Vrankryk* en *Fhilippus den tweden*, Koning van *Spanjen*. De Keizer *Karel de zesde*, heeft aan de Spaanschen, die hem getrou zyn gebleven, op alle mogelyke wyze zyne erkentenis getoond, door hen met titelen én goederen op te hopen, hen in staat te stellen, om zo 't mogelyk was, hun Vaderland te vergeten. Hoe 't zy Keizers byzondere goedheit in dezen kende gene palen, zo verre dat die grote Monarch gewoon was, de Spaanschen boven zyne eige Onderdanen te begunstigen. Wat aanbelangt de vriendschap, nooit heeft een Monarch groter blyken daar van gegeven, als *Karel* gedaan heeft omtrent zynen Gunsteling en Opperstalmeester, den Grave van *Altban*, zo verre dat hy zelf na

1741. *January.*

1741. *January.* de dood van dien Graaf de zorge der opvoeding van deszelfs Kinderen op zich genomen en hen meer als Zonen, dan als Onderdanen gehandelt heeft, terwyl zyne liefde voor de Keizerin zo groot was, dat geen huwelyk om zo te spreken, ooit volmaakter geweest is; hoe 't zy, als de Keizerin onpasselyk was beschonk hy hare Lyf-Artzen rykelyk, om toch hun uiterste best te doen ter behoudenis van zyne Gemalin, terwyl hy haar zelf oppaste, en 's nachts van tyd tot tyd opstond, om haar zelf de voorgeschreve Geneesmiddelen te doen innemen.

Op dezen Keizer zyn verscheide *Anagrammas* en *Chronostichons* gemaakt, daar onder de volgende, waar in de Talletters 't jaar uitmaken, waar in die Roemruchtige Vorst is overleden;

VLtIMa spes aVstrIae In CaroLI seXtI posterIs reDIVIVa nobIs erIt.

Dat is;

De laatste hoop van Oostenryk zal in de Nakomelingschap van Karel den zesden voor ons herleven.

Ultima spes anni, quae frigore perditur acri,
Omine fatidico tristia signa refert;
Austriacae Gentis periit spes ultima fato
Praecipiti, Carolus destit esse pater.
Sed velut excepit jam tempora nubila Phoebus
Laetior, & terras spes rediviva fovet;
Austriadum laeto spes ultima sole resurget,
Sicque pater Carolus posteritatis erit.

Dat is:

De laatste hoop van 't jaar door vinnige koude verloren, brengt door een noodlottig voorbeduidzel weder quade tekenen te voorschyn. De laatste hoop van 't Oostenryksche Geslacht is wech door een schielyke dood, en Karel *houd op Vader te zyn, maar als de Zon de donkere wolken doet verdwynen, en de herlevende hope d'aarde verquikt, zal de laatste hoop van Oostenryk door eene gunstiger Zon weder ontluiken, en aldus zal* Karel *weder Vader van eene nakomelingschap zyn.*

DIe Crone Vnsers haVpts Ist abgefaLLen, o VVehe Das VVIr so gefVInDiger haben. *Klaagl. Jer.* V. 16.

Als

Als mede 't volgende uit *Virg. Aeneid. Lib.* 3. 1741. *January.*

ArborIbVsqVe, fatIsqVe LVes aC LethIfer annVs.

Dat is:

De tyd komt aan, dat de boomvruchten en 't gezaaide zeer veel lyden, en veel menschen in 't graf gesleept worden.

Daar en boven bedient men zich van eene andere manier, om den tyd van merkwaardige gevallen, na dat zy gebeurt zyn, aan te tonen, naamlyk door eene Caballische Rekening. De Joden hadden 'er meer dan eene, doch voornaamlyk deze twee, genaamd *Athatsch*, of verwisseling van 't Alphabet, waar in de letter *Aleph* of A voor *Tau* of T, en *Beth* of B voor *Schin* of Sch genomen word, geschiedende diergelyke verwisseling insgelyks met d'overige letters, en *Temura*, welke Caballische manier van iets uit te cyfferen, bestaat in eene letterverzetting, edoch de Caballische rekening by de Christenen in zwang, bestaat hier in, dat a is 1, b 2, c 3, d 4, e 5, f 6, g 7, h 8, i 9, k 10, l 20, m 30, n 40, o 50, p 60, q 70, r 80, s 90, t 100, u 200, w 300, x 400, y 500, z 600, 't welk op de volgende wyze geschied;

Caesar	cum	Imperatrice,	ac	Papa	cum	Rege	hocce	anno	obiere	fato.
180	233	363	4	122	233	97	69	131	151	175 f. 1740

Dat is:

Een Keizer met een Keizerin, en een Paus met een Koning, zyn dit jaar 1740 overleden, Te weten, *Clemens de twaalfde*, den 31. *Mey*, *Frederik Willem*, Koning van *Pruissen*, den 31. *Mey*. *Karel de zesde* Roomsch Keizer, den 26. *October*, en *Anna Iwanowna*, Keizerin van *Rusland*, acht dagen daaraan, naamlyk den 28. *October*.

ONDER alle de buitenlandsche Ministers, die by dat Hof resideren, zyn 'er gene, welke met der zelve Staats-Ministers ja met den Groot-Hertoch meer in gesprek en by denzelven in groter achting zyn als de Heer *Robinson* en de Baron *Burmania*, Ministers van den Koning van *Groot-Brittannien* en de Staten Generaal, en, indien men het dus mag noemen, is dat Hof tegenwoordig 't Doelwit, waar op alle Onderhandelingen, Byeen-

1741. January.

komften en Raadflagen by d'overige Hoven van *Europa* gemunt zyn: Alzo van eenige Keurvorften, en onder anderen ook van *Keur-Saxen*, Zwarigheden gemaakt zynde tegen d'overdraging van de Keurvorftelyke Stem van 't Koningryk *Bohemen*, van de Koningin aan haar Gemaal den Groot-Hertoch den 22. *November* gedaan: Zo heeft haar Majefteit den 20. dezer 't volgende circulaire Refcript aan hare Minifters aan de verfcheide daar by belang hebbende, of zich intereffeerende Hoven laten afgaan.

MARIA THERESIA, &c.

Wy hebben met verwondering vernomen, dat men zwarigheden maakt tegen het voeren van de Keurvorftelyke Stem en Waardigheit van *Bohemen*, dewelke Wy aan onze beminde Gemaal den Groot-Hertoch uit krachte van 't bygaande Inftrument hebben overgedragen.

Men houd aan d'eene kant ftaande, *dat het Recht van een Rooms-Koning te verkiezen aan de Perfonen van de Keurvorften gehecht en alleen aan hunne Erf-Ampten verknocht is; en dat om die Reden het zelve niet kon geoeffent worden noch door een Capittel, gedurende 't openftaan van den Stoel, noch van de Stenden van* Bohemen, *by manquement van èen Koning en Keurvorft van dat Ryk; en dat men geen voorbeeld zou konnen bybrengen, dat dit ooit gebeurd was.*

Aan d'andere kant ftaat men toe, *dat in de grond de Keurvorftelyke Waardigheit aan 't Land gehecht, en onze opvolging in 't Koningryk* Bohemen *onbetwiftbaar is; maar dat d'oeffening van die Keurvorftelyke Waardigheit* een bequaam Perfoon *vereifcht, en dat* die bequaamheit, *zich niet by onze Sexe bevind: Dat in de Gulde Bulle zonder eenige bepaling ftond, dat de Keurvorftelyke Waardigheden moeften geoeffent worden door* Mannen, *en dat ingevalle de Bezitter de vereifchte bequaamheden daar toe niet had, dan de naafte Agnaat dezelve had t'oeffenen; zo veel te meer, daar de Waardigheit van Keurvorft vaftgefteld is* op de Manlyke afklimmende Linie, *volgens de natuur der Lenen van* Duitsland, *en in 't byzonder die der Keurvorftendommen en der daar mede verknochte Erf-Ampten: Dat men zyn toevlucht niet kon nemen tot het expedient,* van zyn Stem te laten geven en zyn Erf-Ampt te doen verrichten door Afgezanten; *om dat men dan die zelve Prærogative moeft toeftaan aan eene Voogdeffe, tegen den Inhoud van de Gulde Bulle, die zelfs de Moeder van een Keurvorft van 't Voogdyfchap over haar Zoon uitfluit,*

en

en dezelve met klare Woorden toe-eigend aan den naasten Agnaat: Dat men aan een ander niet kon op- en overdragen d'oeffening van een Recht, 't welk men zelfs niet had: Dat by de Readmissie van de Kroon van Bohemen *tot de Keizerlyke Verkiezing niets gestipuleerd was ten faveur van de Prinsessen: Dat de* pragmatique Sanctie *niet te min in haar geheel bleef, en dat de Kroon van* Bohemen *geen gevaar daar by liep van* Haar Keurvorstelyke Waardigheit *te verliezen, aangezien die gene, dewelke de Verdediging van die* pragmatique *op zich genomen hadden, zelfs bekenden, dat in allen gevalle de Keurvorstelyke Waardigheit aan den Man kon gecedeert worden, gelyk men daar van voorbeelden vond; maar die hier niet t'appliceren zyn, om dat men geen wys van Cessie kon bedenken, die niet rechtstreeks met de Zin en met de Letter van die* Pragmatique *streed.* 1741. January.

't Is buiten twyffel, dat alle de Zwarigheit in dit laatste Point steekt; want indien de *Cessie* kan geschieden zonder eenige krenking der *Pragmatique*, dan valt al het Fondament van die laatst gemelde Zwarigheden van zelfs omverre.

Die gene, dewelke zo wel van 't *Mannelyke* als *Vrouwelyke* Geslacht eenige *Expectantie* of *verwachting* op het Koningryk van *Bohemen* hebben, als tot d'opvolging daar in geroepen zynde na 't uitsterven van alle Descendenten van Keizer *Karel VI.* hebben een byzonder Interest om te geloven en staande te houden, dat de *Keurvorstelyke Waardigheit van Bohemen* uit krachte van haar natuur, bevestigt door de Gulde Bulle, *gantsch niet in de Vrouwen uitgebluscht is, maar dat zy integendeel dezelve konnen transporteren.*

Dit is openbaar, vermits die Personen, die na 't uitsterven van de *Carolinsche Mannelyke Descendenten* tot d'opvolging zyn geroepen, van welke Sexen dezelve ook zyn, daar toe geen ander Recht konnen hebben, als van en door de *Vrouwen*, en gelyk d'Autheur der boven gemelde Tegenwerpingen zelfs met Recht aanmerkt, niemant kan op een ander overbrengen en aan hem geven een Recht, dat hy zelfs niet heeft. Zo dra alle de *Mannelyke Afkomelingen* van 't Huis van *Oostenryk* uitgestorven waren, is 't onmogelyk, dat noch eenig *Agnaat* in wezen zoude zyn; en by gevolg is 't ook, volgens d'eige gronden van den Autheur, die wil, dat geen krenking aan de *Pragmatique* zal geschieden, onmoogelyk, om hier te pas te brengen 't geen in de Gulde Bulle ten aanzien van *d'Agnaten* vastgesteld is, zynde'er geen in het tegenwoordig geval in wezen.

Hoe kan men dan die twee Stellingen met malkander overeen brengen, *eerstelyk*, dat, gelyk men toestaat, *de Keurvorstelyke Waar-*

 digheit

1741. January. *digheit* niet uit geblufcht is, en *ten anderen* dat de *Vrouwen* die niet konden overdragen?

De Zaak is zo baarblykelyk, dat men ze maar zou verduifteren, als men ze wilde ophelderen; want men kan de Stellingen van de Tegen-Party niet aannemen, zonder zich in een openbare tegenfpreking tegen zyn zelfs te wikkelen, in plaats dat men maar behoeft 't oog te flaan op den Inhoud der Acten van Affociatie in de Regering en van overdraging der Keurvorftelyke Stem en Waardigheit, om overtuigt te worden, dat geen van die beide Acten 't minfte nadeel brengt aan *d'Expectanten* van beiderlei Sexe, (gelyk ook de Hertoch onzen Gemaal verre daar van is, die in 't minfte te begeren) vermits men door die Inftrumenten geen Transport doet *in eigendom*; maar alleen dat van een Adminiftratie *uit de naam van een ander*, en uitdrukkelyk bepaald aan de tyd, zo lang het eventueele Recht der gemelde *Expectanten* noch niet plaats heeft, uit kracht van de *Pragmatique*, die de Tegen-Party zelfs tot een Regel in die Zaak aanneemt.

Men kan zelfs zeggen, dat die *Expectanten* geen van gemelde twee Acten aanvechten konnen, zonder aan zich zelfs groot nadeel toe te brengen; aangezien alle d'Afkomelingen van andere Aards-Hertoginnen geen ander Recht konnen hebben dan van en door de *Vrouwen*; en, indien die geen *bequame Perfonen* zyn en zelfs geen Recht hebben, gelyk men wil, zo konnen zy aan een ander niet overdragen een Recht, dat haar niet toekomt, noch zelfs d'Adminiftratie, of waarneming aan hem cederen, al was 't maar voor een bepaalden tyd; waar uit dan volgt, dat het Recht zelfs noch veel minder van en door haar op een ander komen en overgaan kan.

Men vind daar en boven, gelyk men dit toeftaat, in de Hiftorien Voorbeelden, die ten faveur zyn van den Gemaal van de Prinfes Erfgenaam; zo dat dan de gehele zwarigheit ten opzigt van de laatfte tegenwerping daar op uitkomt, *dat men, d'Exempelen en Ufantie volgende, een Inbreuk aan de* Pragmatique *doen zoude*: maar daar op dient, dat het Recht, het welke die *Pragmatique* geeft, niet dan *eventueel* is, en dat by gevolg een Adminiftratie bepaald by dien tyd, daar dit Recht noch niet dadelyk exifteert, aan dezelve geen nadeel brengen kan voor zyn Exiftentie.

d'Eerfte tegenwerpingen, in den begin van dit Refcript aangehaalt, zyn van noch minder gewicht, als die gene, dewelke men reets wederlegt heeft; want zy fteunen op tegenftrydige gronden, 't welk een zeker bewys is, dat het aan goede Redenen ontbreekt.

Men

Men ſtaat toe, dat'er Voorbeelden zyn, dat de Keurvorſtelyke Waardigheit op den Gemaal van de Prinſes Erfgenaam getranſporteert, en die Waardigheit aan de Kroon gehecht is; en ter zelver tyd, daar men aan de Waarheit die Rechtvaardigheit bewyſt, zoekt men dezelve te beſtryden. Maar men behoeft alleen d'Extracten der Inſtructien, voorlede Maand aan den Graaf *Colloredo* en eenige andere van onze Miniſters gegeven, en die hier beneden volgen, na te zien, om zich t'overtuigen, dat wy nooit van gedagten geweeſt zyn, om ons te beroepen op het voorbeeld der Capittels, gedurende het openſtaan van den Stoel, en dat het tegen de notoire Waarheit ſtryd, ſtaande te houden, *dat het Recht van een Rooms Koning te verkiezen alleen verknogt is aan 't Erf-Ampt, want*, indien dit waar was, moeſt men op gelyke ſlag van de Stemmen van de Keurvorſten van de *Paltz* en van *Hanover* redeneren, welkers Erf-Ampten noch niet bepaald zyn; 't welk echter niemant zal ondernemen ſtaande te houden. 1741. January.

't Extract, waar van men gewach gemaakt heeft, behelſt de wederlegging der eerſt aangehaalde Tegenwerpingen, werpende het Voorbeeld van 't geen'er by de Verkiezing van Keizer *Karel V*. gepaſſeert is, alle de gronden omverre, waar op dezelve gebouwt zyn. Na de Dood van Keizer *Maximiliaan I.* wierd *Lodewyk* Koning van *Bohemen*, Broeders-Zoon van *Sigismundus*, Koning van *Polen*, en die noch onmondig was, door 't gewoonelyke Invitatie-Schryven tot de Verkiezing van een nieuwe Keizer geroepen: Vermits hy nu niet te *Praag* reſideerde, geſchiedde d'Inſinuatie aan de Regenten en Raden: De tyd van de Vergadering der Keurvorſten verſchenen zynde, vonden 'er zich tweederley Afgezanten van wegens 't Koningryk *Bohemen*, waar van d'eenen door de Stenden zelfs en den minderjarige Koning, en d'anderen door *Sigismundus*, Koning van *Polen*, als den naaſte *Agnaat*, afgezonden waren: d'Eerſte haar Zaak tegen de laatſte verdedigende, toonden aan, NB. dat al voor 't maken van de Gulde Bulle 't Koningryk van *Bohemen* een Privilegie verkregen hadden uit krachte van dewelke men 't Recht van te ſtemmen moeſt toeſtaan aan de Prelaten, en Ridders; zo dat de naaſte Agnaten, welkers Rechten ten aanzien van d'andere Keurvorſtendommen gereguleert waren, geen 't minſte Recht hadden, ten aanzien van dat van *Bohemen*, beſtaande de Vryheit van dit Koningryk in 't byzonder in die Prærogative, die aan 't zelve het Recht van te ſtemmen zo poſitief verzekerd, dat in die zelve Privilegie de Kroon zelfs noch voor den Koning genoemd word. *Ladiſlas van Sternberg* ſtelde die en andere

Be-

1741. *January.* Beweegredenen met zo veel kragt voór, dat het Gezandſchap der Stenden van *Bohemen* den voorrang by d'andere Keurvorſten behield, voor dat van den Koning van *Polen*, gelyk d'Acten der Verkiezing van Keizer *Karel V.* bewyzen, en wel met dit byvoegzel: *In overeenkomſte met de Gulde Bulle.*

De Hiſtorie en oude Documenten zouden noch vele andere gewigtige aanmerkingen over deze zaak konnen verſchaffen, maar men zal zich vergenoegen alleen 't volgende aan te merken: Men ziet uit de Guldene Bulle en uit de Voorbeelden voor en na dezelve, dat het Keurvorſtendom *Bohemen* daar in maar d'andere Keurvorſtendommen gelykt, dat het zelve aan het Land gehecht is, gelyk die Bulle duidelyk zegt; maar voor 't overige het zelve van d'anderen geheel en al verſchilt, en van een byzondere natuur is.

De Vrouwelyke Succeſſie heeft geen plaats dan in andere Keurvorſtendommen, maar dezelve is aangenomen en beveſtigt in dat van *Bohemen.* Doordien 't nu gedecideert is, *dat de Keurvorſtelyke Waardigheit voor altoos aan 't Koningryk Bohemen verknogt is*; zo volgt daar uit noodzakelyk, dat, wanneer eene Vrou in dit Koningryk opvolgt, het daarom die Waardigheit niet verlieſt, noch dat dezelve daarom uitgebluſcht is, en dat men hier kan ter berde brengen het geen vaſtgeſteld is ten aanzien van de naaſte Agnaten; zo veel te meer, om dat'er zelfs in dit geval geen is: Noch meer; de Gulde Bulle verklaard met uitdrukkelyke Woorden, dat als het geval gebeurde, dat de Stenden van *Bohemen* een Koning moeſten verkiezen, de Keurvorſtelyke Waardigheit hem toequam: Doch dit geval kan niet gebeuren zo lang als'er Prinſeſſen van den Koninglyken Bloede zyn, gelyk het *Karel IV.*, Auteur van de Gulde Bulle, poſitief verklaard in de Privilegie in 't Jaar 1348 verleend, die al zedert vele Jaren gedrukt zynde, aan de gehele Werelt bekend is, en die verleend is voor de Publicatie van de Gulde Bulle, en waar op zich deze in uitdrukkelyke Woorden betrekt in de plaats, daar gemeld word van de wys van Opvolging in 't Koningryk *Bohemen* en van d'onafſcheidelykheit van de Keurvorſtelyke Waardigheit. Indien dan, volgens d'uitdrukkelyke diſpoſitie van de Gulde Bulle, die Prins, dewelke na 't uitſterven van alle de Vrouwen van *Bohemen* zoude verkoren worden, teffens en te gelyk met de Keurvorſtelyke Stem zoude bekleed zyn; hoe en met wat Pretext kan men 't zelve Voordeel betwiſten aan een Prinſes Erfgenaam, die door haar geboorte een nader en groter Recht daar toe heeft; Wilde men zeggen, dat gedurende die tyd de Keurvorſtelyke Waardigheit uitgebluſcht, en wederom opgewekt was door

't uit-

'1741. *January.*

't uitsterven van de Vrouwelyke Afkomelingschap; Dit zoude niet anders zyn, dan omverre te werpen en te vernietigen het geen zó klaar in de Gulde Bulle vastgestelt is, *quod Regno Bohemiæ Dignitas Electoralis perpetuo inhæreat*: En daar en boven zoude men die op zyn beurt geschiedende Uitblussching en Herleving van de Keurvorstelyke Waardigheit van *Bohemen* niet konnen aannemen, zonder zich in een grote ongerymdheit te wikkelen: Maar, indien de Keurvorstelyke Waardigheit niet uitgeblusçht is, volgt'er een van deze twee zaken: Of dat ze moet geoeffend worden door de Prinses Erfgenaam zelfs: Of derzelver Administratie moet aan een ander opgedragen worden: Want hier is de Vraag niet van een *Agnaat*, gelyk 'er bewezen is, en wanneer 'er een *Agnaat* was, heeft de Kroon van *Bohemen* ten zynen opzigt niet geobserveert 't geen in de Gulde Bulle ten aanzien van d'Agnaten vastgestelt is; om dat de Stenden gedurende de Minderjarigheit van den Eigenaar gemeenlyk d'Aministratie van de Regering van 't Koningryk gevoert hebben, en hun Afgezant, gelyk wy aangetoont hebben, is zonder zwarigheit van de Keurvorsten by de Verkiezing van Keizer *Karel V.* erkend en toegelaten geworden; 't welk een baarblykelyk Bewys is, dat de grond, waar op het *Agnaatsche Voogdschap* geboud is, als voorgeschreven door de Gulde Bulle, niet meer bestaande, en dan ook niet mooglyk zynde, dat het Voogdyschap van ieder Minderjarig Persoon, bequaam tot den Throon, altoos aan een Agnaat kan toebetrouwd worden, zo kan deze Dispositie niet verstaan worden van de Keurvorstelyke Waardigheit van *Bohemen*: Zulks dat, aangezien die Keurvorstelyke Waardigheit in wezen blyft, en dat het onmooglyk is, dat dezelve na de gantschelyke uitsterving der Mannelyke Linie door een Agnaat kan geoeffent worden; het dan in de Macht van de Prinses Erfgenaam staat, om ze te doen oeffenen voor dien tyd, daar dit Koningryk, en by gevolg ook die daar mede verknochte Keurvorstelyke Waardigheit haar alleen, met uitsluiting van anderen, toekomen, 't zy door haar Man, of door de Stenden van 't Koningryk, of zelfs door Afgezanten.

't Onderscheid, 't welk in dit Stuk tusschen d'andere Keurvorstendommen en 't Koningryk van *Bohemen* is, bevind zich gegrond op de Reden, die aan de Moeders, dewelke het Voogdyschap hebben over d'andere Keurvorsten gedurende hunne Minderjarigheit, niet toelaat hunne verrichtingen t'oeffenen door Afgezanten, om dat namentlyk hunne Keurvorstendommen maar aan de Mannelyke Nakomelingen gehecht zyn, en dat integendeel het Keurvorsterdom van *Bohemen*, gelyk men dit toestaat, de Vrouwen niet uitsluit.

K Indien

1741. *January.*

Indien er dan aan 't Hof, alwaar Gy resideert, eenige zwarigheden gemaakt worden ten aanzien van d'Overdraging, waar van in den beginnen van dit Rescript gemeld is, zo geven Wy U verlof, Copy daar van te geven en van d'Extracten, die 't zelve verzellen, om de minste daar omtrent overig blyvende twyfelingen wech te nemen: En dat men te gelyk mag zien, dat de Keurvorst van *Mentz* zo veel te minder by de tegenwoordige Conjuncturen heeft konnen nalaten, de Kroon van *Bohemen* tot de Verkiezing te nodigen, als de Historie ons aantoond; dat als Koning *Ladislas* van *Hongaryen* en *Bohemen* niet tot de Verkiezing van Keizer *Maximiliaan I.* genodigt was, om dat hy een Alliantie met de Turken gemaakt, en de Staten van 't Huis van Oostenryk aangevallen had, zo vond zich die Vorst daar door grotelyks beledigt, en dreef de zaak zo verre, dat Keurvorst *Berthold* genoodzaakt was, hem Reversalen te geven, waar in hy verklaarde, dat dit geen nadeel aan de Kroon van *Bohemen* zoude brengen, en dat als men op een ander reis verzuimde die nodiging te doen, men gehoude zoude zyn de Boete te betalen, die in de Privilegie van 't Koningryk van *Bohemen* opgelegt was.

Gegeven te *Weenen* den 20. *December* 1740.

Zyne Hoogheit de Groot-Hertoch van *Toscanen*, gezien hebbende de bereidwilligheit, van haar Hoog Mogende de Staten Generaal der *Vereenigde Nederlanden*, om de belangen van zyne Hoge Gemalin als van zyn zelve t'ondersteunen, heeft te dien einde aan Haar de volgende Missive geschreven:

Hoog Mogende Heren,

Behalven de Verzekeringen van UWE Hoog Mogende aan My gegeven in Hunne Missive van den 3. der vorige Maand, heb Ik door Derzelver Minister alhier en door den Mynen in den *Haag* vernomen, 't geen in gevolge dezelve geschied is, en 't welk My tot blyk verstrekt van Derzelver bereidwilligheit om de Belangen der Koninginne t'ondersteunen en de Myne in 't byzonder, als dewelke zekerlyk zelfs van die der Republicq van de Vereenigde Provintien onafscheidelyk zyn. Deze Grond-Oorzaak en 't Vertrouwen, 't geen Ik in de Vriendschap van UWE Hoog Mogenden stel, hebben My doen besluiten geen tyd te verzuimen, om aan Dezelve kennis te geven van Myn voornemen, om My als een

een Mededinger der Keizerlyke Kroon te ftellen. Ik weet, hoe veel UWE Hoog Mogende in deze Occafie konnen uitwerken. Ik verzoek en bid Dezelve ieverig, om My Derzelver goede Officien op eene wyze, welke Zy de gevoeglykfte zullen oordelen, toe te ftaan, en zich wel verzekerd te houden van d'erkentenis, die Ik daar voor Myn geheel leven lang zal betonen, en van de byzondere aankleving, met dewelke Ik altoos wezen zal. 1741. *January.*

Wenen den 21. *Dec.* 1740.

Hoog Mogende Heeren,

Uwe onderdanige en genegen Dienaar

FRANCOIS.

De Nieuwe Keur-Beyerfche Deductie te *Regensburg* overgeleverd, behelft voornamentlyk: „ Aanmerkingen en Wederleggin„ gen van 't circulaire Refcript van de Koningin van *Hongaryen* „ en *Bohemen* van den 21 *November* ". Men zegt daar in, dat het Keur-Beyerfche Hof nooit van gronden van zyne Pretenfien verandert had, en 't was niet door valfche Copyen misleid, om die te formeren, en men zoude dit niet valfchelyk voorgeven, indien men die achting voor zyne Keurvorftelyke Doorluchtigheit had, die men betuigde te hebben; Men verklaarde derhalven dit voorgeven voor de gehele Werelt voor een puur Verdichtzel, en van alle grond ontbloot. De zaak zelfs aangaande, word'er aangemerkt, „ dat alhoewel in het Teftament en „ Codicil van Keizer *Ferdinand I.*, zomtyds van *Wettige Man*„ *lyke Defcendenten* gefproken wierd, en dan maar alleen van „ *Wettige Defcendenten in 't algemeen*, onder deze echter niet de „ *Vrouwelyke*, maar alleen de *Mannelyke* begrepen en te verftaan „ waren; ten welken einde noch twee Plaatzen uit het gemelde „ Teftament by gebraght worden, waar in dit van het Hof van „ *Wenen* zelfs erkend en toegeftaan wierd.

Aangaande de Privilegie van Keizer *Frederik I.*, aan het Hertochdom van *Oostenryk* gegeven, dat d'oudfte Dochter van den laatfte zonder Mannelyke Defcendenten overledene Hertoch

1741. *January.* daar in opvolgen zoude; word 'er gezegt, „ dat binnen kort „ een Werk te voorschyn zoude komen, waar in bewezen was,

1741. January.

DAGVERHAAL, *van 't geen zedert den* 13. *passato*, *den Dag wanneer Zyne Majesteit van* Pruissen *van* Berlin *vertrok*, *tot den* 11.

1741.
January.

DEn 15. de Koning te *Crossen* na d'aankomst der laatste Regimenten gewacht hebbende, om d'order van Battaille te formeren, en de verscheide marschrouten voor de Regimenten te reguleren, zonder in zo een nau bekrompen Land, zo als tusschen *d'Oder* en de *Bober*, elkander te beletten, de meesten dier Regimenten daags daaraan, zynde den 16. *December*, de Silesische Frontieren gepasseert waren, nemende de Koning zyn quartier in een Dorp, genaamt *Schweinits*. Den 17. rukte men tot aan *Weicbow*. De voorste Regimenten moesten 4 of 5 mylen marscheren, om voor d'achterste plaats te maken en zich ter rechter en slinker zyde uit te breiden, naar mate 't Land breder wierd. De Silesische mylen behoeven in genen dele voor de Pommersche te wyken, die zonder end zyn. Den 18. bleef de Koning te *Weichau*. Eenige Regimenten marscheerden, andere hielden halte, om zich gezamentlyk in eene Linie en front te konnen stellen. Dien dag begon men slecht Weer te krygen; alle wegen waren byna onbruikbaar, die buiten dat in *Silesien* op verre de beste niet zyn. Van alle kanten quamen Gedeputeerden, om de marschroute en quartieren voor d'Armée te bezorgen. Den 19. betrok de Koning zyn quartier te *Milkau*, daar hy den 20. en 21. vertoefde. Den 20. hielden eenige Regimenten halte, maar 14 Bataillons en 15 Esquadrons ondernamen den moeijelyksten en zwaarsten marsch, die men mogelyk ooit zelfs van d'oudste en geoeffenste Troupen heeft zien doen. De Wegen vol gaten en kuilen, stonden onder water; de Rivieren waren alom overgelopen, en de bruggens wech gespoelt, zo dat men niet anders als slik en modder te passeren had, terwyl het zonder ophouden regende, als of 't water met bakken uit den Hemel gegoten wierd. Met een woord, alles wat een marsch moeijelyk maken kon, was hier by malkanderen. Men moet midlerwyl tot roem van onze Soldaten zeggen, datze dien dag 3 of 4 mylen afleiden, offschoon ze gestadig tot aan de knien door 't water en door den slik gingen, en zelfs op zommige plaatzen tot aan de middel 't welk nochtans geschiede, zonder dat een eenig Soldaat uit zyn gelid geraakte, en zelfs eenig misnoegen toonde; integendeel daagden zy elkander uit wie best marscheren zou, zo verre dat'er niet een van hen achterbleef. Op deze marsch verdronk een Soldaten Vrou, en de Prediker van 't Regiment van *Bredow* liep insgelyks groot gevaar. Den 21. hiel men halte, op dat de Soldaten zich weder drogen zouden konnen. De Koning ging midlerwyl de naaste quartieren bezichtigen, en deed geld uitdelen onder de Bataillons, die daags te voren gemarscheert hadden. Den 22. quamen

men die Troupen te *Herrendorff*, omtrent een myl van *Glogau*. De Koning vond hier een Major van de bezetting van *Glogau*, met een Brief aan zyne Majesteit van den Commandant, den Lieutenant-generaal Grave van *Wallis*. De bezetting bestaat in twee Bataillons en in twee Compagnien Invaliden. Deze plaats is tamelyk regulier bevestigt, heeft een brede gragt, die met steen is opgehaalt, en een goeden bedekten weg, doch is, zo men zegt, maar voor twee maanden geproviandeert, en dit is dan ook de reden, dat de Koning raadzaam geacht heeft, dezelve slechts te laten berennen, om dat het ons van weinig belang is, of wy een week of zes vroeger of later daar van meester zyn. Een zeker Officier, na hy aan zyne Majesteit te kennen hadt gegeven, dat het hem weinig moeite zoude kosten, om die Stadt door 't Geschut te veroveren, wierd dus beantwoord: *Ik ben hier niet gekomen om de Steden te verwoesten en onder de voet te halen, maar veel meer om dezelve nevens Hare Ingezetenen te behouden.* 1741. January.

Den 23. recognoscéerde de Koning de Stadt, en reguleerde de quartieren voor de Regimenten van den slinker Vleugel, die middelerwyl tot de Blocade geschikt waren tot na d'aankomst van 't Corps, met 't welk de Hertoch van *Holstein* den 16. van *Berlin* vertrokken was. De Marschalk Grave van *Schwerin* ontfing order, den marsch met de Regimenten van den rechtervleugel langzaam voort te zetten, tot op de hoogte van *Buntzlau*, *Lignits* en *Bolckwits*, en het Boheemsche gebergte steets aan zyne rechterhand te houden. Den 24. ging 't Regiment van *Borck* met vaartuigen over *d'Oder* en posteerde zich aan gene zyde de Rivier, in een Dorp tegen over de Stadt, 't welk aan dezelve eene Voorstad zou konnen verstrekken. De Koning posteerde dat Regiment in eige Persoon, en beval een zoort van Borstwering op te werpen, en dezelve met een paar stukken Canon te beplanten, om de Rivier boven de Stadt te konnen bestryken. Den 25. maakte de Koning eene verandering in de wachten van de Ruitery, en liet dezelve de Stadt dichter naderen en terzelver tyd twee compagnie Granadiers na een Eiland overzetten, om noch meer van de passagie van de Rivier meester te zyn, en alle toevoer na die plaats af te snyden. Den 26. deed de Koning de revue over 't Regiment van la *Motte*. Den 27. arriveerden den Hertoch van *Holstein* en de Prins *Leopold van Anhalt* met 't bovengemelde Corps in de quartieren voor *Glogau*. De Granadiers van 't zelve moesten zo voort op 's Konings bevel zich in Bataillons verdeelen, en den marsch na *Breslau* aannemen, terwyl zyne Majesteit 't gebied over de Troupen, die *Glogau* berent hielden, aan den Prins *Leopold* opdroeg. Den 28. liet die Prins de posten door

1741. *January.* door de met zich gebraghte Troupen aflossen, en d'andere Troupen begaven zich op march na *Breslau*, uitgezondert 5 Esquadrons, die tot op d'aankomst van 't Regiment van *Platen*, by den Prins bleven. De Koning ging voor uit met zyne Gensd'armes, de 5 andere Esquadrons van 't Regiment van *Barlyth* en de 20 Compagnien Granadiers, voor alle welke Troupen 3 Esquadrons Huzaren heen marscheerden. De Koning bleef dien dag te *Glaserdorff*. Die tyd waren reeds 68 man van de bezetting van *Glogau* tot ons overgelopen, en de desertie was zo groot, dat de Commandant uit vreze van zonder Soldaten te blyven, genoodzaakt was, Onderofficieren in plaats van Soldaten in den bedekten weg op schildwacht te zetten. Den 29. brak men 's morgens vroeg op, en quam tegen den avond te *Parchwits* en omleggende plaatzen. Den 30. quamen wy te *Neumarch*, zo dat onze Granadiers en de 5 Esquadrons van 't Regiment van *Bareyth* in 3 dagen tyds ruim 28 uuren afgelegt hadden. Den 31. marscheerden onze Troupen noch 6 uuren, en hielden toen omtrent een myl van *Breslau* halte, van waar de Koning de Collonels *Pozadowsky* en *Borck* derwaarts zond, om die Stadt op t'eisschen. De Generaals van de Koningin van *Bohemen* hadden de Stadt *Breslau* zeer ernstig verzocht, Bezetting in te nemen, en eenige Magistraats Personen waren niet ongenegen, dat verzoek toe te staan, zulks onze Troupen genoodzaakt waren, zo sterk te marscheren, om d'andere party voor te komen. Den eersten *Januari* voegden de 10 Esquadrons van *Schulenburg*, die van den rechter Vleugel gedetacheert waren, zich voor *Breslau* by ons, en de Koning liet onmiddelyk voor de Voorstadt de Granadiers en de 16 Esquadrons, die hy by zich had gehad, in slagorder scharen; vervolgens begaf hy zich in de Voorstad en plaatste de Troupen op d'Esplanade van de Stadt, zulks dezelve aan dees zyde de Rivier berent was. Men zette sterke wachten uit na de Stad en na 't Volk toe, en daar op wierden de quartieren in de Voorstad betrokken. De twee Collonels, door den Koning na de Stadt *Breslau* gezonden, quamen den 2. ten 3 uuren na de middag te rug, en deden verslag aan zyne Majesteit, dat de Stadt *Breslau* bereid was, zich t'onderwerpen, op voorwaarden, dat zy in alle hare Voorrechten, vryheden en gebruiklykheden zoude gehandhaaft worden. De Koning goedgekeurt hebbende, 't geen de gemelde Collonels in dezen hadden vastgestelt, wierd de Capitulatie of liever de conventie van weerzyden getekent. Den 3. quamen Gedeputeerden van de Magistraat en van de Burgers in de Voorstad by den Koning, om hunne onderwerping te doen; terzelver tyd wierden de Poor-

Poorten geopent; en onze wachten ingetrokken. Ten 10 uuren 's morgens togen 30. Gensd'armes in de Stadt, en posteerden zich in 't Huis van den Grave van *Schlegenberg*, daar zyne Majesteit intrek genomen heeft. Ten 11 uuren quam zyne Majesteit insgelyks in de Stadt, onder 't gejuich van 't Volk, terwyl de Burgery en hunne gewone bezetting onder de Wapenen waren, en wierd door de Magistraat en Adel gecomplimenteert. Zyne Majesteit ontfing hen zeer minlyk, en verzekerde hen, dat het Land in alle gelegenheden d'uitwerkzelen van zyne bescherming en toegenegenheit ontwaar worden zoude. *1741. January.*

Den 5. 's avonds gaf de Koning een prachtig Bal aan de Dames van die Stadt. Den 6. liet de Koning by zyn vertrek van *Breslau* al d'Artillerie, die in die Stadt was, van daar wechbrengen. Den 9. was zyne Majesteit met een detachement van zyne Armée voor *Olau* gearriveert, daar wylen de Prins *Jacobus Sobietski* zyn verblyf pleeg te houden, toen hy zich in *Silesien* onthield. Die plaats, waar in 200 man Oostenrykſche Troupen bezetting hielden, opgeëischt zynde, verzocht de Commandant om nevens zyne Bezetting met alle krygseer uit te trekken, en zich te mogen voegen by 't corps Troupen, 't welk zich in d'omlanden van *Neiss* verschanst heeft. Dit verzoek wierd toegestaan, en de Koning lei noch dienzelven dag bezetting in *Olau*. Zyne Majesteit zynen marsch voortgezet hebbende, arriveerde twee dagen daar aan voor *Otmakau*, daar eene Bezetting was van drie of vier honderd man. De Commandant wierd insgelyks gesommeert, maar deze weigerde volstrekt, de Stadt te ruimen. De Koning deed ze aantasten, en de Bezetting verdedigde zich dapper, doch de Commandant tot het uiterste gebraght, verzocht te capituleren, maar moest zich krygsgevangen overgeven. De Koning is zedert na de kant van *Neiss* en *Brieg* opgebroken. De Commandant van deze laatste Stadt, die naast *Breslau* de voornaamste is van geheel *Silesien*, heeft hare Voorsteden doen in d'assche leggen. De Generaal *Broune* heeft zich met een talryk Corps Troupen niet ver van *Brieg* zeer voordelig gepoſteert.

Alle d'Inkomsten van 't Hertochdom van *Silesien*, zyn zedert den eersten dezer werkelyk in 's Konings naam ontfangen, en alom word 't Wapen van wylen den Keizer wechgenomen, en dat van den Koning in de plaats gehangen.

Men verzekerd, dat de Koning order gezonden heeft, om aan de Mogendheden, welker onderdanen geld op *Silesien* geschoten

 heb-

1741. *January.* hebben, te verklaren, dat zyne Majesteit zorg dragen zou, dat zy volgens de Conditien, met wylen den Keizer aangegaan, voldaan wierden.

De Brief, welke de Koning van *Pruissen* wegens de gemelde Mars zyner Troupen naar *Silesien* aan de Staten generaal geschreven heeft, is als volgd:

HOOG MOGENDE HEREN,

Wy konnen geenzints nalaten aan UWE HOOG MOGENDE kennis te geven, dat Wy, tot handhaving der onwederspre-kelyke Rechten van Ons Koninglyk en Keurvorstelyk Huis op het Hertochdom *Silesien*, genoodzaakt geweest zyn onze Troupen naar dat Hertochdom te doen trekken, ten einde in de tegenwoordige tyds-omstandigheit het Bezit daar van voor Ons te verzekeren tegen alle die gene, welke iets tot Ons nadeel mochten ondernemen. De Regten van ons Koninglyk en Keurvorstelyk Huis op dat Hertochdom zyn gedeeltelyk gegrond op oude Verdragen van Opvolging en Broederschap tusschen Onze Voorzaten, die in de Keurvorstelyke Waardigheit zyn overleden, en de Hertogen van *Silesien*, *Lignitz*, *Brieg* en *Woblau*, zo wel als op andere onbetwistbare Redenen. Deze Regten hebben gevolglyk Ons nooit konnen ontnomen worden tot nadeel van de Grond-Wetten van Ons Koninglyk en Keurvorstelyk Huis, door de Conventien, die aan 't zelve als met geweld afgedwongen zyn, en nooit hare vervulling gehad hebben.

Wy hadden wel gewenscht, dat Wy in de tegenwoordige Omstandigheden, dewelke met rede voor een Oorloch nopens d'Opvolging van 's Aardshertochlyk Huis *Oostenryk* doen dugten, Ons te voren hadden konnen uiten en verstaan met de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, met dewelke Wy voorgenomen hebben een nauwe Vriendschap en goede Harmonie t'onderhouden: Maar nadien de geringste vertraging gevaarlyk was, en men van Ons niet konde eischen dat Wy de handhaving van Onze Regten bloot stelden aan den uitslag van een twyffelagtige en onzekere Negotiatie, zou men Ons niet konnen berispen, dat Wy behoorlyke Middelen gebruiken om een Land te behouden, op 't welke Wy zo regtmatige Pretensien hebben.

UWE HOOG MOGENDE zullen volgens Hunne grote Vooruitzicht en na vereisch van de Genegenheit en Vriendschap, waar van

van dezelve Ons tot nu toe blyken gegeven hebben, zonder twyffel zelfs oordelen, dat Wy niet anders hebben konnen te werk gaan als wy gedaan hebben: Zy zullen ook wel willen verzekerd zyn, dat Wy in genen dele, gelyk Wy voor Godt betuigen, begeren nadeel toe te brengen aan iemant, en noch veel minder aan 't Aardshertochlyk Huis van *Oostenryk*, met het welke Wy de Zaak in questie zullen beslissen op eene wyze, die aan 't zelve voldoenende zal wezen. Wy zullen ook met vreugde de Kragten en Middelen, welke Godt Ons heeft verleend, besteden, ten einde de vaste gesteldheit van 't Keizerryk zo wel als de Regten, Vryheden en Privilegien van alle deszelfs Leden en Stenden, in hun geheel behouden blyven, 't Ryk in 't algemeen tegen alle Invallen gedekt zy, en met een waardig Opperhoofd voorzien werde. 1741. *January.*

UWE HOOG MOGENDE zullen des te minder aan onze Gevoelens dien aangaande twyffelen, hoe meer staat Wy maken, dat zy zich geen quaden indruk door eenige nadelige Insinuatien zullen laten geven, vermits Wy hopen d'onpartydige Werelt in 't geheel, en 't Aardshertochlyk Huis van *Oostenryk* in 't byzonder, van Onze Oogmerken voor 't ware en eenigste Belang van 't Keizerryk t'overtuigen enz.

Was getekend:

Frederik,

En lager stond:

Podewils.

Op welke Haar Hoog Mogende by Missive hebben geantwoord, betuigende daar in: „ dat Zy noch van die Stap, noch
„ van 's Konings Pretensien konden oordelen, als daar van niet
„ genoegzaam onderrecht zynde: Doch was het te duchten, dat
„ de gevolgen d'oogmerken van den Koning niet al te wel
„ mochten beantwoorden, te weten, om een goed verstand
„ met de Koningin van *Hongaryen* t'onderhouden en het *Systema*
„ van 't Duitsche Ryk te conserveren: Dat het Hen echter lief
„ was te verstaan, dat zyne Majesteit zich over dit Stuk met het

1741. January.

„ Hof van *Wenen* wilde vergelyken: Dat Haar Hoog Mogende „ zeer gewenscht hadden, dat het den Koning mocht behaagt „ hebben Haar van deze zyne Resolutie te verwittigen, eer hy „ dezelve noch uitgevoerd had: Dat Zy ieverig wenschen, dat „ zyne Majesteit by de tegenwoordige gesteldheit der zaken al- „ le zorgvuldigheit mocht gebruiken, om al 't geen voor te ko- „ men, het welk Troubelen zoude konnen veroorzaken, zynde „ aan Dezelve bekend, welke verplichtingen verscheide Mogend- „ heden daar omtrent op zich hadden: Dat Haar Hoog Mogen- „ de van haar kand altoos zouden oplettende zyn op de Midde- „ len, om zulke heilzame oogmerken te bereiken, en dat Zy „ daar toe alle krachten inspannen zouden; zynde voor 't overi- „ ge genegen, met zyne Majesteit die zelve goede Verstand- „ houding als met deszelfs Voorzaten te continueren, en de ge- „ negenheit en Vriendschap van zyne Majesteit: Haar altoos zeer „ dierbaar blyvende, &c."

Zyne Majesteit heeft eene grote Deductie in 't Licht gegeven, te breed om hier plaats te vinden, strekkende tot Bewys van de Rechten des Konings op 't gemelde Hertochdom *Silesien*, in de Hoogduitse Taal onder den Titel: *Het op de Rechten gegronde Eigendom van 't Koninglyk Heur-Huis Pruissen en Brandenburg op de Hertoch- en Vorstendommen* JAGENDORF, LIEGNITZ, BRIEG, WOHLAU *en onderhorige Heerschappyen in Silesien* * zynde derzelver korte Inleiding als volgd:

DE Rechten van 't *Keur-Huis Brandenburg* op de gemelte vier Hertochdommen zyn uit de Geschiedenissen bekend, en worden van alle de Schryvers onder de Pretensien van 't zelve aangehaald. 't Huis *Oostenryk* zulks mede wel bezeffende, heeft ten dien opzichte tot vergoeding van dezelve grote Sommen Gelds aangeboden, die echter *Brandenburg* niet heeft willen aannemen, om dat het Hem onverantwoordelyk scheen, zyn Eigendom te verkopen. De voornaamste Steen des aanstoots by 't Huis van *Oostenryk* was d'Ie-

* Is 't zelve, by de Drukkers dezes, in 't geheel en in Groot Octavo apart te bekomen.

d'Iever voor de Religie; dierhalven kan *Brandenburg* tegenwoordig zo veel minder zyne voor 't grootste gedeelte Evangelische Onderdanen langer onder Bedwang eener Overheit van tegenstrydige Gezindheit laten; waar uit blykt hoe alle Zaken door den tyd konnen veranderen, vermits by 't uitsterven van 't Mannelyk Oir van 't Huis van *Oostenryk* dat van *Brandenburg* het genot van zyne Rechten op nieu zal verkrygen, 't geen 't zelve in aanmerking van d'Oppermagt van 't eerstgemelde Huis tot noch toe heeft moeten ontberen. Maar ten einde de Werelt van de Rechtmatigheit van dien overtuigd werde, om dat deze Pretensien op verscheide Gronden steunen, zal men dezelve behoorlyk verdelen &c. 1741. *January.*

De Markgraaf *Georg* kogt in 't Jaar 1524 het Vorstendom *Jagendorf*, met het Recht om het zelve weder te konnen verkopen; Hy ontfing wegens 't zelve niet alleen de Leen, maar ook de Zitting op de Silesise Vorsten-Dagen, en in 't Jaar 1527 wierd alles door den Keizer *Ferdinand* bekrachtigt, die na 't overlyden van *Georg* ten voordele van deszelfs Zoon, die toen maar vier Jaren oud was, d'Inkomsten van 't Land deed sequestreren, maar dezelve, na dat Hy het 15. Jaar had bereikt, nevens het Land overgaf: Deze Prins stierf in 't Jaar 1603 zonder Erfgenamen, na dat Hy alvorens zyn Land als een vervreemdelyk Leen by zyne Laatste Wille aan 't *Keur-Huis* had gemaakt, uit krachte van 't welk de Keurvorst *Joachim Frederik* zonder eenige tegenspraak deszelfs gezamentlyke Landen in bezit nam, en na verloop van eenige Jaren het gemelde Vorstendom aan zyn tweden Zoon overgaf, met beding, dat die van de Keur-Linie fideicommissaire Erfgenamen zouden blyven: Maar deze Hertoch viel in 't Jaar 1623 in de Ryks-Ban, om dat Hy in den 30 jarigen Oorloch zich by den Keurvorst van de *Paltz* tegen den Keizer had gevoegd. Alhoewel nu deszelfs Zoon in de misdaad van zyn Vader geen deel had genomen en daar en boven dat Hertochdom als een Erfgoed van zyn Groot-Vader bezat, moest Hy nochtans tegen alle Rechten, volgens dewelke nochte *Verraad* nochte *Misdaad* van gequetste Majesteit zich op de Nakomelingen uitstrekt, hoe sterk ook verscheide Vorsten by den Keizer zyne Onschuld aantoonden, zyn Land tot op zyn dood in vreemde Handen zien. Toen ter tyd had het *Keur-Huis Brandenburg* na alle Rechten moeten opvolgen, om dat men in geen Wet-Boek de Misdaad van Verraad op de Collaterale Magen geëxtendeerd vind: Maar d'Oorloch verhinderde den uitslag van de rechtmatige Voorstelling van Keurvorst *Frederik Willem de Grote*, en *Oostenryk* gaf Hem van tyd tot tyd hope tot een Verdrag, zo dat *Brandenburg*

1741. *January.* om zyn Recht te handhaven de gelegenheit moest afwagten, en vermits deze tegenwoordig toond, kan het zelve die niet door de handen laten glippen, niet twyffelende, of deszelfs Tegen-Party, overwegende met wat geduld 't *Huis Brandenburg* zyn Eigendom bereids over de honderd Jaren heeft gemist, en hoe vele Tonnen Gouds het zelve jaarlyks en dus zo vele Millioenen na verloop van dien tyd Schade geleden heeft, zal zich nu zoo veel te meer daar in te vrede stellen, vermits niemant 't *Keur-Huis* over deze Stap beschuldigen zal als die gene, welke door d'Iever voor de Rooms-Katholyke Religie belet worden aan den rechtmatigen Heer zyn Goed te rug te geven.

Liegnitz was in 't begin Leen-vry, maar gaf zich in 't Jaar 1329 aan *Bohemen* over als een Erf-Leen, welke Leengoederen na alle Rechten vervreemdelyk zyn; daarom staat in dien Leen-Brief: *De Hertogen konnen hun Land verkopen of wechgeven.* Ook hebben de Hertogen van *Liegnitz* in de Jaaren 1511 en 1522 byzondere Gunst-Brieven nopens dat Recht van den Koning van *Bohemen* verkregen, 't geen onnodig was geweest, in geval dat Hertochdom slechts en ten eenemal vervreemdelyk was. Ingevolge deze Rechten maakte *Frederik*, Hertoch van *Liegnitz*, *Brieg* en *Woblau* met den Keurvorst *Joachim II.* in het Jaar 1537. eene Erf-Vereeniging, die van beide door een plechtigen Eed bekrachtigt, en door d'eventuele Hulde der Onderdanen van die Hertochdommen erkend is. Kort daar na zond de Koning *Ferdinand I.* op aanraden der Boheemsche Land-Stenden aan den gemelden Hertoch *Frederik* een Decreet, waar in Hem het Recht betwist wierd, om die Erf-Vereeniging met den Keurvorst aan te gaan: Alschoon nu zulks den Keurvorst niet konde prejudicieren, wierd nochtans die Hertoch nevens zyne twee Zonen *Frederik* en *Georg* genoodzaakt, om deze Vereeniging op te zeggen, en toe te staan, dat die Hertochdommen by uitsterven van 't Mannelyk Oir aan den Koning van *Bohemen* zouden vervallen: Maar vermits die Koning in dit geval Regter in zyn eige Zaak geweest is, konde zulks de Keurvorsten van *Brandenburg* niet verbinden, nochte hun Recht afnemen, gelyk ook kort daar na die Koning om d'uitlevering der Documenten te vergeefs by dezelve aanzoeking deed. Door den dood van den laatsten Hertoch *Georg Wilhelm* in 't Jaar 1675 vielen de drie Hertochdommen op 't *Huis Brandenburg*; *Frederik Wilhelm de grote* deed zyn Recht van Erf-Opvolging aan den Keizer voorstellen, maar Hy weigerde dien aangaande zyn Besluit wegens den opgekomen Oorloch, en deed aan den Keurvorst grote Sommen Gelds aanbieden, om die Zaak by te

te leggen, 't geen echter afgeslagen wierd. In 't Jaar 1684 deed de Keizer *Leopold* door *Frederik van Roth*, Cancelier van *Liegnitz*, een Goedagten over de Rechten van 't *Keurhuis-Brandenburg* op de drie Hertochdommen opstellen, welk Geschrift zo zeer tot voordeel van dat *Keur-Huis* strekte, dat de Keizer zwarigheit vond 't zelve te publiceren. In 't volgende Jaar wierd met meer iever dan ooit aan een Vergelyk gearbeid. 't Keizerlyke Hof schikte zich ook tot een Afstand van Land en Lieden: Derhalven wierd aan den Keurvorst *Frederik Wilhelm* de Schwibussische Kreytz met de Lichtensteinsche Pretensien op Landgoederen, in *Oost-Friesland* gelegen, ter waarde van vele Tonnen Gouds aangeboden, en dieswegens een Onderhandeling begonnen, maar dewyl men zich toch van verscheide openbare Streken, inzonderheit tegen den toen in leven zynde *Keur-Prins* bediende, raakten alle Verdragen daar omtrent te niet. Buiten dit alles zal 't Hof van *Wenen* wel overwegen, dat de vier meergemelde Hertochdommen geen andere Opvolging als van 't Mannelyk Oir in 't Doorluchtige Huis ooit gehad hebben, en dat de Keizer *Leopold* in 't Jaar 1675 inzonderheit *Leigniz*, *Brieg* en *Woblau* in deze Eigenschap aan zich getrokken heeft. Des te meer zal de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen* billyk agten d'Onderdanen van de meergemelde vier Hertochdommen niet langer aan 't *Keurhuis Brandenburg* t'onttrekken, overwegende dat de Keur-Brandenburgsche Erf-Broederschap als mede 't Recht van Successie in *Jagendorff* altyd in de Mannelyke Linie heeft plaats gehad enz. 1741. January.

ZWITZERLAND.

'T CANTON *Bern* heeft besloten, om aan den Koning van *Pruissen* twee Bataillons te leveren van 800 man ieder, doch zo dat deze dezelve Soldy zullen ontfangen als de Regimenten Zwitzers in dienst van de Heren Staten Generaal; voorts dat de Kapiteins aangestelt zullen worden door 't Canton van *Bern*; als mede dat men wegens de Recruten over een zekere somme gelds overeenkomen zal, en eindelyk dat ieder Kapitein vryheit zal hebben, als hy 't geraden vind afscheid aan de Soldaten te geven.

ZWEDEN.

NA dat den 19. passato d'Adelstand in de Ridder-Zaal tot Marschalk van de Ryksvergadering hadden verkoren de Lieutenant-Generaal Graaf *Karel Emilius van Leeuwenhaupt*, is den

Ryks-

1741. *January.* Ryksdag den 27. met de gewone Formaliteiten geopend geworden; by welke occasie de Ryks-Raad Graaf van *Gyllenburg* de volgende Aanspraak aan de Stenden uit de naam van den Koning gedaan heeft:

Hoogwelgebore, Welgebore, Eerwaardigste, Hooggeleerde, Eerengebore, Verstandige, Welgeachte, Erenveste, oprechte, goede Heren en Zweedsche Mannen!

HOe aangenaam en verheugent het immer aan zyne Koninglyke Majesteit altoos geweest is, dezelfs getrouwe Onderdanen, de gezamentlyke Ryks-Stenden voor zyn hoge Koninglyke Throon alhier vergaderd te zien; nochtans heeft zyne Koninglyke Majesteit veel bedenkelykheit gehad, dezelve voor deze reis en voor den tyd, die zy zelfs van zyne Koninglyke Majesteit by hun laatste Scheiding verzocht hebben, dat geschieden mocht, hier by een te roepen. Zyne Koninglyke Majesteit heeft daar by in genadige aanmerking genomen de bezwaarheit, aan dewelke dezelfs getrouwe Onderdanen gezamentlyk deel gehad hebben, doordien de laatste Ryksdag zo lang geduurd heeft, wegens de menigvuldige, voor 't Ryks van aangelegenheit zynde Zaken, die daar op verhandeld zyn en nootzakelyk hebben moeten tot stand gebraght worden. Zyne Koninglyke Majesteit is niet minder in deszelfs mededogen herte geraakt door d'ongemakken, en waar door de bezwaarlykheden, dewelke de Stenden zo wel op hunne Reizen na deze Koninglyke Residentie, als by hunne ophouding alhier, niet anders dan vermeerderd moesten worden. Deze oorzaken en omstandigheden zouden zekerlyk by zyne Koninglyke Majesteit in een andere tyd zo veel gegolden hebben, om de Vergadering der Ryks-Stenden ten minsten wat langer uit te stellen: Maar de tegenwoordige gesteldheit der Zaken, benevens een en andere zedert den laatste Ryksdag voorgevallene onverwagte Veranderingen, als mede de noodzaaklykheit, dat ten aazien van die alle te bedenkene en vereischte middelen tot veiligheit en geduchtheit van 't Ryk zonder uitstel in consideratie moetende genomen worden, hebben Zyne Majesteit bewogen dezelfs Gedachten te laten gaan over d'allerzekerste wys, waar op 't zelve zou konnen geschieden, bestaande daar in; dat men het ryp Advis van Zyne getrouwe en onderdanige Ryks-Stenden ten dien einde diende te vernemen, als 't welk Zyne Koninglyke Majesteit gedurende deszelfs gehele Regering tot hier toe altoos met ge-

genoegen opgevolgt; zich ook voorgenomen heeft, 't zelve in 't toekomende onveranderlyk op te volgen: Behalven dat heeft Zyne Koninglyke Majesteit genoegzame Oorzaak om te besluiten, dat het Onweer, 't welk reets een en ander Ryk heeft betroffen, haast in zodanig een Storm mocht uitbersten, die aan 't grootste gedeelte van *Europa* onheilen zoude dreigen, voornamentlyk daar twee zo hoge Sterfvallen eerst kortelyks daar by gekomen zyn: Alhoewel nu Zyne Koninglyke Majesteit niet hoopt, dat deze Noordsche Landen daar door zullen getroubleert worden oordeelt de zelve, dat alle oplettendheid zeer noodzakelyk is, om by zo verre uitziende Conjuncturen 't Welvaren van Zyn Koningryk waar te nemen en de Zweedsche Kroon in haar voorgaande en oude Luister te bewaren. En ook hier in heeft Zyne Koninglyke Majesteit zich, mits een genadige en vertrouwe Beraadslaging met deszelfs getrouwe Onderdanen de gezamentlyke Ryks-Stenden, willen laten leiden.

1741. *January.*

Dus heeft zyne Koninglyke Majesteit vooraf aan de Ryks-Stenden de redenen willen bekend maken, die dezelve hebben bewogen, om dezen Ryksdag te houden, zynde zyne Koninglyke Majesteit van zints dezelve noch verder en met meerder omstandigheden aan de Ryks-Stenden te communiceren. Ondertusschen is zyne Majesteit verheugt, dat de Stenden van 't Ryk, na een gelukkig volbraghte Reis, ieder van zynent, hier te zamen zyn gekomen, en heeft met een byzonder genoegen opgenomen, dat dezelve op zyn genadig Bevel en nodiging, niet tegenstaande alle de bezwaarlykheden zich zo talryk hier hebben doen vinden. Zyne Koninglyke Majesteit hoopt nu, dat deze hunne t'zamenkomst hen zo veel ligter zal vallen, als zyne Majesteit zich niet anders kan voorstellen, dan dat deszelfs genadige Voorstellingen spoedig ten einde konnen gebraght worden: En zyne Majesteit oordeeld ook, dat de nuttige Dispositien, rakende den innerlyke toestand van 't Ryk, dewelke zyne Koninglyke Majesteit, middels d'onderdanige ondersteuning der Ryks-Stenden, op den laatste Ryksdag gemaakt heeft, een langeren tyd hebben vereischt, voor en aleer men van derzelver meer of min goede uitwerkingen zoude konnen oordelen: En in gevalle de Ryks-Stenden dien aangande van gedagten waren, en niets meer wilden of konden by brengen, als voor zo verre iets tot beter en spoediger te werkstelling vereischt wierd: Zo kon 't verblyf der Ryks-Stenden alhier, tot verligting van haar zelfs en hare Mede-Onderdanen en van 't gantsche Ryk, naar alle apparentie zeer kort zyn.

Zyne Koninglyke Majesteit maakt dan in den Naam des Here van deszelfs hoge Koninglyke Throon den aanvang tot deze Ryksdag,

1741. *January.* en wenscht, dat dezelve in een gezegende tyd mag geschieden, en wil ook, gelyk dezelve heden reets gedaan heeft, zyne getrouwe Onderdanen met zyn eige genadig voorbeeld verder aanmoedigen, dat dezelve voor af en voor alle dingen met hertelyke en gelovige Gebeden hun toevlucht tot Godt-Almachtig nemen, en Hem om zyn Genade en Bystand tot alle die gewichtige zaken en verrichtingen aanroepen, die nu zullen voorgenomen en besloten worden. De Ryks-Stenden zullen gezamentlyk en in 't byzonder met zyne Koninglyke Majesteit hier in zo veel t'ieveriger overeenstemmen, als dezelve overtuigt zyn, dat alle menschelyk Verstand niet toereikt en alle hunne aanslagen ydel zyn, indien van d'Almachtige en alles regerende Godlyke Majesteit, den Koning der Koningen en Here der Heren, deszelfs Genade en Zegening daar toe niet begeert word.

Voor 't overige heeft zyne Koninglyke Majesteit niet willen voorbygaan, aan deszelfs getrouwe Onderdanen, de gezamentlyke Ryks-Stenden, te binnen te brengen, dat d'oogen van alle onze Naburen zo wel, als van de verre afgelegene Mogendheden op deze Ryksdag openstaan en gericht zyn: En ingevalle dezelve de Ryks-Stenden op denzelve zo eenig bevinden, datze met in malkander geslagene handen en kragtige Raadslagen hun Vaderland zoeken te dienen: Als zy zullen bemerken, dat niemant eenige Vyandschap en particuliere Inzigten onder d'algemene Deliberatien mede ondermengt; dezelve hier uit zullen besluiten, dat het Zweedsche Ryk zich by zyne overoude authoriteit en hoog geachtheit behouden kan en wil, daar dan dezelve vervolgens by het een of ander Voorval benevens ons zekere gemeenschappelyke Wegen, tot algemene veiligheit, nut en voordeel konnen nemen, voornamentlyk wanneer dezelve zullen bespeuren, dat de zaken alhier in stilte en met betamelyke Hoogachting der vreemde Machten getracteert worden. Maar ingevalle het tegendeel gebeurde, zyn de gevolgen daar van zo baarblykelyk en handtastelyk, dat zyne Koninglyke Majesteit het voor overtollig houd, die voor te stellen, konnende en moetende ieder oprecht Zweeds Man niet anders dan dezelve met droefheit voorzien en overdenken.

Het is dan zyne Koninglyke Majesteit Genadige Vaderlyke Vermaning aan deszelfs getrouwe Onderdanen gezamentlyk, en in 't byzonder, dat als lief hen is het opnemen, wel zyn en voorspoed van hun Vaderland: Als aangenaam hen is hunnen Koning de zware Regerings-Last niet noch zwaarder, en by na, om dus te spreken, onverdragelyk te maken: En als lief hen is een gedurig

Ver-

Verwyt t'ontgaan, ingevalle zy een behagen daar in schepten, dat de Ryks-Stenden by zo een hachelyke gesteldheit der zaken genoodzaakt wierden, onverrichter zaken te scheiden: Já als lief hen is, dat dus niet alleen van hun Vaderland een slechten en onaangenaam oordeel niet gevelt, maar ook de Voorzegging, door onze Vyanden van de vruchteloze Uitgang van deze Ryksdag gemaakt en verspreid, niet ongelukkiger wys vervuld en bewaarheit worden; Dat dezelve gezamentlyk met vereenigde Gemoederen aan een bestendige Eenigheit en Broederlyk Vertrouwen arbeiden en dezelve bevorderen, als waar by zyne Majesteit zich de zekere hope maakt, dat alle zaken met weinig moeite en veel spoed zullen voorgenomen en afgemaakt worden, en by alle Raadslagen en derzelver Uitvoering de hulp en krachtige bystand van Godt Almachtig te verwagten zyn. Zyne Koninglyke Majesteits genadige Wille en Bevel is geweest, dat de laatste Ryksdag met deze deszelfs genadige en zeer nodige Vermaning besloten wierd, en dezelve heeft nu ook genadigst en uitdrukkelyk bevolen, dat daar mede d'aanvang tot de tegenwoordige gemaakt worde: Wenschende voorts aan de Ryks-Stenden van Godt Almachtig alle Heil en Zegen, en verblyvende hen gezamentlyk en byzonder met alle Koninglyke Genade toegedaan. 1741. *January.*

Wat aangaat de Voorstellingen of Raadslagen, die men reets gedaan heeft, van al 't zelve word niets vernomen.

DE Graven van *Munnich* en *Oosterman* zyn beneffens eenige andere Leden van 't Geheime Russische Conseil dagelyks in presentie van haar Keizerlyke Hoogheit de Regentesse bezig met het onderzoek der zaken van den Hertoch van *Courland* en met Deliberatien over de Welstand van 't Ryk. Men berekend d'Effecten van den gemelde Hertoch op 14 Millioenen Roebels, behalven de vaste Goederen, die wylen de Keizerin *Anna* voor denzelve gekogt heeft, en die men ook op eenige 100000 Roebels schat: Hoe veel hy in de Banken van *Venetien*, *Amsterdam* en *Londen* staande heeft, is noch niet bekend. Den zelven is reets door een Decreet van den Senaat van alle zyn Eeren en Waardigheden beroofd, en word in d'Acten enkel by zyn Dooper Geslachts-Naam, *Ernst Johann Buren*, en niet *Biron*, noch *Hertoch van Courland*, meer genaamd: Men zoude ontdekt hebben, RUSLAND.

1741. January. ben, dat hy een toeleg had gehad, om de Prinses *Elizabeth* op den Russische Throon te brengen, en dezelve met zyn Erf-Prins te doen trouwen: In de Geheime Correspondenten, die hy met eenige buitenlandsche Hoven had gehouden, zouden ook vele gewigtige zaken tot zyn nadeel ontdekt zyn, alhoewel hy 't meeste blyft ontkennen.

Den 3. dezer is de Lykstatie van wylen de Keizerin *Anna* met de grootste plegtigheden gehouden, en 't Lichaam na de Cathedrale Kerk van *St. Petrus* en *Paulus* gebraght.

NEDERLANDEN. DE Brusselsche en Luiksche Verschillen, haast ten einde gebraght zynde, zyn door eene Nieuwe zwarigheit weder aan 't groejen geraakt: namentlyk dat het Brusselsche Hof niet wil aannemen „ dat, vermits alle Zaken op den ouden voet zouden „ hersteld worden, men nochte direct nochte indirect eenige schadeloos stelling van d'eene of de andere Party eischen zou". De Pater Biechtvader van het Nonnen-Klooster der *Lotharingers*, een Capucyn, is aldaar met een Jonge Nonne van 't gemelde Klooster, doorgegaan.

Men heeft daar 't volgende *Chronosticon* ter gelegenheit van de Rampen, die gedurende den jare 1740 aan de Provincie van *Namen* overgekomen zyn, gemaakt. Dit *Tyd-dicht* luid als volgt:

froID eXCessIf, negoCe abbatV, fIeVre ârDante, paVVreté, Inon DarIon fVneste.

Dat is;

Overfelle kouwde, stilstand van Negotie, bete koortzen, armoede en een yslyke overstroming der Landen.

By haar Ed. Groot Mogende zyn de Consenten gesteldt op den voet van 't voorleden jaar 1740.

Door

1741. *January.*

Door Haar Hoog Mogende, de Heren Staten Generaal is vastgesteld een Dank-Vast-en Bedendag tegen den 15. February *aanstaande: Luidende d'uitschryvings Brief als volgt:*

De Staten van Holland en Westvriesland.

E*Rentfeste, Wyse, Voorsienige, Discrete, Lieve, Getrouwe.* Gelyk Wy schuldig zyn met ootmoedige dankbaarheit t'erkennen de grote goedertierenheit van den Almagtigen Godt, Die in zyne aanbiddelyke voorzienigheit den Staat van Ons lieve Vaderland, niettegenstaande alle zonden en ongeregtigheden, daar in in zwang gaande, gebraght en bewaart heeft in dien toestand, waar in zich tegenwoordig noch bevind, zo dat noch, door zyne genade, bezit de dierbare en onwaardeerlyke panden van Vryheit en van de ware Christelyke Religie, en daar by ook nu een geruimen tyd van jaren een gewenschte Vrede heeft genoten, zo zyn Wy niet minder schuldig, in byzondere opmerking te nemen de Zwarigheden en kastyding, die Godt over 't Land laat komen, en die in de tegenwoordige omstandigheden des tyds Ons bedugt doen zyn, dat des Heren grote langmoedigheit en verdraagzaamheit wel eens een einde mochte nemen, van wegens de geenzints verbeterde, maar onder Gods zegeningen, zo wel als onder zyne oordelen, aanhoudende en steets aanwassende zonden en ongeregtigheden: Deze Onze bedugtinge te groter wordende, als Wy in acht nemen den Oorloch, die tusschen magtige Koningen gevoerd word, en de gerugten van Oorloch, die zich meer en meer verspreiden, en waar van de toebereidzelen Ons zelfs noodzaken, om tot Onze zekerheit en defensie Ons mede te wapenen, En als Wy daar by considereren de droevige calamiteiten, die Ons lieve Vaderland tegenwoordig drukken, en noch meerder dreigen; als daar zyn een harde en langdurige Winter, de buitengemene koude en onvrugtbaarheit van 't voorleden jaar, en daar uit ontstane dure tyd en gebrek van Levensmiddelen, mitsgaders daar op nu korteling gevolgde vreesselyke Stormwinden, en overstromingen van Landen en Huizen, met verlies van Menschen en Vée, alle blyken van Gods slaande hand en toorn, die met reden voor meerder en zwaarder oordelen moeten doen vrezen, indien dezelve door ware boete en bekering niet voorgekomen, en, na des Heren oneindige barmhertigheden, in de genade niet afgewend worden; Weshalven de

1741. Heren Staten Generaal der *Vereenigde Nederlanden*, in aandagtige
January. overweging van dit alles, en wel inzonderheit van den tegenwoordigen bekommerlyken toeſtand van tyden en zaken, en van de droevige zwarigheden en elenden, waar onder zo vele goede Ingezetenen, nodig geacht en goedgevonden hebben haar tot den Almagtigen en Barmhertigen Godt te keren, en die om zyne hulpe aan te roepen, en ten dien einde, met Onze bewilliging, uit te ſchryven een algemene Dank-, Vaſt- en Bededag over alle de geunieerde Provincien, geaſſocieerde Landſchappen, Steden en Leden van dien, tegens Woensdag, die wezen zal den 15. van de maand van *Februari* dezes jaars, om ten zelven dage in alle de Kerken dezer Landen met alle d'Inwoonders des Lands voor eerſt den Here Onzen Godt van gantſcher herten te loven en te danken voor alle zyne goedheit, zegeningen en weldaden, tot hier toe aan Ons lieve Vaderland bewezen, als waar door het noch gebleven is den ſtaat waar in het is, en om vervolgens met een gevoelige erkentenis van Onze onwaardigheit, en met een ware belydenis van 's Lands en van ieder zyne zonden en ongeregtigheden, Ons op het diepſte, gelyk het altoos en inzonderheit in tyden van gevaar en van Zwarigheit betaamt, voor Godt te vernederen, en met een ware boetvaardigheit en bekering, onder de medewerking van zynen Geeſt en genade, hem ootmoedig, ieverig en ernſtig te bidden en te ſmeken om de vergeving van alle des Lands zonden en ongeregtigheden, om zynen verderen zegen over dit Ons lieve Vaderland, om de continuatie van des zelfs Vrede, en om zyn alles vermogende hulpe en byſtant tot behoudenis van Land en Kerke, als ook om verligting van de Zwarigheden, waar mede 't Land en d'Ingezetenen van dien gedrukt worden, en om afwendinge van alle meerdere wel verdiende oordelen en plagen. Dat Godt ook in zyne goedertierenheit d'Oorlogen, daar die, begonne zyn en gevoert worden, wil doen ophouden, zo dat die zich niet verder mogen uitbreiden, nochte geen nieuwe ontſtoken mogen worden, maar veel meer de vrede en ruſt allezints moge worden herſtelt en geconſerveert. Dat van gelyken d'Almagtige Godt zyne Kerke en de Belyders van de ware Chriſtelyke Religie in alle plaatzen, daar die vervolgt en verdrukt worden, genadig wil te hulpe komen en bewaren. Alles tot grootmaking van des Heren allerheiligſte Naam, voortplanting en aanwas van de ware Gereformeerde Chriſtelyke Religie, conſervatie van Onze diergekogte Vryheit en onzer aller zielen zaligheit. Wy begeren derhalven, dat UL. dezen Dank-Vaſt-en Bededag tegens Woensdag

dag den 15. *February* eerstkomende alom tydelyk zullen doen publiceren ter plaatze daar men gewoon is zodanige publicatie te doen, en daar benevens strictelyk te verbieden, ook met 'er daad te doen ophouden allerley handwerken en neringen, mitsgaders het tappen, kaatsen, balslaan en diergelyke exercitien, op dat dit goede en heilzame voornemen door gene onbehoorlykheden verhindert of geturbeert moge worden; doende hier van mede advertentie aan de Walsche en Engelsche Kerken, die in de Stad. . . . . zouden mogen zyn: Waar op Ons verlatende, bevelen Wy UL. de bescherminge Gods.

Geschreven in den *Hage* den 11. *January* 1741.

Ter ordonnantie van de Staten.

BYZONDERHEDEN.

DE Bisschop van *Senez*, *Jean Soanen*, is den 25. passato in d'Abdye *de la Chaise-Dieu* van de Diocees van *Clermont* in 't 94ste Jaar van zyn ouderdom overleden, Hy was geboortig van *Riom* in *Auvergne*, geboren den 10. *January* 1647, en had zich begeven in de Congregatie der Priesters van 't *Oratorium*, ontfangende zyn eerste onderwys van de Pater *Pasquier Quesnel*, den welken hy altoos als zyn Geestelyke Vader geconsidereert heeft. Hy was een der voornaamste Predikers van zyn tyd, en de *Jezuiten* zyn Roem als een vermindering van de hunne aanmerkende, overrededen *Lodewyk XIV.*, om hem een Bischdom verre van *Parys* gelegen te geven: De Koning benoemde hem dan tot dat van *Senez*, en hy wierd daar toe ingewyd den 1. *July* 1696, en gevende zich geheel en al over aan de Pligten van zyn Ampt, was hy een der voornaamste Bisschoppen, die zich tegen d'aanneming van de Bulle *Unigenitus*, van Paus *Clemens XI.* aankantede: Hy appelleerde Anno 1717 daar van aan een generaal Concilie, beneffens de Bisschoppen van *Mirepoix*, *Montpellier* en *Boulogne*: En zedert heeft hy vele Acten en Schriften over dit Stuk uitgegeven, 't zy alleen, of in gemeenschap met andere Bisschoppen. Anno 1726 gaf hy aan zyn Diocees een *Pastorale* Instructie, in form van een Geestelyk Testament, waar in hy zyne gevoelens en de Leer der Roomsche Kerk over de Stukken door die Bulle betwist of tegensproken verklaart: Dit zo grondig als met veel welspre-

1741. January. ſprekendheit opgeſteld Geſchrift tergde zyne Vyanden zo zeer, dat zy reſolveerden, of hem af te zetten: Men vergaderde ten dien einde een *Conciliabulum t'Embrun*, 't welk zich vermaard gemaakt heeft, door de hevigheden en onrechtvaardigheden, die 'er gepleegt zyn. De goede Biſſchop van *Senez* wierd, niettegenſtaande zyne Exceptien tegen deze Rechters en zyne gedane Appelleringen, van alle Biſſchoppelyke Verrichtingen geinterdiceert en door ordre van den Koning opgeſloten in de gemelde Abdye *de la Chaiſe Dieu*, alwaar hy continueerde een heilig en ſtigtelyk leven te leiden, de Waarheit te verdedigen en voor dezelve te lyden tot aan zyn dood, betonende altoos veel moed en veel lydzaamheit. Den 10. *December* ontfing hy den Heilige Teer-Penning en deed zyn Geeſtelyk Teſtament aflezen, waar in hy al 't geen bekrachtigt, 't welk hy gedurende zyn leven tot Verdediging van de Waarheit gedaan had. Den 24. zynde de dag voor zyn overlyden, gaf men hem het laatſte Olyzel, ſtervende vervolgens een zachte dood met zyn volle kennis. Hy had by zyn Teſtament verzocht by de Deur van 't Choor begraven te worden; maar de Prioor van 't Klooſter vertoonde een ordre van den Koning van... *February* 1740, volgens dewelke hy moeſt begraven worden in een Binnen-Capelle van 't Klooſter.

In de Straat *de la Mortellerie* te *Parys* is onlangs eene Vrou overleden, oud zynde 134 Jaren, 10 Maanden en eenige dagen.

t'*Utrecht* is den 10. dezer Overleden *Simon Modice* in den Ouderdom van 104 jaren en 6 maanden. t'*Enchuizen* is in den ouderdom van honderd en vyf Jaaren 6 Maanden en 11 dagen overleden een Vrouws-Perſoon, genaamd *Tryntjen Mathys*, hebbende tot haar dood toe by haar verſtand geweeſt.

Van den 22. *December* van 't 1739ſte. jaar tot den 27. *December* van het nu gepaſſeerde 1740ſte. jaar, zyn in *Londen* overleden 30811 perſonen, en dus 5379 meer als voorleden jaar, en gedoopt 15231 kinderen: onder de doden zyn 'er 112 geweeſt boven de 90 tot 107 jaren.

In *Parys* en deſzelfs Voorſteden zyn in 't voorleden jaar

25284

25284 Menschen overleden, 4017 Paar getroud, 3150 Vondelingen geboren, en 18632 Kinderen gedoopt zyn; Dus is het getal der Overledenen 3298 meer als in 't Jaar 1739, maar 91 Paar Getrouden, 139 Vondelingen, en 1149 gedoopte Kinderen minder als in het gemelde Jaar.

1741. *January.*

In 't gepasseerde Jaar zyn t'*Amsterdam* gestorven 10056 Menschen zynde 2549 meer als in 't jaar 1739. en getroud 2377, te weten 1512 Paar in de Gereformeerde Kerken en 865 Paar daar buiten.

Gedurende 't jaar 1738 zyn in de Baay van *Cadix* gearriveert 970 Schepen, daar onder 667 Engelsche. In 't Jaar 1739 458, te weten 198 Engelsche, 166 Fransche, 79 Hollandsche, 4 Portugeesche 9 Zweedsche, 4 Keizersche, 2 Iersche, 1 Genuees, 1 Venetiaans, en 1 Hamburger Schip; en in 't voorleden jaar 1740, 311, als 186 Fransche, 85 Hollandsche, 10 Portugesche, 14 Zweedsche, 11 Genuesche, 2 Venetiaansche, 1 Deens, en 2 Hamburgers.

In 't voorleden jaar zyn te *Koningsbergen* ingekomen 762 en uitgezeild 723 Schepen, daar onder 21, die in 't voorgaande jaar daar overwinterd hadden; en onder anderen uitgevoerd na *Holland* 2892 lasten Tarw, 1274 lasten Rogge voor den Koning, 11864 lasten Rogge voor de Kooplieden, 121 lasten Garst, 33 lasten Haver, 49 lasten Erwten, 1143 lasten Slaglynzaad, 347 lasten Hennipzaad, 3453 ton Zaaylynzaad, 1154 lasten Hennip, 6 lasten Vlas, 48 lasten Heede, 15 lasten Weedasch, 1359 Sch. Potasch, 8527 steen Wasch, 2940 steen Borstels, 1265 steen Talk, 370 schok Gaarn; en uit *Holland* ingebraght 1983 tonnen Haring.

In den jaren 1740, zyn binnen *Texel* gearriveert 1641 Schepen en 24 door Contrarie wind en beschadigt uit Zee te rug.

Hadden wy op *pagina* 311, van 't laatste voorgaande Deel, begonnen om d'allerbitterste uitwerking der geweldige grote *Watervloeden*, genoegzaam door geheel *Europa* ondervonden, te beschryven; zo zullen wy dezelve als een *Gedenk-zuil* van *Godts gramschap* weder aanvangen, daarwe 't gelaten hebben.

Uit het Grootbrittannische Ryk heeft men by continuatie ontfangen de droevigste berichten van de geweldige Overstromin-

 gen

1741. *January.* gen der Rivieren, waar door 't Graaffchap *Worcbefter* en verfcheide andere ten eenemaal ondergelopen en vele Menfchen en Beeften verdronken zyn.

Den 29. en 30. *November* is de *Liffy* in *Ierland* by *Dublin* met zodanig een geweld overgelopen, dat op zommige plaatzen de Bomen met de Wortels uit den Grond gefpoeldt zyn, en d'Opgezetenen ter nauwer nood na eene hoogte hebben konnen Vluchten om hun leven te redden.

't Koningryk van *Vrankryk* is niet min daar aan onderhevig geweeft, al zo d'Overftroming van de *Seine* den 25. en 26. paffato te *Parys* eenige duimen hoger geweeft is dan die van 't Jaar 1711.

Men ziet daar de volgende Lyft van de grootfte Overftromingen dier Rivier zedert grote honderd Jaren;

Anno	1615	27 en een half Voet hoog.
	1658	26 en een vierde.
	1679	21.
	1699	22 en een half.
	1711	24.
	1713	23.
	1740	24 en een derde.

Zynde dus deze laatfte zedert 125 Jaren, op twee na de grootfte.

Verfcheide Straten van die Stadt waren niet anders dan met Schuiten te pafferen, en in de *Seine-Straat* was 't Water 5 voet hoog. Een gedeelte van de Voorftad *St. Honore*, 't Quartier van 't Plein van de *Greve*, de Voorftad *St. Antoine*, 't Eiland *Louviers*, &c. ftonden onder water, en van dit laatfte is al 't Paalwerk wechgefpoeld. De confufie was 'er niet te befchryven, die 'er was om Menfchen. Huisraad en Goederen te bergen, waar mede men reets den 23. een begin had gemaakt. Van alle d'andere Rivieren zo binnen het Koningryk als op de Frontieren vernam men 't zelve, en voornamentlyk van de *Loire*, de *Maas*, den *Rhyn* en andere Rivieren in d'*Elfas*, zynde Steden

den en Dorpen ten dele wechgeſpoeld, ten dele zeer beſchadigt. 1741.
Zedert den 27. is 't Water in de *Seine* aan 't vallen geraakt en den 2. dezer binnen zyne Oevers getreden. In die Stadt zyn verſcheide Huizen ingeſtort, en eene grote quantiteit Hout, dat aan die Rivier lag, wechgeſpoelt. Te *Noyon* is een zwaare Brand geweeſt, en terwyl de Menſchen bezich waren met die te bluſſchen, zwol d'*Oiſe* ſchielyk zodanig op, dat vele Menſchen daar door verdronken. Te *Nantes* en daar omtrent is ook één ſchrikkelyk Onweer geweeſt van Donder en Blixem, waar door grote Schade geſchied is, en onder anderen twee Kerk-Torens omverre geworpen zyn, die verſcheide Huizen en Menſchen verplettert hebben.

January.

Ook is den 11 dezer een ſchrikkelyk Donder-Weer op verſcheide Plaatzen geweeſt, waar door te *Montigué* de Prieſter op den Predikſtoel aan 't Been, en over de 100 andere Menſchen gequetſt en 11 gedood wierden.

In 't *Dauphiné* hadt d'*Iſere* aldaar grote Verwoeſtingen gedaan, en de Hoofdſtad *Gronoble* onder de Wateren als gedompelt: In 't *Franſche Comté*, was alles wyd en zyd door de *Doux* overſtroomt; en in *Lionnois*, had de *Rhone* aldaar even het zelve met onnoemelyke Schade van Steden en Landen veroorzaakt. In *Neder-Poitou* ſtond het Water 6 Voet hoog op de Landen. t'*Andely* hebben den 29. paſſato alle Kerken zodanig onder water geſtaan, dat men 'er geen Godsdienſt meer in kon doen. Brieven van *Chalôns* aan de *Marne* melden, dat men daar een Aardbeving had gehad, waar door veele Huizen omverre geworpen, andere beſchadigt. en eenige Kerken gezonken waren.

Te *Rouaan* ſtond de Paryſſche Voorſtadt geheel onder Water zo dat 'er niemant meer in woonde, en de Stadt zelfs in de lage gedeeltens overſtroomd was. Een Balk van een Huis aldaar, was met zulk een geweld van de Stroom tegen een Schip met Granen geladen aangedreven, dat het zelve had moeten zinken, en men moeſt aldaar dagelyks aan 8000 Menſchen, die door 't Water geruineert waren, de koſt geven.

Van 't begin dezer Maand hieldt men te *Parys* dagelykſche Biddagen om van de langdurige waters-nood verloſt te wor-

1741. January. den, die in dien tyd telkens na eenige tusschen-pozing weder keerden en door d'aanhoudende Regens niet scheen te konnen ophouden. d'Elende, verlegenheit en droefheit daar over is algemeen door 't gehele Koningryk, en met geen Woorden genoegzaam uit te drukken.

In *Picardyen* was de Zee door een sterke Storm zo hoog opgezet, dat ze het Land overstroomt en vele Huizen wechgespoeld of zeer beschadigt had. Te *Straatsburg* teld men al over de 50 Huizen, die door 't geweld der Wateren wechgedreven waren, en de Schade aan de Koopmanschappen, in de Tol-Huizen veroorzaakt, wierdt op 2 Millioenen Livres begroot.

t'*Argenton* in *Berry*, heeft de Rivier de *Creuze* d'aldaar onlangs gemaakte nieuwe Straatweg, die den Koning over de 60000 Livres gekost hadde, wechgespoeldt, zynde maar alleen van alle de Bruggen, die omtrent tien mylen in den omtrek gevonden wierden, de Brug by de gemelde Weg blyven staan.

Te *Chalons* in *Champagne* hadt men twee Kerken moeten onderschragen ter oorzake van de geweldige Overstromingen der Rivieren, waar door te *St. Menehould*, zynde een Stad in de gemelde Provintie, alle de Huizen in 't Jaar 1718 opgebouwd meer of min beschadigd waren.

In *Italien* hadt het in de Gedeeltens van den Kerkelyken Staat, tot den 10. passato omtrent twee maanden zo sterk geregend, dat de *Tyber* eindelyk zo hoog zwol dat verscheide Straten van *Romen* in Canalen schenen verandert te zyn, alzo men dezelve niet meer te Voet noch te Paard maar met Schuiten passeerden. Vele Dorpen daar omtrent, zo wel aan d'eene als d'andere zyde der Rivier leggende, wierden geheel en al onder Water gezet en ten dele wechgespoeld, zo dat verscheide verdronken Menschen en Beesten, Meubilen en Stukken van Huizen, in menigte voor by die Stadt dreven. Den 11. begon die Rivier wat te zakken en den 17. is zy weder binnen zyne Oevers gekeert, echter zach men noch dagelyks gantsche Bomen, veel Beesten, Slangen, &c. daar voorby dryven: De schade, die daar door in die Hoofdstadt geschied is, word op eenige 100000 Scudi geschat.

De

De Rivier d'*Arne* heeft in 't begin van de gepasseerde Maand, waar van wy reets gemeld hebben, in het Toscaansche zodanige Verwoesting door d'overstroming en 't doorbreken van een Dyk veroorzaakt gehadt, dat de Hoofdsteden *Florence*, *Pisa*, *Siena*, *Volterra* en vele mindere Steden zodanig onder Water gezet wierden, dat de Schade aan Gebouwen en Goederen op vele Millioenen *Scudi* beliep: Overal zach men dode Menschen en Beesten, stukken van wechgespoelde Huizen, Meubilen, Vaten, &c. in menigte de Rivier af- en na de Zee dryven, of hier en daar aan Land spoelen. Men schryft dat grote ongeluk toe aan 't verwaarlozen der Dammen, die men zedert vele Jaren, als voor een diergelyke Watersnood niet beducht zynde, niet had gerepareert, en daar door Jaarlyks omtrent 1500 *Scudi* gemeend te besparen, welke verkeerde Spaarzaamheit doch nu maar al te duur te staan komt. In de Hoofdstadt *Florence* word de Schade op twee Millioenen *Scudi* berekent. 1741. *January.*

Te *Livorno* was de schade, die alleen aan Koopmanschappen, welke in het Tolhuis lagen, veroorzaakt, begroot op 200000 *Scudi*, en die der particulieren op 600000 *Scudi*.

Te *Geneve* hadt de *Rhone* 't gehele *Walliser-Land*, 't welk voor d'aangenaamste Valleye van de gehele Werelt gehouden word, t'eenemaal over twee Mans-hoogte overstroomd en de Hoofdstad *Sion* zo snel overvallen, dat d'Inwoonders zich noch ter nauwernood op de twede Verdieping van hunne Huizen hadden konnen salveren; zo dat d'eerste Verdiepingen meest met Zand opgevuld, de Landen met Stenen bedekt en vele Huizen en Bomen wechgedreven waren. Uit 't Land van *Vaux*, onder 't Gebied van het Canton *Bern* leggende, word een diergelyken Ramp gemeld, en dat de Stadt *Aigle* gantsch daar door geruineert was. In 't Canton *Fryburg* is de Rivier *Sane* ook zodanig opgezwollen geweest, dat ze Bruggen, Huizen, gehele Bosschagien, &c. wechgespoeld heeft.

In 't Hanoversche stonden den 13. dezer de meeste Landen onder Water tot groot ongemak van Menschen en Vee. Den 20. was het Water merkelyk gezakt, zo dat d'opgezetene der Landen die onder Water gestaan hebben wederom na hunne Woningen

1741. January. gen keerde, en d'elende door d'Overstroming veroorzaakt, haast ten einde gekomen was.

d'*Okker* in *Brunswyk* is 's nachts den 20. en 21. door de vele op de *Hartz* gevalle Sneeu en in de laagten gevalle Regen, zo schielyk aangewassen, dat dezelve overal buiten zyn Oevers ging, alle Bruggen wechspoelde en zelfs het grootste gedeelte van de Stad zodanig inondeerde, dat veel Rundvee, Schapen en Verkens in de Stallen verdronken, eer men ze kon bergen: Uit de Kelders wierd al wat 'er uit kon, wechgedreven, en 't geen 'er niet uit kon, is daar in bedorven. Vele Brouweryen zyn geruineert en 5 Hoofd-Molens wech gespoeld. Van den 22. tot den 25. heeft het Water van de Rivier d'*Okker* een halve Mans hoogte in die Stad gestaan en onnoemelyke schade veroorzaakt gehadt.

De Rivier de *Fulde*, welke door de Stadt *Hassel* loopt, en dezelve van de nieuwe Stadt afzondert, rees den 5. dezer zo hoog, dat het omleggende platte Land daar door overstroomd wierd, en d'Inwoonders van de gemelde nieuwe Stadt genoodzaakt wierden in Schuitjes langs de Straten te varen; zynde daar en boven zeer grote Schade door drie verscheide Overstromingen van die Rivier in den tyd van een Maand veroorzaakt geworden.

't Water is buiten *Manheim* omtrent hoger als d'oppervlakte van de Stadt geweest, zo dat 'er niets als 't invallen van eenige Vesten ontbraken om ten eenemaal overstroomd te worden: Men kan daar uit ligtelyk gissen in hoe grote vrees 't Hof en d'Inwoonders in 't algemeen zich bevonden hebben in een Gevaar, 't welk volkomen onvermydelyk was, en niet weinig toenam op de tyding, dat alle de Dyken door 't geweld van de Vloed doorgebroken waren, en 't platte Land eensklaps als in een wezentlyke Rivier was veranderd. Men kan de gelede Schade noch niet begroten; Ondertusschen strekte het zommige tot troost van hun Ongemak, dat in *Vrankryk*, *Italien*, *Groot-Brittannien*, de *Nederlanden* enz. diergelyke Watervloeden mede geweest zyn.

Den 26. passato is boven *Philipsburg* een Dam doorgebroken, waar

waar door *Rheinhauſen* zodanig wierd overſtroomd, dat alle d'In- 1741.
woonders hebben moeten vlugten. Zedert den 27. is door 't *January.*
Water de communicatie tuſſchen *Heidelberg* en *Manheim* ten eenemaal afgeſneden geworden, konnende niemant als alleen van de kant van *Ladenburg*, hoe wel noch met levens gevaar, in d'eerſtgenoemde Stadt komen. d'Overſtroming van de *Main* is te *Francfort* zo groot geweeſt, dat gene der Poorten, aan die Rivier leggende, gebruikt konden worden, zo verre dat men in verſcheide wyken van die Stad met ſchuiten van d'eene plaats na d'andere varen moeſt. Te *Saxenhauzen* was 't even eens gelegen, zo als ook te *Ments*, en te *Coblens*, in welke laatſte Stadt men met ſchuiten voer tot voor 't hoog Altaar van de Kerk der Pater Recollecten. Vermits *Duſſeldorp* heel laag legt, zo is 'er in die gehele Stadt niet eene droge ſtraat te vinden geweeſt. Van *Rheinberg* tot aan *Ordingen* heeft men eene Binnenmeir van ruim 7 uuren lang gezien. Alle d'Omlanden van *Meurs* hebben onder water geſtaan.

In 't Darmſtadſche zyn de Plaatzen *Ginsheim*, *Nauheim*, *Trebus*, *Wallenſteden* en meer andere zeer beſchadigt geworden, Huizen wechgeſpoeld en veel Menſchen en Beeſten verdronken.

By 't gevaar en de ſchade van 't Water, hadt men te *Ceulen* ook die van 't Vuur gehadt, zynde den laatſte dag van 't voorlede Jaar een, en den eerſte dag van dit Jaar drie Huizen door de Vlam verteerd, en een vierde wierd afgebroken, om de Vlam te ſluiten. Men heeft daar 2 Karels en 1 Vrous-Perſoon, zynde de Vrou van zekeren Hofraad, na de gevangeniſſen gebraght, wegens de geattenteerde Vermoording van hare Dienſtmeid, die ze half dood in den *Rhyn* geſmeten hadden, maar van twee Schippers gered is, en die verklaard, dat zulks geſchied was, om dat ze geweigert hadt, een in onecht geteeld Jonggeboren Kind van de gemelde Vrou aan een kant te helpen.

Te *Landau* was door de kleine Vloet *Queich*; 't Water zo ver buiten zyne Oevers geraakt, dat men tot den 11. dezer aldaar drie weken nochte in nochte uit die Veſting als door middel van met Ladders over de Muren te klimmen heeft konnen komen: zynde de Veſtingwerken, die voor een Jaar door de Franſchen aldaar

1741. January. aldaar nieu gemaakt zyn, voor 't grootste gedeelte in den Grond gezakt of wechgespoeld.

Uit *Duitschland* krygt men by continuatie niet dan droevige Tydingen van de geweldige Overstrominge der Rivieren.

In 't laaste van de gepasseerde Maand, was het Water in de Stadt *Luick* driemaal gezakt en gerezen, den 28. was de Vloed zo hoog dat vele hunne Huizen verlieten, uit vrees, dat dezelve noch hoger zou ryzen als zy kort te voren geweest was, als wanneer het Water even zo hoog als in 't Jaar 1643 gestaan heeft. In de Beneden-Stad, die geheel onder Water heeft gelegen, zyn verscheide ongenaakbare Plaatzen geweest, zo dat men noodzaaklyk vele Daken moest doorbreken om van 't eene Huis in 't ander den vereischten Onderhoud te bezorgen; Tot vergroting van deze droevige gesteldheit quam noch, dat vermits niemant te voren iets diergelyks voorzien, veel min verwagt had, de meeste Menschen zich zonder Levensmiddelen bevonden en dus van Honger en Koude hadden moeten sterven, indien niet de Heren Burgermeesteren door hunne zorg en wys beleid in dat Gevaar zich als Vaderen van hun Volk hadden betoond, hebbende dezelve een menigte Granen op verscheide Plaatzen buiten de Stad doen malen en Brootbakken, 't welk zonder eenig onderscheid aan alle, die 't benodigt hadden, is uitgedeeld, behalven dat vele Lieden van allerlei Staat en Rang grote Giften aan de Behoeftigen gedaan hebben: Ondertusschen kan men de Schade door d'Inondatie veroorzaakt noch niet begroten, maar na alle gedachten is dezelve geenzints gering, om dat men vele Goederen, Vaartuigen &c. op het Water heeft zien dryven, zonder dat dezelve hebben konnen geborgen worden.

De schade van d'Overstromingen der Rivier van de *Maas* en *Sambre* in 't Graafschap van *Namur* veroorzaakt, word op 1500000 Floreinen begroot.

Extract

1741. January.

Extract uit een Brief, geschreven uit Griethuysen, *gelegen over* Emmerik, *gedagtekend den* 10. Januari.

„ De verwoestinge, door 't Water hier veroorzaakt, en d'e-
„ lende aan alle zyden, is onbeschryflyk. Deze schade aan Dy-
„ ken en Dammen is ongelooflyk groot; en wy hebben reets drie
„ weken in 't water gezeten, in zodanigen toestand, dat het
„ niet anders is, dan als of wy op een Biesbosch zaten. De He-
„ re heeft ons echter tot nu bewaart, maar door 't langdurig staan
„ des waters tegen de Dyken en door den onophoudelyken re-
„ gen en 't bedroeft Weer, word het gevaar dagelyks groter.
„ Door de hoge en daar by sterk woedende Winden zyn de meest-
„ te huizen buiten op het Land verplettert en uit malkander ge-
„ slagen, zo dat het wonder is, dat niet Menschen en Vee zonder
„ eenige uitzondering zyn verdronken; met een woord, de schade
„ en elende is niet uit te drukken; Huizen, Paarden, Koebeesten
„ enz. zyn wechgedreven, en 't is den Alwetenden bekent, hoe
„ 't verder gaan zal, als 't water noch langer in dezen toestand
„ blyft. Wy zyn in gedurige vreze en oogenschynlyk gevaar,
„ van ieder ogenblik wechgespoelt te worden. De meeste Huis-
„ luiden hebben hun Vee geborgen boven op de lasten of koorn-
„ schuren, maar door dien 't water zo lang in de lasten gestaan
„ heeft, zo word de schrik en benaudheit nu noch groter dan te
„ voren, want alle de Schurenbergen of Koornlasten beginnen
„ door de hitte van het sterk broejen te roken, en my is gerap-
„ porteert, dat eenige van dezelven reets in brand staan, welk
„ ongeluk insgelyks van alle te vrezen is. Nu kan UEd. zich
„ ligtelyk verbeelden, in wat verlegenheit wy ons bevinden,
„ zonder te weten, hoe men van Schepen voorzien zal worden,
„ om Menschen en Vee te redden ", enz.

Extract uit een Brief van Emmerik, *gedagtekent den* 4. Januari.

„ Om u een denkbeeld te geven van d'elende van ons Vader-
„ land, dient dit volgende Relaas: Donderdag voor Kersmis,
„ zynde den 22. *December*, begon 't water alhier zodanig te ry-

O „ zen,

1741. January.

„ zen, dat het uit den *Rhyn* omtrent ten vier uuren na de mid-
„ dag reets voor onze deur ftond; nu weet UE hoe ver wy van
„ den *Rhyn* af wonen. Ik had op die tyd genoeg te doen, om
„ met droge voeten t'huis te komen; doch 't water rees alle
„ ogenblikken zo fterk, dat wy om 9 uuren 's avonds een Dam
„ van Mift voor onze deur moeften leggen, om 't Water te ftut-
„ ten. Ondertusfchen hadden wy 't geluk, twee volle Bierton-
„ nen uit onze kelder te beveiligen doch onze andere provifie
„ van ingeleide Bonen, Zuurkool, Aardappelen, Peen enz. die
„ in onze Kelder tegen de Vorft geborgen waren, moeften wy
„ aan den vloed overlaten, welk alles nu reets over de drie we-
„ ken onder water geftaan heeft en genoegzaam bedorven is.
„ Vrydag morgen den 23. konden geen Dyken en Dammen meer
„ helpen, vermits 't water zo geweldig uit onze Kelder quam
„ opborrelen, dat wy na boven moeften vluchten, ftaande 't
„ zelve een duim boven d'eerfte Trap. Wy namen alles, dat
„ wy grapen of vangen konden, mede na onze achterkamer,
„ daar wy moeften koken en eeten. 't Geweld van 't water was
„ zo groot, dat het zelve een muur agter onzen Thuin omver
„ wierp, zo dat men meende, dat een Canonfchoot was los ge-
„ gaan. Des Vrydags en Saturdags voer men met volle Vaar-
„ tuigen door geheel *Emmerik*, uitgezondert de *Leeuw-Gafthuis*
„ en *Steenftraat* en de *Geeft*, alwaar de Stad eenigzints bergagtig
„ is. Des Saturdags hebben wy voor 't eerfte weder vreemde
„ menfchen gezien, die buiten ons Huis behoorden en met een
„ Aak tot aan 't zelve voeren. Onuitfprekelyk was de vreugde
„ die ik fchepte, als ik 't eerft weer op droge aarde met myne
„ voeten ftapte, want zo onze gevangenis noch twee dagen had-
„ de geduurt, zouden wy ziek zyn geworden. Op Saturdag
„ ogtend zach men uit ons bovenvenfter de Heren van de Ma-
„ giftraat met Aken door de Stad varen om de menfchen, de-
„ welke onder het dak gevlugt waren, het lieve brood te bren-
„ gen. Kersdag wierden alle Schippers die vaartuigen hadden
„ geordonneert, met brood door de Stad te varen om d'arme
„ buitenlien dewelken onder de dakken of op de bomen gevlugt
„ waren, te helpen en broot te brengen, 't welk aan de men-
„ fchen hier binnen op Schippershaken voor de dakvenfters wierd

„ toe-

„ toegereikt. Voorts was 'er noch maar eene pomp in de Stad, „ die goed water gaf; d'overige waren alle moerassig en mod- „ derig. Dingsdag was 't water tot zo verre gevallen, dat men „ ter nauwer nood droog voets uit ons Huis kon komen, en 't „ zelve is nu weer zo laag, dat men de meeste straten en wegen „ dezer Stad kan gebruiken. Ondertusschen is hier grote nood „ en armoede, vermits als noch geen proviant anders aan de Stad „ kan komen als te water. Hoe 't buiten de Stad gelegen is „ weten wy niet, om dat den eenen mensch by den anderen „ noch niet kan komen. Kort by deze Stad is een Dyk op twee „ plaatzen doorgebroken; ook is te *Finen* een Dyk doorgebro- „ ken, en op zommige plaatzen zyn de Dyken tot op 't laatste „ spoor doorgespoelt, en zo den Dyk te *Biesen* niet door honder- „ den menschen bewaart was geweest, zou alles tot *Zutphen* toe „ ondergestaan hebben. Hier in de Stad zyn vele huizen en „ muren omgevallen, verwufzels van kelders ingestort en buiten „ de weilanden met zand overstort en bedurven. De schade is „ onbeschryffelyk en het is te vrezen, dat wy van noch meer zul- „ len horen. *Emmerik* is van buiten geen *Emmerik* meer; men „ vaart nu te water na *'s Herenberg*, alwaar eerst een bergagtige „ Heide was; geen land, zand, weg, boom of hegge is op zyn „ plaats gebleven; hier komt nu de duurte van alles noch by, zo „ dat wy genoodzaakt zyn geweest onze rogge met gerst te ver- „ mengen, om het broot te doen strekken. Onder 't Gemeen is „ de honger zo groot, dat men de bedelaars by dag met geweld „ van de deuren niet kan weren, en 't geen deze by dag met be- „ delen niet konnen krygen, zoeken zy 's nachts te stelen, om „ welke reden de Burgery alle nachten in de Wapenen moet „ zyn, om 't Koninglyke Magazyn te bewaren. d'Elende alhier is „ ongelooflyk, waarom in alle kerken op byzondere uuren gebeden „ ingestelt zyn. Ondertusschen vreest men noch voor een twede „ inondatie, alzo 't dagelyks regend en 't water van den *Rhyn* „ weinig of niet valt. Voor 't overige is 't onmogelyk alle de „ droevige particulariteiten zo van buiten als binnen te melden, „ terwyl men vreest; dat de tyd en 't vallende water ons noch „ meer elendige omstandigheden ontdekken zullen".

1741. *January.*

Komende tot de *Byzonderheden* der Overstromingen in de Ge-

1741. January. deeltens van Ons *Lieve Vaderland* voorgevallen, zullenwe die den Lezer, na d'ordre des tyds, komen mede te delen.

De 25. passato, was d'elende en Schade door 't hoge Water te *'s Hertogenbosch* en daar om heen, zo groot, dat men dezelve ligter verbeelden dan uitdrukken kan. De communicatie met de Dorpen was daar door t'eenemaal afgesneden, de hanteringe in de Stad stonden genoegzaam stil, ja op zommige plaatzen kan d'eene Buur by den anderen niet komen, dan alleenlyk door middel van Schuiten; doch om hier van een klein denkbeeld te geven, zullen wy (zegt den Schryver) ter loops den toestand melden, waar in wy ons jegenswoordig bevinden. Men had al een geruimen tyd zeer hoog water gehad, en men vleide zich met de hope, dat wy daar van verlost zouden worden, om wederom eenigzints adem te konnen scheppen, doch tegen alle verwachting nam het water Vrydag den 23. dezer zodanig d'overhand, dat de meeste Ingezetenen daags daaraan zich genoodzaakt vonden, de vertrekken gelyks gronds te verlaten, en zommige op de zolders huis te houden. Het water stroomde door de straten, en drong met alle mogelyk geweld in de huizen, wat moeite men ook aanwendde, het zelve daar buiten te houden. In den nacht tusschen Zaturdags en Zondag stond het zeven duim hoger als men het hier in 89 jaren gezien had, en maar een halve voet lager als in den jare 1658, gelyk blykt uit de blauwe Stenen, in die tyd ter gedachtenisse van die ysselyke hoge watervloed achter het Stadhuis in de muur gemetzelt, in welk Jaar 1658 men den zwaarsten vloed gehad heeft, die hier ooit bekent is, en die toen veroorzaakt wierd door Ysdammen op de *Maze*, zulks dit hoge water zo veel t'aanmerkelyker is, om dat wy thans zonder Ysdammen zyn. Alles is hier in de grootste verwarring en elende; het grote *Marktplein*, de hoge *Steenweg*, de helft van de *Vischstraat*, de *Karrestraat*, en *Himtemerstraat* en de halve *Kerkstraat* zyn genoegzaam d'eenige plaatzen, die als noch begaan konnen worden. Door de grote Kerk en de twee andere Duitsche Kerken spoelt het water, zo als ook door alle d'overige straten van deze Stadt, zo verre, dat men met Schuiten door dezelve hene vaart, en alle de huizen in die straten gesloten en zommige tot aan d'eerste verdieping vol water zyn. De Fransche Kerk

Kerk is tot nu vry van 't water. Dit is voor een gedeelte een kort verhaal van den Staat, waar in wy door dien hogen watervloed gebraght zyn, en waar door zeer veel arme Lieden elendig zouden hebben moeten vergaan, by aldien niet onze Magiſtraat na hunne loflyk gewoonte, genoegzaam nacht en dag gewaakt en zich beievert had, om den noodlydenden te hulpe te komen, zo verre, dat door de nooit volpreze wyze Maatregelen en precautien, door onze Regeerders gebruikt, tot nu van gene ongelukken gehoort word. Hoe 't zy, men was zo voort bedacht, om alle de Bewoonders van lage en kleine huizen, die zekerlyk t'eenemaal overſtroomt zouden zyn geworden, met Schuiten zo ſpoedig als mogelyk af te halen, en ze te herbergen in huizen, die by geval onverhuurt waren, daar men ze van vuur en licht en verdere leeftochten verzorgde. De grootſte elende zach men omtrent de Zieken, die in 't Gaſthuis lagen, en die ter oorzake van 't hogewater ook daar niet blyven konden. De Magiſtraat in de Franſche Kerk alle mogelyke toeſtel hebbende laten maken, zo wierden de Mansperſonen uit 't gemelde Gaſthuis derwaarts, en de zieke Vrousperſonen uit 't zelve gebraght na een Huis dat ledig ſtond. Doch de grootſte moeite had men met het redden van de Zinnelozen, alzo 't Zinneloos-huis mede t'eenemaal onder water was, en vermits die arme bedroefde Schepzelen voor al wel moeſten worden bewaart, zo liet de Magiſtraat dezelven wel vaſtgebonden op de Gevangen-poort brengen. Alle de huizen der Heren van de Regeringe ſtaan eenige voeten onder water, en dus is 't gelegen met alle andere huizen van Lieden van fatſoen, in zommige van dewelken 't water ruim drie voet hoog ſtaat, en desniettemin zyn de Heren Schepenen alle dag 's morgens en 's middags vergadert, om op alle goede order te ſtellen. Alle de Stallingen omtrent het grote *Marktplein*, en die van de drie droge Straten, ſtaan opgepropt met Paarden en Koebeeſten, en een houte Tent, door een Marionettenſpeelder op de grote *Marktplein* opgeſlagen, eer en al vorens men hoog water had, verſtrekt nu zeer gelukkig tot een Hal ten behoeve van de Vleeſchhouwers, die met verlof van de Magiſtraat hunne Beeſten derwaarts hebben laten brengen. De Paarden van 10 Compagnien Dragonders ſtaan op de Wal onder den bloten Hemel, en gene Wachten of Poſten

1741. *January.*

1741. *January.* ten konnen afgeloſt worden. 't Huis van den Gouverneur ſtaat als in een openbare Zee, maar dat van den Commandeur is noch vry, leggende 't Voorplein alleenlyk onder. Vermits d'Ovens van vele Bakkers door 't hoge water onbruikbaar zyn, zo moeten de overige Bakkers, die 't geluk hebben, gebruikt te konnen maken van hunne Ovens, op order van de Magiſtraat nacht en dag bakken, om de Stad van brood te bezorgen, terwyl aan de particulieren, die Ovens in hunne Huizen hebben, daar eertyds Bakkeryen geweeſt zyn, bevel gegeven is, dezelven door d'andere Bakkers te laten gebruiken; ja de liefdadigheit van de Magiſtraat gaat by deze gelegenheit zo ver, dat dezelve Koorn aan de Bakkers laat uitdelen tot Broot voor d'Armen, 't welk door de Blok of Wykmeeſters aan dezen naar bevind van zaken alle dag uitgedeelt word. Ook is by eene extraordinaire collecte over de 9000 guldens ten behoeve van de noodlydenden ingezamelt. Kortom, men weet niet, zulke droevige Kersdagen ooit hier beleeft te hebben als deze laatſte; een iegelyk heeft den Godsdienſt in zyn Huis moeten verrichten, alzo men nergens heeft konnen prediken om dat de Duitſche Kerken onder water ſtaan, en de Franſche met zieken Bezet is.

Door den doorbraak in den Dyk by *Heusden* is het Water den 31. zo merkelyk gevallen, dat het uit de Huizen en van de Straten is en nu gelyk met de Kaay van de Haven ſtaat. Van het Platte Land verneemt men, dat de Dorpen *Rosmal*, *Berlicum*, *Vucht*, *Dungen*, en *St. Michiels* onder geſtaan hebben, en dat zeer veel granen in de ſchuren zyn bedorven. De Dyken te *Vlymen* en *Rosmale* zyn doorgebroken; in 't laaſtgenoemde Dorp zyn Menſchen en Beeſten verdronken, verſcheide Huizen zyn wechgeſpoelt, 't Ampt van *Maas* en *Waal*, de Landen van *Kuik*, *Raveſteyn*, *Megen*, enz. zyn alle overſtroomt, en d'elende is aldaar onuitſprekelyk.

Zedert den 24. tot den 28. is het water te *Boxtel* zo gezwollen, dat het nooit zo hoog geſtaan heeft; vier Dorpen zyn daar omtrent t'eenemaal geinondeert, zo verre dat d'Opgezetenen ter nauwer nood met hun Vee na de hoogtens de vlucht hebben konnen nemen, daar ze al eenige dagen en nachten in d'open lucht hebben moeten blyven, zonder graan

en

en zonder voeder voor hunne Beeſten, 't welk t'eenemaal wech is. 1741. Januarÿ.

Den 28. ſtondt de benede Stadt te *Nimwegen* geheel onder Water, en verſcheide Menſchen wierden met Schuiten van d'omleggende onder Water ſtaande Plaatzen afgehaald, en daar ingebraght, om door koude en honger niet te vergaan. Men zach daar een Brief, den 27. uit *Setten* (een Dorp onder dat Quartier, in *d'Overbetuwe* gelegen) geſchreven, van dezen inhoud: " Voorleden Dingsdag vernam men door eenige Seinſchoten de ſmertelyke tyding, dat'er een Dyk van dit Ampt doorgebroken was: Men zach kort daar na 't Water aankomen, en elk zogt met d'uitterſte confuſie om een goed heenkomen, vlugtende op Zolders en Daken der Huizen, en andere na 't Kerkhof, doch alles zonder baat; want het Water wies zo ſterk, dat in korten tyd in 't Huis en Hof van onzen Predicant 4 Voeten Water ſtond, en hy met zyn Familie genoodzaakt was na boven te wyken. De Menſchen, die met hun Vee in de Kerk gevlugt waren, moeſten zich daar weder uit begeven, alzo 't Water in korten tyd meer dan een halve Manslengte daar in ſtond, en klommen op de Toorn, om dus haar leven te behouden: Zeer veel Vee is verdronken, en 't gekerm der Menſchen en geloey der Beeſten is met geen Pen uit te drukken: Men zegt, dat het 10. uuren in 't rond alhier even droevig geſteld is, zynde de Dyken, die 't Water in den *Rhyn* en *Waal* keren op eenige plaatzen doorgebroken. "

t'*Aarnhem* zuchte men den 2. dezer noch rondſom in 't Water. Door d'Ed. Magiſtraat dier Stadt wierd alle mogelyke zorg gedragen om d'Opgezetenen Brood met Schuiten aan te brengen. De gehele Betuwe was als in een Zee verandert. Van daar af tot aan den Kleefſchen Berg is 't gehele Land overſtroomt. Die Stadt heeft niet voor 't grootſte gedeelte, als van zommige verſpreid is, onder Water geſtaan, zynde maar alleen een weinig Water voor aan op de Markt en in de Straatjes, toegenaamd *agter de Muur* aan de Zuidzyde van de Stad geweeſt; maar dat is waar, dat de *Rhyn*, die zedert den 9. tien a twaalf duimen gezakt was, hoger dan by Menſchen geheugen is opgezwollen geweeſt, waar door alle de Polders zo in de *Betuwe* als na den Kleef-

1741. *January.* Kleeffchen kant ondergelopen, veel Vee verdronken, doch tot noch toe weinig Menfchen verongelukt zyn, wordende door die Magiftraat ongemene Vlyt aangewend, om de Gebrekkigen te redden en met het nodige te voorzien, ten welken einde vele kleine Vaartuigen met Levensmiddelen en andere Noodwendigheden van daar gezonden wierden, welk loffelyk voorbeeld die Burgeren mede aanmoedigde om de Noodlydenden te hulp te komen, 't geen zy inzonderheit den 4. by 't doen van eene Collecte door 't openen van hun milden hand getoond hebben.

Den 3 's avonds tuffchen 8 en 9 uuren is de Dyk te *Kedighem* doorgebroken niet tegenftaande men dag en nacht alle mogelyke middelen tot confervatie had aangewend. Daags voor d'inbraak begon het water rondsom zo fterk te waffen, dat men alle ogenblikken niet anders dan eene gehele overftroming in den *Alblasferwaard* en de *Vyf Heren Landen* te wachten had, waarom d'Ingezetenen van de voornoemde Waard en Landen by afgezondene Bodens en met het luiden der Klokken binnen *Gornichem* alom gewaarfchoudt wierden, ten einde zy zich met hun Vee zo veel mogelyk zouden falveren.

Extract uit een Brief gefchreven te Doodeweert *den* 3. Januari.

„ Wy zyn hier in een zeer bedroefden toeftand, dewyl de
„ *Waaldyk* te *Bemmel* ter lengte, zo gegift word, van 130 roe-
„ den, en den *Rhyndyk* t'*Elden* is doorgebroken; daar door is al-
„ les hier en hier omheen tot 3 à vier voet hoog, in de huizen
„ onder water geraakt; vele menfchen zyn genoodzaakt, zich
„ op de zolders in hunne huizen te behelpen, terwyl andere,
„ die geen zolders hadden, op den Dyk gevlucht zyn, daar zy
„ met hun Vee zich in d'open lucht en uiterfte elende bevinden,
„ alzo men daar geen toevoer kan krygen, en het hooi onder
„ Water ftaat. De Snoey en Appelenborgh, zyn de twee eenig-
„ fte huizen, die niet onder ftaan, waar op 120 Menfchen ge-
„ vlucht zyn, die ik onderhoudt bezorgt hebbe; en niet tegen-
„ ftaande uit de Kerken de Stoelen en Banken opgeruimt en
„ daar in veel Vee geborgen is, zo zyn 'er echter zo veel paar-
„ den, koeyen, fchapen en verkens verdronken, dat het my niet

„ moge-

„ mogelyk is door de grote menigte het getal daar van te bepa- 1741.
„ len, want zommige hebben al hun Vee verloren zonder een *January.*
„ eenig Beest over te houden, terwyl veel andere het grootste
„ gedeelte quyt zyn. Met myn klein Aakje heb ik 24 uuren
„ zonder verpozing varende, vele Menschen en Beesten geredt,
„ die anders ook omgekomen zouden hebben. Wy hopen dat
„ den Hemel ons voor verdere ongevallen zal bewaren, schoon
„ wy in d'uiterste vrees zyn, want onze Dyken zyn slecht, en
„ 't is pas het begin van de Winter.

Op den 4. zyn door ordre en op kosten van Haar Hoog Mogende 24 Schuiten, ieder met een halve Last Rogge geladen, van *Dordrecht* na *Heusden* en 't geinondeerde Land van *Altona* vertrokken, om de noodlydende te versterken: Desgelyks hebben eenige gegoede Burgers uit de Steden van *Haarlem* en *Amsterdam*, &c. daar na toe met Vaartuigen vertrekkende, gedaan, om die elendige Menschen in hun gebrek met Levensmiddelen te hulp te komen.

Den 2. 's nachts is 't Water in de Rivier voor de Stadt *Gorcum* wederom een Duim gerezen, de Dief-en verdere Dyken langs de Rivier de *Linge* bleef 't Water zeer hoog staan, zo dat men in d'uiterste vrees was voor de gehele *Alblasserwaard*, die reets voor een derde gedeelte door inbreuk by *Lexmond* overstroomde. Doch was 't zelve den 3. wederom op zyne oude hoogte gerezen, alzo de Rivier al 't Water niet kon verzwelgen.. De Thieler-waart en Gelderland boven den Dief-Dyk zyn door d'inbraken der Dyken van *Elden*, *Nimwegen* en *Arnhem*, en *Betuwe* geheel onder water gezet. d'Elende, armoede, honger en naaktheit was in die Quartieren zo groot, dat ze niet alleen alle Christenen, die 't horen, tot medelyden verwekte, maar hen in d'ingewanden moest doen rommelen over de schrikkelyke Oordelen Gods; kortom 't was niet om uit te drukken.

Extract uit een Brief van Gornichem, gedagtekend den 10. *Januari.*

„ 't Water in de Rivier is gezakt, de Gragten leggen binnen
„ hare Oevers, en de Straten in 't Quartier van de Stadt buiten-
„ dyks zyn droog, maar in de Beneden-Stad zyn Wy noch met

1741. *January.*

„ Water bezet. Den 5. dezer was hier alles in Opschudding, „ om dat men als een opening in den Dyk of Dam van de Sluis voor de Vest vernam, door dewelke 't Water van buiten in „ quam dringen: Men gooide ten eersten Stro, Mist enz. in „ de Sluis, om dezelve te dempen, maar alschoon de kragt van „ 't Water daar door wierd gestuit, zyn echter zommige Straa- „ ties, Tuinen en Huizen, die achter de Vest leggen, eenigzints „ onderlopen door 't zyperen: Men heeft daar twee Molens ge- „ zet, om 't Water uit dat gedeelte van de Stadt te malen, maar „ dezelve konnen tot noch toe niet dienen, om dat het Water „ buiten de Stad te hoog staat, zo dat men verlangd dat de Hulp- „ gaten eenige ontlasting zullen bybrengen. Zondag onder den „ Godtsdienst liep 't Volk uit de Kerk, om dat een gerugt ont- „ stond, dat de Dam van *d'Arkel-Poort* het niet langer konde hou- „ den; doch men vernam dat deze Opschudding was veroor- „ zaakt door d'Arbeiders, welke met het ophalen van een twe- „ den Dyk achter die Poort, een Riool, dat onder dezelve in de „ Stads Gragt loopt, beschadigt hadden, waar door 't water in „ quam dringen, en d'andere Riolen deed overstromen, zo dat „ eenige Straten met Water bezet wierden. Gister ochtend was „ 't Water zeer vermindert en de Straten by na droog, behalven „ eenige plaatzen digt by de Poort. Het is hier niet met al in „ Vergelyking van buiten, daar het droevig gesteld is; Als men „ op de Wallen staat, ziet men de Huizen en Bomen half 't Wa- „ ter uitsteken, en dat zo ver als 't gezicht bereikt. Gister quam „ hier de Predikant van *Arkel*, die een droevig Verhaal deed van „ den toestand door de Wind van Zondag veroorzaakt, waar „ door vele Huizen om ver geworpen zyn; De Menschen moe- „ ten zich onder en boven de Daken bergen, waar van vele eens- „ deels door 't Water en ten dele door den Storm wech gerukt „ zyn, zynde gistere verscheide stukken langs onze Wallen ge- „ dreven. Op dit moment is 't Water weder aan 't ryzen.

„ Alzo d'Opgezetenen van 't Land van *Altona* en die van *Heus-* „ *den* gene overstromingen gewoon zyn, zo heeft men ook de „ nodige precautie daar niet genomen als wel aan deze zyde, „ hebbende het Water die Luiden eensklaps overvallen, en zy „ te weinig tyd gehad om haar Vee en Voeder te bergen. De ge-

„ hele

„ hele Dyk van daar tot *Dordrecht* was den 11. als in een gehele Hut 1741.
„ veranderd daar de Menſchen en Beeſten in gevlucht zyn; het January.
„ getal van Beeſten, die in de Stad dagelyks gedreven worden,
„ is zeer groot, en de Menſchen, die ze dryven, zyn flaau van
„ de honger; en om alle 't Voeder voor de Beeſten te krygen,
„ is onze grootſte bekommerdheit; De zorg, waakzaamheit en
„ onvermoeide arbeid van onze Regering is niet genoeg te
„ pryzen.

Den 20. ſchreef men van daar: „De twee Molens op de Veſt
„ van deze Stad worden dag en nagt ieder door vier Paarden
„ gaande gehouden, om het Water uit de Riolen enz., welke
„ van te voren door de Sluis die nu toegeſtopt is, hun uitloop
„ in de Stads Gragt hadden, op te halen en na buiten te brengen.
„ 't Water ſtaat vier à vyf voeten hoog voor de Poorten van de
„ Stad. waar van de twee na den kant van d'*Alblaſſerwaard* half
„ toegeſloten zyn door den Dam die daar gemaakt is, maar de
„ Poort, welke omtrent de Rivier ſtaat, is geheel open, ver-
„ mits dezelve hoger als de Dyk legt. Zedert den 19. is 't Wa-
„ ter in de Rivier wel een half Voet gezakt, doch het platte
„ Land blyft even hoog overſtroomd; de Rivier de *Linge* ont-
„ laſt zich nu in de *Merwede*, *Maas* en *Leck*, en indien tegen-
„ woordig de Dammen voor de Poorten digt blyven (gelyk 't
„ waarſchynlyk is) en de Rivieren niet op nieuw reizen, hopen
„ wy buiten gevaar te zyn.

Door de droevige Overſtroming, die men in den Jare 1726 gehad heeft, wanneer het Water zes en dertig Duimen hoger in den *Alblaſſerwaard* ſtond als 1709, zyn d'Opgezetenen aldaar zodanig verarmd geworden, dat zy, niet tegenſtaande alle aangewende zuinigheit, hunne gelede Schade onmogelyk hebben konnen herſtellen, zo dat dezelve door deze tegenwoordige ten uiterſten beklaaglyke Overſtroming, door dewelke 't Water noch 33 Duimen hoger als in 't gemelde Jaar 1726 in de *Waard* gekomen is, ten eenemaal zyn geruineerd, te meer, dewyl door den laatſten N. O. Wind de meeſte Huizen met alles wat daar in was of wechgeſlagen of ingeſtort zyn, zo dat die Landlieden zich in een bekommerlyken ſtaat bevinden, en weinig of niets door het zakken van 't Water daar omtrent zyn verligt, nadien zy alles

 ver-

1741. *January.* verloren hebben: Want alhoewel 't Water omtrent vyf Voeten was gezakt, ſtond 't zelve den 26. echter op zommige Plaatzen noch tien Voeten hoog op 't Land, zynde deze Val veroorzaakt door 't wechſlaan van den Dyk by het Hulp-Gat beneden *Papendregt*, waar door aldaar een Grond-Gat gekomen is, d'overige Hulp-Gaten belopen zyn, en 't gehele Land nu van alle kanten met de Rivieren gemeen legt, zo dat 'er geen verdere ontlaſting kan komen, of dezelve moeten ongemeen zakken, 't geen echter voor eerſt niet gebeuren zal, om dat de Rivieren volgens de berigten van boven noch by continuatie ryzen, en al 't Water uit dezelve tegenwoordig zich door de geinondeerde Landen moet ontlaſten; Hier uit blykt, dat de tydingen van zommige Nieus-Schryvers, als of d'Opgezetenen, die nochte Voedzel voor hun zelfs nochte Voeder voor hun overgebleven Vee hebben in 't kort van 't Water zouden bevryd zyn, door onkunde van de ware geſteldheit aan 't Gemeen medegedeeld en ten eenemaal ongegrond zyn, wordende de Menſchen, welke men te voren ter oorzake van den fellen Wind niet heeft konnen te hulp komen, door de tegenwoordige ſterke Vorſt noch ongelukkiger; Die van *Leerbroek* hebben in de Kerk meer dan acht dagen lang hun Leven moeten behouden met Boekwyt, van 't welk, tuſſchen Stenen klein gemaakt, zy een zoort van Koeken gebakken hebben, tot dat hun door een Schiet-Schou Brood verzorgt zyn: Van vele andere Opgezetenen heeft men noch geen narigt.

Den 5. dezer was de gehele *Alblaſſerwaard* overſtroomd; alzo 'er in den *Langendyk* vier en met het Gat by *Lexmond* vyf gaten waren. Tegen deze vyf Gaten worden vyf Hulpgaten in den Dyk gemaakt, en de Sluizen open gezet, om den Waard zo veel mogelyk, van 't inſtortend Water t'ontlaſten.

Uittrekzel uit een Brief van Schoonhoven, *gedagtekend den* 6. Januari 1741.

„ 't Water is tegenwoordig in den *Alblaſſerwaard* reets hoger
„ als het in den Jare 1726 geweeſt is, en waſt noch doorgaans
„ ieder uur een duim. De droefheit is onbeſchryſlyk, en de
„ Beeſten zyn op vele zolders niet meer veilig. Dezen morgen
„ heeft

„ heeft men verscheide schoten gehoort, welke men meent, 1741.
„ noodschoten geweest te zyn van menschen, die binnen de January.
„ Waard zonder hulp zitten. Wy hebben in de *Nieupoort*, ter
„ ondersteuninge van de vluchtende Menschen, voor de poort
„ en het Melkgat een dam gelegt, waar door een goed getal
„ Vee in de Stad kan worden geborgen; maar dezen morgen
„ bequam men tyding dat dezelve was doorgebroken, waar door
„ de binnen Stad geheel is ondergelopen. Ik heb dezen morgen
„ de Veerpont na *Alblasserdam* gezonden, om dezelve was 't mo-
„ gelyk, door een van de hulpgaten in de *Waard* te krygen, om
„ de noodlydende zo veel doenlyk is, te hulp te komen. Een
„ Boer in *Otteland*, die met zyn Vee reets in *Nieupoort* is ge-
„ weest, doch op hoop dat het Water niet hoger zou komen
„ weder na huis getrokken was, heeft giftere nacht al zyn Vee
„ verloren ".

Den 10. stond het Water in d'*Alblasserwaart* reets omtrent 20 duimen hoger als in den Jaare 1726, wanneer het 12 en 13 voet hoog op 't *Akkerland* stond.

Extract uit een Brief van Dordrecht, *getekend den* 15. Januari.

„ De Heren Watergraaf en Heemraden zyn by continuatie
„ bezigh met de nodige schikkingen nopens de Sluizen van den
„ *Alblasserwaard*: Men heeft de Meubilen uit de voornaamste
„ Woningen van *Alblas* in den *Toren* van de Kerk aldaar gebor-
„ gen. De Hulp-Gaten in de hoge Dyken gegraven zyn zes in
„ getal, een te *Papendregt* boven en een beneden de Kerk, twee
„ tusschen *Papendregt* en *Alblasserdam*, en noch twee tusschen het
„ end van den *Kinderdyk* en 't *Elshout*, alwaar de Sluizen ten ge-
„ tale van negen noch in goeden staat zyn, maar alschoon de-
„ zelve met de zes gemelde Hulp Gaten zeer veel Water lozen,
„ kan men egter niet zien dat het zelve van binnen minderd. De
„ *Leck* is zedert eenige dagen merkelyk gezakt, 't geen veroor-
„ zaakt word om dat het Water uit den *Rhyn* in de *Betuwe*, en
„ vervolgens binnen-dyks over den *Alblasserwaard* heen stroomd:
„ Wy krygen tegenwoordig voor deze Stad geen Vloed in de

1741. January. „ Rivier, maar als het de tyd is dat het Water moet zakken, „ Ebt het zelve met groot geweld, en vermits door de hoogte „ van de Rivieren in de Polders geen Sluisgang is, ſtaan alle de „ Landen, daar men niet twee hoog maald, onder Water.

Extract uit een Misſive van Kuilemburg van den 8. *Januari.*

„ Door d'overſtroming van de gantſche *Neder*- en een gedeelte „ van *d'Opper Betuwe* ſtaat dit Graafſchap als mede dat van Buten onder Water, doch het valt aan 't eerſtgemelde des te „ ſmertelyker, om dat het zelve niet zo zeer door zyne eige als „ wel de naburige Dyken van drie kanten teſſens onder Water is gezet, 't geen by een dryvende Rivier zonder Ysgang in den eerſten „ opſlag als onbegrypelyk voorkomt, en by Menſchen geheugen „ niet gebeurd is; doch niet tegenſtaande deze Vloed tien duimen „ hoger als in 't Jaar 1726 en zeven duim hoger als in 't Jaar 1658 „ geweeſt is, heeft men echter tot noch toe niet vernomen dat 'er, „ behalven vyf a zes ſtuks Hoornvee en eenige Schapen, een „ Menſch in de *Nieu-Stad* of *Nieu-poort* is verongelukt; want vermits „ dezelve wat laag legt, hebben de Menſchen met hun Vee terſtond na 't doorbreken van den Dam zich in d'uiterſte ſpoed „ naar de *Binnen-Stad* begeven, alwaar hen door den Magiſtraat „ de vereiſchte Verblyfplaatzen zo voor hen als hun Vee aangewezen zyn, wordende de Noodlydenden, welker getal groot „ is van Brood behoorlyk voorzien 't was te wenſchen dat de „ Landen van *Altena*, *Dord*, en *Alblaſſerwaard* zich in geen ſlechter ſtaat bevonden, zynde onze Binnen-Stad voor 't grootſte „ gedeelte van 't Water bevryd geweeſt, en alzo de Vloed „ 's nachts tuſſchen den 3. en 4. dezer Maand ſterk heeft beginnen „ te vallen, is dezelve thans heel droog, en men twyffeld niet „ of de *Nieu-Stad* zal nu ook wel haaſt van 't Water bevryd wezen.

„ Uit het verhaalde blykt, dat zommige door al te grote Voortarigheit of anderzints deze onze Rampen groter gemaakt „ hebben, als dezelve in der daad zyn, waar van ons tot voorbeeld ſtrekt een Brief uit deze Stad geſchreven en door den

„ Druk

„ Druk gemeen gemaakt, in welken d'Auteur, na den Water- „ vloed op 't erbarmelykste beschreven te hebben, zegt: *Dat'er* „ *een menigte Vee verdronken is*; en tot slot deze bewoording ge- „ bruikt: *Alschoon ik in het hoogste en beste van de Stad woon, moet* „ *ik nochtans afbreken en naar de Zolder vlugten, vermits het Water* „ *met groot geweld in myn Huis komt stromen.* 1741. January.

„ Ook heeft men hier geen de minste kennis, *dat een Kraam-* „ *vrou met haar Kind levendig op een Horde, nevens vele Paarden met* „ *de Halsters aan, doch dood, aan den Diefdyk zyn komen aandry-* „ *ven*, &c.

Extract uit een Brief van Giessen (in 't Land van Altena van Wou- Drichem) den 11. *Januari.*

„ De gesteldheit van Zaken zo in dit Land als in dat van *Heus-* „ *den* is tot noch toe weinig of niets verbeterd, zynde hier ze- „ ker berigt, dat 'er in de Dorpen *Babilonienbroek* en *Hil*, welke „ laatste maar uit eenige weinige Huizen bestaat, veel Vee door „ het Water omgekomen is, gelyk ook door de Wind tusschen „ voorleden Zaturdag en Zondag ongemeen veel Schade aan de „ Huizen geschied is, zo dat Vele Stukken van Huizen en Meu- „ bilaire Goederen zyn komen aandryven, verscheide Zolders „ met Koren ingestort, en vele Menschen, die tot noch toe in „ hunne Huizen gebleven zyn, zich noch in gevaar bevinden: „ Het buiten Water word noch by continuatie hoger, en bin- „ nen verneemt men weinig vermindering, 't Gebroke Gat te „ *Hedickhuizen* is gistere gepeild, en de nodige Gereedschappen „ worden vervaardigt om 't zelve te bevangen.

d'Inbraken onder de Jurisdictie van *Leerdam* den 10. voorge- vallen zo boven als beneden die Stad, zyn vier in getal, zo dat in de *Vyf Heren Landen* zes doorbraken zyn, d'elende daar door veroorzaakt, is onbeschryflyk, en zo 'er geen val in de Rivier komt, die by continuatie meer en meer wast, is het te dugten, dat d'overgeblevene huizen, met de minste stormwind zullen omver en in storten, terwyl 't Water in de *Waard* twee voeten hoger

1741. *January.* hoger is als in het jaar 1726, zo dat de 33110 mergen lands door deze inbraken overstroomt zyn.

Extract uit een Brief van Heusden *den* 20. Januari.

„ Onze Regering is alle dagen werkelyk bezig, om aan d'Op-
„ gezetenen Brood en Hooy toe te brengen, tot behoudenis
„ van Menschen en Beesten. Zedert d'Overstromingen en
„ Doorbraak van den hogen Maasdyk te *Hedichuizen*, is 't Water
„ wel veel gevallen, doch zomtyds ook wederom gerezen, en
„ hoewel 't op de *Maze* meer dan zes Voeten lager is als voor
„ de Doorbraak, is 't echter noch zeer hoog. d'Elende ten Plat-
„ ten Lande, voornamentlyk in de Dorpen van den Dyk om-
„ trent in 't midden van d'overstroomde Polders gelegen, is
„ zeer groot, en niet wel te beschryven, voor al ten tyde van
„ de Vorst, die 'er tusschen den 1. en 5. *Januari* geweest is, al-
„ zo d'Inwoonders der van den Dyk afgelegene Dorpen, van 't
„ gene hun tot Levens onderhoud noodzakelyk was, niet voor-
„ zien konden worden. Hier en daar, en voornamentlyk te *Gen-*
„ *deren* was de nood zeer groot, wordende aldaar, door d'in de
„ Kerk gevluchte Lieden, ten teiken van gebrek, de Klok ge-
„ trokken, en vermits men, met gene mogelykheit, die gebrek
„ hebbende Lieden, door den sterken Ysgang en Stroom, konde
„ bystaan, wierden dezelve op den 5. dezer eerst van 't nodige
„ voorzien, doch zedert zyn die Lieden meest binnen deze Stad
„ overgebraght. Haar Edele Mogenden de Heren Gecommitteer-
„ de Raden hebben tot soulaas van d'Arme en noodlydende Men-
„ schen, en hun Vee prompte ordres gesteld, en 6 Gecommit-
„ teerdens, zo uit de Magistraat dezer Stad als uit de Collegie
„ van Hoogdyk-Heemraden, geauthoriseert, om die noodlydende,
„ ten kosten van den Lande, van het nodige te voorzien, welke
„ Gecommitteerdens dagelyks bezig zyn met uitdelinge zo
„ van Brood als Voeder aan dezelve noodlydende te doen. 't
„ Guure Weer en continuele harde Wind verhindert den nodi-
„ gen toevoer van Hooy zeer merkelyk, zynde binnen deze Stad
„ bereids verscheide alhier gesalverde Paarden, of door gebrek

„ of

„ of koude gestorven, en het tegenwoordige vriezende Weer „ doet ons hier zo voor gebrek aan Voeder door 't Vee als voor „ Ysgang zeer beducht zyn, te meer, alzo 't Water door de „ aanhoudende harde Wind vele Huizen niet alleen zeer bescha- „ digt, maar ook vele Muren van dezelve omver gerukt heeft. „ Deze Stad is voor verdere inondatie bewaard, wordende het „ Water door hulpmiddel van een Ketting-Molen buiten de Stad „ gemalen, 't gene van dat succes is, dat men de meeste Stra- „ ten en Huizen wederom kan gebruiken. 1741. *January.*

Van *Heusden* en *Woudrichem* heeft men, dat het Water den 27. in de Landen van *Heusden* en *Altona* ook wel merkelyk was gevallen, maar dat d'elende der arme Opgezetenen onbeschryvelyk groot was, zo verre, dat de meeste van honger en kommer zouden moeten vergaan, zo ze niet door de wyze voorzorge van den Souverain zo veel mogelyk ondersteunt wierden.

Extract van een Brief van *Drunen* in de *Langestraat* van den 14. *Januari.*

„ Men is hier ten hoogste verwonderd te lezen in de Nieus- „ tydingen, dat het Water alhier merkelyk gevallen is, nadien „ het, zedert de laatste aanwas, noch naulyks een Voet geval- „ len is, staande de meeste Huizen en voornamentlyk d'Achter- „ Huizen noch onder 't Water, en op zommige plaatzen tot bo- „ ven d'Onderdeuren, en ook noch wel op zommige plaatzen „ tot aan de Daken, zo dat men 't grootste gedeelte van dit „ Dorp met Schuiten bevaart: Ook is den val zeer gering, na- „ dien het Water in de 24 uuren naulyks een duim valt, ook kan „ de val niet *merkelyk* wezen, nadien wy door den inbraak van den „ Hekelsche Dyk boven voor de *Maas* bloot leggen, en beneden „ door drie gaten in den Zee-Dyk, die ons moet beveiligen voor „ een Springvloet, de Wind Noord-westelyk zynde, in een ge- „ durige vrees zyn voor het Zee-Water. Ook word den buik „ van de Kerk noch gebruikt tot een Beeste-en het Choor tot een „ Paardestal.

„ P. S. Myn Vee staat noch in myn Kamer, en van myn Ach-

 terhuis

1741. *January.* „ terhuis heb ik geen gebruik, en d'elendigen ſtaat, waar in al de „ Menſchen zyn, kan ik Uwe Edele niet beſchryven. „

De Landen in *Gelderland*, en *Zuid-Holland*, die geinundeert geworden zyn, behalven d'*Uitterwaarden*, bedragen 165550 Morgen, en wel 100000 Inwoonders.

d'*Alblaſſerwaard* is in omtrek	20	uuren
Tielerwaard	33	
Maas-Waalſewaard . . .	19	
Raveſteins Land	10	
Altenaſewaard	18	
Maakt zamen in den omtrek	100	uuren

Dus vyfmaal zo veel Morgen als d'*Alblaſſerwaard*, die groot is 33110 Morgen

33110	Morgen
5	
165550	

F E B R U A R Y.

GROOT-BRITTANNIEN. DE Schakel der Verrichtingen van 't Engelſche Parlement vervolgende, zo heeft den 20. paſſato 't Huis der Gemeentens in Committé over de Subſidien beſloten toe te ſtaan 23711 Ponden St. 8 Schel. 6 Pens, om te vergoede eene gelyke zomme, genomen uit het Sinking-Fonds om 't Kort van 't Recht van 12 Schellingen per Vat op de Sieroop en andere zoete Liqueurs goed te maken; als mede 2625 Ponden Sterlings 4 Schell. 3 en 3 vierde Pens, om te vergoeden het Kort van de generale Fonds van 't Jaar 1740; Wyders 5021 Ponden Sterlings 10 Schell. 1 en 1 half Pens te vergoeden aan 't voornoemde Sinking-Fonds wegens

wegens het Kort nopens de Verhoging van 't gestempeld Papier uit het zelve geligt; en eindelyk 20000 Ponden Sterlings, om aan dat Fonds te betalen eene gelyke zomme, gebruikt tot Aflossing der Jaarlyksche Intressen van 500000 Ponden Sterlings ter Leen genomen van de Bank op de Regten van 't Zout. 1741. *February.*

Den 24. is de Bill om den Koophandel naar *Persien* over *Rusland* t'openen voor d'eerste maal gelezen.

Den 26. hebben de Gemeentens bevolen om de Bill nopens 't verbieden van den Uitvoer van Granen met de Veranderingen in dezelve gemaakt en goedgekeurd in 't net te stellen. Wanneer de Graaf van *Fitzwalder* aan de Lords Verslag dede dat de Koning derzelver Addres van Gelukwensching over de Bevalling der Prinsesse van *Walles*, als mede het twede Addres, om in 't gemeen Gebed de Kinderen van den Prins en de Prinses van *Walles* te voegen, op 't minnelykst had ontfangen, en verklaard, dat Hy op den behoorlyken tyd dien aangaande de nodige Schikkingen zou doen. Dien zelven dag hebben de Lords de Mout-Bill gepasseert, en daar van aan de Gemeentens kennis gegeven.

Den 31. hebben de Lords eenparig besloten om den Koning by Addres te verzoeken, dat zyne Majesteit wilde behagen voor 't Huis te doen openleggen Extracten en Copyen van alle Tractaten, welke tusschen *Groot-Brittannien* en alle d'overige Mogendheden van *Europa* zyn gemaakt zedert de komste tot den Throon van van wylen deszelfs Heer Vader tot het Jaar 1740 laastleden, wel te verstaan in zo verre die Verdragen eenige betrekking hebben op onderlinge Guarantien en Onderstanden, hoedanig die genaamd mochten zyn.

Den 1. dezer hebben de Gemeentens in een groot Committé geresolveert toe te staan 18469 Ponden Sterlings 10. Pen. voor de gewonelyke Zee-kosten, 115225 Ponden Sterlings 3 Schell. 7 Pen. voor de Land-Artillery, 76071 Ponden Sterlings 1. Schell. 4 Pen. tot extraordinaire kosten van dezelve, 266512 Ponden Sterlings 16 Schell. 5 en 1 halve Pen. tot onderhoud der Guarnizoenen buiten 's Lands, 4000 Ponden Sterlings tot verdere Reparatien van de Kerk van *Westmunster*. Den 2. deed d'Opper-Hof meester van 's Konings Huis aan de Lords rapport, dat de Koning voor hen zou open doen leggen Extracten van de Trac-

1741. *February.* taten van Guarantie en Subsidien, met verscheide Mogendheden van de komste van wylen den Koning tot den Throon tot Anno 1740 gesloten. Daar wierd voorgesteld, of men zyne Majesteit by Addres zoude verzoeken, 't Huis te willen informeren, of de Koningin van *Hongaryen* eenig Secours van den Koning begeerd had, in gevolg van de Tractaten, en of 't in Geld of Manschap bestond; maar zulks wierd met 72 Stemmen tegen 37 verworpen. De Gemeentens ordonneerden een Bil in te brengen, om de Vryheit van 't Parlement te verzekeren door 't bepalen der Officien hebbende Leden.

Den 6. hebben de Gemeentens besloten de volgende Copyen aan den Koning by Addres te verzoeken, te weten van de Brieven geschreven door de Secretarissen van Staat den 25. *Februari* 1739 en den 15. *April* 1740 aan den Admiraal *Haddock*, als mede van alle de Brieven, welke dezelve van den Ridder *Ogle* en den voornoemde Admiraal in Antwoord daar op en ten opzigte van d'uitvoering zyner bevelen ontfangen hebben; wyders de Copye van de Redenen, welke d'Admiraal *Cavendisch* den 23. *October* 1740. in gevolge d'Ordre van d'Admiraliteit aan dezelve heeft gezonden nopens 't lang vertoeven van 't Esquader van den voornoemde Ridder *Ogle* in 't Canaal; als mede van de Redenen, die deze Admiraal den 4. *November* 1740 op bevel van den Hertoch van *Neuwcastle* heeft gegeven nopens 't geen Hem heeft verhinderd, ingevolge deze herhaalde ordres en in 't byzonder ten opzigte van die van d'Admiraliteit van den 25 *October* met zyn Esquader onder zeil te gaan. Den 7. hebben de Gemeentens verscheide Bills en onder anderen een om des Konings Vloot sterker te bemannen; wyders een om de vryheit van 't Parlement in 't bepalen van 't getal der Bedienden in 't Huis der Gemeentens meer te verzekeren; en een om den vryen Invoer van Granen en Leeftochten in *Schotland* toeteestaan, voor d'eerstemaal gelezen.

Den 9. hebben de Gemeentens de Resolutien daags te voren nopens de Subsidien in Committé genomen goedgekeurd, te weten, dat tot onderhoud van 't *Greenwich-Hospitaal* 10 duizend Ponden Sterlings, tot dien van de Pensionarissen buiten het *Chelsea-Hospitaal* 4 duizend 948 Ponden Sterlings 18 Schell. en 4 Pens,

Pens, wyders ter handhaving van de Forten en Etabliſſementen der Africaanſche Compagnie 10 duizend Ponden Sterlings, en eindelyk tot het verder uitbreiden en aanqueken der Coloniën van *Georgia* mede 10 duizend Ponden Sterlings zullen toegeſtaan worden. Waar na de Gemeentens de Bill nopens 't verzekeren hunner Vryheit in 't bepalen der Bedienden van 't Huis voor de tweedemaal gelezen, en zich nevens de Lords, dewelke de Bill nopens het verbieden van den uitvoer van Granen voor d'eerſte maal gelezen en bevolen hadden dezelve door den Druk gemeen te maken, zich geadjourneerd hebben. 1741. *February.*

Den 14. hebben de Lords, de Bill wegens het verbieden der Granen voor de tweedemaal gelezen en de Gemeentens de twede Lezing van de Bill rakende 't openen van den Koophandel met *Perſien* en *Rusland* tot over acht dagen uitgeſteld. Toen de Hertoch van *Newcaſtle* den 14. de Copyen van d'Antwoorden der Admiraals *Haddock* en *Ogle* aan de Lords in gevolge derzelver Addres overhandigd had, en de ſtaat van 's Konings Leger, zo als dezelve den 29. der voorlede Maand voor 't Huis is opengelegt gelezen en in overweging genomen was, wierd voorgeſtelt den Koning by Addres te kennen te geven: „ Dat het Huis in „ aanmerking van den tegenwoordige geſteltheit van *Europa* geen „ de minſte noodzakelykheit konde zien in de zo aanmerkelyke „ Vermeerdering der Land-Macht des Konings, dewelke de Voor- „ zaten altoos zo lang 't eenigzints mogelyk is geweeſt, hebben „ uitgeſteld, om de buitengewone Belaſtingen op d'Onderdanen „ te regtvaardigen; doch in geval de Koning deze Vermeerde- „ ring volſtrekt noodzakelyk oordeelde, teffens te ſmeken, dat „ zyne Majeſteit ten minſten genadigſt wilde bevelen, dat 'er „ gene nieuwe Regimenten opgeregt, maar alleenlyk d'oude met „ eenige Manſchap mochten vermeerderd worden &c.; maar na dat deze Voorſlag in Omvraag gebraght was, wierd dezelve na hevige Debatten met 67 tegen 49 Stemmen verworpen.

Den 16. hebben de Gemeentens gelezen een Requeſt van d'Inwoonders te *Charles-Town*, welke eenigen byſtand verzoeken in de Schade, die zy door den laatſten zwaren Brand geleden hebben, 't geen aan d'Overweging van een Committé geſteld is. Voort hebben dezelve de Bill nopens het ſpoediger en ſterker be-

1741. February. mannen van des Konings Vloot voor d'eerste maal gelezen, en eindelyk in de Bill nopens 't bepalen der Bedienden in 't Huis der Gemeentens eenige verandering gemaakt, en zich nevens de Lords geadjourneerd.

Den 20. heeft d'Opper-Hofmeester des Konings aan de Lords kennis gegeven, dat zyne Majesteit ingevolge derzelver Addres bevel zou geven om den Staat der Nationale Schulden voor Hen open te leggen. Ter zelver tyd hebben de Gemeentens besloten den Koning by Addres te verzoeken, dat zyne Majesteit bevel wilde geven, om alle de Spanjaarden, dewelke bereids Krygsgevangen gemaakt zyn ofte gedurende den tegenwoordigen Oorloch gemaakt zullen worden, naukeurig in bewaring te houden, tot dat zy tegen de gevangene Onderdanen van zyne Majesteit uitgewisseld zullen wezen, en dat het den Koning wilde behagen zo dra mogelyk met *Spanjen* een *Cartel* ten opzigte van die Uitwisseling op te regten. Den 21. hebben de Gemeentens de Verkiezing en Zitting der nieuwe Leden van 't Huis in overweging genomen, en na hevige Debatten in omvraag gebraght zynde, of de verdere overweging van deze Zaak tot aanstaanden Vrydag zou uitgesteld worden, is zulks met 87 tegen 76 Stemmen goedgekeurd.

De Lord Major en Aldermans der Stadt *Londen* den Koning te *St. James* opgewacht hebbende, maakte hunne Griffier de Ridder *John Strange* wegens de Geboorte van eene Prinses aan Hem 't volgende Compliment:

Seer genadige Souverein.

DE gelukkige verlossinge van hare Koninglyke Hoogheit de Prinses van *Walles* en de geboorte van een andere Prinses, zyn gevallen van zo een groot gevolg voor deze Koningryken, dat de Lord Major en 't Hof der Aldermans van uwe Stadt *Londen* ootmoediglyk uwe Majesteit verlof verzocht hebben, om by deze gelegenheit hunne schuldplichtige gelukwenschingen aan te bieden.

't Is geen klein gedeelte van ons geluk, dat terwyl andere Koningryken en Staten met d'uiterste bekommerdheit den uitgang zien van grote en voortreffelyke Familien, in de welken zy belang hebben, wy van deze Natie 't vermaak hebben t'aanschouwen

ver-

verscheide Afkomelingen van uwe Koninglyke Persoon, en dus de beste veiligheit naast Godts Zegen, voor 't lang genot van onzen Godsdienst en Vryheden. 1741. February.

Gelukkig is 't Volk, welker gebeden voor hunnen Prins als dan 't vierigste zyn, als 't gevoelen van hunnen eigen welstand hen meest daar toe aanzet. Zulke *Sire*, zyn de genen, die wy voor uwe geheiligde Persoon offeren, zynde zo als wy bekennen, geformeert met een inzicht tot ons eigen belang, maar terzelver tyd edel gemaakt door een oprecht grondbeginzel van dankbaarheit.

Op dit compliment antwoordde de Koning; *Ik dank Ul. voor dit Addres, en voor d'achting, die Gyl. voor my en voor myne Familie komt te kennen te geven.* Zy hadden alle d'Eere, 's Konings hand te kussen.

Den 9. dezer gingen dezelve den Prins en de Prinses van *Wallis* opwachten, en maakte ter gemelde geboorte aan den Prins 't volgende compliment:

Met believen van uwe Koninglyke Hoogheit.

DE Lord Major en 't Hof der Aldermans van de Sadt *Londen* verschynen ootmoediglyk voor U, om uwe Koninglyke Hoogheit geluk te wenschen wegens de voorspoedige verlossing van uwe doorluchtige Gemalin, en wegens de geboorte van een twede Prinses. Elke vermeerdering van zyne Majesteits Familie, merken zy aan als een aanwas van hun eigen wel wezen, en als eene verdere verzekerdheit, dat de Scepter uit deszelfs Koninglyke Huis niet wyken zal; een geval, waar in wy alle zo merkelyk belang hebben, om daar tegen op onze hoede te zyn.

't Is met oneindig vermaak, dat de Natie uwe Koninglyke Hoogheit in bezit van een beminnelyke Prinses wederzyds gelukkig met elkander, en beide dat voortreffelyk voorbeeld uitleverende van de tederste liefde als Echtgenoten en Ouders, om dewelke uwe Koninglyke Hoogheden billyk hooggeacht worden. De gelukkige invloed, die dezelve gehadt heeft, en verder hebben zal, verwekt onze dankbaarheit, en vermidze gepaart gaat met ontallyke hoger hoedanigheden, laatze geen twyfel over, of uwe Koninglyke Hoogheden zyn door de Voorzienigheit byzonderlyk geschikt, om de menigte zegeningen van zyne Majesteits Regering verder by ons te doen stand grypen.

Geen gedeelte van de Stad *Londen* kan nooit uwe Koninglyke Hoog-

1741. February. Hoogheit genaken, zonder t'erkennen de grote Eere, die zy door uwe toegevenheit ontfangt, van een Lid te blyven van hun Lichaam, en in alle voorvallen uwe minnelyke achting aan hen te tonen. De beste vergelding, die zy doen konnen, is uwe Koninglyke Hoogheit met d'uiterste oprechtheit te verzekeren, dat niets overtreffen zal de vierigheit hunner wenschingen voor uw welzyn en voorspoed, nochte hunne standvastige behartiging van de belangen van zyne Majesteit en van elken Telg van deszelfs doorluchtig Huis.

Aan de Prinses van *Walles*.

Met believen van uwe Koninglyke Hoogheit,

DE Lord Major en Hof der Aldermans van de Stad *Londen* vervoegen zich zeer ootmoedig tot uwe Koninglyke Hoogheit met hunne oprechte gelukwenschingen over uwe voorspoedige verlossing van een twede Prinses, en over de herstelling van uwe gezondheit. Deze houden zy voor nationale zegeningen, in welk licht zy ook nooit nagelaten hebben, aan te merken zyn Koninglyke Hoogheits huwelyk in uw doorluchtig Huis, een huwelyk, 't welk toen aan zyne Majesteits Onderdanen beloofde, en zedert verschaft heeft 't hoogste vermaak en vergenoegen, en met een oprecht gevoelen van dankbaarheit steets in hunne gehengenis blyven zal.

Uwe bekende teerhertigheit, liefde en zorge, voor den Koninglyken Gemaal, waar mede gy gezegend zyt, en voor d'onwardeerbare panden van onze toekomende veiligheit die Godts goedertierenheit voor ons reets aan uw verleent heeft, zullen voor altoos opwekken onze schuldplichtigste erkentenis en onze aandachtigste gebeden voor eenen aanwas van deze en alle andere zegeningen aan uwe Koninglyke Hoogheit, en dat gy lang moogt leven in gezondheit en voorspoed, om de gelukkige uitwerkzelen van uwen invloed en voorbeeld te zien.

De Prins van *Walles* antwoorde op die geluk wenschingen.

Mylord en Heren,

IK en de Prinses danken UL. voor deze nieuwe blyk van uwen plicht jegens den Koning en achting voor ons. Myne Kinderen zullen, hope ik, t'eeniger

ger tyd die liefde verdienen, die gyl. nu voor hen komt te kennen te geven, en 't zal myne bestendige zorge zyn, aan hen in te boezemen gevoelens, die met de vryheden en belangen van hun Land over een komen. De Stad kan staat maken, dat ik nooit vergeten zal de herhaalde blyken, die ik van hare toegenegenheit ontfangen heb, en dat ze steets hebben zal myne goede wenschingen tot haar welzyn, en toeneming van haren Koophandel en voorspoed. 1741. February.

Waar na zy alle d'Eere hadden, ter handkus by hunne Koninglyke Hoogheden toegelaten te worden.

In een groten Raad in tegenwoordigheit van den Koning gehouden, is, volgens eene Acte in het tiende jaar der Regeringe van wyle de Koningin *Anna* gepasseert, 't volgende Formulier vastgesteld, 't geen voortaan in alle de Kerken van *Engeland* en *Schotland* in de Gebeden en in 't zo genaamde *Gemeen Gebeden-Boek* gevoegd zal worden, te weten: *Voor zyne Allerheiligste Majesteit den Koning* Georg, *Hunne Koninglyke Hoogheden* Frederik *Prins van* Walles, *de Prinses van* Walles, *den Hertoch*, *de Prinsessen*, *de Kinderen van den Prins en de Prinses van* Walles, *en de gehele Koninglyke Familie.*

De gemelde Jonge Prinses is door den Bisschop van *Oxford* met de Naam van *Elizabeth Carolina* gedoopt, waar van Peter was de Markgraaf van *Anspach*, gerepresenteert door den Lord *Baltimore*, en Meters, de Koningin van *Denemarken*, gerepresenteert door de Vicomtesse *Irwin*, en de Hertogin van *Saxen-Gotha*, gerepresenteert door de Gemalin van den Lord *Archibald Hamilton.*

Spaansche Schepen door d'Engelsche genomen:

Door 't Oorlochschip de *Worchester* was te *Jamaica* opgebraght een vaartuig van het Terrolsche Esquader, geladen met Buspoeder en andere Ammonitie,

't Oorlochschip 't *Zeepaard* van 20 stukken Canon, heeft een Spaansch Oorlochschip van 16 Stukken en 50 Man, genaamt de *Jupiter*, genomen, geladen met 18 stukken yzer Canon, 18 en 24

 pon-

1741. February. ponders, voorts Canon-kogels, Buspoeder en een grote quantiteit yzer in staven.

De *Norwich*, zynde een Oorlochschip van 50 stukken Canon, heeft te *Jamaica* een Snau opgebraght, die ten Oorloch uitgerust en uit *Vrankryk*, na *Caap Fransois* gedestineert was. Een Sloep van *Nieu-Jork* hadt aldaar 3. Hollandsche Schepen met Touwerk en provisien van *Curacao* na *Carthagena* willende opgebraght.

Andrew Stewart, voerende een Kaper genaamd de *Revenge*, gemonteert met 30 stukken Canon, heeft in de *Westindien* negen pryzen gemaakt, en op zyne te rugreize ontmoet twee Spaansche Kapers, welke door den Spaanschen Generaal *Don Blas de Leza*, waren uitgerust, voerende ruim driemaal zo veel Canon en in 't geheel 480 man; en met dezelven 10 uuren slaags geweest, een van die twee genomen, en d'andere in brand geschoten; na dat hy 32 en de Spaanschen 300 man verloren hadden; zynde al zyn overige Volk gequest, en hadt zelf een schoot door de dye en den slinker arm gekregen.

Kapitein *Dumaresque* heeft een Spaansch Schip met Wyn van *Malaga* naar *Cadix* gaande genomen en te *Gibraltar* opgezonden.

Engelsche Schepen door de Spaanschen genomen:

't Schip de *St. Ignatius* uit de *Caraques* komende hadt op zyn Reys 6 Engelsche Schepen genomen, waar van 5 te *St. Sebastiaan* opgebraght waren, en 't zesde na de *Caraques* gezonden.

't Schip *Charles* en *Molly* van *Cork* naar *Philadelphia* gaande, was door een *Spaansche* Kaper genomen en na *St. Sebastiaan* gevoerdt.

VRANKRYK. DE redenen die dat Hof overgehaalt hebben om de zaken op den tegenwoordige vreedzame voet te doen berusten en staande te houden, meend men de volgende te zyn; 1. om dat men anders niet zo als men gaarn wenscht, uit den Handel met *Groot-Brittannien* zou konnen scheiden, of dezelve met succes voortzetten; 2. om dat de gehele Christenheit daar aan gelegen is, een

een Macht tegen d'Ottomannische Porte tot een Voormuur te hebben, die in staat zy van zich tegen derzelver ondernemingen te konnen aankanten; gelyk die van 't Huis van *Oostenryk* is, als de Landen, die 't zelve tegenwoordig bezit, by een blyven; 3. dat, indien men het Interest van den eene voor en tegen den ander begunstigen en ondersteunen wilde, men zich een menigte van Verdrietigheden en Gevaren zoude op den hals halen, waar van men geen einde kon voorzien; 4. dat by de tegenwoordige omstandigheden van 't Koningryk van binnen het best gedaan was, 't zelve van alle onrusten van buiten, zo veel immer mooglyk, vry te houden. 1741. *February.*

De Koning de zo lang verwachte Promotie van Marschalken van *Vrankryk* gedaan, en zeven van dezelve teffens benoemd heeft, zynde de Hertogen *van Chaulnes* en *Duras*, de Prins *van Ifenguien*, de Marquisen *van Brencas*, *Nangis* en *Maillebois*, en de Graaf *van Belle-Isle*.

't Brevet van den Paus, om een Jubileum in 't Koningryk t'openen, 't welk den 15. dezer door een Courier van *Romen* te *Parys* gebragt was, is van den Koning aan 't Parlement gezonden, om t'examineren, *of alles daar in na de Styl en Usantie van de Kroon geobserveert was*, en na dat het zelve eenige Aanmerkingen daar over gemaakt heeft, is 't gemelde Brevet aan den Koning weder gepresenteert, om 't zelve na *Romen* te rug te sturen, om eenige Pointen op te helderen en te veranderen, die niet met de Constitutien van 't Koningryk noch met de Vryheden van de Gallicaansche Kerk over een komen.

'T SCHYNT dat de Voorstellingen van 't Fransche Hof aan 't Spaansche die indruk gemaakt hebben, alswe in de gepasseerde maand melde, dat d'Expeditie na *Italien* voor eenigen tyd opgeschort is, nadien'er geen middel was, ten zy 't Hof van *Vrankryk*, of dat van *Groot-Brittannien*, d'eerste in 't begunstigen, en de twede in het toe te laten, 't zelve liet begaan. SPANJEN.

Dat Hof heeft een Geschrift doen publiceeren ter aantoning van deszelfs rechtmatige pretensien op d'Oostenryksche Successie, behelzende in Substantie:

„ Dat als *Ferdinandus* I. zyn 18 Jaar bereikt had, en dus vol-

R 2 „ gens

1741. *February.* „ gens de Wetten en Rechten der Ryks-Vorsten van Duitsch- „ land meerderjarig geworden was, *Karel* V. zyn ouder Broeder „ met hem een Tractaat gemaakt had, uit hoofde van 't welk „ deze aan hem afstond, alle de Landen, dewelke hem *Karel*, „ van de kant van zyn Groot-Vader *Maximiliaan* I. erffelyk toe- „ quamen, als *Oostenryk*, *Steirmark*, *d'Elsas*, *Brisgau* en eenige „ andere Provintien: Vorders was tusschen hen beide een Ver- „ drag gemaakt en Anno 1521 getekend, volgens 't welk die „ nu genoemde Landen na 't uitsterven van de *Manlyke Descen-* „ *denten* van *Ferdinandus* I. aan d'Erfgenamen van *Karel* V. te „ rug zouden vallen: Maar d'opvolging in *Hongaryen* en *Bohemen*, „ welke Koningryken alleen door de *Vrouwelyke Linie* aan 't Huis „ van *Oostenryk* gekomen waren, had, volgens 't zelve Verdrag, „ na de dood van Keizer *Matthias* en zyne Broeders, die al te „ zamen geen Erfgenamen nagelaten hadden, moeten komen op „ de Descendenten van *Anna van Oostenryk*, Dochter van *Maxi-* „ *miliaan* I. en vierde Gemalin van Koning *Philippus* II. van „ *Spanjen*: Doch *Philippus* III., die uit dit Huwelyk gesproten „ was, had zich laten overhalen, om de te verwagtene opvol- „ ging in de gemelde *Koningryken* af te staan aan *Ferdinandus*, „ Hertoch van *Gratz*, naderhand Keizer van die Naam de II., „ aan dewelke dezelve den 21. *April* Anno 1617 te *Wenen* door „ een Volmacht aan zyn Afgezant aldaar gegeven, dien afstand „ in een plegtelyk Familien-Verdrag deed: Doch dit was ge- „ schied onder uitdrukkelyke Conditie, dat als de *Manlyke Linie* „ van dien Hertoch zoude uitsterven, deze afgestane Koningry- „ ken wederom aan *Philippus* III. en zyne Descendenten te rug „ vallen zouden, en wel in diervoegen, dat ook *zyne Vrouwelyke* „ *Linie den voorrang hebben zoude voor de Vrouwelyke Linie van den ge-* „ *melde Ferdinandus II.* Dus hadden dan *de Manlyke en Vrouwelyke* „ *Descendenten van Anna van Oostenryk*, oudste Dochter van Ko- „ ning *Philippus* III. van *Spanjen*, en *Gemalin* van Koning *Lodewyk* „ XIII. van *Vrankryk*, uit kracht van 't gemelde Familien-Trac- „ taat, den 16. *Juny* Anno 1617 te *Praag*, volgens d'aan den „ Spaansche toenmalige Afgezant, Graaf van *Ognate*, gegevene „ Volmacht, getekent en naderhand door den gemelde Keizer „ *Ferdinandus* II. geconfirmeert, *het Voorrecht en Voorrang van Op-*

„ vol-

„ *volging in de gemelde Koningryken noch voor d'Aards-Hertoginnen,* „ *Dochters van de Keizeren Leopoldus, Josephus* en *Karolus*: En „ daar van daan was 't ook gekomen, dat als Keizer *Matthias* „ door schenking onder Levendigen aan zyn Neef *Ferdinandus* II. „ 't Aards-Hertochdom *Oostenryk* met de daar onder gehorige „ Landen, als *Habsburg, Tyrol, Freyburg*, 't Hertochdom *Zwaben* en 't Landgraafschap *Elsas* overgegeven en ingeruimt had, „ zulks geschied was met d'uitgedrukte Clausul, dat zulks *aan* „ *de Rugval, aan de Spaansche Linie na 't uitsterven van d'Oostenrykshe beloofd, geen nadeel brengen zoude*". Deze Deductie, indien ze eenige grond heeft, bewyst dan, dat *de Koning van Vrankryk 't eerste en naaste Recht* van Pretensie op d'*Oostenrykshe Successie* zoude hebben, als de Descendenten uit d'oudste Linie van de gemelde *Anna van Oostenryk* gesproten, en de *Koning van Spanjen het twede*, en zich niet eer van zou konnen bedienen, als na dat d'eerste van dit zyn Recht geruncieert had, of 't zelve gantschelyk wilde verwaarlozen. 1741. February.

TE *Lisbon* zyn ingekomen, de vyf Schepen van de Vloot van *Marinhao*, welkers Carga bestaat in 40360 Arobes Cacao, 1060 Arobes Nagelhout, 580 Arobes Salsaparille, 460 dito Koffybonen, 70 Zakken Boom-Wol, 40 Rollen dito Doek, 65 Vaatjes Oly van *Capaiva*, 80 dito Flessen-Kelders, 48 Kisten Zuiker, 31 halve dito, 150 Vaatjes Siroop, 680 stuks Zool-Leer, en 3200 Huiden. PORTUGAL.

ZYNE H. heeft aan d'Oostenrykshe naar het Toscaansche passeren zullende Troupen de passagie door 't Pauselyk Gebied, alhoewel ongaarn, toegestaan, onder Conditie, dat zy alles contant zouden betalen. De Heer *Tun*, Minister der Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, heeft aan zyn H. Voorstelling gedaan, hoe dat die Koningin van een *Protestants Vorst* beoorlocht en dus genoodzaakt was, Oorloch tegen de *Ketters* tot behoud van de *Roomsche Religie* te voeren; weshalven zy verzocht van zyn H. met Geld daar toe ondersteund te mogen worden: Maar dezelve heeft aan dien Minister te verstaan gegeven, „ dat zulks by de ITALIEN.

1741. February. „ tegenwoordige omstandigheden niet mooglyk was, *eerstelyk* wegens de slegte staat van d'Apostolische Kamer: *Ten tweede* wegens d'overgrote Schade door d'Overstroming van den *Tyber* aan den Kerkelyke Staat veroorzaakt: *Ten derde* wegens den doormarsch der Oostenrykschc Troupen door 't zelve Gebied na *Toscanen*, waar op die der Spaansche Troupen uit het Napolitaansche zekerlyk zou volgen en de Pauselyke Staten dus veel zouden moeten lyden: Maar dat zyn H. met *Geestelyke Middelen* (waar van de Roomsche kas nooit ledig is) Haar Majesteit zo veel te meer te hulp wil komen, en met *Gebeden* de Zegening over hare Wapenen verkrygen, en ook aan de *Roomsch-Catholyke Mogendheden* daar omtrent krachtige Voorstellingen doen zoude, om 't Huis van *Oostenryk* niet zelfs in die omstandigheden te beoorlogen, maar liever 't zelve tegen de *Ketters* by te springen: En dat hy zien zou, wat 'er by groter gevaar te doen stond.

't Laatste heeft zyne H. ter betoning van zyne bereidvaardigheit, aanstonds gepresteert, en ten dien einde aan alle Roomsch-Catholyken Vorsten een Brevet doen afvaardigen, behelzende:

„ Dat zyn H. met veel smert vernomen heeft, dat de Koning van *Pruissen*, zich bedienende van d'Omstandigheden, waar in 't Huis Oostenryk zich tegenwoordig bevind, met een Leger in *Silesien* gekomen is, om dat Hertochdom te vermeesteren; dat alle die Vorsten, die de handhaving van 't Roomsch Catholyk Geloof ter harte hebben, hunne macht moeten vereenigen, om de gevolgen van een zodanige Onderneming te stuiten, dat niet alleen de Belangen van 't Huis *Oostenryk* en de Koningin van *Hongaryen*, maar ook en wel inzonderheit die van de Kerk daar mede bemoeid zyn; dat indien men gene Maatregelen neemd, om zich met kragt tegen d'Oogmerken des Konings aan te kanten, het te dugten is, dat de *Kettery*, welker nadelige voortgangen zich reets zo verre uitstrekken, de Staten, alwaar 't Catholyk Geloof noch volkomen zuiver onderhouden word, ten eenemaal overstromen zal; en dat zulke gewigtige Beweegredenen alle de Roomschgezinde Vorsten moeten aanmoedigen, om tekenen van Hun leven voor de wa-

„ re

„ re Religie te geven, door de Belangen van 't Huis van *Oos-* 1741. February.
„ *tenryk* kragtdadig t'ondersteunen.

Eindelyk zyn de langdurige Verschillen van den H. Stoel met den Koning van *Sardinien* over de Savoische Lenen afgemaakt, en het Tractaat van Vergelyk van den Paus, door den Cardinaal *Alexander Albani*, Protector van *Sardinien*, en den Graaf *Rovera*, Sardinische Minister, ondertekent, en na het Hof van *Turin* gezonden: De principaalste Articulen van 't zelve zyn: „ dat de „ Paus, voor en aleer hy de gemelde Lenen aan den gemelde „ Koning als perpetuele Vicaris afstond, eeniger tyd de volle „ Authoriteit en Jurisdictie zoude oeffenen, om dus d'Opper- „ heerschappy van den H. Stoel over de gemelde Lenen te doen „ blyken, en dat hy vervolgens den gemelde Koning en zyne „ Successeuren als perpetuele Vicarissen van dezelve zoude ver- „ klaren, die dan Jaarlyks aan den H. Stoel tot een Tribuut ge- „ ven zouden een Goude Kelk en 1000 Goude *Scudi*: De Heer *Merlini* staat nu in gevolge van dat Tractaat na de gemelde Lenen te vertrekken, om aldaar gedurende 3. Maanden de Souvereine Authoriteit en Jurisdictie van den H. Stoel t'exerceren, en dezelve namaals aan den gemelde Koning als perpetuele Vicaris over te geven.

Over d'Echtscheiding van den Prins *Doria* is een Vergadering van 18 Cardinalen gehouden, en d'Uitspraak is ten faveur van de Prinses van *Tursis*, die dezelve, uit hoofde van Impotentie van haar Gemaal, begeert, uitgevallen, maar hy heeft van dat Vonnis geappelleert, als geveld van Lieden, die geen kennis van zaken hebben. Doch is op nieu gedecreteert: *Nihil de nova Audientia*, vindende zich de Cardinalen, die 't gemelde Vonnis geveld hebben, grotelyks gebelgt over zyne Exceptie tegen hen als Rechteren, *die geen ondervindende kennis van zaken hadden.*

Den 21. passato geschiede te *Milaan* de plegtige Huldiging aan de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen* als Souvereine, wordende by die gelegenheit vele Goude en Silvere Penningen onder 't Volk uitgeworpen met het Beeld van dezelve. Men is daar zo aangedaan over den Inval des Konings van *Pruissen* in *Silesien*, dat de voornaamste Adelyke Huizen van dien Staat, als dat van *Boromei*, *Visconti*, *Clerici* en noch anderen, ieder een Regiment

op

1741. *February.* op hunne eige kosten, ten dienste van gemelde Koningin, by de tegenwoordige gevaarlyke omstandigheden, op de been zullen brengen en onderhouden. En vermits 't gevaar groter is, niet alleen voor het Huis van *Oostenryk*, maar ook voor *de Roomsche Religie en Kerk* van de kant van den *Koning van Pruissen*, als zynde aldaar de *grootste Vyand van de Catholyke Naam en Hoofd der Calvinisten*, zo heeft ook de *Clergie* van d'Oostenrykschè Erflanden geresolveert, 10000 Man op hunne kosten voor de gemelde Koningin te laten werven en uit hun Beurs t'onderhouden.

DUITSCHLAND. NIET minder is den voorgemelden Iever aan 't Hof te *Weenen*, 't geld komt aldaar Vrywilliger en Rykelyker voor den dag als noch by geen Turkschen Oorloch geschiedt was, niet tegenstaande 't Familien-geld noch eens zo hoog als in andere gevaarlyke gelegenheden uitgeschreven is, toond zich doch alles daar toe gereed om met ernst daar aan te willen voldoen: De minste Prelaat is getaxeert op 6000, en de rykere op 12 tot 24000, een Hof-Krygs-Kamer Raad &c. op 3000, de jonge *Garelli* op 12000, de Heren van *Palm* op 14000, een Waard op 2000, de Joden op 24000 Floreinen. By andere gelegenheden hebben de Stenden van *Oostenryk* met 't Hof voor 500000 Floreinen geaccordeert, maar zullen nu een Millioen moeten geven: Ook schieten de Groten ieder eenige 1000 Floreinen vrywillig op, zo dat nu Volk en Geld genoeg voor handen is, om zich in een formidabel postuur te stellen, en de macht van 't Huis van *Oostenryk* te doen blyken, en, was 't mogelyk, te laten gevoelen.

De Graaf van *Gotter* is den 15. en den Baron van *Börk* den 18. passato, met de Pruissische Legations Secretaris, van daar vertrokken, 't Was den 5. wanneer hen aangezegt wierd, 't Oostenrykschè Gebied te verlaten, en men geloofde dat zy zich onder verscheide Voorwendzels zedert zo lang noch daar hebben opgehouden in verwagting van nieuwe Instructie van hun Koning op de Verklaring van dat Hof, dien zelven dag aan hem overgelevert, t'ontfangen; maar blykt nu, dat de gemelde Koning geresolveert is, niet met de *Pen*, maar met den *Degen* daar op t'antwoorden. De Koningin deed dien zelven dag Missiven aan de Ryks-Vergadering te *Regensburg* en aan den Koning van

Groot-

Groot-Brittannien over deze Zaak afgaan, luidende de laatste als volgt: 1741. *February*.

IN dien zelven tyd, wanneer men geloofde de Ruste en Vrede gantschelyk bevestigt te zyn, en dat, na dat men de valsche Verbeelding rakende het Testament en Codicil van *Ferdinand I.* ontdekt had, alle Christen Vorsten, die zich de handhaving van d'algemene Ruste en Veiligheit laten aangelegen zyn, zich over deze gelukkige gesteldheit verheugden, wierd dezelve gestoord door de gene, die men geloofde 't verste daar van af te zyn.

De Koning van *Pruissen*, in weerwil van zyne dikmalige en kragtige Verzekeringen, dien hy my gedaan heeft, van een bestendige Vriendschap jegens my te zullen onderhouden: In weerwil van 't Recht, 't welk hy erkend heeft my toe te komen, in de Vaderlyke Koningryken en Staten op te volgen: In Weerwil van de Ryks-Wetten en in 't byzonder van de Ryks-Vrede en 't geen dienaangaande in 't eerste Hoofdstuk van de *Gulde Bulle* vast gesteld is: In weerwil eindelyk van alle Godlyke en Menschelyke Rechten en door een openbare Schending van alle de Banden, die de grondslag van 't Menschelyk gezelschap en burgerlyke te zamenleving zyn, tast het Vorstendom *Silesien* aan, en valt aan 't hoofd van een talryke Armée in 't midden van de Winter daar in, zonder van te voren eenige Voorstelling daar omtrent te hebben gedaan, noch eenige duidelyke opening over zyne Pretense Rechten, indien hy'er geloofd eenige te hebben, aan My of myne Ministers gegeven; alhoewel hy in de grond geen hebben kan, die niet al lang door plegtige Conventien afgedaan en vereffent zyn. Onder schyn van Vriendschap heeft men d'allerschadelykste voornemens gesmeed, en onder dezelve schyn zynze met een verwonderlyke snelheit uitgevoerd. De Voorgaande Eeuwen tonen geen voorbeeld van een diergelyken Zaak, en de navolgende zullen'er naulyks geloof aan konnen slaan, en men behoeft niet meer, om van zyne onrechtvaardigheit overtuigd te worden, dan 't Geschrift te lezen, 't welk uit gegeven is, om die een couleur te geven.

Ik van myn kant heb alles gedaan, om aan den Koning van *Pruissen* d'allerovertuigenste Preuven te geven van myn genegenheit om met hem een bestendige Vriendschap t'onderhouden: De Marquis *Botta d'Adorno* wierd ten dien einde aan hem gezonden met ordre van d'allerbequaamste Middelen in myn Naam te beramen en vast te stellen, om de Banden van een volkome Vriendschap en goede Buurschap noch vaster te maken: Daar waren in d'Instructien van dezen Envoyé geen andere Restrictien, als zich niet in te

1741. February. laten in zodanige Verpligtingen, die 't Recht van een ander benadeelden, of die tegen de Pragmatique ftreden, dewelke de Vader van den tegenwoordig regerende Koning plechtelyk op de Ryksdag geguarandeert heeft. Maar deze voorafgedane betuigingen hebben even zo weinig Indruk gehad als de heilzame Remonftratien van eenige andere Vorften. De gelegenheit daar toe gunftig fchynende, heeft de begeerte, om 't Vaderlyke Erfgoed van een ander aan te vallen, en de Rufte van zyne Naburen te ftoren d'overhand over alle andere confideratien behouden; 't welk genoegzaam doet zien, wat d'anderen te verwagten hebben, indien de gene, die d'algemene Rufte en Veiligheit ter harte nemen, niet hunne Raadflagen en krachten vereenigen, om diergelyken Ondernemingen te ftuiten: Die Voorfpelligen is zo klaar, dat ze geen bewyzen behoeft.

'tIs hier by niet om myn alleenig Intereft, maar om dat van 't gantfche Ryk, en zelfs van de gehele Chriftenheit te doen: Want alle andere Redenen ter zyde gefteld, is dit het doorgaande Belang van alle Chriften en Vorften, van niet toe te laten, dat men ongeftraft de heilige Banden van de Menfchelyke t'zamenleving verbreke. De gedachten van uwe Majefteit zyn in dit Stuk niet verfchillende van myne, ik weet het, en dat dezelve niets zo zeer ter herte neemt, als d'Eenigheit van 't Ryk te bewaren, dewelke zich tegenwoordig in 't uiterfte en naaft by zynde gevaar bevind. Weshalven ik geen oogenblik vertoeft heb, myn toevlucht tot uwe Majefteit te nemen, om de Vriendfchap van uwe Majefteit, die ik altoos heiliglyk onderhouden zal, plegtelyk op te roepen, als mede d'Alliantien, dewelke ons vereenigen, uwe Koninglyk Woord en uwe onveranderlyke zorgvuldigheit voor de gemene Rufte; op dat dezelve, aangemerkt het gevaar, 't welk geen vertraging toelaat, terftond met my d'allerzekerfte middelen mag beramen, om een zo groot quaad te ftuiten, eer het fterker word en zich meer uitbreide.

My aangaande, zal ik dit onverwagte gevaar alle de krachten tegenftellen; die my Godt verleend heeft, verwagtende geen ander Vergelding voor myn moeite tot het beft van de gemene zaak, als die twee Stukken, te weten, eene volkome Vergoeding van Schade, aan My, myne Onderdanen en de Vreemden, die zich op de Guarantie der Staten van *Silefien* verlaten hebben, toegebraght, en de nodige Verzekeringen, om in 't toekomende tegen zodanige Ondernemingen beveiligt te zyn.

De Minifter, die van mynen t'wegen aan 't Hof van uwe Majefteit refideert, zal aan dezelve myne Gevoelens aangaande die ge-

wig-

wigtige zaak breder bekend maken, en ik hoop, dat uwe Majesteit denzelve zo veel genadiger in deze gelegenheit gehoor zal geven, als de Redenen gewichtiger zyn en vereischen, dat men zonder tyd-verlies gemene Maatregelen tot zekerheit van ieder een neme.

1741. *February.*

Ik ben, &c. *Wenen.*

De gemelde Koningin heeft aan hare Ministers by de Ryks-vergadering te *Regensburg* kennisse gegeven van de voorslagen van Vergelyk, welke de Koning van *Pruissen* aan Hare Majesteit nopens *Silesien* gedaan heeft; d'Inleiding van die Voorslagen is als volgd: „ De Graaf van *Gotter* had te voren verklaard, dat hy „ gene Propositien *in forma* te doen hadden, maar alleen d'In„ structien voor te dragen, om dezelve te konnen tekenen.

„ d'Orders van zyne Majesteit zyn gedagtekend den 15. *No*„ *vember*, doch de Baron van *Borck* heeft dezelve niet ontfangen „ en gecommuniceerd als den 17. *December*.

„ Men las alleen d'Inleiding, maar men weigerde dezelve te „ dicteren; Zy was gegrond op den Aanval, die men van twee „ Mogendheden te vrezen had: Maar 't geen hier volgt is voor „ een gedeelte gedicteert door den Baron van *Borck*, en gedeel„ telyk door den Graaf van *Gotter*: Men heeft 't zelve vervol„ gens aan beide voorgelezen en met d'Instructien des Konings „ conform bevonden.

1. Ik ben gereed om met al myn Macht alle de Staten, die 't Huis van *Oostenryk* in *Duitschland* bezit, te guaranderen tegen die genen, welke dezelve zouden willen beledigen.

2. Dierhalven zal ik met het Hof van *Wenen*, dat van *Rusland* en met de Zee-Mogendheden in een nauwe Verbintenis treden.

3. Ik zal al myn credit aanwenden om den Hertoch van *Lotharingen* de Keizerlyke Waardigheit te doen erlangen, en zyne verkiezing *tegen wie 't ook mocht wezen* te handhaven: Ik kan zelfs zeggen zonder veel te missen dat ik my verzekerd houde daar in te zullen slagen.

4. Om 't Hof, daar Gy U bevind, in staat van tegenweer te stellen, zal ik aan 't zelve terstond twee millioenen Floreinen gereed Geld bezorgen.

Gy bemerkt wel, dat voor zo wezentlyke Diensten als deze, waar toe ik my verpligt door de zeer lastige Conditien hier boven

 gemeld,

1741. *February.* gemeld, ik eene evenmatige Vergelding dien te hebben, en eene overeenkomende Veiligheit tot eene schadeloosstelling voor alle de Gevaren, waar aan ik my zelfs hoewel gaarne blootstel. In een Woord 't is de gehele en volkome Afstand van gantsch *Silesien*, 't geen ik terstond eisch tot beloning van myne Moeitens en Gevaren, welke ik ondergaan wil in de Loopbaan, waar in ik treed tot behoudenis en roem van 't Huis van *Oostenryk*.

Twede Brief van den 26. *December*.

Ik heb door Uw Verhaal van den 20. dezer Maand, 't welk *Kircheisen* my zo even behandigt heeft, vernomen, hoe gy van den Hertoch van *Lotharingen* onthaald zyt, en met welke bewoordingen Hy goedgevonden heeft op Uwe Voorstellingen t'antwoorden. Alschoon dit Antwoord vol tekenen van verbitterdheit en drift alle Wegen tot een Vergelyk schynt aftesnyden, moet gy nochtans al Uw Vermogen in 't werk stellen, om den gemelden Prins te bewegen, dat Hy met een minder vooringenomen Oog inzie myn Plan en myne Oogmerken, dewelke onwedersprekelyk gerigt zyn tot de behoudenis van dien Hertoch en 't Huis *Oostenryk*, dewelke ik met al myn magt zal bystaan, indien men my genoegen wil geven nopens myne regtvaardige Pretensien op *Silesien*. Gy kunt zelfs aan den Hertoch te verstaan geven, dat alschoon ik den gehelen Afstand van die Provintie geëischt heb, ik echter daar in eenige gematigdheit zou konnen gebruiken, en my met een goed gedeelte van dat Land vergenoegen, mits dat het aan de Koningin van *Hongaryen* mocht behagen met my in een redelyk en opregt Vergelyk te treden, en nauwe evenwigtige Verbintenissen tot onze wederzydsche Belangen te maken.

De Koning heeft ook den Graaf van *Gotter* gemagtigt mondeling te zeggen, *dat by alle gelegenheden, waar in Hy de Koningin van Hongaryen kan helpen, om de grootheit van Haar Huis te behouden, en Haar schadeloos te stellen voor de kleinigheit, welke zy by deze gelegenheit komt te verliezen, Hy zulks van gantscher harte doen zal.*

Antwoord.

„ Zo veel men heeft konnen onthouden van 't Lezen van 't „ geen de Ministers van zyne Pruissische Majesteit geweigert „ heb-

„ hebben te dicteren, wil gemelde zyne Majesteit d'Intrede van „ deszelfs Troupen in *Silesien* grond vesten op de noodzaaklykheit, om 't Huis *Oostenryk* te guaranderen tegen d'Oogmerken „ van eenige andere Mogendheden, die gereed zyn 't zelve te „ verzwelgen, en in aanmerking van 't Voordeel om een gedeelte van 't geen men bezit op t'offeren, ten einde 't overige te „ redden: Echter blyft het altoos zeker en notoir dat de Staten „ der Koninginne, toen zyne Pruissische Majesteit gewapender „ hand derwaarts quam, een volkome Rust genoten hebben: „ Indien dit, zo men zegt, 't gevoeglykste ofte veel meer 't „ eenigste middel is, om de gesteldheit van 't Ryk, de Rust en „ 't Belang van geheel *Europa* te verzekeren, zal men moeite „ hebben van te konnen begrypen, door welk een middel 't zelve zou konnen vernietigt worden. 1741. *February.*

„ Men gaat nu over tot de Voorslagen en Eisschen, welke „ men heeft willen dicteren: Wel verre van voor de Vriendschap „ van zyne Pruissische Majesteit niet alle mooglyke achting te „ hebben, kend men de waarde van dezelve, en men heeft zonder tegenspraak geen oorzaak, van zich te beschuldigen eenige gelegenheit verzuimt te hebben om dezelve aan te queken.

Zonder dezen Grondregel in eenigen dele te krenken kan men echter niet nalaten van aan te merken:

1. Dat de Band, waar door alle de Leden van 't Duitsche Ryk vereenigt zyn, en de naukeurigste dispositie der *Goude Bulle* een ieder van dezelve verpligten om den genen bytestaan, welke in de Staten, die een gedeelte van 't zelve zyn, aangevallen zou worden. En dit is 't waar op ten naasten by 't aanbieden van zyne Pruissische Majesteit uitkomt: Een aanbieden 't geen zich zo verre niet uitstrekt als de Verbintenis, dewelke spruit uit de Guarantie der *Pragmatique Sanctie*, die 't gehele Ryk op zich heeft genomen; Indien nu diergelyke Banden niet kragtig genoeg zyn, met welke zekerheit zou zich 't Huis van *Oostenryk* konnen vleyen.

2. d'Alliantie met *Rusland* en de Zee Mogendheden bekend aan geheel *Europa* hebben voor d'Intrede der Pruissische Troupen in *Silesien* blyven bestaan en houden noch stand, en men is ten hoogsten verzekerd dat die Geallieerden geen ander oogmerk hebben, als dezelve meer en meer te bevestigen; Zou de gemelde Koningin een

1741. *February.*

een gedeelte van Hare Staten verliezen, daar 't voornaamste Voorwerp van die Verbinteniſſen ſtrekt om dezelve in 't geheel te bewaren.

3. De Koningin kan niet dan met Dank erkennen de goede Intentie van zyne Pruiſſiſche Majeſteit ten opzichte van de Keizerlyke Verkiezing. Maar behalven dat deze vry wezen en geſchieden moet volgens 't Voorſchrift der *Goude Bulle*, is de Koningin van gevoelen, dat niets bequamer zal zyn om dezelve te dwarsbomen, als d'Onluſten in 't midden van 't Ryk verwekt.

4. Men heeft nooit geoorloogt om een Prins te dwingen 't Geld aan te nemen, 't welk men Hem aanbied; En 't geen zyne Pruiſſiſche Majeſteit bereids uit *Sileſien* heeft getrokken onder Voorwendzel van zyne Troupen aldaar te doen beſtaan, gevoegd by de grote Schade die uit de Ruine van 't Land ſpruit, bedraagt meer dan de twee Millioenen, welke men aanbied.

„ De Koningin was daar en boven geenzints van gedagten, „ om hare Regering door eene ſcheiding van hare Staten te be„ ginnen, achtende zich door Eer en Conſcientie verplicht de „ *Pragmatique* tegen alle directe of indirecte Inbreuk te handha„ ven; zulks dat Zy niet kan inwilligen den Afſtand noch van „ geheel *Sileſien*, noch van een gedeelte van 't zelve; blyvende „ echter tot noch toe gereed d'oprechtſte Vriendſchap met zyn „ Pruiſſiſche Majeſteit te vernieuwen; als 't maar zonder dierge„ lyke directe of indirecte Inbreuk, en zonder 't Recht van een „ derde te benadelen, kon geſchieden en de Pruiſſiſche Troupen „ ten eerſten hare Staten verlieten.

„ Dit was na haar mening d'eenigſte weg, overeenkomende „ met de billyk-en rechtvaardigheit, de Grond-Wetten van 't „ Ryk, de ſteun van deſzelfs geſteldheit, 't Belang en Evenge„ wigt van geheel *Europa*, en gevolglyk ook d'eenigſte weg o„ vereenkomſtig met de ware Glorie van zyn Pruiſſiſche Majeſ„ teit: En Haar Majeſteit de Koningin maakte geen zwarigheit, „ om dezelve op 't inſtandigſte daarom te verzoeken, en zelfs „ om Hem daar toe te bewegen door alle de redenen, die in 't „ hert van een Groot-Prins eenige indruk konden geven: Ook „ maakte men geen bedenken, om aan de Miniſters van zyne „ Pruiſſiſche Majeſteit dit Antwoord in ſchrift ter hand te ſtel„ len, tot groter Bewys van d'overvloedigheit der goeder trou-

„ we

„ we, met dewelke men hier te werk ging, niettegenstaande „ men hen niet daar toe had konnen brengen; om op gelyke „ wyze te handelen. „ 1741. *February.*

Men zal nu moeten afwagten, hoe die zaak aan beide kanten van andere Hoven zal ingezien en aangemerkt worden: Dat ondertusschen dit grondig en welgesteld Antwoord by den Koning van *Pruissen* een gantsch andere, dan de beoogde uitwerking gehad heeft, blykt uit deszelfs in *Silesien* tot noch toe continuerende Proceduren.

Dat Hof heeft d'aangename tyding ontfangen, dat de Pruissische Troupen, welke tot aan *Neiss* in *Silesien* waren doorgedrongen, genoodzaakt zyn geweest die Stadt, na dat zy dezelve drie dagen lang gebombardeert hadden, te verlaten, voor welk gelukkig Ontzet de Commandant van *Roth* * het *Te Deum* had doen zingen. En word door 't Gemeen te meer gepresen om dat hy een Protestant van Belydenisse is.

Dezer dagen is de Hertoch *van Uzeda* Grande van *Spanjen* en die een Considerabel pensioen van 't *Wener* Hof geniet, gearresteert geworden over ondekte Correspondentie met het Hof van *Spanjen* en is na *Wener-Nieustadt* gevoerdt.

De Pruissische Gezant te *Regensburg* heeft 't volgende RESCRIPT ('t geen geaddresseert was aan den Geheimen Raad, de Heer *Polman* aldaar) van zyn Hof, zynde een *antwoord op de circulaire Missive der Koninginne van* Hongaryen *aan de Stenden te Regensburg geaddresseert*, ontfangen, met ordre om 't zelve aan de Ministers van de Ryksvergadering aldaar te communiceren.

WY, FREDERIK, Koning, &c: hebben uit het Afschrift van de Missive, van wegens de Koninginne van *Hongaryen* en *Bohemen* den 29. *December* des voorleden jaars 1740, aan d'aldaar aanwezende Ambassadeurs en Gezanten der Keurvorsten, Prinsen en Stenden der Ryks geaddresseert, en aan den Keur Mentzischen overgege-

* De Baron van *Roth* is Commandant geweest van de Ryksvesting *Kehl*, toen de Franschen in 't Jaar 1733. onder den Marschalk van *Berwich* dezelve bemachtigden, en is vervolgens geweest Commandant van *Ratska* in *Slavonien* welke Vesting in den laatsten Oorloch met veel kloekmoedigheit tegen de Turken heeft verdedigt gehadt.

1741. *February.* gegeven, om die aan de verdere te communiceren tegens alle verwagting moeten bespeuren, met wat hevigheit gemelde Hare Majesteit zich over 't inrukken van een gedeelte Onzer Armée in *Silesien* beklaagt, 't zelve als een onregtvaardigen en vyandlyken Inval met veel aandrang van woorden uitkryt, en het daar uit te vrezen staande gevaar van 't gehele Ryk, en alle deszelfs Stenden zeer schynbaar ten toon steld, willende hun te gelyk tot een spoedige vereende bystand en redding tegens Ons, om den dreigende ondergang van 't Ryk te beletten, met veel nadruk bewegen, aanmoedigen, en opwekken.

Nu oordeelden Wy 't onnodig te zyn, alzo wy bevorens reets de ware beweegredenen, die Ons tot d'ondernomene Expeditie in *Silesien* bewogen hadden, door een *Circulaire* Brief aan alle Onze Ryks Mede stenden bekend gemaakt, en vervolgens de welgegronde Rechten van Ons Koninglyk Keurhuis *Pruissen* en *Brandenburg* op een aanzienlyk gedeelte van 't Hertochdom *Silesien*, door een met den druk gemeen gemaakt Geschrift, aangetoond hebben, voor tegenwoordig iets meer tot regtveerdiging van Ons gedrach aan 't Ryk of 't Gemeen mede te delen, nadien Wy reets ten genoegen hebben aangetoond, dat Wy in deze tyds omstandigheden, waar in zich gelyk bekend is, verscheide Mededingers tot *d'Oostenrykscbe* successie opdeden, de verkryging der Rechten van Ons en Ons Koninglyk Keurhuis niet hebben willen laten berusten op den onzekeren en twyffelagtigen uitslag van een wydlopige Negotiatie, of Ons daar toe laten renvojeren, veel min Ons aan 't gevreesde gevaar van door andere in de bezitneminge des Hertochdoms *Silesien* voorgekomen te worden, konnen bloot stellen, maar dat Wy genoodzaakt zyn, om by deze gelegenheit zodanige middelen by der hand te nemen, die by gebrek van een Regter, 't algemeen *Natuúr-* en *Volker-Regt* aanwyzen, te meer, alzo Wy Ons van 't Doorlugtig Aards-Hertochlyk Huis in deze zaak geen andere met billykheit overeenkomende voldoening hebben durven beloven, alzo de droevige ondervinding in zo vele andere dergelyke gevallen, waar in 't niet alleen op de vernieuwing van d'eene of andere of de Familie Alliantie, maar ook op de verzogte satisfactie en voldoening van verscheide Millioenen van regtmatige en lequide schulden aanquam, meer dan te veel geleert heeft, dat men van 't *Wener* Hof nooit het geringste 't zy door den Weg van Regten, of in der minne heeft konnen bekomen, maar wel dat de Voorzaten van Ons Koninglyk Keurhuis, zich tegens behoren met hunne geregtelyke pretensien hebben moeten laten van de hand wyzen, of met een enkele hoop voldoen en ophouden: Om welke

welke bekende omstandigheden wy van alle onvooringenomene Gemoederen verwagten, dat niemant Ons zal verdagt houden, dat Wy Ons nu eindelyk verpligt hebben gevonden een anderen weg in te slaan om Ons onbetwistbaar Recht te handhaven, zonder bevorens eenige verdere gerechtelyke Procedures t'entameren. Dewyl echter eensdeels in de gemelde Missive van de Koninginne van *Hongaryen* en *Bohemen*, verscheide zaken gevonden worden, welke 't Gemeen en inzonderheit Onze Mede-Stenden in een nadelig begrip brengen, niet zo zeer van de zaak zelfs als wel van Ons gedrag jegens de voornoemde Koninginne, en daar en boven een quaad denkbeeld van Onze intentie en gehoudenheit tegens 't Ryk, zouden konnen inboezemen, en anderdeels dat bezwarings schryven waarschynlyk aan 't gehele Ryk geadresseert schynt te zyn, als of de decisie van de zaak daar aan behoorde: Zo vinden Wy ons genoodzaakt U Lieden deswegens eenige nadere opheldering te geven, ten einde U daar door in staat te stellen, om de quade gedagten van anderen, die zy uit het eene of andere gevormt mochten hebben, te benemen.

1741. *February.*

't Zy U Lieden derhalven kennelyk, en 't is een onbetwistbare waarheit, dat Wy, voor dat Onze Krygsvolkeren in 't Hertochdom *Silesien* gerukt, niet verzuimt hebben aan den Marquis de *Botta*, Minister van de Koninginne van *Hongaryen* en *Bohemen*, niet alleen Onze regtmatige Pretensien op verscheide Prinsdommen van *Silesien*, en 't gene Ons verpligte, om die, zonder tydverzuim, te doen gelden, zeer duidelyk te kennen te geven, maar ook ter zelver tyd zeer voordelige Conditien, in cas 't Wener-Hof ons deswegen billyke voldoeninge wilde doen erlangen, aan te bieden en offereren; waar tegen echter de voornoemde Marquis de *Botta*, gelyk in 't meergemelde schryven van de Koninginne van *Hongaryen* en *Bohemen* al t'overbodig gemeld word, eenige schoonschynende voorslagen, waar mede hy voorgaf belast te zyn, deed die meerendeels in enkele generale betuigingen van de vriendschap Zyner Koninginne t'Onswaarts, en diergelyke wydlopige Verzekeringen meer bestaan: Waar op hem echter t'elkens duidelyk geantwoord wierd, dat het zo zeer niet op blote pligtplegingen, maar op zakelykheden aanquam.

Onze afgezondene eigenhandige Missive van den 6 *December* des voorleden Jaars, waar van in 't meergemelde Rescript van de Koninginne gewag word gemaakt, en die door Onzen Minister van *Bork* te *Wenen* is overgeleverd, is maar alleen een antwoord op de billyke verzoeken, door Hare Majesteit schriftelyk aan Ons gedaan, en die haar best bekend zyn, waar in Wy de gedane Vriendschaps-

1741. *February.* betuigingen, met daar mede overeenstemmende uitdrukkingen beantwoord, en alleenlyk die Hoofdpointen vermeld hebben, als waar mede Onze Minister, aan dat Hof residerende, belast was, om dezelve voor te dragen. Ondertusschen is wegens de regtmatige Oorzaak, die Ons gelegenheit geeft, om met goed regt te dezer tyd te bemagtigen dat gene, 't welk van Ons Koninglyk Keurhuis zedert vele Eeuwen tot nu toe is afgescheurt en daar van onthouden door de gedurige oppermagt van 't Keizerlyk Gezach, dat zo lange met het Aards-Hertochlyk Huis *Oostenryk* verbonden geweest is, aan alle de hier aanwezende Ministers van buitenlandsche Mogendheden een Circulaire en eensluidende schriftelyke communicatie gegeven, en daar van geenzints een geheim gemaakt; zelfs heeft men dat van Onzent wegen op een gelyke wyze door een Circulaire Missive aan alle Onze Hoge en Loffelyke Mede-Stenden des Ryks genotificeert, ten einde daar van op gene verschillende wyze, gelyk word voorgegeven, gesproken zoude worden.

Doch wat in de mondelinge conferentien tusschen Onze Ministers en die van 't *Wener* Hof over en weder, ter occasie van de tegenwoordige zaaks omstandigheit, en om welke wel beraadslaagde oorzaken Ons Koninglyk Keurhuis zich van deszelfs eigendom in *Silesien* niet langer wil laten versteken blyven, mag voorgevallen wezen, konnen Wy niet wel weten, alzo een ieder de beste Uitlegger zyner woorden moet zyn en blyven; daar en tegen kan men 't *Wener* Hof tegenwerpen, dat het zelve nooit zal konnen aantonen, 't gene tot bewys kan strekken van de hatelyke beschuldigingen in de meergemelde Missive van de Koninginne van *Hongaryen* en *Bohemen* aangehaalt, als of van Onzent wegen allerhande sinistre of verleidende Insinuatien te *Wenen* gedaan zouden zyn.

Maar Wy hebben 't Ons konnen laten welgevallen, dat men Ons ook te laste legt d'alleraangenaamste Vriendschaps-betuigingen aan Hare Majesteit, de Koninginne van *Hongaryen* en *Bohemen*, gedaan te hebben, en dat men heeft willen daar benevens te kennen geven, dat Wy onder alle Gekroonde Hoofden in *Europa*, d'eerste haar in die waardigheit erkend, en ter vergelding van d'eere en hoflykheit, aan Ons bewezen door de bezending van den Marquis de *Botta*, om de plegtige Notificatie te doen van 't droevig afsterven des in den Here rustenden Roomschen Keizer, *Karel VI.*, den voornaamsten Beampte van Ons Koninglyk Hof, den Opper-Hof-Marschalk, Graaf van *Gotter*, weder aan dezelve gezonden hebben, om Haar over 't aanvaarden van de Koninglyke Kroon en Regeringe te complimenteren, in zodanig een tyd, wanneer ver-

schei-

ſcheide aanzienlyke Mogendheden in *Europa*, ja zelfs eenige Keurvorſten des Ryks de gemelde Koninginne als noch in die qualiteit niet wilden erkennen. Gelyk dan ook de voornoemde Graaf van *Gotter*, ter zelver tyd gelaſt was allerhande redelyke voorſlagen te doen tot onderhoud en beveſtiging van een goede vriendſchap met dezelve, doch waar over hem weinig gehoor gegeven wierd, ſchoon Hoogſtgemelde Koninginne ligtelyk, door zich op een betamelyke wyſe met Ons te bevredigen, alle verdere verwyderinge zoude hebben uit den weg konnen ruimen. 1741. *February.*

Wyders is 't in dezen niet te doen om de *Pragmatique Sanctie* wegens de Succeſſie van 't Ooſtenrykſche Huis te bevegten en over hoop te werpen. Een ieder, die kennis van zaken heeft, zal ligt begrypen, dat niemant een anders toebehorend Recht, of 't gene men uit hoofde van de ſchikkingen en voorzieningen der Voorouderen verworven heeft, kan benemen, en wylen Zyn Rooms Keizerlyke Majeſteit heeft zelfs, wanneer Hy de Succeſſie-Orden in zyn Ooſtenryks Huis gemaakt, in 't jaar 1731. aan 't Ryk communiceerde, uitdrukkelyk gedeclareert: *dat de deswegens verzogte Guarantie tot niemants nadeel en belediging, veel min tot verkorting of krenking van de Rechten eens Derden zouden ſtrekken.* Ook kan die Succeſſie-Orden zeer wel in haar volkomenheit blyven, ſchoon Wy 't Onze, waar van Ons Huis zo lange verſteken geweeſt is, na Ons nemen. Op de byzondere by Zyne Majeſteit, Onzen in den Here ruſtenden Heer Vader, beloofde Guarantie der gemelde Ooſtenrykſche Succeſſie zal zich 't *Wener* Hof niet ſterk behoeven te beroepen, maar ligtelyk beter doen met daar van geen gewag te maken, nadien men anders van Onze zyde genoodzaakt zouden zyn, aan de gehele Werelt t'openbaren, hoe ſlegt men van die kant een plegtig Tractaat, waar op de Guarantie beruſtende is, geſloten, en hoe zeer men daar by, tot d'uiterſte prejudicie van Onzen Heer Vader, de trouwe en 't gelove, dat men nu t'onregter tyd herroepen wil, agtergeſteld heeft. Des niet te min willen Wy Onze billyke gevoeligheit ook daar over gaarne ten nutte van 't Gemeen opofferen, en aan Hare Majeſteit, de Koninginne van *Hongaryen* en *Bohemen*, tot een redelyk Vergelyk de hand bieden, indien men maar van haar kant billyke grond-beginzelen wil aannemen, en de geweldige raadſlagen der gener, welke zedert een geruimen tyd op niet anders dan enkel ſchadelyke uiterſten bedagt zyn, niet ter uitvoer doen ſtellen.

Ondertuſſchen zal niemant die Onze tegenwoordige ten hoogſten noodzakelyke Handeling met een opregt en te gelyk onpartydig gemoed beſchouwt, zich door de veelvuldige in de meermaals ge-

1741. February. melde Miſſive opgehoopte bezwaringen, om die gehaat te maken, laten overreden, als of daar mede 't gehele Ryk in een ogenſchynlyke nood en gevaar, van over hoop geworpen te worden, gebragt was, en men daarom zich moeſte ſpoeden, om dat in tyds met vereende Machten af te wenden. Wy hebben reets by een andere gelegenheit openlyk gedeclareert, en ook in de voorgemelde Circulaire Miſſive nopens deze *Sileſiſche* zaak aan de Stenden afgezonden, herhaald, dat het Ons voornaamſte oogmerk is, 't Ryks zamenſtel in alle delen te helpen beſchermen, en daar toe alle Onze by Godt verleende kragten gewillig aan te wenden. Deze by Ons gedeclareerde intentie is opregt, en Wy zyn bereid, wanneer 't vereiſcht word, daar van wezendlyke en overtuigende blyken te geven.

De verknogdheit des Ryks lyd echter geen de minſte afbreuk, 't zy het Hertochdom *Sileſien* met het *Ooſtenryks*, 't zy met het Pruiſſiſch en Brandenburgs-Huis vereend is; maar indien d'algemene hand, waar door 't Ryk in zyn zamenhang bewaart word, beſtaan zal, moet het recht en de billykheit in acht genomen, en ieder 't zyne overgelaten worden, ook mag gene Ryks-Stand van zyn eigendom, waar van 't met geweld word ontſtoken, door d'overwigtige macht vervreemd blyven. Wy begeren geenzints, 't gene Ons van Gods wegen toebehoort, op eenigerhande wyze door geweld aan Onze Ryks-Staten te hegten, of tegenwoordig in troubel water te viſſchen, maar veel meer met allen ernſt daar op bedagt zyn, om de ruſte in 't Ryk te bewaren, en de gene die dezelve van buiten of van binnen mochten willen ſtoren benevens Onze Medeſtenden met vereenigde Machten tegen te gaan. Doch dat Wy Onzen eigendom in *Sileſien*, die van Ons Koninglyk Keurhuis zedert zo langen tyd door 't Aards-Hertochlyk Ooſtenryks Huis, tegen alle regt, is afgeſcheurt, en waar omtrent Onze Voorouders zo lang gedult geoeffend hebben, by deze gelegenheit en voor altoos zouden verwaarlozen, zal Ons van gene welmenende Ryks-Medeſtenden aangeraden worden.

Wy willen gaarne in andere twyffelagtige gevallen de deciſie van Regten afwagten, en Wy zullen als dan niet nalaten Ons met behoorlyke eerbied aan de Grondwetten en Statuten des Ryks t'onderwerpen, maar in dezen gevalle, alwaar Wy met 't Ooſtenryks Huis te doen hebben, dat geen Regter in 't Ryk wil erkennen, en waar van voor Ons geen Juſtitie te verwagten is, ſtaat voor Ons, na dat Wy zo hier als te *Wenen* allerhande aanbiedingen tot een redelyk verdrag, doch vrugteloos, hebben gedaan, geen andere weg open, als 't middel, dat het *Natuur- en Volker-Regt* tuſſchen Mo-

Mogendheden, die geen Regter hebben, en in zaken, alwaar Prins tegen Prins gelyk tegens malkanderen over ftaat, aan de hand geeft om 't Onze te bekomen en magtig te worden, waar door zo min d'algemene Ryks Conftitutie verkragt als de Regten van eenige andere Ryks-Medeftenden verkort of benadeelt worden. Weshalven Wy ook vaftelyk betrouwen, dat men ligtelyk zal begrypen, dat deze Onze verfchillen, die Wy wegens *Silefien* met Hare Majefteit, de Koninginne van *Hongaryen* en *Bohemen*, hebben, en welke alleenlyk tot de Regten van enkele perfonen, betrokken konnen worden, geenzints tot de kenniffe des Ryks behoren, en derhalven zo ongevoegelyk als onnodig en te vergeefs aan de Ryks-Vergadering, die daar en boven noch te dezer tyd buiten activiteit is, overgebraght zouden worden, inzonderheit nadien 't Ryk in 't gemeen, noch eenige van deszelfs Stenden in 't byzonder daar uit eenig gevaar of eenige de minfte prejudicie te vrezen hebben, veel min dat zy verpligt zyn daar mede op eenige andere wyze, als by wege van een vriendelyke tuffchenkomfte, te bemoejen. 1741. February.

Gy zult derhalven deze ware gefchapenheit en toedragt der zaken over al, daar Gy 't nodig oordeelt, bekent maken, en alle de Minifters der Ryks-Stenden, in 't byzonder van d'opregtheit Onzer intentien, en van Onzen Vaderlandfchen iever voor d'algemene welvaart des Ryks, zo als d'uitkomft zal leren, als noch op 't kragtigfte verzekeren, &c.

Berlin den 20. *Januari* 1741.

De Woorden, die de Koning van *Pruiffen* alom in 't Kerk-Gebed heeft doen voegen, te weten, *Dat Godt wilde zegenen de Wapenen, dewelke Hy tot fteun en behoudenis der Proteftantfche Religie in* Silefien *had opgevat*, veroorzaaken daar grote oplettenheit.

Uit *Ceulen* is een Extract van een Brief gezonden, waar in men zich over een te *Regensburg* uitgekomen *advertiffement* bezwaard, zynde van den Vorft *Hyacinth* van *Naffau-Siegen* gefchreven, als of hy die niet was, die zich te *Keulen* daar voor uitgaf: „ De „ gemelde Vorft had zich daar wel een tydlang *incognito* opgehou- „ den, om de koften te befparen, maar echter ondertuffchen „ verfcheide oude Ryks-Graven bezocht, en alzo de Vorft van „ *Naffau-Dietz* hem met Militaire Macht af hield van na zyn „ Vorftendom te gaan en ingevolge van 't Keizerlyke Decreet „ van den 16. *July* van voorlede Jaar bezit daar van te nemen,

1741. *February.* „ ook niets tot zyn Subſiſtentie liet volgen, zo was hy gereſol-
„ veert, van 't Keur-Beyerſche en Paltziſche Vicariaat niet al-
„ leen *Reſtitutionem in integrum* te verzoeken, maar ook ſatisfac-
„ tie voor de Calumnien, in 't Regensburgſche Blad van den
„ 17. *January* tegen hem ingelaſt, t'eiſſchen en aan de gehele
„ Werelt te tonen, dat hy de ware oude Catholyke Vorſt van
„ *Naſſau-Siegen* was, en ook van alle daar voor erkend wierd,
„ die hem voor 20 à 30 Jaren en voor zyn Reys na *Spanjen* ge-
„ kend hadden. „

Met het reguleren der Quartieren voor d'Afgezanten tot de Keizerlyke Verkiezing, is men te *Francfort* geweldig bezich. Dat ook een *Spaanſche Afgezant* zal komen veroorzaakt aldaar veel ſpeculatie; alzo zulks zedert Keizer *Karel* V. niet gebeurt is, en zelfs verſcheen hy toen daar by niet als *Spaanſche Afgezant*, maar als *Afgezant van den Burgundiſche Creitz.*

VERVOLG van 't Dagverhaal der Pruiſiſche Armée in Sileſien.

PRUISSEN. DEN 10. paſſato 's morgens omtrent 11. uuren vertrok Zyne Majeſteit, na zyne Orders aan den General Major *Kleyſt* gegeven te hebben, en vernagtede te *Klein-Oels*. Den 11. braken 2. Bataillons en 12. Compagnien Granadiers met eenige Eſquadrons op, om den Koning te volgen, welke dien dag te *Grotska* gekomen zynde, de volgende tyding ontfing: „ Dat de Marſchalk, Graaf van
„ *Schwerin*, die met de regter Vleugel van d'Armée tot in de na-
„ buurſchap van *Otmachow* gerukt was, Om zich van de Brugge
„ over de *Neiſſ*, meeſter te maken, aan deze zyde van die Stadt
„ omtrent 400. Paarden van 't Regiment Dragonders van *Lichten-*
„ *ſtein*, ontmoet, en vernomen had dat 5 Compagnien Granadiers
„ in de Stadt lagen: Dat de gemelde Marſchalk den 9. met het
„ aanbreken van den dag de nodige ſchikkingen gemaakt hebbende,
„ zo om dat kleine Corps als de Stadt aan te taſten, de Dragon-
„ ders begonnen hadden te retireren, waar op een Officier met
„ 26. Huſſaren gedetacheert was om hun na te zetten en werk te
„ geven tot d'aankomſt van de Cavalleri: Dat de Huſſaren een à
„ 2 Dragonders gedood en eenige gequetſt hadden, zonder egter
„ te konnen beletten dat de Dragonders de Rivier paſſeerden, al-
„ waar zelfs den Officier en een der Huſſaren ſneuvelde: Wy-
„ ders, dat d'Infanteri in de tuſſchentyd aangekomen zynde, 't
„ Re-

„ Regiment van *Kleyst* gecommandeert was, om buiten om de Stadt „ te marcheren en de grote Brugge te vermeesteren, doch dat het „ te digt onder 't Casteel moetende passeren, 5 man had verloren; „ dat de Marschalk ondertusschen de Stads Poorten overweldigt „ hebbende, 3 Bataillons had doen binnen rukken, die zich in de „ Huizen en Straten, (minst bloot gesteld aan 't vuur van 't Cas- „ teel, waar op 't Guarnizoen geweken was,) gelogeert hadden; „ dat by die gelegenheit 3. man gedood en eenige andere gequetst „ waren geworden, daar onder de Heer *Rega*, Major van 't Corps „ Ingenieurs, die door 't hoofd geschoten zynde, weinig tyd daar „ na aan zyne wonde gestorven was. Dat vervolgens de Marschalk „ 6. Veldstukken tegens de Poort en de Vensters van 't Casteel had „ doen planten, waar op 't Guarnizoen wel in actie geraakt, doch „ de Poort te sterk was, om die met drieponders te breken. Dat „ laatstelyk omtrent den avond 't vuur te weerzyden was opgehou- „ den, en 't Guarnizoen na eenige doden en gequetsten bekomen „ te hebben, 2 Officieren gezonden had om te Capituleren die „ tegens een Kapitein waren uitgewisseld, om ondertusschen 't be- „ sluit van den Koning, maar 3 mylen van daar zynde, te ver- „ nemen „.

1741. *February.*

Den 12. begaf zich de Koning naar *Otmachow* en deed aan 't Guarnizoen declareren, dat hy 't zelve niet anders als Krygsgevangen zoude aannemen, waar op het ziende de Mortieren gereed om tegens 't Casteel los te branden, besloot zich over te geven. 't Gemelde Guarnizoen bestond uit 2 Compagnien Granadiers van *François* van *Lotharingen*, een van *Harrach*, een van *Brown*, een van *Grübne*, alle uitgelezen en wakker Volk. Men gist, dat deze Gevangenen, waar onder 4 Kapiteins en 9 Lieutenants zyn, naar *Custrin* gezonden staan te worden. Dienzelven dag ontfing Zyne Majesteit bericht, dat de General Major *Kleyst* met zyne by hebbende Troupen naar *Brieg* was opgebroken om die Vesting, aan deze zyde van den *Oder* gelegen, te berennen, terwyl de Generaal Major *Jetz* die Rivier mede gepasseert was, om de Stadt *Namslau* en andere plaatzen omtrent de *Poolsche* Grenzen te veroveren. Den 13. deed de Koning een aanzienlyke zomme gelds aan de Battaillons en de Detachementen Artillery tot het beleg van *Otmachow* geemploieert, uitdelen. Dien dag quam de Collonel *Camas* uit de nabuurschap van *Glawz* te rug, werwaarts hy onder 't Escorte van eenige 100 man en een Esquadron gemarcheert was om 't Land te recognosceren, en rapporteerde dat die Plaats in dit saizoen niet aangetast konde worden, zonder de Troupen sterk af te matten, vermits d'Engtens en kromme wegen, door de Gebergtens der-

1741. *February.* derwaarts ſtrekkende, met afgekapte bomen geſtopt en verſpert, als ook met Militie bezet waren, die 5 man van zyn Volk gedood en 3 andere gequetſt hadden. Den 14. wierden de Soldaten van 't Guarnizoen van *Otmachow*, die Krygsgevangen gemaakt waren, naar *Berlin* gevoert, onder Eſcorte van eenige Dragonders en Huſſaren, en denzelven dag vertrokken d'Officieren onder 't geleide van den Kapitein *Grumbow*, doch zonder Eſcorte, naar *Cuſtrin*. De Koning vernomen hebbende, dat d'Artilleri, by hem uit *Glogau* ontboden, te *Grotka* was aangekomen, ordonneerde dat die aangevoert zoude worden: Ook gaf Zyne Majeſteit ter zelver tyd aan den Veldmarſchalk, Graaf van *Schwerin*, bevel, om met eenige Bataillons en Eſquadrons de *Neiſs* te paſſeren en den Vyand op te zoeken, vermits berigten ingekomen waren, dat de Lieutenant Generaal, Graaf van *Brown*, een Corps Troupen te *Neuſtad* by een had getrokken, na alvorens de Stadt *Neiſs* aan de Collonel van *Roth* met een ſuffiſant Garnizoen; een talryke Artilleri en 't gene tot verduring van een beleg vereiſcht word, toevertrouwt te hebben. Den 15. gong 't Regiment van *Schwerin* zich met 4 Compagnien Granadiers en 6 Eſquadrons in de Dorpen naaſt aan de Stadt *Neiſs* aan d'overzyde van de Rivier gelegen, poſteren. De Koning de plaats aan deze zyde gerecognoſceert hebbende, poſteerde 4 Battaillons en 3 Eſquadrons in de welgelegenſte Dorpen, om d'uitvallen van 't Guarnizoen te verhinderen, alvorens zyne Soldaten de Quartieren ingenomen zouden hebben: Ondertuſſchen bewees de Commandant aan de Pruiſſiſche d'eere van met eenige 24 ponden kogels, die egter geen ſchade veroorzaakten, hun te begroeten. Den 16. bezigtigde de Koning de Poſten aan d'overzyde van de Rivier, en vereerde den Marſchalk van *Schwerin* met by hem te middagmalen. De Cardinaal van *Sintzendorf* had zich mede derwaarts begeven, om Zyne Majeſteit op te wagten, die niet tegenſtaande de ſtrenge koude 's avonds laat in zyn Quartier te rug quam. Den 17. rukte de Marſchalk van *Schwerin* met zyn Corps en 't Regiment van *Kleyſt* voort tot een myl van den Vyand, die niet raadzaam vindende hem in te wagten, naar *Jägerndorf* te rug trok. Den 18. vervolgde de Marſchalk den marſch, en de Koning was bezig met de Winterquartieren voor zyne Troupen te reguleren, gevende ondertuſſchen aan den Collonel *Bork* ordre om met een Trompetter de *Neiſs* te paſſeren, en den Commandant van de Veſting zyn voornemen bekend te maken: Doch deze Collonel genadert, en het teken door den Trompetter gegeven zynde, ſchoten die van binnen op hun met ſcherp; niettemin naderde den Trompetter noch eenige ſchreden en bloes andermaal, maar eenige ge-

wapen-

wapende Ruiters ziende aankomen, die hem meenden t'omcingelen, vertrok hy, en de Collonel gaf van 't voorgevallene den Koning rapport. Den 19. deed zyne Majesteit, over deze met alle Krygsregulen strydende behandeling zeer vergramt eenige stukken Canon en Mortieren op een hoogte aan deze zyde van de Rivier stellen, waar uit men omtrent ten 11 uuren voor de middag begon Bomben te werpen, en daar mede de volgende nacht en 's anderendaags continueerde, met tusschenpozingen van eenige uuren. Men zach verscheide maal brand in de Stadt ontstaan, waar door wel een zesde gedeelte van dezelve geruïneert is. Den 20. zond de Koning een Tamboer naar de Vesting, om uit den Commandant d'oorzaak van zo ongehoorde behandeling te vernemen, doch hy antwoordde van 't voorgevallene met den Trompetter niets te weten. Den zelven dag berigtede de General Major van *Kleyst* den Koning, dat hy met een Detachement de Stadt *Oppeln*, van den Vyand verlaten zynde, ingenomen, en zeer grote Magazynen daar in gevonden hadt: Ondertussen wierd het Bombardement vad *Neiss* gecontinueert tot den 22. De Veldmarschalk, Graaf van *Schwerin*, vernomen hebbende dat de Lieutenant-Generaal Graaf van *Brown*, zyn post verlaten, en de route naar *Jägerndorf* genomen had, vervolgde zynen marsch en quam den 23. naby die plaats aan, dog vond dezelve mede van den Graaf van *Brown*, die denzelven dag naar een Burgt, *Crätz* genaamt, en aan de Rivier *Mora*, een Myl van *Tropau* gelegen, verlaten. De volgende dag wierd de Major *Putkamer*, met 50 Husfaren gedetacheert, om de Rivier en de gelegenheit van den Vyand te recognosceren: Deze aan de Brug gekomen zynde, vond aan deze zyde een Detachement van 't Regiment Dragonders van *Lichtenstein*, en tastede dezelve aan. De Dragonders wierden genoodzaakt over de Brug te wyken, en 2 van dezelve wierden gequest. Den 25. marcheerde de Marschalk met 4 Compagnien Granadiers, 200 Husfaren en 3 Veldstukken, schietende ieder 3 pond, naar *Crätz*. By zyn aankomst posteerde de Graaf van *Brown*, eenige Granadiers op de Brug, en stelden 5 Battaillons, 't Regiment van *Lichtenstein* en 300 Husfaren, in slagorden. Niet tegenstaande dit alles, onderstond de Marschalk met zyn kleinen hoop Volks den Vyand tegen te gaan, doende 2 stukken Canon tegens de Brug planten. De Granadiers stonden den eersten aanval uit, doch met de twede geraakten zy op de vlugt, stekende de Brug in brand; maar de Pruissische bluschten wel haast de vlam, passeerden de Rivier, en schoten met Pelotons op de naaste by zynde Batallions, die in den eersten wel mine maakten

1741. February.

V om

1741. *February.* om zich te verdedigen, doch na 5 a 6 schoten uitgestaan te hebben, met de Cavalleri retireerden, verbrandende de Voorsteden van *Crätz*, om hunne retraite te dekken, en men verstaat, dat zy, zonder halte te houden, naar *Moravien* getrokken zyn. Den 25. vertrok zyne Majesteit na *Berlin*, hebbende alvorens zyn nodige Orders aan den Graaf van *Schwerin* gegeven, voor welken Graaf de Koning grote agting heeft.

Aangaande de Bombardering der gemelde Stadt *Neiss*, heeft men van daar deze *Byzonderheden* bekomen.

DEn 9. *January* lieten de Pruissische Voortroupen zich voor *Neiss* zien, waar op de Commandant, Baron van *Roth* zo voort alle de Brugge over de *Neisse* liet afbreken, en de Burgers moesten andermaal den Eed van getrouheit aan de Koningin afleggen. Den 12. posteerden de Pruissischen zich op den zogenaamden *Karnickelberg*, waar op de Commandant met een Canonschoot een sein gaf, om alle de Voorsteden teffens in den brand te steken, waar door ook in d'assche geraakten de Franciskaner Kerk en Klooster en de grote Bisschops Molen. Den 13. begonnen de Pruissischen de Stadt te Canoneren. Den 14. hield de Koning van *Pruissen* te *Bilau*, een meil van *Neisse*, 't middagmaal. Den 15. 16. en 17. maakten de Pruissischen andermaal een verschrikkelyk vuur op de Stadt. Den 18. wierd 't Nonnenklooster van *Sint Magdalena* in d'assche gelegt, als mede 't Huis der Kruisheren, 't Gasthuis van de Paters Jezuiten en de *Carlau*, zynde een Bisschoppelyke Stoetery. Den 19. begonnen de Pruissischen ten 8 uuren 's morgens met gloeijende Kogels te schieten, en ten 10 uuren wierp men Bomben in de Stadt, van de laatsten in 't geheel 462. Den 20. wierpen zy andermaal 500 Bomben in de Stadt, den 21. wederom 105 Bomben, die meest in de Kerken, 't Queekschool en Collegie der Jezuiten vielen, doch den 22. was 't vuur 't heftigste, alzo toen 7. 8. 9. of 10. Bomben teffens geworpen wierden, 't welk duurde van 4 tot 10 uuren 's nachts; hoe 't zy, na dat de Pruissischen in 't geheel 1060 Bomben geworpen en in 't geheel 3400 schoten op de Stadt gedaan hadden, is door dezelven 't beleg opgebroken, en deze plaats word thans door hen berent gehouden.

Den 6. dezer hadden 40 Huzaren 't geluk, zich binnen die

Vef-

Vesting te werpen, niettegenstaande de Vyanden in de Dorpen rondom heen verspreid lagen, en in den nacht tusschen den 6. en 7. deden die Huzaren met eenige Vrywilligers een uitval en kregen 40 Pruissischen en twee Officiers gevangen, die nevens 27 Paarden, 3 Bagagie wagens, een Broodwagen en een somme gelds, behorende aan 't Regiment, in die Stadt in braghten. Een Officier, die zich niet wilde overgeven, sneuvelde vechtenderhand: Onder die gevangenen waren 17 Deserteurs van de bezetting van *Oblau*, die alle op staande voet opgeknoopt wierden..

1741. *February.*

Te *Berlin* ziet men een Canon kogel van 24 pond, die wanneer zyne Majesteit voor de gemelde Stadt *Neiss* was, omtrent twee schrede van zyne zyde quam neer te vallen.

Op bevel van Zyne Majesteit is in *Silesien* door de van *Berlin* afgezondene Predicanten, in de Kerken van *Grunburg*, *Beuthen*, *Neustadel*, *Schrettau*, *Polckwitz*, *Dam*, *Primkenau*, *Jätsch*, *Gross-Briesnitz*, *Gramschutz* en andere plaatzen gepredikt over de Woorden van *Deuteronomium* X. *vers* 10, 11 en 12. Zo dat men van de kant van *Pruissen* dat Land als van Godt hen beloofd en van Rechts-wegen toekomende aanmerkt; en als men van de kant van *Oostenryk* verder weigerende blyft en tegenstand bied, mocht de *Koning van Pruissen* wel naar den Regel te werk gaan. *Omnia dat, qui justa negat.*

Zyne Majesteit heeft zelfs een Gebedt opgesteldt, 't welk na gedane Predicatien door alle de Geestelyke, zo van de Roomsch Catholyke als Evangelische Religie met luider stem moet gebeden en afgelezen werden, Luidende:

BEhoud, ô Godt! alle Koningen, Vorsten en Stenden van 't Heilige Roomsche Ryk in veiligheit en ruste: Kroon ook Zyne Majesteit den Koning van Polen *en Keurvorstelyke Doorluchtigheit van* Saxen, *tegenwoordige Vicaris in de Landen van 't Saxische Recht, met Kracht en Wysheit van boven, dat Dezelve dit Ampt getrou en zonder gevaar of nadeel van iemant mag voeren. Maar in 't byzonder verleen, getrouwe Godt en Vader, Vrede, Ruste en lang Leven aan zyne Koninglyke*

1741. Februarÿ. *lyke Majesteit van* Pruissen *en Keurvorst van* Brandenburg, *onzen Allergenadigste Vorst en Heer, getrouwe Nabuur en tegenwoordige Bezitter van dit Land, en dat het uwe Godlyke Majesteit mag behagen, Hem met alle geestelyke en lichaamlyke Zegeningen en Weldaden, zo als 't deszelfs geheiligde Persoon zelfs van U begeert, en van U, ô Grote JEHOVAH! in uwe heilige Raad mag besloten zyn, op te hopen en te zegenen. Amen!*

Onder de veranderingen in de Rechten en Gebruiken die in *Silesien* geobserveert worden, door zyne Majesteit tot noch toe gedaan, vind men 't merkwaardigste dat hy een *Edict* in dat Vorstendom heeft doen publiceren, waar by de Schattingen, die de Kloosters en Geestelyken op de Granen plegen te heffen, gesupprimeert en vernietigt worden: Allegerende dien Prins daar by onder anderen; *dat het Brood tot Voedzel verstrekt van de Soldaten en 't Hemelsch Manna tot onderhoud van de Geestelyken; en dat nergens in 't N. T. gevonden word, dat d'Apostelen Koorn Magazynen gehadt hebben.*

Den 29. passato arriveerde zyne Majesteit, neffens deszelfs Broeder, den Prins *Willem*, en verscheide Generaals Officieren te *Berlyn*. En na dat zyne Majesteit al 't nodige tot de Marsch van verscheide na *Silesien* op nieu gedesigneerde Regimenten bezorgt had, is hy den 4. dezer na *Ruppin* vertrokken, en heeft den 19. dezer 's Sondags smorgens ten 5 uuren andermaal de Reis na *Silesien* aangenomen.

De Missive, door den Pruissischen Veldmarschalk, Grave van *Scwberin*, aan de Heren, Grave van *Salm* en Baron van *Schubicz*, Directeurs van den Moravischen Creytz gezonden, is luidende:

MEn doet aan alle zo Geestelyke als Wereltlyke Stenden van 't Prinsdom *Moravien* weten, dat zy binnen 14 dagen, na 't ontfangen dezes, by de Pruissische Generaliteit alhier zich vertegenwoordigen door Gedeputeerdens, voorzien met de nodige Volmagten, om in tyds de contributien te reguleren, of dat, indien zy binnen den bepaalden tyd aan deze ontbieding niet gehoorzamen

men, men hun met Vuur en Zwaard zal aantasten volgens Krygsgebruik. 1741. *February.*

Troppau den 29. *January* 1741.

Was getekend

De Commandant Generaal der Armeën van Zyne Pruissische Majesteit, Veld-Marschalk, Ridder van den *Zwarten Arend*, Gouverneur van de Vesting *Pritz.*

L. S.

C. de Schwerin, Grave van *Schweringsberg Massow.*

Noch is een *Ordonnantie* door den gemelden Grave van *Schwerin* alom in 't Prinsdom van *Troppau* en dat van *Moravien* verzonden, van inhoude als volgt:

IK, Grave van *Schwerin*, Grave van *Schwerinsberg*, Commandant Generaal der Armeën van *Zyne Majesteit van* PRUISSEN, Veld-Marschalk, &c. &c.

Doe aan een ieder, en byzonder den genen dien 't aangaat, weten, dat Zyne Pruissische Majesteit, mynen zeer genadigen Heer, my zeer genadiglyk gelast heeft, in Zynen Name aan alle d'Onderdanen van *Silesien* en *Moravien*, van wat staat die ook zyn, bekend te maken, dat zyn voornemen geenzints strekt om hun eenig nadeel toe te brengen, maar in tegendeel om hun Zyne Koninglyke Gunsten en Toegenegenheit te doen ondervinden, en nergens in te verzuimen hun daar van blyken te geven; en wel inzonderheit ten opzichte van den Impost op het Zout, dat voor d'Inwoonderen een zeer zwaren last is. Zyne Majesteit wil dat de Vryheit der Commercie hersteld werde, en verders alles wat tot den welstand der Onderdanen vorderlyk kan zyn. Daar en tegen heeft Zyne Majesteit my bevolen aan alle Onderdanen, 't zy Geestelyke of Wereltlyke, Edelen, Burgers, Boeren, &c. aan te schryven, dat zo iemant zich verstout de Wapenen tegens de Pruissische Troupen aan te grypen, dezelve met Vuur en Zwaard vervolgt

1741. *February.* zal worden volgens Krygsgebruik, zo de schuldige als onschuldige, zullende ook die gene, welke men in de Wapenen vind, zonder uitstel of pardon opgehangen worden.

En ten einde niemant hier van ignorantie pretendere, heb ik bepaalde ordre van Zyne Majesteit bekomen, om deze Ordonnantie te doen drukken en alom affigeren.

Gegeven te *Troppau* den 30. *January* 1741.

L. S.

De Grave *van Schwerin.*

Nadien de zaak van *Silesien* de *Religie iever* der Roomsche Clergie zo in *Italien* als in d'*Oostenrykscbe Erflanden* in beweging heeft gebraght, gelyk men onder derzelver *Titels* reets gezien hebben, zo heeft de Clergie in *Bohemen*, zich ook gaande gemaakt en 't gevaar van dat Koningryk zo groot voorgesteldt, dat daar reets 22000 Man Recruten op de Been gebraght waren, en zelfs hunne Beurssen, Koornzolders, en Kelders voor de Soldaten open gezet hebben. Men ziet des aangaande een Pruissisch Gezang 't welk dus begindt:

Als Balak meynte dass Gefahr
Von Israël vorhanden war,
Da sand er hin nach Bileam,
Und machte, dass er zu ihm kam, &c.

Te *Berlin* is 't volgende kort verhaal nopens d'Onderhandelingen van het Tractaat, in 't Jaar 1686 tusschen den Keurvorst Fredrik *Wilhelm* en 't Hof van *Wenen* gesloten, waar in verscheide Conditien bedongen zyn, op dewelke de laatst overleden Koning by verloop van tyd genoodzaakt is geweest te renuncieren, publicq gemaakt. Deze Conditien waren:

DAt de Keurvorst zou afstand doen van de Pretensien, welke zyn Huis op de Vorstendommen *Jägerndorf*, *Lignitz*, *Brieg* en *Wohlau* met hunne Dependentien had, mits dat de Keizer tot vergoeding

ding de Landstreek van *Schwibus* met het Grondgebied en de Regten daar van afhankelyk aan den Keurvorst en deszelfs manlyke Descendenten zou afstaan, op Conditie dat het Regt van Leenverheffing by de Kroon *Bohemen* zou verblyven, zo als ook de Zommen, welke 't Huis van *Lichtenstein* op *Oost-Friesland* t'eischen had, en waar voor de Heerlykheden *Esens* en *Witmond* gehypothequeert waren, zynde 't Keizerlyke Hof wel uitdrukkelyk voor de betaling dier Zommen Borg gebleven. 1741. February.

De Keurvorst besloot ter goeder trouwe aan eene zo geringe Bezitting zo gewigtige Regten op t'offeren, alleenlyk uit inzigt, om voor altoos de Verschillen, die men reets te voren dieswegens had gehad, uit den weg te ruimen, en met het Huis van *Oostenryk* in onderlinge eenigheit te leven.

In der daad men zou aangaande de Regten van 't Huis *Brandenburg* op de Vorstendommen in *Silesien* niet meer in de Geschiedenissen gesproken hebben, indien 't Hof van *Wenen* zo opregt als de Keurvorst was te werk gegaan, maar 't zelve stelde kort na dat men 't geveinsde Tractaat van Vergelyk met den Keurvorst gesloten had heimelyke middelen in 't werk om Hem te versteken van 't geringe Voordeel, 't welk Hy daar van trekken moest: De Baron van *Freytag* wist den Keur-Prins, naderhand Koning van *Pruissen*, *Frederik* de I., in verlegenheit te brengen, en te kennen te geven, dat het Keizerlyke Hof een Party, strydig met zyne belangen zou kiezen, indien Hy zich niet verbond by zyne komste tot de Regering de Landstreek *Schwibus*, welke de Keizer kortelings aan zyne Vader had afgestaan, weder te geven: Men noodzaakte Hem daar toe, om zo te spreeken, met den Degen op de Borst, en men liet Hem niet toe met iemant daar omtrent te handelen, in zo verre, dat men Hem met *d'eeuwige Vyandschap van wegens den Keizer* dreigde, indien Hy dieswegens iets aan de Ministers van zyn Vader bekend maakte; een Dreigement, 't welk noodzaaklyk in aanmerking van d'Omstandigheden, waar in zich de Prins toen bevond, zeer veel moest uitwerken, zo dat Hy bewogen wierd 't geen men van Hem eischte te tekenen.

Maar na zyne komste tot de Regering deze Zaak aan zyne Ministers voorgesteld hebbende, verklaarde de gehele Raad eenpariglyk: *Dat Hy geenzints aan die Belofte gebonden was, zo om dat dezelve direct met de Grondstellingen van zyn Huis streed, als ter oorzake van d'ongeoorloofde Wegen, die men had ingeslagen, om dezelve als uit zyn Hals te halen, en eindelyk om dat een zodanig gedrach volgens de natuurlyke en burgerlyke Wetten ten eenemaal nietig en van gener waarde was.*

Men toonde aan 't Hof van *Wenen* de nietigheit van deze Verbinte-

1741. *February.* bintenis, maar alſchoon alle bedenkelyke middelen in 't werk geſteld wierden, om 't zelve daar van te doen afzien, was echter alles vrugteloos, zelfs onder bedreiging, dat wanneer men *Schwibus* niet te rug gaf, men het met de Wapenen zou vermeeſteren, waarom dan deze Prins zyn Woord niet willende breken, 't gemele Territoir afſtond voor een Zomme Gelds, die naulyks konde vergoeden de koſten van de Verbetering aldaar gemaakt.

Ondertuſſchen heeft 't Hof van *Wenen* door 't ontnemen van een gering Domein aan wylen den Koning *Frederik I.* en aan zyn Huis, zich gewilliglyk verſteken van alle de Voordelen of Vrugten, welke 't zelve door het boven gemelde Tractaat by den afſtand der Regten van 't Keur-Brandenburſche Huis op de meergemelde vier Vorſtendommen verkregen had.

't Is een algemene en bekende Grondregel nopens alle de Conventien, *dat zo dra d'eene Party van zyne Verbintenis afwykt, d'andere als dan aan de zyne ook niet meer verbonden is*, waarom dan ook volgens het te voren verhaalde genoegzaam blykt, dat d'afſtand der Regten in *queſtie* volſtrekt kragteloos, en 't Koninglyk Pruiſſis en Keur-Brandenburgs Huis even zo weinig als of dezelve nooit geſchied was, daar aan gehouden is.

De Koning *Frederik I.* hier van ten vollen verzekerd, heeft dierhalven wel zorg gedragen iets voor zyne Opvolgeren te beloven, ofte het meergemelde Tractaat van Afſtand te vernieuwen, 't welk volſtrekt nodig zou zyn geweeſt, indien men wilde, dat onaangezien de weder-Afſtand van *Schwibus*, dat Tractaat in zyn volle kragt gebleven was; en wanneer de Miniſters den Koning vermaanden op zyne Regten door te dringen, drukte Hy zich in deze Bewoordingen uit: *Ik zal my van myn Woord quyten. Ik moet en Ik wil het doen. Wat aangaat het voortzetten van myne Regten op* Sileſien, *laat Ik de zorg daar van aan myne Nakomelingſchap, aan dewelke Ik niet kan nochte wil de handen binden in deze omſtandigheden, waar in Ik onregt lyden moet. Indien Godt en de tyd niet toelaten dat men dezelve te boven komt, moet men zich geruſt ſtellen, maar als Godt 't anders ſchikt, zullen myne Nakomelingen weten en zien wat zy te doen hebben.*

RUSLAND. DE Grootvorſtinne aller *Ruſſen*, heeft uit naam der Ruſſiſche Keizer, nopende d'Inval in *Sileſien*, aan zyne Majeſteit de Koning van *Pruiſſen* de volgende Miſſive geſchreven, luidende:

Door-

1741. February.

Doorluchtigste, Grootmachtigste Koning en Vorst, Veelgeliefde Broeder en Vriend.

UWe Koninglyke Majesteit zal bereids uit myn schryven, van den 11. *November* aan denzelven gezonden, in 't brede vernomen hebben, de hoogachting die ik hare Vriendschap toedrage, en d'opregte begeerte met welke ik gezint ben dezelve onveranderlyk aan te queken. In deze oprechte intentie en oogmerken heb ik ook niet vertraagt met uwe Majesteit te vernieuwen de defensive Alliantie en 't Verbond, 't geen zedert vele jaren hier tusschen onze beide Hoge Huizen gelukkig en onverbrekelyk bestaan heeft, en om my met alle bereidwilligheit te voegen na 't geen daar benevens door uwe Koninglyke Majesteit verlangt wierd, en van my ingewilligt konde werden, zonder openbare offensie en belediging van een derde, en de Natuur van een defensif verbond te krenken, waarom dan ook deszelfs voltrekking 't geen dezer dagen alhier door beiderzeids daar toe gevolmagtigde Ministers volgde, my tot een waaragtig genoegen, en hopelyk ook uwe Koninglyke Majesteit tot een overtuigende verzekering van myne redelyke intentien en oprechte gezindheit verstrekt heeft. Hoe groter nu 't vergenoegen was dat ik daar in schepte, hoe smertelyker my daar en tegen weder bedroeft heeft, 't geen waar mede d'aan myn Hof residerende Minister Plenipotentiaris en geheimen Krygs-Raad van *Martenfeld*, en even ter zelver tyd myne Ministers zyn belast geworden te communiceren, wegens 't besluit door uwe Koninglyke Majesteit genomen, om met een Armée in *Silesien* te trekken, en 't gemelde Vorstendom te bemagtigen. Uwe Koninglyke Majesteit zal zich de grootte dier smerte, welk ik natuurlyker wyze over dit uw besluit gevoele, te ligter konnen verbeelden, als ik dezelve gaarne en gantsch oprecht verzekere, dat volgens 't vertrouwen, 't geen ik in hare billykheit en veelmaals betuigde Patriottische geneigdheit gestelt hebbe, ik nimmer dit besluit had konnen vermoeden, en dat aan de zyde van uwe Koninglyke Majesteit iets ondernomen zoude worden, waar door de, by de tegenwoordige omstandigheden zo nodige rust, in 't *Roomsche Ryk* gestoort, en 't evenwigt van geheel *Europa* verbroken werd; maar veel eer ben ik in de steets zekere hope geweest dat wanneer iemant zoude trachten iets t'ondernemen, om van 't ongeluk te profiteren, 't geen het Aards Hertochlyke Huis van *Oostenryk* door 't afsterven van wylen de Keizer, Glorieuse Memorie, getroffen heeft, en tegen

1741. February. gen de *Pragmatique Sanctie* streed, uwe Koninglyke Majesteit zich met alle macht tegen dezelve gezet, en daar van zo veel te minder in gebreken gebleven zoude hebben, als zy zich tusschen beide van myne ontwyffelbare nadrukkelyke hulpe en assistentie, en die van vele andere magtige Mogendheden konde verzekerd houden. 't Is niet zonder ryp overleg en genoegzame doorzigt der zake geschied, dat de *Pragmatique Sanctie* door myne en uwe Koninglyke Majesteits in Godt rustende Voorvaderen in de Regering, Glorieuse Memorie, en van 't gehele *Roomsche Ryk*, gelyk ook van de grootste en meeste Mogendheden in *Europa* op 't vierigste is geguarandeert geworden. D'Oorzaken, welke d'overneming van die *Guarantie* aanradeden, existeren thans noch; nadien men zonder vooroordeel en preventie niet wel kan loochenen, dat van d'onasschydentlyke te zamenblyving van de gezamentlyke *Oostenrykscbe* Erflanden, 't evenwigt, en dat noch meer is, de Welvaart van gantsch *Europa*, en die niet t'ontbere zekerheit der Stenden afhangt. Volgens de Trou en 't Geloof, waar mede men schuldig is in 't houden van gemaakte Tractaten en verbonden te werk te gaan, en zonder welke niets meer Heilig in de Werelt zoude zyn, vint zich een ieder tot de werkelyke nakoming van de meergemelde *Pragmatique Sanctie*, uit hoofde van d'overgenome Guarantie, verbonden en kan zich daar van ook zo veel te minder ontslaan, nadien, 't hier op zyn eigen belang, en zyn tegenwoordige en toekomende Welvaart en zekerheit aankomt. Alle deze en de hoogstbedenkelyke gevolgen, welke daar uit gewisselyk ontstaan, en gantsch *Europa*, gelyk ook my, en uwe Koninglyke Majesteit zelfs zouden treffen, konnen hare Hoogstverligte Doordringendheit niet ontsnappen. d'Oprechte Vrientschap, waar in ik zeer vieriglyk wensche en verlange met uwe Koninglyke Majesteit te volharden, heeft daarom van my gevordert, den zelven myne welmenende gedachte over 't besluit, 't geen hare Minister alhier bekent gemaakt heeft, Vriend-broederlyk in een waar vertrouwen t'openbaren, en ik ben verzekerd dat wanneer dezelve zodanig als zy uit goeder Herten voortkomen en met d'oplettenheit en betragting, die 't gewigte der zake schynt te vereisschen, opgenomen werden, uwe Majesteit myn instandig verzoek genegen zal toestemmen, 't meergemelde voornemen laten varen, en 't alleruiterste niet ondernemen, waar door in 't grootste gedeelte van *Europa* op eenmaal een Oorlochs Vuur aangestoken zouden werden, 't geen niet weder zo ligt te lesschen is, en waar van 't einde onzeker en in Gods Handen staat. 't Is verre van my, dat ik my zoude aanmatigen t'onderzoeken de Pretensien die uwe Koninglyke:

ke Majesteit op 't Huis van *Oostenryk* zoude mogen hebben, doch ik houde my ten vollen verzekerd, dat wanneer het dezelve mochte behagen, zich daar over tegens de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen* in vertrouwen uit te laten, dezelve t'eenemaal genegen zal zyn, uwe Majesteit alle billyke vergenoeging te geven, gelyk ik dan van gantscher herte en met alle oprechtigheit bereit ben ondertusschen myne goede Officien aan te wenden, en my daar toe hier mede offerere en aanbiede. Men komt niet gaarne tot de dadelykheden, zo lang de weg van verdrag noch open en niet opgedolven is. Uwe Koninglyke bekende Grootmoedigheit en liefde tot de geregtigheit vordert zulks, volgens welke zy gewisselyk zo ongenegen zal wezen de bedroefde hun verdriet te verzwaren, als 't Gode onaangenaam zoude zyn, wanneer wy de Macht, die hy ons verleent heeft, anders als tot onze eigen en onzer Vrienden en Geallieerde zekerheit en verdediging wilde besteden. Even dezelve uwe Koninglyke Majesteits Grootmoedigheit en liefde tot de Gerechtigheit geven my die ontwyffelbare hope, dat dezelve my hier op met zodanig een antwoord zal verheugen, waar door myne bovengemelde droefheit en bekommering geheel wechgenomen werde, en ik hier door des te meer in staat gerake, benevens myne ware erkentenis, by alle gelegendheden ook die oprechte Hoogachting te betuigen, welke ik voor uwe Koninglyke Majesteits Vriendschap hebbe, en om daar in door 't bewyzen van alle mogelyke aangename dienstvergeldingen bestendig te volharden. 1741. *February.*

't Gemelde defensive Alliante Tractaat is tusschen dat Hof en dat van *Pruissen*, getekend, en deszelfs voornaamste Inhoud bestaat: in een wederzydsche Onderstand van twaalf duizend Man, indien een van de beide hoge contracterende Partyen aangetast of beledigd wordt.

Men ziet thans den Brief, (waar van wy in de Maand *December* laatstleden gewach gemaakt hebben) die de Hertoch van *Courland*, aan hare Keizerlyke Hoogheit de Regentesse geschreven heeft, waar in hy onder anderen de volgende uitdrukkingen gebruikt heeft:

„ In den bedroefden toestand, waar in ik my bevin, laat ik
„ alle oogenblik myne gedachten gaan over 't gedrag, dat ik na
„ den dood van de Keizerin gehouden heb; doch ik kan niet
„ begrypen, waar door ik 't ongeluk gehad heb, d'ongenade

1741. February.

„ van uwe Keizerlyke Hoogheit te verdienen. Myne gedachten „ zyn nooit geweest, d'achting uit het gezicht te verliezen, die „ ik hare Hoogheit en haar Gemaal schuldig ben, doch is 't, „ dat ik hier in misdaan heb, zo bid ik uwe Keizerlyke Hoog- „ heit op d'ootmoedigste wyze te geloven, dat het geschied zy „ uit onachtzaamheit, wyl de zware bestiering des Ryks myne „ gedachten zo verstrooit hadden. Ik schryf dezen onderdanig- „ sten Brief niet met een inzicht, om genade te verzoeken, ik „ heb d'onstandvastigheit der menschelyke Hoogheit met zoda- „ nige strengheit ondervonden, dat al 't geen myn Persoon be- „ treft, geen indruk meer op my maken kan. Ik ben bereid, „ alle de straffen t'ondergaan, die men my zal komen op te leg- „ gen, en d'eenigste genade die ik verzoek, is, dat dezelve een „ medelydend oog op myn ongelukkig huis gelieve te werpen, „ te meer om dat het zelve zich niet schuldig gemaakt heeft aan „ 't geen my te laste gelegt word. Verkryg ik dit, zo zal ik „ alleenlyk bedacht zyn, om Godt te bidden om de vergiffenisse „ myner zonden, en hem te smeken, dat hy de geheiligde Per- „ soon van zyne Keizerlyke Majesteit gelyk ook uwe Keizerlyke „ Hoogheit, en haar Gemaal, allen voorspoed verlene, enz.

Men heeft een Lieutenant-Ingenieur met eenige Timmerlieden na *Siberien* gezonden, om aldaar, 500 Wersten verder als *Tobelska*, een quartier voor den gemelden geweze Hertoch van *Courland* en zyne Familie te doen opbouwen.

NEDERLANDEN.

TE *Brussel* zyn den 6. dezer eenige Particulieren ten verzoeke van den Procureur Generaal by de kop gevat, die yslyke Eeden gedaan hebben tegen d'ongelukkige Vrouwe *van Vianen*, welk geval door alle d'*Oostenryksche Nederlanden* een groot gerucht maakt. Men twyfelt niet, of die onbezonne zullen door den Raad van *Braband* ten voorbeelde van anderen na de strengheit der Wetten worden gestraft, die niet voldaan den goeden naam van die Dame te bekladden, vermetel genoeg geweest zyn, den Schilder, die de wezendlykheit van de bewuste zakken geld, die in 't Klooster gebraght zyn, op een onwraakbare wyze aangetoond heeft, te beschuldigen, Hoerhuis gehouden te hebben, en onder

Eede

Eede te verklaren, dat zy 't geweest waren, die hem Vroulieden beschikt hadden. De goede Paters zyn in d'uiterste verlegenheit, om dat reets uitgelekt is, dat die valsche getuigen door hen zyn omgekoft, en om 't Onweer, waar mede zy gedreigt worden, zo veel mogelyk af te keren, zo strojen ze thans uit, „ dat men de herstelling der Aardshertogin Gouvernante tot gezondheit enkel en alleen aan hunne gebeden verschuldigt is, „ en geenzints aan de medecynen van den Professor *Rega*". 1741. *February.*

In den nacht tusschen den 13. en 14. heeft men andermaal verscheide Particulieren uit het bed gelicht, die beschuldigt worden, al te blind de maatregels van de goede Paters tegen de gemelde Vrouwe van *Vianen* gevolgt te hebben, doch in plaats dat die Geestelyken eenigzints Verlegen zouden zyn, zo verschynenze thans meer dan ooit op Straat, en hebben d'onbeschaamdheit, uit te strojen, dat de Raad van *Braband* dezelve enkel en alleen op hun verzoek heeft laten by de kop vatten, 't welk echter by niemant geloof vind.

't Hof van *Holland* en de Magistraat van 's *Hage* hebben den Heer en Mr. *Willem van Assendelft*, Regerend Burgermeester aldaar, geëligeert tot Bewindhebber van de geoctrojeerde Westindische Compagnie ter Kamere *op de Maze*, in plaatze van wylen den Heer Burgermeester *Adriaan van Spieringshoek*.

DEN 25. passato is de jonge Prinses, twede Dochter van de Koninginne en den *Groot-Hertoch* van *Toscanen*, in den Ouderdom van een jaar en 13 dagen schielyk overleden. BYZONDERHEDEN.

De Sterrekundigen t'*Edenburg*, hebben aldaar een vlek in 't Lichaam van de Son ontdekt. In *Zwaben* in het Furstenbergsche is by *Deuken* 4 uuren van *Schafhauzen* een hogen Berg omgevallen en heeft vele Velden bedekt en geruineert.

's Nachts tusschen den 26. en 27. passato is te *Bristol* aan Boord van 't Oorlochschip *Ruby*, aldaar op de Rhede leggende, eene verschrikkelyke Moord aan den Ridder, Baronnet *Johan Dinely Godier*, die 3000 ponden Sterlings jaarlyks inkomen hadde, gepleegt, ende zulks door zynen Lyflyken Broeder *Samuel Godier*, die op 't gemelde Oorlochschip zelfs Capitein was. Deze aan een Rechtsgeleerde zigh geaddresseert hebbende (dewelke de

1741. *February.* zake van zynen gemelden Broeder waarnam) ten einde dat hy een Conferentie met zynen Broeder mochte verkrygen, om eenige verschillen, die langen tyd in de Familie geweest waren by te leggen, en dat zy 's avonds in des zelfs huis zoude byeenkomen. Ondertusschen hadt die Capitein drie van zyn Volk bestelde, namentlyk *Charles Bryant*, *Eduard Mac* en *Willem Hammond* om den Ridder op te wachten, die zy met geweld aan Boord van 't gemelde Oorlochschip gesleept hebben, welke in hechtenisse gekomen zynde, hebben verklaart. Datze daar toe door zynen Broeder gehuurt geworden zyn, als mede dat twee Karels, *Ieren* zynde, een half uur vergeefs bezich geweest waren, dien ongelukkigen met hunne Handen te Wurgen, dat daar op zynen Broeder een touwtje in zyn Cajuit afgesneden en een Lus gemaakt hebbende, 't aan een van die twee Guiten hadt gebraght, die 't over 's Ridders hoofd gegooit, en hem daar door haast van kant geholpen hadt.

Overgaande in 't vervolgen der bedroefde *Watervloeden* en hare Rampen alom veroorzaakt, zo was den 11. passato te *York*, de Rivier zodanig gezwollen, dat verscheide Straten aan de Waterkant niet anders dan met Boten waren te gebruiken, zynde die Rivier verscheide voeten hoger, dan zy vele jaren herwaarts geweest was. Men hadt daar van alle kanten niet anders ontfangen dan zeer droevige tydingen van de Rampen die door 't overlopen der Rivieren alom veroorzaakt waren, en de meeste wegen daar door onbruikbaar gesteldt.

In 't noorden van *Schotland* was in de gemelde maand in eenen nacht over de 10 voet hoog sneeu gevallen, waar door alle Menschen in hunne Huizen eenige dagen lang als opgesloten zyn geweest, en veel Vee is ondertusschen gecreveert: Zedert zyn door 't opgevolgde Dooiweer de Wateren zo daar als ook in 't Noorder-Gedeelte van *Engeland* opgezwollen, dat ze zeer grote Schade veroorzaakt hebben.

Te *Bourdeaux* hadt het Water in die Stadt meest tot aan de twede verdieping der Huizen gestaan, en daar by een groot gebrek van Levensmiddelen gehadt.

Omtrent *Nantes* ware vele duizende Familien door d'overstroming

ming van 't Water geruineert geworden. De Bisschop van die Stadt hadde zedert zes weken meer dan honderd Inwoonders met hunne Huisgezinnen, die door de Watervloed in eene behoeftige staat gebraght waren, op deszelfs Lusthuis gelogeert en den vereischten onderhoud bezorgt. 1741. Februari.

d'Armoede was te *Parys* in 't begin dezer Maand zo groot geweest, dat alleen de Priester van *St. Eustachus* alle dagen aan 8000 Menschen de kost gaf van d'Aalmoessen die hem ten dien einde gegeven wierden.

Den 3. dezer heeft de *Tyber* buiten *Romen* weder twee Palmen hoger gestaan als in de laatste Overstroming, waar door men genoodzaakt is geweest aan vele Menschen, welke in hunne Huizen door 't Water als gevangen zaten, de Levensmiddelen in Schuitjes toe te voeren: d'Opgezetenen zyn door die Overstromingen in een beklaaglyken staat gebragt, en, behalven dat zy hunne meeste Goederen, inzonderheit 't Vee zyn quyt geraakt, ontbreekt hun noch 't nodige Voedzel, waar door zy geen kragt genoeg hebben om de Landen te konnen beploegen. Meer dan 1600 Landlieden waren na die Stadt gevlucht, die gestaag om Brood riepen, 't geen men hen verzorgde. Den 26. was de *Tyber*, door de vele Regens op nieu zo hoog als de voorgemelde rys opgezwollen, en men moest uit *Romen* met schuiten 't Brood na d'onder water staande plaatzen laten brengen.

*Extract uit een Brief van een Passagier, uit d'*Elzas *na* Lottharingen *reizende, van den* 12. January.

„ De Verwoestingen, door d'Overstromingen der Rivieren in „ d'*Elsas* en *Lottharingen* aangericht, zyn niet genoegzaam te be- „ schryven. De Bergen en Heuvelen zyn in de Valeyen ge- „ spoeld, en de Valeyen verhoogt: De Wey- en Zaai-Landen „ met Stenen bedekt, en de vruchtbaarste Wyn-Gebergtens in „ een ruwe Rots veranderd. 't Heeft weinig gescheeld, of den „ Rhyn zoude by *Oud-Brizak* een nieuwe cours genomen hebben, „ 't welk echter noch met veel moeite door 't Guarnizoen en „ d'Inwoonders belet is. In d'*Opper-Elsas* is een zeer hoge Berg

„ gesple-

1741. *February.* „ gespleten en zulk een geweld van Water daar uit komen voort„ vloeijen, dat alle de Landstreken, door dewelke het zyn loop „ nam, geinondeert zyn geworden: De Berg van *Lucé*, 3 uuren „ van *Toul*, is 600 Voet diep gezonken en naulyks een Spoor „ meer van de Lood-Mynen daar op te vinden; en 't is te vre„ zen, dat men zich van de Minerale Wateren aldaar dit Jaar „ niet zal konnen bedienen. Ik heb op de *Moesel* een geheel „ Dak met zyne Pannen zien voortdryven en myn portie me„ de gegeten van een grote Karper in een zeer hoog leggende „ Kelder gevangen, alwaar men zich voor alle gevaar van 't „ Water veilig had geacht. In de Stadt *Metz* heeft het Water „ op zommige plaatzen ter hoogte van de Lantaarn-Palen ge„ staan.

Zedert eenigen tyd is d'Armoede te *Brussel* zo groot geweest, dat men daar daaglyks de droevige uitwerkingen van zach: zo heeft men den 13. dezer twee Vrysters van fatzoenelyken huize dood in haar bed gevonden, die liever van honger hebben willen sterven, dan zich by haren Pastoor aangeven, die haar anders zonder twyfel ondersteunt hebben zou.

Extract uit een Brief van Gogh (*in 't Land van* Kleef) *den* 30. Januari.

„ 't Water is hier omtrent zo hoog geweest, als by Menschen „ geheugen gezien is, zynde daar door op verscheide plaatzen „ de Dyken doorgebroken, veel Volk en Vee verdronken en ver„ scheide Huizen wechgespoeld; 't Water loopt van alle kanten „ in *Kalker*, alwaar 't zelve twee Voet hoger geweest is als ooit „ te voren, hebbende in de grote Kerk zes Voet hoog gestaan; „ en hier omtrent zyn Dorpen, in welke 30 a 40 Huizen zyn „ wechgespoeld, waar door alles weder in prys begint te ryzen; „ Als men te *Kleef* op de Markt staat ziet men niet als in een „ openbare Zee, en te *Smithasen* achter *Kleef* heeft de *Rhyn* een „ Gat van twee Ellen breed door 't Casteel gemaakt.

Extract

1741. *February.*

Extract uit een Brief van Oyen, *by 't Graafschap* Megen *over* Maas Bommel, *den* 12. *Februari.*

„ De Doorbraak, die op Kersnagt aan 't einde van dit Dorp „ in den Dyk is gekomen, heeft tot nu toe zeer veel Schade „ veroorzaakt, zynde onder anderen daar door een Huis, Hooi- „ berg en Schuur wechgespoeld, en derzelver Standplaats in „ een grondeloze Poel verandert; d'Overstroming is hier des „ t'onverwagter geweest, om dat de Dyk zo goed en sterk was, „ als men die konde wenschen; By 't verlies van vele Goede- „ ren komen noch de grote Onkosten, dewelke dienen gedaan „ te worden ter herstelling van den Dyk, die, terwyl men daar „ aan nagt en dag bezig is t'arbeiden, noch eenige Roeden verder „ door den zwaren Stroom voor de tweedemaal is doorgebroken, „ 't geen men hier by Menschen geheugen niet gezien heeft: „ Van alle de Huizen zyn niet meer dan twee nevens dat van den „ Predikant in 't Casteel droog gebleven, dewelke voor een vei- „ lige Schuilplaats van vele Huisgezinnen hebben moeten ver- „ strekken: Tegenwoordig is 't Water veel gezakt.

Extract uit een Brief van Herwynen *in de* Thielerwaard *omtrent* Gornichem *den* 24. Januari.

„ Ik oordeel 't onnodig te wezen den droevigen toestand, waar „ in zich tegenwoordig deze Landstreek door d'Overstroming be- „ vind, omstandig te beschryven, en dus alleenlyk te zeggen, „ dat het Water nu ongelyk hoger als in 't Jaar 1726 hier en el- „ ders gestaan, en noch vry groter Schade veroorzaakt heeft; dat „ verscheide Huizen, alwaar 't zelve een of twee Voeten hoog „ op d'eerste Verdieping is geweest, in 't geheel ingestort. Zom- „ mige ten eenemaal wechgespoeld, en van andere de Muren „ omvergevallen zyn; echter is hier geen een Mensch en zelfs „ weinig Vee verdronken zo als in eenige naburige Dorpen ge- „ schied is; Men kan de Brieven van of naar 't Post-Comp- „ toir niet dan met grote moeite en gevaar brengen, 't geen

1741. February.

„ de Doorbraak van den Dyk tusschen hier en *Gornichem* veroor-
„ zaakt.

Extract uit een Brief van Ackoy *den* 20. Februari.

„ UE. zal niet onbewust wezen de voor ons droevige inonda-
„ tie der *Betuwe*; d'armoede alhier is onbeschryffelyk; drie Hui-
„ zen zyn door 't Water ten eenemaal wechgespoeld, doch de
„ Menschen in dezelve wonende, gered; 't heeft alhier een voet
„ hoger gestaan als in 't Jaar 1726, zo dat vele Inwoonders op
„ hare Solderkens het niet konden houden, waar van vele op 't
„ Dorphuis wierden geborgen, alwaar dezelve by gebrek van
„ andere nooddruft met wat Paarde Bonen (als den Schout en
„ gegoedste Ingezetenen zelfs hebben moeten nuttigen) wierden
„ gespyzigt: Men heeft hier in 7 Weken af- of aan konnen ko-
„ men, vermits 't Water over de Dyken, alwaar het zich, ver-
„ mits wy als in de Zak leggen, moet lozen, wel drie voeten
„ hoog stroomde, waar door meest alle Vouragie is bedorven;
„ zo dat het te dugten is, dat het Vee, 't gene met grote moei-
„ te uit het Water is gesalveert en in 't leven behouden, einde-
„ lyk door gebrek van Vouragie zal moeten sterven: en 't gene
„ d'elende noch groter maakt, is, dat 'er geen Roede aan on-
„ zen gehelen Dyk is te vinden, welke niet alleen ontramponeert,
„ maar ook zeer diep afgelopen is, waar boven wy noch een
„ Wiel * gekregen hebben, en dat het onmogelyk is den slegten
„ toestand te kunnen melden.

„ P. S. Het gerucht 't geen wil, dat 'er een begin met het
„ beslaan van de Dyken in de Betuwe zoude zyn gemaakt, word
„ onwaar bevonden; het Water is weder by de drie voeten in
„ onze Vloet gewassen, vermits d'Aalsdyk weder overstroomt,
„ zo dat op eenige plaatzen onzen byna verdistrueerden Dyk
weder

* Een *Wiel* is de diepte of kolk, welke by den Doorbrake van den Dyk, door de zware storting van 't Water, in de voorleggende Landen, door 't wechnemen der Aarde, veroorzaakt werdt; welke door zyne gedurige Invalling eene ronde draaibeweging in 't Water, of *Wiel* die rond is, gelykt.

„ weder overloopt, waar door men hier als noch als op een Eiland wonende is. 1741. *February.*

Den 26 passato was 't Water te *Molenaarsgraaf* 4 en een half voet gevallen. Midlerwyl waren de Predikants- en Schoolmeesters Huizen van *Brandwyk*, *Blesgraaf* en *Goudriaan*, nevens de meeste Woningen en Hooibergen, als mede de Koornmolen van *Gybland* wechgedreven of geruineert. In de Kerk van *Molenaarsgraaf* waren meer dan 25 Menschen gevlucht, waar van de meeste in drie dagen geen Brood geproeft hadden.

't Water was in de Quartieren van *Doodewaard* den 5. dezer zo veel gevallen dat de meeste Menschen hunne Huizen droog konde bewonen. 't Grootste gedeelte der bezaaide Landen waren droog, 't Wintergraan, dat onder Water gelegen hadde, stond by uitstek Favorabel, zo dat aldaar een hoop was van een Ryke Oogst.

Den 7. was 't Water in de Rivier te *Gornichem* wel vyf voet gezakt. Voor 't overige was het in d'overstroomde Landen slecht gesteldt: Nadien de koude die de bedroefde Opgezetenen der geinondeerde Landen, gedurende de laatste Vorst, geleden hebben, wel 't allerelendigst geweest is; hoewel de Behoeftigen op 's Lands kosten met Brood voorzien wierden.

Extract uit een Brief van Heukelom *den* 16. February.

„ Niet tegenstaande men het Gat te *Kedichem* reets afgepaald „ heeft, is zulks echter noch niet genoeg om 't Water tegen te „ houden, 't welk geenzints te verwonderen is, als men aan„ merkt dat de Dyken hier omtrent ter langte van byna vier „ honderd Roeden en aan den kant van de *Linge* tot verre over „ de helft aan stukken zyn geslagen; dat onze Landen by de 20 „ Voet Water gehad hebben; en dat onze Stads Dyken ter leng„ te van omtrent 30 Roeden even buiten en een gedeelte bin„ nen onze *Wester-Poort* nevens de Poort zelfs tot een *Wiel* „ wechgelopen zyn: Om kort te gaan, men blyft hier noch in „ een droevigen staat; De Landen, Stadt en Dyken zyn onher„ stelbaar, en de hope dat dezelve in 't kort van 't Water be„ vryd zullen wezen tot noch toe zeer gering, wordende 't best

 „ geoor-

1741. *February.*

„ geoordeeld 't gebrek der In- en Opgezetenen, de duurte der „ Levensmiddelen, en de ſchaarsheit van Voeder voor 't Vee „ met ſtilzwygen voorby te gaan.

Door de Vigilantie en iever van Dykgraaf en Heemraden van den Lande van *Arkel* is den 24. de bekraging van gemelde doorbraak geſloten en dicht gemaakt.

Men was den 25. te *Hedikhuizen* ieverig bezich om 't doorgebroken Gat te beſlaan, en hoewel de Landeryen in de boven Dorpen van *Heusden* in 't kort ſtonden droog te worden, was men beducht dat in de beneden Dorpen, als *Eethen*, *Meeuwen* en *Broek* wel 3 à 4 voet Water zoude blyven ſtaan, waar door die arme Ingezetenen, die zich, vermits 't gebrek aan Schuiten, nergens konnen wenden, wel ongehoord Voedzel zoude moeten gebruiken.

Tot dus verre met de beſchryving der woedende en verſlindende *Watervloeden* en *Overſtromingen* in 't gemeen, en over ons *lieve Vaderland* in 't byzonder, gekomen zynde, zo mogen wy niet nalaten *Godts oneindige Goedheit en Weldadigheit*, na de gemelde *bezoeking* en *kaſtyding* wederom ons *Vaderland* bewezen, ter eeuwiger gedachteniſſe, voor een ieder te melden en met dankzeggingen te loven!

't Was den 15. dezer dat *Nederlandſch Volk* door 't Hoge Bevel, zich afzonderde en Vergaderde om een *Vaſt- Boet- en Bedendag* te houden, ten einde d'Almachtige te ſmeken als in d'*Uitſchryvens Brief* hier voren *pagina* 93 gebraght, vermeldt ſtaat. De *Here* heeft 't geroep en 't geſmeek van zyn Volk en der Elendigen, mach ik vertrouwen, verhoordt: Want zedert de gemelde *Bedendag* heeft men in deze Maand en 't vervolg ſtaat ons in de naaſtvolgende te beſchryven, '*t ſchoonſte* en *aangenaamſte Weder* gehadt, met eene *geſtage Sonneſchyn* en *voordelige Winden*, zo ter uitlozing van 't Water in 't gemeen als tot verquikking van Menſchen en Beeſten in 't byzonder, dat een ieder wie hy ook mochte wezen den anderen van dag tot dag, hunne alleruiterſte verwonderinge te kennen moeſten geven, over dien Zegen zo Zichtbaarlyk aan ons bewezen.

Maart

MAART.

GROOT-BRITTANNIEN.

DE verrichtingen van 't Britsche Parlement vervolgende, zo hebben de Gemeentens den 27. passato de Bill nopens de Verzekering der Vryheit van 't Parlement om 't getal der Leden in 't Huis der Gemeentens te bepalen voor de derde maal gelezen, gepasseert en aan de Lords gezonden, waar na aan dezelve een Bill is gepresenteert en voor d'eerste maal gelezen om de Commissarissen van den Brug over de *Theems* te magtigen tot voltoojing van dezelve noch een Somme Gelds te heffen.

Het was den 24. wanneer in 't Hogerhuis door den Lord *Carteret* wierd voorgeslagen, om den Koning by Addres te verzoeken, ten einde het zyne Majesteit genadigst moch behaagen den Ridder *Walpole* d'Order van de *Kousseband* en alle zyne Bedieningen t'ontnemen; maar na hevige Debatten, die tot laat in den nagt geduurd hebben, wierd zulks met 108 en onder deze 19 Stemmen by Procuratie tegen 59, daar onder 12 by Procuratie, verworpen, en teffens voorgesteld, *dat niemant een Zoort van Straf konde ondergaan, zonder alvorens tyd te hebben zich te verdedigen, te meer, als 'er geen bewys van eenig delict ofte malversatie, strydig met het Natuurlyk Regt, de Grond-Wetten van 't Koningryk, en d'oude Gewoontens van 't Parlement voor handen was enz.* Deze Voorstelling in omvraag gebraght zynde, wierd omtrent een uur 's ochtens, met 81 tegen 51 Stemmen goedgekeurd. De Prins van *Walles* is by die debatten tot middernacht tegenwoordig geweest.

d'Eerstgemelde voorslag in 't Huis der Gemeentens gedaan zynde, wierd, na eenige hoge Debatten, die tot 's ochtends omtrent vier uuren geduurd hadden, met 290 tegen 106 Stemmen verworpen 't was den Heer *Sandys* die 't gemelde Addres voorstelde en daar by verscheide zaken voorbraght tot laste van dien Ridder: Hy erinnerde 't voorbeeld van 't gepasseerde onder de Regering van Koning *Karel de II.* ten opzichte van den Hertoch

1741. Maart.

van *Lautberdale*; Hy zeide dat de Natie een tweede exempel van die natuur nodig had; zyn drift was zo groot, dat hy in den beginnen voorſtelde dat de Ridder *Walpole* buiten 't Huis behoorde te gaan, 't geen de Heer *Pulteney*, offſchoon een Antigoniſt van den Ridder, wederſprak en zeide; *dat het tegens het Regt der Natuur zoude ſtryden, dat men iemant buiten deed gaan, die noch niet gehoort was*, en dat men den Ridder *Walpole* ſlegts verdagt hiel, maar niet als overtuigt van misdaden of wanbedryven, waarom zo wel die propoſitie als de hoofdzakelyke, die de Ridder *Pulteney* nochtans met veel iever drong, verworpen wierd, en men merkte aan, dat wanneer de Ridder *Walpole* met veel kragt, bondigheit en netheit geſproken had, en het tot Stemmen zoude komen, meer dan 80 Leden, waar onder den Lord Major van *Londen* ook was die anderzints geenzints voor zyn Vrienden gehouden worden, uit het Huis gingen: dus die gedane, en in de beide Huizen verworpen propoſitie, tot merkelyke Glorie en eer van die grote Staatsminiſter ſtrekt, gelyk hy dan ook daar over niet alleen van den gehelen Adel en andere voorname Perſonen, maar ook 't geen het aanmerkelykſte is en Hem tot noch groter eer verſtrekt, van meer dan dertig Leden van 't Parlement, dewelke eertyds de voornaamſte van zyn Tegenparty zyn geweeſt, tot groter ſpyt en verwondering van zyne Vyanden de Complimenten van Gelukwenſching heeft ontfangen.

Den 1. dezer hebben de Gemeentens de Bill aangaande de continuatie van de Rechten op het Zout &c. voor d'eerſte en den 2. nevens die nopens d'opening van den Koophandel, met *Perſien* en *Rusland* voor de twede maal gelezen, en deze laatſte over agt dagen aan een Committé geſteld. Den 3. heeft het Huis in Committé verſcheide Requeſten nopens 't verval van de Wolle Manufacturen in die Koningryken in overweging genomen.

Den 9. dede de Heer *Fane* aan de Gemeentens Verſlag van de Veranderingen, welke in de Bill nopens 't beletten van Muitery en Deſertie den 7. in Committé gemaakt en den 10. goedgekeurd zyn, waar na zy bevolen hebben die Bill met de Veranderingen in 't te ſtellen, en vervolgens in Committé gekeerd zynde als mede eenige Veranderingen in de Bill nopens d'opening van den Koophandel met *Perſien* en *Rusland* gemaakt hebbende,

bende, hebben zy zich nevens de Lords geadjourneerd, welke laatstgemelde de over den Voorslag, dat de Bill nopens 't bepalen van 't getal der Leden in 't Huis der Gemeentens aan een Committé gesteld zou worden, in hevige Debatten zyn geraakt, en met 63 tegen 44 Stemmen niet alleen die Voorslag maar ook de gehele Bill verworpen hebben. 1741. *Maart.*

Den 15. en 17 hebben de Gemeentens in Committé de Bill nopens 't aanmoedigen van de Matrozen en 't spoediger bemannen van de Vloot in overweging genomen en eenige Progressen daar in gemaakt. Den 16. hebben dezelve in Committé de Vertogen nopens 't verval van de Wolle-Manufacturen verder overwogen en dien aangaande verscheide Resolutien genomen, dezelve kort daar na goedgekeurd en besloten den Koning by Addres te verzoeken, " dat het zyne Majesteit wilde behagen aan „ de Commissarissen van den Koophandel en Volkplantingen te „ belasten, dat zy gedurende den stilstand van 't Parlement een „ Lyst zullen vervaardigen van al den Voorraad van Wol in *Groot-* „ *Brittannien* en *Ierland*, ten einde dezelve by d'eerste Zitting „ van 't Parlement open te leggen en den heimelyken uitvoer „ daar van kragtdadiger te beletten. „ En voorts bevolen een Bill intebrengen nopens 't voorkomen van alle misbruiken in d'Assurantie op de Schepen.

Den 20. hebben de Lords de Bill nopens 't beletten van Muitery en Desertie, en den 21. de Gemeentens de Bill aangaande 't openen van den Koophandel met *Persien* en *Rusland* gepasseerd, kort daar na in Committé eenige veranderingen gemaakt in die nopens 't aanmoedigen der Matrozen en 't spoediger bemannen van s' Konings Vloot, en bevolen alle de Leden te sommeeren, om aanstaande Vrydag in 't Huis te verschynen.

Den 22. hebben de Gemeentens in Committé over de Subsidien besloten aan den Koning toeteestaan, voor het Transport der Troupen naar *America* 105 duizent 275 Pond Sterling 18 Schellingen 8 Pens en voor de kosten tot onderhoud van dezelve Manschap 124 duizent 564 Ponden Sterling 8 Schelligen 3 vierde Pens, en bevolen dat toegestaan zal worden een Bill intebrengen nopens 't uitbreiden en reguleren van den Koophandel naar de *Levant*. Den 23. heeft de Heer *Fane* van deze Resolutie en

den

1741. *Maart.* den 24. van de Veranderingen in de Matrozen-Bill Verslag aan 't Huis gedaan, 't welk de voornoemde Besluiten en eenige van deze Veranderingen goedgekeurd en bevolen heeft die Bill met de Veranderingen in 't net te stellen.

Toen den 20. in 't Huis der Lords de gemelde Bill nopens het beletten van Muitery en Desertie, en 't beter betalen der Troupen en reguleren der Quartieren voor dezelve, voor de derde maal gelezen en met meerderheit van Stemmen gepasseert was, hebben d'onderstaande Leden 't volgende Protest doen registreren.

Wy ondergeschreeve protesteren, om dat het Ons onnodig schynt, dat de Troupen, welke men tegenwoordig in dit Koningryk op de been heeft, gebruikt zullen worden om aan onze Vyanden buitens 's Lands afbreuk te doen, en daar en boven zyn Wy verzekerd, dat de Liefde en Genegenheit van 't Gemeen voor zyne Majesteit en de Protestantsche Successie zo groot is, dat men die Troupen niet nodig heeft om deze Natie in ontzach te houden.

Was getekend:

Abingdon, Warrington, Carlisle, Lichtfield, Aylesford.

Vyf-entwintig Pairs hebben een protest laten aantekenen tegen den voorslag, gedaan, om den Koning by Addres te verzoeken, voor hen te doen open leggen de vertogen van den *Admiraal Vernon* wegens een veel groter getal Schepen en Manschap. Dit protest behelst in substantie; " Dat het Huis ondernomen „ hebbende, de bestiering van den Oorloch t'onderzoeken, met „ een inzicht, om na behoren van die zaak te konnen oordelen, „ men voor 't zelve opengelegt had eenige uittrekzels van Brie- „ ven, doch dat dezelven niet schynen te beantwoorden 't ver- „ zoek van 't Huis en noch veel min 't inzicht van 't onderzoek; „ dat uit die kleine uittrekzels echter blykt, dat d'Amiraal *Vernon* „ dikwyls over d'ongenoegzaamheit van zyne provisien geklaagt „ en gezegt heeft, datze maar alleen goed waren tot een expe- „ ditie van *Spithead*; dat zy derhalven de sterkste redenen heb- „ ben, zich verzekerd te houden, dat die Admiraal in eenige

„ van

1741. Maart.

„ van zyne Brieven meer dan eens een groter getal van Schepen „ en Manſchap verzogt heeft, offchoon men tot nu niets voor „ 't Huis opengelegt hebbe, betrekkelyk op die Articulen; dat „ byaldien men dien Admiraal zo voort met een groter macht „ had doen vertrekken, of indien men kort daar na en tydig „ nieuwe verſterkingen van Schepen en Troupen met behoorly- „ ke krygs, en mondbehoeften gezonden had, hy, na hun ge- „ voelen, andere voordelen zou hebben behaalt, die al lang een „ einde van den Oorloch zouden gemaakt hebben, maar dat hen „ toeſchynt, dat door die uitſtellinge handelwyze het Toneel „ jegenswoordig veel verandert is, om dat men de Spaanſche „ Vloot uit hare Havens heeft laten vertrekken en allerhande „ mond- en krygsbehoeften aan de Spaanſche Bezettingen heeft „ laten overvoeren; dat men aan de Spaanſchen eene gunſtige „ gelegenheit en tyd gegeven heeft, om hunne Veſtingwerken in „ *America* te herſtellen, en voornaamlyk 't geen wel van 't groot- „ ſte gevolg is, om zich te bezorgen van den byſtand van een „ andere Mogendheit, die toen niet gereed was, veronderſtelt „ zynde, 'dat ze een voornemen had, om d'Engelſchen in dit „ Land in verlegenheit te brengen.

Was getekend:

Greenwich, *Carliſle*, *Aylesford*, *Berkshire*, *Middleton*, *Buccleugh*, *Bathurſt*, *Montjoy*, *Cobham*, *Exeter*, *Suffolk*, *Bruce*, *Beaufort*, *Shafsbury*, *Hereford*, *Manſel*, *Weſtmoreland*, *Dinbigh*, *Bridgewater*, *Gover*, *Abingdon*, *Foley*, *Haversham*, *Litchfield*, *Thanet*.

De Proclamatie ter Aanmoediging van de Matrozen gepubliceert, behelſt, dat die gene, dewelke zich voor den 6. *April* vrywillig ten dienſt van den Koning aanboden, de Premie genieten zouden by de Proclamatie van den 4 *Januari* beloofd, te weten 2 Guines voor ieder ervare Matroos, en 30 Schellingen voor ieder ander.

1741. Maart. Op den zelfden dag der Proclamatie, heeft zich een jonge Dochter, met een Heldenmoed voor haar Vaderland aangedaan, in Matrozen Klederen gestoken en dienst op een Oorlochschip genomen.

Alle d'Engelsche Matrozen, die te *St. Sebastiaan*, *Pampelona* en andere Spaansche Steden gevangen zitten, zes stuivers daags, zedert den 20. *Januari* laatsleden toegelegt zynde, hebben dezelven den 9. *Februari* voor d'eerstemaal 10 Schelligen Sterling voor 20 dagen ontfangen, zulks zy nu in plaats van water Wyn drinken, en zeer wel te vrede zyn.

De zaak van *Silesien* in zyne hachelyk-en gewichtigheit aan dat Hof overwogen zynde, heeft het zich tot noch toe op gene Cathagorische wyze des aangaande aan de Koninginne van *Hongaryen* verklaard gehadt en alzo eene naburige Mogendheit van voornemen is 't antwoord van dat Hof af te wachten, om zich daar na te konnen reguleren, steld men zich midlerwyl in Staat, om de contigenten aan de Koninginne te konnen leveren, by aldien de nood zulks vereischt. Aan d'andere kant is men daar ten hoogsten verwondert, dat *Vrankryk* zich zedert Keizers dood zo t'eenemaal stil houd, te meer als men acht geeft dat die Kroon ruim twintig Jaren in alle de zaken van *Europa* de grootste hand gehadt heeft; ten zy men zulks wil toeschryven aan de vreedzame gedachten van den Cardinaal de *Fleury*, 't geen de tyd ontwinden zal. Evenwel arbeid men zonder ophouden aan de Veld-Equipagie van Zyne Majesteit, die zeer magnificq zyn zal.

Spaansche Schepen door d'Engelschen genomen, of vernieldt:

d'Engelsche Kaper *Hargrave* heeft vyf Spaansche Vaartuigen in verscheide reyzen genomen en te *Gibraltar* opgebraght, ook een verbrand en een ander in de grond geschoten hadt.

Den 31. *December* laastleden was omtrent *St. Kist* een scherp gevegt tusschen een Engelsche en een Spaansche Kaper voorgevallen, welke laaste een schoot in zyn Kruidkamer gekregen hebbende, met Man en Muis in de Lucht gesprongen was.

Den 19. Passato is 't Schip de *Prinses Augusta* van 10 Stukken Canon en 24 Man Equipagie, omtrent 50 Mylen westwaarts van

Scilly

Scilly door een Spaansche Kaper van 24 stukken Canon geattaqueert geworden, en welke, juist wanneer hy meende t'enteren, door het in brand raken van zyn Kruitkamer in de lucht vloog. 1741. *Maart.*

Engelsche Schepen door de Spaanschen genomen:

Te *Charles Town*, is een Schip, genaamd *d'Ancona*, en twee andere, die met Lootzen aan Boord na 't hoogwater wachte, door een Spaanschen Kaper genomen en te *St. Augustinus* opgebraght.

't Schip van Kapitein *John Steel*, van *Londen* na *Gainsborough* moetende is door een Spaanschen Kaper by *Caap Finisterre* genomen, en te *Ferrol* opgebraght, zo als ook een ander Engelsch Schip, met Koorn na *Havre de Grace* moetende. 't Schip *de Thomas*, Kapitein *Murry*, van *Leverpool* naar *Port a Port* gaande, is op de hoogte van 76 mylen ten Westen van *Scilly* door een Spaanschen Kustbewaarder genomen en te *St. Sebastiaan* opgebraght, zo als ook 't Schip *de Supply*, Kapitein *Tobin*, van *Kork* naar *Gibraltar* zeilende.

't Schip van Kapitein *Silden* naar *Jamaica* gaande, is door een Spanjaard genomen en de gehele Equipagie gedoodt.

't Schip de *Maria*, Kapitein *James Bert* uit *Zuid-Carolina* naar *Cowes* graande, is den 25. passato door een Kustbewaarder genomen en te *St. Sebastiaan* opgebraght.

DEN 22. passato wierd te *Parys* eene Koninglyke ordonnantie, en den 17. dezer in 't Parlement geregistreert, gepubliceert, vernieuwende 't Verbod aan de Nieubekeerden van hunne Goederen te mogen verkopen gedurende den tyd van 3 Jaren, van den 12. *Maart* aanstaande te rekenen, om dat men bespeurde dat verscheide zedert eenigen tyd dit gedaan en zich vervolgens uit het Koningryk geretireert hadden. VRANKRYK.

De grote zaak van eenige Engelsche Heren tegen d'Erfgenamen van den beruchten *Law*, die al eenige Jaren een zwaar Proces veroorzaakt heeft, is nu door Commissarissen van den Raad uitgesproken, en de gemelde Erfgenamen zyn gecondemneert tot de betaling van 96000 Ponden Sterling met d'Interessen

 en

1741. *Maart.* en Onkoſten, en hen de Pretentie van 100000 Ponden Sterlling en Schade en Intereſten, die ze tegen d'oude Sindicus der Crediteuren van den gemelde *Law* geformeert hadden, als mede die van 3000 Ponden Sterlling tegen derzelver Agent, ontzegt, zynde verder geordonneert, dat men het *Depoſitum* van 10000 Ponden Sterlling, 't welk de Heer *Harriſon* als een Vreemdeling voor Borgtocht geconſigneert hadde, wederom geven zoude.

Den 22. dezer wierden twee Engelſche in de Voorſtad *St. Germain* gearreſteert, beſchuldigt zynde van Zee-Volk in dienſt van *Groot-Brittannien* aan te nemen: Zodra de Cardinaal de *Fleury* hier van verwittigt was, gaf zyne Eminentie ordre van dezelve vry te laten, en na hen geëxamineert te hebben, liet hy ze na *Calais* brengen, met ordre van uit het Koningryk te vertrekken, en 'er nooit weder in te komen, of ze anders ſtrengelyk zouden geſtraft worden.

Zedert dat in *Engeland* d'Uitvoer van gezoute Oſſe-Vlees verboden is, heeft een Compagnie te *Marſeille*, die 't zelve uit *Barbaryen* doet komen, permiſſie gekregen, 't zelve van daar na *Vrankryk* te transporteren en te verkopen.

Zedert eenige dagen, van 't laatſt dezer maand, heeft men aan dat Hof bemerkt, dat zyne Majeſteit wat droefgeeſtig en peinzende was, weshalven de Cardinaal de *Fleury* in 't byzonder zeer zorgvuldig was, om de zwaarmoedige gedagten van den Koning te doen verdwynen, die men ten dele toeſchryft aan de grote en algemene Elende van deſzelfs Volk, door meer als eene Ramp veroorzaakt, ten dele aan de critique geſteldheit der publique Zaken, en waar by, welken weg men ook mocht inſlaan, zich zo vele bedenkelykheden op doen; ten dele ook aan de menigvuldige Staats-Bezigheden, en eindelyk ook aan 't Saiſoen en ſlechte Lente-Weer: Wat 't ook zyn mag, waar over 't gemoed van zyne Majeſteit zodanig aangedaan is, men word daar door overtuigd, dat dezelve de Zaken niet alleen van buiten, maar ook tot in de grond inziet, en na haar gewigt en zwaarte weegt. De Koningin van *Spanjen* continueert hare Inſtantien, om dien Koning tot gelyke Concepten in de Zaken met *Groot-Brittannien* en *Ooſtenryk*, als de hare zyn, over te halen, maar zyne Eminentie de Cardinaal de *Fleury* kant zich niet alleen daar tegen

aan,

aan, maar heeft ook krachtige Remonstratien aan de gemelde Koningin by Missive gedaan en haar aangetoont, in welke zwarigheden en gevaren men zich door diergelyke Resolutien zoude inwikkelen. 1741. *Maart.*

DE Heer de *Chavigni* Ambassadeur des Konings van *Vrankryk* te *Lisbon*, heeft van wegen Zynen Koning, aan de Staats Ministers aldaar, wegens d'invagie der Indianen omtrent eenige Portugaalsche Colonien in *d'Oostindiën*, voorgesteld, om zelfs eenige Schepen naar die Volkplantingen te zenden, ten einde d'Indiate verdryven. Maar aan dat Hof was besloten " des zelfs Credit „ in dat Werelt gedeelte zelfs en alleen te handhaven. „ 't Geen voor d'opmerkende genoeg gezegt is. PORTUGAL.

DE Paus heeft by een Decreet vastgesteld, dat voortaan gene Kerkelyke Beneficien, welke meer dan 25 Scudi 's Jaars opbrengen, door de Bisschoppen zullen mogen begeven worden. Mitsgaders op het instandig Verzoek van den Cardinaal *Aquaviva* voor den Koning van *Spanjen* eindelyk 't Brevet toegestaan, volgens 't welke de seculiere en reculiere Geestelykheit onder de Spaansche Monarchie tien ten honderd van hunne Inkomsten zullen moeten opbrengen, om den Oorloch tegen *Groot-Brittannien* met kragt voorttezetten. d'Apostolische Kamer heeft voor 't afvaardigen van dat Brevet zes duizend Scudi gëeischt, maar van den gemelden Cardinaal niet meer dan 3500 Scudi ontfangen. ITALIEN.

Men heeft daar een Edict gepubliceert, dat men in het toekomende alle Contracten, Acten, Bank-en Koopmans-Boeken, en in 't kort al 't geen voor 't Gerecht gelden zal, op Gezegeld Papier zoude moeten opstellen, 't welk een grote zomme Jaarlyks zal opbrengen: Deze nieuwe Impost 2 *Bajocchi* of stuiver par vel, en op dat het Gemeen zich zonder murmureren daar aan onderwerpen mocht, heeft men 7 andere kleine Imposten afgeschaft; doch d'eerste gemelde Impost zal voor *altoos*, en d'afschaffing der laatst gemelde maar voor *een korten tyd* zyn.

Zyn H. heeft een Apostolische Constitutie laten uitgaan tegen de Geestelyke, die zich met Wereltlyke zaken bemoejen, vernietigende daar by de Constitutien van *Paulus V.* en *Pius IV.*,

1741. *Maart.* aangaande het Testeren van Geestelyke Personen, tot groot voordeel van d'Apostolische Kamer, die zyn H. zich grotelyks laat aangelegen zyn, om ze in een goede staat te stellen.

Door 't Napelsche Hof, zyn in de voorleden Maand, na alle de Leenheren en Onderdanen, die vaste Goederen in die beide Ryken bezitten, circulaire *Brieven* afgevaardigt, behelzende een Bevel om voor ieder Landgoed een Man te leveren.

DUISCHLAND. DE Koningin heeft door een Plegtig Circulair Schryven aan de Koninglyke *Hongarische* Standen den Algemene Land- of Ryks en Kronings-dag werkelyk uitgeschreven. De Brief, die volgens gewoonte in de Latynsche Taal is opgesteld, luid als volgt:

MARIA THERESIA, van Gods Genade Koninginne, van Hongaryen *en* Bohemen, *&c. &c.*

HOog-Welgebore, Voortreffelyke, byzonder Lieve en Getrouwe! Nadien het, gelyk bekent is, den Groten Godt na zyn onnaspeurlyk Raadsbesluit behaagt heeft, wyle zyn Geheiligde Keizerlyke Majesteit in *Germanien*, en Koning van *Spanjen* en *Hongaryen*, Heer KAREL VI., onzen hoogst geëerdste Heer Vader, uit dit vergankelyk leven en tydelyke Regering tot de Kroon der eeuwige Heerlykheit te roepen, en daar in over te brengen; vervolgens daar Dezelve geen Manlyke Lyf-Erven nagelaten heeft. Wy als Eerstgebore Dochter en onmiddelbare Erfgenaam en Opvolgeresse, uit kracht van 't eerste en twede Articul van 't in 't jaar 1723 opgerechte algemene-Ryksdags-Besluit van 't Koningryk *Hongaryen*, hoogstgedagte onzen Heer Vader, Hoogzal. Gedagt., in 't gemelde Koningryk *Hongaryen* en daar toe gehorige of geincorporeerde Koningryken en Landen gesuccedeert zyn; Zo hadden Wy genadigst wel gewenscht, ook in het tegenwoordige Winter-Saisoen, tot onzer gelukkige Kroning, een Algemene Land-en Ryksdag der getrouwe Standen van dit ons byzonder geliefde Koningryk *Hongaryen* en daar toe gehorige of geincorporeerde Koningryken en Landen te houden, en dus onze welgedachte Standen t'eerder met onze tegenwoordigheit te vertroosten; maar gelyk 't U Getrouwe niet onbekent is, dat de Wintertyd veel ongemakken in zich heeft, ook de tyd van onze Bevalling niet verre meer af is, Zo hebben Wy derhalven tot volvoering van onze Kroninge,

ge, die met hulpe van den Groten Godt volgens de publique Constitutien van ons welgedachte Erf-Koningryk *Hongaryen* plechtelyk staat te geschieden, tot verkiezinge van een Palatyn, en dan verders ook tot bezorging en verhandeling van al 't geen tot best en aanwasch van 't meergemelte ons Koningryk, 't geen voornamentlyk door den laatsten Oorloch en de droevige Pest Ziekte, met grote Rampen geslagen is geweest, als mede tot verdere bestendige Conservatie dienstig en nodig mocht geoordeelt werden, besloten, aan de gezamentlyke Stenden van ons voorgedachte Koningryk *Hongaryen* en *annexe* of geincorporeerde Koningryken en Landen, haar Algemene Vergadering of Ryksdag op *Sondag Exaudi*, zynde den 12. dag van de naastkomende Maand *Mey* des tegenwoordigen jaars, in onze Koninglyke Vrye Stadt *Presburg* te laten aankondigen en publiceren, dewelke Wy met Gods hulpe willen bywonen. 1741. *Maart.*

In gevolge van dien allen bevelen Wy U Getrouwe Genadigst, dat Gy op den bovengemelde Dag en Plaats Persoonlyk wilt verschynen, en aldaar met d'overige Getrouwe Standen onze Genadigste tot bewaring van 't Algemene Best en verdere behouding van dit Koningryk strekkende Intentien en daar heen gerichte Propositien, nader vernemen, en daar over met elkander beraadslaan; en dat Gy Getrouwe op d'in d'Algemene Ryks-Wetten daar op gestelde straffe daar in niets nalaat, noch daar tegen handelt. Verders blyven Wy denzelve met onze Koninglyke Genade en Gunst Genadig en wel toegedaan. Gegeven in onze Aartshertochlyke Stadt *Wenen* in *Oostenryk*, den 21. *January* 1741.

MARIA THERESIA.

Graaf Ludwig van Bathiani.

Joseph Koller.

De Graaf van *Palfy* die Generaal en Chef van haar Majesteits Troupen in *Hongaryen* is, heeft zo aan de Geestelyke als Wereltlyke Stenden aldaar, de volgende Brief in de *Latynsche* Taal geschreven:

Myne Heren,

ONgetwyffelt zyt gy niet onkundig op welke . . . . . despotique, onwettige, en tot noch toe ongehoorde wyze, tegens 't Regt

1741. Maart. Regt der Volken, en gegeve belofte, en verachting van de *Pragmatique Sanctie*, en met een onverschonelyke verbreking der Solemneelste Tractaten, de Koning van *Pruissen* in deze Wintertyd tegen de Koningin onze Allergenadigste Souveraine, die niets minder konde verwagten, de Wapenen opgevat, en zonder eenige redenen byna geheel *Silesien* bemagtigt heeft, en nadien men verstaat dat hy by tyds *Moravien* nadert, en zich meer en meer uitbreidende het te duchten is, dat hy op die voet voortgaande, tot in 't Hart van 't Koningryk *Hongaryen* zal doordringen, 't geen van elders zo vele rampen en elende gesmaakt heeft, en niet zoude nalaten 't zelve te vernielen en te verdelgen, zoude ik aan myn beloften en rang misdoen, zo ik my tegen die schadelyke desseinen niet verzettede, en 't Vaderland ten kosten van myn Bloed en zelfs myn Leven niet verdedigde. 't Is daarom dat ik vast besloten heb, in cas dat die Hostiliteiten noch langer en in 't Hart of de Grenzen van 't Koningryk voortgezet worden, my 'er persoonlyk met de vereende Machten der *Hoogduitschers* en *Hongaren* tegen aan te kanten. en gevolgelyk, *Myne Heren*, noodzaakt my de behoudenis van 't Vaderland en d'Algemene zekerheit uw te bidden, my zonder tydverlies te laten weten hoe vele geresolveerde en wel Gewapende Cavaliers gy zoud konnen opbrengen, om onder 't bevel van bequame Officieren verdeelt, en vervolgens gebruikt te kunnen werden, om den Vyand te wederstaan, en 't lieve Vaderland voor hun geweld te beschutten. 't Is nodig dat zy gereed zyn te Paart te stygen op het moment als ik het ordonneren zal, en my overal te volgen waar het d'omstandigheden zullen vorderen. Al den buit die zy maken, zal voor hun zyn, en men zal haar behalven dat, noch van Broot, Hooy en Haver verzorgen. Ik wensche dat Godt uw in volkome gezondheit beware, en ben

Myne Heren

Uwe Onderdanige &c.

De Graaf JOAN PALFI.

Presburg den 26. *Januari*. 1741.

Men zegt, en 't is ook waarschynlyk, dat den zelven Graaf van *Palfy* die eenige tyd te *Wenen* geweest is, doch den 20. der voorleden Maand weder geretourneert, wegens de Hongaarsche Natie met de Koningin zeker *Pacta* getroffen, en die ondertekend mede genomen heeft, bestaande in vier Pointen, te weten:

1. In

1741. Maart.

1. In den vrye Commercie met *Oostenryk* voor vier Maanden des Jaars, of alle vierendeeljaars een Maand, gedurende welken tyd dezelve hunne Wynen, Beesten en andere Koopmanschappen, die dat Ryk voortbrengt, zonder eenig beletzel herwaarts brengen en verkopen mogen: 2. Dat de jonge Hongarische Adel van beide de Sexen aan 't Hof zal ontfangen en geplaceert worden onder de Pages en de Staats-Juffers, gelyk die van d'andere Erflanden: 3. Dat de vacante Bischdommen en Beneficien in *Hongaryen* in het toekomende aan d'Onderdanen van de Natie zullen geconfereert worden: En 4. dat de Nationale Officiers, die de vereischte bequaam-en hoedanigheden hebben, in de vacant wordende Hongarische Gouvernementen en Commandantschappen zullen geëmploieert, en voor all vreemde geprefereert worden.

De Brief van Condoleantie en Felicitatie, welke de Koning van *Vrankryk* aan de Koninginne van *Hongaryen* en *Bohemen* geschreven heeft, luid als volgt:

Doorluchtigste, Voortreffelykste en Grootmachtigste Vorstin, onze zeer waarde en beminde goede Zuster en Moey.

DE Brief van den 21. *November* 1740, waar by Uwe Majesteit Ons 't overlyden van Uwe Heer Vader, *Karel VI.*, onze zeer waarde en beminde Broeder en Oom, bekend gemaakt heeft, geeft Ons ook de grootheit der droefheit van Uwe Majesteit over dit betreurenswaardige geval genoegzaam te kennen. d'Overdenking van die rechtvaardige Smerte vermeerdert de Betreuring, die 't verlies van een Vorst aan U veroorzaakt, tegens dewelke, zedert d'oprechte Vereeniging, die Hy met ons had gemaakt, onze Vriendschap zo volmaakt is geworden, als Onze Hoogachting ten allen tyde geweest is. en de gevoelens, dewelke Uwe Majesteit jegens Ons betuigt, konnen geen andere uitwerking hebben, dan die te bevestigen en te vereeuwigen, die Wy U toedragen. Wy smeken derhalven Godt Almachtig, dat Hy U, *Doorluchtigste*, *Voortreffelykste en Grootmachtigste Vorstinne onze hoogwaardste*, *en zeer beminde goede Zuster en Moey*, in zyne heilige en dierbare Bescherming gelieve te nemen. Gegeven te *Versailles* den 26. *Januari* 1741.

Uwe goede Broeder en Cousin.

LODEWYK.

1741. *Maart.*

d'Aanmerking die men aldaar op dezelve gemaakt heeft bestaat: „ Dat daar in niet 't minste gewach gemaakt word van de Guarantie „ der *Pragmatique Sanctie.* „ Men hadt het Gemeen evenwel gevleid van de goede intentie van dat tegens 't Wener Hof, maar nu verneemt men in tegendeel, dat zyne Aller-Christelyke Majesteit alom aan de Duitsche Hoven heeft laten verklaren, *van niet te konnen gedogen, dat men den Hertoch van* Lottharingen *tot Keizer vekieze.*

't Antwoord van de Heren Staten Generaal op de Missive door den Groot Hertoch van *Toscanen* aan dezelve geschreven, * zeggen Haar Hoogmogende daar in: „ Zeer verblyd „ te zyn te vernemen het vergenoegen, 't geen Zyne Ko- „ ninglyke Hoogheit heeft opgevat, over hunne neigingen, zo „ wel ten aanzien van de Belangen van de Koningin van *Honga-* „ *ryen* als de zyne, dat zy zyne Koninglyke Hoogheit bedanken „ over 't vertrouwen 't geen hy betuigt in hun te stellen, met haar „ Hoog Mogende bekend te maken zyne voornemens, om zich „ tot een Mededinger na de Keizerlyke Kroon op te doen, dat „ zy Wenschten tot de vervulling der verlangens van zyne Ko- „ ninglyke Hoogheit iets te konnen by brengen, om hem daar „ door van d'oprechtheit harer Vriendschap blyken te geven, doch „ dat dewyl haar vermogen by die gelegenheit zeer bepaalt is, „ zy zich moesten vergenoegen, om zyne Koninglyke Hoogheit „ de vervulling zyner verlangens toe te wenschen, en zich te „ verheugen wanneer zy dezelve met hunnen recommandatien „ zoude konnen ondersteunen, op dat d'aanstaande verkiezing „ tot welvaard van *Europa* gedyen, en van 't Ryke in 't byzon- „ der uitvallen mochte: Voor 't overige verzoeken zy zyne Ko- „ ninglyke Hoogheit, in de voordelige sentimenten voor de Re- „ publicq te willen volharden hunne Belangens werklyk met die „ van hare Majesteit de Koningin van *Hongaryen* zamen voegen- „ de, voorts zyne Koninglyke Hoogheit genegen blyvende, &c.

Maandag nagt den 13. dezer, tusschen twee en drie uuren is de Koningin van *Hongaryen* tot grote Vreugde zo van 't gehele Hof als 't Gemeen van een Prins verlost, die 's avonds ten zeven uu-

ren

* *Zie hier voren op pagina* 74.

ren in de zo-genaamde Ridder-Zaal door den Nuntius van den Paus gedoopt en *Josephus*, *Benedictus*, *Augustus*, *Johannes*, *Antonius*, *Michaël*, *Adam* genaamt wierd: De Paus en de Koning van *Polen*, Keurvorst van *Saxen*, wierden als Peters gerepresenteert; d'eerste door den Cardinaal *Collonitsch*, Aardsbisschop van *Wenen* en de twede door den Prins van *Saxen-Hildburghauzen*. Na de plegtigheit van den Doop heeft de Groot-Hertoch van *Toscanen* den jongen Prins volgens gewoonte met de Ridder-Order van 't *Gulde Vlies* omhangen, waar na door den voornoemde Nuntius het *Te Deum* onder een ongemeen heerlyk Muzicq en 't lossen van 't Canon gezongen wierd: 's Avonds heeft men niet dan Vreugdevuren en Illuminatien in die Stadt gezien, en dien dag zo als ook de twee volgende is 't Hof in Gala geweest. Men heeft niet alleen vele Couriers met deze tyding naar de buitenlandsche Hoven afgevaardigt, maar ook zullen verscheide voorname Heren naar dezelve gezonden worden om zulks plegtig te doen, te weten, de Graaf *Esterhasi* naar *Brussel*, den *Haag*, *Londen* en *Lisbon*, de Graaf van *Kaunitz* naar *Turin*, *Florence* en *Romen*, de Graaf van *Wietzeck* naar *Dresden*, *Blankenburg*, *Wolfembuttel*, *Hanover* en *Petersburg*, de Graaf van *Codeck* naar *Lotharingen* en *Parys* en de Heer van *Meser* naar *Munchen*, *Manheim*, *Mentz* en *Bonn*. De Turksche Ambassadeur aldaar heeft mede deel aan die Vreugde genomen, hebbende niet alleen zyn Paleis doen illumineren, maar ook een grote zomme Gelds onder 't Gemeen doen uitdelen. 1741. Maart.

Op den jongen Prins zyn reets verscheide *Chronosticos* gemaakt en onder anderen deze twee volgende, waar van de Talletters uitmaken 't jaar, waar in die Prins geboren is, naamlyk

DoMVI aVstriæ IosephVs prinCeps sVaVIs aC optatVs orItVR.

Dat is,

Den Huize van Oostenryk is Josephus, die minnelyke en zo lang gewenschte Prins geboren.

IosephVs seCVnDVS fVtVrVs Cæsar roManVs natVs.

Dat is;

Josephus de twede, aanstaande Roomsch Keizer geboren.

1741. Maart. 's Nagts tusschen den 10. en 11. der voorleden Maand, alswe gemeld hebbe, wierd den Hertoch van *Uzeda*, uit het huis van *Pacheco*, te *Wenen* gearresteert, en den volgende dag tot *Ingerstof* gebraght, alwaar hy door den Opper Hof-Cancelier, Graaf van *Sintzendorf*, en door den Raad *Managetta*, die zich op ordre van 't Hof, 's morgens derwaarts vervoegt hadden, ondervraagt wierd, zedert is hy door een Wagt van 30 Man zeer nau bewaard. Hy had de Commissarissen die by zyn in Arrestneming assisteerde zeer gesmeekt, doen hy zach dat al zyn Papieren wierden wechgenomen, dat doch zeker Kisje, niet mochte aangeraakt worden, alzo daar in (volgens zyn zeggen,) niet als brieven waren van een zekere Dame, waar van het niet betaamde dat d'intrigues bekend wierden; maar in plaats van dien is gebleken, dat hy een zeer gevaarlyke Correspondentie met twee voorname Hoven tegens, 't *Oostenrykscbe* Huis onderhouden, en met zyne Makkers quade Projecten gesmeed had, en hier toe zoude onder anderen uit eenige verborgene bewoordingen, welke in twee Brieven gelezen worden, stoffe tot reflectie gegeven. In d'eene word gemeldt: *De zaken komen allengskens en ongevoelig tot hunne rypheit, om die zo verre te brengen, moet men aan een andere kant sterk in de weer zyn, en niets verzuimen dat credit kan geven.* In de twede leest men: De Silesische *zaak, kan door de bekommering, die dezelve veroorzaakt veel te weeg brengen, om het bewuste oogmerk te bereiken. Hoe groter de beweging is, hoe zekerder den gewensten uitslag schynt te zullen zyn. Men mag ook op 't wel gelukken der middelen, die in 't werk gesteld zyn om de gemoederen in beweginge te houden, staat maken, want het is van 't uiterste gewicht te beletten, dat de beweging niet verminderé.* Een zaak, welke aan die twyffelagtige uitdrukkingen eenig licht byzet, is, dat den Hertoch van *Uzeda* grote zommen gelds uit verscheide plaatzen en van verschillende Banquiers ontfangen heeft, waarom eenige van dezelve ten Hove zyn ontboden en ondervraagt, doch men heeft uit hun niet anders konnen vernemen, dan dat die Gelden over *Genua* geremitteert zyn. Noch zouden onder zyne Papieren eenige Billetten van *Don Carpentro*, die als Secretaris van den Spaansche Ambassade te *Wenen* geresideert heeft, alles in verbloemde en Allegorische bewoordingen geschre-

geschreven, gevonden zyn, als ook eenige Cyffer Tabellen met de sleutels, en 't ontwerp van een *Italiaansche* Memorie, waar in gemeld word: *Alzo 't zoude konnen gebeuren, dat meer dan eene quam te missen, is 't nut om in alle gevallen maatregulen te nemen, en Batteryen op te werpen.* Men vaart noch voort met verscheide personen t'arresteeren, waar onder zommige *Emissarissen* van zeker Hof bevinden. d'Ontdekking van dit Complot zoude door den *Sardinischen* Minister te *Madrid*, geschied, en door 't Hof van *Turin*, aan dat van *Wenen* overgeschreven zyn, 't welk dan een bewys is, van de goede intentie des Konings van *Sardinien*, tegen 't gemelde Hof. 1741. *Maart.*

Den 19. dezer is de Sententie tegen den gemelden Hertoch uitgesproken en hem bekend gemaakt " dat hy by dezelve wel „ ter dood was gecondemneert, maar uit genade door de Konin- „ gin die straf in eene eeuwige Gevangenis verandert was. „

Tegens 's Pausen bewuste Brevet*, heeft zyne Majesteit van *Pruissen* aan zyn Minister te *Regensburg* nopens de *Chimerique* vreze voor de veiligheit der Catholyke Religie geschreven 't geen volgd: „ d'opene Brieven die ik ten eersten by 't intrekken van „ myne Troupen in *Silesien* heb doen afkondigen, tonen dat ik „ gantsch niet voor heb iemant t'ontrusten wie 't ook zy in de „ vrye Religie-oeffening, maar dat in tegendeel een ieder in 't „ volle en gehele genot van alle zyne Privilegien, regten en Pre- „ rogativen zo in 't Kerkelyke als in 't Politique, die iemant van „ wat Religie hy ook zyn mag, tot hier toe genoten heeft, zal „ beschermen: men kent my voor 't overige niet regt zo men my „ toeschryft een geest van vervolging zynde niemant de tolle- „ rantie meer toegedaan als ik, en de Catholyken behoeven „ voor my minder als voor eenig Protestantsch Vorst wie 't „ ook zy, te vrezen, waar van gy alle de Ministers der Ca- „ tholyke Vorsten die te *Regensburg* zyn, vryborstig kunt ver- „ zekeren, als mede dat ik niet de minste inbreuk zal doen, „ noch in myn Staten, noch in 't overige van 't Ryk in 't geen „ door de *Westphaalsche* Vrede ten behoeven der 3 Religien die „ in 't Ryk gedult en opgerecht zyn, is bedongen, maar ook „ zou ik zeer bedroeft zyn dat een eenig *Catholyk* mocht klagen, „ dat

* *Zie hier voren pagina* 134.

1741. Maart. „ dat men hem onder myne Regering en in plaatzen myner Heer„ schappy, het minste nadeel of geweld aandeed.

d'Oostenrykische Gezant heeft by de laatste Raads-dag bezwaarnissen aangebragt over 't geen *Keur-Beyeren*, aangaande 't Keur-Boheemsche Gezantschap, na *Francfort* gedestineert, verklaard had, „ namentlyk 't zelve niet door zyne Landen te zul„ len laten passeren, noch het t'erkennen, en de Brieven, tusschen „ den Keur-Beyersche Minister Graaf van *Thoring* en den Ko„ ninglyke Boheemsche Opper-Cancelier Graaf van *Kinsky* daar „ over gewisselt, gecommuniceert: „ De Gezanten, die'er toen present waren, hebben de zaak *ad referendum* aangenomen, zonder iets verder tot voordeel of nadeel van d'een of ander Party t'uiten. Aangaande 't uitstellen of niet uitstellen der Keizerlyke Verkiezing, is men wegens de verschillende Sentimenten der Keurvorstelyke Hoven van *Keulen*, *Beyeren*, *Saxen*, *Brandenburg en Paltz*, die voor 't eerste zyn, en van *Mentz*, *Trier* en *Bohemen*, die voor 't laatste zyn, overeen gekomen, dat de gezamentlyke Keurvorstelyke Gezanten wel ter bepaalder tyd zich te *Francfort* zouden laten vinden, doch noch niet over de Keizerlyke Verkiezing handelen, maar alleen over eenige Preliminaire Pointen raad plegen zouden.

't *Pro Memoria*, 't welk aan d'Afgezanten der Keurvorsten van *Beyeren* en de *Paltz*, aangaande hun gemeenschappelyk Vicariaat, van de Stenden daar onder behorende, zal gepresenteert worden, is nu opgesteld en behelst, dat het gemelde Vicariaat een nieuwigheit, met de Grondwetten van 't Ryk strydende was, en dus zonder voorgaande raadpleging en inwilliging der Stenden geen plaats hebben kon; weshalven men hoopte; dat de gemelde Keurvorsten dezelve niet voorby zouden gaan. Van 't Keur-Saxische Hof ziet men een gedrukt Geschrift gepubliceert, waar in men meent te bewyzen, 1. dat de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen* haren Gemaal geen mede Regentschap kon overdragen, zonder tegen de *Pragmatique* te handelen; 2. dat dezelve de Keur-Boheemsche Stem en Functien niet kon voeren noch laten voeren, maar dat dezelve ingevolge van de *Gulde Bulle* den naaste Agnaat toequamen, tot zo lang een meerderjarige Prins van de gemelde Koningin voor handen was: Uit dit

dit laatste blykt, dat de Geboorte van een Aards-Hertoch geen verandering zal maken in de pretensien van 't gemelde Hof, gelyk zommige zonder grond voorgeven. 1741. Maart.

De Koning van *Groot-Brittannien* heeft als Keurvorst van *Brunswyk* aan de twee Keurvorsten van *Beyeren* en *Paltz*, op hunne bekendmaking van 't gemeenschappelyk aangevaarde Ryks-Vicariaat, geantwoord: „ Dat hy het zelve volgens de Ryks-Wetten „ niet kon erkennen, als zynde zonder Inwilliging der daar toe „ behoorlyke Ryks-Stenden, en zonder Hen eens communica- „ tie daar van te geven, maar onder hun beiden alleen afge- „ sproken ".

De Regering te *Francfort* heeft den 1. dezer de Keizerlyke Verkiezings-dag by Trommel slag doen bekent maken, en de Burgers en Ingezetenen bevolen, de Keurvorsten, derzelver Gezanten, Hof-bedienden, en andere aanhorige, met alle schuldige onderdanigheit, respect, en eerbied te bejegenen, en zorge te dragen, dat de Stadt geen onrust noch moeiten, en hun zelfs geen verantwoording, schade, en nadeel toegebraght werde; voorts dat d'Ambagtslieden en andere personen, zo lang de verkiezing zal duren, zich 's avonds ter bequamer tyd, 't Burgeruur genoemt, na huis zullen moeten begeven; dat niemant dan om hoge en verantwoordelyke redenen zonder licht de straten zal mogen passeren; en eindelyk dat de Tappers en Herbergiers voor hun vuur en licht behoorlyke zorge zullen moeten dragen.

De Pauselyke Extraordinaris Nuncius, Heer *Doria*, heeft voor zo veel men verneemt, by geen der Keurvorstelyke Mentzische en Keulsche Hoven het een of ander Subject tot de Keizerlyke Kroon gerecommandeert, maar zich vergenoegt met aan te raden, „ dat men by de Verkiezing 't Interest van de Roomsche „ Kerk en Religie, de Rutte van 't Duitsche Ryk, en 't alge- „ mene welzyn van de Christenheit mocht beoogen en behertigen. "

ZYNE Pruisische Majesteit, heeft 't volgende Placaat in *Silesien* doen publiceren, waar by zyne Majesteit alle Ingezetenen en Onderdanen van dat Hertochdom, 't zy Geestelyke of Wereltlyke, gebied, d'Imposten, Accysen, en andere 's Lands lasten SILESIEN.

tot

1741. *Maart.* tot nader bevel op den voet van den Jare 1740, te betalen, en in 's Lands Kasse te leveren, luidende:

Nadien zyne Koninglyke Majesteit in *Pruissen*, onze Allergenadigste Heer, met een byzonder ongenoegen vernomen heeft, dat de meeste Inwoonders en Onderdanen van de *Silesische* Steden, Vlekken en Dorpen, de verkeerde gedachten opgevat hebben, dat zy zedert d'inrukking van allerhoogst gedachte zyne Koninglyke Majesteit en deszelfs Troupen in de *Silesische* Landen, niet verschuldigt of gehouden waren de gewone Imposten, Accysen en andere 's Lands nodige schattingen te betalen, in de publique Kasse te leveren, en derhalven eigenmagtig verzuimt en geweigert hebben, zodanige Gelden aan de tot den ontfangst bestelde Officianten en Ontfangers te betalen, en dus te veroorzaken, dat de gewone Lands lasten door de loffelyke Vorsten en Stenden in *Silesien* tot goedmaking van 's Lands nooddruftigheden ingewilligt, in 't Generaal *Steuer-Ampt* te *Breslau* niet inkomen, en daar door de grootste wanordre in die Hoofd-kasse, en 't daar van afhangende 's Lands Credit veroorzaakt word, en nochtans allerhoogstgedachte zyne Koninglyke Majesteit die verwarringen zo veel te minder door de Vingeren wil zien, alzo dezelve geenzints voornemens is de gedachte loffelyke instellingen en ordeningen door de Vorsten en Stenden tot ondersteuning van de gewone 's Lands nooddruftigheden en vereistens gemaakt, in verval en confusie te doen geraken; maar veel eer nadrukkelyk te zorgen, dat dezelve in volkomen wezen, en behoorlyke ordening blyven, en als voor regtmagtig ingevordert gehouden werden; ZO IS 'T, dat meer allerhoogst gedachte zyne Koninglyke Majesteit alle en een ieder der *Silesische* Ingezetenen en Onderdanen, 't zy Geestelyke of Wereltlyke, in de Steden, Vlekken en Dorpen, hier mede zo wel genadig als ernstig gebied, alle en een ieder hunne tot nu toe opgelegde lopende Imposten, Accysen, en andere schattingen, hoedanig ook genaamt, niet alleen hier na, maar ook te voren, en op den voet als zulks voor den Jare 1740, volgens besluit van de laatstgehoudene Vorstendag gereguleert en uitgeschreven is, ook in deze lopende Jare aan d'Impost en Accys Ontfangers worden, en daar toe bestemt zyn, in baren Gelde te voldoen, en voorts de dieswegen agterstallige restanten, zo wel van de voorleden Maand *December*, als lopende Maand *Januari*, tot op nader bevel ongeweigert te betalen. Waarom dan allerhoogst zyne Koninglyke Majesteit in *Pruissen*, alle en een ieder *Steur-Accys*, en andere Ontfangers die in de Steden en Dorpen, aangestelt zyn en gevonden worden, hier mede

de

de expresselyk, en by vermyding van deszelfs hoge ongenade gebied, dit Placaat aan alle de Poorten, Steuer en Accys Comptoiren, en andere gewone plaatzen t'affigeren, en een ieder bekent te maken. Gelyk dan zyne Koninglyke Majesteit, ingevalle zo wel door de contribuenten, 't zy van Geestelyke of Wereltlyke stand, als d'Onfangers, hier in 't geringste verzuimt of geweigert mochten werden, zulks aan ieder Stadt, Vlek of Dorp gewisselyk te zyner tyd zal verhalen, en de wederspannige en zuimachtige na bevind van zaken met Militaire Executie vervolgen en straffen zal. Ten Oirkonde heeft zyne Koninglyke Majesteit dit Placaat hoogst eigenhandig ondertekent en bezegelt. Gedaan in 't Hoofdquartier t'*Otmachow* den 18. *Januari* 1741. 1741. *Maart.*

Was getekent:

FREDRIK.

De Commissarissen des Konings van *Pruissen* hebben wegens zyne Pruissische Majesteit de volgende voorslagen aan de Regering van de Stadt *Breslau* gedaan;

I. Dat de Luthersche Kerk, staande buiten de Stadt op den weg na *Hunsfeld*, geschikt zoude worden tot den Godsdienst der Pruissische Troupen.

II. Dat het Gasthuis voor de *St. Nicolaas Poort* en 't huis van de Maliebaan, waar in doorgaans d'Opera's en Comedien gespeelt worden, tot Magazynen zouden worden gebruikt.

III. Dat de Pruissische Regimenten, die door *Breslau* marscheren, voortaan niet meer by Pelotons of Detachementen, zo als tot nu was geschied, maar *en Corps* doortrekken zouden.

IV. Dat de Landstenden twee duizend Floreinen voor de Pruissische Troupen, en 3000 Floreinen voor 't Krygs-commissariaat 's maands zouden toestaan.

De Regering heeft om verscheide redenen zich wegens d'aanneming van die voorslagen zoeken te verschonen, doch men acht nochtans, datze eenige zal moeten toestaan. Den 10. passato ontfingen de Roomsch-Catholyken van 't Bisschops-Hof, 't welk onder den Dom behoort, bevel, om dienzelven dag met alle hunne goederen dat quartier te verlaten.

Een Party Oostenrykschе Hussaren van 100 Man, heeft den 27.

1741 *Maart.* passato een ſtroping tot omtrent *Falkenſtein* in *Silefien* gedaan, en een renconter met 96 Pruiſſiſche Dragonders van 't Regiment van *Schulemburg* gehadt, waar by d'Ooſtenrykſche 16 gevangens en 36 ſchone Paarden buit gemaakt, 1 Standaard en 2 Trompetten afgenomen, en dezelve gelukkig te *Gratz* gebraght hadden:

Den 28. is weder een ſcherpe Actie tuſſchen eenige Compagnien van 't Regiment Huſſaren van *Deſoffi* en een Detachement Pruiſſiſche Troupen tuſſchen *Freudenthal* en *Troppau* voorgevallen, 't verlies aan doden en gequetſten van weerzyden weet men niet, maar wel dat d'Ooſtenrykſche 50 Gevangens gemaakt en 24 Paarden en 4 Wagens met Ammunitie geladen van de Pruiſſiſche verovert hebben; maar den Generaal van *Flemming*, Gouverneur van *Troppau*, eenige Troupen gedetacheert hebbende, om d'eerſte in hare te rug trekking t'agterhalen, zyn de zelve genoodzaakt geweeſt de 4 gemelte Ammunitie-Wagens in de Rivier d'*Oppawa* te werpen, ten einde van zich met meerder gemak met de Gevangens en d'overige Buit te retireren, 't welk ook geſchied is, zonder van de Pruiſſiſchen agterhaald te zyn geworden.

PRUISSEN. HET was den 19. paſſato, 's morgens ten 3 uuren, wanneer zyne Koninglyke Majeſteit van *Pruiſſen* met eenig gevolg van *Berlin* weder na *Silefien* vertrok, na dat dezelve 's avonds te voren d'aangename tyding per Expreſſe van daar ontfangen hadt, dat de Generaal Major *de la Motte*, den pas de *Jablunka* ingenomen had, hebbende aan 't Garnizoen een Vrye Aftocht toegeſtaan. Hier door is 't ſecours, dat anders door *Hongaryen* naar *Sileſien* gebraght konde worden, afgeſneden.

Den 21. kreeg men bericht, dat 1300 Man Ooſtenrykſche Troupen de Burgt *Fridek*, by *Troppau*, alwaar de Major *Munchau* met 300 Man lag, had willen overrompelen, maar met verlies van 60 doden en veel gequetſten afgeſlagen waren.

Den 22. was zyne Majeſteit in gewenſchte gezondheit te *Schweidnits* aangekomen, alwaar dezelve 't Generaal Quartier opgeſlagen, en de ſoldy zyner Troupen merkelyk vermeerdert hadde, ten einde zy dus meer en meer tot het waarnemen van hun

Pligt

Pligt werden aangemoedigt, dat de Koning aan 't hoofd van alle de daar leggende Regimenten eene Ordonnantie had doen publiceeren, behelzende, „ dat de Soldaten, die gedurende den „ aanstaanden Veldtogt verminkt en buiten staat gesteld zullen „ worden, om verder dienst te doen, in hun overigen Leeftyd „ niet alleen de Soldy maar ook nevens d'andere Troupen de „ Monture genieten zullen ": De Koning had wyders bevolen, dat voortaan ieder Regiment, 't geen zich op marsch begeeft; twee Veldstukken en een gelyk getal Ammunitie Wagens met zich zal voeren, en dat geen van dezelve, onder wat Voorwendzel zulks ook zou konnen geschieden, in de Heerlykheit *Wartenberg*, aan den gewezen Hertoch van *Courland* maar nu aan den Russischen Generaal Veldmarschalk Graaf *van Munnich* toekomende, voet zal mogen zetten. 1741. *Maart.*

Den 27. passato zyn 70 Dragonders van het Schulembergsche Regiment by 't Dorp *Baumgarten* aan de Boheemsche Gebergtens van 500 Oostenrykschc Hussaren omcingelt geworden, maar hebben 'er zich met verlies van 8 doden en eenige gequetsten doorgeslagen, en van de Vyanden acht men noch meerdere gebleven te zyn: De Koning, die maar een uur verre van daar was, om een Pas te recognosceren, quam 'er aanstonds met 1 Esquadron Gendarmes en 40 Hussaren aanrukken, waar op de Vyandlyke Hussaren op nieu aangegrepen en genoodzaakt wierden door de *Neis* te zwemmen en na de Bosschen en Gebergtens te retireren.

Den 10. dezer namiddag arriveerde de Koninglyke Adjudant, Heer van *Hoven*, met 5 blazende Postillions uit *Silesien* met d'aangename tyding, dat de Vesting *Groot-Glogau*, na dat dezelve van den 5. tot den 8. onophoudelyk gebombardeert was, 's nachts tusschen den 8. en 9. Stormenderhand overgegaan was.

De verdere Omstandigheden voor en na de Verovering voorgevallen, konnen uit d'onderstaande Brief van een Pruissisch Officier, aan een zyner Vrienden te *Berlin* geschreven, afgenomen werden. Dezelve is gedagtekent *Schweidnits* den 10. *Maart*, en luid als volgt;

1741. *Maart.*

Gisteren ben ik hier aangekomen, na dat ik een kleine reize had afgelegt, waar van ik u jegenswoordig naricht geven zal. Den zesden dezer ſtonden wy *t'Olau*. 's Avonds ten 10 uuren beval de Koning my, om aan den Prins *Leopold*, die de Blocade van *Glogau* commandeerde, zekere orders te brengen. Daags daar aan tegen den avond quam ik ter plaatze en ſtelde den gemelden Prins een klein briefje ter hand, waar by dezelve bevel ontfing, om *Glogau* zonder verder uitſtel met den degen in de vuiſt achtervolgens 't plan, door zyne Majeſteit met hem beraamt, aan te taſten. Daags daar aan, te weten den 8. dezer, liet de Prins met het krieken van den dag de Commandanten van alle de Bataillons by zich komen, en gaf hen te verſtaan, dat de Plaats, noch dien avond moeſt bemachtigt zyn. Men gaf hen ſchriftelyke orders hoe zich te gedragen, en men wees de Kapiteins, die d'eerſte detachementen aanvoeren zouden, de plaatzen aan, om van daar voort te rukken. Men maakte 't Geweer ſchoon, en 't zelve wierd op nieu geladen. Dit alles geſchiede zo ſtil als mogelyk. Ten 8 uuren begonnen de Troupen zich in 't Geweer te ſtellen; ten 9 uuren defileerden zy uit hunne Dorpen na de hen aangewezene plaatzen, omtrent 1000 of 1200 ſchreden van de Veſting. Ten 10 uuren was alles tot den aanval gereed, en elk nam zyn poſt in de grootſte ſtilte en in een zeer goede ordere. Een quartier voor middernacht rukte men tot aan den voet van 't glacis, en men quam daar, toen het 12 uuren in de Stadt ſloeg. Op dat zelve oogenblik ſprongen de Troupen over d'eerſte palliſſaden, om zich in den bedekten weg te werpen. Eenige kleine detachementen keerden zich toen ter rechter en ſlinkerhand en ontwapende alles wat zy van Vyanden ontmoeteden. Toen was het, dat onze attaque 't eerſte vuur van de wallen uit te ſtaan had, en de Stadt in rep en roere gebraght wierd. Onze Troupen lieten zich midlerwyl niet afſchrikken, maar vervolgden hunnen weg, ſprongen in de gragten, ſtelden zich met een ongelooflyke ſnelheit weder in ordre, en marſcheerden tot aan den voet van de Stads muur. Deze is 34 voet hoog met een afdak van 10 voet, en by gevolg zeer moejelyk te beklauteren, te meer vermits het twee dagen te voren gevroren had, en de promenade daar door niet weinig glad geworden was. De Prins *Leopold* en de Markgraaf *Karel* waren onder de 7 of 8, die allereerſt op de punt van de gordyn quamen. Ik had d'eere, hen op de hielen te volgen. Wy bleven daar niet lang in zo een klein getal; 't Bataillon van 't Regiment van Prins *Leopold*, aangevoert door den Major *Götzer*, als mede 4 Compagnien Granadiers, quamen wel haaſt by ons. Een

dier

dier Compagnien toog ter rechter en een ter flinkerhand, om twee Bolwerken te vermeesteren, 't welk dan ook wel haast geschied was. Met d'overigen marscheerden wy verder op, en floegen de flinkerhand in na 't Slot. Vermits de Poort van 't zelve moest aan stukken gehakt worden, zo gingen 12 Timmerlieden met hunne bylen daar op los, doch naulyks hadden deze eene opening gemaakt, of daar quam een hagelbui van Kogels op ons af, waar door wy 4 man verloren. 't Waren Granadiers, met dewelken de Generaals *Wallis* en *Raysky* op 't spoedigste uitgerukt waren, die ons die salvo gaven, doch zy hielden niet lang stand, om dat de Prins door de gemaakte gaten insgelyks had laten schieten, waar door de Generaal *Raysky* twee quetzuren in 't onderlyf ontfing; de Granadiers kozen daar op 't hazenpad en hunne Generaal zach zich genoodzaakt, hen te volgen, waar op wy na 't openen van de Poort met klinkend spel in 't Slot en vervolgens in de Stadt togen. Dit is 't geen by onze attaque is voorgevallen. De twee andere wierden met niet minder kloekmoedigheit en snelheit in 't werk gestelt, zo verre dat d'aanvoerders van alle de Colommen by na op een en denzelven tyd, na dat ze naamlyk veel of weinig tegenstand hadden aangetroffen, in de straten van de Stadt aan quamen. 't Geen op de wallen onder de wapenen was, wierd met de Bajonetten op de Tromp van de Snaphanen om ver gestoten, doch was om de waarheit te zeggen, de verslagenheit zo groot, dat vele om lyfsgena baden, zo als uit het volgende geval ligt is te zien; 4 Man van 't Regiment van *Glasenapp*, aller laast by de Stads muur komende, konden hunne Compagnien niet vinden, en gingen dezelven zoeken, doch in plaats van de flinkerhand floegen zy de rechterhand in, en quamen aan den nauwen ingang van een Bolwerk, bezet door een Kapitein en 52 man. De 4 Granadiers waren in den beginne niet weinig verlegen, doch besloten eindelyk, de Vyanden aan te tasten; zy deden den aanval met de Bajonetten op de Snaphanen, en riepen hen toe, dat ze 't Geweer zouden neerwerpen, die door de donkerheit van de nacht misleid, zulks dan ook zo voort deden. Drie Granadiers gingen op schildwacht staan, en de vierde liep om secours, dat dan ook zo voort aan quam. Terwyl de Granadiers de gantsche muur van de Vyanden zuiverden, rukten de Bataillons door de Poorte, die door d'eerste geopend waren; bemachtigden de Hoofdwacht van den Gouveurneur en d'andere Wachten, waar mede deze attaque een einde nam, hebbende dezelve overal maar een uur, naamlyk van 12 tot eene geduurt, en in 't geheel maar 30 of 40 man gekost, daar onder de

1741. Maart.

1741. *Maart.* Heer *Schönebek*, Lieutenant in 't Regiment, van *Truchses*, buiten en behalven 50 of 60 gequesten, veroorzaakt door de voetangels, zo dat..gene van deze gevaarlyke wonden ontfangen hebben. Niets anders dan de goedwilligheit, dapperheit en gehoorzaamheit onzer Troupen, als mede de schikking der gantsche attaque, en de goede ordre waar mede dezelve is uitgevoert, heeft gemaakt, dat deze Zegen ons niet duurder te staan is gekomen, want 't is al vry wat te zeggen, een Plaats, die regulier bevestigt is, een bedekten weg heeft, wel van pallissaden bezet is, zo als ook met Spaansche Ruiters en aan den voet van de muur andermaal pallissaden heeft, welke muur zelf 30 of 40 voet hoog, ongemeen styl, met goede Artillerie bezet, en overal, uitgezondert de gordyn, daar de Prins d'attaque had, bekleed is, om zo een plaats, zeg ik, met maar 4 Bataillons en 18 Compagnien Granadiers zonder ladders aan te tasten, en zonder Canon by zich te hebben. De plaats, door dewelke de Heer van *Buer*, Capitein der Granadiers van 't Regiment van Prins *Leopold* den aanval begon, was d'ongemakkelyste, om dat hy eenen weg banen moest door twee ryen Spaansche Ruiters en door 3 ryen pallissaden, en dan een flanke hadt te beklauteren, beplant met eenige stukken Canon, geladen met Musketkogels, en geklautert hebbende, door de stukgaten kruipen, en eindelyk de Stads Poorten met bylen aan stukken slaan moest. Dit is mynes bedunkens alles, wat van dappere Soldaten ooit kan verwagt of uitgevoert worden.

Men bevind, dat maar 2 Officiers, 53 Onderofficiers en 33 Gemenen geblesseert zyn, doch men weet noch niet, of de gemelde Lieutenant *Schönebek* dood of gequest zy, &c.

De Koning verboden hebbende, die Stadt, na de Verovering te plunderen, of iemant in dezelve te doden, 't geen men niet weet dat ooit in een Stormenderhand bemachtigde Stadt geschied is, zo zyn tot Krygsgevangenen gemaakt, de Generaals *Wallis* en *Raysky*, twee Collonels, een Lieutenant Collonel, twee Majors, elf Kapiteins, veertien Lieutenants, acht Vendrigs, een Ajudant, een Quartiermeester, vier en dertig onder Officieren en 931 Soldaten, van welke laatste 286 Man dienst onder onze Regimenten genomen hebben. Alle d'Officieren, uitgezondert de twee Generaals, zyn op hun Woord van eer in vryheit gesteld, mits dat zy de Stad, welke zy tot hunne Woonplaats zullen hebben verkoren, niet verlaten zullen; deze bekennen eenparig dat zy zich niet genoeg over de vaardigheit van onze Troupen kunnen verwonderen, 't geen wel inzonderheit daar uit blykt, dat namentlyk toen 't Garnizoen zich in

in ſtaat ſtelde om d'onzen van de Veſten aftehouden, zy reets in order langs de Straten marſcheerden: Een ieder heeft de Schikkingen, door den Prins *Leopold* tot die Verovering gemaakt, ten uiterſten moeten roemen, en de Koning is daar over zo voldaan geweeſt, dat zyne Majeſteit Hem tot Generaal van 't Voetvolk bevordert heeft: Toen deze Prins d'Ammonitie, die in de Stadt noch overig was, deed nazoeken, heeft men onder anderen vyftig Stukken gegoten Canon gevonden; Den elfden is d'Eed van Getrouheit aan den Koning afgelegt, 't geen d'Adel en de Geeſtelykheit in een Zaal van 't Caſteel en de Burgery op de plaats voor dat Caſteel gedaan heeft, hebbende de Markgraaf *Karel* en de Prins *Leopold* in naam van zyne Majeſteit de Hulde ontfangen, en de Quartiermeeſter van 't Regiment van den laatſtgemelde Prins 't Formulier van den Eed gelezen. 1741. Maart.

Zyne Majeſteit heeft de volgende Brief aan den gemelden Vorſt *Leopold van Anhalt Deſſau* over de bemachtiging van *Groot-Glogau* geſchreven.

MYN WAARDE PRINS LEOPOLD,

IK ben u zeer verplicht wegens de roemruchtige actie, die gy verricht hebt. Myne erkentenis is deswegen zeer groot; Ik zal ze nooit vergeten, en ze zal myne vriendſchap voor u hoe langs hoe meer vermeerderen. Groet van mynent wegen den Markgraaf Karel. *Betuigt aan alle de dappere Officiers, dat ik ten hoogſten van hen voldaan ben. Zegt hen, dat ik nooit vergeten zal 't goed beleid, by deze gelegenheit gehouden, en dat ik hen myn genoegen zo veel mogelyk tonen zal, enz.*

't Eſquadron *Gens d'Armes*, welke gedurende den Veldtocht in *Sileſien* by alle gelegenheden zich zo wel heeft gequeten, dat de Koning ten hoogſten voldaan over derzelver dapper- en onverzaagdheit, aan den Heer van *Pannewitz*, Collonel van 't zelve, een zeer minzamen Brief geſchreven heeft, en onder anderen zich daar in van de volgende Woorden bediend: *Elk Man van dit Corps zou verdienen een Officiers-Plaats te bekleden*; Waar by komt, dat tuſſchen den Commandant van 't Regiment Gardes

en

1741. Maart. en dien van de *Gens d'Armes* nopens den Rang eenig Verschil ontstaan zynde, de Koning dezelve op deze wyze hadde beslist: *Dat de Gardes in de Steden en Garnizoenen, maar de Gens d'Armes in de Campementen en op den Marsch den voorrang zullen hebben.*

Den 15. heeft de Generaal-Major van *Jeez* het kleine Steedje *Zuckmantel* veroverd, en kort daar na bevel ontfangen, om de Vyanden, die nevens een gedeelte van 't Grau in 't Bosch naby *Endersdorf* geweken waren, van daar te verdryven.

Den 18. 's ochtens, is d'Overste en Generaal Adjudant Graaf van *Haake* met 140 Hussaren omtrent *Otmachow* met een sterk Corps Oostenryksche Hussaren in een Actie geraakt, waar by de laatstgemelde met verlies van meer dan twintig doden de vlugt hebben moeten nemen.

De Koning heeft by een Edict laten sommeren alle de Vasallen, die van 't Vorstendom van *Schweidnitz* afwezend zyn, om binnen een zekeren tyd daar te rug te komen, op *pœne* dat de goederen van zulken, die aan die orders niet gehoorzamen, aan hunne naaste Vrienden zullen gegeven worden.

ZWEDEN. DEN 8. 's nachts, is te *Stokholm* de Secretaris van den President aldaar, de Baron *Joan Gyldenstierna*, wiens Vader Landhoofdman van *Hessingvos is*, toen hy van den Heer van *Bestuchef*, Minister van den Keizer van *Rusland*, van daan quam, in verzekering genomen, en onder een sterk Escorte na het Koninglyke Slot gebraght, daar hy zedert door de Gedeputeerden van de geheime Committé nau ondervraagt is. Dit zelve is den 5. zekeren *Ranckstedt* mede overgekomen, deze is een Zweed van geboorte, en heeft zich daar uitgegeven voor een Hofraad van den Hertoch van *Mecklenburch*. De Heer *Köppe*, Legations-raad van den gemelden Hertoch, heeft den 9. bevel bekomen; om binnen 8 dagen 't Ryk te ruimen, terwyl dienzelven tyd de Finlandsche Tolk *Matthesius*, en de geweze Cancelery-bediende *Archerholst* in hechtenis gezet en derzelver papieren verzegelt zyn. Deze alle worden beschuldigt van verbode correspondentie buiten 's Lands gehouden te hebben.

RUSLAND. BY een *Ukase* of Ordonnantie is aan 't Gemeen bekend gemaakt,

maakt, dat aan den Hertoch *Anton Ulrich*, Gemaal van de Groot-Vorstin, de Titel van *Keizerlyke Hoogheit* is toegelegt; en by een andere *Ukase* is vastgesteld, dat geen Courlander in het toekomende eenige Landeryen in Lyfland zal mogen kopen ofte bezitten. 1741. *Maart.*

De zaken van de gewezen Hertoch van *Courland*, hebben hun einde gekregen. De Geneesheer *Schmidt*, welke hem in zyne Ziekte toegevoegd was, heeft van *Slusselburg* aan 't Hof berigt gegeven, dat denzelven zich veel beter bevond en veel bedaarder was, als hy hem in langen tyd gevonden hadt. Vermits de gemoedsgestalte van dien gevangenen, 't zy geveinst of wezentlyk, den loop der justitie niet behoorde te stremmen, en men door hem de plaats van zyne Ballingschap aan te wyzen, niet voornemens geweest is, geen Vonnis tegen hem uit te spreken volgens de misdaden, door hem gepleegt, zo heeft men voortgegaan, zyn Proces formeel op te maken. Den 6. had de Grootvorstin eene secrete conferentie met hare Ministers. Den 7. wierd eene buitengewone Vergadering gehouden, bestaande uit de Geestelykheit, Generaliteit, Ministers en Senateurs. Den 8. hield men eene twede, en den 9. eene derde. Ten einde van de Beraadslagingen dier Vergaderingen niet zoude komen uit te lekken, had men Krygsofficieren voor de deur van de Senaat Kamer gestelt, en Schildwachten op alle de toegangen. Ook zach men een detachement Gardes voor de Voor-deur. In d'eerste is verklaart, dat *Johan Ernest van Biron*, geweze Hertoch van *Courland*, zich schuldig gemaakt had aan *gequetste Majesteit, hoog Verraad, en Concussie.* In de twede heeft men 't Vonnis opgemaakt, 't welk hem *ter dood verwyst*, en in de derde is dat Vonnis door de drie Ordens van den Staat getekend, zo als ook 't Manifest, dat ten dien einde met den druk gemeen gemaakt zal worden. De decisie der Geestelykheit is aanmerkelyk, en byna in de volgende bewoordingen opgestelt; „ Wy verklaren in alle
„ oprechtheit onzer herten, en als of wy waren voor d'ontzache-
„ lyke Vierschaar des Allerhoogsten, dat gemerkt de misdaden,
„ gepleegt door *Joan Ernest van Biron*, geweze Hertoch van
„ *Courland*, wy verzekert zyn, dat hy volgens alle de Godlyke
„ en Menschelyke Wetten, de straffe des doods verdient heeft,

1741. Maart. „ en wy zyn bereid, rekenschap van ons Vonnis te geven, als „ wy voor 't Oordeel des Almachtigen verschynen, enz. "

De Heer van *Biron* zal midlerwyl 't leven niet verliezen. De Grootvorstin verleent hem pardon in naam van den Keizer. d'Ingenieur, door 't Hof na *Siberien* afgevaardigt, om daar een huis voor hem *Biron* te bouwen, heeft een Plan by zich, volgens 't welk dat huis bestaan zal uit een houte gevaarte met een plaats in 't midden. Alle de Kamers zullen gene andere vensters hebben, dan die op die plaats uitzien. 't Huis zal met een dubbele Ry pallissaden en een brede gragt worden omringt. Hy zal door een Officier en 15 Soldaten bewaart worden, die de Gouverneur van *Jeniseskoy* van tyd tot tyd zal laten aflossen.

TURKEYEN. 't OVERLYDEN van den Rooms Keizer gevoegd by dat van de Russische Keizerin, 't aanvaarden van 't Regentschap in *Rusland* door den Hertoch van *Courland*, deszelfs afzetting, en 't nieuwe Ryksbestier van de Prinses Moeder van den jongen Keizer gedurende zyne Minderjarigheit, als mede de Zwarigheden, welke nopens d'Opvolging op den Rooms-Keizerlyken Throon zullen konnen ontstaan, schynen aan de Verbeelding van 't Constantinopolitaansche Gemeen tot een Lok-Aas te strekken, om, gelyk men gemeenlyk zegt, in troebel Water te visschen en de laatstgeslotene Vredes-Tractaten noch voordeliger voor de Porte te maken; maar die gene, welke van den toestand der buitenlandsche Zaken beter onderregt zyn, kunnen geenzints goedvinden, ja oordelen het met d'eer van de Porte strydig te wezen, by een dringende gelegenheit den Vrede te sluiten, en by een gunstige der zelven te breken en 't gegeven Woord niet getrouwelyk na te komen; behalven dat de Sultan aan den kant van *Hongaryen* niet van eene Mogendheit alleen, maar van verscheide, die niet zouden konnen lyden dat het Oostenryksche Huis verdrukt wierd, tegenstand zoude vinden, en aan de zyde van *Rusland* mede niet dan vergeefschen arbeid doen zou, vermits by de laatste Staats-Verwisseling zo wel aan 't Hof als in 't algemeen zelfs by de geringste Onderdanen een gewenschte Eensgezindheit is: Men heeft derhalven den tegenwoordigen toestand van *Europa* rypelyk overwogen, en noch byna dagelyks word 'er een Divan gehouden, waar

waar in echter de Gevoelens mede verdeeld zyn, alzo zommige Ministers beweren, „ dat men den Vrede met de Christen „ Mogendheden ongeschonden en heiliglyk moet onderhouden, „ tonende behalven vele gewigtige Redenen 't Gevaar, 't welk „ 't Ottomannische Ryk te wagten had; indien 't zelve zich met „ moedwil een Oorloch op den hals haalde, waar van de vrugten niet dan gering en zeer slegt konden wezen, nadien de „ *Schach* van *Persien* dit Voorbeeld zonder twyffel navolgende „ dit tot ondergang van 't Ryk mede werken zou"; doch andere willen het tegendeel staande houden, tot rede bybrengende, „ dat de *Schach* noch zo veel in zyn eigen Ryk te doen hadde, „ dat men grote Overwinningen op de Christenen zoude konnen „ behaald hebben eer Hy in staat zoude wezen om by de Porte „ een afwendig te maaken", van welk laatste Gevoelen de Bacha *Bonneval* 't hoofd is. 1741. *Maart.*

ZEDERT 7 à 8 weken heeft men eene nieuwe Vertoning aan het Proces tusschen Mevrou van *Vianen* en Pater *Janssen* Jezuit, te *Brussel*, op het Toneel te voorschyn zien brengen. De Voorstanders van deze laatste hadden voor den Raads-Heer *Du Chene* Rapporteur verscheide Getuigen geproduceert, om de getuigenissen, die ten faveur van d'eerstgemelde gegeven waren, te verzwakken, maar van die geproduceerde Getuigen zyn eenige, in hunne Conscientie geraakt zynde, weinig dagen daar na by den Advocaat van Mevrou van *Vianen* gekomen, en hebben jegens hem verklaard, *dat ze overreed, en hen de dingen zo opgegeven waren om zodanige Getuigenissen te geven, dat het geen zylieden betuigt hadden, ten hunnen opzigt valsch was, en dat zy Godt en de beledigde Party om Vergiffenis smeekten.* 't Gerucht hier van ter ooren van den Procureur Generaal van 't Hof van *Braband* gekomen zynde, liet hy eenen *Koningloo*, en eenen *van den Brand* en andere van de gemelde Getuigen arresteren, om te weten, wie hen aangezet had, om d'een of andere van deze strydige Verklaringen te doen, zynde de Regel: *Cui prodest scelus, is ejus Auctor habendus*: Dat is: *In wiens kraam het Schelmstuk dient, die mag men veronderstellen Autheur van 't zelve te zyn*, hier zo wel voor als tegen d'een of ander Party. De Voorstanders van *P. Janssen* hier by niet wei- NEDERLANDEN.

1741. Maart. nig verlegen zynde, hebben verſpreid, „ dat zy, misleid zynde „ door den gemelde *Koningloo*, die miſſchien door de Tegen-Par„ ty aangezet was, om zo iets tot hun nadeel te doen, die Ge„ tuigen geproduceert hadden, na ze te hebben ondervraagt, of „ zy wel wiſten, dat het geen zy verklaarden, de waarheit was, „ en den gemelde *Koningloo*, of hy die Perſonen wel kende, en „ dat ze eerlyke en geloofwaardige Menſchen waren; 't welk „ van hen beide aldus bekrachtigt was; maar dat zy, zo dra ze „ vernomen hadden, dat eenige van die Getuigen herroeping „ deden, d'eerſte geweeſt waren om d'arreſtering van dezelve „ en van *Koningloo* by den Procureur Generaal te ſolliciteren, „ om 'er achter te komen, wie hen of hem tot zo iets aangezet „ had ". De Tegen-Party doet het zelve en maakt alles als een afgekaarte Zaak van de Voorſtanders van *P. Janſſen* verdacht. Ondertuſſchen worden dezelve dikwyls in de Gevangeniſſen ondervraagt, doch hebben eindelyk bekend: „ dat de Procurator „ der Paters Jezuiten hen 2700 Floreinen hadde doen tellen, „ tot het omkopen der perſonen, die zo dapper voor Pater „ *Janſſens* geſtreden hadden ".

't Beruchte en langdurige Proces van den Baron van *Sotelet* is eindelyk den 22. dezer te *Mechelen* ten faveur van hem uitgeſproken en de Fiſcalen zyn in alle d'Onkoſten van 't Proces verwezen.

De Staten van *Zeeland* hebben 't volgende Placaat doen publiceren:

DAt Wy tot aanquekinge van 't mager Rundvee in ons Land, byzonder in deze tyds omſtandigheit, en tot het beneficeren van onze Weylanden, goedgevonden hebben, den uitvoer van Kalveren en mager Rundvee buiten de Provincie, voor den tyd van een Jaar verbieden; gelyk Wy uitdrukkelyk verbieden by dezen, dat niemant zich vervorderen, eenige Kalveren of mager Rundvee uit de Havens van deze Provincie, binnen den zelven tyd af te ſchepen; en daar benevens gelaſten voor gelyke tyd van een Jaar, dat niet dan Stier-Kalveren gemeſt en geſlagt zullen mogen werden, op *pœne*, zo wie tegen deze onze ernſtige mening, 't zelve beſtaan zal te doen, voor ieder Kalf dat contrarie dit ons Placaat hier na, buiten de Provincie zal vervoert werden, boven en be-

halven 't Kalf zal verbeuren een pond Vlaams, voor ieder Kalf dat contrarie dezes gemeſt en geſlagt zal werden, tien Schellingen Vlaams: en voor ieder ſtuk Rundvee vyf Pond Vlaams, te profiteren d'eene helft voor den Officier die de Calange zal doen, en d'andere helft by den Aanbrenger, &c. 1741. *Maart.*

Middelburg den 17. *Februari* 1741.

De Heren Staten Generaal hebben aan d'Admiraliteits Collegien &c. aangeſchreven, dat het inbrengen van buitenlandſche Oſſen, &c. tot den eerſten van d'aanſtaande Maand *Juny* zal worden toegeſtaan, zonder dat daar voor, in dien tuſſchen tyd, aan inkomende Rechten meer zal worden betaalt als vier guldens, in plaatze van twintig guldens per ſtuk.

De Baron van *Reiſchach* heeft zyne Geloofsbrieven als Extraordinaris Envojé van de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen* overgelevert, en is door de Heren Staten Generaal in die hoedanigheit erkend.

d'Ed. Heren Bewindhebbers van d'Ooſtindiſche Compagnie, ter Vergadering van XVII, hebben tegen den 8. *Mey* aanſtaande, Gedecreteert eene uitdeling van 12 en 1 half *per Cent* Bankgeld te doen.

DEN 2. dezer is te *Zwol* een Wagtmeeſter, uit *Pomeren* geboortig, in den ouderdom van 114 Jaren overleden, hebbende dezen Staat zeer vele Jaren gediend, dezelve is tot 5 à 6 dagen voor zyn dood redelyk kragtig geweeſt, en wiſt in een goede ordre zyn wedervaren in den Oorloch beknopt by gelegenheit te verhalen, doch in de laatſte Jaren is zyn gezicht zwak geweeſt. BYZONDERHEDEN.

Is dat zeldzaam! noch verwonderlyker zyn de volgende verhalen, welke verzekerd worden op geloofweerdige berichten gegrondveſt te zyn, namentlyk uit *Ilmenau*, op 't *Thuringer-woud* van den 23. paſſato. „ 't Is miſſchien nooit gebeurd, *dat men midden* „ *in de Winter een Oogſt ingezamelt heeft*, en evenwel is dit nu „ hier geſchied; want in de voorgaande Maand *October* kon men „ hier, wegens de vroege Vorſt en gevallene diepe Sneeu, de „ Veld-Vruchten op verſcheide Plaatzen niet in Oogſten, en „ moeſt dezelve laten op 't Veld ſtaan; maar nu is by deze ex-

1741. *Maart.*

„ tra warme dagen de Sneeu gesmolten, en men heeft bevonden, dat het Koorn en de Garst onder de Sneeu geconserveert zyn, en in het Distrikt van *Franenwald* zyn in deze en in de voorgaande week eenige honderd Wagens vol daar van in de Schuren gebraght, die een extra schoon en wit Meel uitleveren, 't welk aan d'arme Lieden by deze grote duurte wel te stade komt: Zulks dat nu de *Winter* voor de *Somer* geeft, wat anders de *Somer* voor de *Winter* pleegt te geven ". Mitsgaders, „ Op 't einde van den voorlede Maand heeft men te *Lichtenhain* en te *Stuzbach*, twee Dorpen van het *Thuringer Woud*, ook noch een zeer goede Oogst van 't voorlede Jaar op het Veld staande gebleve Vruchten ingezamelt, en wel zo goed als men ooit in de Somer doen kan ".

Hadden wy in de *Byzonderbeden* van de laatst voorgaande Maand, na de gehoudene *Beden-dag*, Godts *oneindige Goedertierenheden* aan ons *Lieve Vaderland* bewezen, met de schuldigste erkenning en ter vereeuwiging gedacht, niet minder zyn wy verpligt om zyne *onuitsprekelyke Weldadigheden*, als een *Gedenk-Zuil* van zyne *Barmhertige en genezende Handt*, wederom in deze Maand *Maart*, wegens 't veranderlyke en Ruwe Saisoen ons zo bekendt, te gedenken en met Lof en Dankzeggingen te beschryven.

Men heeft in dezelve, buiten een eenige *Maartschen Buy*, die op den 28. 's nachts en dien dag, volgens myne Aantekening, voorgevallen en nochtans zeer gering van Hagel en Sneeu geweest was, 't alleraangenaamste Weer gehadt, zo door eene gestadige en verquikkende Sonneschyn, gunstige en voordelige Winden ter lozing van 't Water op alle de Landen staande, (ja zelver der woedende, en om dezen tyd d'allerbulderenste Noorde- en Noordwesten winden, welke schenen als ingehouden te worden) zo dat daar door niet alleen den Ingezetenen, ziende *Godts wondere Handt*, vervrolykt en verquikt wierden, en den anderen gestaag met monden betuigden: *Dat is Gezegend Weer*! Maar den Arbeider aan de doorgebroken Dyken met Blydschap, Lust- en Iever zyn aangevangen werk, zonder Verhindering of schadelyke beletzels van onstuimig Weer, Wind en Regen, en

ter

ter sterker; vaster en duurzamer Legging en opmaking, met vermindering van anders zeer zware onkosten, konde voltojen: Invoegen de Zwaarste en grootste Doorbraak van omtrent 170 Roeden aan den Hedischen Dyk, niet alleen, zedert den 16. passato, in *veertien dagen* door Kistdammen toegemaakt was, maar nevens d'andere Doorbraken van trap tot trap hun beslach hebben konnen bekomen. 1741. *Maart.*

By dit alles komt, dat die elendige Ingelanden, door de Doorbraken genoegzaam en ten meesten van alles beroofd, door dit zo klaarblykende en Gezegend Weer, eene hope gekregen hebben, om hunne geinondeerde Landen haast van 't Water, dat van dag tot dag vermindert, ontbloot te zien, en tot hunnen Troost verwachten eenen aangenamen Oogst. Waar toe den Hemel zynen Zegen geve!

A P R I L.

DE Britsche Parlements Verrichtingen hebben de volgende voortgang genomen: Den 27. passato hebben de Gemeentens de Bill om den Koophandel naar en uit de *Levant* meer en meer aantequeken voor d'eerste maal gelezen, naderhand in Committé over de Zout-Bill eenige Veranderingen in dezelve gemaakt, en deze den 28. goedgekeurd en geordonneerd met de Veranderingen in 't net te stellen; waar na de zelve een Bill tot het beletten van verscheide Misbruiken in d'Assurantie op Schepen voor d'eerste maal gelezen en bevolen hebben dezelve door den Druk gemeen te maken. GROOT-BRITTANNIEN.

Den 30. is door de Gemeentens gepasseerd en den 31. door de Lords in Committé in overweging genomen de Bill nopens 't continueren van de Regten op 't Zout, en daar na door de laatstgemelde zonder eenige Verandering gelezen de Bill wegens het schadeloos-stellen der Protestanten, Kopers en tegenwoordige Bezitters

1741. *April.* zitters van verscheide Goederen der Rooms-Catholyken, aangaande de Boetens, welke op die Gezindheit is gesteld, om dat zy hunne Goederen niet hebben doen registreren.

Den 1. dezer heeft de Koning op de gewone wyze in 't Huis der Lords de Mout-Zout-Muitery-en Granen-Bill, als mede noch 27. publique en 22 particuliere Bills goedgekeurd. Kort daar na heeft de Lord *Monson* aan de Lords ingevolge derzelver Addres aan den Koning overhandigt de Copyen nopens 't openen van den Koophandel met *Persien* en *Rusland*, terwyl de Grootmeester van 's Konings Huis de Copyen van twee Memorien, door de Levantsche Compagnie aan den Hertoch van *Newcastle* den 28. *Juni* 1739 en den 9. *September* 1740 overgeleverd, insgelyks behandigt heeft, waar na de Lords bevolen hebben, dat de Commissarissen van de Tollen voor 't Huis zouden openleggen een naukeurige Lyst van de quantiteit en waarde der ruwe Zyde, welke zedert 't Jaar 1720 tot 1740. nochtans met onderscheid van elk Jaar en Land, ingebraght is, en zyne Majesteit by Addres te smeken dat het dezelve ook wilde behagen voor 't Huis openteleggen de Copy van 't Commercie-Tractaat, den 2. *December* 1734 met *Rusland* te *Petersburg* gesloten.

Den 3. hebben de Gemeentens in 't net geschreve Bill nopens het spoediger bemannen van 's Konings Vloot, en den 4. de Bill wegens 't reguleren der Manufacturen in 't Graafschap *York* gepasseert en aan de Lords gezonden, dewelke dezelve beide voor d'eerstemaal gelezen en bevolen hebben d'eerstgemelde Bill te doen drukken, waar na de Gemeentens in Committé de Vertogen des Opgezetenen van 't Eiland *Carolina* in overweging hebben genomen, en besloten dat aan d'Inwoonders van *Charles-Town*, die door den laatsten Brand geruïneerd zyn, Onderstand zal gedaan worden, om hunne gelede Schade eenigzints te herstellen.

d'Acte tot het negotieren van 1200 duizend Pond Sterling a 3 en 1 half per Cent op d'Inkomsten van 't Zout is gearresteerd, en door den Koning getekend, die nevens den Heer *Robbert Walpole* goedgevonden heeft, dat de 40 duizend Ponden Sterlling dewelke volgens Huwlyksche Voorwaarden van de Prinses *Maria van Hessen* in de publique Fondsen moeten geplaatst worden, in deze nieuwe Negociatie zullen worden belegt.

Den

Den 5. hebben de Gemeentens de Veranderingen goedgekeurd, welke 't Committé gemaakt heeft in de Bill nopens 't bepalen van den Ontdekker der *Graden-Lengte* op de Zee, welke Bill zy nevens de Veranderingen bevolen hebben in 't net te stellen; vervolgens zyn in Committé over de Laken-Bill eenige Veranderingen in dezelve gemaakt, en den 6. het Committé over de Bill nopens 't aanqueken van den Levantschen Koophandel op Woensdag over acht dagen verschoven. 1741. April.

Den 19. 's namiddags begaf zich de Koning met de gewone plechtigheit naar 't Huis der Lords, en na dat zyne Majesteit aldaar tien zo publique als particuliere Bills goedgekeurd hadde, dede Hy aan de beide Huizen van 't Parlement de volgende aanspaken.

Lords en Edellieden,

BY d'opening van dit Parlement heb Ik UL. kennis gegeven van den Dood des laatsten Keizers en van Myn Besluit om de Verbinteniſſen aantekleven, welke Ik gemaakt heb, ten einde 't Evenwicht der Macht en Vryheden van *Europa* in deze gewichtige gelegenheit te handhaven. De Verzekeringen, welke GYL. aan My voor deze Bekendmaking gedaan hebt, waren ten eenemaal overeenkomende met den iever en wakkerheit die dit Parlement altoos getoond heeft in 't ondersteunen van d'eer en 't belang van myn Kroon en Koningryken en de gemene Zaak.

d'Oorloch, welke zedert dien tyd is uitgebarsten en in een gedeelte der *Oostenrykſche Domainen* voortgezet word, gevoegd by de *verſcheide en wyd-uitgestrekte Pretenſien*, welke openbaarlyk op de Nalatenschap van wylen den Keizer worden gemaakt, zyn nieuwe Voorvallen, die d'uiterste Zorg en Oplettenheit vereischen, te meer om dat dezelve geheel *Europa* in een bloedigen Oorloch kunnen verwarren en bygevolg de Domainen van zulke Prinsen, welke in 't ondersteunen der *Pragmatique Sanctie* deel zullen nemen, aan nakende en onmiddelyke Gevaren bloot stellen. De *Koningin van Hongaryen* heeft bereids de twaaf duizend Man, uitdrukkelyk by Tractaat toegezegt, verzogt; en daar op heb Ik aan den *Koning van Deenmarken* en den *Koning van Zweden* als *Landgraaf van Hessen-Kassel* gevraagt, dat zy de respective Corpsen van hunne Troupen, bestaande ieder uit zes duizend Man, gereed zullen houden, ten ein-

1741. April. einde dezelve tot Bystand van Hare Hongarische Majesteit ten eersten den marsch kunnen aanemen. Ook heb Ik dusdanige andere Maatregelen beraamd als nodig mochten zyn, *om voortekomen en te verydelen alle gevaarlyke Oogmerken en Ondernemingen, die ten voordele van eenige onrechtvaardige Pretensien tot nadeel van 't Huis van Oostenryk zouden konnen beraamd en ter uitvoer gebraght worden.* In dezen neteligen en onzekeren toestand der Zaken kunnen verscheide Voorvallen opkomen gedurende den tyd, in welken 't My ter oorzake van d'aanstaande scheiding van 't Parlement onmogelyk zal zyn UL. Raad en Bystand te hebben, 't geen My mocht noodzaken noch groter Kosten tot handhaving van de *Pragmatique Sanctie* te doen. In deze hagchelyke tyds-omstandigheit heb Ik goedgevonden deze gewichtige Aanmerkingen voor UL. openteleggen en den Bystand van myn Parlement te vragen, om My in staat te stellen, *ten einde op de krachtdadigste wyze te konnen medewerken tot ondersteuning der Koningin van Hongaryen*, als mede door alle redelyke middelen voortekomen d'omkering van '*t Huis Oostenryk*, en de Vryheden nevens 't Evenwicht der Macht in *Europa* te handhaven.

Edellieden van 't Huis der Gemeentens,

IK moet UL. aanbevelen My toeteſtaan zodanige Subsidien als nodig zullen wezen tot d'Oogmerken; en de rechmatige oplettend-en bereidwilligheit, die Ik altoos in UL. heb gevonden in 't publique Belang en onze gemene Veiligheit, laat My geen plaats over om in dit Geval aan UL. goede neiging en genegenheit te twyffelen.

Lords en Edellieden,

IK ben verzekerd, dat het onnodig is UL. deze Aanmerkingen, welke zo noodzakelyk uit den tegenwoordigen toestand der Zaken voortkomen, verders aan te bevelen. Ik zal dierhalven hier alleenlyk byvoegen, dat wat voor Kosten men by deze gelegenlegenheit zal moeten ondergaan, dezelve zo spaarzaam als 't eenigzints mogelyk is zullen besteed en een Rekening daar van voor 't Parlement zal opengelegt worden.

Kort na dat de Koning naar Huis gekeerd was, hebbe de beide Huizen besloten d'Aanspraak van zyne Majesteit t'overwegen

gen en dezelve by Addres daar voor te danken, zo als de Gemeentens den 20. 's middags ten een uur, en de Lords, na dat derzelver Addres met 76 tegen 25 Stemmen in 't Huis goedgekeurd was, den 21. 's middags omtrent twee uuren gedaan hebben, zynde 't Addres van de Gemeentens als volgt: 1741. April.

Genadigste Souverain,

WY UWE Majesteits schuldplichtigste en getrouwste Onderdanen, de Gemeentens van *Groot-Brittannien* in 't Parlement vergadert, smeken verlof om UWE Majesteit ootmoedigst te danken voor deszelfs genadigste Aanspraak van den Throon, en te verklaren ons plichtmatigste Gevoelen over UWE Majesteits *rechtvaardige en behoorlyke achting voor de Regten en het Belang der Koninginne van Hongaryen* en voor de handhaving der *Pragmatique Sanctie*. Wy konnen niet dan volkomen met UWE Majesteit goedkeuren de wyze Maatregelen, die dezelve neme tot onderschraging der gemene Zaak, en tot behoudenis van de Vryheden en 't Evenwicht der Macht in *Europa*. Wy erkennen UWE Majesteits Wysheit en Voornemen om zich niet te willen laten afkeren maar standvastig te volharden by deszelfs rechtvaardige Oogmerken om de Verbintenissen te vervullen, die UWE Majesteit met het *Huis van Oostenryk* heeft aangegaan; en Wy verzekeren UWE Majesteit, dat tot de Rechtvaardigheit en Verdediging van d'eer en waardigheit der Britsche Kroon, dit Huis UWE Majesteit werkelyk zal bystaan en ondersteunen tegen alle Insulten en Aanvallen, welke eenig Prins of Mogendheit uit verbitterdheit over de regtmatige Maatregelen, die UWE Majesteit zo wyslyk beraamd heeft, *op een van UWE Majesteit alhoewel de Kroon van* Groot-Brittannien *niet rakende Territoire of Domainen doen mocht*. Verders smeken Wy verlof om UWE Majesteit te verzekeren, dat by alle toekomende Voorvallen, welke uit dezen onzekeren toestand der Zaken zouden konnen ontstaan, en UWE Majesteit tot grotere Kosten noodzaken, UWE getrouwe Gemeentens UWE Majesteit zullen in staat stellen om op de Krachtdadigste wyze de *Koningin van Hongaryen* te helpen ondersteunen en met alle bedenkelyke middelen d'omkering van 't *Huis van Oostenryk* te verhinderen, als mede de *Pragmatique Sanctie* nevens de Vryheden en Belangen van *Europa* te handhaven.

D d 2 *Gena-*

1741. *April.*

Addres des Lords:

Genadigste Souverain,

WY UWE Majesteits schuldpligtigste en getrouwste Onderdanen de Geestelyke en Wereltlyke Lords in 't Parlement vergadert, smeken verlof aan UWE Majesteit te danken voor deszelfs genadigste Aanspraak van den Troon, en voor UWE Majesteits grote oplettendheit en zorg nopens de behoudenis van 't Evenwigt der Macht, des Vredes en der Vryheden van *Europa*, in dewelke de Rust en Veiligheit van deze Koningryken zo naby belang hebben.

Wy moeten bekennen dat het Ons grotelyks raakt, dat een Oorloch is uitgebarsten en voortgezet word in een gedeelte der Oostenrykische Domainen; en Wy zyn ten hoogsten gevoelig over UWE Majesteits Koninglyke Wysheit en 't Besluit 't geen dezelve heeft gelieven te verklaren, nopens de *handhaving* der *Pragmatique Sanctie* en den Bystand der *Koninginne van Hongaryen*.

Wy verzekeren UWE Majesteit, dat, in geval het de noodzaaklykheit mocht vereischen, om verdere Kosten *in een zo regtvaardige Zaak t'ondergaan*, UWE Majesteit zich op Onzen ieverigen en blymoedigen Bystand kan verlaten. vermits Wy UWE Majesteit zullen de magt geven, om alles op de kragtdadigste wyze by te brengen, 't geen tot Ondersteuning der *Koninginne van Hongaryen* en tot voorkominge der Omkeringe van 't oude en als door de Natuur met de Britsche Kroon geallieerde *Huis van Oostenryk* strekken kan.

Wy vinden Ons zelfs by deze gelegenheit verpligt, om de toezeggingen van Onze schuldpligtige en onschendbare Trou te vernieuwen, en aan UWE Majesteit de kragtigste Verzekeringen te geven, *dat indien eenig gedeelte van UWE Heerschappyen, hoewel niet behorende tot de Kroon van* Groot-Brittannien, *mocht aangevallen ofte geinsulteerd worden door eenig Prins of Mogendheit, wie dezelve ook mocht wezen, uit wraakzugt over de regtvaardige en nodige Maatregelen, welke UWE Majesteit genomen heeft of nemen zal in de* Pragmatique Sanctie *te handhaven*, Wy vastgesteld hebben, Ons zelven tot het uiterste toe gereed te tonen tot de verdediging en bescherming *dier Domainen* voor eenige diergelyke Aanvallen of insultes.

Ant-

1741. April.

Antwoord des Konings:

Milords,

IK dank UL. zeer vriendlyk voor dit gevoeglyk en schuldpligtig Addres. De ware achting, welke UL. toond voor den Bystand der Koninginne van Hongaryen *en d'Ondersteuning van 't* Huis van Oostenryk *is My zeer aangenaam. De Verzekering, welke GYL. aan My geeft aangaande Myne buitenlandsche Landschappen strekt My tot een kragtig bewys van UL. genegenheit jegens My; en GYL kunt verzekert zyn, dat ik van het Vertrouwen 't geen GYL. op My hebt, geen ander gebruik maken zal, als My in staat te stellen om met nadruk te konnen te werk gaan in de handhaving der* Pragmatique Sanctie, *en in de behoudenis van 't Evenwigt en de Vryheden van* Europa, *en aan UL. gemeen Belang en Veiligheit.*

Antwoord des Konings op 't Addres der Gemeentens.

Edellieden,

IK zeg UL. Dank voor dit Schuldplichtig en getrou Addres. Uwe grote gereedheit met My in staat te stellen van myne Verplichtingen ten aanzien van de Koninginne van Hongaryen *goed te maken, en de Verzekering, die Gylieden My geeft, van niet te zullen gedogen, dat myne buitenlandsche Staten zouden aangevallen worden ter oorzaak van de* Pragmatique Sanctie, *zyn zulke baarblykelyke bewyzen van uwe rechtmatige ter herten neming der handhaving van de Vryheden en des Evengewichts van Macht in* Europa, *en van uwe grote Zorgvuldigheit voor myn Eer en Belang, dat gy kond staat maken op alle betamelyke Beantwoording van myn kant voor dit byzonder Teken van uwe genegenheit en vertrouwen op My.*

Wanneer de Grave van *Ostein*, Minister Plenipotentiaris der Koninginne van *Hongaryen* aan dat Hof in 't publicq kennis gaf wegens 't bevallen van Hare Majesteit van een Prins, heeft de

1741. April. Koning dieswegens als ook de Hertoch van *Cumberland* en de Prinsessen groot genoegen betoond.

Men heeft ordre na de verscheide Werven gezonden, om met alle spoed eenige Oorlochschepen gereed te maken, die een Esquader van 12 Schepen van Rang formeren en na d'*Oostzee* onder Commando van den Admiraal *Cavendish* gaan zullen: De gemelde Admiraal is den 10. na *Portsmouth* vertrokken, om zyn Vlag van 't Schip *George* van 90 Stukken Canon te doen wajen.

Vermits de Matrozen weinig lust tonen, om dienst te nemen, zo verzint men byna alle dag nieuwe listen, om ze uit hunne schuilhoeken te lokken, doch zulks is noojt van zo een goeden uitslag geweest, als wanneer de Pressers eerdaags een zoort van Postuurmaker en twee Fioolspeelders by zich hadden, waar door in een korten tyd zeer veel Toekykers quamen, en onder anderen ook de Maats, die ze hebben moesten, en met zich namen, zonder dat het Volk, bezig over den postuurmaker te lachen, zich des bekreunde.

Aangaande 't voorgevallene tusschen 't gedeelte van 't Engelsche Esquader en dat der Fransche, bestaat; dat 6 Oorlochschepen van 't Esquader van den Ridder *Chaloner Ogle*, van *St. Christoffel* na *Jamaica* zeilende, by *Caap Tiberon* vier Fransche Oorlochschepen ontmoet hadden, den welken de Lord *Augustus Fitzeroy* in d'*Oxford*, en drie andere de volle laag gegeven hadden, om dat ze hunne Vlaggens niet wilden tonen: dat de Franschen twee of drie glazen zeer dapper hadden gevochten, tot dat twee van hunne Schepen byna reddeloos geschoten waren, wanneer ze gestreken, aan Boord gekomen, en excus verzocht hadden.

d'Expeditie van den Lieutenant *Hudson*, die met den Gouverneur *Trelawney* na *Jamaica* is overgegaan, kan uit zyne volgende Brief afgenomen werden, zynde dezelve gedagtekend. *Bocco del Foro* op de Kust *van Nieu-Spanjen*, den 18. *September*.

Enige weken geleden had ik byna meester geweest van meer als een Millioen stukken van Achten. Zyne Excellentie de Gouverneur van *Jamaica* eenige maanden geleden een voornemen gehad

had hebbende, om een Gouvernement op te rechten op 't vaste Land *Capo Gratia de Dios*, en daar door de genegenheit van zeer veel Indiaansche Natien te winnen, koos my uit, om dat voornemen uit te voeren, en gaf my een Acte, om 't gantsche *Musquetto-strand* te commanderen. Ik vertrok derwaarts, en daar komende, vond ik, dat d'Indianen tot een expeditie tegen de Spaanschen bereid waren. Zy namen my tot hunne Kapitein, en ik begaf my met hen op weg, om eenige vlekken omtrent *Panama* te bemachtigen. Wanneer wy omtrent de Rivier *Coccelee*, quamen, maakten wy dicht by de Kust jagt op een Hollandsche Sloep, die met de Spaanschen handel dreef, ziende haar aan voor een Spaansch Schip; doch wy achterhaalden een Spaansche Boot met omtrent 8000 stukken van Achten, die voor 't gemelde Hollandsche Schip gedestineert waren, en van de Spaanschen van de gemelde Boot kundschap bekomende, dat'er veel duizend stukken van Achten in de Stadt lagen, roeiden wy de Rivier op, om *Panama* te vermeesteren, daar dezelven gebraght waren. *Paniname* legt aan de zuidzyde van de Rivier, en als wy zo ver geroeit hadden als wy konden, zouden wy twee dagen te Land hebben moeten marscheren. Onze gevange Spaanschen waren onze Leidsmannen; drie dagen met roeijen doorgebraght hebbende, bevonden wy ons ter distantie van 4 uuren van de hoogste *Baccadore*, wanneer wy halte hielden, maar des nachts eenige Indianen tegen myne orders in hun Boot gaande, zo ik acht, om te stelen, namen zy een Spaanschen Gevangenen met zich, en lieten hem door onachtzaamheit ontsnappen, waar door myne expeditie mislukte. Ik had maar 100 schotten en 50 Lansen by my, nochtans zou ik gaarn myne expeditie achtervolgt hebben, maar d'Indianen waren op generhande wyze daar toe te bewegen. Dezelve zyn gantsch tomeloos en dienen nergens anders toe, dan tot een schielyken aanval, wanneer ze geen quartier geven en ook geen quartier nemen. Ik had een geestelyk Persoon van *Panama* by my, en een goede kans, om'er noch zes of acht andere te krygen; maar d'Indianen wilden na geen reden luisteren. De schatten, die ik in de Kerk zou hebben gevonden, bedroegen over de 400 duizend stukken van Achten, en ik heb zedert vernomen, dat'er daar en boven over de 600 duizend stukken van Achten in de Stadt waren, zynde een gedeelte van de 4 Millioenen, die door d'Armada te *Panama* gelaten waren, om met de Hollanders te handelen, toen d'Armada na *Lima* te rug keerde. Door myne lafhartige Indianen was ik echter genoodzaakt, dat heerlyk lokaas tegen wil en dank te verlaten, 't welk my geweldig speet. Op onze te rug reize kregen wy aan de zogenaam-

1741. *April.*

1741. April. genaamde *Carpenters* Rivier omtrent 50 of 55000 pond *Cacoa*. Naderhand geraakte ik in een groot gevaar. Zeer vermoeid zynde, door de Rivier op te roeijen, verliet ik de *Periagues* der *Musquetto* Indianen, 't welk Boten zyn uit maar een enkelen Boom gemaakt, om twee of drie nachten aan Boord van een Schip uit te ruften, 't welk na *St. John* gedeftineert was. Ik meende een Kafteel van *Nicaragua* te bemachtigen, 't welk het *Lac de granade* beftrykt; maar 't wierd dien nacht dood ftil, en zulks duurde vyf weken achter den anderen, gedurende welken tyd wy in Zee gints en weer dreven, byna gefmolten door d'onverdragelyke hitte, wanneer wy ten laatften ter nauwer nood op de Caap *Blanco* een Schipbreuk ontfnapt zynde, door den ftroom na deze plaats, te weten *Bocco del Toro* onder de wilde Indianen gedreven wierden, daar wy bezich zyn, onze verrotte Bark te Kallefateren. Wy hebben werks genoeg gehad, om haer boven te houden en als wy haar bequaam konnen tot den tocht van *Jamaica* zal ze dezen Brief aan den Gouverneur brengen. Wat my belangt, ik heb liever een grote Kano te maken, hebbende een Timmerman onder myn Volk, en dus 170 mylen na de *Musquettobaai* te rug te roeijen met de helft van myn Volk, te weten 18 man, dan 't gevaar te lopen, in zo een flecht Schip door 't Canaal na *Jamaica* te zeilen zonder eenige mondbehoeften, dan alleenlyk Zout en Zee-Schilpadden, behalven ook 't gevaar van in de handen der Spaanfchen te vervallen. Voorleden nacht honkerden de wilde Indianen rondom ons, met een voornemen, om ons af te fnyden, doch wy waren op onze hoede. Ik meen eerftdaags op eene andere Expeditie aan gene zyde Caap *Gratia de Dios*, uit te gaan, waar toe ik twee of drie honderd Indianen verwacht enz.

Uit een anderen Brief van dienzelven Lieutenant, gedagtekent *Kingfton den* 26. *October*, blykt, dat hy behouden in *Jamaica* was te rug gekomen; dat de Gouverneur *Trelaw* defzelfs Expeditie t'eenemaal had goedgekeurt; dat zyne naafte Expeditie zeer defperaat zyn zoude, dat hy niet twyfelde of de bemachtiging van Caap *Gratia de Dios* zou de vrucht daar van zyn, en eindelyk dat het *Marquetto-ftrand*, waar van hy Commandeur was, 't gezondfte gedeelte was van gantfch *America*, en ongemeen vruchtbaar.

Spaan-

1741. April.

Spaansche Schepen door d'Engelschen genomen:

d'Oorlochsloep *Bonetta* heeft een Spaansche Kaper genomen en t'*Oporta* opgebraght. 't Smirnasche Schip *Stramboline* is door 't Oorlochschip *Colchester* hernomen.

Een Schip van 16 stukken Canon met eene ryke Lading na *Vera-Cruz* willende, is door de Schepen voor *Cadix* kruissende genomen, en te *Gibraltar* opgebraght.

Engelsche Schepen door de Spaanschen genomen:

Door een Spaansche Bark van 18 Stukken Canon en 150 Man is by de Caap *Porto-Fino* genomen 't Engels Schip van *Pieter Blommert*, ophebbende 20 Stukken, schietende 3 à 4 Pond, en 28 à 30 Man, geladen met 240 Vaten Tin, 80 Balen Zool Leer, 750 Vaten Vis, eenig Campeche Hout &c., van *Genua* naar *Livorno* en *Napels*-gaande; de voornoemde Schipper wierd gewaarschoud dat 'er een Spaansche Kaper kruiste, doch dezelve zich op zyn Geschut verlatende, wilde uitzeilen, en is na drie Schoten gedaan te hebben genoodzaakt geweest zich over te geven, hebbende drie gequetsten bekomen, en de Jonge, die de Vlag zou nederhalen, is dood geschoten.

't Schip *Bolton*, van *Zuid-Carolina* na *Londen* komende, en een Provisie-Schip, van *Cork* na *Gibtaltar* gaande, zyn door de Spaansche Kapers genomen en te *St. Sebastiaan* opgebraght: 't Laatstgemelte had aan boord 200 Ton Osse-Vlees, 125 Ton Verkens-Vlees, 125 Ton Boter en 350 Kisten met Kaarssen, 't zelve was door Storm van 't Oorlochschip *Salisbury* afgeraakt.

't Schip de *Littly Polly*, Kapitein *Parker*, van *Pole* na *Oporto* moetende, was door een Spaanschen Kaper genomen en te *Bajonne* opgebraght; ook is door de Spaanschen genomen een Portugeesch Schip, geladen met Engelsche Wolle Manufacturen.

1741. *April.* Een Spaansche Kaper van 36 stukken Canon en 400 Man heeft by *Scilly* 't Smirnasche Schip *Wilmington*, na *Londen* gaande genomen.

't Schip d'*Industrie* van *Lynn* na *Oporto* gaande is ook van de Spanjaarden genomen.

Door de Spaansche Kaper, *N. S. del Rosario*, Kapitein *Augustin Ovetto*, is van d'Engelsche hernomen 't Schip van *Kl. Douwess Meye*, van *Mallaga* naar *Alematta* gaande, zynde 't zelve te *Villa Franca* opgebracht; de Lading Zout was aan de Pagters des Konings van *Sardinien* en 't Schip aan de Genuezen verkogt.

VRANKRYK. ZEDERT de dood van den Prins van *Carignan* zyn de Spelen van 't Hotel van *Soissons* en *Gesvres* op ordre van den Koning gesupprimeert, en bevel gegeven, om scherpe nazoeking te doen na alle Huizen, waar in *Biribi*, *Pharaon* en *Lansquenet* gespeeld worden, en zonder aanzien van Personen daar tegen te procederen, om de menigvuldige daar van komende wanordres te stuiten.

Den 11. dezer heeft d'Academie der Inscriptien en beschaafde Letteren hare Byeenkomst gehouden, hebbende de Graaf *de Maurepas* daar by 't Presidentschap gevoerd; Onder anderen heeft 'er den Abt *Vatry* een geleerd Discours gedaan over d'afkomst van 't Woord *Comædie*, 't welk hy afleid van een Grieks Woord, betekenende een *Dorp*, zynde niet geoorlooft geweest de Schouspelen in de Steden te vertonen.

SPANJEN. DEN 8. passato heeft de Koning op 't *Pardo* eindelyk de promotie van Opper-Officieren gedaan, en aangesteld tot

Lieutenant Generaals:

Don Gregorio Val del Pueyo,
Don Pedro Vargas de Maldonado,
Don Juan Francisco Guemes y Orcasitos, en
Don Gabriel de Zulonga;

En

1741. April.

En tot Generaal-Majors:

Den Graaf van Candele,
Marquis de Villareal,
Graaf vander Lippe,
Don Joseph Aruares,
Don Francisco Jabila,
Hertoch van Popoli,
Marquis van Manzera.
Don Francisco Xavier de Lanzos.
Don Diego Popoli.
Don Andrez Gutierez, en
Don Louis de Candia.

Ook heeft zyne Majesteit noch 68 Brigadiers benoemd.

ITALIEN.

DE Paus heeft na 't Voorbeeld van *Clemens* XII. zyn Voorzaat een Brevet doen publiceren, volgens 't welke zyne H. aan den Heer *Meinders* op dadelyke Straffe van Excommunicatie verbied den Titel van Aardsbisschop van *Utrecht* zich langer aan te matigen.

't Discours van zyne H. (als een nieuwe Pretendent op eenige der Oostenrykfche Erflanden) in de laatste geheime Consistorie den 11 passato gehouden, luid als volgt:

EERWAARDE BROEDERS:

WY hebben met een doordringende-Smerte vernomen, dat de Ministers van onze zeer lieve Dochter in J. C. *Maria Theresia*, Doorluchtige Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, na een Formulier van Huldigingen, van de wys, waar mede dezelve zoude afgelegt worden, te hebben opgesteld, de Gedeputeerden van de Hertochdommen *Parma* en *Piacenza* in de Hertochlyke Zaal van *Piacenza* den 13. *Februari* van dit Jaar met veel formaliteiten hebben doen byeen komen, als mede d'andere Vasallen der gemelde Hertochdommen, Leenmannen zynde van den H. Stoel, hebbende van dezelve in tegenwoordigheit van den Adel en van den Magistraat geëischt, dat zy den Eed van getrouwigheit aan de Princes als Hertogin van *Parma* en *Piacenza* zouden afleggen.

Ziet daar d'eerste openbare krenking die d'onbetwistbare Rechten van den *H. Stoel* hebben ontfangen, zedert dat Wy, alhoewel onwaardig, met de gewigtige zorgen van 't Apostelschap belast zyn geworden: Die krenking is ook zo groot, dat Wy geloofd heb-

1741. *April.* hebben niet te konnen nalaten van Uwe Broederlykheit daar van kennis te geven.

Rekenschap moetende geven aan J. C., Hoofd der Harderen, van 't *Patrimonium der Kerk* en van derzelver geheiligde Bezittingen, stellen wy tot ons voorbeeld 't geen onze Voorzaten, glorieuzer gedachtenisse, *Clemens XI.*, *Innocentius XIII.*, en *Benedictus XIII.* zedert de pretense Keizerlyke Investiture gedaan hebben: Wy grondvesten ons ook op 't gedrag van wylen den Paus *Clemens XIII.* glorieuzer gedachtenisse gehouden, zo wel na den dood van den zeer Edelen *Antonio Farnese*, als na dat de Keizerlyke Troupen in de gemelde Staten ingerukt waren. De Voetstappen van die grote Pausen zyn al te roemwaardig, dat wy ons niet een pligt daar van maken zouden, om hunne Grond-Regulen op te volgen: Dus verzekeren wy *U, waarde Broeders*, dat wy overluid en plegtiglyk afkeuren al 't geen in die gelegenheit op een onwettige wys gedaan is: En aangaande den zo onrechtvaardig gedane als onrechtvaardig ontfange Eed, verklaren wy die uit krachte van onze Apostolische Authoriteit voor gantsch nietig, van gener waarde en als niet geschied.

Neem deel, *Eerwaarde Broeders*, aan de Bitterheit die Ons deze Zaak veroorzaakt: Vereenig uwe Gebeden met d'onze: Laten wy onze Handen na den Hemel opheffen en den Almachtigen smeken, dat het Hem behagen mag van zyn hoge Throon op zyn Erfdeel neer te zien, en 't zelve te beschermen: Wy zullen ondertusschen niet ophouden de Pligten van onze Apostolische zorg te vervullen. Wy zullen oplettendheit gebruiken, om aan de Nunciussen, van onzent wegen in vreemden Landen residerende, de behoorlyke Ordres en Instructien toe te zenden.

Wy zullen eindelyk alle d'andere nodige Maatregulen nemen, in hope, dat de Vader der Barmhertigheden onze Zorg en Raadslagen met een gelukkig gevolg zal zegenen.

De Graaf van *Thun*, Minister der Koninginne van *Hongaryen* en *Bohemen*, heeft op nieu * drie honderd duizend Scudi tot Onderstand van Hare Majesteit tegen den Koning van *Pruissen* verzogt, maar men heeft Hem andermaal geantwoord, „ dat de „ Finantien der Apostolische Kamer een zodanigen Onderstand „ geenzints konnen toelaten, doch dat aan de Rooms-Catholy„ ke

* Zie hier voren *pagina* 133.

„ ke Keurvorsten een zeer nadrukkelyke circulaire Brief tot be- 1741. April.
„ vordering der Belangen van den Groot-Hertoch zo wel in de
„ Verschillen nopens *Silesien* als in d'aanstaande Keizer-Verkie-
„ zing geschreven was.

De nieuwe Impost op het gezegeld Papier heeft overal zonder eenige verandering of vermindering stand gegrepen, maar de Cardinaal *Tancsin*, Minister des Konings van *Vrankryk*, heeft door menigvuldige herhaalde Vertogen verkregen, „ dat voor 't „ blad Parkement ter afvaardiging van de Beneficien en Bisch- „ dommen voor *Vrankryk* niet meer dan een halve *Grosse* in plaats „ van een *Paolo* betaald worden zal " *.

Den 30. passato, heeft zyne H. de gewonelyke (Krachteloze) *Blixems Bulle* afgelezen en aan 't Volk den zegen gegeven.

De Koning der beide *Sicilien* heeft ordre gegeven van een Laken-Manufacture te *Napels* op te rechten.

De Marquis *Eduard Sylva*, Minister van dien Koning heeft aan de Leden van de Regering te *Florencen*, op bevel van zynen Koning verklaard:

„ Dat nadien men niet wist wat de rede was die den Groot- „ Hertoch bewoog om zich zo sterk te wapenen, in zo verre „ dat zyne K. H. vreemde Troupen zogt in dienst te nemen, „ zyne Siciliaansche Majesteit gevolglyk nodig had geoordeeld „ om deszelfs Garnizoen-Steden met meerder Manschap te ver- „ sterken, maar dat ondertusschen zyne opregte begeerte was „ om de goede Verstandhouding, die tot nu toe van weerzyden „ bestendig gebleven was, in genen dele te krenken enz. Behalven deze gedane Verklaring had de gemelde Marquis *Sylva* ook verzogt: „ Dat de Troupen van den Koning zynen Meester „ in geval van nood met Levensmiddelen uit het Groot- „ Hertochdom mochten voorzien worden, in gevolge de Con- „ ventie, die eertyds met de Vorsten van 't Huis *de Medicis* ge- „ maakt is.

t'*Aleria* op *Corsica* heeft de Vicaris van 't Capittel geordonneert Gebeden te doen *Pro Rege nostro Ludovico XV.*

HARE

* Zie hier voren pagina 181.

1741. *April.*

DUITSCHLAND.

HARE Majesteit de Koningin van *Hongaryen* heeft de 19. passato de volgende Militaire promotie gedaan:

Tot Veldmarschalken:

Gondaker van Althan,
Cordua,
Hendrik van Daun,
Hohenzollern,
Schmettau,
Max. van Hessen,
Traun,
Neuperg,
Hildburghausen,
Lobkowitz.

Tot Generaals van de Cavallery:

Diemar,
Roma,
Potzatzky,
Hohen-Ems.

Tot Generaals van d'Artillery:

Walsegg,
Wurmbrand,
Thungen.

Tot Veldmarschal-Lieutenants:

Engelshofen,
Linden,
Peyrsperg,
Preysing,
Stenz,
Pallavicini,
Leeuwenwalde,
Koningsegg,
Gruna,
Mercy,
Franz,
St. Ignon,
Bevern.

Tot Generaal Majors:

Dikweiler,
Frankenberg,
Julay,
Couriers,
Luchesi.

Tot Colonels:

Sonnau van het Regiment van *Seber*,
Bournonville van *Styrum*,
Kolowrat van *Karel Palfy*,
Cillers van *Heister*,
Lutzau van *Walseg*,
Lindenfels van *Wolfenbuttel*,
Langen van *Grunau*, en
Erberfeld van dat van *Neuperg.*

't Ge-

'T Gerucht, 't welk men verspreid heeft, als of 'er in *Silesien* een toeleg tegen het leven van den Koning van *Pruissen* zou zyn gemaakt, werd daar aangezien zonder eenige de minste grond te hebben, en slechts uitgedacht te zyn door Vyanden van 't Oostenrykſche Huis. 1741. *April.*

Hare Majesteit is door de Porte tot Koningin van *Hongaryen* erkend.

Door dat Hof zyn ernstelyk *Avocatoria* gepubliceert aan alle Oostenrykſche Vasallen, Burgeren en Onderdanen, die zich in Civile of Militaire Diensten van den Koning van *Pruissen* mochten bevinden, om die Diensten aanstonds te verlaten, op verbeurte van Have, Goederen, Rechten, Eeren, Vryheden en zelfs van Lyf en Leven.

't Zelve heeft een Expressen uit *Silesien* ontfangen, met d'aangename tyding dat d'Armée onder 't gebied van den Lieutenant Veldmarschalk, Grave *van Neuperg* door den Aftocht der Vyandlyke Armée de Stadt *Grotkau* opgeëischt hebbende, dezelve zich den 8. dezer overgegeven hadt, en dat de gemelde Graaf de Pruissische Bezetting, bestaande in 900 Man, naar *Neisſ* had laten brengen.

Aangaande d'Actie van den 10. dezer, in *Silesien* voorgevallen, ziet men een Uittrekſel van een Brief, van een Keizerlyk Officier. Gedagtekend *Grotkau* den 12. *April.*

ZEdert de bemachtiging van deze Plaats heeft d'Oostenrykſche Armée, gecommandeert door den Veldmarschalk Grave van *Neuperg* en bestaande uit 20000 Man, haren marsch genomen na *Oblau*, 3 of 4 mylen van hier, daar de Koning van *Pruissen* en de Grave van *Schwerin* de Troupen uit *Opper-Silesien* en die in d'Omlanden van *Breslau* lagen, verzamelt hadden. Den 10. s' morgens staken d'Oostenrykers een Dorp in brand, daar een Pruissisch Regiment lag, om 't op het vlakke Veld te lokken. De Pruissische Armée avanceerde midlerwyl en schaarde zich in Slagorder. De slinker Vleugel van d'Oostenrykſche Armée begon 't gevecht, 't welk zeer hevig was, en 6 vollage uuren duurde, tot dat de nacht een einde daar van maakte en d'Oostenrykſche Armee, die geen Artillerie had, te rug toog. d'Oostenryſche Ruitery en wel vooral de Huzaren, hebben wonderen gedaan in deze Actie, en d'ove-

1741. *April.* d'overigen van hare Armée hebben met veel onverzaagtheit van 't begin van d'Actie tot op 't einde toe het vuur zo uit de Veldstukken als uit de Musketterie uitgestaan.

De Gezant des Konings van *Pruissen* te *Regensburg*, heeft aan de daar zynde andere Gezanten medegedeelt, de volgende Memorie, tot Titel voerende:

Redenen, die op eene onwedersprekelyke wyze doen blyken, dat d'expeditie van zyne Pruissische Majesteit in Silesien *generbande geval is, dat het Wenerhof recht geeft, om zich te beroepen op de verbintenissen en t'eisschen den bystand der Mogendheden, die de guarantie der* Pragmatique Sanctie *op zich genomen hebben.* Dezelve luid als volgt:

DE *Pragmatique Sanctie* is een Familie-Verdrag, gemaakt door 't Oostenrykſche Huis, om d'order van opvolging van deszelfs Nakomelingen, zo Manlyke als Vrouwlyke, vast te stellen.

De Mogendheden, die deze schikking hebben zoeken te verhinderen, dat die ordre van opvolging *ex jure sanguinis*, gelyk men zulks noemt, gestoort wierd, maar datze bleef op denzelven voet, als ze door wylen Keizer *Karel* VI. gemaakt was.

Zo dikwyls als andere Pretendenten degemelde schikking omverwerpen en aanspraak op die Nalatenschap maken willen, om de vrouwelyke Afkomelingen van 't laatste Manlyke Oir daar van te beroven, zo als doet het Huis van B** ** en de Kroon van *Spanjen*, of zo als andere Pretendenten willen doen, die zich noch niet verklaren, zo vinden de Mogendheden Guarandeurs van de *Pragmatique Sanctie* zich genoodzaakt, om die order van opvolging tegen alle de genen, die dezelve zouden willen veranderen, of zich zouden willen instellen als Opvolgers van dat Huis, in 't Oostenrykſche Huis te handhaven.

Zie daar 't geval waar in de Zeemogendheden *Vrankryk*, *Rusland* en d'andere Guarandeurs zich bevinden tegen *Beyeren*, *Spanjen* en andere, die aanspraak maken op die Nalatenschap, om dat deze schynen te willen vernietigen d'order, die daar in vastgestelt is.

Gantsch anders is 't gelegen omtrent de zulken, die *ex jure particulari & proprio & ex Pactis providentiaque majorem*, rechtmatige aanspraak hebben op een gedeelte of op eene Provintie der Nalatenschap van den Oostenrykschen Huize, en die geen toeleg hebben noch op de gantsche Nalatenschap nochte op d'order van opvolging, in die Familie vastgestelt. Men zou te werk tegen de natuur, 't inzicht en rechten zin der guarantie van de *Pragmatique Sanc-*

Sanctie, byaldien de Mogendheden, die dezelve op zich hebben genomen dezelve onbepaaldelyk zouden willen toepaſſen op afzonderlyke aanſpraken die een of ander Pretendent ten laſte van den Ooſtenrykſchen Huize zoude mogen hebben, en van dewelke dit Huis onder den ſchyn van een Familie-Verdrag al zo weinig afgaan kan, als 't aan iemant geoorloft is, om daar tegen te handelen, alzo men noemt *factum proprium* op de Rechten, verkregen door een derden, om dat 'er geen recht meer te verwachten zou zyn, als 't welbehagen van een Mogendheit afhing, ſchikkingen te maken, die de deur toeſloten voor alle de genen, die bevoegt waren, om hunne rechten te doen gelden. 1741. April.

Dusdanig is thans de toeſtand, waar in de Mogendheden Guarandeurs van de *Pragmatique Sanctie* nopende zyne Majeſteit, den Koning van *Pruiſſen* zich bevinden, ten opzichte van d'afzonderlyke rechten en pretenſie, welke deſzelfs Huis en Voorzaten gehad hebben ten laſte van dat van *Ooſtenryk*, en die volſtrekte onafhangklyk zyn, t'eenemaal van die ordre van opvolging afgeſcheiden.

By aldien zyne Majeſteit 't oog had op de gantſche Nalatenſchap van dien Huize, en byaldien dezelve ten behoeve van eenen derden ondernam, de vaſtgeſtelde order daar van om ver te werpen, zo zou 't Wener Hof recht hebben om deszelfs toevlucht te nemen tot de guarantie van de *Pramatique Sanctie* tegen den Koning en de Mogendheden Guarandeurs van zyne executie.

Maar vermits zyne Majeſteit zich noch in 't eene noch in 't andere van die twee gevallen bevind, en zich bepaalt met ſlechts zyne afzonderlyke rechten. *Jura privata*, te handhaven, door middelen, welke de gewoontens van alle Natien komen te billyken tuſſchen Prinſen, die gene Rechters erkennen, zo konnen andere Mogendheden by deze gelegenheit niets anders doen, dan dat ze hunne goede dienſten aanwenden, om de zaken tot een vergelyk te brengen. De guarantie dier Mogendheden, van dewelke de handhaving der ordre van opvolging van den Ooſtenrykſchen Huize 't eenige oogmerk is, komt door d'afzonderlyke pretenſien van zyne Pruiſiſche Majeſteit generhande nadeel te lyden, en by gevolg behoren de verbinteniſſen, die men in deze gelegenheit verkeerdelyk bybrengt, in dit geval geen plaats te vinden; of ſtand te grypen.

De gemelde *Pruiſiſche* Miniſter heeft aan d'Overige aldaar

1741. *April.* Residerende Ministers gecommuniceert 2 Brieven, welke hy van zyn principaal ontfangen had. Dezelve zyn gedateert den 11. *Maart*, d'eene is luidende:

ALzo 't *Wener* Hof niets tegens myne regtmatige Pretensien konnende inbrengen, en wanhopende dat andere Mogendheden in dit geschil met het zelve geen deel zullen nemen, d'allergrootste leugenen fabriceert om my den haat van alle Naburen op den Hals te laden, en myn gedrag zo binnen als buiten het Ryk te bekladden, door de gehele Werelt wys te maken, dat het my niet genoeg is myne billyke rechten op *Silesien* te vervolgen; maar dat ik ook tegens andere Ryksvorsten en Stenden ter regter en slinker zyde eisschen formere, dat ik onder anderen het Bischdom van *Hildesheym*, van den Keurvorst van *Keulen* gevordert, en den Bisschop van *Bamberg* en *Wurtzburg* bedreigt hebbe my door middel van de Wapenen daar van in bezit te zullen stellen: Hebbe ik het voor myne belangen nodig geoordeelt U by deze te doen weten, dat al 't gene deswegens verspreid word, t'eenemaal valsch en verdigt is, en dat zulks nooit in myne gedagten is opgeklommen. Ik betragte niet anders dan een goede harmonie en vriendschap met alle myne Naburen, en byzonder in 't Ryk t'onderhouden en aan te queken, en 't is 'er zo verre af, dat ik ongegronde en onregtmatige Pretentien op hunne Staten zoude willen vormen, dat ik zelfs die gene, welke my denken dienst te doen, met my rechten toe t'eigenen, waar aan ik niet denke, met verontwaardiging aanzie; ten blyke waar van ik de goederen hebbe doen verbeurt verklaren en criminelyk procederen tegens den Autheur van zeker Geschrift, die den eigendom van geheel *Lausnitz* aan myn Huis heeft willen toeschryven. Gy zult derhalven van dit alles, ter plaatze daar gy u bevind, gebruik maken, om de quaadaardige inboezemingen te weren, die myne Vyanden onwaaragtiglyk tegens myn Persoon geven in voornemen om my ten kosten van de waarheit en van 't gene heilig is, onheilen te berokkenen en in verwerring te brengen.

De twede behelst als volgt.

Offschoon ik tot hier toe alle mogelyke gematigheit tegens 't *Wener* Hof gebruikt, en van tyd tot tyd alles in 't werk gestelt hebbe, om in der minne tot een goed Vergelyk te komen, en een einde

de van alle geschillen, tusschen my en 't Huis van *Oostenryk* bestaande, te maken, van welk Huis 't alleenlyk afhangt die te doen ophouden als 't maar wil, door my nopens myne onbetwistbare Pretensien recht te verschaffen; is 't 'er zo verre van daan, dat men van wegens 't *Wener* Hof een dergelyk gedrag zoude houden, dat het in tegendeel alle oplettendheden vergeet, die gekroonde Hoven malkanderen, zelfs in Oorlochs-tyd, schuldig zyn, en men handelt met zo weinig omzigtigheit, en op zodanig een onwaardige wyze, zo door Geschriften, die dat Hof tegens my in 't licht geeft, als door de mond van deszelfs Ministers, dus 'er geen voorbeeld te vinden is, dat men ooit de woede zo verre voortgezet heeft. Ondertusschen hebbe ik, de trotsheit van 't *Wener* Hof en de weinige agtinge, die 't zelve andere Mogendheden, zelfs in Vredens-tyden, toedraagt, tot hier toe die wyze van doen, aan beschaafde Volkeren, die gewoon zyn in d'allergrootste onlusten een zekere eerbied te bewaren, onbekend, veragt; maar men heeft te *Wenen* gedagt het daar by ten mynen opzigte niet te moeten laten, en zonder op d'Orlochs-wetten, die by d'allerbarbaarste Menschen in zwang zyn, acht te geven, is men tot verfoeielyke uitterstens overgegaan, door *Zendelingen*, *Spions* en *Banditen* in 't werk te stellen, om alle myne behandelingen te bespieden, my aan Vyandlyke partyen te verraden, en zelfs op myn Persoon toe te leggen, en tot overmaat van die afgryslykheden, strekt, dat een van die onderschepte en gevangene *Banditen* beleden heeft, dat hy genoodzaakt was geweest, zelfs in tegenwoordigheit van den Hertoch van *Lotthàringen*, in den Hof-Krygsraad den eed daar toe exprès af te leggen, 't geen ik echter naulyks kan geloven: ik beken dat het my om d'achting, die ik den Hertoch van *Lotthàringen* toedraag, zeer smerte, want ik nooit gelooft zoude hebben, dat hy in diergelyke godloosheden, die 't *Wener* Hof in 't oog van de gehele Werelt met smaak en schande moeten ophopen, hadde konnen bewilligen. 't Is ook met leetwezen, dat ik my genoodzaakt vinde zulke onwaardige dingen voor 't Huis van *Oostenryk*, en d'Autheurs van zodanig een verderffelyken aanslag, in 't dagligt te stellen, doch dit alles niet dan al te waar en bekragtigt zynde, heb ik goed gevonden, &c.

1741. *April.*

Daar tegen ziet men 't volgende Antwoord van Hare Majesteit de Koningin van *Hongaryen*.

't *Wener* Hof heeft niet dan te veel inschikkelykheit aan dat van

1741. April. *Berlin* getoond. Indien 't zich iets te verwyten mochte hebben, bestaat het alleenlyk daar in, dat het zich al te ligt op de vriendelyke en vleyende verzekeringen van 't zelve vertroud heeft. De gematigdheit van 't *Wener* Hof straalt in alle de Geschriften door welke op deszelfs naam in 't licht gegeven zyn, en om de Werelt daar van t'overtuigen, behoeft men dezelve maar te vergelyken met die, welke van d'andere kant gepubliceert zyn. 't Antwoord aan de Baronnen van *Gotter* en *Bork*, is daar van een blyk, die nooit dubbelzinnig zal schynen te wezen. De Koningin *doet daar in een instantelyk verzoek aan den Koning van* Pruissen, *Zy maakt zelfs geen zwarigheit om hem met alle mogelyke achting, die op 't gemoed van een groten Vorst indruk kunnen maken, te smeken*, dat hy zyne Troupen uit *Silesien* wilde trekken; biedende ter zelver tyd alles aan, wat men in redelykheit van haar konde verwagten. Gelykt zo een taal na de Grootsheden, die men 't Hof van *Wenen* verwyt? Te vergeefs zoekt men 't zelve Caracter in al 't gene van wegens dat van *Berlin* is gemeen gemaakt.

Die waarheit is te klaar, dan dat het nodig zoude zyn in een breedvoerige uitwyding van bewyzen te treden, die men in groten getal zoude konnen bybrengen. De gematigheit van 't *Wener* Hof gong zelfs zo verre, dat het zich by vele andere Mogendheden verdagt maakte. De *Pruissische* Ministers zyn d'eerste geweest om dien archwaan te voeden en G . . . Allerheiligste naam aan te roepen tot getuigen van d'opregtheit. 't Beroud echter de Koninginne niet een zodanig gedrag gehouden te hebben; maar zy volhard by 't onveranderlyk besluit van de Kunstvindingen van 't *Berlinsche* Hof niet anders te willen tegen gaan dan met de Waarheit, Opregtheit en alle mogelyke achting, die gekroonde Hoofden, zelfs in Oorloch-tyd, malkanderen verschuldigt zyn. Zy gelooft niet dat die achting in eenige dele gequest kan worden door de Partyen, welke men tegens een openbare Vyand afzend. 't Regt van Oorloch authoriseert dezelve; maar dat zelve Regt authoriseert geenzints de Bevelen door de Graven van *Schwerin* en *Schulenburg* uitgegeven, veel min de Verwoestingen, Brandstigtingen, Vrouwen-en Kinder-moord, in 't ongelukkig *Silesien* en een gedeelte van *Moravien* gepleegt en begaan.

Laatstelyk, 't *Wener* Hof steld het aan 't oordeel van geheel *Europa* om te decideren, wie reden kan hebben van in deze omstandigheit te vrezen zich met schaamte en schande bedekt te zien. De Koningin en zyne Koninglyke Hoogheit, haar Gemaal, konnen naulyks geloven, dat de Memorie door den Baron van *Danckelman* getekend, door den Koning, zyn Mees-

ter,

ter, toegestemt zoude zyn; dat zoude hun ter liefde van dien Prins zeer smerten. Want dat is waarlyk een handel, die tot nu toe onder Volkeren, die beschaaft en gewoon zyn een zekere eerbied, zelfs in de moeielykste oneenigheden, te bewaren, onbekent is. 1741. April.

'tHuis van *Oostenryk* heeft nooit geweten wat het is, *Banditen in 't werk te stellen.* De Godvrugt van den Groot-Hertoch zyn al te bekend, dan dat zich iemant daar in zoude laten misleiden. Het Vertelzel van den *Eed door een van die Banditen in tegenwoordigheit van den Groot-Hertoch, in den Hof Krygs-raad afgelegt*, is zo qualyk geinventeert, dat het niet mogelyk is dat die eenig geloof vinde. De valsheit van zodanig een betichting, zo daar van ooit een voorbeeld geweest is, loopt in 't oog van een ieder, die van de Gewoontens van 't *Wener* Hof kennis heeft, &c.

Men ziet daar den volgende Brief, dien de Keurvorst van *Beyeren* geschreven heeft aan den Groot-Hertoch van *Toscanen* in antwoord van den Brief van bekentmakinge van dien Prins, nopende de geboorte van den Aardshertoch.

IK heb met veel vermaak verstaan, dat Mevrou de Groothertogin, uwe Gemalin, gelukkig van een Prins is in de kraam gekomen; veel deel nemende zo als ik doe, in al 't aangename, dat uwe Koninglyke Hoogheit overkomt, zo wensch ik dezelve met al myn hert geluk met die geboorte, en ik wensch dat d'Almogende door zyne bescherming dien jongen Prins in de volmaakste gezondheit beware, tot troost van uwe Koninglyke Hoogheit en tot aanwas van deszelfs Huis. *Munchen* den 21 *Meert* 1741.

De Keurvorst van *Keulen* heeft aan deszelfs Ministers te *Wenen* en te *Regensburg* by een Rescript bevolen, dat d'eerstgemelde aan alle de Buitenlandsche Ministers aldaar en de twede aan de laatste zynde Ministers der Ryks-Stenden zullen verklaren: „ Dat Hy de Koningin van *Hongaryen* wel in die Qualiteit, „ nochtans onder de Voorbehouding, van wylen den Keizer in „ de *Pragmatique Sanctie* zelfs bewilligt, erkend, te weten, *dat de-* „ *ze erkentenis tot niemants nadeel zou strekken*; dat dierhalven de- „ ze erkentenis nochte ten opzichte van de Keur-Stem van *Bo-* „ *hemen*, nochte ten opzigte van de Pretensien van 't Huis *Beyeren*

1741. April. „ *ren* aan die Koningin ofte Hare Nakomelingen tot eenig nut „ konde ſtrekken, vermits zy in genen dele moet verwagten, „ dat zyne Keurvorſtelyke Doorluchtigheit by geval van een „ Oorloch tuſſchen Hare Majeſteit en den Keurvorſt van *Beye-* „ *ren* de Party zal kiezen, dewelke nadelig voor zyn Broeder „ wezen zou ".

De Koning van *Pruiſſen* heeft aan den Heer *Broich*, die als Keurvorſtelyke Brandenburgſche Miniſter Plenipotentiaris by de Keizerlyke Verkiezing te *Francfort* aſſiſteert, gereſcribeert," dat „ hy, om eenige gewigtige redenen, door den Koning van *Po-* „ *len* hem te kennen gegeven, goedgevonden had zich met het „ gevoelen van dien Koning te conformeren, dat namentlyk de „ Verkiezing van een Keizer noch 6 Maanden langer mocht uit- „ geſteld worden : Van welke Reſolutie de gemelde Miniſter „ aan d'andere Keurvorſtelyke Miniſters Plenipotentiariſſen, al- „ daar zich bevindende, kennis te geven, en van hen d'Inten- „ tien hunner Hoven dienaangaande te vernemen had ". Men twyfeld niet, of daar zal noch een en ander Keurvorſtelyk Hof van 't zelve Sentiment zyn, om dus tyd te hebben tot het concerteren van Maatregelen : Maar de Geeſtelyke Keurvorſten en 't Hof van *Wenen* zullen 't gantſch niet gaarn zien; zo veel te meer, om dat te vrezen is, dat een uitſtel op 't ander volgen mocht.

Op Witte Donderdag wierd de Gereformeerde Godsdienſt voor de hoge Gezantſchappen van die Belydenis in 't Huis van den Koninglyke Pruiſſiſche Krygs-Raad, Baron van *Freitag*, voor d'eerſtemaal opendlyk gehouden.

SILE-SIEN. OF ſchoon de Cardinaal van *Sintzendorf* zeer wel wiſt d'achting, die hy den Koning van *Pruiſſen* ſchuldig was, en hy veel beleefdheit van zyne Majeſteit had ontfangen, zo als ook herhaalde waarſchouwingen, om niet buiten zyn Caracter te gaan, en zich in genen dele met den Sileſiſchen Oorloch te bemoeijen, zo heeft hy zich nochtans in zo verre vergeten, dat hy tegen dat ontzach en tegen die omzichtigheit, die hy in deze tydsomſtandigheden had behoren te gebruiken, eene geſtadige Briefwiſ- ſeling

ſeling gehouden heeft om den Overſten *Roth*, Commandant van *Neiſs*, en andere Vyanden, berichtende hen niet alleen den marſch der Troupen en tranſporteringen der Convojen, maar gevende hen ook een middel aan de hand, op wat wyze dezelven zo wel als andere Pruiſſiſche Detachementen met voordeel der Ooſtenrykſche Troupen aangetaſt konden worden. Daar en boven heeft hy zich onbeſchryvelyke moeite gegeven, om alle de levensmiddelen, die hy ſlechts ophalen konden, na *Neiſs* te zenden, en zo veel in zyn vermogen was, verboden en zoeken te verminderen, dat eenige levens middelen gebraght wierden na de diſtricten, daar de Troupen des Konings van *Pruiſſen* zich bevonden. Zyne Koninglyke Majeſteit zeer misnoegt over zodanige handelwyze, ſtrydig tegen 't Caracter van den gemelden Cardinaal, zo als ook tegen de goedheit, die zyne Majeſteit gehad heeft, om hem op zyne goederen ongemoeit te willen laten, heeft order gegeven, om zich van zyn Perſoon te verzekeren, en hem te brengen op 't ſlot *Ottmachow*, 't welk hem toebehoort, ten einde hem tyd te laten om zyne handelwyze t'overwegen, en een gedrag te veranderen, 't welk eenen Prelaat zo weinig paſt, hebbende zyne Koninglyke Majeſteit midlerwyl uitdrukkelyk bevolen, om hem met alle de beleefdheit en met dat onderſcheid en die hoogachting te bejegenen, die een Perſoon van zynen Rang en Geboorte eiſſchen kan, om dat Zyne Majeſteit zich zeer ongaarn genoodzaakt heeft gezien, zyne toevlugt om dat uiterſte te moeten nemen. 1741. *April.*

Zelve in 't laatſt van de gepaſſeerde Maand geſchiedt zynde, heeft de Heer van *Podewilts* Cabinet-Miniſter den 18. dezer op 's Konings order aan dien Cardinaal verklaart, „dat zyne Majeſ„ teit hem verlof verleende, om gedurende de Sileſiſche onluſ„ ten na *Wenen* te mogen keren ".

Te *Breslau* is gebeurdt, dat een Roomſch Prieſter met een Gereformeert Predicant in geſprek rakende over het intrekken der Pruiſſiſchen in *Sileſien*, d'eerſte in hevigheit uitbarſtende, de Woorden gebruikte van 1 *Machabeen* 15 *v.* 3.; Luidende: *Dewyle eenige peſtilentiale Mannen 't Koningryk onzer Vaderen bemachtigt hebben, zo hebbe ik voorgenomen 't zelve Koningryk weder te verkrygen,*

1741. April.

gen, om dat te herstellen, gelyk het te voren was: ende hebbe daar toe een grote menigte van vremde Krygslieden aangenomen, ende hebbe vele Oorlochschepen toebereidt. Doch dat den Predicant met een zonderlinge presentie terstond daar op antwoordde, met de volgende Woorden van het 33 en 34 *vers* van 't zelve Capittel: *En Simon antwoordende zeide tot hem, wy hebben het Land van een ander niet ingenomen, noch hebben eens anders Goed niet bemachtigt, maar d'Erve onzer Vaderen, die van onze Vyanden onrechtelyk by zekere gelegenheit bemachtigt was; en wy hebben gelegenheit gekregen, en d'Erve onzer Vaderen weder tot ons gebraght*.

Dagverbaal van de Marschen der Oostenryksche Troupen onder de Veldmarschalk Grave van Neuperg.

De Veldmarschal Graaf van *Neuperg* arriveerde den 28. passato te *Sternberg*, en vertoefde den 29. om dat d'Artillery, Pontons en Bagagie wegens de bezwaarlyke Wegen en verscheide Defiléen langzaam avanceerden. Den 30. verdeelden zich de Troupen die te *Sternberg* waren, in twee Colommen, waar van d'eerste bestaande in d'Infantery de route van *Braunseiffer* en de twede composerende de Cavallery, die van *Dittersdorf* en *Freudenthal* nam. Den 31. arriveerde men *t'Engelsberg* en *Lichtenwerda*, in welke laatste Plaats den Generaal van *Neuperg* 't Hooftquartier stabileerde, deze twee marschen zyn wegens de hoogte der Bergen, die met Sneeu en Ys bedekt waren, zeer verdrietig en moeielyk geweest: Zo dra d'Artilleri, Pontons en Bagagie, die men tegen de middag verwagt, zullen aangekomen zyn, zal d'Armée na *Einsidel* opbreken, van waar wy noch maar twee marschen tot na *Neiss* hebben, alwaar wy menen den 4. dezer t'arriveren: Onze Armée bestaat in 27 Regimenten, te weten in 11 Infantery, 6 Cuirassiers, 5 Dragonders en 5 Hussaren; 3 andere Regimenten staan omtrent *Glas*, die op gelegenheit wagten, om zich by ons te voegen, 't welk de Vyanden niet zullen konnen beletten.

Onze Armée decampeerde den 2. dezer in slag-ordre van *Lichtenwerda*, en arriveerde s' avonds te *Hermstad* een uur van *Zukmantel*, alwaar onze Hussaren 6 vreemde Personen, waar onder eene Vrou, onderschepten, die voor Spionnen gehouden worden, wylze daar omtrent zworven, om sterkte van onze Armée te verkondschappen: Dien dag arriveerden 10 Pruissische Deserteurs in ons Leger:

Leger: Men detacheerde een Sergeant met 4 Husfaren op kondschap, die 's avonds een Vyandlyke Party van 140 Paarden ontmoette, dewelke, in mening, dat onze Armée hen op de hielen was, de vlugt namen, doch wy namen'er een gevangen en braghten hem in't Leger, die, gelyk ook de gemelde Deserteurs, verhaalde, dat de schrik onder de Vyanden zeer groot was. Den 3. 's morgens moesten d'Inwoonders van *Hermstad* op ordre van den Veld-Marschalk Graaf van *Neuperg* de verhouwingen in de Defilées, die na *Zukmantel* geleiden, openen, 't welk 's middags geschied zynde, begaf onze Armée zich om een uur in Slag-ordre weder op marsch en arriveerde den 4 's middags te *Gunzendorff*, 2 en 1 half uur van *Niess*: Wy marcheerden gedurende deze 3 dagen deswegens in Slag-ordre, om dat wy kondschap hadden, dat de Vyanden by *Ziegenhals* geposteert stonden, en van intentie waren, of ons te gemoet te gaan, of ons daar te wagten, maar by onze komste vernam men, dat dezelve 's avonds te voren van daar opgebroken waren en de Route na *Neiss* genomen hadden. 1741. April.

Onze Armée arriveerde den 4 dezer 's avonds te *Ziegenhals*, van waar de Vyanden des voorgaanden daags vertrokken waren. Den 5. arriveerde dezelve te *Neiss*, d'Infantery nam 't Quartier in de Stadt en de Cavallery in de Dorpen ronds om dezelve. Den 6. ontfing men tyding, dat de Vyanden eenige Bruggen op de *Neiss* twee uuren van hier sloegen, om die Rivier te passeren, waar op den Generaal van *Neuperg* aan de gehele Cavallery, en alle Granadiers van d'Armée ordonneerde, van zich tot de marsch gereed te houden. Den 7. arriveerde onze Armée ter plaatze, alwaar de Vyanden ten getale van omtrent 15000 Man geweest waren, maar zy repasseerden die Rivier, voor dat men ze had konnen attaqueren; onze Armée passeerde ook de *Neiss*, om de Vyanden te vervolgen. Den 8. arriveerde d'Armée eene kleine distantie van *Grotkau*, zonder een Vyand op de route ontmoet of gezien te hebben. De Generaal *Neuperg* detacheerde den Generaal *Berlichingen*, om de Vyandlyke Bezettingen van *Grotkau*, die in 900 Man bestond, en bezich was by gunste van een Moeras en Bosschagie te retireren, in te sluiten, en dien Generaal bezettede de toegangen van 't Boschje zo wel, dat het hen onmogelyk was t'ontkomen, maar genoodzaakt wierden zich tot Krygs-gevangenen over te geven. Den 9. als heden arriveerde de gehele Armée te *Grotkau*, van waar dezelve morgen de marsch na *Brieg* voortzetten zal, om te pogen die Stadt te bevryden.

1741.
April.

Relaas van de Bataille den 10. *dezer by* Wolwitz *tusschen* Neisſ *en* Brieg *voorgevallen.*

PRUIS-SEN.

NA dat zyne Koninglyke Majesteit van *Pruissen* desselfs Troupen uit *Opper-Silesien* tot zich getrokken had, wierd den 7. *April* een Brug over de *Neisſ* geslagen, maar de Vyand, die dezelve reets gepasseert was, presenteerde zich met 49 Esquadrons en 2 Regimenten Hussaren aan d'overzyde en disputeerde ons de Passagie, weshalven wy na *Michelow* afwaarts marcheerden, alwaar een Colomme van onze Troupen den Stroom passeerde: Ondertusschen bemachtigden de Vyanden de kleine Stadt *Grotkau*, alwaar wy een tamelyk getal Recruten zonder Geweer onder de Wacht van 1. Lieutenant met 40 Man hadden gelaten: De Vyandlyke Armée vatten post in de Dorpen *Leupusch*, *Lichtenberg* en *Conradswalde*, in 't gezicht van onze Armée: Den 9. marcheerde dezelve na *Oblau*, alwaar onze zware Artillery met een groot Magazyn zich bevond: Men had derhalven geen tyd te verliezen, en zyne Majesteit zich met de Troupen, die de bloquade voor *Brieg* formeerden, versterkt hebbende, marcheerde den 10. heel vroeg na 't Dorp *Pompitz* tegen over 't Vyandlyke Hoofdquartier te *Molwitz*: Onze Armée bestond uit 31 Battaillons en 5 Esquadrons Hussaren, en vervolgde den marsch in 4 Colommen, en de Collonel, Graaf van *Rothenburg*, wierd met 6 Dragonders-en 3 Hussare-Esquadrons voor uitgezonden, om de contenentie van den Vyand t'observeren, die hem wel een Troup Hussaren tegen zond; doch de Graaf sloeg dezelve wel haast te rust, en ondertusschen stelde zich onze Armée in de volgende Slagorde.

Eerste

1741. April.

Eerste Linie.

Cavallery.

Gen. Lt. Schulenburg.

5 Escadrons Carabiniers.
1 - - - - - Gendarmes.
1 Battaillon Polster.
5 Escadrons Schulenburg.

DE KONING.

Gen. V. M. Schwerin,
Gen. Lt. de Marwitz.
Gen. Maj. Cleist en
Prins Diederich.

1 Battaillon Wintersfeld.
1 - - - - - Kleist.
1 - - - - - Konings.
2 - - - - - Kleist.
2 - - - - - Carel.
1 - - - - - Kalkstein.

Infantery.

Gen. Major Jeez.
Col. Posodosky.

2 Bataillons Truchses.
2 - - - - - Dietrich.
2 - - - - - Leopold.
2 - - - - - Schwerin.
1 - - - - - Reibitz.
1 Escadron Budenbrok.
1 Bataillon Polscammer.
5 Escadrons Pealen.

Twede Linie.

Generaal Prins Leopold.
Generaal Major Graaf Hendric.
Generaal Major Bredow.

5 Escadrons Schulenburg.
1 Battaillon Bork.
1 - - - - - Graevenitz.
1 - - - - - Hendric.
1 - - - - - Salderen.
2 - - - - - Bredow.
2 - - - - - Sydow.
5 Escadrons Bureuth.

1741. April. Wy marcheerden dus voet voor voet in Slagordre na den Vyand, die 15 Regimenten Infantery, 11 Cavallery en 4 Husfaren sterk was: Het Treffen begon met het afvuren van onze Veld-Artillery, waar op de Vyandlyke Cavallery op onzen rechter Vleugel aanviel en onze Cavallery noodzaakte te deinsen, waar na onze Infantery tot 5 reizen toe van dezelve geattaqueert wierd, maar die stond als een Muur, en sloeg den Vyand telkens af: Onze Infantery was nu ook met de Vyandlyke Infantery aan 't gevecht geraakt, en hunne Granadiers wierpen Zand-Zakken voor hen neder en vuurden van achter dezelven op knien leggende op d'onze: De Koning eenige Bataillons Granadiers onder d'Esquadrons gesteld hebbende, belette daar door 't indringen der Vyandlyke Cavallery in onze Flanc, waar op de Vyand op de 4 Esquadrons Dragonders van de rechter Vleugel onzer twede Linie aanviel: Hy deed veel moeite om in onze Infantery van dezen Vleugel van achteren in te dringen, maar Prins *Leopold*, die dezelve commandeerde, liet terstond eenige Battaillons facevolte maken en dreef de Vyanden met eenige Salvo's te rug: Midlerwyl dit op onze linker Vleugel voorviel, chargeerde de Cavallery van onzen linker Vleugel onder aanvoering van den Baron *Posadowsky* met de Vyandlyke, genoegzaam met gelyk Voordeel, dat ze deze eindelyk uit haar Post dreef, hebbende de Vyand zyn rechter Vleugel verzwakt door het versterken van den linker: De Veld-Marschal Graaf van *Schwerin* had ondertusschen met zyn Infantery die van den Vyand gelukkig overhoop geworpen en op de vlucht gebraght, waar op men den Vyand door twee Dorpen over 't Slagveld vervolgde: De Ruitery van zyn linker Vleugel volgde d'Infantery, en de Cavallery van zyn rechter Vleugel dekte de vluchtende: Eer nu de Cavaillery van onze twede Vleugel konde aankomen, had de Vyand al een groot stukwegs voor-uit; echter zou de Veld-Marschal, niettegenstaande zyne ontfange quetsuren, de Vyanden noch nagezet hebben, voornamentlyk daar noch 14 Esquadrons versch Volk van *Oblau* aangekomen waren; maar de nacht aankomende moest men zich vergenoegen met hen door onze Husfaren achter de hielen te zitten, die dezelve eenige uuren lang al schermutselende vervolgden. Die nacht braght onze Infante by 't Dorp *Wolwitz* en de Cavallery een half uur verder van daan, door. Van onze kant zyn Dood Prins *Frederik*, Collonel, de Graaf van *Schulemburg*, Generaal Lieutenant Heer van *Börk*, Collonel by 't Grævenitsche Regiment, de Collonel Lieutenant *Mollendorf*, en Major *Knobelsdorf*, en omtrent 1000 andere zo Officieren als Gemenen: *Gequetst*: Prins *Willem*, Collonel van de Guardes, de

de Veld-Marschal Graaf van *Schwerin*, de Generaal *Marwitz*, de Generaal Major *Kleist*, de Collonellen *Wartensleben*, *Rochau*, *Finkenstein* en eenige Majors, benevens omtrent 1000 zo andere Officieren als Gemenen. Onze Buit bestaat in 4 Standaarden, een paar Ketel-Trommels, 9 Veld-Stukken en 1 Haubits, vele Ammunitie-Wagens, eenige Pontons, en 1200 Gevangenen. De Vyanden hebben op de vlucht hunne Bagagie Wagens, die op de weg na hun Leger was, zelfs in brand gestoken: Maar men schat het verlies van hen in het geheel op 6000 Man, behalven de Gevangenen: Daags na d'Actie of den 11. heeft de Koning *Brieg* op nieu laten berennen, en het *Te Deum Laudamus* onder 't afvuren van d'Artillery doen zingen. 1741. *April.*

Wanneer de Brigade Major *van Grumkow* de tyding der opgemelde Bataille aan de Regerende Koninginne van *Pruissen* te *Berlin* hadde gebraght, begaf hare Majesteit zich op het Balcon en wierp een aanzienlyke somme Geldts onder 't Volk.

Den 14. begaven de beide Koninginnen zich by de Moeder van de bovengemelde Prinsen en aan dezelve den Rou beklaagden over haren Zoon den Prins *Frederik*. Den 15. is in alle de Kerken aldaar het *Te Deum* &c. gezongen, en die Zege door verscheide Salvo's uit het Canon aan 't Gemeen bekend gemaakt. Den 17. heeft 't Hof den Rou over wylen zyne gemelde Hoogheit Prins *Frederic van Brandenburg Zwed* aangenomen.

Zyne Majesteit heeft een Geschrift publicq gemaakt, strekkende tot Bewys, *dat Hy niet verpligt is geweest den Marsch van zyne Troupen naar* Silesien *aan 't Huis van* Oostenryk *bekend te maken*; waar in onder anderen gezegt word:

„ Men is zeer verwondert dat het doorlugtig Huis van *Oosten-*
„ *ryk* zich dusdanig over 't gedrag des Konings durft beklagen,
„ daar Hy niets anders als deszelfs voorbeeld gevolgt heeft; want
„ na dat de Linie der Hertogen van *Lignitz* uitgestorven is, stel-
„ de 't zelve zich in bezit van hunne Staten zonder eenige forme
„ van Proces, en maakte zich meester van 't Regt van Eigendom
„ met openbaar geweld zonder 't Huis van *Brandenburg* daar van
„ te verwittigen: Nu is het immers volgens de Leenregten klaar,
„ *dat indien de directe Heer onregtvaardiglyk 't Leen van den Leen-*
„ *houder bezit, deze 't Regt heeft om 't zelve gewapender hand van*
„ *Hem t'eisschen*; Zelfs is 't volgens de natuurlyke Wetten ze-

1741. April. „ ker, *dat men niet verpligt is te waarschouwen, wanneer men zyn* „ *Patrimonie weder eischt*, 't geen ook de vermaarde Regtsgeleer- „ de *Grotius* staande houd: Waar toe zou eene zodanige Waar- „ schouwing gediend hebben, nadien 't Huis van *Oostenryk* nooit „ van eenige wedergeving iets heeft willen horen, en 't dus ge- „ makkelyk te voorzien was, dat het zelve nochte na regtvaar- „ digheit, nochte na billykheit luisteren, en op Tractaten, wel- „ ker nietigheit handtastelyk is, steunen zou; Aan wie zou men „ ook deze waarschouwing gedaan hebben, nadien 'er zo vele „ Pretendenten zyn, dat men niet wist aan wien men zich ei- „ gentlyk zou addresseren, zo dat zyne Pruissische Majesteit, met „ reden dugtende dat Hy voorgekomen zou worden door die, „ welke hun oogmerk mede op de Provintien schenen gerigt te „ hebben, andere heeft tragten voor te gaan in 't bezit nemen „ van die Provintien &c.

ZWITZERLAND. DE verzochte oprechting van twee Pruissische Regimenten in 't Canton *Zurich* is niet toegestaan * uit oorzaak, om dat men niet kon inwilligen, dat zodanige Regimenten van iemant anders dan een Collonel, die een Inboorling was, zouden gecommandeert worden.

ZWEDEN. DE Gedeputeerden van de geheime Committé zyn als noch dagelyks bezich de zaak van den Baron van *Gyldenstierna* t'onderzoeken †, en blykt, dat de Heer *Bestuchef* Minister van *Rusland*, langs dat Canaal kundschap gehad heeft van de meeste Brieven van den Heer *Nolcken*, Sweedschen Minister te *Petersburg*, als mede van die van den Grave van *Tessin*, Zweedschen Minister te *Paris*, en van de geheimste berichten van de Heren *Hopken* en *Carlson*, Ministers te *Constantinopel*. De verscheide Ordens, die de Ryksvergadering uitmaken, hebben hun gevoelen over die zaak reets medegedeelt. d'Adel oordeelt, dat de Baron van *Gyldenstierna* zyn Vaderland verraden hebbende, als een Verrader behoort te worden gestraft. De Geestelykheit is van dat zelve gevoelen,

* Zie hier voren *pagina* 87.
† Item, *pagina* 200.

voelen, en de Burgers en Boeren beweren, dat hy ten ſpiegel en afſchrik van anderen gantſch ſtreng geſtraft moet worden, met byvoeginge, dat de Heer *Beſtuchef* in dezen de palen van zyn Caracter te buiten gegaan zynde, men bevoegt was, 't Petersburgſche Hof te verzoeken, om dien Miniſter t'huis t'ontbieden. 1741. *April.*

Den 27. paſſato begaf zich de Ceremonie-meeſter naar 't Hotel van den Heer de *Burnaby*, Miniſter des Konings van *Groot-Brittannien* aan dat Hof, en Hem aangezegt, dat Hy niet meer van 't Hof zou verſchynen. Aan de vreemde Miniſters is de rede daar van bekend gemaakt, hebbende daar en tegen die Miniſter met een Courier berigt van 't voorgevalle aan zyn Hof gegeven.

DE Koning heeft door zyne Miniſters eene nieuwe Memorie laten opſtellen, dewelke ſtrekt, om op eene onbetwiſtbare wyze de rechten van de Deenſche Kroon op de Vaart, Viſſchery en Koophandel op *Groenland*, *Ysland*, *Ferroe*, *Finmark*, *Noordland* en onderhorige Eilanden en Kuſten aan te tonen. By deze memorie zyn gevoegt verſcheide privilegien en ordonnantien van voorgaande Koningen van *Denemarken* en andere bewysſtukken. De Heer *Coeymans*, Reſident van de Heren Staten generaal, heeft eene nieuwe verklaring op die zaak gedaan ten opzichte van de verſchillen tuſſchen dat Hof en hun Hoog Mogende. De Commiſſariſſen van d'Admiraliteit hebben order bekomen, om noch twee Fregatten na d'Yslandſche Kuſt te zenden. DENEMAEKEN.

By deze gelegenheit konnen wy niet nalaten te doen volgen 't antwoord, 't geen door dat Hof op een Memorie, die gemelde Reſident van wegen haar Hoog Mogende voor eenige tyd wegens 't nemen der *Hollandſche* Schepen preſenteerde, heeft gegeven, luidende:

't IS bekent, dat het zedert langen tyd aan vreemde Natien verboden is, eenige Commercie op d'Eilanden van *Ferroe* en *Ysland* te dryven, en inzonderheit by d'Ordonnantie van den 13 *May* 1682, 30. *May* 1691, en 3. *May* 1723, volgens welke geen vreemde Schepen op *pæne* van verbeurte derzelver en hunne lading, die kuſten tot 4 mylen mogen naderen. Dat daar en boven zyne Ma-

1741. *April.* Majesteit den 23. *April* 1733, aan een Genootschap een Octroi verleent heeft, om zo wel met uitsluiting van zyne eigen als andere Onderdanen, alleen die Commercie te mogen dryven, daar by wyders de gemelde 4 mylen tot een bepaling stellende, op *pæne* van confiscatie ten behoeve van de Compagnie, die te gelyk gemagtigt is, om tot het zuiveren der Kusten van Lorrendrajers, de bequaamste middelen te beramen, en zulks vereischende zyne Majesteits hulpe te verzoeken. Dat de Compagnie in den hoogsten graad vertoond hebbende, 't nadeel 't geen zy leed door den Koophandel, die tot haar totaal verderf op die Eylanden door vreemde gedreven wierd, welke zich bevlytigden om zyne Majesteits Schepen, en die van de Compagnie in Bayen en Havens van 't Land, in het toebrengen van allerlei zoorten van Koopmanschappen, inzonderheit *Tabak* en *Brandewyn* voor te komen, daar voor weder inkopende *Koussen*, *Traan*, *Vissen* en veel *Wolle*, tot merkelyke vermindering van den Koophandel, welke voor zyne Majesteits rekening gedreven word, en benadeling zyner inkomsten. Dat zich insgelyks d'Inwoonders beklagen, over de schade die hun door die Vaartuigen werd toegebraght welke zedert eenige Jaren ten getale van over de 200, de Kusten dier Eilanden omcingelen, en zich t'eenemaal van de Vangst meester maken. Dat zy om d'Inwoonders daar van t'ontzetten, langs de Kusten allerlei zoorten van Visnetten uitwerpen; en zelfs bestaan de Vissers Schuitjes der Ingezetenen te verdryven, en ten getale van 40 à 50 landende met Degens en Messen gewapend, de gene aan te vallen, die hun tragten te wederstaan, of d'onbillykheit hunner handel te vertonen. Om welke regtmatige oorzake zyne Majesteit een Fregat heeft afgezonden, om op de Kusten te kruissen, 't geen de *Hollandsche* Vaartuigen, binnen de bepaling by d'Ordonnantie voorgeschreven, aangetroffen hebbende, zich daar van meester gemaakt heeft. Wanneer haar Hoog Mogende vermeinen, dat men in 't Vonnis, waar by die Schepen goede prys en verbeurt verklaart zyn, al de regtvaardigheit niet geoeffent heeft die 't gewaande regt hunner Onderdanen vereischte, konnen zy daar van Appelleren aan den Raad van zyne Majesteits Admiraliteit welke de zaak op nieu onderzoeken, en hun een prompte uitspraak verlenen zal. Voor 't overige verklaart men, dat nadien een der genomen Vaartuigen, middel gevonden heeft 't ontkomen, en een Cadet van de Marine met 4 Soldaten * van 't Fregat, die over de gemel-

* Zie 't geval, *Ned. Gedenkboek* van den Jare 1740 2. Deel, *pag.* 199. Doch deze zyn ook zedert, door d'Admiraliteit t'*Amsterdam* ontslagen geworden.

gemelde Schepen de wagt hield, mede te voeren, men verwagt dat de gemelde Cadet en Soldaten in vryheit gestelt zullen werden, om de Equipagies van d'andere Vaartuigen te rug te zenden. 1741. April.

IN de gepasseerde Maand heeft de Veldmarschal Graaf van *Munnich*, eerste Minister aan dat Hof, aan de Groot-Vorstinne Regente voorgesteld," dat de slechte staat van zyne Gezondheit „ niet toeliet zyne gewigtige Bedieningen met de vereischte iever „ zo als van te voren te bekleden, verzoekende derhalven zeer „ ootmoedigiyk Hem daar van t'ontlasten, ten einde 't overige van „ zyn Leven in meerder gerustheit te konnen doorbrengen; " maar de gemelde Groot-Vorstin maakte in den eersten opslag veel zwaarigheit om aan dien Graaf zyn Verzoek toeteestaan, betuigende hoe zeer zy van deszelfs diensten voldaan was, welke weigering nochtans van geen andere uitwerking was, als dat Hy noch sterker op zyne demissie aandrong en dezelve eindelyk verkreegen heeft, doch zo, dat Hy jaarlyks noch vyftien duizent Roubels van Hare Keizerlyke Hoogheit genieten zal: Ingevolge deze Verandering is aan de Regimenten Gardes en de respective Collegien kennis gegeven, dat zy zich voortaan by dezen Graaf als eersten Minister niet meer zullen konnen adresseren, 't geen aan de buitenlandsche Ministers ook aangekondigt was. RUSLAND.

Door die Verandering, zyn deszelfs Ampten onder drie Ministers verdeeld, zynde 't bestier der buitenlandsche Zaken weder aan den Graaf van *Ostermann* en dat der binnenlandsche aan den Prins *Tscherkaskoy* en den Graaf *Golowkin* opgedragen.

De Koning van *Pruissen* heeft onlangs dien Grave van *Munnich* deszelfs afbeeldzel gezonden, omzet met Diamanten, ter waarde vau twintig duizend Ryksdaalders.

De Grootvorstin heeft aan den gewezen Hertoch van *Courland*, door den Senateur *Chruschoff* laten zeggen," dat hy op zyn vertrek „ na *Siberien* met zich nemen konde alle de Meubelen en andere „ zaken, die hy oordeelde, van noden te hebben."

TE Brussel is eene genezing, die veel nabedenken heeft, aan den Prins *de la Tour & Tassis* gedaan. Deze Prins eenige dagen onlydelyke hoofdpyn gehad hebbende, ontbood een Chirurgyn van *Paris*, NEDERLANDEN.

1741. April. genaamt *Isabelle*, en deze heeft hem opstaande voet genezen *door eene wryving op beide de handen*, waar voor dezelve honderd Guines heeft ontfangen buiten en behalven de kosten van de reize. Deze genezing is zekerlyk wat zeldzaams, maar 't geen dezelve noch zeldzamer maakt, is," dat die wryving eens aan iemant geschied „ zynde, de kracht van andere te genezen aan hem word over„ gedaan, zonder dat 't nodig is zyn geheim over te geven." Dit ruikt wat na de Mutzert!

Tussen *Porto-rico* en *Espasnola* is op den 20 *November* passato door een Spaansche Kaper, gevoerd by *Francisco Gulliardo de la Rottje*, *alias Paantje*, ophebbende 22 Stukken en 115 Koppen, genomen 't Schip *d'Elizabeth Jacoba*, Capitein *Simon Roelofs*, van *Surinamen* naar *Amsterdam* gedestineert, hebbende de Spanjaarden 't voornoemde Schip 2 à 3 dagen geplundert, Kasten en Kisten aan stukken geslagen, papieren gescheurd, de Capitein in weerwil met het Volk aan het Westend van *Porto-rico* aan de Wal gezet, de Meester op haar Bark genomen, om noch een tocht te doen; zynde de Capitein van de Kaper, met d'Opper-Stuurman, Timmerman, Kuiper en 2 Matrozen, en eenig Volk op de Prys overgegaan, om te zeilen na *St. Domingo*, en wierden op den 13. *December* van twee Curacausche Barken hernomen en op den 21. dito tot *Curaco* opgebraght; zynde de Capitein van de Kaper aldaar in hegtenis gezet.

De Baron *Reischach* Extraordinaris Envojé der Koninginne van *Hongaryen* en *Bohemen*, en de Graaf van *Richecourt*, Minister des Groot-Hertochs van *Toscanen*, hebben aan Haar Hoog Mogende President den Heer *Gerlacius* gepresenteert den Graaf *Esterhazi*, welke aan dezen Staat een Missive van Hooggemelde Groot-Hertoch heeft overgeleverd, waar by deze aan Haar Mogende kennis geeft van 't bevallen van deszelfs Gemalin de voornoemde Koningin van een Prins, waar over dezelve by Missive is gefeliciteert. De gemelde Graaf *Esterhazi* is dieswegens door Haar Hoog Mogende beschonken met een Goude Ketting en Medaille ter waarde van *dertien honderd Guldens*.

Haar Hoog Mogende de Heren Staten Generaal, hebben geresolveert eene twede Augmentatie hunner Troupen te doen, ingevolge d'onderstaande Resolutie:

Extract

1741. *April.*

Extract uit de Resolutien van d'Edele Mog. Heren Raden van State der *Vereenigde Nederlanden.*

Vrydag den 14. April 1741.

IS gelezen een Resolutie van haar Hoog Mogende van den 12. dezer, waar by gereguleert is, wanneer de Recruten, waar mede de Compagnien Infantery zo Nationale, als Schotten moeten werden geaugmenteert, zullen moeten wezen aangeworven, en de Compagnien compleet zyn, wanneer de Dragonders, zo veel noch te voet zyn, zullen moeten wezen geremonteert, als mede de tien nieuwe Compagnien Zwitsers en Grisons aangewurven, mitsgaders wanneer de Soldyen voor dezelve zullen ingaan. Waar op gedelibereert en gehoort zynde 't Rapport van de Heren *Abbekerk Crap*, van *Haren*, Thesaurier Generaal *de la Bassecour* en Secretaris van der *Hoop*, hebbende in absentie van den Heer *Bodel* de voorschreve Resolutie staande Vergadering geëxamineert, is goedgevonden en verstaan, aan te schryven aan de Collonels van de vier Regimenten Dragonders in dienst van den Staat zynde, dat zy de zeven en twintig hoofden, waar mede de respective Compagnien Dragonders, volgens haar Hoog Mogende Resolutien van den 25. en 31. *Augusti*, en van haar Edel Mogende van den 2. *September* des gepasseerde jaars 1740 zyn geaugmenteert, doch die nu noch te voet dienen, moeten voorzien van goede en bequame Paarden, en verder toebehoren, om gemonteert en geëquipeert te konnen presteren den behoorlyken dienst, zo wel te paard als te voet: aan de Collonels van de Regimenten Infantery zo Nationale, als Schotten, uitgezondert alleen aan die van de Repartitie van de Provincie van *Stad* en *Lande*, welkers Consent noch niet ingekomen is, dat de vyf hondert acht en vyftig Nationale Compagnien Infanterye, en de dertig Compagnien Schotten moeten werden geaugmenteert ieder met een Sergeant en elf Gemenen. Dat de voornoemde Dragonders behoorlyk gemonteert, het Voetvolk gewapend, en gekleed volgens d'Ordres en Reglementen, gelevert moeten werden tegens den 1. *July* aanstaande, wanneer de Compagnien zullen gemonstert werden, en wanneer vervolgens geprocedeert zal werden tegens d'Officieren, die zouden mogen gemanqueert hebben in 't behoorlyk executeren van d'Ordre, zo als hun verzuim, en wandevoir zullen bevonden worden te ver-

1741. *April.* dienen. Dat om d'Officieren in ſtaat te ſtellen van aan deze Ordre te konnen voldoen, aan hun op Ordonnantie van den Raad betaald zal worden 't volgende Recrutgeld, voor een Voetknegt vyf en twintig Ryksdaalders, en voor een Dragonders Paard vyf en veertig Ryksdaalders, werdende de Commiſen van de Finantie by dezen geauthoriſeert tot het opmaken van 't voornoemde Recrutgeld, en de reſpective Officieren gelaſt de voornoemde afrekeningen te doen ligten, en vervolgen: dat wyders de ſoldyen van de Recrutes, welke behoorlyk gewapend en gekleed, als mede de verhoging van de ſoldyen der Dragonders, welke behoorlyk gemonteert, zullen gelevert werden voor den 1. *July* aanſtaande, zullen ingaan met den 16. dezer maand *April*. Dat wyders aan de Collonels van de twee Zwitſerſche en 't Griſonſche Regiment van de Collonels *Sturler*, *Conſtant* en *Salis* kenniſſe zal werden gegeven, dat haar Hoog Mogende gereſolveert hebben ieder van de voorſchreve drie Regimenten met twee nieuwe aan te werve Compagnien te vermeerderen, dat zy vervolgens moeten formeren een Nomitie van eenige bequame Perſonen, waar uit de Capiteins konnen worden geëligeert, ieder voor twee Compagnien, met laſt aan de Collonels *Sturler* en *Conſtant*, om die Nominatie te preſenteren aan 't Canton van *Bern*, en die van *Salis* aan de Heren Staten van *Holland*, de Betaals Heren.

Was geparapheert,

J. v. Utenhoven,

Lager ſtond,

Accordeert met het Regiſter,

En was getekent:

A. vander Hoop.

BYZONDERHEDEN. In deze Maand is te *Parys*, in 't Hotel van Soiſſons eene Vrou in de Kraam bevallen van drie Soons, die echter kort na den Doop zyn overleden, hebbende een van dezelve zes *Tanden* ter Werelt gebraght.

Den 5. dezer 's avonds ten 10 uuren ontſtond te *Hanover* in de Cancellary brand, waar door dezelve tot aan de Koninglyke Ver-

1741. April.

Vertrekken, beneffens vele Acten en Schriften in d'Asch gelegt wierd; en men kon eerst ten 3 uuren 's morgens meester van de Vlam worden: 't Principaal-Archif is noch gered, maar doch de schade groot genoeg.

Den 16. Zondag 's namiddag ten drie uuren, onder de Kerktyd, ontstond te *Hamm* * een hevige Brand aan de *Westpoort*, en alzo de Wind Westelyk waaide, wierd in den tyd van vier minuten de gehele *West-Straat* tot aan de *Markt* toe, het *Stadhuis* daar onder gerekend, aangestoken, en vyf a zes minuten daar na stond alles in volle Vlam, terwyl de Wind een weinig naar 't Noorden keerde, en veroorzaakte dat alle de Huizen en Straten aan de Zuidzyde benevens de *Zuid-Poort* en *Lutherse Kerk* mede in brand raakten, in zo verre dat binnen den tyd van twee uuren het West- en Zuidelyke gedeelte van de Stadt door de Vlam verteerd wierden; Verders wendde zich de Wind wederom naar 't Westen en begon zo sterk te wajen, dat de Vlam en Vonken van de Huizen, het digtst aan de *Markt* staande, die noch niet ten eenemal ingestort of verteerd waren, op de *grote Kerk* en *Toorn* nedervielen; Men wendde alle vlyt aan om deze te behouden, te meer, om dat d'Oostzyde in 't uitterste gevaar gesteld wierd, doch 's nachts ten drie uuren de Wind en de Vlam d'overhand nemende, raakte eerst de *Toorn* en daar na de *Kerk* in vollen brand; gehele Stukken Hout met Loot beslagen wierden al vlammende en smeltende door de Lucht gevoerd, en staken de Huizen aan d'Oostzyde binnen korten tyd in brand, zo dat 's morgens dat gedeelte der Stadt mede in d'Assche gelegt was: dus zyn in dien korten tyd twee derde gedeeltens van de Stadt met deszelfs voornaamste Gebouwen, de *Kerk* met den *Toorn*, het *Stadhuis*, de *Hal*, *Waag*, de *Hoge Scholen*, &c. door 't Vuur verteerd.

Over-

* *Hamm*, is een grote Stadt en goede pas aan de *Lippe* in 't Graafschap *Mark*, den Koning van *Pruissen* toekomende, zy legt 9 mylen van *Herforden*, 4 van *Lipstadt*, en even zo veel van *Munster*, aan de Munstersche Grenzen, heeft wel gegoede Inwoonders, een machtige Raad, en een Illuster-School van den hervormden Godtsdienst, en is in den jare 1226 door *Ludolf van Boenen*, Landvoogd van Graaf *Adolf* gesticht. Is meermalen door 't alvernielende Vuur geschonden, doch wel voornaamlyk in de jaren 1287 en 1307, welke beide reizen dezelve geheel in een puinhoop verandert wierdt.

1741. April.

Overgaande in 't vervolgen van *Godts wonderbare Zegen* aan ons *Lieve Vaderland* bewezen, zo is dezelve in deze maand niet minder *zichtbaar* en *doorstralende* geweest, dan in de twee voorgaande: Alzo Weer en Wind in alle delen heeft begunstigt de geinondeerde Landen; in zo verre dat d'*Alblasserwaard*, in welke 15 Voeten Water gestaan hadde, op 't eind van deze Maand tot op 2 Voeten vermindert was.

De gemene Eetwaren, zyn door 't aangename Saisoen by na twee derde parten in den prys gedaalt. Waar tegen 't Slacht-Vee, van wegens derzelver omkoming zodanig in prys gestygert is, dat voor 't Rund-Lams- en Schapenvlees vyf en meer stuivers, ja op zommige plaatzen voor 't Kalfsvlees 8. 10 en 12 stuivers 't pond betaalt geworden is. Dit op 't Land geschiedende, heeft den ryke Oceaan, door *Godts wonderbare bestiering*, zyne schatten geopend, en zo eene abundantie van Visch verschaft, dat mogelyk niemant 't zelve heeft konnen aanschouwen zonder *Godts Vinger* op eene allerklaarste wyze daar in gezien te hebben. Zo dat, in 't een als in 't andere, op zo eene allerdroevigste Inondatie, geen Mensch ooit te voren zoude hebben *derven wenschen*, dat d'Almachtigen, zedert dezelve, tot hier toe, aan ons en ons *Vaderland* bewezen heeft, en daarom dit ter eeuwiger Verwondering voor onze Nakomelingen zullen overlaten.

Aanmerkelyk is 't geweest, dat wy in de gepasseerde Maand *Maart* en deze van *April* tot den 27. toe, geen eene *Noordsche*-of *Maartsche Buy* gehadt hebben, als een eenige geringe, in 't laatst van die eerste Maand vermeldt, dan op den 28. 29. en 30. dezer. Wanneer, om zo te spreken, byna alle doorgebroke Dyken en Dammen in eene veilige en behoude Haven gebraght waren, hebbenwe een sterke storm Wind uit den *Noord-Westen* gehadt; dezelve was vermengt met Hagel, Sneeu en Regen, van welk laatste de hoge en droge Landen groot gebrek Leden, maar wederom voor de geinondeerde in alles Gezegend was. Door welke storm 't Zeewater in 't Y zo geweldig opzwol, dat de *Slaperdyk* benoorden *Sparendam*, tusschen den 29. en 30. 's nachts ten 1 uure begon over te lopen, 't welk duurde tot 's namiddags, zynde *Zondag*, ten 6 uuren; de storting over de gemelde Dyk op de

de hoogste Pyl was circa van 22 duimen, waar door al 't Land van de *Zantpoort* en *Sparendam* af tot omtrent een half uur verre voorby de Stadt *Haarlem* na *Leiden*, geheel wierd geinondeert; schoon dat men daar meermalen diergelyke Overstroming gewoon is, en dat dezelve in den Winter weinig schade toebrengt, zo veroorzaakt echter deze in dit Saisoen veel schade, nadien 'er over al reets veel Vee in 't Land was, (waar van alleen 3 Koejen verdronken zyn) en veel Boeren geen voorraad van Hooy meer hadden, &c. 't Water stond te *Sparendam* voor de Sluis 76 duimen boven d'ordinaris Pyls hoogte, en voor de Sluis van Halfwegen *Haarlem* en *Amsterdam* 78 duim boven Pyl. Zo dat men beducht is van meerder Rampen te zullen horen.

1741. *April.*

M E Y.

GROOT-BRITTANNIEN.

IN de laatst gepasseerde Maand gezien hebbende, de cordate Resolutie van 't Parlement om zyne Majesteit in staat te stellen de Guarantie der *Pragmatique Sanctie* te konnen maintineren, zo heeft het Huis der Gemeentens in Committé over de Subsidien den 24. passato besloten, aan den Koning toe te staan 300 duizend ponden Sterlings, ten einde de Koninginne van *Hongaryen* t'ondersteunen: Wyders 75952 P. St. 7 Sch. 4 en een vierde Pens om de Kosten goed te maaken van de zes duizend Hessen, als mede 30205 P. St. 14 Sc. 7 P. voor 't geen noch te betalen is voor de Wervingen, en 49608 P. St. die noch betaald moeten worden voor de Subsidie van die Troupen: Verders 69841 P. St. 5 Sch. 4 en een half P. voor de Kosten van de zes duizend Deenen, 25875 P. Sterl. voor de Wervingen, en 44569 P. St. 8 Sch. 1 Pens voor het noch resterende Subsidie-Geld van die Manschap Noch 36157 P. St. 19. Sch. 1 en een half P. voor verscheide buitengewone Kosten van 't Jaar 1740, waar in 't Parlement niet heeft voorzien; wyders 53995 P.

1741. *Mey.* P. St. 13. Sch. 4 Pens voor 't Regiment Voetvolk in *America* ten dienste van 't Jaar 1741 geworven; 11611 P. St. 13 Sch. 4 P. voor d'Officieren, welke op de Vloot van den Lord *Cathcart* zullen dienen; 1277 P. St. voor d'Opper-Officieren op de Hospitaal-Schepen van die Vloot; 29300 P. St. 9 Sch. 6 P. voor de Gereformeerde Officieren ter Zee en te Land voor 't Jaar 1741; 4126 P. St. voor de Pensioenen van d'Officiers-Weduwen in dit Jaar; 6249 P. St. 16 Sch. 4 en 3 vierde P. om aan de Kooplieden en d'Officieren van de zes independente Compagnien Voetvolk in *Jamaica* te vergoeden de Schade door 't Bankrôt van den Heer *Henry Poppie*, Agent dier Compagnien, geleden; en 1816 P. St. 17 Sch. 4 en 3 vierde P. om te vergoeden de Schade van den Heer *Fitz-williams*, Kapitein van een Compagnie Voetvolk op 't Eiland *Providenza*, door 't gemelde Bankrôt geleden. Ter zelver tyd is voorgesteld, en na gedane Omvrage met meerderheit van 92 tegen 65 Stemmen goedgekeurd, dat aan den Ontfanger Generaal van *Schotland* 650 P. St. voor zekere Schade, die Hy heeft gehad, als mede aan d'ongelukkige In- en Opgezetenen van de Provintie *Carolina* 20000 P. St. zullen toegestaan worden, en eindelyk bevolen, dat het Huis de Subsidien en de middelen om dezelve te ligten verder in overweging nemen zal.

Den 27. is aan de Gemeentens van de Resolutien, in Committé nopens de middelen en wegen om de Subsidien te ligten genomen, Verslag gedaan; Ter zelver tyd hebben de Gemeentens dezelve goedgekeurd en bevolen om een Bill daar van in te brengen, zynde die Resolutien als volgd: dat tot het ligten van de Subsidien een Millioen uit het Sinking-Fonds, als mede 11434 P. St. 4 Sch., dewelke in den Exchequer over gebleven zyn, en 39588 P. St. 10 Sch. 10 P. als 't Overschot van de Subsidien in 't voorleden Jaar toegestaan, genomen en gebruikt zullen worden om d'Onderstand-Gelden van dit Jaar goed te maken. Den 28. heeft de Heer *Fane* een Bill aan 't Huis gepresenteerd, om aan den Koning een zekere Somme uit het Sinking-Fonds toe te staan, dewelke voor d'eerste maal en vervolgens de Transportatie-Bill voor de derde maal gelezen, gepasseerd en aan de Lords gezonden is, die de Westmunster-Brug-Bill zonder eenige verandering

dering gepasseerd, en de zo even gemelde Transportatie-Bill voor d'eerste maal gelezen en bevolen hebben dezelve te doen drukken. 1741. Mey.

Den 1. dezer hebben de Gemeentens in groot Committé over de Bill nopens het toestaan van zekere Somme uit het Sinking-Fonds en 't gebruiken van eenige andere Sommen tot de Subsidien van 't lopende Jaar eenige Veranderingen in dezelve gemaakt, en die Bill den 2. goedgekeurd en bevolen nevens de Veranderingen in 't net te stellen. Den 3. hebben zy de Bill, om aan den Koning een Millioen P. St. uit het Sinking-Fonds en de verdere Sommen tot den dienst van 't lopende Jaar toeteftaan, gepasseerd en aan de Lords gezonden, die dezelve dien dag voor d'eerste, den 4. voor de twede maal gelezen, en op den 5. aan een Committé gesteld hebben, wanneer zy dezelve zonder eenige Verandering hebben goedgekeurd.

Den 6. quam de Koning met de gewone Staatie in 't Hogerhuis, en op den Koninglyken Troon gezeten en de Gemeentens daar ook ontboden zynde, gaf zyne Majesteit de Koninglyke toestemming tot verscheide publique en particuliere Bills, naamlyk een Acte, om aan zyne Majesteit toe te staan een Millioen uit het zinking-Fonds en om te gebruiken andere sommen daar in vermeld, tot den dienst van den jare 1741. Een Acte ter aanmoediging en aanwas van Matrozen en tot het beter en spoediger bemannen van zyne Majesteits vloot. Een Acte tot het openen van een koophandel met *Persien*, over *Rusland*. Een Acte tot beter handhavinge van de gemene wegen in dat gedeelte van Groot-Brittannien, genaamt *Engeland*. Een Acte tot het bezichtigen van de voornaamste Zeehavens en Hoofden langs de Kusten van *Groot-Brittannien* en *Ierland*, en onderhorige Eilanden en Plantasien, ten einde eene stipter en netter bepaling van derzelver lengte en breette te maken. Een Acte ter beteugeling en voorkoming van verscheide onverantwoordelyke ontwerpen en ondernemingen op zyne Majesteits Colonien en Volkplantingen in *America*. Een Acte, om de Commissarissen ter bouwinge van een brug over de *Theems* van de Stadt *Westmunster* tot aan d'overzyde in 't Graafschap van *Surrey* te machtigen tot het heffen van een verdere somme gelds ter voltoojinge der gemelde

 Brug.

1741. Mey. Brug. Een Acte, om *Thomas Smith*, Heer van *Farlington*, in 't Graafſchap van *Southampton*, te machtigen, om de Stadt *Portsmouth* en onderhorige gedeeltens van verſch gezond water te voorzien, en tot twee particuliere Actens, waar na 't zyne Majeſteit behaagde, om de volgende zeer genadige aanſpraak aan beide de Huizen van 't Parlement te doen;

Mylords en Edellieden.

DE iever en ſpoed, waar mede gyl. gedurende deze zitting de Lands zaken afgedaan hebt, zyn onloochenbare blyken van uwe beſtendige achting voor 't welzyn van uw Vaderland, en dienvolgens d'aangenaamſte getuigeniſſen van uwen plicht en genegenheit jegens my. De machtige byſtand, die gyl. my hebt gegeven, ter voortzettinge van een rechtvaardigen noodzaaklyken Oorloch, waar in ik ingewikkelt ben, is 't beſte middel, om onze Vyanden tot rede te brengen; en de kloekmoedigheit en ernſt, die gylieden zo tydig en gevoeglyk getoond hebt voor de verdediging van den Ooſtenrykſchen Huize, en voor de handhavinge van de Balans en Vrydommen van *Europa*, moet aan onze Vrienden tot de grootſte aanmoediging verſtrekken. Deze zyn 't rechte middel om voor deze Natie te verzekeren dat gewigt, en dien invloed buitens Lands, tot dewelken hare natuurlyke ſterkte en gelegenheit haar bevoegt maakt.

Edellieden van 't Huis der Gemeentens,

'tIS met zonderling genoegen, dat ik uwe bereidvaardigheit en iever erken, in 't heffen der onderſtanden voor den dienſt van 't lopende Jaar, 't welk gylieden gedaan hebt met zo een billyke achting voor 's Lands tegenwoordige geſteldheit en dringede omſtandigheden, dat gylieden u daar in gequeten hebt als ware oprechte repreſentativen van myne getrouwe Gemeentens.

Mylords en Edellieden,

IK kan van dit Parlement niet afſcheiden, zonder ulieden opentlyk te danken voor de menigvuldige uitmuntende blyken, die gylieden my van uwe getrouheit en genegenheit voor myn Perſoon en regering gegeven hebt, als mede voor uw onwrikbaar beſluit, om de Proteſtantſche Succeſſie in myne Familie te handhaven,

ven, en van uwe onwankelbare aankleving aan 't oprecht belang van uw Vaderland. Gylieden hebt u zelven met den betamelykſten iever en ſtandvaſtigheit gequeten in 't verdedigen en handhaven van d'Eer van myne Kroon en van d'ontwyfelbare rechten der Vaart en Koophandel, aan myne Onderdanen behorende, en my in ſtaat geſtelt, om te wreken die verongelykingen en ſmaatheden, die ſtrydig met het geloof der Tractaten, tegen beide zyn. In zo een hachelyk tydsgewricht hebt gylieden 't nationaal credit onderſteunt, en verſterkt de handen van myne Regering, ver boven de verwachting van zulken, die ons wel willen, en tot openbare te leurſtellinge van zulken, die onzen voorſpoed benyden. Terzelver tyd hebt gylieden aan de gantſche Werelt getoond, dat *Groot-Brittannien* in ſtaat is, niet alleen om zich zelven te verdedigen, maar ook om behoorlyke hulp aan deszelfs Geallieërden en aan de gemene zaak van *Europa* toe te brengen: Gelyk zo een gedrag dit Parlement tot een altyddurenden roem verſtrekken zal, zulks 't voorwerp ter navolginge wezen voor de genen, die na dit komen zullen.

1741. Mey.

Ik zal onmiddelyk de nodige orders geven, tot het beroepen van één nieu Parlement. Niets is by me in zo een groote waarde als de liefde en toegenegenheit van myn Volk, waar in ik zo een volkomen vertrouwen heb, dat ik met groot genoegen zie, dat deze gelegenheit in hunne handen geſtelt is, om my nieuwe blyken daar van te geven, in de verkiezinge van hunne Repreſentativen.

Van de tegenwoordige vaſtſtelling hangt af d'achtervolging van onze voortreffelyke geſteldheit in Kerk en Staat, en in deze geſteldheit beſtaat de verzekerdheit van de tegenwoordige vaſtſtelling. Niets kan d'eene beſchadigen, zonder naar gelykmatigheit d'andere t'ondermynen en te verzwakken. Wat my belangt, d'evengelyke bewaringe van beide en de handhavinge der kerkelyke en burgerlyke Rechten van alle myne Onderdanen, zyn myne beſtendige zorge geweeſt en zullen 't altyd zyn. Zulken die uitmunten, door deze grondbeginzelen te bewaren, zullen ſteets myne toegenegenheit en gunſt ontmoeten en door eene onveranderlyke volging van deze wyze en oprechte maatregelen, mogen wy de beſt gegronde hope voeden, dat onder de beſchermiug der Godlyke Voorzienigheit de voorſpoed van *Groot-Brittannien* beſtendig duren zal, en aan de laatſte Nakomelingſchap overgebraght zal worden.

Toen zeide d'Oppercancelier op zyne Majeſteits bevel;

1741.
Mey.

Mylords en Edellieden,

't Is zyne Majesteits Koninglyke wil en welbehagen, dat dit Parlement geprorogeert zy tot Dingsdag *den* 23. Mey *om als dan hier gehouden te worden; en dit Parlement is dienvolgens geprorogeert tot* Dingsdag *den* 23. Mey *naastkomende.*

Den 5. is een proclamatie uitgekomen waar by dit tegenwoordig Parlement ontbonden is. De Koning verklaart daar in; " dat „ vermits hy besloten heeft, zo dra mogelyk zyn Volk te vergaderen, en hun advys te hebben in 't Parlement, hy daar by aan alle zyne beminde Onderdanen bekent maakt, dat zyn Koninglyke wil en welbehagen is, een nieu Parlement te beroepen, en dat hy op 't advys van zynen geheimen Raad dienzelven dag order gegeven heeft aan zynen Cancelier van *Groot-Brittannien*, om behoorlyke circulaire Brieven uit te vaardigen tot het beroepen van een nieu Parlement, welke brieven gedagtekent zullen zyn den 9. *Mey* en beantwoord zullen moeten worden den 6. *Juli* naastkomende. „ Ook is eene proclamatie uitgekomen tot het verkiezen der 19. Pairs wegens *Schotland.*

De Koning heeft in 't Kapittel der Ridder-Order van de Kousseband, zyne Hoogheit den Hertoch *Frederik* van *Saxen-Gotha* in plaats van wylen den Lord *Waldegrave* tot Ridder van die Ordere benoemd, waar over de Gemalin van den Prins van *Walles* een zeer beleefden Brief aan zyne Majesteit heeft geschreven, om dezelve te danken voor de Gunst aan Haren Broeder bewezen.

Den 17. 's avonds heeft zich de Koning in een Draag Stoel van 't Paleis van *St. James* naar *Whitehall* en van daar onder een Salvo uit het Canon van den Tour, &c. in een kleine Bark naar *Gravesend* doen brengen, alwaar zyne Majesteit aan Boord van 't Jagt *de Carolina* zich begaf en noch dien avond naar *Holland* onder zeil is gegaan, hebbende dezelve kort voor zyn vertrek de volgende Regenten gedurende zyne afwezendheit aangesteld, te weten: den Aardsbisschop van *Canterbury*, den Cancelier, den President, den geheimen Zegelbewaarder, den Lord *Steward*, den Lord *Kamerling*, de Hertogen van *Richmond*, *Bolton*, *Devonshire*, *Montague*,

Neuw-

Neuwcastele, de Grave van *Pembroke* en *Ilay*, en den Lord *Harrington*, als mede de Ridders *Robert Walpole* en *Charles Wager*: 1741. Mey.

Wanneer de Lord Major *Daniel Lambert*, de Ridders *Johan Barnard* en *Robert Godschall*, en *Mr. George Heathcote* als wettig verkore Leden van 't aanstande Parlement voor de Stad *Londen* verklaard wierden: De Ridder *Barnard* wegens Indispositie absent zynde, deden de drie andere ieder een korte Redenvoering en Dankzegging jegens de Burgeren hunne Verkiezers, en betuigden, " dat ze zich met alle macht tegen schadelyke Projecten aankanten, en 't Belang van 't Vaderland en van den Koophandel behertigen zouden: „ Hier op wierden hen de volgende Instructien behandigt, en door Mr. *Weber* voorgelezen, behelzende in substantie:

I. Zich krachtig aan te kanten tegen een op de Been staande Armée in Vredens-Tyden, als lastig en gevaarlyk zynde voor de Vryheden en Bezittingen der Burgers, welkers bewaring men hen als Representativen derzelver toebetroude.

II. De uitbreiding der Accyns-Wetten voor te komen, en te trachten, dat deze of ingetrokken, of verzacht en gematigt wierden.

III. De Acte van de Zevenjarige Parlementen te doen herroepen, en ze wederom op drie Jaren te brengen, zynde 't al te gevaarlyk de Parlementaire Macht zo langen tyd in een en dezelve handen te laten, die zich dikwyls door de Voordelen of hope van Voordelen lieten omkopen tot nadeel van de Natie.

IV. Alle poginge te doen ter Verkryging van een Bill, bepalende 't getal der Bedieningen hebbende Leden van 't Huis der Gemeentens.

V. Den Koning in Staat te stellen, om de tegenwoordige regtvaardige en noodzakelyke Oorloch ter kastyding van een trotsche Vyand te konnen vervolgen; maar by het toestaan der Subsidien d'oude Practycq van 't Parlement t'observeren, en niet van de Constitutie af te wyken, de Rekeningen wel t'examineren, en nooit hun toestemming te geven tot eenige Conventie of Vredens-Tractaat, die niet zyne Majesteit in 't bezit stelden van een Land of Plaats van genoegzame Sterkte, tot een Monument zyner Victorieuse Wapenen, en om de Vyanden van verdere Geweldenaryen te konnen af houden.

VI. Alle Pogingen te doen ter Verkryging van een Bill, en de-

1741. *Mey.* zelve als een Wet te doen passeren, om de buiten sporige Macht, die men pretendeert in 't Hof der Aldermans van deze Stadt te resideren, tot groot nadeel der Rechten en Privilegien van de Burgeren dezer Stadt, te beteugelen.

Volgens nadere Berichten van d'Actie tusschen eenige Engelsche en Fransche Oorlochschepen voorgevallen, dient 't volgende Extract uit een Brief, geschreven aan Boord van 't Oorlochschip de *Falmouth*, liggende in de Haven van *Port Royal*, den 24. *Januari*, luidende:

IK heb het genoegen van u te berigten, dat de Heer *Ogle* met zyn Vloot en de Transportschepen in deze Haven gearriveert is. Wy zyn nu sterk 30 Zeilen van Linie, daar onder 8 Schepen van 80. Stukken. Wanneer den Heer *Ogle* van *Hispagnola* herwaarts quam, zach hy den 20. dezer Zuidwaarts 4. grote Schepen, waar op d'*Oxford*, *Prins Frederik*, *Rippon*, *Weymouth*, *Dunkirk en York* 't sein gegeven wierd, om die na te zetten. 't Was reets laat, eer dezelve daar by quamen, en de Lord *Fitzroy*, wiens Schip *d'Oxfort* het best bezeild was, de voorste zynde, riep hun toe in 't *Engels*, doch zy antwoorden niet als in 't *Spaans* en *Frans*, zonder dat men hun konde verstaan, en zonder by te leggen, waarom de Lord op hun een schoot liet doen, dat zy met dezelve munt betaalden. Hier op gaf die Lord aan 't naast by hem komende Schip de volle laag, en wierd met een hevig vuur beantwoord, zo dat zyn top Zeil en een stuk van de Mast van boven neer viel, 6 van van zyn Volk gedood en 4 andere gequetst wierden. Vervolgens wierd de Heer *Fitzroy* door de gemelde 4 Schepen omcingeld, doch hy 't geluk hebbende, van een derzelver weerloos te schieten, vogt dapperlyk, tot de *Prins Frederik* en de *Weymouth* aanquamen, die de 4 Schepen zo furieus aantasten dat die zekerlyk vermeesterd zouden zyn geworden, zo niet een van de *Fransche* Kapiteins, een Sloep met een witte vlag gezonden had, als wanneer de Lord *Beauclerk*, ziende dat het *Fransche* waren, vroeg, *waarom zy geen verstaanbaar antwoord gegeven hadden*: Doch zy verschoonden zich met te zeggen: *dat zy op hun eigen Kust waren en in geen gesprek zogten te komen.* Hier mede eindigde 't gevegt en de volgende morgen scheidden zy van ons. * De gemelde *Fransche* Schepen zyn zeer door-

* Wat aan de zyde der Franschen desaangaande voorgegeven word, zie onder de volgende Titel van *Vrankryk.*

doornageld, en hebben waarſchynlyk vele doden bekomen. Wy zyn nu alle zeilvaardig, *Carthagena* is 't Woord, en onze Vloot tot die expeditie geſchikt, beſtaat in 30 Zeilen van Linie, en 12000 Soldaten, onder 't commando van den Brigadier General *Wentworth*, met 2 Bombardeergaljoots en 10 Branders, &c. 1741. Mey.

Spaanſche Schepen door d'Engelſchen genomen:

De *Victorie-Sloep van Rhode-Eyland* heeft de Stadt *Oronoque* in de Spaanſche *Weſt-Indiën* ingenomen en geplundert, en groote Buit aan Silver en ook 2 ryke Pryzen, in die Haven leggende en met Silver en Cacao geladen, en een ander Sloep van 't gemelde Eiland heeft ook een ryke Spaanſche Prys te *St. Chriſtofle* opgebraght.

De *Dursley-Galey*, Kapitein *Hugus* voerende 20 Stukken Canon, heeft in 't Nau na een hartnekkig Gevegt genomen en te *Gibraltar* opgebraght een Spaanſche Sloep met 600 Zakken Meel, 200 ſtuks Hoornvee en een gelyk getal Soldaten naar *Oran* gedeſtineerd. 2 Armateurs van *Boſton* hebben 3 Spaanſche Vaartuigen op de hoogte van *Sevilien* genomen en 't Oorlochſchip van Kapitein *Norris* hadt te *Gibraltar* opgebraght een Spaanſche Kaper van 12 Stukken Canon 8 Baſſen, en 80 Man.

Twee Lichters, elk bemand met een Lieutenant en Matrozen van d'Oorlochſchepen, om onder 't gebied van den Heer *Warwick Calmady*, Lieutenant van 't Oorlochſchip de *Advice*, in zee te ſteeken, en jagt op een Kaper te maken die de Kuſt onteiligde, vertrokken den 7. dezer ten 3 uuren 's morgens uit *Duins*, en daags daar aan 's namiddags quamen zy op de hoogte van *Havre de Grace* by den Kaper, en namen hem, en braghten hem in *Duins*. Dezelve was een *Barca longa* van 30 Ton, gemonteert met 4 Stukken Canon en 6 Steenſtukken, en voerde 45 man. Deze Kaper had twee Pryzen gemaakt, naamlyk een ledige Sloep en een Schip, met zout na *Terreneuf* moetende.

't Oorlochſchip *Deptford* heeft den 12. dezer by *Lizard* een Spaanſche Kaper genomen.

Hol-

1741. *Mey.*

Hollandsche Schepen genomen:

Kapitein *Ellwin* van *Nieu York* had genomen en te *Jamaica* opgebraght drie Hollandsche Schepen, welkers lading, bestaande in Spaansche Koopmanschappen ter waarde van 6000 pond sterling, geconfisqueert was. Ook hebben de Kapiteins *Hall* en *Langdon* 2 andere Hollandsche Schepen om diezelve rede genomen welkers lading op 4000 pond sterling geschat word. Als mede een Schip met Touw van *Amsterdam* na *Cadix* gaande.

Engelsche Schepen door de Spaansche genomen:

't Schip *Ellen* van *Londen* na *Oporto* gaande, heeft een gevecht van 6 uuren met een Spaansche Kaper gehouden en hem wel in de grond geschotèn, maar 't Volk van de Kaper zich in de Sloep en de Boot gesalveert hebbende, klommen hier op aan Boord van 't gemelde Schip, bemachtigden 't zelve en braghten het te *Vigos* op.

Kapitein *Bulmer* van *Smirna* komende, is door een Spaanschen Kaper genomen en in de *Corunna* opgebraght.

Uit Brieven van *St. Sebastian* blykt dat een Sloep, zo men meend de *Brittannie*, met Haring van *Cork* naar *Genua* gaande, een Schip van *Londen* naar *Nieu-York*, noch een ander met Wol en Wasch uit *Barbaryen*, als mede 't Schip de *Telemach* met Olie van *Livorno*, en een met Pik en Teer uit *Nieu-Engeland*, als ook 't Schip *de Carloniere*, Kapitein *Pyke*, van *Leverpool* naar *Terraneuf* gaande en 35 Visschers aan Boord hebbende, door twee Spaansche Kapers in die Haven opgebraght waren.

Wyders is 't Schip *d'Elisabeth*, Kapitein *Davis*, van *Tingmouth* naar *Guernsey* gedestineerd, door een Spaanschen Kaper, gemonteert met twaalf Stukken Canon en zestig Man, en ter zelver tyd 't Schip van *John Real* van *Fowey*, met Thee, Tabak en Zout van daar komende, genomen en te *Havre de Grace* opgebraght.

't Schip d'*Endeavour*, Kapitein W. *Whaley*, van *Leverpole*, is door een Spaanschen Kaper genomen, en te *Penriche* opgebraght.

't Schip

't Schip de Hanna, van *Nieu-Engeland* na *Jamaica* gaande, is van een Spaanschen Kaper van 20 Stukken Canon en 100 Man genomen en na *Porto-Rico* gevoerd, en Kapitein *Buck*, van *Swanzey* naar *Port à Port*, als mede te *St. Sebastiaan* Kapitein *Webb*, van *Dublin* naar *Lisbon* gaande. 1741. *Mey.*

AANGAANDE de (reetsgemelde) Actie tusschen eenige Fransche en Engelsche Oorlochschepen aan Caap *Tiberon* voorgevallen, ziet men de volgende Brief, geschreven den 27. *January* uit *Petit-Goave* op de Kust van *St. Domingo* door den Heer *Bondy d'Escasseaux*, Capitein van de Vrywilligen van *Martinico* op 't Schip de *Mercure*, en behelst: VRANKRYK.

WY vertrokken den 14. *Januari* van de Rhee van *Petit-Goave* met 4 Schepen, en ontdekten den 18. met het aanbreken van den dag aan de Caap *Tiberon* 4. à 5 mylen van ons, een *Engelsche* Vloot van meer als 10 Zeilen Westwaarts cours zettende: 6 Oorlochschepen, waar van 4 van 70 en 2 van 54 Stukken waren, quamen met volle Zeilen uit die Vloot na ons toe. Ondertusschen zetteden wy onze cours Oostwaarts voort; maar als d'*Engelsche* naby gekomen waren, deden 2 Schepen ieder een Canonschoot: Echter bleven wy voortzeilen; en ten 3 uuren lieten wy onze Vlaggen, die tot noch toe ingehouden waren, wayen. Na dat aan weerzyden eenige schikkingen gemaakt waren, riep den Heer *Lestenduaire* den *Engelsman* dien men 't naast aan was, toe, dat zo hy meer naderde, hy op hem zoude schieten: Hy vroeg hem, *wat hy was?* en 't antwoord was, *Oorlochschip van Engeland*: Hy vroeg weer, *En gy?* en wy zeiden, *Oorlochschip uit Vrankryk*: Hier op vroegen wy, *Zyn wy in Vrede of in Oorloch?* en hy antwoorde, *Wanneer wy uit Engeland vertrokken, was 'er geen Oorloch tegen Vrankryk verklaard, maar wy geloven, dat gy Spanjaards zyt*, waar van wy haar het tegendeel verzekerden. d'*Engelschen* zeiden vervolgens, *Wy willen u spreken, houd by en zend uw Canot aan Boord*: Maar wy antwoordeden, *Wy vervolgen onze weg, wy zullen niet byhouden, noch onze Canot aan Boord zenden; maar zo gy uw Canot zenden wilt, gy kundt het doen, &c.* Op deze wygering deed een *Engels* Schip 2 Canonschoten, en vervolgens de gehele Laag op 't Schip d'*Ardent*, en d'andere deden 't zelve, 't geen gelegenheit gaf tot een gevegt, dat algemeen wierd en by de 2 uuren duurde, wanneer d'*Engelsche* retireerden, en wy ondertusschen ons in staat stelden, om hen beter t'ontfangen. Anderhalf uur daar na quamen d'*Engelschen*

1741. *Mey.* 't gevegt hervatten, 't welk van weerzyden zeer hevig en generaal wierd; maar de ſuperioriteit van ons Vuur noodzaakte hun voor de twedemaal te retireren, om hunne ſchade te repareren. In de tusſchen tyd zagen wy hunne Sloepen heen en weer varen, 't welk deed oordelen, dat zy Krygsraad hielden: In 'er daad quam een Officier ten 1 uuren 's morgens in een Canot aan Boord van den Heer *Deſpenay* met een witte Vlag voor op, en zeide van wegens den *Engelſche* Commandant, *dat hy ons voor Spanjaards had aangezien, en dat hy over deze misſlag zeer gefacheert was*: Den Heer *Deſpenay* antwoordde na behoren op dit Compliment, en heeft (zo als men zegt) daar by gevoegt, *dat hy ze wel voor Engelſche had aangezien, en dat 'er geen excuus van noden was; maar dat zo hy het hervatten wilden, hy daar toe bereid was.* Een half uur daar na is de Canot te rug gekeerd, en een ieder vervolgden zyn weg, d'*Engelſchen* Weſtwaarts en de *Franſchen* Ooſtwaarts. Beiden hebben zo voor als gedurende en na 't gevegt hun Vlag gevoerd gehad. Men weet het verlies der *Engelſchen* niet; maar 't onze beloopt op 35 doden en omtrent 70 gequeſten; onder d'eerſte is den Marquis de *Bethune*, Scheeps-Vendrig. Men rekend, dat ons Schip de *Mercure* alleen 354 Canon, en 2500 Musquetſchoten gedaan heeft.

Aan d'Officieren die zich in die Actie dapper gequeten hebben, heeft den Koning penſioenen toegeſtaan, als aan den Heer *Deſpenay* een van 1500, en aan de Heer *de Piozin*, en *Leſtenduaire* ieder van 1200 Livres.

De *Franſche* Eſquaders, die in de Maanden *Auguſty* en *October* des voorleden Jaars, uit de Havens *Breſt* en *Toulon* na de *Weſt-Indiën* vertrokken, zyn in de voorleden Maand weder van daar een ieder in zyn uitgelopen Haven wedergekeert, namentlyk, 't Eſquader van den Vice-Admiraal Marquis *d'Antin* den 18. te *Breſt*, dat van de Heer *Roche Allart* te *Toulon*, in de nacht tusſchen den 13. en 14. en dat van de Heer *Roquefeuille* mede te *Toulon* den 20. paſſato, zynde alleen twee Oorlochſchepen van 't Eſquader van *d'Antin*, en een van *Roquefeuille* agtergebleven; Deze ſpoedige, en voor een ieder onverwagte retour, baart in 't algemeen veel ſpeculatie.

Men ſchryft evenwel de te rugkomſt dier Eſquaders meeſt toe aan de ſlechte bejegening, die ze in de *Weſt-Indiën* van de Spanjaarden ontmoet hadden: Te *Porto-Rico* had de Marquis *d'Antin* zyne Zie-

ken willen aan Land zetten; maar men had het geweigert, onder voorwendzel van aanstekende ziektens: Te *Carthagena* warenze even zo bejegend, en als de Marquis d'*Antin* een Patent van den Koning van *Spanjen* getoond had, om zich aldaar van Levensmiddelen te mogen voorzien, had hem d'Admiraal *Don Blas* geantwoord, *dat men die gene, die 'er waren, voor 't Esquader van* Don Rodrigno de Torres *moest bewaren*: de Graaf van *Lochn-Allard*, die na de *Havana* gezonden was, ondervond daar diergelyken Chicanes: Men had met de Spaansche Admiraals en Gouverneurs geconfereert over de Maatregelen, die men onderling behoorde te nemen tot beveiliging der Spaansche *West-Indiën*; maar men had niet konnen met malkanderen over een komen: En op dat de Franschen de Schat van de Gallioenen niet zouden pretenderen in te nemen, had men de *Feria* van *Carthagena* diep in 't Land gehouden, 1741. Mey.

Kort na 't Arrivement van den gemelden Vice-Admiraal *d'Antin*, is den zelven door den voornoemden Heer *Roquefeuille*, wegens een geleden affront in Duel uit gedaagt, en heeft 't ongeluk gehadt van in het 32. jaar zyns Ouderdoms daar in om te komen.

Den 16. dezer, wierd volgens een Arrest van 't Parlement en van een Mandement van d'Aardsbisschop de Kas van *St. Genevive* ontdekt, en publique gebeden geordonneert om van den Hemel groeizaam Weer te verkrygen, konnende wegens de koude en droogte niets voortkomen, waar door d'Elende en Duurte niet alleen bleef aanhouden, maar zelfs groter wierdt.

Den 25. zyn vier Ordonnantien des Konings uitgekomen, waar van d'eerste behelst de vermeerdering van ieder Compagnie Fuseliers in de Fransche en Iersche Regimenten te Voet tot op 40 Man, en tot op 45 die van de Regimenten Lotharingsche Gardes en Granadiers: In de twede is vastgesteld een versterking van tien Man in ieder Compagnie van d'acht Regimenten Zwitschers en Grauwbunders: Volgens de derde zal ieder Compagnie Duitschers te Voet met acht Man vermeerderd worden; en door de vierde word aan de zo-genaamde zes Maandige afwezig zynde Officiers van zyne Majesteit een nieu uitstel gegeven tot op den eersten Augus-

1741. Mey. *Augusty* aanstaande, op welken tyd alle deze Compagnien vol tallig moeten wezen.

d'Academie des Inscriptions & belles Lettres heeft in hunne laatste Vergadering de Prys van 't voorgaande Jaar 1740 aan den Heer *Venoti*, zynde een Toscaans Edelman en Abt van *Clerac* in *Guienne*, toegelegt; Die Prys was gesteld op 't volgende Onderwerp: *Hoe dikwyls de Tempel van Janus na de Geboorte van onzen Zaligmaker geopend en gesloten, en zedert welken tyd die Ceremonie niet meer in gebruik geweest is.*

De dubbelde Prys, die door de gemelde Academie in dit 1741. Jaar gesteld was op het vervaardigen van een Scheeps Spil ter ligting van d'Ankers, die wel alle de Voordelen, maar geen der gebreken van die gene had, waar van men zich tegenwoordig bediend, is, om dat niet een Geschrift hun daar over toegezonden, voldeed, maar evenwel verscheide daar onder waren, die zeer nuttelyke dingen voor den dag braghten, onder 4 te gelyk verdeeld, te weten No. 13. waar van de Jonge Heer *Jan Bernouilli* d'Autheur is; No. 14, waar van d'Autheur onbekend is; No. 25. waar van d'Autheur is de Marquis *Poleni*, Professor in de Wiskunde te *Padoua*, en No. 32. waar van d'Autheur niet bekend is. Voor 't Jaar 1743 is opgegeven: *De beste manier van Compassen van Inclinatie te maken, om met de grootste naukeurigheit d'observatien van de Inclinatie der Magneet-Naald, zo wel te Land als ter Zee te konnen maken, &c.*

ITALIEN. DEWYL in 't *Poolsche* Ryk zedert langen tyd nopens d'Echtscheiding te grote toegevendheit is geoeffent geweest, en daar omtrent meermaal getragt is, door verscheide hulpmiddelen te voorzien; doch de veranderlyke omstandigheden van tyden en zaken t'elkens dat heilzaam doelwit uit 't oog hebbende doen verliezen; terwyl d'oudheit van zekere Gebruiken en Privilegien van die Natie, 't zelve ook dikwyls belettede, heeft eindelyk de Paus, die abuisen willende reformeren, 't volgende Brevet aan d'Aardsbisschoppen en Bisschoppen van dat Ryk geaddresseert.

BENE-

1741. Mey.

BENEDICTUS XIV.

Aan onze EERWAARDE BROEDEREN *Heil en den Apostolischen Zegen.*

d'ONscheidbaarheit des Huwelyks, zedert het begin der Werelt, ten tyde van *Adam*, vastgesteld, is niet alleen by vervolg door deze woorden van den Zaligmaker: *Dat het gene Godt gevoegt heeft, de Mensch niet vermag te scheiden*, bekragtigt; maar 't zelve is ook door eene uitwerking van d'*Evangelische* Genade onder de *Sacramenten* van de H. Kerk gerekend geworden.

Tranen en Woorden ontbreken Ons om de grote droefheit na waarde uit te drukken, waar mede Wy wierden aangedaan, wanneer Wy verstonden dat de H. Banden van dat Verbond dagelyks in verscheide Provincien van de Christenheit opendlyk ontheiligt en verscheurt wierden, en wel byzonderlyk in 't Koningryk *Polen*, en dat aldaar die Overtredingen met zo veel ligtvaardigheit en min bekommering begaan worden, als of 't Huwelyk zyn oorsprong niet uit de Wetten der Natuur ontleende, en geenzints op 't Godlyk Recht, de Geboden van 't Evangelium en de Canonique Wetten gegrond was.

Een zo schandelyke ongebondenheit, die Mannen en Vrouwen toe laat successivelyk twede, derde en zelfs vierde Huwelyken aan te gaan, gedurende 't leven van de Mannen of Vrouwen, waar mede zy bevorens getrouwt waren, kan niet anders voortkomen, dan uit d'onagtzaamheit der Gerigtshoven van dat Koningryk, en Wy zyn te meer bereid te geloven, dat het zelve abuis elders uit dezelve oorzaak ontstaat.

Ter zelver tyd dat Wy aan U. EERWAARDE BROEDEREN, kennis geven van de regtmatige droefheit, die Wy daar over gevoelen, willen Wy niet nalaten bequame middelen te beramen, de heilzame wegen te banen, om die ongebondenheit te beteugelen en te rug te brengen binnen de Palen by de *Roomsche Kerk* gesteld. Met dat oogmerk nemen Wy onzen toevlugt tot Uwen iever voor de Kerkelyke Tugt, en zulks doen Wy in 't vast vertrouwen, dat Gylieden Uwe zorgen met d'Onze zult vereenigen, om die abuizen te vernietigen, en te beletten, dat de *Poolsche*, anderzints lofwaardige Natie, voortaan met gene zo hartgrievende vlek getekent werde.

Wy bidden dan ONZE BROEDEREN en vermanen dezelve met veel nadruk, op Onze *Apostolische* Vertoningen te willen acht

1741. geven, en, by deze gelegenheit, den Pligt van U L Bedieningen
Mey. te betrachten met de waakzaamheit, die Herderen past, welke weten, dat zy eenmaal van hun gedrag aan *Jesu Christo*, den Hemelschen Bruidegom der Kerke en Onzen Opperſten Rechter rekenschap moeten geven. Wy twyffelen niet of den uitslag zal U Lieden iever en Godvrugt beantwoorden, in welke verwachtinge Wy U Lieden met tederheit Onzen *Apostolischen* Zegen geven.

Romen den 11. *April* 1741

Om de Bezitneming van de Kerk van *St. Jan van Lateraan*, door zyn H. op den 30. passato verricht, zo veel luisterryker te maken en zyn Devotie jegens dezelve te betuigen, heeft de Koning der beide *Sicilien* een prachtige Eeren-Poort by de Farnesche Tuin op de Boog van *Titus* doen opregten en dezelve met verscheide Zinnebeelden en Opschriften versieren, waar van een in 't byzonder d'opmerking van 't Gemeen verdient heeft: Daar is namentlyk op een der zyden verbeeld d'Apostel *Petrus*, den Kreupele, die voor de Deur des Tempels lag, genezende, met het Omschrift der Woorden van Petrus tot hem gesproken: *Het geen Ik heb, geef Ik U*; zullende de mening daar van zyn, dat alle de Macht en Authoriteit, die *Petrus* als d'eerste der Apostelen gehad heeft, door hem aan de Bisschoppen van *Romen* gegeven was; maar men kan dan niet wel penetreren, op wien de *Kreupele en Bedelaar* zoude zinspelen, of wie met hem te vergelyken was, wordende daar over verscheide Reflexien gemaakt. Toen zyn H. in de gemelde statieuse Cavalcade voor by 't *Capitolium* passeerde, presenteerde hem de Raad van de Stadt *Romen* de Sleutelen, en de Raadsheer, Prins van *Bielke*, deed daar by de volgende korte Aanspraak aan zyne H.:

ALhoewel'er, *Allerzaligste Vader* niets meer is, 't welk uwe Eer en geluk kon vermeerderen, na dat Gy tot dien Top van Waardigheit opgeklommen zyt, die de Staat der overige Stervelingen zo verre te boven gaat: Zal 't U evenwel niet te min genoegelyk zyn, dat op dien dag in deze allervermaardste Plaats van den gehele Aardkloot, waar in de Volkeren en machtigste Koningen zo dikwyls hunne Scepters en Ryken aan den Raad van Romen en aan het Romeinsche Volk onderworpen hebben, die zelve Raad en dat zelve

zelve Volk U ten voeten leggende, U als een Zegepralende met d'allernedrigste Eerbied ontfangt, en U door myn Mond getrouheit en eeuwige gehoorzaamheit beloofd, 't welk zekerlyk iets heerlyk, groots en roemruchtig is en aan ieder een niet anders dan zodanig toeschynen kan. 1741. *Mey.*

Doch uwe Deugdzaamheit, *Allerzaligste Vader*, die byna Godlyk en gantsch byzonder is, uwe hoge en tot de Heerschappy gebore Geest, de Heiligheit van uw Leven, de Zuiverheit van uwe Zeden, uwe Wysheit, Dapperheit, Voorzigtigheit, Lieftalligheit, hebben gemaakt, dat wy die gene, denwelke andere Volkeren *als hun Vader en Herder* eeren, ook *als onzen Here en Vorst*, 't welk voor U en ons gelukkig en heilzaam zyn mag, opentlyk toe te roepen ons beroemen.

't Joden-Genootschap had de Straat, van de Boog van *Titus* na 't *Colosseo* leidende, ook met verscheide kostelyke Tapyten, Shilderyen en Inscriptien versierd.

De Paus heeft aan den Connestabile *Colonna* Vryheit van alle Imposten verleend, volgens 't gebruik van alle Souvereinen, die aan een Vader van 12 levendige Zonen diergelyken Vryheit toestaan: Zyne Excellentie heeft'er wel maar 11, doch de twaalfde mocht haast volgen, zynde deszelfs Gemalin wederom zwanger.

INDIEN ooit 't Gemeen in verlegenheit en een Hof in allerlei Staats-Zaken even als verward geweest is, zo kan men waarlyk tegenwoordig daar van een duidelyk voorbeeld zien by de Koninginne van *Hongaryen* en Hare Onderdanen: Om hier van ten vollen overtuigt te zyn, moet men maar overwegen die Dingen, welke in't openbaar en als voor 't oog van ieder een geschieden; Onder deze kan men de volgende stellen: Dat namentlyk tot noch toe niet eigendlyk ontdekt is, wat voor Party de Koning van *Vrankryk* aangaande d'Opvolging in d'Oostenryksche Erf-Staaten en de Verkiezing van een Keizer voornemens is te houden, nadien dezelve zedert eenigen tyd van de Guarantie der *Pragmatique Sanctie* niet meer gerept heeft, en 't ware gevoelen van dien Vorst over d'Onderneming des Konings van *Pruissen* in *Silesien* met zorgvuldigheit bedekt gehouden en als met het geheime Zegel bekragtigt word: dat d'Oorloch-toebereidzelen in *Spanjen* en de beide *Sicilien* zeer groot zyn, en dat de beide Fransche Es- DUITSCHLAND.

qua-

1741. Mey. quaders van *Brest* en *Toulon*, zonder dat daar iemant op gedagt heeft, uit de *West-Indiën* in die Havens te rug gekomen zyn, waar uit zommige besluiten, dat het Americaansche Verschil op het point is gekomen, om in 't kort in de Middelandsche Zee uit te barsten; Wyders dat de Keurvorsten en overige Stenden van 't Duitsche Ryk zeer verdeelt zyn, terwyl zommige van Hen door byzondere onderlinge Verbintenissen, andere door Alliantien met buitenlandsche Hoven zich ontzachelyk willen maken en hunne Oogmerken gelyk als met een stille Trom ter uitvoer brengen; en dat de Negotiatien tusschen dat en een naburig Hof weinig voortgang schynen te hebben, ofte wel ten eenemaal gestaakt te wezen.

De Conferentien die midlerwyl ten Hove gehouden worden, betreffen niet alleen de nakoming der Verbintenissen aangegaan door verscheide Mogendheden, om de gemelde *Pragmatique Sanctie* * te guaranderen, maar ook de bekrachtiging van de guarantie door

* Vermits deze een der voornaamste Voorwerpen is waar op thans 't Oog van een ieder is geslagen, zo kan 't niet ondienstig zyn van de Verbintenissen te spreken die ter dezer gelegenheit aangegaan zyn. De *Pragmatique Sanctie* den 19. *April* 1713 in den Raad van wylen den Keizer beraamt en opgestelt, wierd in 't einde van den Jare 1714 na de Keizerlyke Erflanden gezonden, om door de Stenden en Magistraten aangenomen en bezworen te worden. De Keizer 1725 met den Koning van *Spanjen* in Alliantie getreden, guarandeerde zyne Catholyke Majesteit by het twaalfde Articul van 't Tractaat; 't welk de Hertoch van *Ripperda* deszelfs Ambassadeur te *Wenen*, den 30. *April* 1725 daar tekende. Den eersten *September* 1726 sloten de Keurvorsten van *Keulen* en *Beyeren* een Tractaat met zyne Keizerlyke Majesteit, waar by zy traden in 't Tractaat, 't welk Hy met den Koning van *Spanjen* gesloten had. De Koning van *Groot-Brittannien* heeft de guarantie van de *Pragmatique Sanctie* op zich genomen by het twede Articul van 't Tractaat, door den Heer *Robinson* deszelfs Minister te *Wenen*, den 16. *Maart* 1731 daar getekend. Den 20. *Februari* 1732 hebben de *Staten-generaal*, insgelyks gedaan, door in dat zelve Tractaat te treden. By het twede Articul van 't Tractaat van Alliantie, den 6 *Augusti* 1726 door *Rusland* met den Keizer gesloten, heeft de Czarin *Catharina* die guarantie op zich genomen; door hare accessie in 't Tractaat, 't welk den 30 *April* tusschen den Keizer en den Koning van *Spanjen* gesloten was. Den 11. *Januari* van dien zelven jare heeft de Ryksvergadering van *Regensburg* de *Pragmatique Sanctie* goedgekeurt, tot eene Landswet verklaart en de guarantie van dezelve op zich genomen. Den 26. *Mey* van dienzelven jare sloot de Keizer een Tractaat met *Rusland* en *Denemarken*, waar in de guarantie van de *Pragmatique*

door nadere Tractaten en Conventien. Men heeft ten dien einde in den Raad van de Koningin onderzocht en nagezien alle d'Actens en Tractaten en andere Stukken, daar op betrekking hebbende. 1741. Mey.

Zedert dat de Koning van *Groot-Brittannien* niet alleen een nauwe Verbintenis met dat Hof aangegaan, maar ook, om aan dezelve meer kragt by te zetten, den Koning van *Polen*, Keurvorst van *Saxen*, en de beide Huizen van 't Parlement tot het handhaven van de Belangen der Koninginne van *Hongaryen* als mede de *Pragmatique Sanctie* overgehaalt heeft, schynt het zelve nopens de gesteldheit der Silesische Zaken ten eenemaal gerust te zyn, en zich van den Edelmoedigen bystand derzelver Geallieerden een goeden uitslag en eene spoedige verandering, in den tegenwoordige toestand als nopens d'aanstaande verkiezing van een Keizer, te beloven.

Den 6. dezer, omtrent de middag, heeft de Turksche Ambassadeur zyn Afscheids-Gehoor by Hare Majesteit gehad, en onder anderen in zyne Aanspraak gezegt: *Dat Hy van niets dan 't geen roemwaardig en pryslyk is aan den Groot-Sultan zou konnen verslag doen.* Den 12. hadt hy by den Graaf van *Harrach*, President van den Krygsraad, Gehoor van Afscheid gehad, en ter zelver tyd nevens zyn Gevolg ontfangen de volgende Geschenken, te weten, 't Portrait der Koninginne van *Hongaryen*, hangende aan een goude Ketting ter waarde van meer dan duizend Ducaten, een Kroon-Kandelaar met zes Armen van Silver, twee goude Balsem-Doosjes, een groot Hand-Bekken en een Lampet, twee Soep-Kommen, een grote Koffy-Kan, alles van sterk verguld Silver, een Turksche *Caftan* of Over-Rok van Goud Laken en met Diamante Knopen, een groot Horologie van Silver met een Klokken-Spel, hebbende deszelfs Gevolg omtrent zestig Stukken rode, blauwe &c. Lakens gekregen.

De

tique Sanctie by het vierde Articul bedongen is. De Koning van *Vrankryk* heeft dezelve geguarandeert by het tiende Articul van het definitive Tractaat, den 18. *November* 1738 te *Wenen* getekend, zo als de Koning der beide *Sicilien* insgelyks gedaan heeft in d'Actens nopende *Lotharingen* en den afstand der Hertochdommen van *Toscanen*, *Parma*, en *Plaisance*.

1741. *Mey.* De Ryksdag te *Francfort* is noch niet *in forma* begonnen, en volgens het tegenwoordig tydsgewrigt zal 't gemakkelyk konnen gebeuren dat het werk der Verkiezinge van een Keizer niet vóor den toekomenden Winter aanvaard, maar wie weet wanneer voltooid word. Men ziet daar de Copie van een circulairen Brief, welken de Koning van *Pruissen*, alom aan zyne Ministers gezonden heeft, zynde van den volgenden Inhoud: *Ik moet U de goede tyding geven van de grote Zege, welke de Hemel aan myne Wapenen heeft verleend, en die Ik den* 10. *dezer Maand omtrent* Molwitz *in* Silesien *op myne Vyanden heb behaald: d'Actie is een der hevigste geweest en heeft meer dan vier uuren geduurd; 't Vyandlyk Leger onder 't gebied van den Generaal* Neuperg *was ten minsten zes duizend Man en twee derden in Ruitery sterker dan het myne: echter heb Ik het eerstgemelde, ondersteund door de kloekmoedigheit myner Officieren en de dapperheit van myne Soldaten geslagen en met verovering van eenige Stukken Canon, een grote menigte Equipage* &c. *op de vlugt gedreven en 't gehele Slagveld vermeestert. Van dit gelukkige Voorval zult Gy aan . . . . kennis geven en teffens verklaren, dat het Voordeel: van deze Bataille myne Gevoelens voor 't Huis van* Oostenryk *niet in 't minste heeft veranderd; dat Ik noch gereed ben My aan de Vredes-Voorwaarden te houden, die Ik aan 't zelve heb voorgeslagen; en dat in geval de Koningin van* Hongaryen, *gelyk Ik het wensch, genegen mocht wezen een Vergelyk te treffen, Dezelve My altoos tot de bevordering van 't zelve bereid zal vinden* &c.

VERVOLG van 't Dag-verhaal der Oostenrykſche Armée, onder den Grave van *Neuperg*, met een bericht aan die zyde van 't gene in de Bataille by *Molwitz* den 10. passato voorgevallen is.

SILESIEN. DEn 10. omtrent de middag ontdekte men van de Toorn te *Brieg*, dat de Vyanden, die in *Lewin* en *Michelau* lagen, in Ordre de Bataille avanceerden; waar op de Graaf van *Neuperg*, in alle mogelyke haast zyne Troupen zamen trok, om dezelve mede in slagorde te ſcharen; doch vermits de Vyanden zich door de Situatie van het terrein haastiger in de Nabuurſchap van *Molwitz* vonden, dan in d'andere Oorden, alwaar onze Troupen gecantonneert hadden, bevond de Cavallerie en Infanterie, die te *Molwitz* was en de

de Linker-Vleugel uitmaakten, zich aan de talryke Artilleri bloot gestelt, eer zich de rest van d'Armée konde formeren. De Generaal *Römer*, die de Linker-Vleugel commandeerde in deze omstandigheit vrezende, dat d'Artilleri zyn Volk in verwarring mocht brengen, en niet langer konnende weerhouden de hevige drift van de Soldaten, die steets bevel verzogten om aan te vallen, nam uit zich zelven 't besluit, zonder het formeren van d'Armée af te wagten, de Vyanden met de Zabel in de Vuist t'attaqueren, 't geen hy zo Heldhaftig uitvoerde, dat hy by d'eerste aanval de Vyandlyke Cavallerie met d'eerste Naburige Batailllons overhoop wierp, een groot getal doodede, en verscheide stukken Canon bemagtigde, waar van 'er aanstonds 4 na *Millowitz* gevoert wierden. Maar nadien hy zelfs in die attaque sneuvelde, en de Cavallerie, vermits derzelver al te haastige drift, door de rest der Troupen, waar van zy gescheiden, en welke door de gelegenheit van het Terrein bepaalt was, niet ondersteunt konde werden, sloot zich voor het Front der Vyanden, en wende het na de Regter Vleugel. Hier door bevond zich d'Infanterie die niet wel tegens de Vyanden konde avanceren, welke veel sterker waren, en wiens Vuur alzints weerstaan hadden, t'eenemaal van Cavallerie ontbloot. Om dat toeval te remedieren, deed de Graaf van *Neuperg* eenige andere Regimenten, onder d'Ordres van de Graaf van *Bentheim*, van de Regter na de Linker Vleugel trekken, die de Vyanden aanstonds aanvielen, en wel haast op de vlugt dreven. Maar nadien reets eenige tyd tusschen deze aanval, en d'eerste verlopen was, om dat tot het doen passeren der Regimenten van d'eene Vleugel na d'andere mede tyd vereist wierd, en d'Infanterie van de Linker Vleugel, die om de bovengenoemde redenen niet konnende avanceren, veel geleden had, konde de twede nederlaag der Vyandelyke Cavallerie 't gevolg niet hebben 't geen het gewisselyk gehad zoude hebben wanneer d'Infanterie gezamentlyk hadde konnen aanvallen. 1741. Mey.

De Cavallerie van de Regter Vleugel onder d'ordre van de Generaal *Berlichingen* deed mede eenige malen de Linker Vleugel der Vyanden wyken, doch deze veel sterker en inzonderheit in Artillerie zynde, vond den Graaf van *Neuperg* 's avonds omtrend 7 uuren goed, na dat den stryd van 's middag ten een uur geduurt had, af te trekken, en marcheerde aanstonds na *Molwitz*, en van daar na *Grotkau*; doch het grooste gedeelte der Paarden en Lieden, tot dienst van d'Artillerie geschikt, gesneuvelt zynde, was men genoodzaakt 6 van onze eigene, en de op de Vyanden veroverde stukken Canon, op een na, agter te laten, gelyk ook 2 Pontons

 tons

1741. *Mey.* tons en eenige Amunitie-Wagens, hoewel geenzints door de Vyanden, daar toe genoodzaakt, vermits zy d'onze niet vervolgden.

Op deze wyze eindigde dit bloedig Hoofdtreffen van *Brieg* of *Molwitz*, zo als men 't gelieft te noemen. Hoe groot ons verlies zy, kan men niet eigentlyk weten, doch men gist, dat het getal der doden en gequetsten 3000 man bedragen zal. Onder de gesneuvelden telt men de twee Generaals *Römer* en *Göldi*, nevens verscheide Staf en andere Officiers. Onder de gequetsten zyn de Generaals *Grune*, *Broune*, Prins van *Birckenfeld*, *Lentulus*, *Frankenberg*, en *Keil*. De Grave van *Neuperg* heeft drie Paarden onder zyn lyf verloren, en een schoot door den hoed gekregen, doch is zelf niet gequest. Van 's Vyands verlies kan men noch minder iets met zekerheit melden, doch zo men de Deserteurs mag geloven, zo zouden 2 Prinsen, de Generaal *Schwerin* en vele Staf en andere Officiers gesneuvelt of gequetst zyn, en onder de laatsten de Koning zelf. Ook zouden hunne Regimenten en wel voornaamlyk die van den rechtervleugel, veel hebben geleden. Zedert den 10. tot den 13. dezer is tusschen de twee Armeën verder niets voorgevallen.

Ons Hoofdquartier is thans te *Neiss* en d'Armée cantonneert hier omtrent, waar door Menschen en Paarden gelegenheit hebben om van d'uitgestane grote fatigues uit te rusten.

Na dat wy hier omtrent veertien dagen gelegen hebben, is de Vyandelyke Armée omtrent *Brieg*, zonder eenige byzonderlyke beweginge te maken blyven staan.

't Ruwe en koude Weer zedert eenige dagen hebbende beginnen te verzachten, zal d'Armée eerstdaags uit hunne Cantonnerings-Quartieren opbreken, om te gaan camperen, hebbende den 24. d'eerste ordre ontfangen van zich daar toe gereed te maken. De twee Regimenten Hussaren van *Caroli* en *Potazky* hebben zich over eenige dagen by onze Armée gevoegt, en uit *Bohemen* zyn eenige honderd Recruten aangekomen. Men verwagt ook haast den Veld-Marschal van *Palfy* met 10000 Hongaren, als mede een Corps van 6000 Raizen, mitsgaders een nieuwe trein van Artillerie van *Praag*, zullende zo als gezegt word, van onze kant niets van belang op de Vyanden getenteert worden, voor dat deze versterkingen en Artilleri zullen gearriveert zyn. Den 23. voegde zich den Graaf van *Neuperg* en *Freywalde* by den Cardinaal van *Sinzendorf*, en reverteerde des avonds in 't Hooft-Quartier. Den 20. wierd den Generaal *Baroniay* met een Corps van 1500 Hussaren gedetacheerd, om een Stroping na d'andere zyde van de *Neis* te doen, van welke tocht hy noch niet weder gekeert is, doch verneemt men zo aanstonds voor het vertrek van de Post, dat hy tusschen *Munster-*

berg

berg en *Grotkau* gekomen zynde, 500 Man van zyn Corps gedetacheert had, die tot aan de Voorsteden van *Breslau* geavanceert waren, met intentie van de Vyandlyke Magazynen aldaar in brand te steken, doch dat ze hun voornemen wegens een onverwagt toeval niet hadden konnen uitvoeren, echter 50 Gevangens gemaakt, omtrent 100 Paarden genomen, en zich met dezelve by den gemelden Generaal *Baroniay* gevoegt hadden: Dat een Lieutenant, die 30 Man van 't zelve Corps commandeerde, een Vyandlyke Party van 60 Hussaren by *Schroelen* aangevallen had, waar op dezelve aanstonds van hunne Paarden geklommen waren, om zich in een daar by leggend Bosch te retireren, en dat d'onze 25 van die Paarden genomen hadden. Een onzer Patrouillen heeft een Vyandlyke van 7 Man by *Frankenstein* wech genomen. Of de Vyanden de Belegering van *Brieg* werkelyk formeelyk ondernomen hebben, weet men noch niet, zelfs willen d'aankomende Deserteurs daar van niets weten, maar rapporteren in tegendeel, dat hunne Armée noch in de Nabuurschap van *Molwitz* cantonneert. Voorlede week heeft men 1300 Gevangens, waar onder 122 zo Opper- als Onder-Officiers, onder een sterk Escorte na *Olmutz* doen vertrekken; onder dezelve zyn maar 500 Man gereguleerde Troupen, en d'overige meest nieu geworve Recruten en Onderdanen van *Silesien*. 1741. Mey.

Vermits 't aanhoudende veranderlyke zo regenagtige als koude Weer, zullen de Troupen in hunne Quartieren noch blyven cantonneren, en zo lang zulks continueert, ziet men van onze kant gene beweging of verandering te gemoet: Ondertusschen continueren onze Hussaren te stropen, zonder echter groot voordeel te behalen of considerabele buit te maken: Den 26. braghten ze den Baron van *Jeukowitz* van *Frankenberg* herwaarts, beschuldigt wordende van de Pruissische oogmerken opendlyk gefavoriseert te hebben. Dien dag arriveerde een Saxische Lieutenant Collonel by den Graaf van *Neuperg*, en zedert verneemt men, dat het Hof van *Dresden* 8000 Man van zyne beste Troupen tot hulp der Koningin van *Hongaryen* laat marcheren, en dat die Officier gelast is de tyd en plaats hunner te zamen voeging met onze Generaal en Chef te concerteren. Door dien onze Armé groot gebrek aan Levens middelen had, zyn alle Magazynen, die de Pruissische in *Opper-Silesien* verlaten hebben, herwaarts getransporteert geworden. Men verwondert zich hier niet weinig, dat het formeel beleg van *Brieg* door de Vyanden tot noch toe niet ondernomen is, te meer, om dat wy noch niet in staat zyn zulks te beletten, veel min die Stadt t'ontzetten.

Niet tegenstaande 't aanhoudende ruwe Weer, braken onze Trou-

1741. *Mey.* Troupen den 1. *Mey* uit hunne Cantonnementen op, en quamen in de Nabuurschap te *Bulaw*, omtrent een half uur van deze zyde *Neiss*, camperen. Door dien ons Leger door de Cavallerie-Regimenten van *Potazky*, *Lubomirsky* en van *Diemar*, als mede door 2000 Illyriers, een gelyk getal vrywillige Hongaren, en door 1500 Recruten voor de Hussaren reets versterkt is, en binnen kort noch een considerabel Renfort van verscheide Gewesten mitsgaders een Corps Saxische Troupen verwagt worden, zo mochte men wel na derzelver aankomst iets van een twede Actie horen. d'Uiterste Voorposten van onze Hussaren zyn te *Pompiz*, en die van de Pruissische te *Langniz*, en dienvolgens een kleine distantie van malkander. De Generaals *Baroniay* en *Olone* doorstropen met hunne Corpsen de Landen zo wel aan deze als aan d'andere zyde der *Oder*, om de Vyanden in gedurige ontrusting te houden, en de toevoer der Levensmiddelen en Vouragie van die kanten aan dezelve bezwaarlyk te maken. Den laatsten *April* viel tusschen een sterk Detachement Hussaren en 2000 Pruissische te Paard niet verre van 't Vyandlyke Leger een scherpe Actie voor, waar by d'onze omtrent 60 Vyanden gedood en eenige gevangens gemaakt hebben, die dezen morgen den 2. hier gebraght zyn: Van onze kant hebben wy maar volgens het zeggen vier Man verloren. Ook hebben onze Hussaren eene Vyandlyke Patrouille van Hussaren, als mede een Pruissische Proviand-Commissaris met eenige duizend Floreinen opgeligt en in ons Leger gebraght.

Zedert dat onze Armée hier is komen Camperen heeft dezelve gene verdere bewegingen gemaakt, en na het schynt zullen 'er ook gene gemaakt worden, voor dat de herwaarts onder weg zynde versterking en d'Artillerie gearriveert zyn, ten ware men door een Vyandlyke Demarcher daar toe genoodzaakt word. Den 5. 's morgens is de Collonel *Trips* met een Gros van Dragonders en Hussaren van d'Armée gedetacheert geworden, zo men zegt, om by den Generaal *Baroniay* zich te gaan voegen, en de bewegingen, die de Vyandlyke Armée na de verovering van *Brieg* mochte maaken, t'observeren, en dezelve gedurig te harceleren: Men verwagt de tyding van d'overgaaf van die Vesting alle oogenblik te vernemen wyl het Canonneren voor die Plaats, 't welk men zedert den 28 passato hier omtrent heeft gehoort, zedert den 4. gecesseert heeft. De Spions en Deserteurs rapporteren, dat de Pruissische Armée voor *Brieg* 30000 weerbare Mannen sterk is, en behalven dat ook een sterk Corps aan d'andere zyde van *d'Oder* was. Over eenige dagen arriveerde een vermomd Soldaat van den Commandant van *Brieg* by den Veld-Marschal van *Neuperg*.

'tGuar-

't Guarnizoen van *Brieg* arriveerde den 7. alhier, en zal morgen de route na *Moravien* voortzetten. Den Veld-Marschal van *Neuperg* vernomen hebbende, dat de Koning van *Pruissen* den 6. dezer een groot Detachement na de kant van *Schweidniz* heeft doen vertrekken, heeft den 9. 's morgens den Collonel *Philibert* met 1200 Paarden gedetacheert, om 't Corps van den Generaal *Baroniay* te gaan versterken, die noch steets Partyen na de Districten van *Schweidniz*, *Oblau* en tot aan de Vyandlyke Voorposten uitzend, 't welk echter nu door 't aanrukken van 't gemelde Pruissische Detachement zal belet worden. Onze Armee campeert noch hier omtrent, en verwagt met ongedult d'aankomste der onderweeg zynde Troupen en Artilleri. 1741. Mey.

DAGVERHAAL van 't gene de Pruisische Armée, zedert de Bataille by *Molwitz* uitgevoert heeft.

DEn 11. zond de Koning de Troupen na de Dorpen tusschen *Oblau* en *Lewen* in de quartieren, uitgezondert eenige Bataillons en Escadrons, die de toegangen na de Stadt *Brieg* aan dees en gene zyde den *Oder* bezetteden. Dienzelven dag arriveerde de Hertoch van *Holstein* met 7 Bataillons en 7 Escadrons uit *Schweidniz* en *Munsterberg* by ons. De volgende dagen wierden besteed, om de Vyandlyke geblesseerde van d'onze af te zonderen, en d'eene zo wel als d'anderen alle mogelyke hulpe toe te brengen. Ook wierden de Gevangen en Overlopers van hier verzonden. Men zond eenige gequetste gevangenen aan den Commandant van *Brieg*, om beter opgepast te konnen worden, doch zo dat hy beloven moest, dat hy de genen die van hunne wonden wierden genezen, gedurende 't Beleg niet gebruiken zoude. Den 14. wierd de Generaal Major *Gesler* met eenige 100 Paarden gedetacheert, om de bewegingen der Vyanden in de nabuurschap van 't gebergte gade te slaan, zo als ook de Generaals Major van *Derschau* met 3 Bataillons na *Grotkau*, om de Vyandelyke Party-gangers te beteugelen, doch de beide Generaals Majors zyn naderhand te rug gekomen, zonder Vyanden ontmoet te hebben. Den 19. begaf de Koning zich in Persoon, om een plaats uit te zoeken, daar d'Armée daags daar aan de Tenten zou konnen opslaan, en zulks geschied zynde, wierd de plaats door den Generaal Quartiermeester Overste *du Moulin*, onder de Regimenten verdeelt. Den 20. brak de gantsche Armée uit de Dorpen op, en betrok het Campement, d'eerste Linie ten 10 en de twede ten 11 uuren. Daags te voren was 't Regiment Pruissen.

van

1741. Mey. van Prins *Willem* insgelyks by ons aangekomen. Den 22. attaqueerde een party Husſaren een van onze Posten; maar wierd met verlies van eenige manſchap en twee Paarden afgewezen. Terzelver tyd liet een andere Vyandelyke party zich tuſſchen *Oblau* en *Breslau* zien, om de Reizigers te plonderen; ook nam dezelve een Zoetelaar en 4 of 5 Boere Paarden met zich, doch koos 't hazepad op d'aankomst van onze Patrouille. De Koning liet midlerwyl, om de wegen veiliger te maken, en aan de Stadt *Breslau* meer rust te bezorgen, en sterker Detachement derwaarts marcheren, waar door 't gantſche Land in zekerheit gestelt is.

Den 26. was de Koning, verzeld van den Prins *Leopold van Anhalt Dessau*, de gelegenheit van de Stadt *Brieg* * gaan bezigtigen, en by deszelfs te rugkomst in 't Campement, gaf zyne Majesteit ordre alles gereed te maken, ten einde, den 27. de Loopgraven voor die Stadt t'openen, 't geen dan ook dien zelven dag by 't vallen van den avond, onder Commando van den General Lieutenant van *Kalckstein* omtrent 500 ſchreden van die Stadt begonnen was, en met zo veel ſpoed voortgezet, dat onze Troupen ter middernagt reets gedekt waren, en met het krieken van den dag niet alleen de *Paralel-linie* klaar was; maar dat ook twee Batteryen elk voor 25 stukken Canon, buiten en behalven een derde aan gene zyde de Rivier, voor eenige Mortieren, zo goed als voltooit waren, zonder dat de Commandant een ſchoot op ons doen liet, alzo hy onze Arbeiders niet gewaar wierd, ſchoon de Maan de gantſche nacht zeer helder ſcheen. Den 1. dezer waren reets twee van onze Batteryen met Canon beplant, en twee andere voor de Mor-

* Is de Hoofdstadt van 't derde Vorstendom van dien Naam. Is in den jare 1297 door Hertoch *Henrik den Dikken* met muren omringt. 't Kasteel is om den jare 1341 door Hertoch *Lodewyk* vergroot en daar na 1578 door Hertoch *George* gebragt in den staat, waar in 't nu is. *Brieg* in den jare 1428 door de Husſiten in d'asſche gelegt, heeft vervolgens meer andere rampen door vuur en water geleden, wierd 1633 door de *Zweden*, *Saxen* en *Brandenburgers* veroverd, doch by de Vrede van *Praag* aan den Keizer weder gegeven. De Stadt wierd 1642 nochmaals door de *Zweden*, hoewel vergeefs belegert, en is thans eene der beste Steden en Vestingen in *Silesien*, met een fraai Tuighuis en alle Oorloch behoeften wel voorzien. d'Oude Vorsten van *Brieg* hadden daar hun Hof en woonplaats. De Hertoch *George* de twede heeft 1564 een Gymnasium (Illuster ſchool) daar gesticht. De Lutherſchen hebben zedert de Vrede, 1709 t'*Alt Ranstad* gesloten, een Kerk en ſchool in die Stadt. Daar word jaarlyks een beestemarkt gehouden, waar op telkens ten minsten over 12000 Osſen verkocht worden

Mortieren waren ook byna voltooit. 't Canon aan de Vesting wierd in korten tyd, by na t'eenemaal onbruikbaar gemaakt; maar by ongeluk viel een van onze Bomben op 't Ruiters-Huis, digt by 't Slot. 't Lag vol hooi en stroo. De Wind joeg de vlam op het Slot, en 't zelve wierd binnen 24 uuren t'eenemaal in d'assche gelegt. Dit geval was de Koning zeer onaangenaam, en zyne Majesteit gaf bevel, zeer weinig op de plaats te schieten, om aan de Bezetting tyd te laten, 't Slot te redden; maar alle moeite was vergeefs. Door dezen brand heeft nochtans de Stadt niets geleden. Dien dag bevond de Generaal Major van *Jeets* zich met een Bataillon van *Borck*, en een van *Grevenits*, nevens 3 Compagnie Granadiers in de Loopgraven. Den 2. wierd aan een nieuwe Battery voor 18 stukken Canon gearbeid, om t'eerder de Stadt tot overgaaf te dwingen, werdende midlerwyl van de twee vorige Batteryen zo sterk geschoten, dat men de Schietgaten van den geattaqueerden Veelhoek onbruikbaar maakte, en de Stads Muur zelfs allengskens omver viel. De Prins *Diederik* van *Anhalt* commandeerde in de Loopgraven, en had een Battaillon van *Kalckstein*, een van *Grevenits* en 3 Compagnien Granadiers onder zyne orders. Den 3. 's avonds ten 9 uuren, begonnen wy de twede *Paralel-linie*, en de Linies van communicatie tot op 50 schreden van de gracht te vervaardigen, 't welk met zo veel succes geschiede, datze met 't aanbreken van den dag reets in staat van tegenweer waren. De Generaal Major van *Riedesel* en de twee Battaillons van *Jeets*, nevens 3 Compagnie Granadiers losten de Trancheen af. Ons Canon speelde zodanig op de Vesting, dat de Bezetting niet langer op de Wal konde blyven, waarom (volgens Verklaring der belegerde Officieren naderhand gedaan) den Commandant *Picolomini*, (die in 't Jaar 1738 de Schans *Meadia* tegen de Turken gedefendeert, en zich by andere gelegendheden gedistingueert heeft) ziende dat de Bresch redelyk groot, en zyn meeste Canon onbruikbaar geschoten, ook de Vestingswerken en Batteryen zodanig geruïneert waren, datze meer na een Akker als na Werken geleken, door 22 Mortiers en 60 stukken Canon, van 24 en 36 ℔; die in 7 dagen 2122 Bomben geworpen en 4744 schoten gedaan hadden, behalven zyn gebrek aan Canonkoge's, en een gevaarlyke Conspiratie onder d'Inwoonders, die door geintercipeerde Brieven ontdekt was, en in cas van een generale Storm stond uit te breken, eindelyk tot verkryging van een honorable Capitulatie goedgevonden had, zich by accoord over te geven, en derhalven den 4. de Chamade sloeg, en ten 3 uuren namiddag de witte Vaan uitstak. Men hiel ten eersten op met Schieten.

1741. *Mey.*

1741. Mey. ten. De Gouverneur zond de Major *Covani*, als Gyzelaar en de Koning den Major *Saldern*. De Koninglyke Adjudant Generaal Overste van *Borck*, wierd ter zelver tyd afgevaardigt, om de Capitulatie te reguleren, dewelke hier in bestaat:

1. Zyne Majesteit de Koning van *Pruissen*, zal by d'overgave van de Vesting *Brieg* aan 't Guarnizoen den vryen aftogt met alle Militaire Eertekenen toestaan.

2. Daar benevens accorderen, dat alle de Heren Officieren en Militairen, de gewezene *Krygs-Betaalmeester*, *Graaf van Puckler*, benevens 't *Commissariaat.*, *Proviand* en *Fortifications. Ampt*, met alle de Bagagie wagens vry konnen uittrekken, waar toe zyne *Pruissische* Majesteit de nodige Paarden en hulpe zal lenen, en zulks zal ook, ten opzigte van *d'Ingenieurs* en *Artilleri-Bedienden*, plaats hebben.

3. De vrye aftogt zal tot binnen de Stadt *Neiss* toegestaan worden.

4. d'Uittrekkende Heren Officieren en Gemene zullen zich verbinden, van heden af binnen de 2 naastkomende Jaren tegens den Koning van *Pruissen* niet te dienen, en wel bepaaldelyk nooit in *Silesien*.

5. Alle *Artillery* en *Proviand* in de Vesting bevonden wordende, zal men opregtelyk, zonder daar van iets agter te houden, overleveren.

6. Werd uitgezondert *d'Ammunitie*, die ieder Man in zyne Patroon tas met zich draagt., en aan ieder zal voor 4 dagen Brood uitgereikt worden. Betreffende

7. 't *Politicq Civil* en *Religions Wesen*, dat alles zal zyne *Pruissische* Majesteit *in statu quo* laten blyven, en een ieder zyne oude Privilegien, Immuniteiten en Vryheden behouden. En vervolgens

8. De bovengemelde Capitulatie, uit hoofde der Volmagt van den Koning van *Pruissen*, door den Heer Collonel *van Borck* ondertekent zynde, zal daar op aan de zyde der Belegerden de *Breslauer* Poort aan de Koninglyke Militie ter bezetting worden ingeruimt.

9. Men zal te weerzyden alle mogelyke preparatien maken, dat den aftogt op morgen, of, zo dra 't eenigzints doenlyk is, ten spoedigste kan geschieden.

10. 't Uittrekkende Guarnizoen zal bestaan in omtrent 2000 Man, namelyk in 11 Compagnien van *Wenceslaus Wallis*, 7 van *Botta*, 6 van *Brown*, en de Vry Compagnie. Ten oirkonde en bekrachtiging van al 't voorgemelde, zyn van deze Capitulatie twee gelyk-

lui-

luidende Instrumenten ontworpen, en te weerzyden ondertekendt en bezegelt. 1741. *Mey.*

Actum *Brieg* den 4. *May* 1741.

Waren ondertekend:

(L. S.) *O. G. Piccolomini Arragona*, Generaal Wagtmeester.
(L. S.) *J. L. B. Borck*, Collonel en Adjudant Generaal van den Koning van *Pruissen*.
(L. S.) *Alexandre Baron de Fin*, Collonel.
(L. S.) *J. van Bittinger*, Collonel.
(L. S.) *T. B. Cosa*, Lieut. Collonel.
(L. S.) *De Bouchart*, Lieut. Collonel.

's Avonds ten 9. uuren nam een Compagnie Granadiers van de Garde te Voet bezit van de gemelde Poort. Dien dag commandeerde de Generaal Major van *Jeets* in de Loopgraven. Den 5. liet de Gouverneur door onze Officiers den voorraat in 't Tuighuis opschryven, zo als ook d'Ammunitie en Proviant. Ten 10 uuren rukte 't eerste Battaillon van *Borck* in de Stadt, en loste 't Garnizoen af, 't welk ten 2 uuren na de middag uittoog. De Koning had voor de Poort 8. Bataillons aan beide zyden geposteert, door welke 't Garnizoen defileren moest. Wy hebben in de Vesting gevonden 61 Stukken Canon, 8 Mortiers en een grote menigte Krygs Ammunitie. 't Garnizoen had voor de Gracht verscheide Mynen gemaakt, en dezelven met Bomben en Granaten gevult, die ons mogelyk veel zouden hebben gekost, als men een algemenen Storm had afgewagt. In dit gantsche Beleg hebben wy maar 4 Canoniers en 1 Bombardier verloren, en de Vyand 35 Man. De Generaal van de Vesting, had d'eer, dien middag met den Koning te spyzen, en van zyne Majesteit zeer minnelyk ontfangen te worden. Wy zyn jegenswoordig bezig, de Loopgraven weder gelyk te maken, en de beschadigde Werken te verbeteren. De plaats is niet zo zwak, als men geloofde. De kracht is byna doorgaans en een der geattaqueerde Bolwerken t'eenemaal van steen opgehaalt. Op alle *Polygonen* zyn halve Manen, en de gene daar d'Attaque geschiede, had daar en boven twee nieuwe *Tenailles*, en een begonnen bedekten Weg. Ook was alles met Stormpalen en Pallissaden zeer wel bezet. De Koning heeft den Oversten van *Walraven*, Chef der

1741. Mey. der Ingenieurs tot Generaal Major van dat Corps verklaart en den Generaal Lieutenant van *Kalckstein*, die 't gantsche Beleg gedirigeert heeft, tot Ridder van den *Zwarten Arend* verheven.

Zedert die verovering heeft de Koning twee zeer considerable Detachementen gedaan, waar van d'een de route na *Schweidniz* genomen heeft, en d'andere *d'Oder* gepasseert is. Men gelooft dat de laatste zal versterken de Troupen, welke zich aan die kant bevinden, om met dezelve zamengevoegt na *Oppelen* te marcheren, ten einde de Generaal *d'Olone* te doen verhuizen, welke aldaar met een Corps ligte Paarden en Hussaren Post gevat heeft.

De Lord *Hinford* heeft zyne Commissie, waar mede Hy aan den Koning van *Groot-Brittannien* was belast, by den Koning van *Pruissen* afgelegt, welkers Instructien dezelfde zyn als die van den Generaal Major Baron van *Ginckel*, Minister van de Staten Generaal, welke aan zyne Pruisische Majesteit verzogt heeft, „ om zyne Troupen uit *Silesien* te rug te trekken, als zynde 't „ bequaamste middel tot bevordering van een Vergelyk met de „ Koningin van *Hongaryen*; " Waar op de Koning te kennen heeft gegeven, „ dat het Hem niet mogelyk was een diergelyke „ Stap voor af te doen of eene zodanige Voorstelling aan te „ nemen, doch dat Hy niet te min genegen was een Wapen- „ Stilstand aan te gaan, zo dra 't Hof van *Weenen* aannemelyker „ Voorwaardens aanbood ".

Den 27. passato is 't Lyk van den Prins *Frederik van Brandenburg Zwed*, die in 't Hoofdtreffen van den 10. in *Silesien* is gesneuvelt, te *Berlin* met grote Staatie begraven. De gemelde Prins was den 13 *Augusti* 1710 geboren, en Zoon van *Albert Frederik*, Heer van *Sonnenburg*, en Stadhouder van *Pommeren*, en van *Maria Dorothea*, Dochter van *Frederik Casimir*, Hertoch van *Courland*.

Aangaande de vermiste Heer *Maupertuis*, werd bericht, dat Hy by 't begin van de Bataille by *Molwitz* op een paard geklommen zynde, en niet wetende dat het zelve 't schieten niet gewoon was, 't Paard het gebit op zyne Tanden hadde genomen en met dien Heer naar de kant der Vyanden gehollt was. Vervolgens in handen van de Vyandlyke Hussaren vallende, die hem alles ontnamen, maar na hun in 't Latyn aangesproken hebbende en ge-

zegt

zegt hadt, *in 't byzonder van den Prins van* Lichtenstein *gekend te wezen*, eenige achting voor hem betuigde en zorge droegen dat hy door een van hunne Officieren naar *Wenen* gebraght wierdt, alwaar Hy gelogeert heeft in 't Huis van den voornoemden Prins. Zedert is den zelven over *Dresden* den 12. dezer te *Berlin* te rug gekomen, roemende by uitstek de genade, die Hy zo wel van de Koninginne van *Hongaryen* als van den Groot Hertoch Haar Gemaal ontfangen hadde, hebbende d'eerste hem 400 Ducaten present laten doen, waar van hy echter maar 100 geaccepteert hadde, om zyn Reis te konnen doen, en d'andere heeft Hem een kostbaar Goud Orlogie vereerd gehadt. 1741. *Mey.*

TE *Stokholm* is de volgende Publicatie uitgekomen:

WY FREDERIK, door Gods Genade Koning der *Zweden* &c. &c. &c., maken bekend, dat Wy op 't onderdanig aanraden van de geheime Gecommitteerdens der tegenwoordig hier vergaderde Ryks-Stenden, ter bevorderinge van het nut en voordeel Onzer getrouwe Onderdanen, in genade hebben goedgevonden toe te stemmen en te bewilligen, dat alle zo wel Vreemde als Ingezetenen met vreemde Schepen en Vaartuigen, van wat Plaatzen zy mogen komen, Victualie-Waren, als Boter, Spek en Vleesch, tot *ultimo Augusty* aanstaande naar *Zweden* en *Finland* zullen mogen vervoeren, mits betalende dezelfde Tollen, Ongelden &c. als voor Zweedsche Schepen betaald word &c. ZWEDEN.

Te *Stokholm* in de Raadkamer den 14. *April* 1741.

Was getekend:

FREDERIK.

DEN 29. passato heeft men te *Petersburg* met den druk gemeen gemaakt een Manifest of Verklaring van den Keizer ter zake van den gewezen Hertoch van *Courland*. 't Zelve behelst onder anderen: RUSLAND.

DAt zyne Keizerlyke Majesteit door zyn Manifest van den 9. *November* genoegzaam hebbende doen zien de redenen, die hem

1741. Mey. hem bewogen heben om den gewezen Hertoch van *Courland* van de Regering van dit Ryk t'ontzetten en hem te doen in verzekering nemen, dezelve hem toen reets volgens de Rykswetten, voor die misdaden had konnen doen straffen, maar dat hy hem midlerwyl door eene uitwerking van zyne natuurlyke geneigdheit tot zachtmoedigheit heeft willen toestaan de middelen, om in zyne verdediging te konnen voorzien, en voort te brengen de stukken, die ter zyner verschoning zouden konnen dienen.

Dat zyne Keizerlyke Majesteit dienvolgens eene afzonderlyke Commissie aangestelt hebbende, om den gemelden Regent t'ondervragen, en zyne verschoning zorgvuldig t'onderzoeken, het gebleken is, dat de gemelde Regent niet alleen is overtuigt van alle de misdaden, die hem te laste gelegt waren, maar dat hy ook vrywillig uit eigen beweging de volgende bekentenis gedaan heeft.

I. Dat hy gedurende de laatste ziekte van onze Doorluchtigste en Grootmachtigste Vrouwe en Keizerin, onze zeer waarde Oudmoei, wel verre van behoorlyke zorge te dragen, en volgens zynen plicht te trachten, dat een zo dierbaar leven bewaard wierd, slechts bedacht was geweest, om de Regering van dit Ryk gedurende onze minderjarigheit te verkrygen, met uitsluiting van hunne Keizerlyke Hoogheden, onze zeer waarde Vader en Moeder, denwelken die Regering volgens de Wetten alleen konde toekomen; dat hy met dat inzicht niet alleen hare Keizerlyke Majesteit zonder ophouden lastig gevallen was, om die Regering aan hem te vertrouwen, maar dat hy ziende, dat dezelve in den beginnen een afkeer daar van had, zich van allerhande affchuwelyke intrigues, had bedient, om tot zyn oogmerk te komen, welke intrigues in d'Actes breder uitgedrukt zyn.

II. Dat hy bystere grote sommen en andere kostbaarheden uit de Keizerlyke Schatkist verduistert heeft, tot zeer groot nadeel van 't Ryk, en dat hy 't grootste gedeelte van die sommen voor zyne geheime afzonderlyke inzichten, die hy altoos zonder eenig 't minste ontzag verre boven die van 't Russische Ryk behertigt heeft, in vreemde Landen heeft laten overmaken.

III. Dat hy in alle gelegenheden altyd getoond heeft, zo wel als zyne Familie, d'uitterste verachting en kleinachtig voor hare Keizerlyke Hoogheit de Vrouwe onze zeer waarde Moeder, en voor den Heer onzen zeer waarden Vader, niet tegenstaande d'uitdrukkelyke order van onze zeer waarde Oudmoei, de Keizerin roemruchtiger gedachtenis, die hem bevolen heeft, om hen alle d'eerbied, die hen toequam te bewyzen; dat hy niet alleen getracht had, de liefde en achting der Natie van hunne Keizerlyke Hoogheden

heden af te trekken, door allerhande lasteringen tegen dezelven te verspreiden, maar ook bemerkt hebbende, dat men in 't algemeen wenschte, de Regering van dit Ryk weder in handen van hare Keizerlyke Hoogheit de Vrouwe onze waarde Moeder te zien, hy zich jegens Godt en zich zelven door eene onmatige heerschzucht zodanig vergeten had, dat hy zich niet ontzien heeft, onbetamelyke redenen jegens hunne Keizerlyke Hoogheden te voeren, dezelven te dreigen, en zelfs te zeggen, *dat hy ze als d'andere Onderdanen handelen zoude*; dat hy daar en boven de stoutheit gehad heeft, onzen zeer waarden Vader voor den Degen t'eisschen, dat hy door allerhande onwaardige middelen zyne Keizerlyke Hoogheit gedwongen heeft, om zich t'ontdoen van d'Ampten, die hy in onze Armée en in onze Gardes du corps beklede; dat hy vertrouwde personen by hunne Keizerlyke Hoogheden gestelt heeft, om van alle hunne verrichtingen naukeurig verwittigt te zyn; dat hy d'onbeschaamdheit gehadt heeft, om buiten weten van hunne Keizerlyke Hoogheden en zonder wettige redenen uit de binnenste Apartementen van 't Paleis Personen en Domestiquen, den welken hunne Keizerlyke Hoogheden hunne wezendlykste zaken vertrouden, te laten ligten, dat hy ze in de Vesting heeft laten brengen, en daar doen verhoren en pynigen, om mogelyk door dat middel zaken t'ontdekken, die hem tot een voorwendzel zouden hebben konnen verstrekken tot het uitvoeren van 't Verraad, met 't welk hy tegen onze zeer waarde Ouders zwanger ging.

IV. Dat hy niet alleen de Rykswetten en Ordonnantien tegen de intentie van hare Keizerlyke Majesteit roemruchtiger gedachtenis overtreden heeft, die hem uitdrukkelyk had verboden op eenigerlei wyze daar van af te gaan, maar dat hy ze t'eenemaal na zyn welbehagen heeft verandert, voornaamlyk als zulks met zyne eige particuliere inzichten overeen quam; dat hy op eene zeer aanstotelyke onrechtvaardige wyze zo wel de bovengemelde Domestiquen van hunne Keizerlyke Hoogheden, als verscheide voorname Krygsofficieren en andere Personen van distinctie heeft laten handelen, zonder dat ze eenige misdaad hadden gepleegt, en zulks enkel en alleen wyl zy door eene uitwerking van hunnen plicht en van hunnen iever jegens Ons en onze zeer waarde Ouders, hun misnoegen lieten blyken over een zo hatelyk gedrag jegens Godt en de Natie; dat om met meer zekerheit zyne misdadige inzichten uit te voeren, hy van voornemen was geweest, om uit onze Gardes *Preobrazenski* en *Semonowski* t'eenemaal uit te sluiten 't grootste gedeelte van den voornaamsten Adel, die zedert d'oprechting

1741. Mey. ting van die twee Corpsen met zo veel getrouwigheit gedient heeft, en personen van geringe afkomst in derzelver plaats te stellen.

V. Wat aanbelangt alle zyne andere strafwaardige inzichten, en die hy beleden heeft, dezelve zyn van eene zodanige natuur, dat byaldien Godt dezelven door zyne genade niet tydig afgewend had, niet alleen 't welzyn en de rust van onze Onderdanen daar door gestoort; maar ook onze Persoon en die van onze zeer waarde Ouders in zeer gevaarlyke onstandigheden geraakt zouden zyn, zonder te spreken van verscheide andere ondernemingen, die hy doen wilde tot algemeen nadeel van ons Ryk en van onze Onderdanen, zo als breedvoeriger en uitdrukkelyker blykt in d'Actens, en uit zyne eige bekentenis, die hy vrywillig getekend heeft.

Vermits dus uit het geen men van het strafwaardig gedrach van den gewezen Hertoch van *Courland* komt te verhalen, gantsch klaar blykt, dat hy niet alleen de Rykswetten overtreden en op een byna ongehoorde wyze onze Schatkist bestolen heeft, maar dat hy zich ook schuldig heeft gemaakt aan de misdaad van *Gequetste Majesteit* en van ontrouwigheit jegens Ons en ons Ryk; zodanige misdaden volgens de geestelyke en wereltsche Wetten met de dood behoren te worden gestraft; en de gewezene Regent te meer diergelyke straffe verdient, wyl hy verbroken heeft den Eed, dien hy aan Ons had afgelegt, en door eene uitwerking van erkentenisse voor de goedheden van hare Keizerlyke Majesteit roemruchtiger gedachtenis, die hem van niets tot de hoogste waardigheden verheven heeft, dit Ryk met getrouwigheit had behoren te dienen en onze zeer waarde Ouders en de gantsche Keizerlyke Familie d'achting toe te dragen, die haar toe komt; zo hebben Wy nochtans, zo om te doen zien, dat Wy meer tot zachtheit als strengheit genegen zyn, als wel uit aanmerking, dat hy alle zyne misdaden vrywillig beleden en bekent heeft, hem wel willen het leven schenken, en bevolen, dat hy in een eeuwige gevangenis zal bewaart worden, zo wel als zyne gantsche Familie, die zich ook aan de misdaad van *Gequetste Majesteit* schuldig gemaakt heeft, enz.

Actum Petersburg *den* 28. April 1741.

TURKYEN. IN 't 39. Articul van de Capitulatie tusschen de *Porte* en den Koning van *Vrankryk* onlangs vernieuwd, word gezegt:

„ Dat om in 't vervolg voor te komen, dat de Plaatzen die
„ te *Jerusalem* bezeten werden door de Geestelyken dependerende

„ rende van *Vrankryk*, niet in ruine vervallen, men overeenge- 1741. Mey.
„ komen is, dat wanneer 't nodig zal zyn, dezelve te repareren,
„ ter requisitie van den *Franschen* Ambassadeur by de *Porte* de
„ nodige ordres tot zodanige reparatien zullen werden vergund;
„ dat de *Cadis*, *Commandanten* en andere geen hinder daar in
„ zullen mogen toebrengen, dat nadien d'Officiers van den *Groten Heer*, onder pretext van geheime Reparatien verscheide
„ Visitatien in 't jaar deden, om de Geestelyken te rantsoeneren, de *Sultan* ordonneert, dat de *Pachas*, *Cadis*, *Commandanten* en andere *Officiers*, niet meer als een visitatie 's jaars in
„ de Kerk van 't *H. Graf*, gelyk ook in d'andere Kerken en
„ Plaatzen van hun Visitatie, zullen mogen doen; dat de Bisschoppen en Geestelyken, dependerende van den Keizer van
„ *Vrankryk*, die zich in 't *Ottomannische* Ryk bevinden, aldaar
„ t'eenemaal zullen geprotegeert werden, zonder dat iemant hun
„ in hunne Godsdienst-Oeffening volgens 't gebruik van hun
„ Kerk, zal mogen hinderen; en dat wanneer de *Turken* en de
„ *Franschen* tot elkander zullen komen, over Verkoop, Koop of
„ andere zaken, zy over deze frequentatie niet zullen mogen
„ ontrust werden". Waar door dan de verschillen, zedert langen tyd tusschen d'Onderdanen van *Vrankryk* en die van de *Porte* geduurt hebbende, nu t'eenemaal wechgenomen zyn.

DE Provintien van *Henegouwen*, *Namur*, *Limburg* en *Luxemburg* niet in staat zynde om 't ordinaris Subsidie op te brengen, heeft de Regering op d'In-en Uitgaande Rechten 1200000. Floreinen in Holland genegotieert. NEDERLANDEN.

By een Placaat te *Brussel* hebben d'Officiers der Troupen van de Heren Staten Generaal verlof bekomen, om opentlyk in alle d'*Oostenrykshe Nederlanden* te werven, tot voltalligmaking van hunne respective Regimenten. Welke Werving zeer groten toeloop heeft.

Eindelyk heeft 't vermaarde Proces van *Pater Janssens* en de Dame van *Vianen* beginnen te dienen. De Jezuiten hebben 2000 Floreinen moeten betalen zo voor de Copy der bewyzen, als voor Vacatien, en de Dame 2150 Floreinen.

1741. Mey. Met het Oostindisch Na-Schip *Hartenlust*, zynde den 18. *January* laastleden van de *Kaap de goede Hoop* vertrokken, en den 1. dezer behouden te *Middelburg* gearriveert, heeft men confirmatie dat men daar tyding had van 't blyven der vyf van den voorleden jare manquerende Retourschepen, mitsgaders van 't Na-Schip voor de Kamer *Amsterdam*.

De CARGA van 't eerstgemelde Na-schip bestaat in 124664 ℔ Thee Boe, 10587 en 1 half ℔ Congoe, 32504 en 1 half ℔ Touchin, 5711 ℔ Pekoe, 9946 ℔ Chiausous, 16323 ℔ Zinglo, 8664 ℔ Fonglo, 1836 ℔ Heysant, en 2402 ℔ Rhabarber, alle uit China; nevens 39108 ℔ Thee in Zoorten, 5062 en 1 half ℔ Javase Coffy, 54000 ℔ Sapanhout divers, 106949 ℔ witte Peper, 37757 ℔ Poeyer-Suyker, en 111950 ℔ Salpeter, alle Batavise Verzameling.

Den 1. dezes, hebben de Schutters van *'s Hage* van het Colombyne Vaandel van den Kapitein *Hendrik van der Spyk*, onder den Lieutenant *Johan van de Walle*, volgens jaarlyksche gewoonte de Meybomen aldaar geplant: zynde de Zinnebeelden en Devisen als volgt:

VOOR HAAR ED. GROOT MOGENDE, DE HEREN STATEN VAN HOLLAND EN WEST-VRIESLAND.

Een overstroomd Land, dat reets begint droog te worden. Aan d'eene zyde vertoond zich een heldere Zon, die 't zelve beschynt, en aan d'andere zyde ziet men de Hollandsche Maagd, die met een open hand wyst op een grote menigte Broden, die, op een hoop gestapeld, omtrent haar liggen; terwyl men in 't Verschiet een doorgebroken Dyk ontdekt, waar aan een goed getal Volk werkt, zynde 't byschrift:

AB UTROQUE SOLATIUM.
Troost van beide.

VOOR

1741. Mey.

VOOR HAAR HOOG MOGENDE, DE HEREN STATEN GENERAAL.

Zeven Pylen, die van verscheide kanten na een en 't zelfde Wit vliegen, met het byschrift:

SCOPUS OMNIBUS IDEM.
Zy hebben alle het zelfde Doelwit.

VOOR ZYNE HOOGHEIT, DEN HERE PRINSE VAN ORANGE.

Een Pilaar, van rondom behangen met de Beeltenissen der Oude Prinsen, hebbende tot byschrift:

VETERUM DECORA ALTA PARENTUM.
Verhevene Pronkcieraden der Aloude Voorvaderen.

VOOR HARE KONINGLYKE HOOGHEIT, MEVROUWE DE PRINSESSE VAN ORANGE.

Een Arend, die een Kroon op 't hoofd draagt, met het byschrift:

REGIA PROGENIES.
Een Koninglyk Geslaght.

VOOR D'ED. ACHTBARE MAGISTRAAT VAN 's GRAVENHAGE.

Een Hond, liggende met zyn eene voorpoot op een Bondel Roeden met een Byl daar in, hoedanige men eertyds te *Romen* voor de Burgermeesteren droeg, en met d'andere op een Weegschaal, hebbende tot byschrift:

IN UTROQUE FIDES.
Getrouwheit in beide.

Nn 2 VOOR

1741. Mey.

VOOR DEN HEER BURGERMEESTER EN COLLONEL MR. JOHAN TEN HOVE.

Een Vaandrager, voerende een Vaandel, waar in een dubbeld Hoofd gezien word, zynde aan d'eene zyde dat van een Mensch, en aan d'andere dat van een Hond, met het byschrift:

CONSILIO ET FIDE.
Door Beleid en Trou.

De Heer van *Raesveld*, Extraordinaris Envojé des Konings van *Pruissen*, heeft een Missive van den Koning zyn Meester aan Haar Hoog Mogende overgeleverd, waar by dezelve aan dezen Staat kennis geeft van 't overlyden van den Markgraaf *Frederik van Brandenburg*, gewezen Collonel van een Regiment Voetknegten ten dienste dezer Landen, waar over Hooggemelde zyne Pruissische Majesteit by Missive staat te worden gecondoleerd.

BYZONDERHEDEN.

DEN 23. passato heeft men door den gehele Kerkelyke Staat een Aardbeving bespeurd, hebbende de Mark van *Ancona*, 't Hertochdom *Urbino*, de Landstreek van *Fabriano* en de Stadt *Cugli*, meest daar by geleden: Te *Loretto* is de Kerk en Dom geborsten en vele Menschen daar by verplettert. Deze Ramp, zo kort op die der Overstromingen gevolgt, heeft de nood en elende der Inwoonderen van den Kerkelyken Staat niet weinig vermeerdert.

Den 24. van dezelve Maand, ten 15 uuren en 18 minuten, na d'*Italiaansche Dag-rekening*, had men te *Venetien* een zware Aardbeving die meer dan een *Ave Maria* duurde, en door een twede, doch veel gematigder en korter, gevoeld wierd, ter zelver tyd is aangemerkt dat in de Bibliotheecq van *Pisari*, waar in verscheide geletterde Lieden by een waren, een *Globe* die op een Tafel stond, zich zelfs op zyn spil omdraaide.

Den 30. voor de middag heeft men te *Ceulen* een hevige Regen en Sneeu en eene zware Donderbuy gehadt, door welke laat-

laatste eene Vrou in de Hoofdkerk der *H. Apostelen* dood ter aarde geworpen is, zonder dat men eenig Teken heeft konnen zien, waar dezelve getroffen was. 1741. *Mey.*

Op den zelfden dag 's middags ten 12. uuren, is de Blixem in de *Stadts* of *Halle-Tooren* te *Brugge* geslagen, die in een ogenblik in Brand stond, zonder dezelve te konnen blusschen; alzo 't vuur in 't opperste van den Tooren een aanvang nam, continuerende het tot 's avonds ten 5 uuren, waar door alles is verslonden en de *H. Bloed-Klok*, die zeer zwaar is, gesmolten. De Tooren van de L. V. Kerk is ook zeer sterk beschadigt door den Donder van den voorleden nacht. Daar zyn eenige Huizen, dewelke onder den Stads Tooren in brand stonden, gebluscht, doch considerabele schade geschiedt.

Omtrent in 't midden dezer Maand is te *Genemuiden*, gelegen aan 't *Zwolsche-Diep*, meer dan 100 Huizen afgebrand; de Brand nam oorsprong uit een Vuurtje, dat eenige Kinderen uit ligt brandende Stoffe tot vermaak stookten; en alzo in de Plaats geen Brandspuiten waren, en een groot getal van d'Inwoonders op de Marktdag binnen *Zwol*, is zekerlyk 't ongeluk vergroot; de Kooren-Moolen, als mede de Goederen, die op Schuiten geborgen waren, zyn mede verteert: Men heeft noch niet gehoort, dat'er Menschen of Vee by omgekomen zyn. In den Jare 1699 is die Plaats mede byna geheel door Brand verteerd.

De Noord-westelyke Storm, van den 28. 29. en 30. waar van wy hier voren *Pagina* 246 gewach gemaakt hebben, heeft zyne droevige uitwerkingen noch verder doen gevoelen, uitwyzens de volgende Extracten en berichten.

Extract uit een Brief van Almkerk *den* 1. Mey.

't Droevig ongeval en de slaande Hand des Heren noopt my, om deze Letteren te schryven:

ALzo door de sterke en aanhoudende *Noordwesten Wind* 't Water op den *Biesbos* en elders zo hoog is opgezwollen, dat het Beslag, 't welk tusschen *Werkendam* en den *Nieuwendyk* in 't gestoken Hulpgat tot ontlasting van 't vorige Water gelegt was, aldaar

 op

1741. Mey. op *Saturdag*, zynde eergisteren, 's namiddags is doorgebroken, waar op wy wel aanstonds in den ouden Zeedyk met veel Volk de door de vorige Vloed doorgevallene Gaten hebben getracht zo verre te maken, dat het Water daar zoude stuiten, doch te vergeefs; want in 3 à 4 uuren tyds wierden wy door 't Water van 't Werk afgedreven, en in 't kort geheel en al onze Polders van *Almkerk* overstroomd, als mede de Banne van *Uitwyk*, *Ryswyk*, *Hontwyk*, *Nieuwenban*, *Sleewyk* en de *Werken*, leggende alle aan de Noordzyde van den *Alm*; den gehelen nieuwe *Altenasche Polder*, den *Zuid-Hollandsche Polder onder Dussen* (die alle droog waren) zyn geheel geinondeert; onder *Emikhoven* is mede veel Water gelopen. Dese Overstroming overtreft de voorgaande, zynde nu d'Inwoonders alhier t'eenemaal geruïneert en radeloos; geen Voeder voor 't Vee, geen hope van spoedig droogt te worden, al 't gezaaide wech, leggende nu met het Buiten-Water gemeen tot dat het Gat beslagen is; zo dat onze toestand met gene droge oogen kan beschouwt worden, enz.

Extract uit een Brief van Nykerk *den* 4 Mey.

VOorlede *Saturdag*, 's avonds ten 6 uuren, wierd wegens de Storm en hoge Vloed de Noodklok getrokken, en Zondag 's morgens kregen wy de tyding, dat de Sluis-Deuren van onze Zeedyk weggespoeld, en dat de Sluis en Dyk in gevaar was van te volgen; ook brak de Dyk door na de kant van *Putten*, als mede een Inbreuk achter *Bunschooten* wel van 100 Roeden lang, waar door *Amesfoort*, *Bunschooten*, *Emmenes enz.*, als in een Zee veranderd wierden: De schade daar door aan Huizen, enz., de Tabaks-en Bouw-Landen, die alle reets toegemest waren, word hier op eenige duizend Guldens geschat, de verdere ongelukken door deze Overstroming geschied zyn deze: 4 Schepen, waar onder een Harderwyker en noch 4 andere, hier buiten de Sluis leggende, zyn boven de Palen van den Dyk gesmeten, 2 Schepen zitten digt by 't *Amptbuis*, een ander zit dwars voor de Sluis, en noch een is in de grond geslagen: Ook zyn 2 Schepen tegen de Muren van de Stadt *Harderwyk* verbryffelt, en de Menschen met Touwen na binnen opgehaald; ook is daar een Schip, hier t'huis horende, en de Stads-Boot voor gemelte Stadt gebleven. Op *Spakenburg* by *Bunschooten* zyn eenige Huizen ingestort; en van de verdere schade en ongelukken kan men noch geen zeker berigt geven.

De Buitendyks-Polders omtrent *Maas-Landsluis* zyn overge-

geftroomd geworden, en daar door op de *Crabbe* veel Vee, door d'Achteloosheit van den Oppaffer der zelve, omgekomen. 1741. *Mey.*

Dezelve Storm heeft te *Kampen* veel fchade veroorzaakt, zynde de Dyken doorgebroken en die Stadt tot een Eiland gemaakt, zo dat men daar en daar omtrent met het Vee in grote verlegenheit was. Doch niet tegenftaande dit alles, heeft den Hemel in deze Maand wederom zyne Winden ter Uitlozing van 't Water beftierdt, en zeer groeizaam Weer aan ons medegedeelt gehadt.

In 't begin van deze Maand, is op een Landgoed by *Segdfield* in 't Graaffchap *Durkam*, 't volgende droevige geval gebeurdt: Een Buurman van den Huurder van 't gemelde Landgoed, quam deze roepen, om hem te helpen in 't uitkrygen van een zyner Paarden, dat in een Kuil gevallen was: Die Huurder, met namen *John Charlton*, ging met zyn Knegt daar na toe: Naulyks wech gegaan zynde, zeide zyn Huisvrou tot de Dienftmeid, *dat zy vreesde, dat'er noch niet hulp genoeg zyn mocht, en zy derhalven ook derwaarts zoude gaan*: De Dienftmeid zulks gedaan hebbende, floot de Vrou 't Huis, zo dat haar Man, die binnen weinige Minuten wederom quam, niet kon door de Deur inkomen, maar door een Venfter inklimmen moeft: Binnen gekomen zynde, vond hy zyne Vrou en zyne 3 Zonen, waar van d'oudfte maar 9 Jaren oud was, in hun bloed zwemmende, hebbende de Vrou eerft met een Byl 't Hoofd van de gemelde hare Kinderen ingeflagen, en zich vervolgens de keel afgefneden, en 't jongfte Kind leefde toen noch als de Vader inquam, maar ftierf ook haaft. Men had eenigen tyd van te voren bemerkt, dat zy wat miftrooftig was over te flechte Tyden, vrezende, dat zy zouden gebrek moeten lyden, alhoewel zy zich in noch tamelyke goede omftandigheden bevonden.

Wy zullen deze Maand met eene Heroïke daad eener Vrou befluiten. Een Ooftenrykfche Huzaar dezer dagen niet ver van *Grotkau*, acht mylen van *Breslau* een Huismansvrou naakt uitgefchud hebbende, en bezich zynde, om een pakje van hare klederen te maken, fprong de Vrou op 't paard van den Huzaar, dat ze midlerwyl had moeten vafthouden, en rende na *Grotkau*. De Commandant zond eenige manfchap, die den Huzaar wel

haaft

1741. Mey. haast achterhaalden en binnen *Grotkau* braghten, waar door de Huismansvrou hare klederen wederom kreeg. De Commandant schonk haar daar en boven 't Paard van den Huzaar, en liet de Zaal aan stukken snyden, waar in men ruim twee hondert goude Dukaten vond, welke de Commandant d'edelmoedigheit had, aan die Heldin insgelyks te laten behouden.

J U N Y.

GROOT-BRITTANNIEN.

EINDELYK is 't groot verlangen der Britsche Natie, aangaande de Verrichtingen van den Dapperen Vice-Admiraal *Vernon* in de *Westindiën*, voor een gedeelte voldaan geworden.

'T Was den 28 passato dat de Kapitein *Laws*, Commandant van de *Spence-Sloep*, met Brieven van dien Admiraal en den Brigadier *Wentworth*, gedagtekend den 12. *April* laatstleden, in de Haven van *Carthagena*, en geaddresseert aan den Hertoch van *Newcastle*, eersten Secretaris van Staat, te *Withehal* aanquam, in welke Brieven 't volgende Berigt gegeven word:

DEn 7. *Maart* is de Vice-Admiraal *Vernon* van *Irish-Bay in Hispaniola* met het Esquader en de Transportschepen onder zyn Gebied, te zamen sterk hondert en vier en twintig Zeilen, in Zee gestoken, en den 15. *Maart* 's avonds in *Playa Grande* ten Anker gekomen.

Den 20. is de Ridder *Chalonner Ogle* (die bestemd was om den Aanval op de Sterktens en Batteryen van *Terra Bomba* te gebieden) met zyn Smaldeel derwaarts genadert, terwyl dat van den Vice-Admiraal *Vernon* en de Transportschepen d'Ankers hebben opgewonden en achter Hem gevolgd zyn, latende den Commandeur *Lestok* met zyne Divisie ten Anker: Van 't kleine Fort *Chamba* wierden eenige schoten op Ons gedaan, maar 't zelve wierd ten eersten verlaten, zo dra onze Schepen post gevat en begonnen hadden te schieten: De tyd was voor de Vyanden te kort om op de *Takkebos-Battery*, welke zy tusschen het gemelde Fort en de Sterktens

van

van *St. Jago* en *St. Philip* opgeworpen hadden, eenige Stukken Canon te brengen, zo dat wy van die Sterktens geen Vuur hadden uitteſtaan, terwyl d'Oorlochſchepen *de Norfolk*, *de Ruſſel* en *de Shrewsbury*, die digt by dezelve ten Anker lagen, zo hevig daar op ſchoten, dat zy de Vyanden in minder dan een uur daar van afdreven, en onze Granadiers noch dien avond onder de Wallen van die Forten aan Land gekomen zynde, dezelve in bezit namen. 1741. Juny.

Den 21. wierden de beide Regimenten van *Harriſon* en *Wentworth* en de zes Regimenten Mariniers, en den 22. onze Tenten en Gereedſchappen zonder eenige tegenſtand aan Land gebraght en 't Leger opgeſlagen, waar na den 26. d'Artillery en Oorlochsbehoeftens mede ontſcheept wierden.

De Vice-Admiraal *Vernon* van den Brigadier *Wentworth* narigt ontfangen hebbende, dat zyne Manſchap aan den overkant van de Haven, genaamd *de Barnadera-Zyde*, een al te zwaar Vuur moeſt uitſtaan van een *Faſcine-Battery*, zond dezelve ten eerſten eenig Volk te hulp in verſcheide Boten onder 't Gebied van den Heer *Watſon*, Kapitein van des Admiraals eigen Schip, als mede de Kapiteins *Norris* en *Colby*, met bevel dat zo dra die Manſchap aan Land gezet zou zyn, dezelve gecommandeert zou worden door den Kapitein *Boſcawen*, en onder Hem den Kapitein *Laws* en *Cotes*. Deze Troupen wierden meer dan een Meil te lywaart van die Battery, welke met 15 Stukken Canon van 24 Pond beplant was, aan Land gezet, na dat zy alvorens een kleine Battery van dewelke zy te voren niet wiſten, met gering verlies beklommen en veroverd hadden: Dit Voorval verwekte aan den overkant grote opſchudding onder de Vyanden, dewelke tyd genoeg overig hadden om uit twee Stukken Canon hoewel met weinig vrugt op Ons te ſchieten, zo dat onze Troupen met grote kloekmoedigheit hals over kop die Battery mede beklommen, en zonder groot verlies van onzen kant zes Spanjaarden Krygsgevangenen maakten, welke gelukkige uitſlag voor ons Volk aan d'andere zyde grote verligting gaf.

De Brigadier *Wentworth* had daar een Battery doen opwerpen, om den Vyand op 't Kaſteel van *Boccachica* met eenige Mortieren te beſchieten en den 31. begonnen wy van eene Battery van 20 Stukken Canon, ieder van 24 Pond, op dat Kaſteel een hevig Vuur te geven: Ter zelver tyd was de Vyand met veel iever bezig om weder eenige Stukken Canon op de bovengemelde *Faſcine-Battery* te brengen, waar op d'Admiraal aan een van onze Schepen, 't geen digt by die Battery lag, beval gaf om dezelve te beſchieten.

1741. *Juny.* Den 3. *April* quam de Commandeur *Leſtok* aan Boord van 't Oorlochſchip *de Boyne*, met de Schepen *de Prins Frederik*, *de Hamptoncourt*, *de Suffolk* en *de Telbury* in de Haven, om 't gemelde Kaſteel en de vyandlyke Schepen aantetaſten, maar 't Schip de *Boyne* te lywaard vallende en te veel ontbloot zynde aan 't Vuur der Vyanden, wierd dien avond te rug geroepen, maar d'overige bleven aldaar, en 't Schip *de Prinſes Amelia* insgelyks verder als men voorgenomen had lywaard vervallen zynde, bleef daar geruſt leggen, en was oorzaak dat de Vyand op meergemelde *Faſcine-Battery* zyn Canon moeſt ſtil houden, 't welk een goed middel was tot dekking van de Troupen op onze Battery en in 't Leger, om dat de Vyanden van den anderen kant over den Heuvel en dus in een Boog naar ons Leger moeſten ſchieten.

Den 4. vernieuden onze Oorlochſchepen het Vuur, maar vermits de Schepen *de Prins Frederik* en *de Hamptoncourt* te veel afgeſchaaft waren, wierden zy te rug ontboden, op welke Poſt zyne Majeſteit een braven Officier aan den Lord *Aubrey Beauclerc*, Commandant van 't eerſtgemelde Schip, heeft verloren. Omtrent na negen uuren zond d'Admiraal alle zyne kleine Vaartuigen af, om op den meergemelde *Faſcine-Battery*, op dewelke de Vyand bereids zes Stukken Canon had gebraght, een Aanval te doen: Onze Troupen aan Land zynde, vermeeſterden dezelve en verbrandden een Sloep met Ammunitie voor die Battery.

Vermits bereids een grote Bres in 't Kaſteel van *Boccachica* geſchoten was, quam de Brigadier *Wentworth* den 5. dito by den Admiraal *Vernon*, om aan denzelven kennis te geven, dat Hy voornemen was een uur voor den nacht een Storm op die Bres te doen, waar op d'Admiraal aan de rondsom leggende Vaartuigen het teken gaf en dezelve onder 't gebied van den Ingenieur Kapitein *Knowles* afzond, ten einde op zyn tyd eene Diverſie te maken en de Vyanden elders werk te geven, hebbende dezelve met zich genomen eenige Mortieren en Panarereoes van Coehoorns uitvinding, dewelke men meende tegen 't Fort *St. Joſeph* te gebruiken: By den Kapitein *Knowles* waren de Kapiteins *Watſon*, *Cotes*, *Deunis*, *Cleland* en *Broderik*; Zy zeilden naar de *Faſcine-Battery*, en aan Land getreden zynde, marſcheerden zy in order van Bataille naar 't Kaſteel *Boccachica*, 't geen de Vyanden in eenige wanorder moeſt brengen; Ter zelver tyd naderde de bovengemelde Brigadier met onze Granadiers om den Aanval te doen in verwagting van een dapperen tegenſtand te zullen ontmoeten, maar tot zyne grootſte verwondering vlugteden de Vyanden uit dat Kaſteel, zo dra onze Granadiers begonnen de Bres te beklimmen, zonder eenen Schoot uit hunne Musquettery op hen te doen. Ter-

Terstond staken de Vyanden een van hunne Schepen in brand, en vermits wy d'ontsteltenis, waar in zy waren, klaarblykelyk zagen, wierd besloten hunne Schepen, die aan de luwe zyde lagen, in de grond te zeilen en 't Fort *St. Joseph* te bestormen, 't geen geschiedt zynde, vond men daar alleenlyk drie dronke Spanjaarden: d'Onze verheugt over dezen uitslag, en ziende dat de Vyanden bezig waren met hunne overige Schepen te doen zinken, stevenden derwaarts, en zo als zy bezig waren binnen den Boom te lopen, enterden wy 't Schip *de Gallicia* van den Admiral *Don Blass* in 't welke wy gevangen namen den Kapitein van 't Schip, nevens de Zee-Kapiteins en Vendrigs en met 60 Man, die gene Vaartuigen hadden om t'ontvlugten: Dit gedaan zynde hakte ons Volk den Boom in stukken, om alles voor den volgenden dag gereed te maken, latende d'Officieren en Soldaten aan Boord van 't Schip *de Gallicia*.

1741. *Juny.*

Den 6. wierden de nodige Schikkingen door den Admiraal in de Haven verhaast, maar alhoewel Hy niet meer te doen had als dezelve intelopen, vond Hy dien aangaande nochtans eenige zwarigheit, en wel voornamentlyk om dat de Vyand de Schepen *de Sant Carlos* en *de Africa* in 't best van 't Canaal had doen zinken, en om dat Hy 't Fort *de St. Philip* aan de luwe zyde, 't geen Hy meende ten eenemaal verbrand en in de Lugt gesprongen te zyn, noch zach branden, zo dat die Admiraal langer dan drie uuren draalde, alvorens Hy in 't Nau ten Anker komen en de Haven verder opzeilen konde, in dewelke Hy noch dien avond meer dan twee Engelsche Meilen gevorderd is; Deze Inkomst was zo veel te gelukkiger, om dat wy zedert dien tyd telkens styve koelte gehad hebben: Dien zelfden avond zyn ook met den Admiraal de twee Schepen van zyne Divisie, te weten *de Burford* en *de Orford*, in de Haven gelopen.

Den 7. gaf d'Admiraal aan den Heer *Griffin* en aan den Lord *Augustus Fitzroy*, Kapiteins van de twee laatstgemelde Schepen, bevel, dat zy zo dra en naby als zy konden en zonder eenen schoot te doen, 't Fort *Castillo Grande* zouden naderen, om 't zelve was 't mooglyk alle communicatie te Water aftesnyden, maar zy konden met veel moeite de Haven opzeilen om dat zy tegen-Wind hadden: Den zelfden dag quam ook 't Oorlochschip *de Worchester* by den Admiraal, die 't zelve afzond om digt by een Werk t'ankeren, daar Fontein-Water was, 't welk Hy noodzaaklyk ten dienste van de Vloot moest bewaren: Des namiddags quam Kapitein *Knowels* met het Schip *de Weymouth* mede in de Haven, en d'Admiraal zond Hem ten eersten weder af met de *Kruisser-Sloep*,

Oo 2 om

1741. Juny. om de vyandelyke Batteryen te *Passo Cavallos* te vernielen, en alle de daar leggende Vaartuigen wechtenemen, 't geen deze den volgenden dag ter uitvoer braght, na dat Hy twee Batteryen aan weerskanten van den Ingang van *Passo Cavallos*, ieder gemonteerd met acht Stukken Canon, gesloopt, 't Canon vernageld, en vier grote Hulken of Vaartuigen medegebraght had, die d'onzen tot een twede Landing en tot de bewatering van onze Schepen zullen dienen.

De Ridder *Ogle* heeft zich den 7. 's nachts mede in de Haven en den volgenden dag tusschen den Admiraal en deszelfs twee geavanceerde Gardes, alleenlyk met drie Schepen van zyne Divisie, te weten *de Rippon*, *de Jersey*, en *de Experiment*, komen stellen.

Den 10. 's ochtents quam 't Schip *de Torbay* en twee Branders van 't Smaldeel van den Admiraal en noch dien avond 't Schip van zyne Divisie *de Chichester* nevens twee Bombardeer-Galjoten by Hem. 't Scheen als of de Vyanden moedeloos waren, om dat zy alle hunne Gallioenen en overige Schepen, uitgenomen de twee overgeblevene Oorlochschepen des Konings van Spanjen *de Conquistador* en *de Dragon* en een Schip met Fransche Vlag dwars over de Mond van 't Opper-gedeelte van de Haven boven *Castillo Grande* hebben doen zinken, ten einde 't Canaal tot in de Haven op te stoppen.

Eergister avond gaf d'Admiraal aan zyn Ingenieur den Kapitein *Knowles* bevel, om met het Schip *de Weymouth* zo veel Hy konde de Vyanden te bespieden, dewelke dien nacht, gelyk Hy waargenomen heeft, bezich waren met dertien Schepen van de Helling in 't Water te brengen, en den volgenden ochtend de zo evengemelde twee overgebleve Oorlochschepen, ieder van 60 Stukken Canon, te doen zinken en alles uit *Castillo Grande* te bergen; waar van die Kapitein ten eersten aan den Ridder *Ogle* kennis heeft gegeven, die tusschen den Admiraal en zyne twee geavanceerde Gardes *de Burford* en *de Opford* lag, en aan den gemelde Kapitein *Knowles* bevel gaf, dat Hy met zyn Schip 't voornoemde Kasteel naderen en op 't zelve eenige Schoten doen zou, om te zien of de Vyanden zulks zouden beantwoorden; maar ziende dat zy zulks niet deden, gaf Hy terstond aan de gewapende Schepen een teken, die ten eersten direct naar dat Kasteel stevenden zonder eenige tegenstand bezit van 't zelve namen; wanneer den Admiraal den meergemelde Kapitein tot Gouverneur van 't zelve heeft aangesteld.

Wy hopen dat in 't kort alle onze Bombardeer-Galjoten mede in de Haven zullen komen, om de Stadt te beschieten, en wy zullen nu in staat zyn onze Troupen binnen een Myl van die Plaats

aan

aan Land te zetten 't geen, eer wy van *Castillo Grande* meester waren, meer dan drie mylen ver heeft moeten geschieden. 1741. *Juny.*

Nu wy in volle bezit zyn, mogen wy met waarheit zeggen, dat het Canaal zo nau, moeijlyk en hachelyk en zo wel gelegen was, om 't zelve te verdedigen, dat diergelyke bezwaarlyk elders kan gevonden worden; want de Vyanden hadden over de twee Honderd stukken Canon van Forten, Batteryen en Schepen, en konden elk Schip, dat zich slechts eene myl in de rondte vertoonde, in de grond schieten.

Den 12. ging d'Admiraal met zyn eigen Schip dicht by *Castillo Grande* ten Anker leggen, en eenige Schepen arbeiden thans aan 't uitligten der masten uit de gezonke Schepen, ten einde zyne Schepen zonder gevaar in 't Canaal zouden konnen lopen, om de landing van d'Armée door 't vuur uit ons Canon te dekken, zynde in een Krygsraad besloten, om zo dra mogelyk de gemeenschap van de Stadt aan de landzyde af te snyden, en dicht by dezelve eene landing te doen.

Zedert dat wy laatst van *Jamaica* hebben geschreven, heeft Kapitein *Douglas* twee Spaansche Pryzen genomen, die van *Sint Jago* herwaarts gedestineert waren. Ook heeft Kapitein *Trevor* op de hoogte van *S. Marta* genomen een Registerschip, beide van *Cadix* herwaarts moetende, met Brieven van den 2. *Februari*. Daar en boven heeft Kapitein *Mostyn* omtrent dezen Haven genomen een klein Spaansch Schip van *Ferrol* en een Snau van *Porto Bello*, 't welk een Battaillon van hier derwaarts gebraght hadt.

In d'attaque van *Carthagena*, zyn den Lord *Aubery Beauclerk*, voerende 't Oorlochschip de *Prins Frederik*, beide zyne benen afgeschoten, en hy is aan de wonde gestorven. Den Collonel *Douglas* is 't hooft afgeschoten. De Collonel *Stanford* is in zyn Tent gesneuvelt. De Collonel *Warson* heeft een schoot gekregen in de dye en is aan de wonde gesturven. De Kapitein *Moor* van de Mariniers is gedood, zo als ook de Lieutenant *Inwen* met het Vendel in de hand en omtrent 400 gemenen. 't Fort *Bocba Chica* is door de Landtroupen veroverd en door de Matrozen zyn bemachtigt *Castillo Grande* van 60 Stukken Canon; 't Fort *Mamanillo* van 10 stukken Canon; 't Fort *Chambin* van 10 Stukken Canon, 't Fort *St. Philips* van 8. Stukken Canon; 't Fort *St. Joseph*, en een verborgen Fort van 5 Stukken Canon.

't Bovenstaande bericht, is door den Admiraal *Vernon* met de volgende Woorden besloten: *'t Is het Werk des Heren en meer dan* won-

1741. Juny. *wonderbaar voor onze Oogen; Ik wensch, dat alle myne Medepatriotten den Hemel zullen danken voor de Zegeningen, die dezelve op eene zo verwonderenswaardige wyze over de Wapenen van zyne Majesteit uitgestort heeft.*

Nooit heeft men door menschen van allerlei Rang groter vreugde zien bedryven, wanneer die Actie van *Carthagena* ruchtbaar wierd. 't Hof was zeer talryk en prachtig, om de Koninglyke Familie wegens den goeden uitslag van zyne Majesteits Wapenen geluk te wenschen; 's namiddags wierd 't Canon losgebrand van 't Park van *St. James* en van den *Towr*; men luidde de klokken van alle de Kerken; 's avonds brandde men vreugde Vuren en illuminatien door de Steden van *Londen* en *Westmunster* en den gantschen nacht hoorde men niet als vrolykheit, ja d'iever van 't gemene Volk was zo groot, dat zy de glazen insloegen van de huizen, die niet geillumineert waren, en meer baldadigheit pleegden, zo als onder anderen van 't huis van den Bisschop van *Orford*, en van die van den Hoogbailliu en Hoog-Constabel van *Westmunster*, zulks men een Detachement Gardes te Paard en te voet moest zenden, waar door die ieveraars ten 2 uuren 's morgens aan 't bedaren geraakten, na dat ze 't wachthuis in *St. Martins Laan* hadden opgebroken, daar twaalf van hunne Spitsbroeders zaten.

Een Leeuwin in de *Towr* op den eersten *Vreugden-dag*, twee jonge Leeuwen werpende, heeft men dezelve de Namen van *Vernon* en *Ogle* gegeven: Ter uitbeelding van de weergaloze Krygsverrichtingen, die zy met een onverschrokken Leeuwen moed uitgevoerd hebben.

De twee Spaansche Kapiteins, door den Admiraal aan Boord van 's Admiraals Schip in den Haven van *Carthagena* gevangen en met de gemelde Sloep de *Spence*, Captein *Laws* overgebraght, zyn verscheide personen van distinctie hen wezen zien, daar onder ook de Heer de *Bussy*, Minister des Konings van *Vrankryk*. Zy zullen voor 10 dagen in 't Hof des Marschalks in *Southwark* gevangen zitten en dan op hun woord ontslagen worden.

Men heeft de Vlag van den gemelden Admiraal *Don Blass*, veroverd aan zyn Boord van de *Gallicia*, te *St. James* in d'Audientie-Zaal gebraght, alwaar dezelve door den Hertoch van *Cumberland*

berland en de Prinsessen gezien geworden is. Deze Vlag is omtrent veertig Voet lang en breet na proportie, zynde wit linnen, beschildert met de Wapens en Trofeën van *Spanjen* &c. 1741. *Juny.*

Wegens eenige aanmerkelyke *Byzonderheden* dienen d'Uittrekzels, van de volgende Brieven, d'eene geschreven door den Lieutenant Collonel *Maclod* aan zyne Gemalin, gedagtekend *Boca Chica* den 10. *April*, Luidende als volgt:

DEn 5. Maart lagen wy in d'Iersche Baäi *Hispaniola*, en ontfingen aan Boord van de Transportschepen 28 Man per Compagnie, die te *Port Royal* aan Boord van d'Oorlochschepen gedaan en nu door d'Americaansche Troupen afgelost waren. Den 8. zeilde de Vloot na *Carthagena*, en den 15. 's avonds liet dezelve be-oosten de Baai 't Anker vallen. De Transportschepen met den Collonel *Watson* en de trein Artillerie aan Boord, quamen niet by ons, en daar door wierd onze onmiddelyke landing belet. Den 16 's morgens alle de Generaals-personen door een scheepszein aan Boord van den Admiraal ontboden zynde, vergaderden zy daar en besloten, dat onze Armée den 21. Landen zoude. Den 20. wierden echter de Granadiers aan de wal gezonden, om bezit te nemen van 't Fort *St. Philips*, 't welk door 't Canon van onze Schepen byna geruineert was. Den 21. wierden d'overige Troupen aan land gezet, en deze lagen twee nachten onder den bloten Hemel. Den 23. hadden wy eene visite van den Vyand maar wy maakte een Battery voor Mortieren te *St. Philips*, om *Boca Chica* te benauwen. Den 26. en 27. maakten wy een breden weg door 't Bosch, en een Retranchement ter plaatze, daar onze grote Battery voor 't Canon opgeworpen zou worden. Den 28. de Battery byna voltooit zynde, wierd den Lieutenant Collonel met 300 Man gecommandeert, om daar de wacht te houden, 't welk uwen ootmoedigen Dienaar te beurt viel. Den 29. stapten 500 Man, zo Soldaten als Matrozen, aan den westoever aan land, daar de Vyanden twee Batteryen hadden. Op onzen aantogt verlieten zy die, achterlatende 7 gevangenen. Vyf man van d'onzen wierden door ons eigen volk doodgeschoten, zynde de schermutzeling in 't duister voorgevallen. Den 2. *April* terwyl ik by de grote Battery gecommandeert was, begon men op het sterke Kasteel *Boca Chica* te schieten; ook zat de Vyand gantsch niet stil, want uit het Fort en Schepen schoten zy onophoudelyk uit 140 Stukken Canon. De kogels vlogen by hele vluchten door alle Retranchementen, doodden 7. man in hunne

1741. *Juny.* hunne Tenten, en schoten de meeste Tenten aan flarden, zo dat de vier Regimenten aan den rechten Vleugel genoodzaakt waren, alleenlyk met hun Geweer af te trekken, verlatende hun Campement, als een wrak. Als ik 's nachts t'huis quam, kon ik niet een ziel vinden dan alleen myn knecht *Thomas*, die myne goederen niet had willen verlaten; vier Canonkogels gaven ons een civile visite, scheurende slechts een hembd aan stukken, en verbrekende een party houte pennen en touwen. Onze grote Battery speelde onophoudelyk op *Boca Chica* tot op den vyfden *April* nademiddag, wanneer order gegeven wierd, dat ik met alle de Granadiers gereed zoude zyn ten 3 uuren, om tot het beklimmen van de bressche, die in 't Fort gemaakt was, te marscheren. Ik maakte my gereed, en hebbende myne sleutels gegeven aan myn Vriend den Lieutenant *Nossiter*, als mede myn memorieboekje, waar in ik geschreven had, wat hy met myne Bagagie enz. doen zoude als de nood vereischte, ging ik den Generaal opwachten, om myne orders t'ontfangen; hy zeide, dat de Brigadier *Blakeney* die geven zoude, en wenschte my een goeden uitslag. Ik keerde na de parade, daar ik den Brigadier vond, die my zeide, dat het aan my was overgelaten, om t'ageren zo als ik best oordeelde, met een belofte in publique orders, dat de Zergeant, die met 12 vrywillige Granadiers op de verlore hope gaan wilde, de Zergeant een acte hebben zoude, zo hy zich wel queet, en elke Granadier van die party een Pistool. Dus bezichtigde ik d'acht Compagnien, en koos uit dezelven 240 man; de meeste Officiers kenden my, en schenen zonder ydele roem te spreken, met my gaarn te willen medegaan. Ik beval den eersten Lieutenant en 30 Vrywilligers, om den Zergeant op de hielen te volgen, als mede den eersten Kapitein en 50 man, kort achter hem, en marscheerde zelf met 20 Cadets aan 't hoofd van d'overige manschap van de zeven Compagnien. In deze order rukten wy voort tot aan onze Bomben battery, daar ik alle de Generaals personen vond. Ik zeide hen, dat my een Kapitein en 60 man ontbraken met ladders, zo als ook een Kapitein en 50 man met spaden en houwelen, die daar op ten eersten by myne achterhoede gevoegt wierden. Dus toegerust zynde, en myn Volk een hert in 't lyf gesproken hebbende, schenen zy vol moet te zyn, en wy begaven ons op marsch. Voorby de Generaals-personen trekkende, groette ik hen met een zeer goede Hooglandsche *Andrea Ferrara*, die ik myne hand had, en toen zeide de Brigadier *Guise*, Myn waarde oude Vriend *Maclod*, ik wensch u goed succes; ik ben blyde u te zien aan het hoofd van die Troupen, en dat ze alle zo blymoedig zyn; ik vraagde met luider stemme, *Waarom*

niet?

niet? en voegde daar by, *Wy gaan, om Eer en Glorie te behalen*, wy rukten dus voort omtrent een half uur na vieren, en quamen wel haast in 't gezicht van 't Fort. De *Dons* 't middagmaal houdende, quamen niet te voorschyn, dan na dat myne voorhoede noch maar 200 schreden van de bressche was, en toen beval ik myne manschap zich zeer dicht gesloten te houden, en zonder eenige confusie direct na 't Fort te marscheren. Wy maakten inderdaad geen anderen staat, dan dat wy door 't vuur van 4 grote Schepen, die hun Canon alle op ons stellen konden, zo wel als door 't vuur van 't Fort, op de muur van 't welk ik meer Volk zach, als ik by my had, tot hutspot zouden geschoten worden, nochtans zo dra de Zergeant met de 12 Granadiers de bressche begonnen te beklimmen, streken de Spaanschen hunne Vendels en begonnen 't hazepad te kiezen; maar de bres van boven zo nau zynde, dat een Karel tessens bezwaarlyk door dezelve heen konde, ontbood ik ten eersten de ladders, en klom op een van dezelven allereerst. Wanneer ik boven aan de muur was, die ruim 40 voet hoog is, schoot de ladder uit, door de menigte menschen, die daar op waren, maar wierd door 't werkvolk noch gelukkig tegen gehouden en weder recht gezet, en dus quam ik op de muur en plantte daar 't Britsche Vendel. Ondertusschen pakte de Vyand zyne biezen, maar hunne Tamboer alarm slaande, wierd doodgeschoten. Ik verzekerde my zo dra mogelyk van alle Batteryen en Havens, en toen ik aan een plein quam, daar de logementen van d'Officieren en de Magazynen waren, zach ik dat myne Troupen eenige Spaanschen Wyn hadden opgedaan, en helder aan 't drinken waren; ik belette zulks zo voort, en stelde Schildwachten by alle de Magazynen. Dus gelukte eene onderneming, die elk en wel op gegronde reden dacht, dat veel bloed zoude gekost hebben. De Spaansche Admiraal *Don Blass* bevond zich maar omtrent 100 schreden van ons af met vier Schepen van Linie, en als hy zach, dat het Fort op zo eene schandeleuse wyse was verlaten, schoot hy op zyn eigen Volk, dat de vlucht nam. Ten zeven uuren 's avonds stak hy een van zyne grootste Schepen in brand en omtrent een uur daar na noch twee andere, die alle zonken, voor dat de dag aanbrak. Ook nam hy zyn Vlag af, en liet zyn eige Schip aan de zorge van den Kapitein van 't zelve en aan een Kapitein van 't voetvolk, en tusschen 12 en een uur enterde onze matrozen 't zelve, kregen omtrent 40 man gevangen, nevens de twee Capiteins en reddeden dus het Schip. Ik wierd ten 5 uuren 's morgens afgelost, quam t'huis, en ging te bed, zeer afgemat, en den volgenden morgen wierd ik weder na myn Gouvernement gezonden, zo als zy 't

1741. *Juny.*

1741. Juny. noemden. Daags daar aan vraagde de Generaal my, of ik in 't Fort blyven wilde. Ik verzocht te weten, of 'er niets meer te doen was, waar op hy vriendelyk zeide, van ja; ik zal dan niet blyven, zeide ik, ten zy ik gecommandeert werde, neen antwoorde de Generaal, gy zult dan worden afgelost. Onze Schepen zyn dezen morgen na *Carthagena* gezeilt, en wy vernemen, dat *Don Blass* alle zyne overige Schepen insgelyks wil laten zinken.

Bocca Chica is een vierkant Fort met vier Bolwerken van 30 of 40 voet, de muren t'eenemaal met Romeinsche cement opgehaalt, zyn 14 voet dik en ruim 40 voet hoog. Den 2. *April*, toen men onze grote Battery opende, wierd den wakkeren Collonel *Douglas* in zyn Tent 't hoofd afgeschoten, en maandag daar aan wierd de Lieutenant Collonel *Samford* insgelyks door een Canonkogel gedood. De Collonel *Grand* heeft 't Regiment van *Douglas* gekregen, en de twee oudste Majors, *Hamond* en *Edmonston* zyn tot Lieutenant-Collonels verheven.

Het twede geschreven aan Boord van 't Oorlochschip de *Shrewsbury*, leggende in de Haven van *Carthagena*, gedagtekend den 12. *April*, behelst:

WY hebben het zeer zwaar gehad voor 't Fort *Bocca Chica*; 't welk met 41 stukken Canon beplant was. Wy lagen vlak voor 't zelve, en moesten niet alleenlyk hun vuur uitstaan, en dat van vier Spaansche Oorlochschepen, die binnen den boom lagen, maar ook het vuur van twee Batteryen, een beplant met 14 en een met 4 Stukken Canon aan d'andere zyde van den mond van den Haven, 't welk ons zeer beschadigde. Wy hebben 19 doden bekomen, 11 andere hebben armen en benen verloren, en 43 andere zyn gequest. 't Oorlochschip *de Litchfield* van 50 Stukken Canon, lag voor een klein Fort van 8 Stukken Canon 't welk de Spaansche verlieten, zonder eenen schoot te doen. 't Oorlochschip de *Prinses Amalia* lag voor een ander klein Fort van 8 Stukken Canon, 't welk na 't losbranden van maar een Stuk Canon, insgelyks verlaten wierd. 't Oorlochschip *de Nordfolk* lag voor 't Fort *St. Philips* van 24 Stukken Canon; in drie uuren tyds dreef dit Oorlochschip de Spaanschen van hun Canon, en kreeg maar twee doden en vier gequesten. 't Fort *St. Jago* is beplant met 19 Stukken Canon. d'Eerste vier Forten bestryken den mond en Haven oostwaards, en de drie andere leggen aan d'overzyde. De Matrozen hebben de drie aan den Westoever bestormt, zettende elke Boot zo veel Ma-

Matrozen aan de Wal, dat'er in 't geheel 500 waren. De Land-troupen hebben *Bocca Chica* aan d'andere zyde aangetaſt. Onze Boot was d'eerſte, die 't Schip van den Spaanſchen Admiraals *Don Blasſ* aanklampte, daar alles klaar gemaakt was, om 't in de lucht te doen vliegen. Ons Schip is zeer lelyk gehavent, en ik acht, dat wy omtrent *Auguſti* weder t'huis zullen zyn. Ik heb vergeten te melden, dat'er by de Stadt een Fort legt rondom gefortificeert en beplant met 50 Stukken Canon, doch dit Fort komt in geen vergelyking by 't geen wy reets gedaan hebben, en wy twyfelen niet, of wy zullen meeſter daar van zyn, zo dra de Spaanſchen door onze Bomben begroet worden. 1741. *Juny.*

Te *Gibraltar* is een Zamenzwering ontdekt, dewelke zonde geſtrekt hebben, om zich door een Krygsliſt van die Stadt meeſter te maken. Vier der voornaamſte Zamenzweerders, namelyk een Spanjaard, een Portugeeſch en twee Genuezen zyn gevat en aan handen en voeten geboeit, in hechtenis gezet. 't Voornemen was, om een genoegzaam getal Spaanſche Troupen heimelyk aan Boord van verſcheide Schepen, geladen met mondbehoeften, van de Barbariſche Kuſt over te brengen, die onder 't beleid der vier Gevangenen, die een grondige kennis van de Veſtingwerken van die Stadt hadden, 't Garnizoen by nacht t'overrompelen en zich zelven meeſters van die Fortres te maken.

Spaanſche Schepen door d'Engelſchen genomen:

Een gedeelte van 't Eſquader van den Admiraal *Haddock*, op de hoogte van *Cadix* kruiſſende, hebben drie Boten van *Sevilien*, geladen met 170 Pypen Olie en 10000 Stukken van achten, genomen.

't Oorlochſchip d'*Aldboroug* heeft een Spaanſche *Xebek*, zynde een nieuwe nagel, twaalf mylen van de Catelaanſche Kuſt genomen, en te *Port-Mahon* opgebraght.

't Oorlochſchip *Defiance* heeft een Franſch Schip van 16 ſtukken Canon, met proviſien voor *Carthagena* opgevuld, en een Spaanſch Schip, aan Boord hebbende vele Spanjaarden van diſtinctie, en een grote party koſtbare koopmanſchappen, ter waarde van 50000 ponden ſterlings genomen.

1741. *Juny.* Capitein *Paulet*, commanderende een Oorlochschip van 20 stukken Canon, heeft opgebraght een Fransch Schip, aan Boord hebbende 40 stukken Canon, en de Kaper *Vernon* een ander Fransch Schip, ook 30 stukken Canon ophebbende; welke beide Schepen quamen van *Ferrol* en willende na *Cadix*.

't Oorlochschip de *Rupert*, heeft een Spaansche Kustbewaarder genomen en te *Woolwich* opgebraght. Als mede d'Oorlochschepen de *Dragon* en d'*Aldborough* twee Spaansche Saïken waar onder een met drie en vyftig Man voor een Kaper van *Majorca*.

Engelsche Schepen door de Spaanschen genomen:

Namentlyk, de *Destre*, van 150 Ton, gemonteert met 12 stukken Canon en 35 Man, van *Livorno* na *Bristol* moetende. De *Zwaluw*, Kapitein *Blake*, van *Bristol* na *Africa* gedestineert, en de *Cleeves*, Capitein *Daman*, van *Lisbon* na *Londen* moetende.

De *Charly-Sloep*, van *Boston*, en een Schip van *Philadelphia*, na *Jamaica* willende, zynde 't laatste na een scherp gevegt, door een Spaanschen Kaper genomen.

De Schepen de *Speedwel*, *Kapitein Willon*, van *Cork* na *Port a Port*, en de *Twee Broeders* Kapitein *Troth*, van *Lisbon* na *Nieu-Engeland* gaande, zyn door de Spaansche Kapers genomen en te *Vigos* opgebraght.

't Koopvaardyschip *Cinchester*, van 't Convoi na *Lissabon*, door hard Weer, afgeraakt zynde, is mede te *Vigos* opgebraght.

Twee Spaansche Armateurs hebben een Engelsch Schip van 30 stukken Canon, met de nieuwe Montuur voor 't Garnizoen van *Gibraltar* geladen, na een hardnekkig gevegt van vele uuren, veroverd, en te *Lisbon* opgebraght.

De negen Spaansche Oorlochschepen, welke van *Cadix* uitgelopen, en te *Ferrol* weder ingelopen waren, hadden zeven Engelsche Pryzen opgedaan en aldaar opgebraght.

VRANKRYK. d'AMBASSADEUR van den Staat der *Vereenigde Nederlanden* aan dat Hof kennis gegeven hebbende, van de Resolutien, die de gemelde Staten ten opzicht van de Silesische zaken met den Ko-

Koning van *Groot-Brittannien* genomen hadden, met verzoek, *dat zyne Majesteit met deszelfs goede Officien daar by mocht concurreren*, is hem daar op geantwoord: *Dat zyne Aller-Christelykste Majesteit by verscheide voorvallen zyn Gematigdheit en Genegenheit voor d'opendlyke Ruste betoond had, voornamentlyk by d'Onlusten tusschen* Spanjen *en* Engeland, *om die geëindigt te zien: Van die zelve mening was zyne Majesteit ten aanzien van de Silesische Troubelen: Maar vermits tusschen de Staten Generaal en andere Mogendheden, die zich voor de* Pragmatique Sanctie *interesseerden, reets daar omtrent afspraak genomen was, zo oordeelde d'Aller-Christelykste Koning, dat hy met zyne goede Officien, dewelke hy daar by volgens 't verzoek van Haar Hoog Mogende zoude besteden ter plaatze daar ze behoorden, te laat mochte komen.* 1741. Juny.

De Marschal de *Maillebois* is te *Parys* uit *Corsica* gereverteert: 8 Bataillons van zyne Troupen blyven op 't gemelde Eiland en zyn in de principaalste plaatzen in Garnizoen gelegt.

Deze schikkingen veroorzaken niet dan eene grote verwondering zo wel by de Republicq van *Genua* als by de *Corsen*, dewyl d'eerstgemelde daar door begindt te vrezen, of zy wel ooit weder eenig voordeel van 't Eiland *Corsica* trekken zal, en d'andere noch niet weten wien zy voor het tegenwoordige of in het toekomende voor hunnen Opperheer moeten en zullen moeten erkennen.

Alle Vreemdelingen die te *Parys* staan te komen, moeten volgens een Ordonnantie van den Politique Stedehouder, „ hun „ Naam en Toenaam, qualiteit, Land en Stadt van hunne ge„ boorte, oorzaak van hunne komste, en wat zy 'er te doen heb„ ben, by hun Hospes, en deze wederom by den Politique Ste„ dehouder opgeven, zullende de gene, die men op onwaarheden „ betrapt, in hechtenis gebraght worden.

Den 14. dezer heeft men den Priester van *Maure*, der Diocés van *Mans*, te *Parys* opgehangen en zyn Lichaam vervolgens verbrand, wegens het stelen van een Kelk na dat hy de Mis gedaan had, in de Kerk van den H. G.

DE Paus, grotelyks bekommert zynde, dat de vertraging van de Keizerlyke Verkiezing en andere dreigende gevaren de Vrede ITALIEN.

 van

1741. Juny. van de Kerk grotelyks mochten benadelen, heeft geordonneert, by alle Missen 't Gebed van den 46. *Psalm* te doen: *Deus Refugium nostrum, &c. Godt is ons eene toevlucht en sterkte, &c.* Zynde nu 't *Ryk* zonder *Keizer*, en de *Kerk* zonder *Advocaat*, en dus beide in een zeer benaude Staat.

De Keurvorst van de *Paltz* heeft door deszelfs Agent by den Paus aanzoeking gedaan om verlof tot het ligten der Tienden van de Geestelyken in zyne Staten, maar alzo de Redenen, die den gemelden Keurvorst tot een diergelyke Geldheffing noodzaken, niet kragtig genoeg schynen, is besloten 't onderzoek van die Zaak noch eenigen tyd uit te stellen, 't welk als een weigering van dat verzoek word aangemerkt.

Te *Venetien* hadt men de volgende Brief uit *Constantinopelen* bekomen, zynde gedateert den 15. *Mey*:

VOor eenige dagen heeft men tyding gekregen, dat te *Mecca* een grote Wanorder voorgevallen is, die wel gelegenheit konde geven tot een zwaren Oorloch tusschen de Turken en Persianen: Dezelve is op deze wys ontstaan: Na dat eene Caravane uit *Persien* met verscheide Pelgrims te *Mecca* voornoemd was aangekomen, by zich hebbende een menigte Presenten voor 't Graf van *Mahomet*, wist dezelve middel te vinden, om den Sherif, die aldaar als Opper-Priester van de Mosqueé is, om te kopen en verlof te krygen van die Geschenken op het gemelde Graf te gaan leggen, 't welk anderzints niet dan aan de Muzulmannen geoorloofd is, alzo alle andere Gezintheden als Scheurmakers by Hen worden aangemerkt: Zo dra als de Broeder van den Sherif dit vernomen had, gaf Hy daar van kennis aan 't Gemeen niet zo zeer wegens een verfoejing van de boven verhaalde Zaak, maar aangedreven door de begeerte om de Plaats van zynen Bloedverwand uit deszelfs Bediening gestoten te bekleden, 't geen Hem ook zo wel gelukte, dat het Graau, 't welk op de been quam, den Sherif wredelyk om 't leven braght, en deze woede ook omtrent alle de Persianen van de Caravane oeffende, na dat het zelve de Geschenken met allerlei Lasteringen onder de voet getreden had: *Thamas Kouli Can* hier van verwittigt zynde, heeft terstond twee grote Legers een naar *Bassora* en 't ander naar *Karz* gezonden, waar op de Sultan bevel gegeven heeft dat een groot Corps Janitzaren met Oorlochs- en Mondbehoeftens den marsch naar den kant van *Persien* zal aannemen: d'Arabieren zyn door dit Geval ook in

grote

grote beweging gebraght, maar men weet niet of zy voor of tegen *Kouli Can* te Veld zullen trekken. 1741. *Juny.*

Te *Mantua* en andere plaatzen van Oostenryks *Lombardyen*, is een Edict van de Koninginne van *Hongaryen* gepubliceert, inhoudende, „ dat d'inkomsten voor een jaar van alle en een ieder, zo Vreemdelingen als Inwoonders, die in 't gemelde „ Landschap goederen hebben, en zich in vreemde Landen, „ buiten dienst van Hare Majesteit, bevinden, in de Koninglyke-schat-kist gebraght moeten worden ".

DEN 27. passato, 's namiddags hadt de Deputatie van den Hongarische Ryksdag ten getale van 34 personen, die zich in 18 Koetsen na 't Hof vervoegden, Audientie by Hare Majesteit de Koninginne van *Hongaryen*, na dewelke ze ook tot die van de Keizerin twede Douariere en vervolgens tot die van den Here Hertoch van *Lotthæringen* ingeleid wierden, dewelke ze nodigden van de Koningin by hare Kroning te *Presburg* te verzellen: Deze Heren hadden 't vergenoegen uit het Koninglyke Paleis na huis kerende, van den jongen Aards-Hertoch in een der Vensters van dat Paleis te zien. DUITSCHLAND.

De pointen, welke door de gemelde Gedeputeerden van de Koninginne geëischt zyn, bestaan:

I. DAt de Rechten en Privilegien van 't Koningryk *Hongaryen* in 't algemeen zullen bevestigt, en deze bevestiging in de Capitulatie, die men aan de Koningin zal presenteren, uitdrukkelyk zal bedongen worden.

II. Dat in *Hongaryen*, *Slavonien* en in 't Bannaat van *Temeswar* de Civile Regering niet meer onder de Militaire staan zal.

III. Dat de Ministers van de *Hongarische* Natie zullen mede van 't Cabinet zyn, gelyk d'andere Ministers van 't Hof van *Wenen*, en dat de Koningin zich verpligte, geen Tractaat met de Turken te maken zonder advys der Stenden van 't Koningryk.

IV. Dat al 't geen de betaling en de marschen der Troupen betreft, niet meer door Krygs-Commissarissen, maar door Nationale Commissarissen zal gereguleert worden.

V. Dat de *Hongarische* Cancellary te *Wenen* uit geen andere dan Nationalen bestaan zal, en die zelve Privilegien hebben als d'andere

re

1741. *Juny.* re Cancellaryen: Dat men aan geen anderen dan *Hongaren* de Waardigheden en Chargien van 't Koningryk, van Commandants-Plaatzen, van de Finantie Kamer, van de Tollen, &c. confereren zal, en dat die Finantie-Kamer onafhanglyk zy van eenig ander Tribunaal.

VI. Dat alle Leeftocht van 't Gewas van *Hongaryen* vry na *Oostenryk* en *Styrmark* mogen passeren, zonder eenige extraordinaire Rechten daar van te betalen, en dat de derde Penning, op de *Hongarische* Koopmanschappen gelegt, zal afgeschaft worden, als mede 't *Monopolium* der *Hongarische* Ossen, die men na *Venetien* stuurt, en dat d'Onderdanen van die Republicq de Vryheit zullen hebben, om ze zelfs in *Hongaryen* te mogen kopen.

VII. Dat de Contributien der Graafschappen naar hun respective Vermogen zullen gereguleert, en d'Adel van die gene bevryd worden, aan dewelke dezelve, volgens zyne Rechten en Privilegien niet onderworpen is.

VIII. Dat de Waardigheit van *Palatin van Hongaryen* hersteld worde, volgens den Inhoud van 't Decreet van Koning *Matthias* vau 't Jaar 1485.

IX. Dat de Kerkelyke Beneficien der *Roomsgezinden* aan gene Vreemdelingen zullen gegeven worden tegen de Wetten van 't Koningryk: En dat de Constitutien, ten faveur van de *Protestanten* gemaakt. ter uitvoering zullen gebraght en gehandhaaft worden.

Vervolgens zyn die Gedeputeerdens, na dat zy verscheide kostbare presenten van dat Hof ontfangen, en tegen den zin van eenige Ministers den vryen uitvoer gedurende vier- en twintig- in plaats van zestien weken 's jaars, van de Koninginne verkregen hadden, zeer vergenoegt naar hunne Ryksvergadering te *Presburg* gekeerdt.

De Protestantsche Gemeentens in *Hongaryen*, hebben insgelyks eenige Gedeputeerden aan de Koninginne gezonden, welke ter gehoor van Hare Majesteit geweest zyn, waar in zy van dezelve een minlyk Onthaal genoten, en belofte gekregen hebben, dat de Koningin hunne Bezwaarnissen, indien zy wel gegrond zullen bevonden worden, zal doen uit den weg ruimen, en derzelver Voorregten bevestigen.

De Pruissische Minister te *Regensburg*, heeft een geschrift van den volgende inhoud gepubliceert gehadt: „ Dat nu by zyne

„ hem

„ hem toekomende Landen in *Silesien* uit d'Oostenrryksche Han- 1741.
„ den gevindiceert had, zo wel de Rooms-Gezinden als 't Ko- *Juny.*
„ ningryk *Polen* konden gerust zyn, dat geen van beide 't minste
„ van zyn Regering en Buurschap te vrezen had: Zyne Majes-
„ teit was niet van eenige Religie-Haat, gelyk 't Huis van *Oos-*
„ *tenryk*, ingenomen, en wist wel, dat een gedwonge Religie
„ een Irreligie was, eerst van den Dwingeland, en daar na van
„ die, dewelke daar toe gedwongen wierden: Hy had tot noch
„ toe niet een Roomsgezinde zyner Landen Reden tot klag-
„ ten gegeven, veel meer zelfs hen toegestaan Kerken in plaat-
„ zen te mogen bouwen, daar ze geen hadden: Wilden echter
„ de Catholyke in *Silesien* onnodigerwys vrezen, konden ze alle
„ de Roomsche Mogendheden tot Guarandeurs verzoeken: Te-
„ gen 't Koningryk *Polen* en de Poolsche Natie droeg zyne Ma-
„ jesteit de grootste achting en vriendschap, schatte ook de hare
„ zeer hoog: *Oostenryk* had telkens getracht, gelyk *Hongaryen* en
„ *Bohemen* alzo ook *Polen* onder zyn Macht te krygen en die 3
„ Koningryken te conjungeren".

De Marschal de *Belisle*, houdt zedert zyne te rugkomst te *Francfort*, aldaar ope Tafel, onder 't geluid van Trompetten en Keteltrommen, maar tot noch toe geen van de Verkiezings Afgezanten daar by verschenen zyn: De Pausselyke Nuncius en de Heer van *Blondel* zyn byna gedurig in zyn Gezelschap.

DE Graaf van *Neuperg* Generaal *en Chef* der Oostenrykſche Armée, heeft onlangs 't volgende Patent tegen de Vrybuiters uitgegeven: SILESIEN.

VErmits zeer veel klagten ingekomen zyn, dat alom in 't Hertochdom van *Silesien*, en wel voornaamlyk in de Vorstendommen *Oppelen* en *Ratibor*, de Heerlykheit *Beuthen* en onderhorige Distriсten, verscheide Benden van zamengerot gespuis, of zogenaamde Vrybuiters en Heidens, onder voorwendzel dat ze bestelt zyn, om d'Opgezetenen van den Evangelischen Godsdienst te verdelgen en uit te roeijen, allerhande buitensporigheden en geweldenaryen plegen, Dorpen, Opgezetenen en Onderdanen, zonder onderscheid van Godsdienst en slechts, om zo te spreken, alle de genen, die onder hunne handen vervallen, roven en plonderen, en van hunne quaadaardige behandelingen alom zeer droevige merkteke-

1741. Juny.

tekenen achterlaten, en zulks direct strydig is tegen d'intentie van hare Koninglyke Majesteit van *Hongaryen* en *Bohemen*, onze genadigste Vrou, als die niet wil dat iemant in haar Erf-Hertochdom *Silesien*, en daar onder begrepe Vorstendommen, Graafschappen en Heerlykheden, Steden, Vlekken, Dorpen, enz. 't zy Catholyken of Evangelischen, 't minste onrecht of leed geschiede, doch zo dat daar van uitgezondert zyn de genen, die de stoutheit hebben, om zich tegen de rechtmatigste zaak van hare Koninglyke Majesteit aan te kanten, en tegen hare Troupen of getrouwe Onderdanen de Wapenen op te vatten, of wel den Vyand tegen ons te dienen, en daar op werkelyk betrapt worden, welke laatste na d'uiterste strengheit der Wetten, en naar bevind van zaken als Rebellen en Belhamels zullen worden gestraft.

Zo word aan alle getrouwe Ingezetenen en Onderdanen van dit Erfhertochdom *Silesien*, en ingelyfde Vorstendommen, Graafschappen en Heerlykheden, Steden, Vlekken en Dorpen, by dit Patent door den Generaal *en Chef* macht verleent, om 't gemelde gespuis, 't welk onder voorwendzel, om naamlyk de Lutheranen uit te roeijen, allerhande geweldenaryen pleegt, met alle krachten te vervolgen, te doden, te Vangen en over te leveren, om hen ten voorbeelde van andere te straffen, en dus aan de gantsche Werelt te tonen, hoe ver hare Koninglyke Majesteit van *Hongaryen* en *Bohemen*, onze allergenadigste Vrou daar van af is, om iemant van hare Onderdanen, 't zy Catholyke of Evangelischen 't minste onrecht of leed te laten doen. *Neiss* den 27. *April* 1741.

Vervolg van 't Dag-verhaal der Oostenrykscbe Armée, onder den Veldmarschalk Grave van *Neuperg*:

WY occuperen noch Steeds ons Leger te *Bublau*, omtrent *Neiss*, en de Vyanden 't hunne by *Brieg*. Dezer dagen wierd een Ritmeester van 't Regiment van *Caroli* met 30 Hussaren door den Generaal *d'Olonne*, die een klein Corps aan d'andere zyde van *d'Oder* commandeert, gedetacheert, om een Vyandlyke Voorpost t'attaqueren; maar zedert geen Man van dat Detachement te rug gekomen zynde, vreest men, dat ze in een gevegt of gesneuveld of tot Krygsgevangens gemaakt zyn. Den 15. *Mey* arriveerde hier een Pruissische Postillon met het Valies en Brieven, die aanstonds met een Stafette na *Wenen* gezonden wierden; deze Postillon zou van de Pruissische Armée na *Breslau* ryden, maar hadde de route uit wraak (om dat hy een Paard, het geen hy dood had gereden, had moeten betalen) herwaarts genomen. Men verneemd, dat tusschen 't Corps van den Generaal *Baroniay* en een sterk Pruissis Detachement omtrent *Grotkau* een Schermutzeling voorgevallen is,

waar

waar van men echter de particulariteiten noch niet weet. Onze Generaal en Chef dede den 19. onze Armée te zamen trekken, en laat de Veld-Artillery voor 't Front van dezelve plaatzen, ook verscheide andere verdediging dispositien maken: Men zegt, dat deze precautie geschied op de naricht, dat de Pruissische Armée uit hun Leger opgebroken en herwaarts op marsch is. Den 20 of 21. verwagt men het Regiment van *Daun* en d'eerste Divisie der Warasdiners. d'Uitwisseling der wederzydsche Gevangens zal eerstdaags geschieden. 1741. *Juny.*

De Veldmarschal Grave van *Neuperg* heeft den 18. en 19. de Veld-Artillery aan de Brigades laten uitdelen, en d'Armée in slag-ordre doen stellen, waar uit men besluit, dat de gemelte Veld-Marschal van intentie is de Vyanden op staande voet in 't Leger af te wagten, ingevalle dezelve goedvinden van ons te komen attaqueren; doch heeft men zedert drie dagen niets zekers van derzelver beweging gehoord, als dat de Generaal *Baroniay*, by zich hebbende omtrent 1200 Man, den 17. dezer by 't Dorp *Rothschos* door een sterk Vyandlyke Detachement geattaquert en genoodzaakt geworden was na verlies van eenige Officiers, en omtrent 100 Man de vlugt te nemen, en zedert bevond die Generaal zich met de rest van zyn Corps te *Munsterberg*. Den dag voor die Actie arriveerden hier in 't Leger 90 Karren met Garst, dewelke die Generaal op de Vyanden buit gemaakt en herwaarts gezonden had. Zedert 14 dagen is de leeftogt en Vouragie door de toevloet van alle kanten in ons Leger zeer overvloedig en voor een billyke Prys te bekomen. Men zegt, dat 600 Wallachen by de Warasdiniers in *Moravien* zich gevoegt hebben, om als Vrywillige te dienen, mits d'ordinarisse Soldy van 5 Kreutzers en twee ponden Brood daags. Men wagt met groot ongeduld op d'aankomste onzer op marsch zynde Troupen.

De Commandant Baron van *Roth*, laat dag en nacht aan de Fortificatie van *Neiss* arbeiden, om ze in staat te stellen van eene lange Belegering uit te staan: Hy heeft de Voorsteden onder Water gezet, en is doende eenige Werken te maken, om d'Inondatie daar mede te dekken. De Veld-Marschal heeft eene grote Quantiteit Faschinen doen vervaardigen en derwaarts laten transporteren: Onze Armée campeert noch omtrent *Buhlau* en maakt niet de minste beweging tot verandering van Legerplaats, maar schynt de Vyanden daar te willen afwagten. De Generaal *Baroniay* is den 23. met zyn klein Corps van *Munsterberg* over *Otmachau* by d'Armée wedergekeert, hebbende alleenlyk een Capitein met 100 Man te *Munsterberg* gelaten, om de Vyandlyke beweging van die kant t'observeren, en aanstonds na d'aankomste van die Generaal, heeft de Graaf vau *Neuperg* 200 Man te Paard na de kant van *Grotkou* ge-

 deta-

1741. *Juny.* detacheert, om van de Vyanden kondschap te halen: Den 25 's morgens arriveerde een Deserteur, die rapporteerde, dat de Vyandlyke Armée noch den 24. 's morgens in 't oud Leger van *Molwitz* gestaan, maar ook alle dispositien gemaakt had, om alle momenten op te breken. Dien dag arriveerde 't Regiment Infantery van *Leopold van Daun* by d'Armée, alwaar men ook morgen 't Corps Waradiniers verwagt, wanneer dan d'Armée 29000 Man sterk zal zyn. 't Verlies, 't welk den Generaal *Baroniay* den 16 dezer in 't Gevecht by *Rothschos* gehad heeft, word aan doden, gequetsten en gevangens op 90 Man geschat, onder de laatste bevind zich de Lieutenant Collonel van 't Regiment Hussaren van *Desoffi*, en een Capitein van 't Regiment Cuirassiers van *Scher*.

Onze Generaal en Chef, liet den 25. een Krygsraad houden, daar in geresolveert is de Vyand, ingeval dezelve ons mocht komen attaqueren, in ons Leger af te wagten, ten welken einde noch 's avonds d'order de Battaille d'Officiers gegeven wierd; want men zekere tyding heeft, dat de Pruissische Armée, die de Koning in Persoon commandeert zich den 24. met een zware trein van Artillery, van Ammunitie en van Provisie van *Brieg* op marsch begeven, en de route van *Grotkau* 3 uuren van hier genomen heeft, alwaar ze den 25. 's avonds heeft konnen arriveren, en men steld vast, dat ze ons of attaqueren, of 't beleg van *Neiss* ondernemen zal, alwaar men zich tot eene dappere verwering prepareert. De Koning heeft voor 't opbreken van *Brieg* 't Detachement aan d'andere zyde van den *Oder* merkelyk versterkt, 't welk den Generaal van *Olonne* genoodzaakt heeft *Oppelen* te verlaten en *d'Oder* te repasseren, om zich by onze Armée te konnen voegen, alwaar hy ook den 25. met het Regiment van Posasky, en den 26 't Regiment Hussaren van *Caroli* gearriveert is. Onze Armée bestaat noch maar uit 20000 weerbare Mannen, doch hoopt men, dat ze binnen eenige dagen door d'opmarsch zynde Volkeren merkelyk zal versterkt worden.

De Veldmarschal Graaf van *Neuperg* heeft ordre eene twede Battaille te hazarderen, wanneer de Vyanden die komen aanbieden of zoeken, zullende de grove Bagagie van d'Armée, als mede de meeste Equipagie der Officiers na *Jagerndorf* gezonden worden, zo dra men d'aanmarsch der Vyanden verneemd, om zonder beletzel te konnen vechten; doch men acht dat het, zo haast niet daar toe zal komen, wyl men narigt heeft, dat de Pruissische Armée by *Grotkau* halte gemaakt, hun Leger met een Wagen-burgt versterkt en dezelve met eene talryke Artillery bezet heeft, 't welk ons zeer aangenaam is, wyl ons tyd gelaten word onze Armée

mée te versterken, die binnen acht dagen op 30000 Man zal aangroeijen. Den 27. viel tusschen onze Voorposten en een Vyandlyk Detachement by *Makowitz* een gevecht voor, en niet tegenstaande de Vyanden veel sterker dan d'onze waren, wierden ze echter met verlies van 30 doden en 18 gevangenen gerepousseert: Van d'onze zyn 6 Hussaren gesneuvelt, verscheide gevaarlyk geblesseert, en een Capitein met een Wagtmeester tot Krys-gevangen gemaakt. Den 28. arriveerde een Trompetter by den Veldmarschal, Graaf van *Neuperg*, te *Neiss*, om hem kennis te geven, dat de Koning van *Pruissen* de Vrou en Kinderen van den Baron van *Roth*, Commandant van *Neiss* die voor omtrent twee Maanden op haar Landgoederen geleit, en zedert gearresteert geweest zyn, in vryheit gesteld had, en zyne Majesteit tot d'uitwisseling der wederzydsche Gevangenen genegen was: Die Trompetter was wel met verbonden Oogen in de Stadt ingelaten, maar wyl men by d'eerste geavanceerde Wagt dezelfde precautie niet genomen had, heeft de Graaf van *Neuperg* hem te rug gehouden, en in deszelfs plaats een van de zyne met het antwoord aan den Koning van *Pruissen* gezonden. Den 29. wierd de Spion opgehangen, dewelke aanleidinge tot d'Actie, den 16. dezer tusschen den Generaal *Baroniay*, en een Pruissis Corps voorgevallen, gegeven had, als hebbende de Vyanden van de Stelling en Situatie van 't Corps van den Generaal *Baroniay* narigt gegeven. Den 27. arriveerde een Pruissis Officier te *Glas* onder voorwendzel, dat hy een Capitein in Duël gedood had, en daarom genoodzaakt was een Schuilplaats te zoeken, maar dat een aldaar zich ophoudende Silesis Heer hem gekend en verklaard had, dat het een Pruissis Ingenieur was, waar op hy gearresteert wierd. Zedert 5 dagen zyn over de 40 Deserteurs in ons Leger aangekomen. Aan de Fortificatien te *Neiss* word noch steeds dag en nacht onophoudelyk gearbeid.

1741. Juny.

Zedert d'aankomste van verscheide nieuwe versterkingen by onze Armée, is d'ordre de Battaille van dezelve veranderd. De Generaals van *Hohenembs* en van *Konigseg* zyn mede hier in 't Leger gearriveert. Binnen 3 dagen zyn weder verscheide Schermutzelingen tusschen d'onze en de Pruissische voorgevallen tot nadeel der laatste, niet tegenstaande dezelve veel sterker dan d'onze waren. De Vyanden hadden een aanslag geformeert, om onze 700 Hussaren, die t'*Oud-Grotkau* leggen, te couperen, en detacheerden met dit oogmerk na die kant 3000 Paarden en twee Battaillons met vier Veld-Stukken: Deze 2 Battaillons verborgen zich in een grote Hof of Land-Tuin, terwyl de Cavallery onze Hussaren attaqueerde, om dezelve door eene geveinsde vlugt na de kant van

1741. *Juny.* die Tuin te verleiden, ten welken einde de Vyanden ook, na eenige decharges gedaan te hebben, begonnen te wyken, maar onze Husfaren merkten hun voornemen, en vervolgdenze maar tot op een Musquetschoot van de plaats, daar men hen lagen gelegt had, waar op ze zich, na 3 gequetsten bekomen te hebben, retireerden en na hun Post van *Oud-Grotkau* keerden: De Vyanden hebben 21 doden, waar onder een Capitein en een Lieutenant, nevens een groter getal geblesseerden bekomen. Den 29. coupeerden onze Husfaren van *Freywalde* een Vyandlyke Party van 150 Man, en vervolgdenze al vegtende tot aan hun Leger: Den 30. namen die Husfaren 60 Ossen, die men van *Breslau* na de Pruissische Armée geleide. De voor eenige dagen aangekomen Deserteurs hebben gerapporteert, dat de Koning van *Pruissen* eenige 100 Boeren in zyn Leger van *Grotkau* had laten komen, om aan een Circumvallations-Linie t'arbeiden; doch d'Overlopers, van den 7. *Juny* verhalen integendeel, dat de zedert 3 dagen gevalle sterke Regen 't Vyandlyke Leger genoodzaakt had te decamperen, en na *Molwitz* te retireren. Den 30. zyn t'*Otmachau*, alwaar den Major *Schmiz* commandeert, 45 Deserteurs te gelyk aangekomen. Zedert eenige dagen is 't gerugt in ons Leger zeer groot, dat de Hoven van *Wenen* en van *Berlyn* de Mediatie der Zee-Mogendheden over de Silesische Geschillen aangenomen hebben; dit zo zynde, zal men mogelyk gene twede Hoofd-Actie te vrezen hebben.

Behalven de Generaals van *Konigseg* en van *Hohenembs*, zyn ook zedert de Generaals *Leopold van Daun*, van *Paland*, van *St. Ignon* en verscheide andere Officiers van minder rang, als mede den 3. dezer een Corps van 600 Vrywillige Hongarische Edellieden, en den 5. 't Regiment Dragonders van *Olonne* hier in 't Leger aangekomen, invoegen zich 't zelve nu tot aan den Berg *Carnikel* uitbreid. De Generaal *Staf* bevind zich noch steets te *Neiss*. Den 4. passeerde 't gemelde Corps Hongarische Volontairs de Reveu voor de Generaliteit, en wierd vervolgens gedetacheert, om een kans met de Vyanden te wagen, doch men is'er wat ongerust over, wyl ze noch niet te ruggekomen zyn, en men ook geen tyding van hen bekomen heeft. Dien dag avanceerde een sterke Party van onze Husfaren tot aan een Vyandlyke Redoute by *Grotkau*, maar de Vyanden met het Canon op hen spelende, wierden ze genoodzaakt, hoewel zonder eenig verlies, te retireren. 't Generaal Hospitaal van onze Armée heeft men te *Landek*, eenige uuren van *Glaz*, gestabileert, en alle zieken derwaarts in zekerheit gezonden. De Pruissische Armée is niet na *Mollowiz* te rug-getrokken, gelyk de Deserteurs verhaald hebben maar heeft alleenlyk een hoger Ter-

Terrein geoccupeert; doch zo even voor 't vertrek der Brieven gaat de ſpraak, dat ze geheel gedecampeert is, maar werwaarts ze de route genomen heeft, weet men noch niet: Deze bewegingen en verandering van Legerplaats heeft d'aanhoudende vele en ſterke Regen veroorzaakt, die ons niet minder dan de Vyanden incommodeert, zynde de Wegen daar door zo onbruikbaar en de Landen zo weekagtig, dat de Huſſaren, die gedetacheert zyn, die naulyks konnen paſſeren en doorkomen. Men verneemt, dat een Corps van 3 Esquadrons *Oulanen* in 't Vyandlyk Leger aangekomen is: Deze Volkeren zyn in *Litthauwen* geligt en van de Tartaarſche Natie afkomſtig, ook zeer ſtrydbare Mannen, zy zyn op zyn Pools gekleed, en hunne Mutzen of Stormhoeden met Hoornen van allerlei Gediertens en met hele Vleugels van grote Vogels verſiert, hunne Wapenen beſtaan in een Renſpeer en een lange Carabyn of een Roer met een Draaiſlot; zy zullen tegen onze ligte Cavallery gebruikt worden. 1741. Juny.

De Generaal Major *Feſteritz*, die de laatſtgemelde gelukkige Party tegen d'Ulaners gedaan heeft, is den 9. hier gearriveert en heeft gerapporteert, dat de Vyanden in ſlagorder na *Fridewade* marſcheerden, zynde d'importantſte van onze Voorpoſten, alwaar wy 't Regiment Huſſaren van *Ghylani* hebben: Men heeft aanſtonds daar over een Krygs-Raad gehouden; na welkers eindiging men dien Generaal na zyn Corps deed te rug keren: Men heeft insgelyks aan alle zich de te *Neiſs* bevindende Officiers, die niet onder dat Garnizoen behoren, ordre gegeven van zich na 't Leger van *Buhlau* by hunne Regimenten en Compagnien te begeven, en op 't Signaal dier Stadt acht te nemen: Zo in dit moment voor het vertrek der Brieven arriveren twee Pruiſſiſche Huſſaren met een Tambour, die rapporteren, dat de Vyanden in der daad op marſch zyn, en 't voorſte van hunne Artillerie, beſtaande in 22. Stukken Canon, reets t'*Oud-Grotkou* aangekomen was, toen ze van een Voorpoſt deſerteerden. Niettegenſtaande deze Vyandlyke bewegingen en onze daar tegen gemaakte diſpoſitien, is men nochtans doorgaans van gevoelen, dat het een valſche Wapenkreet is, om dat, als de Vyanden van intentie geweeſt waren of luſt gehad hadden eene twede ſlag te wagen, zy 't zouden gedaan hebben voor d'aankomſte der verſterkingen, die wy zedert de verovering van *Brieg* ontfangen hebben.

Den 11. heeft een van onze Huſſaren Partyen, verzeld van 200 Hongariſche Edellieden, een Party van 200 Vyandlyke Huſſaren, en 100 Ulaners op een Adelyke Heerlykheit, omtrent een uur verre van hun Leger, geattaqueert, en alle tot op 20 Man, die gevan-

1741. Juny. gevangen genomen zyn, nedergemaakt, en de gemelde Adelyke Heerlykheit in d'assche gelegt, en den Edelman, beneffens den commanderende Officier gevangen mede gebragt.

PRUISSEN. VERDER vervolg van 't Dag-verhaal van 't geen in de Pruissische Armée voorgevallen is:

De Fortificatien van *Brieg* nu wel hersteld en die Vesting met alle Behoeftens genoegzaam voorzien zynde, wierd den 24. passato, in 't Pruissische Leger alle toestel gemaakt, om op te breken, en den 25. de Generaal du *Moulin met* 2000 Paarden voor uit gezonden, om een nieu Leger by de Stadt *Grotkau*, niet verre van *Neiss* gelegen, af te steken, en den 26. 's morgens ten 3 uuren begaf zich zyne Pruissische Majesteit met de gehele Armée op marsch, om 't gemelde Leger te betrekken, hebbende zich d'Oostenrykſche in hun Leger by *Neiss* zeer stil gehouden; maar men weet noch niet, of dezelve de Pruissische, die men vast steld op hun te zullen losgaan, zal afwagten dan niet.

Des Konings Leger heeft zedert tot den 9. dezer by *Grotkau* blyven staan, zonder iets van belang uit te voeren, maar ziende dat de Vyanden gerust in hun Leger bleven, de Koning raadzaam gevonden heeft om den laastgemelde dag van daar naar *Friedewalde* op te breken, daar onze Troupen een Party van omtrent vier duizend Oostenrykſche Huſſaren zo als ook den 12. uit het Dorp *Mogwitz* tot onder 't Canon van *Neiss* op de Vlugt gedreven hebben, om op deze wyze aan 't Vyandlyk Leger een Slag aan te bieden; maar vermits 't laastgemelde noch niet quam opdagen, had zyne Majesteit alle de Voeragie in de rondsom leggende Dorpen doen verteren, ten einde aan de Vyanden aan dezen kant van de Rivier den Onderhoud wech te nemen; de Koning deed den 13. 't Leger in vyf Colommen naar *Steelen* opbreken, 't welk door de Arriere-Garde, bestaande in alle onze Huſſaren en vier Bataillons Granadiers, gedekt wierd, om dat men gemakkelyk voorzien konde, dat d'Oostenrykſche Huſſaren d'onze zouden volgen, zo als omtrent negen uuren geschied was; dat deze alle hunne kragten in 't werk stelden om een gedeelte van onze *Bagage* te veroveren; dat zy ook inderdaad vier Wagens met Voeragie, een met Bier en noch twee andere bemachtigden, maar deze Buit zeer duur geboet hadden, om dat meer dan 40 doden van hen op de plaats bleven en een Lieutenant nevens 29 Man gevangen genomen wierden; dat kort daar na de Generaal-Major van *Riedesel* volgens zyne ordre zich met

twee

twee Battaillons Granadiers voor *Grotkau* posterde, om 't laatste Transport van de Bagage te dekken, dat Hy aldaar van den Oostenrykschen Collonel *Trips* met 13 Esquadrons omcingeld en opgeëischt was zich als Krygsgevangen over te geven, maar tot antwoord gegegen had. *Dat hy ten eersten by Hem zou komen, vermits, de Troupen, dewelke Hy onder zyn gebied had, in den Slag omtrent* Molwitz *hadden gediend*; dat Hy zo dra de Bagage buiten gevaar was, met zyn Corps by den gemelden Collonel naderde, die echter niet raadzaam gevonden had om hem aftewachten: Dat men voor 't overige van de ware Oogmerken des Konings niets zekers kon melden, maar dat het schynt als of zyne Majesteit naar *Friedewalde* gekomen is en daar staan blyft, om de Vyanden over de Rivier te lokken, 't geen de tyd in 't kort zal leren. d'Overste *Natzmer* was met zyn Regiment Huffaren, bestaande uit duizent Man, in ons Leger aangekomen, en dagelyks wierden de twee Regimenten van *Bronikowsky* en *Bandemer* nevens 20 Esquadrons Drogonders uit *Pruissen* verwagt, wordende onze Ruitery, die zich in een gewenschten staat bevind, d'onderhoud noch uit de Magazynen bezorgd, ten einde de Voeragie op 't Veld zo lang mooglyk te sparen.

1741. *Juny.*

DE *Fransche* en *Engelsche* Ministers hebben met den Minister van den *Staat der Vereenigde Nederlanden*, omtrent de verschillen, tusschen dat Hof en die Staat over de Visscherye, gerezen, een gemene zaak gemaakt, en onder anderen vertoond:

DENEMARKEN.

DAt de Zee vry zynde, een ieder 't Recht heeft in dezelve te Visschen, mits dat het op geen onbetamelyke wyze gedaan word: Dat behalven dat gemene Recht, de *Hollanders* noch een byzonder door verscheide Tractaten bekomen hebben: Dat zy zelfs voor d'oprechting van hunne Republicq in de possessie geweest zyn, om op d'*Yslandsche* Kusten te Visschen, en dat wanneer de Koningen van *Denemarken* ten dien opzichte eenige nieuwigheden hebben willen invoeren, de *Staten Generaal* zich altoos daar tegen gekant hebben: Dat behalven 't natuurlyk Recht van de vrye Visscherye in Volle Zee, haar *Hoog Mogende* ook 't beschreven Recht voor haar hebben: Dat wanneer men, betreffende behoorlyke of onbehoorlyke manier der Visscherye wil aamerken, dat hunne Visschers niet in acht nemen zich 4 mylen van de Kusten te houden, het hun toeschynt, dat de Koning zodanige verbod aan deszelfs Onderdanen kan doen, maar niet aan die van andere Prinsen of Staten: Dat noch 't gemene, noch 't beschreven Recht, niet bepaalt, wat tusschen-wytte d'een van des anders Kusten moet blyven: Dat d'eene zoude kon-

1741. *Juny.* nen begeren, dat dezelve groot, anderen wederom dat zy klein was, doch dat niemant haar tot op 4 Mylen zal ſtellen, als een te verre uitgebreide diſtantie, en aan veſcheide Oorden impracticabel. Dat 't geen het doenlykſt ſchynt, is, dat de Koning en de *Staten Generaal* wederzyds overeenkomen over eene bequame diſtantie, buiten welke 't niemant geoorloft zal wezen, op *d'Yſlandſche* Kuſten te viſſchen: Dat haar *Hoog Mogende* vurig wenſchen dat een conventie geſloten, en dat point onder de bemiddeling van de Koningen van *Vrankryk* en *Engeland* en 't *Ruſſiſche* Hof vereffent werde: en dat betreffende de Tractaten waar door de *Hollanders* een particulier Recht tot die Viſſcherye verkregen hebben, by te brengen, zyn die van den 23. *Mey* 1544, die van 1572, de conventie in 't jaar 1596, met den Koning *Chriſtiaan* de IV. gemaakt, en d'Alliantie en Contracten van den jaren 1596, 1621, 1674, 1686, en 1701.

ZWITZERLAND. *DE Heren Staten Generaal* by Miſſive aan 't Canton *Zurich* kennis gegeven hebbende van 't Beſluit, dat zy genomen hadden om 't Regiment van *Hirzell* met 4 Compagnien te vermeerderen, en daar toe permiſſie verzoekende, om op deſzelfs territoir te doen werven, heeft 't zelve, na daar over een Raadsvergadering gehouden te hebben, aanſtonds in dat verzoek bewilligt, en zedert zyn de wervingen begonnen, welke met zo veel toeloop gecontinueert worden, dat men niet twyffelt, of de gemelde 4 Compagnien zullen voor den *eerſten July* naaſtkomende, compleet zyn: Te *Bern*, uit *Holland*, 5 Kapiteins aangekomen zynde, hebben aan de Regering van dat Canton overgelevert een Brief van de *Heren Staten Generaal*, om de werving van 4 nieuwe Compagnien *Zwitſchers* te verzoeken; waar op de Regering in de volgende termen hebben geantwoord:

HOOG MOGENDE HEREN.

WY hebben de Brief die *Uw Hoog Mogende* in dato den 12. van den voorlede maand aan ons geſchreven hebben, ontfangen. Wy zien daar in met een byzonder genoegen, die dierbare getuigenis, die zy daar in ons geven van 't vertrouwen 't welk zy continueren te hebben in onze achting voor haar Republicq, en waar van zy Vriendſchap, en nieuwe bewyze verwagten door 't verzoek 't geen zy doen van 4 nieuwe Compagnien, ieder van 200 man.

Als

Als men d'uitkomsten die uit de tegenwoordige conjuncture van de zaken van *Europa* konnen resulteren, aanmerkt, zoude ieder Staat, verre van zich van Troupen t'ontbloten; nergens anders mede bezich moeten zyn, als met zich op zyn hoede te houden. Ondertusschen laat de ware achting en d'opregte Vriendschap die wy voor *Uw Hoog Mogende* hebben niet toe, uit te stellen, met de zelve naukeurigheit als voorheen d'Engagementen van het Tractaat van *Unie* te vervullen. Wy flatteren ons, dat *Uw Hoog Mogende* van haar kant zullen geresolveert zyn, de zaken op een vaste voet te reguleren: Wy bidden haar dan, ons hunne verklaring te willen geven, dat deze 4 Compagnien niet in Vredenstyd zullen afgedankt werden; maar dat zy dezelve op de been zullen behouden als de 16 andere, die in haar dienst zyn. In dit vertrouwen verzekeren wy *Uw Hoog Mogende* van de volkome Dispositie waar in wy zyn, om in haar verzoek t'acquiescceren &c. 1741. *Juny.*

OFSCHOON de twee Zee-Mogendheden niet ongenegen zyn, de Koningin van *Hongaryen* t'ondersteunen, zo zouden zy echter zeer gaarn zien, datze door een minnelyk vergelyk niet genoodzaakt waren, om die Prinses tegen den Koning van *Pruissen* te helpen, en 't is om die rede, dat zy Haar op alle mogelyke wyze zoeken te bewegen, na redenen te luisteren, en af te staan van 't besluit, dat zy schynt genomen te hebben, om aan dien Prins niets te willen afstaan, onder voorwendzel, „ dat „ byaldien zy een gedeelte van de Nalatenschap van Haar Va„ der, den Keizer, ten behoeve van den Koning van *Pruissen* „ inwilligde, d'andere Mogendheden, die aanspraak daar op ma„ ken, of wel zommige derzelven, insgelyks denken zouden, „ recht te hebben, om die pretensien te doen gelden, en haar „ by d'eerste gelegenheit vyandlyk aan te tasten". Om de Koningin te bewegen, hunnen raad te volgen, hebben de Zee-Mogendheden, de volgende aanmerkingen aan Haar laten mededelen, met ernstig verzoek, om die in rype overweging te nemen; naamlyk. NEDERLANDEN.

1. Dat zy niet te veel steunen moest op den bystand van *Rusland*, offchoon de Grootvorstin zeer genegen scheen, om Hare Majesteit t'ondersteunen, om dat zy mogelyk belet zou konnen worden door d'omstandigheden van Hare zaken, alzo zy alle oo-

1741. Juny. genblik te gemoed zach, door *Zweden* aangetast te zullen worden, terwyl men aan d'andere kant mede rede had, voor de Turken beducht te zyn, om dat 'er tyding was van *Constantinopelen*, dat de Divan op generhande wyze het Tractaat van *Belgrado* wilde ratificeren, en dat zy krygstoerustingen maakten, om den Oorloch tegen *Rusland* weder te beginnen.

2. Dat de Koning van *Pruissen* d'eenige Mogendheit niet was, dien de Koningin van *Hongaryen* 't Hoofd bieden moest, want dat de Keurvorst van *Beyeren* enkel en alleen na een gunstige gelegenheit wachtte, om zich tegen Haar te verklaren, zynde tot nu daar in weerhouden door eene vreze dat de Koning van *Pruissen* spoedig tot een minnelyk vergelyk met Haar komen zoude, die hem dan met alle hare krygsmacht zoude konnen aantasten.

3. Dat de Keurvorst van *Beyeren* zich verliet op den bystand van een zeer machtige Mogendheit, niet alleen voor zo veel zyne pretensie op 's Keizers Nalatenschap aanbelangde, maar ook ten opzichte van de Keizerlyke verkiezing, en dat zy rypelyk behoorde t'overwegen d'oneenigheit, waar toe Hy zelfs in 't hert van *Duitschland* aanleiding gaf, en de gevolgen, die men had te vrezen, byaldien die Mogendheit 't masker ten behoeven van dien Keurvorst quam af te ligten.

4. Dat dit echter noch niet alles was, waar voor men beducht behoorde te zyn, nademaal *Italien*, daar 't Oostenrykfche Huis zeer gewichtige Heerschappyen bezat, door den Koning van *Spanjen* gedreigt wierd, dien d'Oostenrykers 't hoofd bezwaarlyk zouden konnen bieden, voornaamlyk in geval hy met gemeen overleg met den Keurvorst van *Beyeren* quam t'ageren, terwyl niemant daar voor instaan konde, dat de Koningen van *Vrankryk* en *Sardinien* den doortogt aan de Spaansche Troupen zouden blyven weigeren.

5. Dat d'eenige middelen, om alle die slagen af te keren, zyn zouden, de vriendschap te zoeken met zo een machtige Mogendheit, als den Koning van *Pruissen*, en zyne pretensien aan Hem toe te staan; dat men zich verlaten kon op 't woord, dat Hy zo dikwyls gegeven had; dat Hy naamlyk als dan 't Oostenrykfche Huis met alle zyne krygsmacht tegen elk ondersteunnen zoude, en dat dit het eenige middel wezen zoude, om de grote ontwerpen van *Vrankryk*, *Spanjen* en den Keurvorst van *Beyeren* te verydelen, als mede dat de Koningin van *Hongaryen*, geallieerd met de Zee-Mogendheden, *Rusland*, *Saxen* en den Koning van *Pruissen*, als dan volstrekt in staat zoude zyn, om de *Pragmatique Sanctie* te handhaven.

Wat besluit daar op genomen zal werden, moet de tyd leren.

DEN

1741. *Juny.*

BYZONDERHEDEN.

DEN 18 passato, is de Cardinaal *Lanfredini* te *Romen* in den ouderdom van 61 jaren overleden. Drie dagen daar na stierf den Cardinaal *Ruspoli* in den ouderdom van 45 jaren; zo dat nu 10 Cardinaalshoeden Vacant zyn.

Te *Ludlow* heeft de Heer *Thomas Beale* op zyn Heerlykheit *Heath* van een Koe binnen 2 Jaren 7 Kalveren gehadt, namentlyk eens 2, dan 3, en nu wederom 2, zynde alle noch levende. 't Geen wat zeldzaams is.

Hier voren op *pagina* 97, hadden wy gebraght 't getal der Schepen, welke in 't Jaar 1740 in *Texel* gearriveert zyn: Maar zedert van goeder hand bericht gekregen hebbende, dat het getal derzelve, zo in *Texel*, 't *Vlie*, als in 't gat *Ter-Schelling* gearriveert, en alleen voor de Palen van *Amsterdam* gekomen, heeft bedragen 3262 Schepen; zo hebben wy 't zelve hier moeten brengen: Oordelende, *dat het beter is laat*, *dan ooit*.

Wy zullen dit Deel besluiten, met t'erkennen, dat de Hemel tot dus verre ons *Vaderland* en andere Landen, heeft doen genieten 't aangenaamste en groeizaamste Weer, zo voor den Bouman in 't gemeen, als van wegens d'overvloed van Aardgewassen in 't byzonder, als men zoude hebben konnen begeren of wenschen.

EINDE.

BLADWYZER.

A.

Aanspraken (aanmerkelyke) des Britschen Koning aan de beide Huizen van 't Parlement nopens den toestand van *Silesien*. 209
——— word met krachtige verzekeringen beantwoord. 211
——— en wederom door den Koning. 213
Aanspraak des Konings voor 't eindigen van 't Britsche Parlement. 250
——— aan *Benedictus XIV*. toen hy bezit van de Lateraansche Kerk nam. 262
Aanzien der Engelsche - en Hollandsche Ministers te *Wenen*. 67
Aardbeving in *Italien*. 284
Academie der Inscriptien geopend. 218
Actie (verhaal der) tusschen Engelsche en Fransche Oorlochschepen. 254 en 257
Actien, tusschen Oostenrykschen en Pruisischen. 193. 194. 195. 200
Ambassadeur der *Porte*, neemt afscheid van 't *Wener* Hof en ontfangt Geschenken. 265
Antwoord der Britsche aan zyne Pruissische Majesteit wegens d'Inval in *Silesien*. 9
——— van 't Deensche Hof, op eene Memorie van den Hollandschen Minister, nopens de genomene Schepen. 239
——— van *Vrankryk*, op de Resolutie der Zee-Mogendheden, aangaande *Silesien*. 300
Armoede (grote) te *Brussel*. 168
Articul van de Capitulatie tusschen *Vrankryk* en de *Porte*, nopens de plaatzen der Geestelyken te *Jerusalem*. 280

B.

Baron (de) *Gyldenstierna* te *Stokholm* in Arrest. 200
——— zyn bedryf. 238
Bedendag (algemene) in *Grootbrittannien* uitgeschreven. 10
——— in de *Vereenigde Nederlanden*. 93
't Beleg van *Neiss* door *Pruissen* opgebroken. 143
——— hoe gebombardeert is. 154
Benedictus XIV. neemt bezit der Kerk van *St. Jan* van *Lateraan*. 262
——— geeft vryheit van Imposten, wegens elf levendige Zonen. 263
Bevalling eener Vrou van drie Zoons, waar van een met zes Tanden. 244
Bewindhebbers der O. Compagnie decreteren eene uitdeling. 205
Bezwaarnis van den Vorst *Hyacinth* &c. nopens een Advertissement. 149
Brevet van den Paus aan alle Roomsche Vorsten wegens d'Inval van den Koning van *Pruissen* in *Silesien*. 134
——— door *Pruissen* beantwoord. 189
——— aan *Spanjen* toegestaan om de 10. penn. der Geestelyken t'eischen. 181
——— nopens d'ongeoorloofde Echtscheidingen in *Polen*. 261
Brand te *Hanover*. 244
——— te *Hamm*, 245

Brand

Brand te *Brugge*. 285
—— te *Genemuiden*. *ibid.*
Brief van den gewezen Hertoch van *Courland* aan de Regentesse geschreven. 163
—— des Konings van *Pruissen*, aan zyne Ministers, wegens d'Overwinning te *Molwitz*. 266
—— der Koninginne van *Hongaryen* aan de Hongarische Stenden tot des Kronings dag. 182
—— van den Generaal *Palfy* aan de zelve, nopens den Inval van *Pruissen*. 183
—— van *Vrankryk*, nopens de Condoleantie en Filicitatie. 185
—— van d'Actie in *Silesien* voorgevallen. 223
—— van *Pruissen*, rakende grote beledigingen van 't Wener Hof. 226
—— wegens de voorgenomen Moord van zyne Majesteit. *ibid.*
—— —— werden beide door de Koningin van *Hongaryen* beantwoord. 227
—— van *Beyeren*, nopens de geboorte van den Aardshertoch. 229
—— van 't Canton *Bern*, aan *haar Hoog Mogende* nopens de verzochte Werving. 314
Brug (de Vesting) beschreven. 272
—— werd door *Pruissen* bemachtigt. 273
Buit op de Pruissischen behaalt. 155
BYZONDERHEDEN. 95. 165. 205. 244. 281. 317

C.

CArdinaal (de) *Sintzendorf*, door *Pruissen* gearresteert. 230
—— word ontslagen en toegelaten naar *Wenen* te mogen keren. 231
Cardinaals (tien) Hoeden Vacant. 317
Carga van de Marihaosche Vloot te *Lisbon*. 133
Carga van een Oostindisch Na-Schip. 282
Chronosticon op 's Keizers dood. 66
—— op de Rampen in de Provincie van *Namen*. 92
—— op de jonggeboorne Prins te *Wenen*. 187
Compliment aan den Britschen Koning, wegens de geboorte van eene Prinses. 126
—— aan den Prins en Prinses van *Wallis*. 127
Constitutien van *Paulus* V. aangaande Geestelyke Personen, te niet gedaan. 18

D.

DAad (een Heroïke) van eene Vrou. 287
Dagverhaal (Pruissisch) van 't geen in *Silesien* voorgevallen is. 77-81
—— 1. Vervolg. 150-154
—— 2. Vervolg. 194-199
—— 3. Vervolg. 234-237
—— 4. Vervolg. 271-276
—— 5. Vervolg. 312-313
—— (Oostenryks) van 't geen in *Silesien* voorgevallen is. 232
—— 1. Vervolg. 266-271
—— 2. Vervolg. 306-312
Declaratoir van *Napels* aan de Regering te *Florencen*. 221
Deductie van *Keur-Beyeren* aangaande het Testament &c. van *Ferdinand* I. 75
—— (Pruissische) van 't Recht

op

op 't Hertochdom *Silesien.*... 84
DENEMARKEN. 239. 313
Discours van den Paus als een Pretendent op *Parma* en *Piacenza.* 219
Dood van den Bisschop van *Senez.* 95
—— van de twede Prinses van *Toscanen.* 165
—— —— — Cardinaal *Lanfredini.* 317
—— —— — —— *Ruspoli.* *ibid.*
—— —— Oude Lieden. 96. 205
DUITCHLAND. 17. 136. 182. 222. 263. 303.

E.

Edict in *Silesien* gepubliceert tegen de Koorn-Magazynen der Kloosters. 156
—— te *Mantua*, nopens Uitlandigen die daar goederen hebben. 303
Esquaders (Fransche) uit de *West-indiën* keren te rug. 258
Expeditie op *Panama.* 214-216

F.

Formulier, in 't Kerk gebedt voor de Koninglyke Familie, in *Engeland* vastgesteldt. 129
—— —— — voor de Koning van *Pruissen.* 149

G.

Geestelyken in d'Oostenrykscse Erflanden, tonen hun Iever voor de Koningin van *Hongaryen.* 136
—— in *Bohemen.* 158
Gebedt, door zyne Pruisische Majesteit zelfs opgesteldt om van Evangelische en Roomsche met luider stem gebeden te worden. 155
—— op *Corsica* voor *Louis XV.* 221
Gedeputeerden (Hongarische) te *Wenen* en hunne Pretentien. 303
—— (Protestantsche) verzoeken Redres wegens hunne Grieven. 304
Genezing (Apocryphe) van hoofdpyn. 241
Genuezen en Corsen, in vreze over 't Eiland *Corsica.* 301
Gereformeerde (de) Godtsdienst voor d'eerstemaal opendlyk te *Francfort* ten Huize van een Minister gehouden. 230
Geschrift (Spaansch) nopens deszelfs pretentie op d'Oostenrykſche successie. 131
—— van *Pruissen* ter bewering, dat hy niet verpligt was zyn Intrek in *Silesien* aan *Oostenryk* te communiceren. 237
Geval (een droevig) van een Zelfs-en Kindermoord. 287
Gezegelt Papier te *Romen* ingevoerd. 181
Godts oneindige Goedheit en Zegen, na den *Biddag* ons *Vaderland* bewezen. 174
—— doet dezelve vervolgen. 206
—— strekken tot een *Gedenkzuil* van verwondering. 246
—— Vervolgen. 287
—— strekken zich uit in 't algemeen. 317
Graaf *Munnich* verzoekt en verkrygt zyne Demissie. 241
—— heeft een Present van *Pruissen* bekomen. *ibid.*
GROOTBRITTANNIEN. 9. 122. 173, 207. 247. 288
Groot-Glogau met verrassing ingenomen. 195

Groskau door de Duitsche weder veroverd. 233

H.

HEldenmoed van een jonge Dochter. 178
Hertoch van *Uzëda* te *Wenen* in arrest. 143
—— zyne Misdaden en Vonnis. 188
't Hof van *Wenen* als verward, wegens de verscheide Staatszaken. 263

I.

ITALIEN. 133. 181. 219. 260. 301

K.

KAart van *Silesien*. 77
Kaper (een Spaansche) te *Curacao* opgebraght. 242
Kas (de) van St. *Genevive* ontdekt. 259
Koning (de) van *Vrankryk* droefgeestig. 180
—— bied zyne bystand aan *Portugal* om d'Indianen te verdryven. 181
Koningin (de) van *Hongaryen* zoekt hulpe by den Paus, en krygt *Nihil*. 133
—— *item*, als voren. 220
—— —— —— werd te *Milaan* gehuldigt. 135
—— —— —— maakt publicq de Voorslagen van Vergelyk, door *Pruissen* gedaan. 139-143
—— Rescript daar tegen. 143-149
—— —— —— bevalt van een Prins. 186
—— —— —— door de Porte erkend. 223
—— door de Keurvorst van *Ceulen*. 229

L.

't LEven van Keizer *Karel* VI. beschreven. 17-67
Listen in *Londen*, om Matrozen t'attrapperen. 214
Lotery ten voordelen der Armen te *Parys* opgerecht. 16

M.

MAnifest, wegens 't gedrach en Sententie van den gewezen Hertoch van *Courland*. 277
Marechal de *Bellisle* houdt te *Francfort* ope Tafel, zonder dat 'er Verkiezings - Afgezanten by verschynen. 305
Matrozen (Engelsche) onmenschelyk by de Spaanschen gehandelt. 12
Maupertuis (de Heer) gevangen, komt te *Wenen*, en weder te *Berlin*. 277
Memorie van *Pruissen*, ter bewering dat zyn Inval in *Silesien*, niet concerneert de Guarandeurs der *Pragmatique Sanctie*. 224
Minister (de Britsche) te *Stokholm* 't Hof ontzegt. 239
Ministers van *Pruissen* uit *Wenen* vertrokken. 136
Missive van den Hertoch van *Toscanen* aan haar Hoog Mog. 74
—— beantwoord. 186
—— van den Koning van *Pruissen* aan haar Hoog Mog. wegens de Mars naar *Silesien*. 82
—— beantwoord. 83
—— van de Koninginne van *Hongaryen* aan zyne Britsche Majesteit, nopens *Pruissen*. 137
—— nopens de Contributien, aan de Moravischen Creytz gezonden. 157
—— van de Grootvorstin aller

S *Russen*

Russen aan *Pruissen* over d'Inval in *Silesien*. 161-163
Moord (verschrikkelyke) van een Broeder aan den anderen begaan. 165

N.

NEDERLANDEN. 92. 164. 203. 241. 281. 315.

O.

OOgst in de Winter Ingezamelt. 205
Onderhandeling van *Pruissen* met het Canton *Bern*, nopens 2 Regimenten. 87
—— vervalt en waarom. 238
Onweer (zwaar) te *Ceulen* en *Brugge*. 284
Ordonnantie te *Parys* nopens de Vreemdelingen. 301
—— —— —— tegen 't vervreemden van vaste Goederen der Nieubekeerden. 179
—— in 't Prinsdom van *Troppau* door *Pruissen* verzonden. 157
Overeenkoming van *Pruissen* en *Polen* om de verkiezing des Keizers zes maanden uit te stellen. 230
Overledenen ('t getal der) &c. in *Londen*. 96
—— in *Parys*. 97
—— t'*Amsterdam*. *ibid.*
Overstroming (zware) door 't Y in 't laatst van *April*. 246

P.

PActa, tusschen de Koningin van *Hongaryen* en de Hongaren gesloten. 184
Paltz verzoekt den Paus om de Tienden over zyne Geestelyken te ligten. 302
't Parlement van Engeland ontbonden. 252
Patent (Oostenryks) tegen de Vrybuiters. 305
Placaat van *Pruissen* in *Silesien* nopens d'Impoften. 191
—— in *Zeeland* tegen 't uitvoeren van Rundvee &c. 204
PORTUGAL. 133. 181
Pragmatique Sanctie, wanneer opgesteldt, en door welke Mogendheden geguarandeert is. 264
Predikatien in *Silesien* gedaan. 155
Present door Haar Hoog Mogende, aan den Minister van *Hongaryen*, wegens de communicatie der bevalling, dier Koninginne gedaan. 242
Priester (een) door een Gereformeert Predicant, over 't werk van *Silesien*, geestig beantwoord. 231
—— —— te *Parys* gehangen en verbrand. 301
Prinses van *Walles* bevalt van eene Prinses. 11
Proceduren omtrent den gewezen Hertoch van *Courland*. 91. 164. 201.
—— van Mevrou van *Vianen* en Pater *Janssen*. 164. 203. 281
Promotie van Hoofd-Officieren door Spanjen gedaan. 218
—— door de Koningin van *Hongaryen*. 222
Protest van eenige Lords tegens 't in dienst houden van Troupen &c. 176
—— van 25 Pairs wegens de Brieven van den Admiraal *Vernon*. *ibid.*
PRUISSEN. 77. 150. 194. 233. 272. 312
Prysen door d'*Academie des Inscriptions*

tiens &c. toegelegt, en 't Onderwerp voor 't Jaar 1743 opgegeven. 160
Publicatie te *Stokholm*, nopens de vrye Invoer van *Victualie-Waren.* 277

R.

'T Recht van *Grootbrittannien* op *America* ouder dan van *Spanjen.* 12
Relaas van de Bataille by *Wolwitz.* 234-237
Rescript van de Koninginne van *Bohemen* nopens de Keurvorstelyke Stem. 68-74
RUSLAND. 91. 160. 200. 241. 277
Ryksdag (de) met een Aanspraak in *Zweden* geopend. 88-91
—— word zeer geheim behandelt. *ibid.*
Schepen ('t Getal der) te *Cadix* gearriveert. 97
—— te *Koningsbergen.* *ibid.*
—— in *Texel.* *ibid.*
—— t'*Amsterdam.* 317
—— (Spaansche) door d'Engelschen genomen. 14. 129. 178. 217. 255. 299
—— (Engelsche) door de Spaanschen genomen. 14. 130. 179. 217. 256. 300
—— (Nederlandsche Oostindische) gebleven. 282
Silesien beschreven. 77
SILESIEN. 191. 230. 305
Slagordre des Legers van *Pruissen.* 235
SPANJEN. 16. 131. 218
—— eischt een *tiende penning* van zyne Onderdanen. 17
Staten Generaal permitteren 't invoeren van buitenlandsche Ossen &c. 205
Storm (een drie daagsche) uit den *Noordwesten* in 't laatst van *April* in *Nederland*, en wat voor droevige uitwerkingen gedaan heeft. 247 en 285

T.

T Oestand van het Turksche Hof. 202
Troupen (de) van Haar Hoog Mogende geaugmenteert. 243
TURKEYEN. 202. 280

V.

V Aers (Pruissisch) op d'iever der Roomsche Cleregie gemaakt. 158
Vergelyk aan de Koninginne vnn *Hongaryen*, nopens *Pruissen*, door de twee Zee-Mogendheden voorgestelt. 315
Verhaal nopens d'onderhandeling van het Tractaat in 't Jaar 1686, tusschen *Fredrik Wilhelm* en 't Hof van *Wenen* gesloten. 158-160
—— der Verrichtingen van den Admiraal *Vernon* op de Haven van *Carthagena.* 288-299
Verraad, te *Gibraltar* ontdekt. 299
Verrichtingen van 't Britsche Parlement. 9. 123. 173. 207. 247
Verschillen tusschen *Brussel* en *Luik* werden onderhouden. 92
—— tusschen *Romen* en *Sardinien* afgemaakt. 135
't Vicariaat van *Beyeren* en de *Paltz*, bedisputeert. 190
Vlagge van den Admiraal Don *Blass* te *St. James* vertoond. 294
Voorslagen door *Pruissen* aan de Regering van *Breslau* gedaan. 193
Voorstelling, door de twee Zee-

Mogendheden aan *Pruissen*, nopens *Silesien*. 276
Vrankryk in 't onzekere, wat in de tegenwoordige gesteldheit zal doen. 14
—— declareert aan *Spanjen* de *Pragmatique Sanctie* te mainti-neren. 16
—— is van eene vreedzame gesteldheit en waarom. 131
—— doet eene Promotie van Marschalken. *ibid.*
—— augmenteert zyne Troupen. 259
VRANKRYK. 14. 130. 179. 218. 257. 300
Vreugde in *London* over d'Actie van *Carthagena*. 294

W.

WAlpole (de Ridder) werd beschuldigt, maar tot zyn Eer geredt. 173
Wanorder te *Mecca* voorgevallen. 302
Water (hoe veel mudden) in 24 uuren door de Koninglyke Brug te *Parys*, gestroomd zyn. 15
Watervloeden, in *Grootbrittannien*. 97. 166
—— — *Vrankryk*. 98. 100. 166
—— — *Italien*. 100. 167
—— — *Geneve*. 101
—— — 't *Hanoverfche*. *ibid.*
Watervloeden in *Duitschland*. 101. 103
—— — *Lotharingen*. 167
—— te *Landau*. 103
—— — *Luik*. 104
—— in 't *Cleefsche*. 105 - 107. 168
—— in de *Generaliteit*. 108-110
—— — *Zuidholland*. 110-122. 169-174
—— hebben in *Gelderland* en *Zuidholland* 165550 Morgen Lands geinondeert. 122
Werving in d'*Oostenrykfche Nederlanden*, aan d'Officiers van Haar Hoog. Mog. toegestaan. 281
—— voor haar Hoog Mog. in 't Canton *Zurich* en *Bern* geaccordeert. 314

Z.

ZEe-actie, tusschen eenige Engelsche en Fransche Oorlochschepen. 214
Zee-Forces van *Grootbrittannien*. 10
Zee-Mogendheden maken eene gemene zaak van d'Yslandsche Visscherye. 313
Zinnebeelden en Devisen van de *Haagsche Meybomen*. 282
ZWEDEN. 87. 200. 238. 277
ZWITZERLAND. 87. 238. 314

EINDE.

NEDERLANDSCH GEDENKBOEK
OF
EUROPISCHE
MERCURIUS,
Berichtende

De Gesteltenissen der Zaken van Staat en Oorloch, in alle Heerschappyen en Landschappen van

EUROPA,

BENEVENS D'AANGRENZENDE GEWESTEN.

Verzien met alle Placaten, Edicten, Manifesten, Aanspraken, Brieven, en andere autentique Stukken, van den tegenwoordigen tyd.

Historisch beschreven door A. L.

LII^{ste} Stuk. Twede Deel.

VERVATTENDE

DE ZES LAATSTE MAANDEN van 't Jaar 1741.

Versierd met kopere Platen.

t'AMSTERDAM,

By d'Erven van J. RATELBAND en Compagnie, op den hoek van de Kalver-Straat en den Dam. 1741.

BEKENTMAKINGE.

By de Drukkers dezes is tot gebruik van den Lezer dezes Nederlands Gedenkboek of Europische Mercurius; en anderen Nouvelles, gedrukt en te bekomen.

Kleine en beknopte ATLAS, of Toneel des Oorlochs in Europa, begrypende meer als tweehonderd accurate Kaarten en Plans of Afbeeldingen der voornaamste Sterke Vestingen in Duitschland, Vrankryk, Spanjen, Portugal, Groot-Brittannien, Polen, Zweden, Denemarken, Moscovien, Marokko, de XVII. Nederlandsche Provincien, Italien en Savoyen, vermeerdert met een nieuwe Kaart van Belgrado tot Constantinopolen en d'Oevers van de Zwarte Zee tot Azof enz. Benevens d'Afbeeldzels der Koningen van Vrankryk, de Hertogen van Braband, de Graven van Vlaanderen, en de Graven van Holland. Mitsgaders d'Aftekeningen van de voornaamste Veld- en Zeeslagen, verscheide Lusthuizen, Vuurwerken, enz. Zynde voor aan 't Werk, tot nut van den Lezer, gevoegt eene korte Methode tot begryp der Geographie, kost 15 gulden ingebonden en afgezet.

Item, het GEOGRAFISCH TONEEL of 41 uitgezogte *Kaarten*, tot gemak der Officieren, Reizigers en Liefhebbers, begrypende alle Generale Kaarten van de *Werelt*, met de byzondere *Plaatzen* daar den Oorloch in EUROPA en elders gevoerd word, en de *Plans* der *Forten* die meest aan de tegenwoordige revolutien onderworpen zyn, vermeerdert met verscheide nieuwe Kaarten, van de Gewesten, thans in Oorloch zynde, kost 65 stuivers ingebonden en afgezet.

NEDERLANDSCH GEDENKBOEK

1741. July.

OF

EUROPISCHE MERCURIUS,

Behelzende

De voornaamste Zaken van Staat en Oorloch, voorgevallen in alle de Koningryken, en Heerschappyen van Europa; benevens eenige meldenswaardige Tydingen uit verscheide andere Delen der Werelt.

TWEE-ENVYFTIGSTE-STUK.

TWEEDE DEEL.

JULY.

ONDER dezen Titel van de laatste voorgaande Maand getoond hebbende, de dappre en onverschrokke Heldenmoed der Engelsche Admiraals *Vernon* en *Ogle*, in 't ondernemen van 't Beleg der Stadt en Haven van *Carthagena*, zo in 't veroveren van GROOT-BRITTANNIEN.

1741. July. verſcheide Forten, als in 't vernielen of nemen van eenige Spaanſche Oorlochſchepen, invoegen men niet anders verwachte dan d'Overgave der zelve te zullen verſtaan, 't geen nochtans ditmaal miſlukt is; nadien *Don Blas*, Gouverneur van die Stadt, zich als een *Soldaat*, ter beſchaming van die van *Porto Bello* hebbende verweerdt, d'Engelſche genoodzaakt geworden zyn 't Beleg dier Stadt op te breken: Uitwyzens 't volgende verhaal 't geen door *Capitein Wimbleton* den 29 *Juny* laatſtleden aan den Hertoch van *Newcaſtle* overgebraght is: Zynde gedateert uit de Haven van *Carthagena* * den 7. *Mey* en behelſt 't volgende verhaal:

Den

* Deze Stadt word genaamd Nieu-*Carthagena* ten onderſcheide van *Carthagena*, Stadt en Biſchdom in *Spanjen*, Koningryk *Murcie*, en is de Hoofdſtad van een Provintie van dien zelven naam, ten ooſten de Provintie *Panama* op de Kuſt van de *Noord Zee*; de Provintie van *Carthagena* heeft in de lengte van Ooſt en Weſt van *Rio Grande*, of *la Madalena*, tot de Riviere *Darien* in de Golf van *Uraba*, tachtig uuren, en ook zo veel in de breette Noord en Zuide van de *Noord Zee* af tot aan de palen van *Nieu Granada*; is hoog en bergachtig Land, vol Heuvelen en Valeien, daar grote en hoge Bomen waſſen, doch door den geſtadigen regen zo vochtig, dat de zaden van *Spanjen* daar niet willen groeijen. Op eenige Bergen van deze Provintie valt velerhande Harſt, ſpeceryachtige Gommen, een byſtere grote menigte Draken bloed, en Balzem van uitnemenden reuk en kracht. Men heeft 'er Viſch, Vruchten en andere eetbare Waren in overvloed. Hier valt ook lange Peper, veel ſterker dan d'Ooſtindiſche en ook lieflyker van reuk en ſmaak, dan de gemene Braſiliaanſche Peper. In eenige weinige plaatzen word ook Goud gevonden, doch in geringe quantiteit. 't Land is vol van Tygers, Slangen en andere ſchadelyke Dieren. d'Inboorlingen van dit Land waren voormaals zeer ſtrydbaar, hunne pylen waren vergiftig, zo dat zy vele Spanjaarden dodeden, doch zyn al lang door deze Natie t'eenemaal uitgeroeit. Onder 't gouvernement van *Carthagena* behoren eenige andere Provintien, te weten, ten weſten de *Provintie Uraba*, die aan *Darien* paalt, en zeer vruchtbaar is. Uit deze Provintie komt men aan een richel zeer gelyke hoge Bergen, ſtrekkende na 't weſten, op zommige plaatzen over de twintig uuren breed; voorts de Provintien van *Zenu*, *Zamba* en *Mopex*.

De Hoofdſtadt van deze Provintie alzo genaamd na de Stadt *Carthagena* in *Spanjen*, om de grote gelykheit, die 'er is tuſſchen de Havens van beide deze plaatzen, is gelegen aan de *Noord Zee*, twee uuren ten weſten van *Punta de la Canoa* op de hoogte van 10 graden benoorden de Linie, ter lengte van 76 graden van den meridiaan van *Toledo*. De Gouverneur van de Provintie heeft hier zyn verblyf, gelyk ook de Biſſchop, die onder den Aardsbiſſchop van *Nieu-Granada* behoort. De

Stadt

DEN 12. *April* 's avonds maakte ons Scheeps-Volk een Canaal door de gezonke vyandlyke Schepen, zo dat de Bombardeer-Galjoten en 2 Fregatten, om ze te bedekken, inquamen, en den 13. be- 1741. July.

Stadt legt op een vlak en effen schier Eiland, hebbende aan de Noordzyde de Zee met een vlakke en ondieppe Kust; en aan de landzyde een arm van de Zee tot aan 't meir *Canapote*, dewelke Ebt en Vloeit, gelyk de Zee, en op dezelve uuren. Tusschen de Stadt en 't vaste Land legt een Brug, by de tweehonderd en vyftig treden lang. De grond van de Stadt is zand; twee vademen diep vind men versch water. *Carthagena*, in den jare 1532. door *Peter van Heredia* eerst gesticht, is vry wel gebouwt, en heeft vyf doorgaande straten van den Haven aan 't westeinde, tot 't Noorderquartier aan de Zee, daar 't strand tot by de huizen komt. Elke straat is by de zeshonderd treden lang, met zeer bequame woningen, opene plaatzen en Thuinen. Door de breette der Stads loopt een straat, die d'anderen doorsnyd, beginnende aan den arm van de Zee, en uitkomende aan de wyde Zee, byna eens zo lang als een van d'anderen. De Bisschoppelyke Hoofdkerk is vry groot en fraai. Onder d'andere gebouwen zyn merkwaardig 's konings Tolhuis, 't Raadhuis, enz. De Haven is een van de besten van gantsch *Westindien*, hoewel de grote Schepen wat verre van de Stadt leggen, en heeft aan 't inkomen een Eiland, gelyk *Carthagena* in *Spanjen*, doch groter, eertyds genaamd *Codego* en nu *Carex*, is twee uuren lang.

De stichter *Heredia* had zeer grote moeiten, doordien d'Indianen hier omheen zo Vrouwen als Mannen, ongemeen strydbaar waren. De Schryvers verhalen, dat eene Vrou van achtien jaren, acht Spanjaarden met hare pylen doodde, eer men ze konde vermeesteren. De Stadt *Carthagena* is vervolgens ryk geworden, door de grote scheepvaart op *Spanjen*, byzonder door de schat, die de grote Rivier *Madalena* uit *Nieu Granada* afkomt. In den jare 1585 wierd deze Stadt door den Engelschen Zeevoogd *Fransois Drake* ingenomen, schoon de Gouverneur wel een maand te voren van zyne komste gewaarschouwt was, en alle toegangen zeer sterk met Barrikaden, gragten, geschut en Volk voorzien waren. Op den binnenhaven lag een sterk Fort; de Haven zelf, die nau is, was met yzere ketens gesloten. *Drake* quam alles met een onbegrypelyken moed te boven, verbrande een gedeelte der Stadt en deed d'Inwoonders honderd en tien duizend Ducaten betalen, om d'overige huizen te behouden.

De Vloot, die alle drie jaren uit *Oud-Spanjen* na de *Westindiën* zeilt, heeft hare eerste aankomste te *Carthagena*, daar ze omtrent zestig dagen blyft; de Gouverneur zend aanstonds eenen Postbode over land na *Lima* aan de *Zuidkust* gelegen, en eenen na *Porto Bello* met Brieven aan den Onderkoning van *Lima* en aan die van *Mexico*. De Brieven na *Lima* gaan te land na *Panama*, en van daar ter Zee na *Lima*. Na omtrent zestig dagen gaat de Vloot van *Carthagena* na *Porto-Bello*, daar ze dertig dagen en langer niet vertoeft d'Onderkoning van *Lima*; zo dra hy kundschap ontfangt van d'aankomst der Vloot te *Carthagena*, zend aanstonds 's Konings Schat na *Panama*, daar dezelve aan land gebraght en gereed gehouden word,

1741. *July.* begonnen die op de Stadt te ſpelen: Dien zelven avond wierd noch een ander Canaal gemaakt door de gemelde wrakken Ooſtwaarts van d'Oever voor den Ingang van de Haven. Drie van d'Oorloch-ſchepen paſſeerden door dat Canaal en wierden geplaatſt, om de Lan-

word, om na *Porto-Bello*, op d'eerſte tyding dat de Vloot daar aangekomen is, gevoert te worden. Dit is ten dele de rede, dat zo vroeg Poſtboden na *Lima* gezonden worden, op dat zo de Vloot te *Porto-Bello* aankomt, 't Silver en andere goederen te *Panama* mogen gereed zyn, om met Muilëzels verzonden te worden; en 't neemt al merkelyken tyd weg, eer de Vloot van *Lima* ontladen word, om dat de Schepen niet te *Panama* maar te *Perico*, drie Eilandjes, twee mylen daar van daan, ten anker leggen. 's Konings Schat beloopt gemeenlyk omtrent *vierentwintig Millioenen ſtukken van Achten*, behalven een menigte van Kooplieden geld. Alle deze Schat word op Muilëzels gevoert, en op beide de plaatzen zyn grote Stallen voor dezelve. Zomtyds pakken de Kooplieden, om de Tollen te ſluiken, 't geld wel onder de goederen, en zenden die na *Venta de Cruzes* aan de Rivier *Chagre*, van waar ze de Rivier afgaan en daar na ter Zee na *Porto-Bello* gevoert worden. De Vaartuigen, die den dertigſten dag na d'aankomſt der Vloot niet zeilrede zyn lopen gevaar, van te blyven leggen, want de Schepen ligten ſtipt op dien dag 't anker, en zakken na den mond van den Haven. Evenwel mag d'Admiraal zomtyds op ſterk aanhouden, een week langer te wachten, want het is onmogelyk, dat alle de Kooplieden op eenen tyd konnen klaar worden, door gebrek van Volk. Als de Vloot van *Porto Bello* vertrekt, keertze weder na *Carthagena*, tegens welken tyd men alle des konings inkomſten, die men uit het Land trekt, aldaar maakt gereed te hebben. Hier komt dan weder by hen een groot Schip, genaamt de *Patache*, een der Spaanſche Gallioenen, 't welk voor d'eerſte aankomſt te *Carthagena* van de Vloot afgaat, om den Tol der kuſt in te vorderen, en vervolgens aanlegt te *Margareta*, en andere plaatzen, die zich in den weg na *Carthagena* opdoen, als *Punta de Guiaira*, *Maracaibo*, *Rio de la Vacha* en *ſanta Martha*, daar het des Konings Schat inneemt. Na het gezet verblyf te *Carthagena* gaat de Vloot na de *Havana*, op 't Eiland *Cuba*, om daar de kleine Vloot t'ontmoeten, dewelke beſtaat uit eenige Schepen, die na *Vera Crux* gaan, en aldaar de goederen inneemen, van de Stadt en 't Eiland van *Mexico*, en voorts 't gene jaarlyks aldaar van de *Philippines* gebragt word. Wanneer zy dus in de *Havana* alle by een zyn, gaat de gantſche Vloot door de Golf van *Florida* na *Spanjen* zeil. De Schepen in de *Zuidzee* leggen veel langer te *Panama*, eer zy na *Lima* keren. De Kooplieden die van *Lima* komen, blyven te *Porto-Bello*, zo kort als mogelyk is, wyl die plaats ongezond en doorgaans zeer vol van menſchen uit alle Geweſten is. Maar *Panama*, 't welk hoewel ook vol, echter zo niet van Volk gepropt is, heeft een goede lucht en legt open voor de Zeewind, die doorgaans ten 10 of 11 uuren voor de middag begint te waaijen, en tot 8 of 9 uuren 's avonds duurt, wanneer de landwind komt, en tot 8 of 9 uuren 's morgens waait.

Landing der Land-Forces by *Texar de Gracias* te dekken, en die schoten op de Vyanden, waar zy dezelve maar zich retrencherende zagen. Den 13. raakte de *Weimouth* door het Wester Canaal in en passeerde die nacht rondsom d'Oever na 't Oostergedeelte van de Haven: De *Kruisser* quam in door 't ander Canaal den 15. dito 's avonds, en die Schepen wierden in 't gemelde gedeelte van den Admiraal zo geplaatst, dat het Veld van de Vyanden gezuivert en 100 van dezelve van een Borstweer aan 't Opper-end van de Haven afgedreven wierden, en 't Canon van de *Weimouth* zuiverde 't Veld tusschen 't gemelde en dat van 't Fort *St. Lazare*, waar door wy een vrye Landig verkregen, die den 16. met het krieken van den dag begon. 1741. *July.*

De Generaal *Wentworth* avanceerde door een lange nauwe Passagie, krygende eenige gequeste van een Canonschoot uit d'openingen van 't Bosch: Die Defilé gepasseert hebbende, wierd men omtrent 600 van de Vyanden, voordelig geposteert, gewaar, om ons de verdere marsch te betwisten: Doch die Generaal ging op hen los, hielt hun Vuur met weinig verlies uit, en noodzaakte hen hol over bol te retireren, waar op hy een bequaam Veld betrok om zich te legeren, omtrent een kleine Engelsche Myl van 't Casteel *St. Lazare*. Dien avond en den volgende dag, als den 17. landeden d'overige van de 8 Regimenten, en 2 Battaillons van d'Americaansche, in 't geheel omtrent 4000 Man; maar waren genoodzaakt 3 nachten onder de Wapenen te blyven, by gebrek van Tenten en Schans-Tuig, dat men niet te gelyk met hen kon aan Land brengen: De Troupen ziek wordende en 't Regenagtig Saisoen aankomende, waar door men niet tyd genoeg zoude hebben, om een Battery van Canon op te rechten, vond men goed 't Fort *St. Lazare* ten eersten te bestormen, vermits de Vyanden daar dagelyks met nieuwe Werken bezig waren: Evenwel kon men d'attaque niet eerder dan den 20. doen, als wanneer 1200 Man onder Commando van den Brigadier Generaal *Guise* dezelve met het opkomen van den dag op twee plaatzen begonnen: De Granadiers drongen wel in de Vyandelyke Werken, maar d'eerste wierden byna alle gedood, en t'elkens versch Volk uit de Stadt op hen aankomende, wierd de Generaal genoodzaakt het Sein tot de Retraite te geven, en om die te dekken posteerde hy een Reserve van 500 Man, zo dat die zonder groot verlies geschiedde en men zelfs de meeste gequeste noch wegbraght, doch heeft ons die Attaque over de 600 Man gekost: Ondertusschen namen de ziektens zo toe, dat op den 26. reets 500 Man, waar onder meest alle principale Officieren, ziek waren, en 'er veel van stierven: Hier by

ko-

1741. *July.* komende 't gebrek van goed water, wierd in een Krygsraad besloten, de Troupen wederom in te schepen, het welk den 27. 's avonds zonder eenig verlies geschiedde.

't Spaansche Admiraal-Schip *de Gallicia* was den 17. *April* by *Castillo Grande* gebraght en door Timmerlieden tot een Battery tegen de Stadt gereed gemaakt, en den 17. zo dicht aan de Wallen van de Stadt gebraght als mooglyk, en vuurde van den morgen af tot middag op dezelve, staande het Vuur uit van 3 Bolwerken en 1 halve Maan; maar te verre af zynde om tegen Stene-Wallen een genoegzaam effect te doen, gaf d'Admiraal ordre, dat het, de Zeewind opkomende, nader aandryven zoude en de Lagen geven, 't welk geschiede, tot dat het by d'Oever aan de grond raakte, en 22 Schoten tusschen Wind en Water gekregen hebbende, zoude het haast zyn gezonken, ten ware d'Admiraal 't zelve had doen te rug komen. Onze Bomben, als mede de Canon-schoten van de *Gallicia* hebben de Huizen en Kerken zeer beschadigt.

Ons Zeevolk heeft uit de gezonke Spaansche Schepen de Masten, Ankers en andere behoeftens opgehaald, en voorzien nu daar mede onze Schepen, die wat geleden hebben. *Castillo Grande* is nu ook gedemolieert, gelyk d'andere Forten, en de 59 Stukken Canon, die men daar in gevonden heeft, zyn onbruikbaar gemaakt, en met *Bocca-Chica* is men nu doende, en dit, beneffens het bederven van 6 Spaansche Capitale Oorlochschepen en 6 Gallioenen, is 't voordeel het geen wy van deze Expeditie hebben, en waar door het hervatten derzelve op een ander reis grotelyks gefaciliteert is.

Aangaande de gemelde ongelukkige Attaque van 't Fort *St. Lazare*, ziet men de volgende Omstandigheden.

Den 20. *April* marscheerde volgens een resolutie van den Generaal enz. een corps Troupen, bestaande uit 500 Granadiers, ondersteunt door 1000 Europeaansche Mariniers en Soldaten van *Jamaica*, ten 4 uuren 's morgens na de vyandelyke Linien voor 't Fort, en wierd op een groten afstand gevolgd door een talryk corps Americanen, met wolzakken, ladders en handgranaten. De Vyand, die zich onder de Wallen van 't Fort tot aan de tanden verschanst had, hunne beweging gade slaande, schoot op hen met grote furie, zo dra zy binnen 't bereik van hun klein Geweer quamen, 't welk door onze wakkere Granadiers met gelyke wakkerheit wierd beantwoord, maar vermits de Spaanschen 't voordeel hadden, gedekt te zyn, zo was 't onmogelyk voor ons, om hen op de-

dezelve wyze te beschadigen, en derhalven wierd besloten, om voor te rukken tot aan de monden van hunne Stukken, en hunne Retranchementen te bestormen, waar door wy zeer veel Volk verloren. d'Overloper, die aangenomen had, om onze Troupen te geleiden, had het ongeluk, by de voorhoede verdacht te geraken, waar door na hem in genen dele wierd geluistert. Hy sloeg voor, om den aanval in de Flank te doen, maar onze Troupen dedenze ongelukkig in de Front, en moesten van alle kanten 't vyandelyke vuur uitstaan, toenze na de verschanssingen rukten. Ons verlies was zeer groot, eer wy binnen dezelven quamen, doch de dapperheit van onze Soldaten ging alle gedagten te boven, springende in de Linien midden onder hunne Vyanden, en dryvende dezelven in de grootste verbaastheit op de vlucht. Deze weken over een ophaalbrug na 't Fort, van waar onophoudelyk op ons geschoten wierd, zonder dat in onze macht was, hen den minsten afbreuk te doen, en wy rukten steets voort na de Wallen van 't Fort, in hope, gelegenheit te vinden, om dezelven op eene gevoeglyke plaats te beladderen, doch wy wierden op 't laatst aan 't end van de Linien alle als opgesloten, zonder zelfs de Ladders te konnen machtig worden, al had men zich van dezelven konnen bedienen. Uit elken hoek van 't Fort wierd op ons geschoten, en wy konden generhande tegenstand bieden. Zeer vele quamen hier in 't gras te byten, eer d'aftogt geslagen wierd, en vermids wy toen slechts maar alleen aftrekken konden langs den weg, dien wy gekomen waren, zo liep het zeer lang aan, eer wy weder buiten 't bereik van hun vuur geraakten. d'Americanen ziende, dat zy doodgeschoten wierden, zonder eenig Geweer te hebben, om zich te konnen verdedigen, wierpen hunne Ladders, enz. wech, en vluchteden na hun Campement. Drie van dezelven quamen echter aan de Trancheën, waar op omtrent 10 van onze Granadiërs en een Zergeant de wallen van 't Fort beklommen, maar deze niet ondersteunt zynde, wierden onmiddelyk aan husspot gehakt, uitgezondert de Zergeant, die zich redde, door weder van de muur te springen. In dees qualyk beraamde of verkeert bestierde onderneming hebben wy 600 zo doden als gequetsten bekomen, daar onder 46 Officiers. De meeste gequetsten zyn zedert gesturven, en men heeft een Vlag van Treves gezonden, om verlof te verzoeken tot het begraven van onze doden, 't welk wierd toegestaan, doch zo dat onze Bombardeergaljoots zich tot na 't ondergaan van de Zon, tegen de Stadt stil zouden houden. De Collonel *Grant*, de Kapitein *Robinson*, de Kapitein *Adair* en verscheide andere Officiers zyn onder de gesneuvelden. De Collonel

1741. July.

B *Thomp-*

1741. *July.* *Thompson*, de Major *Lewis* en verscheide andere zyn zedert aan hunne quetzuren gestorven enz. Voorts heeft men vernomen, dat in 't gemelde Fort *Lazare* 2200 Man reguliere Troupen lagen, toen 't zelve door d'onzen wierd aangetast, en dat de Stadt *Carthagena* daar en boven eene Bezetting had van 5000 Man, door dewelken de Vyanden des noods konden worden versterkt; wyders dat de Spanjaards den 16. *April* 's avonds, wanneer onze Troupen allereerst aan Land gezet wierden, verscheide Plantagien dicht by de Stadt in den brand hadden gestoken, ten einde onze Troupen daar niet gedekt zouden zyn, en daar onder ook 't Landhuis van *Don Apolanco*, die van zich heeft doen spreken, door Kapitein *Jenkins* d'ooren af te snyden.

Wat het verlies der Engelschen, in die Attaque als door ziekte aangaat, kan uit d'onderstaande Lyst afgenomen werden:

Geland den 16. en 17. *April* en d'attaque begonnen met		6500 man
Gesneuvelt in d'attaque		1320
17. *April* weder ingescheept		5180, namelyk
		ziek
Acht Regimenten Mariniers	3382	1103
Independente Compagnien	164	6
Negers	475	40
Americanen	323	286
Allerhande Natien	569	16
Gequetst	267	267
	5180	1718
Gezond		3462
		5180

Officiers gesneuvelt in d'attaque.

De Collonel *Grant*, de Lieutenant Collonel *Thompson*. De Kapiteins *Robinson*, *Adair* en *Berkett*. De Kapitein-Lieutenants *Hughes*, *Prideaux* en *Medlecot*. De Lieutenant *Smit*.

Ge-

Gestorven door ziekte.

De Collonel *Moreton*, de Lieutenant-Collonel *Blagrave*, de Major *Dawson*, de Kapiteins *Whiteford*, *Dennett*, *Sharpless*, *Johnston*, *Noyer Ingoldsby*, *Corbett*, *Harris*, *Baldwin*, *Ouchterlony* en *Kynaston*. De Kapitein-Lieutenants *Gregson*, *Walder*, *Norris*, *Whitewel*, *Jones*, *Jenninson*, *Bradie* en *Majoribank*. De Lieutenant *Catbeart*, en de Heer *Martin*, eerste Velddoctor.

De bezetting van 't Fort *Sint Lazare* bestont uit	1200 Soldaten
	1000 Matrozen
	2200 man.

Den 30 *April* hadde d'Admiraal *Vernon* den Capitein *Rentone* met een Brief aan den Gouverneur gezonden ende hem eene uitwisseling der werderzydsche Gevangenen geproponeert, 't geen door deze bewilligt en vervolgens geschiedt was, ten getalle van 68 Engelsche waar onder eenige gequetsten waren, voor welke de Spanjaarden goede zorge gedragen hadden.

Voor 't vertrek van dien Admiraal naar *Jamaica*, had hy d'ingenome Forten doen ruineren, als 't Fort *Castilio Grande* den 2. *Mey* door 9 mynen, die te gelyk opgingen, in de Lucht laten springen en 't eenemaal tot een Puinhoop gemaakt. Den vierde *Mey* had men onder 't Fort *Bocachica* eenige Mynen doen springen, en den 8. dito was het zelve ook tot in de grond door de Mynen geruïneert. 't Spaansche Admiraal-Schip *Gallicia* 't welk op 5 Vaam Water aan de grond zat en gantsch reddeloos geschoten was, wierd tot op het Water toe afgebrand. In de volgende Lyst ziet men alle de geruïneerde Forten en Schepen der Spanjaarden:

	St. Canon.
Boca-Chica, *gedefendeert* door	80
Fort *St Joseph*,	20
Fort *St. Philip*,	15
Fort *St. Jago*,	6
Fascine-Batteryen op de *Barridera*,	20
't Oorlochschep *Conquestador*,	70
De *Draak*,	64
4 Oorlochschepen by *Boca-Chica* gezonken,	480
2 Batteryen by *Passo Cavallo*,	13
Castilio Grande, . . .	63
Fort *Manzinello*,	12
7 Gallioenen,	128
De *Gallicia*,	64
In 't geheel Stukken Canon	1035

1741. July. Ten einde de Spanjaarden geen versterking van Volk, Krygs- en Mond provisen zoude konnen ontfangen, noch de geruïneerde Forten herstellen, zyn voor de Haven van *Carthagena* 7 Engelsche Oorlochschepen blyven leggen. Al 't welke den iever der Engelschen in 't minste heeft doen verflauwen, maar veel eer verdubbelt, alzo den 7. dezer de Ridder *John Norris* met d'onderstaande Vloot op eene geheime Expeditie uit *Pleymouth* in Zee gestoken is, bestaande de sterkte van de Vloot toen als volgt.

Rang		Man	St. Canon.
1	Victoria	850	100
1	Royal Sovereign	850	100
1	Royal George	850	100
2	St. George	750	90
2	Duke	750	90
3	Cambridge	600	80
3	Buckingham	480	70
3	Bedford	480	70
3	Nassau	480	70
3	Lenox	480	70
3	Essex	480	70
3	Elisabeth	480	70
4	Argyle	300	50
4	Assistance	300	50
4	Ruby	300	50
5	Gosport	250	44
		8680	1174

Blaze en Lightning } Branders.

Extract Schryven van Capitein *Woolford* aan Boord van de *Peggy-Sloep*, zynde een kaper, leggende by klein *Curaçao* den 12. *April.*

WY hebben langs de Kust van *Marguerithe* tot aan de punt van *Jucadar* gekruist. en 't Casteel *St. Ignatius* vermeesterd, 't zelve was taamlyk sterk en bezet met 12 Stukken Canon waar van 6 negen- en 6 zesponders waren, en met 2 Stukken en omtrent 25 Man. Ik wierd

wierd in 't Linker een Mr. *Donald* in 't rechter Been geschoten en noch 2 man meer gewond; *Patridge* sneuvelde: Wy hebben 'er omtrent 2500 Stukken van achten buit gemaakt. 1741. July.

Op de klagten van de Franschen Minister de Heer *Bussy* wegens 't renconter tusschen 6 Engelsche-en vier Fransche Oorloch Schepen voorgevallen, * Heeft de Hertoch van *Newcastle* gedeclareert gehadt.

„ Dat de Koning van *Grootbrittannien*, zich niet willende „ brouilleren met *Vrankryk*, zoude geven eene volkome voldoe- „ ning ten regarde van t' geen in *America* tusschen 6 Engelsche „ en 4 Fransche Oorloch Schepen, by renconter voorgevallen „ was, na dat uit naukeurige informatien zoude blyken dat het „ Ongelyk aan de zyde der Engelschen consteerde; dat midler- „ wyl uit al 't geen men hadde konnen bekome 't geen gelegenheit „ zoude hebben gegeven tot het gevegt in verschil, bleek, dat de „ Franschen door hunne wyze van doen in 't beantwoorden van 't „ verzoek dat men hadde gedaan, *of zy Franschen waren*; in „ plaatze van een duidelyk antwoord te geven ter vermyding „ van alle verschil, van 't Schip *l'Ardent* tot drie malen hadden „ geroepen; *Zyt Engelschen, of Duivels zo gy wilt; wy zyn* „ *Franschen, en wy vrezen u niet.* "

Den 7. dezer wierd een Paruikmaker te *London*, die met de Weduwe van een Apothecar een Huwelyks-Contract aangegaan had onder verbeurte van 5000 Ponden Sterling voor die van hen 't zelve zoude verbreken; maar naderhant met een ander Vrous-Persoon was gaan trouwen, gecondemneert, om 2000 Ponden Sterling aan gemelde Weduwe te betalen.

Hoe menigmalen door verscheide Natien eenen proef is genomen, om 't *Waygat* of het Noorder deel van *Tartaryen* te konnen omzeilen en alzo eene nader wech t'ontdekken na *Japan* en vervolgens na d'*Oostindien*, zo heeft zulks nooit konnen gelukken, na dien zy door 't menigvuldige Ys telkens belet geworden zyn. Zo ziet men thans te *Londen* een Extract van een Brief uit *St. Malo* van den 12. dezer, zynde van den volgende Inhoud:

Over

* Zie 't voorgaande eerste Deel, *Pag.* 254 en 257.

1741 *July.*

OVer 4 dagen is een van onze China-Schepen alhier gearriveert, zynde van *Canton* vertrokken den 8. *December* 1740, als wanneer daar alleen 2 Engelsche, 1 Deens en 3 Hollandsche Schepen lagen, van welke laatste 2 voor *Amsterdam* geladen waren met 3000 grote Kisten Thée-Boey, en een gelyke quantiteit Groene-Thée. Geen Zweeds Schip was toen noch gearriveert. Anno 1738 waren 3 Brigantynen de Japansche Kust voorby gezeild, zonder ergens in te lopen, maar ze hadden van eenige Vissers wat Vissen gekogt, en die met Russische Munt betaald, zynde voor 't overige onzeker, of dezelve om 't *Noorden*, dan van een Rivier, van 't Russische Gebied in de Zee van *Japan* zich uitstortende, gekomen waren.

't Zelve worde nader bekrachtigt uit *Constantinopolen*, alzo men daar tyding hadt, dat twee Russische Schepen, die over eenigen tyd van de *Noordkust* afgegaan waren, om een passagie om 't *Noord Oosten* na *d'Indiën* te zoeken gelukkig op *Japan* gearriveert waren. Dit zo zynde, gelyk de tyd nader Leren zal, is de vraag of dezelve gemaklyker te doen zal zyn, dan die om 't *Zuiden* geschiedt? 't Geenwe mede zullen moeten afwachten.

De Saltzburgsche Emigranten, uit de Provincie van *Georgia* in de *Westindiën*, hebben aan hunne Landgenoten, de volgende Brief geschreven.

DE Hemel heeft alle onze transporten van *Augsburg* tot in de Stadt *Ebenhaëzer* zo gelukkig doen aankomen, dat zelfs niet het kleinste Kind onder weg gestorven is. Hy heeft onze kleine Kudde onder alle de zware beproevingen, die wy in d'eerste jaren gehad hebben, oogschynlyk bewaart, ons zedert eenige jaren talryke troppen Vee gegeven en een vet Land, zo verre dat wy in den laatsten Oogst meer vruchten hebben ingezamelt, als wy van noden hebben. Wy konnen Godt hier onverhindert dienen: en daar benevens ons eigen brood eeten. Wy en onze Kinderen worden als gebore Engelschen gehandelt, en genieten de vrye oeffening van den Lutherschen Godsdienst. Onze Predikers en Schoolmeesters worden niet door de Gemeente, maar uit *Engeland* betaalt, en zulks zeer stipt. 't Land, het geen ons tot ons onderhoud aangewezen is, word na onzen dood door onze Vrouwen en Kinderen geërft. Zedert eenige jaren hebben wy hier ook een Weeshuis, waar in d'ouderloze Kinderen verzorgt en opgevoed worden. Zulken van onze Landgenoten, die voortaan herwaarts komen,

komen, zullen honderd voordelen vinden, die d'eerste Emigranten zo wel niet gehad hebben, als onder anderen goede Woningen, goede Landeryen, goede Genees-en Heelmeesters, en een goede Opvoeding der Kinderen in de Scholen. Dit alles doet ons wenschen, dat noch vele van onze Landgenoten 't besluit namen, herwaarts te komen. Wy twyfelen niet of zy zullen naderhand Godt en de menschen danken, dieze herwaarts geholpen hebben, en derhalven hebben wy de Commissarissen in *Engeland* by eenen Brief verzocht, om noch meer Landgenoten aan te nemen.

1741. *July.*

Ingevolge van welke hebben de gemelde Commissarissen werkelyk besloten, om noch 50 Saltzburgsche Emigranten, die om de Religie hun Vaderland verlaten moeten en lust hebben om t'arbeiden, als Colonisten aan te nemen, en van *Augsburg* vry na *Ebenhaëzer* over te voeren en hen daar alle de nodige materialen tot het bouwen van Huizen enz te leveren.

Spaansche Schepen door d'Engelschen genomen:

't Oorlochschip *Defiance*, heeft 5 Spaansche Schepen, met provisie na *Carthagena* willende, genomen en te *Jamaica* opgebraght, zynde aan Boord van 't eene de nieuwe Gouverneur van *Carthagena*, de Zoon van *Don Blas* en vele andere Spanjaarden van Rang.

Een der Engelsche Oorlochschepen van 20 Stukken Canon 't welk 7 Koopvaardyschepen onder zyn Convoy had, heeft 145 mylen van *Gibraltar* een Spaanschen Kaper gemonteert met 10 steenstukjes, en 60 man, in de grond geboort. 't Oorlochschip de *Winchester* heeft een anderen Spaanschen Kaper vernielt, gemonteert met 16 Sukken Canon en 6 Steenstukjes. 't Oorlochschip *Sunderland* heeft een Spaans Schip van 25 Stukken Canon, met een ryke Lading van *Cadix* na de *West Indiën* gaande, genomen, en 't Oorlochschip *Kenning* een ander met een Lading *Cacao* van *Porto-Bello* komende.

't Oorloschip *de Grampus*, Kapitein *Perry* heeft op de hoogte van *Portland* een Spaansche Kaper genomen, gemonteert met 14 Stukken Canon.

Item,

1741. July.

Item, een Hollands en een Zweeds:

't Oorlochschip de *Kennington* heeft een Hollandsche Fluit van ruim 300 Ton met Cacao van *Porto-Bello* komende genomen. Kapitein *James Wimble*, voerende den Kustbewaarder *de Revenge*, heeft tusschen de Caap *la Hogue*, zynde een Voorgebergte by *Cherbourg* aan d'Oostelyke Kust van *Normandien*, en de Caap *Lizard*, veroverd, en te *Pleymouth* opgebraght een Zweeds Schip, gevoerd door Capitein *Joan Westman*, van meer dan 250 Ton, gaande van *Alicanten* en laatst van *Eves* en *Mallaga* naar *Stokholm*, 't welk onder andere Lading Wynen aan Boord had en met tien Stukken Canon gemonteerd was, zynde deszelfs Vragt-Brieven en Paspoorten in de Spaansche Taal opgesteld

Engelsche Schepen door de Spaanschen genomen:

't Schip *d'America*, Kapitein *Carr*, van Carolina na *Londen* moetende is door de Spaanschen genomen en te *St. Sebastiaan* opgebraght, zo als ook *d'Industry*, Kapitein *Smith*, na *Madeira* en de *Westindiën* gedestineert.

In 't laast van *February* zyn de *Lancaster*, Kapitein *Walker*, van *Cancaster*, d'*Indiaansche Koningin*, Kapitein *Doleman*, van *Bristol* en de *Gale Frigate*, Kapitein *Blackbourn*, van *Jamaica* na *Londen* gaande, genomen.

Noch hebben zy genomen 't Schip *Nompareil*, met provisien van *Londen* naar *Gibraltar* gaande, en te *Ferrol* opgebraght: De *Catharina*, van *Cork* na *Lissabon* willende, te *Penische* in *Portugal* en de *Maria* van *Terreneuf* komende, te *Lissabon* opgebraght.

VRANKRYK.

IN de tegenwoordige gesteldheit van zaken bemerkt men dat dat Hof met grote desseinen zwanger gaat, zo dat men te recht aldaar voor een zware naby zynde Oorloch beducht is; evenwel steunt men noch op de Vredelievendheit van de Cardinaal *de Fleury*, die, als een Verstandig Staats Minister, het eerste zal trachten af te keren om ten anderen de belangens van zyn Hof te krach-

krachtiger t'ondersteunen en zyne Oogmerken, doenlyk zynde, bereikende, in eene Vrede zyne dagen pogen t'eindigen. 1741. July.

Zyne Majesteit geordonneert hebbende, om in den beginne van d'aanstaande Maand, eenige Auxilaire Troupen na *Beyeren* te doen marscheren, bestaan dezelve in 40 Bataillons en 6000 Man Cavallery, en zullen gecommandeert worden door den Generaal Lieutenant *d'Aubigné*, en alle d'anderen daar toe behorende Generaals zyn reets benoemd, en de gene, die de Marsch-Routen reguleren en de proviant en Vouragien bezorgen, reets vertrokken: De gemelde marsch is op 70 dagen gereguleert, en in *Beyeren* aankomende, zullen dezelve in de Quartieren gelegt worden.

Vermits van de Millioen Lyf-Renten door wylen den Koning *Lodewyk* XIV. Anno 1693 en 1698 op 't Stadthuis te *Parys* geconstitueert, tegenwoordig niet meer dan 30000 *Livres* te betalen overig zyn, en 't gemeen aldaar wenschte, dat 'er wederom nieuwe mochten gemaakt werden, zo heeft de Koning een Edict gepubliceert, by 't welke wederom 600000 *Livres* diergelyke Renten geconstitueert zyn, verdeeld in 7 Classen, als 1 van 40000 *Livres* voor personen van 1 tot 30 Jaren tegens den *veertiende Penning*; 2. 70000 *Livres* voor die van 30 tot 40 Jaren, tegens den *twaalfde*; 3. 90000 *Livres* voor die van 40 tot 50, tegens den *elfde*; 4. 200000. *Livres* voor die van 50 tot 60, tegens den *tiende*; 5. 90000 *Livres* voor die van 60 tot 65, tegens den *negende*; 6. 70000 *Livres* voor die van 65 tot 70, tegens den *achtsten*, eindelyk ten 7. 40000 *Livres* voor die van 70 en daar boven, tegens den *zevende Penning*: d'Acquirenten der gemelde Lyf-Renten zullen 't lopende Quartaal van den tyd der Acquisitie af konnen ontfangen wanneer dezelve maar willen, en de Vreemdelingen en zelfs Buitenlanders niet uitgesloten zyn van dezelve te mogen acquireren: De Renten zullen niet mogen worden gesaisseert onder generlei Pretext, zelfs niet om zaken den Koning rakende, en dezelve zullen van 6 tot 6 Maanden zonder eenige korting betaald worden. Ook is een nieu Munt-Reglement gepubliceert, waar by 't Bank-Geld, 't welk tot 18 en een half gemonteert was, op 15 per Cent verminderd en vastgesteld is, de Pattacons op 6 Livres, en insgelyks de Louis

1741. July. d'Or zyn minder gesteld. 't Geen aldaar met gene goede Oogen aan gezien werdt.

Zyne Majesteit heeft met den Koning van *Zweden* d'onderstaande Conventie gesloten.

PRELIMINAIRE CONVENTIE *van Commercie en Navigatie, tusschen zyne Allerchristelykste Majesteit en den Koning van Zweden.*

LOUIS, door de Genade Godts, Koning van *Vrankryk* en *Navarre*. Aan alle de genen welken deze zullen zien, Salut. Alzo onze lieve en Getrouwe Raad in alle onze Raden, de Heer *Amelot*, Minister en Secretaris van Staat van alle onze Commandementen, uit Krachte van de Volmagt die Wy hem op den 25. *April* laatstleden hadden gegeven, te *Versailles* heeft gesloten, gearresteert en getekend, met de Heer Grave de *Tessin*, Minister Plenipotentiaris van Onze zeer beminde en zeer waarde Broeder, de Koning van *Zweden*, van gelyken voorzien van Zynen Volmagt, eene Preliminaire Conventie van Commercie en Navigatie, waar van den Inhoud hier na volgt.

HUNNE ALLERCHRISTELYKE EN ZWEEDSCHE MAJESTEITEN, te gelykelyk genegen zynde tusschen Hun op te richten een Tractaat van Commercie en Navigatie, ten algemenen nutte van hunne wederzydsche Onderdanen, hebben geoordeelt, dat, midlerwyl men zouden overwegen en reguleren de verscheide Articulen welke in dat Tractaat stonden vervat te werden, 't nodig was, by eene Preliminaire Conventie, des aangaande, vaste gronden te leggen. Zyne Allerchristelykste Majesteit heeft ten dien einde, aan den Heer *Amelot*, Raad in alle zyne Raden, Minister en Secretaris van Staat en van zyne Commandementen, gegeven zyne Volmagt: En zyne Zweedsche Majesteit heeft de zynen gezonden aan den Heer en Grave de *Tessin*, zyne Minister Plenipotentiaris aan 't Hof van zyne Allerchristelykste Majesteit; Ingevolgen van welken hebben zy, na de gemelde Volmagten gezien waren, gearresteert, besloten en getekend voor de gezegde Preliminaire Conventie, de volgende Articulen.

I. Aan d'Onderdanen van zyne Allerchristelykste Majesteit zal geoorloft zyn, na alle Zweedsche Havens te varen, alle de goederen en Koopmanschappen derwaarts te brengen, die de wetten van 't Land aan elke Natie, wie die ook zou mogen zyn, toelaten, daar in te brengen, en daar met volle vryheit handel te dryven, 't zy zelf, of door hunne Factoors, Agenten of Commissionarissen, zonder voor hunne Personen, Schepen, Goederen, Koop-

Koopmanschappen of Waren, andere of zwaarder rechten te betalen, als door d'Onderdanen van zyne Zweedsche Majesteit zelf betaalt worden, behoudens nochtans 't voorrecht van *Franchise* of vryheit en halve *Franchise*, aan de Zweedsche Schepen alleen eigen, en die de Fransche Schepen niet zullen genieten. 1741. July.

II. Die zelve macht zal insgelyks in Vrankryk toegestaan worden aan d'Onderdanen van zyne Zweedsche Majesteit zonder andere en groter rechten te betalen, dan de genen, die door d'Onderdanen zelf van zyne Allerchristelykste Majesteit betaalt worden. Ten dien einde is men overeengekomen, dat de Zweden ontheft zullen zyn van 't vragtgeld, van 50 stuivers de Ton, uitgezondert alleen wanneer zy Fransche goederen in een Franschen Haven innemen, om ze na een anderen Haven van 't zelve Koningryk te brengen, op dezelve wyze als omtrent de Hanzesteden gereguleert en vastgesteld is, na welker voorbeeld de Zweden in *Vrankryk* zullen gehandelt worden.

III. d'Onderdanen van zyne Allerchristelykste Majesteit zullen in de Stadt, Haven en grondgebied van *Wismar* met uitsluiting van alle andere Natien genieten 't voorrecht, dat ze voor de Goederen en Koopmanschappen, die ze met hunne eige Schepen derwaarts brengen, slechts zullen behoeven te betalen drie vierden ten honderd van de waarde der gemelde Goederen en Koopmanschappen daar vertiert, of weder van daar uitgevoerd worden, op de zelve wyze als ten opzichte van d'Onderdanen van zyne Zweedsche Majesteit zelf is vastgestelt.

IV. De bovengemelde Articulen, in dewelken gene verandering staat te worden gemaakt, zullen van woord tot woord gelascht worden in 't Tractaat van Navigatie en Commercie, 't welk tusschen hunne Majesteiten zal worden gesloten, en midlerwyl blyven in volle kracht en ten welzyn en voordeel van hunne Onderdanen van weerskanten stipt nagekomen en uitgevoert worden, te rekenen zedert den dag, dat ze door hunne Majesteiten geratificeert zullen zyn.

V. De tegenwoordige Conventie zal door hunne Allerchristelykste en Zweedsche Majesteiten geratificeert en hunne ratificatien zullen binnen den tyd van twee maanden, te rekenen zedert den dag der tekening, of eerder als zulks geschieden kan, ter goeder trouwe te *Versailles* uitgewisselt worden.

Ter bevestiging van welke, Wy, ter goeder trouwe, ingevolge onze respective Volmagten, de bovengemelde Articulen hebben

 gete-

1741. July. getekend en daar op 't Cachet van onze Wapenen gedrukt. Gedaan te *Versailles*, den 25. *April* 1741.

Was getekend:

AMELOT:

Lager:

CHARLES G. TESSIN.

Hoedanig zyne Majesteit omtrent de Keizerlyke verkiezing geintentioneert is, komt te blyken uit de Vertogen die de Marschal de *Belle-Isle* aan de verscheide Rykshoven, alwaar hy geweest is, gedaan heeft; welke van den volgende inhoud zyn:

Dat het van 't goeddunken der Keurvorsten afhangt, een nieu Hoofd aan 't Rijk te geven; dat niemant geregtigt is, om hun deswegen iets voor te schryven; dat zyne Allerchristelyke Majesteit geen intentie had, om hun te constringeren, of hun Prerogativen te krenken; dat schoon hy Guarandeur van de Westphaalsche Vrede is, echter de Keizerlyke Verkiezing hem niet raakt; dat het eenig voorwerp, 't geen zyne attentie kan vereisschen, is de zaak van de Capitulatie van den toekomenden Keizer, op dat de Rechten, by deze Vrede aan ieder Lid van 't Rijk verkregen, hen geconserveert werden; dat zyne Allerchristelyke Majesteit echter onder de Titul en in qualiteit van Vorst en goede Nabuur van 't Rijk, ter overweginge van de wel geintentioneerde Keurvorsten voorsteld, de vaststelling van 't goede Verstand tusschen hem en 't Rijk, en dat dit goede Verstand voornamentlyk afhangt van de keuze van een Prins, met wien de Kroon *Vrankryk* niets te beslissen heeft; dat by gebreken van dien, 't niet zoude konnen missen, dat het Rijk zich weer in betwistingen ingegewikkeld zoude vinden; en dat by gevolge geen duurzame Vrede te hopen was, aangezien 't Rijk altyd aan verliezen geëxponeert zoude wezen; dat het aan 't Rijk conveniert een Hoofd te hebben, die zelfs zyn Land in *Duitslant* heeft, en die niets daar buiten bezit, nademaal deze bezitting van buiten niet als aanleiding tot eeuwige Oorlogen kan geven; dat d'al te grote Macht van een Keizer nergens toe dient, als om Oorlogen te verwekken, tot ondersteuning van de Keizerlijke Familie, tot verzwakking van 't Rijk, en ten nadeel van de rechten van hun Leden; dat d'ervarendheit heeft doen zien, 't geen daar uit zedert Keizer *Kaarl* V. geresulteert heeft, hebbende de Keizer altyd zeer nadelige Oorlogen te voeren gehadt, tot ondersteuning van 't Aardshertochlyke Huis, waar van de laatste noch

noch een vers bewys was; dat de Keurvorsten in der daad eene vry Keure van eene Verkiezing, maar ook te gelyk eene duurzame Vrede of onzydige Oorlogen in hunne handen hebben; en dat nadien de pretensien van *Spanjen*, en van eenige andere Prinsen tegen *Oostenryk* bekend zynde, 't niet mogelyk zonde wezen dat het Rijk in Vrede konde blyven, zo den Hertoch van *Lotharingen* Keizer wierdt. 1741. July.

Carga van ,t Fransch Oostindisch Retourschip Neptunus, *den 6. dezer uit* China *in den Haven van* Orient *gearriveert.*

123529 ℔ Groene Thee Singlo. 8921 ℔ Thee Heysan. 4305 ℔ Keizers-Thee. 431219 ℔ Thee Boe. 15691 Thee Pekko. 17042 ℔ Thee Camphou. 7556 ℔ Thee Soarchou. 100 kisten Porceleinen divers. 23192 ℔ Esquine. 1316 ℔ Kurkuma. 50511 ℔ Tustenage. 1175 ℔ Rhabarber. 50 dozen Inkt van Nanquin. 10956 ℔ Nanquinse gewerkte Zyde. 446 ps. effen Damasten. 63 ps. dito tweecouleurden. 99 ps. dito gestreepte. 212 ps. Pequins. 751 ps. effen Satynen. 71 ps. Patissoyen. 46 ps. Lampas. 919 bossen rottingen.

De Carga ofte Lading van het Schip *St. Geran* van *Bengalen* te l'*Orient* gearriveert, bestaat in de volgende Goederen: 60000 ℔ Bourbonse Koffy. 120583 ℔ Peper. 53659 ℔ Roodhout. 47000 ℔ Sapanhout. 142125 ℔ Salpeter. 139938 ℔ Couris. 1809 ℔ Borax. 25920 ℔ Tanny-Zyde. 30 Kassen Gom-Lak in bladen. 27280 ps. witte Garas. 6300 ps. dito Baftaas. 1900 ps. Adatais. 2000 ps. Sanas. 2200 ps. Bazins. 2220 ps. Hammans. 7600 ps. Cassaas divers. 2720 ps. Tansjeeps. 9260 ps. Mallemolens divers. 200 ps. Tocques. 4800 ps. Therendins divers. 3360 ps. Douriassen. 7784 ps. Koopwaren divers van Patna. 12700 ps. Neusdoeken divers van Bengalen. 80 ps. Alibanées. 1800 ps. Caladaris. 100 ps. Coupis. 100 ps. Nelis. 100 ps. Pinasses. 300 ps. Soucis. 160 ps. Tapsilas en 400 ps. Elatchas.

AANGAANDE de Remonstrantien die van de Fransche en Hollandsche Ministers aan dat Hof by continuatie gedaan zyn, over 't aanhouden en visiteren der Neutrale Schepen in Zee, en der zelve Confisquering en prys-verklaring, in gevalle 'er goederen in gevonden wierden, aan d'Engelsche toebehorende, is eindelyk van dat Hof 't volgende antwoord daar op gegeven. SPANJEN.

De Documenten van den Minister van *Vrankryk*, van dato den 25. *November*, &c. en die van den Hollandsche Gezant, van den 6. *November*, &c. en d'Informatien by den Infant Admiraal Generaal, het Hof van Justitie en van d'Admiraliteit door my aan den Koning overgeleverd, en zyne Majesteit onderregt

1741. July. zynde van 't gene de gemelde Ministers solliciteren, dat namelyk de Goederen en Effecten van de Vyanden dezer Kroon, welke onze Kapers aan boord van hunne Schepen vinden en wechnemen, niet prys verklaard mogen worden, om redenen steunende op de Vryheid hunner Vlag: En de Koning, overwegende, dat d'Engelsche alle zoorten van de Goederen, toebehorende aan d'Onderdanen van deze Kroon, die zy aan Boord van diergelyke Vrye Schepen vinden, confisqueren, gelyk de Fransche Minister zelf aanhaald wegens 't Schip d'*Anna-Maria*, van *Duinkerken* en waar van ook verscheide Voorbeelden, zo van Fransche als Hollandsche Schepen, te vinden zyn; *Zo heeft dezelve besloten*, aan de voornoemde Ministers te doen antwoorden, dat Hy, zonder 't point van de Vryheit hunner Vlaggen, volgens d'aangehaalde Tractaten, te betwisten, niet vermeend, dat zy regtvaardige oorzaak hebben te klagen, dat men met de Goederen, die voor rekening van de Engelsche, Vyanden van deze Kroon, aan boord van Fransche of Hollandsche Schepen gevonden worden, op dezelve wyze handeld, als die Natie doet met de Goederen van zyne Majesteits Onderdanen; maar indien de gemelte Ministers konnen te weeg brengen, dat d'Engelsche hunne Vlaggen respecteren, zo dat onze Natie haar Effecten gerustelyk daar mede kan vervoeren, zal zyne *Catholyke Majesteit* dat Point doen onderzoeken en reguleren, op dat het ten genoegen van beide afgedaan worde.

Dit is 't gene ik U Edns. op ordre van zyne *Catholyke Majesteit* bekend make, zullende 't zelve ter kennis komende van zyne Hoogheit den Heer *Infant*, Admiraal-Generaal, &c. genotificeert worden aan de Vergadering der Justitie, als ook andere Richters, en Ministers, ten einde zy voortaan, conform deze Koninglyke Resolutie, continueren Sententien te wyzen in diervoegen, dat de Goederen en Effecten, toebehorende aan Vasallen van den Koning van *Groot-Brittannien*, die onze Kapers aan Boord van Fransche en Hollandsche Schepen zullen vinden, voor goede prys verklaard, en in tegendeel alle verdere goederen, aan d'Engelsche Natie niet toebehorende, vry gegeven worden.

Aranguez den 12. *Mey* 1741

was getekend:

Joseph de la Quinta,

Secretaris.

Waar

Waar op d'Orders van 't aanhouden en visiteren der gemelde Schepen hernieut zyn, doch met die moderatie, dat alleen d'Engelsche Effecten daar uit zouden geligt en prys gemaakt, maar d'andere Goederen en de Schepen insgelyks, vry gegeven worden. 1741, July.

DEN 8. passato is te *Phenice* opgebragt het Schip van *Juriaan de Lange*, van *Amsterdam* naar *Gibraltar*, *Genua* en *Livorno* gaande, zynde 't zelve daags te voren op de hoogte van de *Barlings* door 2 Spaansche Kapers genomen, na hem zyne Papieren ontweldigt, met het Pistool op de Borst de Sleutels afgedwongen, de Luiken geopend, en Kassen en Kisten opgebroken te hebben; waar tegen de te *Lisbon* zynde Hollandsche Consul geprotesteerd, en by Request van den Koning ontslaging van Schip en Goederen verzogt heeft; en, om dat de Gouverneur van *Phenice* de Kapiteins van de Kapers gearresteerd en de Roers van hunne Schepen afgenomen heeft, hoopt men dat voornoemde Schip, weder vry gegeven zal worden. PORTUGAL.

Den 19. is de Koning tegenwoordig geweest in 't *Auto da Fé* ofte Gerechtshof, 't welk in de Kerk van 't Dominicaner-Klooster onder de Voorzitting van den algemenen Geloofs-Onderzoeker *Nuno da Cumha*, Cardinaal-Priester van de H. Kerk te *Romen*, en Staats-Raad van zyne Majesteit gehouden wierd, en waar in achtien Manspersonen, met Joodsche en diergelyke Dwalingen beschuldigt, te weten vyf tusschen de twintig en dertig, vyf tusschen de dertig en veertig, vyf tusschen de veertig en zeventig Jaren, hun Vonnis gekregen hebben, zynde zommige van hen verwezen om zo lang men zal goedvinden in de Gevangenis te blyven, en andere om gegeesseld te worden en voor vyf en tien Jaren op de Galeyen te roejen, welke laatstgemelde Straf aan *Manoel Pereira Matoso*, alias *de St. José*, die reets den ouderdom van 65 Jaren bereikt heeft, opgelegt is, om dat hy zich, onder anderen, met de *Chiromantie* of Handstreep-Kunde opgehouden had; zynde voor 't overige ook veertien Vrouwen ter Gevangenisse verwezen, en elf zo Mans- als veertien Vrouwspersonen, die eerst afzwering hadden gedaan,

1741. July. gedaan, maar naderhand wederom afgevallen waren, verbrand. O! gruwelyke gewetens dwang!

ITALIEN. DEN 28. passato presenteerde de Connestable *Colonna*, als Extraordinaris Ambassadeur van den Koning der beide *Sicilien* by den Paus, de Telle met het gewonelyke Tribuut van 6000 Ducaten voor 't Koningryk van *Napels*, en van wegens den Koning van *Sardinien* wierd voor d'eerste reis de Goude Kelk van 2000 Scudi over de Lenen van den H. Stoel in *Piemont* gepresenteert. De gemelde Ambassadeur zeide toen tegen den Paus: *Dat het alleen was voor 't Koningryk Napels*; waar op zyn H. repliceerde, dat hy 't aannnam *als voor de beide Sicilien gegeven*: En vervolgens deed de Procureur-Fiscaal zyne Protestatie tegen de bepaalde Redenvoering van den Connestabile, als Ambassadeur van den Koning der beide *Sicilien*: de Telle, die het Tribuut droeg, heeft deze reis niet mede in *St. Pieters* Kerk konnen ingeleid worden, zynde in 't opklimmen der Trappen neergestort, en de Ceremonie geëindigt, eer men ze wederom had konne op de been helpe; zo dat het Beestje buiten blyven moest.

De Differenten tusschen zyn H. en den Koning der beide *Sicilien*, nopens de vryheden van de Kerk, in die beide Koningryken, zyn nu eindlyk afgedaan door een Vergelyk 't geen 't door den Cardinaal *Valenti*, Secretaris van Staat wegens den Paus, en door den Cardinaal *Aqnaviva*, van wegens den Koning der beide *Sicilien*, getekend en ook al door beide geratificeert zyn. Dat Accommodement bestaat in 12 Articulen. Waar onder de voornaamste behelzen: „ Dat eenige Bisch-„ dommen van 't Koningryk *Napels* zullen gesupprimeert, en „ aan andere gehecht worden: dat aan den Koning 4 Percent „ van alle de Geestelyke Inkomsten der beide *Sicilien* zal toe-„ gestaan, ('t welk gerekend word, dat 600000 Rykxdaalders „ Jaarlyks opbrengt), en noch daar en boven een Jaarlyksche „ Inkomste van 70000 Rykdaalders op d'Abdyen en Kerkelyke „ Beneficien, om 'er Commanderyen van te stichten voor de „ Ridder-Orders van *St. Charlos*, die zyne Majesteit oprechten „ wil, om eenige zyner bedienden en Ministers daar mede te

„ begunsti-

„ begunstigen, gelyk die van de H. *Januarius* voor de Prinsen 1741.
„ en Generaals gestigt is. Wyders dat men te *Napels* een Tri- *July.*
„ bunal, ter beslissing van alle met Geestelyken in 't gemelde
„ Koningryk voorvallende Verschillen, op rechten zoude,
„ zullende bestaan uit 2 Geestelyke en 2 Wereltlyke Leden,
„ en 1 President van de Geestelyke Ordres: d'Eerste twee zou de
„ Paus, en de laatste twee de Koning verkiezen, en de Ver-
„ kiezing van den President by beurten zyn, en om de 3 Jaar zul-
„ len andere Leden en Presidenten verkoren en aangesteld
„ worden: Door 't gemelde Tribunal zoude ook gedecideert
„ worden, welke zaken voor 't Geestelyke, en welke voor 't We-
„ reltlyke Gericht behoorden, &c."

Den 29. wierden uit den Groten Raad * de 41 *Nobili* verkoren **, die de verkiezing van een Nieuwe Doge in plaatze van den Heer *Louis Pisani* die den 17. zeer subit in den Ouderdom van 78 Jaren overleden was, doen zouden, en hebben den 30. 's mor-

* De *Groten Raad* is d'algemene Vergadering van den Adel die Zon- en Feestdagen vergadert tot het verkiezen der Magistraten. Zy werd den *Groten Raad* genoemd, om dat zy alle d'anderen in zich begrypt, die derhalven stil staan, als deze gehouden werdt.

** Wat de Verkiezing van den Doge of Hertoch belangt, dezelve geschiedt op de volgende wyze: Alle d'Edelen, die 30 Jaren oud ende daar boven zyn, in 't Paleis van *St. Marcus* vergadert zynde, zo doet men in een Busse, zo veel Balletjes, als 'er Edellieden tegenwoordig zyn, waar onder 30 verguld zyn. Die geen, die dezelve getrokken hebben, leggen die voor den Raad, 9 vergulde onder 24 witte, ende negen Edellieden die dezelve krygen, zyn Verkiezers van andere 40, alle van verscheide Huisgezinnen, onder welke 't geoorlooft is hun zelfs te begrypen. 't Lot brengt deze op 12. Ende deze 12 verkiezen wederom 25 andere. d'Eerste 3, en d'andere elf elk 2 Personen. Deze 25 't Lot trekkende, werden wederom als de vorige op 9 gebraght, die dan 45 Personen verkiezen, te weten ieder 5. Deze 45 werden wederom door 't Lot op 11 gebraght, en deze verkiezen eindelyk 41 Edelen, die de laatste en voornaamste Verkiezers van den Hertoch zyn, na dat die door den *Groten Raad* bevestigt zyn, want ingeval van *Neen*, zo moet men andere 41 verkiezen.

't Is niet zonder reden dat de Venetianen deze verwarde wyze van Verkiezing hebben ingesteld, om dat door verscheide veranderingen van Verkiezers, zy zeer ligtelyk alle voornemens, om tot de Hertochlyke Waardigheit te geraken, verbreken, mits dat alles afhangt van die geen, die 't Lot begunstigt, en daar door alle Kuiperyen verdeelt worden.

1741. July. 's morgens daar toe met eenparige Stemmen verkoren den Heer *Pietro Grimani*, Procurator van *St. Marcus*, 't geen door 't Luiden der Klokken bekend gemaakt wierdt.

HONGARYEN. BESCHRYVING van de Kroning der Koninginne van *Hongaryen*, die te *Presburg* * verricht geworden is, met eenige voor af gaande byzonderheden tot de Kroon behorende.

Daar is geen Natie op Aarde, die de Koninglyke *Kroon* met groter respect vereert, als de *Hongaren*: Zy considereren dezelve niet als een enkel Hoofdsieraad van hunne Koningen, maar ook als een

* *Presburg*, in de landtaal *Pauson*, in 't Latyn *Pausonium*, een voorname Koninglyke Vrystad in Neder Hongaryen, twee mylen van d'Oostenrykse Grenzen, en acht mylen van *Wenen*, is, zo men zegt, door *Piso*, Romeinsch Edelman, ten tyde van *Tiberius* gesticht, die hier op den berg aan den *Donau*, ter plaatze daar nu 't Koninglyke Slot staat; een Burg aangelegt heeft, die na hem *Pisonium* genoemt is. De Stad legt omtrent 50 schreden van den *Donau*, waar over een Schipbrug geslagen is, op een heuvelachtige vlakte, en is met muren en gragten omringt. 't Slot, dat door Heidukken bewaart word, legt buiten de Stadt voor de *Laurens-Poort*, op een tamelyk hogen Berg dicht aan den *Donau*, en is zeer sterk, schoon en groot en recht vierkant gebouwt, met vier gelyke Torens aan de hoeken, in eenen van dewelken, die aan de kant van Oostenryk staan, de Koninglyke Kroon bewaart word, waar toe twee afzonderlyke *Kroonbewaarders* aangestelt zyn. In de vertrekken is de Historie van Keizer *Ferdinand II.* zeer konstig geschildert. De Stadt is niet heel groot, maar de Huizen zyn alle van gehouwen gebakken steen gebouwt, en kan voor de fraaiste Stadt van gantsch Hongarien doorgaan; heeft drie Poorten en voor 't zo genaamde *Visschers poortje* beginnen de Voorsteden, die driemaal zo groot zyn als de Stadt zelf. De Huizen van deze Voorsteden zyn Sierlyk gebouwt en daarenboven vind men hier verscheide ongemene fraaije Thuinen en Thuinhuizen, daar onder voornaamlyk d'Aardsbisschoppelyke Thuin, door *George Lippay* Aardsbisschop van *Gran* aangelegt. Deze Aardsbisschop is Primaat van 't Koningryk, en door hem word de plechtigheit der Kroning verricht. De tegenwoordige Aardsbisschop van *Gran* is de Graaf *van Esterhasi*. Ook legt voor 't *Visschers poortje* de zogenaamde *Koningsberg*. Zo dra de plechtigheit der Kroning in de *St. Maartenskerk* is verrigt begeeft de nieugekroonde Koning of Koningin zich na de Voorstadt, komt daar op een Theater, om by Eede te beloven, de Ryksvryheden en Voorrechten te zullen handhaven, en ryd vervolgens te Paard op den *Koningsberg*, trekt het Zwaard van *St. Stefen*, en zwaait het kruislings na alle de vier Wereltdelen. De *St. Maartens Kerk*, waar in de plechtigheit van de Kroning word verricht, staat half binnen en half buiten de Stads muren. d'Inwoonders van *Presburg* bestaat uit Duitschers, Hongaren, Bohe-

een uit den Hemel gevalle Kleinood; weshalven zy dezelve niet anders als de *H. Engelsche en Apostolische Kroon* noemen; en niemant weet of ooit een Magneet 't yzer zo sterk na zich getrokken heeft als deze Kroon de Herten der *Hongaren*. Dit weet men, dat zy niemant voor hun Koning erkennen, die met deze Kroon niet gekroond is, en deszelfs Ordonnantien in de Koninglyke Statuten niet inlyven, zo lang hem dit Kleinood niet met de gewone plegtigheit op 't Hoofd gezet is. 1741. July.

Hoe de *Hongaren* aan deze Kroon zyn gekomen, diend men te weten, dat als de H. Koning *Stephanus* in 't Jaar 1007. 't Christen-Geloof in *Hongaryen* ingevoert had, hy een Gezantschap na *Romen* zond, om van 't hoogste Opperhoofd der Kerke de Koninglyke Kroon te begeren, ten welken einde zich aldaar ook een Gezant uit *Polen* bevond, voor wien de Paus deze Kroon reets bestemd had; maar hy veranderde eindelyk zyn voornemen, wyl hem een Engel verscheen, en beval de Kroon aan den *Hongarische* Gezant te leveren, 't welk ook geschiede, en gemelde Kroon in *Hongaryen* gebraght is, alwaar zy lange jaren is gebleven, tot dat Koning *Wenceslaus* dezelve met zich na *Bohemen* mede genomen heeft, wien *Otto* Hertoch van *Beyeren* dezelve met kostbare conditien afgehandeld heeft, waar door hy te gelyk 't Koningryk *Polen* verkregen, en aan 't Land de Koninglyke Kroon weder geleverd heeft: Aldaar is hy tot de dood van Keizer *Albertus II.* gebleven, na wiens afsterven deszelfs nagelate Gemalin, de Kroon heimelyk wechgevoerd, en in de *Wener-Neustad* tot Keizer *Fredrik III.* gebraght heeft, die ze 25 jaren in bewaring heeft gehad, en na betaling van 60000. Ducaten aan den Koning *Matthias* te rug gegeven.

Na de dood van *Matthias* heeft zyn natuurlyke Zoon *Johannes Corvinus* zigh deze Kroon aangematigt, maar weder schielyk aan den Koning *Uladislaus* moeten overleveren, die ze aan zyn Zoon den Koning *Lodewyk* naliet: Deze was by *Mohatz* in de Slag gebleven, en daar op de Kroon in handen van den Turksche Keizer *Solyman* geraakt, die ze met byzondere grootmoedigheit aan *Johannes Zapolius* den Woywode in *Zevenbergen*, die zich tot Koning van *Hongaryen* opwierp, overleverde: Door dit geval is de H. Kroon in *Zevenbergen* gekomen, maar na de dood van *Johannes Zapolius* aan den Keizer *Ferdinand I.* die met *Anna*, Zuster van den by *Mohatz* gebleve Koning, getroud was, en derhalven 't grootste Recht tot 't Ko-

Bohemers en Croaten, waarom 'er ook voornaamlyk in de Voorsteden, driederlei talen gesproken worden. De Luterschen hebben daar verscheide Kerken.

1741. *July.* 't Koningryk *Hongaryen* had, door den Cardinaal *Georgius*, den Monnik genaamd, overgezonden geworden; waar door deze Werelt-beroemde Kroon aan 't Aards-Huis *Oostenryk* is gekomen, en zedert altyd daar by gebleven.

Om tot de toebereidzels te komen, zo was het den 19. *Juny*, zynde den dag, die tot het vertrek van de Koninginne uit *Wenen* naar *Presburg*, vastgesteld was, zo quam de Keizerinne Weduwe *Amelia* ten 9 uuren 's morgens hare Majesteit eene gelukkige Reize wenschen. Een quartier na twaalf uuren verzelde de groot Hertoch van *Toscanen* de jonge Aardshertogin *Maria Anna*, zyne eenige Dochter, die de Reize mede doen zou, na den *Donau*, daar zy aan Boord gebraght wierd van een prachtig Vaartuig, waar mede zy noch dien zelven avond ten 7 uuren met haar gantsche gevolg te *Presburg* gearriveert is. De Groothertoch te rug gekomen zynde, spysde met de Koningin en de twee Aardshertoginnen *Maria-Anna* en *Maria Magdalena* by de Keizerin twede Douarriere. Ten half vyf vertrok hare Majesteit, by zich hebbende in haar Koets de twee Aardshertoginnen en den Hertoch haar Gemaal, en verzelt van den Prins *Karel van Lotharingen* en van de Heren en Dames van haar Hof, in zeven open Chaisen met 6 Paarden ieder uit de Koninglyke Burgt na den *Donau*. Hare Majesteit wierd in haar prachtig Jacht geleid door de Gravin *van Herberstein*, haar Opperhofmeesteresse, d'Aardshertogin *Maria Anna* door den Groothertoch van *Toscanen* en d'Aardshertogin *Maria Magdalena* door den Prins *Karel van Lotharingen*. d'Aardshertoginnen namen afscheid van hare Majesteit en van hunne Koninglyke Hoogheden, en keerden weder na *Wenen*. Kort daar na de Groothertoch en de Prins op de Galdery van 't vertrek gekomen zynde, en de Koningin voor de deur van haar vertrek, plaats genomen hebbende, ligtte men 't Anker onder 't gejuich van een zeer groten toeloop van menschen, die van alle kanten waren toegevloeid, om hare Majesteit te zien vertrekken en haar een gelukkige reize te wenschen. Hare Majesteit arriveerde dien zelven avond te *Petronel*, van waar zy daags daar aan vertrok, om zich te Land na *Presburg* te begeven. Tegen den middag arriveerde zy te *Wolfsthal*, en wierd daar ontfangen door alle de Magnaten en Heren van 't Koningryk te Paard, die haar verwelkomden en vervolgens na *Presburg* geleidden, daar Hare Majesteit den 20. met zeer grote Pracht hare openbare intrede gedaan heeft. Dezelve heeft van namiddag 2 uuren tot 6 uuren geduurd: By haar aankomste overgaf de Magistraat de Sleutelen van hare Stads-Poorten, die haar Majesteit aanraakte en de Magistraat ter Handkus admitteerde, gelyk ook de Groothertoch haar Gemaal

maal, die op haar linkerhand zat. Haar Majesteit heeft in 't Latyn een beweeglyke Redenvoering aan de Stenden gedaan en den Veld-Marschal Graaf *van Palfy* tot *Palatyn* gerecommandeert, die ook immediaat van dezelve met eenparige Stemmen verkoren wierd. 1741. *July.*

De Burgery dier Koninglyke Vrystadt *Presburg*, hadde op den 22. aan hare Koninginne, 't gewone present, bestaande in 4 Ossen, eenige Wagens met allerlei Proviand en Wyn, nevens veel Vis, gepresenteert. Den 23. 's namiddags wierd volgens gewoonte onder Trompetten geschal, een op 't Kronings Feest te bradene Os (wiens Hoornen verguld, en 't gehele lyf met verscheide Banden en veel Kranssen gesierd was) door de Straten van de Stadt en om 't Slot omgeleid. Drie dagen voor de Kroning braghten de *Kroon-Hoeders* de *Hongarische* Kroon en verdere Sieraden uit den groten Toren na d'Apartementen van haar Majesteit. Men opende aldaar de Kist, om de Kroon en 't Zwaard van den H. *Stephanus* nevens de verdere Sieraden schoon te maken.

Den 24. 's avonds ten 6 uuren vervoegden zich de Heren *Kroon-Hoeders*, nevens d'andere Magnaten en Gedeputeerden, die in 't Paleis van den op den 22. benoemde Heer Palatyn Graaf *Johan Palfi* te zamen gekomen waren, na 't Slot, van waar zy de voorsz. Kist met de H. Kroon en Sieraden in een Koninglyke Koets na de Sacristie van de Hoofdkerk van *St. Martin* overbraghten: De Burgery op de Straten tot aan de Kerk in 't Geweer staande, verwagte de Kroon by 't Kruis 't geen beneden de Huizen aan de *Slot-Berg* opgeregt was; en de Magistraat dezelve aan de Stads-Poort van *St. Michiel* ontfangende, en geleideze nevens de Prelaten, Magnaten, en Gedeputeerden, als ook twee door de Koningin hier toe benoemde Duitsche Commissarissen, tot aan de Kerk. Deze Kist wierd in de Koninglyke met 6 Paarden bespanne Koets met een Goud Laken overdekt gevoerd, in welke ook zaten de *Kroonhoeders* en Duitsche Commissarissen; maar de Bisschoppen van *Neutra* en *Waitzen*, die de Kroon geleideden, en de Palatyn reden in hunne eige Koetsen voor uit; die door de Koninglyke Guardes Hartschiers en Trawanten omringd was. Verder volgden de Kroon Bewaarders, als 20 Duitsche en zo veel *Hongarische*, waar by de laatste de hogerhand hadden. Deze Marsch wierd op zodanige wys onder Trompetten-en ander Geschal tot aan de Kerk voortgezet. De Magnaten die de Kist met de Kroon &c. van den grote Toren na de Koninglyke Koets gedragen hadden, namen dezelve by de Trap van 't Kerkhof weder aan, en droegenze in de Sacristie.

Den 25. *Juny*, als den dag die door haar Koninglyke Majesteit tot de plegtige Kroning bestemt was, wierd 's morgens ten 5 uu-

 ren

1741. July. ren de Kist door de *Kroon-Bewaarders* geopend, en de H. Kroon nevens d'Insignia op d'in de Sacristie aangeweze Plaats gesteld, waar by de *Kroon-Hoeders* moesten blyven. Ter zyde van 't hoog Autaar bereide men een Tafel, waar op de Koninglyke Mantel en d'andere Instrumenten, gelegt wierden. Ten 5 uuren was ook zo wel de Burgery als de Militie met hun Geweer te zamen gekomen; 't Koninglyke Bareythsche Regiment te voet, nevens die van *Palfy* en *Bernes*, Cuirassiers, waren zich door de gehele Stadt op d'aangeweze Plaatzen gaan posteren; men had ook de Wachten alom verdubbeld, en de Poorten der Stadt zo wel als in d'*Au*, by de Schipbrug verzekerd. Ten half 6 uuren vergaderden ook de *Hongarische* Standen te Paard in't kostelyk Paleis van den Palatyn, dien de Magnaten vervolgens op 't Slot geleideden, alwaar de Vorsten en Staats Ministers te zamen gekomen waren. Ondertusschen vervoegden zich de Bisschoppen en Prelaten in 't Aards-Bisschoppelyk Paleis van den Ryks Vorst Graaf van *Esterhasy* Aardsbisschop van *Gran* en *Primaat* van 't Koningryk *Hongaryen*, en begaven zich nevens den zelven na de *Domkerk*, alwaar zy zich in 't priesterlyk gewaad kleededen, om haar Koninglyke Majesteit in die Kerk t'ontfangen: Den Heer *Personalis* vervoegde zich met de Standen en Ordens van 't Ryk in de *St. Maartens* Kerk, en zy occupeerden aldaar d'ordinaris plaats die voor de Heren Gedeputeerden toebereid was.

Als nu alles tot de Koninglyke Kroning gereed was, begaf haar Majesteit zich ten 9 uuren van 't Slot met het gevolg van alle Edellieden, Magnaten, en Ryks Baronnen (die in ongemene kostbare Kledingen te Paard verschenen) in een Groen Fluweele met Goud gestikte en met diergelyke franje behange Chaise met 6 Paarden door de *Presburger* Voorstad en de zo genaamde *Michaels-Poort*, van daar door de *Michaels*-en *Wetteritzer* Straten tusschen d'in reyen gerangeerde, en met hunne Wapenen de parade makende Burgery, na den Dom van *St. Martin*, als de Kerk die altyd tot deze hoge plegtigheit bestemd is.

Deze Processie uit het Slot geschiede in de volgende ordre. 1. Quamen 4 Koninglyke Voorryders te Paard. 2. Dertig Lopers heerlyk uitgedoscht. 3. De Lakyen zo wel van de Hongarische als Duitsche Cavaliers in groot getal en pragtige Livrey. 4. Eenige Hongarische Edellieden in de kostelykste Kledingen, en na haar wys pragtig opgesierde Paarden, rydende 3 aan 3. 5. De Koninglyke Kamerheren en Staatsraden ook te Paard, en op 't heerlykste uitgedoscht. 6. De Ridders van 't *Gulde-Vlies*, die over hunne pragtigste Galla-Klederen de groten *Orders-Keten* hadden hangen. 7. De Hongarische Vice-Palatyn, die door hoge ouderdom en

ande-

andere ongemakken niet te Paard konde verschynen. 8. De Hongarische Ryks-Heraut met zyn lange Rok, op de Borst 't Hongarische Wapen, in de Regterhand de *Witte Staf* hebbende. 9. De Hongarische Ryks-Marschal met ongedekte hoofde 't *blote Zwaard* dragende. 10. De KONINGIN, die in bovengemelde Chaise rydende, aan weerzyde haar Guarde Hartschiers en Trawanten had; 't kleed van haar Majesteit was op zyn Hongaries van Silver Laken, met Goud gestikt, en zeer ryk van Robynen, Smaragden en Brillanten bezet; maar de Mou van een stuk der fynste Kant, en in plaats van de na de Hongarische Dragt anders gewone Banden, met ongemene kostelyke Snoeren van zuivere Brillanten in 't midden te zamen gebonden; 't Hoofd van haar Majesteit was reets met de Kroon gesierd, welke twee en een half pond zwaar is, en buiten 't Sierlykste Hair Hulsel niet met het minste sieraad verzien, 't Borststuk van haar Majesteit bestond, uit zuivere Paarlen, waar over een heerlyk in goud gestikte Sieraad, en ook uit Rubynen, Smaragden en Brillanten bestaande Ornement te zien was, waar mede ook 't Hals-sieraad overeenquam. 11. De Koninglyke Chaise wierd geleid door de voornaamste Ministers, als de Graaf van *Starrenberg* Opper-Stalmeester, den Graaf van *Daun*, Hoofdman van de Guarde Hartschiers, den Graaf van *Cordua*, Hoofdman der Lyf Guarde Trauwanten; en ten 12. eindigde de Processie met 2. Compagnie Granadiers en andere Compagnie te voet van 't Koninglyke Bareithsch Regiment.

Van 't Kruis beneden den *Slotberg* af, tot aan de *Michaels-Poort* stonde, de 2 Koninglyke Regimenten Cuirassiers met hun Generaals en andere hoge Officiers in Parade; en van daar was de Burgery tot aan de *Wener-Poort* aan weerzyden van de Straten in hun Wapenen gerangeert: De Magistraat ging van de *Michaels-Poort* af met bloten hoofde neffens haar Majesteit, en geleideze tot aan de *Domkerk*; en als men door de Michaelsche en Wetteritzer Straten tot aan de *Domkerk* gekomen was, gingen de Bedienden van den Adel te rug; en d'ingang in de Kerk geschiede over de met rode, groene en wit Laken beleide Trap naast de Donauer en Wetteritzer Poort. Alle aandrang wierd verhoed, tot dat haar Majesteit afgestegen, en nevens de Magnaten, Standen en Hof-Ministers in de Kerk waren; en als haar Majesteit aan de Kerkdeur aanquam, wierd zy van den Aardsbisschop van *Gran*, nevens alle andere Bisschoppen en Prelaten van 't Ryk, met d'op 't hoofd hebbende Myters en aanhebbende *Vesper Mantels*, Haar als Zy in de Kerk intrad, te gemoet gaande, als ook door den Cardinaal Aardsbisschop van *Wenen*, den Pausselyke Nuncius, en den Venetiaansche

1741. July. fche Ambaffadeur ontfangen: en d'Aardsbiffchop van *Gran* gaf aan haar Majefteit by 't intreden het Wywater.

Zo dra haar Majefteit in de Kerk getreden was, wierden de deuren gefloten, en zo lang toe gehouden, tot dat zy Haar plaats genomen had en op den Throon geklommen was. By haar intreden in de zelve lieten zich de Trompetten en Pauken van 't daar toe opgeregte Muficale Stellage aanftonts, en zo lang horen, tot dat haar Majefteit in de Sacriftie aangekomen was. In de Kerk was ter rechter zynde een koftelyke Throon opgeregt; en gemelden Cardinaal, Paufelyke Nuncius en Venetiaanfchen Ambaffadeur, de Ridders van 't *Gulde Vlies*, en verdere Koninglyke Geheime Raden wierden door den Opper Hofmeefter de behoorlyke Plaatzen aangewezen. Voor de Hongarifche en Duitfche Dames waren zekere Lantaarns gebouwd. Na ontfange Wywater trad haar Majefteit met den Aardsbiffchop van *Colocza* en den Biffchop van *Erlau* aan Haar zyde, en geleid van de gantfche Geeftelykheit, in de zo genaamde *Capittel-Sacriftie*, waar in men reets daags te voren opgemelde wyze de H. Kroon, de H. Koninglyke Mantel, en de 10. koftelyke Vanen der 10 Hongarifche Koningryken overgebraght had: De Kroons-Afgefondene, nevens den Heraut volgden achter haar Majefteit in de Sacriftie.

Na dat haar Majefteit zigh wat opgehouden had, ging Zy uit de Sacriftie tot het groot hoog Autaar in deze ordre; Als, 1. quam de gemyterde Geeftelykheit, voor wien 't Kruis gedragen wierd: 2. 't Banier of Vanen der 10 Ryken die de Koninglyke Kamer voor af had laten prepareren, vliegende, en by paren door 10 Hongarifche daar toe benoemde Graven gedragen, als de Vanen van *Bulgatien*, *Cumanien*, *Servien*, *Lodomerien*, *Gallicien*, *Rama*, *Dalmatien*, *Slavonien*, *Croatien* en *Hongaryen*; 3. De Hongarifche Heraut in zyn Ceremonie Kleed; 4. De Kroon-Hoeders, de Kroon en verdere Ryks-Infignia dragende, 5. de Koninglyke Kamer-Heer met 't *Kruis*, 6. d'Opper-Schenker met het *Zwaard* van den *H. Stephanus*, 7. de Quartiermeefter met het *Pacem*, 8. de Ban van Croatien met de *Ryks-Appel*, 9. de Hof-Rigter met de *Scepter*, 10. de Palatyn met de *Kroon*, 11. de Marfchalk met het *blote Zwaard*; 12. De Koningin tuffchen de voorheen gemelde Biffchoppen, gevolgt van den Opper-Hofmeefter, en den Magifter *Curæ*; 13. de Cardinaal en Aardsbiffchop van *Wenen*, nevens de Pauffelyke Nuncius, en de Venetiaanfche Ambaffadeur.

In deze Ordre vervoegde men zich onder Pauken-Trompetten- en Orgel-geklank na 't hoog Autaar, aan welkers regter zyde zich de Dragers van d'Infignia ftelden; en haar Majefteit knielde op d'on-

d'onderste Trap, waar op d'Aardsbisschop van *Gran*, in 't Priesterlyk habiet, aan Haar een Vermaning om loffelyk te regeren deed, en van de Dragers d'Insignia, als de Kroon, Scepter &c. afeischte, die op 't Autaar gelegt wierden. Hy gaf aan Haar Majesteit op een Fluweel kussen knielende 't Kruis te kussen, en zette het op 't Autaar: De Marschal met het *blote Zwaard* nevens 5 Vaandragers stelden zich aan de zyde van d'Epistel, en de Palatyn met de 5 andere Vaandragers ter regter of Evangelie-zyde van 't Autaar. Vervolgens wierd van haar Majesteit noch knielende, met oplegging van 2 Vingers op het door den Aardsbisschop open gehouden *H. Evangelium*, den Eed afgelegt, welke aldus luide: 1741. July.

WY enz. zweren by den levendigen Godt, by de welgelukzalige Maagd Maria *zyne Moeder, en by alle Heiligen, dat Wy de Kerken aan Godt toegeweid, zo als ook alle de Heren, Prelaten, Baronnen, Edelen, vrye Steden en Inwoonderen van Hongaryen by derzelver Vrydommen, Exemptien, Regten, Privilegien en by d'oude en in 't algemeen goedgekeurde Gewoontens zullen tragten te handhaven: Dat Wy omtrent alle zullen regt oeffenen volgens den Inhoud der Wetten en 't Ryks-gebruik, en dat Wy zonder eenige krenking het Decreet van den Koning* Andreas *zullen in acht nemen.*

d'Aardsbisschop verrigte staande uit het Pontificaal een Gebed over haar Majesteit op het kussen zittende. Hier op wierden de Latynsche *Litanien* van alle H. aangevangen, gedurende welke haar Majesteit op 't Kussen, en d'Aardsbisschop van *Gran*, nevens den Aardsbisschop van *Colacza* en alle andere Bisschoppen, gelyk ook de Wereltlyke hoge Standspersonen, tot aan 't Vers *Ut Omnibus Fidelibus Defunctis, &c.* knielden, hier op weder opstonden en des Bisschops Staf in de hand nemende, een zeker Vers driemaal met veel gemaakte Kruissen over haar Majesteit lazen. Terwyl 't Choor de gewone Gebeden afzong, wierd haar Majesteit door 2 assisterende Heren, d'Aardsbisschop van *Colocza* en de Bisschop van *Erlau*, van 't Kussen opgeheven, en van haar Opper Hofmeesters en andere Kamer-Juffrouwen achter 't hoog Autaar geleid, en aldaar ter Zalvinge gereed gemaakt; en als dit geschied was, namen beide assisterende Bisschoppen de Koningin in 't midden, en geleidenze tot 't Autaar, alwaar den Aardsbisschop van *Gran* op d'Evangelische zyde staande, haar Majesteit onder het spreken van een Gebed uit het Pontificaal, op de regter Schouder,

1741. July. der met d'Oly der Catechumenen, en daar na weder onder 't Gebed op nieu de Vinger in d'Oly dopende, op de Borst zalfde.

Na verrigte Salving, wierd haar Majesteit agter 't Autaar, de H. Oly afgedroogd, en van daar na den Throon geleid, alwaar haar de Mantel aangedaan wierd: 't Hoog-Ampt wierd onder een heerlyk Muzicq door den Bisschop van *Gran*, in plaats van den Primaat Aardsbisschop van *Gran*, (die wegens ouderdom en zwakheit zulks niet doen konde) aangevangen; en na 't *Graduaal* en 't *Epistel* wierd haar Majesteit weer tot het hoog Autaar geleid, alwaar zy op een hoger Trap knielende, van den Bisschop van *Erlau* 't blote Zwaard ontfing onder 't lezen van de woorden, *Accipe Gladium Sanctum, Munus à Deo, in quo confides Adversarios Populi Dei Israël, Neemt aan het Zwaard als een Geschenk Gods, waar mede Gy de Vyanden van den Volke Israëls zult verslaan.*

Dit Zwaard weer in de Schede gestoken zynde, wierd haar Majesteit omgord; en zy zich tot het Volk kerende, trok het weer uit, en Zwaaide het driemaal als voor zich, aan de regter en linker zyde, Kruiswyze, tot een teken, dat zy de Religie en eere Gods op 't sterkste wilde verdedigen. Vervolgens stak haar Majesteit 't Zwaard weer in de Schede, en knielde, wanneer haar door den Aardsbisschop van *Gran*, onder 't lezen van een Gebed uit het Pontificaal, de *Kroon* op 't hoofd gezet, de *Scepter* in de regter en de *Ryks-Appel* in de linkerhand gegeven, maar 't Zwaard afgedaan wierd. Dus wierd haar Majesteit na den Throon geleid, en op 't prachtigste geinstalleert: Aan de regterzyde stelde zich een Prelaat in de Vesper Mantel, houdende een groot Kruis voor zich, tot teken, dat een Beheerscher van 't Apostolisch Koningryk *Hongaryen*, na bekome Privilegie van den R. Stoel, en na een aloud gebruik, zich altyd een Kruis kan laten voordragen.

Op 't gegeve zein van den Palatyn, wierd onder 't gejuig van *Vivat Regina, Lang leve de Koningin*, onder Trompetten-en Paukengeschal en 't losschen van de Musquettery en 't Canon, het *Te Deum* opgeheven: De celebrerende Bisschop verrigte d'in 't Pontificaal geordonneerde Gebeden en Zegen, en zong 't *Euangelium* welk aan haar Majesteit te kussen gegeven wierd. Gedurende dit zingen, wierden haar de *Kroon, Scepter* en *Ryks-Appel* afgenomen, die de Dragers van d'Insignia nochmaals voor den Throon moesten stellen.

In 't Hoog Ampt wierd voorgevaren; en na 't gezonge *Credo*, wierd haar Majesteit onder 't *Offertorium* aan 't Hoog-Autaar geleid, alwaar zy knielende eenig Goud in een Silver Bekken offerde; waar

MARIA THERESIA D·G·REG·HUNG·BOH·

ARCHID·AUST·DUX BURG·COM·TYR·1741

IUSTITIA ET CLEMENTIA

MARIA
THERESIA
IN REG·HUNGARIAE
CORONATA
POSON·25·IUN
1741

waar na zy weer op den Throon geleid wierd. Onder d'*Elevatie* keerde de dragers der Insignia de Koninglyke Kleinodien tegen d'aarde, en regteze weder op. Als men tot de *H. Communie* gekomen was, wierd haar Majesteit gelyk als by d'*Elevatie*, de Kroon van 't hoofd afgenomen; en zy naderde tot het Autaar, daar zy 't *Sacrament* uit handen van den *Pontificans* ontfing; waar na zy weer tot den Throon geleid, en de Kroon opgezet wierd.

1741. July.

Na 't Hoog-Ampt openden de Kroonhoeders de Kerkpoort na 't *Jezuiten* Collegie; werwaarts haar Majesteit zich begaf, en van daar te voet na de *Franciscaner* Kerk door de met Planken beleide en met rood, wit en groen Laken bedekte Straten ging, in deze ordre: als 1. de Lopers en Lakeyen van de Cavaliers; 2. de Koninglyke Lopers met de Livrey Bedienden, en dan d'Edelknapen; 3. de *Hongarische* Adel; 4. de Kamerheren en Ministers; 5. de Ridders van 't Gulde-Vlies met den grote Ordens-Keten; 6. de Ryks-Heraut; 7. de 10 Cavaliers met de Ryks-Vanen; 8. een Bisschop met een Kruis tot teken van 't Apostolische Ryk; 9. de Ryks-Marschal met het blote Zwaard; 10. de KONINGIN met de Kroon op 't hoofd, de *Scepter* in de regter, en de *Ryks-Appel* in de linkerhand, aanhebbende den bruinen met goud gewerkte aloude Mantel van den *H. Stephanus*, waar op verscheide H. Beeltenissen staan, en waar van de Slip door 2 Bisschoppen opgehouden wierd; 11. d'Opper-Hofmeesters die de Slip van 't Kleed der Koningin ophielden; 12. de voornaamste Ministers aan Haar zyde, als d'Opper-Hof-Meester, d'Opper-Stalmeester, &c.; 13. dertig Bisschoppen en Prelaten na haar rang in hunne Pontificale Klederen. 14. de Hofdames; 15. de *Hongarische* Kamer-president op een kostelyk Paard, die goude en Silvere Gedenk-of Kronings-Penningen onder 't Volk uitwierp: Op dezelve zach men aan d'eene zyde de H. Kroon met het Opschrift, *Maria Theresia in Regno Hongariæ coronata Poson.* 25. *Jun.* 1741. *Maria Theresia tot Koningin van Hongaryen te Presburg gekroond den* 25. *Juny* 1741; en op d'andere zyde een gekroonde Leeu op 't Oostenryks Wapen leunende, en het dubbeld Hongaries Kruis houdende, met het Opschrift *Justitiâ & Clementiâ, door Geregtigheit en Goedigheit*; en ten 16. een Lyf Compagnie met de Koninglyke Hatschiers en Trawanten aan weerzyden van de Processie: Ook waren eenige Edellieden te Paard gesteld, om 't gedrang te wederhouden, maar deze Manschap mocht zo min als d'in 't Geweer staande Burgery eenige Penningen oprapen, om dat de Militaire ordre niet mochte werden gestoord.

Haar Majesteit in de Kerk aangekomen zynde, begaf zich op

 den

1741. *July.* den 4 Trappen hoog verheve Throon die aan d'Euangelie-zyde opgeregt was, en sloeg aldaar 48 Edellieden tot Ridders: Na deze verrigting begaf zy zich met het aangegorde Zwaard en met de Kroon op 't hoofd, in de Chaise die voor de deur wagte; maar de Magnaten, Edellieden, Duitsche Cavaliers en Bisschoppen met Myter en Misgewaad, stegen te paard, en geleideden haar Majesteit in de vorige ordre na de Stellaadje, die omtrent de Kerk der Barmhertigen hoog opgeregt, en met groen, wit en rood Laken belegt was, en waar op haar Majesteit, nevens de 2 Aardsbisschoppen vau *Gran* en *Colocza*, de Palatyn, den Opper-Hofmeester en den Koninglyke Hof Richter klom, en in 't midden op een noch wat verhevener en met Goudlaken overdekte Plaats met 2 opgeheve Vingers in 't voorlezen van den eerste gemelde Aardsbisschop, die zich ook nevens den Palatyn, niettegenstaande zyn hoge jaren in een Draagstoel derwaarts had laten brengen, den gewone Eed, van de Vryheden des Volks te zullen beschermen, in de tegenwoordigheit van haar gantsche gevolg en van 't omstaande talryke Volk met blote hoofden afleide: Hier op riep een ieder uit, *Lang leve de Koningin*, onder 't andermaal losschen van 't Canon en Musquettery.

Haar Majesteit begaf zich aanstonts tusschen de 2 Assisterende Bisschoppen, in geleide van de mederydende hoge Ryks-Heren van de Stellaadje af, om de Stadt tegen den *Donau* naar de met Laken overdekte zogenaamde *Koningsberg*, aan welkers voet haar Majesteit op een zwart Paard steeg, welk met zo veel grote Paarlen (wyl de gantsche grond van de Chabrak van zuivere Paarlen was) en Edelgesteentens opgesiert was, dat een ieder zulks voor onschatbaar moest houden: Maar de verdere toerusting en Tuig van 't Paard, 't geen uit Goud en Silver bestond, was na de *Hongarische* wyze gerigt. Als de Standen en 't gevolg halte hielden, reed haar Majesteit in een vole galop tot verwondering van d'Omstanders op den zelve Berg, rukte aldaar 't Zwaard uit de Schede, en zwaaide het tegen de 4 delen des Werelts Kruiswys, als eerst tegen 't *Oosten*, toen tegen 't *Westen*, ten derde tegen 't *Zuiden*, en eindelijk tegen 't *Noorden*, (onder een continueel geroep van 't Volk, *Lang leve onze Allergenadigste Koningin*!) Om te tonen, dat zy 't Koningryk van alle delen des Werelts voor den Vyand wil beschermen; waar op een drie dubbelde Salvo en een Decharge van de 3 omtrent den Berg staande Regimenten volgde. Hier op vervoegde haar Majesteit zich in de Chaise in de vorige ordre na 't Slot te rug; en de Magnaten die d'Insignia droegen geleideden haar Majesteit in haar Kamer; maar

maar de Banierdragers tot in de Zaal, van waar zy dezelve met zich mede namen; doch de Kleinodien bleven in de Kamer. 1741. July.

Eindelyk ging haar Majesteit in haar vertrek, en en de Kroon op 't Hoofd en in 't Kleed van den *H. Stephanus*, ter Tafel, waar by ook waren de 2 Aardshertoginnen *Maria Anna* en *Maria Magdalena* (die de Kroning gezien hadden) als ook de Hertoch van *Lotharingen*, d'Aardsbisschop van *Gran*, de *Palatyn* en d'Aardsbisschop van *Colocza*: Haar Majesteit zat onder een Throon; maar de Koninglyke Tafel verbeelde de Letter T. Zo dra haar Majesteit aan de Tafel was gaan zitten, wierd haar de Kroon afgenomen, en nevens Haar in een Goude Schaal gelegt, tot na de maaltyd heeft d'Aardsbisschop van *Gran* haar Majesteit de handdoek, en de Palatyn het Water toegereikt, en gelyk de Koninglyke Tafel van Gravelyke Personen bediend wierd, zo zyn ook de Spyzen door diergelyke hoge Personen opgedragen.

Als haar Majesteit den eerste dronk nam, wierd de vierde Salvo gedaan; en gedurende de maaltyd liet zich een voortreffelyk Muzicq horen, onder 't gejuig van *Vivat* of *Lang leve de Koningin*! Onder andere kostelyke spyzen wierd op de Koninglyke Tafel een stuk van den voorheen gemelte Os, gezet, die den 23. *Juny*, op 't Slot geslagt, den 25. gebraden, en aan 't Volk, met een springende Fontein van Witte en Rode Wyn, prys gegeven wierd, en zelfs de gehele Keuken wierd zodanig gesloopt, dat men in 't kort niet meer wist, waarze gestaan hadde.

Na dat de Koninglyke Tafel opgenomen was, wierden de Ryks-Kleinodien weder ter zekere bewaring in de kist gelegt, en deze verzegeld, en na den Toren door de Magnaten en Commissarissen die ze daar uitgehaald hadden, weder opgebraght. Vervolgens wierden de Ministers, Magnaten, en Standen in groten getale, (wyl 'er 15 Tafels toegerigt waren) met d'uitgelezenste spyzen en allerhande delicate Wynen, ten dele op 't Slot, ten dele in de Stadt op Koninglyke kosten, na dat alvorens aan een ieder eenige schone Goude en Silvere Kronings Penningen uitgedeeld waren, onthaald.

Dit hoge Kronings-Feest is met zo grote pragt gevierd, dat alle Aanschouwers en vreemden welkers getal ongeloofiyk was, eenparig bekennen, dat diergelyke kostelykheit en overgrote pragt, waar 't ook zy, zelfs niet by d'allergrootste plegtigheden nimmer zal noch kan gezien werden; want men heeft meer als 216 van de Pragtigste Koetsen van Staat, en meer als 800 Edellieden en ongemene kostelyke Livrey geteld, buiten hun ontel-

1741. July. bare gevolg; nademaal de meeste Magnaten een geleide van 30 Personen hadden, die alle in 't schoonste Livrey en op de pragtig gemonteerde Paarden reden agter hunne Heren, welke in pragt van hun kledingen, die alle van Edelgesteentens glinsterden, elkander zogten t'overtreffen; zo dat deze pragtige Kronings-plegtigheit niet genoeg te beschryven is.

Na eenige gehoudene Conferentien, hebben de Stenden van *Hongaryen* den Groot Hertoch van *Toscanen* voor den tyd van tien achter een volgende jaren tot Mede-Regent der Koninginne verklaard, en Hem bereids in die qualiteit erkendt. Wyders hebben eene zogenaamde vrywillige gifte van honderd duizend Floreinen aan de Koninginne toegestaan, en daarenboven geoffereert een Nationaal Corps van 4 Regimenten Infantery, ieder van 3000 Man, en van 2 Regimenten Cavallery, ieder van 1000 Man, ten dienst van de Koningin, om dezelve zo wel binnen als buiten het Koningryk te mogen gebruiken, op te rechten.

De Keurvorst van *Beyeren*, heeft wel een Protest, tegen de gemelde Kroning aan de Standen van 't Ryk doen overleveren, doch die hebben zich daar weinig aan gekreund, zelfs hebben zy 't zelve niet eens willen openen en lezen, maar het in dier voegen als 't hun wierd overhandigt, wederom te rug gezonden, 't was geaddresseert met een Missive aan den Graaf van *Stahremberg*, Conferentie Minister van de Koningin, aan den Aardsbisschop van *Gran*, Primaat van 't Koningryk, Vorst *Esterhasi*, en aan den Palatyn van *Hongaryen*, Graaf *Palfy*.

Dezelve was van den volgende Inhoud:

De Doorluchtigste *Prinses Maria Theresia*, gebore Aardshertogin van *Oostenryk*, Groot-Hertogin van *Toscanen* en Hertogin van *Lotharingen*, aanstonts na 't overlyden van Keizer *Karel VI.* (Hooglofelyke Gedagtenis) bezit genomen hebbende van de Regering van al d'Erf Landen en Koningryken van 't Huis van *Oostenryk*, en zich niet vergenoegd hebbende, met zo te *Wenen* als elders de Geheime Raden, Ministers en andere Officieren van 't Hof, in hunne Charges te continueren, maar ook al d'andere Digniteiten, Charges en Posten op de Voet zo alsze onder zyne Keizerlyke Majesteit waren

waren geconfirmeert, en vervolgens de *Hommage* en Eed van getrouwigheit van de Stenden van *Oostenryk* ontfangen hebbende, daar mede te kennen gevende, dat zy voornemens was, zich uit kragte van de *Pragmaticque Sanctie* al de Koningryken en Landen die door wyle zyne Keizerlyke en Catholyke Majesteit haar Vader zyn bezeten geweest, t'eigenen; zo heeft zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit van *Beyeren*, als een gegrond Recht hebbende, om in al de voornoemde Koningryken en Landen van 't Huis van *Oostenryk* te succederen, plegtelyk by Geschrifte op den 3. *November* van 't voorlede jaar 1740. * gelyk de gehele Werelt weet, tegen deze onwettige en ongegronde Procedure geprotesteert, om 't Erf-Recht, 't geen solemnele Reservatien en de Dispositien en Testamenten van verscheide Keizers en Koningen van *Hongaryen* en *Bohemen* van 't eige Huis van *Oostenryk*, aan zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit en aan zyn Doorluchtigste Huis op al die Koningryken en Landen verzekeren, te conserveren en in verzekering te stellen.

1741. July.

Maar nadien men tegenwoordig verneemt, dat de Hooggedachte Doorluchtigste Aards Hertogin, en Groot Hertogin van *Toscanen* geresolveert heeft, zich als Koningin van *Hongaryen* door de Standen van dat Koningryk te laten Kronen, in qualiteit van Erf Prinses, en van Koningin, uit kragte van de Dispositie van gemelde *Pragmatique Sanctie*, en daar zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit nooit deze *Sanctie* erkend, maar in tegendeel zich altyd kragtelyk by Geschrifte, in alle gelegenheden, in zyn Naam en in die van zyn Huis, zo by 't Ryk als by wylen zyne Catholyke Majesteit aangekant heeft; zo zoude zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit niet met onverschilligheit konnen aanzien, de Konings Acte door Mevrou de Doorlugtige Aards Hertogin en Groot Hertogin van *Toscanen* geprojecteert; en gevolgelyk vind hy zich verpligt, om plegtiglyk tegen deze onwettige onderneming te protesteren, zich reserverende in de beste forme als kan geschieden, gelyk ook aan zyn Doorluchtigste Huis, de Rechten die hem competeren, en die zodanig zyn, dat als zy behoorlyk door de Staten van *Hongaryen* geëxamineert werden, zy zullen erkennen, dat de *Pragmatique Sanctie*, die zy in 't Jaar 1723. geaccepteert hebben, t'eenemaal van grond ontbloot is, en dat in tegendeel 't Erf Recht, 't geen 't Huis van *Beyeren*, van haar eige Koning ontfangen heeft, onbetwistbaar is; zo dat zy zich te minder zullen onthouden konnen, de Pary te konnen approberen, die zyne Keurvorstelyke Doorlugtigheit van *Beyeren* neemt, om zich zo wel als in zyn Huis, door deze Solemnele

* Zie *Nederl. Gedenkb.* van den jare 1740. 2 Deel, *pag.* 279.

1741. *July.* nele Proteſtatie tegen alle verongelyking en nadeel te behoeden, daar wyle zyne Keizerlyke en Koninglyke Majeſteit door eene uitwerking van de tederheit van zyn Conſcientie, formelyk in zyn Commiſſions Decreet, van den 18. *October* 1731 * 't geen hy 't Ryk heeft geaddreſſeert, om de Guarantie van de *Pragmatique Sanctie* te verzoeken, verklaard heeft, dat deze Guarantie niemant konde beſchadigen of nadeel toebrengen. Gedaan te *Munchen* den 4 *Mey* 1741.

De *Spaanſche* Ambaſſadeur, Graaf van *Montijo*, heeft, terwyl hy zich in *Sileſien* ophield, te *Lignitz* ook uit de naam van zyn Koning de volgende Proteſtatie tegen de gemelde Kroning der Koninginne laten uitgaan:

De ondergetekende Extraordinaris Ambaſſadeur van zyne *Catholyke* Majeſteit en deszelfs Miniſter Plenipotentiaris in *Duitſchland*, ingevolge van zyne Koninglyke Ordre, en geauthoriſeert om die in 't werk te ſtellen.

Vermits aan de gehele Werelt bekend is, hoe groot de moderatie van den Koning zyn Meeſter zy, en 't verlangen, dat hy heeft, de Ruſte en 't Welzyn van het reſpectable *Duitſche* Lichaam te handhaven en te wegen te brengen: Dat daar beneffens zyne *Catholyke* Majeſteit baarblykelyke Rechten heeft op de Succeſſie, open gevallen door de dood van Keizer *Karel* VI. glorieuſer gedachtenis: Dat de Koning, om zo veel te meer tot dat Doelwit by te dragen, alhoewel getergd zynde, zich vergenoegd heeft, met dezelve aan zich te verzekeren door een plegtige Proteſtatie, gedaan te *Wenen* door *Don Joſeph Carpintero*, Secretaris van d'Ambaſſade aan dat Hof, den 17. *January* van dit Jaar; ** en op dat ze by proviſie meer aan de gehele Werelt bekend worden, is 'er een Memorie en Note van op de plegtigſte wys overgelevert aan alle Keurvorſtelyke Miniſters te *Francfort* reſiderende, en aan den Keurvorſt van *Mentz* zelfs: Ziende evenwel, dat de Doorluchtigſte Groot Hertogin van *Toſcanen*, gebore Aards Hertogin van *Ooſtenryk*, voortvarende met zich d'Opperheerſchappy der Koningryken en Staten, door wylen den Keizer

* Zie *Europiſche Mercurius* van den jare 1731, 2 Deel, *pag.* 261.
** Zie dit I. Deel, op *pag.* 131.

Keizer haar Vader bezeten, aan te matigen, zich grondvestende op de *Pragmatique Sanctie*; alhoewel men derzelver Guarantie van de Vorsten, die dezelve gegeven hebben, niet gevraagt noch verkregen heeft, als in veronderstelling, dat dezelve niet het Recht van iemant benadeelde, zich eindelyk tot Koningin van *Hongaryen* wil doen Kronen, zonder eenige grond van Recht daar toe te hebben. 1741. *July.*

Protesteert plegtelyk uit de naam van den *Catholyken* Koning zyn Meester tegen die Handeling: Reserverende zich zyne Majesteit in 't geheel de Rechten, waar in hy opgevolgt is, en die aan de Stenden van *Hongaryen* niet konnen onbekend zyn, vermits in t' Jaar 1687, wanneer *Leopoldus* I. zich in de Persoon van Prins *Joseph* tot Koning van *Hongaryen* liet kronen, dezelve vastgesteld, zich verpligt en erkend hebben, zyn Manlyke Linie komende uit te sterven, den *Catholyke* Koning en zyne Opvolgers. Gedaan te *Lignitz* in *Silesien* den 19. *Juny* 1741.

Was getekend:

De Graaf van

MONTIJO.

MEN is te *Wenen* al vry wat beducht dat de gemelde *Pragmatique Sanctie* van wylen Keizer *Kaarl* VI. van groter nasleep zoude konnen zyn, als een veertig jaren geleden de *Spaansche Successie* en het *Testament* van wylen Koning *Kaarl* II. geweest is; Nadien Keurbeyeren en *Spanjen* hunne Pretensien dragende houden en maar na bequame gelegenheden, en vereischte Onderstanden wachten, om hunne desseinen uit te voeren, zo dezelve door een schielyk verdrag met den Koning van *Pruissen* daar in niet voorgekomen werden. DUITSCHLAND.

De Generaal *Schmettau*, die lang in d'Oostenrykschе Diensten gestaan heeft, maar misnoegt geworden zynde, had zyne Demissie verzocht doch die niet konnende erlangen, heeft hy die zelfs, en vele achterstallen hebbende, omtrent 87000 Floreinen, die in de Kas van zyn Regiment waren, mede genomen, en is in de Koninglyke Pruissische Diensten gegaan. Alwaar hy van van dien Koning een Appointement van 10 duizend Ryksdaalders jaarlyks gekregen en daar en boven tot Generaal Veldtuig-

1741. July. meester aangesteld geworden is. Zo dra men zulk te *Weenen* vernam, heeft men hem als een Trouloze, te meer, daar hy tot den Vyand overgegaan was, ingedaagt, en hem die indaging in de Pruissische Armée door een Trompetter laten insinueren. Waar op hy, ter zynes onschuldiging, aan hare Majesteit een Brief heeft geschreven, waar in hy, onder anderen, bybrengt: „ Dat, alzo Hare Majesteit alle Leenmannen en Onderdanen, „ welke zich in de Landen des Konings van *Pruissen* bevinden, „ door een Mandaat had opontboden, de gemelde Koning zulks „ van zynen kant ook gedaan, en Hy, Generaal, derhalven „ raadzaam geoordeeld hadde, om, als zynde een Pruissische Ca„valier, welkers Goederen in *Pruissen* gelegen zyn, zich mede „ derwaarts te begeven. Wat de gevolgen daar van zullen zyn, moet de tyd leren.

Uit hoofde van de gelofte, door de Koningin van *Hongaryen*, en *Bohemen*, Aardshertogin van *Oostenryk*, aan 't wereltvermaarde wonderdadige Mariabeeld * van de Parochiekerk t'*Insprug*, wegens het gelukkig ter werelt brengen van een Aardshertoch gedaan, is den 23. dezer een goud Beeld van 6 ℔ 18 lood en 3 grein van *Weenen* daar gearriveert, zynde van dezelve grootte en zwaarte van den Aardshertoch, toen hy drie dagen oud was, en 't zelve zal den 25. zynde 't Feest van *Petrus* en *Paulus*, in die Kerk met grote plechtigheit geofferd en voor d'eerste maal op 't Hoog-Autaar ten toon gestelt worden.

Te *Regensburg* heeft men een Memorie in 't Fransch aan 't Vorstelyke Collegie geaddresseert gehadt, luidende:

Men geeft te bedenken, of het niet by de tegenwoordige Conjuncturen goed mocht zyn, dat het Vorstelyke Collegie, tot deszelfs groter luister, en om zyn groot gewigt in de zaken van 't Ryk te tonen, voornamentlyk in die van de Verkiezing van een Keizer, de Resolutie nam, al geschiede 't maar van de meeste, om een eventuele Protestatie op te stellen tegen de Verkiezing van een buitenlands Koning of Ryks-Vorst die men verdacht kon houden, *de Pragmatique Sanctie*, te zullen verbreken, en die

* Verstaat, de *Roomsche Wereld*.

die Protestatie vervolgens of aan de Ryks-Cancelary, of ook aan 't Keurvorstelyke Collegie over te leveren. 1741. July.

Die stap zoude in waarheit wat singulier, maar evenwel geoorloft zyn, en men zoude daar mede niets doen, als 't voorbeeld volgen van 't geen men ziet, dat in *Engeland*, te *Romen* en te *Warschou* gebeurd, alwaar diergelyken Uitsluitingen van tyd tot tyd zonder inconvenient gebruikt zyn.

Men heeft niet te twyffelen, of 't Collegie der *Ryks-Steden* zouden zich hier in by dat der Vorsten voegen, zo dra het daar toe zoude genodigt zyn.

Eindelyk zoude die stap een van de heerlykste Handelingen zyn, die niet alleen de Macht van 't Vorstelyk Collegie zoude doen blyken, maar ook, 't bequaamste Middel verschaffen, en zich veilig te stellen tegen de heimelyke toeleggen en verdrietige gevolgen, waar mede 't Ryk gedreigt wordt.

Of zodanigen Stap met het Ryks-Welzyn zoude konnen bestaan, laten wy aan d'opmerkende Lezer over.

De Ryks-Vicarissen hebben door den Keur-Beyerschen Legations Secretaris eene Protestatie aan 't Keur-Mentzische Directorie aldaar doen insinueren, behelzende; „ dat vermits met „ het afsterven van wylen den Keizer het Directoriale-Ampt „ was komen op te houden, zo had hy, Keur-Mentzische-Afgezant, zich van alle Directoriale Functien t'onthouden en „ die niet verder t'exerceren: Maar de gemelde Afgezant heeft „ die Protestatie niet aangenomen, zeggende, dat hy niet zien „ kon, dat de Vicarissen daar door in eenige hunner Rechten „ benadeeld wierden, of dat zy daar toe Recht en macht hadden: Hy, Afgezant, moest nakomen het geen hem van zyn „ Hof belast wierd. ”

Voor 't overige is aldaar niet anders te doen, dan tusschen *Pasquin* en *Marforio* * die veeltyds met malkander over den Staat der Zaken in 't Duitsche Ryk, over de verrichtingen der Gezanten op den Ryksdag aldaar, bestaande in tweemaal 's weeks op 't Raadhuis te komen, en voorts in eeten en drinken, discoureren over Nieus-Tydingen, zich diverteren, en de fraye

* Welke die zyn, zie *Ned. Gedenkboek* van den Jare 1740. 2. Deel *Pag.* 17.

1741. July. fraye Sexe t'onderhouden, &c. redenkavelende ingevoerd worden.

Op het Vorsten Convent t'*Offenbach*, zyn de Grieven, welke het zelve pretendeert, dat de Vorsten onder de Regering, van wylen de laatst overleden Keizer, ondervonden hebben, opgesteld. Dezelve bedragen een getal van niet minder dan 32, tegen dewelke zy ook willen dat voor het toekomende in de Keizerlyke Capitulatie zal voorzien worden. Den inhoud derzelve behelst.

1. Het verzuim van 't Ryk in Oorlochszaken, werdende de toestemming merendeels *pro forma*, als men zonder dat niet voortkomen kan, begeert. 2. De bezwaring wegens d'Attentaten tegens 't jongste Ryks-Reces in de Subsidie altoos by meerderheit door te dringen, waar by 't laatste voorbeeld in de Turksche schatting aangehaald werd. 3. d'Abusive uitlegging der Keizerlyke Capitulatie, Art. XV. waar by 't voorbeeld van *Meklenburg* en *Siegen*, bygebraght werd, welke Vorsten van Land en Lieden verjaagt zyn, en hen een Administratie in hun Land is opgelegt. 4. De onlydelyke uitbreiding van de verhoging der Standen, waar by inzonderheit 't exempel van *Saxen Meyningen* bericht werd. 5. d'Eigenmachtige invoering der Land Emial gelden. 6. De bezwaarnis wegens de Posteryen. 7. De van 't Ryk begeerde præferentie by de door marschen, waar by de verpleging na zekere Etappes geëischt werd, en dus uitgebreid dat wanneer d'afwisselingen in de *Nederlanden* geschieden, en men den Keizer maar als een medestand moet aanmerken, de Requisitoralen alleen aan de Kreytz-*Directoria*, en niet aan de Standen in 't particulier afgegaan zyn, even eens als of de *Directoria* over de Landen van Mede-Standen konnen disponeren. 8. Is een Grief tegen 't *Kamer-gericht* wegens de menigvuldige eenzydige Ordonnantien, en daar op gevolgde *Advocatoria*. 9. Dat de visitatien van 't *Kamer-gericht* geheel achterblyven. 10. Dat den Standen d'uitlegging nopens de Revisie bezwaarlyk gemaakt werd. 11. Dat de Kamer-richters plaats altoos door Vorsten of Ryks-Graven bekleed geweest is, en nu tot Vilipendie van 't Gericht door van *Ingelheim*. 12. tot 18. betreffen de Grieven tegen de Ryks Hof-Raad, waar by inzonderheit de *Contra Constitutiones Imperii* ingevoerde *Processus Rescriptitii* en *Vita ad Cæsarem* doorgestreken werden, wyl de zaken daar door in handen van 't Oostenrykische Ministerie (daar ze niet behoren);

ren) vallen, en den Keizer dikwyls tegen de Standen in zulke *Vota* aangehist werd. 19. Dat de *Directoria* der Ryks-Collegien merendeels met Keizerlyke Caracters werden vereert en Pensioenen gegeven, waar door zy voor 's Keizers belang tegen de Standen opgezet, geheel onlydelyk en insolent werden. 20. Dat vele gewigtige zaken die na *Instr. Pacis*, en 't jongste Ryks afscheid afgedaan moeten werden, buiten Deliberatien gesteld zyn. 21. Wierd by de Ryksdag niets voorgenomen dat niet alvorens by de Keizerlyke Ministers was goedgekeurt, waar door de Ryksdag zo veragt gemaakt is, dat Lieden derwaarts gezonden werden die men in den Lande in de geringste diensten niet kan gebruiken, wyl men zich verbeeld dat de gene die nergens toe nut zyn te *Regensburg* konnen gebruikt werden. 22. Men had de Standen de *Recursus* tot den Ryksdag moejelyk gemaakt. 23. De Keizer had gepretendeert *in Causis Moderationum* Rechter te zyn. 24. De Standen waren door zo genaamde *Rescripta* als zy zich Cordaat droegen, op een onlydelyke wyze aangetast. 25. De Keizer had zich aangematigt vreemde Gezanten van den Ryksdag te verjagen; Ja hy heeft het (26), met der Standen eige Gezanten niet beter gemaakt, en alle omgang met hen verboden, waar door zy eindelyk van zelve weg gingen. 27. Heeft de Keizer onderstaan der Standen Alliantien te vernietigen. 28. Der Standen publicque zaken aan de Ryks-Hof-Raad getrokken. 29. d'Abuisen der Ryks-Gerigten niet gestoort; maar dezelve by alle gelegenheit verdedigt. 30. Om de Standen buiten te stellen hunne Ministers Pensioenen gegeven: 31. de Religie-Grieven niet onderzogt: En 32, om d'oude Duitsche Vorsten des te meer te verdrukken, heeft de Keizer de Vorstelyke Gezanten niet eens 't Ceremonieel dat hy aan *Venetien* geeft, toegestaan, en onder de Duitsche en Italiaansche Vorsten een onlydelyke distinctie gemaakt: Schoon by het trouwen des Roomsche Konings *Josephus* de Hertochlyke *Savoysche* Gezant aan de Keizerlyke Tafel gezeten heeft, echter heeft men voor eenige jaren een groot Duitsch Vorst die te *Wenen* was, niet eens in de Kamer daar de Keizer met de Keizerin spysde toegelaten, onder voorwendzel dat als de Keizer in de Vasten met de Keizerin spysd, 'er geen aanschouwers mogen zyn. 1741. *July.*

De Keurvorst van *Ceulen* laat alom in deszelfs Landen sterk werven, en alles wat ten Oorloch bequaam is zelfs met geweld wechnemen: Men weet niet, ten welken einde zulks geschied, en

1741 *July.* en of het met betrekking is op de toerustingen en bewegingen, die in *Beyeren* gemaakt worden, zal de tyd leren.

Door 't Hof van *Hanover* word een zekere Inwoonder van die Stadt, wegens 't publiceren van een Bericht van een Cabinet-Comœdie, die hy voorgeeft aldaar te zyn gespeeld, opgeëischt en deszelfs Uitlevering begeert, en om die zo veel te zekerder te verkrygen, zoude een Zoon van een dier Burgermeesteren in *Engeland* gearresteert zyn: Die Magistraat heeft den gemelde Inwoonder doen aanzeggen, *zich te verantwoorden*; en men is begerig te vernemen, hoe die zaak aflopen zal.

VERDER *Vervolg van 't dagverhaal der Oostenrykschen Armée onder den Grave van Neuperg, in 't Campement by Grotkau.*

SILESIEN. De Pruissische Armée is den 9. passato, na alvorens de Zieken van daar en van *Oblau* na elders in zekerheit getransporteert te hebben, uit het Leger by *Grotkau* opgebroken, en dien dag by *Friedewald* anderhalf uur van *Neiss* komen camperen, zo dat men den 10. of den 11. eene Actie te gemoed zach, in welke mening men ook gesterkt wierd, door het rapport der Overlopers, dewelke die twee dagen ten getale van omtrent 17 arriveerden; maar tot den 16. is 't noch niet daar toe gekomen: Ons Detachement van ligte Paarden, gelast om de Vyanden t'observeren, had ordre van zich te *Lassot* omtrent 3 quartier uur van ons Leger te posteren, zo dat wy alle half uuren Expressens van daar ontfingen, die ons van de Vyandelyke bewegingen informeerden: Dan scheen dezelve de Passage van de Rivier de *Neiss* te willen tenteren en in *Opper-Silesien* te dringen, om zich der toegangen in *Moravien* te bemagtigen, en dan maakte ze mine, van regt op ons aan te marcheren, om ons slag te leveren, doch veranderde t'elkens van stelling: Den 12. maakte ze een beweging ter rechter zyde, als of ze van intentie was na de kant van *Otmachau* te marcheren, om ons de communicatie met *Bohemen* af te snyden, van waar wy 't meeste gedeelte der Leeftogt en Vourage trekken. De Hussaren, die wy te *Otmachau* hebben, attaqueerden de Vyandelyke Voortroupen, en maakten omtrent 30 Gevangens; doch d'Armée keerde 's avonds weder in hun Leger: Deze bewegingen hebben veroorzaakt, dat wy 'er ook een hebben moeten maken en van stelling veranderen: Die nacht attaqueerden onze Hussaren, Croaten

ten en Hongaarsche Volontairs 't Vyandelyke Leger op vyf differente plaatzen, en maakten een dusdanige allarm, dat de Vyanden geloofden, dat onze gehele Armée de *Neiss* gepasseert was en zich voor hen bevond: De Cavallery klom te Paard en alle Troupen stelden zich voor en bleven de gehele nacht in de Wapenen, makende van tyd tot tyd een groot Vuur uit d'Artillery en Musquettery, zonder onze veel schade gedaan te hebben; doch 's morgens voor den dageraad zyn de Vyanden weder van *Friedewal* opgebroken, en dien avond een uur van *Grotkau* gearriveert: By deze retraite hebben onze Hussaren byna alle de Vouragie afgesneden, vele Wagens met Bomben, munitie en Bagagie geladen, verowerd, en verscheide Krygs-gevangens gemaakt, die men den 15. met de Buit herwaarts gebragt heeft. Zedert dat de Vyandelyke Armée te *Friedewalde* gestaan heeft, rekend men over de 400 Deserteurs, die hier en t'*Otmachau* aangekomen zyn, dewelke eendragtelyk rapporteren, dat het oogmerk van den marsch der Vyandelyke Armée is geweest, om d'onze over de *Neiss* te lokken, en ze des te gemakkelyker in een Actie t'engageren; maar den Veld-Marschal van *Neuperg* zulks gemerkt hebbende, heeft niet goedgevonden zyn Leger te verlaten, wyl hy noch een trein van Artillery en 5000 Man Infantery verwagt, bestaande in twee Bataillons van *Ogilvi*, een van *Max. van Hessen*, een van *Wurmbrand* en een van *Max. Stahremberg*, als mede 't Corps Slavoniers van den Collonel van *Trenk*, na welkers aankomst onze Armée de *Neiss* repasseren en d'operatien weder beginnen zal, wordende ondertusschen zo wel d'oude als de nieuwe Troupen in onze Armée dagelyks in den Wapen-handel geoeffend.

1741. July.

Behalven de gemelde Wagens met Bagagie, Provisie, Bomben en Ammunitie geladen, dewelke onze Hussaren en Hongarische Volontairs den 13. na de retraite der Vyandlyke Armée van *Friedewald* wechgenomen hadden, heeft men ook in hun Leger gevonden verscheide Pontons, eenige Bagagie-Wagens en de Vouragie, die ze aldaar verzameld hadden, al 't welk den 14. en 15. herwaarts getransporteert is. Den 14. verlieten de Vyanden *Grotkau*, en arriveerden in hun oud Leger by *Millowitz* tusschen *Brieg* en *Ohlau*; onze Hussaren namen dien dag bezit van *Grotkau* en vonden 'er eene menigte van Equipagie en Bagagie, die de Pruissische daar te rug gelaten hadden. Den 15. vervolgden ze de retraite verder, na 3 Bataillons in *Brieg* gelaten te hebben, en men zegt, dat ze den 16. te *Wangeren* twee uuren van *Breslau* aangekomen zyn, waar van men haast de zekerheit vernemen zal, zynde de Generaal *Festetiz* met een sterk Corps ligte Paarden gede-

1741. July. detacheert, om hunne verdere bewegingen te gaan obſerveren en den achtertogt gedurig t'ontruſten. Over eenige dagen zyn twee grote Convoyen van Mondbehoeftens uit *Bohemen* en *Moravien* in 't Leger van *Bublau* behouden gearriveert, en men acht dat onze Armée binnen twee dagen de *Neiſs* zal paſſeren en vervolgens d'Operatien beginnen: Niettegeſtaande deze voortdurende Oorlochs-ſchynbaarheit, continueren de Vredens-geruchten, en zelfs pretenderen 'er eenige de Preliminaire Articulen van te weten, 't welk men op zyn plaats geſteld laat.

d'Ooſtenrykſche Armée campeerde den 20. noch digt by *Bublau*, alwaar den 18. twee Bataillons van *Wurmbrand*, ieder van 600 Man en op den 20 't Corps Pandouren of Slavoniers van den Collonel van *Trenk*, benevens de Here van *Marſchal*, Generaal de Bataille, gearriveert zyn; men verwagt ook noch ten eerſten een Bataillon van 't Regiment van *Ogilvi* van *Praag*, met eenige andere Volkeren van verſcheide Geweſten; ook arriveren dagelyks vele Officiers en Soldaten uit *Moravien* en uit een Generaal Hoſpitaal te *Landek*, die van hunne ziektens en bleſſuren herſteld zyn. Wy menen nu haaſt in ſtaat te zyn d'Operatien te hervatten, en de Vyanden op te zoeken, dewelke by *Molwitz* tuſſchen *Schweidnitz* en *Oblau*, tien uuren van hier, camperen, en d'Armée in 3 Corpſen verdeelt hebben, doch op zulke wyze, dat ze binnen eenige uuren zich konnen conjungeren; ondertuſſchen continueren onze Huſſaren op kondſchap uit te gaan, en 't Land te doorlopen, en zyn voor eenige dagen tot voor de Poorte van *Brieg* en *Schweidnitz* genadert: Den 18. hebben ze eene Vyandlyke Party van 200 Paarden, die na *Brieg* gingen, verſlagen, waar van 't grootſte gedeelte op de plaats gebleven is, en d'overige, uitgenomen eenige weinige, die het naar *Brieg* zyn ontkomen, tot Krygs-gevangenen gemaakt, en dezen morgen beneffens 20 Paarden en 60 Oſſen te *Neiſs* gebraght zyn. Dien dag arriveerde de Graaf *Henkel*, die uit zyne Gevangenis, by de Pruiſſiſche gelukkig ontſnapt is.

Onze Armée heeft noch gene beweging gemaakt, maar is noch in dezelve ſtelling als voorheen. Op de narigt, dat de Vyanden eene conſiderable Contributie van den Abt van *Henrichau*, en van den Graaf van *Hoditz* van *Johansdorf* geëiſcht, en gedreigt hebben by geval van weigering die Abdye en 't Slot *Johansdorf* in brand te ſteken, zyn de Pandouren of Slavoniers van den Collonel van *Trenk* den 22. met eenige honderd Huſſaren gedetacheert geworden, om die Abdye te gaan dekken; doch men vreeſt, dat ze te laat zullen komen, wyl 't gerugt gaat, dat die Abdye en 't Slot *Johans-*

Johansdorf, 't welk over de 80000 Floreinen geschat word, afgebrand zyn; men heeft het Vuur in'er daad hier gezien, maar men kon niet zeker oordelen waar 't is geweest. Den 23. 's namiddags arriveerde een Officier van de Husaren, dewelke verhaalde, dat een Vyandlyk Detachement by *Grotkau* stond, by zich hebbende 6 Veldstukken; maar dat men niet wist hoe sterk het was: Dien avond arriveerde een twede Officier met de tyding, dat onze Hussaren dat Detachement geattaqueert hebben, en dat by zyn vertrek het gevecht noch geduurt had; en zo even is een Wagen met Gevangens en twee Oulanen-Vaandels aangekomen, met dewelke men verneemt, dat ook een Capitein, 1 Lieutenant en 12 Soldaten na *Grotkau* gebraght zyn, waar uit men besluit, dat die Actie niet nadelig voor ons geweest is; men verwagt met ongedult een derde Expresse met de verdere particulariteiten. Den 22. heeft de Pruissische Armée een beweging gemaakt, en 't Leger by *Hedersdorf* genomen. Men zegt, dat eene generale Amnestie voor alle Vassallen en Onderdanen der Vorstendommen in *Silesien*, dewelke zich onder de Protectie van den Koning van *Pruissen* begeven hebben, onder de Pers is, om gepubliceert te worden, behelzende, dat hun gepermitteert zal zyn na hunne respective Woonplaatzen te keren, en aldaar in alle zekerheit te blyven, na alvorens een nieuwen Eed van getrouheit aan de Koninginne afgelegt te hebben,

1741. July.

Den 25. Zondags avond ten 11 uuren quam een Vyandlyke Trompetter aan, en overgaf zyne Depeches aan onze Generaliteit, en alhoewel derzelver inhoud noch niet bekend is, mocht dezelve evenwel d'Uitwisseling der wederzydsche Gevangenen raken; en de Generaal *Lentulus* zal zich ten dien einde den 27. na *Grotkau* begegen, om met den Prins *Diederick van Anhalt* daar over te confereren. Van de Schermutzeling den 23. dezer tusschen 3000 Pruissische en 1600 van onze Hussaren voorgevallen, debiteert men, dat d'onze maar 2 doden en 5 gequetsten gekregen hadden, daar integendeel van de Pruissische 120 Man op de plaats gebleven en 62 gevangen, waar onder 1 Ritmeester en 1 Lieutenant, en eenige Standaarden der Oislaners veroverd waren; ook hadden dezelve 8 Wagens vol gequetsten laten wechbrengen, en noch hebben onze Hussaren 4 geblesseerde op 't Slagveld gevondene Pruissen te *Neiss* ingebraght.

Den 28. is ons Commando van 100 Man, 't geen omtrent *Grotkau* stont, om de Vyandelyke bewegingen t'observeren, en aan ons Leger kondschap daar van te geven, door een gelyk getal van versch Volk afgelost geworden. Dien zelven dag hebben onze

1741. July. laatst uitgeweest hebbende Pandouren, die zich in 't Bosch by *Schweidnitz* op den *Gottenberg* geposteert hadden, 14 Wagens met allerhande Goederen, die van *Breslau* na de Vyandlyke Armée gingen, wechgenomen, na dat ze de Pruissische Escorte geslagen hadden. De Pruissische Armée is nu op nieu wat nader herwaarts gerukt en staat tegenwoordig tusschen *Streblen* en *Brieg*.

Den 26. passato hebben de Graaf van *Vislik*, Zoon van den Kroon-Vaandrager van *Polen* en Major in dienst van die Republicq, en de Ridder Baronet *Forester*, Capitein in 't Regiment van *Leopold Daun*, buiten *Neiss* in tegenwoordigheit van vier Officiers geduëlleert; zy wierden aanstonds in 't begin van 't gevecht beide gequetst, d'eerste in de Buik, en d'ander in den Arm, maar de wonde van den eerstgemelde wierd voor dodelyk gehouden, deswegen deed men hem de Kerkrechten administreren: De laatstgemelde vluchteden na 't Jezuiten Collegie, 't welk aanstonds met een Wacht bezet, maar die den volgende morgen wederom wechgenomen wierd op het geven van zyn woord, *dat hy zich niet absenteren zou*.

Den 30. vertrok de Generaal Major *Lentulus* na *Grotkau*, om den 1. *July* d'uitwisseling der Gevangens, met den Prins *Diederich van Anhalt* aldaar te reguleren, en doordien de Veld-Marschal van *Neuperg* aan d'Officiers der geavanceerde Posten ordre gezonden heeft van niets tot op nader bevel t'ondernemen, gelooft men, dat de Generaal *Lentulus* met geheime Vredens-Instructien voorzien is, en dat de Prins *Diederich van Anhalt* 'er ook hebben zal.

De t'*Oppelen* leggende Hussaren continueren tot aan *Breslau* te stropen, en komen zeer zelden zonder buit te rug. Dezer dagen braghten een Party van 100 Man een Kudde van 626 Ossen herwaarts, die ze in de Weide van *Breslau* wechgenomen hadden: De Vleeshouwers van die Stadt, aan dewelke dat Vee toebehoorde, ondersteund door een Pruissis Detachement, vervolgden aanstonds onze Hussaren, maar deze zulks ziende, retireerde zich met de buit in een Bosch, alwaar ze de Vleeshouwers met het Detachement zo wel ontfingen, dat ze genoodzaakt wierden, met agterlating van vele doden, te wyken.

De Generaal *Lentulus* bevind zich noch den 8. dezer te *Grotkau* en tracteert met den Prins *Diederich van Anhalt*, en alzo de Couriers dikwyls over en weer gaan, gist men, dat'er over iets meerder dan over d'Uitwisseling der weerzydsche Gevangenen gehandeld word. De Generaal *Neuperg* heeft de buitgemaakte en in 't Leger gebraghte 626 Poolsche Ossen voor 20 Floreinen het stuk gekogt, en laatze voor niet aan d'Armée uitdelen, hebbende de der-

de,

de, die anders van alle Buit aan onze Koningin toekomt, aan de Hussaren, die dezelve gemaakt hadden, geschonken. 1741. July.

Den 10. is de gemelde Generaal *Lentulus* van *Grotkau* te rug gekomen, zynde alles wegens d'Uitwisseling der wederzydsche Gevangenen gereguleert, en dezelve zal den 1. der aanstaande maand geschieden. De Pruissen hebben een sterk Detachement na *Frankenstein* en 't Klooster *Henrichau* uitgezonden, om grote Contributien af te halen of die Plaatzen in brand te steken; weshalven de Generaal *Festetitz* met een sterk Commando van Hussaren, Hongarische Edellieden en Croaten met 3 Veld-Stukken derwaarts gedetacheert is, maar van 't geen'er gepasseert is, heeft men noch geen naricht.

De Collonel *Trenk*, met het Corps Panduren by onze Armée wedergekeert zynde, is by zyn aankomste gearresteert geworden, wordende beschuldigt zyn Officiers gedurende zyn laatste Tocht qualyk gehandelt, en eenige der Panduren zonder redenen, en andere al te wreed gestraft te hebben: 't Commando van dat Corps is ondertusschen by provisie aan den Saxische Major *Mangoni*, die als Volontair by onze Armée diend, opgedragen.

DAGVERHAAL *van de Pruissische Armée, onder zyne Majesteit van* Pruissen: *Gedateert den* 23. Juny, *gecampeert by* Breslau:

Voor eenige dagen zogt een party Oostenrykfche Ruitery van tusschen de tien en twaalf duizend Man een Stroping naar dezen kant te doen, de Pruissische Magazynen te verbranden, en den toevoer ten eenemaal afte snyden, doch zulks wierd door een Oostenrykschen Deserteur den Koning aangebragt, dewelke terstond met vyftien duizend Man, meest Ruitery, en twee duizend Granadiers zich op marsch begaf, en op eenen dag vyf meilen weegs afleide, zo dat de Koning, vermits Hy direct, maar d'Oostenrykers langs een Omweg voortgetrokken waren, hun twee Marschen voor quam, 't geen gelegenheit gaf, dat vier dagen lang niet dan Rencontres zo te *Friedewalda*, als t'*Ait-Grotkau*, *Lichtenberg* en *Michelau* voorvielen: t'*Ait-Grotkau* ontstond een Schermutseling tusschen vier duizend Oostenrykers en drie hondert Pruissischen, bestaande in Kurassiers, Dragonders, Hussaren en Ulanen, welke laatste tot op drie na op 't Slagveld zyn gebleven: Hier door is de laatstgemelde zoort van Soldaten zo verbitterd op hunne Tegenparty geworden, dat zy geen Hussaar, die hun voorkomt, verschonen.

Te *Friedewalda*, *Lichtenberg* en *Michelau* is 't Voordeel op de zyde der

1741. *July.* der Pruissischen geweest, die vele van d'Oostenrykers gedood, gequetst, gevangen gekregen, en inzonderheit tegen de *Banduren* of *Waradinen*, zynde een Volk, 't welk diend tot ondersteuning der Hussaren als deze te rug wyken, wraak geoeffend hebben, door hen op dezelfde wyze te behandelen als zy omtrent d'*Ulanen* gedaan hadden: Derhalven heeft d'Oostenrykſche Ruitery in plaats van herwaarts te komen, na dat ruim een derde gedeelte daar van verloren was, in hun Campement by *Neiss* moeten te rug wyken: Daar en tegen is de Koning van *Pruissen* met zyn Leger in 't hartje van 't Land getrokken, staande met de regter Vleugel by *Strebla* en met de linker by *Wansen*, aan welken kant Hy alle zyne gemaakte Conquesten na vereisch kan dekken, en waarschynlyk het daar by zal laten berusten; Immers 't is zeker, dat onze Koning onlangs in eene Audientie aan de buitenlandsche Ambassadeurs of Ministers verklaard heeft: „ Dat, vermits Hy nu alles had, 't geen Hem „ toebehoorde, en waar op Hy Pretensien maakte, Hy gene verdere Progressen begeerde te maken, maar alleenlyk 't zyne te „ behouden; Doch dat, indien 't Oostenrykſche Leger, 't welk „ maar zes meilen van 't zyne stond, zelfs een Aanval op zyne „ Troupen ondernam, 't niet meer dan billyk en regtmatig zou „ wezen om zich te verweren."

Den 24. arriveerde de Grave van *Montijo* en had den 25. particulier gehoor, en na d'Audientie presenteerde hy aan zyne Majesteit den Broeder des Hertochs van *Caravaggio* en d'andere Heren, van dewelken hy verzelt was. Zyne Majesteit ontfing den Grave van *Montijo* zeer minlyk, en verklaarde hem, „ dat vermits hy „ om geen andere redenen de Wapenen had opgenomen, dan ter „ verdediging van zyne rechtmatige eisschen op *Silesien*, hy aan „ d'andere kant de rust van 't Duitsche Ryk zeer ter herten had, „ en dat hy zyne zorge en zyne macht gebruiken zoude, om de „ Vrede daar te doen stand grypen, ten einde t'eerder een Kei- „ zer zoude konnen verkozen worden." De Koning liet die Heer 's middags aan zyne Tafel spyzen, zo als ook de voornaamste Heren van zyn gevolg. De Grave van *Montijo* maakt zich hier zeer bemint door zyne lieftalligheit. De Koning van *Pruissen* heeft dezer dagen nieuwe blyken gegeven van 't besluit, 't welk hy genomen heeft, om de Roomsch Catholyken in de vrye oeffening van hunnen Godsdienst op generhande wyze te willen storen. Dezelven zyn gewoon, alle jaren op *Sacramentsdag* een plechtige Processie in die Stadt te doen. De Magistraat enkel en alleen bedacht, om d'openbare rust te bewaren, deed hen zeggen, *dat zy de minste intentie niet had, om zich tegen dit jaarlyks gebruik aan te kanten.*

ten, maar datze voor wanordre beducht was, 't welk de Magistraat niet zou konnen beletten, en datze derhalven aan de Roomsch-Catholyken de zaak overliet, om daar in te doen 't geen zy meest raadzaam oordeelden. De Roomsch-Catholyken vonden daar op goed, dit jaar die plechtigheit niet te verrichten, doch zo dat zulks in geen gevolg zou worden getrokken. De Koning wierd wel haast van deze omstandigheden verwittigt, en zyne Majesteit zond zo voort een Officier herwaarts, om van zynent wegen aan de Roomsch-Catholyke Geestelykheit te verklaren, „ dat hy verwondert was, dat men de gewone Processie niet gedaan had; dat de Nabuurschap van zyne „ Armée of de tegenwoordigheit van zyne Troupen in de Stadt „ de vrye oeffening van dien Godsdienst niet moesten verhinderen; dat hy zich reets daar op duidelyk had verklaart, en dat'er „ derhalven geen zwarigheit ter werelt was, waarom die Processie „ niet gedaan zou worden." De Geestelykheit heeft den Koning doen verzekeren van hare achting en van hare erkentenis, en hem verzocht, *niet qualyk te nemen, dat de Processie dit jaar niet gehouden wierd.*

1741. *July.*

Onze Armée stond den 28. noch in haar voorgaande Legerplaats eenige uuren van *Breslau*, en heeft verscheide versterkinge zo van Cavallery als Infantery bekomen. Den 6. dezer waren de Legers noch in dezelve situatie, zonder bewegingen te maken, gaande ondertusschen de Partyen haar gang: De gene, die d'Oostenrykſche Husſaren nagezonden is geweest, dewelke voorlede week 600 Poolsche Ossen wechgenomen hadden, is onverrichter zaken wederom te ruggekomen, en de Hussaren hebben de gemelde Ossen gelukkig in 't Oostenrykſche Leger gebraght: Zedert heeft een andere Party Oostenrykſche Hussaren ook een groot getal Paarden wechgenomen, zonder van de nazettende Pruissen achterhaalt te zyn.

Ik weet verder geen ander nieus, als dat ik nooit geen Leger heb gezien, in 't welk men in stilte en rust met zo groten overvloed verzorgd is geworden als in dit; de Soldaat leeft beter koop als in 't Garnizoen, en wenscht niets meer als dat d'Oorloch eeuwig mocht duren, want buiten zyn Loon ontfangt hy noch Vleesch, zonder dat hem daar voor iets gekort word: Wy horen by na niet met al van den Vyand; Hy houd zich in zyn Leger aan den overkant van de *Neiss* zo stil, dat het niet schynt dat hy gedurende dit jaar een ander zal betrekken: Men is nu bezich met het opregten van een *Cartel*, maar alzo wy drie of viermaal meer Gevangen hebben, weet ik niet of op 't overige gedeelte niet een Rantsoen gelegt worden zal.

1741. July. Te *Breslau* is een Gedenkpenning uitgekomen, ziende op de tegenwoordige Troubelen in dat Vorstendom, door den Medailleur *Kittel* vervaardigt: Op d'eene zyde van dezelve word gezien, een Grafnaald met Kroon en Scepter versierd, en de naam van CAROLUS VI., en daar achter in 't verschiet een ondergaande Zon. Op de Voorgrond zit *Silesien* als een wenende Vrou met een ongehuld Hoofd, en 't Omschrift:

Nach unser Friedens-Sonne Prangen.

Na dat onze Vrede-Zon ondergegaan was.

In d'Affnede staat het Jaargetal 1740. Op het *Revers* of d'andere zyde vertoond zich een Veld vol dode Menschen en Paarden, en van verre eenige Boeren-huizen, waar uit een rook opgaat. Boven aan den Hemel staat de Planeet *Mars*, met het Omschrift, rymende op het bovenstaande van de Voorzyde:

Ist Mars mit Bluthroth aufgegangen.

De bloedige Star van Mars verscheind.

Welke beide regels ook dus vertaalt werden:

Na dat de Vrede-Zon verloor haar glans en luster,
Staat 't bloedrood Licht van Mars te tintelen in 't duister.

Of anders:

Na dat de Vrede-Zon gedaald is en verdwenen.
Heeft 't bloedrood Licht van Mars Silesien beschenen.

In d'Affnede van 't Revers staat: *Oorlogh in* Silesien 1740.

Aangaande d'Onderhandelingen met de Silesische Negotiatien, door de Buitenlandsche Ministers, die zich in 't Campement by zyne Majesteit van *Pruissen* bevinden, en inzonderheit door d'Engelsche en Hollandsche, heeft de laatste, den Generaal Major Baron van *Ginkel*, met ende nevens den Lord *Hindford*, den 9.
der

der voorleden maand de volgende Memorie aan zyne Majesteit gepresenteert gehadt, luidende: 1741. July.

SIRE.

De ondergeschrevene Minister van *Haar Hoog Mogende* de Heren Staten Generaal der *Vereenigde Nederlanden*, heeft Ordre om eenstemmiglyk met den Minister van den Koning van *Groot-Brittannien* aan uwe Majesteit te vertonen:

Dat *Haar Hoog Mogende*, benevens zyne *Brittannische Majesteit* niet, dan met groot leetwezen, d'onlusten tusschen *uwe Majesteit* en de Koninginne van *Hongaryen* gerezen, en d'onheilen daar uit gevolgt, gezien hebben. Zy konnen derhalven niet nalaten aan *uwe Majesteit* op de minnelykste, doch te gelyk allerernstigste wyze te betuigen, hoe grote ontsteltenisse en smerte d'onderneming van *uwe Majesteit* tegens *Silesien* by Hen verwekt heeft, als hebbende Zy een geheel andere Handel-wys van de kant van *uwe Majesteit* verwagt, gemerkt de Missive, die het Hem behaagt heeft aan Hen te schryven, en waar in Hy betuigt van voornemen te zyn, om 't Huis van *Oostenryk* t'ondersteunen, de Vrede in 't Ryk te bewaren, en voor deszelfs ruste en veiligheit te waken.

Zy vinden zich verpligt aan *uwe Majesteit* hunne welgegronde vreze te betuigen, dat deszelfs tegenwoordige uitstappen wel gevolgen konden hebben, geheel strydende met zyne Declaratien, niet alleen ten opzichte van 't Huis van *Oostenryk* en de Vrede des Ryks, maar ook met betrekking van de Vryheit en Rust van geheel *Europa*:

Om welke Redenen *Haar Hoog Mogende*, zich voegende met *zyne Brittannische Majesteit*, nodig oordelen, by *uwe Majesteit* op 't allersterkste te moeten aandringen, dat dezelve, volgens zyne hoge Wysheit en Gematigheit, zich gelieve te laten bewegen, om zyne Troupen uit *Silesien* te rug te trekken, om daar door de weg tot een duurzaam Verdrag te banen, en de Vrede aan 't Ryk weder te geven in een tydgewrigt, waar in d'eenigheit onder de Mogendheden, die deszelfs ruste behertigen, zo zeer vereischt word.

Als dan zullen *Haar Hoog Mogende*, als mede *zyne Majesteit* de Koning van *Groot-Brittannien*, niet nalaten te doen blyken, hoe veel zy de Belangen van *uwe Majesteit* ter herten nemen, door den iever, waar mede zy eenstemmiglyk zullen arbeiden, om in der minne en ten genoegen van de beide Partyen, de verschillen tusschen *uwe Majesteit* en de Koninginne van *Hongaryen* gerezen, te vereffenen; waar

1741. July. waar toe zy hunne tusſchenkomſte en goede Officien met alle mogelyken iever en genegenheit zullen emplojeren.

Hoe meer *uwe Majeſteit* verzekerd is van d'oprechte Vriendſchap van *Haar Hoog Mogende* en van die van *zyne Majeſtei t* den Koning van *Groot-Brittannien*, zo veel te meer zal dezelve beſpeuren, dat *Haar Hoog Mogende* als ook zyne *Brittanniſche Majeſteit* verpligt zyn, met nadruk, op dat verzoek aan te dringen, en alle hare zorge aan te wenden, om *uwe Majeſteit* tot het bewilligen van 't zelve over te halen.

De tegenwoordige geſteldheit van zaken brengt Hen in d'uiterſte verlegenheit, wanneer zy aan d'eene kant overwegen de hoge achting, die zy de Vriendſchap van *uwe Majeſteit* toedragen, en Hun wezendlyk verlangen om die in alle gevallen aan te queken en te beveſtigen, en aan d'andere kant acht geven op de Verbinteniſſen tuſſchen Hen en 't *Ooſtenrykſche* Huis beſtaande; Verbinteniſſen, die aan *uwe Majeſteit* niet onbekent konnen zyn, en tot welkers nakominge zy door de Koninginne van *Hongaryen* aangemaand worden.

Het zoude Hen ten hoogſten aangenaam zyn, indien *uwe Majeſteit* dezelve uit die verlegenheit wilde helpen, met op hun verzoek gunſtiglyk te letten; alzo hen niets meer ſmertelyk kan zyn, dan dat zy zich genoodzaakt zouden vinden, Verbinteniſſen na te komen in een zaak, waar in *uwe Majeſteit* en de Koninginne van *Hongaryen* tegen malkander gekant zyn.

Dit is het, SIRE, waar toe d'Onderſchrevene Ordre heeft, om dat aan *uwe Majeſteit* op d'allervrindelykſte en cordiaalſte wyze, eenſtemmiglyk met den Miniſter van *zyne Majeſteit*, den Koning van *Groot-Brittannien*, te verzoeken, en hy is te gelyk gelaſt te verzoeken, dat het *uwe Majeſteit* behage, zo ſpoedig als mogelyk is, daar op een Antwoord te geven, dat men hoopt gunſtig te zullen zyn, te meer, nadien de tegenwoordige omſtandigheden der zaken geen lang uitſtel konnen lyden.

Was getekend:

RHEDE VAN GINKEL.

Breslau den 8. *Juny* 1741.

't Antwoord van den Koning van *Pruiſſen* op de gemelde Memorie, is van inhoud als volgt:

De Koning heeft gezien 't gene de Lord, Graaf van *Hindfort*, Miniſter Plenipotentiaris van *zyne Brittanniſche Majeſteit*, en de Heer Generaal-Major Baron van *Ginkel*, Extraordinaris Envoyé

van

van *Haar Hoog Mogende*, de Heren Staten Generaal der *Vereenigde Nederlanden*, Hem by Hunne Memorien, gedateert *Breslau* den 8. dezer, nopens de Zaak van *Silesien* en de differenten tusschen Hem en de Koninginne van *Hongaryen* ontstaan, vertoont hebben. 1741. *July.*

Zyne Majesteit, zedert het begin van zyn inrukking in *Silesien* niets anders begeert hebbende, dan de spoedige en billyke Restitutie van een Goed, dat zyn Koninglyk en Keurvorstelyk Huis zedert byna een Eeu is onthouden, heeft zich nooit ongenegen getoond, om een redelyk Verdrag met het *Wener* Hof aan te gaan.

De zeer voordelige Propositien, die de Koning ten dien einde aan de Koninginne van *Hongaryen* verscheidemalen heeft laten doen, zyn aan de gehele Werelt bekend genoeg, en onwraakbare bewyzen van de gematigheit van *zyne Majesteit* en van zyn geneigdheit tot de Vrede.

Dezelve zouden reets voor langen tyd die Prinsesse daar toe hebben konnen brengen, om de gemelde differenten t'eindigen, indien zy aan de stemme der Geregtigheit en Billykheit gehoor hadde willen geven.

Maar nadien de Koning met leedwezen gezien heeft, dat men wel verre van daar op eenige acht te geven, die Voorslagen met zo veel trosheit als verontwaardiging verworpen heeft, zo heeft *zyne Majesteit* echter by zich zelfs de vertroosting, dat het vervolg van een Oorloch, die 't *Wener* Hof zelfs, door 't formeel weigeren van Recht, noodzakelyk gemaakt heeft, hem niet toegerekend kan worden.

De Koning erkend met veel dankzeggingen de verzekeringen, welke *zyne Brittannische Majesteit* en *Haar Hoog Mogende* hem door hunne respective Ministers wel hebben willen laten geven, hoe zeer zy zyne belangen ter herte nemen, en met hoe groten iever zy aannemen eenstemmiglyk t'arbeiden, om in der minne en ten genoegen van de beide Partyen, de differenten hangende tusschen *zyne Majesteit* en de Koninginne van *Hongaryen*, te vereffenen.

't Zal nooit aan den Koning schelen, dat die niet spoedig op een betamelyke wyze getermineerd, en de Vrede en Ruste in die Landstreek niet aanstonds herstelt worden. *Zyne Majesteit* hoopt derhalven met regt van de Vriendschap en Billykheit van *zyne Brittannische Majesteit* en *Haar Hoog Mogende*, dat zy beide hunne goede Officien aanwendende, om een zo heilzaam oogmerk te bereiken, zy nooit van d'onpartydigheit zullen afwyken, die een zaak van die natuur vereischt, veel min, dat zy van den Koning conditien zullen vergen, die strydig zyn met zyn Eer en met d'onbetwistbare Rechten van zyn Koninglyk Huis.

Gegeven te Breslau *den* 15. Juny 1741.

H DE

1741. *July.*

ZWEDEN.

DE Ryksdag word te *Stokholm* met zo eene grote ſtilte voortgezet, dat het ten eenemaal onmooglyk is iets t'ontdekken van 't geen onder de Stenden verhandeld word, waar uit blykt, dat vele die zich verbeelden 't geheim der Zaken en der genomene Beſluiten zeer naukeurig te weten, grotelyks dwalen: Dit is evenwel zeker, dat de Geeſtelykheit onlangs aan de voornoemde Ryksvergadering eene Memorie heeft overhandigd, waar in gezegt word: „Dat nadien gedurende den tyd, dat de„ zelve is by een geweeſt, gemakkelyk alle Zaken, waarom zy „ beroepen is, hebben konnen afgehandeld zyn, 't noodzakelyk „ zou wezen, dat de tyd van hunne Scheiding vaſtgeſteld wierd, „ en men de Schikkingen ter uitvoer begon te brengen, om „ dewelke de Staten vergaderd en waar omtrent zy reets over„ een gekomen zyn:" Diergelyk-Vertoog is ook door de Boeren- en Burger-Stenden gedaan, waar tegen d'Edelen van hunnen kant vertoond hebben: „Dat de Ryksdag tot noch toe „ niet konde ſcheiden, alzo noch geenzints de laatſte hand ge„ legt was aan zekere Zaak, die onder alle, tot welker af„ handeling dezelve beſchreven was, de gewigtigſte is, en „ waar van alleen 't welzyn van den Staat en 't gehele Ryk af„ hangt."

Zyne Zweedſche Majeſteit is gantſch niet genegen, om met *Rusland* tot een vredebreuk te komen, en men verzekerd, dat de zelve in een Conferentie zou hebben verklaart: „Ik heb „ altyd gewenſcht, dat men den Oorloch zorgvuldig vermy„ den zoude, maar wyl ik zie, dat de Natie denzelven voor „ hoognodig houd, zo geef ik myne toeſtemming, en ben be„ reid, om my, niet tegenſtaande mynen hogen Ouderdom, aan „ 't Hoofd van myne Armée te ſtellen, my verzekert houdende, „ dat als dezelve ongelukkig afloopt, niemant my met eenige de„ minſte waarſchynlykheit de ſchuld daar van geven zal.

RUSLAND.

DE gewezen Hertoch van *Courland* is eindelyk met zyne Familie naar *Siberien*, in de nabuurſchap van *Bellim*, 500 Ruſſiſche mylen van *Tobelskoi*, vertrokken, om 't overige van zyne dagen aldaar in ſtilte doortebrengen. De Groot-Vorſtin Regenteſſe heeft in de naam van den jonge Keizer meer als 40 Perſonen,

die

die gedurende de laatste Jaren van de Keizer *Anna* en van 't Regentschap van den gemelden Hertoch van *Courland* na *Siberien* gebannen waren, vryheit gegeven van wederom van daar te rug te komen. 1741. *July.*

COURLAND.

DE Prins *Lodewyk Ernst- van Brunswyk-Wolfenbuttel*, Broeder van den Gemaal der Groot-Vorstin Regentesse en van de Regerende Koninginne van *Pruissen*, is den 27. *Juny* door de Stenden tot Hertoch van *Courland* en *Semigallen* verkoren, en Gedeputeerden na *Polen* gezonden, om de belening van 't gemelde Hertochdom en van *Semigallen* voor Hem te verzoeken, alzo dezelve de Verkiezing van zyn Persoon tot Hertoch reets aangenomen heeft. d'Adel en Stenden van den gewezen Hertoch van *Courland* verlost zynde, hebben nu, aangaande den zelven, hunne Boezems met 't volgende Verhaal van zyn gedrach, gelooft, en zeggen:

't Groot aanzien, waar in hy in *Rusland* stond, gevoegt by deszelfs heerschzuchtigen Inborst en wraakzucht heeft ons gedwongen, nooit iets te reppen van de quellingen en vexatien, aan dewelken wy onder deszelfs dwinglandy blootgestelt geweest zyn; doch nu van dat juk verlost zynde, konnen wy thans onbeschroomt zeggen, wat wy van zynent wegen hebben moeten verkroppen. d'Adel van *Courland* is op d'onbillykste en hardste wyze door hem behandelt. Even voor d'afgeperste verkiezing, door dewelke hy de Hertogelyke Waardigheit verkreeg, was hy reets bedacht, om zich te wreken, om dat d'Adel in den jare 1727. geweigert had, hem in hun Corps t'ontfangen, doch dezelve wierd door allerhande intrigues, die men in 't werk stelde, eenige jaren daar na genoodzaakt om zich zo verre te verneerderen, dat dezelve na *Petersburg* gaan moest, om de Brieven van aggreatie in een Goude Doos aan hem te brengen. Zo dra hy verkozen was, begon hy alle d'Edelen wegens hunne Goederen t'ontrusten. Hy gaf een Decreet uit, waar by alle de genen, die hun recht zedert den tyd van *Godart Kettler* niet konden aantonen, van hunne Leengoederen vervallen waren, en men maakte alle mogelyke onrechtmatige uitvluchten ten behoeven van dat hatelyk Decreet. 't Oogmerk van dat gedrag was, om den Adel te ruineren, ten einde zich van deszelfs Goederen meester te maken, en dezelven aan zyne Domeinen te vereenigen, die hy van dag tot dag vermeerderde.

1741. July. derde. Meer dan 150 Adelyke Familien moeften by die gelegenheit na *Polen* en *Littbauen* vertrekken, en d'overige Ingezetenen wierden niet beter gehandelt. Men had in *Courland* altyd een vryen Koophandel gevoerd, doch hy voerde een Monopolie in, om 't voordeel daar van aan zich te trekken. Hy verbood den uitvoer van alle de voortbrengzelen van dit Land, en dwong d'Inwoonders dezelven voor zodanigen prys, als hem goeddacht, aan Factoors over te doen, dieze vervolgens voor zyne rekening verkochten, en zo was 't ook met de Herbergen, want die ze hielden, wierden van dat recht berooft. De Hertoch deed ze in zynen Naam houden, en ze wierden Hertogelyke Herbergen genoemd. Dit laatfte Articul alleen braght jaarlyks over de hondert en vyftig duizend Floreinen in deszelfs Schatkiften. In plaats van d'Ingezetenen te verligten van den Hongersnood, dien ze verleden jare quamen te lyden, had hy grote Koornmagazynen laten oprechten, om meer winft te doen. Na dat hy in ongunft was geraakt, liep het Volk by de genen, die 's Hertochs Magazynen bewaarden. Men vond daar allerhande Levensmiddelen in overvloed, en onder anderen vier duizend vaten met Boter, terwyl men uitftrooiden, dat 'er geen Boter in 't Land was. Dus is de Regering geweeft van *Joan Erneft Biren*, eerft gemeen Huis-Bediende van wylen de Czarin, toen deze Hertogin van *Courland* was, vervolgens Edelknaap van die Prinfes en naderhand haar Kamerheer, van welk laatfte Ampt hy verheven is tot andere waardigheden, die hy bekleed heeft. Zyn Vader, die Opziender was van de Jagt, was Stalknecht geweeft van *Jacobus* den *derden*, Hertoch van *Courland*, en had in den jare 1686 deszelfs Zoon, den Prins *Alexander* in den Hongarifchen Oorloch als Lyfknecht verzelt. Hier en te *Libau* wonen noch Timmerlieden, Schoenmakers en andere Ambachtslieden van de Familie van *Biren*, maar hebben zich altyd zeer ftil moeten houden. Verfcheide voorname Heren, onlangs van *Petersburg* hier te rug gekomen, konnen getuigen van d'onverdraaglyke trosheit van de Hertogin van *Courland*. Zy gaf gehoor op een Zoort van Troon; haar Antwoord doorgaans was. *Gy kundt u op myne goedgunftigheit en genade verlaten.* Als men ter Handkus wierd toegelaten, ftak ze de beide Handen teffens uit, en fcheen gantfch niet voldaan te wezen, als men maar eene Hand kufte. De pracht en overdaad van die Dame ging alle palen te buiten, hebbende over de twee Millioenen Roebels aan Edelgefteentens. Kort voor dat haar Gemaal in hechtenis geraakte, had hy een rood Fluwelen Mantel laten maken, t'eenemaal met Paarlen geborduurt, die vyf hondert duizend Roebels gekoft had;

met

met een woord, nooit heeft men groter verwaandheit en hovaardy gezien, waar by quam een onverdragelyke vrekheit omtrent alle de genen die haar bedienden. 1741. *July.*

TURKYEN.

DEN Ambassadeur van *Rusland*, Generaal *Romanzow*, heeft eindelyk den 22. *Maart* laatstleden, zyn publique Intrede te *Constantinopolen* gedaan. Den *Divan*, ongerust over 't lange agter blyven derzelve, heeft te voren door den *Fransche* Ambassadeur na d'oorzaak by die Minister laten vernemen, die daar op tot antwoord gaf: *Dat d'eenigste reden daar van was, dat de Pest onder eenige van zyn Domestiquen was gekomen; dat hy anders gereed was om zyn Intrede te doen; maar dat hy vooraf wenschte wegens 't Ceremonieel geinformeert te zyn, op wat wyze de Chiaous Bassa* (welke een der voornaamste Staats-Ministers by de Porte is,) *by die plegtigheit zoude Marcheren.* Den *Fransche* Ambassadeur dit antwoord aan den *Primo Visier* berigt hebbende liet deze daar op aan den Ambassadeur zeggen; *dat den genoemde Bassa aan zyn regter hand zoude gaan, even gelyk by d'Intrede van den Graaf van* Uhlefeld *geschied was*: Doch den *Russische* Ambassadeur antwoorde; *dat de Graaf van* Uhlefeld *hem tot geen regel verstrekte; maar dat nadien in het Tractaat van Vrede een Articul gevonden wierd, 't geen bepaaldelyk medebraght, dat men* Rusland *zoude handelen op dezelve wyze als d'eerste Mogendheden van* Europa, *en die men 't meest considereerde, hy uit dien hoofde behandelt wilde worden als den* Fransche *Ambassadeur, en dat daarom den* Chiaous Bassa *voor hem zoude gaan.* Den *Primo Visier*, (alhoewel met een weerzin) deze pretensie ingewilligt hebbende, heeft den gemelde Ambassadeur daar op zyn Intrede gedaan, na dat hy noch voor af, eer den Marsch begon. uit voorzigtigheit aan den *Reis Effendi* liet boodschappen: *Dat in geval den* Chiaous Bassa, *gedurende de Marsch, deze schikking maar eenigzints te buiten ging, gelyk als hy by den Graaf van* Uhlefeld *gedaan had, Hy, Ambassadeur, terstond naar zyn Hotel te rug zoude keren.*

Deze Intrede geschiede op de volgende wyze:

Vooraf ging een Compagnie *Janissaren* en een andere Compagnie *Spahis*: voorts volgde 4 Fouriers van den Ambassadeur, voorgegaan

1741. July. gaan door een Pauker en 2 Trompetten; 30 Soldaten van 't Detachement 't geen den Czaar aan den Generaal *Romanzow* tot zyn Guarde gegeven heeft; 2 Couriers in het Groen gekleet met Goude Gallonnen en hunne Ketenen en Medailles; 4 Palfreniers van den Ambassadeur te Paart; een zyner Stalmeesters; 6 Zadel-Paarden met Carmosyn Fluwele Dek-kleden met Goud geborduurt; 4 Edellieden van den Ambassadeur; 12 *Chiaous* en de meeste Officieren, die den Generaal *Romanzow* op bevel van den *Groten Heer* waren komen afhalen ter plaatze alwaar den Marsch begon; 24 Paarden uit de Stallen van zyne Hoogheit, ieder geleid door 2 Palfreniers; 12 Jongens van den *Groten Heer*; den *Kiaïa* van den *Primo Vizier*, tusschen den eerste Tolk van de *Porte*, en de Ceremonie-Meester; 't Livry van den Ambassadeur; 6 Pages gekleed in Geel Fluweel met Silver geborduurt; den Hofmeester en veel andere Domestiquen van den Ambassadeur; 6 Zadel-Paarden; een Stalmeester van den Gezant; de Secretaris en Tolk van den Ambassadeur; de Heer *Michelowitz* dragende een Standaar van Silver Laken met goude franges, en verscheide *Russen* van distinctie, die den Generaal *Romanzow* derwaards verzeldt hadden; 12 *Chiaous*, die den *Chiaous Bassa* verzelden, gaande onmiddelyk voor den Ambassadeur, welke door eenige Edellieden gevolgt wierd, en de rest van een Detachement der Guarde van de Minister, en een Compagnie Janissaren besloot den Marsch.

't Was den gehelen dag aan de Grieken scherp verboden van zich op de Straten te vertonen.

Toen de gemelde Gezant zyn eerste Audientie by den *Primo Visier* had, deed hy de volgende Aanspraak.

Het is Uw Excellentie bekent, hoedanig ik volgens 't Eeuwige Vredens-Tractaat, tusschen de hoge Ryken, *Rusland*, en d'*Ottomannische Porte* gesloten, van hare Keizerlyke Majesteit de Groot Vorstin en Keizerin *Anna Iwanowna* Hoogzaliger en Glorieuser gedachtenis, en na der zelver aflyvigheit, door zyne thans heerschende Keizerlyke Majesteit den Allerdoorluchtigsten en Grootmachtigste Vorst *Joan* de III: myn genadigste Keizer en Heer, na dat dezelve de *Russische* Troon zyner Voorvaderen onder 't Ryksbestier van zyne Doorluchtigste Vrouwe Moeder, hare Keizerlyke Hoogheit de Groot Vorstin aller *Russen* beklommen had, tot dit Plegtig Gezandschap afgezonden ben. Ik hebbe vervolgens op derzelver allerhoogste bevel, en in hun hoge naam d'eer Uw Excel-

cellentie van derzelver ware intentien tot het vast en onverbrekelyk onderhouden, dezer Heilige en Godtwelgevallige Vrede de sterkste verzekeringen te geven, gelyk Uw Excellentie zulks uit dit Hoge schryven blyken zal. By deze gelegenheit heeft ook zyn Excellentie den Here Admiraal Generaal en Cabinet-Minister Graaf van *Oosterman* als Uwe Vriend niet willen nalaten, Uw Excellentie in 't byzonder daar van gelyke verzekeringen te geven; waarom ik niet twyffele, of Uw Excellentie zal zodanige welmenende oogmerken, volgens en na haar beroemd en regtmatig gedrag, ter behoud en vervulling van dit zo Heilig gesloten Tractaat mede bevorderen, en my voorts by zyne Majesteit den *Groten Sultan* een gunstig gehoor bewerken, op dat ik by overryking van zyne Keizerlyke Majesteits, en hare Keizerlyke Hoogheits schryven dit alles nochmaals kan bekragtigen; ondertusschen zal ik my na myn uiterste vermogen benaarstigen, om 't gene in acht te nemen, wat tot bevestiging der goede voornemens, tusschen de beide Ryken, en ter betuiging van myne byzondere Hoogachting tegens Uw Excellentie strekken kan; terwyl ik gedurende myn aanwezendheit by de Doorluchtige Porte, my in Uw Excellenties genegе Vriendschap best mogelyk recommandere.

1741. July.

Wanneer de Gezant in zyne Reden van de medegebraghte Brieven sprak, nam hy van de Cancelerye-Raad over een Beurs van Silver Stof, waar in beide, zo wel zyne Keizerlyke Majesteits als hare Keizerlyke Hoogheits Missivens lagen; stond van zyn Zitplaats op, en overreikte dezelve aan den *Prima Visier*, die dezelve met beide Handen overnam, en de *Reis Effendi* ter hand stelde, welke haar ter zyde den *Primo Visier* op den *Sofa* nederleide, doch de Missive van d'Admiraal Generaal overreikte den Gezant aan den *Reis Effendi*, die dezelve mede op den *Sofa* naast d'andere lag. Na dat d'Aanspraak van den Gezant door de Tolk van de Porte vertaalt was, Antwoorde de *Primo Visier*.

Dat de ware intentien van de Glansryke *Porte* om het Tractaat met zyne *Russische* Majesteit gesloten, onverbrekelyk t'onderhouden, genoeg bekent waren, en dat zy van haar kant zich steets des zoude bevlytigen. Dat betreffende de Brieven door den Heer Gezant overgelevert, men niet zoude verzuimen na overziening van hunne inhoud, 't vereischte Antwoord daar op te geven, en voor 't overige zyne Excellentie den Heer Gezant volgens zyn Caracter

1741. July. racter, en zodanig als de *Porte gewoon* was, hunne Gasten t'ontfangen, en te behandelen, alle Eerbewyzen en Distinctie te doen genieten, voornamentlyk vermits hy van zodanig eene Mogendheit gezonden was met dewelke de *Porte* Eeuwige Vrede gesloten had, en wiens Vriendschap dezelve in 't byzonder waardeerde.

Wanneer den Ambassadeur zyn eerste gehoor by den *Sultan* had, heeft hy aan denzelven de volgende Aanspraak gedaan.

Hare Keizerlyke Majesteit, myne thans in Godt rustende Doorluchtigste Monarchin en Groot Vrouwe, had my volgens 't Eeuwige Vredens-Tractaat tusschen de beide hoge Ryken *Rusland* en d'*Ottomannische Porte* gesloten, aan uwe Groot-Sultannissche Majesteit gezonden. Doch nadien dezelve na Gods onnaspeurlyk Raadsbesluit, dese tydelyke Kroon met d'Eeuwige verwisselt heeft, en derzelver Hoogste Neef, d'Allerdoorluchtigste Grootmachtigste Keizer en Vorst, *Joan* de III., myn allergenadigste Heer, en door zyne Majesteits minderjarigheit de bestiering van 't *Russische* Ryk aan deszelfs Doorluchtigste Vrouwe Moeder, de Groot Vorstin aller *Russen*, myne Allergenadigste Vrouwe, opgedragen is, hebbe ik d'Eer in derzelver Allerhoogste naam Uwe *Groot Sultannissche* Majesteit op het kragtigste te verzekeren van d'oprechte meninge van zyne Keizerlyke Majesteit, om de Godgevallige en Eeuwige Vrede met Uwe Majesteit gesloten, Heilig en onverbrekelyk t'onderhouden, in d'ongetwyffelde Hope, dat uwe Majesteit diergelyke Vredelievende Sentimenten hebben, en het denzelve aan 't oprecht onderhouden, en in acht nemen dezer Vrede niet ontbreken zal, zo als Uwe *Groot Sultannissche* Majesteit van de zyde van zyne *Keizerlyke* Majesteit in dit allerhoogst Schryven verzekering gegeven word. Daar benevens wensche ik uw Majesteit een veeljarige gelukkige Regering, en houde het my voor een byzondere Eere Uwe *Groot-Sultannissche* Majesteit te zien, en denzelve myn schuldigste onderdanig Respect te betuigen; doch ik zoude my te gelukkiger schatten, wanneer ik gedurende myn aanwezenheit by de Porte, de functien, die my door zyne *Keizerlyke* Majesteit opgedragen zyn, tot allergenadigste welgevallen van beiderzydsche Majesteiten, en ter bevestiging van d'onderlinge goede verstandhonding in alle volgende tyden, ten einde konde brengen, als waar in ik na d'aangebore Vreedzame Sentimenten Uwer Majesteit, en deszelfs liefde tot zyne Onderdanen, wiens grooste gelukzaligheit in de goede intelligentie hunner Monarchen bestaat, de zekerste Hope stelle.

Na dat de Reden van den Gezant door de Tolk van de *Porte*, ver-

vertaalt was, ſprak de *Groten-Heer* met luider ſtemme tot de *Primo-Viſier*, die daar op den Gezant 't volgende Antwoord gaf. 1741. *July.*

Wy hebben met byzonder genoegen en welgevallen verſtaan, de ware Sentimenten en verzekeringen van 't *Ruſſiſche* Ryk, om de herſtelde Vrede en Vriendſchap met onze *Hoge Porte* t'onderhouden: waar tegen wy van onze kant niet zullen verzuimen, alle iever en vlyt tot meerder beveſtiging dezer wederzydſche Vriendſchap aan te wenden.

Den *Perſiſche* Ambaſſadeur heeft op den 25. *Maart* laatſtleden zyne Intrede met een ongemene Pracht gedaan, doch de trosheit en opgeblazentheit van 't gedrag van dien Ambaſſadeur, zo by zyne Intrede, als Audientien, is zeer groot geweeſt. Men meld daar van de volgende ſtaaltjens: Zo ras hy zyne Intrede gedaan hadde, eiſchte hy zo voorts gehoor te hebben by den *Groten-Heer*, zonder den *Opper-Viſier* te zien, zeggende: *dat hy aan zyne Hoogheit gezonden was, en niet aan deszelfs Miniſter*, maar wat moeite hy zich ook deswegen gaf, alles is vergeefs geweeſt, zulks hy na grote tegenſtribbelingen eindelyk aan 't Ceremonieel in zo verre voldaan heeft, dat hy den *Opper-Viſier* is gaan zien; 't welk hy dan ook ſlechts na den letter gedaan heeft, alzo hy hem van generhande zaken heeft willen ſpreken, eer en alvorens hy by den *Groten-Heer* toegelaten was geweeſt. Na dat hy in de Gehoorzaal ingeleid was, ging hy naaſt den eerſten Miniſter zitten, en deed op dezelve *Sopha* noch drie Heren van zyn gevolg zitten, aan dewelke men Pypen deed geven. Men begiftigde volgens gewoonte den Ambaſſadeur met een *Hermelyne bonte Rok*, maar in plaats van dien aan te trekken, gaf hy die aan een Slaaf te bewaren. Die van zyn Gevolg maakten insgelyks zwarigheit, de *Caſſatans*, die men hen aanbood, aan te nemen. d'*Opper-Viſier* over de zaken van de twee Ryken redenerende, antwoorde de Ambaſſadeur op dit alles niet een woord, en ſprak daar en tegen niet anders dan van algemene zaken, en wel voornaamlyk van de dapperheit, als mede van de Wingeweſten en Victorien van *Thomas Kouli-Kan* zynen Meeſter. Als hem opening zyner

1741. *July.* Commissien verzogt wierd, zeide hy, dat hy die niet, als aan den *Groten-Heer* zelfs zoude te kennen geven. Na dat de converfatie eenige tyd geduurd had, gaf hy een Zein, waar op die van zyn Suite opstonden, 't geen voor een grote inciviliteit onder de Turken gehouden word, ook gaven zyne Bedienden in 't weggaan, de *Coffetans* aan de Bedienden van den *Primo-Visier* weder te rug. Omtrent dezelve trosheit toonde hy in 't gehoor, 't welk hy weinig dagen daar aan by den *Groten-Heer* had, in dewelke hy, na dat hy zyne Credentialen gepresenteert hadde, verklaarde, dat:

Nadien Kouli-Kan, *Keizer van* Persien, *niets meer ter herte had, als om met den Groten Heer in Vriendschap en Vrede te blyven leven, en zelf het een en 't ander te bevestigen; maar dat om tot dit oogmerk te geraken, 't noodzakelyk was, dat men elkander recht deed, wegens de Landen die men van den een en den ander bezat, en dat* Persien *met het wedergeven van die van d'oude Ottomannische Heerschappy, welke Zy bezit, 't zelve regt van de Porte verkryge, ten opzichte van de gene, die zedert de Regering van* Amurath IV. *zonder reden op de Persianen geconquesteert zyn. By deze eerste pretensie voegde hy een andere, wegens* Mecca, *alwaar hy den toegang zo wel voor Persianen als voor de Turken begeerde: Hy eindigde zyn discours, met de billykheit van deze twee Articulen te vertonen, die hy zeide zodanig te zyn, dat hy niet konde twyffelen, of men zoude ze hem toestaan; en hy notificeerde ter zelver tyd, dat zo men een daar tegenstrydige Resolutie nam, zyne Souverein zich Regt, door den weg van Wapenen zoude weten te verschaffen.* Daar op wierd geantwoord: *dat men de zaak in overweging zoude nemen, en hem Ambassadeur op zyn tyd 't besluit laten toekomen.*

Den 23. *April* hadden de *Fransche* Ambassadeurs, de Marquis de *Villeneuve* en de Graaf van *Gastellane* hunne Audientien by den *Primo-Visier*, ter welker occasie den *Chiaous Bassa*, zonder de minste tegenstribbeling voor hun ging. Gemelde 2 Ministers bequamen ieder een Pelterey van Samour, en de Heer de *Gabaret* Commandant der Schepen van den Koning van *Vrankryk*, een ander van Hermelyn, welke distinctie tot noch toe zonder voorbeelt is.

Den 4. *Mey* is den Graaf van *Uhlefelt*, Extraordinaris Ambassadeur van wegens 't Hof van *Wenen* by den Sultan, na dat hy zeer kostbare Presenten van den *Groten-Heer* bekomen had, weder na *Wenen* vertrokken: Hy heeft zich gedurende zyn verblyf

blyf by ieder zeer bemind weten te maken, en dus tot verwonderens toe, meer achting en genegenheit dan een der vorige Ambassadeurs van 't Keizerlyke Hof, zo van Groten als Kleinen genoten, waar toe d'ongemene Pracht, die hy met zyn Gevolg gevoerd heeft, niet weinig heeft toegebraght. 1741. July.

De Porte schynt zeer verlegen over den nieuwen Oorloch, met dewelke zy gedreigt word, en men is wel voornaamlyk beducht, dat zo de zaken eenigzints tegenlopen, de *Sultan* afgezet zal worden, om op den Throon te verheffen een Keizer, die zich zelf aan 't hoofd van zyne Armeën zal konnen stellen, doch men vleit zich noch al, dat de twede *Persiaansche* Minister, die binnen kort verwagt word, aangenamer voorslagen zal doen. Ondertusschen heeft men alle de toegangen naar 't Paleis van den gemelden Ambassadeur met Wachten doen bezetten, onder pretext van hem eer aan te doen, maar 't oogmerk is alleenlyk om te weten, wie by hem komt, en waar hy gaat, als ook of hy eenig verstand met den *Russischen* Gezant houd. De Presenten door den Ambassadeur wegens zyn Meester aan den *Groten-Heer* overgeleverd, bestaan voornamentlyk in een Diamant van 108 Caraten, en in drie ongemene schone Vrouwspersonen voor 't Vrouwenhuis van den *Groten-Heer*; daar en boven zyn ruim zeven Kamelen geladen, met allerhande dingen, voor de Wyven van den *Groten-Heer*.

DE Bisschop en Prins van *Luik* heeft den 17. passato de volgende Ordonnantie doen publiceeren: NEDERLANDEN.

WY *George Lodewyk*, door Gods Genade Bisschop en Prins van *Luik*, Hertoch van *Boullion*, &c., nagezien hebbende Onze Declaratie van den tweden dezer Maand, willen en bevelen, dat alle aan de handel-dryvende Onderdanen des Konings van *Vrankryk* toebehorende Koop-Waren en Goederen, dewelke uit *Vrankryk* naar *d'Oostenrykschen Nederlanden* ofte van daar derwaarts vervoerd zullen worden, het zy dat dezelve door Fransche ofte Oostenrykfche ofte wel door Voerlieden van Ons Land af- en aangebraght worden, aan gene andere Regten van *Transito* zullen onderhevig zyn, dan aan die, welke zy moesten betalen voor de Publicatie van Onze Ordonnantie van den 18. *Maart* en den 8. *July* 1740., en dat het geen, 't welk zy meer mochten hebben

1741. July. betaald, hen weder gegeven zal worden, by aldien de voornoemde Voerlieden aan de Commiſſariſſen van Onze Comptoiren door geloofwaardige Certificaten zullen aantonen, dat die Goederen aan Onderdanen van zyne Allerchriſtelyke Majeſteit toebehoord hebben.

't Decreet van de Koninginne van *Hongaryen* te *Herſtal* by *Luik* afgekondigt, is luidende:

Van wegens onzen Raad en Procureur Generaal in Braband, Ons vertoond geweeſt zynde, dat offchoon 't zelve zedert d'Executie van d'Actie van Vermangelinge van een gedeelte van 't Land van *Herſtal*, gelegen over de *Maze*, proviſionelyk gedaan in 't jaar 1655., de Gemeinte van 't gemelde *Herſtal*, zo van deze als d'overzyde van de *Maze*, is gebleven een en 't zelve Lighaam, ongeſcheiden gelyk voor dato van de gemelde executie, en dat dienvolgens Wy en Onze glorieuſe Voorzaten altyd zonder conteſtatie hebben geëxerceert en doen exerceren door Onzen Rade in *Braband*, alle Acten van Jurisdictie, aldaar doende exploicteren Onze Decreten by Inſinuatie, Publicatie en Affiches in 't een en ander gedeelte van 't voornoemde *Herſtal*, door Onze Deurwaarders of andere daar toe geauthoriſeert; en dat zelfs de kenniſſe van alle geſchillen, concernerende 't Lighaam van de Gemeinte, privativelyk heeft toebehoort aan Onzen gemelden Rade; 't nochtans gebeurd is, dat niettegenſtaande dit Recht en inconteſtable Poſſeſſie, de Biſſchop en Prins van *Luik* heeft konnen goedvinden te doen ëmaneren zeker Mandement in dato 17. *May* 1741., by 't welke geordonneerd was t'arreſteeren en *in flagranti* aan te taſten indiſtinctelyk alle Perſonen, die in 't toekomende zouden derven exerceren, in 't gedeelte van *Herſtal* aan deze zyde van de *Maze*, eenige zoort van Jurisdictie, aldaar inſinueren, affigeren of exploicteren, wat het zoude mogen wezen, voortkomende van een andere authoriteit, als die van den gemelden Biſſchop en Prins: Welk Decreet medebrengende een gevoelyk en openbaar Attentaat op Onze Regten, Hoogheden en inconteſtable Preëminentien op 't voornoemde Land: Verklaren Wy, om te remedieren en voorzien in zodanige en diergelyke ondernemingen, 't gemelde Mandement nul, van geen waarde en attentatoir aan Onze Regten en Hoogheden op 't genoemde Land van *Herſtal*; verbieden aan den Heer, Officier, die van 't Gericht, Burgermeeſters, Gedeputeerdens en alle andere Inwoonders van *Herſtal* te gehoorzamen, defereren of reſpecteren 't gemelde Mandement en andere diergelyke,

ke, die men wegens den voornoemden Bisschop en Prins van *Luik* voortaan zoude konnen doen ëmaneren; dezelve te drukken, affigeren en publiceren in eeniger manieren directelyk of indirectelyk, op pœne van gehandelt te worden als Ontrouwe en Rebellen, en als zodanige vervolgt te worden in alle rigueur van Justitie; Verklaren verders, die van 't gemelde Gericht, Burgermeesters, Gedeputeerdens, en alle andere Inwoonders van *Herstal* te nemen in onze zonderlinge protectie en Koninglyke Sauvegarde, hun ordonnerende en aan alle des rakende zich hier na te reguleren en conformeren, en dat het tegenwoordig Decreet zal worden gedrukt, gepubliceert en geaffigeert binnen 't gemelde *Herstal* op de gewone plaatzen; permitterende aan den Deurwaarder Exploictant, in cas van resistentie, te mogen assumeren zodanige sterke hand, als hy zal konnen nodig hebben, en 't geweld met geweld te keren; Ordonnerende aan alle Officieren en andere onze Onderzaten, van hem alle hulpe en bystand te lenen, des verzogt zynde. Want het Ons alzo gelieft. Gegeven binnen onze Stad *Brussel* den 17. *Juny* 1741. 1741. *July.*

Was geparapheert:

SCHOC. vt.

En getekend:

G. SCHOUTEN.

De Koning van *Vrankryk* 10 á 12000 Zakken Tarwe en Rogge in *Holland* hebbende doen opkopen, heeft d'Aards-Hertogin Gouvernante verlof gegeven, dat dezelve vry door hare Landen, zonder eenige Rechten te betalen, na de Fransche Frontieren mochten passeren.

De Gedenkpenning geslagen op de stichting der nieuwe Luthersche Kerk te *Middelburg* in *Zeeland*, vertoond aan d'eene zyde, zittende op een verheven Gestoelte, de Stadt *Middelburg* verbeeldende; boven en bezyden 't zelve, ziet men 't Wapen, de Burgermeesterlyke Bondelen en Bylen, en andere Kenmerken van hunne Hoogstatelyke Waardigheit. Zy reikt aan den *Godsdienst*, in een zedig Kleed en met een iever-vlam op 't Hoofd verbeeld, een Rol of open Brief over, waar op afgeperkt is den grond, die zy binnen hunne Muren aan de Belyders der Augsburgsche Confessie schenkt tot den Kerkbou, en welke door den *Godsdienst* ootmoediglyk en beleeft word aangenomen. Op den

1741. July. voorgrond legt een Kooren-schoof, en eene Spade om de vruchtbaarheit van 't Land, nevens een Vat Mee-krap, als daar voornamentlyk wassende, te betekenen; en een *Genius* stort door een Hoorn des Overvloeds Rykdommen uit; gelyk ook de Vlaggen der Oost- en West-Indische Compagnie te kennen geven, dat die ook hare Kamers binnen *Middelburg* hebben. In 't verschiet vertoond zich de Stadt nevens eenige Schepen, vertonende hare goede gelegenheit tot den Zeevaart. De woorden, die om den rand staan:

MUNIFICENTIA S. P. Q. MEDIOBURG.

maken met de genen, die onder aan geplaast zyn:

AUGUSTANAM CONFESSIONEM PROFESSIS
AREA AD TEMPLUM AEDIFIC.
CONCESSA.

dezen *Zin* uit: *Door de mildadigheit der Heren Regeerders van* Middelburg *is aan de Belyders der Augsburgsche Confessie de grond om een Kerk te bouwen geschonken.*

Aan d'andere zyde zit de *Godsdienst* nu wederom, in 't zelve Gewaad en met denzelven iever-vlam verbeeld, met eenige werktuigen tot de bouwkunde behorende voor zich; en een juiste Waterpas in hare Hand, 't welk zo wel op haar als op 't Gebou betrekkelyk is. In de rechter Hand heeft zy een Boek, waar op staat PAULUS AD EPHESIOS, II. Vers 20., 21. om aan te wyzen, dat men, als 'er plaats was geweest, 't 20. en 21. Vers van 't II. Capittel van den Zendbrief *Pauli* aan d'*Ephezen* daar op zou gezet hebben. Achter haar vertoond zich de nieugebouwde Kerk. Om den Rand leest men.

STRUCTA SUPER LAPIDEM NON RUET ISTA DOMUS.

Woorden die genomen zyn uit het Euang. Luc. VI. Hoofdst. en betekenen: *Dit Huis, op een Rotssteen gebouwt, en zal niet nederstorten.* Onder aan leest men 't jaargetal MDCCXLI, en den Naam van den Medaillieur MARTINUS HOLTZHEY.

De

De nieuwe Lutherſche Kerk die men t'*Edam* voor eenigen tyd, ter plaatze daar voor dezen 't Stadhuis hadde geſtaan, heeft beginnen te bouwen, is onlangs voltooid: Deze Kerk is veel groter en beter dan de voorgaande, alzo d'Edele Groot Achtbare Heren niet alleen 't Erf van 't voornoemde Stadhuis, maar daar en boven noch een gedeelte van de Stads Grond daar toe vereerd hadden, waar op 't volgende Vaars, 't welk aan de Voorgevel van de gemelde Kerk geplaatſt is, zinſpeeld: 1741. July.

Waar eertdys wierdt het Heilig Recht
Ten nut van 't Algemeen beſlecht,
Word nu, naar 't Voorſchrift van Gods Woord,
De Vrede en Boetbaſuin gehoord,
Men danke Godt en de Achtbare Raad,
Door welker Gunſt dit Huis hier ſtaat.

Men heeft derhalven den 25. dezer, zynde Zondag, voor d'eerſtemaal in deze Nieuwe Kerk den Godsdienſt verrigt, hebbende 's voormiddags gepredikt de Heer *Joan Frederik Meyer*, Predikant by de Lutherſche Gemeente aldaar, uit *Exod.* 20. *vers* 24., en 's namiddags de Heer *Johan Torner*, Predikant in 's *Gravenhage*, die daar toe verzogt was, uit *Pſalm* 27. *vers* 4., welke beide Predikanten met het uitterſte genoegen en grote ſtichting aangehoord zyn door den Edelen Groot Achtbaren Magiſtraat dier Stadt, en een zeer groot getal Menſchen, dewelke uit de daar omtrent leggende Steden, en voornamentlyk van *Amſterdam* ten dien einde derwaarts gekomen waren: Zo dat die Stadt met eene nieuwe Lutherſche Kerk, veel groter en frajer dan de voorgaande, als ook met een nieu Stadhuis, 't welk het voorgaande mede overtreft, verſierd is.

De Heren Staten van *Holland* ende *Weſtvriesland*, hebben, ingevolge eene Reſolutie van den 20. der gepaſſeerde maand *Juny*, eene Publicatie laten doen, waar by eenige Articulen van d'Ordonnantie op den Impoſt van 't Gemaal opgehelderd en uitgebreit, als mede nopens den Impoſt op de van buiten 's Lands in deze Provintie komende geconſumeerd ofte vervoerd wordende Styfzel, Brood, Beſchuit, Meel en Koeken,

en

1741. July.

en diergelyk Gebak, daar onder mede begrepen 't Boekwyte Meel, op nieus voorzien word. Mitsgaders doen publiceren eene nadere Interpretatie, rakende eenige der gemelde Articulen, gearresteert den 19. dezer.

De Graaf van *Chavannes*, Minister des Konings van *Sardinien*, heeft aan den President van de Staten Generaal een Missive van zyne Sardinische Majesteit overgeleverd, waar by dezelve kennis geeft van het bevallen van de Koninginne deszelfs Gemalin van een PRINS, waar over Hooggemelde zyne Majesteit door Haar Hoog Mogende by Missive is gefeliciteerd. Doch eenigen korten tyd daar na aan Haar Hoog Mogende heeft overgeleverd eene Missive van gemelden Koning, waar by Hooggemelde zyne Majesteit aan dezelve kennis geeft van 't overlyden van de Koningin deszelfs Gemalin, waar over de voornoemde Koning by Missive staat te worden gecondoleerd.

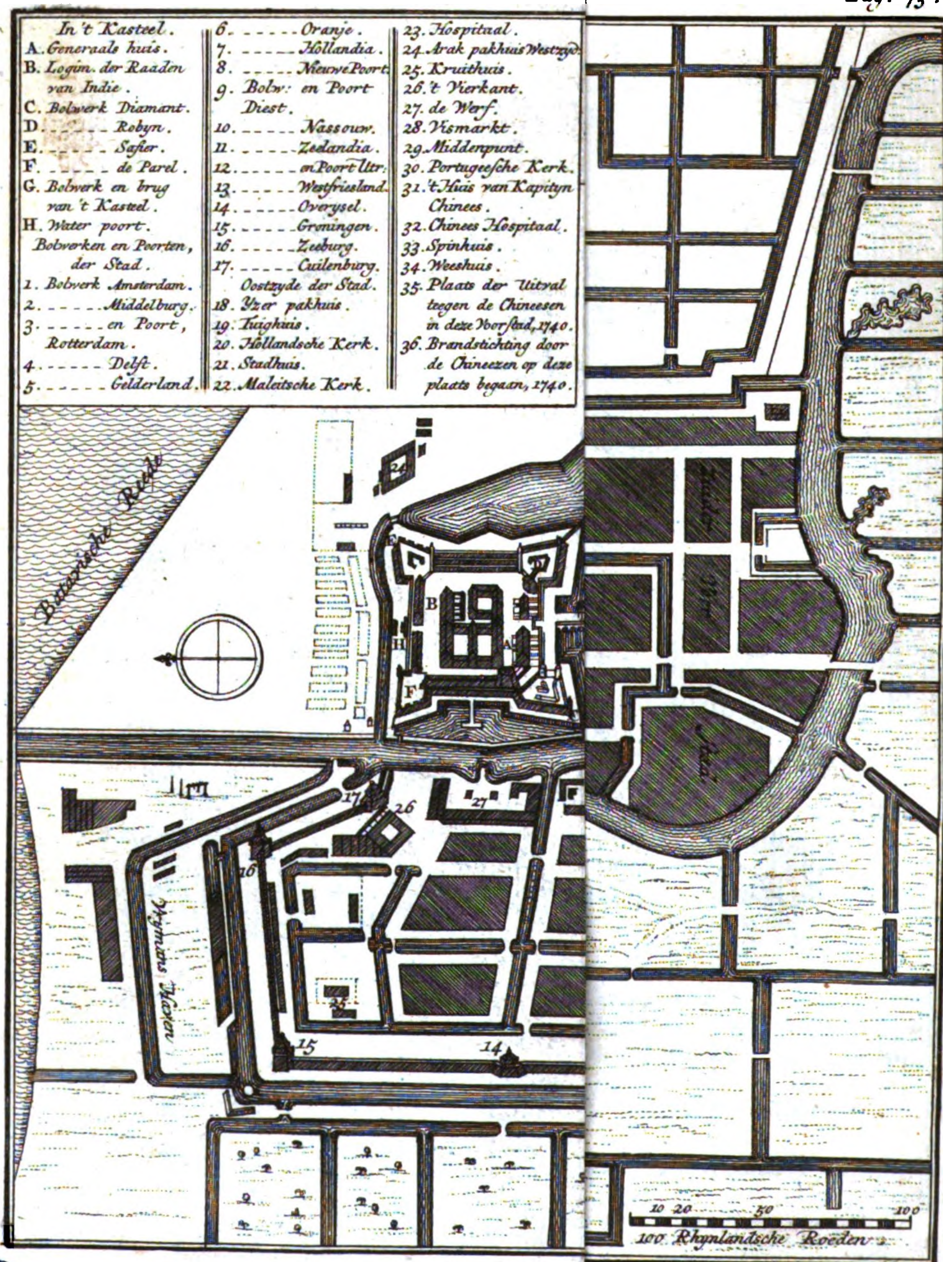
De CARGA van zestien Oost-Indische Retourschepen, bestaat in,

2295158 ℔ Bruine Peper
25879 — Witte Peper.
437600 — Caneel.
274028 — Poejer-Suiker.
15767 — Geconfyte Gengber.
4000 Stuks Geconfyte Noten.
2247267 ℔ Salpeter.
3600 — Benjuin.
11455 — Borax.
63291 — Caliatourshout.
20183 — Campher.
22217 — Cardemom Javasche.
4334462 — Caffy Javasche.
70000 — Couris.
10000 — Cubebe of Staartpeper.
3264 — Garen Caotoene Bengaals.
48882 — Garen Florette.
15625 ℔ Garen Cattoene Javaas.
15000 — Gommelak op Stokjes.
10095 — Indigo Javaas.
50000 — Kurkuma Javaas.
172 Kassen Porcelynen.
36509 ℔ Paarlemour.
5656 — Lange Peper.
699027 — Sapanhout divers.
20058 — Ebbenhout.
70 — Stamp-Paarlen.
1000 — Tammarinde.
5220 — Kiermansche Wol.
93493 — Zyde Bengaalsche.
12175 — Zyde Chinesche.

Zyde Stoffen.

10220 Stuks Armozynen divers

1200

In 't Kasteel.
A. Generaals huis.
B. Logim. der Raaden van Indie.
C. Bolwerk Diamant.
D. ------ Robyn.
E. ------ Safier.
F. ------ de Parel.
G. Bolwerk en brug van 't Kasteel.
H. Water poort.
Bolwerken en Poorten, der Stad.
1. Bolwerk Amsterdam.
2. ------ Middelburg.
3. ------ en Poort, Rotterdam.
4. ------ Delft.
5. ------ Gelderland.
6. ------ Oranje.
7. ------ Hollandia.
8. ------ Nieuwe Poort.
9. Bolw: en Poort Diest.
10. ------ Nassouw.
11. ------ Zeelandia.
12. ------ en Poort Utr.
13. ------ Westfriesland.
14. ------ Overysel.
15. ------ Groningen.
16. ------ Zeeburg.
17. ------ Cuilenburg.
Oostzyde der Stad.
18. Yzer pakhuis.
19. Tuighuis.
20. Hollandsche Kerk.
21. Stadhuis.
22. Maleitsche Kerk.
23. Hospitaal.
24. Arak pakhuis Westzyde.
25. Kruithuis.
26. 't Vierkant.
27. de Werf.
28. Vismarkt.
29. Middenpunt.
30. Portugeesche Kerk.
31. 't Huis van Kapityn Chinees.
32. Chinees Hospitaal.
33. Spinhuis.
34. Weeshuis.
35. Plaats der Uitval tegen de Chineesen in deze Voorstad, 1740.
36. Brandstichting door de Chineezen op deze plaats begaan, 1740.
Batavische Reede
A B F H
24
17 26 27 16 15 14 25
10 20 50 100
100 Rhynlandsche Roeden

1741. July.

1200 Stuks Alegias Zyde.
900 —— Atlaſſen Zyde.
8000 —— Bandanos of Taſta de Foula.
1000 —— Dasjes Bengaalſche.
360 —— Dotanis.
600 —— Reſtas:
280 —— Chiariharys.
800 —— Roemaals Zyde.
2200 —— Gedrukte Vrouwe-kleedjes.
2000 —— Gedrukte Neusdoeken.
720 —— Soesjes.

Cattoene Lywaten.

800 Stuks Alegias Teſſerſche.
2000 —— Alibanees.
1440 —— Amiertjes.
1200 —— Atchiabanees.
40 —— Arttours Eversdoek.
9020 —— Bethilles divers.
16130 —— Caſſa Bengale.
1100 —— Caſſa Bohaarſche.
3500 Stuks Chiauters Deriabadys.
1200 —— Chiauters de Sierpout.
6240 —— Dongrys divers.
2740 —— Douriaſſen.
30700 —— Gerraſſen.
5700 —— Gingans divers.
53700 —— Guinees divers.
2940 —— Hammans.
400 —— Lachorias.
9730 —— Mallemolens.
400 —— Mouris.
1600 —— Percallen divers.
5800 —— Photaſſen.
48100 —— Roemaals divers.
50200 —— Salempouris divers.
1300 —— Sanen.
400 —— Sologesjes.
300 —— Serbettes.
3920 —— Tansjeeps.
1280 —— Sircikken.
1350 —— Therindains.
5160 —— Zeildoek divers.

't Schip *Streefkerk* is op *Ceylon* verongelukt, doch 't Volk geborgen.

Met eenige der gemelde Ooſt-Indiſche Retourſchepen, heeft men d'onaangename tyding bekomen van een droevige en ſchrikkelyken Opſtand op 't Eiland *Groot-Java*, en deszelfs Hoofdſtad *Batavia*, in den voorleden jare 1740. door de Chinezen en andere Heidenſche Volkeren aldaar ondernomen.

Doch eer wy daar toe overgaan, menen wy den Lezer geen ondienſt te zullen doen, van eerſt de voornoemde Hoofdſtad *Batavia* te beſchryven, en de hier nevensgaande accurate *Afbeelding* mede te delen, ten einde vatbaarder voor de daar aanvolgende verhalen te konnen zyn.

BATAVIA is de Hoofdſtadt van *Nederlandſch Indiën*, zynde ge-

1741. July. gelegen op 't Eiland *Groot-Java*, op 6 Graden en 10 Minuten zuider breette, en op de lengtte van 126 Graden en 54 Minuten, in 't Koningryk *Jacatra*, omtrent 12 Duitsche Mylen van de Stadt *Bantam*. De Stadt legt in een Moerassige Grond, hebbende de schoonste Haven die men zich verbeelden kan; ook heeft de Stadt in haar omtrek ruim 4800 Mans treden, en de lengte aan de Westkant van den eene Wal tot den anderen is 1317 treden, en aan d'Oostkant tot het Casteel toe, maar 802 treden; doch van de Rotterdamsche tot d'Utrechtsche Poort is de Stadt 1360 goede Mans treden breet; en als men de Voorsteden, die vry wel bewoond zyn, daar by rekend, zo is *Batavia* wel anderhalve Myl in den Omtrek: Dezelve is rondom omringt met een Schone Muur van *Kraalsteen*, die met 22 Punten of Bolwerken, alle met goed Geschut voorzien, versterkt is; deze Punten zyn genaamd *Amsterdam*, *Middelburg*, *Delft*, *Rotterdam*, *Hoorn*, *Enckhuizen*, *Vianen*, *Gelderland*, *Cazenellebogen*, *Oranje*, *de Nieuwepoort*, *Hollandia*, *Diest*, *Nassau*, *Zeeland*, *Utrecht*, *Vriesland*, *Overyssel*, *Groningen*, *Zeeburg*, *Kuilenburg* en de *Middelpunt*: Welke laatste, dat men zeer wel moet aanmerken, in 't midden van de Stadt, en omtrent de grote *Middel-Brug*, die over de grote Rivier legt, geplaatst, en in staat is, om met deszelfs Geschut byna alle de Toegangen in de Stadt te verdedigen, en de voornaamste Straten 'te bestryken: Ook is de *Barm* onder de Muren der Stadt, met een dichte Hagendoorn, die men in *Indiën Caringdan* noemt, bezet, daar niet wel door te komen is: Boven dien leggen 'er Aarde Grachten rondom de Stadt van omtrent 13 of 14 Roeden breet, die met een Aarde Wal van drie en een halve Roede hoog, met Stenen van buiten omzet, versterkt is. De Stadt word door de grote Rivier, die van *Jacatra* genaamd, in tweën gescheiden, zynde omtrent 57 treden breet, welke Rivier uit het blauwe Gebergte afstromende, beneden in de Zee stort.

Zy heeft 4 voorname en zeer fraay geboude Poorten; namelyk de *Rotterdamsche*, de *Nieupoort*, d'*Utrechtsche* en de *Diestpoort*; dan is 'er noch een klein Poortje, 't *Speelmans Poortje* genaamd, staande schuins over de *Conynegracht*, en eindelyk is 'er noch een Poort by 't *Vierkant*, die recht voor 't Fort zich vertoond, en gemeenlyk de *Vierkante-Poort* genaamd word. De Stadt heeft van binnen zeer veel fraje Straten, Grachten en 56 schone Bruggen.

De Straten, zo wel als de Grachten, zyn Lynrecht, dat zeer fraay staat, en behalven de Stene Weg langs de Huizen, die ruim vyf Voeten behalven de Rollaag beslaat, en die overal met blauwe of rode zeer gladde Stenen legt, zyn dezelve wel 30

Voe-

Voeten breet, doch onbestraat; maar 't is echter een goede en vaste grond, dienende voor de Koetzen en Slaven, want fatzoenelyke Lieden gaan op die nette geplaveide weg. Men telt acht voorname Straten, en d'overige zyn maar dwarsstraten: d'Eerste die men uit het Casteel komende ontmoet, is de *Prinsen-Straat*, die men zomtyds doch verkeerd, de *Heren-Straat* noemd, lopende regt op 't Stadhuis aan; in deze Straat vind men de *Prinsen-Steeg* en de *Jan Ferment-Straat*. De twede Straat is de *Passar-* of *Markt-Straat*. De derde Straat is de *Patavin-Straat*, die daar tegen over is; en de vierde Straat is die van 't *Gasthuis*, voorby de Maleitsche Kerk lopende. Behalven deze Straten, beoosten de Rivier, heeft men noch verscheide anderen aan de westkant gelegen, als de *Jonker-Straat*, die door een Dwarsgracht, *Jonkersgracht* genaamd doorsneden word; de naaste na 't *Vierkant* toegelegen, noemd men de *Lepelstraat*, en de naaste na de *Roewa Malakka* of de *Malaksche-Straat* gelegen, werd de *Zand-zee* genaamd; d'eerste word meest van Herbergiers, Tappers, en Lieden die Kostgangers houden, doch de twede van zeer veel fatzoenelyke Lieden, maar aan d'Oostzye meest van Chinezen bewoond. Dan heeft men d'*Utrechtsche-Straat*, die van de *Roewa Malakka* recht op d'*Utrechtsche-Poort* aanloopt. In deze Stadt vind men ook 16 schone Grachten, die alle met Tamarinde en verscheidene Bloem-Bomen beplant zyn, dewelke een schone geur en lommer geven. Een van de schoonste en breedste Grachten, maakt de grote Rivier uit, aan welkers Oostkant meest Chinezen wonen, doch aan de Westkant, voor al omtrent de *Dieftpoort*, heeft men zeer schone Huizen door Hollanders bewoond; en van de grote *Middelbrug* af na de westzyde, heeft men de *Gaudiefsmarkt*, zo genaamd om dat men daar veel gestolene Goederen te koop vind; ook heeft men daar vele grote Huizen en Porcelein Winkels der Chinezen, en na d'oostzyde is een zeer lange Markt, daar men alles wat tot de Huishouding, en dus voor de Slaven nodig heeft, te koop vind, en by de *Middelpunt* heeft men een schone Bloem-Markt. De twede Gracht loopt achter 't *Ambagts-Quartier*, daar men de Geschut-Gietery heeft. De derde is de *Kaimans-Gracht*. De vierde is de *Tygersgracht*, die frajer is als de *Here-Gracht t'Amsterdam*; dan heeft men noch vier Dwarsgrachten; als de *Stadts binnen Gracht*; de *Groene-Gracht*; de *Leeuwinne-Gracht* en noch een binnen Gracht. Aan de Westkant heeft men mede verscheide Grachten, als de *Jonkersgracht*, zynde voor al aan de Westkant meest met schone Huizen bebouwt, doch aan d'Oostkant heeft men meest Chine-

1741. July.

1741. *July.* sche Patakken of kleine Huizen, die daar met kloppen en stampen van *Padi* * een groot geraas maken.

Dan heeft men de *Rhinocer-Gracht*, en eindelyk aan die kant de *Binnen-Gracht*. Na 't Noorden toe heeft men ook eenige Dwarsgrachten; als de *Stadts Binnen-Gracht*; de *Javaansche-Gracht*; de *Punt Vriesland* die na de *Nieuwe Brug* en de *Vismarkt* toe loopt, en eindelyk wederom de *Stads Binnen-Gracht*. Hier komt by, dat 'er in 't geheel binnen *Batavia* gevonden worden 678 grote en 564 kleine Hollandsche Huizen, alle door Hollanders bewoont, makende een getal van 1242 uit; boven dien heeft men in de Stadt 203 Hollandsche Huizen door Chinezen bewooont, en 997 Chinesche Patakken of kleine Huizen, makende te zamen een getal uit van 1200 of daar omtrent. Voorts zyn de Chinezen door de gehele Stadt als verstrooit, uitwyzens de navolgende Lyst. Op de *Roewa Malakka* staan 142 Chinesche en 128 Hollandsche Huizen, wel te verstaan, zo wel grote als kleine. Op de *Grote Rivier* vind men 374 Chinesche en 46 Hollandsche Woningen. Op de *Rhinocer-Gracht* staan 58 Chinesche en 99 Hollandsche Huizen. Langs de Wal rondom teld men 28 Chinesche en 168 Hollandsche Woningen. In de *Heren* of *Theewater-* en *Nieuwepoort-Straat* heeft men 132 Chinesche en 88 Hollandsche Huizen. In de *Prinse-Straat* en by 't *Stadhuis* staan 59 Chinesche en 80 Hollandsche Woningen. Op de *Tygersgracht*, heeft men 43 Chinesche en 23 Hollandsche Huizen. Op de *Kaimansgracht* heeft men maar 6 Huizen die door Chinesche en 150 die door Hollanders bewoond worden. In de *Zand-zee*, of *Jonkerstraat* en de *Lepelstraat*, en achter dezelve by de *Ryst Pasar*, teld men 153 Chinesche en 27 Hollandsche Woningen: En in 't gedeelte daar de Kapitein der Maleyers woond vind men 86 Chinesche en 25 Hollandsche Huizen. Op het *Blok* heeft men maar eene Chinesche Woning en 60 Hollandsche Huizen. 't *Vierkant* heeft 38 Chinesche en 49 Hollandsche Woningen; en in d' *Utrechtsche-Straat* teld men 80 Chineschen en 88 Huizen door Hollanders bewoont; doch men moet wel opmerken, dat die 1242 Huizen, dien Hollandschen genoemt werden, geenzints alle door Hollanders bewoont zyn, gelyk hier na genoeg zal blyken, doch die 1200 Chinesche Woningen daar in vind men alleen Chinezen.

Buiten de *Nieupoort* heeft men 6 Araks-huizen, 243 grote en kleine Hollandsche en 239 Chinesche Woningen. Buiten de *Diestpoort* teld

* *Padi* is Ryst, welke in houte Mortieren of Blokken gestampt word om 'er Meel van te maken.

teld men een Arak-huis, 40 Hollandsche en 236 Chinesche Huizen. Buiten de *Rotterdamsche-Poort* heeft men 5 Araks-huizen, 621 Hollandsche en 106 Chinesche Woningen. Buiten d'*Utrechtsche-Poort* teld men 162 Hollandsche en 589 Chinesche Huizen; boven dien vind men buiten de Poort noch 9 Koetshuizen en 95 zeer schone en fraaje Landhuizen, die aan voorname Hollanders toebehoren, en aldus heeft men buiten de Stadt 1240 Chinesche en 1066 Hollandsche Huizen, 't welk zo binnen als buiten de Stadt in 't geheel 2440 Chinesche en 2308 Hollandsche Woningen uitmaakt.

't Voornoomde getal der Huizen is opgenomen Anno 1724.

De voornaamste Gebouwen binnen de Stadt zyn 't *Stadthuis*; de *Stadts Kruiskerk*, de *Portugesche Kerk*, de *Maleitsche Kerk*, 't *Gasthuis*, 't *Oude-Manhuis*, 't *Weeshuis*, 't *Spinhuis*; nevens zeer veel Markten, als de *Groen-Markt*, de *Ryst-Markt*, de *Hoender-Markt*, *de Gaudiefs-Markt*, de *Linnen-* of *Katoenmarkt*, die overdekt is, de *Porcelein-Markt*, de *Bloem-Markt* en verscheide andere meer, nevens twee *Vleeshallen* en *Vismarkt*: Ook heeft men 't *Ambachts-Quartier* daar allerhande Ambagtslieden die men bedenken kan door de E. Maatschappye gehouden worden, en een schone *Scheeps-Timmerswerf*; maar boven alles is 't Casteel zeer merkwaardig, dat wat nader dient beschreven te worden: 't Casteel legt aan 't Noorden van de Stadt, digt aan de Zee. Als men van 't *Stadthuis* afkomt over de *Steenhouwers-brug* om daar na toe te gaan, vind men een groot Plein met Tamarinde Bomen beplant, en dit Plein is zo breed, dat 'er wel 300 Koetzen neffens malkanderen konnen ryden: doch is niet bestraat, hier heeft men de Gericht-plaats van den Raad van Justitie, en achter het Gerichts-huis de Stal van d'E. Maatschappy, na welk men met een Weg gaat, die tusschen 't Casteel en 't Gerichts-huis loopt; alwaar men eerst by 't Huis van den Stalmeester van zyne Edelheit en dan by een grote Plaats en zo by de Stal zelf komt; en ter zyde die binnen Plaats ziet men een Stal voor verscheide vreemde Dieren. 't Casteel is omtrent vierkant, lang 290 en breed 274 treden, hebbende vier Bolwerken, rykelyk van Geschut en Schilderhuizen voorzien, en rondom met Muren besloten, en van Koraal-Steen opgebouwt. Als men door de *Landpoort* inkomt heeft men twee Wachthuizen, en als men binnen des Casteels *Landpoort* is ontmoet men een zeer breed Plein, dat van de *Landpoort* tot de *Pinangpoort* 25 treden diep is; en rondom dit plein ziet men verscheide schone Gebouwen, daar de Directeur Generaal en eenige Raden van *Indiën* wonen, dan ontmoet men de *Casteels-Kerk*, die klein, doch net en achtkantig is, en naast de

1741. July. Kerk heeft men 't Paleis van den Opper-Landvoogd, en naast dit Paleis heeft men de *Pinangpoort*, dat zo veel als de Beurs is van de Kooplieden, Onderkooplieden en andere fatzoendelyke Lieden van *Batavia*, verder komt men op een binnen Plein; zynde in dit Casteel alle de voornaamste Comptoiren, en bedienden der Maatschappy.

De Sterktens buiten de Stadt bestaan: In 't Oosten omtrent 1200 roeden van de Stadt heeft men de Sterkte van *Ansjol*, en in 't Westen 500 roeden van de Stadt de Sterkte *Angkee*, en na 't Zuiden die van *Noordwyk*, die tusschen de *Vyfhoek*, *Ryswyk* en *Jacatra*, die meest met dikke Heggen voorzien zyn, doch die van de *Vyfhoek* en *Ansjol*, zyn met Stene Muren opgemetzeld; boven dien staat 'er een Portugesche Kerk buiten de Stadt; ook zyn 'er schone Wegen, en een menigte fraaje Tuinen buiten de Stadt, waar van zommige 6, 8 en 10000 Ryxdaalders waardig zyn; dan heeft men daar omtrent ook verscheidene Kruitmolens met een Wacht daar by, en een Zaagmolen; om nu van d'Araksbranderyen, Steenbakkeryen enz. niet te spreken; en een halve myl buiten de Stadt is de Begraafplaats der Chinezen.

Boven de Hollanders en Chinezen vind men in die Stadt en Voorsteden meer Inwoonders als men wel zou denken, belopende 't getal ten minsten op 100000 Zielen, waar van 't grootste gedeelte Chinezen zyn, en 't kleinste gedeelte Hollanders; want behalven de Nederlanders en Chinezen vind men hier *Engelschen*, *Portugezen*, *Mixticen*, *Mardykers*, *Armeniers*, *Persianen*, *Moren of Mogolders*, *Bengalers*, *Timorezen*, *Tonkinders*, *Siammers*, *Arakanders*, *Javanen*, *Macassaren*, *Amboinezen*, *Bandanezen*, *Ternatanen*, *Maleyers*, *Baliers*, *Sumatranen*, *Borneers* en zeer veel andere Natien. De voornaamste in rang, zyn de Hoge en Lage Bedienden van d'E. Maatschappy, en die van de Stads Regering, en dewelke Ampten bezitten; zynde de Burgers in twee Vaandels verdeelt, 't een van omtrent 200 en en 't ander van 225 Koppen, die alle nacht op 't *Stadthuis* waken; ook is 'er een Burger Compagnie uit Ruitery bestaande, behalven de bezetting van Soldaten, die den eenen tyd veel sterker is dan den andere. De twede in rang zyn de Chinezen, dat een ongemeen schrander, beleeft, naarstig en gedienstig Volk is, dat grote diensten aan de Stadt doet, en daar men veel voordeel van trekt.

De Chinezen dryven niet alleen groten Handel in Thee, Porcelein, Zyde Stoffen en Lakwerk, maar oeffenen zich ook naarstig in vele Ambagten, zynde goede Smids, Timmerlieden, en Makers van Sierlyke Kamer- en Draagstoelen; ook makenze de Zon-

nescher-

neschermen, weten zeer fraai te Vernissen en te vergulden; ook zyn ze Araksbranders, Aannemers van grote Pagten, Steenbakkers, en Bestierders van Zuikermolens buiten *Batavia*, daar ze veel Handel in dryven: Anderen houden Gaarkeukens en Teehuizen voor de Matrozen en Soldaten, en een groot deel erneerd zich met Water halen, Visschen, of met Chinesche Praauwen de Menschen over al na toe te voeren; en andere varen met grotere Vaartuigen, om de Goederen van de Schepen af te halen. De Landbou van *Batavia* rust ook geheel op hen, daar ze zeer vernuftig en naarstig in zyn, niet alleen met te maken, dat men alles 't gehele jaar door heeft, maar ze lopen ook met alles rond te koop aan de Huizen, zo wel Groente als Stoffen, Porceleinen, Lakwerk, enz. dat ze voor een geringe winst overlaten. In een woord, zo 'er geen Chinezen in *Batavia* woonden, zou de Stadt zeer doods, en van meest al 't nodige ontblood zyn. De Chinezen hebben een Kapitein, die hun Opperhoofd is, en alle hunne zaken by haar Edelheden behandelt; deze woont buiten de *Nieuwepoort*, en d'eerste dag van ieder maand, waaid 'er een grote witte en rode Vlag van een hoge Steng die voor zyn Huis staat, en dan moet ieder Chinees die een *Conde*, of 't Haair in Tuiten rondom tegen 't Hoofd gelegt draagt 38 Stuivers Hoofdgeld, en een Tartar die een Tuit draagd, een Gulden geven, dat verpagt word en een groot geld opbrengt, doch daar voor zyn ze Togt en Wacht-vry: Ook hebben ze 't voorregt om een *Oesterbank* te hebben, gelyk ze d'Oesters de gehele Stadt door voor een geringen prys verkopen, gelyk men in een Huis op de bank zelve die kan gaan eeten. Ieder Chinees, die een open Winkel houd, moet twee Ryksdaalders 's maands betalen, dat mede veel geld opbrenght: doch die met fyne Kleden en Porcelein omlopen, moeten een schelling daags, en ieder maand twee Ryxdaalders betalen; en die met grove Kleden omlopen, betalen vier stuivers, maar die met Visch, Groente enz. op de Markt zitten, twee stuivers daags, gelyk ze ook moeten betalen, die zich met de Visschery in de zoete Wateren bemoeyen, dat alles verpagt word, en zeer veel geld beloopt. Ieder *Jonk* die uit *China* op *Batavia* komt, moet van inen uitvoer 1500, en een *Wangkan* 1000 Ryksdaalders betalen.

Men rekend nu dat 'er omtrent 90000 Chinezen in en buiten *Batavia* wonen, andere verzekeren, dat 'er wel 100000 en meer zyn, want hunne Huizen zyn met Volk opgepropt.

De Hoge Regering voor dit groot getal bekommert zynde, hebben van tyd tot tyd middelen beraamt, om zich van velen derzelven t'ontlasten; ten minsten om t'ontdekken of het goede dan of het quade Ingezetenen waren: Ten dien einde wierd 'er een Be-

1741. July. Bevel afgekondigt, dat alle de Chinezen, die niet konden aantonen, dat zy van den Handel of eenig Ambagt leefden, zich aanſtonds tot den Landbou zouden moeten begeven of vertrekken.

Zedert dit Bevel begaven zich velen tot het boere Werk, ſchoon niet alle de Leeglopers, daar noch van tyd tot tyd andere bygekomen zyn, die zich dan zo lang ſtil houden, tot dat hunne Tuit gewaſſen is, want zy mogen die, zedert dat de Tartaren *China* veroverd hebben, in hun Land niet dragen; en zo komen 'er al veel te *Batavia* wonen, die geen verlof Briefje hebben, dat niet gepermitteert is; ook kan dit niet geſchieden, of hun Opperhoofd moet het oogluikende toeſtaan. Zo zach men Anno 1713. gehele Troepen van die Schelmen, wel van 150 Koppen ſterk veel overlaſt bedryven, dat zodanig een opſchudding zo binnen als buiten de Stadt veroorzaakten, dat niemant meer in zyn Thuin dorſt blyven ſlapen. Boven dien doen vele Chinezen ſchaden aan de Maatſchappy, met het ſmokkelen van Speceryen.

Komende tot het gruwlyk voornemen der Chinezen, zo ziet men

Een kort, doch net Verbaal, door den Edele Heer J. Thedens, Geëligeert Directeur Generaal van Nederlanſch Indiën, *per Miſſive, aan zyn Edele Neef, den Heer S. V.* t'Enckhuizen, *wegens den Opſtand, voorgevallene Tumult, en Conſpiratie der Chinezen &c. zo binnen als buiten* Batavia; *gelyk blykt, by 't nevensgaande* P. S., *onder in zyn Edele Brief ingelaſt, en met eigen Handtekening bekragtigt.*

P. S. 't Nevensgaande Papier zal U Ed. aantonen den Slegten en Ruïneuſe toeſtand van Stadt en Land alhier; dat wy echter door Godts Goedheit dus verre zyn te boven gekomen; ik en de Wel-Ed. Heer van *Imhof*, hebben als Commiſſariſſen de Wacht Nacht en Dag enige tyd aan de *Dies-Poort* moeten houden, tuſſchen drie verſchrikkelyke Vyanden, de Gewapende Chinezen van buiten, dito Schelmen van binnen, en daar toe de Stadt aan alle kanten in Brand; doch *Jehovah* heeft onze Kragten verdubbelt.

Was getekend:

J. THEDENS.

Batavia den 10. *November* 1740.

Het was op den 26. *September* 1740., tegen den Avond, wanneer ons door 3 Chineſche Lieutenants berigt wierd, dat een grote party van hun Natie te zamen gerot, en met den andere in de ge-

boven Lande geconspireert hadden, om deze Hoofdplaatze *Batavia* 1741.
t' overweldigen, en alle Christenen om 't Leven te brengen, mits- *July.*
gaders dat voornemen was, zulks op den 2. of 3. *October* t'executeren; maar, dewyl hunne *Almanakken* dien dag niet goets voorspelden, zonde den aanslag noch eenige dagen opgeschort blyven, hier op gaf men de nodige orders tot waakzaamheit aan de Wachten, zo binnen als buiten de Stadt.

Deze tyding wierd van dag tot dag door diverse Rapporten, zo van de Bovenlanders, als d'Officieren van de buiten-Posten, geconfirmeert, met klagten over Moord en Roveryen, die de Gecomplotteerde Chinezen, in de *boven-Landen* pleegden, en hoe die muitinerende Knapen allengskens quamen afzakken, en dat 'er bereits een groten hoop van genadert waren tot de Rivier *Grogol*, hier op wierd goedgevonden niet alleen om de buiten-Posten te doen versterken, en d'Inlandsche- en Burger-Wachten alom, zo binnen als buiten de Stadt, in een defensive staat te stellen, maar ook om na *Bacassy* en *Tanabang* ieder 50 Europesche Militairen te zenden, met zo veel Inlanders als te bekomen waren, om dat geboefte te verstrojen en te verdelgen; ten welken einde, en voor al om eerst den zagtsten weg met hun in te slaan, en tot reden was 't doenlyk te brengen, om de Wapenen ter neder te leggen, wierden twee Heren Leden van de Hoge-Tafel; namentlyk de Heren Ordinare en Extraordinare Raden *Gustaaff Willem van Imhoff* en *Maurits van Aarden*, onder een goede Escorte naar *Tanabang* Gecommitteert, gelyk hun Eds. dien eigensten avond zyn uitgetrokken, doch hunne pogingen hier omtrent zyn van geen vrugt geweest, aangezen de Chinezen alle goede aanbiedingen verworpen, en daar tegens aan hun Eds. een Brief, in Antwoord op de hunne, die men door 4 bejaarde Chinezen had opgezonden, hadden geschreven, van een zeer aanstotelyke en afurante inhoude, waarom men genootzaakt is geweest, om dat Gespuis te gaan attacqueren en verjagen, gelyk geschiet is, ondertusschen wierd van de Commando van *Bacassy* niets vernomen dan eenige dagen daar na van eenige Inlanders, dat ze altemaal door de Chinezen vermoord waren, na dat ze hun dapper gedefendeert en een goed gedeelte van hunne Vyanden hadden doen sneuvelen.

Op den 7. dezer kreeg men door 2 Soldaten van de Post de *Qual* tyding, dat de Chinezen, die heden deze morgen om 9 uuren, de Bezetting, bestaande in een Zergeant, 12 Europesche en 12 Inlandsche Soldaten hadden overrompelt, en alles vermoort, dat zy met hun beiden de vlugt Stadtwaarts, door ongebaande

1741. *July.* wegen, hadden moeten nemen, om daar van kennis te geven, waar op men heden avond noch omtrent 30 Militairen onder den Vaandrig *Rengers* na *Tangerang* zond, tot versterking van die Veldschans, doch kregen 's anderen daags al mede berigt, dat *Rengers* en een party van zyn Volk onderwegen vermoord waren, na dat ze eerst getoond hadden brave Soldaten te zyn; onderwylen vernam men, dat alle de Chinesche Vrouwen en Kinderen van de Stadt zich na buiten begaven, waarom men zulks als niets goeds betekenende, op den 8. belet en verboden heeft, mitsgaders om geen Chinezen meer in de Stadt te laten, en de Hekken der Stads-Poorten, zo van binnen als van buiten te sluiten, daar op liet men de beide Compagnien Pennisten in 't Casteel in de Wapenen komen, en de Chinezen by Bekkenslag aankondigen, dat ze zich na half zeven uuren 's avonds van de Straat zouden hebben te begeven, en gedurende de gantsche nagt binnen hunne Huizen blyven: ook wierden de Stadts-Poorten, ieder met 2 Heren Leden van de Hoge Regering als Commissarissen voorzien, om op alles de nodige ordres te stellen: tegens den avond quamen de Chinezen gewapend met Schiet- en Hand-Geweer, Vaandels, Trommels en Bekkens, d'Inlandsche Burgerwachten in de Voor-Steden, met een ysselyk geschreeu, en volle furie attacqueren, stekende de Christene en andere Huizen, daar ze by konden komen, in den Brand, nevens de voorschreve Wachten, die zy overweldigden, en waar van 't Volk, mits hun zwak getal, tegens een grote Bende van Vyanden, hun retraite na de Burger-Wacht namen, tusschen de *Diest* en *Nieuw-Poort* gelegen, alwaar de Chinezen moedig op haar Triumph hen vervolgden, doch hier ter plaatze zodanigen wederstand vonden, dat zy 's nachts circa elf uuren, met verlies van vele Koppen, hebben moeten wyken, waar tegen aan onze kant maar een Burger-Zergeant gesneuvelt, en een stuk à drie Gemene gebleseert waren, echter heeft zulks hun niet wederhouden, om des anderen daags 's morgens, zynde den 9. *October*, deze Wacht al weder te komen aandoen, maar met een Corps van 40. Comps. Ruiters hebben de Vyanden weder te rug geslagen, waar toe 't Canon van de Stadts-Wallen niet weinig heeft gecontribueert, onderwylen zach men 's morgens zo buiten als binnen de Stadt op verscheide plaatzen 't Vuur de Daken van de Huizen der Chinezen uit komen, en te gelyk zach men al de Pennisten, Militairen, Ambagtsgasten, Mariniers, Burgers, Inlanders en Slaven zwerven, dewelke alle moorden, hunne Goederen plunderden, en zelfs den Brand daar in staken, hebbende deze Massacre, Brandstigting en Plundering wel eenige

eenige dagen achter den anderen geduurt, en daar door wel en derde part van de Stadt, en een goed gedeelte van de Voor-Steden in d'Assche gelegt. 1741. July.

Nader en omstandiger Dagverhaal, wegens 't gepasseerde, omtrent den gemelden Opstandt en Conspiratie der Chinezen te Batavia.

Om 't eigentlyke van dit geval, dat een ieder zo onverwagt als ongehoort, ja zelfs, ongelooflyk zal voorkomen, te weten, zo dient dat zulks geweest is een Conspiratie, die 'er door de Chinesche Natie, al zedert lange tyd belegt, en reets gesmeed was, door den *Chineez Lieutenant Niloco* in 't jaar 1734., wanneer 't zelve zyn begin zoude hebben genomen, doch met zyn overlyden vervallen op zyn Zoon *Nikoebong*, Capitein der *Chinezen*, die zulks op 't Doodbed van zyn Vader hadde moeten beëedigen; dewelke in de maand *October* 1740. zyn baldadig voornemen zoude hebben werkstellig gemaakt in Compagnie van zyn vier Broeders, genaamt *Nicoangeong*, *Nilierkong*, *Nitjeikong* en *Nieboekong*, doch alles onder Bevel van zekere Vagebont, zynde een fugative Bastard Prins van den vorige *Ketzer van China*, dierhalven een Broeder van den tegenwoordigen *Chineschen Keizer*, die aldaar na de Kroon gestaan en gerebelleert heeft, waarom Vogelvry verklaart geworden is: Deze die 't Opper-Gezag in de Bataviasche Bovenlanden hadde, ook den gehelen Troup bestaande in een confiderable menigte, buiten en behalven een getal van 30000 Manschappen, in de Stadt en elders, waren tegens de Hoofdstadt *Batavia* gerigt; welke nu door hem stond uitgevoerd te worden*, met alle de Batavieren te massacreren, uitgezondert den Regerenden Gouverneur Generaal van *Indiën*, *Adriaan Valkenier*, en den Directeur Generaal, *Joan Paul Schagen*, welken eerstgemelde Heer Gouverneur zy tot *Chambreeldrager* en de Heer Directeur tot het dragen van den *Grasbak*, *Betel Boesjet* of *Pinang* of *Areeksdoos*, gebruikt zouden hebben; benevens alle Vroulieden, de Beminlykste in hun Oogen tot Bywyven en d'andere tot Slavinnen te transformeren, alle 't welk zyn begin zoude hebben, volgens hunne bekentenis, op *Sondag*, zynde den 9. *October*, een dag waar op hun Afgods verjaring is, en dus alle hunne voornemens ten besten moesten uitvallen, doch nu noch maar even by tyds aan den dag gekomen is: ja te gelyk ook uitgeborsten, want al schoon men op den 26. *September* laastleden wel had vernomen, dat 'er iets onder die Natie schuilde, en ook op 't moment van d'Aangevers behoorlyke verklaring liet beleggen. Zo

* Zie *Bylaag num.* 1.

1741. July. Zo scheen 't Verraad eigentlyk in den opslag zo onnozel aangelegt, dat men waarlyk twyffelde, of de zaak wel aanneemlyk en geloofbaar was, niet tegenstaande men behoorlyke precautie tegen allen quade aanslagen na vermogen in 't werk stelden, 't welk ook door Godes Goedertierendheit, van zulk een goede uitkomst is geweest, dat door die gebruikte voorzorgen begon uit te barsten, 't Ongeval waar mede deze Stadt met d'Inwoonders in en buiten dezelven gedreigt wierd, want in de beginne vernam men, dat de Chinezen met verscheide Troepen zich in de *Boven-Landen* vergaderden, en hun wel eenige duizende sterk begonden te vertonen boven 't Land van *Tana Abagh*, waar op dan ook den 4. *October* laastleden, nederwaarts zyn vertrokken, circa 200 Europianen, mitsgaders een Compagnie vrye Baliessche, Makkassarsche en Inlandsche Militie, uitmakende omtrent 1000 Koppen, onder 't Commando van den Capitein *Jan van Oosten*, en 't Oppergezag van de Heren Raden Ordinaar en Extraordinaar *Gustaaf Willem van Imhoff* en *Maurits van Aarden*, welken dan ook hun aldaar aantroffen, mitsgaders verscheiden attacques met hun gehad, ja zelfs eenige Heren al vry gevoelige nepen gegeven hebben, zo dat zy 't aldaar te heet vindende, ten eenemaal van daar zich hebben geretireert, dus dezen rebellerende Natie ziende, dat zy tegens ons in 't Veld niet bestendig, en overal op onze hoede waren, mitsgaders verscheide Manschappen en andere benodigde Ammunitie van Oorloch, na onzen Buiten-Posten depecheerden, hadden zy d'assurantie van de Post *Dequal*, waar in niet meer als een Zergiant en 12 Gemene lagen, op den 6. *October* t'overrompelen, en in Assche te leggen, na dat de Manschap zich manhaftig geweert, en de Zergeant nevens 8 Man ter neder gelegt, mitsgaders d'overige 4 Man met de vlugt ontkomen waren, waar op een ander party Chinezen dien zelven avond zyn aangevallen, op een Comdo van 25 Man, die onder den Vaandrig *Estfart Lamoraal Rengers*, tot versterking van den Buiten-Post *Tangerangh* op marcheerde, en bereids geavanceert was, tot omtrent *Cadouwa*, welken na dat die Vaandrig eenmaal op hun losgebrand had, hebben zy hem, benevens den Zergeant *Matyz Pieters*, zodanig getroffen, dat zy beide met noch 10 Gemenen op een elendige wyze gemassacreert zyn geworden, en d'andere overige noch zo gelukkig geweest van hunne moorddadigheit t'ontsnappen; ondertusschen hebben al weder andere Complotten der Chinezen, de zo evengemelde Vesting *Tangerang* en den Veldschans-Meester *Cornelis*, aangetast, doch deze beide Vestingen hebben haar na mate hunner zwakheit, uittermaten geweert, en dat Gespuis Manmoedig afgeslagen, zo dat zy, ziende

ziende dat zy in hunne voornemens zodanig gestuit wierden als zy niet verwagt hadden, zich na de kant van de *Maronden* en *Tanyepoere*, en wel ten merendeel na *Baccasy*, boven *Tanabang* hebben begeven, op welke plaats, namentlyk *Bascasy*, zeer ongelukkig zyn komen te sneuvelen, den Lieutenant *Jan Arents*, mitsgaders den Vaandrig *Christoffel Hempel*, en mindere Officieren, benevens 50 Europesche Militie, die zy na alle gedagten in den donker en zeer onverwagt overvallen, alle gemassacreert hebben; ook hebben ze op alle plaatzen, en voornamentlyk op de *Maronden* en *Tanyepoere*, niet anders gedaan als Moorden en Brandstigting, welk eerste ongeluk is overgekomen op de *Maronde* woonagtig zynde, de Burger de *Groot*, en op *Taniepoere* den Burger *Salomon Hermzom*, welk eerstgemelde Huisvrou met haar twee Kindertjes, 't noch met een Vaartuig is ontvlugt, en aan 't Eiland *Onrust* * komen dryven, doch die van de laatst genoemd hebbende Chinesche met haar Kindje van een jaar oud, met zich in de Bosschen genomen, alwaar zy eenige Slavendienst heeft moeten doen, tot zo lange dat die Party door d'Europezen, onder 't Commando van den Capitein *Jan van Oosten*, aangetast, en eenige derzelve dood geraakt, mitsgaders de resterende op de vlugt gedreven zyn geworden, waar door zy gelegenheit heeft gekregen, de handen van de moorddadige Chinezen met haar Kindje t'ontkomen; van alle deze tydingen kan men wel na gaan, hoe de Bataviasche ontroert zyn geworden, dewyl men deze zo onverwagte en ongelooflyke Rebelli nooit verwagt had van een Natie, die genoegzaam in den schoot der Europezen gekoesterd, en die meer met weldaden en veelvuldige Privilegie hadden opgehoopt; te groter was de consternatie, wanneer men considereerde, dat zulk een magtige Vyand niet alleen buiten de Stadt, alwaar zy na de gerugten van verscheide Hopen van 50, 100, 200, 300, ja 5 à 600 Man, in 't geheel wel op meer dan 60000, zegge zestig duizend Koppen wierden begroot; maar ook, dat men binnen de Stadt, wel omtrent agt duizend Chinezen te vrezen hadden, buiten de gene welke buiten de Stadt zyn gepasseert, wanneer hun verraat begon

1741. *July.*

* *Onrust*, is een Eyland drie mylen van *Batavia* gelegen, is klein in zyn omtrek, en alleen geschikt tot het Timmeren en Kielhalen der Schepen. Ook woond 'er ten dien einde een Baas met zeer veel Timmerlieden en Scheeps-Volk daar toe behorende; men heeft 'er een Predikant en Zieken-Trooster, om 's Zondags den dienst waar te nemen; ook loopt 'er geen dag voorby of d'Opper-Land-Voogd zend 'er bevelen na toe, 't is met een Stene Bolwerk versterkt, om d'aankomende Vaartuigen te konnen afkeren.

1741. July. gon uit te lekken: want schoon 't zeker is, dat 'er evenwel verscheide onder schuilde, die van die boze voornemens kennis hadden, en na alle gedagten mede Opstemmers van 't grouwelyk verraad waren, zo dat men veel eer voor een uitval van binnen, dan die van buiten vreesden: waar op dan zedert 't begin dier droevige tydinge, de Burgers zich nacht en dag in de Wapenen hebben gehouden, en van 's avonds ten 9 uuren tot 's morgens ten 8 Middendag, dubbelde Patrouilles, zo binnen als buiten de Stadt hebben omgegaan. Doch alle deze vorenstaande ongebondenheden en assurantie dier Rebellen, waren noch maar kinderspel by 't geen zy naderhand getenteerd hebben, en 't is byna ongeloofelyk dat zulk een Natie die van den beginnen af voor de Lachieuste des werelts geacht wierden, de stoutheit zoude durven hebben deze Stadt te naderen, en de Wacht-Poorten even buiten de Stadts-Poorten t'overvallen, 't welk zy op *Zaturdag*, zynde den 8. *October* 's avonds ten zes uuren ondernomen hebben, 't welk aan den Ed. Gouverneur Generaal gerapporteert wierd, dat zy in grote menigte op deze Stadts-Poorten afquamen, ja zelf dat zy niet tegenstaande het schieten van de Muren derzelven gezogt hadden, de Bruggen voor voornoemde Poort in den Brand te steken, en noch boven dien sterk bezig waren, om de Burgerwagt even buiten die Poort regt over de Punt *Zeelandia* t'attaqueren, waar op dan ook na buiten zyn getrokken, de Compagnie Granadiers van 't Casteel onder den Lieutenant *Ulrik Hennenson*, item, de Burgery Cavallery onder hunnen Ritmeester *Christoffel Moll*, dewelke benevens de Burgery, buiten de Stadt hun in 't gemoet zyn getrokken, en hielden zich de Chinezen ter dier tyd ongemeen hart tegens gemelde Europezen, zynde de voornoemde Lieutenant door een Ongeval bezeert, en den Ritmeester door een Kogel aan 't Hoofd gequetst geworden, mitsgaders eenige Burgers dood geschoten, doch door behulp van ses Veldstukjes van den Out-Schepen *Torenton*, die aldaar uit order van zyne Edelheit 't Commando over d'Inlandsche Burgers voerden, als mede door 't Geschut van de Punt *Zeelandia*; begonnen zy echter de moet verloren te geven, en na middernagt omtrent te drie uuren af te zakken, wanneer zy noch in 't aftrekken door 't Geschut der *Diespoort* getracteert wierden, dat zy eindelyk in 't geheel de vlugt namen met agterlating van twee Veldstukjes en drie Vaandels, doch in hunne retraite staken zy alle de daar omtrent staande Huizen in de Brand, zo dat het een jammerlyke vertoning van deze Stadtsmuren gaf, omtrent d'Europiaanschen Wacht van de Kruitmolens, hebben zy in 't vallen van den avond ook grote move-

movementen en hun best gedaan, om de Wacht aldaar te vernielen, en tot de Kruitmolen in te breken, doch het behaagden den Hemel hunne schrikkelyke voornemens niet van dat succes te laten zyn, als zy wel gedacht en gehoopt hadden, want zy wierden niet alleen Manhaftig afgeslagen, maar ook na langen tegenstant op de vlugt gedreven, zo dat deze bedroefde en nare Nacht, die zy tot het uitvoeren van hunne schrikkelyke dessynen schenen verkozen te hebben, eghter tot onze verbleiding beter eindigde als wy verwagt hadden, doch 's anderendaags begonden zy al weder met den dag die Wacht t'attaqueren, maar zy wierden tot twee keren telkens met groot verlies afgeslagen. 1741. July.

Dit is nu 't geen dat buiten en in de Voorstadt passeerden, doch d'ongerustheit in de Stadt was mede zeer groot, uit vreze dat de Chinezen zomtyds Brand mochte stigten, of een uitval doen uit hunne Huizen, tot welken Precautie men dien zelven *Zaturdag* den 8. *October* door de Rysbodens, zo wel der Heren Schepenen als der Chinezen zelf hadden laten afkondigen, dat geen Chineez 's avonds na zes uuren zich verstouten zouden om uit zyn Huis te komen, ja zelfs niet uit zyn Venster te zien, ook geen vuur of licht in Huis te mogen hebben, op poene des doods, en permissie aan een iegelyk, om dezelve voor de Kop te mogen schieten, indien men ze na dien tyd te zien kreeg; ook gingen verscheide Patrouillies zo te voet als te paard over al door de Stadt; de Compagnie Pennisten van de Stadt, welke twee avonden bevorens, benevens de Compagnie Pennisten van 't Casteel, in de Wapenen waren gekomen, hadden zich voor de Hollandsche Kerk geposteert en die van 't Casteel waren op des zelfs Punten getrokken, zo dat alles na vermogen, tegen een Aanval van buiten: en een Oproer van binnen verzorgt en versterkt was; en deze nacht eindigde, plaats makende voor een noch angstiger dag, zynde *Zondag* den 9. *October*; dewelke begon met een verwoedende Moord, en eindigden met een zeer zwaren en overfelle Brand. 's Morgens omtrent zes uuren verscheen in 't Casteel, met een zyner Ooms, den voornoemden Kapitein der Chinezen, *Niehoeking*, die zich gedurende deze Troebel als onnozel gehouden had, en die door zyn schelmsche subtile aart, zich omtrent 't een en ander zodanig gedienstig had weten te gedragen, dat niet tegenstaande men wel eenige suspitie omtrent hem had, echter den zelven noch over 't een noch over 't ander had konnen aangesproken worden; doch dewyl hy in 't Casteel was, begon ons Volk van de Zeevaart aan 't *Vierkant* een begin te maken, met het attaqueren, en 't omhals brengen der Chinezen binnen deze Stadt, en 't

scheen

1741. July. fcheen of den Hemel een ieders gedagten daar henen hadden gedreven, dat men tot behoud van deze benaude Stadt, en ons aller Lyf en Leven, geen ander hulpmiddel of uitvlugt voor oogen zach als dezen, zo dat de Huizen der Chinezen open gelopen, al die ze daar in vonden, neergemaakt en om hals gebraght zyn geworden; maar den gemelde Kapitein Chineez, die om half negen uuren, nevens zyn Oom den Chineez-Lieutenant uit 't Casteel was gereden, zyn 't voor die tyd op een wonderlyke wys ontkomen, niet tegenstaande men wel 12 à 14 Snaphaanschoten op hem hadden gedaan; doch het moorden der Chinezen nam echter de gantsche Stadt door d'overhånd, en 't ging zo grouwelyk en verwoed toe, dat het scheen als of *Batavia* door Vuur en Brand ten eenemaal zou overstelpt worden, maar 't is verwonderens waardig, dat zo een considerabel getal der Chinezen als in de Stadt huisveste, zich zo goedwillig en als schapen lieten ombrengen, zonder tegenweer te doen, doch men had het hier mede noch niet gewonnen: want een party bnitensporige en verwoede Europezen, hadden zich meer toegeleid op plunderen als 't omhals brengen, tot dat de Chinezen, die in 't bovenste gedeelte der Huizen gevlugt waren, voor die tyd ontquamen; ondertusschen had de voornoemde Capitein Chineez, verscheide zyner Natie in huis genomen, zo dat het gerugt ging, dat 'er wel drie hondert Man daar te vinden waren, die al te maal met Geweer zoude voorzien wezen, zo dat een ieder schuw was in dat Huis te lopen, daar en boven staken de Chinezen, die 't ontvlugt waren, over al hunne Huizen in Brand, 't welk tegens de middag zodanig d'overhand nam, dat het scheen of alles door de vlam zoude onderste boven keren, echter was elk Manhaftig in 't werk zonder ontzag van Lyf en Leven d'Europische Huizen van de Brand te bevryden; even na de middag trokken de Compagnie Pennisten van 't Casteel, onder hunne Lieutenant *Herman Jacob van Sugtelen*, na de *Roemelakken* met order om zich benevens de Ruitery van 't Casteel om en by de Woning van den Capitein Chineez te posteren, alwaar ook de Granadiers onder den Capitein *Jan van Oosten*, geassisteert van omtrent 200 Zeevarende Personen onder 't Oppergezach van de Capitein *Jan Verstraten* en *Christiaan Duyf*, by zich hebbende 5 Stukken Canon, om 't Huis van den voornoemden Capitein Chineez en de daar omtrent staande Huizen in den Brand te schieten, en hun alzo te dwingen tot een uitval, terwyl wy dat Volk in een goede order van de *Middelpunt* tot aan de *Hoender Passersburg*, en van de zyde van de *Roemelakken*, zo wel als de kant der grote Rivier wel bezet hadden, zo dat de Chinezen of

uit

uitkomen of verbranden moeften, echter wierden de Pennisten, die aan evengenoemde Brug gepofteert waren, van eenige Chinezen wel ten getalle van 40 Stuks van achteren aangevallen, maar dezelven wierden zodanig onthaalt, dat weinige van hun zyn te rug gekeert, ondertusschen wierd het Huis van meergemelde Capitein Chineez zo wel door de vier voornoemde Stukken beschoten, dat het zelven met de daar bystaande Huizen der Chinezen of wel 't gehele Blok in de volle vlam geraakte, zo dat ze eindelyk genootzaakt waren daar uit te komen, 't welk ook door hun aan alle kanten geprobeert wierd, maar telkens met een flegte uitslag, wierden ze doodgeschoten, en die al tot in de grote Rivier geraakte, wierden den een voor en den anderen naar, door de Zeevarende, die met Vaartuigen daar in lagen, terstond de lust van 't zwemmen benomen, en om 't leven gebragt, ook zyn 'er zeer veel door den Brand gesneuvelt, eenige hebben zich zelf ook verhangen, andere zyn in Putten gesprongen. zo dat een ieder, schoon niet present geweest zynde, genoegzaam kan nagaan, in wat bedroefde gesteltenis *Indiâs* Hoofdstadt *Batavia* ter dier tyd was. 1741. July.

Ondertusschen zo als dezelve van binnen op meer dan 12 plaatzen in den Brand stont, zo droevig was 't in der daat, buiten dezelven, want binnen deden de Brandspuiten noch groten dienst, maar buiten moest alles branden wat branden wilden, want de Chinezen hadden dien gantschen dag weder allen vermogen aangewend om in de *Zuider-Voorstadt* door te breken, doch 't behaagde den Hemel niet, deze hunne verschrikkelyke voornemens te laten gelukken, want een ieder onzer weerde zich zo Manhaftig, dat men waarlyk buiten behout van Leven daar ook veel eer by ingelegt, doch de hartnekkige Chinezen lieten ons zeer weinig in rust, en deden hun best om door Brandstigting te verkrygen, 't geen zy door gewelt niet konden magtig worden; want eer de dag ten einde was, stond het van de *Diespoort*, en de gehele *Wester-Voorstadt* in een volle vlam te branden, zo dat het dien nacht een afgryffelyke vertoning, zo wel binnen als buiten deze Stadt gaf, die waarlyk wel voor een twede *Troyen* mag gerekend worden. 's Nachts omtrent ten half twaalf uuren hoorden men eenen schrikkelyken slag, waar door by honderden van Pannen en stukken Hout van de Huizen quamen beneden vallen, 't welk men ontwaarden, een ondermynt Huis te zyn, staande aan 't einde van de *Lepelstraat*, by de *Zant-Zee*, en vervolgens noch een wat later, in 't byna afgebrande Huis van den Kapitein Chineez, die ter zelver tyd door de felle brand en hitte, 't al mede niet langer in zyn

1741. July. Huis konde houden, en zich daar buiten begaf, in Vrouwen Kleederen, met die gedagten, 't gevaar t'ontkomen, en buiten de Stadt te geraken: doch die Schelm was al te zeer bekend, dan dat hy 't zo gemakkelyk zoude ontsnappen; over zulks wierd hy op presumptie aangehouden, en wel te gelyk bevonden te zyn den voorgenoemden Kapitein der Chineesche Natie *Niboeking*, die ook 's morgens, zynde den 10. *October*, met het openen des Casteels, is binnen gebraght, en op de *Punt-Robyn* in goede verzekering is gezet geworden; om de Chinezen, die noch over bleven, en zich hier en daar in de Huizen en op deszelfe Daken verborgen hadden, te massacreren. Ook is de Compagnie Ruitery weder buiten de Stadt getrokken, benevens de Compagnie Granadiers, en velen van de Zeevaart, die ook de Vyand opgezogt, en eenige Hopen der zelven gevonden hebben; doch de schrik was zodanig onder hen, dat zy, na dat 'er eenige van hun gesneuvelt waren, 't hasepad kozen, en zich in de Bosschen retireerden, zo dat de Ruitery met het ander Volk weder binnen quam. Dien dag verbranden ook noch binnen de Stadt de gehele *Zitsestraat*, en een menigte der Chinezen Huizen in de *Leepelstraat*, alwaar omtrent 's avonds ten 9 uuren al wederom een Kruidkelder sprong, dat als een overzware Donderslag door de gehele Stadt klaterde; door welke zwaren Brand, in de zo even genoemde *Zitsestraat*, de Pakhuizen van Zuiker, Touwwerk, en Equipagie-Werf groot gevar liepen, doch de zelven wierden door behulp van Brandspuiten, en 't overhalen van Zylen, door Godes zegen, voor 't nakende gevaar gered; ook was men door de gehele Stadt bezig Brand te blussen; op zulken wyze vervolgden men den daar aan volgende dag.

Dingsdag den 11. *October*, zynde gedurende deze nacht niets voorgevallen. Nu begon het in de Stadt eenigzints stil te worden, de Brand cesseerde, doch 't plunderen nam sterk aan; daar was geen houden aan de gemene Man, ja vele zyn op de plaatzen blyven leggen, die door hun Makkers 't opstaan zyn benomen geworden; zo dat het schrikkelyk was om te zien, hoe men om de Buit vogt. Ondertusschen bleef men in de volle Wapenen, en men kreeg telkens tyding, dat de Vyanden zich hier en daar vertoonden, doch telkens weder, op 't gezigt van ons Volk, retireerden in de Bosschen. Verder was het dien nacht binnen en buiten stil.

Den 12. en 13. *October* bleef het in dien zelven staat, doch alles in volle Wapenen, en men hield over al goede Wacht.

Doch op den 14. heeft de Compagnie Ruiters, die benevens de Hand-Granadiers en eenige Manschappen van de Zeevaart, na buiten waren getrokken, een rescontre met die Chinezen gehadt,

waar

waar in verscheiden en volgens 't opgeven van den Cornet *Daniel Schits*, wel 200 Man ter neder geschoten, en de resterende op de vlugt geslagen zyn, brengende gemelde Europianen 5 veroverde Vaandels, een Snaphaan, en een Maalje met kopere Kettings, beneven noch eenige andere Malies op de Voorzaal van zyne Edelheit, tot tekenen van hun overwinning. 1741. *July.*

Meden in evengemelde Vaandels, wierden deze divisen, in onze Talen, zo na als mogelyk was overgebraght, bevonden als volgt:

1. De grote Dag van *Joosje* in de maand *October*.
2. De oude Vryheit.
3. Om alle Elendigen en Verdrukte te helpen.
4. Op God alleen.
5. Goede Dagen en goede tyden uit te kiezen.

Den 15., 16., 17., 18. en 19. dito, raakte de Stadt gezuivert van de dode Lichamen, die zo in de Huizen der Chinezen als op de Straten en in de Gragten lagen, verders viel anders niet voor, als dat telkens tyding quam dat de Chinezen hier en daar weder te zamen vergaderden, doch wanneer men ons Volk daar heen zond waren zy al weeh en heen gestoven, want by dag hielden zy hun stil in de Bosschen, en zo dra d'avond viel waren zy weder op de lappen.

Den 20. *October* is 'er al mede niets voorgevallen, als dat den Capitein *Chrummel*, met een Commando zo van Europezen als Baliesche Makkasaren Militie, benevens velen van de Zeevarende, onder 't gezach van den Capitein *Jan Verstraten*, en Opperstuurman *Jan Stavertus*, te zamen uitmakende *circa* duizend Man na boven, of wel voorby de Post *Anke*, tot *Cadouwa* zyn gedepecheert, met order, om onderweeg na *Tangerang* alles te veiligen en zuiver te maken, alzo de Chinezen in hun Zuiker-Molens zich onthielden, en alle de genen die daar voorby passeerden overvielen, en op een cruelle wyze vermoorden, en den 21. dito wierden verscheide Vaandels binnen gebraght, die door onze Volkeren in verscheide attaques waren gewonnen.

Den 22. dito, heeft de Hoge Regering dezer Landen laten uitgaan, een Acte van Amnestie voor alle de Chinezen die alleen, 't zy uit vrezen, dan wel door dwang, onder de Rebellie zich bevonden, en sich binnen een maand, onder de gehoorzaamheit van d'Ed. Compagnie keerden, of anders alle voor Rebelle gehouden en vogel vry verklaart worden. Ook wierd Pardon belooft

1741. July. aan de gene die een Hoofd der Rebellen, 't zy dood of levendig in handen van d'Ed. Compagnie leverde, mitsgaders een premie van 500 Ryksdaalders, en 1000 voor die genen die 't Opperhoofd van allen aanbraght, waar op zich ook verscheide hebben aangegeven, als van de gehele Conspiratie niets geweten hebbende, en alleen uit vreze zich verborgen hebben gehouden. *

Den 23., 24., 25. en 26. dito, hebben d'uitgezondene te *Cadouwe* in 't Campement leggende Volkeren verscheide Attacques met de Chinezen gehad, en telkens dezelven verslagen en verstrooit, gelyk ook telkens ook twee avonden na elkander den 23. en 24. twee Koppen van twee Chinezen, die 't Commando over eenige gehad zoude hebben, zyn afgebraght. Op den 26. heeft de Baas van 't Eiland *Onrust*, *Nicalaas Geysebpyl*, die met eenige Vaartuigen na *Dequal* was vertrokken, die Post weder ingenomen.

Den 27. dito heeft ons bovengemelde Volk een zware Attaque met de Chinezen gehad, want die Rebellen hadden zich verstout de Brandwachten aan te vallen, om te zien of zy d'Onzen niet in Confusie konden brengen, doch zy zyn door een wederzyds hartnekkig gevegt van anderhalf à twee uuren te rug gedeinst, na dat een goet getal derzelven waren gesneuvelt, waar op zy zich op de vlugt begaven, en velen om dus te schielyker te konnen vlugten, wierpen hun Geweer wech en begaven zich te water na de Bantamsche kant om t'ontkomen, doch wierden zodanig in 't Water beschoten, dat velen daar in gestorven zyn. Ook heeft ons Volk doen verscheide Zuikermolens aangetast en ingenomen, onder welken ook een met een Muur omringt, en met vyf Houten Canons schietende, en twaalf dito met Eisere Banden voorzien en geladen met Scherp, d'Ammonitie daar bestaande in een Zak met meer dan hondert Snaphaan-Kogels, en een dito met Schroot, welke zy alle mede in den Brand gestoken en geslecht hebben: van ons Volk bleef een Burger, Ruiter, en eenige weinige, doch niet zeer zwaar gequetste. Ook heeft aan d'andere kant van de voorgemelde Baas van *Onrust* met zyn Volk eenige Zuikermolens verbrand, waar in een considerable party van Zuiker lag, die ook door de Vlam verteert wierd: ook hebben zich wel 2000 Chinezen omtrent *Baccassy* onthouden, aangegeven, en om pardon verzogt, mits men hun van den Capitein *Chineez* en Handtekening bezorgden, met ordres van hem om de Wapens neder te leggen, ** mitsgaders een *Sauvegarde* van den Generaal, waar op dan uit Naam van de Hoge Regering een Cartabelletje, in d'In-

* Zie *Bylage num.* 2.
** Zie *Bylage num.* 3.

d'Inlandsche Talen is afgevaardigt, met aantoning op welke wyze Chinezen, die zich quamen te submitteren, zouden afkomen. 1741. July.

Van den 28. tot den 31. is niets gepasseert, doch goede Wacht gehouden.

Dingsdag den 1. *November*, quamen zy weder van de kant van *Tanjong-Poeree* tot aan de Dwarsweg tusschen *Ansjol* en de *Zondaar*, doch de Baliers * die zich daar bevonden aan de Thuinen van d'Edele Heren, *Directeur* en *Nolthenus*, dreven hun met gewelt weder wech en op de vlugt.

Dagelyks komen zy by kleine Troupen uit de Boven-Landen, om hun Pardon te verzoeken, en bekomen 't zelve ook, waar mede zy weder vertrekken, en eenige zich op de Landeryen neder zetten om de kost te zoeken.

Ten 7 uuren quam zeker *Adsistent Waring* van *Tangerang* te rug, die eenige dagen bevorens was afgezonden in Commando van 100 Baliers, tyding brengende, in zyn te rug komst van 50. *Chinezen* met Buffelsvellen geharnast, aangetast te zyn geworden, doch had dezelve door Gods Genade, zonder verlies van eenig Volk, op 18 na gemassacreert, die in de Stadt wierden gebraght, waar onder een oude *Chineez* was, die te kennen gaf 't gehele Verraad van 't begin tot heden toe, als ook dat zy van zints waren, den 2. 's avonds, met 5000 Man tot aan *Piesang-Batoe* te komen leggen, een quart myl van de Stadt, en daar te blyven wagten een zwaren slagregen, als wanneer zy *Batavia* wilden komen bestormen, op welk verhaal immediaat 300 Baliers na genoemde plaats wierden overgezonden, en de Wacht van de buiten *Portugesche Kerk* versterkt tot 1400 Mannen.

Woensdag den 2. quamen die van hier voren vertrokkenen Manschappen weder van *Tangerang*.

Eenige Geweren der *Chinezen*, dewelke zy hadden nedergeworden, met verzoek van Pardon, wierden op heden door een Maleids Vaartuig van *Cheribon* aangebraght, als mede eenige der Rebellen, welke den *Lieutenant Aarends* met deszelfs Volk van 't leven hadden berooft, die zeer wel geboeit waren aan *Bamboesen*, die ook getuigden, dat zyne Mede-Gezellen in Zee zynde, door 96 *Chinezen*, welke mede geboeit na *Batavia* gebraght wierden, zouden aangedaan geweest zyn, met Brandstigten, door een Lont die dat Volk, men weet niet hoe en op wat wyze gekregen hadden, doch gezien door een die de ronde deed, wierden zy alle door de

* Zyn Javaansche Landvolkeren en in de Wel-Ed. Compagnies dienst.

1741. *July.* de daar op zynde Baliers Gemassacreert en in Zee geworpen, waar mede zy volkomen genoegen gegeven hebben.

Dezen avond zyn 'er meer dan twee honderd stuks in de boeyen den Hals afgesneden, in Kisten gedaan en 't Zeegat laten uitdryven.

Ook wierd 'er Vergadering belegt, en de *Chinezen* die eenige molestie quamen te doen, weder Vogelvry verklaart, vermits de Gepardonneerde op hun Briefje steunende, de *Christen Vrouwen*, die wat verre van de Stadt woonden, 't Mes op de Keel zetten, en haar Spys of eeten afdrongen, en te gelyk ook voor Verspieders in en uit hun Leger liepen.

Donderdag den 3. zyn de Vyanden, volgens hun voornemen, in getalle van ruim 600 Personen, gekomen op *Piesang*, *Batoe*, achter de Thuin van d'Edele Heer *Directeur*, doch d'afgezondene en aldaar posterende Baliers, jaagden hun zonder een onder de voet te stoten, blyhartig wech.

Op den 4. is niets voorgevallen, dan alleen dat 'er twee Veldslangen wech zyn gezonden na de Boven-Landen, de Landstreek *Tanjong-Poeree*.

Den 5. wierden weder een party Baliers na de Boven-Landen gedepecheert, men zach dezen en den volgenden dag onder de Liefhebbers, mits betalende de *Guastos*, dewelke zy in de Boeyen verteert hadden, d'alhier zynde *Chinesche Vrouwen* en *Bywyven*, dewelke opgevat en in de Boeyen en 't *Chinees Hospitaal* waren geplakt geweest, uitdelen.

Den 6. is niets gepasseert, als alleen, dat d'afbrenging der *Chinezen* tot het verlenen van Pardon, redelyk veel gecontinueert wierd, en eenige uit 's Compagnies Ruitery wierden wat Landwaarts ingezonden, ter ontdekking der Verraders die belooft hadden af te komen.

Maandag den 7. *November* zyn eenige van die op *Mr. Cornelis*, Militaire Volkeren Stadtwaart ingekomen, om eenige Manschappen tot versterking dier *Veld-Schans* te verzoeken, dewelke ook immediaat wierden toegestaan en afmarcheerden; dezen avond ten zes uuren wierden acht Verraders gehangen, doordien zy na bekomen Pardon, na den Vyand waren gelopen, en in een Attaque wezende met ons Volk, waren gevangen gekregen, waar op zy hun Pardon-Brief toonden, te gelyk hun Geweer afleggende; maar wierden in stede van losgelaten te worden, na herwaarts gebraght en met gezegde straffe beloont.

Den 8. niets merkwaardigs voorgevallen, dan dat heden met

Sons

Sons-ondergang weder vyf ſtuks, om 't zelve crimen, gehangen wierden.

Den 9. vernam men van geen onheilen, dan dat de Chinezen zich by *Bakkassie* neder zetten, en aldaar voor een grote Zware Moeras, ja zelfs buiten ſchoots een ſterke Veſting opwierpen, alwaar zy thans met de ſlegte *Mousson* en Regen tyd niets konnen uitvoeren, en zo men vernomen heeft, menen zy zich daar t'onthouden en ons niet weder op te zoeken, maar ons daar te verwagten, 't welk niet eerder voor 't goede *Mousson* is, kan geſchieden, in welke tyd zy zich vaſt konnen bebolwerken, en ons werk genoeg met hun daar noch zynde grote Mchat geven, dewelk begroot wierd op 20000 Man, buiten een grote menigte *Javanen*, die zy gedwongen hebben om hunne Ammunite te dragen als zy ſlag leveren.

Heden, zynde den 10. *November*, wilde 't geval, dat wederom een douzyn *Chinezen* naar *China* gezonden wierden, dewyl zy zeggen, als wanneer ſy opgehangen worden, weder door *Joosjes* kragten derwaarts gaan, en op een ander jaar weder zullen komen om *Joosje* weder een viſite te gaan geven.

Den 11. en 12. niets van belang gepaſſeert, maar den 13. quam 'er tyding met eenige *Javanen* of andere *Inlanders*, dat die Rebellen op *Ple-Gadonk* hune luſten weder boeten met het vermoorden van Slaven en diverſche *Europezen*, welker Landeryen daar leggen, 't verbranden van Huizen en Thuinen, Meubelen, en de Landvrugten tot Ryſt als anderzints incluis, zy zyn ook handgemeen met onze Baliers geweeſt, die eenige weinige van dat Volk hebben ter neder gemaakt, doch daar en tegen is mede een goed deel van ons Volk geſneuvelt, onder dewelke zich ook den Capitein der Inlanders bevind.

Twaalf ſtuks Granadiers met een Zergeant quamen mede van *Meeſter Cornelis* tyding brengen, dat ontelbaar veel *Chinezen* op *Baccasje* zich bevonden, en zich daar zeer vaſt maakten.

Den 14. dezer was men weder genoodzaakt 16 ſtuks, om 't meergemelde feyt, van na verkrege Pardon weder met ons Volk handgemeen te worden, op te hangen.

Op den 23. *November* heeft men te *Batavia* een opentlyke Dank- en Bededag geviert, over de miſlukte en op hun eigene Hoofd uitgedraaide quade voornemens der *Chinezen*: Voormiddag was de Text, waar over by die occaſie gepredikt wierd, genomen uit 1 *Sam.* 11—13. *Ende de Mannen Iſraëls togen uit van Mizpa, en vervolgde de Philiſtynen, en ſloegen tot onder Bethoar. Samuël nu nam eenen Steen, en ſtelde dien tuſſchen Mizpa en tuſſchen Sen, en hy noemde dien*

1741. July. *name* Eben-Haëzer; *en hy zeide: Tot hier toe heeft ons de Heere geholpen. Alzo wierden de Philistynen verneedert, en quamen niet meer in de Landpalen Israëls, want de hand des* HEEREN *was tegens de Philistynen, alle de dagen van Samuël:* En 's namiddags uit *Hosea* 6: 1. *Komt en laat ons wederkeeren tot den* HEERE, *want hy heeft verscheurt, en hy zal ons genezen: hy heeft geslagen, en hy zal ons verbinden.*

Tot dus verre 't Dagverhaal van den *Opstand* zo gelukkig ontdekt en noch gelukkiger gedempt. Den Gouverneur Generaal heeft aan een ieder, welke in Compagnies dienst waren, en de gemelde Attaques hebben bygewood, tot een recompens doen vereeren, *tien Ryksdaalders.*

Num. I. Bylaag, *Zynde een ontdekte Chinesche Brief*, TAYOEWANSOEY OEY *of de* Grote Major, *zend dezen Brief met groetenisse aan den Edelen Capitein* Toalang, *of den Groten.*

Schoon *Batavia* noch zo groot is, indien uwe herten maar vereenigt zyn, kan 't gewonnen worden; en of schoon Godt Almachtig is, en uwe herten niet eens zyn, zo moet het te niete of verloren gaan, want of schoon de Keizer van *China* een Tartar is, zo is echter zyn Ryk bestendig, om dat hy van een goeden inborst is, en de geringe Menschen wel behandelt, van dewelken hy daarom ook word bemind. Ik hebbe onder my in de Boven-Landen zestig duizend Koppen. *China* is wyd en uitgestrekt; indien 'er nochtans de herten niet oprecht zyn, zo kan 't altemaal niet bestendig blyven; en *Batavia* is daarentegen zo klein, hoe veel te gemakkelyker zoude 't zelve dan niet konnen worden vernielt, in gevalle de herten aldaar niet goed en oprecht worden bevonden! De Chinezen worden alhier op een onverdraaglyke wyze mishandelt en onderdrukt, derhalven heb ik uit medelyden my tot Hoofd opgeworpen, en hen by een vergadert, om *Batavia* te beoorlogen. Ik dank Godt, dat ik op den 15. voor d'eerstemaal ben uitgetrokken, en d'overwinning hebbe behaalt, waar door 't my toeschynt, dat Godt my helpen wil. Ik hebbe twee Zendelingen ontfangen, die hebben my wel ten besten vermaand, en daarom schryf ik dezen Brief, op dat de Gevangenen konnen worden ontfangen, en morgen nevens de Kapitein en Lieutenant by my komen, als dan zal ik my verder beraden. Dierhalven is myn verzoek, dat gy Volk gelieft te vergaderen, en my dus

dus zo wel van binnen by te ftaan, als ik U van buiten zal te hulp komen. Verders heb ik niets te zeggen. 1741. *July.*

Op den rug ftond: Aan den Kapitein *Toalang.*

Num. 2. Bylaag. *Zynde een Acte van Amneftie.* ADRIAAN VALCKENIER, *Gouverneur Generaal*, mitsgaders de RADEN wegens den *Staat der Vereenigde Nederlanden, in* INDIA. *Allen den genen die dezen zullen zien, of horen lezen:* Salut.

Dat zedert eenigen tyd herwaarts die van de Chinefche Natie, zo in de Boven-Landen als binnen deze Stadt en de Voorfteden van dien, hun zonder eenige wettige reden of oorzaak niet hebben komen t'ontzien, diverfche commotien aan te rechten, mitsgaders verder tot een openbare rebellie tegen d'Ed. Compagnie uit te berften, en zo verre zelfs, dat zy niet alleen op diverfche plaatzen te zamen gerot, de Wapenen tegens de Maatfchappye opgenomen, tegens derzelver Macht te Veld getrokken, de Poft de *Qual* overrompelt, en de daar in zynde Militie, voor zo verre dezelve het met de vlucht niet hebben konnen ontkomen, ter neder gemaakt, en meer andere vyandelyke actien van moord en brandftichting, zelfs tot voor de Poorten en Muren dezer Stadt gepleegt hebben, maar ook boven dien alle de Chinezen, dewelke hun met de voornoemde rebellie oogfchynlyk niet en bemoeiden, hebben aangeraden en verzocht, de Hollanders aan alle kanten te willen attacqueren, met verzekering, dat zy van hunne kant in geen gebreken zouden blyven, om dezelve aan te vallen en te verdelgen, uit welke boze bedryven vervolgens zyn voortgekomen zodanige droevige gevolgen, tot uitroejinge van de voornoemde Chinefche Natie, zo binnen als buiten deze Stadt, en zulke verdere onheilen, als men in deze dagen heeft beleeft, en door dewelke de gehele Chinefche Natie als van de Stadt en Colonie verbannen zynde, thans in de Boven-Landen vlugtende en zwervende, mitsgaders in allerlei nood en elende gebraght is, niettegenftaande wy ons verzekerd houden, dat de meeften onder dezelven als wel geïntentioneerde en getrouwe Onderdanen en zulks of door vreze voor gevaar van onze uitgezondene Volkeren, of door dwang van dat boze Geboefte uit den hunnen over komt, en wy alzo door alle deze confideratien ons bewogen vinden tot een betamelyk medelyden over d'onfchuldige verbannene en omzwervende uit onze voornoemde Onderdanen van de Chinefche Natie, ZO IS'T, dat wy hier in aan onze zyde

1741. Juli. willende voorzien, ten beste van dezelven hebben goedgevonden alom te doen uitgaan deze onze Acte van AMNESTIE, en uit krachte van dezelve aan alle de genen die uit de Chinesche Natie thans zwervende en dolende, mitsgaders alleen door vreze zich verschuilende, en voor 't overige wel geïntentioneert zyn, by dezen te verlenen een termyn van een maand, om zich weder onder onze gehoorzaamheit te begeven, met verzekeringe, dat aan dezelve niet alleen geen 't minste leed zal geschieden, maar dat zy ook dadelyk zullen ontfangen, zonder eenige betalinge ofte vergeldinge, een Briefje uit onze name tot hunne verzekerdheit dienende, om zich na den ontfang van 't zelve weder te konnen begeven tot hunne neringe en handteringe, daar en in diervoegen als dan of in der tyd, door ons zal worden goedgevonden, en dat zy vervolgens niet minder dan bevorens zullen leven onder ons Gebied gerustelyk en vredelyk, zonder moejenissen van iemant, want wy wel expresselyk by dezen aan een iegelyk verbieden, hun geen 't minste leed te doen, op pœne van arbitrare straffe.

Gelyk wy ook wel uitdrukkelyk ordonneren en bevelen, aan alle andere uit de gemelde Natie, binnen den voorschreven peremptoiren tyd van een maand, met nederlegging van de Wapenen zich te submitteren, en weder tot de gehoorzaamheit van d'Ed. Compagnie te stellen, met beloften en verzekeringe, dat in zulken gevalle al mede aan hun op dat geval geen leed geschieden zal, uitgezondert de genen, die zich als Hoofden hebben opgeworpen, en alzo als Oprokkers en Aanvoerders van andere zich het meeste hebben schuldig gemaakt, dewelke wy in tegendeel onze gratie uitsluiten en by dezen vogelvry verklaren, met permissie niet alleen aan alle andere, en ook onze wel gezinde Onderdanen uit de Chinesche Natie, om dezelven, daar zy maar gevonden worden, levendig of dood t'overweldigen, maar zelfs ook met deze belofte, dat de gene uit gemelde Chinesche Natie, die zich zelfs aan de rebellie hebben schuldig gemaakt, by 't opbrengen van zodanig Hoofd, niet alleen *eo ipso* zullen hebben pardon van al 't gepasseerde, maar ook daar en boven zullen genieten een premie van 200 Ryksdaalders, wanneer dood worden opgebraght, met genoegzaam bewys, dat dezelve een Hoofd en Aanvoerder is geweest, en wanneer levendig gekregen en overgelevert word, een somma van 500 Ryksdaalders, mitsgaders eens zo veel voor 't *Eerste en Voornaamste Hoofd* onder dezelve, die men zegt, dat over alle d'andere te gebieden heeft: welke premie ook zal worden betaalt aan alle d'andere buiten dezelve, die zodanigen Hoofd konnen

mag-

magtig worden, en levendig of dood in onzen handen komen te leveren. 1741. *July.*

Ordonneren en bevelen derhalven aan alle Chinezen, van deze onze Amneſtie te profiteren, en dezelve t'amplecteren, mitsgaders binnen den voornoemde bepaalden tyd zich weder aan te geven, aangezien wy de genen, die na verloop van dat termyn in 't Land gevonden worden, alle de genen die van zodanigen nieu Briefje niet voorzien zyn, zonder betaling aan hun te verlenen, niet anders zullen konnen aanmerken, dan voor openbare Rebellen en Vyanden van dezen Staat, en dezelve als zodanige doen behandelen, naar exigentie van zaken, zonder eenig verder pardon of commiſeratie; en op dat een iegelyk van deze onze intentie geinformeert moge werden, gelaſten wy deze zo wel in de Nederduitſche als d'Inlandſche Talen alom te publiceren en affigeren.

Geſchreven in 't Caſteel BATAVIA *op 't Eiland* GROOT-JAVA, *den* 22. October 1740.

Num. 3. Bylaag. *Zynde den vertaalden inhoud van een Chineſchen Brief, uit het Chineeſch in 't Maleitſch opgegeven door de gedetineerde Chinezen* Lim Tſauko, Oeyd Somko, *en* Oeyd Siko, *mitsgaders door my* Paul Fredrik Everſoon, *in qualiteit als Eerſt gezworen Clercq van den Achtbaren Raad van Juſtitie* op Batavia, *uit het Maleitſch in 't Nederduitſch vertaalt.*

Wy danken den Kapitein *Moor* ootmoedig, dat denzelven een Brief heeft uitgeſchreven, waar-by ons geringe Menſchen word toegelaten, om wederom op *Batavia* te komen; doch wy zyn bevreeſt, ons vertrouwen daar op te veſtigen, alzo dezen Brief maar een eenvoudig Geſchrift is, niet getekend zynde door Kapitein *Moor*, noch bekrachtigt met 's Compagnies Zegel. Om die reden hebben wy dien originelen Brief of Placaat, naar dat wy daar een Afſchrift van gemaakt en gehouden hebben, met den genen die dezelve ons gebraght heeft, te rug gezonden. De naam van de Landſtreek of Plaats, daar wy ons tegenwoordig onthouden is *Kalieban.* Hoe genegen wy ook zyn, om wederom op *Batavia* te komen, zo zyn wy zo bevreeſt, dat wy ons op dien Brief of dat Placaat niet derven verlaten.

Wy zyn op dien dag, wanneer de Chinezen op *Batavia* gedood wierden, hier na toe gevlucht. Nu zien wy, dat de Kapitein *Moor*

1741. July. nevens d'*Orangs Boeſſaer*, met ons arme Menſchen, die hier in groten kommer en elende moeten leven, medelyden hebben. Wy bidden derhalven, dat d'*Orangs Boeſſaer* een Pardonbrief gelieven te verlenen, en dat de Kapitein *Chineez* die by ons brengt, of anders een Brief van Pardon, die door Kapitein *Moor* is ondertekend, en met 's Compagnies Zegel bekrachtigt; als dan zullen wy ons aanſtonds wederom onder de gehoorzaamheit van de Compagnie begeven, nademaal wy ons niet zouden derven verſtouten, om tegens dezelve op te ſtaan. Wy groeten U Kapitein *Moor*, nevens d'*Orangs Boeſſaer*, en bidden U om vergiffenis.

Onder ſtond:

Wy zyn Uw onderdanigſte, enz.

Het opſchrift was:

Te behandigen aan den Kapitein *Moor*, om dezelve t'openen.

BYZONDERHEDEN. OP den derden dezer maand 's ochtens ten zeven uuren is in den ouderdom van 29 Jaren, 8 Maanden en 18 Dagen, de Koninginne van *Sardinien* in Haar Kraambedde overleden, zynde geboren den 15. *October* 1711., die Vorſtin, Zuſter van den Groot-Hertoch van *Toſcanen*, was genaamd *Elizabeth Thereſia*, uit het Huis van *Lotharingen*. en Dochter van *Leopold Joſeph Karel*, Hertoch van *Lotharingen* en *Bar*, die den 27. *Maart* 1729. geſtorven is, en van *Elizabeth Charlotte* van *Orleans*: *Zy* troude in den Jare 1737. met *Carolus Emanuel Victor*, tegenwoordig regerenden Koning van *Sardinien*, welkers derde Gemalin zy geweeſt is, en by wien zy ter Werelt heeft gebraght, 1. den Hertoch van *Aoſta*, 2. eene Princes, en onlangs ten 3. den Hertoch van *Chablais*.

Den 18. is te *Haarlem* overleden eenen *Steven Loman*, oud 103 Jaren en 7 Maanden, geboren t'*Alen* in Munſterland, in Huwelyk geleeft hebbende 57. Jaren met eene Huisvrou.

Te *Lyon* is in 't begin van deze maand de Huisvrou van Mr. *Ruderkin*, een welbekende Kruidenier van die Stadt, van twee Zonen en twee Dochters in de kraam bevallen, altemaal levendig en ſterk, en waren de volgende dag gedoopt met de Naam van *Abraham*, *Izaak*, *Sarah* en *Rebecca*, en de Vader is in goede hope, dat *Jacob*, *Rachel* en *Lea* haaſt daar op volgen zullen.

Te

Te *Minsk* was den 6. passato een zware Brand ontstaan, waar door 't Bernardiner Nonne-Klooster in d'Assche gelegt, twee Wereltlyke Dochters verbrand en 't Bernardiner Munnikke-Klooster, benevens meer andere Huizen door de Vlammen aangetast waren, doch men had eindelyk dien Brand, zonder verdere merkelyke schade, gelukkig geblust. 1741. *July.*

't Klein Steedje *Leuse*, niet ver van *Aath*, na de kant van *Doornik*, is byna ten eenemaal tot Assche verteerd, daar onder begrepen de grote Kerk der Kannnniken, zynde in 't geheel niet meer dan tien of twaalf Huizen nevens 't Gebou van den Deken van 't Kapittel gered, en de Brand ontstaan door Jongens, die op een Zolder Vuurpylen maakten, waar van dat Huis, en, alzo 't sterk waaide, in korten tyd het gantsche Steedje in brand raakte.

AUGUSTUS.

DE geruchten van Oorloch met *Vrankryk* vermeerderen dagelyks: niet tegenstaande dat, maken d'Engelschen in hunne *Nieus-Papieren* de volgende Reflexie en zeggen; *dat het een Engelsch Spreekwoord is*, dat die d'eerste Vuistslag deed, 't Gevecht reets half gewonnen had; *maar dat de Britsche* Fabius Maximus *die Eer scheen aan zeker Eminentie te zullen laten.* Groot-Brittannien.

Aangaande 't eerste zach men te *Londen* twee Buitenlandsche Brieven, in welker eerste gemeld word:

Dat de Heer *Amelot* in een Conferentie aan den Hollandschen Gezant de Heer van *Hoey* gezegt heeft: Dat de Heeren Staten Generaal zich niet behoorden te laten misleiden door de Declaratien van 't Groot-Brittannische Hof, als te meermalen voorgegeven hebbende, dat het gene Conquesten op de Spanjaarden in *America* wilde maken, want dat de ruine van de Commercie in de *West-Indiën* door 't vernielen van de Spaansche Bezittingen, 't zelve was als Conquesten te maken: Dat een ieder ligtelyk konde

1741. *Augusl.* geloven, dat d'Engelschen nooit in den zin hadden gehadt zich te *Porto-Bello*, *Chagra* of *Carthagena*, indien zy die Plaatzen veroverden, te Vestigen, alzo dat te veel zwarigheden zouden ontmoeten, maar dat 't klaarblykelyk was, dat zy met het ruineren der Spaansche Haven in *America* niet anders bedoelden, dan hunnen Sluikhandel uit te breiden: Dat zo onrechtveerdige desseinen, d'oplettenheit van alle de Mogendheden, in den Americaanschen Handel belang hebbende, verdiende, en dat derhalven den Koning hadde goedgevonden die Consideratien aan de gemelde Staten voor te dragen. Wyders, dat de Marquis de *Fenelon* 't zelve in noch sterker bewoordingen aan de *Staten Generaal* hadde gecommuniceert, met byvoeging, dat *Groot-Brittannien* door zodanig een gedrag, den Koning, zyn Meester, zoude noodzaken, zich opendlyk voor den Koning van *Spanjen* te declareren, en dat d'*Engelsche* in dien gevalle de gevolgen van den Oorloch en de nadelen, die daar uit mochten ontstaan, aan niemant dan hun zelfs te verwyten zouden hebben.

In de tweede *Brief* word gezegt:

't Is geheel onzeker, of dit jaar wel ten einde zal lopen, zonder dat *Vrankryk* den Oorloch tegens *Engeland* declareert. In 't begin dezer maand is te *Versailles* een Staats-Raad gehouden, en daar in besloten nadere instantien te doen, om den Koning van *Groot-Brittannien* te permoveren, ten einde dezelve met *Spanjen* Vrede make; waar toe de volgende Articulen zyn ontworpen, om aan Zyne *Groot-Brittannische* Majesteit overgegeven te worden:

I. Word geëischt, dat de Koning van *Groot-Brittannien* de mediatie van Zyne Allerchristelykste Majesteit, gevoegt met de *Heren Staten Generaal*, accepteren, om den Oorloch met *Spanjen* t'eindigen.

II. Dat Zyne *Brittische* Majesteit aan de Kroon van *Vrankryk* behoorlyke voldoening geven voor 't visiteren en wechnemen van *Fransche* Schepen, zedert 't begin van den tegenwoordigen Oorloch, zo in *Europa* als *America*; en dat aan de Kapiteins der *Groot-Brittannische* Schepen op zware straffen verboden werde, in 't toekomende iets diergelyks t'ondernemen.

III. Inzonderheit eischt de Koning van *Vrankryk* éclatante voldoening voor de belediging aan vier zyner Oorlochschepen uit *America* komende, door zes Schepen van 't Esquader van den Heer *Chaloner Ogle* aangedaan, en voor d'ongeregeltheden door

't Es-

't Esquader van den *Admiraal Haddok* in de *Middelandsche Zee* bedreven. 1741. *Augusti*

IV. Dat Zyne *Britsche* Majesteit de Declaratien in zyn naam gedaan, zo ten respecte van *Duinkerken*, als van de Batteryen, die 't *Fransche* Hof in 't voorleden jaar heeft doen opwerpen, ontkenne: En ten

V. Dat na alle bequame middelen in 't werk gesteld te hebben, om in deze Pointen wel te slagen, zonder dat einde te konnen bereiken. Zyne Allerchristelykste Majesteit als dan niet zal konnen vermyden om met *Spanjen* deel te nemen, zo wel ten behoeven van zyn eigen Onderdanen in 't byzonder, als van die van andere Natien in 't algemeen.

De Schryver van deze laatste *Brief*, voegt 'er by:

Deze Articulen strekken buiten twyffel meer om 't *Groot-Brittannische* Hof te verbitteren dan te bevredigen, en konnen liever de Voorlopers van een Oorloch met *Vrankryk*, als een Vrede met *Spanjen* genoemd worden.

In *Engeland* oordeelt men in tegendeel, dat *Vrankryk* den Oorloch zal verklaren, zo dra als het tyding heeft, dat 'er een vergelyk tusschen de Koning van *Pruissen* en de Koningin van *Hongaryen* zal zyn getroffen, of dat het anderzints maar een pretense reden aan 't een of ander kan vinden, om daar mede te bewyzen, dat d'*Engelsche* de Vredebreuk 't eerst begonnen hebben. Maar men acht daar, dat aan de Wereld zal konnen getoond worden, dat *Vrankryk* niet in staat is door hare Memorien, en Bedreigingen, hun af te schrikken van den Oorloch met vigeur tegen *Spanjen* voort te zetten.

Hoedanig *Vrankryk* omtrent de gemelde Koninginne van *Hongaryen* zich komt te gedragen, blykt uit de volgende Brief, luidende:

Dat de Baron van *Wasner*, Minister van de Koninginne van *Hongaryen* den 30. *July* jongstleden in een Conferentie met den Cardinaal *de Fleury* groot ongenoegen getoond hebbende over de bewegingen die 't Hof werklyk liet maken, over de geruchten, die daar over Buitens-Lands verspreid wierden, zyne Eminentie jegens hem gezegt had; *Gy hebt geen reden*, Myn Heer, *ongerust te*

zyn,

1741. *Augus.* zyn, *dat in dit hachelyk tydsgewricht, wanneer alle naburige Mogendheden op hunne hoede zyn en hunne afzonderlyke belangen behertigen,* Vrankryk *insgelyks doet. Is uw Eminentie*, hernam de Baron van Wasner, *die tot nu zo veel Glorie verkrgen heeft, door als de Vredemaker van* Europa *aangezien te zyn, dan genegen, om van dat* Character *af te stappen, en van een Titel die u zo veel eer toegebraght heeft:* De Cardinaal antwoordde; *Gy spreekt,* Myn Heer, *als een bequaam Minister behoort te doen voor 't belang van zyn Hof, en ik zal u zoeken na te volgen; maar ik kan niet nalaten, u te zeggen, dat het Wener Hof een weinig behoort te reflecteren op alles wat 't zelve zedert des Keizers dood gedaan heeft.* De Baron van *Wasner*, met wien de Cardinaal nooit te voren met zo veel iever had gesproken, stont een weinig verzet, en wilde eene nadere verklaring vragen, maar zyne Eminentie brak het gesprek kort af, zeggende, *Ik moet tot den Koning gaan*, 't welk een einde maakte van de visite. Daags daar aan ging de Baron *Wasner* na den Heer *Amelot*, aan wien hy zyne verwondering te kennen gaf, zeggende; *dat de Koningin van* Hongarien *zich aan generhande verwyt schuldig gemaakt had*; de Heer *Amelot* antwoordde; *De Koning wil aan die Prinses gantsch gene verwytingen doen, maar vermits het blykt, dat zyne Majesteits vriendschap Haar zo waardig niet is, als die van eenige andere Mogendheden, zo heeft men geen reden, verwondert te wezen, dat de Koning zich stil gehouden heeft, en die Mogendheden heeft laten ageeren.* Be Baron van *Wasner* braght dien Minister te binnen 't vertrouwen, 't welk de Koningin na 's Keizers dood in de goede diensten van den Koning gestelt had, doch de Heer *Amelot* geraden vindende, 't Masker glad af te ligten, antwoordde; *'t zal zeer moejelyk vallen t'ontdekken, waar in dat vertrouwen bestaat, aangezien de voorslagen, onmiddelyk na den dood van den Keizer te* Londen, *enz. gedaan, en door de Koningin goedgekeurt, ten uitersten daar tegen strydig zyn.* In deze omstandigheden heeft de Baron van *Wasner* een Expressen van *Wenen* ontfangen met order van de Koningin van *Hongaryen*, om een Memorie aan den Koning van *Vrankryk* over te leveren, en een Cathegorisch Antwoord te verzoeken, *of zyne Allerchristelykste Majesteit deszelfs Guarantie nakomen wil*, doch men acht, dat d'Hongarische Minister geen spoedig Antwoord op zyne Memorie bekomen zal, ter oorzake van d'intriges, die 't Fransche Hof verdeelt houden, en oorzaak zyn, dat de zaken zo spoedig niet als wel anders, uitgevaardigt worden,

Aangaande de Zee-verrichtingen, strekken de twee volgende Missivens:

Den

1741. Augusti.

Den 3. dezer arriveerde te *Londen* de Heer *Peyton*, Kapitein van 't Oorlochschip de *Kennington*, met Brieven aan den Hertoch van *Newcastle*, een van 's Konings eerste Secretarissen van Staat, van den Vice-Admiraal *Vernon*, gedagtekend *Port-Royal* in *Jamaica* den 12. *Juny*, die de volgende byzonderheden behelzen;

DEn 13. *Mey* geraakte 't Oorlochschip de *Suffolk*, Kapitein *Davers*, met vyf andere Oorlochschepen en een Lichter uit de Haven van *Carthagena*, hebbende van den Admiraal order onfangen, om na *St. Martha* te zeilen, en op die hoogte 20. dagen te kruissen, en na verloop van dezelve met de gemelde Schepen na *Port-Royal* in *Jamaica* te keren. De gehele sloping van alle de Forten en Castelen van de Haven van *Carthagena* volbraght en 't grootste gedeelte der Oorloch- en Transportschepen, met de Land-Troupen aan Boord, weder in Zee geraakt zynde, stevende d'Admiraal den 17. *Mey* na *Jamaica*. Den 18. wierd hy by Caap *Canoa* versterkt door den Ridder *Chaloner Ogle* met 14. Oorlochschepen, en den 20. had hy de gantsche Vloot by zich, uitgezondert d'Oorlochschepen de *Boyne*, *Burford* en *Prins Fredrik*. De twee laatsten quamen naderhand in Zee by hem, maar de *Boyne* was direct na *Jamaica* gezeilt. Den 30. arriveerde de Vloot in de Haven van *Port-Royal*, daar d'Admiraal vond de Convooijers met de Proviandschepen, die eenige dagen te voren behouden uit *Engeland* daar gearriveert waren. Ook vond hy in de Haven van *Port-Royal* 't Oorlochschip 't *Eekhoorntje*, Kapitein *Warren*, die op de Zuidkust van *Cuba* een groten Spaanschen Kaper ontmoet en bemachtigt had. Den 2. *Juny* kreeg men door Schepen van *Porto-Bello* kundschap, dat de Spaanschen daar tyding bekomen hadden, dat de Commandeur *Anson* met zyn Esquader langs de Caap *Hoorn* gezeilt zynde, zich by *Arica* * had laten zien, en dat de Spaansche

* *Arica*, daar men meld, dat de Commandeur *Anson* gearriveert zoude zyn, is een Caap en Haven aan de *Zuidzee* in een Provintie van Peru, in *Zuid-America*, genaamd *Charcas*, 26. graden bezuiden *Panama*. De Spaansche hebben daar een *Corregidor*, die om de zes jaren door den Koning van *Spanjen* benoemt word. De Haven is gedekt door een Fort, om dat 't Silver van *Potosi* derwaarts gebraght, en in Pakhuizen opgelegt word, tot dat het door Schepen afgehaalt en na *Lima* gebraght word. In den jare 1578. heeft de Ridder *Fransois Drake* daar drie Spaansche Schepen genomen met 57 Staven Silver van 20 Pond ieder. Zyne Manschap quam alle aan de Wal, maar

1741. *Augusti.* sche Admiraal *Pizarro*, die 't Esquader van den Commandeur *Anson* gevolgt was, van cours verandert en *Buenos Ayres* was ingelopen. Den 4. overleed na een ziekte van maar eenige dagen te *Jamaica*, de Lord *Augustus Fitzray*, Kapitein van 't Oorlochschip d'*Orford*, werdende om zyne dapperheit en iever voor zyne Majesteits dienst zeer beklaagt. Den 5. quam 't Oorlochschip de *Deptfort*, Kapitein *Mostyn* van den kruistogt van *St. Martha* in de Haven van *Port-Royal*, by zich hebbende een Schip met Mond- en Krygsbehoeften, en Yzer van *Cadix* na *Carthagena* moetende. Dit Schip had reets een gedeelte der Mondbehoeften te *St. Martha* ontladen, om na *Carthagena* gebraght te worden, en wierd genomen, toen 't zelve met het overige van de Lading na de *Havana* meende te zeilen. De Vice-Admiraal *Vernon* en de Brigadier *Wentworth* maken groten toestel tot een nieuwe Expeditie.

De volgende is van den Heer *Harrison*, Kapitein van 't Oorlochschip d'*Argyle*, gedagtekent op 't Eiland van *Bayonne* den 1. *Augusti*; dezelve luid als volgt:

Den 21, der verleden maand ontfing ik order van den Ridder *John Norris*, om met 't Oorlochschip d'*Argyle* te vertrekken, en onder Caap *Prior* te blyven leggen, ten einde de Schepen na *Ferrol*, of de *Corunna* moetende, wech te nemen; Wy namen een kleine Brigantyn van *Rebadue* met Kalk voor de Bezetting van de *Corunna*, en quamen dicht by Caap *Prior* op de zyde leggen van vier Spaansche Barken, insgelyks met Kalk geladen. Na dat wy de Baai gepeilt en de bovengemelden Haven bezichtigt hadden, en wederkeerden, om ons den 26. by den Ridder *John Norris* te voegen, preide ik een Portugeesch Schip, 't welk daags te voren uit de Haven van *Gamaria* tusschen Caap *Bellam* en Caap *Finisterre* gezeilt was, en daar een Engelsche Brigantyn, geladen met Visch, uit *Nieu-Engeland*, gelaten had, 't welk door een Spaansch Oorlochschip uit de *Havana* van 24 stukken Canon genomen en aldaar opgebraght was. Ik besloot, om met myne Boten een kans te wagen, en dat Schip uit die Haven te verlossen.

Eer

maar ware te zwak, om de Stadt aan te tasten. In den jare 1587. heeft de Ridder *Cavendisch* daar twee Schepen genomen, maar de Stadt niet derven aantasten. De Stadt heeft een sterk Casteel met verscheide stukken metaal Canon: en de Haven is d'eenige van eenig belang hier omtrent, leggende de Schepen daar voor alle Winden veilig, uitgezondert de Westen-Wind. De Spaanschen hebben de Haven in den beginne der laatste Eeu versterkt.

Eer ik daar konde komen ontmoette ik de Vloot, en verwittigde den Admiraal van die zaak, en van myn besluit, die my ten eersten beval, de *Gibraltar* met my te nemen, en voort te zeilen. Omtrent ten 10 uuren van denzelven avond, zeilden onze Boten in de Haven, en quamen by de Sloep, die wy verbranden, om dat ze op 't droge lag. Daar na zeilde ik volgens myne orders, na d'Eilanden van *Bayonne*, om ergens Water in te nemen, en eenige Kapers en derzelver Pryzen te nemen of wel te vernielen, welke d'Admiraal wist, dat zich daar verscholen hielden. Den 28. liet ik myn Anker aan de gemelde Eilanden vallen, en de *Grampus Sloep* ontmoet hebbende nam ik ze met my, edoch gene Schepen omtrent die Eilanden ontwaar wordende, nam ik een besluit, om gezamentlyk met de Kapiteins *Cockburn* en *Parry* met het aanbreken van den dag na de Stadt *Vigos* te zeilen, en alle de Schepen, die daar mochten leggen, te nemen of te ruïneren. Ten een uur 's morgens liep daar een Portugeesch Schip in na *Vigos* gedestineert, 't welk door myne Boten gepreit wierd, en van 't welk wy een Loots kregen en bericht, dat 'er vyf Pryzen te *Redondella*, maar gene Schepen te *Vigos* lagen; en daags daar aan zette ik met de *Gibraltar* en *Grampus* cours na *Redondella*, en braght die Pryzen te rug, met dewelken de *Gibraltar* en de *Grampus* nu na *Oporto* zeilen. 1741. *Augusti.*

Wyders hebben d'Engelschen de volgende Spaansche en andere Schepen genomen:

't Schip de *St. Paul* van *Cadix* na *Carthagena* gaande. Een Spaansche Kaper, voerende 73 Man, heeft de stoutheit gehadt van achter 't Eiland *Wicht* te gaan ankeren, maar door een styve Wind van zyn Ankers aan Land gedreven zynde, was van 't Landvolk bemachtigt.

Omtrent *Vigos* is door een Engelsche Kaper veroverd 't Schip van *Charles Harman*, van de Canarische Eilanden naar *Port-Louis* en *Amsterdam* komende, en was te *Falmouth* opgebraght.

Engelsche Schepen door de Spaanschen genomen, of van d'Engelsche hernomen:

Een Spaansche Kaper van de *Havana*, gemonteert met zestien Stukken Canon, hadt in de *West-Indiën* de volgende Schepen genomen; te weten, 1. d'*America*, Kapitein *Rich*, uit *Schotland*

1741. Augustus. na *Virginie* moetende; 2. Een Sloep, gevoerd werdende by Kapitein *Johnson*, met Koorn, Spek en andere Mondbehoeften van *Gharles-Town* na *Nieu-Engeland* gedestineert; 3. De *Brunsdell*, Kapitein *Simpson*, met een ryke Lading uit *Schotland* na *Virginie* willende; 4. Een ryk geladen Sloep, gevoerd by Kapitein *Salomon Sturgis*; 5. Een Sloep, gevoert by Kapitein *Edmund Morton*, en geladen met Pik, Teer, Olie en Terpentyn; 6. Kapitein *Georgie*, van *Rhode-Eilanden*, en ten 7. Kapitein *Johnson* uit *Virginien* naar *Boston* in *Nieu-Engeland*. 't Schip *Lynn*, van *Guernsey* na *Lissabon* gaande, is van vier Spaansche Sloepen, ieder 50 Man voerende, genomen en te *Penische* opgebraght. 't Schip *Sally*, van *Exeter* na *Carolina* gaande, is aldaar op de Kust van een Spaansche Kaper genomen, maar kort daar aan door 't Oorlochschip *Phœnix* hernomen, en na *Charles-Town* gebraght. 't Schip *de Vriendschap*, van *Londen* na de Kust van *Africa* gaande, is in de Mond van de Rivier van *Tambia* door een Spaansche Kaper genomen en in de Canarische Eilanden opgebraght, en te *St. Sebastiaan*, de *Betty* en *Agnes*, van *Terreneuf* na *Poole* willende, als mede een Schip van *Bristol* na *Nieu-Engeland* gaande met 48 Passagiers.

't Schip *de Durham*, Kapitein *Palmer*, van *Barbados* na *Londen* komende, is den 23. der voorlede maand omtrent twaalf mylen ten Westen van *Scilly* door een Spaansche Kaper genomen en te *Rochelle* opgebraght.

VRANKRYK. d'ARME'E na *Beyeren* geschikt, waar over de Commando gegeven is aan den Generaal Lieutenant d'*Aubigue* * heeft zyne Majesteit den 21. dezer onder 't grote Zegel de Volmacht aan den Keurvorst van *Beyeren* gegeven, om 't Opper-Commando over die Troupen te voeren: Zyne Majesteit zegt daar in: „Dat hy uit Dankbaarheit jegens wylen den Keurvorst van „ *Beyeren*, Vader van zyne tegenwoordige Keurvorstelyke Door- „ luchtigheit, en door de Tractaten met het Huis van *Beyeren* „ verpligt was, om hem t'assisteren, ingevalle hy mocht aan- „ gevallen worden, en ook om zyne Rechten t'ondersteunen: „ Ten welken einde zyne Majesteit aan den gemelde Keur- „ vorst

* Zie hier voren Pag. 17.

1741. Augußt.

„ vorst 't Opper-Commando over de hem toegezondene Trou„ pen gaf, bevelende aan de Marschallen van *Vrankryk*, die de„ zelve zouden aanvoeren, en aan alle Officieren onder hun „ Commando, hem zonder eenig bedenken te gehoorzamen, „ zyne belangen staande te houden, deszelfs ordres getroulyk „ uit te voeren; &c., op dat hy zo wel op hunne Dapperheit, „ als op de Vriendschap van den Koning, die hen onder zyn „ Commando gestelt had, roemen kon."

Dien zelfden dag maakte de Zweedsche Minister aan den Koning den gedeclareerde Oorloch van *Zweden* tegen *Rusland*, en de redenen die de Stenden daar toe genoodzaakt hadden, bekend.

Zyne Majesteit heeft over de twede Armée van 44000 Man, na de *Maas* gedestineert, tot Generaal en Chef aangesteld, de Marschalk *de Maillebois*. Over de derde Armée na *Vlaanderen* geschikt, bestaande uit 10000 Man, zal 't gebied voeren de *Bailly de Givry*.

Den 7. zyn in de Haven van *Orient* ingelopen, de Schepen *de Jason* uit *China*, *de Penthievre* van *Pondichery*, en de *Fulvie* van *Bengalen*.

De Carga van die Schepen is als volgt; in 't Schip *de Jason* 98 Kisten Porcelein, 4022 Kisten Thee, 65 Kisten Zyde Stoffen, 1832 Broden Tutenague, en 16440 ℔ Radix China; in *de Fulvie* 1181 Balen Lywaten, 153000 ℔ Peper, 142000 ℔ Salpeter, 176000 ℔ Couris, 49000 ℔ Roodhoud, 50000 ℔ Sapanhout, en 1400 ℔ Borax; en in 't Schip *de Penthievre* 1100 Balen Lywaten van *Bengalen*, 353 dito van Pondichery, 71000 ℔ Peper, 90000 ℔ Bourbonse Coffy, en 97000 ℔ Roodhout.

SPANJEN.

DEN 1. dezer arriveerde een Courier van *Romen*, medebrengende de Pausselyke Bullen voor den Cardinaal Infant, om 't Aardsbischdom *Sivilien* by dat van *Toledo* te mogen voegen: Men rekend dat de gemelde Infant Cardinaal nu meer als twaalf maal hondert duizend Piasters of drie Millioenen Guldens jaarlykfche Inkomsten zal hebben.

De tyding van 't opgebroke Beleg * van *Carthagena* door d'En-

* In de naastvolgende maand, zal een ampel Spaansch Bericht, des aangaande, te vinden zyn.

1741. *August.* d'Engelsche, veroorzaakt door 't gantsche Koningryk eene ongemene grote blydschap.

ITALIEN. DEN 10. passato ontfing de Congregatie *de Propaganda Fide*, tyding, dat de Persiaansche *Schach Nadir*, *Thamas Kouli Kan*, aan de Christenen * in zyne Staten gelast had de Boeken van *Mozes*, *Psalmen Davids*, *de Prophetiën Jesaïa* en de vier *Evangeliën*, in 't Persiaans te vertalen, 't geen doet vrezen, dat die Prins voornemens is een nieuwe Religie te smeden, die de voortplanting van de Roomsche zal beletten, waarom dan ook verscheide conferentien by de gemelde Congregatie gehouden, en Brieven aan d'Ambassadeurs van den Koning van *Vrankryk* by de *Porte* en elders afgezonden zyn, ten einde die alle goede officien aanwenden, om, waar 't mogelyk, te bewerken, dat niets ten nadele van 't Roomsche Geloof in *Persien* besloten mag worden.

Op de sterke instantien van den Koning van *Spanjen* door den Cardinaal *Aquaviva* gedaan, heeft zyn H. het vette Aards-Bischdom van *Sevilien* ** voor den Cardinaal Infant van *Spanjen* aan 't Aardsbischdom van *Toledo* gehecht, welke gunste zedert 't Concilie van *Trente* aan gene dan Duitsche Bisschoppen of Aardsbisschoppen verleent is, om deze in staat te stellen van zo veel te beter de Ketters te konnen tegenstaan.

De Paus heeft mede besloten, om aan den Koning van *Portugal* de drie laatste Gratien in te willigen, welke die Prins zedert zo veel jaren met zo veel iever verzocht had; te weten, d'oprechting van een nieu Queekschool, de vereeniging van de Cathedrale Kerk van *Lisbon* met de Patriarchale, en 't derde gedeelte der Kerkelyke Inkomsten en Benefitien van *Portugal* voor de Patriarchale Tafel. d'Uitvaardiging der Bullen nopende die drie Articulen, kost na de gewone begroting, over

* 't Zelve zyn Armenische Christenen, waren voorheen van de Griekse Religie ende den Patriarch van *Constantinopolen* onderworpen, maar zyn in verscheide Stukken van hun afgevallen, doch wederom nopens 't *Avondmaal*, *Vagevuur* en andere *Leerstukken* van de Roomsche Kerke onderscheiden.

** 't Geen jaarlyks 350000 Ducaten aan inkomen heeft.

over de 170000 Ryksdaalders, maar de Commandeur *Zampajo*, Minister van *Portugal*, heeft zulke ernstige vertogen gedaan, dat zyn H. met 140000 Ryksdaalders zal genoegen nemen. *Een knap Salarisje*! 1741. *August.*

Noch heeft zyne H. de Haven van *Civita Vecchia* tot eene vrye Haven verklaardt.

Zyne Majesteit der beide *Sicilien* heeft den 28. passato eene Alliantie met *Vrankryk*, *Spanjen* en *Beyeren* getekend, met verbond om aan zyne Geallieerden veertien duizend Man te leveren, ingeval de noodzaaklykheit zulks vereischen mocht: Men twyffeld des te minder aan de waarheit van die Zaak, om dat dezelve in de geschrevene en gepriviligeerde *Nieus-Papiren* van de Stadt *Napels* gevonden zyn, doch wat aangaat het daar by gevoegde, dat, namentlyk de Koning van *Pruissen* ook in dat Verbond begrepen is, blyft 't oordeel van vele als opgeschort, in zo verre, dat zy zulks wel niet in 't geheel verwerpen en echter ook niet zonder nadere bevestiging geloven willen.

Te *Genua* zach men een Brief uit *Bastia* van den 21., behelzende:

Onlangs is in de Vergaderingen te *Nebbio*, *Balagna*, *Urezza* en andere Plaatzen aan d'overzyde van 't Gebergte gehouden, besloten, dat indien de Fransche Troupen dit gehele Eiland mochten verlaten, waar aan zelfs niet getwyffeld word, de Staten aan *Don Pietro* (die voor d'aankomst van den bewusten *Theodorus* op *Corsica* als 't Opperhoofd over de Corsen is aangemerkt geweest) zullende doen versoeken zyne goede officien te willen aanwenden, om te herstellen en ter uitvoer te doen brengen 't Verbond, 't welk den 10. *October* 1736. tusschen de Staten van *Corsica* ter eene en *Don Pietro* nevens de Commercie-Compagnie ter andere zyde gesloten is, en strekt om ons Eiland vry te maken en als het *Centrum* te doen worden van den Koophandel tot gemak en voordeel van alle ter Zeevarende Natien: Dit Tractaat zou men zekerlyk reets werkstellig hebben gemaakt toen de Heer *Theodorus* voor d'eerste reis dit Eiland verlaten had, niet tegenstaande de voornoemde *Don Pietro*, die de Voorganger daar van wezen moest, in bewaring gesteld was, maar dit zo gewenscht Voornemen, 't welk niet alleen aan de Republicq *Genua*, maar ook aan geheel *Italien* veel voordeel zou hebben toegebraght, wierd door de terugkomst van den voornoemde *Theodorus* gestuit.

Men

1741. *Augus.* Men heeft ook in de bovengemelde Vergaderingen een besluit genomen, om eenparig aan de vreemde Mogendheden voor oogen te stellen, dat men op hunne respective belangen zo in 't algemeen als in 't byzonder in 't gemelde Tractaat gade geslagen heeft. Voorts is besloten een beloning te stellen op 't Hoofd van ieder, die het uitvoeren van dit Verbond mocht dwarsbomen; zelfs zal geen Vremdeling onder pretext van deze Natie te willen dienen aangenomen worden, ten ware Hy met een Paspoort of een diergelyk Verlof-Brief van *Don Pietro* voorzien zy.

DUITSLAND. DE grote bezigheden, waar mede de Koningin zo wel als Hare Staats-Ministers beladen zyn, is oorzaak, dat de gewone Partyen van Vermaak ten eenemaal gestaakt blyven. De zaken van *Silesien* en de bewegingen van den Keurvorst van *Beyeren* hebben nu als om stryd de Hoofdrol in alle Raadsvergaderingen van dat Hof, 't welk in dit hachelyk tydgewrigt zo verre schynt gebraght te zyn, dat de voorzigtigheit en 't beleid wel op 't allervolmaakste neffens de Koningin op den Throon dienen te zitten, en de Bedienden van Hare Majesteit in alle hunne Raadslagen te vergezelschappen.

De Hollandsche Afgezant heeft dezer dagen te *Presburg* verscheide andere getracteert, en alzo de Schoenmakers-Knegts in die zelve Herberg hunne byeenkomst hadden, en op dien dag meer geraas dan anderzints maakten, wierd hen beduit wat meer ontzag tegens de voorname Personagien te hebben, maar zy gingen daar op noch erger aan, en wierden met de Bedienden van den gemelden Afgezant handgemeen, en als de Wacht toeschoot, kantedenze zich tegen dezelve aan, maar eindelyk wierden ze overmand en 40 van hen gevangen genomen; alhoewel men ze nu na verdienste wilde straffen, heeft nochtans zyne Excellentie voor dezelve geintercedeert.

Te *Regensburg* hebben d'Oostenrykschen Gezanten den Brief waar in den Generaal van *Schmettau* de Koningin van *Hongaryen* zyn dienst opzegt, medegedeelt: Dezelve is uit *Torgau* in *Saxen* gedateert, halende die Generaal daar in aan, „ Dat hy gedwon-„ gen geweest is tot dit besluit te komen, wegens de veelvul-„ dige en grote wederwaardigheit en ongerechtigheden die hem

te

„ te *Wenen* aangedaan zyn: dat hy nu 41 jaren had gedient, en 1741. *August.*
„ 15 Battailjes en 27 Belegeringen bygewoont, doch dat hy
„ voor zyne goede dienſten geen behoorlyk commando, ja zelfs
„ niet eens zyne door Bloed verworvene bezolding voor de twee
„ laatſte jaren had konnen verkrygen: Dat d'allerſterkſte Veſting
„ door honger bedwongen werd, en dat het even door dat mid-
„ mel met hem tot het uitterſte was gekomen, in zo verre dat
„ hy d'allernodigſte Klederen en Meubilen tot onderhoud had
„ moeten verkopen, en geen credit meer vindende, zyn de-
„ miſſie door honger en nooddruft, en gebrek van hulp en pro-
„ tectie, gedwonden geworden is te nemen." Voorts brengt ge-
melde Generaal by, „dat ſchoon men uit reden van ſtaat den
„ Proteſtanten van 't Oppercommando uitſloot, men hem
„ echter na verdienſten had moeten voorzien, ten minſten hun
„ ſoldy tot onderhoud betalen, ten einde ze niet tot de bedel-
„ zak vervielen, al 't welk hem genoodzaakt heeft, zich in an-
„ dere protectie en dienſten te begeven: Hy gaf de Koningin van
„ *Hongaryen* 'er de ſchult niet van, maar zekere Perſonen die
„ toeleiden om d'Officiers, 't *Ooſtenrykſche* Huis altoos toege-
„ daan, tot wanhope te brengen:" 't *Wener* Hof verklaart al
dat voorgeven ongegrond, en den Generaal van *Schmettau* op de
derde citatie als hy niet verſchynt te regt te ſtellen, en d'exe-
cutie in *Effigie* te doen.

In *Duitsland* ziet men, wegens den gevaarlyken ſtaat van 't
Duitſche Ryk, een zinryk Geſchrift in 't Franſch uitgegeven,
waar in „alle de Keurvorſten, Vorſten en Standen des Ryks,
„ benevens de Buitenlandſche Mogendheden genodigt worden,
„ om by de *plegtige Lyk-Begravenis des Heilige Roomſchen Ryks en*
„ *deszelfs Vryheit t'aſſiſteren*, waar aan zekere Mogendheit zedert
„ *twee Eeuwen* herwaarts heeft gearbeid, doch nu tot volkomend-
„ heit gebraght," &c.

In een ander Geſchrift, waar in de geſteldheit der principaal-
ſte Hoven en Ryken van *Europa*, op eene Satirique wyze, met
korte woorden aangetoond word, beſluit den Schryver dus:

Si le bon D . . . ne pourvoit à tout,
Le Diable emportera tout.

P De

1741. *August.* De Bisschop van *Passau* heeft aldaar door zyn Afgezant een *Species facti* doen communiceren, op hoedanigen wys de Keur-Beyersche Troupen zich van *Passau* * meester gemaakt hadden, niettegenstaande niemant, die daar aan gelegen is, eenig voordeel of nadeel by heeft, te weten op wat wys het geschied zy, maar alleen daar by, dat het geschied is.

Hoedanig 't zich daar mede toegedragen heeft, blykt uit 't volgende verhaal:

Den Keurvorst van *Beyeren* aan den Cardinaal van *Lemberg*, Bisschop van *Passau*, voorgeslagen hebbende, om in zyne Residentie Plaats Bezetting te nemen, en den doortogt aan een Corps van zyne Troupen toe te staan, zo heeft zyne Eminentie geantwoord; „ dat hy raadzaam oordeelde, in het tegenwoordig tyds„ gewricht neuteraal te blyven, en dat het derhalven onmoge„ lyk voor hem was, Bezetting t'ontfangen, 't zy van wegens „ den Keurvorst van *Beyeren*, of van eenig ander Vorst; edoch „ wat aanbelangt de vrye doortogt van een Corps Beyersche „ Troupen door zyne Landen, dat hy door gebrek aan macht „ wel genoodzaakt zoude zyn om zulks toe te laten."

Waar op den 31. passato, 's ochtens ten drie uuren een sterk Detachement Keur-Beyersche Troupen voor die Plaats quamen, hebbende zonder eenigen tegenstand de Poorten van dezelve bemachtigt, en die nevens de Citadelle bezet, ende zulks op de volgende wyze: „ Dat Zondag avond den 30. een reizende „ Bode op 't Posthuis aldaar was gekomen, met verzoek, om 16 „ Paarden voor zeker Heer, die op weg was, gereed en tef„ fens de Poort te doen open houden; dat dit gedaan zynde, „ des ochtens een sterk Detachement Keur-Beyersche Ruiters, „ gevolgd door twee Battaillons Voetvolk, op die Poort aan„ gevallen zyn, en dezelve vermeesterd hebben; dat de Com-

„ man-

* Is een oude en schone grootte Bisschoplyke Stadt aan den *Donau*, daar zich de Rivier met d'*Lim* en met d'*Inn* vereenigt, in de *Beyersche Kreitz*, en word in vier Quartieren verdeelt. De drie eerste delen zyn eeniger maten bevestigt, maar 't vierde is een Voorstadt, daar de Bisschop van *Passau* een sterk Casteel, t'*Oberhaus* genaamd, op den Berg van *St. George* heeft. Zy is voorts de sleutel van *Opper-Oostenryk*, en in den laatsten Oorloch heeft wylen Keizer *Leopoldus* veel moeiten gedaan om dezelve te behouden.

„ mandant van die Troup kort daar na aan den Bisschop heeft 1741.
„ doen verzoeken, om aan hem de Citadel te willen inruimen. *Augus.*
„ Ten dien einde heeft de Generaal Major *Gabrilli*, op bevel
„ van den Generaal *Minuzzi*, dewelke die Troupen comman-
„ deerde, een eigenhandigen Brief van den Keurvorst van *Beye-*
„ *ren* aan den Bisschop overhandigt, zynde van den volgenden
„ inhoud:

Dat zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit zich door de tegenwoordige tyds omstandigheden genoodzaakt vond, om in tyds voor de veiligheit zyner Staten en Onderdanen te zorgen; dat dierhalven de Keurvorst van den Prins Bisschop van *Passau* eischte, dat Hy aan zyne Troupen 't Casteel van *Oberhausen* wilde inruimen, om in 't zelve zo lang te mogen blyven als het de noodzaaklykheit mochte vereischen; dat de Keurvorst teffens aan zyne Eminentie verzekerde niet voornemens te zyn, om daar door deszelfs Opper-Heerschappy, Regten ofte Inkomsten te krenken; dat zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit deszelfs Troupen zou onderhouden, zodanig, dat dezelve nochte aan den Bisschop nochte aan zyne Onderdanen tot last zouden wezen, waarom de Keurvorst bevolen had, dat zy de scherpste Krygstucht in agt nemen en agting aan d'Ingezetenen betonen moesten, maar dat teffens zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit voor den meergemelde Bisschop niet wilde verbergen, dat; ingevalle zyne Eminentie dien aangaande eenige zwarigheit zou willen maken, bereids de nodige maatregelen beraamd waren, om 't voornoemde Casteel met geweld in te nemen; en eindelyk, dat na deszelfs Bezetting niet meer Beyersche Troupen in de Stadt *Passau* zouden blyven als vereischt wierden, om de beide Bruggens en de passagie over d'*Ilts* te bezetten.

„ Den Bisschop gemelde Brief ontfangen hebbende, had eeni-
„ ge tyd verzocht, om zich op den inhoud te beraden, doch
„ de Generaal *Minuzzi* zulks niet willende bewilligen, had doen
„ antwoorden, *dat den Bisschop binnen twee uuren moest rosolveren*,
„ waar op dien Prelaat een Protest had laten doen, waar by hy
„ Declareerde:" *Dat hy dit gewelt leed, vermits hy niet in staat was om 'er zich tegen te verzetten: dat wanneer de macht het Recht te boven ging, zy, die zich de zwakste bevonden, moesten buigen; en dat hy op d'allerplechtigste wyze protesteerde tegen alle ondernemin-*

1741. *Augusti* *gen by deze gelegendheit gedaan of noch te doen.* „ Waar op d'in-„ ruiming omtrent ten elf uuren des voormiddags geschiedt is, „ als wanneer 't Passaus Garnizoen met klinkend Spel uit 't Ca-„ steel, en 't Beyersche in tegendeel daar ingetrokken zyn.

Den 15., 17. en 19. dezer zyn drie Corpsen Fransche Troupen by *Fort-Louïs*, *Wantzenau* en *Schrek* den *Rhyn* gepasseert: 't eerste bestond uit 10000, het twede uit 8 à 9000, en 't derde uit 8000 Man, altemaal uitgelezen en welgemonteerd Volk: De Cavallery quam den 21. omtrent *Wiesenthal*, *Graben* en *Neudorf* te camperen, en word gecommandeert door den Generaal Lieutenant Graaf *Maurits van Saxen*: Dien zelfden dag ging noch een vierde Corps over den *Rhyn*: By dezelve word een zeer strenge discipline gehouden, dervende geen Soldaat, by straf van opgehangen te worden, op marsch uit 't Gelid gaan, noch meer dan 18. Schreden van 't Leger af gaan, als ze camperen: Alles wat hen toegebraght word, word contant betaald: Zy zullen grote marschen doen, en den 4. *September* by *Donauwerth* staan.

d'Ordonnantie van den Keurvorst nopens den aanstaande intrek der Fransche Troupen in *Gulik* en *Berg*, is van den 12. dezer maand, en van dezen inhoud:

WY KAREL PHILIP, door Godts genade Paltzgraaf aan den *Rhyn*, Aards-Schatmeester van 't H. Roomsche Ryk en Keurvorst, als mede in de Landen onder de Jurisdictie van den *Rhyn*, *Zwaben* en *Frankenland*, Mede-Voorzorger en Vicaris in *Beyeren*, Hertoch van *Gulik*, *Kleef* en *Berg*, Vorst van *Mörs*, Graaf van *Veldentz*, *Spanheim*, *de Mark*, en *Ravensperg*, Heer te *Ravenstein*, enz. enz. doen onze genadige Groet

Lieve, Getrouwe:

Alzo binnen veertien dagen een sterk Koninglyk Fransch Corps de *Maas* passeren, en vervolgens over *Sittardt*, *Gulik* of *Linnich* en *Neus* in onze Hertochdommen *Gulik* en *Berg* trekken, hoewel den onderhoud, die hun aldaar zal verschaft worden, met gereed Geld betalen zal, en Onze genadigste Wille ingevolge 't Rescript van den agtsten dezer maand in zo verre uitstrekt, dat aan de gemelde

melde Fransche Troupen niet alleen d'Intrek en Doortocht in Onze voornoemde Landen van *Gulik* en *Berg* toegestaan, maar ook voor gerede Betaling de vereischte Huisvesting verzorgt zal worden, en niemant van Onze Onderdanen met zyne Goederen naar elders zal behoeven te wyken, aangemerkt men voor geen Overlast te dugten heeft: ZO IS'T, dat zulks ook mits dezen tot narigt diend met Bevel, dat deze Onze genadige Wille na behoren en by tyde werde bekend gemaakt, zullende d'Overtreders van deze Onze Ordonnantie in de Boete van vyftig Goudguldens beslagen worden, 1741. *August.*

Volgens 't voorgeven van den Franschen Minister, de Graaf van *Bel-Isle*, zoude hy pogen de Keizerlyke Verkiezing te *Francfort* te bevorderen, en te verklaren, dat de Fransche Troupen tot geen ander einde aan den *Rhyn* by een getrokken worden, als om de *Vryheit* dier Verkiezing ende de *Ruste* van 't *Duitsche Ryk* te handhaven. Ten dien einde heeft hy te *Francfort* de volgende Declaratie, by wyze van een Brief, den 1. *Augusti* van *Versailles* geschreven, gepubliceert:

Eenige Keurvorsten en verscheide Vorsten van 't Ryk by zyne Koninglyke Majesteit, als Guarandeur van de *Westphaalsche* Vrede, klagten gedaan hebbende, dat de Koning van *Groot-Brittannien*, als Keurvorst van *Hanover* een aanzienlyk Corps Troupen doet by een trekken, die op 't einde daar toe zouden konnen dienen, of om de Verkiezing van een Keizer met geweld te doen doen, of tegen eenige Stand van 't Ryk geweld te gebruiken: Zo heeft zyne Allerchristelykste Majesteit, als altoos oplettend zynde op deszelfs Verpligtingen, de Resolutie genomen, eenige Troupen den *Rhyn* te doen naderen, om nader by de hand te zyn, om, in gevalle van noodzakelykheit, ter ondersteuning van die Keurvorsten en Vorsten te konnen marscheren, die deszelfs Koninglyke Guarantie begeren, en die in dit geval van hun kant hunne Troupen by d'Onze staan te voegen. De marsch van onze Troupen moet dan geenzints aangemerkt worden, als strekkende, om tegens de *Pragmatique Sanctie* te handelen, maar als enkel en alleen tot oogmerk hebbende, om de Rust van *Duitsland* te verzekeren en te voorzien voor de Vryheit der Verkiezing van een Keizer. Doch, indien 'er geen Beweging geschied van de kant der *Hanoversche* en andere Troupen, die zich by dezelve zullen voegen, zal de Marsch van die des Konings na den *Rhyn* van geen ander gevolg zyn, dan maar om tot een Leger van observantie te dienen.

1741. *Augustus.* Alles heel wel gezegt ter Rechtvaardiging van de *Fransche* Maat-Regelen en stappen!

Vervolg der Dagverhalen van d'Oostenrykſche Amée: Camperende by Neiſs.

SILESIEN. DE Veld-Marſchal Graaf van *Neuperg* den 11. paſſato zich een Staat der Armée, te weten van de Manſchap, die in ſtaat van dienſt te doen, als mede van de Zieken, hebbende doen geven, en daar op 't Guarnizoen der Stadt *Neiſs* verwiſſeld, geloofde men, dat d'Armée 't Leger verlaten en de *Neis* paſſeren zou, 't welk egter noch niet geſchied is, doch morgen of overmorgen geſchieden zal.

Den 10. 's morgens ontfing de Graaf van *Neuperg* door een Trompetter eenige Depeches van den Koning van *Pruiſſen*, van welkers inhoud egter niets uitgelekt is, doch verneemt men met dezelve, dat zyne Majeſteit inderdaad in zyn Leger zeer ziek geweeſt, doch nu niet alleen buiten gevaar, maar byna herſteld was. De Generaal *Feſteritz*, die zich met zyn Detachement noch te *Heinrichau* ophoud, ſchryft, dat zedert den 3., dat hy daar gearriveert was, geen Vyanden daar omtrent verſchenen waren. Ingevolge 't Cartel te *Grotkau* gearreſteert, zal d'uitwiſſeling der wederzydſche Gevangen op twee differente Termynen, te weten den 20. en den 31. dezer geſchieden, 't zy Gevangenen tegen Gevangen, of 't Rantzoen betalen, dewelke op de volgende voet vaſtgeſtelt is, als voor een Veld-Marſchal 15000, voor een Generaal Veldtuig-Meeſter 10000, voor een Veld-Marſchal Lieutenant 5000, voor een Collonel 650, voor een Lieutenant Collonel 300, voor een Major 135, voor een Capitein 80, voor een Lieutenant 30, voor een Vaandrig of Cornet 25, en voor een Korporaal, Sergeant, Exempt en gemeen Soldaat 25 Floreinen.

Onze Armée heeft als noch geen beweging gemaakt, doch houd zich gereed, om alle uuren op 't eerſte bevel te konnen marcheren. 't Regiment van *Maxmilliaan van Heſſen* heeft ordre ontfangen van zich by d'Armée te gaan voegen. 't Detachement van den Generaal Major *Feſteritz* is noch te *Heinrichau*: Die Generaal een ſterke party Huſſaren in een naburig Dorp gezonden hebbende op de requiſitie van den Schout, die met de Vyanden een complot geformeert had, om onze Troupen te verraden, dewelke daar gearriveert zynde, door de Dienſtmeid van den Schout van dat Verraad geinformeert wierden, waar op de Huſſaren zich van den Schout, van zyne Vrou en van zyne Kinderen bemagtigden, en

en voor 't Dorp posteerden om de Vyanden op staande voet af te wagten, die ook een weinig daar na arriveerden: Zy dodeden eenige daar van, blesseerden verscheide, en maakten vier Gevangens: De Vyanden gezien hebbende, dat hun voornemen ontdekt of veel meer verraden was, retireerde zich, na eenige decharges op d'onze gedaan en van d'onze uitgestaan te hebben: De Schout is zedert met zyne Familie na *Neiss* getransporteert geworden, en zal den 18. in tegenwoordigheit van zyne Vrou en Kinderen opgehangen worden. 1741. *August.*

Den 16. wierd het *Te Deum* in de Parochie Kerk te *Neiss*, en aan 't hoofd der Armée van *Buhlau* onder een drievoudige Decharge van 't Canon van die Wallen en van d'Armée, als mede van de Musquettery gezongen, tot dankzegginge der gelukkig geëindigde Kroning van de Koningin van *Hongaryen* te *Presburg*.

De Generaal *Brown* is den 22. 's nachts met een secrete Commissie vertrokken, doch men weet niet eigentlyk waar in dezelve bestaat, noch ook niet de route, die hy genomen heeft; eenige willen, dat hy na *Hanover* gegaan is, om met dat Hof de Diversie te concerneren, dewelke men voorgeeft tot ons voordeel te zullen geschieden, en andere pretenderen te weten, dat hy de route na *Bohemen* genomen heeft, om aldaar de nodige dispositien tot den marsch van 't Corps Saxische Hulptroupen te maken; doch zulks zyn maar enkele gissingen. Men zegt ook, hoewel mede zonder grond, dat de Ministers der Mogendheden, dewelke tusschen de Hoven van *Wenen* en van *Berlyn* een Vergelyk pogen te bemiddelen, een termyn tot den 25. dezer maand aan den Koning van *Pruissen* toegestaan hebben, om zich over de laatste propositien, aan zyne Majesteit gedaan, te verklaren, en dat in gevalle zyne Majesteit dezelve niet aanneemt, wy als dan den volgenden dag of ten minsten eenige dagen daar na met onze Armée de *Neis* zullen passeren en d'Operatien hervatten: Alle dispositien, die wy maken, verkondigen in der daad een aanstaande marsch: Den 21. braght men over de 4000 Takkebossen in onze Armée, en den 22. en 23. word noch een groter getal verwacht. Men heeft ook een groot getal Arbeiders opontboden, om de Wegen tusschen *Neiss* en *Grotkau* te repareren, en de Timmerlieden arbeiden dag en nacht aan Werktuigen tot eene Belegering dienende. Zedert den 22. heeft zich een doof gerucht verspreid, dat de Proviant-Commissarissen van *Bohemen* en van *Moravien* ordre hebben ontfangen van gene Leeftocht meer voor onze Armé te fourneren, dat de Vrede met *Pruissen* gesloten is, en dat wy na *Bohemen* zullen marcheren, van al 't welk men binnen eenige dagen de zekerheit hoopt te vernemen.

1741. Augusti.

men. Den 17. heeft men alle hier bevondene Pruissische Gevangens ter uitwisseling na *Grotkau* doen vertrekken, uitgenomen die gene, die wegens Ziekte en Blessuren 't ongemak der reis niet hebben konnen uitstaan, en den 20. arriveerden van daar 124 uitgewisselde Gevangens. De Veldmarschal van *Neuperg* heeft aan alle Hoofden der Regimenten, onze Armée composerende, geordonneert van de vacante Posten in hunne Regimenten te vervullen.

Den 19. 's avonds deed men een sterk Detachement, bestaande in Hussaren, Waradiners en Croaten, vertrekken, om zich by 't Corps van den Generaal *Festetitz* te *Heinrichau* te gaan voegen: Men weet niet, of zulks geschied om die Post te maintineren, dan om een Expeditie te doen, doch dit laatste word voor 't waarschynlykste gehouden. De Hongarische Volontaris hebben hunne Standaarden te *Neiss* in bewaring gebraght, om des te gemakkelyker tegen de Vyanden te konnen ageren: Men heeft een Compagnie Panduren na *Glatz* gezonden, om eenige maanden aan de Fortificatien aldaar t'arbeiden. De zaak van den Colonel *Trenck*, Chef van dat Corps, staat op een goede voet, en hy mocht binnen eenige dagen weder in vryheit en in zyne Charge herstelt worden. Men continueert noch dag en nacht aan de Fortificatien te *Neiss* t'arbeiden: Twee Regimenten Cavallery zyn gedurende agt dagen bezig geweest met Takkebossen te maken en derwaarts te brengen, om gebruikt te worden aan eenige nieuwe Werken, die by de laatste Overstroming van de *Neis* veel geleden hebben. Onze Armée houd zich noch stil, maar die der Vyanden, dewelke volgens 't rapport der Deserteurs op 4000 Man zoude aangegroeit zyn, maakt wederom eenige beweging tot verandering van Legerplaats.

Den 25. zynde volgens ons vorige zeggen de laatste dag van de bestemde tyd, die van wegens de Mogendheden Guarandeurs van de *Pragmatique Sanctie* aan den Koning van *Pruissen* toegestaan is, om zich over de laatste aan zyne Majesteits gedane Propositien nopens de *Silesische* Verschillen te verklaren, arriveerde een Trompetter van den Koning by den Veld-Marschal van *Neuperg*, en eenige uuren daar na passeerde een Courier van den Graaf van *Hindford* met de finale Resolutie van zyne Pruissische Majesteit door *Neiss* na *Wenen*: Dit Antwoord zou, zo men zegt, niet gunstig voor 't Hof van *Wenen* zyn. Men is in onze Armée doende de Magazynen van Vouragie over de *Neis* te transporteren, 't welk doet presumeren, dat d'Armée haast opbreken en volgen zal. Een party van de Pandouren heeft een Vyandlyke Voorpost geattaqueert, en dezelve vechtende tot aan hun Leger vervolgt, waar by de Vyanden

den tusschen de 50 à 60 Doden, en een groter getal Gequetsten bequamen, en daar en boven 62 Ossen verloren hebben, die herwaarts gebraght zyn. Dien dag wierd de Generaal *Festetitz* met 2000 Hussaren, 900 Waradiners, en 800 Pandouren na de kant van *Frankenstein* gedetacheert, maar met wat voornemen weet men niet. 1741. *August.*

Den 28. 's avonds arriveerde by den Graaf van *Neuperg* een Trompetter van den Koning van *Pruissen*, waar van de Depeches de twede uitwisseling en 't rantzoen der Gevangens raakte. Onze Armée verwacht dagelyks van *Wenen* ordre om de *Neis* te passeren en de Vyanden op te zoeken en t'attaqueren, want men zegt voor zeker, dat de laatste Pruissische Finale verklaring niet aannemelyk was. Alle Overlopers rapporteren eenparig, dat de Vyanden zich in hun Leger sterk retrancheren en van intentie zyn ons aldaar af te wagten.

Den 27. is tusschen het Detachement van den Generaal *Festetitz* en een Pruissis Corps by den Berg *Heisberg* een Actie voorgevallen, maar de Vyanden veel sterker dan d'onze zynde, hadden d'onze goedgevonden zich in goede ordre te retireren, na zich dapper gehouden te hebben: 't Verlies der Vyanden weet men noch niet, 't onze word op 20 Geblesseerden en 9 Doden, waar onder een Lieutenant, zeven Pandouren en een Hussaar geschat.

De gedurig aanhoudende Regen incommodeert de twee Arméen zeer, doch, volgens het raport der Deserteurs, die der Vyanden meer als d'onze: In beide de Legers houd men zich by continuatie noch stil, zonder dat men noch weet, wanneer dezelve decamperen zullen. Onze stropende Hussaren hebben dezer dagen zes Verspieders ingebraght, onder dewelke drie Vrouwen en een Silesis Edelman zyn, deze laatste is van 't Regiment van *Brown* gedeserteert, en in Pruissische dienst overgegaan. Of schoon men gene Leeftocht meer uit *Bohemen* en uit *Moravien* ontfangt, zo is dezelve evenwel in zulken overvloed als voorheen: De Stenden van *Opper-Silesien* fourneren de Vrugten, en d'Ossen laat men uit *Polen* komen, zynde 'er voor eenige dagen noch een Convoy van 600 stuks van daar aangekomen, en men heeft met eenige Poolsche Kooplieden ook een contract aangegaan tot het leveren van eenige duizend andere.

Den 31. heeft onze Amée ordre ontfangen van zich tot de marsch op morgen gereed te houden, doch geschied zulks niet om tegen de Pruissische iets t'ondernemen, maar de route zal over *Kalkau* en *Johansberg* na de Frontieren van *Bohemen* genomen, en aldaar tot nader ordre halte gemaakt worden, zullende tot daar en toe

1741. Augușt. de Leeftogt voor de Armée van *Glaz* geformeert worden. De Generaal *Lentulus* en de Krygs-Commissaris *Schutz* zyn dezen morgen na *Grotkau* vertrokken, om morgen met de twede uitwisseling der wederzydsche Gevangens voort te varen, waar mede vervolgens den eersten dag van ieder maand zal gecontinueert worden. Tusschen d'onze en de Pruissische is zedert eenige tyd niet van belang voorgevallen, als eenige kleine Schermutzelingen tusschen de Partyen der Detachementen aan gene zyde den *Oder* by *Oppelen*.

Den 1. *Augusti* 's morgens by den Dageraad is d'Oostenrykſche Armée opgebroken, en te *Kalkau* twee uuren van *Neiss* komen camperen: De Veld-Marschal Graaf van *Neuperg* is 's namiddags derwaarts gevolgt, hebbende een Guarnizoen van 2000 Man in *Neiss* gelaten.

Niettegenstaande men van de Vrede meende verzekert te zyn, is doch de gehele *Scene* nu verandert, en onze Armée marcheerde den 2. in twee Colommen, ieder uit 21000 Man bestaande, d'eene na *Schweidnitz* en d'ander na *Streblen*, zynde daar en boven twee sterke Detachementen na *Oppelen* en *Hundsveld* uitgezonden. Den 3. marcheerden wy in drie Colommen tot *Rathmansdorf*, van waar wy na *Commenz* opbreken zullen. Men heeft narigt, dat den 30. passato een scherpe Actie tusschen onze Panduren en Hussaren en een Pruissis Detachement by *Zoten* voorgevallen is. Den 1. passeerde een Courier, van *Wenen* komende, door *Neiss* na de Pruissische Armée met importante Depeches, dewelke gerapporteert heeft, dat de Groot-Brittannische Minister aan 't *Wener* Hof, Heer *Robinson*, den volgenden dag hem derwaarts volgen zou, met Commissien van groot belang. 't Regiment van *Schmettau* is gecasseert, en de Soldaten in andere geincorporeert geworden, zullende d'Officiers in andere Corpsen na hun Rang geëmplojeert worden.

Den 4. quam van den Generaal *Festetiz* berigt, dat hy een Pruissis Regiment, 't welk omtrent *Glogau* den *Oder* had zullen passeren, geattaqueert, en geheel tot op 240 Man Gevangenen vernield had. Den 5. en 6. hielden wy te *Commenz* Rustdagen, en hoorden den eerst gemelde dag tien Canon-Schoten, en vernamen daar op, dat een Vyandlyk Detachement van 10000 Man 't onze by 't Klooster *Heinrichau* geslagen, en daar op dat schone en ryke Klooster geplundert, verwoest en in d'asch gelegt had. Den 6. marscheerden wy tot *Olmansdorf*, en den 8. na *Farnkenstein*, alwaar wy 't gemelde Pruissische Detachement noch menen te zullen vinden. In de Schermutzeling by *Zoten* hebben de Pruissische 114 Doden gekregen, en 14 Wagens vol van Gequetsten laten wechbrengen.

Den

Den 8. passeerde onze gehele Armée de *Neis* en quam by *Baumgarten* camperen, alwaar wy noch tot den 10. staan, en na alle waarschynelykheit ook noch eenige dagen blyven zullen. Dien dag heeft men eenige Troupen in verscheide Corpsen gedetacheert, om de Vyanden t'ontrusten, dewelke zich volgens 't rapport der Deserteurs in hun Leger by *Streblen* noch zeer stil houden, uitgenomen dat ze nu en dan sterke Detachementen doen vertrekken. 1741. *August.*

Vervolg der gewichtigste zaken in 't Leger van zyne Majesteit van Pruissen voorgevallen: Camperende te Strehlen.

De Pandouren zoeken dagelyks nader kennis met ons te maken, maar worden telkens zeer slecht ontfangen. Den 30. passato 's morgens quamen omtrent 1100 Pandouren en 100 Hussaren by *Zoten*, aan den ingang van 't Gebergte van dien zelven naam. De Major *Putkamer*, die te *Zoten* commandeerde, ontfing den Vyand op 't Kerkhof, bestaande 't gantsche Vlek slechts uit maar eene Straat, van omtrent een half uur lang. De Pandouren omcingelden d'onzen van alle kanten, zonder dat wy zulks konden beletten, en staken de Huizen in den brand, niet ver van de Kerk, waar door de vlam zich dan ook wel haast van deze meester maakte, en d'onzen dien Post verlaten moesten. Zy togen in alle mogelyke order uit het Vlek, en posteerden zich twee hondert schreden van daar op eene hoogte. De Pandouren vielen onder een yslyk geschreeu op d'onzen aan, maar schoten zonder de minste order. De Major *Putkamer* liet ze tot op 30 schreden naderen, en toen door twee of drie Pelotons vuur geven, waar door ze aan 't deinzen gebragt wierden. Zy hervatteden verscheide malen den aanval, en wierden door d'onzen telkens op dezelve wyze begroet, tot dat de Granadiers uitrukten, en hen eindelyk na 't Gebergte deden vluchten, met achterlatinge van 50 Doden en 100 Gequetsten. Van onze Armée wierden 400 Hussaren gedetacheert, maar quamen te laat, om den Vyand te konnen vervolgen; nochtans wierden noch eenige door hen neergezabelt, die niet spoedig genoeg konden vluchten, en twee Wagens met Gequetsten achterhaalt. In deze schermutzeling hebben wy vyf Doden en vier Gequetsten bekomen, doch vermits 't gantsche Vlek door de Pandouren in d'Assche is gelegt, zyn onze Granadiers na *Zeifersdorf*, zynde een Dorp dicht by *Zoten*, geweken. Niet tegenstaande 't Slot van *Namslau* verleden winter door d'onzen geruïneert was, hebben de vyandlyke Huzaren zedert eenigen tyd alle de Levensmiddelen en Voeragie, die zy aan gene zyde den

1741. *Auguſt.*

Oder ten platten Lande ophalen konden, derwaarts gebraght, en vermits men hier van kondſchap had bekomen, wierd de Prins *Maurits* van *Anhalt-Deſſau*, Overſte van een Regiment Voetvolk, met een Bataillon van dat Regiment en 600 Huzaren derwaarts gezonden, waar op de Croaten en Tolpatſchen, die daar in bezetting lagen, van daar geweken zyn, achterlatende een goeden voorraad aan Meel, Koorn en Hooi, zo als ook 8000 portions Brood, die door d'onzen herwaarts gezonden zyn.

Den 31. 's ochtens omtrent zes uuren, na dat het Woord was uitgedeelt, aan de gehele Armée bevel is gegeven, om morgen ochtend ten vier uuren naar *Kalkau*, twee meilen van *Streblen* gelegen, alwaar bereits een Campement afgeſtoken is, op te breken: Of ons Leger aldaar zal blyven ſtaan of wel verder langs 't Gebergte zal aftrekken, is noch niet bekend, hoewel 't laatſtgemelde 't waarſchynlykſte voorkomt, dewyl de nodige toeſtel bereits gemaakt is om aan 't zelve de Proviſien uit de Magazynen te *Glatz* te bezorgen. Den 1. *Auguſti* vertrekt de Generaal *Lentulus*, nevens den Heer *Schutz*, Veld-Krygs-Commiſſaris, weder van hier naar *Grotkau*, om d'overige Krygsgevangenen uit te wiſſelen.

Onze uitgewiſſelde Krygsgevangenen zyn volgens een naukeurige Lyſt,

Lieutenant Collonel -	1
Major - - - - -	1
Kapiteins - - - -	3
Lieutenants - - -	23
Cornetten en Vendrigs	22
Onder-Officieren - -	88
Auditeurs - - -	3
Quartiermeeſters - -	2
Huſſaren - - -	218
Soldaten - - -	1078
	1439 Man.

Oſtenrykſche Krygsgevangenen:

Lieutenant-Generaal -	1
Collonels - - -	2
Lieutenant-Collonels -	4
Majors - - - -	4
Kapiteins - - -	22
Lieutenants - - -	39
Cornetten en Vendrigs	14
Onder-Officieren -	152
Tambours en Pfyffers -	34
Chirurgyns en Knegten	19
Huſſaren - -	130
Soldaten - -	1962
	2383. Man.

Zo dat wy in 't geheel 944 Ooſtenrykſche Krygsgevangenen meer hebben bekomen.

Den 9. is een Regiment Huſſaren in ons Leger ingerukt, en in de naaſtkomende week worden tien Eſquadrons Dragonders verwacht. Terwyl 't Regiment van *Baudemet* in 't Kloſter *Leubus* halte ge-

gehouden heeft, om d'achterstallige Brandschattingen op te halen, is een Oostenrykfch Detachement van 2000 Man langs 't Gebergte, tusschen *Schweidnitz*, *Liegnits* en *Parchwits* tot aan den Oever van den Stroom doorgedrongen, om de Scheepvaart te belemmeren, en al 't geen langs de grote Landstraat van *Glogau* na *Breslau* gezonden wierd, wech te nemen. d'Oostenrykers vonden in 't Dorp van *Maltsch* een voorraad van 4 of 500 centers Meel, en omtrent 100 Ton Zout, als mede 6 Schepen met Haver en Hooi, die aan een van onze Leveranciers behoorden, die door hen zo voort vernielt wierden. d'Overste *Bandemer* daar van kondschap bekomende, zond twee Ritmeesters met 200 Paarden over de Rivier, om den Vyand aan te tasten, wyl hy waande, dat hy op 't hoogst maar 3 of 400 Man sterk was. d'Oostenrykfche Hussaren namen uit het Dorp van *Maltsch* de vlucht, en zonden een valschen Spion aan d'onzen, met naricht, dat hunne Paarden vermoeit waren, dat de menigte Wagens hen zeer belemmerden, en dat men niet veel moeite met hen hebben zoude. Onze Ritmeesters vervolgden den Vyand zo wel uit onvoorzichtigheit als kloekmoedigheit zeer heftig, doch hadden naulyks een hoogte, 3000 schreden van 't Dorp bereikt, of wierden door 16 of 18 vyandelyke Esquadrons aan alle kanten omcingelt; zy besloten, om zich met den Zabel in de Vuist eenen weg te banen, en zulks gelukte ook eenigzints, maar zy konden zich daar door niet redden, om dat de Stoom hen de retirade afsneed. Byna zestig van d'onzen wierden door den Vyand neergezabelt; 20 anderen, die door de Rivier wilden zwemmen, verdronken, en d'overigen wierden gevangen genomen, uitgezondert een Officier en 42 Gemenen, die zich ten twede male doorsloegen, en een myl van de plaats van 't Gevecht gelukkig door de Rivier geraakten. Men weet niet, hoe veel 'er van den Vyand gesneuvelt zyn. Hoe 't zy, d'Overste heeft daar in een misslag begaan, dat hy zo weinig Manschap op Vaartuigen over de Rivier heeft laten gaan, zonder alvorens van 's Vyands eigentlyke sterkte kondschap in te halen, en onze jonge Officiers zyn insgelyks in zo verre te berispen, dat ze gantsch blind in de val gelopen zyn, zonder alvorens het Terrein te laten recognosceren, De Vyanden hebben by een andere gelegenheit meer omzichtigheit getoond. Zy hadden 7 of 800 Talpatschen, en ook zo veel Hussaren in d'Abdy *Heinrichau*, twee mylen van hier. De Koning zond vyf of zes dagen geleden, twee Battaillons en eenige Esquadrons derwaarts, om ze van daar te verdryven, maar de Vyanden weken zo voort na 't Gebergte, uitgezondert twaalf Man, die door onze Hussa-

1741. *Augusti.*

 ren.

1741. *Augusl.* ren Krygsgevangen gemaakt wierden. d'Onzen ſtaan noch daar, en bedienen zich van de Levensmiddelen en Voeragie, die d'Ooſtenrykers daar by malkander gebraght hadden.

Vermits zyne Majeſteit wegens ontdekte geheime Briefwiſſeling en andere gewigtige redenen noodzakelyk geacht heeft, om zich van de Stadt *Breſlau* nauwer te verzekeren, en dezelve met Troupen te laten bezetten, zo is zulks Donderdag den 10. dezer op de volgende wyze in 't werk geſtelt. 's Morgens met het openen van de Poorten rukte een Detachement Granadiers en Dragonders onder 't bevel van den Generaal Prins *Leopold van Deſſau* en van den Generaal Major van *Selchau* voor de *Nicolaas Poort*, om, als naar gewoonte, onder bedekking van een Commando der Bezetting van de Stadt, door de Stadt te marſcheren; edoch 't gemelde Detachement op den hoek van de *Nicolaas-Straat* gekomen zynde, zwenkte 't zelve op 't *Marktplein*, bezette het *Stadthuis*, en alle overige toegangen, en ontwapende de Burgers en Stadts Soldaten, die onder de Wapenen gevonden wierden. De Batailons van *Munchau* en *du Moulin* die op den Dom en voor d'*Oblouſche Poort* ſtonden, vonden midderwyl gelegenheit, om insgelyks in de Stadt in te dringen. Niemant wierd nochtans in deze overrompeling in 't minſt beledigt en de Troupen namen een zeer ſtipte Krygstugt in acht. Op de zogenaamde *Grote Zoutmarkt* en *Nieuwe Markt* wierden ſterke Piquets te Paard en te Voet geſtelt, en de Poorten weder geſloten. De Magiſtraat vergaderde ten negen uuren op order van den Commanderende Generaal op het Stadthuis. De Generaal Veldmarſchalk Grave van *Schwerin* begaf zich met de Krygs-Commiſſariſſen na de zogenaamde *Vorſtenzaal*, en na dat de voornaamſte Burgers insgelyks ontboden waren, gaven zy aan hen zo wel als aan de Magiſtraat te kennen de redenen, die zyne Koninglyke Majeſteit hadden bewogen, om de Stadt met zyne Troupen te laten bezetten, en verzekerden de Stadt en Inwoonders op het kragtigſte van zyne Majeſteits genade en beſcherming, by aldien zy zo voort den Eed van getrouheit aan hem quamen af te leggen. Deze voorſlag wierd zonder de minſte tegenſpreking van de Magiſtraat en Burgery aangenomen, en de gemelde Eed afgelegt; te weten, eerſt door de Magiſtraat, en daar na door de voornaamſte Burgers. Aan de Magiſtraat wierd het Formulier van den Eed door den Koninglyken Pruiſſiſchen Juſtitie-Raad van *Arnold*, en aan de Burgers door den oudſten Stadts-Secretaris *Gaworrek* voorgelezen, en die plechtigheit met het driemaal roepen *Lang leve Frederik, Koning van Pruiſſen, Hertoch van Sileſien*, bekrachtigt. Vervolgens begaf de Graaf van *Schwerin*, ver-

verzelt van de Generaliteit, zich na de *Zoutmarkt*, en nam daar de Stadtsbezetting, Officiers en Gemenen in Eed en Plicht, en dit geschied zynde, opende men de Poorten weder, maar de Piquets bleven op de hoeken van de Straten, en de Patrouilles gingen noch dien zelven dag en nacht, door welke omzichtigheit dan ook niet een droppel Bloed vergoten, ja de minste wanorder niet veroorzaakt is. Daags daar aan moest de gantsche Burgery op de *Prinsenzaal* den Eed afleggen; naamlyk, eerst de Geleerden en Kooplieden, en naderhand de gezamentlyke Gildens, na 't Formulier, 't welk de bovengemelde Secretaris hen voorlas. Na gedane hulding reed de Koninglyke Veld-Cassier, onder Escorte van een Commando Dragonders driemaal rondom 't *Grote Marktplein*, en wierp onder een talloze menigte Volk over de 15000 Floreinen aan Ducaten en ander geld. Kort daar na wierden alle de Piquets en andere posteringen wechgenomen, en tegen den avond bevond de Stadt zich weder in volkome rust. Den 12. 's avonds deed de Roomsch Catholyke Geestelykheit ook den Eed van getrouheit aan den Koning, en is vervolgens wegens dit geval in alle de Kerken van beide Religien een Dankpredicatie uitgesproken, en het *Te Deum* gezongen onder 't geschal van Keteltrommels en Trompetten. Na den Godsdienst wierd op alle Torens met Trompetten en Keteltrommels Muziecq gemaakt, en 's avonds 't Canon driemaal losgebrand. De Koning heeft den Lieutenant Generaal van *Marwitz* tot Gouverneur van die Stadt benoemd, en zal 't Regiment van *Dhona*, als mede een Bataillon *du Moulin*, nevens zes Compagnien, die men van de geweze Stadts Bezetting meent te formeren, daar Garnizoen houden. 1741. *August.*

ALSCHOON men bemerkt, dat de Raadsplegingen over de verkiezing van een Keizer, zo te *Berlin* als elders menigvuldiger en met meer ernst voortgezet worden, blykt echter uit vele omstandigheden, dat dat Hof noch geen Besluit nopens zyn Stem by dezelve genomen heeft, maar in tegendeel veel moeite doet, om dien aangaande d'oogmerken der overige Keurvorsten te doorgronden. PRUISSEN.

't Accommodement met zyne Majesteit en de Koninginne van *Hongaryen* is in 't geheel onzeker, inmiddels heeft zyne Majesteit bevolen; „dat by alle Roomsch-Catholyken Gerechtsho„ven in *Neder-Silesien* twee Protestante Leden gevoegt zul„len worden."

NA-

1741. *Augusti.* — ZWEDEN.

NADIEN 't Oorlochs-vuur van dat Hof tegen *Rusland* onder d'Assche lag te smeulen, en eerlang stond uit te bersten, als straks blyken zal, zo heeft de Heer *Rumpf*, Extraordinaris Envojé van de Staten Generaal, den 22. *Juny* laatstleden een Memorie aan 't Zweedsche Hof overgeleverd, behelzende: „dat „hun Hoog Mogende met veel ongenoegen vernomen hebben, „dat 'er tusschen de Hoven van *Zweden* en *Rusland* verschillen „zyn gerezen, die de rust in 't *Noorden* zouden konnen storen, „in de bewaring van dewelke zy zo veel belang hebben; dat „zy met geen minder leedwezen hebben verstaan, dat die ver„schillen op 't punt stonden, in een openbaren Oorloch tusschen „de twee Kronen uit te bersten; dat hun Hoog Mogende zeer „vieriglyk wenschen, de vriendschap en goede verstandhouding „tusschen dezelven herstelt te zien; dat ze ten dien einde hun„nen Minister by zyne Zweedsche Majesteit gelast hebben, „zyne Majesteit te verzoeken, om hen kennisse van die ver„schillen te geven, ten einde zy, na een ryp onderzoek, „hunne goede diensten zouden konnen gebruiken ter herstel„linge van d'Eendragt, die zo lange jaren tusschen de twee „Mogendheden stant gegrepen heeft, enz." De Heer de *Swart*, Resident van de Staten Generaal aan 't Russische Hof, heeft order gehad, om een Memorie van byna denzelven inhoud daar insgelyks over te leveren.

Niet tegenstaande die welmenende *Offertes* van Haar Hoog Mogende, zo was het den 7. dezer, wanneer de geheime Committée aan de vergaderde Stenden by een Uittrekzel uit het Protecol mededeelde de redenen, die *Zweden* noodzaakten, om met *Rusland* de Vrede te breken. Deze redenen goedgekeurt zynde, begaf de Baron van *Gedda*, Kancelier van 't Hof, zich daags daar aan 's morgens tot den Heer van *Bestuchef*, Minister van *Rusland*, en maakte hem bekend de redenen, die men genomen had, om zyn Hof den Oorloch aan te doen. Hy verklaarde ter zelver tyd, dat het hem geoorloft zoude zyn, om ter verrichting van zyne huizelyke zaken zo lang te blyven, als hy zou geraden vinden, en presenteerde hem een Wacht, om hem tegen alle overlast van 't gemene Volk te dekken. Men verbood ter zelver tyd, op levensstraffe, den Heer van *Bestuchef*, zyne

zyne Huisbedienden, of andere Russen, die in dat Koningryk gevonden mochten worden, op eenigerhande wyze te mishandelen. 1741. *August.*

Daar op wierd den 8. 's middags ten 12. uuren door den Registrateur der Militaire Expeditien, Heer van *Burgercrona*, onder 't geluid van Trompetten en Keteltrommen, den Oorloch tegen RUSLAND afgekondigt, luidende 't Manifest als volgt:

WY FREDERIK, by de gratie van Godt, Koning der *Zweden*, *Gothen* en *Wenden*, &c. &c. &c.; Landgraaf van *Hessen*, &c. &c., oirkonden mits dezen aan alle onze getrouwe Onderdanen, en maken hen tot hun narigt bekend: Hoe dat wy, aangemerkt de menigvuldige van 't Russische Hof Ons, ons Ryk en Onderdanen van tyd tot tyd toegevoegde, en in 't volgende, door den Druk gepubliceerde Manifest, breder gemelde Benadelingen, als mede door d'opendlyke krenkingen der Tractaten en Verbonden, tusschen beiderlei Ryken, tot het Welzyn en Veiligheit van Ons, van Ons Ryk en Onderdanen, bestaan hebbende, Ons genoodzaakt hebben gevonden, onder aanroeping van Godts genadige bystand, de Wapenen op te vatten, en op die wys, gelyk hier mede geschied, den Oorloch tegen den jegenwoordigen Czaar in diervoegen te verklaren, dat van heden dato af aan alle Scheepvaart, Handel, Post-Passagien en alle verdere Correspondentie, hoe die ook mocht konnen genoemd worden, van en tot alle in 't Russische Ryk leggende Provincien, Havens, Steden en Plaatzen, ophouden zal.

't Is derhalven onze Genadigste Wille en Bevel aan onze Generaal-Gouverneur in *Pomeren*, onze Veld-Marschals, Opper-Stadthouder, commanderende Generaals, Admiraals, Lands-Hoofdmannen en aan alle Onze eenig Commando hebbende Officieren te Land en te Water, dat ze met hunne subgeordineerde, elk tot zyner plaatze, niet alleen alles in 't werk zullen stellen, op dat deze onze Genadigste Wille naar behoren en ten eersten ter algemene naricht kond gemaakt worde, maar dat zylieden ook met ernst de hand aan d'onverbrekelyke Nakoming en naukeurige opvolging dezer Publicatie houden. Tot meerder zekerheit hebben Wy deze met onze eige Hand ondertekend en met ons Koningklyk Zegel doen bekragtigen.

Gedaan te *Stokholm*, in den Senaat, den 24. *July* 1741.

1741. Augusti.

Oorzaken, dewelke zyne Koninglyke Majesteit bewogen hebben, om den Oorlosh tegen den Czaar van Rusland te verklaren.

Dat zyne Koninglyke Majesteit niets meer ter herte neemt, dan de verkryg- en handhaving der Vrede, blykt zo wel by de gemaakte Vredens-Tractaten, toen dezelve de Regering aanvaarde, als ook de zedert gevoerde Regering zelfs.

Zyne Koninglyke Majesteit had zo veel te meer gelooft, dat men van de Russische kant de Nystadtsche Vrede *, met die Mogendheit Anno 1721. getroffen, ongerust zoude houden, hoe meer daar door niet alleen de voortreffelykste Landen, maar ook de Voormuren van Zweden, en by gevolg deszelfs meeste Veiligheit, by de toenmalige toestand van het door een langdurige en bloedige Oorloch afgematte Ryk, hebben moeten opgeoffert worden.

Maar, in plaats van dit, heeft 't Russische Hof van zyn kant niet alleen 't gemelde Vredens-Verdrag, maar ook 't Recht der Volkeren verbroken.

Aangezien 't gemelde Hof zich met de binnenlandsche gesteldheit van 't Zweedsche Ryk, als mede met de Rechten en Vryheden der Stenden, en zelfs met de Rechten van de Successie bemoeit heeft, rechtstreeks tegen het VII. Articul van 't gemelde Vredens-Verdrag.

By verscheide voorvallen tegens het Zweedsche Ryk Expressien vol van dreigementen, en tusschen Hoge Machten ongewoonlyk zynde, gebruikt.

De Zweedsche Onderdanen voor de Russische Gerichten en Tribunalen van 't genot der Wetten en Rechten, die men alle anderen laat wedervaren, uitgesloten: Aan 't Zweedsche Ryk de vrye uitvoer der Granen, dewelke zo wel door 't VI. Articul van 't Nystadsche Vredens-Verdrag, als ook door eenige naderhand getroffe Verbintenissen, bedongen was, in dien tyd, daar die aan andere Natien niet was belet, niet toegestaan.

Aan een van zyne Koninglyke Majesteits getrouwe Onderdanen, den *Major Sinclair*, in 's Konings- Ryks-Verrichtingen, met behorige Pasporten voorzien zynde, een voorbedachte Moord doen bedryven, en deszelfs by zich hebbende en Ryks aangelegentheden rakende Schriften wechroven.

Deze tegens de Verbonden, Vredens-Verdragen, 't Recht der Na-

* Zie 't gehele Tractaat in d'*Europische Mercurius* van den jare 1721. 2. Deel, pag. 222.

Natuur en der Volkeren geschiedde trotse en gewelddadige Inbreuken, dewelke op zyn tyd meerder en omstandiger aan den dag zullen gelegt worden, zullen de gehele onpartydige Werelt genoegzaam overtuigen, dat zyne Koninglyke Majesteit en 't Koninglyk *Zweden* van 't Russische bykans harder aangegrepen en benadeeld is geworden, dan door een openbare Oorloch had konnen geschieden. 1741. *August.*

Zo wel zyne Koninglyke Majesteit als deszelfs glorieuse Voorzaten van de Zweedsche Throon hebben altoos den Oorloch, vermits dezelve als een straf van Godt met Bloedstortingen en Verwoestingen van Landen verknogt is, verafschuwd.

De begeerte tot het rechtmatige Eigendom van andere heeft nooit de Zweedsche Koningen bewogen tot de Wapenen te grypen; gelyk zulks uit de Geschiedenissen van alle tyden blykt. Maar de Veiligheit, Eer en Independentie van 't Ryk *Zweden*, benessens het te herstellene Evenwigt in 't Noorden, laten niet toe, dat zyne Majesteit deze van 't Russische Hof gedane Vredens-Inbreuken en Geweldenaryen met stil te zitten zoude konnen aanschouwen: Maar zyn Koninglyke Majesteit vind zich, ten aanzien van zulke gewigtige en rechtmatige Oorzaken gerechtigt, die Middelen, die d'Allerhoogste zyne Koninglyke Majesteit in handen heeft gegeven, te gebruiken, tot de Wapenen te grypen en voor zich en voor 't Ryk genoegzame Veiligheit te verschaffen.

Zyne Koninglyke Majesteit steld een vast vertrouwen op den grote Godt, op wiens krachtige bystand men zich by een rechtvaardige zaak enkel en alleen te verlaten heeft, dat deze deszelfs rechtvaardige Wapenen in diervoegen zal zegenen, dat d'uitkomste daar van, nevens de Verheerlyking van Gods heilige naam, zyn zal een met d'Eer en Veiligheit van zyne Koninglyke Majesteit en van 't Ryk overeenkomende en dus bestendige Vrede.

REGLEMENT DES KONINGS,

Waar na, zo wel d'Oorlochschepen als andere Commissie hebbende Schepen, zich gedurende den Oorloch tegen Rusland, *te gedragen hebben.*

WY FREDERIK, van Godts genade Koning van *Zweden*, *Gothen* en *Wenden*, &c. &c. &c. Maken hier mede bekend, dat vermits Wy om hoogstdringende redenen genoodzaakt zyn geweest, den Czaar van *Rusland* met openbaar geweld en Oorloch te Water en te Land aan te tasten, wy niet alleen allergenadigst onze Oorloch- en andere Schepen bevolen hebben, alle de Russi-

1741. *August.* ſche Oorlochſchepen en Vaartuigen, zo wel als de Schepen, Goed en Goederen, den Ruſſiſchen Vaſallen en Onderdanen toebehorende, aan te vallen, nemen en op te brengen, maar noch daar en boven in genade hebben bewilligt, dat alle onze andere getrouwe Onderdanen op gelyke wyze daar toe aangemoedigt en gemagtigt werden, en ten dien einde hebben wy voor goed bevonden, 't volgende Reglement dieswegen uit te geven, en aan een ieder bekent te maken.

I. Behalven d'Inſtructie, die Wy en de Ryks-Admiraliteits Collegien ten aanzien van onze Oorlochsvloten en Krygsſchepen hebben laten afgaan, zal een iegelyk en elk van onze getrouwe Onderdanen, zo handeldryvende als andere, van wat ſtaat of conditie ook, zo in *Zweden*, *als Finland*, *Pommeren* en *Wismar*, die zich in ſtaat bevinden, om op den Vyand te kruiſſen, en daarom behoorlyken verzoek gedaan hebben, van onze Commiſſien voorzien en onder onze byzondere protectie en beſcherming genomen worden, doch zonder onze Commiſſien zal zich niemant onderſtaan om zulks te doen.

II. En op dat onze Oorlochsvloten, Schepen, Vaartuigen en Commiſſivaarders mogen weten, hoe zich in zodanig geval te gedragen, zo zullen zy alle Ruſſiſche Oorlochſchepen en Vaartuigen, zo wel als particuliere Schepen van d'Onderdanen van *Rusland*, 't zy Schuiten, Boten of andere, zonder onderſcheid aanvallen en bemachtigen, daar ze dezelven ook aantreffen, en opbrengen met hunne inhebbende Goederen en Lading, 't zy datze den Czaar van *Rusland* of deszelfs Onderdanen en Vaſallen toeberen, of wel aan Onderdanen van neutrale Mogendheden, doch zo dat ze onder 't bereik van 't Canon der Havens van Mogendheden en Staten, die met Ons en met de Zweedſche Kroon in vriendſchap ſtaan, gene vyandlykheden plegen, of eenige Pryzen aantaſten of maken zullen,

III. Alle de Natien, die met Ons en de Zweedſche Kroon in vriendſchap en verbond ſtaan, zullen vry en onverhindert varen na en uit alle vyandelyke Havens en Landen met hunne Schepen en Vaartuigen, en derzelver in hebbende Koopmanſchappen, Goederen en Lading, behalven Contrabanden; waar omtrent zy zich zullen moeten gedragen na de Willekeuren, die hun in dit Reglement worden voorgeſchreven.

IV. Ten dien einde zullen zodanige neutrale Schepen moeten voorzien zyn met nodige, goede en gene dubbelzinnige of tegenſtrydige Paſporten, Cognoſcementen en andere Scheepsdocumenten, die op eene gerechtelyke wyze aantonen de natuur en ge-

ſcha-

schapenheit van Schip en Lading, dat die in 't geheel aan neutrale Natien alleen toebehoren. 1741. *Augusi.*

V. By aldien daar by bevonden word, dat een gedeelte der Lading van zodanige aan neutrale Natien toebehorende Schepen, den Czaar van *Rusland* of aan Russische Onderdanen toekomt, zo zal 't Schip opgebraght en zodanig gedeelte der Lading verbeurt verklaart worden.

VI. Alle Schepen, gebouwt op vyands grond, of van Vyanden en derzelver Onderdanen gekoft en als noch op geen vryen grond geweest, zullen, genomen zynde, voor confiscabel gehouden worden.

VII, Dus zullen insgelyks alle contrabande Goederen, die na Vyandelyke Havens gedestineert zyn, nevens de Schepen, die dezelven in hebben, confiscabel zyn; namentlyk *Geweer*, *Canon*, *Zeildoek*, *Vlagdoek*, *Musquetten*, *Snaphanen*, *Snaphaan-sloten*, en 't geen verder daar toe behoort, als mede *Kruit*, *Loot*, *Lont*, *Kogels*, *Werk*, *Lancen*, *Pieken*, *Hellebaarden*, *Partisanen*, *Mortiers*, *Petarden*, *Granaten*, *Harnassen*, *Degens*, *Bajonnetten*, *Draagbanden*, *Holsters*, *Paarden*, en 't geen tot uitrusting van Paarden behoort, als mede allerhande Oorlochs-tuig, voorts allerhande Levensmiddelen, en 't geen tot Kleding van Krygsvolk dienen kan.

VIII. Ook zullen alle Schepen en Goederen, die aan den Vyand verkoft, of geschikt zyn, om aan den Vyand verkoft te worden, en men zulks komt t'ontdekken, opgebraght en verbeurt verklaart worden.

IX. En vermits wy geen Handel of Vaart konnen toelaten op Havens, Steden en Plaatzen, die reets belegert of berent, of te Water en te Land ingesloten zyn, zo zullen alle Schepen met hare Ladingen, na en van zulke Plaatzen, genomen werdende, zonder onderscheid van Natie verbeurt verklaart worden, doch als met wettige redenen d'onkundigheit van diergelyke insluiting, berenning of belegering kan worden aangetoond, zullen Schip en Lading weder vry gegeven worden, om na een andere Plaats te zeilen, als bevonden is, dat geen contrabanden in gehad heeft. En vermits de Haven van *Petersburg* door onze Oorlochschepen wezentlyk is ingesloten, zo kan te minder eenige vrye Vaart en Handel daar op toegelaten worden, vermits 's Vyands Hoofdwerk ter Zee daar te vinden is, maar die Handel word een ieder op verbeurte van 't Schip verboden, doch zo dat de Schepen van vreemde Natien, die nu ten eersten daar van daan komen, met hare Ladingen vry zullen passeren, wanneer na gedane visitatie is bevonden, dat ze niets in hebben, 't welk den Czaar of deszelfs

1741. *August.* Onderdanen toebehoort; doch de vreemde neutrale Schepen, die thans een Tocht doen na *Petersburg*, zullen daar niet mogen binnen lopen, maar afgewezen worden, om vry na andere Plaatzen te zeilen, zo ze gene Contrabanden in hebben, of Goederen, die den Vyand toebehoren, dewelke aangehouden en verbeurt verklaart zullen worden.

X. Als d'Oorlochschepen en Commissivaarders zich verplicht vinden, eenig Schip aan te houden en op te brengen, moeten de Scheepsdocumenten en Papieren van den Eigenaar en de Scheepsluiken door den Schipper en Opbrenger beide verzegelt, en 't Schip na een twede Haven gevoert worden, zonder dat iemant zal mogen onderstaan, eenige Papieren te verduisteren of wech te doen, maar de gehele zaak zal aan Ons en 's Ryks Commercie-Collegie moeten worden overgegeven, om door 't zelve achtervolgens Ons allergenadigst Reglement zo spoedig als mogelyk, onderzocht en beslist te worden.

XI. Maar Schepen, geen Contrabanden in hebbende, en met behoorlyke Paspoorten voorzien, zullen op generhande wyze mogen worden opgehouden, zullende de Bewindhebbers van onze Oorlochschepen en Vaartuigen, als mede de Commissivaarders, in diergelyke gevalle, en als zy geen tegenstand ontmoeten, zich ordentelyk gedragen, en geen geweld of harde behandeling plegen, zo omtrent de Personen als Goederen van neutrale Schepen, die ze aanhouden, op pœne van naar alle strengheit der wetten gestraft te worden.

XII. Al 't opgebraghte en 't geen achtervolgens het hier boven vastgestelde, door de competente Rechters Prys verklaart word, zal den Opbrenger zo hy een Commissivaarder is, wettig toekomen, zonder eenige de minste korting voor Ons en voor de Kroon, maar omtrent 't opgebraghte door onze Oorlochschepen en Vaartuigen, zal men zich reguleren na den inhoud van de voorheen daar op uitgegeve Resolutien en Ordonnantien; en zal d'Opbrenger vervolgens daar over disponeren, als over alle zyne andere wettige verkrege Goederen, zullende diergelyk geconfisqueert Schip, of schoon op een vreemde plaats gebouwt, dezelve vryheit hebben, als een Zweedsch maakzel, by aldien het door Zweedsche Onderdanen van den Opbrenger gekoft word. Maar wat aanbelangt de verkoping der Lading, daar omtrent zal men zich moeten gedragen na onze Ordonnantien, op 't stuk van vreemde Goederen uitgegeven.

XIII. Alle Commissivaarders zullen gehouden zyn, met de daar toe aangestelde te corresponderen, en hen kennis te geven van al

't merk.

't merkwaardige, 't geen zy komen t'ontdekken, doch wel voornaamlyk nopende de toerusting, bewegingen en aanslagen van den Vyand, en zo ze eenige Schepen in Zee ontwaar worden. Waar na een ieder zich met alle gehoorzaamheit zal hebben te gedragen. 1741. *August.*

t'Oirkonde dezes hebben wy dit met Onze eige Hand getekend, en met ons Koninglyk Zegel doen bekrachtigen. *Stokholm* in de *Raadkamer* den 28. *July* 1741.

Was getekent:

FREDERIK.

Nader Verklaring van 't bovenstaande Reglement, *welke luid als volgt:*

WY FREDERIK, door Godts genade Koning der *Zweden*, *Gothen* en *Wenden*, &c. &c. &c. Landgraaf van *Hessen*, &c. &c. &c. Maken bekent, dat vermits tot het bereiken van het door ons onlangs met den druk gemeen gemaakt Reglement, na 't welk onze Oorlochschepen en Commissivaarders gedurende den Oorloch tegen den Czaar van *Rusland*, zich hebben te gedragen, nodig gevonden word, een of andere omstandigheden daar by te voegen, zo hebben wy by dezen verder in genaden bevolen, dat het navolgende door de genen, die 't aangaat, stipt in acht genomen werde.

I. Onder de Contrabande Goederen in §. 7. van ons bovengemelde Reglement uitgedrukt, achten wy noodzaaklyk, dat *Zout* en *Lood* insgelyks begrepen werden, zo verre dat by aldien eenig Schip of Vaartuig diergelyke Lading in heeft, en na Vyandelyke Havens gedestineert is, 't zelve confiscabel zyn zal. Ook zullen de Vaartuigen van vreemde Natien, na Russische Havens in d'Oostzee, of wel na *Archangel* moetende, opgebraght en geconfisqueert mogen werden, als ze meer Scheepsvolk, als naar gewoonte inhebben.

II. Alhoewel achtervolgens §. 10. van 't voornoemde Reglement door ons Ryks-Commercie-College van alle zaken, de Pryzen betreffende, kennis genomen, en door 't zelve onderzocht en gevonnist moeten worden, zo oordelen Wy nochtans, dat by aldien zulke voor Pryzen aangehoudene Schepen op ver afgelege Plaatzen opgebraght worden, en d'Opbrenger daar door lang opgehouden, en in grote reiskosten vervallen zoude, zo de zaak hier zou moeten worden uitgesproken, tot voorkoming van alle verhindering

1741. *August.*

ring beſt te zyn, gelyk wy ook hier mede in genaden verklaren, en zo als §. 8. van d'Ordonnantie, den 25. *Maart* 1719. aan Commiſſivaarders verleent, ook medebrengt, dat de zaken van d'opgebraghte Schepen in de Steden, daar een Koninglyke Admiraliteits Hof is, door 't zelve onderzocht en op 't ſpoedigſte afgedaan zullen worden, zo als ook in de Steden: daar geen Admiraliteits Hof is, door de Magiſtraten, doch zo, dat de lydende party zal konnen appelleren aan 't naaſt byzynde Admiraliteits Hof, en dat hy reden hebbende, de zaak hoger te trekken, zyne klagten by Ons zelven zal konnen inbrengen; edoch by aldien beide Partyen vergenoegt zyn met het Vonnis, door de Magiſtraat uitgeſproken, zo zal 't daar by blyven, en de Magiſtraat zal in zodanig veval verplicht zyn, zulks aan 't Admiraliteits Hof te melden, waar by dient te worden aangemerkt, dat van de Lading niets zal mogen werden vervreemt of verkoft, zo lang de zaken hangende zyn, ten zy dezelve door lang leggen zou komen te bederven, en de Schipper zulks quam te verzoeken, in welk geval aan 't oordeel van den Rechter overgelaten word, of zulke Goederen zo voort uitgeveilt, of na hoedanigheit der Waren opgeſlagen moeten worden; edoch by aldien de zaak zo duiſter is, dat het loſſen noodzaaklyk was, om nader onderrichting te bekomen, zo zal het loſſen vry ſtaan.

III. By aldien van een Schip of Vaartuig, door een Commiſſivaarder opgebraght, om voor goeden Prys verklaart te hebben, de Bewyzen door den Rechter zo klaar en duidelyk bevonden worden, dat het vry had behoren te paſſeren, zo zal d'Opbrenger of Commiſſivaarder aanſtonds betalen de ſchade, door hem aan 't opgebraghte Schip veroorzaakt: doch zo hy zyne zaak voor een Rechtbank trekken wil, zal hy alvorens Borg ſtellen voor de betaling der ſomme, tot dewelke hy reets verwezen is, zo als ook voor de ſchade, koſten en verzuim, die daar door verder veroorzaakt zouden komen te worden.

Dit alles, als mede 't geen breder in ons genadig Reglement van den 28. *July* vaſtgeſtelt is, zal een iegelyk, die zulks aangaat, onderdanig moeten nakomen.

Tot meerder zekerheit hebben wy dezen met Ons eigen Hand ondertekent, en met ons Koninglyk Zegel laten bekragtigen. *Stokholm* in den *Raadkamer* den 14. *Auguſti* 1741.

Was getekent:

FREDERIK.

Wy

Wy hebben gezien, hoe dat de Heer *Burnaby*, Groot-Brittannische Minister aan 't gemelde Hof des Konings van *Zweden*, 't zelve ontzegt geworden is.* Thans is bekend de ware grond der verschillen waar uit 't zelve ontstaan was. Dien Minister met de Grave van *Gyllenburg* in conferentie zynde, deed hem verstaan, dat hy wist hoe men zich aan *Vrankryk* overgegeven hadde, en hem ter zelver tyd verzocht, verklaring aangaande 't *subsidie Tractaat* door Engeland voorgeslagen. 't Welk dien Graaf aan den Heer *Burnaby*, op een zeer koele wyze, met de volgende termen beantwoorden: *Ons Hof is tegenwoordig met zo vele gewichtige zaken van Staat overladen, dat het my niet mogelyk is aan 't subsidie Tractaat te denken.* Op 't welke de Heer *Burnaby* terstond repliceerde: *Ik zoude oordelen, dat een maand of meer genoeg zoude zyn, om die zaak in staat te stellen; nadien men zo veel tyd nodig heeft, om na* Versailles *te schryven en van daar weder antwoord te bekomen.* Waar door de gemoederen wederzyds verbittert zynde, is veroorzaakt, dat men heeft goedgevonden aan den Heer *Burnaby* 't Hof t'ontzeggen. Oude zaken, &c. worden niet ligtelyk vergeten. Zie *Europische Mercurius* van den jare 1717. 1. Deel, *Pagina* 114. 1717. *August.*

DE Heer *Cernichoff*, Minister van *Rusland*, heeft in 't begin van de gepasseerde maand een Memorie aan dat Hof overgeleverd, behelzende: „dat vermits de zaken in 't *Noorden* zyne „Keizerlyke en Czaarsche Majesteit verplichteden, om secours „van zyne Geallieerde te verzoeken, hy den Koning bad order te geven, dat het secours 't welk Hy by de Tractaten, „gesloten tusschen de twee Kronen, belooft heeft te leveren, „gereed zy, om zo dra d'omstandigheden vereischen, gezon„den te konnen worden;" de Koning heeft daar op order gegeven, om d'uitrusting der 8 Oorlochschepen en 4 Fregatten, aan dewelke men arbeidde, te verhaasten; en zyne Majesteit heeft ter zelver tyd aan zynen Minister te *Stokholm* order gezonden te verklaren, „dat Hy gesommeert zynde, om aan *Rus„land* 't secours te leveren, 't welk by de Tractaten bedongen „en vastgesteld is, Hy niet nalaten konde, aan dat verzoek te „vol- DENEMARKEN.

* Zie in dit voorgaande 1 Deel, *pag.* 239.

1741. August. „ voldoen, en dat Hy hoopte, dat de Kroon van *Zweden* des-
„ wegen geen archwaan zoude opvatten.

RUSLAND. DE Turksche Ambassadeur *Emini Mahomet Bassa*, heeft den 10. passato zyne openbare Intrede te *Petersburg* gedaan; den 11e had hy gehoor by den Hertoch van *Brunswyk-Wolffenbuttel*, als Generalissimus van 't Ryk, zyne Hoogheit hadde den Hoed op 't Hoofd, en antwoorde zelfs in 't Italiaansch op de redenvoering van den Ambassadeur, die door zyn Tolk overgezet was. Tegen den avond ging die Minister den Opper-Admiraal *Oosterman* zien, en daags daar aan gaf hy aan de Groot-Vorstin Regentesse over de Brieven, die den Groten Heer aan den Keizer en hare Keizerlyke Hoogheit geschreven hadde, om Hem wegens zyne komste tot den Throon te complimenteren, en een aan hare Keizerlyke Hoogheit, als Regentesse van 't Ryk. De Generaal *Uscakow* haalde hem op in een prachtige Koets van 't Hof, en hy wierd ingeleid door den Opperhofmarschalk Grave van *Löwenwolde*, en Opperstalmeester, Knees *Kutzkin*. De Grootvorstin stont onder een Verhemel, en hebbende een Stoel met Armleuningen achter haar, en een Tafel aan haar Rechterhand. d'Ambassadeur sprak heel lang en d'Oppercancelier *Tezerkaskoy* antwoorde in naam van hare Keizerlyke Hoogheit. d'Uitheemsche Ministers, uitgezondert de Fransche Ambassadeur, hebben *incognito* die plechtigheit gezien, staande achter den Stoel van de Grootvorstin Regentesse. Die Ambassadeur is klein en mager, en omtrent 60 jaren oud, maar als hy te paard zit, maakt hy noch een redelyk figuur. Onder andere Presenten heeft hy by zich gehad een zeer prachtige Tent en Sopha, zo als ook een weergaloos fraai Arabisch Paard.

Hoe dat Hof met dat van de Porte staat, is niet bekend, en of een zekere Mogendheit niet een *Oud-eigen* op 't zelve heeft, om by form van een recompens, het ergens aan te doen gedenken, zal den tyd leren. Ten minsten schynt 't Russische Hof eenige precautien omtrent 't gedrach der Portische t'observeren: Want als onlangs de Heer *Romanzof* Ambassadeur van

die-

die Kroon, by de *Porte*, aan dat Hof bericht hadt, „dat schoon „de Primo Vizier hem grote achting bewees, hy nochtans bemerk- „te, dat de Fransche en Zweedsche Gezanten dikwyls met den „zelven, en den Graaf van *Bonneval* in geheime Conferentie „waren, waar uit hy vermoedde, dat zeer gewigtige Negotiatien „op het Tapyt waren; te meer, nadien die Ministers dikwyls „Couriers naar hunne Hoven depecheerden; waar by te voegen „was, dat de Turksche Vloot gereed lag, om op 't eerste „bevel in Zee te konnen gaan; en dat in de laatstgehoudene „Divan de meeste Ministers van de Porte van sentiment waren „geweest, dat men hoe eer hoe liever de Vrede met *Persien* „moeste sluiten." Zo wierd daar over een groten Raad in tegenwoordigheit van de Grootvorstin en haar Gemaal gehouden, waar by ook de Graaf van *Oosterman* en de verdere Cabinet Ministers geassisteerd hebben; ook is kort daar na een Expresse met geheime Instructien voor den Admiraal van *Bredahl* en een ander door den *Groot-Brittannische* Extraordinaris Envoyé de Heer *Finch* naar *Hanover* afgezonden.

1741. Augusti.

Aangaande 't Zweedsche Hof, prepareert men zich, om in eene behoorlyke staat van defensie te zyn, ten dien einde zal de Veldmarschalk Grave van *Lascy* de Troupen in *Ingemerland* gebieden; de Vorst van *Hessen Homburg* de Troupen te *Croonstad*, en de Generaal *Keith* is tot Bevelhebber *en Chef* over d'Armée in *Finland* verklaart.

't Was den 8. passato, dat de Groot Vorstin, Regentesse van 't Ryk, van eene Prinses bevallen is, en is den 3. dezer met grote Statie Gedoopt, ten overstaan van den Hertoch *Carel Leopold van Meklenburg* en van de Prinses *Elizabeth*, als Peter en Meter, en genaamd *Catharina*.

COURLAND.

DE Stenden van dat Hertochdom den 25. *Juny* laatstleden, vergadert zynde, wierd de Heer *Kram*, Kamerheer en Minister van den Prins *Lodewyk Ernest* van *Brunswyk-Lunenburg* in dezelve ingeleid, dewelke aan den Heer *Frederik Korf*, Directeur der Vergadering, een Brief van gemelde Prins overhandigde, die geaddresseert was aan de Stenden, luidende aldus:

1741. *August.* Alzo ik in myn doortogt naar *Petersburg* kennis gekregen heb, dat de Staten van *Courland* Vergaderd waren, en niet konde twyffelen of zy volhardeden in 't voornemen om onder 't Oppergebied van een Regering te blyven, die zo vele Eeuwen geduurd heeft, en hen in 't volle genot hunner Regten, Voorregten en Vrydommen zo in 't Geestelyke als Wereltlyke kan handhaven, heb ik het volgens advis van eenige der Leden, en op de verzekeringen, welke zy my nopens de goede geneigtheden der gehele Vergaderinge, zo als ook wegens hunne Liefde omtrent 't Vaderland gegeven hebben, van myn pligt geoordeeld my deze gelegenheit te nut te maken, om aan de Stenden te betuigen, met hoe grote vreugde ik my met de zorg om hunne Vrydommen staande te houden beladen zou, indien zy my in de Verkiezing den voorrang wilden geven: Hierom zal de Vergadering haar oog op myn Persoon gelieven te slaan, hen verzekerende, dat zy als dan konnen staat maken, dat ik niet alleen hunne Regten, Voorregten en Vrydommen onverbrekelyk onderhouden, maar ook des Lands voordelen merkelyk vermeerderen, en in 't vervolg met hulp van den Almogenden tragten zal, deze Hertochdommen van de Bezwaarnissen, waar mede zy beladen zyn, zo wel als van de vreemde Pretensien te bevryden, enz.

Dezen Brief wierd, na dat den Gezant uitgegaan was, gelezen, en vervolgens geresolveert, over deszelfs inhoud te delibereren, en een Antwoord te beramen: En nadien 't 's anderen daags *St. Jan*, en daags daar aan Sondag was, verschoof men de Vergadering tot den 26. De Stenden dien dag weder Vergaderende, wierd gedelibereert over 't Antwoord, 't geen op den Brief van den Prins van *Bronswyk-Lunenburg* gegeven zouden werden. Eenige sloegen voor zulks mondeling te doen, doch by meerderheit van Stemmen, wierd het in Geschrift geresolveert, en dat de Directeur van de Vergadering verzelt van de Gedeputeerde, d'Eere zouden hebben, 't aan Zyne Hoogheit te presenteren, 't welk den volgenden dag in die Order geschiede, zynde den Inhoud derzelve, als volgt:

Wy zyn overtuigt van 't zeer vriendelyk Oogmerk van uwe Doorluchtigheit, door den Brief met den welken dezelve ons vereerd heeft, dezen heeft een volkomen indruk op ons gemoed gegeven, en d'uitmuntende hoedanigheden van uwe Doorluchtigheit, waar over wy ons niet genoeg konnen verwonderen, hebben

ben in ons uitgewerkt alles, 't geen de Wetten van 't Land en onze Pligt omtrent den Koning en de Republicq *Polen* ons konnen toelaten, zo dat wy eenparig d'oogen op uwe Doorluchtigheits Persoon gewend hebben, in 't volle vertrouwen, dat zyne Majesteit, als Opperheer van deze Hertochdommen, dit Besluit zal goedkeuren, weshalven wy op staande voet een Gedeputeerde uit naam van deze Vergadering naar den Koning zullen zenden, om hem op d'ootmoedigste wyze te smeken, dat het hem behage uwe Doorluchtigheit met deze Hertochdommen als Leengoederen van *Polen* te begunstigen, en genadig toe te staan, dat deze Staten onder een Regering van een Prins mogen behouden zyn en blyven, enz.

1741. *August.*

By d'overgaaf van dezen Brief deed den genoemden Directeur de volgende Aanspraak:

Indien ooit de Stenden in eene hunner Vergaderingen gelegenheit gehad hebben, om met iever voor de Belangen van hun waarde Vaderland zorg te dragen, heeft zonder tegenspraak de gelukkige aankomst van uwe Doorluchtigheit hun dezelve verleend: Van 't eerste oogenblik af, dat wy uwe Doorluchtigheit gezien hebben, zyn zy ten vollen overtuigd geweest van alles, 't geen te voren van uwe Liefde tot de Regtvaardigheit en van uwe uitmuntende hoedanigheden reets verbreid was. Wy eeren inderdaad den Persoon van uwe Doorluchtigheit op d'aldereerbiedigste en onderdanigste wyze, en indien onze goede wil, niet door eene Oppermagt verhinderd was, zou uwe Doorluchtigheit de vervulling van 't geen wy noch meer wenschen, haast duidelyk zien. Alle onze wenschen strekken dan niet als om den Hemel te smeken, dat Hy uwe Doorluchtigheit behouden, en onze Onderneming zegene, ten einde wy tot vervulling van onze Begeertens uwe Doorluchtigheit in de hoedanigheit van een genadig Prins in 't kort over ons mogen zien regeren.

Kort na de gedane Verkiezing, is eene Raadsvergadering gehouden, over 't geen men dien aangaande aan den Koning en de Republicq van *Polen* zoude verklaren, of bekend maken, en vervolgens aan zeker Lid van den Raad bevel gegeven, om als Gedeputeerde naar *Dresden* te vertrekken, met Instructie waar van d'inhoud is:

1741. *Augustus.*

Dat dezelve, na het doen van de vurigste wenschen voor 't welzyn, en den Voorspoed van zyne Majesteits geheiligde Persoon, en de gehele Koninglyke Familie, in d'onderdanigste bewoordingen den Koning zal bedanken voor deszels zorgen, tot handhaving van de Regten en Vryheden dezer Hertochdommen, zo als ook voor de *Rescripten*, die zyne Majesteit gezonden heeft, om de Stenden t'overtuigen van zyne iever om hen in hunne Rechten te handhaven; weshalven hy ook den Koning van hunne onverbrekelyke Trou, en hun groot vertrouwen op de Gunst en Genegenheit van zyne Majesteit verzekeren zal. Dat hy den Koning smeke om deze Vergadering den gewenschten uitslag te doen hebben, ten einde de Standen in hunne vorige Regerings-Form onder de hoge directie van zyne Poolsche Majesteit mogen blyven. Dat hy aan zyne Majesteit verklaart, dat de meergemelde Hertoch gedurende den Landdag te *Mittau*, door die Stad na *Petersburg* vertrekkende, aan de Vergadering had doen voorslaan, d'oogen op hem te willen wenden, maar dat de Stenden uit kragten van hun Pligt en Getrouheit niet gematigd zynde, om zich volstrekt daar omtrent te verklaren, de volkome goedkeuring van den Koning dien aangaande af smeken, met verzoek, dat het Hem behage de Belening toe te staan aan den meergemelde Prins, die niet alleen aangeboden heeft de Gerechtigheden van 't Land onwrikbaar t'onderhouden, maar ook de bezwaarnissen en vreemde Pretentien, ten voordeel van de Kroon en de Republicq *Polen* uit den weg te ruimen.

Wat uitkomst deze zaak hebben zal, moet de tyd leren. Ondertusschen ziet men een Protestatie, die den Graaf *Maurits* van *Saxen*, tegen alle Verkiezing van een nieuwen Hertoch, en gevolglyk ook tegen deze gedaan heeft, 't zelve is luidende:

WY MAURITS VAN SAXEN; Hertoch van *Courland* en *Semigallien*, aan alle die deze zullen zien, Salut. Nadien 't de Godlyke voorzienigheit behaagt heeft, ons door de vrye en eenstemmige Keuze van den Adel en Stenden van die twee Hertochdommen tot d'eventuele Successie van de Hertochdommen, *Courland* en *Semigallien* te roepen, zouden wy menen aan ons zelf, en d'eere van die Verkiezing te misdoen, wanneer wy stilzwygende bleven in een omstandigheit, waar in dezelve hand, die een Usurpateur in onze plaats gesteld heeft, zich schikt, om, na hem weder afgezet te hebben, dat eerste geweld door een twede te be-

stendi-

1741. Augu∫t.

∫tendigen, en 't zelve met ∫chyn-Plechtigheit van Verkiezing te bekleden.

Courland, 't geen gedurende ver∫cheide Eeuwen in Po∫∫e∫∫ie geweest is van 't Recht, om hunne Souvereinen, in de Per∫onen van de Groot-Mee∫ters van de *Tentonique* Ordre, te verkiezen, in den jare 1561. door 't vermogen, en de heer∫ch-zugt van de Groot-Hertogen van *Mo∫covien* vertzaagt, vond goed, zich onder de be∫cherming van den Koning van *Polen* te begeven. Zy gaf magt aan *Godard Kettler*, te dier tyd Groot-Mee∫ter, met *Sigismund Augu∫tus*, Koning van *Polen*, te handelen. In dat Tractaat wierd va∫tge∫telt dat *Godard*, Souverein Prins van *Courland*, onder den Titul met de Souvereiniteit Eeuwigdurende op zyn Manlyke De∫cendenten zoude overgaan. Dus heeft *Courland* met de Republicq *Polen*; als een Souverein en onmiddelyk Leen, zich vereenigt, om onder de be∫cherming van die Unie, alle hare oude Rechten en Prerogative te genieten, en voor altoos haar Vryheit, zo wel als de forme harer Regering, te bewaren. 't Gemelde Tractaat wierd door den ∫olemnelen Eed van *Sigismond Augu∫tus* beve∫tigt, en door de Republicq geratificeert.

In 't jaar 1726. deed den hogen Ouderdom van den Hertoch *Ferdinand*, laat∫te der Nakomelingen van *Godard Kettler*, *Polen* denken, om *Courland* in Palatinaat∫chappen te verdelen, en onmiddelyk aan de Republicq te hechten. De Stenden van *Courland*, billyk bekommert over een noch nauwer vereeniging, zo tegen∫trydig met een Tractaat van Unie, en die de Fondamenten hunner Vryheden en Godsdien∫t ondermeinden; en zich te gelyk door een naburig en ontzachelyke Mogendheit bedreigt ziende, om een Mee∫ter t'ontfangen, die men hun gewapender Hand zoude willen opdringen, waren bedagt, ten einde 't geweld alle voorwendzelen te benemen, om een Opvolger van den Hertoch *Ferdinand* te verkiezen. Den Adel en de Stenden van *Courland* wierpen toen 't Oog op ons, en den 5. *July* 1726. * in eene Generale Vergadering te *Mittau* zamen gekomen zynde, droegen zy met eenparige Stemmen d'eventuele Succe∫∫ie van die Hertochdommen aan ons op. Door d'allergeloofwaardig∫te Acte verkozen zy ons tot haren Souverein na de dood van den Hertogh *Ferdinand*. Wy gaven ons door onderlinge en onverbrekelyke banden aan hun over, en zy aan ons, en 't *Diploma* onzer Verkiezing, is mi∫∫chien d'allerwettig∫te en onweder∫prekelyk∫te van alle Rechten, die door een Souverein getoond kan worden.

d'Een

* Hoe al 't zelve zich toegedragen heeft, zie *Europi∫che Mercurius* van den Jare 1726. 2. Deel *Pag*. 111 & *∫eq*. En wegens de vernietiging zyner verkiezing *ibid*. pag. 254.

1741. Augusț.

d'Eer van zodanigen verkiezing beletten ons echter niet acht te slaan op de gevaren die 'er aan gehegt waren. Wy geloofden te meer verplicht te zyn dezelve te delen met het Volk 't geen ons zo grote blyken hunner vertrouwen gegeven had. Wy hadden redenen te denken dat *Polen* 't oog slaande op derzelver ware belangen, en afziende van hunne ongefondeerde Pretensien, nooit zoude dulden dat *Courland* door geweld en uit een vreemde hand een Meester bequam. d'Uitkomst heeft getoont, wat de passien en byzondere Interessen tegen 't Recht en d'algemene belangen vermogen. Door *Polen* verlaten, door de Macht van *Rusland* aangetast, en gevoeliger over d'ongevallen van *Courland*, dan onze eigen, wierden wy genoodzaakt voor de noodzakelykheit te bukken, en ons tegen onzen dank af te scheuren van een Land, waar voor wy al ons Bloed hadden willen storten, wanneer wy het met de minste vrucht hadden konnen doen. Echter verlieten wy het niet, dan na dat de Stenden van *Courland*, het *Diploma* onzer verkiezing in een twede Vergadering bevesticht hadden. 't Was d'eenigste en laatste blyk die zy van de Vryheit hunner eerste verkiezing aan *Europa*, en van de bestendigheit hunner genegenheit en verbintenis aan ons geven konden. De weg van Protestatie, d'eenigste toevlucht der zwakken, bleef ons alleen overig tegen d'Electie, die vervolgens geschiedde, en door de *Russen* gewapender hand van de *Courlanders* verkregen wierd. Deze weg wierd ons zelfs door de Mogendheden, onze Vyanden, gesloten. De Personen die wy afzonden om tegens de geweldadige verkiezing van den Graaf van *Biren* te protesteren, wierden verdreven en geligt, en wy hadden zelfs geen vryheit meer om onze rechtmatige vertogen te doen verstaan.

Wy zouden thans geen stilzwygenheit konnen gebruiken, zonder eenigermaten d'onrechtvaardigheit te billyken, die men ons gedaan heeft, en die men noch door een twede wil bestendigen. 't Zoude een verzuim wezen van 't gene wy aan ons zelfs schuldig zyn, en aan de plechtige Acte, die ons voor altoos aan *Courland* hegt, en *Courland* aan ons. 't Zoude een afstaan wezen van de wettigste aller Rechten, van een Recht, die een vreemde macht niet wechnemen, een afgeperste bewilliging niet vernietigen, en een verloop van tyd niet verjaren kan.

Om die redenen, en tot dat het Gode behagen zal, ons de Justitie te doen erlangen, die ons toekomt, protesteren wy in 't gezicht van 't geheel Al, tegens alle verkiezing gedaan of noch te doen van een Hertoch van *Courland* ten onzen nadelen, als met volle Recht Nul. Wy declareren, dat een nieuwe verkiezing niet

kan

kan werden beveſtigt door de Staten van *Courland*, die zo min 't Recht hebben zulks te geven, als 't vermogen om het te weigeren, en dat 't zelve niet kan gebillykt worden door de bewilliging van *Polen*, wiens Rechten op *Courland* alleen gegrond zyn op de beſcherming en de Handhaving van hunne Vryheit, zo wel als op hunne Previlegien. Eindelyk declareren wy, dat onze Vyanden alleen voor Godt verantwoordelyk zyn, wegens 't geweld 't geen men *Courland* en ons doet. En alle onze Rechten, die beſtaan hebben en altoos in hun geheel beſtaan zullen, refererende, hebben wy 't Zegel onzer Wapenen op deze tegenwoordige gedrukt, en dezelve by 't *Diploma* onzer verkiezing gevoegd, &c. *1741. Auguſt.*

VOLGENS 't rapport van 't Volk eener Vishoeker, den 2. dezer uit *Ysland* te *Maaſluis* gekomen, hebben zy aldaar geviſt, onder beſcherming van een Engelſch Oorlochſchip, 't welk zo wel de Hollandſche als Engelſche Viſſchers beſchermde, en dat, toen zy herwaarts vertrokken, aldaar noch geen Hollandſche Schepen gekomen waren, maar dat de twee Oorlochſchepen uit *Texel* en de *Maas* naar *Ysland* gedeſtineert, over twaalf of veertien dagen noch op of omtrent *Hitland* hadden geweeſt. NEDERLANDEN.

De Koninginne van *Hongaryen* en *Bohemen* heeft by Miſſive aan de Staten Generaal kennis gegeven van Hare Kroning als Koningin van *Hongaryen*, en Hare Majeſteit is by Miſſive deswegen gecomplimenteert.

De Graaf van *Golofkin*, geheime Raad en Extraordinaris Ambaſſadeur en Plenipotentiaris van den Keizer van geheel *Rusland*, heeft een Miſſive aan Haar Hoog Mogende overgeleverd wegens 't bevallen van Hare Keizerlyke Hoogheit de Groot-Vorſtin van eene PRINSES; en ſtaat deswegen by Miſſive te worden gefeliciteerd. Des namiddags heeft de Preſident van de Staten Generaal by den bovengemelde Graaf van *Golofkin*, uit naam van dezen Staat, 't Compliment afgelegt.

Aan de volgende Regimenten zyn de Patenten afgezonden om van Garnizoenen te verwiſſelen, zullende 't Regiment van *Grotenray* uit *'s Hertogenboſch* naar *Zutphen*, dat van *Kinſchot* mede uit *'s Hertogenboſch* naar *Deventer*, als mede noch dat van *Leithe* uit *'s Hertogenboſch* naar de *Graaf*; item, vyf Compagnien van

1741. *August.* *Broekhuizen* uit de *Graaf* naar *Nimwegen*, 't Regiment Zwitsers van *Hirtzel* uit *Menen* naar *'s Hertogenbosch*, dat van den *Prins van Holsteyn* uit *Iperen* naar *Menen*, mitsgaders dat van *Lamey*, Schotten, uit *Doornik* naar *Menen*. Vervolgens zyn aan alle Hoofd- en mindere Officieren en Soldaten, welke met verlof van hunne Regimenten, in de Steden der *Barriere* Garnizoen houdende, en zich absent bevindende, ordres afgevaardigt, om zich weder na hunne respective Regimenten te begeven.

Haar Ed. Groot Mogende hebben 't volgende Placaat doen publiceren:

De *Staten van Holland en Westvriesland*, allen den genen die dezen zullen zien of horen lezen, salut, doen te weten: Alzo in de twee laast gepasseerde Winters een groot gebrek en duurte is geweest omtrent het Hooi, en wy geinformeert zyn, dat in naburige Provintien en Quartieren, welke gewoon zyn Hooi aan deze Provintie te furneren, niet alleen den uitvoer is verboden, maar jegenwoordig zelf Hooi van hier derwaarts word getrokken, waar door 't gebrek in d'aanstaande Winter noch groter zoude konnen worden; vooral daar d'ongelukkige inundatien in verscheide oorden van deze Provintie 't Hooi niet alleen schaarser hebben gemaakt door de menigte die daar van verdronken is, maar verder hebben veroorzaakt, dat in dezelve geen of zeer weinig Hooi is gewonnen, en daar de schaarsheit van Rundvee, door die inundatien en anderzints veroorzaakt, ten hoogsten nodig maakt, dat d'aanqueking van 't zelven door gebrek of te grote duurte van 't Voeder niet worde verhindert of moeielyker gemaakt en gedecourageert.

ZO IS'T, Dat Wy daar tegen by tyds, zo veel mogelyk, willende voorzien, geordonneert en gestatueert hebben, ordonneren en statueren mits dezen, dat tot den 1. *July* van 't aanstaande jaar 1742. geen uitvoer van Hooi uit Onzen Lande van *Holland en Westvriesland* na andere Quartieren of Provintien gedaan zal mogen worden, tot dien einde allen uitvoer van Hooi binnen den voorgemelden tyd mits dezen wel expresselyk verbiedende aan of na alle Provintien, Quartieren of Steden buiten den voorschreven Onzen Lande, onder hoedanigen pretext het zoude mogen wezen, op verbeurte niet alleen van 't Hooi, maar ook van de Schepen of Schuiten, en van de Wagens of andere Rytuigen met hare Paarden, waar in of op het zelve zoude mogen wezen geladen, en daar boven een boete van drie hondert caroli guldens

dens wegens ieder vervoert Ry- of Vaartuig te verbeuren, tot laste van den genen, zo wel die 't Hooi uit te voeren bevolen als ondernomen zal hebben: en dat in de voorschreve boete niet alleen vervallen zullen zyn, maar boven dien verbeuren de dubbelde waarde van 't Hooi, de gene, die wel niet achterhaald, maar echter daar na bevonden zullen worden eenig Hooi tegen dit Ons Placaat te hebben uitgevoert of zulks bevolen te hebben, daar van in regten geconvinceert wordende binnen een jaar, na dat de contraventie zal zyn gepleegt: gelyk Wy mede om de Contraventeurs te beter te doen achterhalen, een iegelyk qualificeren om de calange te doen, en tegen de Contraventeurs t'ageren. 1741. *August.*

Zullende van de verbeurten en boeten in dit Placaat begrepe, een derde worden geappliceert voor den Aanbrenger, een derde voor den Armen van de Plaatze daar zulks zal komen voor te vallen of ontdekt zal worden, en een derde voor den Officier, of voor den genen, wie 't zoude mogen wezen, die de calange daar over doen zal.

En ten einde niemant daar van ignorantie pretendere, nemaar alle en een iegelyk weten mogen waar na hy hem hebbe te reguleren, begeren Wy dat deze alom gepubliceert en geaffigeert zal worden daar 't behoord en in diergelyke gelegenheden te geschieden gebruikelyk is.

Gedaan in den *Hage* onder 't klein Zegel van den voorschreven Lande, den 5. *Augusty* 1741.

Onder stond:

Ter Ordonnantie van de Staten.

Was getekend:

Willem Buys.

Generale CARGA, of Lading van twee Oost-Indische Retourschepen *Bethlehem*, voor rekening der Kameren *Amsterdam*, *Hoorn* en *Enkhuizen*; en *Scheybeek*, voor rekening der Kameren *Zeeland*, *Delft* en *Rotterdam*. Zynde beide den 7. *December* 1740. uit *Canton* in *China* vertrokken; en 't eerstgemelde den 29. *July* 1741. in *Texel* gearriveert, bestaande in:

2000 Ps. Damasten van een couleur.

400 Ps. Damasten van twee couleuren.

800 Ps.

1741. *August.*

800 Ps. Damaften Effene Satynen.
800 — Meubel-Damaften.
400 — Coufies dito.
1200 — Gorgorons.
1800 — Rol-Armozynen.
600 — Dito met Bouquetten.
400 — Chagrynen.
624472 ℔ Thee Boey.
103369 — Thee Congo.
24585 — Thee Chaufon.
22643 — Thee Pecoe.
82923 — Thee Groene.
21049 — Thee Bing.
13215 — Thee Hyfant.
245022 — Spiauter.
21316 — Radix China.
9860 — Radix Galinga.
10497 — Rabarber.
3600 Ps. Verlakte Thee-Blaadjes.

Porceleinen.

1351 Ps. Tafel-Servifen divers.
794 — Thee-Servifen divers.
223699 Paren Thee-Goed divers.
34041 —— Koffy-Goed divers.
16797 —— Chocolaat - Goed divers
51346 Ps. Enkelde Tafel-Borden divers.
4186 — Dubbelde Tafelborden divers.
96591 — Spoel-Kommen divers.
662 — Boter-Potten divers.
4138 — Neften Boter - Potten divers.
1414 — Coffy-Kannen divers.
696 — Rofewaters-Flesjes divers.
1948 — Spoel-Kommen en Onder - Kommen divers.
1329 — Kas-Stellen divers.
623 — Trek-Potten divers.

BYZONDERHEDEN.

DE Regerende Hertoch van *Saxen-Eyfenach*, *Wilhelm Hendrik*, is den 26. paffato, na dat hy daags te voren noch fris en gezond op de Jagt geweeft was, 's nachts fchielyk overleden, en alzo hy de laatfte van dat Vorftelyke Huis geweeft is, en geen Manlyke, en in 't geheel geen Defcendenten nalaat, zo heeft de Hertoch van *Weymar*, als op wien dat Vorftendom verfterft, bezit daar van laten nemen: Van 't Graaffchap *Sayn* in 't *Wefterwoud*, waar van dat Huis de helft bezat, heeft de Markgraaf van *Anfpach* bezit genomen: De gemelde Hertoch was geboren den 1. *November* 1691, getroud den 15. *Februari* 1713 met *Albertina Juliana*, Prinfes van *Naffau-Idftein*, die den 10. *October* 1722. ftierf, waar op hy den 10. *Juny* 1723 troude met *Anna Sophia Charlotta*, Prinfes van Markgraaf *Albert Frederik* van *Brandenburg-Pruiffen*: Hy heeft zyn Vader in de Regering gefuccedeert den 4. *January* 1729.

Den

Den 3. dezer, 's avonds veranderde het zo schielyk met den Cardinaal *Lorenzo Altieri*, dat men hem naulyks de H. Sacramenten kon toedienen bevoor hy stierf; zynde nu door zyn dood de tiende Cardinaals Hoed open gevallen, en 't *Sacro Collegio* van 70 tot 60 Cardinalen gereduceert. 1741. *August.*

Mademoiselle *de Clermont*, Prinses van den Bloede, is den 11. dezer 's morgens in haar Paleis *Petit Luxemburg*, in den ouderdom van 43 jaren, 9 maanden en eenige dagen, zonder een Testament te maken, overleden.

Den 26. is hare Koninglyke Hoogheit MARIA ELIZABETH, Aards-Hertogin van Oostenryk, en Gouvernante der *Oostenrykfche Nederlanden*, na dat zy daags te voren in eene dodelyke flaute vervallen was, omtrent middernacht in den Ouderdom van 61. jaren overleden. Deze Prinses wierd by distinctie genaamt ELISABET, om dat alle d'Aards-Hertoginnen van *Leopold*, *Josephus* en *Karel* den Naam voeren van *Maria*, en is door Keizer *Karel den zesden* in den jare 1724. tot Gouvernante van d'*Oostenrykfche Nederlanden* verheven, in de plaats van wylen den Prins *Eugenius*, die den 28. *November* van dat zelve jaar benoemd wierd tot Stedehouder Generaal van alle d'Erf-Koningryken en Landen in *Italien*, met een Pensioen van honderd en veertig duizend Floreinen jaarlyks, en alle de Preëminentien en Voorrechten, met dewelke die Waardigheit door *Keizer Karel den vyfden* en deszelfs Zoon, *Philippus den tweeden*, roemruchtiger gedachtenis in voorige tyden verleend was. De gemelde Aards-Hertogin *Elizabeth* zou in den jare 1711. reets als Regentesse na *Spanjen* gaan, dan de Vrede Tractaten en andere omstandigheden quamen zulks te beletten. Zy is Dochter van *Keizer Leopold*, en deszelfs derde Gemalin *Eleonora Magdalena Theresia*, en heeft noch twee jonger Susters, naamlyk, *Maria Anna Josepha*, geboren den 7. *September* 1683, en den 27. *October* 1708 gehuwt aan *Johannes den vyfden*, Koning van *Portugal*, en *Maria Magdalena*, geboren den 26. *Maart* 1689. Wat aanbelangt d'*Oostenrykfche Nederlanden*, dezelve zyn verscheidemalen door Prinsessen bestiert. d'Eerste Gouvernante is geweest *Margariet van Oostenryk*, Dochter van *Keizer Maximiliaan den eersten* en van *Maria van Bourgondie*, geboren den 10. *Januari*

1741. *August.*

1480. Op haar volgde *Maria*, Dochter van *Keizer Karel den vyfden*, geboren den 17. September 1505. De derde Gouvernante is geweest *Margariet van Parma*, natuurlyke Dochter van Keizer *Karel den vyfden*, geboren den 21. *December* 1522, van dewelke vier dingen geroemd worden; naamlyk, 1. Manlyk verstand in 't bestieren der *Nederlanden*; 2. Manlyke voeten, om dat ze zomtyds 't podagra had; 3. Manlyke sterkte, wyl ze met de Heren van haar Hof om stryd te Paard ryden kon, en ten 4. Een Manlyke mond, en tamelyken Baard. Zedert deze twede *Margariet* is 'er behalven le laatst overlede geen Gouvernante meer van d'*Oostenrykſche Nederlanden* geweest, want *Isabella-Clara Eugenia* vermaard wegens 't beleg van *Oostende*, Dochter van *Philippus den tweden*, Koning van *Spanjen*, en van *Isabella*, Dochter van *Hendrik den tweden*, Koning van *Vrankryk*, geboren den 12. *Augusti* 1566., kreeg de *Nederlanden* tot een uitzet, wanneer ze 1597 troude met *Albert*, Hertoch van *Oostenryk*, die den Cardinaalshoed tegen haar verruilde, doch wyl ze den 29. *November* 1633 Kinderloos stierf, quamen de *Nederlanden* weder aan *Spanjen*.

Kortelings is zeker *Mathieu Pesqué*, in den ouderdom van 110 jaren te *Toulouze* overleden. Een van zyn Broeders was in 't voorleden jaar in den ouderdom van 107 jaren gestorven, en daar zyn noch drie van zyne Broeders in leven, die ieder ruim 100 jaren tellen. Dit is wat byzonders!

Men heeft den 7. passato te *Geneve* en in een gedeelte der Cantons van *Berg* en *Fryburg*, zo een zwaar Onweer van Storm en Hagel gehad; dat daar door zeer grote schade zo aan Huizen, Bomen, als Wyngaarden, Granen en andere Veldvrugten geschied is, behalven dat ook een groot getal wild Gevogelte en Vee daar by is omgekomen: Men rekend dat meer dan drie jaren vereischt zullen worden om de Wyngaarden, en meer dan negen om de Kastanje-Bomen weder in staat te stellen.

Den 14. passato hadt men in 't *Dauphine* en 't Fort *l'Ecluse* een zwaar Onweer gehadt, 's namiddags ten twee uuren was de Lucht met zulke dikke duistere Wolken betrokken, dat men eensklaps uit den heldere dag in de duisterste nacht verzet wierd. Waar op de hevigste Stormwind ontstaan was, die men daar

ooit

nooit beleeft hadt, en van welkers geweld men daar uit kon oordeelen, dat dezelve vier Ossen, die een zwaar geladene Wagen met Hooi voorttrokken, met dezelve in de *Rhone* waren geworpen en wechgedreven: Dat vervolgens niets dan Blixem en Hagel te zien was geweest, en daar by zulke ysselyke Donderslagen gehoord wierden, dat 'er Huizen en Bergen van trilden: Dat de Hagelstenen ter grootte van Walnoten vielen, en alles verbryzelden: 't Gemelde Fort was door dat Onweer zeer beschadigt, en alle de Landstreken van *Gex*, *Geneve* en van *Savoyen* langs de *Rhone*, waren kaal van alles gemaakt, en in een doodze Woestyne zonder Bomen, Gras en Kruit, Vogelen en Dieren verandert. 1741. *Augusti.*

't Is al iet zeldzaams en nooit hier te Land gezien, dat met een van d'Oost-Indische Retourschepen, genaamd *Knapenhof*, Schipper *d'Oude Jan Smout*, een levende *Rinoceros*, zynde twee jaren oud, byna 3000 ponden zwaar, en in 't Gebied van den Groten *Mogol*, in 't Landschap *Assem* gevangen, uit *Bengalen* in *Holland* overgebraght is.

Het allergezegenste *Saisoen*, 't geen wy in de gepasseerde en in deze maand gehadt hebben, waar door alle zoorten van Aardgewassen en Veldvruchten in overvloed zyn voortgekomen, heeft zich byna door geheel *Europa* verspreid gehadt.

In *Ierland* had men in 60 jaren zo een ryken Oogst niet gehad als deze Zomer, en wel voornaamlyk te *Strabane*; dat men nooit zo veel goede Aardappelen gezien had; dat de Tarw, Gerst, Rogge en Haver ongemeen veel hadden uitgelevert; en dat het Gras ook nooit zo rykelyk geweest was; dat negen pond Tarwe Bloem daar verkoft wierd voor zes stuivers, 't pond Rund- en Schapevleesch voor eenen stuiver en een half, een Schepel Gerst voor tien schellingen Hollandsch. Te *Chester* koste de Schepel Tarwe negen schellingen Hollandsch.

SEPTEMBER.

D'ADMIRALITEIT te *Londen* heeft een uitvoerlyk Relaas GROOT-BRITTANNIEN.

1741. *Septemb.* laas * van Capitein *Barnet* ontfangen, aangaande 't Gevecht tusſchen drie Franſche en drie Engelſche Oorlochſchepen voor de Mond van de *Straat* op den 5. *Augusti* 's nachts voorgevallen, behelſt in ſubſtantie:

Dat zy dien dag, omtrent twaalf mylen van *Caap Spartel* zich bevindende, 's morgens drie Zeilen van verre ontdekt hadden, maar de volle Schepen niet eer dan tuſſchen vier en vyf uuren na de middag konnen zien: Zy dan naricht hebbende, dat twee Spaanſche zware Regiſter Schepen gereed waren, om by d'eerſte gelegenheit uit te lopen; te weten, dat d'Admiraal na *Lagos* gezeild was, om verſch Water in te nemen · ſtelden zy vaſt, dat het de gemelde twee Regiſter-Schepen met een Fregat waren, en zetten cours na hen toe: Omtrent Zonne-ondergang lieten die onbekende Schepen een Franſche Vlag en zy een Hollandſche Waajen, wordende dezelve van weerkanten na Zonne-ondergang wederom afgehaald: Zy waren toen omtrent een Myl van malkander geweeſt en twee van *Caap Spartel*, zynde weinig Wind. Capitein *Barnet* had alleen 't Oorlochſchip *Folkſtone* by zich, alzo *Feversham* dien morgen te verre na 't Zuiden gedreven was, en de *Marie-Galey*; Hy riep Capitein *Balchen* toe, wat hem van die Schepen dacht, en zyn mening met die van Capitein *Barnet* accoort zynde, maakten zy jacht op dezelve, als Spaanſche Schepen, maar het bleef ſtil tot tien uuren 's avonds, wanneer een koelte uit het Weſten opquam, en omtrent half twaalf quam hy dicht by 't grootſte dier Schepen, en Capitein *Balchen* by 't Fregat; Capitein *Barnet* riep hen toe. *Wat Schip het was, en waar zy van daan quamen?* Daar wierd geantwoord, *dat ze Franſche waren en van* Martinique *quamen.* *Barnet* zeide, *dat ze haar Boot aan Boord moeſten zenden:* Zy antwoorden, *dat het een Koninglyk Schip was, en dat zy zich door niemant zouden laten ophouden.* Capitein *Barnet zeide, dat hy een Engelſch Oorlochſchip commandeerde en hen moeſt ſpreken;* Zy antwoorden, *dat zy hun cours zouden vervolgen, en dat hy gaan kon werwaarts hem beſt dacht.* Barnet was ondertuſſchen dat Schip zeer naby gekomen, en riep hem toe, *dat als zy Franſche Oorlochſchepen waren, hy verre daar van daan was, van hen eenig gewelt aan te doen, of onbetamelyk te bejegenen; maar dat ze geen reden hadden van eenige zwarigheit te maken in die zaak, als in Vrede zynde met geheel* Europa: *Zy lieden daarentegen, in Oorloch met* Spanjen, *en op de Kruistocht zynde, was het hun plicht,* wel

* Hoe de Franſchen 't zelve opgeven, zie in de volgende Titel van *Vrankryk.*

wel verzekerd te zyn, dat zy geen Spanjaarden waren, en begeerden derhalven, dat zy de Zeilen zouden reven, om hun Boot by hun te konnen zenden: Zy hadden daar op gerepliceert, *dat hun Commandant hun Hoofd was, en dat* Barnet *by hem kon gaan. Barnet* zeide: *Dat dit te veel tyd zoude wechnemen, en hy vrezen moest van in de* Straat *gedreven te worden; weshalven hy nochmaals begeerde, dat zyn Boot mocht by hen komen:* Zy zeiden, *neen, en dat hy maar zou beginnen.* Capitein *Barnet* repliceerde, *dat hy dit als een gunst verzogt, maar in staat was van hen daar toe te konnen dwingen, en dat als zy hem daar toe noodzaakten, zy de gevolgen te verantwoorden hadden: Indien zy derhalven* Fransche *waren, dat hy hen bezwoer, ongemak voor te komen.* Doch alles te vergeefs geweest, en hunne Woorden noch hoger gaande, deed Capitein *Barnet* een Canonschoot met Scherp op het Schip, en zeide daar na: *Gy noodzaakt my, zo verre te komen, en nu zegge ik u rond uit, dat, indien gy my niet wilt toelaten myn Boot aan Boord van uw Schip te zenden, ik u de Laag zal geven:* Zy zeiden, *dat hy maar op zyn rekening noch eens Vuur op hen kon geven. Barnet* gaf dan ordre noch twee à drie Schoten op hen te doen, 't welk zy van hun kant ook deden, en daar mede was 't gevecht aangegaan: Omtrent dezelve Redenkavelingen en Proceduren waren tusschen Capitein *Balchen* en den Capitein van 't Fregat voorgevallen. 't Canonneren duurde over een uur met volle Vuur, en na verscheide keer- en wendingen, onder 't geven van Canonnades vervolgden de gemelde drie Schepen omtrent vier uuren 's morgens hun cours met volle Zeilen, dewelke zy echter haast reefden, Fransche Vlaggen opstaken, en een Canon ter zyde afvuurden: Waar op Capitein *Barnet* na hen toezeilde en een Officier met een witte Vlag na den Commandeur zond, om hem te verzekeren, *dat hy 'er verre van daan was de Fransche Vlag in 't minste t'insulteren, of zich onbetamelyk tegen dezelve te gedragen, en dat de schuld van al 't voorgevallene te geven was aan de trotse weigering van den Capitein van 't Schip, waar mede hy in gevecht was geraakt, als die hem met grote verachting en onbeleefdheit bejegend had; gevende hem daar door noch meer reden, om hem voor geen Franschman te houden.* De Fransche Commandeur vroeg den Officier, of de Capitein van dat Schip niet aan Capitein *Barnet* gezegt had, dat hy by hem, den Commandeur moest komen: d'Officier had daar op geantwoord: *Ja, maar dat hy gemaklyk aan Capitein* Barnet *alle begeerde Satisfactie had konnen geven*, met verdere byvoeging der voorgemelde redenen. De Commandeur zeide, *dat hy uit onze Attaque besloten hadt, dat 'er Oorloch tusschen* Vrankryk *en* Engeland *moest zyn*, en begeerde, dat alle onze Officieren in presentie van de zyne zouden verklaren, dat 'er geen Oor-

1741. Septemb.

V

1741. *Septemb.* Oorloch was; 't welk geschiede: De gemelde Officier braght bergt, dat op het Schip, waar mede Capitein *Burnet* gevochten had, de Capitein en 25 Man gedood waren, maar een ander van onze Boten heeft 10 Doden daar op gezien, en dat de Zeilen en Touwerk zeer beschadigt waren geweest. Capitein *Burnet* heeft vier Doden en veertien Gequetsten, waar onder de Lieutenant *Amburst*, die de Kuiten afgeschoten zyn. Capitein *Balchen* zeven Man dood en acht gequetst, doch geen Officier: Op de *Flokstoone* zyn de Masten zeer beschadigt, maar by Capitein *Barnet* alleen de Bezaans-Mast, en verder de Zeilen en Touwerk, maar de Schepen zelfs weinig.

De *Fransche* Secretaris, heeft desaangaande een Memorie aan de Lords Regenten gepresenteert, behelzende klagten van den Koning van *Vrankryk* over 't gemelde gevecht, en na dat dezelve daar over gedelibereert hadden, wierd een Expresse met die Memorie na *Hanover* gezonden.

CARGA van vyf Oost-Indische *Engelsche* Retourschepen, bestaat in,

239	Stuks	Alliballes.
7500	——	Baftaas.
51	Balen	Brawls.
400	Stuks	Bejutapauts.
18	Balen	dito.
200	Stuks	Damaste Spreyen.
66	Balen	Byrampauts.
1400	Stuks	Bombay-Stoffen.
10	Balen	dito.
1800	Stuks	Callicoes.
1660	——	Carridarries.
105	Balen	blauwe Chelloes.
10	——	Rode dito.
5700	Stuks	Bengaalsche Chitsen
24	Balen	dito Caddy.
12	——	dito Doorguzzees.
17	Balen	dito Naffermany.
3	——	dito Ponabaguzzees.
13334	Stuks	Cossaas.
870	——	Chowtars.
1650	——	Chucklaas.
70	Stuks	Cuttanees.
32	——	Diemetjes.
2174	——	Doreas.
770	——	Dosootjes.
4967	——	Emiertjes.
400	——	Guinea-Stoffen.
165	Balen	dito.
500	Stuks	Gorgorons.
900	——	Goshees.
27820	——	Gurrahs,
2360	——	dito lange.
400	——	Neusdoeken van China.
85	——	dito en Aprons van Bengalen enkele.
1589	——	Humhums.
34	——	Jamdannies.
800	——	Lacowries.
1	Kist	Lemanees.
6735	Stuks	Malmolens.
46	——	dito geblomde.

4000.

1741. Septemb.

4000 Stuks Kledederen van Nanking.
88 —— Zyde van Nanking.
2530 —— Nillaas.
38 Balen Niccanees brede.
25 —— dito smalle.
100 Stuks Paduasoys.
800 —— Peniascoes.
5250 —— Photaes.
2000 —— Poises.
30600 —— Roemaals.
1100 —— Saneoes.
100 —— Satynen.
1900 —— Soesjes.
1745 —— Taffetaas Bengaalsche.
3600 —— dito Chineesche.
400 —— dito zeer kostelyk.
300 —— dito gestreepte.
5619 —— Tansjeebs.
24 Balen Tapseils brede.
441 Stuks Tepoys.

1972 Stuks Therindains.
8600 ℔ Cardemom.
305300 — Coffy.
5000 — Surats Katoene Garen.
3300 — dito Bengaals.
45000 — Kauris.
372700 — Peper.
42400 grote ℔ Bengaalsche Ruwe Zyde.
199700 ℔ Roodhoud.
8500 — Sago.
890200 — Salpeter.
1800 — Schellak,
515000 — Thee-Boe.
7500 — dito Bing.
106200 — dito Heysan.
504500 — dito Singlo.
9500 — dito Souchon.
27000 — Turmerick.
400 Kisten Porcelein.
Eenige Dozen Goud, &c.

Den 14. dezer zyn in de zogenaamde *Commons-Hall* de twee volgende Processen, nopens genomen Pryzen, uitgesproken, zynde onder anderen 't Zweedsche Schip, 't geen door den Kapitein *Wimbel* omtrent den mond van 't *Kanaal* is genomen, in vryheit gestelt, en de gemelde Kapitein tot kosten en vergoeding van schade gecondemneerd: Ook is bevolen, dat het Geld, 't geen de Lord *Fortester* op de hoogte van de Canarische Eilanden van een zogenaamden Spaanschen Kaper, die zich aan boord bevond van een Sweeds Schip naar d'*Oost-Indien* gedestineerd, heeft genomen, en welk Geld agtien duizent Piasters bedroeg, aan den Eigenaar, zynde den Heer *Castenior*, een der Directeurs van d'Oost-Indische Compagnie, ofte wel deszelfs Agent, gerestitueerd zou werden, zo als ter zelver tyd geschied is.

Spaansche en andere Schepen door d'Engelsche genomen.

In de *West-Indiën* heeft Kapitein *Ormond Thompson* een ryk

1741 *Septemb.* Spaansch Schip veroverd, hebbende onder andere Goederen 25 Ton Quikzilver aan Boord, en in de maand *Mey* jongstleden te *Jamaica* opgebraght. Insgelyks heeft Kapitein *Savage Mostyn* een ryke Prys opgebraght, 't zelve schynt een Hollands Schip te zyn, geladen te *Cadix*, hoewel de Cognoscementen t'*Amsterdam* getekend zyn.

d'Oorlochsloep *Swift*, die tusschen *Duinkerken* en *Calais* gekruist heeft, braght den 11. dezer te *Douvres* een Hollandsche Brigantyn op, het welk met Canon, Buskruit en andere Oorlochs-Munitien na *St. Sebastiaan* geladen was.

't Oorlochschip de *Windsor* heeft heroverd 't Schip de *Sarah* uit *Nieu-Engeland*, 't geen een Spaansche Kaper te *St. Sebastiaan* wilde opbrengen.

Engelsche Schepen door de Spaansche genomen.

't Schip de *Hope*, van de *Barbados* na *Lancastel* komende, is door een Spaanschen Kaper genomen, en te *Rochelle* opgebraght.

Hebbende in de laatst voorgaande maand beschreven d'Opstand der Chinezen te *Batavia*, zo is 't welvoeglyk 't zelve van de Negers in *Nieu-York*, zynde een Landschap in *Estotiland* in *Noord-America* tegen de *Butons Baay*, d'Engelschen toebehorende, insgelyks, doch kortelyk te beschryven.

Eenen *Huson*, een groot Getal Negers aan zyn snoer gekregen hebbende, door ze van tyd tot tyd t'onthalen, met hun overlegt had, om den Gouverneur en Soldaten door 't stichten van brand uit het Fort te jagen, en zelf bezit daar van te nemen; als mede om de Stadt in verscheide hoeken in brand te steken, en dan aan 't muiten te slaan, en alle de Blanken te vermoorden, waar toe gemelde *Huson* aan de Negers gelevert had een groot getal Messen, Degens en Snaphanen; dat den 28. *Maart* 't Gouverneurs Huis in 't Fort, met de Barakken, en omtrent 1500 Snaphanen in den tyd van twee uuren door de vlam waren vernielt, en dat men zedert verscheide malen ook brand in de Stadt had gehad, waar door verscheide Huizen in d'Assche geraakt waren, zonder dat men noch quaad vermoeden op de Negers had, doch dat 't Huis van den Kapitein *Sarley* op den eenen dag aan d'eene

en

en den volgenden dag aan d'andere zyde beginnende te branden, men de Spaansche Negers verdacht begon te houden, waar van hy 'er een in zyn Huis had, en dat d'archwaan groter was geworden, om dat twee of drie uuren daar aan insgelyks brand ontstont in een oud Pakhuis van den Heer *Philips*, Spreker van de Vergadering. Men vond hier verscheide Brandhouten, en vermits niemant dicht by 't Pakhuis woonde, zo zach men gantsch klaar, dat de brand gesticht was. Men deed Huiszoeking, en men ontdekte den Neger van den Heer *Philips* achter in 't Huis verscholen, waar op de Major alle d'Ingezetenen onder de Wapenen deed komen, uit vreze voor een opstand van de Negers. Voor 't overige blykt uit het verhaal, dat de Dienstmeid van den gemelden *Huson* 't gantsche verraad aan den dag heeft gebraght; dat verscheide Negers levendig verbrand, en *Huson* met zyn Vrou en een Iersch Meisje gehangen zyn, doch dat men aan *Husons* Dochter uitstel van executie heeft verleent, op hope van door dat Canaal achter de zaak te komen, en alle de Schuldigen t'ontdekken; dat men zich van *Husons* Vader en drie Broeders, die omtrent 30 mylen van *Nieu-Tork* woonden, insgelyks verzekert hebbende, by dezelven gevonden had, 't Goud zak Orlogie van den Gouverneur en eenige Kisten, daar onder verscheide met Geweer, Buskruid, Kogels, enz. die gedurende den brand van 't Gouverneurs Huis uit het Fort vermist waren; en eindelyk, dat de Negers 't nachts na dat het Fort in brand was gestoken, hun snood voornemen meenden uit te voeren, maar dat door een Wacht van omtrent vyftig Man, die door de Straten en in 't Fort Patrouilleerden, zeer gelukkig de voornaamste Belhamels gevat waren. De Negers van den Heer *Philips*, die insgelyks verbrand is, ontkende alles heel styf, tot het laatste toe, edoch wanneer hy aan de Paal gebonden was, en 't Vuur wat dicht aan de Schenen begon te komen, noemde hy zo veel de tyd toeliet, de Negers, die mede in de Zamenzwering ingewikkelt waren, die ook alle gevat zyn, zulks de Gevankenissen noch vol zyn van de Negers. Hoe 't zy, 't is nu omtrent veertig jaren geleden, wanneer de Negers van *Nieu-Tork* insgelyks aan 't muiten sloegen, en omtrent 18 of 20 Blanken dodeden, en als zy de behendigheit gehad hadden, om hun voornemen uit te voeren, 't zou met d'Inwoonders zeer slecht afgelopen zyn.

1741. Septemb.

De Heer *George Clarke*, 's Konings Lieutenant-Gouverneur en Commandant en Chef van die Provincie: heeft na de vorenstaande Opstand, de volgende Proclamatie uitgegeven:

1741. Septemb.

Nademaal laatst een zeer snode en gevaarlyke Zamenzwering in deze Stadt en Provintie door verscheide Blanken, gezamentlyk met verscheide Spaansche Negers, laatst uit de *West-Indiën* overgebraght, en een groot getal Negers binnen deze Stadt en Landschap gesmeed is, om deze gehele Stadt in d'Assche te leggen en te verwoesten, en d'Ingezetenen van dezelve te vermoorden, tot het uiterste verderf van de gehele Provintie, voor welk helsch ontwerp en Zamenzwering een groot getal Slaven en andere reets gerecht zyn, en vele andere nu in hechtenis zitten, om wegens de gemelde misdaden insgelyks te recht gestelt te worden. Edoch ten einde genade getoond moge worden aan zulken, die dezelve verdienen en waardig zyn, zo heb ik nodig geacht, en ik doe hier by door en met Advys van zyne Majesteits Raad, in zyn Majesteits Naam deze Proclamatie uitgeven, aanbiedende en belovende daar by zyne Majesteits allergenadigst Pardon aan elk Persoon of Personen, 't zy Blanken, vrye Negers, Slaven of andere, die in de gemelde Zamenzwering ingewikkelt zyn geweest, en op of voor den 12. *July* naastkomende vrywillig ten vollen komen t'ontdekken hunne Medeplichtigen, die eenig deel in de gemelde Zamenzwering gehad hebben, en een rondborstige belydenis van alles doen. Gegeven onder myne Hand en Zegel te *Nieu-York* den 30. *Juny*, in 't vyftienden jaar van zyne Majesteits Regering 1741.

Vrankryk.

ZYNE Majesteit heeft een Declaratie tot het heffen van den *Tiende-Penning* doen publiceren, waar van de Voorreden is luidende als volgt:

De Rampen, zedert eenige jaren, en voornamentlyk in 't laatste jaar over den Oogst gebeurt, en de toestand van de Zaken van *Europa*, Ons al voor langen tyd in de noodzakelykheit gebraght hebbende, om veel extraordinare en zeer considerable kosten te maken, hebben wy tot noch toe getragt daar in te voorzien, door middelen die niet tot laste van ons Volk zyn; maar alzo deze kosten noodzakelyk moeten gecontinueert, en vermenigvuldigt werden, zo door de vermeerdering van onze Troupen, die d'omstandigheden Ons gedrongen hebben in staat te stellen om in 't Veld te gaan, als door d'Uitrusting van onze Vloten, vinden wy ons verpligt, ons extraordinare Onderstanden te bezorgen, dewelke aan al deze nieuwe kosten konnen voldoen, zonder te verzetten den vastgestelde ordre in onze Finantien, tot betalinge van d'ordinaris Lasten van Staat, tot welken de Fondsen, die tot noch toe

toe daar toe geaffecteert zyn geweest, zullen continueren geëmplojeert te werden. En nadien wy ondervonden hebben, dat van al de middelen die wy zouden hebben mogen in 't werk stellen, niets regtmatiger en minder willekeurig is, als de belasting van den Tienden Penning, die zich over alle onze Onderdanen in betrekking tot hunne Goederen en vermogens verdeeld, noch ook voordeliger, om dat de heffing zonder verdrag noch extraordinare afslag geschiedende, 't Product daar van geheel en al in onze Koninglyke Schat inkomt. Zo hebben wy besloten, deze Belasting te prefereren boven alle andere middelen die ons voorgestelt zyn, en t'ordonneren, dat van den *eersten October* aanstaande af, de belasting en de heffing van den Tienden over alle onze Onderdanen betrekkelyk tot hunne Revenuen en Goederen zal geschieden: Maar onze intentie zynde, dat deze Belasting geen stant hebbe, als zo lang wy gedrongen zullen zyn d'extraordinare kosten, die dezelve veroorzaken, te continueren, zo zullen wy dezelve doen ophouden, zo dra de voorschreve kosten zullen konnen gesupprimeert werden; en onze iever, om deze verligting aan ons Volk te bezorgen, zal egaal zyn met de gene waar van wy preuven in 't jaar 1737. gegeven hebben, met deze zelve belasting van den 1. *January* van 't voorschreve jaar af, te vernietigen, schoon wy door onze Declaratie van den 17. *November* 1733. te kennen gegeven hadden, dat ze niet zouden ophouden als drie maanden na de publicatie van de Vrede. Om deze redenen, en om andere ons daar toe moverende, hebben wy, met onze zekere kennis, volle Macht en Koninglyke auctoriteit, by deze tegenwoordige met onze Hand getekend, gezegt, verklaard en geordonneert, gelyk wy ook zeggen, verklaren en ordonneren, willen en ons behaagt, dat van den 1. *October* aanstaande af, de Tienden Penning jaarlyks tot ons profyte zal geheven werden, over al de Revenuen en Producten van d'Onderdanen en Inwoonders van ons Koningryk, Landen, Landschappen en onderhorige Heerlykheden, in dezelve forme, en op dezelve wyze als geweest is in dezelve jaren wanneer zulks plaats heeft gehadt.

1741. *Septemb.*

Hier agter volgen d'Articulen ten getale van dertien, dewelke behelzen:

Dat de Tiende zal betaald werden van de Revenuen van alle Rechten en Goederen, van wat natuur zy ook zyn, van de Huizen in al de Steden en Voorsteden van 't Koningryk, verhuurt of onverhuurd, &c. en van die op 't Land, welke verhuurd

1741. Septemb. huurd zynde, een Revenu geven; en ten opzichte van Smederyen, Poelen en Molens, op de voet van drie vierde van de Revenu; van alle Charges, Employen en Commissien, met derogatie van al d'Edicten, &c. uit welkers hoofde de bevryding van al de Renten op de Geestelykheit, op de Steden, Provintien, &c. uitgezondert de Perpetuele en Lyfrenten op het Stadthuis van *Parys*, en op de *Tailles*; en van al de Renten op Particulier en Lyf-Renten, Douaires en Pensioenen, by Contracten of andere Actens die Interessen behelzen: Nadien in al de Capitalen waar van de Tiende geheven werd, niet begrepen zyn de Goederen van de Particulieren, Handeldryvende en andere, welkers Professie is haar Geld te doen gelden, en het echter redelyk is, dat zy na proportie van haar Revenuen en Profyten daar toe contribueren, zal ieder van haar geven op de voet van den Tienden der Revenuen en Profyten, die haar Goed hun zoude konnen opbrengen: En om den Tienden van de Revenuen der Goederen die zedert den 1. *July* 1734. aan nieuwe Eigenaars zyn overgegaan, te bepalen, zullen die Eigenaars exacte Verklaringen moeten doen, op pœne van dubbeld en vierdubbeld te betalen, in cas van valsche Verklaring: Zyne Majesteit wil eindelyk, dat deze Belasting van den Tienden zal ophouden, zo dra men het neerleggen der Wapenen, hy de Rust zal hebben herstelt: en d'oorzaken van d'extraordinare kosten die Hem genoodzaakt hebben toevlugt daar toe te nemen, doen cesseren.

Tegen welke Declaratie de volgende Vertogen van het Parlement te *Parys* aan den Koning gedaan zyn: En alzo daar uit de gesteldheit van dat Koningryk van binnen duidelyk blykt: Kan dezelve aan den Lezer niet onaangenaam voorkomen. Luidende:

SIRE, d'Omstandigheden, waar in 't u Majesteit behaagt heeft aan zyn Parlement te zenden de Declaratie tot oplegging van den tienden Penning, laten het niet toe in stilzwygenheit te blyven. De Belangen van uwe Volkeren zyn onscheidbaar van uwe Kroon, 't welk maakt, dat ze u noch dierbaarder zyn; Hun onschendbare iever voor uwe Dienst, hun gantsch beproefde Liefde voor uwe geheiligde Persoon, zyn u Majesteits ware Rykdommen: Geef hen weder d'onuitputtelyke Bron, om ze door uwe oplettendheit te menageren: Op het zien van eene Declaratie, die den *Tiende* op alle d'Inkomsten van uw Ryk legt, en dewelke 'er de

de heffing van 't zelve oogenblik ordonneert, dat het ons SIRE geoorloft zy, die Vaderlyke tederheit t'erinneren voor Onderdanen, welkers aankleving hen als zyne Kinderen doet aanzien: Gy kent hun herte en hun getrouwheit: Wy moeten hunne behoeftens te kennen geven. De veermeerdering van uwe Troupen, d'uitrusting uwer Vloten hebben uwe Majesteit aangezet een buiten gewoon Secours t'eisschen: Wy zyn wel verre van daar SIRE, van niet met alle onze Macht tot de nodige kosten ter bevordering van uwe wyze en voorzichtige Maatregelen te concurreren: Wy zien met verwondering SIRE, dat Gy voor 't toekomende zonder eenig personeel belang niet anders bedoelt, dan de Vrede en de Rust van *Europa* te bezorgen: Zo zuivere en zonder eige belang zynde oogmerken, konnen geen verhinderingen bequaam om 'er d'uitwerking van langen tyd te vertragen, vinden: Wat Ressources heeft uw Majesteit niet om de kosten te dragen, die hy reden heeft te geloven van geen langen duur te zullen zyn? Uwe Jaarlyksche en gereguleerde Inkomsten gaan alleen die van verscheide Machten van *Europa* te zamen te boven: Particulieren in groot getal, welkers Rykdom onze oogen verbystert, moesten die niet voor den dienst van den Staat de Sommen, die Gy kunt nodig hebben, opschieten? Zouden zy weigeren hem een gedeelte van 't geen zy met hem gewonnen hebben, op te schieten: Alleen d'*Oeconomie* van uwe Inkomsten in gelukkiger tyden zal u in staat stellen van ze te rembourseren: Die waardige en gerede Secoursen konnen tot de vervullinge uwer Desseinen genoegzaam zyn: In die tusschentyd zullen uwe Volkeren hunne krachten weder krygen; hun iever is niet verflaut, maar *hunne krachten zyn uitgeput*. Nauwlyks kan u Majesteit bekomen zyn van d'ongerustheit, die hem 't enkele bestaan van die ongelukkigen, daar uwe Vaderlyke ingewanden over bewogen waren, heeft gegeven: Wy hebben u zien de toevlugt nemen tot de ver afgelegenste Landen, om hen 't onderhoud van 't leven te bezorgen; *doch die getuigenissen, die wy u van d'erkentenis van uw Volk geven, zyn d'allergrootste blyken van hunne onmagt*: 't Is niet alleen dat gedeelte uwer Onderdanen, dat nodig heeft adem te halen; daar is SIRE, niemant onder de gegoedste Luiden, die de rampen der laatste Jaren niet noch gevoelen; zy hebben alle een grote vermindering in hun Fortuin geleden. Byna algemene overstromingen, vrywillige en gedwonge Aalmoessen, duurte van Vivres en Goederen van allerly zoort, hebben de rampen aan alle de Staten gemeen gemaakt: *Gaf God, dat wy alleen over 't voorledene hadden te klagen; Wy proeven ze noch, en zien geen einde van onze elende.* In diergelyke omstandigheden moesten wy d'Im-

1741. Septemb.

1741. Septemb. d'Impositie van den 10 penning vrezen: Wy zouden niettegenstaande onze gesteltenis, niet eens klagen, *zo wy van de noden van Staat door gebeurtenissen, die een Schatting van dien aard aankondigen, verwittigt waren.* God zy dank, u Majesteit heeft niets voor zyne Staten te vrezen; een voorzigtige en wyze Staatkunde heeft hem de Wapenen doen opvatten, zonder byna een toeleg te hebben om 'er zich van te bedienen: Moet men ten eersten tot buiten gewoon Secours overgaan: *Ondertusschen vereenigd die Declaratie al 't geen ze drukkende kan maken; haar geduurzaamheit is onzeker,* wyl de zaak die deze Impositie zou hebben moeten voortbrengen, niet ontdekt is, enz: Zy verzoeken voorts maar een uitstel van drie maanden, zeggende, *dat van die Schatting nooit gebruik gemaakt is, dan om de Rechten van de Kroon te verdedigen.*

De Koning heeft in substantie geantwoord, *dat hy met leetwezen den 10. invoerde; dat hy zyne Onderdanen teder beminde, en dat die Schatting zou ophouden, zo dra hy de Wapenen quam neer te leggen.*

Niet tegenstaande deze demonstratie, is evenwel de heffing op den 1. *October* aanstaande bepaalt.

d'Omstandigheden van 't Gevecht tusschen drie Fransche en vier Engelsche Oorlochschepen * voor de mond van de Straat van *Gibraltar* den 5. passato 's nachts voorgevallen, zynde d'eerste van *Martinique* te rug komende, en bestaande in een van 60, een van 44, en een derde van 26 stukken Canon, onder Commando van den Ridder *Caylus*, en de laatste twee van 66, een van 60, en een vierde van 30 stukken Canon, onder Commando van Milord *Berkley*, ** zyn de volgende:

d'*Engelsche* hadden eerst *Hollandsche* Vlaggen doen waajen, en voorgegeven van die Natie te zyn. De Graaf van *Pradaillan*, die 't Fregat *Aquilon* van 44 stukken Canon commandeerde, van hen gevraagt zynde, wie hy was? had hy geantwoord, *dat hy zo wel als de twee anderen Fransche waren*: Hier op verklaarden zy *Engelsche* te zyn, en begeerden, dat hy zyn Sloep zou uitzetten en aan Boord komen: De Graaf antwoorde, *dat d'Oorlochschepen van* zyn

* d'Engelschen schryven maar van drie Oorlochschepen.

** Men wil zeggen den Lord *Balchen*, nadien 'er geen Lord *Berekley* tegenwoordig is geweest. Zie 't voorgaande Relaas onder den Titel van *Groot-Brittannien*.

zyn Koning zich tot zo iets niet verstonden: De Ridder *Caylus* 't Sein gevende, om den cours te vervolgen, riepen d'*Engelsche*, *dat hy moest wenden, of dat ze hem in de grond zouden schieten*: De Graaf antwoordde, *dat hy d'Ordres van zyn Commandant zoude volgen, en als zy die wilden spreken, moesten zy na hem toe zeilen*: Hier op schoot de Lord *Berkley* een Canon-Kogel op hem af. *Prodaillan* vroeg, *of 't Vrede dan Oorloch was., En dat zo hy noch eens schoot, hy hem de volle Laag geven zou.* En noch twee schoten op hem gedaan zynde, gaf hy Ordre tot het afvuren: Doch eer zulks gedaan wierd, kreeg hy reets de Laag van 't *Engelsche* Schip, en wierd zelfs dood geschoten: d'Actie nu algemeen geworden zynde, moest het Fregat *la Flore* van 26 stukken Canon 't vuur van twee *Engelsche* Oorlochschepen lang uitstaan, en wierd wakker geboort: 't Gevecht, het welk 's nachts ten half elf uuren begonnen had, duurde tot omtrent half vier uuren 's morgens, wanneer d'*Engelsche* ophielden met Canonneren. De Lord *Berkley* had toen zyn Sloep aan Boord van den Ridder *Caylus* gezonden, en excuus laten verzoeken, alzo men ze voor *Spanjaarden* gehouden had; maar hem wierd geantwoord, *dat men die excuus niet aannam, en dat als het hem lustede, hy maar het Gevecht kon hervatten.* Behalven den gemelde Graaf zyn van ons Volk tien Canonniers gedood, twee Officieren door het springen van een Canon, en 40 Matrozen gequetst. De gemelde drie Schepen hebben gedurende d'Actie omtrent 1700 Schoten gedaan. 1741. Septemb.

Wanneer de Heer *Maurepas* 't gemelde Relaas voor den Koning gelezen hadde, by 't welke alle de schuld op den Lord *Berkley* gelegt wierd, die een der Engelsche Oorlochschepen commandeerde, zeide zyne Majesteit: „'t Is verdrietig, dat „ men in Engeland 't Bevel der Oorlochschepen aan Loshoofden toevertroud; zie daar het twede geval * en van d eige „ natuur geschiedt; de verontschuldigingen die men heeft gedaan voldoet niets, My moet een volkome satisfactie geschieden."

Dezer dagen is de *Sorbonne* te *Parys* buiten gewoon Vergaderd geweest, wanneer aldaar door den Syndicus een *Lettre de Cachet* voorgelezen wierd, waar by aan dezelve bevolen word de

* *Zie dit eerste Deel, pag.* 854.

1741. *Septemb.* de Constitutie zonder eenige verdere uitlegging, en op straf van uitsluiting, aan te nemen; waar by noch gevoegd was een Decreet, behelzende den tyd binnen welken zulks geschieden moet.

Den Turkschen Ambassadeur, *Sayd Effendi*, welke in den jare 1721. met zyn Vader, die Ambassadeur van den Groten Heer aan 't Fransche Hof was, te *Parys* geweest is, heeft zyne ryze van *Marseille* derwaarts genomen, „om niet alleen den „ Koning in naam van den Groten Heer te bedanken voor „ de goede diensten, die zyne Majesteit by 't sluiten der laat- „ ste Vrede met den Keizer en *Rusland* aangewend heeft, maar „ ook om zyne Majesteits mediatie te verzoeken, alzo de *Russen* „ blyven weigeren, d'Articulen van die Vrede na te komen, en „ wel voornaamlyk voor zo veel 't slopen der Vestingwerken „ van *Asoph* aanbelangt, eisschende, dat de Grote Heer alvorens „ een bequame plaats aanwyzen zal, om een andere Vesting te „ konnen bouwen."

SPANJEN.

JOURNAAL van al 't geen in 't veroveren der Forten van *Boca-Chica* en andere, als ook in 't Beleg van *Carthagena* in de *West-Indiën* is voorgevallen, * zynde getrokken uit de RELASEN aan Zyne Majesteit door den Onder-Koning van *Santa Fé*, Don *Sebastiaan de Eslaba*, gezonden en door Don *Pedro de Mur*, zyn Adjudant-Generaal overgebraght. Gedrukt te *Madrid* op ordres des Konings 1741.

Schoon d'omstandigheden van den ongelukkigen uitslag, die de Vloot en d'Armée der *Engelschen* voor *Carthagena* in d'*Indiën* gehad hebben, in *Europa* reets gemeen gemaakt zyn, en 'er geen partydige geest gevonden word, die zelfs daar van niet overtuigd is; word het echter nodig geoordeeld, die op zodanigen wyze te verhalen; als dezelve door Don *Sebastiaan de Eslaba*, Vice-Roy van *Santa Fé*, in zyne Depéches van den 21. *Mey* laatstleden gerapporteerd zyn, en vervolgens d'omschryvinge, die zyn Adjudant-Generaal, Don *Pedro de Mur*, welke die importante tydingen in *Spanjen* gebraght heeft, daar van geeft. Want, nadien de gemelde omstandigheden mismaakt en gedeeltelyk agtergehouden zyn, zo door d'om-

* 't Relaas der Engelschen, zie hier voren Pag. 5-11.

d'omgekogte toegevendheit van eenige Nieus-Schryvers, als door de geaffecteerde zorge, waar mede 't *Londens* Hof die verbergt, 't zy uit vreze voor d'oplopenheit van 't Volk, of wel om hun om den tuin te leiden, en in de verwerring te houden, waar in zy zyn, acht men 't nodig aan de gehele Werelt te doen blyken, dat de Koning, die, zedert het begin van dezen Oorloch, zich vervolgens de regtmatigste en best gegronde reden gedragen heeft, tegenwoordig, in 't vervolg van denzelven Oorloch, de waarheit niet zoekt te vermommen. 't Eenvoudig verhaal zal strekken om te doen begrypen, hoe zeer de Godlyke Almagt de sterkte zyner Troupen in zyne regtvaardige zake door 't verslaan en vernielen zyner Vyanden begunstigt heeft.

1741. *Septemb.*

'tIs dan eerstelyk, de Plaats, die het Toneel van deze denkwaardige gebeurten verstrekt heeft, te beschryven, waar door men begrip van de zaken zal konnen bekomen, en 't gemakkelyker zal zyn t'onderscheiden, wat den roem van onze Wapenen verheft, en wat verschoning voor d'Engelschen in deze onderneming overblyft.

CARTHAGENA is gelegen in 't gedeelte van *Zuid-America*, eigentlyk *Terra Firma* genaamt: Hare gedaante is langwerpig vierkant, en hare sterkte aan drie zyden bestaat in kleine *Bastions* naar d'oude manier: Aan de Zeekant heeft de Stadts-Muur eenige uitspringende en inwykende hoeken, en zy is op de twee smalste plaatzen, ieder met twee byna reguliere *Bastions* voorzien, aan 't vaste Land gehegt. 't Gedeelte in 't Noord-Oosten gelegen, heeft, door middel van een houte Brug, communicatie met een Landtong, die zich als een halve maan vyf mylen ver uitstrekt tot aan de punt van *Canoa*, en in 't midden een laag terrein heeft, *Boquilla* genaamd, waar over de Zee by hoog gety heen spoelt tot in 't Moeras van *Tesca*, op dezelve wyze, gelyk dat Moeras met het water van de Baai gemeenschap heeft. 't Andere smalle deel van de Stadt, dat in 't Zuid-Westen ligt; en door drie aanzienlyke *Bastions*, zo om hun grote als gedaante, beschermd word, is ook vast aan een Landtong, die tot aan *Bocca-grande* loopt, en in welks midden zich een hoog Land opdoet, dat de Haven helpt formeren.

Ten Zuid-Oosten van de Vesting heeft men de Voorstad *Jijemani*, die daar aan door een Aard-Dyk vastgehegt en versterkt is, op dezelve wyze als de plaats: Ook heeft die, door middel van een andere Dyk, communicatie met het vaste Land, en word gedekt door 't Fort *St. Philippus de Barajas*: Dat Fort ligt ten Oosten van de Stadt, op den Berg *St. Lazaro*, die het commandeert en formeert

1741. Septemb. een evenwydige linie met de Voorstad en Vesting, ter wytte van 323 *Toises*, of halve roeden, en bestaat in een *Redout* van grof metzelwerk met drie *Bastions*, hebbende ter linker zyde een klein *Hornabeque* van *Fascinen*, twee *Retranchementen*, waar van d'eene met het *Hornabeque* flanqueerd, alwaar een *Platte-forme* is, met een Battery van vyf stukken Canon, spelende op de passage, waar langs de Vyand kan naderen.

Omtrent op dezelve hoogte als de Voorstadt, doch een weinig meer Zuidwaards, is een Haven, die zich formeert uit een Arm, komende van *Tierra-Bomba* en 't Eiland *Manga*, en die van *Manzanillo*; men komt daar in door twee openingen, welke twee Forten bestryken, waar van d'eene genoemd is *Castillo-grande*, of 't grote Fort, gelegen op de punt van *Tierra-Bomba*, en 't andere, dat op 't kleine Eiland *Manzanillo* ligt, voerd de naam van 't zelve Eiland.

De Baai, die van een irreguliere gedaante is, strekt zich drie mylen van 't Noorden naar 't Zuid-Oosten, en is omtrent op de helft gedeeld door een punt van 't Eiland *Boca-Chica*. Dit Eiland, dat wel eer een gedeelte uitmaakte van 't gene *Tierra-Bomba* genoemd word, wierd daar van in 't gepasseerde jaar 1740. afgezonderd door een zware Orcaan, die de passagie, genoemd *Bocca-Grande*, opende, zynde de plaats, alwaar de Zee met de Baai communicatie heeft, schoon 't aldaar zo ondiep is, dat 'er maar kleine Barken konnen passeren.

De mond, waar door allerhande Schepen konnen varen om in de Baai te komen, is die van *Boca-Chica*, hebbende ter regter zyde 't Fort *St. Joseph*, dat op een klein Eilandje gebouwt is, voorzien van twaalf stukken Canon, en eer men aldaar aankomt ontmoet men op de punt *de Abanicos* een Battery van *Fascines* en Aarde, met veertien Sukken beplant, en verder, als men links afwykt, een andere Battery van vier Stukken op de plaats, genoemt *el Boradero*. Omtrent tegen over 't Fort *St. Joseph*, op 't Eiland *Boca-Chica* is 't Fort *St. Louis*, hebbende dat de gedaante van een irriguliere Vierhoek van 60 *Toises*, of halve roeden, lengte, zonder een bedekte Weg, maar alleen met twee stukken van een *Contrescarp*, waar van 't eene begint omtrent tegen over de grote Poort, die 't dekt, zo wel als de *Courtine*, die ter regter hand is, en 't andere voor de zyde, die op de Battery van *St. Philippus* ziet; doch 't een en ander heeft een zo slegte evenredigheit, dat het tien à elf voeten hoogte en zeven breette hebbende, van agteren vier voeten voor de Walgang te kort komen; zo dat die konnen dienen voor een *Parapet* en *Contrescarpe* tegen 't zelve Fort.

De

De Muren, die op zommige plaatzen tot aan den voet bloot zyn, konnen zo min 't schieten van 't Canon uitstaan als de *Parapets*, die de behoorlyke dikte niet hebben, en welkers *Terre-Plein*, of Walgang alleen van Zand, Steen en Aarde, van slegte hoedanigheit, gemaakt is: Daar is niet een Werk, dat een Bombe kan verdragen. De Poort heeft geen Valbrug noch Valpoort, die 't zelve defendeerd. Ter regter zyde van 't Fort, ter plaatze, genoemt *Playa de Chamba*, zyn twee Batteryen van twaalf Stukken geweest, zo om den ingang van *Boca-Chica* te beschermen, als om een debarquement, dat aldaar ligt kan geschieden, te beletten. 1741. Septemb.

Tegen deze Plaats quam den Admiraal *Eduard Vernon*, uit *Jamaica* met de talrykste en magtigste Vloot, die ooit in die Zeën gezien was: Dezelve bestond in acht Driedeks-Schepen, 28 andere van Linie, 12 Fregatten en Paquetboots van 20 tot 50 Stukken, 2 Bombardeer-Galjoots, eenige Branders en 130 Transportschepen, die ruim 9000 Man Transport-Troupen aan Boord hadden, welke de Brigadier *Wentworth* zoude commanderen. Deze Troupen bestonden in de Regimenten van *Aricson*, *Wentworth*, *Wolfes*, *Robinson*, *Lowther*, *Winyares*, *Grant*, *Morgan*, *Gooch* en *Lands*, en 2000 Negers, gewapend met Zabels en gedestineerd om Fascinen te maken.

Om aan zo grote magt wederstand te bieden, bevonden zich alleen in de Stadt en deszelfs Forten de Viceroy van *Santa Fé*, Don *Sebastiaan de Eslaba*, een Man van grote ondervinding, 1100 Man van de Spaansche Battaillons van *Arragon*, *de la Plaza* en gedetacheerde Piquets, 1300 Man Land-Militie, twee Compagnien Negers en vrye Mulaters, en 600 Indianen van den Berg, voor Arbeiders. Tot verdediging van de Haven lagen 'er 6 Oorlochschepen met 400 Soldaten en 600 Matrozen; 2 van deze Schepen strekten om te beletten dat de Vyanden niet met kleine Vaartuigen door *Boca-Grande* quamen om hun Volk te debarqueren; d'andere lagen te *Boca-Chica*, om 't inkomen van de Baai te beletten, welke en andere Schepen als ook de Forten en Batteryen, waren onder 't voorzigtig commando van den Lieutenant Generaal van de Marine, Don *Blas de Lezzo*.

Den 13. *Maart* omtrent ten 9 uuren 's morgens, vernam men over de punt van *Canoa* d'eerste Vyandelyke Zeilen, namelyk een Schip van 70 en een van 50 Stukken, met een Paquetboot. Doch tot den volgenden dag, wanneer een Balander, die zy gejaagd hadden, in de Haven quam, rapporterende dat d'Engelsche zekerlyk op deze Vesting aan quamen, konde men zich niet verbeelden, dat die Schepen van 't Esquader gedetacheert konden zyn.

1741. Septemb.

zyn. Doch als toen verdubbelde de Viceroy zyne voorzorge: Don *Blass* nam zyne residentie op 't Schip de *Gallicia*, en de Keten wierd te *Boca-Chica* gespannen, om dus na alle die gemaakte schikkingen, de bewegingen der Vyanden af te wagten.

In dien tusschentyd waren d'opgemelde drie Schepen bezig met de Kusten te visiteren en de Gronden te peilen; en den 15. 's avonds ten vier uuren, vertoonde zich de gehele Vloot, en zo dat die de punt van *Canoa* gepasseerd was, ankerde dezelve tusschen de drie Schepen, een weinig verder van die punt dan van de *Boquilla*, welks *Redout*, genoemt het *Groot Kruis*, en alleen van Fascines gemaakt, zonder Gragt, Staketsel en Poort, als ook den Oever aanstonds door den Viceroy bezet wierden met drie Compagnien Granadiers, vier Piquets, de twee Compagnien van *Pardos* en 40 Ruiters met Lanssen gewapend, alle onder 't commando van den Lieutenant Collonel, Don *Pedro Casellas*, Commandant van 't twede Battaillon van *Arragon*.

Schoon nu dezen Oever bequaam was om een Landing te doen, dorsten egter de Vyanden dat niet ondernemen, zonder twyffel uit vreze voor tegenstand. Den 17. detacheerden zy vier Schepen om de nabuurschap van *Boca-Chica* te recognosceren, gelyk men bespeurde, hebbende een van dezelve de volgende dag het Boord gewend, om zich by 't Esquader te voegen. Den 19. quamen vier andere met de drie eerste, welke gebleven waren, conjungeren, en den 20. naderde hun de gehele Navale magt, in voornemen, zo 't scheen, om aan den Oever van *Chambo* 't debarquement te doen; en ten einde zulks gemakkelyker mochte geschieden, zonder gevaar, van wederstand t'ontmoeten, te lopen, verdeelden zich de zeven Schepen, die voor anker lagen, en vier van dezelve begonnen 't Fort *St. Louis* van *Boca-Chica* te beschieten, alwaar den Opper-Ingenier Don *Charlos Denaux* commandeerde, en d'andere ondernamen 't zelve tegens de Batteryen van *St. Philippus* en *St. Jacob*, die aan Don *Laurent de Alderete*, Kapitein van de Battaillons Marine, toevertrouwt waren, en zy maakten een zo sterk Vuur, dat zy die geheel demolieerden, en onze Manschap, die toen bloot stond, genoodzaakt was te retireren, om niet onnuttelyk zonder vrugt vernield te worden.

Hier op ankerde aanstonds de Vloot onder de bedekking van de *Ensenada*, en de drie Schepen voegden zich by d'andere, die 't Fort belegerden, waar door dan 't Vuur heviger wierd, dat egter van 't Fort en de Batteryen van *St. Joseph* en de punt *de Abanicos*, alwaar de Kapitein van de Battaillons, Don *Francisco Garay*, en de Scheeps-Lieutenant Don *Joseph Polanco Campuzano*, comman-

deer-

deerden, als ook van onze Schepen dapper beantwoord wierd, zo dat wanneer de nacht aanquam, vier Vyandlyke Schepen retireerden met zich te doen boegseren of slepen, de Masten te stryken en vast te maken; klare blyken van hunne reddeloosheit. 1741. Septemb.

De schade, aan 't Fort toegebraght, was niet groot, en bestond in 't demonteren van twee stukken Canon; maar dien zelven nacht begonnen twee Galjoots vier Mortieren te doen spelen, die zonder ophouden een grote menigte Bomben wierpen, waar mede den 21., 22., 23. en 24. met zo veel hevigheit gecontinueerd wierd, dat het grootste gedeelte van 't Gebou van 't Fort geruineerd en eenige stukken Canon gedemonteerd waren. Dien morgen quam een Engels Soldaat in ons Camp, uit wien men vernam, dat in de gepasseerde nacht de Vyanden hunne Troupen aan den Oever van *Chamba* gedebarqueerd, en twee van hunne Piquets uit een misverstand op malkanderen Vuur gegeven hadden, waar door een Kapitein en 50 Man gesneuveld en verscheide gequetst waren. Zy wierpen aanstonds een Battery op van 12 Mortieren voor de Koninglyke Granaden, en de Viceroy, die tegen alles waakte en over al was, zelfs in 't Fort *Boca-Chica*, gelyk de nood toen vereiste, deed den Kapitein Don *Miguel Pedrol*, den Lieuteuant Don *Charlos Gil Frontin*, en den Vendrig Don *Joseph de Mola*, alle drie uit het Regiment van *Arragon*, met een Piquet van 60 Man, uitgezogt Volk, uittrekken om de Vyandlyke Operatien te recognosceren en eenige Gevangenen te bekomen, ten einde uit hun iets te vernemen, want zy door een Berg bedekt wierden, waar tegens zich de Linker-Vleugel van hun Camp uitstrekte, gelyk men quam te vernemen; terwyl zich de regter na de Zee, hunne Voorhoede naar de Batteryen van *St. Philippus* en *St. Jacob*, daar zy die van hunne Mortieren opwierpen, en d'Achterhoede naar d'oude Battery van *Chamba* uitbreide, zynde zy langs den Oever wel geretrancheerd. Schoon nu de gemelde Kapitein met zyn Volk zich vier dagen ophield om zyne Commissie uit te voeren, en hy hun nodigde om uit de Retranchementen te komen, met de Trom tot d'uitdaging en marsch te doen slaan, zelfs zo verre, dat hy zich eindelyk voor hunne Achterhoede vertoonde en op dezelve deed vuren om zyn oogmerk te bereiken, zach men egter niemant een beweging maken, of daar op antwoorden, dan alleen met zes Granaden te werpen.

Ondertusschen wierd het Bombardement dag en nacht gecontinueerd, en den 30 vermeesterden de Vyanden de kleine Battery van *Baradero*, waar op vier stukken Canon geplant stonden, onder commando van Don *Geronimo de Loyzaga*, Officier van de Ma-

 rine,

1741. Septemb. rine, en de punt van *Albanicos* verbrandende zy 't een en ander, en d'Artillery vernagelende; doch d'uitvoering kostede hun veel Volk, vermits zy geen wantrouwen op een Balander hadden, die onder de bedekking van de Battery van *Baratjero* voor anker lag, menende die verlaten te zyn, doch de Kapitein *Pedro Mas*, geboortig van *Majorca*, die zyn Volk verborgen hield, om zyn spel te beter te spelen, gaf in 't oversteken naar d'andere Battery, uit zyne Steenstukken en Canon met Schroot geladen, de volle laag en deed uit de Musquetten zo wel vuren, dat hy meer dan 200 Man van hun doodde en verscheide andere quetste.

Wanneer nu de Vyanden begeerden, dat zy 't Fort met hun Bombardement tot geen overgave konden dwingen, en dat hunne Schepen geen genoegzame Bresse schoten, begonnen zy d'ongenaakbare scruwellen van den Berg omver te hakken, om een Battery van 18 Ponder-stukken te konnen opwerpen, waar van zy ook vervolgens vuur gaven. De Gouverneur hun dessein gemerkt hebbende, deed den 31. 's morgens een uitval om hunne Werken te vertragen of te vernielen, met zo veel furie en dapperheit, dat hy hun met verlies van ruim 50. Man op de vlugt dreef, doch zy door een groot getal verse Troupen versterkt zynde, trok hy al vegtende te rug, zonder iemant van zyn Volk, of iets van zyn verworven roem te verliezen.

Den 1. *April* wierd de Battery op de punt van *Abanicos* met 9 gemonteerde Stukken hersteld, en den 2. 's morgens ten 7 uuren begon die van de Vyanden een geflanqueerde hoek van 't Fort, met een overmagt van 6 Mortieren, met Koninglyke Granaden te beschieten, waar mede ook met Bomben zy een onbeschryflyk sterk vuur maakten gedurende drie dagen, op welke laatste dag d'Esquaders van de blauwe en rode Vlag, behalven de Schepen van de Commandanten *en Chef*, 't gemelde Fort begonnen te beschieten, en 't is buiten twyffel of zy hebben veel schade bekomen, inzonderheit van de Battery op de punt van *Albanicos*, want den 4. hervatteden zy 't besluit van 't zelve, tot wat prys 't ook mochte zyn, te vermeesteren, gelyk zy ook vervolgens in een zeer hete Actie ter uitvoer braghten, na dat die gene, welke het defendeerden, hunne Artillery vernageld hadden, en zonder merkelyk verlies geretireerd waren. Denzelven dag, zynde de 4., wanneer de Viceroy en Don *Blas de Lezo* in 't Achter-Casteel van 't Schip de *Gallicia* zaten, quam een Canons-Kogel, en nam de voet van de Zitbank, waar op de Viceroy gezeten was, wech, door de Splinters wierd hy aan zyne Voeten gequetst, en Don *Blas* aan den Arm, doch de kneuzing was zo gering, dat noch d'eene

of

of d'andere daar door belet wierd de nodige zorgen aan te wenden, of afgeſchrikt om zich te minder aan 't gevaar bloot te ſtellen. 1741. Septemb.

Denzelven dag continueerden de beide Eſquaders, de Bombardeer-Galjoots en Batteryen met het Canon en Mortieren 't Fort zo ſterk te beſchieten, dat zy daar in een grote bres maakten, waar door men gemakkelyk konde ſtormen, demonteerden de beſte Artillery en braghten het tot het uiterſte, zo dat eindelyk de Gouverneur van 't Fort den 5., twee uuren voor 't nacht wierd, de Vyanden in drie Colommen ziende aankomen, om 't aan te taſten met meer dan vyftig Barken, die ook ten zelven einde naderden, en geen hoop meer hebbende om zich binnen dien Berg van ruinen tegens een zo talryke Magt te verdedigen, 't beſluit nam om de witte Vaan uit te ſteken en de chamade te doen ſlaan, ten einde te capituleren; maar alzo men hem niet dan met een onophoudelyk Vuur van de Batteryen beantwoorden en de Vyand meer en meer naderende met een gelatenheit, die wel te kennen gaf, dat zy naar geen verdrag wilden horen, beſloot hy zich te retireren, om zyne dappere Soldaten te ſparen, en hen tot de defentie van de Veſting, als 't voornaamſte, te gebruiken.

De Viceroy had op 't eerſte berigt van de beweging der Vyanden in allerhaaſt een zo groot getal Barken, Sloepen en Canons doen aanbrengen, als 'er te vinden waren, en hy quam daar mede zo net te pas aan, dat hy meer geſtoord van zyne dapperheit niet ten uiterſten te konnen doen blyken, als over de beledigende woede der Engelſche, die Manſchap zonder eenige wanorden of gevaar ſalveerde, en een ander gedeelte van die kleine Vaartuigen geſchikt hebbende om 't Guarnizoen van de Battery van *St. Soſeph* te ligten, gelukte hem zulks mede naar wenſch, als ook 't vernagelen van d'Artillery om den Vyand van dat voordeel te beroven. Men verliet ook ter zelver tyd de Schepen, behalven de *Gallicia*, die vermits het gebrek aan klein Vaartuig, om de daar op zynde Manſchap te ſalveren, niet gelyk d'andere in de gront geboord konde worden, maar in handen van den Vyand viel, met deszelfs Kapitein Don *Juan Jordan*, en die van de Battaillons, Don *Laurent de Alderete* en 30 Man. Men ſtak den brand in de *St. Philippus*, die van achteren op 't Eilandje van *St. Joſeph* vaſt raakte; de vlam ſloeg ook in 't Schip d'*Africa*, zonder dat men 't zelve konde redden, want het een 't ander aanſtak en verteerde, zo dat men alleen de *St. Carlos* in 't midden van 't Canaal konde doen zinken.

Den 6. 's morgens ten drie uuren retireerden zich de Viceroy en

1741. Septemb. Don *Blass*, en gaven ordres om dwars van 't grote Fort tot aan dat van *Manzanillo* alle de Vaartuigen te rangeren, die voor de Commercie van de Gallioenen gebruikt worden, stellende de 2 Oorlochschepen en de *Dragon* in een regte linie om die te doen zinken, en dus de twee ingangen van de Haven, in cas van nood', te sluiten, gelyk ook gedaan wierd, namelyk d'eerstgenoemde den 8. en d'andere den 11.

Ter zelver tyd wierd ook goed gevonden 't grote Fort te verlaten, als in geen staat van defensie zynde, en vermits men 't zelve verliezende, 't niet mogelyk geweest zoude zyn 't Guarnizoen te behouden, oordeelde men het raadzamer dat Volk in de Vesting te brengen, en men liet 'er niets blyven, dat tot voordeel van den Vyand konde dienen.

De Vyandlyke Vloot lag in de Baai voor de punt van *Perico* ten anker, en zy waren voornemens om te *Manzanillo* een ontscheping te doen, doch zy wierden door onze Piquets dapperlyk te rug gedreven, wanneer den 12. een van hunne Driedeks-Schepen zyn Achtersteven aan dat van de *Conquistador*, die hlaf vlot gebleven was, vastmaakte, met een aanwakkerende styve koelte alle Zeilen byzettende, daar op aanhield en 't zelve mede sleepte; bereikende dus 't oogmerk, om den ingang van de Haven t'openen; van welke gelegenheit de Bombardeer-Galjoots aanstonds gebruik maakten, als ook een Fregat van 50 Stukken en eenige Paquetboots, waar mede zy begonnen de Stadt te bombarderen, 't geen tot den 27. gecontinueerd wierd: 't Vuur van 't Fregat en de Paquetboten deed onze Piquets verstrojen, en begunstigde dus de landing.

Eindelyk den 16. 's morgens begon zich ieder Corps, onder bedekking van 't Vuur uit hunne Schepen, dat van drie kanten gegeven wierd, namelyk van de zyde van *Manzanillo*, van die der *Tigchelbakkery de Gracia* en van de zyde van *Alsidia*, in colommen te verdelen, die, schoon onze Troupen dezelve t'elkens hevig aanvielen, tot aan den Tigchelhoven van *Gavala* voortrukten, alwaar zy halte hielden en zich versterkten, breidende hunne regter Vleugel uit tot aan den Heuvel van *Nuestra Senora de la Papa*, en de linker naar de Zeekant.

Den 17. namen zy in 't Klooster van *Neustra Senora de la Papa*, en maakten zich vervolgens meester van de *Tigchelbakkery* van *Lozano*.

Den 19. tasteden zy op den weg van *Boquilla* aan d'importante post van 't *Grote Kruis*, die aan eenige Land-Militie toevertrouwd was, welke voor 't geweld der Vyanden moetende wyken en hunne

de post verlatende, door den Viceroy met vier Piquets oude Troupen versterkt wierden, die niet alleen tot den Vyand aanrukten, maar hun ook met zo veel hevigheit attaqueerden, dat zy ze op de vlugt dreven, dodende van dezelve 17 Man, die op 't Slagveld bleven leggen. 1741. Septemb.

De Vyanden hadden besloten 't Fort *St. Philippus de Barajas* te beklimmen, dat ook *St. Lazaro* genoemd word en gelegen is ten Oosten van de Vesting op een Berg, die 't zelve commandeerd en een *Paralel-Linie* formeerd tegen over de Voorstad van *Jijimani* en de Stadt, ter wytte van 325 *Toises* of halve roeden.

Het spelen der Mortieren, die Koninglyke Granaden in 't Fort wierpen, deed de Vyanden geloven, dat het Guarnizoen daar door sterk geincommodeerd zynde, weinig tegenstand zouden konnen bieden. In die vooronderstelling avanceerden zy den 20. *April*, 2 uuren voor 't aanbreken van den dag, zeer stout en vermeten, ten getale van omtrent 4000 Man, verdeeld in drie Colommen, dragende met zich een groot getal Ladders, Stormschermen, en Gereedschappen om in d'aarde te werken.

De Viceroy had ter verdediging van die Fortres een klein *Hornabeque* van *Fascines* doen maken, met zyn bedekte Weg en een *Glacis*, met de hoogte van den Berg van d'eene tot den anderen kant te doorsnyden: De voorzyde van dat Werk had 12 *Toises* (halve roeden) in de breette met een communicatie in 't zelve terrein, gesneden tot aan den voet van 't Fort.

Ter regter zyde van 't Fort deed hy ook een *Platte-Forme* maken met een Battery van vyf stukken Canon, die den Vyand aan dien kant bloot stelden en in de *Flanc* troffen: Van 't eene buitenste Werk tot aan 't andere vervolgde aan den voet van 't Fort een communicatie, die in 't zelve terrein gesneden was; en 't was in die Werken dat de voornaamste defensie van 't Fort bestond.

De Viceroy profiteerde gelukkig van de gesteldheit van alle die Posten, en voorzach die met verscheide Detachementen, gecommandeert door bequame Officieren, 't eene van 't Regiment van *Spanjen* was onder 't commando van den Kapitein Don *Phelipe de Solis*, een ander van de Compagnien *Marine* was gecommandeerd door den Lientenant Don *Manuel Moreno*, een ander van *la Plaza* door den Kapitein Don *Juan Toribio*, een ander van de Vrywilligen door den Kapitein Don *Miguel Pedrol*, dat tot een Voorwagt verstrekte, en de Gouverneur van 't Fort, de Heer *Gonni*, Lieutenant van d'Infantery had voor zyn Guarnizoen een andere Lieutenant met 25 Man.

Omtrent ten 3 uuren 's morgens begonnen de Vyanden d'attaque

1741. Septemb.

aan 't *Hornabeque*, moetende zy het ſterk Vuur van onze Batteryen van 't Fort, alwaar ons Canon met Schroot geladen was, en uit de Muſquettery van onze Werken doorſtaan. De tegenwoordigheit van Don *Blas de Lezo*, die op de Battery van de halve Maan ſtond, braght veel toe om ons Volk ſtaande te houden, en dappere wederſtand te doen bieden. De Lieutenant des Konings Don *Melchor de Navarrete*, die de Buitenwerken commandeerde, onderſteunde hun met eenige *Piquets de reſerve*, en aan den Viceroy verſlag gedaan hebbende, rukte hy tot hunne hulpe ſpoedig aan met een nieu Secours, gecommandeert door Don *Pedro Caſellas*, waar op 't gevegt met veel hevigheit vervolgt wierd, zo dat een zigtbare ſlagting onder de Vyanden geſchiede. Ons Volk zich niet langer te vreden willende houden met defenſif binnen hunne Werken t'ageren, trokken omtrent ten zes uuren 's morgens daar uit, met de Bajonet op de Loop, en vielen dus met zo een ongemene woede op den Vyand in, dat die in wanorden gebraght, hun de rug moeſten toekeren, agterlatende de Ladders, Stormſchermen en Werktuigen, dienende om in d'aarde te graven, die zy mede gebraght hadden om den ſtorm te doen: Zy lieten ruim 800 Doden en 200 Gequetſten achter, daar onder eenige Officieren die in 't Hoſpitaal gebraght wierden, doch de meeſte, ſchoon men hun met veel zorgvuldig- en liefdadigheit behandelde, ſtorven egter in de volgende dagen. Onder hun bevond zich een Kapitein van de Granadiers en 4 ſubalterne Officieren van qualiteit, een Zoon van den Lord *Forbes* en een Neve van den Collonel en Brigadier *Grantz*; die d'*Attaque* gecommandeert had; men was reets onderrigt, dat in 't gevegt voor *Boca-Chica* hunne *Ingenieur en Chef* door een Canons-kogel gedood was; doch van onze kant hadden wy maar ruim 20 Doden en Gequetſten bekomen.

De Viceroy had de voorzorge gebruikt, om aan den Voet van den Heuvel 10 of 12 Piquets te poſteren, ten einde die, als het tyd zoude zyn, op d'achterhoede van de Vyanden konnen vallen, doch zy wierden daar in belet door een Corps van 800 Man, dat uit het Camp aanrukte om de Vyanden t'onderſteunen, zo dra zy de verhaaſting beſpeurden, waar mede zy te rug weken, en de hevigheit, waar mede ons Volk de ſlagting vervolgde.

Zo dra nu de Vyanden in hun Camp te rug waren gekomen, lieten zy permiſſie vragen, om hunne Doden en Gequetſten wech te voeren, waar op de Viceroy antwoordde, dat die alle reets in 't Hoſpitaal gebraght waren, en ter behoorlyke tyd en plaatze gereſtitueert zouden worden, gelyk ook geſchiedde.

Den 22. meenden zy de poſt van 't *Grote Kruis* t'overweldigen, dan

dan wierden gerepousseerd. Den 24. deden zy een gelyk tentamen op dat van *Manzanillo* met een Balander, een Bark en twee Chaloupen, door een Schip van Linie ondersteund; doch na een vuur van twee uuren uitgestaan te hebben, moesten retireren, zonder dat wy eenig verlies geleden hadden, 't geen men mag toeschryven aan de dapperheit die Don *Balthazar de Ortega*, aan 't hoofd vau 24 Man Land Militie, liet blyken. 1741. Septemb.

Van den 21. tot den 23. vermeerderden zy hunne Batteryen van aarde opgeworpen, en by gevolg ook hun Vuur, doch zonder eenige schade toe te brengen, of daar door ons Volk den moed te benemen.

Den 26. zonden de Vyanden 't Schip de *Gallicia* door dezelve passage, waar langs de Bombardeer-Galjoots gekomen waren, 't leggende op het uiterste bereik van ons Canon: Den 27. deden zy 't naderen tot onder 't bereik van de Bolwerken van de Plaats, en begonnen daar uit te Vuren, waar mede te weerzyden tot 10 uuren 's morgens gecontinueerd wierd, als wanneer dat Schip de Kabels moeste kappen en zich laten dryven, tot dat het onder 't Fort van *Manzanillo* stil houdende, door de Vyanden gesecoureerd en verbrand wierd, na dat zy hun Volk daar uit geligt hadden.

Denzelven dag 's morgens ten 10 uuren vertrok de Bombardeer-Galjoots en continueerden met het Esquader. Den 28., 2 uuren voor 't aanbreken van den dag, wierd ook 't bombardement van d'aarde-Batteryen gestaakt.

In de morgenstond, ten tyde van de *Revellie*, hoorde men alle de Muzicq en Oorlochs-Instrumenten van de Vyanden, veel langer en met sterker geluid dan te voren, en wanneer 't dag wierd, quam een Biscaaische Matroos uit hun Camp overlopen, rapporterende, dat de Vyanden hnn Camp gehelyk verlaten, en hunne Troupen, Artillery en Equipagen ingescheept hadden, waar op de Viceroy vyf Piquets detacheerde om hunne achterhoede af te snyden, indien 't noch tyd mochte zyn; doch wanneer deze in 't Vyandelyk Campement quamen, bevonden zy dat die alle geëmbarqueerd waren: Men vond alleenlyk eenige Tenten, Tonnen Buskruid, Teer, Kogels, eenige Snaphanen, Trommels, Schoppen en Spaden, en men bequam negen Engelsche Gevangenen met een Kapitein van de Negers. Onze Troupen keerden vervolgens naar hunne oude posten, behalven dat van *Manzanillo*, dat de Vyanden met een klein Guarnizoen bezet hielden, onder de beschutting van de gehele Artillery van hunne Vloot.

's Morgens ten 10 uuren zond den Admiraal *Vernon*, met een Sloep,

1741. Septemb. Sloep, een Missive, om d'uitwisseling van Gevangenen te proponeren, en den 30. geschiede d'uitwisseling op de wyze als zulks door den Viceroy gereguleerd was.

d'Onder-Koning de ware begroting van de Doden en Gequetsten aan de kant van de Vyanden niet hebbende konnen opmaken, heeft men zich deswegens met de rapporten der uitgewisselde Gevangenen moeten vergenoegen, welke zeggen, dat zy in d'Actie van 's morgens den 20., zo Doden als Gequetsten, verloren hebben ruim 1500 Man met hunne beste Officieren, en dat in d'Attaque van *St. Louis de Boca-Chica*, mede wel zo veel en eer meerder Manschap gesneuveld is; maar dat het getal der Doden noch meer vergroot wierd door die gene, welke door de Scheurbuik en rode Loop, die onder hun een grote verwoesting aanregteden, wechgerukt zyn.

Men verzekerd, dat van de Schepen, tot het aantasten van 't zelve Fort geëmplojeerd, zeventien stuks zo zeer gehavend waren, dat elf van dezelve niet langer konden dienen, zonder grote reparatie, en dat zes andere niet in staat waren van te zeil te gaan.

Om de Haven weerloos te maken en den ingang onbelemmerd te houden, waren de Vyanden van den 1. tot den 5. *Mey* bezig met de Forten van de Haven te demolieren, en zy, den 5., 6. en 7. *Mey* alle de Schepen voorby *Boca-Chica* hebbende doen passeren, vertrokken den 8. meer dan 20 van dezelve met eenige Oorlochschepen, nemende de route naar *Jamaica*, en d'overige Vaartuigen volgende, besloot den Admiraal *Vernon* den 20. d'achterhoede met 14 Schepen van Linie, als ook eenige Paquetboten en Balanders.

Dit is nu 't waaragtig en wezendlyk Verhaal, van al 't gene door d'allergrootste *Armade* verrigt is, die men ooit in d'*Americaansche* Zeën, zedert d'ontdekking van dat Werelt-deel, gezien heeft, zonden de Macht en 't getal der Engelschen buiten de waarheit te vergroten. De Dapperheit, Standvastigheit en 't Geluk der Generaals en Troupen van den Koning, verdienen eeuwigdurenden Lof, want indien eene van die omstandigheden hun ontbroken had, zouden zy zonder twyfel onder den zwaren arbeid, de hevigheit van 't continueel Vuren, en de herhaalde pogingen van een hoogmoedige en trotse Armée hebben moeten bezwyken.

Ondertusschen heeft men klaarblykelyk gezien, dat d'overwinning volkomen geweest is, want zo men by de Verklaring van de Deserteurs en Gevangenen voegt de kennis, die wy bevorens van den uitslag der voorledene Attaques en ontmoetingen gehad hebben,

1741 Septemb.

ben, kan men met zekerheit besluiten, dat zy ten minsten zes van hunne Schepen hebben verbrand, vermits men den 2., 4. en 6. op zes plaatzen in Zee een zwaren rook heeft zien opgaan, dat niets anders veroorzaakt kan zyn; ook is 't met gelyke zekerheit bekend, dat zy meer dan 9000 Doden gehad hebben, want behalven die gene, welke van hun voor *Boca-Chica* en in de rencontres van de Haven, en 't beleg van de Plaats gesneuvelt zyn, heeft ons Volk, wanneer de Viceroy de Posten, welke d'Engelsche ten tyde van hun embarquement verlaten hadden, liet bezetten, een lengte van drie mylen met Lyken bezaaid gevonden, en vol tekenen van nieu gemaakte graven. Dat groot verlies word geconfirmeerd door de waarneming die men ligtelyk aan 't Strand heeft konnen doen, namentlyk dat op de Schepen van de Vyandelyke Vloot 't nodige Volk ontbrak om dezelve te regeren: Daar en tegen is G... zo merkelyk met ons geweest, das wy alleenlyk 200 Man in den tyd van twee maanden, dat ons beleg geduurt heeft, verloren hebben, binnen welken tyd de Vyanden echter een oneindig getal Canonschoten gedaan, en meer dan 9000 Bomben geworpen hebben, zonder noch te rekenen de gloejende Kogels, Vuurpotten en ander Vuurwerk, waar door ons Volk zonder ophouden tot arbeid en fatigues genoodzaakt wierd: Doch het is zeer aanmerkelyk, dat ons alles, zelfs de Wind, gunstig geweest is, als hebbende die onophoudelyk uit het Oosten met een brave koelte gewaait, en dus de Lucht, door de stank der Lyken vergiftigt, van ons afgekeerd, om deze Stadt van de besmetting te bevryden.

Te *Barcelona* is een Edict van den 30 passato uitgekomen, waar aan een ieder, uitgezonderd alleenlyk de Pagters, welke door den Koning geprivilegeerd zyn, verboden word eenige Brandewynen ofte andere gedistilleerde Wateren te verkopen of buiten 's Lands te verzenden, zullende d'Inwoonders genoodzaakt wezen hun voorraad van dezelve vier dagen na de publicatie van dat Edict op te geven aan de daar toe gestelde Regters; aan welke de Branders, enz. ook hunne Distilleer-Ketels en verdere Instrumenten zullen moeten ter hand stellen, met uitdrukkelyk Verbod, „dat geen van de gemelde Dranken in 't groot of klein „ mogen gemaakt of verkogt worden als in de Pakhuizen van „ de bovengemelde Pagters," zynde de prys van de voornoemde Brandewynen en sterke Wateren mede in dat Edict vastgesteld,

1741. Septemb. alles op deszelfde straf en onderwerping als die in 't Edict, rakende den Pagt van de Tabak, vastgesteld is.

PORTUGAL. HOE zeer men aan alle de Hoven van *Europa* voor een algemene Oorloch ook bedugt is, merkt men doch niet dat aan dat Hof, daar over de minste bekommering is, of gemaakt word, houdende 't zelve zich stil en gerust, en ziet als met onverschillige oogen, alle buitenlandsche onlusten aan, waarom 't zelve, dewyl het zulks zonder groot gevaar en schade doen kan, 't gelukkigste t'agten is. In opzichte van den Oorloch tusschen *Engeland* en *Spanjen*, heeft de Koning, op d'Instantien van 't Groot-Brittannische Hof, een Decreet na alle de Havens van dat Koningryk gezonden, waar by zyne Majesteit verklaart; „Dat hy ter gelegenheit van den Oorloch tusschen *Engeland* en *Spanjen* een stipter neutraliteit dan ooit willende „ onderhouden, deszelfs voornemen is, dat aan de Kapers van „ die twee Natien niet meer geoorloft zal zyn, om in die Ha„ vens in te lopen en daar Pryzen op te brengen, zo ze niet „ door quaad Weer genoodzaakt zyn om zulks te doen, in welk „ laatste geval 't hen niet vergunt zal zyn, hunne Pryzen en „ Koopmanschappen of Goederen, die aan Boord gevonden „ worden, daar te verkopen, als mede dat zy zo dra 't Weer „ toelaat, weder zullen moeten vertrekken, en dat gene On„ derdanen van den Koning, nochte eenig ander Persoon, in „ de gemelde Havens, de Pryzen van die Kapers, of der„ zelver Koopmanschappen of Goederen zullen vermogen te „ kopen.

ITALIEN. DE *Paus* heeft aan de Koninginne van HONGARYEN toegestaan, zich van de Silvere en Goude Vaten der Kerken en Kloosters van hare Erflanden te bedienen, op Conditie nochtans van dezelve by betere omstandigheden in gelyke qualiteit en gewigt wederom te leveren. Zo 't waar is, zoude zulks in toekomende tyden van een goed gevolg konnen zyn; maar 't is niet wel te geloven, om dat men tot die *Heiligdommen* niet eerder komt, als wanneer 't *Heiligdom* zelfs in gevaar is.

Te *Napels* is den 18. passato een Edict van wegens den Koning

ning gepubliceert, bevelende, dat na verloop van vier dagen, te rekenen van den dag der publicatie af, een ieder, van wat rang of ſtaat hy ook mag wezen, in het toekomende niet meer als twee Domeſtiquen by zich zal mogen hebben, 't zy met, 't zy zonder Livrey, 't zy te Voet, 't zy te Paard, 't zy in een Koets zo binnen als buiten de Stadt, 't zy hy alleen gaat, 't zy met zyne Gemalin en Kinderen; dat daar en boven, indien Perſonen van aanzien van de beide Sexen met malkander ten getale van vier zullen wandelen, zy niet meer als zes Bedienden zullen mogen by zich hebben, op pœne van duizend Ducaten. 1741. Septemb.

Den 16 paſſato zyn de Franſche Troupen geheel en al uit *Baſtia* vertrokken en te *St. Fiorenzo* geëmbarqueert, om na *Vrankryk* te rug te keren, waar op ook de Generaal *Villemur* met zyn geheel Gevolg na *Calvi* afgegaan was, hebbende de Vaartuigen, die de bovengemelde Troupen na *Antibes* brengen, ſtricte ordre van terſtond wederom van daar na *Calvi* af te zeilen, en aldaar het Reſtant der Franſche Troupen in te nemen.

DE Koninginne van *Hongaryen* heeft de volgende Miſſive aan den Cardinaal en Biſſchop van *Paſſau* geſchreven, wegens d'onderneming van den Keurvorſt van *Beyeren* op de Fortres *Oberhaus*. * HONGARYEN.

Ik heb met verwondering gezien uit den Brief van den Keurvorſt van *Beyeren* van den 24. der verleden maand, die my is ter hand geſtelt, dat om eene handelwyze te rechtvaardigen, zo ſtrydig tegen de Rykswetten, als geweeſt is, de geweldadige overrompeling van uwe Reſidentie Plaats, tot verachting van Uwe Liefde, en het dwingen van dezelve, om Bezetting t'ontfangen in zyne Fortres van *Oberhaus*, men in den Brief bygebraght heeft, dat de Keurvorſt van *Beyeren* beducht voor eenen inval in zyne Staten, d'aanſlagen van ons Hof heeft willen voorkomen; dat zyne voornemens geenzints ſtrekten tot nadeel van wien 't ook zy, maar alleenlyk tot handhavinge en verdediging van uwe Liefde en van zyn Land, en eindelyk dat de Bezetting van daar vertrekken zal, zo dra 't gevaar over is.

Uwe

* Zie hier voren Pag. 114-116.

1741. Septemb. Uwe Liefde weet beter dan iemant d'ongegrondheit van die voorwendzelen, *en aan dezelve kan niet onbewust wezen de rede van de reize* van den Major en van den Commandant van *Oberhaus* na *Regensburg*, en derhalven kan dezelve niet verwondert zyn, dat 'er Menschen gevonden worden, die door allerhande valsche inboezemingen de Godvruchtigheit van den Keurvorst van *Beyeren* weten te verrassen, en hem over te halen tot ondernemingen, zo nadelig voor 't algemene welzyn.

't Is een bekende zaak, zo binnen als buiten 't Ryk, dat men zedert over lang maatregelen beraamd heeft, om myne Koningryken en Erflanden t'overvallen. In den beginne heb ik niet konnen of willen geloof slaan aan diergelyke geruchten, en daarom heb ik aan de weinige Troupen, die in d'Oostenrykſche Provintien lagen, order gezonden na *Silesien* te marscheren. Vermits men midlerwyl van wegen 't Beyersche Hof buiten gewone Krygstoerustingen maakte, en 't zenden van een Corps vreemde Troupen, onder de naam van Hulptroupen, geen geheim meer was, zo zou ik verwaarloost hebben, 't geen ik voor myne getrouwe Koningryken en Erflanden verplicht ben te doen, zo wel als voor 't algemene welzyn en rust, en ik zou my by God en by de Menschen berispelyk hebben gemaakt, by aldien ik voor myn eige verdediging niet bevolen had den marsch der Regimenten, van den welken in den gemelden Brief gewag gemaakt is.

Aan d'eene kant zal niemant geloven, dat in den tyd, waar in ik my in een lastigen Oorloch ingewikkelt zie, gedacht kan hebben, om de rust myner Naburen op eenigerhande wyze te storen; aan d'andere kant waren de Regimenten in verschil in zo een klein getal, dat ze aan den Keurvorst van *Beyeren* de minste ongerustheit niet behoorden of konden veroorzaken, te meer, om dat hem niet onbewust is; 't oprecht verlangen, dat ik heb, om een eeuwigdurige bestendige Unie tusschen Ons en zyn Keurvorstelyk Huis op te rechten. Ik volhard noch in die begeerte, en 't hangt slechts van zyne Liefde af; dat de verschillen alle teffens en voor altoos afgedaan en vereffent worden.

En om 't Ryk en de gantsche werelt klaarder t'overtuigen van d'onbillykheit der andere Party, en t'ontzenuwen alles wat men ter rechtveerdiging en verschoning van die onderneming zou konnen doen bybrengen, zo bied ik aan, dat in geval de Keurvorst van *Beyeren* zyne Troupen uit uwe Residentie en Vesting van *Oberhaus* te rug wil ontbieden, ik hem de krachtigste verzekeringen zal geven, dat ik nooit een Man van myne Troupen daar in zal laten trekken. Ook ben ik niet minder genegen, mits dat

men

men van wegens den Keurvorst van *Beyeren* insgelyks zy, om hem op de gevoeglykste wyze te verzekeren, dat 'er van onze kant generhande Inval gedaan zal worden. By aldien de verzekeringen, vermeld in den Brief van den Keurvorst van *Beyeren*, oprecht zyn, te weten, dat zyne Bezetting enkel en allen in uwe Residentie en Fortres van *Oberbaus* blyven zal, tot dat het gevaar over is, zo kan 'er na 't geen ik kom te melden, niets in den weg komen, dat Uwe Liefde niet binnen korten van vreemde Troupen verlost zy. Ik wensche het met al myn hert, zo ten opzichte van de gemene Rust van 't Ryk, als wegens het deel, dat ik neem in de rust en 't genoegen van Uwe Liefde. Ik ben, &c. 1741. Septemb.

*Gedaan t'*ECKERDSAU *den* 9. *Augusti* 1741.

Den 11. dezer liet de Koningin de vier Ordens, composerende de Stenden van 't Hongarische Ryk vergaderen, en deed de volgende Aanspraak in de Latynsche Tale aan hen:

De benaude gesteldheit waar in de Voorzienigheit Gods my gezet heeft, is met zulke gevaarlyke omstandigheden verzeld, dat ik my niet anders als door middel van een prompt en machtig Secours daar uit te redden weet: Verlaten zynde van myne Geallieerden, aangetast door myne Nabestaande, en vervolgt door myne Vyanden, is 'er geen ander middel voor my overig, dan in dit Ryk te blyven, en my met myne Kinderen, met myn Scepter en met myne Kroon aan myne getrouwe Stenden van Hongaryen *te vertrouwen: Ik vertrou my 'er waarlyk en zonder eenig bedenken op, in hope, dat ze in deze droevige loop des tyds hunne Macht en Krachten zullen aanspannen, om my en hun zelfs door hunne getrouwigheit en aangebore kloekmoedige Dapperheit spoediglyk en standvastelyk te beschermen.*

Deze Aanspraak, dewelke aan de gehele Vergadering de Tranen deed storten, gedaan zynde, riepen de Stenden alle te gelyk, *dat ze gereed waren hun Leven en Goederen voor hare Majesteit op t'offeren:* Vervolgens begaven ze zich na hunne ordinaris Vergaderplaats, en resolveerden op staande voet eenparig de gehele Natie te Paard te doen stygen, om hunne Koninginne te hulp te komen: Deze resolutie wierd aanstonds door den Palatyn en den Aards-Bisschop van *Colazza* Schriftelyk aan hare Majesteit behandigt; behalven dat resolveerden de Stenden ter zelver tyd, een Manifest tegen de Keurvorst van *Beyeren* te publice-

1741. Septemb. bliceren, en eene eeuwige Wet te maken, om dien Prins en zyn gantsch Huis van de Hongarische Kroon voor altoos uit te sluiten.

De gemelde Stenden zetten hunne Vergaderingen daaglyks voort, om hunne Vertogen op te stellen tegen 't Antwoord der Koninginne nopens hunne oude Voorrechten, zullende het als dan van Hare Majesteit afhangen, door 't verklaren van haar finaal besluit der Ryksdag, die na alle waarschynlykheit noch langen tyd zou konnen duren, te doen scheiden, alzo in aanmerking van de tegenwoordige tyds-omstandigeden 't belang van die Vorstin door d'eensgezind- en toegevendheit der Stenden van *Hongaryen* grotelyks zal onderstennd worden, te meer, om dat 't Koningryk in staat is aan Hare Majesteit in weinig dagen een Leger van byna hondert duizend Man te leveren, zonder uit ieder Stad en Dorp, dewelke volgens een naukeurige Lyst zes en negentig duizend in getal zyn, meer dan een In- of Opgezeten op t'ontbieden.

DUITSLAND. WANNEER men te *Wenen* verstond, dat alle Negotiatien met den Koning van *Pruissen* afgebroken waren, en dat dien Prins eene Alliantie met *Vrankryk* aangegaan hadde, was de consternatie zo wel in die Stadt als op 't platte Land onbeschryvelyk, zoekende een ieder om een goed heen komen, en hunne Effecten in zekerheit te brengen, vluchtende d'Inwoonders van de Frontieren herwaarts, en van die Stadt naar *Steyrmark* en elders, om dat men daar voor eene Belegering beducht was.

't Hof heeft, op 't voorgeven van *Keur-Beyeren*, (welke d'aangebodene Vredens-Voorslagen, bestaande in d'aanbieding der *Schwabische Provintien* en d'*Oostenrykscbe Nederlanden* van de hand gewezen heeft, om dat ze eensdeels te laat geschieden, en anderdeels niet genoegzaam waren, alzo noch ten minsten 't Koningryk *Bohemen* en *Moravien* daar by komen moest) van die Stadt met zyne en de Fransche geconjungeerde Armée te komen bezoeken, de dispositien verdubbeld om dezelve in een goede staat van tegenweer te stellen. Ten einde de Levensmiddelen overvloedig in die Stadt te brengen, zyn alle Rech-

ten

ten en Impoften van dezelve afgenomen. Alle Perfonen, die zich niet voor zes maanden konnen verproviandeeren, moeten dezelve ruimen, behalven de Mans-Perfonen van 16 tot 50 Jaren, die Soldaten moeten worden. Aan de Burgery zyn Wapenen uitgedeeld, en alle Zolders moeten met Tonnen met Water opgevult worden, wegens gevaar van Vuur by een Bombardering. De Hertoch van *Lotthaaringen* en zyn Broeder *Prins Karel* bevinden zich daar, om de Menfchen door hunne prefentie aan te moedigen.

1741. Septemb.

De Studenten te *Praag*, die men op 26000 fchat, hebben dat Hof doen verzekeren, tot op de laatfte droppel Bloed voor de Koningin te zullen vechten, 't welk ook die te *Gratz* en *Clagenfurth* gedaan hebben; zulks, dat by het groter geworden gevaar d'iever en getrouheit voor *Ooftenryk* meer opgewakkerd word.

De Keurvorft van *Beyeren* heeft eene ample Deductie uitgegeven, waar in de Rechten van zyn Huis kragtig beweerd en verdedigt worden, en die met eenige Aanmerkingen, by hem zelfs gemaakt, vermeerdert en in 't ligt gekomen is, voerende tot tytel:

DEDUCTIE *nopens de Rechten van* Succeffie *en* Subftitutie *van 't Doorluchtig* Keurhuis van BEYEREN, *op de Koningryken van* Hongaryen *en* Bohemen, *op 't* Aards-Hertochdom Ooftenryk, *en andere daar aanhorige Staten.*

d'*Inleiding* is luidende:

Ooftenryk en andere aanhorige Domainen, behoorden eertyds aan de Hertogen en 't Hertochdom *Beyeren*, zo dat die Landen na het uitfterven van d'eerfte *Ooftenrykfche Beyerfche* Tak, zonder tegenfpraak moeften overgaan tot de twede, waar uit Zyne tegenwoordig regerende *Keurvorftelyke Hoogheit* afftamt; doch Keizer *Rudolph van Habspurg* niets anders beoogende dan zyn Huis te verheffen, confererende die Staten aan zyn Zoon, onder voorwendzel dat dezelve wederkerige Lenen van 't Ryk waren, dus de Hertogen van *Beyeren* geen ander middel daar tegens konden gebruiken, dan plegtiglyk te protefteren, gelyk zy deden op de Ryksvergadering t'*Augsburg* in 't Jaar 1283.

De

1741. Septemb.

De zaken bleven op dien voet onder de Regering van *Ferdinand I.* die van d'eene kant aangewonnen hebbende de Koningryken van *Hongaryen* en *Bohemen* door de Koninginne zyne Gemalinne, en aan d'andere kant het Hertochdom *Oostenryk* en daar aan gehorige Landen, zo uit kragte van 't Testament van *Maximilliaan I.*, als door de Deling met *Carolus V.* zyn Broeder gemaakt, vond goed, als den eersten *Acquirent*, of Verkryger zynde, zodanige schikkingen te maken, als waar door hy den staat en grootheit van zyn Geslacht konde vaststellen; allerhande aanmerkingen zo uit de Billykheit als Staatkunde spruitende, zetteden hem aan om 't Huis van *Beyeren* in zyne belangen te wikkelen, als 't eenigste, dat die konde of door zyn Macht ondersteunen, of door zyne Eisschen dwarsbomen; 't was hem niet onbekend, dat dit Huis alleenlyk naar een gunstige gelegenheit haakte, om de Regten weder te doen herleven, welke de Keizer *Rudolphus* hadde getragt te vernietigen; ook vreesde hy, dat zyne Manlyke Descendenten en die van *Carolus V.* ontbrekende, d'*Oostenrykſche Successie* aan delinge en verdeeldheden onderworpen zoude zyn, 't geen hy poogden te vermyden, met die te doen overgaan op een magtig Prins, die in staat zoude wezen om die onverdeeld te behouden: Dit was dan de reden, die hem verpligtede Testamentaire Dispositien te maken en Huwelyks-Verdragen aan te gaan, waar by hy aan de Manlyke Oiren van zyn Huis substitueerde zyne oudste Dochter, de Prinsesse *Anna*, Moeder van *Wilhelm V.* Bet- of Oud-Over-Grootvader van den Keurvorst, als ook zyne Erfgenamen en Descendenten.

't Laatste Aards-Hertochlyk Huis van *Oostenryk*, door de dood van *Karel VI.*, Hooglotfelyker Memorie, uitgestorven zynde, moest de Keurvorst van *Beyeren*, uit kragte van die *fideicommissoriale substitutie*, in 't bezit komen van de Koningryken en Staten, waar toe 't overlyden van dien Keizer de gelegenheit gaf; maar de Groot-Hertoginne van *Toscanen* heeft zulks belet, uit hoofde van een *Pragmatique Sanctie*, waar van men hier na de nietigheit zal doen zien, en die daar en boven, d'Orden van Successie, bevorens gemaakt, niet konde vernietigen. 't Was derhalven als toen voor den Keurvorst van *Beyeren* de regte tyd om maatregulen tot het omver werpen van die verhaaste bezitting te beramen, doch die Prins, die de regtvaardigheit van zyne Rechten meer ter herte neemt, dan de voordelen van een betwist genot, heeft zich te vreden gehouden met zyne Protesten te laten doen, * op den 3. *November* van 't jaar 1740.

Hier

* Zie *Ned. Gedenkb.* van 't jaar 1740. 2. *Deel*, *pag.* 279.

Hier agter word gezegt: De Stukken, die tot nu toe in 't ligt gekomen zyn om voor Antwoorden te dienen op de Rescripten van de Groot-Hertoginne, tot noch toe maar een onvolmaakt denkbeeld gegeven hebbende van de regtvaardige eisschen van 't *Beyersche* Huis, heeft men 't nodig geoordeelt, ten einde tot de kennisneming, of 't onderzoek, van een zo gewigtige stoffe, niets mochte ontbreken, aan 't Gemeen een breedvoeriger Memorie, waar achter de wezendlykste en voornaamste Bewysstukken volgen, mede te delen. 1741. *Septemb.*

Deze Memorie is verdeelt in zeven Hoofdstukken.

„ 't Eerste en twede maakt gewag van d'oude Rechten van
„ 't *Beyersche* Huis op 't Aartshertochdom *Oostenryk* en daar aan
„ gehorige Staten, als ook die van de *Zwabische* Domeinen,
„ welke oud tyds 't *Patrimonium* van Hertoch *Conrad* uit maakten.
„ 't Derde en vierde bewyst, dat het Testament en Codicil
„ van *Ferdinand* I., als ook 't Huwlyks Contract van de Prin-
„ sesse *Anna*, zyn Dochter, met den Hertoch *Albrecht van Beye-*
„ *ren* gesloten, een waaragtig nederdalende of voortgaande *Sub-*
„ *stitutie*, ten behoeven van de gemelde Prinsesse en hare De-
„ scendenten, inhouden, welke Substitutie zyn wettig effect en
„ plaatze moet hebben aanstonds na 't geheel uitsterven der Man-
„ lyke Oiren van 't *Oostenryks* Huis.
„ 't Vyfde bewyst met verscheide Authoriteiten en bekende Ge-
„ wysdens de Voordelen, die uit de *Clausula reservatoria*, in de
„ Acte van *Renuntiatie* gesteld, welke *Ferdinand* I. van de Prinsesse
„ *Anna* gevergt heeft, spruiten.
„ 't Zesde wraakt en wederlegt de Middelen, waar van zich
„ de Groot-Hertoginne bedient, om de deugdelykheit en uit-
„ voering van de *Pragmatique Sanctie* staande te houden.
„ 't Zevende en laatste houd in, een beknopte herhaling van
„ de gehele zaak"

Die Keurvorst heeft twaalf van zyne geschiktste Geestelyken beschreven, en hen doen vragen: *of men by de Pretensien, zo als die in de Deductie vervat zyn, geweld moet gebruiken?* en deze hadden die vraag met *Ja* beantwoord.

De Declaratie van Oorloch van gemelde Keurvorst tegen de

1741. Septemb. Koningin, welke vyf of zes Vellen beslaat, behelst onder anderen: „Dat het Hof van *Wenen* hem bewogen had, de Wapenen op te vatten, niet om Conquesten te maken' maar om „zich billyk recht te bezorgen, en te herwinnen; 't geen hem „toebehoord." Vervolgens na een Historische Deductie wegens zyne Rechten op 't Huis van *Oostenryk*, en na de *grote diensten* die 't Huis van *Beyeren* aan dat van *Oostenryk* gedaan heeft, de quade behandelingen, die 't in verscheide gelegenheden daar voor heeft ontfangen, en de continuele weigering van voldoening aan den Keurvorst van *Beyeren* te geven, vertoond te hebben, zegt men daar in: „Dat nademaal de Groot-Hertogin „niet vrywillig wil afstaan, 't geen men reclameert, de Keurvorst van *Beyeren* zich genoodzaakt vind, die Prinses door „de Wapenen daar toe te noodzaken, niet willende dat in de „Historien gezegt wierd, *dat hy veel gepretendeert, en weinig uitgevoerd heeft*; dat zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit kragtige Secoursen van *Vrankryk*, ingevolge *d'oude Alliantie*, heeft „ontfangen, dat hy zich met het Secours van 't Ryk zelf flatteert, &c. Eindelyk sommeert zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit de respective Provintien, „om hem voor hnn Souverein „t'erkennen, met belofte van ze in hunne Prerogativen te handhaven, waar van berooft zullen werden, alle de gene, die 't „Hof van *Wenen* blyven aankleven, &c.

De na *Beyeren* op weg zynde *Fransche* Troupen, betalen alles met gereed geld, en observeren een exacte Krygstugt: zo dat vier gemene Soldaten, waar van twee maar uit hun rang waren gegaan, en de twee andere alleen wat Bonen geplukt hadden, op staande voet zonder genaden Opgehangen wierden. Deze Troupen zyn by *Caustad*, in het Hertochdom *Wurtemberg* den *Necker* gepasseert, en zetten den Marsch over *Schorndorf*, *Gemund* en *Nordingen* na *Donauwerth* voort. De Prys der Levens middelen, die aan de gemelde Troupen op haar marsch gelevert worden, is met de Fransche Commissarissen in dezer voegen gereguleert: 1 Kan gemene Landwyn op 12 Sols Frans Geld, ordinaire Rhynsewyn op 20 en beter Soort 24 Sols, wit Brood van 9 en 1 half Loot 1 Sols, van 19 Loot 2 Sols, en van 38 Loot 4 Sols, een half wit en zwart Brood van 1 pond 12 Loot

3 Sols,

3 Sols, een Roggenbrood van 2 pond 24 Loot 5 Sols, een pond Rundvlees 4 en 1 halve Sols, het pond Kalfs- en Lamsvlees in die zelve Prys, maar 't ordinaire Schapen-Vlees voor 3 en 1 halve Sols. Behalven dit Reglement, is 'er noch een ander, wegens de Prys der Vouragien bepaalt. 1741. Septemb.

De Keurvorst heeft aan de Prinsen en Staten des Ryks, door wiens Landen deze Troupen moeten passeren, Brieven *Requisitoriaal* gezonden, waar in dien Prins, na alvorens verzekerd te hebben, dat zy een exacte discipline zullen in acht nemen; en al 't geen hun verzorgt word contant betalen, zegt „dat men „ 't hem te minder qualyk kan nemen, dat hy van de Koning „ van *Vrankryk*, als Guarandeur van de *Westphaalsche* Vrede, „ dat Corps Auxillaire Troupen verzogt heeft, nadien in de „ laatste Oorloch, wyle zyne Keizerlyke Majesteit geen zwa„ righeit maakte, zonder bewilliging des Ryks, een Corps „ Auxiliaire *Russische* Troupen 'er in te roepen, en by hun pas„ seren en repasseren te doen onderhouden, of schoon *Rusland* „ geen gemeenschap met *Duitsland* had.

Die Keurvorst heeft aan den Marquis de *Leuville*, die d'eerste Colom der *Fransche* Troupen commandeert, den 4. dezer de volgende Missive geschreven:

Gy weet, *Myn Heer*, dat zyne Allerchristelykste Majesteit my 't Commando heeft gelieven te betrouwen over de Hulp-Troupen, dewelke ik hem verzogt heb, en waar van reets een gedeelte onder Uw bevel is. Gy kunt gemakkelyk oordelen van myn iever om my aan 't hoofd van hen gesteld te zien, en van 't zonderling vermaak dat ik schep in ooggetuigen te zyn van hunne dapperheit, die in 't algemeen zo bekend is, en my des te meer van den gelukkigen uitslag myner Ondernemingen verzekerd, dewyl ik van alle kanten hunne goede wil en iever om zich by my te voegen verneem. 't Zal my een groot vermaak zyn, indien Gy myne opregte erkentenis dieswegens aan hen betuigd, en teffens myn leedwezen voorsteld, 't welk ik over d'Ongemakken, die zy moeten ondergaan, gevoel. Alzo men raadzaam gevonden heeft eenige verandering te maken in de divisien van de Colom, welke Gy gebied, zend ik U hier nevens dien aangaande d'Instructie, waar na ik verzoek U te willen gedragen, en teffens zend ik U

1741. Septemb. daar van Copye voor ieder Officier, ten einde Gy de gemelde veranderingen in dezelve en hun dienvolgens de vereischte ordres geven moogt. Ik kan niet nalaten, *Myn Heer*, U te danken voor de goede order, die Gy over al, daar Gy doorgetrokken zyt, hebt doen houden: Dezelve strekt my tot een zekere borg van die, welke door Uwe zorg en oplettendheit ook in myne Staten zal worden in acht genomen, en waar voor ik myne verpligting met zeer veel vreugde mondeling aan U hoop uit te drukken, zo als ook voor d'overgrote achting, die ik in Uwe verdiensten stel, enz.

Die Keurvorst heeft d'aankomst der Fransche Troupen te *Scherdingen* niet afgewagt, maar is met een Corps van de zyne, ten getale van tien duizend Man, in *Opper.-Oostenryk* ingerukt, en den 9. dezer 's avonds voor de Stadt *Lintz* gekomen: Zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit zond terstond een Trompetter na binnen, en liet aan de Stadt zyne genadige Groetenis vermelden en vragen: *Of men Vriend of Vyand zyn wilde?* Als nu daar op tot antwoord gegeven was, *dat men zich niet in staat van tegenweer bevond*, heeft de Keurvorst den 10. 's morgens bezit van de gemelde Stadt genomen, en is zo voort met zyne Troupen verder gegaan: De Steden *Ens* en *Wels* zyn insgelyks met Keur-Beyersche Troupen bezet, alzo d'Oostenryksche over al na *Wenen* retireren.

De Land-Militie van 't Graafschap *Tyrol*, ten getalen van 25000 Man, opontboden zynde, heeft men dezelve in 3 Corpsen verdeelt en langs de Passagien na *Beyeren* geposteert. De Boeren van *Marienstein* en *Marienthal* tyding ontfangen hebbende van den Inval van den Keurvorst van *Beyeren* in *Opper-Oostenryk*, hebben in *Beyeren* een Stroping gedaan, en eenige Dorpen geplundert en geruineert.

Is 't *Wener* Hof met regt beducht over 't verlies der Landen en Steden, zo zyn de *Ryks-Stenden*, dewelke de *Keizerlyke Insignia*, of die Vercierzelen, waar in een nieuwe *Keizer* moet gekroont worden, in bewaring hebben, en dezelve dan na *Frankfort* moeten zenden, niet minder in d'uiterste verlegenheit. Deze zyn namentlyk *Neurenberg* en *Aaken*: d'Eerste bewaard de *Goude Kroon* van 14 Pond, den *Ring*, *Scepter*, *Ryks-Appel*, *Handschoenen*, *Zwaard*, *Rok* en *Gordel* van *Carolus M.*: De *twede* heeft de

Kas

Kas met Diamanten, *de Zabel*, *'t Bloed van St. Stephen* en 't *Evangelie-Boek met Goude Letteren*, waar op de *nieuwe Keizer* den Eed afleggen moet. Om van al 't welke by verrassing niet ontzet te worden, heeft de Magistraat van *Neurenburg*, by precautie de voor dat gedeelte Keizerlyke Ornamenten, welke zedert Anno 1424., in bewaring gehad heeft, uit de Kerk doen wech- en na een ander, aan niemant dan aan de regerende Burgermeesteren bekende plaats, brengen. 1741. Septemb.

Den 23. dezer is de Fransche Cavallery, sterk 15300 Man, waar by zich ook 1500 Gendarmes bevinden, van *Neus* opgebroken en by *Keizerswerth* den *Rhyn* over d'uit 84 Schepen bestaande Schipbrug gepasseert, hebbende 't Leger by *Witlar* genomen: Den 25. is d'Infantery, 28375 Man sterk, benevens d'Artillery en Bagagie gevolgt: Niettegenstaande door de menigte van die vreemde Gasten de Vouragien en Levens-Middelen, waar ze te staan komen, zeer schaars en duur worden, is 't Gemeen evenwel niet t'onvreden, om dat ze niet alleen niemant de minste overlast aandoen, maar ook alles contant betalen.

De Keurvorst heeft in 't Vorstendom *Ceulen* de volgende Ordonnantie doen publiceren:

CLEMENS AUGUSTUS, &c. Doen te weten. Nadien ons bericht is, dat zich verscheide onzer Onderdanen onnodig bekommeren, over d'aankomst van de Koninglyke *Fransche* Armée, en hunne Goederen buiten onze Keurvorstelyke Landen bergen, om dezelve in zekerheit te stellen, dus een ongegronde verbeelding aan 't Gemeen inboezemende, en wy ons aan d'andere kant t'eenemaal verlaten, op d'ons gedane verzekeringen, dat die Armée niets, wat het ook wezen mag, tot ons nadeel, of van onze Onderdanen, zal ondernemen, hebben wy nodig gevonden, zulks alle en een ieder door deze bekent te maken, ten einde uit onze Keurvorstelyke Onderdanen die onverwachte en voor 't gemene welzyn nadelige bekommering wech te nemen. *Bon* in onze Keurvorstelyke Cancelerye den 29. *Augusti* 1741.

De Boeren omtrent *Ceulen*, dewelke Vruchten aan de Fransche Proviant-Commissarissen moeten leveren, klagen zeer, dat

1741. *Septemb.* men dezelve niet anders dan in Fransche Maat aannam, en nochtans om de helft minder in Prys, dan ze anders kon verkogt worden, ook kregen ze zomtyds niet eens Geld, maar een Briefje, en als ze weigerden zulks aan te nemen, wierd hen een goed getal Slagen op Rekening gegeven. Mogelyk dat de Lucht daar zwaarder is dan, hier boven, naar *Beyeren*. 't Schynt, dat men de Stadt *Ceulen* in hongersnood wil brengen, wyl dezelve zo wel aan d'eene als aan gene zyde des *Rhyns* door de Keur-Keulsche Land-Militie ingesloten is, om den toevoer van Granen en van 't Rund- en Hoornvee, als mede van andere Eetwaren af te houden, zo dat ook geen Hoen of Ey in de Stadt komen kan.

Vervolg der Dagverhalen van d'Oostenrykfche Armée.

SILESIEN DEN 11. en 12. *Augusti* verbleef men in 't Leger van *Bumgarten*, en passeerde niets van belang. Den 13. vertoefde men 'er noch; by den dageraad vernam men, dat de Vyanden de Post van *Heinrichau* verlaten, en alle in voorraad zynde Provisie van daar wechgevoert hadden; dien dag arriveerde 22 Deserteurs, de meeste met hunne Paarden en Wapenen. Den 14. brak onze Armée van *Bumgarten* op, en quam by *Petrowitz* camperen, alwaar men vernam, dat de Vyanden van *Strehlen* opgebroken waren, en de route na *Breslau* namen, waar op de Generaal *Baroniay* met een Corps ligte Paarden gedetacheert wierd, om d'achterhoede van dat Leger aan te vallen. Den 15. begaf zich onze Armée weder op marsch na *Bublau*, maar wy waren naulyks een Canonschoot van 't Leger gemarcheert, toen wy ordre kregen van weder derwaarts te rug te keren, waar van men echter de reden niet weet. De Veldmarschal, Graaf van *Neuperg*, geëscorteert van alle Carabiniers en Granadiers der Armée, ging 't Land en terrein twee uuren in de rondte recognosceren, en quam 's avonds in 't Leger te rug. Den 17. en 18. vertoefde men in 't Leger. De Partyen, die op kondschap gedetacheert waren, hebben gerapporteert, dat de Vyanden noch niet opgebroken zyn, maar zich noch dadelyk in hun Leger by *Strehlen* bevinden, en ook noch een sterk Detachement te *Schweidnitz* hadden. De Colonel *Trenck* van zyne beschuldigingen vrygesproken en in vryheit gesteld zynde, hernam den 12. dezer 't Commando over 't Corps Panduren. Den 10. is tus-

tusschen een Detachement van onze Hussaren en een Vyandlyk Corps van omtrent 1000 Man eene Schermutzeling in de Nabuurschap van *Munsterberg* voorgevallen. 't Vyandlyk Corps, bestaande uit Hussaren en Oulanen, de voorgaande nacht een van onze Voorwachten van 50 Hussaren met een Lieutenant in een Dorp by *Munsterberg* verrast en wechgenomen hebbende, klommen onze daar omtrent leggende Hussaren met het Piquet van d'Armée te Paard, achterhaalden ze voor de Poorten van *Munsterberg*, hernam onze Gevangens, en vervolgden ze al slaande in de Stadt, waar ze met d'onze te gelyk indrongen, alwaar 't gevegt op nieu begon, en drie uuren duurde, als wanneer de Vyanden genoodzaakt wierden te wyken, doch eenige uuren daar na met eene versterking weder gekomen zynde, retireerden zich onze Hussaren, en reverteerden noch dien avond in 't Leger met 64 Gevangens, waar onder een Capitein: De Vyanden hebben van ons maar 10 Gevangens gemaakt.

1741. Septemb.

Den 19. en 20. vertoefden wy noch in ons Leger by *Petrowits*, maar de Veld-Marschal Graaf van *Neuperg* dien avond narigt gekregen hebbende, dat de Koning van *Pruissen* zyn voordelig Leger van *Streblen* verlaten had, en na *Petrowitz* marcheerde, begaven wy ons den 21. 's morgens op marsch en quamen op de hoogtens van *Tyman* by *Frankenstein* camperen, alwaar wy ons aanstonds in Slag-ordre stelden, om de Vyanden af te wagten: Onze Generaal en Chef vond niet goed in 't Leger van *Petrowitz* te blyven, wyl die Situatie tot een Slag niet voordelig voor ons geoordeeld wierd, doch 's namiddags vernam men, dat de Vyanden by *Lauterbach* halte gemaakt, en hunne Cavallery ontzadeld hadden, waar op onze Cavallery ordre kreeg 't zelfde te doen, uitgenomen een sterk Corps Hussaren, 't welk onder den Generaal *Baroniay* gedetacheerd wierd, om de Vyanden t'ontrusten. Den 22. bleef onze Armée in Slag-ordre, gelyk den voorgaande dag, staan, om de Vyanden af te wagten, dewelke volgens 't rapport onzer Hussaren tot *Reichenau* geavanceert waren. De Generaal *Ghileni* den voorgaande dag gearriveert zynde, vertrok, om den Generaal *Baroniay*, die onze Voorposten commandeerde, te gaan aflossen. Den 23. bleven wy noch in Slag-ordre staan. Dien dag deden de Vyanden verscheide Detachementen van ligte Paarden, Hussaren en van Oulanen vertrekken, om onze Hussaren van hunne Voorposten te delogeren, en aan eenige hunner Generaals, die achter hen op eene hoogte onder Escorte van eenige Compagnien Granadiers met Artillery voorzien waren, gelegenheit te ge-

1741. Septemb. geven, van na onze Amée te naderen, en derzelver ftelling te recognofceren, maar ze wierden alle gerepoufleert, en verfcheidemaal tot aan hun Leger vervolgt, alwaar d'onze verfcheide Decharges van hunne Artillery en Mufquettery uitftaan moeften, en by die occafie omtrent 40 Man verloren hebben, doch 't Vyandlyk verlies is veel groter geweeft, hebbende onze Huffaren over de 100 Gevangens zo Huffaren als Oulanen herwaarts gezonden, die men onder een Efcorte na *Glaz*, getranfporteert heeft. Den 24. week onze Armée uit de Slag-ordre en ging camperen. Dien en den volgende dag den 25. dito viel tuffchen de geavanceerde Poften der beide Legers niet voor. Dien dag ging den Veld-Marfchal van *Neuperg* onder een fterk Efcorte de Vyandlyke Armée recognofceren. Men meend, dat de Koning van *Pruiffen* 't Leger van *Streblen* niet verlaten heeft, om tot een Actie te komen, maar dat het veel meer gefchied is, om de confiderable Magazynen van *Schweidnitz* in alle zekerheit na *Breslau* te tranfporteren, gelyk men verneemt, dat ze in der daad daar mede doende zyn, daar en tegen heeft onze Generaal en Chef naricht van *Oppelen*, dat onze Huffaren op d'*Oder* 33 Schepen met Granen, voor de Pruffifche Armée geladen, aangehouden en in de grond hadden doen zinken.

Na dat men den 26. en 27. van 't aannaderen der Pruiffifche Armée kondfchap gekregen had, marcheerden wy van *Petrowitz* na *Frankenftein*, en onze Armée wierd in Slag-ordre geftelt; doch men kreeg wederom narigt, dat de Vyand halte maakte. Wy lagen den 28. ftil, om de verdere Bewegingen der Pruiffifche t'obferveren en ons daar na te reguleren. Onze Armée ftond den 29. noch in 't zelve Leger, gelyk ook de Pruiffifche, maar twee uuren verre van malkander. Den 26. viel de Collonel Wachtmeefter *Mentzel* met een Vry-Party van 300 Man in 't Vyandlyke Leger, en maffacreerde eenige Manfchap, zonder 't minfte verlies. Den 27. quamen vier Dragonders en twee Trompetters met hunne Paarden en Silvere Trompetten als Deferteurs in ons Leger, als mede een Vaandeldrager. Den 29. quamen wederom twee Deferteurs over, en berigteden, dat de Pruiffen daags te voren door zes Battaillons en zo veel Efquadrons verfterkt waren.

Den 29. arriveerde te *Neifs* 900 van onze Gevangenen te *Grotkau*, waar onder zich 17 Officiers en 5 Compagnien Granadiers van *Otmachau* bevonden. Wy hebben te *Neifs* en te *Glatz* 600 Gevangenen van de Pruffifche, meeft gemaakt zedert dat wy de *Neis* over getrokken zyn. Dien dag wierd te *Neifs* een Edelman van

van *Zukmantel* onthoofd, om dat hy voor twee maanden op een Pruissische Deserteur, die met een Paspoort van den Veldmarschal van *Neuperg* voorzien was, geschoten hadt. 1741. *Septemb.*

Onze Fouragiers den 3. *September* onder een sterke Bedekking tot op een half uur van de Vyandlyke Armée geavanceert zynde, deden dezelve meer dan 30 Canonschoten op hen; hoewel zonder schade, zo dat de Vyandlykheden, die men zedert agt dagen gelooft had opgehouden te hebben, op nieus hebben begonnen, en ook na alle waarschynelykheit met meerder ernst dan voorheen continueren zullen, indien 't gerugt waar is, dat de Heer *Robinson* onverrigter zaken uit het Vyandlyke Leger na *Wenen* gekeert, en geen hoop meer tot een Vergelyk met den Koning van *Pruissen* overig is, als zynde die Prins in de belangen van 't Fransche Hof overgegaan. Den 4. arriveerde een Trompetter uit het Vyandlyke Leger met een gevangen Officier van de Vry-Compagnie van *Pieter Hallasch*, als mede met Depeches, rakende den Generaal van *Schmettau*, dewelke den volgende morgen onder een Escorte weder te rug gezonden wierd. Den 5. ontmoetende onze Husfaren by *Nimpsch* een Vyandelyke Party, waar van ze omtrent 50 omcingelden, aan dewelke ze geen quartier gaven, maar een gedeelte der Troupen te *Nimpsch* leggende, met eenige Canons uitgegaan zynde, om de hunne te hulp te komen, moesten d'onze met eenig verlies wyken: Den 6. passeerden niets: Den 7. arriveerde by d'Armée een van 't Regiment van *Broun*, als mede een van dat van *Harrach*, die tot Gevangens gemaakt, en ten dele tegens andere uitgewisselt en ten dele gerantsoeneert zyn. Wy versterken ons te *Frankenstein*, 't welke de Vyanden ook te *Nimpsch* doen, alwaar een sterk Detachement is. Te *Neiss* arbeid men dag en nacht om de nieuwe aangelegde Fortificatien te voltojen: Onze Generaal en Chef laat ook de Wegen zo wel na de Vyandlyke Armée, als achter ons na *Bohemen* geleidende, repareren, waar uit men gist, dat wy niet lang buiten Actie noch in dit Leger zullen blyven, 't welk ook binnen eenige dagen gebeuren mocht, want men kondschap gekregen heeft, dat de Vyanden een versterking van 10 à 12000 Man verwachten, en ons Slag willen komen leveren, waar op onze Armée ordre ontfangen heeft, van zich tot de Slag en Marsch gereed te houden.

Den 8. wierden wy verwittigt, dat de Vyand voor had na *Neiss* te marcheren, weshalven wy den 9. van *Tyrna* den marsch na ons oud Leger by *Neiss* aannamen, wordende de Vyand door onze Partyen op zyn marsch grotelyks geincommodeert, een Stuk Canon en veel Bagagie buit gemaakt. Den 10. zetteden wy van on-

1741. Septemb. ze kant, en de Vyanden van de hunne den marſch voort. Den 11. continueerden wy den marſch tot in de Vlakte van *Bublou* aan d'overzyde van de *Neis*, en de Vyanden tot aan *Grunau* aan d'andere kant van de Rivier, alwaar 10000 Man van dezelve over 2 Schipbruggen paſſeerden, maar onze Armée in Slagordre vindende, repaſſeerden zy dezelve, blyvende onze Armée den 12. noch, zonder de Tenten op te ſlaan, in Slagordre ſtaan.

NEDER-SILE-SIEN. NA dat de Koning van PRUISSEN noodzakelyk hadde geacht de Stadt *Breſlau* te laten bezetten *, hadde hy te voren laten Arreſteren de twee Sindicuſſen of Penſionariſſen van die Stadt, namentlyk de Heren *Guntzman* en *Loebe*, waar van de volgende omſtandigheden publicq zyn.

Den 8. laatſtleden liet de Koning van *Pruiſſen* de twee Sindicuſſen van *Breſlau* in zyn Campement van *Strehlen* komen, om hun rekenſchap te doen geven van 't gedrag, dat ze ten opzichte van de neutraliteit van hunne Stadt gehouden hadden. Zy wierden in zyne Majeſteits tegenwoordigheit verhoort, om te weten, of zy zedert het ſluiten van die neutraliteit geheime Briefgemeenſchap met het *Wener* Hof of met de Vyandelyke Armée onderhouden, als mede geld aan de Koningin van *Hongaryen* gezonden en zich met den Ooſtenrykſchen Generaal verſtaan hadden, om zynen toeleg op *Breſlau* te begunſtigen. De twee Sindicuſſen wilden zich verſchonen, met d'onzekerheit der zaken in *Sileſien* voor te wenden. Men toonde terzelver tyd aan een der Sindicuſſen eenen Brief, houdende aan den Grave van *Neuperg*, en men vraagde hem, of hy hem niet had geſchreven, en vermits dezelve t'eenemaal van zyne hand was, kon hy 't niet ontkennen. Hy wierp zich voor 's Konings Voeten, en ſmeekte om genade. Zyne Pruiſſiſche Majeſteit verklaarde aan hen beide, dat het eenige middel, om die te verkrygen was, dat ze alles bekenden, wat tuſſchen hen, 't *Wener* Hof en den Generaal van d'Ooſtenrykſche Armée was voorgevallen. De Sindicuſſen deden zulks, maar lagen de ſchuld op zekere Perſonen, die de belangen van de Koningin van Hongaryen zeer ieverig toegedaan waren. Drie uuren zeer ſcharp verhoort zynde, zei de Koning: *Gy zyt Verraders en Troulozen, gy zout verdienen, dat ik u met de dood liet ſtraffen, maar ik ben goedertieren, en wil de zaken niet naar ſtrengheit behandelen.* De twee Sindicuſſen wierden in 't Campement bewaart tot den 12., wanneer zyne

* Zie hier voren *pag.* 126.

zyne Majesteit dezelven weder na *Breslau* liet brengen, na dat hy den 10. bezit van de Stadt had laten nemen. 1741. Septemb.

De Canonniken van 't Dom-Capittel aldaar, hebben den Koning van *Pruissen* niet willen huldigen, zynde met den Suffragaan na *Polen*, twee na *Neiss*, twee na *Trouppau*, en d'overige by hunne Vrienden en Nabestaande geretireert.

Te *Schmeidnits* hebben eenige van de Roomsgesinde Magistraats-Personen mede geweigert den Eed van getrouheit aan den Koning af te leggen, en zyn derhalven van hunne Bedieningen ontslagen.

Zyne Majesteit zich aan 't hoofd van zyne Troupen gesteld hebbende, heeft zich van *Grotkau* meester gemaakt. d'Oostenrykscche Bezetting, die daar in lag, bestaande in eenige honderd Man, is op 's Konings aantocht na *Neiss* gevlucht, met achterlating van alle Mond- en Krygsbehoeften, die in de Plaats waren.

De Koning heeft de Heer *Carstadt*, dewelke tot nu toe Aalmoessenier *en Chef* by 't Leger is geweest, tot *Superintendent* of Opper-Opziender over alle de Protestantsche Kerken in *Neder-Silesien* benoemd: Ook aan de Burgery te *Lignitz* en *Schweidnitz* bevolen, alle hunne Wapenen op de Stadthuizen van die Steden ter bewaringe te brengen. En by een gepubliceert Edict, van den 31. passato heeft zyne Majesteit geordonneert: „Dat alle deszelfs Onderdanen en Vasallen in *Ne-*
„ *der-Silesien*, of andere Provintien zyner Staten geboren, die
„ zich, 't zy Militaire, Burgerlyke of aan 't Hof van de Ko-
„ ningin van *Hongaryen* in dienst van die Prinses bevinden;
„ inzonderheit Generaals, Collonels, Officieren en Krygslie-
„ den, zo te Voet als te Paard, den gemelden dienst zullen
„ hebben te verlaten, en binnen drie maanden na de publica-
„ tie van dit Edict te rug te komen; op pœne van hunne
„ Rechten en Prerogativen te verliezen, en confiscatie van alle
„ derzelver Goederen, die zy zo in *Neder-Silesien* als anderen
„ Staten des Konings bezitten of verkrygen mochten, en zelfs
„ van de Dood; met belofte dat zy, die binnen den voorge-

1741. Septemb. „ schreven tyd te rug komen, in zyn Majesteits dienst ontfangen, en volgens hun Rang geëmplojeert zullen werden.

Zweden. ZEDERT d'Oorlochsverklaring tegen *Rusland*, zyn nevens de Reglementen * noch twee Koninglyke Edicten uitgekomen, behelzende 't eene een *Op-ontbod* van alle Zweedsche Onderdanen, tegenwoordig in dienst van den Czaar van *Rusland* zynde, of van deszelfs tegens *Zweden* deelnemende Geallieerden. Luidende aldus:

WY FREDERIK, door Gods genade, Koning der *Zweden*, *Gothen* en *Wenden*, &c. Landgraaf van *Hessen*, &c. Doen te weten: Dat nadien Wy door de Geweldplegingen en Ongeregtigheden, door 't *Russische* Hof van tyd tot tyd Ons en de getrouwe Onderdanen van Ons Ryk aangedaan, genoodzaakt zyn geworden de Wapenen op te vatten, en aan 't zelve en den tegenwoordigen Czaar een algemenen en openbaren Oorloch, zo ter Zee als te Land, te verklaren, is hier nevens ons genadig Bevel aan alle en een ieder, in ons Ryk, of de Vorstendommen Landen en Heerschappyen daar aan gehorende, geboren, woonagtig en in gezeten, of op eenigerhande wyze met onderdanige pligt en gehoorzaamheit aan Ons verbonden, gelyk Wy ook hier mede en uit kragte van dit openbaar Bevel dezelve waarschouwen en strengelyk gelasten, dat zy, zo dra het tot hunne kennisse zal gekomen zyn, niet langer in dienst van den *Russischen Czaar*, of zyne in dezen Oorloch deelnemende Geallieerden, blyven of zich ophouden; maar dat zy ieder in 't byzonder, zo hoge als lage Standspersonen, Edelen en Onedele, Officieren en Gemene, dienende ter Zee of te Land, en zich tegenwoordig in zyne of hunne bezolding bevindende, aanstonds, zonder eenige de minste uitstel, zich daar van daan zullen hebben te begeven, hunne dienst te verlaten en in dit Ryk te rug te komen, en Ons en Ons Ryk de getrouheit, hulde en manschap te betonen, die zy volgens de Wetten schuldig zyn. In welk geval Wy verzekeren, dat een ieder by zyn t'huiskomst, volgens zyn verdienste en bequaamheit, in Onze eigen dienst zal worden gebruikt en aangenomen: Zullende daarentegen de zodanige, welke hunne pligt tegens Ons mochten vergeten, met dit genadig Bevel niet aanstonts na te komen, of den dienst van den *Russischen Czaar* en de voornoemde zyne Geallieer-

* Zie hier voren *pag.* 131.

lieerden te quiteren, incurreren dezelve straffen; als waar aan alle die gene onderhevig zyn, welke zich tegens hunne Wettelyke Overigheit en Vaderland afvallig aankanten en laten gebruiken, en zy derhalven hun Leven, Eer en Goederen verbeuren. Waarom Wy Onzen Gouverneur, Opper-Stadthouder in *Stokholm*, en de Lands-Hoofdlieden gebieden, dat zy ieder in hunne Plaats dit Ons genadig Bevel doen afkondigen en aanplakken. Wyders ordonneren Wy aan ieder van Onze Onderdanen in 't byzonder, die zouden mogen weten, dat iemant van hun Geslacht zich in zodanige diensten bevind, denzelven hier van tydig te berichten, op dat niemant oorzaak hebbe voor te wenden, dat hy van deze Onze genadige Wille en Bevel geen behoorlyke of tydige kennis gehad heeft. Tot meerder bevestiging hebben Wy dit Edict met eigen Hand ondertekend en met Ons Koninglyk Zegel doen bekrachtigen. 1741. *Septemb.*

Gegeven te *Stokholm* in den Raad den 28. *July* 1741.

Was getekent:

FREDERIK.

Het twede vervat een *Generaal Pardon* voor alle gedeserteerde Soldaten en Matrozen, en is luidende:

WY FREDERIK, door Gods genade, Koning der *Zweden*, *Gothen* en *Wenden*, &c. Landgraaf van *Hessen*, &c. Doen te weten, dat tot Onze kennisse gekomen zynde, hoe dat een groot getal Manschap, die in voorgaande jaren van de Vendels en Regimenten, als ook van de Vlaggen en Admiraliteits-Schepen gedeserteerd en in dienst van vreemde Mogendheden overgegaan zyn, uit vreze voor de straffen, waar mede zy bedreigd worden, niet derven in 't Ryk wederkeren, en de Plaatzen, werwaarts zy buiten 't Ryk hun toevlugt hadden genomen, verlaten: Wy echter, niet tegenstaande zodanige verlopen en gedeserteerde Manschap Onze Ongenade en dienvolgens ook de straffen, by Onze Oorloch en Zee-Placaten daar tegen gestatueerd, verdient heeft, gunstig en genadiglyk goedgevonden hebben uit kragte van deze Onze opene Brieven verklaren, dat alle Manschap, die tot heden in voegen als bevorens gemeld, ter Zee en te Land verlopen en gedeserteerd is, van alle aanspraak en straffen vry en ontheven word, mits dat alle die gene, welke zich in dit Ryk ophouden, binnen den tyd van drie maanden, en die, welke buiten 's Lands zich bevinden, binnen zes maanden na 't publiceren van dit Edict, vrywillig in Ons Ryk en by hunne Regimenten wederkeren.

1741. *Septemb.* Doch zal 't Cartel tusschen Ons en de Kroon van *Denemarken*, in 't jaar 1738. opgeregt, in volle kragt en ongekrenkt blyven. Ten oirkonde hebben Wy dit met eigen Hand ondertekend en met Ons Koninglyk Zegel doen bekragtigen.

Gegeven in den Raad te *Stokholm* den 29. *July* 1741.

Was getekend:

FREDERIK.

Zyne Majesteit gedeclareert hebbende, dat hy voornemens was, om zich aan 't Hoofd van zyn Armée in Persoon te willen gaan voegen, om die zelfs te Commanderen, hebben de Ryks Stenden daar over zyne Majesteit den volgende Brief doen ter hand stellen.

SIRE,

De Ryks-Stenden danken Uwe Majesteit zeer ootmoediglyk voor de zeer genadige Verklaring, welke dezelve heeft gelieven te geven nopens deszelfs begeerte om tot welzyn van 't Ryk een Leven, zo waard aan zyn Volk op t'offeren. De Liefde van Uwe Majesteit voor zyne Onderdanen, waar van dezelve gedurende zyne roemwaardige Regering zo vele bewyzen gegeven heeft, is de Bronader van eene zo gunstige Verklaring. De Ryks-Stenden konnen aan Uwe Majesteit daar voor niets anders aanbieden als de Gemoederen, die met eerbied, gehoorzaamheit en liefde zyn opgevuld. De *Zweden* zouden zonder twyffel tot het oogmerk, 't welk zy zich voorstellen, geraken, indien zy de Vyanden aantasteden onder 't geleide van zo een groten Koning, van een Held, welkers moet, dapperheit en ondervinding in de Krygszaken alom bekend zyn; maar genadigste Koning, als Wy gade slaan de jaren, die Uwe Majesteit bereids bereikt heeft, en welke God noch wille vermenigvuldigen; ja als Wy agt geven op de gesteld- en guurheit van de Lugtstreek en d'ongemakken van een Veldtogt in een Saisoen, 't welk reets zo verre gevorderd is, konnen de harten van Uwe getrouwe Stenden en Onderdanen niet als ten minsten ontroerd zyn; ja d'overweging van d'Oorlochs-Ongemakken en 't Gevaar, waar aan zyne Majesteit door deszelfs Helden-moed zyn geheiligde Persoon zou blootstellen, doen Ons voor deze Onderneming schrikken: Deshalven, indien Wy onze Wenschen mogen deelagtig worden, zal sulks hier in bestaan, van namentlyk 't geluk te hebben van Uwe Majesteit

jesteit in 't hartje van zyn Ryk te zien, ten einde nopens de Oorlochs-Operatien in deszelfs tegenwoordigheit te konnen raadslagen. Mits welke de Stenden, &c. 1741. Septemb.

Hier op heeft de Koning geantwoord:

Ik erken met dankbaarheit die liefde en die zorg, welke de Ryks-Stenden voor myn Persoon betuigen. Ondertusschen had Ik gewenscht My aan 't Hoofd van myn Leger gesteld te zien, om den Oorloch te beginnen. Alzo Ik altoos te Veld geweest ben en een Leger gecommandeert heb, kan men oordelen hoe groot genoegen Ik hebben zoude van ooggetuige te zyn van den Oorlochsmoed en dapperheit dezer Natie, voornamentlyk indien de gelegenheit tot het doen van een merkwaardige Actie zich aanbood: Nochtans nadien men gedurende den loop dezes Jaars, niet dan het geen tot het doen van gewigtige ondernemingen vereischt word, kan in gereedheit brengen, en 't Leger in ordre stellen, en d'omstandigheden niet gunstig genoeg zyn, tot het doen van grote Operatien, stem Ik toe, hoewel met leedwezen, zulks dezen Winter, volgens 't verlangen myner getrouwe Stenden, te laten voorby gaan: Doch ter zelver tyd vertrou Ik zo veel op hunne genegenheit en achting voor mynen Roem, dat zy de nodige schikkingen zullen maken, ten einde My in staat te stellen, om 't naastkomende Jaar den Veldtogt by te wonen. 't Grootste genoegen, 't welk Ik gedurende myn noch overig zynde Levenstyd hebben kan, stel Ik in 't stryden voor den welstand van 't Ryk, en myne getrouwe Onderdanen, zullende Ik in een zo roemwaardige gelegenheit myn Leven met vermaak in de waagschaal stellen. 't Voornemen der Ryks-Stenden, behoorden te meer aan de dapperheit myner Troupen toe te geven, vermits Ik verzekerd ben, dat een Natie, die des wegen zo beroemd is, my met genoegen volgen zal.

Was getekend:

FREDERIK.

Stokholm den 10. *Augusti* 1741.

De Graaf van *Gyllenburg*, President van de Cancellerye, heeft onlangs aan de Heer *Rumpf*, Minister van de Heeren *Staten Generaal* een Brief gezonden, waar in hy zegt: „Dat de Koning uit „ de Memorie, door gemelde Minister voor eenige tyd gepre-

„ sen-

1741. Septemb. „ ſenteert * vernomen had d'oplettendheit van haar Hoog Mo-„ gende, ter behoud van de Vrede in 't *Noorden*: Dat zyne „ Majeſteit; die zedert zyne komſt tot de Kroon met dezelve „ begeertens vervult geweeſt was, alle mogelyke middelen in 't „ werk had geſtelt, om te verhoeden, dat d'algemene Ruſt ge-„ ſtoort wierd: Dat hy zich had gevleid, dat oogmerk te be-„ reiken, wanneer de *Ruſſiſche* Kroon zich had konnen mati-„ gen, en van dezelve inzichten geraakt was geweeſt: Dat „ 's Konings lankmoedigheit ten einde zynde, zyne Majeſteit „ niet langer hadde konnen verdragen d'onregtmatigheit, ſtrek-„ kende tot krenking van zyn Eer, en de waardigheit en ze-„ kerheit zyner Kroon: Dat het ter verkryging van voldoening „ was, dat hy de Wapenen opgevat en den Oorloch aan de „ Czaar van *Moſcovien* gedeclareert had: Dat hy niet anders „ dan de herſtelling der ruſt zyner Staten bedoelde, en dat wan-„ neer hy zich wederom in de vorige geſteltenis bevond, hy tot „ alles bereid zoude zyn, 't geen de Vrede en Ruſt in 't *Noor-„ den* konde herſtellen.

De Ruſſiſche Miniſter, Heer van *Beſtuchef*, is den 18. der voorleden maand onder 't geleide van een Opper- en Onder-Officier van *Elſeneur* vertrokken, om van daar over *Denemarken* na *Ruſland* te keren: Gemelde Miniſter is zedert den dag der Oorlochs-verklaring tot op die van zyn vertrek met veel achting behandelt: Daags voor zyn vertrek Brieven van zyn Hof ontfangende, waren hem dezelve verzegelt ter hand geſteld, met verzekering, „dat zo 'er noch meer mochten komen, men „ ze aan hem na *Coppenhagen* zenden zoude".

Dien Miniſter had even voor zyn vertrek eene nadrukkelyke Memorie by forme van een *Apologie* wegens zyn gehouden gedrag, gedurende zyne Reſidentie aan dat Hof, aan al de vreemde Miniſters omgedeelt, welke in de volgende bewoordingen vervat is:

Ik vertrek met Hardzeer, ziende, na alles wat ik konde, aangewend te hebben om een rupture te verhoeden, den Oorloch tuſſchen de twee Kronen gedeclareert. De minnelykſte aanbiedingen, de voordeligſte voorſlagen en de mogelykſte middelen ter ver-

* Zie hier voren *pag.* 128.

verzoening zyn vruchteloos in 't werk gesteld. Hebben zy niet konnen beantwoorden aan 't oogmerk, 't geen men 'er zich van voorstelde, zy zullen ten minsten dienen, om 't geheel Al t'overtuigen, van 't oprecht gedrag 't geen ons Hof gehouden heeft, van de zuiverheit hunner meningen, en van de pogingen die ik aangewend hebbe, om d'uiterstens te verhoeden, waar toe de zaken dus ongelukkig gekomen zyn. 1741. *Septemb.*

Zyne Koninglyke Majesteit heeft na 't eindigen van den Ryksdag door zyne Excellentie den Grave *Karel Gyllenburg*, Senator en President van 't Koninglyke Collegie van de Cancelary, aan de Stenden van 't Koningryk, in de grote Zaal, ter gelegenheit van 't sluiten der Ryks-Vergadering van den 22. *Augusti*, den 2. dezer, de volgende Aanspraak * gedaan:

HOOG-WELGEBOORNE, WELGEBOORNE, EERWAARDIGSTE, HOOG-GELEERDE, EERGEBOORNE, VERSTANDIGE, WELGEACHTE, EERZAME EN OPREGTE, GOEDE HEREN EN ZWEEDSCHE MANNEN.

ZYNE MAJESTEIT heeft voor ditmaal alle de Ryks-Stenden, zyne getrouwe Onderdanen, met te meer genoegen doen ontbieden, om zich hier voor zynen Koninglyken Throon te vertonen, en om de Ryks-Vergadering, die dus lange geduurt heeft, t'eindigen, alzo zyne Majesteit door zyne gewone tedere geneigdheit t'hunwaarts, in aanmerking van de veelvuldige ongemakken die zy door hun lang verblyf alhier hebben moeten verdragen, zeer aangedaan is, ter zake dat hunne Vergadering zo langen tyd heeft moeten duren.

De twee Ryksdagen, zo kort op malkanderen gevolgt, hebben zyne Majesteit doen bedagt zyn, dat zyne getrouwe Onderdanen een zo lastigen en dikwyls herhaalden arbeid wel moede mochten worden, doch de Ryks-Stendeu hebben ook ten dien opzigte de zorgen van zyne Majesteit helpen dragen, met zelfs t'oordelen, dat

* *Deze* Harangue *is door den Koning in den vollen Senaat goedgekeurt, en in de Ryks-Protbocolien geinsereerd, dus dezelve voor een Aanspraak van zyne Majesteit zelfs moet gebouden worden.* Ende daarom is gedrukt op ordre van zyne Majesteit en 't verzoek van gemelde Stenden.

1741. Septemb. dat niet tegenstaande de zwarigheden en onophoudelyke besteding van zo vele uuren, 't niet oirbaar was, onderdaniglyk de gunstige permissie van zyne Majesteit te verzoeken om te mogen scheiden, alvorens zy volkomen gereguleerd, en aan den Koning ter genadige goedkeuring gepresenteerd zouden hebben d'allergewigtigste zaken, en die voornamentlyk 't welzyn des Ryks betreffen.

d'Allerhoogste heeft tot dat einde 't getrouwe oogmerk en den onvermoeiden arbeid van de Ryks-Stenden zo verre gezegend, dat, indien men dit laatste met den daar aan besteden tyd vergelykt, hoe lang die ook mag schynen te zyn, men met te groter verwondering moet pryzen de naarstigheit en iever van de Ryks-Stenden, als men aanmerkt, dat zo menigvuldige en zelfs kommerlyke en droevige *Incidenten* op meer dan eene wyze 't spoedig besluit der zaken belet hebben.

Zyne Majesteit erkend daar in ook met een diep ontzach d'oneindelyke goedheit van den Almachtigen, die in alle de Deliberatien de Herten van zyne getrouwe Onderdanen tot een zo volmaakte eenigheit wel heeft willen bestieren, dat, schoon d'openbare en geheime Qualykmenende in dit Koningryk zich vastelyk 't tegendeel ingebeeld hebben, en dat de Voorstanders des Ryks daar voor bevreest zynde, in 't onzekere zyn geweest, of en tot hoe verre zy met Ons ten algemenen nutte konden zamenstemmen; en noch verder, dat schoon zyne Majesteit zelfs moet bekennen, dat Hy bedugt heeft moeten zyn voor de grote gevolgen van een verdeeldheit, die met zo veel moeite verwekt is en zeer diepe wortelen geschoten scheen te hebben; echter deze Ryks-Vergadering geëindigt is met zo veel eendragt, dat men met waarheit mag zeggen, dat de Historie van voorledene tyden ons naulyks iets diergelyken verschaft.

Zyne Majesteit schryft ook die gelukkige omstandigheit toe aan 't Edelmoedig Besluit, dat de Ryks-Stenden genomen hebben, om niet langer d'ongerechtigheden, zo langen tyd door een trotse Nabuur begaan, te dulden: Een Besluit, dat alle de Mogendheden van *Europa* tot het laatste oogenblik toe in twyffel hebben getrokken: Maar waar toe echter niet alleen alle de Stenden in 't algemeen, maar ook ieder, van hunne Leden in 't byzonder, zich zonder eenige tegenspraak vereenigt hebben, en dat onder den Godlyken Bystand 't Koningryk *Zweden* in zyn eerste Macht, Luister en Aanzien zal herstellen.

Zyne Majesteit ziet ook, met een gunstige goedkeuring, die eenigheit der gevoelens van zyne getrouwe Onderdanen aan, als d'oorzaak van zo vele Bewilligingen, waar mede zy zyne Majesteit

ſteit onderſteund hebben, om d'uitvoering van zyne regtvaardige oogmerken gemakkelyk te doen worden, als zynde ſchikkingen by hen gemaakt tot vermeerdering van d'Armée op een zo kragdadige wyze, dat hoe talryk die ook tegenwoordig is, dezelve echter binnen zeer korten tyd met goede Troupen en gediſciplineerde Manſchap verſterkt en zelfs verdubbeld kan worden. 1741. Septemb.

In een zodanige geſteldheit van zaken, die in allen 't verlangen van zyne Majeſteit beantwoord, heeft hy ook geen zwarigheit gemaakt om gunſtiglyk in die onderdanigen Raad van zyne getrouwe Onderdanen te beruſten; maar zelfs hun gunſtiglyk beveſtigt in 't Beſluit deswegen genomen, ten einde door de Wapenen te tragten aan zyne Onderdanen een zo beſtendige en roemwaardige Vrede te verſchaffen, als die, welke bevorens aan 't Ryk afgeperſt was, ſchadelyk en met grote gevaren gemengt geweeſt is.

't Is met dat inzigt, dat zyne Majeſteit in de name des Almachtigen, en in een vaſt vertrouwen op zynen Godlyken byſtand, de Krygs-Banieren tegens den *Czaar van Rusland* opgeregt en hem den Oorloch verklaart heeft, voornemens zynde, die met alle zyne Macht voor te zetten: En zyne Majeſteit daarenboven wel bewuſt zynde, dat d'Overwinning en gelukkige uitſlag in de handen des Heren beruſt, zal nooit ophouden Hem aan te roepen, en deszelfs Zegeningen over zyne regtvaardige Wapenen af te ſmeken. Ook heeft Hy niet alleen niet willen verzuimen zyne getrouwe Onderdanen aan te manen, dat zy ten dien einde hunne ieverige Gebeden by de zyne voegen, maar ook door een waarachtige en opregte bekering de kaſtydingen voorkomen, die zyne Godlyke Majeſteit anderzints door calamiteiten en ongelukken een Staat en Koningryk doet gevoelen.

En hoewel zyne Majeſteit, die niets ter Werelt meer ter herte neemt, dan 't welzyn en geluk van zyn Koningryk en Onderdanen, daar van nooit een klaarblykelyker bewys heeft konnen geven, dan wanneer hy kragtiglyk, zelfs in zyn hogen ouderdom, aangedrongen heeft om in Perſoon tegens den Vyand aan te rukken, ook zyne Armée tegens denzelven aan te voeren, en zyn dierbaar leven voor de verdediging zyner Staten en Koningryk in de weegſchaal te ſtellen, zullen dezelve Ryks-Stenden het echter aanmerken als een meer overtuigende blyk van zyne tedere gevoelens t'hunwaarts, dat Hy ingenomen door hunne getrouwe en vurige Vertogen, niet tegenſtaande zyn groot verlangen en bekende neiging tot de Wapenen en Heldendaden, zyn Koninglyke Perſoon niet zal bloot ſtellen; vermits zyne getrouwe Onderdanen

1741. Septemb. den eendragtelyk en met veel nadruk hunne ongerustheit deswegen te kennen hebben gegeven, en dat hunne welvaart op de langdurigheit van 't leven en de gezondheit van zyne Majesteit berustende is.

Ondertusschen heeft zyne Majesteit 't Commando over zyne Armée aan den Marschal van de Ryks-Vergadering, hier tegenwoordig, opgedragen, in een vaste en gunstige verwagting, dat hy niet alleen in alles 't grote vertrouwen, dat zyne Majesteit in hem steld, zal beantwoorden, maar dat zulks ook tot een loffelyk voorbeeld zal strekken voor alle die gene, zo van Hogen als lagen Rang, die onder zyn bevel staan, en dat zyne Majesteit, tot meerder blyk van zyn gunst, hem alhier op zynen Koninglyken Throon alle geluk en zegen van den Hemel over alle zyne ondernemingen toewenscht.

Zyne Majesteit doet insgelyks en met het zelve gunstig oogmerk ten opzichte van alle zyne getrouwe Onderdanen, die uit deze Ryks-Vergadering henen gaan, om den Vyand van zyne Majesteit en 't Koningryk *Zweden* te bevegten, konnende alle en een ieder zich verzekerd houden van in 't byzonder gunstig geheugen van zyne Majesteit bewaart te zullen worden, gelyk ook zyne Majesteit van zyn kant op generhande wyze niet kan noch wil twyffelen, of zy zullen zich als om stryd door hun gedrag, dapperheit en vermogen daar van ten hoogsten waardig maken.

De verdere Stenden van 't Koningryk, die tegenwoordig ook naar Huis zullen keren, om de waarneming hunner Charge en Beroep te hervatten, aan dewelke zyne Majesteit ook gunstiglyk allerhande welvaart toewenscht, zullen de verdere Onderdanen, hunne Medebroederen, nooit kragtdadiger konnen aanmanen tot bewaring van d'Eenigheit en Eendragt, zo zeer door zyne Majesteit gerecommandeerd, dan door hun eigen loffelyk voorbeeld op deze Ryks-Vergadering gegeven, en door Vertogen van de grote vrugt en 't voordeel daar uit voor 't Vaderland gerezen; gevende zyne Majesteit aan alle en ieder in zyne plaatze verlof, om in Naam van zyne Majesteit te declareren, dat een vereenigde verbintenis tot uitvoering van de besluiten, tegenwoordig met toestemming van zyne Majesteit en de getrouwe Ryks-Stenden genomen, de veiligste en eenigste weg zal zyn, om een gunstbewyzende Koning te behouden: Die ook daar en tegen niet zal nalaten rigoureuselyk te doen straffen, als Vyanden van zyn Persoon en Koningryk, alle die gene, welke bevonden zullen worden, 't zy in 't geheim of openbaar, tegen die Besluiten zamen te spannen of iets t'ondernemen.

In

In dezer voegen dan besluit zyne Majesteit, in Naam des Allerhoogsten, deze Ryks-Vergadering, en geeft aan de Ryks-Stenden zyne getrouwe Onderdanen, 't gunstig verlof van te scheiden, houdende zyne Koninglyke gunsten voor alle en een ieder in 't byzonder toegedaan. 1741. Septemb.

Den 8. is 't volgende Edict gepubliceert, waar by aan die van d'Anglicaansche Kerk of van den Gereformeerden Godsdienst de vrye oeffening van dezelve verleend word, luidende:

WY FREDERIK, door Gods genade, Koning der *Zweden, Gothen* en *Wenden*, &c. &c. &c. Landgraaf tot *Hessen*, &c. &c. Doen te weten, Dat op d'ootmoedige vertogen, die door de Ryks-Stenden gedurende de Ryks-Vergadering, die nu geëindigt is, aan ons gedaan zyn, wy genadiglyk goedgevonden en besloten hebben, om een vrye oeffening in ons Koningryk toe te staan aan die van den Anglicaanschen of Gereformeerden Godsdienst, en daarom hebben wy het by deze tegenwoordigen willen bekent maken ten behoeven van de genen, die zulks mochten aangaan. Wy verzekeren terzelver tyd genadiglyk, dat zy van gemelden Anglicaanschen of Gereformeerden Godsdienst, die zich reets ter neer gezet hebben, en zich in dit Koningryk bevinden, of die van voornemen zyn, om zich met der woon herwaarts te begeven, niet alleen genieten zullen een vrye oeffening van hunnen Godsdienst, en dat hen geoorloft zal zyn, om in de Zeesteden, uitgezondert *Karelskroon*, te bouwen en hunne eige Kerken te hebben, maar ook dat ze onze genadige bescherming genieten zullen, zo als ook alle voordelen, die onze andere getrouwe Onderdanen volgens de Rykswetten en Regerings vorm genieten, waar na de genen, dien zulks aangaat, zich onderdaniglyk hebben te gedragen. t'Oirkonde dezes hebben wy deze tegenwoordigen met onze eigen Hand getekend, en met ons Koninglyk Zegel laten bekrachtigen.

Gegeven te *Stokholm* in de Raadkamer den 27. *Augusti* 1741. oude styl.

Was getekend:

FREDERIK.

Den 13. is de verzachte Sententie aan den Baron van *Gillenstierna* voltrokken geworden, hebbende dezelve een uur lang,

 van

1741. Septemb. van 9 tot 10 uuren op de Markt van de *Noorder Malm* op een Schavot moeten ten toon staan, hebbende een Papier op de Borst, waar op in grote Letters geschreven stond: *Verrader van zyn Vaderland.* Waar na hy ter eeuwiger Gevangenis na *Marstrant* afgevoert is.

Van d'Actie by *Wilmanstrand* worden geen verder omstandigheden gepubliceert *, als dat het Corps van den Generaal *Wrangel* uit 4000 Man bestaan had, dat het gevecht door de nacht gescheiden was, en men op 't Slagveld meer Doden gevonden had, als 't gehele Zweedsche Corps sterk geweest was.

DENEMARKEN. 't ANTWOORD den 5. passato by den Koning gegeven, op de Memorien door den Heer *Coeymans*, Resident van de Heren *Staten Generaal te Coppenhagen* gepresenteert, strekt om te bewyzen:

Dat de Koningen van *Denemarken* zedert onheuchlyke tyden de volle vruchten van een billyke possessie in de *Noord-Zee* genoten hebben: Dat d'Ordonnantien in verscheide tyden ten dien einde geëmaneert, en waar by de Navigatie op d'Eilanden *Ysland* en *Ferroe* veboden word, de wettigheit dier possessie bevestigen: Dat d'Archiven, voorbeelden uitleveren, dat de vreemde Onderdanen met kennis en bewilliging hunner Prinsen 't voorrecht gesollicitcert hebben, dat het hen gepermitteert mochte zyn in die Zee de Visserye te exerceren; en zelfs dat hunne Hoven ten hunnen voordeel geintercedeert hebben, om die permissie te verwerven. Voorts word in dat Antwoort gezegt, dat de gelegenheit van *Ysland* de gehele Werelt bekent is: Dat derzelver koude Climaat geen gelegenheit tot den Landbou overlaat: Dat d'Inwoonders alleen tot hun Levens-bestaan de Visserye hebben: Dat zy zich slechts van kleine Barken bedienen, met welke zy niet durven wagen diep in Zee te gaan: Dat zo hun den afstand van 4 mylen van de Kusten niet by uitzondering verzekerd wierd, zy van Honger zouden moeten vergaan: Dat de Visserye binnen dien afstand steets aan ieder, en zelfs d'Onderdanen van de Koning van *Denemarken* ontzegt is; en dat de grootste gunst, die de vreemde Natien konnen verwagten, is, om als Onderdanen van zyne *Deensche* Majesteit behandelt te werden, &c.

Carga

* Zie onder de volgende Titel van *Rusland*.

Carga van 't Oost-Indische Retourschip, genaamt *de Koning van Denemarken*, van *Canton in China* te *Koppenhagen* den 20. passato gearriveert. 1741. Septemb.

De Lading van 't zelve bestaat in 6373 ℔ Sago, 19525 ℔ Radix China, 8134 ℔ Galanga, 8764 ℔ Rhabarber, 6000 ℔ Paarlemoer, 68673 ℔ Poejer-Suiker, 582356 ℔ Thee-Boei, 1680 ℔ dito Ziou-Ziouag, 5827 ℔ dito Congo, 4814 ℔ dito Pecco, 128302 ℔ dito Singlo, 3880 ℔ dito Heysan, 10762 ℔ dito Bing, 110 ps. Meubel-Damasten, 100 ps. Geschilderde Pecquins, 8 ps. Lampas. *Porceleynen.* 328 Thee Stellen van diverse monsters, 123 Tafel Servisen. 23857 Paar Coffy-goed divers, 77582 Paar Thee-goed divers, 1511 Paar Chocolaad-Koppen, 80 Soupe Schotels met ooren, 3255 Soupe-Borden, 13280 dito vlakke, 13600 kleine Boterschotels, 1000 Thee-Trekpotten, 300 Boterpotjes met ooren, 12 Olyen Azyn-Serviesjes, 1000 Nesten Suikerpotten à 3 stuks, 140 Soutvaten, 791 Kas-Stellen van vyven, 150 witte met Goud geteken-de Bonjangen, 17987 Spoelkommen divers, 9462 dito met ooren, 15873 Beeldjes, Figuurtjes, &c.

DE tyding, dat *Zweden* den Oorloch tegens de Russische Kroon verklaard hadde, heeft te *Petersburg* met veel verslagenheit verwekt, eensdeels, om dat men zulks als eenigen tyd te gemoed gezien, en anderdeels, dat men verstaan hadde, dat *Thamas Kouli Kan* den Oorloch tegen de *Porte* gedeclareerd hebbende, de *Russen* dus met meer Macht tegen *Zweden* zullen konnen Oorlogen, om dat zy by provisie van die kant niet te veel te vrezen hebben. Zo haast die tyding quam, heeft men aan den Heer *Lagerflycht*, Secretaris der Ambassade van die Kroon, een Wacht van twee Onder-Officiers en zes Man gegeven, om hem voor alle insulte te behoeden. Vervolgens heeft men geresolveert insgelyks den Oorloch tegens de *Zweedsche Kroon* te declareren, waar van 't Manifest den 24. passato gepubliceert, aldus luid: RUSLAND.

Wy JOHAN *de derde, Keizer en Zelfshouder aller Russen, &c. &c. &c. Doen hier mede kund en te weten:*

Alhoewel de Kroon *Zweden*, zedert onze komste tot den Souvereine Keizerlyke Throon van gantsch *Rusland*, als ook van te voren

1741. Septemb. voren ten tyden onzer in Godt ruſtenden glorieuſen Voorzaten Keizerlyke Majeſteiten, na dat dezelve Anno 1721. een eeuwig Vredens-Tractaat met *Rusland* had geſloten en vervolgens een nau Verbond opgerecht, 't welk van beide kanten op het krachtigſte beveſtigt is geworden, by verſcheide gelegenheden een aan ons Ryk zeer nadelig en tegen de voorgaande Verdrägen regelrecht aanlopend gedrag heeft betoond, en in 't byzonder zedert eenige Jaren tot onze gevoelige Verongelyking en tot nadeel van ons Intereſt, als mede van 't Welvaren onzer Ryken zo vele Vyandſchap en haatdragentheit doen blyken, dat zelfs van een opendlyk verklaarde Vyand niet onverdragelyker en ſmertelyker had konnen verwagt worden, gelyk zulks de gehele onpartydige Werelt, onder welkers oogen al dit gepaſſeert is, niet weigeren zal met een waarachtig getuigenis te beveſtigen: Zo hebben wy nochtans, om van onze kant het met de Kroon *Zweden* geſlote eeuwige Vredens-Tractaat en 't aangegane Verbond heilig en onverboken t'onderhouden, en te gelyk Onze getrouwe Onderdanen de Vruchten van de van Godt geſchonke Vrede in volkome Ruſte te laten genieten, als het bovengemelde lydzaam verdragen, in hope, dat men eindelyk van de Zweedſche zyde Ons grootmoedig gedrag en geſtadige moderatie zoude erkennen en trachten zulk een onvriendelyke en tegen het Vredens-Tractaat aanlopende wys van handelen tot het Nut en Welvaren der weerzydſche Onderdanen op een minlyke wys wech te nemen en voor het toekomende af te ſtellen; als waar toe men van onze kant niet nagelaten heeft, uit een oprecht verlangen, de Vrede en Ruſte ongeſtoord t'onderhouden, en zo wel een Godt mishagende Oorloch, als onſchuldig bloedſtorten te vermyden, alle betamelyke en met onze Keizerlyke Waardigheit over een komende Middelen en wegen in 't werk te ſtellen.

Maar deze onze vreedzame Inzichten hebben in plaats van 't gewenſchte goede effect enkel daar toe gedient, dat die Kroon quaad met quaad opgehoopt, en zich zo veel meer gehaaſt heeft, *haar lang genome opzet*, een openbaar onrechtvaardige Oorloch te beginnen, ter uitvoering te brengen: Vermits nu van *Stokholm* de narigt ingekomen is, dat de gemelde Kroon *Zweden* met gantſchlyke ter zyde ſtelling der met Ons geſlote eeuwige Vrede en Verbond, den voorlede 24. *July* tegen Ons en Ons Keizerryk den Oorloch dadelyk verklaart heeft en reets te *Stokholm* opendlyk laten bekent maken; daar ondertuſſchen hunne Troupen te Land, als ook de Vloot en overige gewapende Vaartuigen tot de Krygs-Operatien in gedurige gereedheit geſtaan hebben.

Ge-

Gelyk nu zelfs onder de wildste Natien en ongelovige Heidenen, die van Godt niet weten, en zo veel te meer onder Christelyke Hoge Machten gantsch ongehoord is, een Oorloch te beginnen, *zonder van te voren d'oorzaken van zyn misnoegen ontdekt, of ten minste de geringste gegronde Bezwaarnis gevoert en om een behoorlyke Remedieering aangezocht te hebben*, gelyks zulks nu alles van de kant van *Zweden* dus geschied is. 1741. *Septemb.*

Zo worden wy by deze van de zyde der Kroon *Zweden* gevolgde Vrede-Breuk en tegen Ons en Ons Ryk verklaarde Oorloch, uit krachte der van Godt Ons opgelegde voorzorg voor de Veiligheit van onze Ryken en Landen, zonder hen te konnen ontgaan, genoodzaakt, tot derzelver Verdediging, onder aanroeping des Allerhoogste, de van hem Ons verleende krachten te gebruiken, en gewapenderhand Ons Keizerryk en Onderdanen tegen deze *Meinëedige en boosaardige Vyand* behoorlyk te beschermen.

Wy hebben derhalven bevolen zulks mits dezen opendlyk bekend te maken; op dat Onze getrouwe Onderdanen daar van mogen verwittigt zyn, en den Allerhoogste om zyn Zege over Onze tot hunne Veiligheit en Bescherming tegen de *Zweden* opgevatte rechtvaardige Wapenen met een ieverig hert ernstig aan te roepen, en van Hem, als de Fontein van alles Goeds, een gelukkige bevordering van deze Onze gerechte oogmerken af te smeken, als waar by Wy op deszelfs Almacht zo veel te vaster en ongetwyfelder hopen, daar Hy de Wreker van alle Ongerechtigheit is, en Onze Vyanden zelfs in die Kuil storten zal, die zy Ons gesmeed hebben, toe te bereiden.

Voor 't overige worden mits dezen, zo wel Onze Onderdanen, als allen den genen, die Ons met Eed en Pligt verbonden zyn, allergenadigst bevolen van nu af aan gene Communicatie, Handel of Correspondentie, hoe die ook genaamt mag worden, met den Onderdanen der Kroon *Zweden* t'onderhouden, ook wel op hun hoede te zyn voor alle Vyandelyke Overvallen, Spions en diergelyken Vyandelyke Menschen en hunne Ondernemingen, als ook niet minder by alle gelegenheit voor Ons, Ons Ryk en Vaderland te vechten, en het zelve met waging van hun Leven te verdedigen, zo als 't getrouwe Onderdanen volgens Eed en Pligt betaamt, by Straffe van de zwaarste Verantwoording en scherpste pœnaliteit.

Tot merder bekrachting van dit hebben Wy bevolen, dat dit Manifest door Ons gehele Ryk bekend gemaakt worde. Gedaan te *St. Petersburg* den 13. (24.) *Augusti* 1724.

Gedrukt in den Senaat den 14. *Augusti* 1741.

(L S)

1741. Septemb. Het Origineel is van haar Keizerlyke Hoogheit de Groot-Vorstin Regentesse eigenhandig aldus ondertekend: *Uit de Naam van zyne Keizerlyke Majesteit*: *ANNA*.

Achter dat Manifest is 't volgende Bevel van den Keizer gevoegt:

Op wat wyze de Kroon *Zweden* d'Eeuwigdurende Vrede met zyne Keizerlyke Majesteit verbroken, en den Oorloch den 4. *Augusti* aan *Rusland* verklaart heeft, blykt onder anderen uit het Manifest door zyne Keizerlyke Majesteit den 24. *Augusti* uitgegeven.

Vermits naar alle schyn zo hier te *Petersburg* als in andere Steden van 't Russische Ryk geen gering getal Zweedsche Onderdanen van allerlei staat zich onthouden, heeft zyne Keizerlyke Majesteit onaangezien de van de Zweedsche zyde gedane hoogst onrechtvaardige en Gode mishagende Vredebreuk, uit aangebore grootmoedigheit bevolen, aan gemelde Zweedsche Onderdanen en Goederen, zo lang zy belet worden, van hier en andere Plaatzen des Russischen Ryks na hun Vaderland te keren, deszelfs genadigste bescherming laten toekomen, zadanig dat niemant der Russische Onderdanen by zware straffe zal vermogen, deze Luiden der Zweedsche Natie, zo lang zy zich in 't Ryk en op zyne Keizerlyke Majesteits Grenzen bevinden, eenig leed of schade toe te brengen, nochte van hunne Goederen en Effecten iets 't minste op eene geweldadige wyze te vervreemden; weshalven de te *Petersburg* zynde Zweedsche Onderdanen zich ten eersten by de Policie moeten aangeven en verklaren, wie na zyn Vaderland wil keren, of lust heeft langer in 't Ryk te blyven. Op dien voet zal in d'overige Steden des Russischen Ryks met de Zweedsche Onderdanen gehandelt worden. Gegeven te *St. Petersburg* den 24. *Augusti* 1741.

Den 25. had de Marquis *de la Chetardie*, Ambassadeur van *Vrankryk*, met geslote Deuren een afzonderlyk gehoor by den Keizer, en lei in 't zelve zyn Caracter af van Ambassadeur, om dat van Minister-Plenipotentiaris aan te nemen. De Groot-Vorstin Regentesse, staande tegen een Tafel, had den Keizer op haren Arm. Die Marquis sprak lang en met veel welsprekenheit. De Graaf van *Munnich*, Geheime Raad, antwoordde in naam van zyne Keizerlyke Majesteit, en zyne Excellentie

had

had vervolgens gehoor by de Groot-Vorstin en by den Hertoch haar Gemaal. 1741. Septemb.

Den 5. dezer 's morgens braght de Generaal Adjudant van den Veld-Marschal Graaf van *Lascy*, Heer van *Campenhausen*, als Courier de grote en blyde tyding, dat dezelve den 2. dezer met een Corps van onze Troupen tot aan de Zweedsche Grens-Vesting *Wilmanstrand* geavanceerd was, en aldaar een sterk Corps Zweedsche uit Cavallery en Infantery bestaande Troupen onder 't Canon van die Vesting en gedekt door een hoogte, die insgelyks met Canon beplant was, aangetroffen had, en na 't zelve noch dien avond wel gerecognosceert en tot derzelver attaquering alles gedisponeert te hebben, had hy den volgende dag, als Zondag den 3. dezer namiddag onder aanroeping van den Godlyke Bystand d'Attaque op dezelve gedaan, en ze na een lang en desperaat gevecht totaliter geslagen, zynde eenige 1000 Man van dezelve op de plaats gebleven, en de Commanderende Generaal *Wrangel* benevens eenige Collonels en veele andere Opper-Officieren en 2000 Gemene gevangen, Artillery, Bagagie, &c, veroverd, en de gemelde Vesting *Wilmanstrand* daar op zo voorts bestormd en stormenderhand ingenomen: Van de *Russen* zyn gebleven de Generaal Major *Uxkul*, met omtrent 1200 Man, de Generaal Lieutenant van *Stoffelen* en de Generaal Major *Albrecht* gequetst *.

NEDERLANDEN.

DE Staten van *Braband* in hunne laatste Vergadering den Grave van *Harrach* als provisionelen Gouverneur en Kapitein-Generaal der *Oostenryksche Nederlanden* erkend hebbende, gelyk 't gehele Land mede gedaan heeft, zo heeft de Magistraat van *Brussel* den 6. dezer onder 't geschal van Trommels, Tompetten en Haubois, een Vat Wyn aan hem laten brengen. Dit Vat lag op een Wagen bespannen met acht Koetspaarden, en de Pensionaris *Lyon* presenteerde hem ter zelver tyd een Beurs met 15000

* Van al 't welke in de naastvolgende maand een ampel Relaas van 't Russische Hof te vinden zal zyn.

1741. Septemb. 15000 Floreinen. Ook heeft de Raad van *Braband en Corps* den gemelden Graaf gefeliciteert, by welke gelegenheit de Cancelier *Skokart* een zeer fraaje redenvoering gedaan heeft. De Baron van *Sotteler* is den 4. gevonnist om voor eeuwig gebannen te zyn, en driemaal honderd duizend Floreinen te betalen, die men zegt, dat hy gedurende de leste jaren van zyn bewind gezakt heeft.

Alzo de Prins *Karel van Lotharingen* tot Gouverneur en Kapitein Generaal dier *Nederlanden* aangestelt is, heeft men zulks alom zo aan de Regering als aan de Hoofden der Militairen bekend gemaakt.

Haar Hoogmogende hebben 't volgende Placaat doen publiceren:

DE *Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden*, Allen den genen die dezen zullen zien of horen lezen, salut. Doen te weten: Nademaal Wy tot Ons leetwezen in ervaringe komen, dat door schaarsheit en gebrek, van een genoegzaam getal van Rundvee, de prys van 't zelve en van 't Rundvleesch hoog gesteigert is, tot groot bezwaar van de goede Gemeente, en Wy bekommert zyn, dat by gebrek van tydige voorzieninge de duerte van 't zelve noch groter zoude werden; ZO IS'T, Dat Wy na rype deliberatie goedgevonden hebben, t'ordonneren en te statueren, zo als Wy ordonneren en statueren mits dezen, dat by provisie van den dag van de publicatie, tot den eersten *January* van 't aanstaande jaar 1742. geen levendig Rundvee uit de geunieerde Provintien en uit andere Landen, gehorende onder 't Gebied van dezen Staat, na buiten uitgevoert zal mogen werden, den voorschreven uitvoer by dezen wel expresselyk verbiedende, op pœne van confiscatie van 't Rundvee, dat bevonden zal werden uitgevoert te worden.

En op dat dit Verbod te beter moge worden geëxecuteert, ordonneren en statueren Wy, dat geen Rundvee zal mogen werden gedreven als over de gepermitteerde Veren, en langs de bekende en gereguleerde Heyrbanen, op gelyke pœne als voren, en daar benevens op verbeurte van de Ponten of Schuiten, waar mede d'overvoeringen, op andere Plaatzen als op de gepermitteerde Veren zal worden gedaan, en boven dien op een boete van honderd guldens, tot laste van de Veerluiden of Schuitevoerders, die 't Rundvee, om na buiten uitgevoert te werden, zullen hebben.

ken overgezet. Permitterende hier mede alle Ruiters en Soldaten in Onzen dienst wezende, en allen anderen, om 't Rundvee, dat tegen dit Ons Verbod na buiten zoude mogen worden uitgevoert, en op andere Plaatzen, als over de gepermitteerde Veren over gezet, of langs andere Wegen, als langs de gepermitteerde Heyrbanen, zoude werden gedreven, te mogen aanhalen, en 't zelve te stellen ter judicature van 't Collegie ter Admiraliteit, onder welkers District d'aanhalinge zal wezen geschied. 1741. Septemb.

Van gelyken hebben Wy goedgevonden, dat gedurende den zelven tyd, namentlyk tot den eersten *January* van 't volgende jaar 1742. geen geslagt Vleesch, zo in Tonnen als anders zal mogen werden uitgevoert na buiten, dien uitvoer by dezen wel expresselyk verbiedende, mede op pœne van confiscatie: Van dit Verbod alleen uitgezondert blyvende 't Vleesch dat op de Schepen tot consumptie moet worden gebruikt, en dat na de Colonien van den Staat word vervoert. Alle de pœnen en boeten hier vōren gemeld, te verdelen twee derparten voor den Aanbrenger, en een derdepart voor den Officier die de calange zal doen.

En op dat niemant hier van eenige ignorantie moge pretenderen, ontbieden en verzoeken Wy de Heren Staten, Gecommitteerde Raden en Gedeputeerde Staten van de respective Provintien, en allen anderen Justicieren en Officieren van dezelve Landen, dat zy dezen Onzen Placate van stonden aan alom doen verkondigen, publiceren en affigeren, in alle Plaatzen daar zulks nodig is, en daar men gewoon is zodanige publicatie en affixie te doen. Lastende en bevelende voorts de Raden ter Admiraliteit, den Advocaten Fiscaal en Commisen Generaal, mitsgaders allen Admiralen, Viceadmiralen, Capiteinen, Officieren en Bevelhebberen, dezen Onzen Placate t'achtervolgen en te doen achtervolgen, procederende en doende procederen tegen de Contraventeurs van dien, zonder eenige gratie, oogluikinge, dissimulatie of verdrag, want Wy zulks ten dienste van den Lande en ten besten van de goede Ingezetenen bevonden hebben alzo te behoren.

Aldus gedaan in den Hage onder 't Cachet van den Staat, de Paraphure van den Here presiderende in Onze Vergaderinge en de Signature van Onzen Griffier, op den 19. *September* 1741. Was geparapheert, *P. Bout*, *vt.* Onder stond, Ter ordonnantie van de hooggemelde Heren Staten Generaal. Getekend, *F. Fagel.* Zynde op het spatium gedrukt het Cachet van haar Hoog Mogende op een roden Ouwel, overdekt met een papiere Ruite.

1741. Septemb. *Haar Ed. Groot Mogende hebben 't volgende Placaat doen afkondigen.*

DE *Staten van Holland en Westvriesland*, Allen den genen, die dezen zullen zien of horen lezen, salut. Doen te weten: Dat Wy overwogen hebbende wat tot voorkoming van gebrek, en van te grote duurte van Eetwaren, byzonderlyk zo verre de kleine Gemeente daar in 't meest belang heeft, in deze Provintie zoude konnen en behoren te worden gedaan: ZO IS'T, Dat Wy, om de prys van de Boter en van d'Aardappelen niet al te hoog te doen stygeren; maar, zo veel mogelyk zal wezen, dezelve te doen minder worden, schoon de prys derzelver hoger is geworden als na gewoonte, en wel van de Boter, om 't minder getal van Melkbeesten, dat 'er jegenwoordig, na verlies van 't zelve zo door de bekende inundatien, als door sterfte by gebrek van Voeder in 't voorleden jaar veroorzaakt, gevonden word, en door 't minder Suivel, dat in eenige Districten van 't zelven door verscheide oorzaken getrokken word; en van d'Aardappelen door de meerder gelding van alle Granen: Hebben goedgevonden, de pryzen derzelver, zy provisie tot den eersten *Mey* van 't aanstaande jaar 1742. te fixeren, zodanig, dat dezelve Waren wel tot lager, maar niet tot hoger pryzen verkogt zullen mogen worden, namentlyk de Boter, te weten, d'allerbeste, gemaakt in die Quartieren van deze Provintie, alwaar dezelve de hoogste prys doorgaans geld, en na welkers prys de waarde van de minder zoort van Hollandsche en andere Boter gemeenlyk zich zelfs reguleert, en waar van de proportie, des noods by de respective Magistraten in de Steden na bevind van zaken gereguleert kan worden, tot twee en dertig guldens het Vierendeel, of de tagtig ponden, en zulks tot acht stuivers 't pond, en d'Aardappelen de Leidsche of Haagsche Ton tot drie guldens festien stuivers, meerder en minder quantiteit na advenant: En dat de Slyters, die met geringe quantiteiten van enkele ponden of maten die Waren uitventen, zich zullen moeten vergenoegen met eene matige winst, welke mede by de respective Magistraten, des noods, na bevind van zaken gereguleert kan worden.

Ook hebben Wy wyders goedgevonden t'interdiceeren en te verbieden, gelyk Wy interdiceren en verbieden by deze, aan de Voorkopers, directelyk of indirectelyk, door hun zelve, of door andere in te kopen of te doen inkopen eenige Boter of Aardappelen ten platten Lande by de Huisluiden, ook dezelve Waren onderwegen van de Huisluiden na de Markten trekkende te kopen of te bespreken, of wel prys daar over te maken: Maar statueren

tueren en ordonneren, dat de Voorkopers die Waren niet anders zullen mogen kopen als op de publique Markten, en aldaar zelfs die Waren niet zullen mogen inkopen, bespreken of bedingen voor 't uur, dat in ieder Stad of Plaatze voor den inkoop der Voorkopers gesteld en gereguleert is, of noch gesteld en gereguleert zal worden: En dat alle de gene, welke hier tegen zouden mogen aangaan, door de voorschreve Waren tot hoger prysen als hier voren gesteld zyn, te verkopen of in te kopen, en de Voorkopers, die op een andere wyze de voorschreve Waren zullen inkopen, bespreken, bedingen, of daar over prys maken, als hier voren is voorschreven, en de Huisluiden, die op een andere wyze die Waren aan Voorkopers zullen verkopen, met hun bedingen, bespreken, of daar over prys maken, ieder der voorschreve Overtreders zal verbeuren t'elkens eene boete van drie honderd guldens, boven de verbeurte van d'anders verkogte, besprokene of toegezegde Waren, alles te verdelen, een derde voor den Aanbrenger, een derde voor den Officier die de calange zal doen, en een derde voor den Armen. 1741. *Septemb.*

En ten einde niemant daar van ignorantie pretendere, nemaar alle en iegelyk weten mogen, waar na hy zich hebbe te reguleren; begeren Wy, dat deze alom gepubliceert en geaffigeert zal worden daar 't behoord en te geschieden gebruikelyk is.

Gedaan in den *Hage* onder 't klein Zegel van den Lande, den 22. *September* 1741.

Onder stond:

Ter Ordonnantie van de Staten.

Was getekend:

Willem Buys.

Generale CARGA, ofte Lading van zeven Oost-indische Retour-Schepen, te weten: *Adrichem* en *Nieuwerkerk* van *Batavia*, voor de Kamer *Amsterdam*: *Papenburg* en *Wickenburg* van *Ceylon*, voor de Kameren *Amsterdam* en *Zeeland*; *Schellach* van *Batavia*, voor de Kamer *Zeeland*; 't *Hof van Delff*, voor de Kameren *Delff* en *Rotterdam*; en *Watervliet*, voor de Kameren *Hoorn* en *Enkhuizen*; waar van *Nieuwerkerk* en *Wickenburg* op

1741. *Septemb.*

op den 5. *September* tot voor *Gaats* zyn gearriveert. De Lading van dezelve bestaat in

1234051 ℔ Bruine Pepkr.
37000 — Witte Peper.
453992 — Noten.
92092 — Foelie.
63360 — Caneel.
455211 — Poejer Suiker.
817973 — Salpeter.
76696 — Caliatourshout.
10200 — Cardemom Ceilonsche.
340250 — Coffy Ceilonsche.
1127125 — Coffy Javasche.
340401 — Coffy Mochasche.
120436 — Couris.
24000 — Garen Cattoene Javaas.
20182 — Garen Cattoene Sourats.
24000 — Garen Cattoene Tutucoryns.
96 — Gom Sagapenum.
19865 — Indigo Jamboeser.
13165 — Indigo Javaas.
257 — Indigo Ambons.
2375 — Kurkuma Mallabaarsche.
5738 — Paarlemoer.
306200 — Sapanhout divers.

Chinesche Zyde Stoffen.

1100 Ps. Damasten van een couleur.
200 — dito van twee couleuren.
400 Ps. Meubel-Damasten.
400 — Satynen.
200 — Pourdesoyen.
600 — Gorgorons.
400 — Chagrynen.
800 — Rol Armozynen.
100 — Gestreepte en Geblomden Damasten.
50 — Japansche Zyde Rokken.

Cattoene Lynwaten.

20 Ps. Artours Everdoek.
1600 — Bastas divers.
12100 — Bethilles divers.
500 — Bherms.
2000 — Chitzen van Amadebat.
5800 — Chitzen Chiaboutrias.
5700 — Chitzen Souratse.
9600 — Corroots.
1440 — Dongrys divers.
1600 — Gingans divers.
34978 — Guinees divers.
980 — Lynwaten tot Monster.
1200 — Mouris.
1480 — Nicquaniassen.
160 — Pattamaroupoe.
1320 — Percallen divers.
6150 — Roemaals divers.
16230 — Salempouris divers.
4320 — Savogesjes.

BYZONDERHEDEN.

BYNA door geheel *Europa* kan men niet genoegzaam uitdrukken de gezegende Oogst die alom ingezamelt geworden is. Wy zullen ons alleen bepalen tot deze volgende Zeldzaamheden:

den: Onder anderen word van *Trebnits* in 't Vorstendom *Oels* in *Silesien*, drie mylen van *Breslau* geschreven, dat op 't Landgoed van den Ritmeester van *Zieten* een Koornhalm gevonden was, waar van de Hoofd Aair noch 26 Zy-Aairen had, 't welk aanleiding heeft gegeven, om naar meer diergelyke Wonderen of Zeldzaamheden der Natuur te zoeken; immers meld men van *Rostok*, dat den 19. der verleden maand op 't Land van den Secretaris *Tarnow* gevonden is een Haverstruik, die 39 Halmen en ook zo veel Aairen had, alle uit een enkele Haverkorrel gegroeit, en men voegt daar by, dat de Korrels getelt zynde, men 't volgende getal gevonden had, naamlyk; 1741. Septemb.

No.	No.	No.	No.
1 - 17	11 - 181	21 - 121	31 - 129
2 - 87	12 - 150	22 - 185	32 - 110
3 - 162	13 - 133	23 - 138	33 - 197
4 - 178	14 - 157	24 - 147	34 - 140
5 - 13	15 - 75	25 - 163	35 - 178
6 - 156	16 - 179	26 - 104	36 - 111
7 - 78	17 - 77	27 - 121	37 - 175
8 - 73	18 - 148	28 - 117	38 - 186
9 - 163	19 - 195	29 - 71	39 - 104
10 - 72	20 - 143	30 - 129	
959	1438	1296	1330
			1296
			1438
			959
			5023 Korrels

Buiten en behalven eenige Korrels, die door rypheit reets uitgevallen waren, zulks een enkelde Haverkorrel *vyf duizend en drie en twintigmaal* vermenigvuldigt was. Deze Haverstruik is om hare zeldzaamheit in een Kopere Plaat gesneden, zo als ook noch eene andere, als een recht wonderstuk der Natuur, of als een overtuigend bewys van 's Hemels Almachtigheit. Ook is een afbeelding na 't leven gemaakt van een Koornstruik, die niet ver van *Mugeln*, by 't Dorp van *Kristwits* in 't Keurvorstendom

1741. Septemb. van *Saxen*, op 't Land van den Huisman *Jan Leibnits* gegroeit en nacht en dag bewaart is, tot dat het Koorn t'eenemaal ryp was. Deze Struik had behalven drie Hoofd-Aairen noch twintig Zy-Aairen.

In 't midden dezer maand is omtrent *Beau-Lieu* in 't Landschap *Limosin* een verschrikkelyk Onweer geweest, zo dat de Hagel omtrent de hoogte van zes Voeten op 't Veld heeft gelegen, en verscheide Schapen nevens eene Herderin daar door dood geslagen zyn.

Wy zullen deze *Byzonderheden* sluiten met een *Rinoceros*, wegende 3000 pond, in 't Land van den *Groten Mogol* bekomen, en door Schipper d'*Oude Jan Smout* met het Schip *Knapenhof* van *Bengalen* t'*Amsterdam* gebraght. Zynde dit zo zeldzaam, dat men niet weet ooit een diergelyke in *Europa* gezien te hebben.

OCTOBER.

GROOT-BRITTANNIEN. IN d'Engelsche Nieus-Papieren is 't volgende naricht der Negotiatien van den Heer *Bussy* te *Hanover*, 't welk voor Geloofwaardig opgegeven wordt:

De Heer *Bussy* heeft in de Conferentien met den Lord *Harrington* geëischt:

I. Satisfactie voor 't attaqueren van 4 Fransche Oorloch-Schepen in de *West-Indien*.

II. Satisfactie voor de laatste attaque op 't Esquader van den Ridder *Caylus* by de *Straat*.

III. Redres der verdere Bezwaarnissen van de Fransche tegen d'Engelsche.

IV. Dat zyne Groot-Brittannische Majesteit niet zoude iets ondernemen tegens de Vryheit der Verkiezing van een Keizer.

V. Dat zyne Majesteit de Mediatie van *Vrankryk* aanneme, om den Oorloch met Spanjen te beslissen.

De Lord Harrington *heeft daar op geantwoord*:

I. en II. Dat zyne Majesteit al te rechtvaardig was, om de handelin-

delingen zyner Officieren niet af te keuren, indien het zou konnen bewezen worden, dat ze ongelyk hadden. 1741. *October.*

III. Dat ten opzichte van de bezwaarnissen, waar over de Fransche tegen d'Engelsche klaagden, d'eerste de beledigende Partye waren, 't welk zy zelfs ligt zouden konnen bezeffen, indien ze den inhoud der Oorlochs-Declaratie wilden gade slaan, en de practycq van alle Natien, wanneer ze ongelukkiger wys in Oorloch met een ander ingewikkeld waren; synde niets meer bekend en als Recht erkend, dat een Mogendheit, die de Vyand van een ander hulp toebraght, zelfs als Vyand moest aangemerkt en gehandelt worden.

IV. Dat aangaande de poging, om de Vryheit der Keizerlyke Verkiezing omverre te stoten, zulks zyne Groot-Brittannische Majesteit nooit in de gedagten was gekomen, noch had hy eenige stappen gedaan, die aanleiding konden geven, om hem te beschuldigen, dat gedaan te hebben, blyvende zo wel deszelfs Troupen als die zyner Geallieerden in ruste. Dat zyne Majesteit wel van gedagten was, dat de Groot-Hertoch van *Toscanen* 't bequaamste Subject was, om de Keizerlyke Kroon te dragen; maar nooit voorgenomen had, *geweld te gebruiken*, om die hem op 't hoofd te brengen.

V. Dat ten opzichte van de Verschillen en den Oorloch met *Spanjen* te beslissen, zyne Majesteit niet gevoeglyk oordeelde eenige Mediatie aan te nemen zo lang als hy noch niet na *Engeland* te rug gekeerd was.

Die van de Bank van *Engeland* hebben besloten een nieuwe Inschryving te doen tegen vier ten honderd, van vyftien maal honderd duizent Pond Sterling, met een Premie van vyf Schellingen Sterlings, zynde tien Schellingen Hollandsch.

CARGA ofte Ladinge van de Schepen de *Durrington* en *Heatcote*, van *Bengalen*; de *Prins William* en *Hardwyk*, van *Bengalen* en 't Fort *St. George*; de *Prinses Louisa*, *Montagu* en *Royal Guardian*, van *Bombaje*, en de *Hertoch*, van *Bencole*, naamlyk:

320 ps. Allibannies. 2725 ps. Addaties. 1624 ps. Alliballies. 1157 ps. Atchabannies. 29200 ps. Baftaas. 11400 ps. Brawls. 15646 ps. Bandanoos. 3760 ps. Bajutapauts. 207 ps. dito Bombaysche. 90 ps. Betilles. 1000 ps. Byrampauts. 1200 ps. Bombaysche Stoffen. 3339 ps. Car-

1741. October. Carridarries. 716 ps. dito Sanem. 4990 ps. Callicoos. 12800 ps. Chelloos. 186 ps. Cherconnassen. 15599 ps. Bengaalsche Chitzen. 2600 ps. dito Caddy. 1925 ps. dito Doorguzzees. 2370 ps. dito Mauris. 4324 ps. dito Nassermany. 3027 ps. dito Ponabaguzzees. 3329 ps. Chillassen 41286 ps. Cossaas. 445 ps. dito Gebloemde. 2070 ps. Coepies. 1807. ps. Chowters. 1050 ps. Cuttanees, 1270 ps. Chuklassen. 2313 ps. Cushtaes. 2610 ps. Diemetjes. 1000 ps. Dysoeksois. 11003 ps. Doreossen. 93 ps. dito Gebloemde. 5307 ps. Doesoetjes. 79 ps. Dunnadars. 18600 ps. Emertjes. 1284. ps. Elatches. 10397 ps. Guinesche Stoffen. 1907 ps. Gecoleurde Gingans. 415 ps. dito Witte. 87680 ps. Gurraas. 6110 ps. dito Lange. 857 ps Neusdoeken Ballasore. 6005 ps. Hammans. 58 ps. dito Gestikte met Watten. 97. ps. dito Gebloemde. 245 ps. Jamwars. 340 ps. Izzarees. 1400 ps. Lacowries. 48420 ps. Langkleden. 2550 ps. dito Blauwe. 1280. ps. Mauris. 17824 Malmolens. 279 ps. Monsters. 568. ps. Nainsooks. 6786 ps. Nillassen. 2000 ps. Smalle Niccanees. 6000 ps. dito Brede. 710 ps. Peniascoes. 5380 ps. Photassen. 64963 ps. Romaals. 930 ps. dito Zyde Lungee. 96 ps. dito Sechtersoy. 9320 ps. dito Madras. 9920 ps. Salampouris. 820 ps. Shalbafts. 5794 ps. Sanen. 212 ps. Sierhaudconnassen. 1877 ps. Sierseekers. 7424 ps. Sierbetties. 3555. ps. Sierbands. 8600 ps. Soesjes. 3840 ps. Brede Tapseils. 6056 ps. Armozynen. 19868 ps. Tanjeeps. 3231 ps. Terrindams. 660 ps. Tepoysen. 5000 ℔ Cardemom. 19100 ℔ Carmenie Wol. 6600 ℔ Bengaalsche Katoene Garen. 5000 ℔ Suratsche dito. 158000 ℔ Cowris. 903900 ℔ Koffy. 1100 ℔ Indigo. 1875800 ℔ Peper. 117700 ℔ Ruwe Zyde, zwaar Gewicht. 337500 ℔ Roodhout. 2043000 ℔ Salpeter. 5600 ℔ Shellak. 7700 ℔ Stoklak. 101800 ℔ Kurcuma. Behalven verscheide andere Parceelen van Goederen.

Spaansche Schepen door d'Engelschen genomen:

Kapitein *Ambrosse*, Bevelhebber van 't Oorlogschip de *Rupert*, kruisende op de hoogte van *Caap Machiacara*, heeft aan de Commissarissen van d'Admiraliteit geschreven, dat den 29. laatstleden tegen den avond van den top van de Mast te loefwaard een Zeil ontdekt zynde, hy dien gantschen nacht en den volgenden dag jagt daar op had laten maken, en dat hy ten elf uuren 's nachts daar by gekomen zynde, hy 't zelve na een kleinen tegenstand genomen had, konnende de *Rupert* deszelfs laagste Canon niet gebruiken, om dat de Zee zo hol ging. Dit Schip is de grootste Kaper, die noch ooit van *St. Sebastiaan* is uit-

uitgelopen, genaamt de *Hertogh van Vendome*. Dezelve is gemonteert met 26 stukken metaal Canon, en had 202 Man aan boord. De Kapitein is zekere *Martin* van *Areneder*, een Franschman, en 't meeste Volk bestaat uit Vreemdelingen, daar onder 19 Engelschen, Schotten en Ieren, dewelke verklaren, dat ze uit de Gevangenissen gehaalt, en door den Intendant met geweld gedwongen zyn, om op een Kruistogt uit te gaan. De Kapitein van de Prys en 29 Man zyn in 't gevecht gesneuvelt, en 20 andere zo zwaar gequetst, dat weinig weder herstelt zullen worden. Van 't Oorlochschip de *Rupert* is maar een Man gedood, een Matroos heeft zyn rechter Hand verloren, en een derde is ligt gequetst. De Prys is een nieuwe Nagel ter grootte van een Fregatschip van 20 stukken Canon. 't Zelve was maar drie dagen in Zee geweest, en had een grote quantiteit Snaphanen, Houwers en Enterbylen, alle nieu, aan Boord, en zeilt ongemeen wel, hebbende Kapitein *Ambrose* dit Schip 218 mylen gejaagt, eer hy by 't zelve heeft konnen komen. 1741. October.

't Oorlochschip *Winchelsea* van 20 stukken Canon, heeft van 2 Spaansche Kapers, die uit *Teneriffe* op 't zelve aanquamen, in mening dat het een Koopvaardy-Schip was, een van 8 Steen-Stukken en 46 Man genomen, en te *Gibraltar* opgebraght. Ook heeft de Heer *Martin*, Kapitein van 't Oorlochschip d'*Assistance*, aan de gemelde Commissarissen geschreven, dat hy 2 Pryzen gemaakt, en te *Spithead* opgebraght heeft; d'eerste is genaamd de *Conception*, van 180 Ton, met Rundvleesch, Spek en Tarwemeel voor de Vloot des Konings van *Spanjen* van *Passage* na *Carthagena* gedestineert. Dat Schip wierd gevoert by *Don Juan Gonzalez*, en had 37 Man aan Boord. De twede Prys is genaamd de *St. Dominique*, van 200 Ton, met Traan en twee Visschen uit *Groenland* na *St. Jean de Luz* moetende, en had 62 Man aan Boord.

De Capitein *Thompson*, commanderende 't Oorlochschip *Sussex* van 20 stukken Canon na *Nieu-Engeland* gedestineert, heeft een *Frans* Schip, genaamd *La Grande Justice*, voerende 20 stukken Canon en 50 Man Equipagie, en uit de *Havana* na *Carthagena* gaande, genomen, aan Boord van 't welke Cacao, Couchenille, Krygs-

1741. Octover. Munitien, magnifique Mans- en Vrouwe-Klederen, vele Juwelen voor *Don Blas* en zyne Gemalin, 180000 Stukken van Achten, en 60 zo Goude als Silvere Staven, t'zamen over 100000 Ponden Sterlings waardig, zouden gevonden zyn, en de gemelde Kapitein was daar mede den 10. *September* van *Madera* na *Boston* in *Nieu-Engeland* voortgezeild.

Engelsche Schepen door de Spaansche genomen:

't Schip de *Molly*, Kapitein *Murry*, van *Zuid-Carolina* na *Providence* moetende, was door de Spaanschen op de hoogte van *Providence* genomen, en te *Havana* opgebraght.

't Schip *de Maria*, Kapitein *Abier*, naar *Virginien*, en *de Phillis* en *John* van *Jersey* naar *Nieu-Engeland* gaande, zyn door een Spaanschen Kustbewaarder 40 mylen ten westen van de *Sorlings-Eilanden* genomen en in de Havens van *Belle-Isle* en *St. Sebastiaan* opgebraght.

In de *Havana* hadden de Spaanschen opgebraght het ryk geladen Engelsch Schip van Kapitein *Midlerton*. 't Koopvaardyschip *de Diamant*, Kapitein *Hoar*, van *Bristol*, door een Spaansche Kaper verovert, is te *St. Sebastiaan* opgebraght.

Noch zyn door de Spanjaarden genomen en te *St. Sebastiaan* opgebraght, de Schepen d'*Industry*, Kapitein *Curling*, van *Boston*, en *de Betty*, Kapitein *Shaw*, uit *Jamaica* naar *Virginien* gaande. *De James*, Kapitein *May*, van *Nieu-York* na *Gibraltar* moetende is door twee Spaansche Kapers genomen, en t'*Algizare* opgebraght. 't Schip *de Roebuck*, komende van 't Eiland *St. Christoffel* naar *Londen*, is door een Spaansche Kaper genomen en te *St. Sebastiaan* opgezonden. Als mede 't Schip de *Pretty Betsey*, van *Barbados* na *Philadelphia* moetende, is door de Spaanschen genomen, en te *St. Augustinus* opgebraght.

VRANKRYK. ONLANGS is in 't Parlement geregistreert het Tractaat van Commercie voor eenige tyd met de *Geunieerde Provintien* gesloten * hebbende de Koning niet goedgevonden 't zelve eer der

* Zie *Ned. Gedenkb.* van 't jaar 1740. I. *Deel*, *pag.* 107.

der aan de Souvereine Hoven tot de Regiſtratie te zenden, of zulks by deze tyds gelegentheit langer uit te ſtellen. d'Inleyding van de Patenten luid: 1741. Octob.

LODEWYK, by der gratie Gods, Koning van *Vrankryk* en *Navarre*, aan alle die deze zullen zien: *Salut*. By het 47. Articul van het Tractaat van Commercie en Navigatie, den 21. *December* 1739 op ons Caſteel van *Verſailles*, tuſſchen ons en onze zeer lieve en ware Vrienden de *Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden* getekend, is bepaalt, dat 't zelve Tractaat wederzyds gepubliceert en in de Hoge Hoven geregiſtreert zoude werden. Zedert is 't zelve onzen 't wegen geratificeert; en onze Ratificatien tegens die van gemelde *Staten Generaal* behoorlyk uitgewiszelt zynde, hebben wy geoordeelt niet langer te moeten uitſtellen, 't zelve met onze Patenten te bekragtigen, ten einde de geſlote Articulen en het Tarif op de vereiſchte wyze bekent gemaakt zynde, zoude dienen tot een Rigtſnoer voor de Negotianten van de beide Natien, en voor de Pagters onzer Regten, hunne Commieſſen en Bedienden. Zo is 't, dat wy uit onze regte Wetenſchap, Souvereine Macht, en Koninglyke Authoriteit geordonneert hebben, Ordonneren, Willen en Begeren by deze, dat het gemelde Tractraat van Commercie en Navigatie, zodanig als 't zelve geſloten is, zal werden geregiſtreert, en alle deszelfs Pointen en Articulen in d'uitgeſtrektheit van ons Koningryk nagekomen.

't Is thans een algemene Taal der Franſche Hovelingen, dat *Europa* het *Schip*, *Vrankryk* 't *Roer*, en de Cardinaal *de Flury* de *Stuurman* van 't zelve is. Myns oordeels manqueren 'er twee Zaken aan, namentlyk een *goed Piloot* en bequaam *Weer* en *Wind*, om 't zelve in een *behoude Haven* te brengen.

d'Articulen en Formulier, die de Koning aan de Godgeleerde Faculteit van de *Sorbonne*, nopende d'aanneming van de *Conſtitutie Unigenitus* heeft laten voorſlaan, zyn door 44 Doctoren aangenomen, die tegenwoordig waren, toen zyne Majeſteits intentie aan hen wierd bekent gemaakt, zynde d'Abt *Dubourg*, Broeder van den Marſchalk van dien Naam, gantſch alleen uit de Vergadering gegaan, zonder zich na 's Konings wille te ſchikken.

Men is in *Vrankryk* zeer wel te vreden, dat men by de tegenwoordige ſchaarsheit van Geld en duurte der Vouragien in dat

1741. *October.* dat Koningryk 30000 Man van hunne Cavallery met Man en Paard in *Duitsland* kan onderhouden, en dat zy daar en boven noch van omtrent 100000 Man te Voet ontlast zyn: Zommige zyn echter van gedachten, dat de Vouragien en Levensmiddelen in *Duitsland* daar door haast zo duur zullen worden als ze daar zyn; maar men houd zich verzekert, dat de Magazynen ondertusschen met alles voor een langen tyd zullen opgevuld zyn, en dus niet hunne Troupen, maar d'Inwoonders 't gevoelen van die duurte zullen hebben.

PORTUGAL. OP bevel des Konings, is een Octroi voor de Compagnie der *Indiën*, (die nieu opgeregt is, om Schepen naar *Macao* en *China* te mogen zenden, welke met de Compagnie van de Zyde Fabricq geincorporeert is,) gepubliceert; en is luidende:

Art. 1. Deze Compagnie zal gedurende 19 jaren stand houden, en niemant, behalven die Compagnie, binnen dien tyd eenig Schip naar *China* mogen zenden.

2. Ieder een zal in die Compagnie toegelaten worden, en daar in naar zyn welgevallen meer of minder interest, als in die van de Zyde-Fabricq toegestaan word, mogen nemen; zonder daarom genoodzaakt te zyn in de Zyde-Fabricq portie te moeten hebben.

3. De voornoemde Compagnie zal door Directeurs en Administrateurs, welke de Geinteresseerdens zullen verkiezen, bestierd worden, zonder dat eenige Ministers zich die Administratie zullen vermogen aan te trekken.

4. De Compagnie zal, gedurende den tyd van 't Octroi, jaarlyks zo veel Schepen naar *China* mogen zenden, als haar goeddunkt, en de Kapiteins en andere Officieren, die zy nodig heeft, zelfs benoemen; ook mag zy Vreemdelingen in haar dienst nemen, mits de Kapiteins en Soldaten, als ook de meeste Equipagien *Portugesen* zyn.

5. In cas de Koning goedvind hare Schepen met geen Soldaten uit zyne Troupen te doen bemannen, konnen de Directeurs van dezelve Compagnie in zodanigen geval zelfs Soldaten aannemen, mits die betalende en uitrustende met zodanige Wapenen en Montering, als gewoonlyk aan zyne Majesteits Troupen gegeven worden.

6. De Compagnie vermag hare Schepen, zo hier als te *Macao*, af

af te zenden, wanneer 't haar best dunkt, zonder dat men haar daar in eenig belet zal toebrengen, of hun Volk pressen en wechnemen, by wat gelegen- of omstandigheit zulks ook zoude mogen zyn. 1741. October.

7. Alle hare Schepen zullen ten opzigte van in- en verkoop, en 't uit- en inlopen der Havenen behandeld worden als andere Schepen, die naar *Indiën* varen, en kan de gemelde Compagnie Volk aannemen ter plaatze daar 't hun best dunkt te zyn, en dezelve met passen, &c. in 't Compagnies Huis voorzien.

8. Echter zullen de Schepen van de gemelde Compagnie niet vermogen in te lopen in eenige Havens van *Brazil*, dan in cas van lekkagie, noch aldaar langer vertoeven, dan tot dat dezelve hersteld en in staat gebraght zyn om de reize weder te konnen vervolgen, en dat wel, zonder in die tusschen tyd, dat dezelve aldaar leggen, eenige Goederen te verkopen of ontfangen, noch eenige Ladinge in te nemen van Goud, Diamanten, of andere Waren, uit die Gewesten komende, buiten die, welke zy voor hunne consumptie nodig hebben, op pœne van confiscatie van al 't gene tegens dat Verbod in die Schepen zal worden gevonden, en van zodanige andere straffen, welke de Personen incurreren, die verboden Goederen in die Landstreek invoeren; ten welken einde aan den Onderkoning en de Gouverneur in dat Gewest ample Instructien gezonden staan te worden, om zich daar na te reguleren.

9 d'Onderkoning van *Indiën* en *Brazil*, de Gouverneurs, Commandeurs en andere Hoge Militaire Officieren, zo van de Justitie als anderzints, in de Plaatzen, alwaar de voornoende Schepen door lekkagie genoodzaakt zyn in te lopen, zullen gehouden wezen hun alle noodwendigheden te doen verzorgen en de behulpzame hand te bieden, even of dezelve Schepen van den Koning waren; ook zullen de Kapiteins van de gemelde Schepen voor de Mondbehoeftens, en andere vereischtens niet meer betalen, als volgens de gemene prys op die tyd daar te Lande cours hebbende.

10. Niemant, van wat qualiteit die mag zyn, en schoon dezelve in de bestiering en administratie van de Compagnie geëmplojeerd word, als ook gene Officieren van deszelfs Schepen, zullen vermogen eenige Goederen voor hun rekening te laden, zonder expresse Ordre en permissie van de gezamentlyke Administrateurs en Directeurs van de gemelde Compagnie, op verbeurte van de pœnen daar tegens by de Wetten gestatueerd, en zullen

1741. October. zy daar en boven alle de schadens, daar door by de Compagnie geleden, vergoeden.

11. Niemant zal in de Compagnies-Schepen eenige Zyde, 't zy ruw of bewerkt, vermogen mede te brengen, behalven een Sprey of ander stuk voor eigen gebruik en niet voor Negotie, zullende 't alleen aan de Compagnie vry staan voor haar rekening, alle zoorten van Zyden uit *China* te laten overvoeren, op pœne voor de Contraventeurs als in 't laatst voorgaande Articul gemeld.

12. De Compagnie zal in hare uitgaande Schepen mogen doen laden allerhande gewerkt Silver, behalven gemunt geld van dit Koningryk.

13. De gemelde Compagnie zal verpligt zyn om in hare Schepen vry naar *Macao* over te voeren den Bisschop, Gouverneurs en andere Officieren en Soldaten, die zyne Majesteit naar *Macao* of *Timor* zal willen zenden en dezelve met Mondbehoeftens, &c. te voorzien.

14. De Compagnie zal vermogen alle de Goederen en Effecten, die met hare Schepen overgebraght worden, in 't publicq te doen verkopen, op dezelve wyze, als laatstelyk ten opzichte van de Waren, met de Schepen van *Coromandel* gekomen, gepractiseert is, en de Rechten van alle die Goederen zullen aan 't *Oost-Indisch* Huis betaald worden.

15. Alle de Goederen van de Compagnie, die dezelve doet overbrengen, om naar vreemde Plaatzen getransporteerd te worden, zullen alleen de Regten betalen, die van de Goederen, laatst met de Schepen van *Coromandel* overgekomen, gevordert zyn.

16. Al 't gene men aan deze Compagnie schuldig blyft zal aanstonds betaald worden als een schuld van de Kroon.

17. d'Administrateurs en Kasbewaarders van de Compagnie, zullen in alle Plaatzen, daar zy nodig zyn, dezelve Privilegien genieten als de Pagters van de Speelkaarten, &c. welverstaande, dat 'er niet meer als drie in die Plaatzen mogen aangesteld worden.

18. De Commissarissen, die de Compagnie in *Macao* zal benoemen, zullen in 't doen van hunne Negotie dezelve Privilegien als d'Inwoonders van die Stadt genieten.

19. En de Cassiers, welke de Compagnie ten getale van drie in de Stadt *Macao* zal hebben, zullen tegens hun zin in gene Stads-Bedieninge gebruikt mogen worden.

Op alle de bovenstaande Conditien heeft de Koning goedgevonden de voornoemde Compagnie van *China* te bevestigen, en al

al 't gene daar in breed verhandelt is, zonder eenige de minste verandering te ratificeren: Ook ordonneert zyne Majesteit aan den President en Raden van 't Zee-Collegie, en de verdere Presidenten en Minister van alle de Tribualen in 't Koningryk, dat ieder in zyne qualiteit deze zyne Koninglyke Wil en Conditien nakomen en doe onderhouden, gelastende ook aan den Onderkoning en Gouverneur zyne *Indiaansche* Staten, den Opziender en d'Administrateurs zyner Goederen aldaar, den Kapitein van de Stadt *do Nome de Deos de Macao*, de Ministers en Officieren, als mede aan den Onderkoning, Gouverneurs, Opperste Kapiteinen en andere Ministers van den Staat van *Brazil*, dat zy 't Octroy van deze Compagnie en d'Articulen van 't zelve in allen delen, zonder eenige de minste uitzondering, zyn effect doen hebben en handhaven. Deze zal dienen voor een Brief, niet tegenstaande *d'Ordonn. L. 2. Tit.* 40. daar tegens strydende, en zal dezelve geregistreerd worden in de Registers ter Secretary van zyne Majesteits Zeeraad en Oost-Indisch Huis, als ook op andere Plaatzen daar 't nodig is. (hier onder stond) Betaald aan Rechten 15 duizend 980 Reis, die men op rekening zal stellen, aan den Thesorier, *Manuel Antonio Betelbode Feyrera*, op *Fol.* 271. *van L.* 5., als blykt van zyne kennis in forma, geregistreerd L. 5. van 't generaal Register Fol. 69 verso. *Lixboa Occidentale den* 3. *Juny* 1741. 1741. *October.*

Was getekend:

DE KONING.

Na dat de Directeurs en Cassiers, welke in de Stadt *Lixboa Occidentale en Orientale* zullen resideren, verkoren waren, namelyk *Christiaan Stocqueller*, *Manuel de Passos Dias*, *Rodrigues de Sande de Vasconcellos*, en *Manuel Nunes da Sylva Tojal*, is besloten aan alle Personen, zo binnen als buiten 's Lands, welke in die Compagnie interest zouden willen nemen, bekend te maken op wat wyze dezelve Compagnie gedirigeert, en hoedanig 't voordeel der Participanten waargenomen zal worden, al 't gene vervat is in de volgende Articulen:

ART. I. Eerstelyk, dat de Compagnie der Zyde-Fabricq in dit Koningryk, met hare Schepen uit deze Havens naar die van *Macao* zal mogen overvoeren zodanige Goederen, als haar goeddunkt, tot den inkoop van Zyde, mits betalende voor Vragt van Silver of

1741. Október. of andere fyne Waren, twee per cent, en van de Goederen van Baluasie tot 2000 Reis *per Pipa*, (dat is een quart Last Hollands) en van de Zyde, die zy van *Macao* herwaarts laat brengen ten gebruike en consumptie van die Fabricq, zes percent van de waarde, welke Gelden aan d'Administrateurs van deze Compagnie betaald moeten worden, die voorts declareren; dat het aan dezelve Compagnie niet zal vrystaan eenige andere Goederen te laten komen.

2. De Directeurs van de Compagnie der Zyde-Fabricq, zullen vermogen hunne Goederen en Effecten, tot inkoop van de gemelde Zyde, te zenden aan wien zy willen, en zullen d'Administrateurs van deze Compagnie te *Macao*, in die Stadt aan haar plaats vergunnen in de Schepen, ten einde daar in te konnen laden, wel verstaande, dat hunne Baluasie of Pakgoederen niet de quantiteit van 30 *Pipas* excederen, zullende de Compagnie van de Zyde-Fabricq, indien haar die plaats niet vergunt word, vergoeding van hunne schade, daar door geleden, konnen eisschen, om welk te begroten, de prys der Zyde volgens den cours in dit Ryk gecalculeerd zal worden.

3. Ingeval de Directeurs van de gemelde Compagnie der Zyde-Fabricq, zich voor den inkoop hunner Goederen in de Stadt *Macao* zullen willen bedienen van d'Administrateurs van deze Compagnie, zullen die precise hunne Advysen moeten volgen en ter uitvoer stellen, zonder voor die Commissie meer geld te vorderen, dan zy gewoonlyk van de Compagnie te *Macao* genieten.

4. De vier bovengenoemde Directeurs zullen 't gehele Capitaal van de Compagnie in hunne bewaring hebben, en daar voor ieder *in solidum* borg blyven, en zullen de Kisten of Kassen, waar in de Gelden gelegt worden, voorzien zyn van vier differente Sloten, waar van ieder derzelver een Sleutel zal hebben, en zal gene van die Directeurs mogen weigeren een van die Sleutels aan te nemen.

5. De gemelde Directeurs zullen een Persoon of Personen verkiezen, die belast zullen worden met de Boeken, Papieren, &c. van dezelve Compagnie, waar in zy zullen naukeurige aantekening houden van d'inkomst en uitvoer der Goederen, Equipagien der Schepen, &c. over al 't welke een van de Directeurs, die daar toe benoemd staat te worden, zal opzicht hebben.

6. Dezelve Directeurs zullen voor 't waarnemen van hunne Commissien genieten twee percent van de Capitalen die zy naar *Macao* remitteren, als ook van de retouren, die zy van *Macao* in de Steden van dit Ryk, of elders voor rekening van de Compagnie ont-

ontfangen, welverstaande, dat zy ook uit die penningen zullen moeten betalen alle hunne Schryvers, Boekhouders en andere Bedienden, d'Arbeidsloonen in 't Bewerken der Goederen, de Pasporten van 't O. I. Huis, &c. 1741. October.

7. Alle weken zullen de gemelde Directeurs eens vergaderen, en zullen ten minsten, zo 't mogelyk is, drie van dezelve by een komen, om alles, dat nodig en ten nutte van de Compagnie strekt, te resolveren.

8. Op die Conferentien, zal ook besloten worden, wie d'uitvoering der zaken, aldaar geresolveerd, op zich zal nemen, zonder dat zodanige Directeur, als daar mede belast word, iets buiten zyne ordres zal vermogen te doen.

9. Doch in cas de zaken, op de gemelde Conferentien gearresteerd, ingevolge die ordres, door den Directeur, aan wie dezelve gedemandeert zyn, door eenig toeval niet ter uitvoer gesteld konnen worden, en de tyd niet toelaat tot een nadere Conferentie te wachten, of iemant anders van de Directeurs daar over te spreken, zal dezelve de magt hebben, om die na zyn goeddunken te behandelen, mits daar van by de naaste Sessie aan de drie andere Directeurs kennis gevende.

10. Ook zullen deze vier Directeurs delibereren over 't gene tot d'expeditie van Schepen, en derzelver onderhoud in deze Havens nodig is, en den inkoop van de Goederen, die zy voor rekening van de Compagnie zullen laden, reguleren.

11. De gemelde Directeurs zullen alle mogelyke moeiten aanwenden en de schikkingen maken, om altoos het voordeel van de Compagnie, en 't interest van alle de daar by Geinteresseerdens te behartigen.

12 't Fonds van deze Compagnie zal worden gecompleteert binnen de twee eerste Tochten en Expeditien van de Schepen, welke den *eersten January* van 't naastkomende jaar 1742. en in *January* 1743. afgezonden zullen worden.

13. De Directeurs van de Compagnie zullen Actien laten drukken van vier honderd duizend Reis ieder, en die gene, welke in dezelve Compagnie deel zullen willen nemen, konnen daar op stellen de somme of 't Capitaal, zo hoog als zy daar in geinteresseerd willen zyn, mits zy zich verplichten om, gedurende de maand *September* 1741., twee derdedelen van 't geheel in de Compagnies Kas betalen, vermits 't eerste Schip, dat afgezonden staat te worden, niet alleen het Capitaal voor deszelfs Retour, maar ook een somme zal mede nemen, waar van te *Macao* zal dispone-

1741. October. ren om het twede Schip te bevragten, als nader zal worden uitgedrukt; 't overige derde deel van 't gehele Capitaal zal betaald moeten worden in de maand *September* 1742., om daar mede de twede Expeditie te bekostigen.

14. De derde Expeditie of Bezending zal geschieden in *January* 1744., met de Capitalen van 't eerste Schip, want alzo het direct moet retourneren, ingevolge zyne Majesteits ordres, in Art. 8. van 't Octroi, aan de Compagnie verleent, geëxpresseerd, kan 't zelve ligtelyk voor de maand *Juny* 1743. hier aankomen.

15. De Directeurs zullen drie Administrateurs benoemen, die zy in 't eerste Schip naar *Macao* zullen overzenden met den rang van eerste, twede en derde, om daar op 't interest van de Compagnie waar te nemen, gelyk zulks de Directeurs zullen ordonneren.

16. Na d'Expeditie der drie eerste Schepen, zal in 't vierde Schip, dat van hier afgezonden zal worden, te rug komen d'eerste Administrateur, zullende by zyn vertrek in zyn plaatze succederen de twede, die weder opgevolgt zal worden van de derde, en zal dit Hof een Persoon tot remplacering van den derde Administrateur benoemen, en dus vervolgens van jaar tot jaar, zo lange deze Compagnie en 't aanstellen van de Administrateurs te *Macao* zal bestaan, en indien een van dezelve komt te sterven, en dus een van die plaatzen te vaceren, zal d'een den anderen opvolgen als zo even gemeld; en in cas den derde dat ongeluk ook mochte overkomen, zullen de twee andere te *Macao* provisionelyk een der Cassiers van de Compagnie daar toe verkiezen, tot dat de Directeurs alhier te *Lisbon* geinformeerd zullen zyn van de bequaamheit, kennis, en opregtheit van dien Persoon, en zullen deze laatste 't als dan in hun vrye keur hebben om dien provisionelyk aangestelden in die post te confirmeren, of een ander Persoon derwaarts te zenden.

17. d'Administrateurs, die te *Macao* de Compagnie assisteren, zullen gehouden zyn, alle d'ordres van de Directeurs stiptelyk na te komen, en indien 't deze laatste nodig oordelen een van dezelve, voor dat de tyd zyner Residentie te *Macao* geëindigt is, aan dit Hof te rug t'ontbieden, zal de zelve verpligt zyn over te komen, zonder dat de Directeurs hem zullen behoeven te melden d'oorzaken van dat Op-ontbod, en indien zodanige Administrateur bevonden word zyne ordres tegen gegaan te hebben, zal hy de schade, door zyn ongehoorzaamheit de Compagnie toegebraght, uit zyn Goederen moeten betalen. Ook zal men in 't ontbieden

van

van eenige Administrateurs van *Macao*, den weg van Rechten niet behoeven in te slaan, maar alleen d'ordres van de gemelde Directeurs volgen.

18. De Directeurs zullen met d'Administrateurs, die zy naar *Macao* zenden, reguleren de Commissien en Voordelen, welke zy gedurende den tyd hunner Administratie in de Stadt zullen genieten; en dat altoos met betragting van 't voordeel van de Compagnie, waar van een schriftelyk Contract zal worden gemaakt en te weerzyden getekend.

19. De Directeurs zullen tot Kapiteins en andere Officieren van de Schepen der gemelde Compagnie verkiezen de bequaamste die zy konnen bekomen, en met dezelve de Soldyen en Voordelen, die zy zullen genieten, reguleren, waar na zy daar buiten voor zich zelven niet mogen negotieren, en zullen dezelve in de Compagnie te *Macao* geincorporeert worden.

20. Dezelve Kapiteins en Officieren zullen de waarde van hunne Emolumenten overgeven aan d'Administrateurs te *Macao*, welke daar van zullen disponeren of 't Compagnies Gelden waren.

21. De Directeurs van de Compagnie zullen aan d'Administrateurs te *Macao* ordres zenden, dat zy voor 't disponeren van d'Emolumenten geen Commissie-gelden trekken, gelyk de Directeurs hier te *Lisbon* mede niets zullen aftrekken, maar aan dezelve overleveren, al wat hun wezendlyk toebehoord.

22. Op denzelven voet zullen de Zee- en Krygs-Capiteinen hun voordeel doen met voor eigen gebruik te mogen medebrengen de waarde van 100000 Reis, mits geen meer plaats beslaande als twee *Pipas*, of een half Last, insgelyks zullen de Piloten en Stuurlieden voor hun gebruik konnen mede brengen de waarde van 50000 Reis, mits beslaande een *Pipa*, of een vierde Last, en word gedeclareerd, dat indien dezelve de vryheit misbruiken, om 't in Koopmanschappen aan te leggen, die Goederen ten behoeven van de Compagnie verbeurd verklaard zullen worden.

23. Ingevalle iemant der Geinteresseerdens van deze Compagnie in gebreke blyft 't laatste derde part van zyn inleg, binnen 30 dagen na den gestelden termyn te voldoen, zal dezelve alleenlyk geinteresseerd blyven in de twee derde portien, die hy reets betaald heeft, voor welk Montant men hem zal extraderen, een Actie, inhoudende de gemelde derde portie.

24. Indien 't mochte gebeuren, dat d'eerste Inkomsten niet genoeg zyn voor 't vereischte Fonds van de Compagnie, zullen de Directeurs de twee eerste Expeditien of Bezendingen doen met het ge-

1741. October. gehele Capitaal van de Compagnie en 't manquerende voor hun rekening nemen.

25. d'Eerste Expeditie gedaan zynde, zullen alle of wel de meeste Geintereſſeerdens by een komen, en onder zich Perſonen uitkiezen, die als Procuratores met de Directeurs alle de zaken zullen afdoen, welke de laatstgenoemde door de gelykheit of egaliteit der Stemmen niet hebben konnen termineren, en vervolgens over alle andere voorvallende gewigtige zaken, welke hier niet uitgedrukt worden, delibereren.

26. De Directeurs zullen in de Plaats of Plaatzen, daar zy 't goedvinden 't gehele Capitaal van de Compagnie doen veraſſureren, en vervolgens met approbatie van de Procuratores reſolveren, of men de zommen van d'augmentatie der Compagnie mede zal doen verzekeren.

27. En alzo de Directeurs van de Compagnie in de twee eerste *Voyagien* niet gehouden willen zyn meer aſſurantie dan op 't uitgaande Capitaal te doen, zal ieder Geintereſſeerde echter de vryheit hebben, om de winst, die hy waarſchynlyk van 't Capitaal zyner Actien te verwagten heeft, te doen veraſſureren.

28. Alzo 't Capitaal, dat met het eerste Schip zal verzonden worden, in *Macao* moet blyven, zullen d'Adminiſtrateurs voor een gedeelte van 't zelve van daar allerhande Goederen uit verſcheide Plaatzen, waar van men de grootste winsten te verwachten heeft, en die in *China* te bekomen zyn, te rug zenden, en nopens 't overige zal men verder diſponeren, wat zy daar voor uit het zelve Ryk met het naaste Schip zullen laten volgen, om dus, ſchoon dat laat aankomt, de Lading in gereedheit te hebben, en de Compagnie van de ſchade te bevryden, die 't door het overwinteren hunner Schepen zoude konnen lyden, en op dien voet zal men te *Macao* continueren, om altoos een Fonds van 't eene voor 't andere Schip in handen te hebben.

29. Zo dra een Schip van deze Compagnie in de Haven van deze Stadt arriveerd, werwaarts dezelve hunnen Tocht direct van *Macao* zullen mogen doen, en van waar zy in *December* zullen vertrekken, als de beste tyd van de *Mouſſons* zynde, moeten de Directeurs 't zelve aanstonds aan 't *Oostindiſch* Huis aangeven, en zorg voor 't ontladen dragen, om te zien of de Goederen wel geconditioneert overkomen, en te beletten dat daar geen ſchade toegebraght werde.

30. De Goederen geſorteert zynde, zullen zy de dagen bepalen om die by publique veilinge te verkopen, en indien daar onder eeni-

eenige Goederen gevonden worden, waar van men d'ordres om dezelve te verkopen uit verre Landen moet verwagten, zullen voor 't laatst worden bewaard, en men zal indachtig zyn om de verkoping zo spoedig als mogelyk te doen plaatze hebben, en daar by zullen ten minsten twee van de vier Directeurs moeten assisteren. 1741. October.

31. En in geval 't gebeurde, dat zommige Geinteresseerdens van de Compagnie eenige van die Goederen mochten inkopen, konnen zy dezelve betalen, zo zy 't goedvinden, met de winsten, die zy van dat retour te verwagten hebben, en zullen hun d'overschietende Winst-penningen, die dezelve voor hun aandeel toebehoren, boven de gekogte Goederen, door de Directeurs uitgekeerd worden.

32. Na dat de Goederen, uitmakende 't *Cargasoen* van 't eerste Schip, afgeleverd en betaald zyn, zullen de Directeurs aan de Geinteresseerdens vyftien per cent uitdelen, en daar mede vervolgen tot het twede Retour verantwoord is, maar by d'aankomst van 't derde Schip, zal men delibereren of den interest zal worden verhoogt dan niet, en deswegens besluit nemen, na dat de gedachten van de Procuratores daar over gehoord zullen zyn.

33. Ieder van de Geinteresseerdens in deze Compagnie zal vermogen zyne Actien of Portien ten allen tyde te verkopen, doch zal dezelve Compagnie 't recht hebben, om die Portien voor den prys van verkoop te naasten, alles met deze formaliteiten, als ten aanzien der verkopingen van Heerlykheden gepractiseerd word.

34. Indien de Directeurs goedvinden de Capitalen van de Compagnie, (na bevinding van zaken) te vermeerderen of verminderen, zullen zy dat echter niet vermogen te doen buiten kennis en toestemming der Procurateurs.

35. Wanneer een van de Directeurs zal komen t'overlyden, of om eenigerhande oorzaken van die Charge afstand doet, zullen de drie overblyvende met de vyf Procuratores een ander in deszelfs plaatze verkiezen, mits zodanigen Persoon in de Compagnie mede geinteresseerd is; 't zelve zal ook by 't vaceren van een Procuratorschap, in dier voegen als gemeld, geschieden.

36. De tyd van d'Expeditien der Schepen van deze Compagnie geëxpireerd, en de laatste Schepen en Goederen in deze Stadt gearriveerd zynde, zullen de Directeurs uitdeling doen van 't gehele Capitaal en de Winsten die daar op aangewonnen zyn.

37. En voor de Liquidatie, of 't finaal sluiten van de Rekening, zullen by publique opveilinge verkogt werden alle de Schepen

1741. October.

en Effecten, aan de Compagnie toebehorende, zonder die verkoopdag, uit inzicht van winst of verlies, te mogen uitstellen, maar zal die voor de Meestbiedende vastgesteld blyven, en de Geinteresseerdens Kopers zynde, konnen deswegens afrekenen als Art. 31. gemeld is.

38. De dagen tot de finale afrekening vast te stellen, zullen by Publicatie bekend gemaakt, en alvorens by de Directeurs met en benevens de Procuratores gereguleerd worden.

39. De Directeurs zullen volkomen Administratie hebben over al 't gene dat van hun departement is, niet alleen 't gene in deze Articulen word vermeld, maar ook al wat hun by tyd en gelegenheit zal voorkomen ten nutte van de Compagnie te konnen strekken.

40. De Rekening van de Compagnie zal aan ieder van de Geinteresseerdens, die zulks begeren, getoond worden, en ten dien einde zal men een Huis despicieren om alle de Documenten en Papieren daar in te bewaren.

41. De Directeurs en Cassiers van dezelve Compagnie verbinden zich alle de bovengemelde Articulen, en die by vervolg gemaakt zullen worden, stiptelyk volgens den inhoude na te komen, zonder van eenige uitvlugten of interpretatien gebruik te maken.

Lisboa Occidental den 17. *Mey* 1741.

Cargo van 't Oost-Indische Schip N. S. *da Concep-Sao e St. Francisco Xavier*, van *Bengalen* en de Kust *Coromandel*, in 't midden van de gepasseerde maand te *Lisbon* gearriveert, bestaat in:

278512 ℔ Salpeper. 88500 ℔ Sapanhout. 51600 ℔ Peper. 1182 ℔ Coffy van Java. 1162 ℔ dito van Mocha. 30230 ℔ Benjuin. 3025 ℔ Japansche Aarde. 11250 ℔ Staart-Peper. 2450 ℔ Spiauter. 18550 ℔ Ruwe Zyde. 10600 ℔ Indigo van Malabar. 12788 ℔ Zyde. 400 ℔ Drakebloed. *Goederen van de Kust*: 8746 st. Masulepatans en Pollacaten. 1279 dito blauwe. 1922 st. Elefantes van diverze zoorten. 505 st. Marins. 82 st. Cambayas. 30. st. Bethilles. 140 st. Dimities. 320 st. Gingans. 2728 st. Cambayas rode en witte. 2303 st. Chichas van diversche zoorten. 383 st. Lampayas. 88 Spreyen. *Goederen van Bengalen*: 10263 st. Roemaals. 100 st. dito grote. 1968 st. Pushaque. 964 st. dito Clemé. 2802 st. Crimisi. 1700 st. Fotas, 196 st. Fotas Polanen. 1390 st. Lungis. 8540 st. Gerras. 636 st. Doosoortjes. 2050 st. Sannas Bengalen. 649 dito Monipaur. 9865 st. Bastas Gigudeas. 1539 st. Humhums. 450 st. Dimities.

3903

3003 ft. Bolsaques. 1730 ft. Carvidaris. 675 ft. Seersuekers. 675 ft. Desucais. 695 ft. Abachis. 390 ft. Soosimes. 354 ft. dito met Bloemen. 387 ft. Armozynen. 1750 ft. Bandanoes. 1370 ft. Roemaals. 449 ft. Zyde Neusdoeken. 6945 ft. Cassas. 2054 ft. Malmolens. 938 ft. Therindains. 2740 ft. Douriassen. 774 ft. Tansjeeps, &c. *Geborduurde Goederen*: 397 ft. Serchafs van Patna. 1152 ft. Dorias van Dacia. 99 ft. Malmolens. 847 ft. Voorschoten en Hals-Neusdoeken met witte, 172 ft. Tansjeeps en Douriassen met zyde Bloemen, nevens een party Chineesche Porcelynen, &c. 1741. October.

BY de tegenwoordige toestand der zaken in *Duitsland* is zyn H. om niets meer bekommert, als dat dezelve een draai mochten nemen tot nadeel van de Roomsche Religie, weshalven dezelve daar omtrent krachtige Remonstratien aan 't Hof van *Vrankryk* en den Cardinaal *de Flury* gedaan heeft, om, was 't doenlyk, zulks te beletten. ITALIEN.

De Turksche Ambassadeur heeft te *Napels* zyne eerste Audientie by den Koning en Koningin gehad, en de Presenten van den Groten Heer overgeleverd, bestaande in vier Ry-Paarden magnificq geharnast en de Tomen met Juwelen ryk bezet, zes Snaphanen en zes paar Pistolen, een Zabel, alle ryk met Diamanten versiert, een Turksche kostbare Tent ter waarde van 30000 Scudi, een Kasje met Paarlen, Diamanten en andere Edele-Gesteentens, twee Tygers, zes Turksche Ree-Bokken, twee Struissen en vele Papegajen.

Aangaande de zaken van *Corsica* heeft een Fransch Officier uit *Calvi* 't volgende geschreven: *De Republicq* Genua *zal nu best konnen zeggen, waarom wy in* Corsica *gekomen zyn, waarom wy daar drie jaren lang een zo moeilyke en gevaarlyke Oorlogh gevoert hebben, en waarom wy vertrekken, zonder dat 'er iets tot stand gebraght is*: De Genueezen hadden daar op in *Corte* 600 Man, in *Omessa* 100, 50 in *Ajaccio*, en zo veel in *Bonifacio*, en omtrent 400 in andere Plaatzen en Posten gelegt, en een Generaal Pardon voor de *Corsen* doen publiceeren, mits dat ze zich by hunne Commissarissen quamen aangeven.

DEN 20. passato zonden de Stenden van dat Koningryk Gedeputeerden aan den Groot-Hertoch van *Toscanen*, om hem te HONGARYEN.

1741. Octob*er*. te verklaren, dat ze het Besluit genomen hadden, om hem als Mede Regent t'erkennen. „De Groot-Hertoch bedankte de „ Gedeputeerden, hen verzekerende, dat de Titel, dien de „ Stenden aan Hem opdroegen, Hem aanzetten zoude, om al „ 't geen tot voordeel der Hongaren zou mogen strekken, zo „ veel mogelyk te behertigen". Den 2 . lei zyne Koninglyke Hoogheit den vereischten Eed als Mede-Regent af.

Op den gemelden 20. arriveerde te *Presburg* d'Aards-Hertoch *Josephus* te water van *Wenen*. d'Oever van den *Donau* was zwart van Menschen, om dien jongen Prins te zien. Hy had een Hongarische Muts op 't Hoofd, en wanneer 't Volk zulks zach, wierd 't gejuich aan alle kanten verdubbelt, daags daar aan toonde de Koningin den Aards-Hertoch aan de Hongarische Magnaten en andere voorname Heren, dewelke alle ter hand kus toegelaten wierden en by Eede beloofden, om hun Goed en Bloed ten dienste van de Koningin op t'offeren. Hare Majesteit deed by die gelegenheit zeer aanzienlyke Vereeringen; te weten, aan de Bisschoppen, Kruissen bezet met Brillanten, en aan de Werektsche Heren andere Kleinodien. De Groot-Hertoch heeft besloten, om zich aan 't Hoofd te stellen van den Hongarischen Adel, als Mede-Regent, en zal op zyn Hongarisch gekleed gaan.

Den 28. heeft de Koningin een Patent aan de Land-Stenden van *Opper-Oostenryk* gezonden, waar in gezegt word:

Alzo Wy vernomen hebben, dat de Keurvorst van *Beyeren* zich reets aanmatigd de Landshulde van Ul. af te vorderen, en daar toe den 2. van de maand *October* werkelyk bestemd heeft, vertrouwen Wy Ulieder ongekreukte Getrouheit, Liefde en Hoogagting, dat Gylieden van zelfs aan diergelyke Onregtmatigheid in het oor niet lenen, veel minder een zodanigen Eisch volbrengen zult: Niet te min verbieden Wy Uliede zulks zeer ernstig mits dezen, alzo Wy zulks wegens kortheit van tyd niet eer hebben konnen doen; en in geval men tot Ons nadeel geweld gebruiken mocht, zo verklaren Wy een diergelyk gedrag, gelyk het in zich zelven is, van nu af aan voor nul en van geen de minste kragt, &c. &c. Onder stond:

Philip Lodewyk, Graaf van Sinzendorf.

DEN

DEN 19. passato vertrok uit *Wenen* d'eerste Keizerin Weduwe na 't Clooster *Neubourg*. De Juwelen, Goude en Silvere Servisen van 't Hof zyn in zekerheit gebraght, 't welk met de Hof-Bibliotheek, die voor een der schoonste van *Europa* gehouden word, mede geschiedt is. 1741. October. DUITSLAND.

Alle Cancellaryen prepareren zich, om na *Presburg* en van daar verder na *Offen* te vertrekken, alwaar dezelve met het Hof zullen blyven, zo lang de Beroertens zullen duren.

Den 21. is d'eerste Compagnie van 150 Studenten opgerecht en met Officieren voorzien geworden, en men zal 'er noch twee van Konstenaren, en van alle die gene, dewelken tot d'Academie behoren, formeren. De oude Fortificatien nu voltooit zynde, arbeiden over de 7000 Man aan de nieu begonnen Werken. Men heeft in 't *Wener* Bosch drie Verhouwingen achter malkanderen gemaakt, alle grote Wegen uit *Opper-Oostenryk* na *Wenen* geleidende door affnydingen geruineert, en men recht ook langs den *Donau* Redouten op, om te beletten, dat de Vyanden niet te Water konnen naderen, ten welken einde men alle Saiken uit *Hongaryen* en *Opper-Oostenryk* zend, en van omtrent 20. andere, die men bout, en waar van 'er reets 15 voltooit zyn, zullen gevolgt worden.

Wanneer de Borgers dier Stadt als de gereguleerde Troupen, door den Veld-Marschalk Grave van *Khevenbuller*, in de tegenwoordigheit van den Vorst *Wenceslaus* van *Lichtenstein* en andere, geëxerceert wierden, zeide den Grave aan d'Officiers: „ Dat zo een wakkere Burgery niet weinig zou helpen, den „ Vyand af te weren, zo hy zich voor de Stad zien liet": waar op de Burgers alle, als uit eenen mond riepen: *Lang leve onze Koningin, wy zullen haar tot den laatsten droppel bloeds verdedigen.*

De Trompetter, die den 7. dezer van wegens den Keurvorst van *Beyeren* daar aanquam, was verzelt van een Expressen van dien Prins. Zy wierden, beide geblind, tot den Grave van *Khevenbuller* gebraght, aan wien zy een Paquet overgaven van den Keurvorst, als mede een Brief voor de Koningin, onder den Titel van Aards-Hertogin van *Oostenryk* en Groot-Vorstin van *Toscanen*. In 't Paquet waren verscheide Exemplaren van

1741. October. de laatste Manifesten van dien Prins, en verscheide Rescripten, houdende aan de Staten van *Neder-Oostenryk*, en aan de Hoge Gerechtshoven en Collegien van die Stadt, ten einde dezelve te sommeren, om Hem Hulde te doen, en den Eed van getrouheit aan Hem, als hunnen wettigen Prins en Aards-Hertoch van *Oostenryk* af te leggen. De Grave van *Khevenhuller* ziende, dat de Titel van de Koningin niet aan hare Majesteit gegeven was, gaf den Brief aan den Trompetter te rug en behield d'andere stukken, en zond zynen Secretaris na *Presburg*, om d'intentie van de Koningin te weten, van dewelke hy daags daar aan 't volgende Antwoord ontfing; „Dat zy te „ veel vertrouwen stelde op den iever en toegenegenheit van „ hare getrouwe Staten en Onderdanen van *Neder-Oostenryk*, „ om zich niet verzekert te houden van den afkeer, dien zy „ hebben zouden, om na voorslagen te luisteren, zo strydig te- „ gen hunnen plicht; dat zy derhalven hoopten, dat zy ze op „ een gevoeglyke wyze zouden verwerpen, en niet nalaten hare „ Souvereine toegedaan te blyven en alle hunne krachten in te „ spannen, om de Vyanden te keer te gaan, die Haar vervolg- „ den, enz". De Grave van *Khevenhuller* zond een oogenblik daar na den Trompetter aan den Keurvorst met het volgende Antwoord te rug, te weten; „Dat de getrouwe Stenden en „ Onderdanen van *Neder-Oostenryk* de Koningin op een onschend- „ bare wyze toegedaan zouden blyven; dat hunne getrouwig- „ heit hen met geduld zoude doen ondergaan alle de rampen, „ die de Vyanden van hare Majesteit hen quamen te veroor- „ zaken, en dat ze hun Goed en Bloed zouden opofferen ter „ verdediging van haar Souverein". Men gaat als noch voort, die Stadt in staat van tegenweer te stellen, en om de Vesting-Werken verder uit te breiden, heeft men alle de Gebouwen gesloopt, die zulks zouden hebben konnen beletten. Verscheide Paleizen en prachtige Huizen, die zeer aanzienlyke sommen gelds gekost hadden, zyn afgebroken. Ook is de overheerlyke Tuin van den Prins *Eugenius* geruïneert, die een der voornaamste Sieradien van *Wenen* was, en aan welken die grootmoedige Prins over de *zes Millioenen* te koste had gehangen.

De tyding, dat de Koning van *Zweden* de vrye oeffening van de

de Gereformeerde Religie in zyne Ryken heeft toegestaan *, veroorzaakt by de Protestanten zo te *Weenen* als in andere Staten van *Duitschland* groote vreugde, dewelke noch vermeerderd door 't gerucht, dat de Koning van *Pruissen* besloten heeft de publique oeffening van de gemelde Religie te *Breslau* toe te staan. 1740. October.

Te *Regensburg* vertoond men 't volgende *partage Plan* der *Oostenryksche Landen*, als

1. Voor *Keur-Beyeren* 't gantsche Aarts-Hertochdom *Oostenryk*, met half *Bohemen*, *Tirol* en d'*Oostenrykische Zwabische Provintien* en de Ryks-Steden *Augsburg*, *Ulm* en *Neurenburg* met den Titul van *Koning in Beyeren en Allemannien*.

2. Voor *Pruissen* gantsch *Silesien* en *Moravien*.

3. Voor *Keur-Saxen* d'andere helft van *Bohemen* met de Hoofdstadt *Praag* en den Titel van *Koning van Bohemen*.

4. Voor *Vrankryk* 't Hertochdom *Luxemburg* en 't Ampt *Germersheim*.

5. Voor *Spanjen*, *Parma* en *Piacenza*, 't welk met *Sardinien* en *Corsica* aan den Infant *Don Philippus* zoude gegeven worden; waar tegen

6. Voor den Koning van *Sardinien*, *Milaan* en *Mantua* met de Titel van *Koning van Lombardyen* zyn zoude.

7. Voor den Koning van *Sicilien* 't Groot-Hertochdom *Toscanen*.

Hongaryen met *Stiermark*, *Carinthien*, *Crain* en d'overige *Oostenrykse Nederlanden* zouden aan de Koningin van *Hongaryen* blyven.

By de tegenwoordige omstandigheden van 't Huis van *Oostenryk*, na d'uitsterving der Manlyke Linie, is nu ook 't Vorstelyke Huis *Wurtemberg* opgekomen en pretendeert, dat d'opvolging van 't Oostenrykische Huis in 't Hertochdom *Wurtemberg*, die men aan 't zelve door het Tractaat, met Keizer *Rudolphus II.* Anno 1599. gesloten, had moeten gereserveert laten, nu geen plaats meer kon hebben, alzo 't gemelde Tractaat notoir maar met de manlyke Linie van *Oostenryk* en daar in van de Vrouwelyke geen 't minste gewag gemaakt was, en dat byge-

* *Zie hier voren op pag. 265.*

1741. Ocober. gevolg d'Opvolgers van Keizer *Karel* VI. noch de Titels noch de Wapens van *Wurtemberg* meer konden voeren, &c.: Die Zaak zal zekerlyk zware Verschillen en Disputen verwekken, tot dat ze met alle andere Verschillen over d'Oostenryksche Successie of door den Degen of door een algemene Conventie beslist word.

De Memorie welke de Verkiezings Minister der Koninginne van *Hongaryen*, als Koningin van *Bohemen*, Heer van *Brandau*, aan de Keur-Mentzische Minister te *Francfort*, aangaande het voeren der Boheemsche Keur-Stem door de gemelde Koningin, gepresenteert heeft, behelst in substantie:

Dat hét gantsch overtollig was, noch bewyzen by te brengen, dat het Recht, de Stem en Keurvorstelyke Waardigheit aan de Koningin van *Hongaryen*, als Koningin van *Bohemen* onbetwistbaar toequamen; vermits zulks in d'Antwoorden op de twee Memorien van den Graaf van *Montijo* reets geschied was: Dat het derhalven geen Vraag was, waar over men noch behoorde te delibereren, dezelve t'onderzoeken, en noch veel minder te decideren, alzo de *Gulde-Bulle*, als d'oudste Grondwet van de Keizerlyke Verkiezing daar toe geen de minste plaats overig liet: Dat geen stryd daar over zynde, of de Keur-Stem en Keurwaardigheit aan 't Koningryk *Bohemen* gehecht was, maar die twee zwarigheden gemaakt wierden, 1. over de Sexe der Koningin, 2. wegens de Pretentien, die eenige Vorsten op hare Vaderlyke Successie maakten.

Dat niemant, zonder alle Godlyke; Menschelyke, Natuurlyke en Ryks-Rechten te quetsen, Richter zyn kon noch mocht in zyn eige Zaak *, en dat men derhalven de Decisie dier Vragen niet laten kon aan die gene, die ze opperden en die zwarigheden maakten: Of men moest dan aan die Koningin, die zich in 't zelve geval bevond, ook die zelve Recht en Macht van Decisie toestaan. Maar dat'er geen Menschelyke Decisie plaats had, als die reets door klare en deciderende bewoordingen van de Wet gegeven was, en wel zo veel te minder, als die zelve Wet daar by uitdrukkelyk verbood, *geen Tegenspraak, interdict, Proces, Gericht, Sententie, en al wat 'er zou konnen bedacht worden, toe te laten tegen het vry gebruik en d'oeffening van de Keur-Stem*; verklarende daar by als nul en niet gedaan, al wat 'er ter contrarie mogt gedaan zyn. Nu

* Om dat hy geen *Aanklager* en *Rechter* te gelyk zyn kan.

Nu was dit juist het geen het XX. Capittel van de *Gulde-Bulle* vaststelde, en dat volgens 't geen 'er verder geordineert was, niemant de Keur-Stem kon en mocht voeren, dan *de Bezitter van 't Land, aan 't welk de Keur-waardigheit gehecht en vast was*: Vermits nu 't Koningryk *Bohemen* zodanig een Land was, zo volgde noodzakelyk, dat niemant dan *deszelfs Bezitter* de Rechten dier Waardigheit had en oeffenen kon, en die niet van zodanig een aan die Koningin konden betwist worden, die haar *als Bezitter van het gemelde Koningryk* erkende, en dat haar Sexe haar daar in niet in de weg stond, alzo 'er teffens klaar geordineert was, *dat de Keur-Stem en Keur-Waardigheit nooit zouden afgescheiden worden van den Bezitter van 't Koningryk Bohemen.* Ja wanneer in 't VII. Capittel van die *Bulle* de Manlyke Successie ten aanzien van d'andere Keurvorstendommen, gereguleert wierden, volgden daar op aanstonds die Woorden: *Altoos echter behoudens de Privilegien, Rechten en Usantien van 't Koningryk* Bohemen, *ten opzigte van de Verkiezing van een Koning by 't openslaan van den Throon, welke Verkiezing geschieden moet door d'Inwoonders van 't Koningryk, die macht hebben een Koning van* Bohemen *te verkiezen, volgens 't onheugelyke gebruik, en volgens de Privilegien, die zy van de Roomsche Keizers en Koningen hebben*, aan welke Privilegien de Doorluchtige Wetgever verklaard, niet te willen derogeren, (te weten *met de Successie alleen aan de Manlyke Linie te reserveren, gelyk by d'andere Keurvorstendommen*) maar dat dezelve altoos in hunne kracht blyven zouden: Die *Privilegien, Rechten en Usantien* zeide hy deze te zyn: *Dat zo lang een Prins of Prinses van Koninglyke Bloede overig was, die Prins of Prinses opvolgen moesten: Maar alle Descendenten komende te manqueren, of dat de Throon op een andere wys vacant wierd, dan stond het Recht van een Koning van* Bohemen *te verkiezen by de Prelaten, Hertogen, Vorsten, Baronnen, Edellieden en Gemeenten van 't Koningryk.* De Keur-Stem en Keur-waardigheit van *Bohemen* dan niet konnende stilstaan of buiten activiteit en oeffening blyven, wanneer 't Recht van een Koning te verkiezen op de Stenden gekomen was, konden en moesten ze zulks zo veel minder doen, wanneer noch een Prinses uit de Koninglyke Bloede overig was, welkers Rechten die der Inwoonders noch over troffen.

1741. October.

Eindelyk was 't door het I. Capittel van de *Gulde-Bulle* gedecideert, dat men onder de naam van *Bezitter van een Keurvorstendom*, geen ander moest verstaan, dan die gene die, 't zy Prins of Prinses, *by 't open vallen van den Keizerlyken Throon in het Bezit van het zelve is*: En dat derhalven aan de Keurvorsten verboden was, *dat, indien d'een tegens den ander eenige Stryd-zaak had, hy daarom aan*

1741. October. *dezelve, of aan zyne Afgezanten 't vrye geleide niet weigeren mocht, noch hem aanvallen in zyn Persoon, noch in die hem toebehoren, noch in zyn Goederen.* Die dan zulks deed, verkreeg daar door geen Recht, maar verloor veel eer, volgens die zelfde *Gulde-Bul*, 't geen hem anders toequam.

Die dan over openbaar en aan de handhaving der Grond-Wetten ieder Ryks-Stand zyn welzyn, vryheit en de publicque ruste gelegen zynde, had ieder een morgen van derzelver verbrekinge te verwagten, 't geen d'ander heden daar van ondervond.

Schoon nu die Zaak geen verder onderzoek en beslissing behoefde noch toeliet, en zelfs niet meer van eenige Vierschaar afhing, had nochtans de gemelde Ambassadeur, volgens zyn pligt, niet konnen nalaten deze Voorstelling tot het interest van de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen* te doen; vlyende zich hare Majesteit, dat alle die gene, die 't gemene welzyn ter herte nemen, met haar een gemene Zaak daar van zouden maken, als die hen ook allen eveneens raakte, &c.

Waar en tegen de Gezanten van de Keurvorsten van *Ceulen*, *Beyeren* en de *Palts*, gezamentlyk met den Gezant des Konings van *Pruissen*, aan den Mentzischen Gezant eene Memorie hebben overgelevert, waar by zy verklaren; „dat hunne Keurvorstelyke „ Doorluchtigheden gezamentlyk met zyne Pruissische Majesteit „ oordelen, dat gemerkt de tegenwoordige omstandigheden der „ zaken van 't Ryk, geraden zouden zyn, om de Keurvorstelyke Stem van *Bohemen* voor ditmaal op den aanstaanden „ Verkiezings-Ryksdag niet te doen gelden; dat ze gantsch „ niet van zints zyn, om aan 't Keurvorstelyke Collegie, nochte „ aan eenig Lid van 't zelve nadeel te veroorzaken, of de „ *Goude-Bulle* eenigermate te krenken, maar in tegendeel om „ dezelve als de fondamentele constitutie van 't Ryk, onschendbaar te handhaven". De Saxische Gezant heeft die Memorie niet getekend, verklarende, „dat zyn Hof generhande zwarigheit maakte wegens de deugdelykheit der Boheemsche Stemvoering, maar enkel en alleen wegens de wyze, „ hoe die t'oeffenen".

De Koning van *Polen*, als Keurvorst van *Saxen*, de Koning van *Groot-Brittannien*, als Keurvorst van *Brunswyk-Lunenburg*, en de Koning van *Pruissen*, als Keurvorst van *Brandenburg*, zyn onderling over een gekomen, om nopens 't Point der aanstaande

de Capitulatie van een nieuwen Keizer eene Lyn te trekken, ten einde deze drie Keurvorsten beter in staat mochten blyven, om de Voorregten der Protestanten te herstellen en staande te konnen houden. 1742. October.

Alzo de Fransche Armée de permissie gekregen hebben, van een zekere quantiteit Granen en Vouragie in de Pruissische Landen te mogen kopen, heeft de Regering te *Cleef* met de Fransche Commissarissen de volgende prys daar van gereguleert: De Mudde Haver 2 Ryksdaalders 40 Stuivers, Garst 3 Ryksdaalders, Weit of Tarwe 7 Ryksdaalders 30 Stuivers, 1000 Ponden Hooy 6 Ryksdaalders 40 Stuivers, 1000 Ponden Stroo 3 Ryksdaalders Cleefs Geld: Al 't welke de Verkopers voor die Prys op haar eige kosten aan de naast leggende Rivieren moeten leveren, van waar het de Fransche op hun Rekening verder laten transporteren.

De Magistraat der Stadt *Ceulen* de Fransche Generaliteit niet hebbende konnen bewegen, dat dezelve van haar voornemen, om een sterk Corps Fransche Troupen aldaar te doen overwinteren, afstond, is na verscheide gewone en buiten gewone Raadsvergaderingen besloten, veel liever 't uiterste geweld af te wagten, als die Inquartiering vrywillig toe te staan, en daar door aan andere Ryks-Stenden een quaad voorbeeld te geven, en de Voorregten van die Stadt te krenken, zynde dit Besluit aan alle de Dekens van de Gildens bekend gemaakt en eenpartig goedgekeurd: Voor 't overige doed de Stadt veel moeite om 't Garnizoen met Kreits-Troupen te versterken.

De Keurvorst van *Beyeren* de Stadt *Lintz* *, zonder eenige tegenstand t'ontmoeten, bekomen hebbende, zo quam hy den eersten dezer zelf aldaar, om de nodige schikkingen te maken, tot de Landshulde die den 2. met alle pracht en Stacie gelukkig gedaan wierd, zynde alvorens de Stenden daar toe op de volgende wyze beschreven:

WY *Karel Albrecht*, Hertoch van *Opper-* en *Neder-Beyeren* en den *Opper-Paltz*, als Palatyn des Ryks; Aardshertoch van *Oostenryk*;

* Zie hier voren *pag.* 183.

1741. Octoler. *ryk*; Keurvorst van 't H. *Roomsche* Ryk; Vicaris in de Landen des Rhyns, *Zwabische* en *Frankische* Regts, &c.; Landgrave van *Leuchtenberg*, &c. &c. &c.

Lieve, Getrouwe. Nadien door de dood van de Doorluchtigste en Magtigste Prins en Heer *Karel* de VI. Roomsch Keizer, Koning van *Spanjen*, *Hongaryen* en *Bohemen*, Aardshertoch van *Oostenryk*, glorieuser memorie, de Manlyke Linie van 't Aards-Hertochlyke Huis uitgestorven is, en overzulks de Koningryken en Erflanden door wyle den Keizer *Ferdinand* de I. bezeten, vacant geworden, en op Ons, als ware en ontwyffelbare Erfgenamen en Opvolger uit kragte van de Testamenten, Huwelyks Verbonden en Verdragen gedevolveert zyn, hebben wy van 't Aards-Hertochdom *Oostenryk*, op d'*Ens*, als door 't Recht zyner Voorzaten aan *Beyeren* behorende, jegenwoordig bezit genomen. Wy zyn in de Hoofdstadt *Lintz* getreden, op dat onze Lieve en Getrouwe Staten der Erflanden van 't Aards-Hertochdom *Oostenryk* op d'*Ens* aan ons d'Erfhulde zouden afleggen, die ons door 't Recht onzer Voorzaten toekomt; en nadien wy Ons niet lang zullen ophouden, maar voornemens zyn, binnen korten verder door te dringen, om in 't bezit van d'andere Koningryken en Landen te stellen, die op Ons gedevolveert zyn, en ondertusschen besloten hebben, alhier te *Lintz* voor Ons vertrek in eigen Persoon d'Erf-Hulde van onze Lieve en Getrouwe Stenden t'ontfangen, hebben wy ten dien einde de twede dag van d'aanstaande maand *October* bepaalt en verkoren. Wy beroepen en vorderen Uw N. . . en alle andere Lieve en Getrouwe Lands Stenden; Uw door deze jegenwoordige bevelende, dat gy zonder nalaten, ten uiterste een dag voor de gemelde tyd uw hier doet vinden en op den bepaalden dag 's morgens volgens gebruik de gewone Hulde met onze andere Lieve en Getrouwe Lands Stenden aan ons aflegt, en uw daar van om generhande redenen onthoud, ten ware 't was door belet van de Voorzienigheit: en in cas gy, buiten vermoede, mochte weigeren aan ons de gewone Hulde af te leggen, en gy uit ongehoorzaamheit niet compareerde, zullen wy Ons verpligt vinden, tegens Uw te handelen als 't zelve in zodanige geval tegens wederhorige Stenden behoort.

Gegeven in ons Casteel van *Lintz*, Hoofdstadt van ons Aards-Hertochdom *Oostenryk* op d'*Ens* den 19. *September* 1741.

De Conquesten die de gemelde Keurvorst zedert gemaakt heeft, bestaan in 't bekomen van het Stedeken *Steyer*, leggende aan de Rivier d'*Ens*, zonder dat d'Ingezetenen uit vrees

van

van Goed en Bloed te verliezen zich daar tegen hebben konnen aankanten. 1741. October.

Te gelyk is het gegaan met *Gemunden* een Stadt in 't *Opper-Oostenryk*, aan den Vloed *Traun*, welke opgeëischt zynde, hebben geoordeelt by tyds te Capituleren, waar door zyne Doorluchtigheit van de *Zoutpannen*, die jaarlyks 12000 Floreinen opbrengen, meester geworden is. Ook heeft hy bezit laten nemen van 't Casteel *Ebersberg*, gelegen op een hoogte aan gene zyde de gemelde Rivier de *Traun*.

De gemelde Keurvorst heeft wyders ter bereiking zyner belangen, van zyne Wereltlyke Clergie een verschot geëischt, 't welk hen tot op de weder betaling met vyf per cent zoude verintere sseert worden: Verders moet ieder Dienstbode van zyn Loon een vyfde tot de publicque Lasten contribueren, en van 't Land is een halve Land-Steur tot onderhoud der Land-Militie geëischt. Voorts een Edict heeft doen afkondigen, waar by hy aan alle zyne Onderdanen en Vasallen beveelt, om d'Oorlochskosten te helpen dragen. In dit Edict word onder anderen gezegt; „dat vermits zyne Keurvorstelyke Doorluchtig„heit zich genoodzaakt ziet, om ter verkryginge der Landen, „die hem aanbesturven zyn, buiten gewone kosten te maken, „en alle zyne Vazallen in die hoedanigheit gehouden zyn, om „zich met de nodige Wapenen en Paarden by d'Armée te ko„men voegen, zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit hen ech„ter voor ditmaal van dien plicht wilde ontheffen, mits dat „ieder Onderdaan of Vasal binnen den tyd van 14 dagen 80 „Floreinen in de Krygskasse betaalde. Welk Geld binnen 14 dagen, by verlies van 't Leen, moest opgebraght worden; ook moet ieder Vasal opgeven hoe veel zyn Leengoed jaarlyks opbrenght.

Vervolg der Dagverbalen van d'Oostenryksche Armée.

d'ARMEE den 12. passato in de Vlakte van *Bublau* gearriveert zynde, deed de Veld-Marschal Graaf van *Neuperg* 200 Paarden en 500 Croaten tegens over de Vyandlyke Bruggen op de *Neis* posteren, om hunne Detachementen, die ze by die Bruggen hadden, te versterken, en hun ook eenige Canons zond. Den 13. SILESIEN

1741. October.

chargeerde men van weerkanten den gehele namiddag, waar by wy vyf Soldaten, twee Croaten en drie Paarden verloren hebben, maar 't verlies van den Vyand weet men noch niet. Dien namiddag waren de twee Arméen in volle beweging, om malkanderen t'observeren.

Onze Armée, gelyk ook de Vyandlyke, zyn zedert den 15. in die zelve situätie gebleven, malkanderen observerende, maar niets tenterende. Den 17. is een Party Ulaners van 300. Man by *Klampenau* door eene van onze Husfaren van 30 Man gerencontreert, aangevallen en verslagen, zynde derzelver commanderende Officier, een Collonel-Lieutenant, met twee quetsuren gevangen gemaakt. Verscheide Couriers en Trompetters zyn zedert eenige dagen tusschen de beide Arméen over en weer gepasseert. De Vyanden hebben vyf Battaryen opgeregt, en dezelve rondsom met Redouten bezet, dewelke ze door een Communications-Linie vereenigen willen, om hun Front te dekken.

Onze Armée, zyn Hoofdquartier den 22. te *Neuits* hebbende, is alles in de beide Legers zo stil en vreedzaam, als of men van geen Vyand wist, doch men attribueert die inactie niet toe aan de hope van Succes der Negotiatie tot Vrede, maar in tegendeel enkelyk aan de Rivier de *Neis*, als die de Legers van malkanderen houd, continuerende ondertusschen de Vyanden t'arbeiden aan Battaryen en Redouten, zo wel op de Berg van *St. Rochus* tegens over de Stadt *Neis*, als ook tegens over van ons Leger.

Den 26. was noch niets tusschen de twee Arméen gepasseert. De Groot-Brittannische Minister Graaf van *Hindfort*, die zich op verzoek van den Koning van *Pruissen* van *Breslau* na zyn Armée vervoegt had, arriveerde den 23. van daar over *Neis* in onze Armée, en confereerde eenige uuren met den Veld-Marschal van *Neuperg*, waar na hy na *Nies* ging overnachten: Den volgende morgen begaf de Graaf van *Neuperg* zich ook na *Neis*, en confereerde nochmaals met zyne Excellentie. Dien dag ontfing den Graaf van *Neuperg* een Expresse van *Presburg* met Depeches, waar van hy aanstonds den inhoud aan dien Engelsche Minister ging communiceren.

De beide Legers zedert tien dagen uitgerust hebbende, zyn nu weder in volle beweging. 't Pruissische, 't welk den 26. opgebroken was, heeft de route niet na *Otmachau*, gelyk men toenmaals onderrecht was, maar de linker hand genomen, en is tusschen *Grotkau* en *Lewin* de *Neis* over vyf Bruggen gepasseert, van waar 't verder op een hoogte in een Bosch geavanceert is, en alwaar het thans noch staat. Onze uitgezondene Spions zo wel als d'aangekome

Deser-

Deserteurs rapporteerden, dat de Vyanden van intentie zyn na *Jagerndorf* en *Troppau* te marcheren, om in *Moravien* te dringen, waar op de Veld-Marschal van *Neuperg* den 27. onze Armée na *Opperstorf* deed avanceren, om de Vyanden af te wagten als ze een Slag willen wagen, of hunne voornemens op *Moravien* te verydelen, ingeval ze in der daad voor hebben in die Provintie te dringen, doch tot nu toe hebben ze geen verdere beweging gemaakt. De Situatie van ons Leger van *Opperstorf* is zodanig, dat wy altyd by noodgeval twee marchen voor de Vyanden konnen doen, zonder ons veel af te matten. Alle Vredens-hope schynt nu weder verdwenen te zyn, wyl den Graaf van *Neuperg* in de gehele Armée onder zware straffe verboden heeft niet meer daar van te spreken. 1741. *October.*

De Veld-Marschal van *Neuperg* den 29. vernomen hebbende, dat de Vyandlyke Armée na *Biliz* en *Hemersdorf* marcheerde, om d'onze te naderen, detacheerde den Collonel *Trips* met een Corps Hussaren, Pandouren en Croaten, om hunne bewegingen t'observeren: Deze Collonel detacheerde vervolgens op de route den Lieutenant Collonel *Marvis* met 200 Paarden en eenige Compagnien Pandouren, dewelke in een Bosch gekomen zynde, een Vyanlyk Detachement, bestaande in Hussaren, Oulanen en een Compagnie Granadiers, ontmoetende, en dezelve met de Zabel in de vuist attaqueerden: De Vyanden hadden eenige Veldstukken, en deden over de 40 schoten op d'onze, egter wierden ze na een hardnekkig gevecht gedwongen te wyken, en van d'onze al slaande tot aan hun Leger vervolgt: By deze Actie hebben wy 6 Doden en 3 Gequetsten bekomen, maar daar en tegen op de Vyanden 41 Gevangens gemaakt, waar onder een Hussaren Lieutenant. Den 30 passeerde in beide de Legers niets byzonders, wegens het slegte regenagtige Weer, doch arriveerde een groot getal Deserteurs: Den namiddag ging de Veld-Marschal van *Neuperg* de Situatie van 't omleggende Terrein tot een bequaam Leger recognosceren. Den 1. dezer maakten de Vyanden een beweging ter regter zyde, als of ze tegen *Neis* marcheren wilden, maar vonden impracticable Moerassen voor d'Artillery en voor hen, dewelke ze noodzaakten van dit voornemen af te staan. Onze Hussaren en Pandouren attaqueerden de Voor-Troupen der Vyanden gedurende deze poging verscheide malen, zonder egter hun veel schade toegebraght te hebben. Den 2. wierden 10000 Man van 't Vyandlyke Leger na *Oppelen* gedetacheert; doch van onze Hussaren, Croaten en Pandouren zodanig ontrust, dat ze by hun Armée hadden moeten weder keren. Den 3. ontfing onze Armée ordre van

zich

1741. Octover. zich gereed te houden om 't nieuwe afgestoke Leger te gaan occuperen, en de Vyanden aldaar af te wagten, als zy voor hebben een slag te wagen, waar aan men egter twyffeld, wyl men verneemt, dat ze eenige Bruggen over d'*Oder* geslagen hebben, en reets eenige Troupen dezelve doen passeren, doch weet men hunne voornemens niet. De Deserteurs rapporteren wel eenparig, dat 't is om over *Neustad* in *Moravien* te dringen, maar men slaat 'er geen geloof aan, en presumeert daar en tegen, dat hunne intentie is, van *Oppelen* te bemagtigen en 't gedurende de Winter aldaar staande te houden, om *Opper-Silesien* des te beter in dienstbare onderwerping te houden. Men zegt, dat de Koning van *Pruissen* den 28. passato een Of- en Defensive Alliantie Tractaat met *Vrankryk*, *Spanjen* en *Beyeren* geratificeert heeft. De Groot-Brittannische Minister Graaf van *Hindford* bevind zich noch te *Neis*, zonder dat men weet wanneer hy na de Pruissische Armée retourneren zal. Onze Partyen snyden den Vyand alle toevoer af, weshalven groot gebrek by hen is. Ook word hy op alle marschen zeer geincommodeert.

Den 3. brak d'Armée uit 't Leger van *Opperstorf* op en quam in de vlakte van *Grieslau* camperen, waar van de Situatie en gelegenheit veel voordeliger en bequamer tot een Actie als die van *Opperstorf* is. Naulyks waren wy daar gearriveert, of de Pandouren eischten verlof en afscheid van na Huis te mogen keren, zeggende, dat ze zich uit kragte van de Capitulatie, met den Collonel van *Trenk* gemaakt, alleenlyk geëngageert hadden gedurende de Zomer te dienen: De Veld-Marschal van *Neuperg* liet, om ze van dit voornemen af te schrikken, 6 van hunne Harum-Bassas of Aanvoerders aanstonds arresteren, doch zulks verergerde de zaken, want den 5. omtrent 500 van dat Corps vergaderden, die 't Leger verlieten en de route na *Moravien* namen: De Veld-Marschal ziende, dat ze niet tot bedaren te brengen waren, ordonneerde, dat men ze vry zou laten repatrieren, mits dat ze alom op de route een goede ordre en discipline zouden houden. De Vyandlyke Armée campeert noch by 't Bosch tusschen *Friedland* en *Steindorf*, zynde maar een distantie van een uur van 't onze: Dezelve houd zich noch zeer stil, en men weet als noch niet, welk haar voornemen is, en waar omtrent ze de Winterquartieren zal betrekken. De zedert drie dagen gedurig gevalle Regen en daar mede verzelde koude incommoderen de beide Armeen niet weinig, en mochten derzelver Winterquartieren wel vervroegen.

Den 9. zyn de Regimenten Hussaren van *Pestwarmagi* en *Czacki*

na *Bohemen* vertrokken. d'Armée is noch niet gevolgt, maar heeft ordre van zich gereed te houden, om zulks alle uuren te konnen doen. Den 10. heeft men de Pontons na *Oostenryk* gezonden. Den 11. arriveerde de 1500 Man van 't Guarnizoen van *Neis* met drie Canons en een grote quantiteit van Oorlochs-Ammunitie in onze Armée, en men verwagt ook 't grootste gedeelte van d'aldaar in voorraad zynde Provisie van Leeftogt, zullende 'er maar een Guarnizoen van 1000 Man blyven. Den 11. keerde de Generaal *Neuperg* met den Groot-Brittannische Minister Graaf van *Hindford* na *Steindorf* by *Klein-Glogau*, en assisteerden by een nieuwe Conferentie. Den 12. arriveerde de gemelde Graaf van *Hindford* met zyn gantsch Gevolg te *Neis*, en de Generaal *Lentulus* vertrok na *Wenen* en *Presburg*. Men continueert een diep stilzwygen te houden, over 't gene tusschen de twee Arméen verhandeld is of noch verhandeld word; men weet echter, dat de wederzydsche Patrouillen zich verscheide malen des nachts ontmoet en als de beste Vrienden gegroet hebben. 1741. *October*.

ZYNE Majesteit van *Pruissen*, na deszelfs aankomst voor *Neiss*, verzeld door zynen Heer Broeder den Prins *Wilhelm* en den Markgraaf *Karel*, zekere Post omtrent die Vesting willende recognosceren, heeft gevaar gelopen door een Kogel, die effen voorby zyne Majesteit vloog, zyn leven te verliezen; ter zelver tyd hadden twee Detachementen Hussaren en Ulanen de stoutheit van tot onder 't bereik van 't Canon der gemelde Vestinge te naderen, en veel Hoorn-Vee, Vouragie nevens eenige Ammunitie-Wagens mede te nemen. De Koning zeer misnoegt zynde over de buitensporigheden, welke eenige Soldaten van zyne Majesteits Leger gedurende den marsch naar *Neiss* ten platten Lande en zelfs in eenige Roomsch-Katholyke Kerken gepleegt hebben, heeft een scherp Edict doen publiceren, behelzende in substantie: „Dat alzo deze buitensporigheden groot verwyt onderhevig waren, de Koning ernstig beveeld, dat de Generaal Prevoost omtrent het Leger naarstig zal doen patrouilleren en op staande voet doen Ophangen zodanige Soldaten, ofte derzelver Vrouwen, enz., dewelke in 't een of ander Dorp zonder schriftelyk verlof te konnen aantonen betrapt worden; en dat aan d'uiterste Wachten naaukeurig bevel zal worden gegeven, geen Soldaat te NEDER-SILESIEN.

1741. Oktober. „ laten passeren, op straffe, dat ieder, welke zonder uitdrukkelyk verlof van wat Regiment 't ook mocht wezen buiten 't „ Campement gevonden word, dertig maal door de Spitsroeden zal lopen.

't Leger van zyne Majesteit is 's nachts tusschen den 26. en 27. passato in stilte van voor *Neiss* opgebroken, en de Rivier van dien naam over verscheide Pontons omtrent *Michelau* overgetrokken, alwaar een sterk Detachement van d'Oostenrykschen geposteert stond, 't welk kort daar op naar 't Leger gekeerd is, en dus, na 't schynt, niet raadzaam gevonden heeft dien Overtogt te betwisten. Zedert dat alle onze Troupen de voornoemde Rivier overgezet zyn, is men in 't algemeen van gedagten geweest, dat tusschen de beide Legers eene Actie zou voorvallen, maar vermits men verneend, dat de Generaal Graaf van *Neuperg* met het zyne tusschen twee Meiren staat, en van weerskanten door dikke Losschen gedekt is, gelooft men niet, dat het tot een wezentlyke Battaille komen zal, zynde tot noch toe niet dan tusschen de wederzydsche Hussaren eenige kleine schermutselingen voorgevallen: Ons Leger staat nu omtrent *Kalteck*, alwaar 't zelve echter niet lang blyven, maar zo men verzekerd, in *Moravien* de Winterquartieren betrekken zal.

De Jezuiten in *Neder-Silesien* moeten een Millioen Ryksdaalders betalen voor de gesalveerde Kostbaarheden hunner Kerken en Kloosters.

ZWEDEN. DE *Besluiten der Ryksstenden*, op den laatst gehoudene Ryksdag, welke den 2. *September* geëindigt is, zyn gepubliceert en van den volgende inhoud:

WY Onderschreve des Ryks *Zweden* Raden en Stenden, Graven, Vryheren, Bisschoppen, Edellieden, Priesterschap, Bevelhebberen te Land en te Water, Burgerye en Boeren, die zo wel voor hen zelfs, als ook als Gevolmachtigden voor onze t'huis gebleve Medebroeders alhier op den door Gods Genade gelukkig geëindigde Ryksdag vergadert zyn geweest, maken hier mede bekend, dat nadien de *Grootmachtigste Vorst en Heer*, FREDERIK, *Koning der Zweden, Gotthen en Wenden, &c. &c. &c., Landgraaf van Hes-*

Hessen, &c. &c. &c. Onze Allergenadigste Koning en Heer, in Genaden goed gevonden heeft, aangemerkt de tegenwoordige gesteldheit der zaken van *Europa*, noch voor d'in 't Besluit van den laatste Ryksdag bepaalde tyd, ons tot een algemene Vergadering alhier te beroepen: Zo hebben wy ons volgens d'ons als Onderdanen opleggende gehoorzaamheit toedragende heerlyke zorgvuldigheit, op den bestemde dag herwaarts begeven, d'aangelegenheden, dewelke ter onzer Verhandeling voorgelegt zyn, in naukeurige overweging genomen, zyne Koninglyke Majesteit daar over onze getrouwe en onderdanige Raad mede gedeelt, en dezelve eenparig op de volgende wys afgemaakt: 1741. October.

I. Voor eerst zeggen wy God Almachtig voor de menigvuldige, van ons lieve Vaderland zedert de laatste Ryksdag, door zyn goedertiere Voorzienigheid genote Weldaden, hertelyke en ootmoedige dank.

Van zyne Koninglyke Majesteit, onze genadige Koning, goedertiere en tedere zorgvuldigheit voor onze Vryheden en Rechten, voor de welstand en veiligheit des Ryks, als ook voor de welvaart aller Ingezetenen, hebben wy nu en dan by deze onze Vergadering zo dierbare en overtuigende Preuven gevonden, dat de jegens een zo grote Koning by ons ingewortelde Liefde en Eerbied ons niet alleen tot in 't Graf verzellen, maar ook by onze Nakomelingen in een altoos durende eerbiedige volle geheugenis blyven zal.

II. Zyne Majesteits betuigende zorgvuldigheit voor de behoudenis der zuivere Leer en handhaving der Religie-Wetten tegens die gene, die verleidende Stellingen en dwalende Nieuwigheden gepoogt hebben te verspreiden, erkennen wy niet minder met onderdanige en allerdankbaarste eerbied.

En gelyk wy d'Eensgezindheit en zuiverheit in de Godsdienst als den grond van een eenstemmige en duurzame Regering aanmerken; Zo hebben wy d'in dit Stuk ons voorgekome Verhandelingen in wat naukeuriger en ryper overweging genomen, en zyne Koninglyke Majesteit daar over onze onderdanigste gedachten te kennen gegeven, in hope van eene zich voordoende goede uitwerking: Zynde daar by verzekert, dat d'Ordonnantien, tot onderwyzing der *Laplanders* in de rechte kennis en vereering van den waarachtige Godt, op de laatste Ryksdag behoorlyk gemaakt, en door de genadige voorzorg van zyne Koninglyke Majesteit in 't werk gesteld, onder Gods zegening het bedoelde oogmerk, tot verheerlyking van de heilige Godlyke Naam, en tot verlichting en bekering dezer in Duisternis wandelende Zielen, bereiken zal.

1741. October. Wy hebben ook wel gewenscht, dat de nieuwe Kerkelyke Ordinantie van ons voor deze reis had konnen overgezien en bevestight worden; maar vermits zulks by den tegenwoordige Ryksdag niet wel doenlyk geweest is, zyn wy van zints, een zodanig nodig werk by onze naatst aanstaande t'zamenkomst voor te nemen en ten einde te brengen.

III. Gelyk een Ryk door Verbonden, met andere Mogendheden aangegaan, geen gering aanzien tot deszelfs Versterking verkrygt, en zyne Koninglyke Majesteit ten dien einde niet alleen met d'*Ottomannische Porte* een Defensive Alliantie gesloten, maar ook alle andere Vrienden van 't Ryk *Zweden* in een goed vertrouwen behouden heeft: Zo erkennen wy die van zyne Koninglyke Majesteit hier in ons betuigde genadige Voorzorg met schuldigste eerbied. Maar aangaande 't geen zyne Koninglyke Majesteit door deszelfs genadige geheime Voorstelling, ten aanzien van de buitenlandsche zaken ons in genaden heeft bekend gemaakt, hebben onze Medebroeders in 't geheime Committée zo wel daar over, als over de verdere met buitenlandsche Mogendheden te nemene maatregulen met hun onderdanige Raad zich geuit; weshalven wy zulks hier mede, als of 't in dit ons Besluit van woord tot woord ingelast was, goed keuren en bevestigen.

IV. Alhoewel nu zyne Koninglyke Majesteit gepoogt heeft met alle Mogendheden, maar in 't byzonder met de Naburige en Bondgenoten van 't Ryk *Zweden* een goede Buur-Vriendschap, Vrede en Ruste t'onderhouden: Is nochtans 't gedrag van 't *Russische* Hof, byzonder in de laatste jaren herwaarts, zo onbescheiden tros en gewelddadig geweest, dat wy niets hebben konnen voorby gaan, zyne Koninglyke Majesteit in onderdanigheit op 't krachtigst aan te raden, die van 't gemelde Hof tegen het Recht der Natuur en der Volkeren gedane Inbreuken in onze dierbare Vryheden en Rechten niet langer stil zittende t'aanschouwen, maar veel meer tegens 't zelve de Wapenen op te vatten en den Oorloch te verklaren. Gelyk wy nu enkel en alleen tot dien Oorloch, genoodzaakt zyn geworden, om d'Eer en 't aanzien van dit Ryk te beschermen en de toekomende veiligheit tegen een zo na aangrenzende Buur te verkrygen: Zo zyn wy ook verzekerd; en smeken Godt Almachtig met nedrig en hertelyk vertrouwen, om deszelfs Zegening over de rechtvaardige Wapenen van zyne Koninglyke Majesteit, in diervoegen, dat d'Eer, het aanzien en de veiligheit van 't Ryk door een gedurige Vrede mag hersteld en bevestigd worden.

V. Maar vermits tot het voeren van dien Oorloch, en tot de ver-

verkryging van een gewenschte Vrede zo wel Volk als Geld van noden is: Zo hebben wy, als getrouwe en jegen ons Vaderland *Zweden* oprecht gezinde Mannen, ons ten hoogsten laten aangelegen zyn, zyne Koninglyke Majesteit daar mede t'ondersteunen, en in gevolge van dien niet allen een dubbeld getal van Matrozen vast te stellen, maar ook eenparig besloten, nieuwe Reserf-Troupen voor alle gereparteerde Land-Regimenten by te schaffen; zo dat op die wys de Krygs-Macht te Land en te Water mocht verdubbeld werden.

1741. October.

Wy hebben ook verder niet alleen een Impost op alle gebrande en tot verkoping gebraghte Wateren bewilligt, maar ook d'*Anno* 1739. goedgekeurde Consumptions-Accyns door een nieuwe Ordinantie verhoogt en verbeterd: Waar by wy ons nu op nieu verpligten, de zo genaamde Defensie-Huld, volgens de den 12. *December* 1734. bekend gemaakte Bewilliging, van 't begin van dit lopende jaar tot op het einde van 't jaar 1744. te betalen: Zo nochtans, dat, aangemerkt 't misgewas van de twee laatste jaren, aan de Kroon cynsbare en cyns-vrye Boeren eene matiging toegestaan is voor het tegenwoordige en naastkomende jaar, zo dat ze niet meer dan de helft, maar de twee volgende jaren 't volle van die Bewilliging zullen betalen.

VI. Na onze hoogst aangelege zorgvuldigheit, 't Ryk voor vreemd geweld in veiligheit te stellen, hebben wy onze gedachten in 't byzonder over de verbetering van 't Land, over 't verder bezigen der Mynen, 't opnemen der Manufacturen en d'uitbreiding van den Koophandel in diervoegen laten gaan, dat ons lieve Vaderland de sterkte en voordelen, dewelke andere Landen door zulke nuttelyke Nerings-Middelen verkregen hebben, genieten mocht. Gelyk wy nu daar by tot ons genoegen hebben waargenomen, dat de genadige voorzorg van zyne Koninglyke Majesteit aan de by de laatste Ryksdag in dit stuk gemaakte Dispositien een byzondere aanprikkeling en gewenschte werking heeft gegeven, en dat insgelyks tot bevordering van den Koophandel en Zeevaart der Inwoonders van dit Ryk 't onlangs met de Kroon *Vrankryk* geslote *Commercie-Tractaat* *, nut en voordeel te verwachten is: Zo erkennen wy zulks gezamentlyk met onderdanige eerbied: En alzo wy ook verder hier by tot onze grote blydschap bevonden hebben, dat de Manufacturen, die by ons niet eer dan in deze laatste tyden met ernst bedacht zyn, binnen korten tyd zodanig hebben toegenomen, dat wy ons met goede grond hope tot het bedoelde oog-

* Zie hier voren pag. 18.

1741. Octobr. oogmerk in diervoegen konnen maken, dat tot de Kleding geen anderen, dan hier gefabriceerde Stoffen behoeven gebruikt te worden: Zo verzekeren wy hier mede tot derzelver verder opnemen, dat alle die gene, dewelke reets Fabricquen en Manufacturen opgeregt hebben, of ook noch voor hebben diergelyken uit liefde tot het gemene best op te rechten, zonder eenige benadeling door anderen, hoe die ook mocht genaamd worden, by alle die voordelen en vryheden, die hen reets verleend en vergunt zyn of noch mochten worden, zullen gehandhaaft worden. Gelyk ook nooit eenige verandering in d'Ordinantien ten beste van de Manufacturen gemaakt, op zodanig eene wys, waar door die gene, die hun vermogen tot dat nuttelyk werk besteed hebben, nu of in 't toekomende konden schaden lyden, zal gemaakt of toegelaten worden.

VII. Maar vermits wy tot deze Ryksdag binnen den gewonelyke tyd by een zyn geroepen, en derhalven onze Gedeputeerde tot het werk der *Reductie* en *Liquidatie* 't zelve niet tot een finaal Besluit hebben konnen brengen; zo word den arbeid tot op de toekomende Ryksdag uitgesteld.

VIII. De genadige Dispositie van zyne Koninglyke Majesteit ten opzigte van de Verpachting der Kroons-Goederen gemaakt, erkennen wy niet alleen als nuttelyk voor 't Ryk, maar keuren dezelve ook goed en bevestigen die in alle daar over beslote en verhandelde Pointen: Latende daar by voor 't overige aan de genadige voorzorg van zyne Koninglyke Majesteit, over deze Inkomste van 't Ryk zodanige dispositien te maken, die zyne Koninglyke Majesteit na berading met den Senaat, naar bevinding der omstandigdeden, zal nuttelyk en nodig oordelen.

IX. Wy beloven de *Loon- en Betalings-Steuer*, als mede die tot de *Slot-Bouw* vereischte *onderstand* noch verder op die zelve wys, als zedert de laatste Ryksdag geschied is, te betalen.

X. Wy hebben verder bevonden, dat de Dispositien, die zedert de laatste Ryksdag nopens 't Werk van de *Bank* gemaakt zyn, die gewenschte uitwerking gehad hebben, dat de *Bank* ten opzicht van haar innerlyke sterkte aanzienlyk toegenomen heeft. En gelyk onze Medebroederen in 't geheime Committé by deze Ryksdag zorgvuldig en met geen geringe vlyt bezig geweest zyn, om dit werk van aangelegenheit te bevestigen en te verbeteren, en ook ten aanzien van de Munt-Zaken nodige en nuttelyke Ordinantien, dewelke hier mede goedgekeurt en bevestigt worden, gemaakt hebben; zo staan wy in hope, dat door al dit het bedoelde oogmerk tot nut van 't Ryk en deszelfs Inwoonderen zal bereikt worden.

XI. Ver-

1741. October.

XI. Vermits wy, niet zonder groote kommer en misnoegen, hebben moeten vernemen, dat de Beraadslagingen der Ryks-Stenden gedurende de Ryks-Dagen, benevens de genome Maatregelen en Besluiten, ten dele by gebrek van vereischte kennis omtrent de ware staat en gesteldheit van diergelyke zaken, maar ten dele ook uit quaadaardigheit, op een onbedachtzame en ongeoorlofde wys, zyn bedilt en berispt geworden, en diergelyken verspreide ongeoorlofde oordelen over de Verrichtingen der Ryks-Stenden niet anders konnen aangemerkt worden dan zware misdaden, waar door 't Recht der Stenden gekrenkt en op een hoogst te verafschuwende wys wantrouwen en twedragten onder Zweeds-gezinde Mannen verwekt worden; zo hebben wy in dit ons opentlyk Ryks-Dags-Besluit niet alleen alle onze in de Provintien zich ophoudende Medebroeders, van wat stand of waardigheit dezelve ook mogen zyn, getrouwlyk en welmenende willen waarschouwen, zich wel te wagten van zodanige, hun pligt tegen Godt en 't Vaderland vergetende Menschelyke boosheit, als waar door hatelyk oordelen over de Beraadslagingen, Dispositien en Besluiten, die wy als oprechte en op de Welvaart, Ruste en Veiligheit onzer Medebroeders zorgvuldig bedachte Zweedsche Mannen, naar ons beste weten en Conscientie ter Eer van Godt en tot het best van ons Vaderland te nemen gepoogt hebben, gevelt en verspreid worden; maar wy verklaren ook mits dezen, dat ieder een, die op de gemelde, de Vryheden en onze zo hoog bezwore Grond-Wetten benadelende wys zich te buiten zal gaan, de pœnen en straffen, in de Zweedsche Wet daar op vastgesteld begrepen, niet ontgaan zal.

XII. De Tyd heeft ons niet willen toelaten, d'Ordinantien die, zyne Koninglyke Majesteit zo wel ten aanzien van de Justitie-zaken, en ook nopens d'algemene *Oeconomie* of Ryks-Bestier zedert de voorgaande Ryksdag heeft doen uitgaan, na te zien, en ze als eeuwigdurende Wetten aan te nemen; nochtans zullen dezelve, voor zo verre ze niet door eenige op deze Ryksdag gemaakte Ordinantien verandert, of van zyne Koninglyke Majesteit, na ingenome Raad en Advis van den Senaat zal goed gevonden worden iets daar in te verbeteren, tot op nader bescheid, nagekomen worden.

XIII. Ten opzigt van de voor den volgende Ryksdag vast te stellene Tyd, hebben wy, na verkregene Consent van zyne Koninglyke Majesteit, gezamentlyk goedgevonden half *October* van 't jaar 1744. daar toe te bepalen. Doch indien hoogstnodige Ryks-Aangelegenheden een onvermydelyke t'zamenberoeping van ons bin-

1741. October. binnen de gemelde Tyd zouden vereischen, zullen wy niet in gebreken blyven van zo voort aan de genadige beroeping van zyne Koninglyke Majesteit te gehoorzamen, en met onze getrouwe Raad en Bystand hoogst Dezelve in onderdanigheit aan hand te gaan. Tot meerder zekerheit, dat wy al 't bovenstaande niet alleen bewilligt. goedgekeurt en besloten hebben, maar 't zelve ook getroulyk en onverbreeklyk zullen houden en achtervolgen, hebben wy gezamentlyke Ryks-Raden en Stenden, dit ons algemeen en eenparig Besluit ondertekend en bezegeld. Aldus gedaan te *Stokholm* den 22. *Augusti* (2. September) in 't jaar na Christus geboorte 1741.

'T Mocht zommigen als een quaad Voorteken schynen, dat juist daags na die gepubliceerde *Zweedsche Ryks-Besluiten*, d'Actie by *Wilmanstrand* in *Finland* voorgevallen is: Maar men acht in *Zweden* deze Actie voor een *victorieuse Neerlaag* aan hun kant, en voor een *duurgekogte en maar halve Overwinning* aan de kant der *Russen*, en dat men meer reden had, zich een gelukkige Voort- en Uitgang van den Oorloch uit die Actie, dan wel quade gevolgen, te voorspellen, vermits daar in de dapperheit en standvastigheit der *Zweedsche* Troupen gebleken was. Waarom men 't volgende Verhaal *, uitwyzens de Missive van den Heer Generaal, Grave van *Lowenhaupt*, uit 't Leger by *Ouramby*, daar van gepubliceert heeft.

Een Colom van onze Armée, sterk 3000 Man, onder 't Commando van den Generaal Major *Wrangel*, campeerde drie mylen van *Wilmanstrand*, een kleine Burgt, zonder eenige Fortificatien, en alleenlyk omgeven met een Gracht en aarde Wal in de gedaante van een Bolwerk, beplant met 14 stukken Canon. Op de tyding van 't aannaderen der Vyanden, sterk 16 à 18000 Man onder 't bevel van den Marschal, Grave *de Lascy*, avanceerde de Heer *Wrangel* tot op een vierde deel van een myl naar *Wilmanstrand*, om die Post te dekken, welke aan onze Armée voor een doortogt boven *Wyburg* konde verstrekken: Hy deed ter zelver tyd aan den Lieutenant Generaal, de Heer van *Bodenbroek*, die met het gros van d'Armée zes mylen van daar campeerde, van zyn aangenome Marsch kennis geven, ten einde dezelve hem zouden volgen en ondersteunen: Maar schoon de Heer van *Bodenbroek* aanstonds op-

* Dat der *Russen*, zie onder de volgende Titel van *Rusland*.

opbrak, was hy naulyks drie mylen voortgerukt, of hy vernam, dat de Heer *Wrangel* reets van de Vyanden was aangetast, en dat hy te laat zoude komen, om hem t'ondersteunen. 1741. *October*.

d'Attaque begon den 3. *September* N. Styl, 's namiddages ten 2 uuren. De Vyanden marcheerden in 3 Linien tegens ons, en maakten een onophoudelyk Vuur uit hunne Artillery en Musquetten. De Heer *Wrangel*, zyn kleine Colom Troupen in Slag-Orden gesteld hebbende op eene vlakte, gelegen tusschen twee Meiren, om van een Vyand, die veel sterker in getal als hy was, niet omcingeld te worden, wagtede hem in, zonder een voet te verzetten of eene schoot te doen, tot dezelve hem op dertig schreden genadert was, als wanneer hy een generaal vuur deed geven, waar door gehele Ryen van de Vyanden wierden wechgenomen, en met den Degen in de vuist op hen aanviel. De hevigheit en woede van deze aanval wierp de twee voorste Vyandlyke Linien overhoop, zo dat wy zelfs meester van derzelver Canon wierden, dat wy zekerlyk tegens hen gewend zouden hebben, zo wy maar Volks genoeg hadden gehad, om 'er gebruik van te maken: Doch de derde Linie van de *Russen*, gedurende d'Actie door twee Regimenten Guardes versterkt zynde, bood wederstand, en bevond zich sterk genoeg, om ons Volk t'omcingelen; het was toen, dat onze Troupen een dapperheit lieten blyken, die alles wat wy van dezelve met mogelykheit konden verwagten, te boven ging. Ieder Soldaat was by 't aangaan van d'Actie met 36 Schoten voorzien, welke zy alle gebruikt hebbende, eindelyk die van hunne gesneuvelde Makkers opzogten, om daar mede den Vyand af te keren; hier door vonden zy noch middel om zich uit d'ingesloten Cirkel te wikkelen en *Wilmanstrand* te bereiken, hoewel in Wanorden, na dat zy tot 's avonds acht uuren geslagen hadden. De Vyand volgde derwaarts, en vond hun noch op de Wallen gereed, om zich tot het uiterste te verdedigen, en ons Canon schoot byna alle de *Russen*, die zich opdeden, overhoop; de slagting onder dezelve was zo groot, dat de Gracht byna geheel met Lyken gevuld wierd.

Eindelyk geraakten de Vyanden binnen den Burgt, en d'onze weken naar een klein Eilandje, dat door een Meer, waar tegens de Burgt gelegen is, geformeert word: Hier op deed de Veld-Marschal de *Lascy* alle de Huizen in brand steken, maar vernemende, dat de Heer van *Bodenbroek* in aantogt was, om hem op te zoeken, retireerde hy zonder vertoeven, tot voorby onze Grenzen, gevende zelfs zich de tydt niet, om zyne Doden te begraven, waar mede wy de Grachten, die de Vyand had begonnen te

1741. Octuber. maken, gevuld hebben, of het weinige Canon van den Burgt mede te nemen, behalven alleen twee Stukken.

Zedert dat nu ons Volk, dat gevlugt was, succeſſivelyk by d'Armée is aangekomen, bevind men, dat van ons niet meer als 900 Man geſneuvelt zyn, daar in tegendeel, volgens de bekentenis der *Ruſſiſche* Officieren, die verſcheidene onzer Gevangenen, welke het ontkomen zyn, uit hun eigen mond hebben gehoord, de Vyanden, zo in die Actie als by 't aantaſten van den Burgt, wel 8000 Man verloren hebben.

't Is noch niet mogelyk een nette Lyſt van Officieren, die geſneuveld of gevangen genomen zyn, op te geven, alleenlyk is 't bekend, dat onder de laatſtgenoemde geteld worden, de Heer Generaal Major, Baron van *Wrangel*, en de Lieutenant Collonel, de Heer Graaf van *Walsburg*. De Collonel *Bildſtein* en Lieutenant Collonel van *Brandenburg* zyn geſneuveld. De Vyanden hebben ook eenige Generale Officieren verloren, en hun Veld-Marſchal, de Graaf *de Laſcy*, is gequetſt.

De *Ruſſiſche* Troupen, die in deze Actie geëmplojeert zyn geweeſt, zyn de bloem van hunne Armée, en wy ſchromen geenzints 't verlies van een zaak te bekennen, alwaar 3000 Man zes uuren lang tegens een Corps van 16 à 18000 Man, geſlagen hebben, zonder af te trekken, voor dat wy door d'overmagt gedwongen, en 8000 van de Vyanden op de plaats hadden nedergemaakt.

Te *Stokholm* zyn eenige Heren ter oorzake van hunne vrymoedigheit in 't ſpreken in arreſt geweeſt, maar niet lang daar na wederom ontſlagen, mits dat zy zo wel als alle andere in het toekomende omzigtiger zullen ſchryven of ſpreken over publique Zaken, en inzonderheit nopens de beweeg-oorzaak van den tegenwoordigen Oorloch tegen de *Ruſſen*. Ondertuſſchen betuigden zo 't Gemeen als de Militaire ſtand weinig genoegen in die Oorloch te hebben.

DENEMARKEN. DE Heer *Czernichoff*, Miniſter van 't Hof van *Petersburg*, heeft aan 't Deenſche Hof een Memorie overhandigt, behelzende een verzoek: „Dat de Koning van *Deenmarken* in dezen tyd, „dat *Rusland* door de *Zweden* vyandlyk is aangetaſt, wilde „indagtig zyn aan den Inhoud van 't derde en vyfde Articul „van het Tractaat van Alliantie en Guarantie, den 26. *Mey* „1732.

„ 1732. tusschen de beide Hoven gesloten *, en waar in *de* 1741. October.
„ *beide Partyen zich verpligt hebben malkander in 't bezit van hunne*
„ *Landen, Regten, Privilegien, enz. indien een van de hoge Con-*
„ *tractanten daar in mocht beledigd worden, te handhaven, 't zy met*
„ *het aanwenden van goede Officien by de beledigende Party, 't zy,*
„ *indien zulks vrugteloos was, met den beledigen terstond de behulpza-*
„ *me hand te bieden, enz.*

DE Senaat heeft de volgende *Ukase* of Ordonnantie doen publiceren: RUSLAND.

Nadien op uitdrukkelyk bevel der grote Vrouwe en Keizerinne *Anna Iwanowna*, hoogloffelyker gedagtenisse, in dato den 21. *September* 1739., O. St., gene Caravanen meer voor rekening der hoge Krone voortaan naar *China* mogen vertrekken, maar daar en tegen besloten is een Commercie-Compagnie van de voornaamste Kooplieden en andere aanzienlyke Personen op te regten, ten welken einde die gene, welke daar in wilden deel nemen, zich aan 't Commercie-Collegie aangeven en hun Capitaal aldaar brengen konden; maar, vermits tot nu toe niemant zich gemeld heeft, ZO IS'T, dat de dirigerende Senaat, op bevel van den Keizer, mits dezen nochmaal te kennen geeft, dat die welke lust hebben om in de bovengemelde Chinesche Compagie handel de treden, zich zonder uitstel by 't Commercie-Collegie zullen aangeven.

Gegeven te *St. Petersburg* den 31. *Augusti* 1741. O. St.

Omstandig Relaas, *'t geen 't Hof, van den Generaal Veldmarschalk, Grave* de Lasci, *van 't geen zedert zyn vertrek uit* Petersburg *en gedurende zyn aanwezen by 't Corps, op de Zweedsche Grenzen agerende, voorgevallen is; 't welk op de* Keizerlyke Drukkery *gedrukt*, 11 pagina's *in* quarto *beslaat, en woordelyk is luidende:*

Na dat ik den 27. *Augusti* zyne Keizerlyke Majesteits ordre tot myn vertrek naar 't Corps, niet verre van *Wyburg* op de Grenzen staande, en myne Instructie bekomen, als ook dienvolgens, zo van Hare Keizerlyke Hoogheit, onze allergenadigste Groot-Vor-

* Zie 't gehele Tractaat in *d'Europische Mercurius* van den jare 1732., 2 *Deel*, *pag.* 229.

1741. October. Vorstinne en Regente, als van zyne Keizerlyke Hoogheit en Generalissimus afscheid genomen had, vertrok ik noch denzelven dag 's avonds omtrent vyf uuren uit *Petersburg* naar *Wyburg*, alwaar ik den 29. derzelver maand aanquam, en den Generaal *Keith*, Commandant van 't gemelde Corps, by myn deed ontbieden om met denzelven te confereren.

Den 30. visiteerde ik de Vestingwerken, d'aldaar voorhanden zynde Artillery en daar toe behorende noodwendigheden; en dien dag quamen verscheiden berichten van den Vyand in, dat dezelve 1100 Man by de Grensvesting *Wilmanstrand* wilde zamen treken, en zich aldaar tot 30000 toe versterken: Doch 's middags wierd een Zweedsche Deserteur, van *Wilmanstrand* komende, opgebraght, uit wien men vernam, dat voor drie dagen, wanneer hy van daar geweken was, gene Troupen, behalven 't Guarnizoen in *Wilmanstrand* liggende, en bestaande uit het Regiment Infantery van *Willebrand*, zes Compagnien Dragonders en een Compagnie van 't Regiment Artillery, aldaar gevonden wierden; doch dat men dagelyks 't Corps, derwaarts gedestineerd, van 7 Regimenten Infantery en eenige Cavallery, welkers getal hy niet konde begroten, verwagtede, waar van ten minste ook reets een gedeelte zekerlyk aangekomen zoude zyn. 's Avonds wierd weder een Deserteur binnen gebraght, die 't zelve rapport in allen delen confirmeerde.

Hier op vertrok ik de volgende dag, den 31. van *Wyburg*, na dat ik bevorens alle de nodige schikkingen gemaakt en den Generaal Major *Shiepow* tot Opper-Commandant aangesteld had, naar 't Corps, dat in *Cannanoja* campeerde, en deed aanstonds na myn aankomst aldaar, zynde omtrent den middaag, de gehele aanwezende Generaliteit zamen roepen, om in myne tegenwoordigheit een Krygsraad te houden, waar in besloten wierd, zonder tydverzuim aanstonds met een gedeelte van 't Corps naar de voornoemde Vesting *Wilmanstrand* aan te rukken, en 't Vyandlyk Corps, daar omtrent staande om die Plaats te dekken, aan te tasten, als ook gene Bagagien en maar voor vyf dagen Proviand mede te nemen, ten einde den marsch met te meer spoed te konnen voortzetten. Wanneer nu de nodige preparatien daar toe gemaakt waren, brak dit gedetacheerde Corps den 1. *July* 's morgens vroeg, als na gewoonte, op, en na het by *Tascula* op de Zweedsche Grenzen gekomen, als ook hier en daar eenig Vee, Graan en Hooy van de verstrooide wonende Boeren, die een zo haastigen inval niet voorzien hadden, in hunne handen gevallen was, wierd, na een marsch van twaalf Würsten, vier uuren halte gehouden, en

1741. October.

vervolgens de marsch zes Würsten verder tot aan 't Dorp *Sinzola* voortgezet. Als nu de volgende dag 't Corps wederom opgebroken en drie Würsten verder gekomen was, vond men aldaar een Brug over een lage en diepe Rivier liggende, door den Vyand afgebroken, waarom halte gehouden en die Brug aanstonds door daar toe bestemde Manschap spoedig hersteld wierd, terwyl d'Infantery zich tegens het Bosch, dat te wederzyden lag, zodanig posteerde, dat gedurende den arbeid voor geen Vyandelyken aanval behoefde te vrezen. Ook lieten in de drie uuren, dat men daar mede bezig was, gene Vyanden zich zien, behalven een Troup van omtrent 50 Man, die door ons Volk ontdekt zynde, aanstond de wyk namen.

De Brug gemaakt zynde, wierd de marsch gecontinueert, en de bewaring van die Post aan den Collonel *Pesanow* met een sterk Commando toevertroud, ook vond ik goed om de moejelykheit van den Weg, de zwaarste Artillery en Ammunitien aldaar te laten. Na dat wy ruim een half uur voortgerukt waren, liet zich weder een Vyandlyke Troup van 100 Man zien, die aanstonds onze Voorhoede den rug toe keerde, doch door een Commando nagezet wierd, welke een Gevangen bequam, uit wien verstond, dat het Vyandlyk Corps van zeven Regimenten Infantery en vyf Dragonders, onlangs uit *Zweden* gekomen, denzelven dag aldaar verwagt wierden.

's Namiddags omtrent vier uuren quam ons Corps by *Armila*, een Dorp naby *Wilmanstrand* gelegen, waar uit d'aldaar geposteerde Vyandlyke Voorpost aanstonds retireerde.

Zo dra nu 't Leger in orden geschaard was, reed ik met den Generaal *Keith*, onder escorte van een Compagnie Granadiers te paard, naar de Vesting, en na dat Convoy aan den voet van den Berg, die voor de Stadt ligt, achtergelaten te hebben, recognosceerde ik dezelve zo naby, dat de Vyanden uit Pistolen en ander klein Geweer op my vuur gaven.

Als ik nu vervolgens, al 't omliggende terrein bezichtigt hebbende, in 't Leger te rug gekomen was, wierd daar op aanstonds gerapporteerd, dat men niet alleen Troupen by de Stadt gerangeerd had, maar ook andere derwaarts zach aanrukken: Waar op ik de Cavallery en de meeste Infantery liet voort marcheren, en eenige beweginge tegens den Vyand maken, die ongetwyffeld door een actie gevolgt zoude zyn geworden, zo niet d'aannaderende nacht en de steilstens, die ons van den Vyand scheiden, zulks belet had, waarom, als 't duister geworden was, d'onze in hun Leger te rug quamen.

1741. *October.* De volgende morgen zach men 't Vyandelyk Corps onder 't Canon van de Stadt camperen, waar op ik de Generaliteit en Collonels deed zamen komen, en na een kort gesprek met d'eerste gehouden te hebben, aan alle liet ordonneren, om zich tegen 's namiddags ten twee uuren tot een Actie gereed te houden.

Omtrent ten tien uuren vertoonde zich een recognoscerende Vyandelyke Party omtrent onze linker en vervolgens ook by onze regter Vleugel, doch zo dra die door d'onze ontdekt wierd, week dezelve aanstonds te rug.

Hier na verdeelde ik 't gehele Corps, dat de Generaal *Keith* onder my commandeerde, vermits het voor ons liggende terrein ongemeen doorsneden, oneffen en met Bosschagien gedekt was, in twee Colommen.

d'Eerste was op de rechter Vleugel door zes, en op de linker door drie Esquadrons Dragonders gedekt, en bestond uit twee Regimenten Granadiers en vier andere, namelyke d'Ingermenlandsche, Astrachansche, Nisowsche en Narwsche Regimenten Infantery, die door den Lieutenant Generaal *Stoffelen*, en de Generaal Majors *Liewen*, *Fermer* en *Albrecht* gecommandeert wierden.

Het tweede, waar onder den Lieutenant Generaal *Bachmetow* en de Generaal Major *Uxkul* 't Commando voerden, bestond uit de Novogrodsche, Welikoluksche, Kieuwsche, Abscheronsche en Rostowsche Regimenten Infantery, en de mede gebraghte stukken Canon, schietende zes pond, wierden tusschen beiden geplaatst.

In deze ordre marcheerde 't Corps, na dat de Collonel *Schermetow* met eenige 100 Man, tot dekking van 't Leger, was achtergelaten, 's namiddags ten twee uuren naar den Vyand, welke dien dag, alzo de gehele voormiddag in stilte was doorgebraght, geen attaque scheen te verwagten; niettemin, zo als dezelve d'onze zach aankomen, schaarde Hy zich in Slagorden, en plante niet alleen zyn Artillery op den hogen Berg ter regter hand van de Stadt gelegen, en waar door de gehele Nabuurschap gecommandeerd wierd, maar bezettede ook alle de daar neven gelegene Hoogtens.

Of schoon nu de Vyanden dus te voordeliger geposteerd stonden, alzo 't Canon van de nevens hun liggende Vesting dezelve dekte, trokken echter d'onze met zo veel moed als goede ordre over Berg en Dal op dezelve aan. 't Moejelyk terrein en de Bosschen, waar door de Vleugel, die de Cavallery dekte, niet konde komen, bewoog my, na een marsch van omtrent een Wurst, dezelve van de Vleugel af en ter linker hand langs het Bosch te laten marcheren. Hier op maakte ons Canon, dat op een hoogte

te-

tegens over den gemelden Berg gelegen, geplant ftond, een begin van d'Actie, en de Vyandelyke Gelederen hier en daar open, waar tegen 't Vyandlyk Vuur, zo van den Berg als uit de Stadt, wel hevig, maar zonder groot effect was. 1741. October.

d'Eerfte Divifie, die op den Berg los ging, geraakte vervolgens met den linker Vleugel van den Vyand handgemeen, terwyl ik onze twede mede liet aanrukken, en met d'eerfte, zo goed als de gelegenheit van de plaats toeliet, vereenigen, dus het nu de linker Vleugel van 't gehele Corps uitmaakte.

Zo dra de Vyanden dat gewaar wierden, detacheerden zy hunne regter Vleugel van de hoogte naar beneden tegen onze Troupen, die dan ook door hun met het grootfte en eén zodanig geweld wierden aangetaft, dat dezelve in den eerften een weinig genoodzaakt waren te deinzen; maar alzo ik de Cavallery, die ter zyden gepofteerd ftond, liet aanrukken, om den Vyand in de flancq te vallen, wierd die woede wel haaft geftuit.

Wanneer nu de regter Vleugel van den Vyand in de laagte met onze linker bezig was, gelukte 't ons, dat hun Corps de Battaille, en vervolgens ook de linker Vleugel, als welke beide hunne regter Vleugel wilden onderfteunen, van den Berg en de zeer voordelige hoogte afgetrokken wierden.

De Vyand verloor hier door 't voordeel van zyn Gefchut, dat op den Berg geplant ftond, en by gevolg ook, wanneer dezelve volkomen met ons handgemeen geworden was, 't Vuur uit de Stadt, dat hun veel onderfteunde, waar tegen ons Volk, dat zich in een gelyke gefteldheit als de Vyand begon, hem zo dapperlyk op 't Lyf viel, dat hy aan alle kanten ingefloten wierd, en zich, zo door de hardnekkige als langdurende wederftand, die omtrent drie uuren duurde, van de nederlaag niet konde bevryden.

Na dat nu eerftelyk de linker Vleugel van den Vyand en daar op zyn Corps de Battaille op de vlugt geflagen, den Berg opwaarts te rug gedreven, en wyders ook van daar aanftonds weder gedelogeert was, zo viel omtrent een half uur daar na de regter Vyandlyke Vleugel het zelve lot te beurt, en vervolgens wierd het behaalde voordeel overal zo wel en nadrukkelyk vervolgt, dat het gehele Vyandlyke Corps ten vyf uuren totaliter geflagen, de gemelde Berg met de daar op geplant ftaande ftukken Canon gelukkiglyk veroverd, en door den genadigen Godlyken Byftand een volkomen Victorie bevogten was.

De Vyanden konden zich door de Vlugt des te minder falveren, alzo ze niet alleen door onze Veldftukken op de Hoogtens, wer-

1741. October. werwaarts zy vlugteden, begroot, en van ons Volk sterk nagezet wierden, maar ook nadien zy voor zich en hunne retirade niet anders buiten de Vesting vonden als Steiltens en Water, waar in dezelve hier en daar nederstorteden; dus het gebeurde, dat al wat op die wyze niet om 't leven of in de Vesting geraakte, in onze handen viel.

d'Onze den Vyand, die zich in de Vesting retireerde, vervolgende, drongen met hun in tot binnen 't Glacis, werwaarts ook onze gehele regter Vleugel en een gedeelte van d'Infantery trokken en aldaar post vatteden.

Ik begaf my vervolgens mede derwaarts, en gaf ordre om de Stadt in dier voegen door een Tambour te doen opeisschen, dat indien dezelve zich aanstonds overgaf, zy een voordelige Capitulatie konde bekomen, doch dat anders aan niemant Quartier gegeven zoude worden. Maar alzo de Vyand, tegens alle Krygsgebruik, in plaats van gunstig Antwoord te geven, den Tambour onder den voet schoot, begonnen d'onze hevig te stormen; de Stukken, van den Vyand op den meergemelden Berg veroverd, wierden daar op tegens de Stadt gewend, dezelve daar mede als ook met ons aangebraght Canon met veel succes beschoten, en de storm door d'onze zo gelukkig ondersteund, dat wy na een scherp gevegt van ruim een uur met alle magt door de Vyandelyke Palissaden henen drongen.

Of schoon toen de Vyanden, wanneer d'onze reets op den Bedektenweg waren, de witte Vaan uitstaken, continueerden zy echter gints en herwaarts uit de Musquettery te vuren, en ter zelver tyd een Myn, hoewel zonder vrugt, te doen springen, als wanneer de stormende Soldaten niet langer te betomen was. De Poort wierd door 't aangebraghte Canon geforceerd, en de Wal op alle plaatzen door de Russische Troupen beklommen, de Russische Vendels daar op geplant, al wat zich van 's Vyands wegen noch in de Stadt hier en daar te weer wilde stellen, bedwongen en dus de Vesting omtrent zeven uuren volkomen veroverd. Hier op liet ik twee Regimenten Infantery, onder commando van den Generaal Major *Fermer*, ter bezetting in de Stadt rukken, en d'andere Troupen daar uit trekken.

Ter zelver tyd zach men aan de kant van *Frederikshaf* een rook opgaan, 't geen deed geloven, dat de Vyand met nieuwe Troupen naby was, maar alzo die rook allengs verdween, wierd 't Corps door de Godlyke genade zeeghaftig te rug en in 't Leger gebraght, na dat ik bevorens mynen Adjudant-Generaal van *Campenhausen* met een alleronderdanigst rapport van deze door den Almagtigen verleende

reende Victorie aan zyne Keizerlyke Majesteit als ook aan Hare Keizerlyke Hoogheit, de regerende Groot-Vorstinne, en Zyne Keizerlyke Hoogheit, den Generalissimus, had afgezonden.

In deze Actie en Storm, die van twee tot zeven uuren geduurt hebben, zyn van 't Vyandlyk Corps, bestaan hebbende uit 7 Regimenten Infantery en een Dragonders, omtrent 4000 Doden geteld, onder welke volgens 't rapport der Gevangene, gevonden worden de Lieutenant Collonel *Dusje*, en de Majoors *Greenhagen* en *Fiant*, benevens meer als vyftig Opper-Officiers. Onder de Gevangenen zyn de Generaal *Wrangel*, die dit Corps gecommandeert heeft; de Collonels, *Bitstein*, *Willebrand* en *Griepenbielm*; de Lieutenant Collonels, Grave *Wasseburg*, *Brandeburg* en *Amminoff*, van welke twee eerste als Collonels commanderende; de Major *Salo*; twaalf Kapiteinen, waar van twee aan hunne wonden gestorven, d'andere zyn *Oberg*, *Munck*, *Didron*, *Ougman*, *Dupont*, *Hesiko*, *Kraak*, *Neoboff*, *Budde* en *Lagerboom*; de Regiments-Quartiermeester *Gildner*; de Lieutenants *Kroock*, *Enbielm*, Grave *Oxenstierna*, *Wedeman*, *Tesloff* en *Lindman*; de Vendrigs *Bolm*, *Kulbielm*, *Tawustierna*, *Holmstedt*, *Schutz*, *Hierta*, *Bauman* en *Hoff*; twee Regiments-Adjudanten; een Regiments-Prediker; drie Regiments-Veldscheerders; 62 Onder-Officieren, meest alle van Adelyke en goede Familien; Corporaals en Gemenen 1250 Man, behalven noch 200 Man, die d'eerste nacht aan hunne Wonden gestorven zyn; en eenige 100 allerhande Gevangenen, in de Stadt gemaakt. Voorts hebben wy op de Vyanden verovert 4 Standaarden en 12 Vendels; 12 stukken Canon 12 ponders, 6 Drieponders en 3 vyfponders, benevens een Mortier, en een aanzienlyken voorraad van Kogels, Buskruid, Bomben en Granaden. In 't Magazyn is gevonden een voorraad van omtrent 800 Tschetwert Koorn, en meer andere in de Stadt zaamgebraghte Victualien: Ook is in onze handen gevallen de Krygs-Cancelary; de Kas met omtrent de waarde van 2589 Roebels van onze Munt; omtrent 2000 Paarden, en daar onder de meeste met derzelver Zadels en verder toebehoren; en meest al 't Geweer van den Vyand, in Snaphanen, Pistolen en Degens bestaande. De Soldaten in 't stormen binnen de Stadt gedrongen, hebben insgelyks een aanzienlyke buit in Geld, Goud en Silvere Munt, allerhande gemaakt Silverwerk, Klederen, Levensmiddelen, &c. bekomen. Van onze zyde zyn in deze gelukkige Actie gequetst, de Lieutenant Generaal *Stoffeln*, de Generaal Major *Albrecht*, de Collonels *Manstein* en *Lewaschoff*, twee Lieutenants Collonels, 3 Majors, 17 Kapiteins, 17 Lieutenants, 13 twede Lieutenants, 15 Vendrigs, 1 Regiments-Adjudant, 19 Tambours 5 Mu-

 sicans-

1741. Octob. ficanten, en 1741 Corporaals en Gemene: En gesneuveld de Generaal Major *Uxkull*, de Collonels *Lohman* en *Ballmaine*, 1 Major, 3 Kapiteins, 3 Lieutenants, 4 twede Lieutenants, 1 Regiments-Adjudant, 10 Onder-Officiers, 3 Fuseliers, 2 Pypers, 4 Tambours, en 495 Corporaals en Gemene; welk gering getal, tegens de nederlaag der Vyanden gerekend, den Zegen van den Hemel over Hare Keizerlyke Majesteits Wapenen verleend, des te gewigtiger doet zyn.

Den 7. arriveerde den Collonel *Kinderman* uit *Finland*, zynde met de Standaarden en Vaandels, op de *Zweden* veroverd, derwaarts gezonden, en had noch dien zelfden dag d'Eere dezelve aan de Grootvorstin Regentesse te presenteren.

De Generaals, Officieren en Troupen, die by de gemelde Actie van *Wilmanstrand* zich zo wel gequeten hebben, zyn gezamentlyk gerecompenseert, hebbende den Generaal Veld-Marschal Graaf van *Lascy* dertig Hoeven Land in *Lyfland*, de Generaal *Keith* behalven zyne Jaarlyksche Gagien een Pensioen van 4000 Roebels, alle d'andere Generaals en Staf-Officieren ieder een jaar Gagie, en de Generaal Lieutenant van *Stoffelen* en de drie Generaal Majors noch daar en boven den Ridder-Ordre van *Alexander*, d'Opper-Officieren een half Jaar Gagie, en d'Onder-Officieren en Gemenen drie maanden Gagie ontfangen.

De Zweedsche Gevangenen worden daar zeer heusch behandeld, genietende de Officieren Tafel en Quartier by de Groten, en aan de Gemenen zyn Pelteryen uitgedeeld, en ieder krygt daags vyf Copeken.

De voornoemde Generaal *en Chef* van *Keith*, die gedurende d'afwezendheit van den Generaal Veldmarschalk Graaf van *Lascy* 't Leger in *Finland* commandeerd, heeft een Verhaal van de verdere Krygs-Operatien aan 't Hof gezonden, zynde in substantie als volgd:

Den 30. *September* wierd een Detachement Dragonders naar *Welijoki* uitgezonden om op Vyands Bodem te vourageren, en 't zelve quam ook met een grote quantiteit Vouragien en Brood te rug: Ondertusschen vernam men uit een Zweedsche Deserteur, dat dezelve de Brug over de kleine Rivier *Welijoki* had afgeworpen, en door eenige Dragonders van 't Lyf-Regiment uit de Zweedsche

ſche Armé als ook met ruim 100 Man Infantery, van de Galeyen genomen, verſterkt was, dus de Manſchap beſtond in een Kapitein, vyf Lieutenants, een Vendrig en 270 Dragonders en Soldaten. Hier op wierd den 1. dezer tegen den avond de Heer *Coſturier*, Lieutenant Collonel van 't Regiment Dragonders van *Ingermeland*, met 100 Granadiers te paard, 150 Huſſaren en een gelyk getal Donſche Coſakken gedetacheerd, met ordre, om eenige Würſten van 't Dorp *Welijoki*, alwaar 't Vyandlyk Commando gepoſteerd ſtond, regts af te wenden, vyf of zes Würſten boven 't Dorp, op een plaats, daar men doorwaden kan, de Revier te paſſeren, en als dan dezelve van achteren aan te vallen, terwyl van deze zyde 200 Dragonders en 50 Huſſaren van 't Commando van den Lieutenant Collonel *Boſchitz*, den Vyand zouden aantaſten: Wanneer nu dit laatſte Commando Huſſaren en Dragonders de volgende dag 's morgens ten zeven uuren in 't gezicht van den Vyand quam, en de Huſſaren aan den Vloed *Welijoki* met hunne Paarden begonnen gints en herwaarts aan te rukken en op den Vyand te vuren, nam dezelve, zonder 't Commando Dragonders te verwagten, de wyk naar de kant van *Frederiksbaven*; waar op onze Coſakken, zo boven als beneden d'afgebroken Brug, de Rivier, ter plaatze daar die doorwaad konde worden, met ongemene vigilantie paſſeerden, en den Vyand, eer hy 't dik begroeide Boſch konde bereiken, aanvielen. Schoon nu de *Zweden* zich in verſcheide hopen verdeeld hadden, om te gemakkelyker door 't Boſch te komen, wierden echter wel 60 Man, zo in 't Boſch als by 't Moeras, door onze Huſſaren ter neder gehouwen; ook vielen d'overige vlugtende, die verder in 't Boſch geweken waren, ruim een gelyk getal in handen van 't Commando van den Lieutenant Collonel *Coſturin*, en wierden insgelyks alle, benevens een Officier, ter neder gemaakt. d'Onze hebben by deze gelegenheit gevangen bekomen 39 Man, daar onder twee Lieutenants, drie Onder-Officieren en een Corporaal van 't Regiment Lyf-Dragonders; en veel Geweer, Paarden en drie Trommelen buit gemaakt, als ook een groot getal Hoornvee en Schapen uit het Vyandlyk Gebied wechgedreven. d'Overige vlugtende heeft men een Commando nagezonden, die echter, vermits het digte Woud en de veelvuldige Moeraſſen, gene heeft aangetroffen, behalven dat eenige Coſakken met twee Sotnicken, die verder in 't Vyands Land voortgerukt waren, noch vier Gevangenen, namelyk drie Soldaten en een Trommelſlager, opgebraght, en in 't vervolgen noch eenige nedergehouwen hebben. Aan onze zyde is gedurende deze kleine Actie alleenlyk een Coſak gebleven,

1741. Oclober.

1741. Oŝtober. ven, en een Huſſaar, een Coſak, en vyf Coſakſche Paarden gewond.

Dat Hof heeft van deszelfs Ambaſſadeur by de *Porte*, den Heer *Rumanzow*, tyding ontfangen, dat den 7. *September* laatſtleden de Conventie tuſſchen den Sultan en dat Hof werkelyk getekend en geratificeert was op deze Conditien; dat namentlyk: „ 1. De Vrede laatſt by *Belgrado* gemaakt, beveſtigd en in ſtand „ zal blyven; 2. dat de noch overige Krygsgevangen van weers- „ zyde ter goeder trouwe zullen worden uitgewiſſeld; 3. dat „ Commiſſariſſen benoemd zullen worden om de Grensſcheidin- „ gen te reguleren; 4. dat men terſtond zal moeten treden tot „ de dadelyke ſlegting van *Azoph*; dat wanneer eenige Ver- „ ſchillen tuſſchen de beide Ryken mochten ontſtaan, dezelve „ in der minne en tot wederzyds genoegen afgedaan zullen „ worden; en ten 6. dat de *Porte* aan den Keizer, deszelfs Fa- „ milie en zyne Opvolgeren den *Keizerlyken Titel* toe erkend". Na d'uitwiſſeling van de Vredes-Articulen zyn zo van de Ruſſiſche als Turkſche zyde heerlyke Feſtynen en Gaſtmalen gehouden, zynde de bovengemelde Ambaſſadeur met deszelfs Gevolg door den Groten-Vizier in een der Tuinen van den Sultan, als mede de Groot-Vizier den volgenden dag door den Ambaſſadeur pragtig onthaald, en aan den laatſtgemelde koſtbaar Bontwerk vereerd.

De Groot-Vorſtin Regente onlangs den Marquis *de Botta*, Miniſter der Koninginne van *Hongaryen*, tot Haar ontboden, en aan denzelven eene Verklaring gedaan hebbende, die byna geen twyffel meer overlaat, of zy zal, zo dra mogelyk, een Corps van tuſſchen de dertig en veertig duizend Man tot hulp van gemelde Hare Hongaarſche Majeſteit den marſch doen aannemen, hebbende Hare Keizerlyke Hoogheit by die gelegenheit betuigd: *Dat zy zo wel als de Senaat ten hoogſten was aangedaan geweeſt over den Brief, dien de voornoemde Koningin nopens 't Gevaar, waar mede zy van alle kanten gedreigd word, geſchreven heeft; en dat zy werkelyk met de Staats-Miniſters bezich was om middelen uit te denken, waar door zy Hare Majeſteit kragtdadig zou konnen onderſteunen, enz.*

DEN

1741. Ocober.

TURKYEN.

DEN 7. *October* tekende de Generaal *Romanzow*, Extraordinaris Ambassadeurs van den Keizer van *Rusland*, met den Opper-Vizier een Conventie, door dewelke alle de noch zwevende verschillen tusschen die twee Ryken nu t'eenemael beslist zyn. Deze Conventie bestaat onder anderen uit zes Articulen*. Zodra de Conventie getekent was, geschiede d'uitwisseling van dezelve, en d'Opper-Vizier en de Generaal *Romanzow* de gewone Complimenten van Gelukwenschingen aan elkander afgelegt hebbende, vereerde die eerste Minister, in naam van den Groten Heer, aan den Ambassadeur zeer kostbare Pelteryen, zo als ook aan de Heren *Cagnoni* en *Weschjakoff*, Raden van Staat en van Ambassade, als mede aan alle de Personen van 't Gevolg van den gemelden Generaal. De tekening en uitwisseling zyn beide geschied in tegenwoordigheit van alle de Bassa's die zich te *Constantinopolen* bevonden, en van verscheide Wetgeleerden, zulks niets nagelaten is van al 't geen die verrigting plechtig maken kon.

NEDERLANDEN.

HET Testament van wyle d'Aartshertoginne, Gouvernante, waar van haren Biechtvader, de Pater *Amiot*, Jezuit, den Opsteller is geweest, en door den Cancelier *Skokart* daar tegen geprotesteert, onder voorwendzel, dat hare Doorluchtigheit niet konde testeren zonder d'Authorisatie der Koninginne van *Hongaryen* en van haren Raad van *Braband*, is het zelve te *Wenen* voor nietig verklaard.

De gemelde Abt, die zich met meer andere zaken bemoeiden, dan met Misse te lezen, heeft, na dat zyne Papieren geexamineert waren, en daar door zyne listen ontdekt zynde, ordre ontfangen van 't Land te moeten ruimen, ingevolge van welke hy vertrokken is.

Den 7. dezer, is Mevrou van *Vianen* van hertzeer en droefheit te *Brussel* overleden. Die dood doet de Paters Jezuiten, alzo zy meenden door dat Sterfval 't hoekje te boven gezeilt te zyn, veel nadeel, wyl zy op haar uiterste in de tegenwoordigheit van vier voorname Priesters van die Stadt, en van vier

* Hier voren onder *Rusland* gebragt.

1741. Oćtober. vier Wereltlyke Perſonen en een Notaris, die een Acte daar van heeft opgemaakt, verklaart heeft, „dat het zo waar was, „ dat zy de driemaal honderd duizend Floreinen, vermeld in „ haar Proces, aan den Pater *Janſſens* in bewaring gegeven „ had, dat ze den Hemel daar van tot getuigen nam".

De Staten van *Braband* hebben aan den Prins *Karel van Lotharingen* ingewilligt dezelve ſubſidie van een halve Millioen jaarlyks, die wyle d'Aardshertogin, Gouvernante, genoten heeft, doch zo, dat hy zyne reſidentie te *Bruſſel* zal komen houden.

De Staten Generaal hebben onlangs 't maken van een Sluis en eenige andere Werken by *Weſterfort*, niet ver van *Yſſeloort* aan de Grenzen van 't Hertochdom van *Kleef* aanbeſteed, waar aan men ook werkelyk heeft beginnen t'arbeiden, en vermits de Pruiſſiſche Miniſter in den *Haag* den 25. laatſtleden een Memorie heeft overgegeven, met verzoek, om den arbeid te doen ſtaken, zo heeft men den 30. van die maand aan dien Miniſter onder anderen geantwoord: „ Dat hun Hoog Mogende „ die Memorie rypelyk overwogen hebbende, goedgevonden „ hadden, te verklaren, dat zy met oplettenheit hebben ge- „ examineert de vertogen daar in gedaan, als ook die welke „ vervat waren in een Geſchrift, dat de Baron van *Ginkel*, „ hunne Miniſter by zyne Pruiſſiſche Majeſteit, van den Heer „ van *Podewils*, Staats-Miniſter van den Vorſt, ontfangen had; „ dat hun Hoog Mogende daar uit gezien hebben, dat zyne „ Pruiſſiſche Majeſteit toeſtaat, dat de gemelde Sluis en Wer- „ ken gemaakt worden op 't Grondgebied van den Staat; dat „ daar uit nadrukkelyk volgt, dat de Staten Generaal altoos „ vermydende eenige billyke redenen van misnoegen te geven, „ aan wie 't ook zoude mogen wezen, 't recht hebben, om „ zodanige Werken, als zy oordelen, voor hunne veiligheit ver- „ eiſcht te worden, te doen maken; dat zy van de bekende „ rechtmatigheit van zyne Pruiſſiſche Majeſteit hopen, dat hy „ het met hen daar omtrent eens zal zyn; dat zy altoos ach- „ ting genoeg voor zyne Majeſteit gehad en noch hebben, „ om te verklaren, dat indien door eenige Werken, of ſchoon „ op hun eigen Grondgebied gemaakt, deszelfs Onderdanen

eenige

1741. Octover.

„ eenige wezentlyke schade mochten lyden, zy middelen zullen trachten uit te vinden, om zulks voor te komen; dat hun Hoog Mogende in de bewuste Memorie niet gemeld hebben gevonden, waar in eigentlyk de schade bestaat, die 's Konings Onderdanen door de Werken komen te lyden; dat zy ook verplicht zyn, oprechtelyk te bekennen, niet te weten, waar in dezelve zou bestaan, en bezwaarlyk konnen geloven, dat men zulks ook zal konnen aantonen; dat zy derhalven vertrouwen, dat zyne Pruissische Majesteit d'opschorting van den gemelde Arbeid, die daar en boven niet dan tot groot nadeel der Aannemers zou konnen strekken, niet zal begeren, te meer, om dat hun Hoog Mogende bereid zyn, om 's Konings Onderdanen naar billykheit wegens 't nadeel, dat zy daar door zouden komen te lyden, schadeloos te stellen, enz.

Op *d'Elf* is gearriveert een Hollandsch Schip uit *Groenland*, genaamd de *Muis Kat*, 't welk door de Commandeur *Cornelis Jacobsz Kneppel*, met 30 Man in de bezetting verlaten zynde, door d'overige 13 Man uit Ys gesalveert, en op die Rivier gebraght is; 't geen als iets remarquabels word aangemerkt.

Zyne Majesteit de Koning van *Groot-Brittannien*, is den 29. dezer van *Helvoetsluis* naar *Engeland* overgestoken.

LYST *van de Walvisvangst der Hollandsche, Hamburger, Altonasche, Bremer en Emder Schepen, welke dit jaar in* Groenland *geweest zyn.*

Plaatzen.	*Schip.*	*Vissen.*	*Vaten Spek.*	*Gebleven.*
Hollanders	143	174½	6322	6
Hamburger	14	10	421	
Altona	4	3	140	
Bremer	7	6	200	
Emden	1	0	0	
In 't geheel	169	191½	7083	

LYST

1741. Október.

LYST *van de Walvisvangst der Schepen welke dit jaar na de* Straat Davids *geweest zyn.*

Plaatzen.	*Schep.*	*Vissen.*	*Vaten Spek.*	*Gebleven.*
Amsterdam	26	105½	5080	
Rotterdam	1	3	105	
Zaandam	2	10	407	
Oostanen	2	7½	350	
Saandyk	1	0	0	
Broek	1	7	380	
Harlingen	1	4	140	
In 't geheel	34	137½	6570	

BYZONDERHEDEN.

DEN 22. passato is te *Romen* den Cardinaal *Passeri* overleden, zo dat 'er thans twaalf Hoeden vacant zyn.

Den 18. is te *Gormoyl*, omtrent een myl van *Belfast*, in een Net opgehaalt een Man, deszelfs Aangezicht een weinig geschonden, 't welk, zo men acht, geschied was door een vreemde Visch, van omtrent zeventien duim lang, breed agt duim en rond van Lyf, welke Visch met hem in 't Net gevangen wierd. Als hy zwemt, heeft hy korte dikke Vleugels of Vinnen, even als de Vleugels van een Draak. Hy heeft tien Hoorns op 't Hoofd, in 't rond gekrult; twee van dezelven zyn een voet lang, de Mond staat boven op 't Hoofd, zonder eenige andere plaats van ademhaling. Men heeft hem reets te *Belfast*, *Lisburne*, *Lurgan* en *Antrim* laten zien, maar niemant weet, diergelyken Visch ooit gezien of daar van gelezen te hebben, zulks de naam onbekent is.

Den 11. is te *Cork* in *Ierland* een zeldzame zaak gebeurt. Zekere Capitein *Chipps* arriveerde van *Dantzig* in dertig dagen in een open Boot van omtrent vyf of zes Ton, hebbende maar eenen Jongen by zich. Hy kon dien tocht met Schepen, derwaarts moetende, gedaan hebben, maar quam liever op die wyze. Diezelve Persoon is eenigen tyd geleden met maar een Man

Man van *Barbados* geärriveert, en schynt dus Wind en Weer uit te tarten. 1741. October.

Overgaande tot droevige gevallen, zo heeft men in de Gewesten van *Montpellier*, 's nachts tusschen den 15. en 16. een zoort van een Zondvloed gehadt, veroorzaakt door een Onweer, 't welk 24 uuren achter een geduurt heeft, waar door de Rivier *Gardon* zo opgezwolien was, dat in de Stadt *Aleth* de Huizen tot over d'eerste Verdieping onder Water stonden, vele van dezelve wechgespoeld of ingestort zyn met het verlies van Menschen en Goederen: Alle het Vee is langs die Streek, daar de Wateren gestroomd hebben, verdronken, en de Velden een halve voet hoog met Stenen of Slyk bedekt, de Molens wechgedreven, &c.: De Steden *Ambus* en *Arheshe* hebben het zelve noodlot gehad, en men berekend de schade over de twee Millioenen.

By een Brander te *Wandsewood* zyn vier Kinderen, de Dienstmeid en een Schoonmaakster, op een zeer elendige wyze kort na elkander gestorven, terwyl de Man en Vrou van huis waren, hebbende de Dienstmeid onwetende Rottekruid in een Koek gedaan.

In *Ierland*, omtrent drie mylen van *Taum*, is den 30. dezer de volgende gruwzame moord, op een Buitenplaats, aan elf Personen, door den eigen Zoon van den Huize, en drie of vier Gaudieven, gepleegt. De naam van den Heer was *Olivier Bodkin*, Broeder van wylen den Advocaat *John Bodkin* van *Carrowbeg*. Hy was hertroud, en had by deze twede Vrou een Zoon van omtrent zeven jaren, die wel voornaamlyk d'oorzaak is geweest, dat die Ontaarde dien verschrikkelyke Moord op zyne Ouders en andere Personen gepleegt heeft. De naam van dien Booswicht is *Jhon Bodkin*, en omtrent zes en twintig jaren oud. Hy quam met zyne Fielten in 't holste van de nacht in Huis, en vermoorde Vader, Moeder en Zoontje; als mede den Heer *Lynch*, een Nabestaande, die daags te voren daar gekomen was, voorts drie Dienstmaagden in Huis en vier Knechts in de Stal. De Moordenaars griefden deze ongelukkigen op verscheide Plaatzen zeer zwaar, en snedenze vervol-

1741. *October.* gens alle de Keel af; den Heer *Lynch* wierd de Borst opgesneden tot onder aan den Buik, als een Schaap; ook wierd de Stiefmoeder zeer yslyk vermoord, en 's Kinds Hoofd op 's Vaders Borst afgesneden, en vervolgens de Honden en Katten mede vermoord.

De Zoon heeft over eenige maanden verschil gehad met zyn Vader, en deze schreef omtrent tien dagen voor dat fait aan den Lord *Athunry*, dat *hy vreesde, dat zyn Zoon hem eenig quaad doen zoude*, en derhalven wanneer zyn Lordschap van die moord kundschap kreeg, dede hem opzoeken, en wierd eindelyk in een Turfschuur, verscholen onder eenig Stro, ontdekt; hy had een ouden Hoed op, en de Klederen aan van een Schaapherder, aan wien hy zyn eigen Hoed met een goude *Point d'Espagne* en zyne Klederen met Silvere Knopen gegeven had. Toen hy door den gemelden Lord *Athunry* verhoord wierd, ontkende hy eerst, de hand in zyns Vaders Moord gehad te hebben, en zeide, *dat hy gevlucht was, uit vrees, van in hechtenis te geraken. John Bodkin* verder gevraaght zynde, hoe hy in zyn Vaders Huis gekomen was, antwoorde; „dat de Deur van „ ouderdom byna vergaan geweest was, en dat ze weinig of „ geen moeiten hadden gehad, om in Huis te geraken. Dat hy „ eenigen tyd te voren al gepoogt had, om zyne Stiefmoeder „ met *nux vomica* te vergeven; dat *Dominic Lynch* de Persoon „ was, die haar by de Straatdeur had vermoord, wanneer zy „ meende t'ontvluchten; en dat hy *Dominic* insgelyks den Heer „ *Lynch* vermoord en 's Kinds Hoofd afgesneden had; dat de „ Schaapherder, om 't Kind te redden, zynde deszelfs Voedster-Vader, 't zelve met Bloed besmeert en naast zynen Vader gelegt had, als of 't dood was, maar dat *Dominic* naderhand 't zelve 't Hoofd had afgesneden, en dat de Herder in zyn eigen Huis achterhaalt en vermoord was.

NOVEM-

1741. Novemb.

NOVEMBER.

Groot-Brittannien.

ZYNE Majesteit is den 30. passato 's morgens omtrent elf uuren t'*Aldbourg* in *Suffolk*, 87 mylen van *Londen*, gelukkig aan Land getreden, en den 31. 's namiddags tusschen twee en drie uuren onder een drievoudige salvo uit al 't Canon te *St. James* aangekomen.

Den 2. dezer heeft de Magistraat der Stadt *Londen* hun Addres van Felicitatie daar over gepresenteert, luidende als volgt:

Zeer genadige Souverein.

De gelukkige te rug komst van Uwe Majesteit in *Groot-Brittannien* een stoffe van vreugt door alle derzelver delen uitleverende, verzoeken de Lord Major en 't Hof der Aldermans van Uwe Stadt *Londen*, dat het hun by deze gelegenheit vergund zy zich voor de Voeten van Uw Majesteit neder te werpen, om hunne pligt af te leggen, en Uwe Majesteit over zyn komst geluk te wenschen. De mogelykheit slegts van 't gevaar van zo een Prins moet natuurlyk een bekommering in onzen Geest doen geboren worden, en daarom kan men niet dan met erkentenis en vreugde om den dag denken, die Uw Majesteit weder gezond en behouden aan deze Natie geeft.

't Zwaart is thans in veel Gewesten van *Europa* en *America* getrokken, dan dat wy niet zonden gevoelen hoe groot d'oplettenheit van Uwe Majesteit moet zyn, om al wat daar uit voortvloejen kan gade te slaan. 't Is van die onvermoeide zorge en de goede schikkinge Uwer getrouwe Onderdanen ter verdediging van de Regten van *Groot-Brittannien*, dat wy ons een gelukkig einde van die troubelen, en de vaststelling onzer Koophandel op een bestendige en zekere Voet beloven.

Vergun, *Sire*, dat wy by deze eerste gelegenheit Uwe Majesteit dank zeggen van voor de Brieven die wy de laatstemaal verkregen hebben, en waar by 't getal der Vrederechters in deze Stadt *Londen* vermeerdert word. Nadien zulks verzogt en verworven is alleen met oogmerk om de Justitie te bevorderen, bidden wy verlof om Uw Majesteit te verzekeren, dat men een behoorlyk gebruik van die gunste maken zal.

Dat Godt Uwe Majesteit lang beware, en alle Uwe verlangens tot welstand van Uw Volk vervulle.

1741. Novemb.

De Koning hun op een zeer gunstige wyze ontfangen hebbende, Antwoorde:

Ik bedank uw voor deze blyken uwer schuldpligtige genegenheit. Gy kund uw verzekeren van myn onwrikbaar en vast besluit om de Regten van *Groot-Brittannien* op de kragtdadigste wyze te verdedigen en beschermen, en om die billyke en noodwendige Maatregelen, die zo eenstemmig ondersteunt zyn, met kragt te vervolgen, tot dat den Koophandel dezer Koningryken op een bestendige en zekere Voet gevestigt zal wezen.

Toen de Committé van Aldermans 't gemelde Addres opstelden, had, de Griffier *Strange* onverwagt voorgesteld, om in 't zelve de volgende Woorden in te lassen: *en t'erkennen uw Majesteits grote wysheit in een Conventie van Neutraliteit voor uw Keurvorstendom te sluiten*; doch zulks wierd verworpen.

Den 4. dezer is de Kapitein *Boys*, Commandeur van de Brander *d'Ætna*, als Expresse te *Londen* aangekomen, met Brieven van den Vice-Admiraal *Vernon*, geschreven in de *Haven Cumberland*, eertyds genaamd *Walthenam*, aan de zuidzyde van 't Eiland *Cuba*, als mede met Brieven van den Generaal *Wentworth*, geschreven in 't Campement op 't gemelde Eiland, behelzende beide een Dagverhaal van den 29. *July* tot den 14. *September*, waar in dezelve berigten.

Dat zy den 12. *July* N. St. van *Port-Royal* in *Jamaica* onder zeil gegaan en den 22. dier maand aangekomen zyn met 61 Transport- en Provisie- als Oorlochschepen in de gemelde Haven *Cumberland*, een der fraaiste van geheel *West-Indiën*, bequaam om een groot getal Schepen te bergen en tegen d'Orcanen te beveiligen, aan welke Haven de Vice-Admiraal by zyn aankomst den naam van *Cumberland* ter eere van zyne Koninglyke Hoogheit den Hertoch gegeven had.

Dat hy Admiraal ten eersten eenige ligte Schepen meer dan vyf mylen de Rivier opwaarts had gezonden; dat kort daar na de Troupen aan Land gezet zynde, den 6. *Augusti* een Campement hadden opgeslagen, en zedert dien tyd door den Generaal *Wentword* verscheide Detachementen uitgezonden waren om 't Land te recognosceren, dewelke vele van de buitenste Wachten der Spanjaarden op de vlugt gedreven, en een grote voorraad van Mond-

behoef-

behoeftens ten dienste van de Vloot en 't Leger te rug gebraght hadden. 1741. *Novemb.*

Dat de Zee- en Landmagt zo voordelig was geposteerd en zo goede schikkingen tot den ontfangst der Vyanden by dezelve gemaakt waren, dat men nopens het tegenwoordig bezit niets het minste te dugten had, en dat men by 't vertrek der bovengemelde Brieven bezich was met het beramen der maatregulen om dieper in 't Land te dringen. Dat de Plaats van hun Campement meer dan 23 mylen van *St. Jago de Cuba* gelegen was; en dat de Landstreek, dewelke zyne Majesteits Troupen in bezit hebben genomen, met een zeer goede Stroom van versch Water, verscheide mylen ver bevaarbaar, als mede met Vee en andere Leeftogten in overvloed voorzien is.

Door den bovengemelde Expresse heeft d'Admiraal Vernon *ook aan 't Hof doen weten:*

Dat 't Oorlochschip *de Worchester*, zynde op een Kruistocht, veroverd en in gemelde Haven *Cumberland* opgebraght had, een Spaansch Oorlochschip, gemonteert met 24 stukken Canon en 220 Man, 't welk den 10. *July* van *Port-Passage* was vertrokken met Depeches voor den Onderkoning van *Mexeco*, maar dat de Commandeur kort voor dat hy genomen was, alle de by zich hebbende Brieven over Boord had geworpen; dat men meende, dat dit Schip de Kaper was, welke onze twee Turksche Schepen in 't Canaal heeft genomen, en om zyne buiten gewone welbezeildheit van de Spaansche Kroon gekogt is; waar by d'Admiraal *Vernon* noch voegd: Dat hy met het Oorlochschip *de Deptfort* een Brief van den Kapitein *Trevor*, Commandeur van 't Oorlochschip *Defiance*, had ontfangen met tyding, dat hy omtrent *Rio de Hacha* had veroverd een Schip van 305 Ton, gemonteerd met 12 stukken Canon en 50 Man, genaamd de *Providence*, en geladen met Vleesch, Spek, Blom, Brandewyn, Wyn, Yzer-Staven en eenige droge Goederen, naar *Carthagena* gedestineerd, zynde hy van gedagten, dat het een van de Spaansche Regîster-Schepen van *Cadix* is.

Den 15. dezer heeft 't Hof een Missive van den Kapitein *Legg*, commanderende *de Severn*, een Schip, behorende tot het Esquader van den *Chef d'Escadre Anson*, gedateerd *Rio de Ja-*

1741. Novemb. *neiro* den 15. *July* over *Lisbon* ontfangen, waar in dezelve rapporteerd:

Dat de gemelde *Chef d'Escadre Anson*, den 30. *January* laatstleden, met zyn Esquader van *St. Catharina* in Zee gestoken en vervolgens door een zware storm belopen zynde, *de Paarl* van 't zelve afgeraakt, en dat Esquader den 30. *February* in de Haven van *St. Julien* ten anker gekomen was, dat Kapitein *Kidd*, die *de Paarl* commandeerde, in die tusschen tyd was overleden, dat het zelve Schip tot op de hoogte van 't *Pepys-Eiland*, door vyf Spaansche Oorlochschepen was nagejaagt; dat *Anson* in plaatze van den overleden Kapitein, den Heer *Murray* benoemt hebbende, den 10. *Maart* met zyne Oorlochschepen van daar gezeilt, en den 18. spoedig en met aangenaam Weer door de Straat *Le Maire* gepasseerd was; doch dat het de volgende dag sterk begonnen hebbende te waayen, de Wind zedert zo zeer uit het Noordwesten, en West Noordwesten met een holle Zee was toegenomen, dat het Volk nooit en diergelyke storm gezien had, zo dat de Zeilen aan stukken gescheurd, en de Masten en Reën gespleten wierden; dat zy den 21. *April* op 55 graden 64 minuten breette, en 91 graden 54 minuten lengte gekomen waren; dat *de Severn* die nacht den *Chef d'Escadre Anson* en de verdere Schepen, behalven *de Paarl*, uit het gezigt had verloren; dat d'Equipagie den 24. 's morgens met het aanbreken van den dag in 't West-Noord-Westen tot aan 't Zuid-Oosten een hoog Land ontdekt hadden, dat, naar gissing, maar vyf mylen van hun lag; waar op besloten was te wenden, doch 't geen naulyks in een uur konde geschieden, vermits de Wind meester van 't Schip was; dat zy voorts de Route zo veel mogelyk Westwaarts nemende, een storm uit den Noord-Westen, Westen, en West-Noord-Westen was ontstaan, die byna zonder tusschen posing veertig dagen geduurd had, met een hoge Zee, dies zy genoodzaakt waren, gedurende al dien tyd, het in de Wind te houden; dat zy den 12. *Juny* hadden ontmoet een Portugeesch Schip, waar van de Kapitein hun berichte, dat *Caap Frio* dertig mylen ten West-Zuid-Westen van daar lag; waar op zy derwaarts cours stellende, eindelyk door Gods genade, noch gelukkig den 17. in die Haven gearriveerd waren, alwaar men hun met veel vriendelykheit en met medogen ontfangen en behandeld had; en laatstelyk, dat zy door de zware fatigues veel Volk hadden verloren, en dat d'overige merendeels ziek lagen, daar onder de Kapitein, Lieutenant en Vendrig van d'Invalides.

Spaan-

Spaansche Schepen door d'Engelschen genomen: 1741. Novemb.

Als hier boven, een Spaansch Oorlochschip van 24 stukken Canon, en de *Providence* naar *Carthagena* gedestineert.

Engelsche Schepen door de Spaansche genomen:

't Schip de *Mercurius*, Kapitein *Clark*, van *Virginien*, was den 17. *September* door een Spaansche Kaper genomen. 't Schip *Norton*, van *Londen* na *Ierland* gedestineert, is door een Spaansche Kaper genomen, en na *Havre de Grace* gevoert.

't Schip de *Hanna*, van *Virginien* na *Leverpool* willende, is dicht by de Caap van die naam door een Spaansche Kaper genomen. Als mede 't Schip *de Lucia*, naar *Nieu-Engeland* gaande, en *de Resolution*, van *Terraneuf* komende.

Een Spaansche Kaper van 14 Metale en een gelyk getal Steenstukken, en 125 Man, gecommandeert door *Don Pedro Xavedo*, heeft den 22. passato *d'Elisabeth* van *Lisbon* naar *Cork*, de volgende dag *de zes Gebroeders* van *Terra-Neuf* naar *Jersey*, den 24. *de Rose Galley*, van *Lisbon* naar *Cork*, de volgende dag *de Diligent Bridget*, van *Cork* naar *Lisbon*, en den 26. de *Dauphin* van *Jersey*, komende van *Terraneuf*, genomen, zynde 't laatstgenoemde voor 1000 Guinéas gerantzoeneerd. *De Succes* van *Lisbon* naar *Cork*, en d'*Anna* en *Elizabeth*, van *Cork* naar *Lisbon* gaande, zyn ook door denzelven Kaper veroverd. De Spanjaarden hebben noch genomen *de Zwaan*, van *St. Christoffel* naar *Philadelphia*; *de Sarah* van *Lisbon* naar *Cork*, en *de Hybernia* uit de *Barbados* naar *Virginien* moetende.

VRANKRYK.

DE Heer *Wasner*, Minister der Koningin van *Hongaryen*, heeft een particuliere Audientie by den Cardinaal *de Fleury* verzogt, die hem ook terstond gegeven wierd: Hy stelde daar in aan zyne Eminentie voor de byzondere Consideratie, die de Koningin zyne Principalin voor hem had, en 't vertrouwen, het welk zy in deszelfs Oprechtheit en Rechtlievendheit had: Vervolgens representeerde hy op een roerende wys de droevige gesteldheit der Zaken van die Prinses, „als die door een al te „ hard-

1741. *Novemb.* „ hardvallend noodlot in gevaar stond van meest alle hare Va-
„ derlyke Landen te verliezen en zich op 't uiterste gebraght
„ te zien: Dat haar niets meer overig was, als naast Godt op
„ de Vriendschap en Rechtvaardigheit van zyne Eminentie te
„ betrouwen, waar in zich vleide, dien Troost te zullen vinden,
„ den welke zy nergens anders gevonden had": Zyne Eminentie heeft die Voorstelling van den Heer *Wasner* met alle attentie aangehoord en daar op geantwoord, *dat hy niet nalaten zou, aan de Koningin zyne Principalin kennis te geven van den iever, die hy voor hare belangen betuigt had, en waar op hy voor' zyn zelfs roemde.*

Voorts heeft dien *Vrede-lievende* Cardinaal in zyn Antwoord schryven aan de gemelde Koninginne betuigd: „Dat hy zeer
„ aangedaan was over den Staat der zaken van die Prinses; maar
„ dat de Koning zyn Meester van deszelfs aangegane Verplig-
„ ting niet kon afgaan; doch zoude men, wat 'er ook gebeu-
„ ren mocht, voor haar Persoon en Rang alle consideratie heb-
„ ben": Hy geeft haar tot besluit te verstaan; „dat zy die Stap
„ wat te laat deed, en dat het voor haar beter was geweest,
„ niet zo veel op de Raadgevingen van zommigen van hare Mi-
„ nisters gesteund te hebben," &c.

d'Academie der Wetenschappen te *Parys* heeft hare Vergaderingen den 15. geopend, en de Prys van 't jaar 1743. is gesteld, op *de beste Beschryving van den Staat der Wetenschappen in Vrankryk van Philippe le Bel tot Karel V.*

Te *Parys* bespeurt men grote elende onder 't gemene Volk en grote schaarsheit aan geld, en beide genoegzaam door 't gehele Ryk; in zo verre, dat in *Bretagne* en *Normandien* vele Menschen stierven uit gebrek aan nodig Voedzel, waarom in die Parlementen van die beide Provincien de Koninglyke Uitschryving van den tienden Penning noch niet geregistreert was.

SPANJEN. DE Heer *van der Meer*, Ambassadeur van de Staten Generaal, heeft aan den Heer *Campillo* overgegeven een Lyst der Memorien, door zyn Excellentie by verscheide gelegenheden gepresenteert, om recht te verkrygen wegens 't wechnemen van verscheide Hollandsche Schepen door de Spaanschen, en de Heer

Heer *Campillo* heeft belooft, dat de gemelde bezwaarnis spoedig zal worden afgedaan. 1741. *Novemb.*

Den 1. dezer heeft men door een Koninglyk Edict 't gebruik van Rapé by straf der Galeyen en confiscatie van alle Goederen verboden, om dat men ondervonden heeft, dat zedert die Tabak in gebruik gekomen is, de verkoping van Tabak in *Spanjen* op een derde vermindert is.

Den 3. zyn twintig Koopvaardyschepen en ruim twee honderd Barken, op hebbende omtrent zestien duizend Man, zo te Voet als te Paard, alle uitgelezen Volk, onder 't Convoy van drie Oorlochschepen en zes Galeyen van *Barcelona* naar *Italien* in Zee gestoken; dezelve Lading bestaat ook in een menigte Tenten, Bomben, &c.

PORTUGAL.

DEN 22. passato is te *Lisbon* gearriveert de Vloot van *Rio de Janeiro* in 92. dagen, sterk zynde twee Oorloch- en twintig Koopvaardyschepen; deszelfs Lading bestaat in zes millioenen Cruzados aan Goud, zo gemunt als in Stof en Staven, voor den Koning; en voor Particulieren tien en een half millioen aan Goud, een millioen aan Pezos, 1208 octaaf Diamanten, 2000 Kisten Suiker, 16000 Huiden, 200 quintalen Walvisbaarden, &c. Den 24. arriveerde mede op de Rivier de Vloot uit *de Bahia de Todos de Santos* in 96 dagen, bestaande in 32 Koopvaarders en een Oorlochschip, welke laatste aan Boord heeft vier Kisten met twee millioenen Cruzados aan Goud, 13052 hele Kisten Suiker, 1437 halve en 642 Maties dito, 15555 Rollen Tabak, 82457 Huiden, 3834 Cocos-Noten, 12060 Brazilsche Planken, 3980 quintalen Brazil-Hout, 391 stuks Olifants-Tanden, en 100 Slaven.

ITALIEN.

DE Pater *Angustin* van *Lengano*, belast met de Kerkelyke Zaken van wegens de Koningin van *Hongaryen*, bevel ontfangen hebbende, om aan den Paus voor te stellen, „dat vermits de „Hongaren aangeboden hadden al hun Macht tegens de Vyan„den dier Koninginne te gebruiken, Hare Majesteit genood„zaakt was, behalven de reets aan hen verleende Gunsten, „in eenige Steden vryheit van Conscientie toe te staan, om

1741. *Novemb.* „ derzelver Koophandel met de Proteſtanten te bevorderen; „ dat de KoningIn van d'eenen kant overwegende de zwarig„ heit, die Hare Voorzaten dien aangaande ontmoet hebben, „ maar van den anderen kant ziende, dat zy zich tegenwoor„ dig van de Hongaarſche Wapenen bedienen moet, zy d'In„ ſtructien zou verwagten van zyne H.". die zich bereid toond om zulks in te willigen, hoewel met beding, „ dat zekere tyd „ bepaald, en dien aangaande niets ſtrydig met de Roomſch„ Katholyke Religie toegeſtaan werde".

De Koning der beide *Siciliën* heeft op d'inſtantien der Miniſter. van de Heren Staten Generaal, aan d'Onderdanen van die Republicq verlof verleend, om Granen uit dat Koningryk te voeren.

DUITSLAND.

't HOF van *Wenen* is op den Keurvorſt van *Saxen* geweldig verſtoord, ziende, dat men nu met eene pretentie op *Bohemen* voor den dag komt, in welk Koningryk deszelfs Troupen, ten getale van 15 à 20000 Man met een talryke Artillery reets ingerukt zyn, en recht ſtreeks na de Hoofdſtad *Praag* aanrukken, om dezelve te doen gelden.

Men vermeend aldaar, dat dien Prins tot een gantſch ander gedrag jegens 't Huis van *Ooſtenryk* verpligt was, als het welk hem ten koſten van *twee Koningryken*, van een aanzienlyk gedeelte van 't Hertochdom *Milaan*, en van de Hertochdommen *Lotharingen* en *Bar*, op den Throon van *Polen* geholpen hadde, en die daar en boven de *Pragmatique Sanctie* had erkend, aangenomen en geguarandeert, en ook na de dood van wylen den Keizer de krachtigſte verzekeringen gegeven, die te zullen handhaven, en de Koningin van *Hongaryen* met al zyne Macht by te ſtaan.

't Was in 't laatſt van de gepaſſeerde maand, dat de Beyerſche en Franſche Troupen over al te rug, en by vervolg uit *Neder-* en *Opper-Ooſtenryk* getrokken zyn, uitgenomen *Lints* en *Ens*, alwaar zy 't zwaar Geſchut en een klein Garnizoen gelaten hebben. d'Exceſſen, dewelke de gemelde Troupen aldaar tot aan 't *Wener Woud* bedreven hebben, zyn niet genoeg te beſchryven, hebbende d'Inwoonders, 't zy Geeſtelyke, 't zy We-

Wereltlyke, alles aan hen moeten overgeven, en 't geen zy niet konden mede nemen, hebben ze bedorven, en de Menschen daar by wredelyk mishandeld. De Plaatzen, die hunne Contributien en Leverantien niet ten eersten en ten volle opbraghten, zyn in brand gestoken. 1741. Novemb.

d'Oostenrykſche Gezanten hebben aan de Ryksvergadering te *Regensburg* kennis gegeven, dat de Generaal van *Schmettau* den 10. dezer te *Wenen* opentlyk met Trommelslag gedagvaart was, en ter zelver tyd de volgende omstandigheden mede gedeelt, naamlyk; „ dat die Generaal in den jare 1718. in 's Keizers dienst getreden zynde, zo voort aangestelt was tot Generaal-Major, dat hy zedert traps wyze was opgeklommen tot den rang van Veldmarschalk die in de maand van *April* laatstleden aan hem was opgedragen; dat hy kort daar na verlof had verzocht, om ter herstellinge van zyne gezondheit de minerale Wateren van *Carlsbad* te gaan gebruiken, maar dat hy direct den Koning van *Pruissen* was gaan vinden; dat hy van *Torgau* in *Saxen* een Brief aan de Koningin had geschreven, waar by hy zich van zyn Regiment en van alle zyne Ampten ontdaan, en aan hare Majesteit verklaart had, dat hy in dienst getreden was van den Koning van *Pruissen*; dat vermits de Koningin onmogelyk hare goedkeuring tot dien afstand konde geven, zy geëischt had, dat de Generaal *Schmettau* weder te *Wenen* komen zoude, om aan de Krygskas van zyn Regiment rekening te doen, in dewelke 80000 Floreinen waren, daar onder 26000 die hy zich zonder eenig recht toegeëigent had, en om rekenschap te geven wegens verscheide andere weinig betamelyke verrichtingen; dat wel verre, van zich na d'eerste indaging te voegen, hy zich jegenswoordig bevind by den Keurvorst van *Beyeren*, in wiens Armée hy ageert tegen den dienst van de Koningin, en dat hare Majesteit derhalven om te voldoen aan 't geen de gerechtigheit van haar eischt, zich genoodzaakt gevonden heeft, een Krygsraad aan te stellen, om hem te Vonnissen; dat hy na Krygsgebruik driemaal ingedaagt zal worden, maar dat als hy binnen den tyd van tien dagen niet weder tot zyn plicht keert, als dan

1741. *Novemb.* „ na de ftrengheit der Krygs-Wetten tegen hem gehandelt za„ worden.

't Patent des Konings van Polen, nopens de vorengemelde intrek van deszelfs Troupen in eenige tot d'Ooftenrykfche Nalatenfchap behorende Landen, luid als volgt:

WY FREDERIK AUGUST, door Gods genade Koning in *Polen*, Groothertoch in *Litthauwen*, *Reuffen*, *Pruiffen*, *Mazovien*, *Samogitien*, *Kyovien*, *Volbynien*, *Podolien*, *Podlacbien*, *Lyfland*, *Smolensco*, &c. Hertoch van *Saxen*, *Gulik*, *Kleef*, *Berg*, *Engern*, &c. Doen te weten en bekennen:

Alzo Wy tot verdediging van 't Erf-Opvolgings-Recht van Onze zeer beminde Gemalin Majefteit, gefproten uit het Succeffie-Verdrag, 't welk tuffchen wylen zyne Majefteit den Keizer *Leopold* en de beide Heren deszelfs Zonen *Jofeph* en *Karel* den 12. *September* 1703. onwederroepelyk aangegaan, en op het plegtigfte met Eede bekragtigd is, en 't geen nochte door de zogenaamde *Pragmatique Sanctie* nochte door eenig andere diergelyke Difpofitie nopens de nagelatene Ooftenrykfche Erf-Koningryken en Landen kan opgeheven of vernietigt worden, als mede tot verkryging van d'aan Ons zedert zo vele jaren geweigerde Voldoening ten opzigte van d'aan Ons en Ons Koninglyke Keur-Huis toekomende de beft gegronde byzondere Pretenfien, noodzakelyk hebben gevonden een gedeelte van onze Armée in de tot d'Ooftenrykfche Nalatenfchap behorende Erf-Koningryken en Landen te doen intrekken: ZO IS'T, dat zulks aan alle en een ieder van d'Inen Opgezetenen dier Landen, van wat Staat zy mogen zyn, mits dezen bekend gemaakt en teffens alle ernftig gewaarfchoud worden in ftilte en ruft op hunne Goederen en Woonplaatzen te blyven, het vlugten en 't vervoeren van hunne Meubilen en Effecten ten eenemaal te myden, aan onze Armée de nodige Proviant, Vouragie en verdere Behoeftens zonder weigering te bezorgen, en alle heimelyke Verftandhouding, Verfpieding en ongeoorloofde Partydigheit ten eenemaal na te laten.

Gelyk nu die gene, welke dit bevel gehoorzaam opvolgen, zich konnen verzekerd houden van 't geen Wy hun hier mede beloven, te weten, dat zy in hunne Goederen, Regten, Vrydommen en Geregtigheden, zo Geeftelyke als Wereltlyke ongekrenkt blyven, en Onze Koninglyke Befcherming en Genade genieten zullen; zo als Wy ten dien einde aan Ons Krygsheir de fcherpfte be-

bevelen hebben gegeven, dat geen Officier of gemene Soldaat, ofte iemant anders, d'Inwoonders en Onderdanen der voornoemde Landen, welke zich volgens 't bovengemelde Voorschrift submitteren en stand houden, eenig 't minste geweld aandoen, pressen, lastig vallen of beledigen, maar indien, zulks tegen Onze verwagting geschieden mocht, aan d'Overtreders, die daar van overtuigt zullen worden, gevoelige, en na mate van hun verbreken, Lyf- en Levens-Straffe opleggen zullen; Zo moeten die Inwoonders, welke zich hardnekkig betonen, en Onze aangebode Koninglyke genade en bescherming stoutmoedig in den wind slaan, ja noch daar en boven tegen Ons Krygsvolk zich aankanten, ofte ondernemen durven Ons door Verspieding, of Partydigheit te beledigen, zich zelfs wyten, als Wy, hoewel ongaarne en tegens Onze aangebore genegenheit tot zagtmoedig- en goedheit, hen als Vyanden handelen, en aan hen onze Koninglyke ongenade op het scherpste doen gevoelen. Aldus zal elk een weten zyn eige schade en nadeel voor te komen; ten welken einde Wy dit Patent eigenhandig hebben getekend en met het Koninglyk Zegel doen bekragtigen, te *Dresden* den 28. *October* 1741. 1741. *Novemb.*

Augusti Rex:

L. S.

Onder stond:

Hendrik, Graaf *van Bruhl*.

Den 11. dezer zond de Collonel *Schomburg* den eersten Buit, in 8 yzere stukken Canon bestaande, die hy uit het Slot *Tesschen* geligt hadde, te water uit *Bohemen* tot *Dresden*, om aldaar in 't Koninglyk Tuighuis bewaart te worden.

't Neutraliteits Tractaat tusschen *Vrankryk* en den Keurvorst van *Beyeren* aan d'eene en den Zwabische *Creytz* aan d'andere kant gesloten, behelst in substantie: 1. „Dat deze Kreits met „ de tegenwoordige Verschillen in 't Duitsche Ryk zich in genen „ dele zal bemoejen, nochte door de hoge Contractanten daar „ toe genoodzaakt worden. 2. Eene verzekering van bestendige en goede Nabuurschap, en vrydom van Inquartieringe „ der Fransche Troupen. 3. Zyn d'Oostenrykische Landen in „ deze Kreits mede in dit Verdrag begrepen, met voorbehouding, dat de byzondere Pretensien op dezelve zo van den „ Keurvorst van *Beyeren* als van deze Kreits ongekrenkt zullen „ blyven. 4. De vryheit van den Koophandel. 5. Een Re-

1741. Novemb. „ glement nopens den marſch der Troupen. 6. Word aan de„ ze Kreits de Bezetting van alle houbare Steden toegeſtaan. „ 7. Word aan dezelve de beſcherming van de hoge Geallieer„ den beloofd, ingeval d'een of andere Stadt ter oorzake van „ deze Neutraliteit mocht overvallen worden; en ten 8. Dat „ dit Tractaat ſtand zal houden tot dat de nieuwe Keizer en „ 't Duitſche Ryk eene Verandering dien aangaande gemaakt „ zullen hebben, in welk geval de Kreits voor zich behoud „ volgens zyne Pligt als Lid van de Ryks-Stenden te gehoor„ zamen.

De Gereformeerden, wonende te *Francfort*, zullen nu eindelyk, op Inſtantie van den Koning van *Pruiſſen*, permiſſie krygen, om een Hoogduitſche Kerk in die Stadt te bouwen: Ondertuſſchen pretendeert men noch van hen, dat ze gene pretenſien op Chargien van den Magiſtraat maken, en zich verpligten zouden, geen overgang van anderen van de Lutherſche Religie tot de hunne te gedogen, of diergelyke Perſonen aan te nemen.

d'Omſtandigheden rakende de opſchorting van de Keur-Boheemſche Stem by d'op handen zynde Keizer-Verkiezing, zyn deze: 't Beſluit, 't welk in d'eerſte preliminaire Conferentie den vierden dezer maand by de daar tegenwoordig zynde Ambaſſadeurs dien aangaande genomen was, braght noch dien zelfden avond ten zeven uuren de Heer *Matthaei*, Legations-Secretaris van den Keurvorſt vau *Ments*, naar 't Hotel van den Baron van *Brandau*, om hem zulks bekend te maken, maar alzo deze niet by de hand was, en de voornoemde Secretaris voor de twede maal by zyne Excellentie niet konde komen, liet hy de Bekendmaking toegezegeld op de Tafel leggen in tegenwoordigheit van twee Edellieden, behorende tot het Gevolg van de gemelde Baron: Den volgenden ochtend verliet die Ambaſſadeur reets die Stadt, maar alzo zulks zeer geheim bleef, begaf zich de Quartiermeeſter van 't Ryk ten vier uuren des namiddags ingevolge het twede Keurvorſtelyk Beſluit en uit naam van den Marſchalk van 't Duitſche Ryk aan het Quartier *Braunfels*, alwaar de meergemelde Afgezant gewoon was zich t'onthouden, om aan hem kennis te geven, dat hy

hier-

binnen eenige dagen met al zyn Volk 't zelve moest ruimen, maar vernemende, dat de Baron reets ten zeven uuren 's ogtends vertrokken was, deed hy die Boodschap aan den Legations-Secretaris den Heer van *Stangen*, aan wien ook ter zelver tyd de twee te voren overhandigde Volmagten, als welke nu van geen 't minste nut konden zyn, te rug gegeven wierden. 1741. *Novemb.*

In de tweede preliminaire Conferentie zyn de Keurvorstelyke Afgezanten eenparig over een gekomen nopens het doen van verscheide schikkingen, en voornamentlyk nopens den tyd, wanneer de plegtige Conferentie tot de Verkiezing van een Keizer beginnen zullen, waar toe den 20. dezer maand is vastgesteld, zyndе juist *dertien maanden* na 't overlyden van den Keizer, gelyk dezelve op dien tyd gehouden, en door den Keurvorst van *Mentz* geopend geworden is. Ook is in 't algemeen by hen goedgevonden en besloten, dat men ten opzichte van den Marschalk *de Bell-Isle*, Extraordinaris Ambassadeur en Plenipotentiaris van den Koning van *Vrankryk*, 't zelfde Ceremonieel zal in acht nemen, waar van men zich in de jare 1657. en 1658. bediend heeft, omtrent den Marschalk van *Grammont*, die met 't zelfde Caracter by de Verkiezing van wylen den Keizer *Leopoldus* bekleed was

De Magistraat der Stadt *Ceulen* heeft een Brief aan de Staten Generaal geschreven, om hen op de verplichtenste wyze te bedanken voor de moeite, die zy ten behoeve van hun Stadt aan 't Fransche Hof wel hebben willen nemen, om hun voor Fransche Bezetting te bevryden.

Vervolg der Dagverhalen van d'Oostenrykische Armée.

WY zyn zedert den 14. *October* op marsch geweest, zonder eenen rustdag te houden, en den 17. zyn wy te *Gottendorf*, dicht by *Jägerndorf* komen staan. Daar vallen geen Vyandlykheden meer tusschen onze en de Pruissische Armée voor. Den 18. zyn wy opgebroken en den 19. by *Troppau* komen staan. Den 20. marscherde de Hongarische Vrywilligers over *Teschen* en de *Jablunka* na huis. SILESIEN

Den

1741. *Novemb.* Den 18. arriveerde de Veldmarschal Graaf van *Neuperg* met de twede Linie en 't Corps de reserve te *Meplacbowitz*, en den 19. mede te *Troppau* alwaar wy vertoefde. Den 20. arriveerde d'eerste Linie te *Lichten* en den 21. te *Bensch*.

d'Eerste Colom van d'Armée onder den Graaf van *Neuperg* is den 25. t'*Olmutz* in *Moravien* gearriveert, en de twede word verwagt. Den Generaal *Brouwn*, die voor omtrent drie weken van den Veld-Marschal van *Neuperg* na *Presburg* gezonden wierd, is voor eenige dagen by d'Armée te rug gekomen, daar en tegen is de Graaf van *Preyzing* na *Presburg* vertrokken. Men verneemt, dat de Pruissische Armée in *Silesien* gescheiden is, en een groot gedeelte daar van de Winterquartieren in *Opper-Silesien* betrokken heeft, doch men staat verwondert, dat men gene dispositien maakt, om ze te beletten van 'er ook in dit Markgraafschap te konnen nemen; te meer, dat men verzekerd, dat aan 't gepretendeerde Vergelyk tusschen de Koningin van *Hongaryen* en den Koning van *Pruissen* niets is.

Wy zyn, na twee dagen by *Olmutz* uitgerust te hebben, den 1. dezer van daar in zes Colommen vertrokken, waar van d'eerste te *Mezeritz* is komen cantonneren. De route en marsch dezer zes Colommen is zodanig gereguleert, dat ze zich altyd in tyd van vier uuren te zamen konnen voegen en een ordentelyke Ordre de Battailie formeren. Den 8. zal de gehele Armée te *Fratnig*, *Zladings* en *Badlowiz* arriveren, en zich den 9. by *Znaim* vergaderen, alwaar zich eenige Regimenten van de Hongaarsche Armée en van 't Guarnizoen van *Wenen* by dezelve zullen voegen, en de nadere ordres tot de verdere marsch afwagten. De Prins van *Anhalt-Dessau* den 25. passato t'*Olmutz* gearriveert zynde, is dien avond, na zich met den Graaf van *Neuperg* eenige uuren geabouchеert te hebben, in gezelschap van den Generaal *Lentulus* na *Jagersdorf* by den Koning van *Pruissen* gekeert, van waar de Generaal *Lentulus* zedert by onze Armée gereverteert is.

De eerste Colom arriveerde den 2. van *Meseritz* t'*Eybenschitz*, en den 3. te *Wemislitz*, alwaar wy den 4. vertoefde: d'Overige vyf Colommen volgen en marcheren zodanig, dat ze zich altyd binnen eenige uuren konnen te zamen voegen. De Veld-Equipagie van den Hertoch van *Lotharingen* is in deze Nabuurschap aangekomen, en zyne Koninglyke Hoogheit word binnen twee dagen by onze Armée verwagt. d'Overgaaf van *Neiss* heeft men door den Capitein *St. Remy* vernomen, denwelke de Commandant aan den Graaf van *Neuperg* gezonden heeft, om te mogen weten welke route by met zyn Guarnisoen nemen zal.

On-

Onze Armée arriveerde den 7. in goede ſtaat te *Frating* in de Nabuurſchap van *Znaim*, na dat de Hertoch van *Lottharingen* en de Prins *Karel* deszelfs Heer Broeder zich den 5. dito op de route te *Jaispiz* by dezelve gevoegt hadden. Volgens de gemaakte diſpoſitien der Marſchroute zou den Prins van *Lobkowitz* t'*Iglan* arriveren, alwaar de conjunctie der twee Arméen zou geſchieden, maar by d'aankomſte van den Hertoch van *Lottharingen* wierd hem een ordre gezonden van te *Brod* halte te maken, waar na toe, zo dra men kan, wy onze marſch zullen dirigeren, zo dra namentlyk de nodige Magazynen op de route derwaarts tot onderhoud der Armée zullen opgeregt zyn, en waar by men groter zwarigheden ontmoet als men zich verbeeld had; want de Beyerſche Armée alle Leeftogt en Proviſie op de route en plaatzen, die wy paſſeren moeten, wechneemt, en ons daar door in grote verlegenheit ſteld. Men weet noch niet of zich een Corps Hongaarſche Volkeren by onze Armée voegen, dan of 't in *Opper-Ooſtenryk* of ergens anders ageren zal. 1741. *Novemb.*

De zes differente Colommen, in dewelke onze Armée gedurende den marſch wegens commoditeit der Leeftogt en Vouragie verdeeld is, ſtaan zedert den 7. dezer noch in hare oude Cantonnerings-Quartieren, doch hebben zedert den 10. ordre van zich tot het opbreken gereed te houden, om zich te *Zlabings*, alwaar de generale Zamelplaats zyn zal, te vergaderen, werwaarts de 4. Regimenten Huſſaren van *Caroli*, *Spleni*, *Deſoffi* en *Gilani* onder d'ordres van den Generaal *Nadaſti* reets dato voorſchreve vooruit vertrokken zyn, om eenige daar omtrent zwervende Vyandlyke Partyen te verdryven, zullende de Hertoch van *Lottharingen* nevens de voornaamſte Generaals den 13. onder een ſterk Eſcorte derwaarts volgen. De Regimenten van *Waldek* en van *Molk* zyn in onze Nabuurſchap gearriveert, om zich by ons te voegen. De Prins van *Lobkowitz* is met zyne kleine Armée te *Humpolz* aangekomen. De Vyanden, dewelke zick tot aan *Tabor*, *Weſſeli*, *Neubaus* en daar omtrent uitgebreid hadden, retireren allengskens, zonder dat men weet werwaarts. Aan den Gouverneur van *Praag* is ordre gezonden, van niemant, wie 't ook zy, of onder wat ſchyn en voorwendzel 't ook geſchieden mocht, uit of in de Stadt te laten gaan, en de zwakſte Poſten te laten toemetzelen; want men vertrouwt, dat die Stadt, als van al 't nodige overvloedig voorzien zynde, by geval van een Attaque, zich tot d'aankomſte van onze Armée zal konnen houden.

1741.
Novemb.

Zyne Majesteit van *Pruissen* kondschap bekomen hebbende, dat d'Oostenrykse Armée te rug geweken was, marscheerde met alle mogelyke spoed naar *Moravien*, deed ten eersten de Stadt *Neiss* berennen, en kort daar na begon men de Plaats met eenige stukken Canon te beschieten, terwyl de Bezetting een onophoudelyk Vuur maakte uit de grove Artillerie, die in die Stadt gebleven was. De Prins *Theodorus van Anhald*, die de Koning de bestiering van 't Beleg had opgedragen, de Loopgraven hebbende doen openen, begon men dien zelven dag van drie Batteryen uit de grove Artillerie op de Stadt te spelen, 't welk den 28., 29. en 30. met zo veel wakkerheit duurde, dat men Bres in de Plaats begon te schieten, en de Bezetting genoodzaakt was te capituleren, waar op de Koning hen den vryen aftocht met alle Militaire Eertekenen heeft toegestaan.

Den 7. dezer is de Huldiging aan zyne Majesteit in den Vorsten-Zaal van de Gedeputeerden der Neder-Silesische Land-Stenden, ten getale van meer als vier honderd Personen te *Breslau* plegtig afgelegt. De Koning ging op een pragtige Throon, drie Trappen hoog, zitten, verzeld aan deszelfs rechter hand van den Prins *Willem*, Broeder van zyne Majesteit, van de Markgraaf *Hendrik*, *Karel* en *Willem*, en van den regerende Vorst van *Anhalt-Dessau*; aan de linker hand stond de Staats- en Cabinet-Minister, de Graaf *Podewilz*, die eene voortreffelyke aanspraak aan de Stenden deed, waar op d'Oelsnische Lands-Hoofdman, Heer van *Prittwitz*, uit de naam der Vorsten en Stenden antwoordde: De Geheime Raad van *Arnold* deed de Voorlezing van den Eed der Huldiging, waar op de Dom-Proost, Baron *van Stingelheym*, en de Dom-Deken van *Rammerskirch* den Throon naderden, en uit de naam van den Cardinaal van *Sinzendorf*, Bisschop van *Breslau*, met drie Vingeren op de Borst den Eed knielende afleiden, vervolgens de Vorstelyke Gedeputeerden, 't Dom-Capittel, de Vorstelyke Prelaten en andere Gedeputeerden der Geestelyke Stichten en Ordens, alle knielende, en eindelyk de Gedeputeerden der andere Stenden en Steden staande. By d'eerstgemelden bleef de

Ko-

1741. *Novemb.*

Koning op zynen Throon gedekt zitten, maar by de laatſtgenoemden ſtond hy op en nam den Hoed af, terwyl zy de Huldiging afleiden. Binnen twee uuren was alles in goede ordre gedaan, waar na de Koning na deszels Quartier keerde, maar kort daar aan te Paard onder een talryk Gevolg verſcheide plaatzen van die Stadt bezigtigde, vervolgens verſcheide voorname Heren en de principaalſte Gedeputeerden aan zyn Tafel onthaalde, wordende d'overige door den Traitteur *Langen* in verſcheide Vertrekken getracteert, en Goude en Silvere Huldigings-Medaillen uitgedeeld, repreſenterende op d'eene zyde 't Borſt-beeld van den Koning met het Omſchrift:

Fridericus Boruſſorum Rex
Supremus Sileſiæ Inferioris Dux.

Op d'andere Zyde 't Koningryk *Pruiſſen* onder de gedaante van eene ſtaande en den Scepter in handen hebbende Dame, aan dewelke eene andere knielende en op het Wapen van *Sileſien* ſteunende den Hertochlyke Hoed preſenteert met het Omſchrift:

Juſto Victoria.

En beneden:

Fides Sileſio Inferioris, Wratiſlaviæ
31. October MDCCXLI.

Zyne Majeſteit heeft het *Don Gratuit* van 100000 Ryksdaalders, 't welk de Stenden aan denzelve gepreſenteert hebben, niet aangenomen, maar verſcheide Stand-Verhogingen en Avancementen gemaakt. Vervolgens is zyne Majeſteit van daar na *Berlyn* vertrokken.

Onder d'Illuminatien, die te *Breslau* by d'aanwezigheit van zyne Majeſteit gegeven zyn, heeft de volgende uitgemunt, dewelke verbeelde eerſtelyk 't innemen van de Veſting *Groot-Glogau* met het Omſchrift: *Nit ſollaſſen*; Dan van de Veſting *Brieg* met dit:

1741. Novemb. dit: *Mit wachen*; Verder van de Stadt *Breslau* met het Omschrift; *Mit lachen*: en eindelyk van de Vesting *Neis*: *Mit krachten.*

Dat is:

Glogau al slapende, Brieg al wakende,
Breslau al lachende, en *Neiss al krakende.*

PRUISSEN. ZEDERT dat de Koning de Hulde in *Silesien* heeft ontfangen, worden onder zyne Majesteit Titels de Woorden *Duc Souverein de la Basse Silesie*, of *Souveraine Hertoch van Neder-Silesien* gevoegd.

't Nieu opgerechte Corps Hussaren, is de Montering *zwart*, en op de Mutsen staan *Doodshoofden* met *twee kruiswyze op elkander leggende Schinkels* zeer fraai gestikt. Dat is verschrikkelyk!

Men is te *Berlyn* ieverig bezich met het gieten van Metaal Canon, op 't welk de Woorden staan *Ultima ratio Regis*. Dat is: *De laatste reden des Konings*.

ZWEDEN. DE Koning heeft om de Manufacturen van dat Koningryk te doen bloejen, den invoer van Linnen, Katoenen, Damasten, Lakens, Sergien en andere Wolle Stoffen verboden; en vermits alle jaren over de 4 of 500 duizend Ryksdaalders tot het kopen van Suiker buiten 's Lands gezonden wierd, zo heeft men om een gedeelte van die Penningen te besparen, te *Nordkoping* twee Suiker-Rafinaderyen opgerecht, waar in over de 300 Personen arbeiden.

Schepen door de Zweden genomen:

De *St. Agneta*, Kapitein *Olivier*, van *Danzig* na *Riga* gedestineert, is door de *Zweden* genomen.

Een Zweedsche Kaper heeft een Engelsche Schip, geladen met 200 Vaten Wyn en Brandewyn, als mede Loot en andere Goederen, genomen, en zyn beide te *Stokholm* opgebraght.

TE.

TE *Koppenhage* had men Brieven van *Tranquebar* bekomen, behelzende, „dat van die Plaats, gelegen aan de Kust van *Co-* „ *romandell* in *Asien*, twee Deensche Missionarissen in *Jannary* „ laatstleden zich naar *Nagapatram*, een Hollandsche Haven op „ de voornoemde Kust, begeven hadden, om zo wel onder weg „ de noch blinde Heidenen tot het Christen-Geloof te bekeren, „ als de Gemeente, welke zich in 't laatstgemelde Steedje be- „ vond, verder t'onderwyzen, 't geen zy ook gelukkig verrigt „ hebben, niet tegenstaande het in die Landstreek door de zo- „ genaamde *Maratiers* zeer onveilig is: Dit Volk woond eigendlyk „ op de West-Kust, en heeft reets voor meer dan zeventig ja- „ ren een deel van de Kust *Coromandell* bezeten, waar onder „ behoord 't Fort *St. David*, 't welk zy aan d'Engelschen ver- „ kogt, en alwaar de Deensche Zendelingen een Luthersch „ School opgeregt hebben: Dewyl nu d'Inwoonders van *Mogo-* „ *listan* de Heidensche Koningryken, die daar omtrent gelegen „ zyn, hebben bemagtigd, tragten deze *Maratiers* dezelve uit „ het Land te verdryven, en gaan zo wreed te werk, dat zy „ noch Zwarten noch Blanken ontzien, ja dat zelfs hunne Par- „ tyen tot aan de Zee-Steden komen, en alles wat zy vinden „ verwoesten, gelyk zy dan ook *Porto-Novo*, omtrent twee „ Duitsche mylen van *Tranquebar*, den 25. *December* laatstleden „ overvallen, en, alzo 't een ope Plaats is, geplundert, als „ mede allerlei wreedheden tegen d'Inwoonders gepleegt had- „ den: Den volgenden dag zyn zy gekomen voor het digt daar „ by leggende Steedje *Cudulur*, maar alzo de Poorten by tyds „ gesloten waren, zyn zy te rug geweken, doch den 12. *Ja-* „ *nuary*, na dat zy des daags te voren een twede Plundering „ te *Porto-Novo* hadden aangeregt, in groten getale wederom „ voor *Cudulur* genaderd, als wanneer die Plaats een zo dap- „ peren tegenweer heeft gedaan, dat zy meest alle of gesneu- „ veld of gequetst zyn".

1741. Novemb.

DENEMARKEN.

De Magistraat van *Dantzich* heeft de volgende Bekentmaking laten doen, luidende:

NAdien te vrezen is, dat by de tegenwoordige in d'Oostzee ontstane Krygs-Onlusten, zulke Schepen in deze Haven mochten

1741. Novemb. inlopen of opgebraght worden, waar op d'eene of andere der stry-dige hoge Partyen als een gemaakte Prys aanspraak kon maken, en daar door deze Stadt allerhande verdriet en ongelegenheit toegebraght worden: Zo heeft d'Edele Raad na 't voorbeeld der vorige Tyden en andere buitenlandsche Plaatzen met eenparig besluit door dit opentlyk Edict alle en een ieder willen doen weten, dat gene diergelyke van d'eene of andere Party opgebraghte Schepen alhier mogen inlopen of opgebraght worden, veel min toestaan, dat zulke Schepen, of iets van haar inhebbende Lading worden verkogt, maar dat dezelve behoorlyk zullen te rug gewezen en afgehouden worden: Waar na zich een ieder hebbe te reguleren.

Gegeven in ons Raadhuis den 10. *November* 1741.

Burgermeesteren en Raad der Stadt Dantzich.

RUSLAND. WANNEER de Persiaansche Ambassadeur den 13. dezer zyn eerste gehoor by de Grootvorstin Regentesse had, gebruikte men ten zynen opzichte 't zelve Ceremonieel, 't welk men omtrent den Ambassadeur van d'Ottomannische Porte had in acht genomen. Hy las d'Aanspraak, die zeer lang was, en dezelve behelsde onder anderen, „dat de Schach zyn Meester negen Olyphanten zond aan den Keizer, en een aan de Regentesse, en dat hy met zyne Keizerlyke Majesteit deelde de Buit, dien hy op den Groten Mogol, enz. gemaakt had". Onder de Presenten zyn verscheide zware Goude Stukken, zeer konstig bewerkt en bezet met Diamanten en andere Edelgesteentens, doch geen van alle zyn geslepen; onder welke is de Ceintuur of Gordel van de Gemalin des Groten Mogols, rykelyk bezet met Paarlen en Diamanten. Insgelyks heeft de gemelde Schach aan den Keizer een groot getal zeer fraje Paarden en een menigte kostbare Chineesche Stoffen gezonden. Die Ambassadeur is Opperstalmeester en Neef van den Schach, en draagt in die hoedanigheit een Vederbosch, zyn Gewaad is ongemeen prachtig, en zyn Gevolg bestaat uit 1800 gewapende Mannen, zo te Paard als te Voet.

De Heer *Finch*, Minister Plenipotentiaris des Konings van *Groot-Brittannien* te *Stokholm* particuliere kennis aan den Generaal Major *Wrangel* gehad hebbende, die in 't gevecht van

Wil

Wilmanſtrand Krygsgevangen gemaakt is, ging hem dezer dagen bezoeken. De Heer *Wrangel* omhelsde hem en zeide: *By aldien de moeite*, Myn Heer, *die gy u te* Stokholm *gegeven hebt, tot voorkominge van den Oorloch, den uitſlag had gehad, dien gy verwachte, wy zouden onze kenniſſe hier te* Petersburg *niet vernieuwen.* 1741. Novemb.

*Uit d'*Armée *in* Finland *zyn de volgende berichten ingekomen:*

Den 19. *October* wierd onder bedekking van 600 Man Infantery en 300 Cavallery, een generale Vouragering gedaan. 't Gemelde Detachement had een Veldſtuk mede genomen, om de Vourageurs in cas van nood te konnen waarſchouwen, te meer, alzo men verwittigt was, dat de Vyanden aan d'overzyde van de Rivier *Woxa*, mine maakten een inval te doen. Den 20. is 't Regiment Dragonders van *Ingermenland* naar *Wyburg* gemarcheerd, om vervolgens de Winterquartieren te betrekken, en een Commando van 't Jamburgs Regiment Dragonders met eenige Donſche Coſakken naar *Kexholm* gezonden, om met d'aldaar zynde Manſchap te conjungeren. Den 22. braght een Overloper tyding, dat de Vyandelyke Armée zich verdeeld had, en dat maar vier Regimenten Infantery en twee Dragonders, onder 't Commando van den Grave *Lowenhaupt*, by *Frederiksham* waren blyven ſtaan, zynde de verdere met twee Generaals langs den Tawasthuiſchen-Weg naar *Kimitſch* opgebroken. Den 23. quamen berichten in, dat een Vyandlyke Party van 1000 Man zich omtrent *Pieters Kerk* had laten zien, en aldaar een Brug over de *Woxa* ſloeg, waar op aanſtonds aan 't Commando te *Kexholm* deswegens kondſchap gezonden wierd, met ordre om 't zelve te beletten. Den 24. wierd uit *Kexholm* gerapporteert, dat onze Donſche Coſakken met hunnen Collonel *Sebrakow*, en 40 Dragonders, den 16. in 's Vyands Land gerukt en aldaar grote ſchadens veroorzaakt hadden, hebbende zy van het Dorp *Iswy* af, alwaar een Zweedſche Kerk ſtaat, rondom *Redijerwy*, en dus verder tot aan *Pieters Kerk*, en van daar weder tot aan *Kirbus* een ſtroop gedaan, de meeſte Dorpen geruineert, en twee Dragonders, benevens eenige andere Gevangenen, mede gebraght.

DE Vrede tuſſchen dat Ryk en *Rusland* geſloten en geratificeert zynde, bequam men te *Conſtantinopolen* de tyding van de rupture tuſſchen *Zweden* en *Rusland*, waar op zich de Zweedſche TURKYEN.

1741. *Novemb.* ſche Miniſters by den Groot-Vizier begaven, en 't Secours, by 't Alliantie Tractaat geſtipuleert, eiſchte; waar op de Groot-Vizier hen Antwoorde:

1. Dat de Porte vrezen moeſt, dat de Macht van *Perſien* hen mocht op 't Lyf vallen, en dezelve dus hunne Troupen tot hun eige defenſie nodig hadden.

2. Dat, al was 't aan de Porte mooglyk dat Secours te leveren, men nochtans voor eerſt moeſt weten, wie d'Aggreſſeur was, de *Ruſſen* dan de *Zweden*? En zo het laatſte, was de Porte tot het Secours niet verpligt, alzo d'Alliantie met *Zweden* gemaakt, maar defenſif was.

NEDERLANDEN. DE Baron van *Sotelet* van *Mechelen* naar *Ooſtende* vervoerd wordende, heeft occaſie gehad zyne Bewaarders t'ontſnappen en in 't Klooſter *t'Aalſt* te vluchten, alwaar hy in een Kamer door drie Soldaten en een Corporaal op het oog bewaard word. Die ontſnapping veroorzaakt aan de Regering veel bezigheit, en alzo de Pauſelyke Nuncius, *Tempi*, de Cardinaal *d'Alſace*, Aards-Biſſchop van *Mechelen*, en de Carmeliter Paters *t'Aalſt* 't Recht van de Geeſtelyke Schuilplaats met kragt ſtaande houden, heeft men daar over een grote Raad gehouden, waar na een Courier na *Romen* gezonden is, om van den Paus d'uitlevering van den gemelde Baron te verkrygen.

Nadien 'er een Tractaat verſpreid is, inhoudende tien en noch vyf ſeparate Articulen, 't geen tuſſchen de Hoven van *Vrankryk* en *Beyeren* zoude geſloten zyn, zo heeft de Heer Marquis *de Fenelon*, Ambaſſadeur van den Koning van *Vrankryk*, de volgende Memorie aan de Staten Generaal gepreſenteert.

ZYne Majeſteit geinformeerd zynde, dat alom Afſchriften verſpreid worden van een pretens Tractaat, dat men voorgeeft den 18. *Mey* dezes jaars getekend, en den 3. *Juny* daar aan volgende geratificeerd te zyn tuſſchen hem en den Doorluchtige Keurvorſt van *Beyeren*, en 't gene verſcheide quaadaartiglyk gefabriceerde Articulen is inhoudende, inzonderheit rakende de Conqueſten, die men voorgeeft dat zyne Majeſteit, zo in de *Nederlanden* als 't Ryk zoude willen maken, om daar mede te kennen te geven, dat de

de verknogtheit van zyne Majesteit met dien Prins tot onderwerp zoude hebben de vergroting van de Macht van *Vrankryk*: En d'eerste berichten, die zyne Majesteit daar van bekomen heeft, hem met veel reden doende geloven, dat het zelve Geschrift in *Holland* is opgesteld, of ten minsten, dat d'eerste Afschriften, daar te Lande zyn verspreid, en dat die gene, welke van 't zelve d'Auteurs zyn, waarschynlyk dat zullen willen doen drukken, om het te ligter aan 't Gemeen bekend te doen worden, en dus een wantrouwen in te boezemen tegens d'oogmerken van zyne Majesteit en tegens 't gene Hy met zo veel iever als onzydigheit onderneemt tot ondersteuning van zyne Geallieerdens en groot Voordeel van 't Ryk: Heeft Hy aan zyne ondergeschreven Ambassadeur gelast Haar Hoog Mogende de Staten Generaal der *Vereenigde Nederlanden* te prevenieren en verzekeren, dat het zelve predens Tractaat is een notoir verdigtsel en bedrog; twyffelende zyne Majesteit geenzints of Haar Hoog Mogende zullen een volkomen vertrouwen in dit Declaratoir stellen, dat zyn Ambassadeur in Zyn Naam is doende, en is dezelve in verwagting dat zy dienvolgens, ter requisitie van zynent wegen aan Hun gedaan, wel d'allersterkste ordres zullen willen geven; om te beletten, dat een Geschrift, zo faamrovend en strydende met d'intentie van zyne Majesteit en met de volmaakte Vriendschap, die Hy verlangt t'onderhouden met het Ryk en Haar Hoog Mogende; niet gedrukt werde binnen de Landen van de Republicq, of om 't zelve op d'alerkrachtigste wyze te doen supprimeren, daar het reets gedrukt mochte zyn. 1741. *Novemb.*

Overgegeven door Onzen ondergeschreven Ambassadeur in 's Hage den 15. *November* 1741.

Op welke Memorie de Staten Generaal den voornoemden Ambassadeur een Resolutie ter hand hebben doen stellen, waar in zy betuigen: „Dat ingeval het mocht gebeurd zyn, *dat*, „ *namentlyk dit gepretendeert Tractaat in dit Land was opgesteld*, „ *of wel dat d'eerste Copyen daar verspreid waren*, zulks ten eenemaal zonder hun kennis en tegens hunne wil en goede mening „ geschied zou wezen, en dat zy, *ingevolge de Verzekeringen*, in „ de gemelde Memorie vervat, dit gepretendeert Tractaat „ voor een verdigt Stuk en volkomen Bedrog aanmerken en „ houden".

't Geen ten allerklaarste blyken zal wanneer 't echte Tractaat, tusschen *Vrankryk* en *Beyeren*, voor wiens laatste Belangen zo

1741. *Novemb.* vele millioenen worden verspild, eens te voorschyn zal komen, doch in 't kort is zulks niet te verwachten.

De Heer *Halloy*, Secretaris van Ambassade der Koninginne van Hongaryen, heeft uit naam van den Grave van *Uhlefeld*, geweze Ambassadeur van wylen den Keizer by Memorie van de Heren Staten Generaal afscheid genomen, en zyne Excellentie is door hun Hoog Mogende met het gewone present, bestaande in een goude Ketting en Medaille, ter waarde van 6000 guldens beschonken. De gemelde Secretaris is mede met een goude Medaille, ter waarde van 600. guldens, beschonken.

WAARSCHOUWING, nopens 't klein Zegel met noch een tiende Verhoging,

DE *Gecommitteerde Raden van de Staten van Holland en Westvriesland*, allen den genen die deze zullen zien of horen lezen, salut: Doen te weten; dat, nadien haar Edele Groot Mogende de Heren Staten van *Holland* en *Westvriesland*, by der zelver Resolutie van den 5. *Augusty* dezes jaars 1741. hebben geresolveert en vastgesteld het collectif klein Zegel te verhogen met noch een tiende, en dat dus in plaatze van de tiende verhoging, welke nu op dat Zegel word geheven, voortaan te beginnen met den 1. *January* 1742., een vyfde verhoging zal worden ingevoert. ZO IS'T, dat wy tot executie van de voorschreve haar Edele Groot Mogende Resolutie goedgevonden hebben te verklaren en te statueren, zo als wy verklaren en statueren by deze, dat geen Zegelen na den voorschreven 1. *January* 1742., en zulks na 't ingaan van de voorschreve vyfde of twede tiende verhoging, zullen mogen werden uitgegeven of geëmployeert, als die met het Stempel van den jare 1742. zyn geslagen, en daar na met het Stempel van de volgende jaren; ten zy op die Zegelen, welke met het Stempel van den jare 1741., of van vorige jaren geslagen zyn, daar by gevoegt en geslagen zy een apart Stempel, opgesneden hebbende het teken van de vyfde of twede tiende verhoging.

En dat voor zo veel eenige Collecteurs of andere Personen onder hun, met het ingaan van de voorschreve vyfde of twede tiende verhoging eenige Zegelen van 't jaar 1741. of vorige jaren mochten hebben zonder 't voorgemelde teken, in dien gevalle by 't zelve een ander Zegel zal moeten worden geslagen, 't geen meergemelde vyfde of twede tiende verhoging zal te kennen geven.

Dat

Dat wyders de particuliere Perſonen voor den 1. *Maart* 1742. de Zegelen, welke zonder de voorſchreve verandering noch onder hun zullen hebben, wederom aan de Collecteurs van welke zy die zullen hebben ontfangen, zullen konnen brengen en in plaats van dezelve een ander gelyk Zegel van 't jaar 1742. of met het voorgemelde teken geſtempelt ontfangen, mits daar by betalende een twede tiende verhoging, en dat de Collecteurs zodanige Zegels aan den Commiſſaris van het manuaal van 't klein Zegel zullen moeten zenden voor primo *Mey* 1742. (na welke tyd de voorſchreve oude Zegels niet langer op nieu beſtempelt zullen worden) om onder de betaling van de twede tiende verhoging 't appart Zegel 't geen de voorgemelde vyfde of twede tiende verhoging zal denoteren, by 't ander Zegel te worden geſlagen, op pœne dat die gene die contrarie dezes bevonden zal worden na 't uiteinde van dit jaar, Zegels voor 't jaar 1742. geſlagen, zonder 't Stempel de vyfde of twede tiende verhoging denoterende daar op te zyn geſlagen, uitgegeven of gebruikt zal hebben, vervallen zal zyn in dezelve boete welke in de laatſte Ordonnantie van 't klein Zegel van den 28. *Auguſty* 1716. geſteld is tegens die gene, die, defectueuſe of qualyk gezegelde Actens, Schrifturen, Inſtrumenten, Bewysſtukken, Munimenten en andere particuliere Acten zullen hebben gemaakt en in ieder Articul van gemelde Ordonnantie uitgedrukt ſtaat, en zullen de Zegels van den jare 1742. na den 1. *December* aanſtaande ten Comptoire van den Commiſſaris van 't manuaal van 't klein Zegel te bekomen zyn voor de Collecteurs, ten einde dezelve zich tydelyk voor den 1. *January* van de benodigde Zegels konnen voorzien. 1741. *October.*

En op dat niemant hier van ignorantie pretendere, begeren wy dat deze alom zal worden gepubliceert en geaffigeert, daar en zo zulks behoord en te geſchieden gebruikelyk is.

Gedaan in den *Hage* onder 't klein Zegel van den Lande, den 30. *October* 1741.

Onder ſtond:

Ter Ordonnantie van de Gecommitteerde Raden.

Was getekend:

Willem Buys.

WAARSCHOUWING, wegens twee in 't Ys bezette Groenlandſche Schepen.

DE *Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden*, Allen den genen die dezen zullen zien of horen lezen, ſalut: Doen te weten; Alzo

1741. Novemb.

zo tot Onze kenniffe gekomen is, dat de Geintereffeerdens en Uitreders van de Schepen de *Chriſtina* en de *jonge Maria*, dezelve hare Schepen in dezen jare gezonden hebben na *Groenland* ter Walvifchvangft, op den 16. *Auguſty*, met een Lading van vyftien Walviffchen, dewelke zy te zamen hadden gevangen, op de buitenkant van de weide Baai, zodanig met Ys zyn bezet geworden, dat niettegenſtaande alle devoiren door der zelver Commandeurs, Officieren en Matrozen, tot den 8. *September* daar toe aangewend, de voorſchreve Schepen daar uit niet hebben konnen werden gebraght, en dat in tegendeel de Commandeurs, Officieren en Matrozen, tot behoudenis van hun leven genootzaakt zyn geweeſt zich van hunne Schepen te retireren, en na *Holland* te begeven, na dat zy alvorens hunne Schepen aan 't Land van de *Dorreboek* ieder met twee zware Ankers en Touwen hadden vaſtgelegt, de Rees geſtreken, de Luiken digt gelegt, de Roers van dezelve geligt en op de Dekken gezet, en de Poorten rondsom digt met Touwen voorzien, alles met intentie, hoop en ook apparentie, om onder Godes zegen, dezelve Schepen en Gereedſchappen, met d'Inlading van 't gevangene Spek en Walvis-Baarden, wederom daar of daar omtrent te vinden, en voor 't geheel of ten dele na deze Landen te brengen; dat de voorſchreve Geintereſſeerden en Reders ook reets ondernomen hebben ten dien einde eenig Schip of Schepen t'equiperen; doch dat hun dagelyks hoe langs hoe meer ter ooren quam, dat eenige baatſugtige Menſchen hun niet alleen lieten verluiden, dat in gevalle zy die Schepen en Goederen quamen t'ontmoeten, zy dezelve zonder eenig aanſchou, als een goede Buit en Zeevond zouden aantaſten; maar dat zy Geintereſſeerdens en Reders zelfs van voornemen waren, in gevalle hun daar toe occaſie voorquam, 't zelve met 'er daad in 't werk te ſtellen; nadien nu het ten hoogſten onredelyk zoude zyn, dewyle de voorſchreve Schepen niet zyn geabandonneert, maar voor de behoudenis van dien, zo veel zorge is gedragen, als na de conſtitutie en gelegenheit van 't Land, en van 't Saiſoen eeniger mate heeft konnen geſchieden, en de voorſchreve Geintereſſeerdens en Reders nu wederom equiperen, om 't gunt zy aldaar in voegen voorſchreve hadden verzorgt te gaan afhalen, en dat hun oogmerk waarom zy de voorſchreve Equipagie als nu komen te doen, door de voorſchreve onbehoorlyke ondernemingen van andere, ligtelyk zoude konnen vrugteloos werden gemaakt; ZO IS'T, dat Wy daar tegens willende voorſien, volgens 't geen in gelyk geval voor dezen by Onze Waarſchouwinge van den 9. April 1685., door Ons is gedaan, de Geintereſ-

ressseerden en Reders van de voorschreve Schepen, en alle andere in 't zelve geval zynde, zo veel des noods hebben geauthoriseert, en authoriseren by dezen, om de Schepen met hare Gereedschappen en gevange Walvisch-Spek en Baarden, aan hun toekomende, te mogen opzoeken, aanslaan, en daar mede, als met hun eige Goed, ten hunnen meesten nutte en profyte, 't zy in 't geheel of ten dele, te handelen na hun welgevallen: En voorts alle en een iegelyk, Onderdanen en Ingezetenen van deze Landen geordonneert en gelast, ordonneren en lasten mits dezen, dat niemant, wie hy ook zy, de voorschreve Geinteressseerden en Reders, daar in eenige hinder of letsel zal hebben toe te brengen, of de voorschreve Schepen, der zelver Gereedschappen of ingelade Goederen te beschadigen, of in 't geheel of ten dele te beroven, direćtelyk ofte indirećtelyk in eenige maniere, op poene, dat zulks geschiedende, 't zelve op de Personen van de Commandeurs en hunne Reders, mitsgaders der zelver Goederen zal werden verhaalt, behoudens dat de voorschreve Geinteressseerdens en Reders in Onze Griffie zullen moeten bekent maken hunne namen, mitsgaders de namen van de Schepen waar in zy zyn geinteressseert, met verklaring van de devoiren die zy doen, om de voorschreve Schepen en ingelade Goederen af te halen, en herwaarts te brengen, alles voor den 25. van de maand *Maart* aanstaande, ten einde die gene die hun daar aan zouden mogen laten gelegen zyn van de voorschreve meining, intentie en devoiren mogen zyn geinformeert, &c. En dat ten aanzien van die gene dewelke niet zullen goedvinden eenige devoiren te doen, om de voorschreve Schepen en ingelade Goederen af te halen, en de voorschreve bekent making te doen, alle andere wil hebbende, om 't zelve t'ondernemen, daar in ten opzichte van de voorschreve Nalatige niet zullen werden verhindert, behoudelyk dat die gene die zodanige Schepen of Goederen, de voorschreve Nalatige toebehorende, zullen aandoen of salveren, volgens 't gene dien aangaande in *Groenland* gebruikelyk is, zullen hebben d'eene helft van 't gene ten reguarde van de voorschreve Nalatige werd gesalveert, mits aan de Geinteressseerdens en Reders de wederhelft te laten volgen of goed doende. 1741. *Novemb.*

En op dat deze Onze goede meninge en intentie dezen aangaande, by een ieder moge bekent zyn, en exaćtelyk nagekomen en agtervolgt moge werden, ontbieden en verzoeken Wy de Heren Staten, Gecommitteerde Raden, en Gedeputeerde Staten van de respećtive Provintien, en allen anderen Justicieren en Officieren van dezelve; dat zy deze Onze Waarschouwinge van ston-

1741. *Novemb.* den aan alom doen verkondigen, publiceren en affigeren in alle Plaatzen daar zulks nodig wezen zal, en daar men gewoon is zodanige publicatie en affixie te doen. Laften en bevelen voorts de Raden ter Admiraliteit, den Advocaten Fiscaal, mitsgaders Admiralen, Viceadmiralen, Capiteinen, Officieren en Bevelhebberen, deze Ordonnantie en Verbod t'achtervolgen, en doen achtervolgen, procederende tegen de Contraventeurs van dien, zonder oogluikinge, faveur, dissimulatie of verdrag, want Wy zulks alzo ten dienste van den Lande, en welstand van de goede Ingezetenen van den Staat bevonden hebben nodig te zyn.

Gedaan in den *Hage* onder 't Cachet van den Staat, de Paraphure van den Here presiderende in Onze Vergaderinge, en de Signature van Onzen Griffier, op den 24. November 1741. Was geparapheert, *W. van Haaren, vt.* Onder stond, Ter ordonnantie van de hooggemelde Heren Staten Generaal. Getekend, *F. Fagel.* Zynde op het spatium gedrukt het Cachet van haar Hoog Mogende op een roden Ouwel, overdekt met een papire Ruite.

Resolutie aangaande de Voogden, &c. nopens de tantiemes *der Penningen.*

Het Hof van Holland zedert een geruimen tyd ondervonden hebbende, dat Voogden, Executeurs, Curateurs en Administrateurs by den Hove aangesteld, by 't doen van hunne Rekeningen gewoon zyn zo in ontfang als uitgaaf te bengen tantiemes van Penningen, dewelke zy in der daad nooit ontfangen noch uitgegeven hebben, als onder anderen van Gelden, die zylieden met anderen hebben geliquideert, of van Actien met anderen gerescontreert, waar van zy in 't geheel niets reëelyk ontfangen noch uitgegeven hebben: mitsgaders ook gewoon zyn, by de verantwoordinge van d'Interessen van Obligatie op de respective Comptoiren van 't gemene Land, in ontfang te brengen de gehele Interessen, waar voor dezelve Obligatien zyn genegotieert, en in tegendeel wederom in uitgaaf te brengen de honderdste en tweehonderdste en andere Penningen, die van dezelve Interessen ter voorschreve Comptoiren gekort en ingehouden werden, al schoon de voorschreve gehele Interessen door hun lieden niet zyn ontfangen, noch de voorschreve honderdste en twehonderdste en andere Penningen in der daad niet uitgekeert of uitgegeven zyn, en wat diergelyke meer is. En dewyl 't aan d'eene zyde wel redelyk en billyk is, dat een Voogd, Executeur, Curateur of Administrateur na

pro-

proportie van zyne moeite en arbeid werd gesalarieert en beloont, maar dat het daar en tegen wederom tegens alle redelykheit en billykheit aanloopt, dat dezelve Voogden, Executeurs, Curateurs en Administrateurs eenig salaris of beloninge zouden genieten voor 't gene by hun lieden effectivelyk niet is gedaan of verrigt, als waar door de goede Ingezetenen merkelyk zouden worden benadeelt. 1741. Novemb.

ZO IS'T, dat het voorschreve Hof, om zodanigen misbruik als voorschreven is in 't vervolg voor te komen en tegen te gaan, heeft goedgevonden en verstaan, t'ordonneren, zo als 't Hof ordonneert by dezen, dat alle Voogden, Executeurs, Curateurs, Administrateurs en diergelyke, by 't Hof albereits aangestelt, of die in 't vervolg noch aangestelt zullen werden, zullen doen Rekening van hunne administratie, geen andere tantiemes van ontfang en uitgaaf in dezelve Rekeningen zullen mogen brengen, noch geleden werden, als van zodanige posten, dewelke by hun lieden waarlyk en met 'er daad zullen ontfangen en uitgegeven zyn.

En op dat niemant hier van eenige ignorantie zoude konnen pretenderen, hebben wy gelast, dat deze Resolutie ter Rolle zal werden gepubliceert, ten einde een ieder zich daar na zoude konnen reguleren.

Gedaan in den *Hage* den 3. *November* 1741., by de Heren en Meesters *Adriaan Pieter de Hinojosa*, President, *Antonis Slicber*, *Cornelis Gerrit Fagel*, *Petrus Moris*, *Johan de Mauregnault*, *Pieter Graafland*, *Simon Schaap*, *François van Bochoven*, *Johan Iman Cau*, *Here van Dussen*, *Muilkerke en Gienhoven*, *Adriaan vander Meiden*, *Carel Vitriarius en Johan Diederik van Slingeland*, Raadsluiden van Holland.

Onder stond:

In kennisse van my,

Was getekend:

H. Slicber.

CARGA ofte Ladinge van twee Oost-Indische Retour-Schepen, *Polanen* en *Arnestein*, beide voor Rekening der Kamer *Amsterdam*, waar van 't Schip de *Polanen* op den 2. *November* 1741. in *Texel* gearriveert is, bestaande in:

135791 ℔	Thee Boey.	75246 ℔	Sapanhout Biemans.
31123 —	Thee Congo.	50124 —	Bruine Peper.
28977 —	Thee Singlo.	898500 —	Javasche Coffy.

d'Echte

1741. *Novemb.*

d'Echte en laatste Brieven van *Batavia* melden, dat aldaar vyftien Jonken uit *China* waren gearriveerd, en dat 'er alles in rust was, handelende d'Indianen met de Europianen als van te voren.

BYZONDERHEDEN.

DEN 15. is de Groot-Hertogin Douariere van *Toscanen*, Gemalin van wylen den laatste Groot-Hertoch *Johann Gasten* uit 't Huis van *Medicis*, op haar Heerlykheit *Reichstadt* in den ouderdom van 70 jaren overleden, zynde geweest een Prinses van *Julius Franciscus*, laatste Hertoch van *Saxen-Lauenburg*, en voor d'eerste reis getroud met Paltzgraaf *Philip Wilhelm* van *Neuburg-Sternberg*, by wie dezelve eene Prinses, nu Douariere van den Prins *Ferdinand van Beyeren*, gehad heeft.

Den 20. is de Cardinaal van *Polignac* in den ouderdom van 80 jaren overleden; zo dat 'er nu 13 Hoeden vacant zyn.

Den 23. passato heeft men te *Romen* zo een zwaar Onweer van Donder, Blixem en Regen gehad, dat binnen een uur tyds alle de Straten van 't Water overstroomden, en de Kelders onder Water gezet wierden; de Blixem sloeg met eenige schaden in verscheide Huizen, en viel ook op het Kruis van 't Vaticaan en sloeg daar van een stuk af.

Door de sterke Noord-Westen Storm van den 28. 's nachts, heeft men te *Haarlem* weder eene overstroming gekregen *, 't water was ter hoogte van 31 à 32 Duim over de Slaper-Dyk gelopen, zynde daar door al 't Land rondsom die Stadt van de *Beverwyk* af tot by *Bennebroek* geinondeert: Op halfwegen *Amsterdam* en die Stadt stond het Water in 't Y voor de Sluizen 83 Duimen boven Peil, en t'*Amsterdam* voor d'*Eenhoorn-Sluis* was 't zelve 91 Duim boven Peil, zynde dus maar 3 Dnim minder als in de grote Watervloed van den jare 1717.

Hoe 't *Egmond-op den Hoef* door die Storm gesteld is geweest, blykt uit het volgende Extract eener Brief, gedateert den 28. *November*, iuidende:

Op Vrydag avond den 24. dezer is de Zee voor *Fgmond-op-Zee* zo hoog geweest, dat omtrent zeventien Voet is afgevloeit: Zondag den 26. had men 's avonds weder verwagt, dat 'er vry afge-

* Zie 't voorgaande *Deel*, *pag.* 246.

afgevloeit zouden hebben, en de Toorn gevaar gelopen, doch toen is de Zee maar even tegen de Werf aangeweest, en niet afgevloeit, sustinerende de Zeelieden, dat 'er een Dyk doorgebroken of overgelopen moest zyn; doch gisteren avond even over zeven uuren, hebbende de Klok voor 't laatst noch zeven geslagen, is het zo sterk afgenomen, dat de Westerhelft van de Tooren in drie reizen is afgebroken en in Zee gestort; staande nu noch dezen morgen d'Oostermuur en de kleinste helft van de Noorder- en Zuider-Muren tot boven aan toe: Van de Herberg de Vergulde Wagen is de Westersche Kamer ook afgebroken en in Zee gestort, zo dat het gisteren avond omtrent 23 Voeten (volgens rapport) is afgevloeit. Dewyl deze Tooren een voornaam Baken voor de Zeevarende Lieden is geweest, is hy daar door zeer wel bekend. 1741. *Novemb.*

Wy zullen deze maand sluiten met t'erkennen Gods grote Goedertierenheden, in 't gezegende Najaar, ons lieve Vaderland bewezen; zo dat niet alleen zommige geinundeerde Landen eenen Oogst hebben ingezamelt, de Granen in prys gedaalt, en 't Melk-Vee noch in 't Veld is: maar zodanig een overvloed van Aardvruchten als *Kool*, *Peen*, *Aardappelen* en *Knollen* zyn, dat bejaarde Lieden niet heugen zulks gezien te hebben.

D E C E M B E R.

ZYNE Koninglyke Majesteit den 12. dezer in 't Huis der Lords verscheinende, alwaar de Gemeentens gekomen zynde, zyde de Lord-Cancelier: GROOT-BRITTANNIEN.

Lords en Edellieden,

De Koning heeft my bevolen aan UL. kennis te geven, dat het zyne Majesteit niet behaagd desselfs Aanspraak aan zyn Parlement te doen, tot dat de Spreker in 't Huis der Gemeentens zal verkoren wezen; dierhalven is het zyne Majesteits wille, dat Gylie-

1741. Decemb. den ten eersten een bequaam Persoon daar toe verkiest, en dezelve aan zyne Majesteit presenteerd op aanstaanden Vrydag ten twee uuren, ten einde dien aangaande deszelfs Koninglyke goedkeuring te hebben.

Kort daar na keerde de Koning met de gewone Plechtigheden naar huis, en de Gemeentens mede weg gegaan zynde, wierd een Gebed gedaan, waar na de Lord-Cancelier alleen en vervolgens de Lords den Eed deden en in gevolge de Wetten hunne gedane Verklaring tekenden. Kort daar na hebben de Gemeentens met eenparige Stemmen den Heer *Arthur Onslow*, Esqr. tot Spreker van 't Huis verkoren.

Den 15. 's namiddags begaf zich de Koning met de gewoonlyke Plegtigheden na 't Huis der Pairs, en de Gemeentens daar ontboden hebbende, presenteerden deze aan zyne Majesteit Mr. *Arthur Onslow* als hun Spreker, dewelke van den Koning geapprobeert wied: Vervolgens deed zyne Majesteit de volgende zeer genadige Aanspraak aan de beide Huizen:

Mylords en Edellieden,

Het is voor My altoos een groot genoegen Ulieden in een Parlement vergadert t'ontmoeten, en 't byzonder in dezen tyd, daar de gesteldheit der zaken ulieder Raad en Bystand zo noodzakelyk maakt, en daar Ik door 't Middel van de nieuwe Verkiezingen gelegenheit kan hebben van het onmiddelyk gevoelen en de gesteldheit van myn Volk in 't algemeen te kennen door deszelfs Representativen, gekozen in een tyd, verzeld van een grote menigvuldigheit van gebeurtenissen van 't grootste gevolg en verwagting, en gedurende de loop van den Oorloch, waar in Wy tegens de Kroon van *Spanjen* ingewikkeld zyn: Een Oorloch, in zich zelfs zo rechtvaardig en noodzakelyk, aangegaan op 't herhaalde Advys der beide Huizen van 't Parlement, en in 't byzonder aan My gerecommandeert, om denzelve in *America* te voeren, 't welk myn principaalste zorg geweest is. Ik kan derhalven niet twyffelen, of Gylieden zult by een gekomen zyn ten volle aangedaan zynde over onze tegenwoordige Situatie, en geprepareert, om My zulk een advis te gegen, als meest zal dienzaam zyn tot d'Eer en 't ware belang van myn Kroon en Koningryken.

Gylieden zult niet hebben konnen nalaten, de nakende gevaren, met

met eene oplettendheit ter gelegenheit passende waar te nemen, dewelke *Europa* dreigen, en meer onmiddelyk die gewesten van den Aardkloot, dewelke zich zouden aankanten en tegenstand bieden aan die onzachlyke Machten, die zich t'zamen verbonden hebben, om 't *Huis van Oostenryk* of om te keren, of laag te brengen. De vrees voor die dingen was aan 't laatste Parlement mede gedeeld, wanneer de beide Huizen betuigden, hoe grotelyks dezelve bezorgt waren wegens de Troubelen, die toen in d'*Oostenrykſche* Landen uitgeborsten waren, en de sterkste Resolutien namen ten faveur van de Koningin van *Hongaryen*, ter handhaving van de *Pragmatique Sanctie*, en ter bewaring van 't Evenwigt van Macht, Vrede en Vryheden van *Europa*: En hadden andere Mogendheden, die in dezelve Verpligtingen waren als Ik, de rechtvaardige Verwagtingen, die zy zo plegtelyk gegeven hadden, beantwoord; zoude d'ondersteuning der gemene zaak van minder zwarigheit verzeld zyn geweest. 1741. Decemb.

My zelfs aangaande, heb Ik, ingevolge van 't Advis van myn Parlement, zedert de dood van den laatste Keizer 't daar op toegelegt, om 't Huis van *Oostenryk* t'ondersteunen: Ik heb gepoogt door d'allerbequaamste en vroeg aangewende Devoiren andere Mogendheden, dewelke even eens als Ik verpligt en door een gemeen belang vereenigt waren, te bewegen, om zodanige Maatregelen gemeenschappelyk te nemen, die zo een gewigtige en netelachtige gesteldheit vereischte; en waar My een Vergelyk nodig te zyn scheen, poogde Ik die Vorsten te verzoenen, welkers Vereeniging 't krachtigste Middel zoude geweest zyn, die ongelukken voor te komen, die 'er gebeurt zyn; en de beste veiligheit voor 't belang en welvaren van 't geheel.

Alhoewel nu myne Devoiren tot noch toe het gewenschte Effect niet hebben gehad; kan Ik echter niet anders dan als noch hopen, dat een recht gevoel van 't algemene en nakende gevaar een gunstiger draay in de Raad-Vergaderingen van andere zal te wegen brengen. In die gesteldheit is het pligtig voor Ons, om Ons zelfs in een Staat te stellen van te profiteren van alle gelegenheden, die zich zullen opdoen voor de handhaving der Vryheden van *Europa*, en Onze Vrienden en Geallieerden by te staan en t'ondersteunen in zulke tyds gelegenheden, en op zulke eene wys, als de zaken en derzelver omstandigheden zullen vereischen, en alle Ondernemingen te vereidelen, die tegens My en myne Staten, of tegens die gene, voor dewelke Wy meest bezorgt zyn, mochten gemaakt worden, en die Wy door Eer en Belang verpligt zyn t'ondersteunen en te verdedigen.

1741. Decemb.

Edellieden van 't Huis der Gemeenten,

Ik heb ordre gegeven van voor Uliedeh open te leggen den Staat voor den Dienst van 't aanstaande Jaar: En Ik moet Uliedeh verzoeken, My zulke Onderstanden toe te staan, als d'Omstandigheden der zaken vereisschen; en gy kond 'er gerust op zyn, dat ze zullen behoorlyk besteed worden tot d'Eindens, waar toe dezelve zullen worden gegeven.

Mylords en Edellieden,

Ik heb gedurende myne Regering zo veel ondervinding gehadt van de plicht en genegenheit van myne Parlementen jegens myn Persoon en Regering, en van hun iever voor het best van hun Land en voor d'onderstenning van de gemene Zaak, dat Ik my met de grootste Reden op der zelver continuatie in de tegenwoordige Conjuncturen verlaat. Nooit is 'er een tyd geweest, waar in Ulieder Eensgezindheit, Wakkerheit en spoedige Verrigting nodiger geweest zyn tot zo vele en grote Eindens, als die zyn, dewelke Gy nu voor U hebt: Ik zal 't myne doen; laat het by Uliedeh Handelingen en Resolutien blyken, dat Gylieden die behoorlyke en hertelyke Zorgvuldigheit voor dezelve hebt, dewelke hun gewigt vereischt.

Dien zelfden dag approbeerde 't Hoger-Huis, na eenige Debatten, met een meerderheit van 88 Stemmen, 't Dank-Adres 't welk het Huis *en Corps* den volgende dach aan zyne Majesteit te *St. James* presenteerde, luidende als volgt:

Allergenadigste Souverein,

Wy uwer Majesteit pligtschuldigste en getrouwste Onderdanen, de Geestelyke en Wereltlyke Lords in 't Parlement vergadert, smeken Verlof, om uwe Majesteit onze nederige Dankzeggingе te doen voor deszelfs Allergenadigste Aanspraak van den Throon, en ter gelyker tyd uwe Majesteit onze opregte en vreugdvolle Gelukwenschingen te presenteren over uwe behoude en gelukkige terugkomst in dit Koningryk.

De rechtvaardige en noodzakelyke Oorloch, waar in uwe Majesteit ingewikkelt is tegens de Kroon van *Spanjen*, is van zulk een groot

groot gewigt voor den Koophandel en Scheepvaart uwer Onderdanen en voor 't Welzyn uwer Koningryken, dat wy met de grootste Dankbaarheit de grote Zorgvuldigheit aanmerken, dewelke 't uwe Majesteit behaagt heeft uit te drukken voor deszelfs Voortzetting, die wy hopen, onder Gods Zegening over de Wapenen van uwe Majesteit, te zullen gevolgt worden van Successen overeenkomende met de Rechtvaardigheit van uwe Zaak, en met d'ieverige Wenschingen van uw Volk. 1741. Decemb.

Uwe Majesteit heeft de nakende gevaren, aan dewelke *Europa* in de tegenwoordige netelachtige Conjuncturen blootgesteld is, zo nadrukkelyk voorgesteld, dat het in ieder een eene oplettendheit moet verwekken, die overeen komende is met de gelegenheit: En wy konnen niet, dan ten hoogsten gevoelig zyn over de schandelyke gevolgen, voortkomende uit d'inzichten en ondernemingen, die 'er gemaakt en voortgezet worden ter omkering of vernedering van 't *Huis van Oostenryk*, 't welk aan de gemene zaak zo baarblykelyke onheilen dreigt.

In deze gesteldheit betaamt het ons, met dankvolle herten jegens uwe Majesteit deszelfs Koninglyke goedheit t'erkennen, dat dezelve een zo ernstelyk Verlangen betuigt, om t'ontfangen, en zo een hoge achting voor 't Advys van Uw Parlement, uwe Majesteit, als verzekert zynde van de getrouheit en genegenheit van uw Volk, kan zich daar op met het allerwelgegrondste vertrouwen verlaten, en wy smeken verlof, om uwe Majesteit te verzekeren, dat wy niet zullen nalaten de gewigtige Pointen, die het uwe Majesteit behaagt heeft ons voor te leggen, in d'allerchristelykste overweging te nemen, en uwe Majesteit op de pligtschuldigste wys een zodanig Advys te geven, als ons meest dienzaam zal schynen voor d'Eer en 't ware belang van uwe Kroon en Koningryken.

Wy hebben een behoorlyk gevoelen, hoe veel de tegenwoordige gesteldheit der zaken van ons die eensgezindheit, wakkerheit en vaardige Expedieering vereischt, dewelke uwe Majesteit ons zo wyslyk aanbevolen heeft, en wy geven uwe Majesteit gantsch ongeveinsdelyk de sterkste verzekeringen, dat wy krachtdadig en hertelyk bytreden zullen tot alle rechtvaardige en noodzakelyke Maatregelen voor de Verdediging en Ondersteuning van uwe Majesteit, voor de handhaving des Evengewigts en der Vryheden van *Europa* en voor de bystand van onze Geallieerden.

Gelyk pligt en genegenheit jegens uwe Majesteit by ons vast en onwankelbaar gegrond zyn, zo gevoelen wy daar van d'Indrukkingen op dezen tyd zo sterk en levendig in onze Borst, dat wy niet konnen nalaten, deze gelegenheit van onze nadering voor uwe Koning-

1741. *Decemb.* lyke Tegenwoordigheit waar te nemen, om d'alleroprechtste betuigingen van onze standvastige en onschendbare Getrouheit te hernieuwen: En wy beloven uwe Majesteit, met een iever en standvastigheit, die nooit zullen konnen wankelende gemaakt worden, dat wy, met opzetting van al het geen ons dierbaar is, alle onze krachten zullen inspannen ter verdediging en behoudenis van uwe geheiligde Persoon en Regering, en handhaving van de Protestantsche Successie in uw Koninglyk Huis, als waar van, naast Godt, de voortduring der Protestantsche Religie en de Vryheden van *Groot-Brittannien* af hangen.

Zyne Majesteit heeft op dat Dank-Adres 't volgende zeer genadige Antwoord gegeven:

Mylords,

Ik dank U lieden hertelyk voor dit zeer getrou en plichtschuldig Adres, d'Iever, die Gylieden voor myne Bescherming en Ondersteuning, en voor de handhaving der Vryheden van Europa, *en voor de Bystand van onze Geallieerden, betuigt hebt, geeft My groot genoegen. Gylieden kund gerust zyn op myn gedurige achting voor 't Advys van myn Parlement, en myne gestadige aankleving aan 't ware Belang van myne Kroon en Koningryken.*

Den 21. hebben de Gemeentens hun Dank-Adres aan den Koning overhandigt, zynde als volgt:

WY Uwe Majesteit schuldplichtigste en getrouwe Onderdanen, de Gemeentens van *Groot-Brittannien*, in 't Parlement vergaderd, smeken verlof, om Uwe Majesteit geluk te wenschen over zyne behoude te rugkomst in deszelfs Koningryken, en opregtelyk te danken voor deszelfs genadigste Aanspraak van den Troon: en teffens met harten, vol van pligt en dankbaarheit, t'erkennen Uwe Majesteits achting en oplettendheit voor d'Eer en 't Belang dezer Natie.

De grote en nakende Gevaren, met dewelke *Europa* by de tegenwoordige hachelyke en verwarde gesteldheit van Zaken gedreigt word, heeft Uwe Majesteit aan zyn Parlement, ten einden deszelfs Raad en Bystand te hebben, met een zo Vaderlyke teder-en genegenheit jegens zyn Volk, met zulk eene vertrouwendheit in deszelfs getrouwe Gemeentens, en met zo grote bekommering voor 't algemene Welzyn van *Europa* voor oogen gesteld, dat het onmooglyk is, dat zulks niet in Ons een behoorlyk gevoelen van Uwe Majes-

Majesteit goed- en inschikkelykheit zou verwekken; en derhalven verzekeren Wy aan Uwe Majesteit op de kragtigste wyze, dat dit Huis, zo dikwyls als deze gewigtige zaken in deszelfs overweging zullen komen, aan Uwe Majesteit zodanigen raad geven zal, als 't aan schuldpligtige en getrouwe Onderdanen betaamd, en zodanige hulp en bystand, als best zullen over een komen met d'Eer en 't ware Belang van Uwe Kroon en Koningryken. 1741. Decemb.

En op dat Wy deze nodige oogmerken mogen beantwoorden, zullen Wy wezendlyk zodanige Onderstanden inwilligen, dewelke Uwe Majesteit in staat zullen stellen, om niet alleen tot ondersteuning van deszelfs Vrienden en Geallieerden op zodanigen tyd en wyze als de nood en omstandigheit der Zaken zullen vereischen, gereed te zyn, maar ook om diergelyke Aanslagen te keer te gaan en om ver te stoten, dewelke zullen gesmeed worden tegen Uwe Majesteit, Uwe Kroon en Koningryken, of tegen die, welke met Uwe Majesteit door plegtige Tractaten even sterk verbonden of ten opzigte van het gemeen belang en gevaar vereenigd zyn, en bereid zullen wezen, om zodanige Maatregelen te beramen die ter handhavinge van 't Evengewigt van *Europa* noodig en bevorderlyk geacht zullen worden.

Waar op zyne Majesteit heeft doen Antwoorden:

Edellieden,

Ik danke UL. voor dit schuldplichtige en getrou Adres, en voor de verzekeringe dien GYL. aan My by deze bachelyke en gewichtige tyds-omstandigheden gegeven hebt. Ik zal altoos de Grootste achting hebben voor den raad van Myn Parlement; en Ik twyffel niet of UL. zult daar in zodanig te werk gaan, als het vorderlykste zal wezen voor d'Eer en 't Belang van Myne Kroon en Koningryken, en dat UL. My Uwen onderstand en hulp zult bieden in 't beramen van de Maatregelen, dewelke de nodigste en nuttelykste geacht zullen werden.

Spaansche Schepen door d'Engelschen genomen:

't Oorlochschip *de Rupert* 't welk den 13. der voorleden maand van *Plymouth* is gezeilt, om op de hoogte van *Biscaye* te kruissen heeft den 21. ten 2 uuren 's morgens genomen een Spaanschen Kaper, gemonteert met 24 stukken Canon, en 20 Steen stukken, gecommandeert door *Don Francisco van l'Arrea*, en aan Boord hebbende 187 Man.

Engel-

1741.
Decemb.

Engelsche Schepen door de Spaansche genomen:

De *drie Gezusters*, Kapitein *Gradwel* van *Jamaica* na *Leverpole*, en de *St. Michiel*, Kapitein *Dalton* van *Limerik* na *Rotterdam* moetende, mitsgaders *d'America*, Kapitein *Manning* uit *Nieu-Engeland* mede na *Rotterdam* gedestineert, welke te *St. Sebastiaan* opgebragt is.

't Schip de *Polly*. Kapitein *Henry*, en de *Valk*, Kapitein *Williams*, beide van *Carrolina* na *Londen* moetende, zyn door een Spaanschen Kaper genomen, en te *St. Augustinus* opgebraght. 't Schip *de Sea-Nymph*, Kapitein *Geare*, van *Antigoa* met Suiker na *Londen*, is door een Spaansche Kaper genomen en te *Bilbos* opgebraght. 't Schip de *Hertoch* van *Boiton*, Kapitein *Strange*, van *Oporto* na *Biddeford* moetende, is door de Spaanschen genomen en te *St. Sebastiaan* opgebraght. 't Schip *d'Eenhoorn*, Kapitein *Brown*, en 't Schip *de Nancy*, Kapitein *Lichtwood*, zyn door de Spaansche Kapers verovert.

Voorts zyn genomen, de Kapiteins *Stanney*, *Porter*, *Askew* en *Higgins*, van *Antigoa*, *Newfondland*, *Jamaica* en *Virginien* na *Londen*, als mede Kapitein *Doyle*, van *Waterfort* naar *Barbados*, en *Tilson*, van *Maryland* naar *Poole* gaande. Mitsgaders 't Schip *de Vernon* van 't Eiland *Nevis*, en 't Schip *de Maria*, Kapitein *Lynch*, van *Montferrat* na *Londen* gedestineert, zyn te *St. Sebastiaan* opgebraght.

't Hollandsche Schip *d'Eendragt*, *Pieter Mieger*, uit *Zeeland* naar .... gaande, is door de Spanjaarden geplundert, en 't Volk, op 17 Man na, om hals gebraght.

VRANKRYK.

WANNEER de Baron van *Wasner*, Minister der Koninginne van *Hongaryen*, den 19. dezer afscheids Audientie by zyne Majesteit hadde, verklaarde hy in zyne Redenvoering: „Dat „de Koningin van *Hongaryen* en *Behemen*, zyne Meesteresse, hem „belast had, Afscheid van zyne Majesteit te nemen en hem „te verzoeken, van zich te willen te binnen brengen, dat zy „desselfs goede Officien in de tegenwoordige gesteldheit van „hare zaken verzogt had, als zynde zodanig gesteld, dat de-„zelve een zo edelmoedig hert, als dat van zyne Aller-Christe-

„lykste

„ lykste Majesteit was, met mededogenheit moesten aandoen, „ &c.". De Koning hem daar op een antwoord gegeven hebbende, ging hy wech met een zeer neergeslagen gelaat. 1741. Decemb.

'tSCHYNT dat het Hof van *Wenen* in weerwil van het dreigend en nakend gevaar, waar mede het zelve byna van alle kanten omringt word, echter den moed noch niet ten eenemaal opgeeft, en alle middelen in 't werk steld, om d'oogmerken van de tegen het zelve verbondene en Oorlogende Mogendheden zo veel mooglyk te dwarsbomen en te verydelen. DUITSLAND.

Niet tegenstaande de Staten van *Neder-Oostenryk* in de twee laatste Oorlogen, welke wylen Keizer *Karel* VI .gevoerd heeft, zyne Keizerlyke en Katholyke Majesteit by na met al hun magt en vermogen ondersteund en bereits aan de Koningin van *Hongaryen* in den tegenwoordigen Oorloch genoegzame blyken gegeven hebben, dat zy gereed zyn hun Goed en Bloed tot hare Behoudenis op te zetten, zyn dezelve echter, om die Souvereine noch meer van hunne Trou te verzekeren, by een gekomen, wanneer de Veldmarschalk Graaf van *Kevenhuller* als eerste Commissaris der Koninginne met een fraaje Redenvoering, betrekkelyk op den tegenwoordigen toestand der Zaken van dat Aardshuis, den Landdag geopend, en onder anderen gezegt heeft: *Dat hare Majesteit zich vleid, dat hare getrouwe Stenden hunne uiterste pogingen zullen doen, om dezelve in deze wederwaardige Conjuncturen krachtdadig by te staan*; waar op de Graaf van *Harrach*, Marschalk van 't Land, in substantie heeft geantwoord: *Dat de Stenden, onaangezien 't verlies, 't geen zy gedurende den Inval der Vyanden van de Koningin hebben geleden, echter den iever en de genegenheit noch niet hebben verloren, om ten dienste van hare Souvereine al 't geen in hun vermogen is op t'offeren, en dat zy tot een overtuigend blyk de Voorslagen van hare Majesteit ten eersten in overweging nemen, en dezelve met al hun magt ondersteunen zullen.*

Eindelyk is hare Majesteit den 11. dezer van *Presburg* onder 't losbranden van 't Geschut op de Wallen, en 't gelui van alle de Klokken, tot grote vreugde der Inwoonders, weder te *Wenen* gearriveerd.

1741. Decemb.

't Laatste vervolg der Dagverhalen uit d'Oostenrykſche Armée te Zlabings:

Van d'eerste rencontre, tusschen onze en de Vyandlyke Troupen voorgevallen, heeft men de volgende relatie ontfangen: Den 13. passato 's avonds viel een Bende van 200 Hussaren by *Neubaus* een sterke Vyandlyke Party aan, men vuurde eenige tyd op malkanderen, en slingerde heen en weder, tot dat de Vyanden de vlugt namen: onze Hussaren drongen hier op in de Stadt, alwaar ze eenige Pelotons Beyersche Dragonders en Cuirassiers vonden, die zich prepareerden: om d'onze te delogeren, maar een quartier uurs daar na arriveerden onze Croaten, dewelke na zich by onze Hussaren gevoegt te hebben, de Vyanden in 't Slot repousseerden, en alle toegangen van 't zelve occupeerden: Doordien de Beyersche Officiers, dewelke by d'eerste en twede aanvallen gevangen wierden, verzekerden, dat de Generaal Graaf van *Thoering* met een Corps van 12000 Man van *Konigseg* vertrokken was, met intentie van zich mede na *Neubaus* te begeven, wierd de Generaal *Berlichingen*, die ook met een Detachement na *Neubaus* op marsch was, daar van geadverteert, en d'Officiers der Beyersche Troupen, die in 't Slot geweken waren, te gelyk gesommeert van zich over te geven, die zich dan ook eindelyk na eenige gangen heen weder ten getale van 482, te weten 60 Dragonders, 60 Cuirassiers, 200 Hussaren en 162 Man te voet, tot Krygsgevangenen overgaven: Behalven dat hebben de Vyanden 292 Doden gehad; 't verlies van onze kant word op 72 Man geschat. De Gravin van *Czernin*, aan dewelke dat Slot toebehoord, en de Graaf van *Keiserstein*, Oostenryksche Generaal Krygs-Commissaris, dewelke de Vyanden verrast en gevangen hadden, zyn by die gelegenheit weder in vryheit gesteld.

Den 15. arriveerde d'Armée te *Rodelen*, alwaar de voornoemde Gevangenen, die onze Hussaren te *Neubaus* gemaakt hadden, ook aanquamen, waar onder vyf en twintig Officiers waren, te weten, 1 Lieutenant Collonel, 1 Major, 8 Capiteinen, 13 Lieutenants en Onder-Lieutenants, 1 Vendrig en 1 Aide de Camp. Den 16. nam de Hertoch van *Lottbaringen* 't Commando over d'Armée, en verleende aan deze Officiers Audientie, waar van vervolgens drie, die Kamerlingen van den Keurvorst van *Beyeren* zyn, aan de Tafel van zyne Koninglyke Hoogheit geadmitteert, en d'overige aan die van den Heer *Toussain* getracteert wierden. Dien dag des voormiddags ontfing d'Armée een trein van Artillery van 42 Veldstukken, en quam 's namiddags te *Konigseg* camperen, alwaar onze Hussaren noch 36 Gevangens inbraghten. Den 17. decampeerden wy by 't krieken van den dag van *Konigseg*, en arriveerden noch voor den avond te *Neubaus*, alwaar de Prins van *Lobkowitz* met zyn Corps van 9400 Man eenige uuren van te voren aangekomen was: Onze Hussaren braghten dien dag een Vyandlyke Party van 65 Man in 't Leger. Den 18. heeft d'Armée 't Leger van de rechter- na de linkerzyde van *Neubaus* verplaatst, en d'overige tyd van den dag vertoefd. Zedert den 15. hebben wy niet meer gecantonneert, maar steeds in Slagordre ge-

gemarcheert, om dat wy narigt hadden, dat de Vyanden niet verre van ons waren, zynde 't Gros van derzelver Armée by *Tabor*, en een Corps van 12000 Man by *Wisseky*. 1741. Decemb.

Den 19. arriveerde d'Armée van *Neuhaus* te *Karyas-Rzesowitz* in *Bohemen*, en vertoefden 'er den 20. en 21.

Den 19. arriveerde by den Hertoch van *Lotthaeringen* een Officier, verzeld van een Trompetter, van 't Pruissische Corps, 't welk in de Nabuurschap van *Glatz* de Winterquartieren betrokken heeft: Den volgende morgen wierd zo wel over den inhoud der Depeches van dezen Officier, als ook over de Vyandlyke bewegingen een Krygs-Raad, en des avonds buiten gewone Raad in presentie van zyne Koninglyke Hoogheit gehouden, en den gemelde Pruissische Officier, dewelke met alle politesse in ons Leger getracteert en bejegent geworden was, met het Resultaat te rug gezonden. Onze Proviand-Commissarissen zyn na *Tabor* vertrokken, om'er de nodige Magazynen voor 60000 Porcioenen daags op te regten, hebbende de Vyanden alle Plaatzen, die ze daar omtrent geoccupeert hadden, verlaten, en marcheeren met grote marschen tegen *Praag*, om zich te vereenigen met het Saxische Corps, 't welk met een grote trein zware Artillery mede na die Hoofd-Stadt op marsch is.

Den 22. arriveerde onze Armée van *Karyas-Rzesowitz* te *Laschitz*, alwaar men vernam, dat een onzer Detachementen van 800 Hussaren 't Corps van den Graaf van *Thoring* aangevallen en veel Buit gemaakt had, 't zelve gelovende dat onze gehele Armée de Hussaren volgde, retireerde zich met d'uiterste precipitatie, maar eindelyk ziende en bemerkende, dat zulks niet was, had het zich na d'onze gewend, en de meeste Buit hernomen: uitgenomen eenige Legerkisten met 400 Quintalen Biscuit, en omtrent 200 Gevangens, waar van 't grootste gedeelte ziek is. Den 23 quamen wy in de Nabuurschap van *Tabor* camperen, alwaar de Hertoch Mede-Regent een Stafette van den Gouverneur van *Praag* ontfing, die een spoedig Secours verzocht, waar over aanstonds een grote Krygs-Raad gehouden wierd, naar welkers eindiging 3000 Man Infanterye, 4 Compagnie Granadiers, 500 Hussaren, en 300 Dragonders ordre ontfingen na *Praag* te marcheren, en te pogen zich daar in te werpen, van welk Detachement de Veld-Marschal Lieutenant Graaf van *Kolowrat* d'Infantery, en de Generaal *Festetis* de Cavallery Commandeert. De Hussaren en de Croaten vertrokken noch dien avond, en wierden den volgende morgen van de rest gevolgt.

Den 24. vertoefde d'Armée, zo wel om dat de grove Bagagie noch ten agteren was, als ook om dat men noch eenige schikkinge wegens de Magazynen, die men te *Tabor* oprecht, maken moeste. Den 25. arriveerden wy te *Miclezin* by *Wotitz*. Zedert den 21. hebben wy eene doordringende koude gehadt, en onze Troupen daar door veel geleden, doch is het getal der zieken noch matig. Of schoon de Stadt *Praag* van alle kanten geblocqueert is, echter arriveren dagelyks Stafetten in onze Armée van den Commandant, die om een prompt Secours aanhoud, het welk men hem tegen den 29., en d'aankomst van onze gehele Armée tegen den eersten of tweeden *December* heeft doen hopen, en hem ernstig aanbevolen, de Stadt tot op dien tyd toe de defenderen.

1741. Decemb. Den 27. arriveerde wy by *Benischau*, 4 mylen van *Praag*, alwaar wy vernamen dat dezelve daags te voren Stormenderhand ingenomen was. Den 28. trokken de Vyanden hunne Macht by *Gessenitz* te zamen, en zonden den volgende dag eenige Detachementen tegen onze Husfaren uit, die hen zeer incommodeerden.

d'Armée tot den 4. dezer, te *Benischau* blyvende, zal den 5. scheiden en de Winter quartieren betrekken, zullende dezelve in de Kreitzen van dit Ryk aan de Grenzen van *Moravien* en *Oostenryk* cantonneren, om zo wel die Provintien voor een Vyandelyke invasie te dekken, als ook om de Vyanden gedurende de Winter te harcelezen, doch zullen de Cantonnementen zodanig gereguleert worden, dat de gehele Armée zich altyd by noodgeval binnen den tyd van tweemaal 24 uuren kan vergaderen. 't Hoofd-Quartier zal te *Tabor* zyn, om te beletten, dat de Keurvorst van *Beyeren* geen Secours na *Opper-Oostenryk* zend. De Hertoch van *Lotthary ngen* zal niet van d'Armée vertrekken, als na dat men d'uitkomst van d'expeditie in *Opper-Oostenryk* zal gezien hebben.

Onze Armée, vervolgens den 5. op gebroken zynde, quam den 8. in de Cantonnerings quartieren aan, waar van de rechter Vleugel zich tot aan *Budweis*, en de linker tot aan *Crudin* uitbreid, 't Hoofdquartier is te *Neuhaus* in 't midden van dezelve.

Op de tyding die men den 9. ontfing, dan een Vyandlyk Corps van 14000 Man over *Frauenberg* en *Budweis* marcheerde, met intentie van de Communicatie met *Opper-Oostenryk* weder t'openen, als die hen tot de conservatie van hunne gemaakte Conquesten zeer nodig is, heeft de Hertoch Mede-Regent aan den Prins van *Lobkowitz* ordre gezonden van de Generaals *Holly*, *Birkenfeld*, *Ballaire* en verscheide andere met de Brigaden, die zy commanderen, derwaarts te zenden, om zich tegens de gemelde vyandlyke marsch aan te kanten. Ter zelver tyd wierd aan de Regimenten Infantery van *Mercy* en van *Molck*, waar van 't eerste reets te *Comenitz* cantonneerde, en het twede herwaarts zou komen, geordonneert van mede na *Budweis* te marcheren, werwaarts de Veldmarschal van Koningseg den 10. vertrokken is, en de Prins *Karel van Lottharingen* prepareert zich om morgen te volgen.

Op d'ontfange tyding, dat de Prins *Leopold van Anhalt-Dessau* met een Corps van 25 Pruissische Esquadrons op marsch was, om ons eerste Quartier van de Rechter-Vleugel te *Sardubitz*, alwaar wy alleenlyk 't Regiment Dragonders van *Bathiani* hadden, t'attaqueren en van daar te delogeren, heeft men aan den Lieutenant Collonel, dewelke dat Regiment commandeert ordre gezonden van die Post op de Vyandlyke aannadering te verlaten, en zich in goede ordre te retireren, het welk hy, na men verneemt, ook gedaan heeft. Men heeft van gelyken alle Troupen, die aan d'andere zyde van de *Moldau* te *Pisreck* en daar omtrent gecantonneert waren, te rug getrokken, om na *Budweis* te marcheren, alwaar men gelooft, dat haast een scherpe Actie voorvallen zal, wyl men weet, dat een Vyandlyk Corps derwaarts op marsch *is*, om ons mede van daar te delogeren, doch alzo die Post ons tot de conservatie van onze Quartieren in dit Ryk zo nodig is, als de Vyanden, om de communicatie met *Opper-Oostenryk* die wy hen daar daar door afgesneden hebben, weder te krygen, zo heeft men geresolveert, die Post met macht te verdedigen. Wegens deze bewegingen en veran-

veranderingen is men genoodzaakt geweest, 't Hoofdquartier van *Neuhaus* na *Bittinga* te verplaatzen. en de Troupen cantonneren tegenwoordig zodanig, dat men altyd binnen 24 uuren een Corps van 20000 Man vergaderen kan. 1741. *Decemb.*

Bericht aangaande 't veroveren der Stadt Praag *, *Hoofdstadt van 't Koningryk* Bohemen.

Tusschen middernacht den 26. *November* en een uur, was hier alles in d'uiterste verslagentheit op de kundschap, dat die Stadt op verscheide plaatsen teffens door de Franschen en Saxische Troupen wierd aangetast. De Bezetting quam zo voort onder de Wapenen, zo als ook de Burgery in de drie Steden, uit dewelken deze Stadt bestaat. De commanderende Officiers deden onophoudelyk uit het grof Geschut en uit de Musketterye op den Vyand schieten, doch men was des niettegenstaande genoodzaakt, voor het meerder getal der Aanvallers te wyken, die door middel van de Takkebossen de Gragten overgekomen, op twee verscheide plaatzen met den Degen in de vuist de nieuwe Stadt beladderden en zich daar van meester maakten. De Grave *Maurits van Saxen* was d'eerste, die den storm waagde, aan 't hoofd van 200 Granadiers, en ondersteunt door een talryk Corps Fransche Troupen. De Grave *Rutowsky*, Commandant *en Chef* der Saxische Troupen, deed van zyne kant insgelyks. Naulyks had de vyand d'attaque begonnen, of men ging den Generaal Grave van *Ogilvi*, onzen Commandant kennis geven van 't gevaar, waar in de Stadt zich bevond. Hy begaf zich zo voort na de plaatzen daar zyne tegenwoordigheit nodig geoordeelt wierd, en wierd Krygsgevangen gemaakt, terwyl hy noch ordres uitdeelde. De Bezetting sloeg de chamade, maar te laat, en zy moest zich insgelyks Krygsgevangen overgeven. Men beval ter zelver tyd de Burgery, om zich stil te houden, met belofte, dat ze van alle plondering vry zoude zyn, waar op d'Inwoonders, die de Wapenen hadden opgevat, dezelven neer wierpen, en naar huis keerden. De Fransche en Saxische Troupen bezetteden onmiddelyk alle de Posten der drie Steden, zo als ook de Poorten. De Keurvorst van *Beyeren* begaf zich vroeg in den morgenstond herwaarts en hield het middagmaal op 't Casteel, daar verscheide Personen van den voornaamsten Adel van dit Koningryk d'Eere hadden met hem te spyzen. Hy dronk op den voorspoed van *Bohemen* en op 't welvaren van des zelfs Inwoonders, en tegen den avond keerde zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit na d'Armée.

By

* Deezelfs *Afbeelding* en korte beschryving kan den Lezer vinden, in *d'Europische Mercurius* van 't jaar 1723., 2. *Deel*, *pag.* 128.

1741. *Decemb.* By de verovering van onze Stadt zyn 2780 Man gevangen gemaakt, 't welk des te aanmerkelyker is, als men acht geeft, dat 'er honderd en twaalf Stukken Canon en een grote Voorraad van Oorlochsbehoeftens en Leeftogten in dezelve geweest zyn.

Voor 't overige is de bemachtiging zo vreedzaam in zyn werk gegaan, of immers zo weinig ontsteltenis of opschudding veroorzaakt, dat noch dien zelven morgen alle de Winkels als naar gewoonte geopent zyn geweest, als of 'er niets gebeurt was: Doch moet onze Stadt 300000 Ryksdaalders voor Contributie betalen.

De berichten van *Dresden* confirmeren de voorgemelde Vreedzame bemachtiging, alzo zy verzekeren dat het hun maar 16 Man gekost, daar onder de Generaal Major *Weisbach*, een Kapitein van d'Ingenieurs en een Lieutenant, mitsgaders aan de Fransche Troupen maar drie Man. Na dat de Keurvorst van *Beyeren* den 7. dezer op de gewone Plaatzen en onder 't geschal van Trompetten en Keteltrommen tot Koning en wettigen Erfheer van *Bohemen* in die Hoofdstad uitgeroepen was, heeft zyne Majesteit den volgenden ochtend aan den Adel gehoor verleend, en zich met denzelven naar de Hoofd-Kerk begeven, alwaar onder een generale Salvo uit het Canon het *Te Deum* gezongen wierd: Vervolgens heeft zyne Majesteit in deszelfs Paleis onder een Verhemelte in 't publicq 't Middag-maal gehouden, by welke gelegenheit de Tafel door de Keur-Beyersche Kamerheren bediend wierd; des Avonds omtrent zeven uuren begaf zich die Vorst naar 't Aardsbisschoppelyk Paleis, alwaar de voornaamste Adel van 't Ryk vergaderd was: Voor 't overige heeft den Zelven 't volgende Patent alom doen afzenden:

Door Gods Genade Wy KAREL ALBERT, *Koning in* Bohemen, *Hertoch in* Opper- *en* Neder-Beyeren *en* d'Opper-Paltz, *Aartshertoch in* Oostenryk, *Keurvorst van 't H. R. Ryk &c. &c.*, *bieden aan alle Onze getrouwe en gehoorzame Onderdanen van den Prelaten-Heren Ridder- en Burger-Stand in Ons Erf-Koningryk* Bohemen *Onze Koninglyke en Keurvorstelyke Genade en al het Goede.*

Beminde, Getrouwe,

Nadien Wy als regtmatige Koning en Erfheer van Ons Erf-Koningryk *Bohemen* alom uitgeroepen, en nu voornemens zyn om de gewone Erf-Hulde van Onze gezamentlyke beminde en getrouwe

Stenden t'ontfangen, is deze om UL. te doen weten, dat Wy Dingsdag den 19. *December* daar toe vastgesteld hebben, op welken dag GYL. des ochtents ten zeven uuren in Onze Koninglyke Residentie-Stadt *Praag* op 't Kasteel zult verschynen, om d'Erf-Hulde gehoorzaamlyk aan My af te leggen; daarenboven hebben Wy ten opzigte van die Stenden, dewelke zich tegenwoordig niet in Ons Erf-Koningryk bevinden, den 8. van d'aanstaande Maand *January* en voor die, welke in 't geheel buiten 't Ryk en in vreemde Landen zich onthouden, den 8. *February* bestemd, om die Erf-Hulde aan de Commissie, welke van Ons hier toe gesteld en gevolmagtigd is, af te leggen, vertrouwende dat niemant zulks zal weigeren te doen, of buiten Godlyk Geweld zich van zyn Pligt zal laten afhouden; alzo Wy anderzints genoodzaakt zouden worden tegen dusdanige ongehoorzame na de Rechten en Costumen van Ons Erf-Koningryk te procedeeren, &c. &c. 1741. *Decemb.*

Men heeft zich niet genoeg konnen verwonderen dat die verovering 1. zo schielyk en binnen een uur tyds, 2. met zo weinig verlies, 3. met gevangenneming van een Guarnizoen byna van 3000 Man, geschied is: Doch zo groot aan d'eene kant de verwondering is, zo verscheiden zyn aan d'andere kant de Sentimenten over de gevolgen dier Verovering, als 1. of die Stadt in gemeenschappelyke Bezitting van *Keur-Saxen* en *Keur-Beyeren* blyven, dan aan wie van beide dezelve zal ingeruimt en overgelaten worden? 2. of die gene, dewelke dezelve in eige bezit mocht krygen, zich als *Koning van Bohemen* en niet *in* zal doen uitroepen en kronen? 't welk den tyd ontdekken zal.

Zedert dat de Conferentien te *Francfort* aanvang hebben genomen, heeft men twee voornaamste Articulen van de Keizerlyke Capitulatie gereguleert, naamlyk dat de Roomsch Catholyke, Luthersche en Gereformeerde Religien vry in 't Ryk zullen worden geoeffend; dat zo 'er deswegen bezwaarnissen ontstaan, de Keizer alleen daar van kennisse nemen en volgens den inhoud van 't Westphaalsche Tractaat dezelve afdoen zal; en wat aanbelangt de bezwaarnissen der Protestanten tegen de Roomsch-Catholyken, dat dezelve niet aan afzonderlyke Geregtshoven verzonden of aan Roomsch Catholyke Commissarissen gestelt zullen mogen worden, maar dat de Keizer dezelven in zyne tegenwoordigheit zal laten onderzoeken en afdoen.

VAN

1741. Decemb.

Van *Sitterd*, *Heynsberg*, *Aldenboven* en andere plaatzen in 't Gulikſche hoord men niets dan bittere klagten over de laſtige Winter-Quartieren, waar toe de beſte Huizen uitgezogt en genomen wierden: De Vouragien begeerde men onder de Prys, weshalven geen toevoer was en de ſchaarheit daar van hoe langer hoe grooter wierd. Daar en tegen worden de Predicanten der Gereformeerden en Luterſchen van de Franſchen aldaar zeer heus bejegend: op eenige plaatzen zyn de zelve geheel van inquartiering verſchoond, waar van men onder andere een voorbeeld te *Hommerich* 3 uuren van *Duſſeldorp* heeft, op welke plaats de Catholyke Land-deken woont, die men van inquartiering niet heeft verſchoond, maar wel de Gereformeerde Predicant aldaar, waar over de Richter zich by den Franſchen Generaal heeft bezwaart, dewelke hem antwoordde, *dat hy by dien man geen volk wilde huisveſten uit vreze dat hy ze door zyn verſtand en ſtigtlyk leven tot zyn Religie mocht overhalen.*

ZWEDEN.

DE Heer *Rumph*, Extraordinaris Envoje van de Staten-generaal, heeft op order van hun Hoogmogende den Grave van *Gyllenburg* verwittigt, „ dat zonder grond was 't gerucht, door „ zommigen verſpreid, als of d'Onderdanen van de Republicq „ der *Vereenigde Nederlanden* beſloten hadden, om ten dienſte van „ eenige Noordſche Mogendheit ter gelegenheit van den Oorloch „ tuſſchen *Zweden* en *Rusland*, Schepen ter Kaap uit te ruſten ", waar op de Grave van *Gyllenburg* geantwoord heeft, „ dat die „ verzekering den Koning en de Natie t'aangenamer zoude zyn, „ om dat zulks niet anders kon worden aangemerkt, als een nieu- „ we blyk van de goede verſtandhouding tuſſchen dit Koningryk „ en de Republicq der *Vereenigde Nederlanden*; dat d'Onderdanen „ van die Republicq gedurende den vorigen Oorloch by verſchei- „ de gelegenheden groot nadeel hadden geleden, maar dat men „ werkelyk zulke goede maatregelen had genomen, dat men alle „ mogelyke rede had te denken, dat men over diergelyke niet „ meer zou hebben te klagen.

NEDERLANDEN.

DE Gildens te *Bruſſel* den 27. paſſato ten vyfden maal op het Stadhuis vergadert geweeſt zynde, hebben tegen alle verwachting

ting eindelyk hunne toestemming gegeven tot het heffen van een buiten gewone Subsidie van 1200000 Floreinen. 1741. *Decemb.*

De Baron van *Sotelet* is den 1. dezer door een Detachement Dragonders nit 't Carmeliter-klooster van *Aalst* na 't Fort de *Slik* * t' *Oostende* gebraght, daar de Finantie Raden hem in 't geheel niet meer als eenen schelling daags hebben toegelegt. Men is mogelyk verwondert, dat die goedaardige Paters dien ongelukkigen, die een veilige schuilplaats by hen meende te vinden, zo gemakkelyk hebben overgegeven, doch zulks is enkel en alleen geschied op de plechtige belofte van den Grave van *Harrach* aan den Cardinaal van *Alsace*, Aardsbisschop van *Mechelen*, dat hy aan de Paters Carmeliten weder zal worden ter hand gestelt, byaldien de Paus zulks mocht geraden vinden.

De Heer van *Raasfeld*, Extraordinaris Envoje van den Koning van *Pruissen*, heeft op order van zyne Majesteit aan den President der Vergadering van de Staten Generaal verklaart; „ dat den „ Koning zyn Meester met geen minder verwondering als ver„ ontwaardiging verstaan heeft de geruchten, die men gepoogt „ heeft, van den aanstaanden marsch van een talryk Corps van „ zyne Troupen na 't Hertochdom van *Cleve* te verspreiden; dat „ die geruchten vals en verdigt waren door zulken, die trachte„ den, wantrouwen te verwekken tusschen zyne Pruissische Ma„ jesteit en d'andere Staten van *Europa*, en dat de Koning zyn „ Meester niets zo zeer ter herten had, dan om de goede ver„ standhouding met hun Hoogmogende en met alle zyne Nabu„ ren te bewaren ". De Staten Generaal hebben den Koning van *Pruissen* laten bedanken voor de verzekeringen, die 't hem behaagt heeft, door zynen Minister aan hen te geven, „ verzoekende „ zyne Pruissische Majesteit, verzekerd te willen zyn van hun„ nen iever en 't genoegen, waar mede hun Hoogmogende tot „ de handhavinge van die goede verstandhoudinge mede werken „ zullen.

De Grave van *Golofkin*, Extraordinaris Ambassadeur en Minister Plenipotentiaris van *Rusland*, heeft van *Petersburg* tyding ontfangen, dat de Prinses ELISABETH, Dochter van wylen Keizer *Peter den eersten*, den 6. dezer tot Keizerin van geheel *Rus-*

* Zie hier voren *pag.* 296.

1741. Decemb. *Rusland* uitgeroepen was, waar van gemelde Ambassadeur aan hun Hoogmogende kennis gegeven heeft. Ook heeft die Minister 't volgende Manifest van gemelde Prinses aan de Heren van de Regeringe omgedeelt.

Wy by de gratie van Gods ELISABETH I., *Keizerinne en Zelfshoudster aller Russen, &c. &c. &c., doen hier mede aan ieder een kond en maken bekend:*

Gelyk het reets door het Manifest, den 1. *October* 1740. uitgekomen, aan ieder een bekend is, hoe dat van d'in Godt rustende Grote Vrou en Keizerin *Anna Joannowna* by haar afsterven Hoogst derzelver Neef, wiens onderdom zich toen niet dan op weinig maanden beliep, tot Opvolger van de *Russische* Throon aangesteld is geworden. Maar vermits by deze desselfs minderjarigheit verscheide Personen het Ryksbestier op zo een ongelyke wys gevoerd hebben, dat daar door zo wel binnen als buiten 's Lands Onlusten en Verwarringen ontstaan zyn, ook met 'er tyd aan 't gantsche Ryk geen gering quaad kon veroorzaakt worden: Zo hebben alle onze getrouwe Onderdanen van den Geestelyke en Wereltlyke Staat, en in 't byzonder de Regimenten van onze Lyf-Guarde, ter afkering van alle in 't toekomende te duchtene Troubelen, Ons allerondcrdanigst en eenparig gevergt, den naar 't Recht van Geboorte ons allernaast toekomende Vaderlyke Throon allergenadigst aan te nemen: Weshalven Wy ook, ingevolge van 't Erfrecht, van Onze zeer beminde Ouders, Keizer *Petrus de Grote* en de grote Vrou en Keizerin *Catharina Alexewna*, op Ons afgestamt, op 't alleronderdanigst en eenparig Verzoek van Onze getrouwe Onderdanen, onzen Vaderlyke Throon van *Rusland* allergenadigst aangenomen: Van al het welk in 't toekomende een breedvoeriger Manifest zal uitgegeven worden. Ondertusschen hebben Wy ons aan 't ieverige Verlangen Onzer gezamentlyke getrouwe Onderdanen, om Ons daar op een plegtige Eed te doen, allergenadigst wilvaardig hier mede willen betonen. Den 25. *November* (6. *December*) 1741.

'tOrigineel was van haar Keizerlyke Majesteit eigenhandig aldus ondertekend: (L. S.) Gedrukt te *St. Petersburg* in den Senaat den 25. *November* 1741.

ELIZABETH.

Op welke verandering 't volgende *Chronosticon* of Tyd-Vers gemaakt is:

De-

DenIqVe eLIsabetha IMperatrIX rVssICa eXaLtabItVr.

1741. *Decemb.*

Den 14. is door de Raad van Staten *en Corps* ter Vergadering van de Staten Generaal de Staat van Oorloch voor 't aanstaande jaar 1742, overgebraght: Waar by dien Raad een Petitie doet van een derde Augmentatie, bestaande in Cavallery tot 3536 Man; in Dragonders tot 1200 Man; en in Infanrery 14952 Man. Te zamen uitmakende 19688 Koppen.

d'Ed. Heer *Gustaaf Willem Baron van Imhof*, in 't jaar 1740. door d'Ed. Heren Bewindhebbers van d'Oostindische Compagnie ter Vergaderinge van de 17. aangesteld zynde tot Gouverneur Generaal van *Nederlandsch Indiën*, heeft zyn Ed. na rype overweging die Charge nu aangenomen, en staat in 't begin van 's aanstaande jaar met een Oorlochschip te vertrekken. De voorgoemde Heren Bewindhebbers hebben tot Ordinaris Raden van *Nederlandsch Indiën* geëligeerd den Heer *Elias Guillot*, den Heer en Mr. *Nicolaas van Beerendrecht*, en den Heer *Maurits van Aarden*; tot Extraordinaris Raden den Heer en Mr. *Jacob Lakeman*, den Heer *Johannes Mattheus Kluizenaar*, den Heer *Thomas van Sprekens*, den Heer *Daniel Overbeek*, en den Heer *Julius Valentin Stein van Golonesse*, welke laatste mede tot Gouverneur en Directeur op *Ceilon* is aangesteld.

By de Vlaamsche Eilanden is in de Lucht gesprongen 't Hollandsch Oostindisch Retour-Schip *Hilversbeek*.

't Hollandsche Schip van *Teunis Hendrik Smit*, van *Riga* naar *Amsterdam* moetende, dat door een Zweedsche Kaper genomen en te *Stokholm* opgezonden was, is niet alleen vry gegeven, maar is den Kaper in een Geldboete beslagen, die aan den Koning appelleren zou.

Tot voortqueking van 't Runder-Vee hebben haar Groot-Mogende een Placaat doen publiceren, mitsgaders haar Hoog-Mogende, tot beletting van de schandelyke Desertie, of die te favoriseren in 't District van de Generaliteit; welke wegens de stap boven ons bestek, in de volgende maand te vinden zullen zyn.

BYZONDERHEDEN.

IN 't laatst van de gepasseerde maand *November*, bevond de

1741. Decemb. Koninginne van *Zweden* zich eenigzints onpasselyk, 't welk allengskens zodanig verslimmerde, dat hare Majesteit 't Bedde hield, en den 3. dezer Zondag, zodanig d'overhand nam, dat de Koning bevel gaf, dat des namiddags in alle de Kerken een Voorbede voor gemelde hare Majesteit gedaan zou worden, terwyl deze het laatste Kerkgeregt ontfing, waar by zy zelfs tot onderwerp van het Gebed verkoos de woorden: *Zo is nu niets verdoemlyks aan die, die in Christo Jesu zyn*: Op dien dag begonnen de Kinderpokjes uit te komen, 't geen zo wel scheen te vorderen; dat de Lyf-Medici grote hope kregen tot behoudenis van hare Majesteit, maar gantsch onverwagt verdwenen de gemelde Pokjens, 't welk veroorzaakte dat de Koningin kort daar na den Geest gaf. Deze zo schielyke Dood word by alle hare Onderdanen ten hoogsten betreurd, inzonderheit om dat zy in deze Koningin een Vorstin verloren hebben, die voor haar zelfs *Vroom*, omtrent andere *Regtvaardig*, omtrent d'Armen *zeer Medogend*, en in een woord een *ware Moeder* van alle hare Onderdanen was: Zy was genaamd *Ulrica Eleonora*, en Zuster van den wyd beroemden *Karel XII.*, geboren den 23. *January* 1688., wierd Koningin den 1. *Maart* 1719. omtrent drie maanden na de dood van den voornoemden *Karel* haren Broeder, waar na men haren Gemaal *Fredericus* van *Hessen-Kassel*, met wiens zy den 4. *April* 1715. in den Echt verbonden was, den 2. *April* 1720. tot Koning uitgeroepen wierd.

t'*Alençon* is den Boekverkover *Brandin* in den ouderdom van 125 jaren overleden.

Te *Sudbury* in *Engeland* is onlangs de Vrou van een Soldaat in 't Regiment van *Druzo* van vier Kinderen in de Kraam bevallen, die te zamen gedoopt zyn.

Wy zullen deze maand en vervolgens dit jaar sluiten, met te wenschen, dat den Hemel ons *lieve Vaderland* ('t geen hy dit jaar zo zichtbaar *gestraft*, maar ook *gebeelt* heeft) in deze hachelyke en duistere tyden, in zyne heilige Bescherming wil nemen, en d'*Achitophels Raadslagen* verydelen.

E Y N D E.

BLADWYZER.

A.

Aanspraak der Koninginne van *Hongaryen* aan de Hongaarsche Stenden. 181
——— des Konings van *Zweden* aan de Stenden. 201-205
——— van zyne Britsche Majesteit aan 't Parlement. 305-311
Afbeelding van de Gedenkpenningen op de Kroning der Koninginne van *Hongaryen*. 36
——— van de Stadt *Batavia*. 73
Antwoord van den Hertoch *Newcastele*, nopens de klachten der Franschen. wegens 't renconter der Oorloghschepen. 13
——— (Spaansch) op de Remonstrantien wegens t'aanhouden en visiteren van neutrale Schepen in Zee. 21
——— van zyne Deensche Majesteit op de Memorie van den Hollandschen Resident rakende de Visscherye. 206
Arica, in de Provintie van *Peru* beschreven. 105
Auto da Fé te *Lisbon*. 23

B.

Batavia beschreven. 73-80
——— in Opstand. Zie *Opstand*.
——— in volkomen rust. 304
Bekendmaking te *Danzich*, nopens 't nemen en 't opbrengen van Schepen. 293
Beschryving van de Kroning der Koninginne van Hongaryen. 26-38
Besluit der Zweedsche Stenden op den Ryksdag. 250-256
Besluitingen in de Conferentien te *Franckfort*. 286 & 319.
Brand te *Minsk* 101
——— *Leuse*. *ibid.*
Brief der Saltzburgsche Emigranten uit *Georgia*. 14
Brieven Requisitoriaal van *Beyeren* aan eenige Prinsen gezonden. 187
BYZONDERHEDEN. 100. 148. 216. 272. 304. 322. 323.

C.

Carga van twee Fransche Oost-Indische Retourschepen. 21
——— 16 Hollandsche. 72
——— 3 Fransche. 109
——— 2 Hollandsche. 147
——— 5 Engelsche. 154
——— 1 Deensch. 207
——— 7 Hollandsche. 215
——— 8 Engelsche. 219
——— 1 Portugaals. 234
——— de Vloot de *Rio de Janeiro* 281
——— uit *de Bahia*. *ibid.*
Chronosticon op de verandering in 't Russische Ryk. 323
Civita Vecchia, tot eene vrye Haven verklaard. 111
Constitutie Unigenitus door de Sorbonne aangenomen. 163. & 223
COURLAND. 59. 139

D.

Dagverhalen der Oostenryksche Armée 46-51
——— verder vervolg. 118-123
——— item. 190-194
——— item. 245-249
——— item. 287-290
——— item. 314-317
——— der Pruissische Armée. 51-53
——— verder vervolg. 123-127
——— item. 249
——— item. 290
Declaratie (Fransche) om den 10. penning te heffen. 158-160
Declaratoir van haar Hoog Mog. aan *Zweden*, van d'ongegrondheit nopens 't varen ter Caap. 320
——— van Mevrou *van Vianen*, op haar dood-Bed, tegens Pater *Janssen*. 260
Decreet van de Koninginne van *Hongaryen*, rakende d'Ingezetenen van *Herstal*. 38

DENEMARKEN. 137. 206. 258.
Deductie nopens de Rechten, &c. van Keurbeyeren. 183-185
Dood van den Doge van *Venetien*. 25
——— de Koninginne van *Sardingne*. 100
——— den Hertoch van *Saxen-Eysenach*. 148
——— Cardinaal *Lorenzo Altieri*. 149
——— Mademoiselle de *Clermont*. ibid.
——— *Maria Elizabeth*, Gouvernante der *Oostenrykschs Nederlanden*. ibid.
——— Mevrou van *Vianen*. 269
——— den Cardinaal *Passori*. 270
——— de Groot-Hertogin Douariere van *Toscanen*. 304
——— den Cardinaal van *Polignac*. ibid.
——— de Koninginne van *Zweden*. 224
——— oude Lieden. 100. 150. 324
DUITSCHLAND. 41. 112. 180. 237. 282. 318

E.

Elende in 't Koningryk van *Vrankryk*. 160 & 280
Elisabeth, tot Keizerinne der Russen verklaard. 322
Executie van den Baron van *Gillenstierna*. 205

G.

Gedenk-penning op de Hongaarsche Kroning. Zie *Afbeelding*.
——— te *Breslau* op de Troubelen. 54
——— op de nieuwe Luthersche Kerk te *Middelburg*. 69
Generaal en Raden van *Nederlandsch Indien* aangesteld. 323
——— *Schmettau*, begeeft zich in Pruissische dienst. 41
Gesteldt (sinryk) wegens den gevaarlyken staat van *Duitschland*. 113
Godsdienst (vrye) der Gereformeerden in *Zweden* toegestaan. 205
Grieven van 't Vorsten Convent t'*Offenbach*, om in de Keizerlyke Capitulatie te voorzien.. 44
GROOTBRITTANNIEN. 3. 101. 158. 218. 275. 305

H.

Hertoch (den) van *Toscanen*, tot Mede-Regent van *Hongaryen* aangesteld. 237
HONGARYEN. 26. 179. 231
——— zyn wyduitgestrektheit. 232
Hulding van zyne Pruissische Majesteit te *Breslau*. 290

I.

Infant van *Spanjen*, bekomt 't Aartsbisschdom *Sivilien* by dat van *Toledo*. 109
Intentie (Vrankryks) omtrent de Keizerlyke Verkiezing. 80
Intrede van den Russische Ambassadeur te *Constantinopelen*. 61-65
Inundatie (zware) in de gewesten van *Montpellier*. 273
Journaal (Spaansch) van de Belegering van *Carthagena*. 164-177
ITALIEN. 24. 116. 178. 235. 281

K.

Karel (de Prins) van *Lotthoringen* tot Gouverneur &c. der *Oostenryksche Nederlanden* aangesteld. 212
Keurvorst (de) van *Beyeren* ontfangt 't Opper-commando over de Fransche Hulptroupen. 208

L.

Land-dag in Neder-Oostenryk geopend. 313
Lasten (verscheide) door Keurbeyeren op zyne Onderdanen gelegt. 245
Lyst van de Groenlandsche Walvisvangst. 271
——— van de Straatdavische. 270

M.

Magistraat (de) der Stadt *Coulen*, bedanken haar H. Moog. voor de moeite

te aan 't Fransche Hof, dat hun Stadt van d'Inquartiering bevryd is. 287
Memorie door *Haar Hoogmogende*, nopens de Silesische Negotiatie, aan zyne Majesteit van *Pruissen* overgeleverd. 55
——— word door zyne Majesteit beantwoord. 56
——— door de Minister van Haar Hoogmogende, aan *Zweden*, rakende de verschillen met *Rusland*, overgeleverd. 128
——— word beantwoord. 199
——— aangaande de Boheemsche keurstem, gepresenteert. 240-242
——— door *Pruissen* aan Haar Hoogmogende, over de Werken by *Westervoort*, beantwoord. 270
——— van den Marquis *de Fenelon* aan Haar Hoogm. wegens een pretens Tractaat, tusschen dat en 't Beyersche Hof gesloten. 296
Minister (Britsche) waarom 't Zweedsche Hof ontzegt. 137
Missive van de Koninginne van *Hongaryen* aan den Bisschop van *Passau*, rakende de Byersche Bezitneming van *Oberhaus*. 179

N.

Nederlanden. 67. 145. 211. 269. 206. 320
Neder-Silesien. 194. 249
Negotiatien tusschen *Bussy* en *Harrington* te *Hanover*. 218
Neutraliteits Tractaat, tusschen *Vrankryk*, *Beyeren*, en de *Zwabische Creits*. 285

O.

Oogst (d') byna door geheel *Europa* gezegend. 216-218
Oorloch (den) door *Zweden* aan *Rusland* afgekondigt. 129
——— van *Rusland* aan *Zweden*. 209
Oorloghs-declaratie van *Beyeren*. 186
Octroy en Reglement van de Lisbonsche Compagnie op *Macao* en *China*. 224-234
Onweer te *Geneve*. 150
——— in 't *Dauphine*. *ibid.*
——— te *Romen*. 304
Opstand op 't Eiland *Groot-Java* en te *Batavia*. 80-100
——— der Negers in d'Engelsche Colonie *Nieu-York*. 156-158
Ordonnantie van den Prins van *Luik* nopens de *Transito*. 67
——— (Russische) nopens de Chinesche Koophandel. 259
——— van den Keurvorst van de *Paltz*, over d'Intrek der Fransche Troupen in *Gulik* en *Berg*. 216

P.

Patent door de Koningin van *Hongaryen* aan de Stenden van 't *Opper Oostenryk*. 237
——— van Beyeren om de Hulde t'ontfangen. 243
——— des Konings van *Polen*, rakende zyne pretentie op d'Oostenrykische Nalatenschap. 284
——— door Keurbeyeren in *Bohemen* omgezonden. 318
Placaat van de Staten van Holland tegen t'uitvoeren van 't Hooi. 146
——— van de Staten Generaal tegen t'uitvoeren van 't Rundvee. 212
——— van de Staten van Holland, nopens den prys van de Boter en Aardappelen. 214
——— tegen t'uitvoeren van 't Rundvee, verlengt. 323
——— tegen de desertie. *ibid.*
Plan (partage) der Oostenrykische Landen. 239
Portugal. 23. 178. 224. 281
Praag stormenderhand veroverd. 317
Preliminaire Conventie van Commercie en Navigatie tusschen *Vrankryk* en *Zweden* gesloten. 18-20
Presburg beschreven. 26
Prins (de) van *Brunswyk Lunenburg* tot Hertoch van *Courland* verkoren. 139

Proteſt van *Beyeren* tegen de Kroning der Koninginne van *Hongaryen*. 38
——— van den Spaanſchen Ambaſſadeur *ad idem*. 40
Prys, wegens d'Academie der Wetenſchappen voor 't Jaar 1743. 280
PRUISSEN. 127. 292

R.

Reglementen (Zweedſche) der Commiſſivaarders gedurende d'Oorloch met *Rusland*. 131-135
Relaas (Engelſch) aangaande 't gevecht tuſſchen 3 Engelſche en 3 Franſche Oorlochſchepen. 152-154
——— (Franſch) aangaande 't zelve gevecht. 162
——— aan zyne Majeſteit van *Vrankryk* gedaan, hoe beantwoord. 276
——— van d'Expeditie door *Vernon* op 't Eiland *Cuba*. 276
——— van 't Eſquader van den Chef *Anſon*. 277
——— (Zweedſch) van d'Actie by *Wilmanſtrand* voorgevallen. 256
——— (Ruſſiſch) 259-266
Reſolutie by de Hove van Holland aangaande de Voogden &c. in cas van Salaris. 392
Rinoceros (een levendige) in *Holland* gebragt. 151
Romen bekommerd over de Religie in *Perſien*. 119
——— ——— in *Duitſchland*. 235
RUSLAND. 58. 138. 207. 259. 294.

S.

Saiſoen, byna door geheel *Europa* aller gezegenſt. 151 & 305.
Schip ('t Ooſtindiſch) *Streefkerk*, verongelukt. 73
——— *Hilversbeek* geſprongen. 323
Schepen om 't Noorden naar *Japan* gezeildt. 14
——— (Spaanſche) door d'Engelſchen genomen. 15. 107. 155. 220. 279. 311
——— Hollandſche en Zweedſche. 16 107. 156
——— (Engelſche) door de Spaanſchen genomen. 16. 107. 156. 222. 279. 312
——— (Hollandſche) 23. Geplundert. 312
——— door de *Zweden* genomen. 292
SILESIEN. 146. 118. 287
SPANJEN. 21. 109. 164. 280
Storm (ſterke) in Holland. 304

T.

Taal der Franſche Hovelingen, dat *Europa* 't Schip, &c. 23
Tocht (zeldzame) over Zee 272
Tractaat van Commercie, tuſſchen *Vrankryk* en de *Geunieerde Provintien*, in 't Parlement geregiſtreert. 222
TURKYEN. 61. 269. 295.

V.

Verhaal der Belegeringe van *Carthagena*, en 't opbreken van 't beleg. 5-11
——— der Deenſche Miſſionariſſen te *Tranquebar* 293
Verklaring (Vrankryks) waarom zyne Troupen aan den Rhyn by een trekken. 117
——— van *Pruiſſen* aan haar Hoog Mogende, nopens geruchten van Vyandſchap. 321
Vertogen van 't Parlement te *Parys* tegen 't heffen van den 10. penning. 160-162
Voorval (aardig) te *Romen* in 't preſenteren der Telle wegens 't Koningryk van *Napels*. 240
Vrankryk ligt 't Masker, aangaande de guarantie der *Pragmatique Sanctie*, in 't geheel af 104
VRANKRYK. 16. 108. 158. 222. 279. 312

W.

Waarſchouwing nopens 't klein Zegel met noch een vyfde verhoging. 208
——— wegens twee in 't Ys bezette Groenlandſche Schepen. 299

Z.

ZWEDEN. 58. 128. 197. 250. 292. 320